
ENDURE FORT

MONVMENTA
GERMANIAE
HISTORICA

INDE AB ANNO CHRISTI QVINGENTESIMO
VSQVE AD ANNVM MILLESIMVM
ET QVINGENTESIMVM

EDIDIT

SOCIETAS APERIENDIS FONTIBVS
RERVM GERMANICARVM MEDII AEVI

AVCTORVM ANTIQVISSIMORVM TOMVS IX

CHRONICORVM MINORVM SAEC. IV. V. VI. VII

VOL. I

BEROLINI
APVD WEIDMANNOS
MDCCCLXXXXII

CHRONICA MINORA

SAEC. IV. V. VI. VII.

EDIDIT

THEODORVS MOMMSEN

VOLVMEN I

ACCEDVNT TABVLAE DVAE

BEROLINI
APVD WEIDMANNOS
MDCCCLXXXXII

Aulae Vimariensis officina typographica.

HOC VOLUMINE CONTINENTUR

ADDITAMENTA.

ad p. 5. Tractatus duos adhuc comprehensos sub nomine Anonymi Valesiani ad eundem auctorem rettulit nuper Carolus Frick (*zur Textkritik und Sprache des Anonymus Valesianus* in commentationibus Woelfflinianis 1891 p. 339 seq.) argumentis futtilibus et perversis, ut recte vidit qui nuperrime de tractatu altero egit Carolus Cipolla (p. 27 commentarii citati infra in add. ad p. 259). utrumque libellum mero casu coniunctum esse evidenter patet.

ad p. 14 adde

IN LIBRO GENERATIONIS I.

B = Berolinensis Phillippsianus n. 1829 saec. IX (v. p. 78).
C = Phillippsianus n. 12266 saec. X (v. p. 80).
F = Parisinus 10910 saec. VII/VIII (p. 78).
G = Sangallensis n. 133 saec. IX (p. 80).
O = Cavensis similesque (v. p. 79)

ad p. 17. Ipsius archetypi fragmentum postea eruderatum hoc:

S
I
P
A

editum a Rossio *Bullett. cristiano* 1873 p. 160 tab. XII ostendit in elogio non fuisse nisi *Damasi papae*. monuit Rossius.

ad p. 19 not. 2. Imagines planetarum dies regentium repertas in codice antiquo inter suos libros habuit Cassianus a Puteo (del Pozzo) defunctus Romae a. 1657 teste Bianchinio (*la storia universale* Romae 1697 l. I c. 2 p. 86) qui Saturni imaginem inde edidit ligno expressam. inter reliquias collectaneorum eorum hodie notas (v. Robert *die antiken Sarkophagreliefs* vol. 2 p. XI) haec imago non videtur superesse. tracta est omnino a Cassiano ex Aleandrinis. admonuit Huelsen.

ad p. 50—61 fastos consulares a. 354.
ad a. 317 *adde* fidenato *A*ᵃ*(?)* — 373 tricipino *A* — 382 commio *vel* cominio *A* — 446 I *om.* *AV*[1] — 592 ficulo (*non* siculo) *AV.* — 711 *scr.* Hirtio.

ad p. 62. Rossius (inscr. chr. urb. Rom. I p. LXXXVIII) adsentiente Kruschio (*Studien zur Chronologie* p. 74) extrema laterculi paschata iudicat computatione anticipata esse, tabulam ipsam antea editam. item Kruschius l. c. p. 67 ad a. 326 scribi iussit *III non.* (pro *idus*) *Apr.*

ad p. 73. '*Che nel catalogo episcopale romano vi sieno indizi di date provenienti, non da fonte ecclesiastica, ma dell' archivio della prefettura, l'ho imparato dalla doppia data dell' inizio di Milziade, e da quella del* cessatio episcopatus. *laonde non pretendo, che il catalogo intero venga dagli archivi della prefettura, ma che nella sua compilazione vi è indizio di date e di notizio di tipo civile non ecclesiastico*'. haec in litteris ad me datis Rossius.

ad p. 78 seq. Codicibus, qui excerpta habent ex libro generationis addendus est origine Turonensis, hodie Parisinus *nouv. acq.* n. 1613 (Delisle *catalogue des mss. des fonds Libri et Barrois* 1888 p. 63 seq.) saec. IX, f. 8 continens computos quinque hos:

1. *ex libro Iulii Africani, qui primus Latinorum post Christi adventum scripsit de temporibus atque aetatibus saeculi.*

ab Adam usque a *(sic)* diluvium anni IIMCCXLII.
ad *(sic)* diluvio usque ad Abraham anni ICLXLI.

ab Abraham vero usque quo exirent de Egypto educente eos Moysi, quando et pascha fecerunt, anni sunt CCCCXXX.
ab exodo Egypti usque in transitum Iordanis, quando Iesus pascha caelebravit, sunt anni XLI.
Ezehias post annos CCCCLXIIII caelebravit pascha.
post Ezehiam Iosias anno centesimo XIIII° pascha celebravit.
post Iosiam Esdras post annos CVIII pascha caelebravit.
post Esdram servat autem generationes Christi post annos DLVIII pascha fit.
a generatione autem Christi post XXX annos, cum passus est dominus, pascha celebratum est; ipse enim erat iustum pascha.
a passionem autem domini usque in XIII annum imperii Alexandri Cesaris anni CCVI servatum est pascha quod in commemorationem domini nostri Iesu Christi servatur au *(sic)* nobis.
fiunt igitur omnes anni ab Adam usque in hunc diem anni VDCCCXXXVIII.

[Haec sumpta sunt ex libro generationis c. 305—314 (supra p. 130). eum quod epitomator tribuit Iulio Africano, conferendum est cum eis quae exposuimus p. 86 not. 4; neque tamen hoc loco quaestionem de auctore retractabimus. ipsa inscriptio unde veniat, ignoro; ex adlegationibus Africani reliquis proxime ad hanc accedit relata in serie regum Pontaciana apud Schoenium chron. Hier. vol. I app. p. 37.]

2. *item ex eodem libro.*

Ab Adam usque ad diluvium anni IICCXLII.
a diluvio usque ad Abraham anni ICLXX.
ab Abraam usque ad Moysen anni CCCXLIIII.
a Moyse usque ad Samuel anni CCCCLXXIIII.
a Samuel usque ad regem Ezehiam anni DCII.
ab Ezehia usque ad Gagium Iulium Cesarem anni DLXVII.
a Gaio Iulio usque ad domini nostri nativitatem anni XLVII.
a nativitate domini nostri Iesu Christi usque ad passionem eius anni XXXIII.
a passione domini usque ad Constancium et Maximianum consules anni CCLXVIIII.

[Computus deductus ad a. p. Chr. 302 unde veniat ignoro.]

3. *ex libro qui titulatur cronica Eusebii adque Ieronimi.*

ab Adam usque ad diluvium anni IICCXLII.
a diluvio usque ad nativitatem Abrahae anni DCCCCXLII.
a nativitate quippe Abrahae usque ad Moysen et egressum Israelis Egypto conputantur anni DV.
a Moysen autem usque ad Salomonem et primam edificationem templi anni CCCCLXXVIIII, secundum minorem tamen numerum, quem tercius regnorum liber continet: nam iuxta volumen iudicum supputantur anni DC.
a Salomone usque ad instaurationem templi, que sub Dario Persarum rege facta est, colliguntur anni DXVI.
porro a Dario usque ad praedicationem domini nostri Iesu Christi et usque ad XV annu *(sic)* Tiberii principis Romanorum explentur anni DXLVIII.
itaque simul fiunt ab Abraham usque ad V^m^ *(sic)* Tiberii annum anni IIXLIIII.
fiunt simul ab Adam usque ad summum annum Tiberii anni VCCXXVIII.

[Similia habet Hieronymus ad a. Abr. 2044.]

4. *ex libro Isidori Hispalensis episcopi.*

Tiberius regnavit annos XXIII (xxii. i *cod.*). huius XV^mo^ regni anno dominus crucifixus est peractis a principio mundi annis VCCXXVIII.

[Ex chronicis Isidori maioribus, sed ibi annus est Tiberii XVIII.]

5. *ex libro Bedaę presbiteri.*

Anno suo (*scr.* XV°) imperii Tiberii ..... anni sunt VCCXXVIII.

[Ad verbum ex chronicis maioribus Bedae.]

[Ad marginem adnotavit manus aequalis ex Bedanis haec]: Cave, prudens calculator, ubicumque per totum hunc librum huiusmodi supputationem inveneris, ne putes iuxta Hebraicam veritatem annos positos, sed secundum LXX interpretes, quos et Ieronimus et Augustinus teste Beda docent in hoc non esse sequendos.

[Sequuntur in codice comparationes paschales factae inter Eusebium, Dionysium, Victorium similiaque miscellanea.]

ad p. 147 v. 24. *Diasuriae* dedicatus titulus Aquincensis est in C. I. L. III S n. 10393.

ad p. 189 c. 521—524. In margine scr. *GL* quater pro *C* vel *G*.

ad p. 203. In excerptis ex chronico paschali non separata sunt quae ex Malala veniunt, propterea quod hic quoque usus est chronicis Constantinopolitanis iisque plenioribus; sed paenitet iam non distinxisse me duo genera. dicetur de excerptis his denuo ad Marcellinum comitem.

p. 205 ad a. 261 *scr.* ii *om.* *S*v(1).

p. 209 ad a. 473 *scr.* plilippo *C.*

p. 214 ad a. 658 *scr.* Achenobarbo *pro* Achenobardo.

p. 216 ad a. 715 *scr.* *Κενσωρίνου.*

p. 249 ad 1 add.

P = codex Vaticanus Palatinus n. 927 saec. XII.

ad p. 259. Carolus Frick (vide supra ad p. 5) chronica Theodericiana codicis Palatini eadem esse negans atque quae continentur codice Berolinensi, propterea quod librario illi placuit Iordaniana quaedam iis inserere, non tam diversum a Bethmanniano iudicium tulit quam idem repetivit forma mutata: *è questione di parola,* recte dixit Cipolla qui de iisdem chronicis nuperrime egit in tractatu amplissimo *Bullettino dell' instituto storico Italiano* n. 2 (Romae 1892) p. 7—98. Cipolla et de utroque codice ita iudicavit, ut iudicavi ego, et Palatinum librum recte pronuntiavit inutilem esse, non recte ubicumque lectio codicis iam Berolinensis a me relata recedit a Gardthauseniana, optionem inter utramque sibi liberam esse existimat. Ruehlius, a quo ad codicem illum Gardthauseniana editio pendet, etsi perite et diligenter officio functus est, ab eius lectione ego non discessi nisi codice interim nostro facto cum cura examinato. exempli causa cum ad anonymi Valesiani c. 57 (p. 322, 2) Gardthausenus ante v. *Theodericus* adnotavisset: *lac. 1 vers.,* id ego sustuli, quoniam codex ibi non hiat, sed solito more interstitium habet versus unius non scripti, et sine causa Cipolla p. 49 queritur: *la lacuna . . non la trovo indicata dal Mommsen.* idem p. 50 cum negat plenum duorum librorum Berolinensis et Palatini variam lectionem in mea editione reperiri, eatenus id verum est, quod suppressi, ut monui p. 6. 260, tam orthographica pleraque quam recognitorum anteriorum errores a me reiectos; praeterea leviusculis exceptis (ut p. 314, 34 ubi dedi *sua P*, non animadverti, quod animadvertit Cipolla, id correctum esse ex *suo*), videor mihi Palatini quoque libri variam lectionem proposuisse integram et veram. in iis autem quae reieci recte me fecisse et esse etiam nocivum aliquod diligentiae genus vere periti non negabunt. quod si minutiis iis, quae ad lectionem constituendam nullo modo faciunt, editionum margines onerantur et fide editori denegata spreta pro neglectis accipiuntur, bonae litterae peribunt in mari magno inutilitatium philologicarum.

ad p. 260. Adnotavit Carolus Cipolla (l. c. p. 24) in codice Palatino chronica Theodericiana finire f. 132, sequi locum ex dialogis Gregorii *Iulianus namque* eundem, quem ego p. 4 rettuli adesse eo ipso loco in codice Berolinensi.

ad p. 266 v. 17 post *nos* exciderunt verba *eius operi.*

ad p. 267. In auctario Prosperiano Havniensi quae ad regnum Visigothorum Arelatense pertinent adnotationes a. 476, 1. a. 486. 496. 498 num sumptae sint ex chronicis Italicis, in dubitationem vocavit Kaufmannus (*Forschungen zur deutschen Geschichte* vol. 13 a. 1873 p. 418 seq.) et magis credidit eas descendere ex annalibus Gallicis. verum est compilationem illam ex multis scriptis coassatam eiusmodi suspicioni iustum locum praebere; sed cum annales Gallici qui quidem nobis noti sint similia nulla habeant et extremo saeculo quinto res in provincia Narbonensi et in Italia gestae multis modis conexae fuerint, videtur adquiescendum esse in derivatione recepta.

ad p. 268 inscriptio III POST PROSPERVM collocanda est post c. 16.

ad p. 270 ante c. 39 potuit addi ex p. 478 c. 1341 v. 8 *Leo qui sedit annis XXI mens. I dies XIII.*

p. 300 ad a. 410. Dies captae Romae vere est VIIII k. Sept., non XVIIII; illum numerum habent Prosperi epitome Vaticana (infra p. 491) et Theophanes ad a. 5903 et Beda in chronicis ad a. 4377.

ad p. 330. Annus qui deficit est 508; c. 665. 666 sunt annorum 509. 510.

ad p. 367. Post impressa Prosperi chronica successit mihi, ut liber Matritensis univ. n. 134 (nobis *Z*) Berolinum perferretur. in lectionibus inde ab Ewaldio enotatis haec ipso collato repperi mutanda esse vel addenda exigui momenti omnia, sed tamen non retinenda in schedis.

p. 347 v. 2 sint] sunt.

p. 350 v. 1 *numerus* IICCCCXXXVI *additur ante c. 1224.*

p. 372 v. 2 *a fine ante* cronice *ins.* breuiatio.

p. 373 v. 3 *ante* nascitur *ins.* apud Hebreos.

v. 5 *legendum* Cicero poeta occiditur sexagesimo etatis anno.

c. 1177, 2 qua — c. 1180 ricomede — c. 1183, 2 parasiis — 5 facit (*non* fecit) — c. 1184 romanorum xl reg. ual. cum th. — c. 1198 romanorum xli th. — c. 1215 ucc concl — c. 1220, 1 thophilus — c. 1230 uuandali *semper* — c. 1242 consł suo — c. 1245, 2 humilitatisque — c. 1246, 4 loco patruelus — c. 1251 abrepto — c. 1252, 6 obtrixerit — 8 praeuaricatione — c. 1257, 2 uualia *semper* — c. 1259, 5 reddidit — c. 1260 mensibus uiiii — c. 1266, 2 prolata — c. 1270 xl *om.* —

c. 1271, 2 ad hitandum — aquitania — c. 1275 eustatio — c. 1279 mariano — c. 1282 iohannes *om.* — c. 1283 *recte* — c. 1292, 1 patruelis — c. 1293 hierio] honorio — c. 1294, 2 qui — 8 uultum (*non* uultu) — c. 1297, 4 chirilli — 1301, 3 diaconi] dominici — 4 mittit ut — c. 1303, 1 grannitidun — 2 eos ins. sibi cum — interemit — c. 1309 sixtus — c. 1319 oriobindo — c. 1320 ualeriano (*ut Alcobaciensis*) — c. 1322, 4 deleuerunt — c. 1324, 6 fugant — c. 1325 sigisuulto (*non* sigisulto) — c. 1327, 5 priuatus — 1329, 7 acticum — suppiciis — 9 pualellus (*non* paulellus) — c. 1335, 1 auxiliantibus — 6 potius (*non* potioris) ueris — c. 1336, 1 heclanensis (*non* heclenensis) — 5 diaconi] dominici — c. 1339, 1 gallias — c. 1341, 2 sine *om.* — 3 quem] qui — 1342, 6 animum] annum — c. 1346, 1 saeua pop.] seu appellatione — c. 1348, 3 cruciati — c. 1350, 1 diligentia (*non* -tiae).

ad p. 491 *in fine in codice est* tiuius (*non* tuuus) seuerus.

ad p. 495 v. 1 cultorum] cultor — v. 3 qui] quae.

ad p. 496 v. 1 *ante* Iustina *ins.* Valentinianus iunior cum Theodosio reg. an. VII — v. 16 que] quod — v. 18 inimicus auxilio] inimicus usus concilio — v. 19 ad ipsum] adix^{m}m — v. 26 anime] $\overline{\mathrm{are}}$ — p. 497 v. 1 sue] suo.

ad p. 429 c. 684 scr. *Gnosiae* pro *Gnosia.*

ad p. 524. Locum *de nomine provinciae* docuit me collega Hinschius redire in sylloge canonum Hibernica (lib. 20 c. 1. 2 ed. Wasserschleben a. 1885 p. 60) sic: *De nomine provinciae. Ambrosius ait: provincia quasi porro vicinia, hoc est in tribus: in una lege, in una lingua, in uno dominatu. De ratione provinciae. Augustinus in libris de orbe: certa provincia est, quae decem civitates habet et unum regem et tres minores potestates sub se et unum episcopum aliosque minores decem iudices, ad quorum iudicium omnes causae civitatum referuntur et si causae difficiles oriantur ad omnium iudicium decem iudicum referendae sunt. Hieronymus: provincia est, ubi mos unus viget et unus dominatus.* ficticia haec (extremum locum editor observavit aliquatenus pendere ex loco Hieronymi ep. 125, 15: *imperator unus, iudex unus provinciae*) utrum is qui scripsit catalogum provinciarum ex sylloge Hibernica excerpserit an e contrario syllogae compilator ea invenerit in libro Vaticano simili, adhuc incertum est, incertum item definitiones has et auctoritates qui finxit quid secutus sit; hoc iam intellegitur adhibita ea esse ab Isidoro subditicio, ficta autem esse non ab ipso, sed ante saeculum VII extremum, quo composita est sylloge Hibernica: id quod egregie convenit cum iis quae supra exposui de catalogo provinciarum codicis Vaticani.

ad p. 529. Codicibus ductis ex Spirensi, sed carentibus Notitia Galliarum, addendus est Florentinus bibl. Laurent. Gaddianus plut. 89 sup. 68 chart. saec. XV descriptus apud Bandinium, is ex quo excerpta Dicuiliana edidit Targioni Tozzetti *viaggi della Toscana* vol. 9[2] p. 165 seq.

ad p. 531. Exemplaribus ductis ex libro Spirensi habentibus Notitiam Galliarum addendum est Matritense bibl. nat. Q 129 descriptum diligenter a Knustio *Archiv* 8, 791, sed, ut certiorem me fecit Bernaysius, ab a. inde 1881 in bibliotheca ea frustra quaesitum.

ad p. 545. Addo excerpta similia bina ad rem parum utilia, sed utilia ad codicum genera et nexus determinanda.

I.

Montium portarum viarum urbis Romae recensus qui sequitur non reperitur nisi in apographis codicis Spirensis (vide p. 528 c. 7), sumptus est fere ex Festi epitoma Paulina. excerpta inde edidit Boeckingius (*über die Notitia dign.* p. 25), omnia Urlichs l. c. p. 53; nos quoque integrum damus ad cod. Monac. 10291 (vide p. 531). ita, ut quae ex Festo veniunt, proponantur uncis comprehensa et adscripta pagina editionis Muellerianae.

De montibus Romae.

1 [Aventinus mons intra urbem dictus quod rex Albanorum Aventinus ibi sit sepultus et bello extinctus] (*p. 19*).

2 [Caelius mons dictus a Cele quodam ex Hetruria qui Romulo auxilium adversus Sabeos praebuit] (*p. 44*).

3 [Palatinus mons Romae, quod ibi Pallas] filius Euandri [sepultus sit] (*p. 220*).

4 [Quirinalis mons a templo Quirini, id est Romuli appellatus sive quod ibi *[sic]* Quires id est Sabeos haberet] (*p. 255*).

5 [Viminalis mons a sylva viminum appellatus] (*p. 377*).

6 Tarpeius mons appellatus, quod ibi Tarpeia virgo obruta sit clypeis Sabinorum.

7 [Vaticanus mons appellatus, quod expulsis *[sic]* Hetruscis Romanus populus vatum responso potitus sit (*p. 379*).

De portis Romae.

1 [Conlatina porta a Conlatia oppido Romae vicino appellata] eo quod ibi res vel opes aliarum civitatum fuerant collatae (*p. 37*).

2 [Catularia porta Romae dicta est, quia non longe ab ea ad placandum caniculae sydus frugibus inimicum rufae canes immolabantur et fruges flueseentes *[sic]* ad maturitatem perducerentur] (*p. 45*).
3 Capena porta antea Camena vocata a proximo luco Camenarum. dicta est autem postea Capena, sive quod Romanis bello laborantibus auxilio venientes eam intraverunt sive quod eadem Capuam exeatur.
4 Capititolini *[sic]* porta vocitari coepta est a Capitolio, quae antea Tarpeia dicebatur. est autem in loco adeo praecipiti, ut non possit ea intrari: quod Galli Senones pepigerant Capitolium obsidionem liberantes, ut ea semper pateret.
5 Ruduscolona porta dicta est,] quod de ea ad rus colendum exirent, vel [quod rudis et impolita sit relicta, vel quia rudo vel aere fuerit vincta] (*p. 275*).
6 [Fontinalis porta a fontinalibus, hoc est festis fontium appellata. festa enim fontium fontinalia dicebantur] (*p. 85*).
7 [Flumentana porta est appellata, quod Tyberis partim ea fluxisse affirmant] (*p. 89*).
8 [Lavernalis porta a laverniònibus dicta, quia in eius luco obscuro furta fiebant] (*p. 117*).
9 [Minuacia porta dicta est ab ara proxima Minunti, quem deum putabant] (*p. 122*).
10 [Mogionia porta dicta est a Mugio quodam, quae eidem tuendae praefuit] (*p. 144*).
11 [Minutia porta appellata est, quod sacello *[sic]* Minutii proxima esset] (*p. 147*).
12 [Navalis porta a vicinia navalium dicta] (*p. 179*).
13 [Iacularis porta est dicta propter aliqua piacula quae ibidem fiebant] (*p. 212*).
14 [Pandana porta est dicta, quod semper panda, id est aperta esset] (*p. 220*).
15 [Quirinalis porta dicitur eo quod in ea in collem Quirinalem itur sive quod proxime eam est Quirini sacellum] (*p. 255*).
16 [Romana porta a Sabinis appellata est, quod per eam proximus eis aditus esset] (*p. 263*).
17 [Raiumena porta a nomine cuiusdam aurigae est appellata] (*p. 275*).
18 [Salutaris porta dicta est ab aede Salutis, quae eidem proxima fuit] (*p. 327*).
19 [Sancualis porta est dicta eo, quod aedi Sancualis esset proxima] (*p. 345*).
20 [Viminalis porta et collis appellatur, quod ibi viminum sylva esset] (*p. 377*).
21 Carmentalis porta a Carmente Nicostrata Euandri regis matre, quae Latinas litteras reperit, est appellata.

De viis Romae.

1 [Appia via et aqua ab Appio Claudio est appellata] (p. 24).
2 [Cassia via a Cassio] censore [munita] et appellata est (p. 48).
3 Flaminia via a Flaminio consule est appellata. Flaminius quoque circus ex eiusdem est nomine vocitatus.
4 [Sacra via in urbe appellata eo quod ibi foedus] post praelium [inierint Romulus et Tacius] (p. 291).
5 [Salaria via Romae est appellata, quia per eam Sabini sal mari deferebant] (p. 327).

II.

Viarum montium thermarum aquarum urbis Romae recensum ex Notitia urbis translatum in codices Bernensem n. 451 saec. X (a quo pendent Parisini duo 14743 et 15009 et Vaticanus reg. 728 et apographum Lugdunense Vossianum oct. n. 24) et Vindobonensem n. 85 saec. XI ediderunt ex Lugdunensi Urlichs l. c. p. 52, ex Vindobonensi Endlicher (catal. codd. phil. Vindob. a. 1836 p. 238) et Preller *Regionen* p. 29 cf. p. 44; relegit codicem mea causa Lud. Hartmann.

Viae num. XXX

1 Traiana	11 Claudia	21 Laurentina
2 Appia (apia V^a)	12 Valeria	22 Gallica
3 Latina	13 Annia	23 Ardeatina (ardiatina *V*)
4 Lavicana	14 Aurelia	24 Cornelia
5 Prenestina	15 Asinaria	25 Setina (saecina *V*)
6 Tiburtina	16 Campania (canpania *V*)	26 Tyberina (tiberina *V*)
7 Numentana	17 Hostensis (hortensis *B*)	27 Quintia (quintina *V*)
8 Salaria	18 Portuensis	28 triumphalis
9 Flamminia	19 Ianiculensis	29 patinaria
10 Aemilia	20 Cassia (cassta V^a, casta $V^b B$)	30 Cyminia (ciminia *V*)

Inscribit sic Bernensis. Vindobonensis praescribit *nomina viarum urbis Romae. viae sunt Romae urbis numero XXX* et ordinat sic: 1—11. 16 19. 21. 23. 25—27. 20. 22. 24. 28. 29. 15. 30.

Montes VII

1 Celius	4 Palatinus	6 Esquilinus (*fuit* exquilinus, *sed corr.*)
2 Aventinus	5 Dianiculensis	7 Baticanus qui et Sallustius
3 Tarpeius		

Sic Bernensis, nisi quod om. *Baticanus* vocabulum; in Vindobonensi non est nisi: *baticanus qui et salustius dianiculensis* et absunt ab eo quae sequuntur.

Terme XI

1 Titiane	4 Deciane	7 Constantiniane	10 Surane
2 Comodiane	5 Agrippiniane	8 Troiane *[sic]*	11 Diocletiane
3 Antoniane	6 Alexandrine	9 Severiane	

Aquae

1 Traiana	5 Martia	9 Augusta	13 Aurelia	17 Severiana
2 Annia	6 Herculea	10 Appia	14 Damnata	18 Antoniana
3 Attica	7 Cerulea	11 Absentinia	15 Virgo	19 Alexandrina
4 Claudia	8 Iulia	12 Cyminia	16 Tepula	

Rome circus magnus capit loca CCCCLXXXV mil.
amphiteatrum capit loca CCLXXXVI.
theatrum Pompei capit loca XXII mil. LXXXVIII.
colossus ab amphyteatro habet in altum pedes CVI et S, in capite radios numero VII, qui singuli habent pedes XXII et S.

ad p. 617. 629. Nactus, ut supra dixi, ipsum codicem Matritensem univ. 134 ad narrationem de imperatoribus domus Valentinianae haec deprehendi addenda.

p. 629, 23 utrum *habet cod.* — 31 diui *cod. m. 2.*

ad p. 626. 632 seq. Similiter in chronicis Gallicis a. 511 sive in Sulpicio Severo qui dicitur codice ipso collato haec reperta sunt addenda.

c. 6 CLXII] CLXLII (xl *aliquoties quamquam raro exaratum est forma Hispanica)* — c. 9 patre] parte — c. 11 CXII] CXLII — c. 29 CXXVII] CXLVII — c. 69 Iepte *(omissa littera prima minianda ut passim)* — c. 81 Sanson] Samson — c. 88 XXXI] ann. XXXI — c. 100 Henei] Henee — c. 109 XXIII] XXIIII — c. 206 post reges ann. VII] post leges ann. XII: *corrige vel intellege* post leges latas XII tabularum — c. 238 idololatriam] idolatriam — c. 248 ciuile] ciuilem — c. 249 finius] finnius — c. 265 DCLXVII] DCLXLVII — c. 268 m. XVI] m. VI — c. 271 natiuitas] nativitatis — c. 286 pradicatio] praedicatio — c. 294 defectus solis non in lunae fine contigit] defectus solis non nisi lunae fine contingit — c. 297 profectus] praefectus — c. 298 [G]aius — c. 301 Cai] gaii — c. 309 Felix (*non* fenix) — c. 312 phoenix] fenix — c. 327 regibus] rebus — c. 329 perdidimus] perdidi — c. 330 CCCXXX] post CCCXXX — c. 344 redit (*non* reddit) — c. 351 ac] ad *C*ª — c. 360 Antonius] antoninus — c. 366 primi a aequo] primum a equo — c. 403 $\overline{mr}$ (*non* $\overline{mrs}$) — c. 420 Alamani] alamanni — c. 457 Constantino] constatino — c. 471 uicti] lucti — c. 476 XXIII] XXIIII — c. 485 Pancratius] prancatius — c. 488 Constantinus] constantius — c. 493 Antiochiae] antiochia — c. 512 Valentiano] valentino — c. 567 in Erbasorum] merbasorum — c. 568 Baeticam] bethicam — c. 584 Carthagine] cartagine — c. 621 thurismudus *sine puncto* — c. 622 ab Attilla] ab attila — c. 634 Affram] afram — 649 Rhodanum] rodanum.

ad p. 686—691 paschata adiecta ad laterculum Campanum (N^2) hoc loco indicavimus tantummodo; plene relata invenies p. 749. 750.

ORIGO
CONSTANTINI IMPERATORIS
SIVE
ANONYMI VALESIANI PARS PRIOR

LIBER ADHIBITVS:

B	= codex Berolinensis Phillipps. 1885 saeculi IX.	
B^a	= eiusdem scriptura prior	in locis correctis ab ipso librario.
B^b	= eiusdem scriptura posterior	in locis correctis ab ipso librario.
B^1	= eiusdem scriptura prior	in locis correctis a manu secunda.
B^2	= eiusdem scriptura posterior	in locis correctis a manu secunda.
B^p	= eiusdem scriptura primitiva	in locis correctis, ubi non liqueat utrum librarius ipse an corrector scripturam mutaverit.
B^e	= eiusdem scriptura emendata	in locis correctis, ubi non liqueat utrum librarius ipse an corrector scripturam mutaverit.

In locis postea correctis ubi altera lectio neque adfertur in adnotatione neque adnotatur eam *inc(ertam)* esse, lectio non adlata ea est quam exhibet textus.

(om.) in varia lectione ubi interponitur, significatur proxime praecedens vocabulum solum omissum esse: plura ubi desiderantur, id enuntiatur.

Narrationem quam traditam accepimus sub inscriptione *origo Constantini imperatoris* servavit nobis unus codex saeculi noni (indicem imperatorum Byzantiorum videbimus finire in a. 820), formae quartanae minoris, quem Mettensem credit Bethmannus coniectura omnino, sed fortasse vera. innotuit ex bibliotheca Parisina collegii Iesu Claromontani discerptus eo tempore in duo volumina relata in eius bibliothecae catalogum editum a. 1764 sub n. 627 et 680[1]. prius in catalogo eo adiudicatum nescio quo errore saeculo XVI, foliorum secundum eundem 153 eo tempore non consutorum, hodie cernitur et tripertitum et imminutum: scilicet codicis tum n. 627 partas duae iam 'ex musaeo Petri Dubrowsky' sunt in bibliotheca Petropolitana n. 422 foliorum 28 et n. 327 foliorium 22; pars tertia foliorum 89 itemque alter olim Claromontanus n. 680 foliorum 75 venerunt a. 1764 ad Meermannum signati apud eum n. 821 et 794, a. 1824 ad Phillippsium Middlehillum, postea Cheltenhamium signati n. 1896 et 1885; a. 1887 inlati sunt in bibliothecam regiam Berolinensem. praeter folia antiquitus deperdita desiderantur hodie quaedam ad a. certe 1764 servata: nam tres partes primae cum coniunctae efficiant folia 139, catalogus schedis hisce tribuit folia 153, nec reperitur hodie a quo catalogus incohat fragmentum geographicum. eo libro, cuius partes hodie Petropolitanas mea causa inspexit et descripsit vir egregius Basilius Latyschew, reliquas post Pertzium et Waitzium ipse et Cheltenhami evolvi et Berolini. quaenam contineantur, iam exponemus restituto ordine antiquo, quem ipse liber significat numeratis tam partibus ex ordine quam quaternionibus[2].

(principium deficit)

[op. III] 'fragmentum antiqui geographi' secundum catalogum Claromontanum; hodie aut latet aut periit. secundum supra dicta nisi post a. 1764 alia quoque codicis folia perierunt, explebant geographica haec folia quattuordecim.

cod. Petropolit. 422 f. 1—28.	[op.] IIII sub inscriptione *incipit epitoma ex libris Pompei Trogi* continet Iustini librum primum inscriptum *de regno Assiriorum* et secundum inscriptum *de Scitharum regno.* haec Franciscus Ruehl, qui librum vidit et contulit, in praefatione ad Iustinum p. IX.	quat. IIII (foll. 6). V (foll. 8). VI (foll. 8). VII (foll. 6).

1) Apposui catalogi bibliothecae Claromontanae editi a. 1764 duorum voluminum descriptionem. — Cod. DCXXVII. 'Cod. membranaceus in 8° (folia complectens 153) saeculo XVI [sic] exaratus ac non com'pactus. ibi continentur I. fragmentum antiqui geographi. II. excerptum ex libris Trogi Pompei tribus [sic] 'foliis comprehensum [Petropol. 422]. III. Eutropii historiae Romanae liber primus [Petropol. 327]. IV. Ior'danis sive Iornandis episcopi de summa temporum ab origine actibusque gentis Romanorum [Berol. 1896 'f. 1—30]. V. Origo gentis Getarum ex libris Iornandis excerpta [Berol. 1896 f. 31—38]. VI. fragmentum 'commentarii Hieronymiani in Danielem [Berol. 1896 f. 39—58]. VII. chronologia dynastiarum per Anonymum '[Berol. 1896 f. 61—82]. VIII. excerptum e chronicis Eusebii [fortasse Berol. 1896 f. 83 sq.].' — Cod. DCLXXX. 'Codex membranaceus in 4° minori (constans foliis 75) saec. IX exaratus. ibi continentur I. Isidori Hispa'lensis historia Gothorum, Vandalorum et Suevorum. II. Anonymus de gestis Constantini Magni. III. Excerpta 'ex chronicis incertis de rebus Zenonis et Anastasi: imperatorum nec non Theodorici regis. IV. Excerpta ex 'aliis chronicis de rebus Iustiniani et Francorum usque ad Carolum Martellum'. 2) Numeri uncis quadratis inclusis non leguntur in codice.

cod. Petropolit. 327 f. 1—22. — [op.] V sub inscriptione *Eutropi ui historiarum Romanorum liber primus incipit* sequuntur excerpta ex eius breviarii l. I—VII ea quae secundum eundem Ruehlium recenset Droysen in praef. p. XIV. — quat. VIII (foll. 8: prima pagina vacat). VIIII (foll. 8). [X] (foll. 6: ultimi pars inferior abscisa est).

cod. Berol. 1885 f. 1—29. — [op.] VI (antea videtur fuisse V) Isidorus de laude Spaniae et de origine Gothorum
[op.] VII Isidorus de origine Wandalorum et de origine Sueborum — quat. XI (antea vid. fuisse XXI; foll. 7; pagina prima vacat). XII (antea vid. fuisse XXII; foll. 8). XIII (foll. 7). [XIIII] (foll. 7; paginae paenultimae pars et ultima tota vacant).

cod. Berol. 1896 f. 1—38 — [op.] VIII Iordanes de summa temporum = quat. XV (fol. 8, pagina prima vacat). XVI (foll. 8). XVII (foll. 6). XVIII (fol. 6). XVIIII (foll. 2). Cf. editionem meam praef. p. LVIII.
[op.] VIIII ex Iordane de origine gentis Getarum excerpta = quat. XX (foll. 8). Cf. editionem meam l. c.

cod. 1885 f. 37—49 — Anonymi Valesiani pars altera (c. 36 — fin.) = q. XXI (fol. 1 singulare; in fine notatur ‖XXI). XXII (foll. 8). XXIII (foll. 4; desinit Anonymus in pagina tertia).
ex libro dialogorum sancti Gregorii papae l. 4 c. 30 a verbis *Iulianus namque* ad finem capitis *iniuste indicavit* = q. XXIII (in binionis paginis quarta et quinta; sexta vacat).
ex Iordanis Geticis c. 45,241 *qui Orestes* ad 46,243 *Theoderichi praesentiam* = q. XXIII (in binionis pagina septima et octava, cuius pars ima vacat).

cod. 1885 f. 50—75 — [op.] X ex Pauli historia Langobardorum sub inscriptione *item ex alia historia* = q. XXIIII (foll. 8). XXV (foll. 8). XXVI (foll. 8). XXVII (foll. 2; paenultima pagina fere tota et tota ultima vacant). Cf. Waitz scr. rer. Lang. praef. p. 38. interdum adduntur quaedam, ut 1,25 post *Iustinianus* sequitur *Iustini ex sorore nepos.*

cod. 1896 f. 39—60 — [op.] XI *opus excerptum ex comento Hyeronimi in Danihelem prophetam.* excerpta non continua incipiunt *ad intellegendas autem extremas partes Danihelis* (vol. 5 p. 622 Vall.), finiunt p. 694 in verba *dicta sunt derelinquens* = q. XXVIII (foll. 8). XXVIIII (foll. 8). [XXX] (foll. 6, finiunt in f. quarti pagina recta, quae ex parte vacat).
excerpta ex libro regum non continua: incipiunt I 14, 25 verbis *in anno quinto regni Roboam,* finiunt II. 25, 7 verbis *et adduxit eum in Babylonem* (in dicti ternionis folii quarti versa et quinto et sexti recta; versa vacat).

cod. 1896 f. 61—82 et 1885 f. 30 recto — [op.] XII excerpta ex chronicis Hieronymianis. praemittuntur quattuor paginis haec: *primus omnis Asiae exceptis Indis regnavit Ninus* (quod est chronicorum principium) ad *primus singulare arripuit imperium olymp. CLXXXIIII* (a. Abr. 1968): sequuntur sub praescriptione *excerptum ex chronica Eusebii* capita numeris excepto primo distincta haec: *primus omnis Asiae* (ut supra) — *regnum Assyriorum II* — *regnum Hebreorum III* — *regnum Israhelitarum id est decem tribuum IIII* — *regnum Aegyptiorum V* — *regnum Asyae et Syriae VII,* finiens in verbis *Egyptum transmigrans in Eliopatana* (a. Abr. 1857) = qu. XXXI (foll. 6). $\frac{\text{XXXII}}{\text{I}}$ (foll. 8). $\frac{\text{XXXIII}}{\text{II}}$ (foll. 8); desiderantur deinde folia tria, quibus

cod. 1896 f. 61—82 et 1885 f. 30 recto

continebantur (ut colligitur ex simillimo Vaticano Palatino 927) regna Atheniensium VIII, Sicyoniorum IX, Argivorum X, Mycenarum XI, Lacedaemonorum XII, Corinthiorum XIII; adest in folio hodie 30 cod. 1885, quod quae sequuntur ostendunt fuisse quaternionis XXXIIII quartum, Lydiorum regnum adscripto numero XIII, finiens in verba *Lyddorum regnum destructum, quod stetit ann. CCXXX* (a. Abr. 1469): pars inferior vacua est.

cod. 1885 f. 30'—36

[op.] XV (qui numerus errore librarii relatus est non ad opuscula in volumen recepta, sed ad regna Hieronymiana) Anonymi Valesiani pars prior c. 1—35 = q. XXXIIII (tribus ut dixi deperditis iam ff. 5 hodie singularium omnium). [XXXV] (ff. 2 rescriptis). Narratio cum recte procedat, foliorum omnium locus uno quod numerum habet determinatur.

(deficit folium unum plurave)

cod. 1896 f. 83—89

[op. XVI] ex Isidori originibus (l. V c. 39) excerpta chronica initio mutila continuata primum ad Leonem Isauricum (716—741), deinde ab eadem ut videtur manu, sed atramento diverso ad Leonem Armenium (813—820): q., cum inter cod. 1885 f. 36 et 1896 f. 83 excidisse videatur quaternio vel binio unus integer, fortasse [XXXVII], cuius quae supersunt folia septem ultimo deperdito, ea sic cohaerent vel cohaeserunt:

83 84 85 86 87 88 89 ...

horum prima tria chronica Isidoriana continent.

[op.] XV[II][1]) eiusdem Isidori l. IX c. 3 inscriptum *de regnis militiaeque vocabulis*, a capitis principio ad § 37: *sexto decimo anno tyrones* = q. eiusdem quattuor fol. cohaerentibus cum iis quae praecedunt.

Narratio haec de Constantino primo alteraque de Theoderico servatae utraque in collectaneis historicis saeculi noni iis de quibus modo exposuimus et traiectis codicis foliis casu coniunctae ita, ut Constantiniana priorem locum teneret, Theodericiana posteriorem, simul prodierunt primum Parisiis a. 1636 subiunctae Ammiano ad codicem hunc repertum ab Iacobo Sirmondo et ab eo communicatum cum Henrico Valesio, a quo nomen traxerunt Anonymi Valesiani. repetiverunt eas et frater Henrici Hadrianus Valesius ad alteram Ammiani editionem impressam Parisiis a. 1681 codice retractato et reliqui fere Ammiani editores. librum post Valesios latentem denuo repperit in bibliotheca Phillippsiana Georgius Pertz contulitque cum editione et pristinam duorum voluminum coniunctionem et ordinationem probe agnovit. recognita a Francisco Ruehl, qui de parte Theodericiana diligenter egit in actorum societatis philologicae Lipsiensis volumine quarto (1875 p. 368 seq.). nuperrime recensuit Valesiana haec Victor Gardthausen post Ammianum editum a. 1874 5. narrationes duas quamquam qui primus edidit Henricus Valesius recte intellexit nullo modo coniungendas esse et ne in codice quidem vere continuari (nam praescripsit parti alteri: *et post multa quae nihil scitu dignum continebant sequebantur haec in ms.*), nihilominus coniunctio earum falsa specie sua multos decepit. propterea nos eam sustulimus et Theodericiana reservata hoc loco damus Constantinianam solam.

In hac narratione quae adsunt redeuntia apud Orosium c. 8 (?). 20. 29. 33. 34. 35 Franciscus Goerres (in ann. phil. Fleckeisenianorum vol. 111 = 21 a. 1875 p. 201 seq.) contendit vere huius auctoris esse ab Orosio compilata, perperam omnino. nam cum ut leguntur apud Orosium, tenori eius narrationis recte conveniant, in hac e contrario ad-

1) Notae parum distinctae sunt, sed secunda magis videtur fuisse V quam II.

sunt imperfecta et perturbata et ut quaedam vix intellegantur (v. p. 10. 17. item p. 10. 30 Orosianum *annis admodum paucissimis* inepte breviatum in *admodum;* item p. 10. 34). nec magis qui haec scripsit Orosium et tempore et virtute longe antecedens eius compendium compilavit: immo haec ab auctore aliena sunt inserta post tempus ab epitomatore opinor eo ipso, qui narrationem in rerum gestarum syllogen rettulit, cum non solum male repetantur in Orosianis his in ipsa relatione iam narrata, ut de bello Gothico c. 34 redeunt dicta c. 31, sed etiam contraria ei ponantur, ut Licinii caedem primarius auctor c. 29 ait concessam esse militibus efflagitantibus, Orosiana autem a Constantino decretam esse volunt, ne depositam purpuram denuo sumeret; item Constantinum obiisse scribit primarius auctor in suburbano Constantinopoli, Orosius in villa publica iuxta Nicomediam. neque raro medii aevi librarii eiusmodi interpolationes admiserunt, ut infra videbimus in simillimo corpore cod. Vat. Pal. 927 reperiri chronica Theodericiana aucta excerptis ex Geticis Iordanis. hisce demptis et respectu habito mutationum narrationis primitivae interpolationis huius consectanearum (v. p. 8, 5) tenemus narrationem auctoris ut nobis ignoti, ita optimi et Ammiano neque aetate neque auctoritate inferioris, quem item probabile est scripsisse ante tempora absolute Christiana; nam ad eam religionem quae pertinent, continentur omnia Orosianis modo tractatis. accedit, qua de re alibi monui edens notitiam provinciarum Veronensem (act. maior. acad. Berol. a. 1862 p. 497), quod Illyricum Occidentis postea dictum apud eum c. 9 antiquiore vocabulo Pannonia appellatur, item quod sub Orientis nomine c. 5. 18. 35 comprehenditur Aegyptus.

Epitomatorem, qui egregii operis deperditi partem hanc nobis servavit, verisimile est in exscribendo eo ab interpolatione non abstinuisse; certe p. 7, 12 dittographiae *ante pedes* et *sub pedes,* item p. 10, 22 alterius *thesauros* et *regias facultates* adsunt indicia et p. 8, 29 narratio de Bassiano corrupta est non tam librarii socordia quam semidocta reconcinnatione. praeterea in emendatione, quam codex unicus subiit, cautela opus est, nam a primo librario quae proficiscuntur ut in universum fidem merentur, quod infra dicendum erit de chronicis Theodericianis similiter traditis, secundae manus mutationes ad arbitrium factas grammatistae esse auctorem reformantis, pariter obtinet de hisce Constantinianis.

Orthographica et nominum propriorum omnia et reliqua graviora in apparatum rettuli, in his quod sine dubio redit ad epitomatorem in casibus obliquis declinationis secundae *-o* pro *-um* (p. 7, 9. 8, 20. 24. 9, 6. 9) et *-um* pro *-o* (8, 22. 27). reliqua in eum non relata, ne inutilia legentem morarentur, haec sunt:

ae et *e:*
- *e* pro *ae: cesarem* 10. 2 — *precepti* 8. 6 — *preses* 7. 3 — *seviebat* 9. 27.
- *ae* pro *e* in fine vocabuli: *diae* 10, 11 — *magnificae* 7, 8 — *maximae* 10, 8 — *quae* 8, 34 — *quaestus* 9, 24 — *rabiae* 9, 19 — item *aequus* et sim. 7, 13. 9, 1 bis. 2. 3.

b et *u: liudine* 9, 27.
c et *t: diuicias* 10, 22.
d et *t: capud* 7, 21,
e et *i: dioclitianus* semper.
h omissa: *abuit* 7. 5 — *odiernum* 10, 34 — *tesauris* 10, 6.
o et *u: nepus* 7, 2 — *preturiani* 7, 22.
pos = post 7, 9.
geminatio male omissa: *clas-* 10. 3. 4 — *egresus* 7. 18 — *feratorum* 9. 3 — *milessimus* 10. 33 — *opressa* 10. 5 — *posideret* (em.) 9. 15 — *rediderunt* (em.) 9, 24.
geminatio male admissa: *milessimus* 10, 33 — *famme* (em.) 10. 25 — *orriginis* 7, 23.

ORIGO CONSTANTINI IMPERATORIS.

Diocletianus cum Herculio Maximiano imperavit annos XX. **1.** 1

Constantius, divi Claudi optimi principis nepos ex fratre, protector primum, inde
tribunus, postea praeses Dalmatiarum fuit. iste cum Galerio a Diocletiano Caesar
factus est. relicta enim Helena priore uxore filiam Maximiani Theodoram duxit uxorem,
ex qua postea sex liberos Constantini fratres habuit[1]. sed de priore uxore Helena filium
iam Constantinum habuit, qui postea princeps potentissimus fuit.

Hic igitur Constantinus, natus Helena matre vilissima in oppido Naisso atque **2.** 2
eductus, quod oppidum postea magnifice ornavit, litteris minus instructus, obses apud
Diocletianum et Galerium, sub iisdem fortiter in Asia militavit. quem post depositum
imperium Diocletiani et Herculi Constantius a Galerio repetit: sed hunc Galerius obiecit
ante pluribus periculis. Nam et in Sarmatas iuvenis equestris militans ferocem barbarum 3
capillis tentis raptum ante pedes Galerii imperatoris adduxerat. deinde Galerio mittente
per paludem equo ingressus suo viam ceteris fecit ad Sarmatas, ex quibus plurimis
stratis Galerio victoriam reportavit. Tunc eum Galerius patri remisit. qui ut Severum 4
per Italiam transiens vitaret, summa festinatione veredis post se truncatis Alpes trans-
gressus ad patrem Constantium venit apud Bononiam, quam Galli prius Gesoriacum
vocabant. post victoriam autem Pictorum Constantius pater Eboraci mortuus est et
Constantinus omnium militum consensu Caesar creatus.

Interea Caesares duo facti Severus et Maximinus: Maximino datum est Orientis **3.** 5
imperium: Galerius sibi Illyricum, Thracias et Bithyniam tenuit. Severus suscepit Italiam
et quicquid Herculius obtinebat. Postquam vero Constantius in Brittania mortuus est et 6
Constantinus filius successit, subito in urbe Roma praetoriani milites Maxentium filium
Herculi imperatorem crearunt. sed adversum Maxentium iussu Galeri Severus duxit
exercitum. qui repente ab omnibus suis desertus est et Ravennam fugit. dehinc
Galerius cum ingentibus copiis Romam venit minatus civitatis interitum et castra
Interamnae ad Tiberim posuit. Tunc legatos ad urbem misit Licinium et Probum, per 7
conloquium petens, ut gener apud socerum, id est Maxentius apud Galerium precibus
magis quam armis optata mercaretur. qui contemptus agnovit promissis [motos multos]

B

1) *Similiter Eutropius 9, 22 (inde Hieronymus a. Abr. 2307):* Constantius per filiam nepos Claudi traditur .... privignam Herculi Theodoram accepit, ex qua postea sex liberos Constantini fratres habuit. *Constantius natus ex Claudia filia Crispi, qui Crispus frater fuit Claudii imperatoris, recte dicitur Claudii fratris vel ex fratre nepos, male nepos per filiam, possisque conicere Eutropium pendere ab Anonymo.*

1 dioclitanus *B* an *B et sic deinceps, ubi* annos *dedimus* 2 claudii B^{e} inde tribunus] in tribus *B*, exin tribunus *Henr. Valesius,* tum tribunus *Zangemeister* 3 gallerio *B* dioclit- *(et sic deinceps) B* 4 ***elena *B* maximiano B^{1} 6 pontentissimus *B* 7 naiso *B* 8 eductus] etactos B^{1} intructus *B* 9 dioclitiano B^{1} gallerium B^{p} sub iisdem] *Henr. Valesius,* sed his enim *B* 10 herculi* B^{p}, herculii B^{e} 12 pedes] *Ruehl,* pedes sub *B*, pedes supplicem *Henr. Valesius* 13 paulumdem B^{p} 15 festinationem *B* se] re *B* truccatis *B* 16 gesumacon *B* 17 uocabat B^{p} pictagorum *B* euorai *B* 20 hyliri cum B^{e}, hyricum B^{p} trachias *B* bythiniam *B* seuerus] reuersus *B* 21 obtinebit B^{1} 23 iusso B^{1} dixit *B* 24 ab] am B^{p} rauenna figit B^{1} 25 gallerius *B* ciuitati *scr.* 26 interramnae ac tib. *B* 27 id est] idem *B* 28 motos multos suorum] *scripsi, (post spat. vac. quinque fere litt.)* uirorum *B*

suorum Maxenti partes suas deseruisse. quibus perturbatus retro versus est et ut
8 militi suo praedam quamcumque conferret, Flaminiam iussit auferri. Ille ad Con-
stantinum refugit. tunc Galerius in Illyrico Licinium Caesarem fecit. deinde illo in
Pannonia relicto ipse ad Serdicam regressus morbo ingenti occupatus sic distabuit,
ut aperto et putrescenti viscere[1]) moreretur in supplicium persecutionis iniquissimae, ad
auctorem scelerati praecepti iustissima poena redeunte. imperavit annos XVIIII.
4. 9 Severus Caesar ignobilis et moribus et natalibus, ebriosus et hoc Galerio amicus.
hunc ergo et Maximinum Caesares Galerius fecit Constantino nihil tale noscente. huic
Severo Pannoniae et Italiae urbes et Africae contigerunt. quo casu Maxentius factus
10 est imperator: nam desertus Severus a suis fugit Ravennam. Pro Maxentio filio
evocatus illuc venit Herculius, qui per peiiurium Severum deceptum custodiae tradidit
et captivi habitu in urbem perduxit et in villa publica Appiae viae tricensimo miliario
custodiri fecit. postea cum Galerius Italiam peteret, ille iugulatus est et deinde relatus
11 ad octavum miliarium conditusque in Gallieni monumento. Igitur Galerius sic ebriosus
fuit, ut, cum iuberet temulentus ea quae facienda non essent, a praefecto admonitus
constituerit, ne iussa eius aliquis post prandium faceret.
12 Interea Constantinus apud Veronam victis ducibus tyranni Romam petiit. cum
autem ad urbem Constantinus venisset, egressus ex urbe Maxentius campum supra
Tiberim, in quo dimicaret, elegit. ubi victus fugatis omnibus suis inter angustias arcentis
populi periit, equo praecipitatus in fluvium. postera die corpus ipsius levatum flumine
et caput eius incisum in urbem perlatum est. de cuius origine mater eius, cum quae-
situm esset, Syro quodam genitum esse confessa. imperavit annos [VI].
5. 13 Licinius itaque ex nova Dacia vilioris originis a Galerio factus imperator velut
adversum Maxentium pugnaturus. sed oppresso Maxentio cum recepisset Italiam Con-
stantinus, hoc Licinium foedere sibi fecit adiungi, ut Licinius Constantiam sororem
Constantini apud Mediolanum duxisset uxorem. nuptiis celebratis Gallias repetit Con-
14 stantinus Licinio ad Illyricum reverso. Post aliquantum deinde temporis Constantium
Constantinus ad Licinium misit, persuadens ut Bassianus Caesar fieret, qui habebat
alteram Constantini sororem Anastasiam, ut exemplo Maximiani inter Constantinum [et]
15 Licinium Bassianus Italiam medius optineret. Et Licinio talia frustrante per Senicionem
Bassiani fratrem, qui Licinio fidus erat, in Constantinum Bassianus armatur. qui tamen
in conatu deprehensus Constantino iubente convictus et stratus est. cum Senicio auctor
insidiarum posceretur ad poenam, negante Licinio fracta concordia est: additis etiam
causis quod apud Emonam Constantini imagines statuasque deiecerat. bellum deinde
16 apertum convenit ambobus. Utriusque ad Cibalensem campum ductus exercitus. Licinio

B

1) *cf. Orosius 7, 28, 12:* putrescente introrsum pectore et visceribus dissolutis.

1 deseruisset *B* 2 milite *B* quam umque B^p *[?]* flamminiam M^p, flamminia M^e auferri] uastari *Zangemeister, possis item conicere* res per flaminiam i. a.: *cf. Lactantius de mort. persec. 27:* dedit militibus potestatem, ut dispersi quam latissime diriperent omnia uel corrumperent, ut si quis insequi vellet utensilia non haberet. 3 yllirico *B* iaesarem B^p 4 ingenti] *malim* inguinis *cf. Eusebius h. e. 8, 16: περὶ τὰ μέσα τῶν ἀποῤῥήτων τοῦ σώματος; Victor ep. 40, 4:* consumptis genitalibus distibuit B^e 5 putrescendi *B* ad] aut *B* 7 innobilis B^p 9 contingerunt *B* casu] *scripsi*, caesar *B* 11 herculis B^p peiurium] *B*, periurium *edd.* 12 urbe *B* uilla] *Henr. Valesius*, uia *B* trincensimo *B* 13 custodire *B* 14 galieni *B* 15 faciendo *B* 17 uerona *B* 18 supram *B* 19 uinctus *B* fugati B^1 arcentes *B*: *fortasse scr.* urgentis: ruentis *Zangemeister* 20 pricipitatus *B* fluuio *B* 21 incisum] *scr.* recisum urbem] B^p, urbe B^e 22 syrum *B* annos VI] *Henr. Valesius*, an *B* 23 datia *B* 24 aduerso B^1 25 adiungit B^p sorore *B* 27 licinium ad yllirieum reuersum *B* 28 misi B^p basianus *B* 29 anestasiam *B* Maximiani inter Constantinum et Licinium Bassianus] *scripsi*, diocliciani et maximiani inter constantinum licinium et basianum *B* 30 frustante *B* senitionem basiani *B* 31 licinio] *Hadr. Valesius*, uicino *B* constantino B^1 basianum B^a 32 sinicius *B* 33 facta *B* 34 aemonam *B* imagine *B* 35 nibalense *B* campus B^a exercitum *B*

XXXV milia peditum et equitum fuere: Constantinus XX milia peditum [et] equitum
duxit. caesis post dubium certamen Licinianis viginti peditum milibus et equitum
ferratorum parte Licinius cum magna parte equitatus noctis auxilio pervolavit ad
Sirmium. Sublata inde uxore ac filio et thesauris tetendit ad Daciam. Valentem 17
ducem limitis Caesarem [fecit.] inde apud Hadrianopolim Thraciae civitatem per Valentem
collecta ingenti multitudine legatos ad Constantinum de pace misit apud Philippos
constitutum. quibus frustra remissis iterum reparato bello in campo Mardiense ab
utroque concurritur et post dubium ac diuturnum proelium Licini partibus inclinatis
profuit noctis auxilium. Licinius et Valens credentes Constantinum, quod et verum 18
erat, ad persequendum longius ad Byzantium processurum, flexi in partem Beroeam
concesserunt. ita Constantinus vehementer in ulteriora festinans deprehendit Licinium
remansisse post tergum. fatigatis bello et itinere militibus missus deinde Mestrianus
legatus pacem petiit, Licinio postulante et pollicente se imperata facturum. denuo,
sicut ante, mandatum est Valens privatus fieret: quo facto pax ab ambobus firmata
est, ut Licinius Orientem Asiam Thraciam Moesiam minorem Scythiam possideret.
Deinde reversus Serdicam Constantinus hoc cum Licinio absente constituit, ut filii Con- 19
stantini Crispus et Constantinus, filius etiam Licini Licinius Caesares fierent et sic
ab utroque concorditer regnaretur. itaque Constantinus et Licinius simul consules
Orosius 7.28,18 facti. *In Orientis partibus Licinio Constantino [consulibus] repentina rabie suscitatus* 20
Licinius omnes Christianos a palatio iussit expelli. mox bellum inter ipsum Licinium
et Constantinum efferbuit. Item cum Constantinus Thessalonica esset, Gothi per 21
neglectos limites eruperunt et vastata Thracia et Moesia praedas agere coeperunt.
tunc Constantini terrore impetu represso captivos illi inpetrata pace reddiderunt. sed
hoc Licinius contra fidem factum questus est, quod partes suae [ab] alio fuerint
vindicatae. Deinde cum variasset inter supplicantia et superba mandata, iram Con- 22
stantini merito excitavit. per tempora, quibus nondum gerebatur bellum civile,
sed item parabatur, Licinius scelere avaritia crudelitate libidine saeviebat, occisis ob
divitias pluribus, uxoribus eorum corruptis. Rupta iam pace utriusque consensu 23
Constantinus Caesarem Crispum cum grandi classe ad occupandam Asiam miserat,
cui de parte Licinii similiter cum navalibus copiis Amandus obstabat. Licinius vero 24
circa Hadrianopolim maximo exercitu latera ardui montis impleverat. illuc toto agmine
Constantinus inflexit. cum bellum terra marique traheretur, quamvis per arduum suis
nitentibus, at tamen disciplina militari et felicitate Constantinus Licini confusum et sine
ordine agentem vicit exercitum, leviter femore sauciatus. Dehinc fugiens Licinius 25
Byzantium petit: quo dum multitudo dissipata contenderet, clauso Byzantio Licinius ob-

---

B

1 xxxu milia] xxxu B *et sic deinceps* fuerit B et *om.* B 2 licinianis] *Hadr. Valesius,* liciniani B uigint B 3 parte] *scripsi,* item B, tribus milibus *Zangemeister* 4 syrmium B uxore - B datiam B 5 limitis] *Hadr. Valesius,* militis B fecit *om.* B adrianopolim trachiae B 6 collectam B constantino B^{1} filippos B 8 curritur B dioturno B^{1} 9 constantino B 10 ad Byzantium] *scripsi,* a bizantium B^{c}, a bigantium B^{p} flexi] flexit B^{b}, felix B^{a} ueroeam concesserum B 12 remansisset B^{p} 13 pollicentes se B 14 secut B priuatis fieri quod B 15 trachiam moessiam B scytiam B 17 fieremt B^{a} sic] si B 18 otroque B factis B^{p} 19 in orientis p. l. const. consulibus *(om. B)* . . . iussit (iussi *B*) . . . constantinum (— no B^{1}) efferbuit] Licinius r. r. suscitatus omnes Christianos e palatio suo i. e. mox — efferbuit *Orosius* 21 tessalonica B 22 neclectos B erupuerunt B trachia et moessiam B 23 impetu represso] *scripsi,* et impetu et represso B^{p}, et impetu repressis B^{e} 24 ab *om.* B fierint B^{b}, fierit B^{a} 25 uaria esset B superbia B 26 ciuilem B 28 pruribus B^{p} corruptis rupta iam] *Henr. Valesius,* corruptis rupta autem *Zangemeister,* corrupta enim B consensu] *scripsi,* sensus B 29 scrispum cum grande B occupandum B^{e}, hoccupandum B^{p} 30 nauibus capiis B 31 adrianopolim B montes B^{p} toto] tata B 32 bello B 33 at] et B contantinus B 34 dehic B^{1} licinus B 35 bizantium B petit quo dum m. d. contenderet clauso Byzantio] *Henr. Valesius,* petit quod m. d. contendere clauso bizantium *(sic priore loco B^{c} et altero B,* bizantio *priore loco B^{p}) haec iterans B*

sidionem terrenam maris securus agitabat. sed Constantinus classem collegit ex Thra-
26 cia. dehinc solita vanitate Licinius Martinianum sibi Caesarem fecit. Crispus vero
cum classe Constantini Callipolim pervenit: ibi bello maritimo sic Amandum vicit, ut
vix per eos, qui in litore remanserant, vivus Amandus refugeret. classis vero Licini
27 vel oppressa vel capta est. Licinius desperata maris spe, per quod se viderat obsi-
dendum, Chalcedonam cum thesauris refugit. Byzantium Constantinus invasit, victoriam
maritimam Crispo conveniente cognoscens. deinde apud Chrysopolim Licinius [pugnavit]
maxime auxiliantibus Gothis, quos Alica regalis deduxerat: tum Constantini pars
28 vincens XXV milia armatorum fudit partis adversae ceteris fugientibus. Postea cum
legiones Constantini per liburnas venire vidissent, proiectis armis se dediderunt. sequenti
autem die Constantia soror Constantini, uxor Licini venit ad castra fratris et marito
vitam poposcit et inpetravit. ita Licinius privatus factus est et convivio Constantini
29 adhibitus, et Martiniano vita concessa est. Licinius Thessalonicam missus est; *sed* Orosius 7, 28, 20
*Herculii Maximiani soceri sui motus exemplo, ne iterum depositam purpuram in per-
niciem rei publicae sumeret,* tumultu militaribus exigentibus in Thessalonica *iussit
occidi,* Martinianum in Cappadocia. qui regnavit annos XVIIII filio et uxore super-
stite. *quamvis omnibus iam ministris nefariae persecutionis extinctis, hunc quoque in* Orosius 7, 28, 21
quantum exercere [potuit] persecutorem digna punitio flagitaret.
Constantinus autem ex se Byzantium Constantinopolim nuncupavit ob insignis
6. 30 victoriae [memoriam]. quam velut patriam cultu decoravit ingenti et Romae deside-
ravit aequari: deinde quaesitis ei undique civibus divitias multas largitus est, ut prope
in ea omnes regias facultates exhauriret. ibi etiam senatum constituit secundi ordinis:
claros vocavit. Deinde adversum Gothos bellum suscepit et inplorantibus Sarmatis
31 auxilium tulit. ita per Constantinum Caesarem centum prope milia fame et frigore
extincta sunt. tunc et obsides accepit, inter quos Ariarici regis filium. Sic cum his
32 pace firmata in Sarmatas uersus est, qui dubiae fidei probabantur. sed servi Sarma-
tarum adversum omnes dominos rebellarunt, quos pulsos Constantinus libenter accepit
et amplius trecenta milia hominum mixtae aetatis et sexus per Thraciam Scythiam
Macedoniam Italiamque divisit.
Item *Constantinus imperator primus Christianus excepto Philippo, qui Christianus* Orosius 7, 28, 1
33 *admodum ad hoc tantum constitutus fuisse mihi visus est, ut millesimus Romae annus
Christo potius quam idolis dicaretur. a Constantino autem omnes semper Christiani* idem 7, 28, 2
imperatores usque in hodiernum diem creati sunt, excepto Iuliano, quem impia ut aiunt
34 *machinantem exitialis vita deseruit.* Item *Constantinus iusto ordine et pio vicem vertit.* idem 7, 28, 28

B

1 terrena mari *B* clausem *B* trachia *B* 2 scrispus *B*p 4 uix] uis *B*p licitore *B* refugeret] *scripsi,* re effugeret *B* uero] uo *B* 5 licinus disperata *B* 6 calcido*nam *B* bizantium *B* uictoria m. crispum conuenientem *B* 7 crisopolim *B* pugnauit] *Hadr. Valesius, om. B* 8 Alica] aliquaca *B* (*expunxit litteras* qua *librarius et in eodem versu reposuit pro iis* ca) regulis *B*: *scr. aut* regalis *aut* regulus tum] *scripsi,* cum *B* 9 uinc**ens *B* xxu *B* 10 liburnas] *scripsi,* liburnam *B,* liburniam *priores* se dediderunt] *Henr. Valesius,* reddiderunt *B* 11 casta *B*[1] 12 uita *B* 13 tessalonica *B* 14 maximiano *B*p deposita purpora *B* 14 perciniem *B* 15 tumultu militaribus] *scripsi,* tumultum militari *B* tessalonica *B* iussi occidit *B*[1], iussit occidit *B*[2] 16 superstitem *B* omnibus] *Orosius,* omnium *B* 17 extinctis] *Orosius,* extintus *B* 18 exercere] *B cum Orosii codd. deterioribus,* exerere *meliores* potuit] *Orosius, om. B* 19 ex se] *scripsi,* ex *B* insignis uictoriae memoriam] *scripsi,* insignis victoriae *B*, insigne victoriae *priores* 20 culto *B* 21 uicibus *B* 22 regias] *scripsi,* thesauros regias (regies *B*[1]) *B* exauririt *B*p 23 gothis *B*p 24 constantino *B*p 25 extinta *B* quos] quos et *edd. errore* 26 probabantur] *Ruehl,* probantur *B* seruis armatorum *B* 27 omnes aduersum *malim* 28 mixta *B* trachiam (trahiam *B*[a]) scyciam machadoniam *B* 30 imperator primus] imperator creatus primus imperatorum *Orosius* filippo *B* 31 admodum] annis admodum paucissimis *Orosius* tanto *B*p constitutus] *Orosius,* constantinus *B* annos *B*p 33 ipperatores *B* iulianum *B* quem] quae *B*[a] 34 exitiabilis *Orosius* constatinus *B*p uicem] *Orosius,* uicae *B*

Orosius 7,28,29 *edicto si quidem statuit citra ullam caedem hominum paganorum templa claudi. mox Gothorum fortissimas et copiosissimas gentes in ipso barbarico soli sinu hoc est in* 7,28,30 *Sarmatarum regione delevit. Calocaerum quendam in Cypro aspirantem novis rebus oppressit.*

Dalmatium filium fratris sui Dalmati Caesarem fecit. eius fratrem Annibalianum data ei Constantiana filia sua regem regum et Ponticarum gentium constituit. itaque Gallias Constantinus minor regebat, Orientem Constantius Caesar, Illyricum et Italiam Constans, ripam Gothicam Dalmatius tuebatur. item Constantinus cum bellum pararet Orosius 7,28,31 in Persas, *in suburbano Constantinopolitano villa publica iuxta Nicomediam dispositam bene rem publicam filiis tradens* [diem obiit]. regnavit annos XXXI. sepultus est Constantinopoli.

B

1 edicto] *Orosius,* aedito *B* ullam] *Orosius,* nullam *B* hominum caedem *Orosius* 2 cupiosissimas *B* soli sinu] *Orosius,* solis sinu *B* 3 sarmatorum regionem delfuit *B* caloçerum *B* aspirantem] *Orosius,* aspirante *B* 5 fatri *(sic) B* dalmatiae *B* 6 itaque] *scripsi,* ita ut *B* 7 illiricum *B* 8 cumque bellum in Persas moliretur *Orosius* 9 constantinopolitanae *B* uilla] in uilla *Orosius* 10 diem obiit] *Orosius, om. B* 11 constantinopolim *B*

CHRONOGRAPHVS

ANNI CCCLIIII.

ACCEDVNT

I. COMPVTATIO A. CCCCLII.

II. LIBER GENEALOGVS.

LIBRI ADHIBITI

IN CHRONOGRAPHO:

A = Argentoratensis, iam Bernensis n. 108 saec. X.
B = Bruxellensis n. 7524—7555 saec. XVI.
G = Ambianensis n. 407 saec. XVI.
S = Sangallensis n. 878 saec. IX.
V = Vindobonensis n. 3416 saec. XV.

IN COMPVTATIONE A. CCCCLII:

B = Bernensis n. 128 saec. X/XI.
C = Bernensis n. 169 saec. IX/X.
S = Sangallensis n. 621.
Z = Zwiefaltensis, hodie Stuttgartensis hist. fol. n. 410 saec. XII.

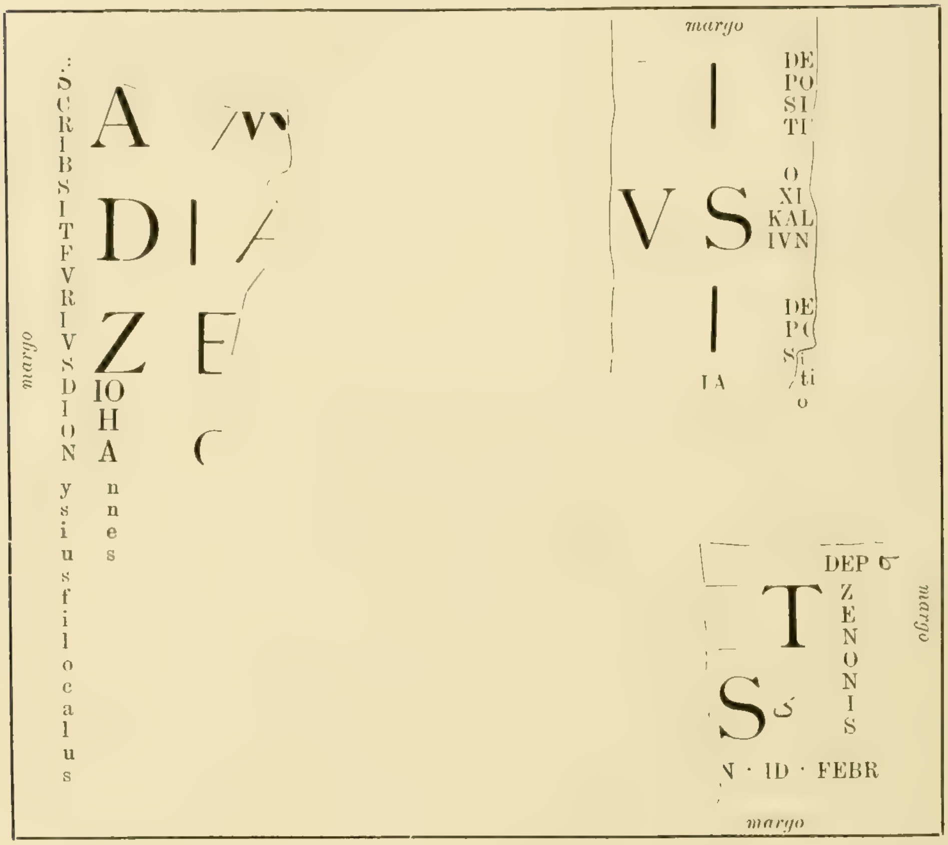
IN LIBRO GENEALOGO:

F = Florentini duo S. Mariae novellae n. 623 et Laur. plut. 20, 54 saec. X/XI.
G = Sangallensis n. 133 saec. IX.
L = Lucensis n. 490 saec. VIII.
T = Taurinensis saec. VII.

Varia lectio cum in hoc opusculo exhibeatur verborum tenori interposita, scito *om(issum)* nullo signo addito pertinere ad solum vocabulum proxime praecedens, plura ubi omissa sunt, id significari adiectis signis ‘ ’.

Propter notas $^{a\ b\ 1\ 2\ p\ c}$ codicum litteris adscriptas vide supra p. 2.

Sub nomine Chronographi a. 354 quod denuo edo corpus ita comparatum est, ut auctore quasi necessario careat. continentur enim eo fasti urbis Romae publici per duodecim menses digesti adiectis laterculis iis qui infra aut eduntur aut certe enumerantur, ita comparatis, ut hemerologium versanti aut pariter necessarii sint aut certe utiles. neque auctorem enuntiant verba primae paginae inscripta 'Furius Dionysius Filocalus titulavit'. nam ut *titulare* est *titulum scribere* (exempli causa elogia sepulcralia homines Africani, quorum sunt C. I. L. VIII, 4487. 4618, aiunt dedicavisse se vel collocavisse et *titulavisse*), titulus autem cum sit inscriptio libri, non liber ipse, negat quodammodo se scripsisse librum qui se eum ait titulasse. possunt sane brevitatis causa haec collectanea a Philocalo appellari. neque id improbo: malui tamen subsistere in appellatione olim a me proposita aptiore tam laterculis maiore ex parte ad acta publica pertinentibus quam ipsius Philocali condicioni. nam Valentinus quidem, cui idem index ait libri archetypum donum datum esse, quinam fuerit, ignoratur; quamquam potest cogitari de eius nominis viro ex primicerio protectorum facto tribuno, deinde post a. 359 duce alicubi in Illyrico teste Ammiano 18. 3. 5, anno autem 365 consulari Piceni (C. Theod. 9, 2, 9. tit. 30, 4. 15, 1, 17). Philocalum duo tituli in urbe Roma reperti ostenderunt ea aetate scribam librarium fuisse calligraphia ita insignem, ut exemplo tam in litteraria quam in lapidaria scriptione ni fallor unico libris a se scriptis titulisque ad delineationem suam exaratis nomen adscriberet. utroque officio ea certe aetate pariter functos esse librarios et ex ipsa re constat et diserte enuntiat titulus nuper eruderatus Romae *(Bull. della comm. municip. 1885 p. 95)* sic conceptus: *L. Calpurnio Pisone P. Salvio Iuliano cos.* (a. 175 p. C.) *L. Aufius Amandus tabul(arius) praef(ecti* scilicet urbi*) Dianae sanctae basem marmor(eam) voto suscepto libens posui cura agente Lucretio Donato librario quadratario praef(ecti).* Philocalianorum titulorum alterum sepulcro alicui plurium hominum destinatum, descriptum primum Romae in pavimento ecclesiae S. Martini a montibus, hodie adservatum in museo Vaticano, post alios edidit Iohannes Baptista Rossius noster, ut de aliis multis, ita de hac quaestione optime meritus, in splendido opere *Roma sotterranea* vol. 1 p. 120 sic conceptum:

Philocalianus titulus alter pertinet ad insignem ordinem elogiorum, quibus Damasus ecclesiae Romanae ab a. 366 ad a. 384 episcopus in coemeteriis urbanis sepulcra episcoporum et martyrum ornavit, continens carmen a Damaso collocatum in sepulcro papae Eusebii mortui a. 310 et sepulti in coemeterio Callistiano. ipsius archetypi emerserunt frustula quaedam litteraturam monstrantia eam ipsam, quam epitaphium illud a Philocalo scriptum prae se fert, delineata apud Rossium (l. c. vol. 2 tab. 3 cf. p. 198 seq.); exemplum eius scriptum litteris rudibus saeculi fere sexti, delineatum apud eundem (l. c. tab. 4 cf. p. 196) et expressum photographice in tabula tertia alius operis eiusdem auctoris (*triplice omaggio a Pio IX.* Romae 1877) ita integrum ad nos pervenit, ut appareat a fabro expressum esse archetypum hic illic mutilum et corruptum. ad eius exempli latus utrumque minoribus litteris adscripta leguntur haec:

D	F
A	V
M	R
A	I
S	V
I	S
S	D
P	I
A	O
P	N
P	Y
A	S
E	I
C	V
V	S[1]
L	F
T	I
O	L
R	O
A	C
T	A
Q	L
V	V
E	S
A	S
M	C
A	R
T	I
O	B
T	S
	T

sic explenda corrigendave: *Damasi s[ui]*[2]) *pappae cultor atque amato[r] Furius Dionysius Filocalus scribsit.* elogiorum a Damaso simul publicatorum quae supersunt archetypae reliquiae (enumerat eas Rossius *Bull. crist.* 1884/5 p. 12) omnes eandem litteraturam ostendunt, quam in his marmoribus Philocali nomine signatis reperimus, peculiarem admodum et elegantiae ut affectatae, ita in suo genere perbellae; unde Damasiana Rossio dicitur, rectius fortasse appellanda Philocaliana. librarium igitur quadratarium hunc in sua arte suae aetatis summum Damasus episcopus in patrocinium receptum ad operam illam adhibuit, quod is antea in libris titulandis et elogiis exarandis facere consueverat, ut nomen suum adscriberet, id in his quoque elogiis ei permittens. quam ob rem verisimile est hemerologii Valentino oblati solum titulum a Philocalo scriptum fuisse, volumen autem egregii artificis nomine ornatum ipsum exaratum a librariis ordinis inferioris.

Videamus de codicibus, a quibus nos horum opusculorum notitiam trahimus.

1. Luxemburgensis inter eos primum locum obtinet. 'Fastos quosdam seu calen-'darium Romanum antiquis plane characteribus in membrana sex (si bene memini) 'foliorum descriptum, sex etiam dumtaxat menses complectens' a. 1560 fuisse apud Iohannem Brennerum regium secretarium et consilii provincialis Luxemburgensis actuarium scribit huius gener Remaclus Huart (1537—1613; uxor eius fuit Barbara Brenner de Nalbach teste Neyen *biographie Luxembourgeoise* Luxemburgi 1860 p. 263) 'utrius-'que iuris licentiatus, serenissimi archiducis a consiliis et archivis Luxemburgensibus' in attestatione[3]) scripta de memoria post annos plus minus L. addit Huart exemplar eius codicis tum misisse se Carolo Langio cathedralis ecclesiae canonico, ipsum codicem remansisse apud Brennerum saepe sibi visum ibi et lectum, 'donec de eius consensu atque ante 'annos triginta Anthonius Blanchart questor Bastoniensis gener ipsius, qui tum Bruxellas 'negotiorum suorum in aula curandorum causa proficiscebatur, autographum ipsum secum 'asportaret atque domino ab Hassonville consiliario piae memoriae pro munere ac favore

1) Sic lapis, non DIONISIVS, ut saepe editur. 2) *sancti* praefert Hirschfeld. 3) Eam integram ex codice Bruxellensi 7524-7555 f. 217 edidi apud Strzygowskium *die Calenderbilder des Chronographen vom J. 354 p. 4.*

donaret'. intellegitur Christophorus d'Assonville Arrasiensis natus a. 1528, *conseiller d'état et du conseil privé*, mortuus Arrasii a. 1607 (*Biographie nationale de Belgique*. Bruxellis 1866 p. 507). iam Peirescius in epistula infra edita, quam Parisiis d. 18. Dec. 1620 Romam dedit ad Hieronymum Aleandrum, cum codicem similem habuisse se scribat ex oppido Arras: *questo manoscritto . . . . appartiene al presidente d'Arras, dal quale il Sig. Schildero* [Cameracensis canonicus secundum Gassendium vit. Peirescii p. 112] *l'ha ottenuto in prestito per farmelo vedere*, volumen post obitum Assonvillii pervenisse ad dominum Renon de France (de quo dixit Carolus Piot in praefatione historiarum Francii eius *histoire des troubles des Pays-Bas par messire Renon de France* editarum denuo Bruxellis a. 1886 p. X) ab a. 1605 ad a. 1622 consilii Arrasiensis praesidem collegit quem de his rebus consulere potui Ruelens Bruxellensis. confirmant coniecturam quae postea inveni praescripta apographo partis eius libri servato in codice infra nominato urbis Amiens n. 407 manu diversa: '*ex cod. ms. antiquissimo d. n. de Francia praesid. in parl. Machliniensi*' [1]). praesidatum eum Francius tenuit ab a. 1622 ad a. 1628, quo obiit; excerptis Ambianensibus quamquam praescriptionem post a. 1622 adiectam esse apparet, ipsa videntur sumpta esse ante a. 1620, quoniam Peirescius codicem postquam eo anno accepit, domino non videtur restituisse. scilicet in epistula data ex Aquis Sextiis d. 12. Maii 1627 ad Petrum Dupuy (*lettres de Peiresc aux frères Dupuy publiées par Phil. Tamizey de Larroque*. Paris 1888 vol. 1 p. 211) sic scribit: *Parceque je désire de faire imprimer ce kalendrier Constantinien MS. (avec les fastes et martyrologes qui y sont joincts), lequel vous avez veu autres foys, je vous supplie de ne pas laisser sortir de voz mains la coppie ou memoires que vous en pourriez avoir tirées et de moyenner que ceux qui en avoient eu la communication de vostre main, soit Mr. Rigault ou Mr. Autin ou Mr. de Saulmaise, me fassent la faveur de ne les poinct prester à d'autres, jusques à ce que j'aye peu faire achever cette edition. J'attends le graveur Mellan qui s'en vient de Rome chez moy, ou je lui en feray graver les figures, et aussytost feray mettre la main à l'oeuvre. Je ne scay comme je me laissay porter à monstrer ce MS. à M. d'Orleans, qui ne cesse de me persecuter, mais je m'en deffendray prou honnestement, si par delà il n'a moyen d'avoir de voz amys ce qu'ils en ont retenu. Le P. Vassan Dom Jean de St. Pol l'avoit eu de moy et je crois bien que s'il en a rien gardé par devers lui, il sera bien aise de ne le pas bailler à d'autres à mon préjudice. Vous sçavez ce qui m'avoit occasionné de tenir cette piece si serrée pour punition du père Sirmond, qui en avoit tant d'envie.* haec et explicant locum epistulae eiusdem Peirescii scriptae ad Hieronymum Aleandrum Romam d. 2. Iun. 1621 (cod. Barb. sine num., olim n. 1975) f. 189 de eodem codice: *trovandosi passato dalle mani del P. Don G(iovanni) di S. Paulo in quelle del Sigr. Puteano et dalle sue in quelle del Sr. Rigaltio*, et ostendunt ad a. certe 1627 codicem fuisse Parisiis apud Peirescium; nam et apud se eius copiam facturus est artifici eum delineaturo timetque, ne editio sibi praeripiatur, de excerptis inde ab amicis sumptis sollicitus, de archetypo videlicet securus. itaque confirmatur quod ait amicus Peirescii Gassendius in vita eius edita a. 1641 p. 98: 'perrarus codex Peirescii fuit ac etiamnum in illius bibliotheca adservatur'. neque ullum posthac in Belgica eius vestigium reperitur. sed mortuo Peirescio d. 24. Iun. 1637 quo pervenerit, ignoratur. codices ab eo collecti [2]) (quos cave confundas cum miscellaneis ipsius adservatis hodie aliis alibi, plerisque vero in bibliotheca Carpentrasensi, diligenter enarratis a Lamberto *catalogue des manuscrits de la bibliothèque de*

1) Non *Massiliensi*, ut legit Garnier editor catalogi codicum Ambianensium p. 387. 2) Index librorum in hereditate Peirescii inventorum tam scriptorum numero c. CXXX quam impressorum extat Carpentrasii in bibliotheca publica n. 610 (Lambert l. c. 1 p. 409 cf. 2 p. XII); scriptorum recensum nuper edidit Omont *les manuscrits et les livres annotés de Fabri de Peiresc* (Toulouse 1889 pp. 27). ab eo indice hic liber abest.

Carpentras. Carpentras 1862 vol. 2. 3) testamento ipsius fratris eius facti sunt Palamedis Fabri de Valavès, deinde alii dispersi, reliqui a filio Palamedis Claudio Fabri marchione de Rians venditi cardinali Mazarin et a. 1668 cum reliquis eius bibliothecae codicibus inlati in publicam Parisinam [1]. sed in hanc Luxemburgensem codicem constat non pervenisse neque post a. 1627 ulla eius memoria usquam reperitur.

2. Luxemburgensem librum iam deperditum descripsit diligenter Peirescius in epistula data ad Hieronymum Aleandrum Parisiis d. 18. Dec. 1620, servata in codice Barberiniano XXXI. 39 f. 104 seq., cui epistulae adiunctae fuerunt exempla picturarum codici insertarum [2]. eadem fere Fauris de Saint Vincens apud Millinum (*annales encyclopédiques* 1817 tom. 3 p. 193—233; cf. tom. 1 p. 260—288) protulit Gallice versa, item sumpta ex epistulario Peiresciano, maxime ex epistula, ut ait editor, ad Rubensium pictorem scripta d. 6. Dec. 1620. sed et Tamizey de Larroque, editor futurus epistularii Peiresciani, et Rubensiani editor Ruelens Bruxellensis Faurisianis illis collectaneis fidem abiudicaverunt; sumpta esse omnia ex periculis epistularum ad Aleandrum illarum adservatarum in bibliotheca Barberiniana, et invenit nuper Leopoldus Delisle, ut nuntiavit mihi, ipsa ea pericula inter schedas Peirescianas furtis Librianis in Angliam translatas, nuper autem recuperatas inseruitque ea codici inter Gallicos nuper emptos n. 5172. interrogatus quoque a me bene meritus editor epistularii Peiresciani Tamizey de Larroque respondit neque in periculis iis neque in reliquis epistulis Peirescianis quicquam de hac re se invenisse quod utilitatem haberet. — His igitur missis cum epistula illa ad Aleandrum plenam descriptionem contineat codicis deperditi et quae de eo hodie novimus ex ea fere pendeant, placuit eam, postquam partem edidit Strzygowskius p. 8 seq., quatenus de codice agit, integram his commentariis inserere. picturae una cum ea a Peirescio ad Aleandrum transmissae hodie adservantur in eodem codice Barberiniano, ex quo nuper eas publici iuris fecit Strzygowskius in libro p. 7 not. 2 citato; laterculi item cum ea transmissi ex Barberiniana translati in domum Marinii hodie cum schedis Marinianis reliquis custodiuntur in bibliotheca Vaticana cod. Lat. 9135, quo praeterea picturarum exempla continentur.

MOLT ILL.^{RE} SIG.^R MIO OSS.^{MO}

Par che non soglia communemente venir sola una buona ventura. La scoperta de' camei di Augusto et di Tiberio era grande veramente frà curiosi di cose antique, ma credo che V. S. trouerà molto maggiore quella d'un M. S.tto havuto ultimamente scritto già piu di 7. ò 800. anni al meno [3] et coppiato verisimilmente sopra l'autografo del secolo Constantiniano di ottima nota. Nel quale in manco di 25. fogli si troua il Calendario Constantiniano tanto desiderato, et molt' altre cosette curiosissime distinte in due parti. L'una pertinente prencipalmente al Christianesimo. L'altra quasi solamente al Paganesimo, tutte due mutile, ma delle quali sonno ben preciosi gli fragmenti.

Nella prima parte dunque del M. S.tto si trouano diuersi Fasti Consulari accommodati à diuersi soggietti. Delli primi si sonno smarriti li primi fogli et sen' è saluata solamente quella parte che descriue gli consolati dà quello di Antonino II. et Geta

1) Delisle *cabinet des manuscrits de la Bibliothèque impériale* vol. 1 p. 279 seq. in eius bibliothecae scripto libro *catalogues* n. 258 qui reperitur index librorum scriptorum ex Mazarinea in ipsam translatorum hunc codicem non recenset. 2) Ex Aleandrinis collectaneis sumptum est apographum, cuius meminit Strzygowskius (p. 5) et accuratam descriptionem mihi misit Nicolaus Anziani Florentinus, insertum codici Laurentiano Ashburnhamiano 1061 (= 991 catal. editi), ubi qui fastos antiquos composuit auctor anonymus laudat ipsas schedas Barberinianas. 3) In tetrasticho mensis Martii (Baehrens 1 p. 207) extremo versu *indicat et sinus lactis et herba circus* Peirescio in libro Arrasiano sibi visus est legere non *sinus*, sed *semis*.

sino à quello di Constantino VII. et Constantio Caes. III. con tal dispositione che di quattro in quattro anni gli Consolati son scritti in rubrica. et segnati nel prencipio del versiculo con un b. per denotar l'anno bissextile. et vi si aggionge ogni anno la Feria Kalendarum Januar. et il numero dell' Epacta Paschale. segguitandosi le Ferie continuamente secondo l'ordine de' giorni della settimana. eccetto nel primo anno doppo il bissextile doue sene salta vna. per essempio

	Antonino II. et Geta.	Mar. XXII.	
	Albino et Aemiliano.	Mer. III.	
	Aspro et Maximo.	Jou. XIIII.	
b.	Antonino III. et Geta II.	Ven. XXV.	— questo è in rubrica.
	Pompeiano et Auito.	Sol. VI. etc.	

V. S. ne trouerà d'altri essempii nello Scaligero de Emendat^{e}. temporum lib. V. doue tratta del Consolato di Bruto. Et nel Cuspiniano sotto'l Consolato di Largio et Herminio. et sotto quello di Proculo et Nigrino à tempo di Tiberio. doue egli dice che gli suoi Fasti erano continuati in quella forma. à Regibus Exactis sin' al tempo de' Gothi: di modo che bisogna che sia cosa diuersa de' nostri che non haueuano potuto passar piu oltre del Consulato di Constantio VII. (come V. S. giudicherà Ella stessa dagl' altri particolari che le saranno accennati qui sotto). se non per forma di continuatione aggionta da altro che il primo authore de' Fasti. Et poi che Victorino Aquitano che fece un gran Paschale con la gionta de' consoli continuato dal consulato de' duoi Gemini sin' al suo tempo. visse ne tempi solamente di Libio Seuero Imp. circa l'anno di N. S. 463, et che Dionysio Exiguo. che ne fece un altro. visse ancor piu tardi sotto Justiniano. circa l'anno 528. questi nostri Fasti debbono esser stati composti da altro authore piu antiquo, forzi secondo le regole di que' Canoni Paschali d'Anatolio. che visse sotto Probo et Diocletiano (quelle di Hippollyto ch'era à tempo d'Alexandro non facendo à proposito. per esser disposte in anni 16 in luogo di 19) ò secondo quelle che furono stabilite nel concilio Nicaeno quando s'introdusse la practica dell' enneadecaeteride. alla quale s'applicorono l'epacte.

Gli altri Fasti del M. S^{tto} oltre la medesima distintione degli anni bissextili in rubrica co'l segno .b. in luogo della Feria et dell' Epacta. aggiongono ad ogni Consulato il giorno della Pasqua. Et hanno il lor prencipio nel consulato di Constantino II. et Licinio II. quando appunto morì Maxentio. et apparue il segno salutare et quando comminciarono le Indictioni. ma sonno continuati non solamente sin' al medesimo consulato di Constantio VII et Constantio Caes. III. doue finiscono gli precedenti. anzi passa oltre la determinatione della Pasqua sino à molti anni allora futuri; si come si usa ancora ogni volta che si fanno calcoli astronomici. ò computi ecclesiastici. Et come fece quasi in que' tempi Theophilo vescouo di Alessandria. del quale scriue Idacio nel prencipio del suo Chronico. ch' egli *a primo consulatu Theodosii Augusti laterculum per centum annos digestum de Paschae obseruatione conscripsit.* Ne si può reuocar in dubbio che tal continuatione non fosse per anni venturi. poi che non vi sonno aggionti i consolati dirimpetto alla determinatione della Pasqua annua sino all' vltima. anzi ne resta vna gran parte del fine vuota nello spatio doue haueuano da essere i consolati. acciò vi si potessero aggiongere da' i lettori successiuamente. si come ce se ne sonno aggionti alcuni doppo'l consolato VII di Constantio conforme al voto di Arnobio [*sic; scr.* Ausonio] che volse inuitare i lettori de' Fasti da lui composti. di aggiongerui chiascheduno i consulati subsequenti la sua opera. Et se hauessimo l' originale autographo dell' exemplare scritto da Dionisio Filocalo su'l quale è stato coppiato già molt' anni sonno il nostro ms^{tto}. credo che la gionta de' consolati posteriori à quello di Constantio VII si trouarebbono scritti d'altra mano che li precedenti. L'vltima Pasqua determinata dietro questi Fasti. è notata VII kal. April. in anno precedente

il bissextile secondo la distintion della rubrica. et poi si vede scritto in rubrica et carattere majuscolo. ANNO CENTESIMO. Senza però che il termine di tal Centenario venga dal precipio de' detti Fasti Paschali. per quanto si può vedere quando si va retrogradando per cercarlo. Anzi vien solamente dal consolato di *Constantino VI et Constantino Caes.*, ott' anni piu tardi che 'l prencipio dell' indictioni. Il che m' ha tenuto vn pezzo in qualche anzietà. mentre andauo cercando il fondamento di tal Epocha, fin che m'imaginai che potesse essere l'epocha della pace della chiesa christiana. nel cui pensiero mi trouai molto confermato quando considerai l'ordine et dispositione di ciò che scriue Eusebio su'l fine del primo libro de' Chronici. che Constantino doppò hauer fattò Caesari Crispo. Licinio. et Costantino PACEM NRIS DEDIT: Et poi. che si scommunicò Arrio, et si celebrorno il Concilio Niceno. et gli Vicennali. Hor beneche nel secondo libro del Chronico egli non habbia fatto mention espresso di tal PACE de' Christiani. egli tocca non dimeno molti particolari che aiutano assai à congietturarne il vero anno à poco appresso. Notando non solamente la creatione de' tre Caes[ri] suddetti l'anno XI. dell' imperio di Constantino poco doppò la morte di Diocletiano, auanti la quale non è credibile ch' hauessero piena pace gli Christiani. Ma di piu vna persecution notabile quando Licinio scacciò i Christiani dal palazzo et quando fù martyrizzato Basileo vescouo di Amasaea l'anno XIIII dell' imperio di detto Costantino. Et finalmente ponendo il negotio di Arrio sotto l'anno seguente XV dell' imperio di Costantino, sendo breuissimo il tempo subsequente la persecution di Licinio et precedente il negocio di Arrio et cadendo precisamente secondo il calcolo Eusebiano tra l'anno XIIII. et il XV. Il che non risponde male al detto Consulato di *Constantino VI et Constantino Caes.* Sotto'l quale appunto si troua data la prima legge promulgata da Constantino contra la superstitione de' sacrificii del Paganesimo. posta la prima nel titolo *de Paganis sacrificiis et templis,* nel Cod. Theodos° *Acc. VIII id. Mart. Crispo II et Constantino II coss.*, ma *Data Serdicae XVI. kal. Januar.* cioè su'l fine dell' anno precedente. mentre duraua ancora il Consulato di Constantino VI. Del resto la tolleranza della consultatione degli aruspici mentionata in detta legge mostra, che restaua ancora allora qualche parte del Paganesimo. che non si poteua extinguere se non poco à poco, et che la rotta di Maxentio et l'apparition del segno salutare non era stata bastante. per estirpar subito il Paganesimo et far cessare totalmente le persecutioni. continuate sotto Maximino et Licinio.

Gli Fasti sussequenti aggiongono alli consolati gli Prefetti Vrbani creati ogni anno. et repetiti quando erano continuati due ò trè ò piu anni. ma non cominciano se non dal consolato di *Valeriano II et Gallieno,* co'l titolo *Ex temporibus Gallieni quis quantum temporis praefecturam vrbis administrauerit,* nè vanno piu oltre del sudetto consulato settimo di Costantio. n' hauerei mandato copia à V. S., ma il Cuspiniano gli ha inseriti annualmente nel suo commentario sopra i Fasti di Cassiodoro. Il che m'ha dato veramente vn poco di mortificatione. perciò che haueuo creduto che douessero vscire di man mia prima che di ogni altra. Ma per consolarmi ho trouato che il suo essemplare era mutilo in qualche parte. et che vi mancaua vna parola che V. S. trouerà forzi la prencipale di tutta l'opera. Nella prefettura di Fabio Titiano, continuata l'anno del consolato di Acyndino et Proculo. doue si legge in questo M. S[tto] *Ex die III. Non. Maii in VII. Idus Iun. Iunius Tertullus VICARIVS cognouit eò quòd ad Augustum profectus est, posteà reuersus Fabius Titianus prefectus Vrbis.* hauendo il Cuspiniano tralasciata la parola *vicarius,* della quale par che si possa confirmare che il Vicario Vrbano fosse veramente vicario et luogotenente de *(sic)* Prefetto Vrbano. et per consequenza. che se negli vltimi secoli la Giurisdittione del Vicario comprendeua non solamente le prouincie *intra centesimum,* ma ancora alcune altre finitime. cosi le

medesime prouincie finitime *vltra centesimum* sottoposte al Vicario doueuano essere state sottoposte al Prefetto Vrbano ancora.

Gli ultimi Fasti sonno de' vescoui di Santa Chiesa christiana dà San Pietro sino àl terzo anno del ponteficato di Liberio, che risponde appunto al Consolato settimo di Constantio come gli precedenti. à ciascheduno de' quali pontefici sonno ascritti i consolati, sotto li quali si prencipiò et si finì il ponteficato loro, con i giorni precisi quasi sempre di tal prencipio et fine, et della vacanza.

Di questi ancora n' ha veduto vn essemplare vn poco diuerso del nostro l'istesso Cuspiniano, et gli ha inserti nell' istessi commentarii, ma stroppiati, in maniera che non appare la gentilezza dell' opusculo. Vi si veggono parecchie epoche diuerse del calcolo ordinario et che meritano grand' essame. io hò hauuto non poco gusto di far il riscontro di alcune con i Fasti, ritrouandosi non poca corrispondenza. Pongono la Passione di N. S^re^ iddio *duobus Geminis coss. VIII kal. April.* come *M. Vinucio* tutta la primitiua chiesa. Il ponteficato di S. Pietro *Ex XIIII. kal. Mar. Minucio et Longino coss.,* quali furono successori *duorum Geminorum,* fino al *die III kal. Julias, Nerone et Veto coss.* doue si trouano appunto XXV anni di ponteficato. Il ponteficato di Lino *à Coss. Saturnini et Scipionis,* quali sonno successori di Nerone Et Veto, vsque *Capitone et Rufo.* Et cosi di Clemente et Cleto, à tutti li quali rispondono assai bene gli anni del pontificato segnati nel titolo di ciascheduno, con i consolati adscritti. C'è poi sotto Marcellino doppo gli anni del ponteficato notato che *fuit persecutio et cessauit episcopatus annis VII mensibus VI diebus XXV.* il che si troua confirmato dal prencipio del ponteficato di Marcello suo successore, à cui da solamente vn anno e sette mesi di ponteficato, et da quello di Eusebio à cui da solamente IIII. mesi et xvi. giorni. La cui vacanza dalli posteriori scrittori si troua riempita co'l dar parecchi anni di ponteficato à Marcello et ad Eusebio, per ritrouare i consoli delli successori. Vi son molte altre cose notabili che sarebbono troppo longue a raccontare, delle quali V. S. trouerà la maggior parte nel detto Cuspiniano.

Ci restano ancora due capitoli in quella prima parte, l'vno con questo titolo in Rubrica Majuscula DEPOSITIO EPISCOPORVM, del quale pure fa mentione l'istesso Cuspiniano, ne sò per che l'habbia negletto. Et in esso sonno disposte secondo l'ordine del Kalendario da Genaro fino à Decembre le depositioni di XI. Pontefici non contenuti nel capitolo de' Martyri, alli quali si e' aggionto vn Duodecimo *Giulio* extra ordinem doppò 'l Decembre, ben che segnato prid. Id. April., per essere stato aggionto recentemente, et defonto solamente tre anni prima che il termine de' sudetti fasti. Restandoui vn gran vacuo per aggiongerne molt' altri per succession di tempo.

L'altro capitolo di rimpetto al precedente ha questo titolo in rubrica majuscula similmente ITEM DEPOSITIO MARTYRVM. Et è prencipiato dal Natale di Cristo in queste parole *VIII. kal. Ian. natus Christus in Bethleem Iudaeae,* Et poi secondo l'ordine del calendario vi sonno disposte le depositioni solamente di alcuni Martyri, eccetto la celebratione descritta in queste parole nel mese di Febraro *VIII. kal. Mar. Natale Petri de Cathedra,* che è l'Antiochena, tutto 'l resto va in questo modo *XIII. kal. Febr. Fabiani in Callisti, et Sebastiani in Catacumbas. XII. kal. Febr. Agnetis in Nomentana* et cosi dell' altre, ma in pochissimo numero. Tre solamente portano seco il consolato, cioè, *XIIII. kal. Iun. Partheni et Caloceri in Callisti Diocletiano VIIII. et Maximiano VIII. X. kal. Oct. Bassillae Salaria Vetere Diocletiano VIIII et Maximiano VIII. coss.* Et *III. kal. iul. Petri in Catacumbas et Pauli Ostiense, Tusco et Basso coss.* Il cui consolato ne' tempi di Gallieno si ha da riferire alla translatione de' corpi santi fatta in fauore di Santa Lucina ducent' anni doppò il martyrio loro. Et forzi à qualche posterior translatione, poi che scriue Damaso alla relatione

di Onufrio. che fu fatta da Cornelio tal translatione. al quale non potrebbe conuenire il Consolato di Tusco et Basso. Et à ciò V. S. non pensi che il Martyrologio sia solamente de' martyri di Roma. si legge nel mese di Decembre *Id. Dec. Ariston in Pontum.* In Febraro *non. Mar. Perpetuae et Felicitatis Africae*, et quello ch'io stimo grandemente. in settembre *XVIII kal. Oct. Cypriani Africae, Romae celebratur in Callisti,* doue la celebration locale in que' tempi mi par molto notabile contra questi nostri nouatori. Nel mese di Luglio *VI Id. Felicis et Philippi in Priscillae* etc. *Et in Maximi. Silani. hunc Silanum martyrem Nouati furati sunt.* Il che mostra la semplicità de' collettori di questo martyrologio. doue non si troua mentione di alcuno posteriore à Liberio.

In somma l'opera è curiosissima et molto degna di essere veduta. Habbiamo qui vn Padre Fogliantino dottissimo in Antiquità Ecclesiastiche. il quale ha messo all' ordine piu di 200 vite di Santi non mai stampate. et fra esse vna cinquantina di antiquissime et di eccellente nota. le quali egli va far stampare. et con tal occasione si potrà mettere quest' opusculo nel prencipio. con qualche animaduersione doue sarà di bisogno. Chi potesse hauer coppia di quel *vetustissimum ante Damasi tempora ecclesiae Romanae registrum* cettato dal Panuinio Cap. XI *de Coemeteriis.* et le Vite de' Pontefici scritte dall' istesso Damaso auanti che fossero interpolate dall' Anastasio. le quali dice hauer vedute l'istesso Panuinio. sarebbe vn grand' assortimento all'opera. Et ancor migliore se si potessero hauer que' Indices Vaticani et Cresconiani. tante volte allegati dal S. Card^e Baronio. Ma non sò se si possa sperare di ottenerli. Vorrei ben almeno hauerne vn poco di relatione. et imparar da lei che cosa siano que' Indici Cresconiani. et donde commincia. et doue finisce quel Registrum Vetustissimum et quali son le principali cose che vi sonno contenute.

Nella seconda parte del M. S^tto c' è vn titolo [1]), fatto all' antica giusto come que' titoli che si veggono ne' marmi et inscrittioni antique. cioè vne *[sic]* tavolella longuette *[sic]* con due recchioni. portata da due Genii alati. con l'iscrittione dentro majusculo negro VALENTINE LEGE FELICITER et in rubrica VALENTINE VIVAS FLOREAS. VALENTINE VIVAS GAVDEAS. et di sopra vn Monogramma nel quale si trouano le lettere de l'inscrittion d'appresso VALENTINE FLOREAS IN DEO. onde si può argomentare che lo scrittore era Christiano et forzi ancora quel Valentino. à cui l'opera era dedicata. Nelli recchioni si legge in majusculo piu minuto FVRIVS DIONYSIVS FILOCALVS TITVLAVIT. Il che mostra l'antiquità dell' opera.

Doppo il titolo si veggono le imagini fatte a la penna solamente [2]) di quattro città delle prencipali dell' imperio [3]). La prima è ROMA galeata sedente co'l mondo in mano et vna Victoriola sopra che l'incorona. et l'hasta lunga. accompagnata da vn puttino. che porta vn sacco su le spalle. et va spandendo dannari. con vn altro sacco à terra.

La seconda è ALEXANDRIA in piede vestita giusto come la Cartagine che si vede in medaglie di Maxentio. accompagnata da due Genii che portano candalabri et

1) Exemplar extat in eodem codice f. 1; adscripsit Peirescius: *primo foglio della seconda parte del ms.,* item in postica: *qui va l'imagine di Roma et nella pagina dirimpetto quella d'Alessandria. doppo la quale segguono quelle di Constantinopoli e di Treberi.* apographum est inter Mariniana cod. Vat. 9135 f. 217. 2) In alia epistula ad equitem del Pozzo data Aix 17. Mai. 1629 (ex codice Montispessulano bibl. schol. medic. vol. II p. 481 b enotavit Rossius, edidit Strzygowski l. c. p. 20) sic ait Peirescius: *L'original del Kalendario con le figure non ha altra differenza di colori che nella scrittura, sendo alcune cosette scritte in rubrica et l'altre d'inchiostro negro. Ma le figure sono di solo inchiostro negro dissegnate con la penna sopra la carta pecora, nè sonno molto migliori che le copie mandate al defonto Sr. Aleandro.* 3) Quattuor hae imagines extant in eodem codice f. 2. 3. 4. 5 (inde Marinius cod. Vat. 9135 f. 217r. 221r. 219r. 220r.). Adscriptum est in posticis ad primam: *qui va il titolo della dedicatione a Valentino;* ad secundam: *qui va Constantinopoli;* ad tertiam: *qui va l'Alessandria;* ad quartam: *qui va la Vittoria che scrive nel clypeo.*

cerei accesi, con due naui annonarie. Nella dritta par che tenga dactili, et nella sinistra vn ramo di pomo granato, et vn di neranza.

La terza è di CONSTANTINOPOLIS in piedi vestita alla Romana con vna corona alla destra et l'hasta alla sinistra, ma turrita come l'Antiochia, il che mi par straordinario, come se hauesse voluto occupare il luoco di Antiochia. del resto l'accompagnano altri Genii con face accese, et sopra la testa due Genii che volano gli sostengono vn' altra corona su le torri. alli piedi c' è vn altro sacco pieno di dannari ò altra robba.

La quarta è TREBERIS galeata: succinta, armata di hasta et clypeo che trahe vn barbaro captiuo, appresso 'l quale si veggono targue, arche, fresse, corni, canthari et altri vasi preziosi.

Segue vna Vittoria con l'aquila legionaria et vn clypeo, nel quale ella va scriuendo SALVIS AVGVSTIS FELIX VALENTINVS [1]). Formula appunto di quel secolo, et conforme alli marmi et medaglie antique. Onde si può conietturar, che tal VALENTINO fosse qualche persona eminente in que' tempi, et constituita in dignità et officio di soprastante all' opere publiche, ò alli giuocchi circensi, ò altra. V. S. hauerà da cercare chi egli possa essere, non hauendo io trouato cosa che vaglia in quel proposito. Solamente l'auiserò che ne' Fasti Pontificii quando si vanno enumerando le fabriche fatte da Julio papa ce n' è vne *[sic]* descritta cosi ***Basilica in Via Flaminia mil. III. qui appellatur Valentini,*** che poteua esser il medesimo.

Di rimpetto della Vittoria si veggono due Tauole ornate di Pillastri, con due frontoni particolari et vn commune, doue si vede vna imagine dal petto in sù di vn Imperator paludato, che non ha corona, ma ha il gran cerchio attorno 'l capo et tiene vn globo su'l quale stà la Phoenice, come si vede in medaglie di Constantio figlio di Constantino. Et è accompagnata da due Vittoriole et dall' inscrittione in majusculo NATALES CAESARVM [2]). In quelle secondo l'ordine del Calendario sonno disposti i Natali degli Imperatori celebrati à que' tempi, et ne' medesimi giorni che si trouano inseriti nel Calendario Constantiniano. Ma non ci sonno i natali dell' Imperio, anzi solamente i veri natali, doue V. S. notarà che il natale di Costantino III. kal. Martii deue essere il vero natale di quel prencipe, poi che doppò la sua morte non si continuò la celebratione di altro che di quello. Et che similmente quello di Constantio VII. Id. Augusti, deue essere il suo vero natale, poi che non ce n'è d'altro, et dicendo ***Dñ. Constanti,*** et non DIVI, come negli altri, si hà da conchiudere, che siano fatte queste tauole mentre viueua Constantio figlio di Constantino.

Si veggono poi i Pianeti [3]) rappresentati all' antiqua, cioè Saturno mezzo igniudo ma velato con la falce, et vn certo fiore all' Egyptio in cima al capo. Marte Gradiuo. Il sole radiato co'l globo et flagello, ma vestito di lungo come l'Appollo Daphnese. La luna co'l gran crescente dietro alle spalle, vna face accesa alla dextra, et vn corno alla sinistra vuodo di fiori, et riuoltato sotto sopra. Mercurio, co'l caduceo et la borza. Et tutti con le hore Planetarie nocturne et diurne, et certe regole volgari della giudiciaria superstitiosa. Ci manca vn foglio doue erano Gioue et Venere.

1) Imago haec est in codice f. 6 (inde Marinius cod. Vat. 9135 f. 223); in postica legitur: *qui va l'imagine di Treveri;* adscriptum est: *dirimpetto a questo va il Calendario de' Natali Caesarei.* 2) Imago est in codice f. 7 (inde Marinius cod. Vat. 9135 f. 230); in postica legitur: *qui va il planeta di Saturno che sarà seguito D* (hiat liber) *seguono gli altri planeti.* 3) Planetae quinque Saturnus Mars Mercurius Sol Luna exhibentur in codice f. 8–12 (exempla sunt in cod. Vaticano Marinii 9135 f. 228. 226. 227. 229. 225); in posticis scriptum est ad Saturnum: *qui vanno le tavole de' Natali Caesarei;* ad Martem: *qui và Mercurio;* ad Mercurium: *qui và Marte;* ad Solem: *qui và la Luna;* ad Lunam: *qui va il Sole.* ad Saturnum adscriptum est: ***mancano Giove e Venere, che sarebbono in ordine delli pianeti II et III seconda la dispositione del*** (hiat liber).

ma non è stato difficile di restituirlo alla foggia degli altri. Se non possono essere copiate à tempo tutte quelle figure, V. S. le hauerà co'l prossimo corriere.

Segguittava poi il Kalendario Constantiniano, ma ci manca il primo foglio, che ha fatto smarrir il titolo che vi poteua essere, et l'imagine del mese di Gennaro, et quattro altri fogli che hanno portato via la scrittura delle Feste et Kalende de' mesi di Marzo, Aprile, Majo et Giugno [1]), con le imagini de' mesi di Aprile, Majo, Giugno, et Luglio [2]), che e' vn gran damno veramente, ma nulla di meno le reliquie che se ne sonno saluate sonno d'importanza, et cappaci di fare stimare adempito per la maggior parte il voto di V. S. et il mio, di vedere detto Calendario in miglior forma che non l'ha stampato il Sr. Heruartio. Sendoui sempre numeri Latini et non barbari nelle Kalende, None, et Idi, et l'ingresso del sole in ogni signo del Zodiaco notato in parole distese latine in majusculo con l'imagine del segno celeste appresso, et non con note barbare degli vltimi secoli, come le ha notate l'Heruartio, il che io credo ch' egli habbia fatto per saluar lo spatio, ma doueua auisarne il lettore, acciò non si sminuisse l'opinione dell' antiquità dell' opera.

La dispositione del Kalendario era tale che apprendo il libro le due charte ò paggelle de' due fogli apperti conteneuano vn mese, in due tauole ornate di pillastri et frontoni, cioè nella prima pagina l'imagine d'vna figura humana che rappresentaua il mese, vestita et accompagnata secondo la descrittione di certi verzi antiqui, stampati già dal Pithaeo, et da altri, li quali difficilmente si puonno intendere bene senza vedere le figure, si come le figure non si cognoscerebbono facilmente senza veder i verzi. sotto 'l frontone stà l'inscrittione in majusculo di ciaschedun mese, et nella margine interiore vicina alla cuggitura del volume sonno scritti i due distichi di ciaschedun mese, in carattero corsiuo Romano di 7. ò 800 anni in circa. L'altra tauola nell' altro foglio di rimpetto la precedente contiene sotto il frontone in majusculo il numero de' giorni del mese, et poi dentro il quadro della tauola, tutte le medesime feste notate nell' editione del Sr. Heruartio, con li medesimi ordini di lettere al prencipio di ciaschedun giorno, ma con numeri di Kalende et altri, alla Romana antiqua, et sotto la mentione dell' ingresso del sole in ciaschedun segno fatta di rubrica et in majusculo c'è vn circolo, nel quale è dissegnato il segno celeste, ma all' antiqua, et come si veggono nelle medaglie, tagli, marmi et altri monumenti più antiqui [3]). Il primo giorno del mese et quello dell IDVS sonno scritti in rubrica ma-

1) Octo laterculi mensium, quos Peirescius misit Aleandro, cum distichorum pentametris hodie ex Barberiniana bibliotheca ablati extant in Vaticana inter Mariniana cod. 9135 f. 232–239. 2) Septem imagines mensium quae supersunt Febr. Mart. Aug. Sept. Oct. Nov. Dec. cernuntur in codice f. 17—23 cum distichorum hexametris et tetrastichis. 3) Haec supplentur epistulis aliis duabus Peirescii ad Aleandrum, quarum prior data Parisiis 10. Mart. 1621 ex volumine bibliothecae Montispessulanae (H 271 t. I p. 22) descripta a Rossio edita est apud Strzygowskium p. 17 neque hic repetitur, cum hoc tantum inde intellegatur Aleandrum accepisse signa zodiaci Ianuarii Octobris Novembris, reliqua eum desiderare. subieci alteram datam Parisiis 2. Iun. 1621, quae inserta est syllogae epistularum Peirescii ad Aleandrum servatae in bibliothecae Barberinianae volumine olim numerato 1975, cum careat adhuc numero novo, f. 188.

Delli segni del Zodiaco mi dispiace che fossero obmessi dal pittore, per non hauerlene lasciato il desiderio, che per altro non vi riconobbi cosa degna di consideratione. Volsi ben che si dissegnassero, nominatamente quelli di aquario et del sagittario, ma prencipalmente quello di aquario per causa della thiara Phrygia. Per gli altri non me ne curai tanto in quella fretta, non vi essendo in quello del cancro se non l'animale del cancro maritimo senza coda, cioè il paguro. In quello del leone, vn lion corrente. In quello della vergine, vna donna stolata che tiene vn ramo, ma assai goffamente rappresentata. In quello di libra (se ben mi ricordo) vn adolescente che tiene la libra in mano. Et in quello del

juscula con la festa che vi risponde. i numeri sonno majusculi. Tutto'l restante dell' inscrittione è in carattere ordinario rotundo. di 7. o 800 anni in circa. Nelle margini inferiori sotto ciascheduna tauola. si veggono altri verzi antichi pertinenti à ciaschedun mese scritti in majusculo.

Hor per dirle il frutto che se ne può cauare, dalla confrontatione che V. S. potrà fare della coppia che le ne manderò essatta prout jacet nell' originale. ella vederà che molte parole si potranno emendare, come N. DIANES, in Agosto, in luogo di CIANES. come ha fatto scolpire il S^r. Heruartio. AEQVIT. ® PRO in Luglio, che farà ROmanorum, in luogo di OR, come ha scritto l'Heruartio et altre.

Et nelle figure V. S. hauerà gran gusto di vedere il segno dell' Aquario, con la clamyde et thiara Phrigia di Ganymede, quello di Virgo con il caduceo, quello di libra portato da vn giouane all' antica et cosi degli altri segni celesti.

Ma prencipalmente nelle figure de' mesi quella di Febraro par molto notabile, per essere muliebre, stolata, et velata come le vergini Vestali, portando vn cigno nelle mani, et hauendo vna cigogna appresso, per rispondere et forzi per seruir d'interpretatione all' inscrittione del giorno dell' Idus, che daua vn poco di fastidio à V. S. se ben mi ricordo, per non essere tanto distesa, quanto quella di questo M. S^tto^, cioè VIRGO VESTA PARENTAT. Il che tocca sicuramente la februatione, mentionata ne' verzi che sonno appresso. L'aue paludicola de' verzi co'l suo canto lugubre non sendoui mal a proposito, si come ne anco la cigogna alla parentatione. — Il cratere che butta acqua dal cielo. par che denoti le pioggie di quella staggione. Ma il fiore che stà su'l capo della Vestale all' vsanza Egittia, simile à quella di Saturno, ha bisogno d'vn poco d'interpretatione apprezzo di me.

La figura del mese di Marzo è vestita di pelle di lupa et accompagnata dell' hedo, et della garrula irundo, et del *sinus lactis* (se pur non c'è *semis lactis* come pare) et dell' herba nascente à piedi, come la descriuono i verzi.

Quella d'Agosto è nuda et per mostrare che beue in vn poculo di vetro, come uol l'authore de' verzi antiqui, si vede il mentone della figura à trauerzo il poculo.

Quella di Settembre conforme alli verzi tiene vna lacertola sospesa ad un filo, et vn canestro cum surgentibus acinis dell' altra mano, hauendo apprezzo uue et peri ò pomi.

---

capricorno, vn capricorno alla Greca, cioè vn animale mezzo capro et mezzo pesce, ma il pesce non è directo, comme sonno i capricorni Romani fatti sotto Augusto et altri imperatori, anzi gyrato à guisa de' serpenti, come i Greci soleuano dipingere le code de' monstri maritimi. Se il M. S^tto^ fosse stato in man mia, non hauerei mancato di mandarlene il dissegno per questo corriere, ma trouandosi passato dalle mani del P. Don G. di S. Paulo in quelle del S^r. Puteano, et dalle sue in quelle del S^r. Rigaltio, l'horà della partenza dell' ordinario erà troppo breue, per parlare à tante persone et trouarle. Il S^r. Rigaltio si è appunto incontrato da me quando le scriueuo queste righe, et m'a assicurato che con il prossimo V. S. hauerà vna sua lettera insieme con le figure di detti segni fatte di sua mano, forzi piu esattamente che dalli pittori. In ogni modo egli le andaua debitore di risposta ad alcuna sua lettera.

Misit igitur Peirescius aquarium Ianuarii et sagittarium Novembris una cum reliquis picturis; sed in codice illi non extant et videntur periisse. reliquorum sex signorum zodiaci exempla Peirescius misit Aleandro d. 26. Iun. 1621 (cod. cit. f. 195) adscribens: *queste poche righe in fretta sonno solamente per accompagnare il schizzo quì aggionto de' segni del Zodiaco omessi, quando se le mandorno i disegni del Kalendario Constantiniano.* extant cum reliquis picturis in volumine Barberiniano f. 15 (inde Marinius cod. Vat. 9135 f. 231), quod folium formae est a reliquis diversae et minoris, cum inscriptionibus his: m. Febr. *sol pescibus* [sic] — m. Iul. *sol leoni* [sic] — m. Aug. *sol uirgo* [sic] — m. Sept. *sol libra* — m. Oct. *sol scorpio* [sic], quem Peirescius describens errore cancrum dicit — m. Dec. *sol capricornio* [sic].

Quella d'Ottobre prende vn lepore fuor della trapola doue si è lasciato prendere. et ha l' vscello pingue apprezzo.

Quella di Nouembre è ben delle piu belle, rappresentando vn de' ministri o sacerdoti della dea Iside, con il sistro in mano, l'ansere appresso, et l'habito bianco secondo i verzi che vi stanno apprezzo. V. S. n'hauerà veduto vna simile ben che assai mal dissegnata, nel libro del S^r^. Lorenzo Pignoria della Tauola Isiaca. La quale è scolpita come la Tauola Isiaca, in vna gran chiaue da serrar canali di aqua fatta di metal giallo, doue è rimessa la figura in metal di rame rosso, cioè la testa, le braccie, et li piedi, et l'habito d'argento, per rispondere al *Carbaseo* de' verzi. Tiene il sistro, et ha l'ansere d'argento appresso, ma dalla sinistra tiene la situla di Iside, in luogo che questa tiene vna patera co'l serpe, sendo qui di più l'ara col Cinocefalo ò altr' idolo Egittio, et i pomi granati, che sonno buoni in quel tempo. Et forzi che tal chiaue di bronzo fu adoperata ne' canali dell' acque necessarie per le lauationi vsate ne' sacri di Iside conforme all' authorità di Tertulliano già osseruata da V. S., ne' quali si troua nel Calendario repetita la Festa HILARIA vna seconda volta, la quale verisimilmente non passaua senza la lauatione celebrata doppò l'altr' HILARIA del mese di Marzo. Ma quando non piaccia tal congettura, poco importa, potendo sempre riferirsi la figura della chiaue al mese di Nouembre. Et perciò che c'è vn inscrittione in lettere d'argento rimesse nel metallo co'l nome ADELPHII, et che ne' Fasti nostri prefectorii si troua nel Consolato *post Sergium et Nigrinianum* (che fu *Magnentio Et Gasone coss.*) vn Prefetto Vrbano chiamato Clodius Adelfius à VII. Idus Jun. ad XV. kal. Jan., non sò se si potrebbe congietturare, che l'opera doue era posta detta chiaue fosse stata fabricata sotto quell' Adelfio. Et massime se si riferisce la figura alli sacri Isiaci, sendo certo che sotto Magnentio si erano rinouati i sacrificii nocturni, si come consta dalla legge promulgata da Constantio due anni doppò *Data VIII kal. Dec. Constantio VI et Constantio Caes. II Coss.*, che è la V. nel cod. Theod. de Pagan.

Quella finalmente di Decembre oltre la face accesa, et la larua comica ò persona, che conuengono appunto alla staggione, rappresenta vn seruo che giucca alle tessella co'l pirgo, doue è notabile il numero di due tesselle à dadi et non piu, et la positura del pyrgo sù la mensa, et non nelle mani del gioccattore, come vsano i nostri hoggidi del lor corno. anzi s'accorse il S^r^. Salmasio di certi uestiggii della porticella inferiore del pyrgo, donde haueuano da far scorrer le tesselle su la tauola, di modo che risponde eccellentemente la pittura a que' verzi che furono fatti à posta per descriuerla, et specialmente all' vltimo *Nunc tibi cum domino ludere verna licet.*

Ma il fine dell' opera consiste in due figure poste immediatamente dietro il calendario in due pagine che sonno di rimpetto l'vna dell' altra ne' due vltimi fogli aperti[1]. Nelle quali sonno rappresentate le imagini di due Imperatori ch'io stimo essere Constantio Augusto figlio di Constantino et Constantio Caesare Gallo. Il primo stà à sedere, et sparge dannari dalla man destra, hauendo il diadema gemmato in testa, il gran circolo attorno 'l capo, et il scettro alla sinistra fastigiato di vna imaguncula galeata et armata di clypeo. Il secondo prencipe stà in piedi senza corona, ma co'l circolo attorno 'l capo, vn scettro simile alla sinistra, et alla destra vna vittoriola che camina sopra vn quadrello et non sopra il globo che gli si suol poner sotto i piedi, lasciandolo verisimilmente per modestia all' altro prencipe suo cuggino. Ma si è da stimar assai la forma della trabea imperiale dell' vno et dell' altro con infinite gioie et camei che vi si veggono applicate, conforme all' vsanza introdotta da Diocletiano. Et forzi che dall' acconciamento di detta trabea, inuolta attorno 'l corpo

1) Exemplata sunt in codice Barb. f. 13. 14 (inde Marinius cod. Vat. 9135 f. 217 v. 222r.); versae paginae adscriptiones non habent

à guisa di pallio alla greca ,si potrebbe cauare qualche argomento della forma del pallio pontificale antiquo, del quale è tanto picciolo il vestigio ch'è restato fra gli arciuescoui di questo secolo, che difficilmente se ne potrebbe dare alcuna certa risolutione, almeno ci vuol molto maggior disquisitione. Et per non lasciar niente in dietro, oltre i veli, c'è ancor vn sacco di dannari à piedi del Cesare, per li donatiui ordinarii in que' tempi.

Basta che da tutti que' particolari sudetti si può facilmente conchiudere che la compilatione di tutti que' Fasti et Calendarii sia fatta non solamente doppò l'anno vintesimo di Constantino, che vogliono esser stato fatto il Calendario, (poi che vi si troua l'imagine di Constantinopoli, fondata qualche anno addietro il vigesimo), ma doppò la morte istessa di Costantino. Onde non è merauiglia, che 'l nostro Furio intitolatore transcriuendo il Calendario habbia in qualche luogo voluto accommodarlo al tempo suo particolare, scriuendo *profectio diui, aduentus diui* et altre cose simili, senza aggiongere il nome proprio di quel prencipe comme notissimo all' hora, nella maniera che l'istesso Constantio L. II. Cod. Th. de Pagan. minaccia gl'infrattori della legge *Diui principis parentis nostri* senza dir Constantini. Non uorrei però credere che la prima composition del Calendario fosse fatto doppò [la] morte di Constantino, poiche vi mancano i Natali di Constantinopoli, di Constante, di Dalmatio, et altre cose posteriori alli vicennali Constantiniani. tralasciate verisimilmente, et neglette dallo transcrittore, si come nel Calendario particolar de' Natali Caesarei si son tralasciati molti natali de' Prencipi restati nel Calendario Constantiniano. per non essersi continuati doppò lor morte, si come puol esser tralasciato il natale di Costantinopoli per gelosia de' Romani, et per lasciarlo celebrare alli Constantinopolitani.

Hor ben che fosse già quasi estinto del tutto il Paganesimo nel tempo della prima transcrittione del M. SS^{to}, si come si può cauare dalla datta delle leggi fatte dall' istesso Constantio per l'abolitione de' sacrificii sotto consulati anteriori al suo septim^{o} sud^{o}, eccetto vna datta poco tempo doppò non par che fosse inutile la transcrittione di detto Calendario fatta quell' anno del consolato VII. di Costanzo, poichè non fù la sua intentione di abolire ogni memoria del paganesimo, hauendo egli con la sua legge 3ª fatta nel suo IV° Consolato et III° di Constante prohibito la rouina de' tempii ch'erano fuor delle mura di Roma, accio non si perdesse la memoria et origine de' ludi Circensi et Agoni, delli quali si continuauano tutta via le solemnità in fauor del popolo Romano.

Restami à dirle che il Cuspiniano ha veduto non solamente i Fasti Prefettorii et Pontificii, et le Depositioni de' santi, ma ancora il Calendario allegand[o] l' HILARIA VIII. kal. April., ch'egli dice hauer veduto in vn Calendario molto antiquo, sotto 'l consulato di Tiberiano et Dione et sotto l'imperio di Diocletiano. merauigliandomi non poco, che tante belle cose siano state cosi neglette da lui, et ch'egli non si sia degnato farle stampare, sicome ne anco que' suoi Fasti Paschali à regibus exactis et gli altri da lui tante volte allegati.

È pur tempo di finir tante scoppe dissolute et tante ciacciare inordinate con dirle, che non hauendo facoltà dal padron del M. S^{tto} di mandarle l'originale, ne farò far vna coppia fedelissima che le manderò quanto prima. Intanto Ella potrà vedere gli schizzi qui aggionti per giudicare della bontà del libro. et le bacio affettuosamente le mani.

di Pariggi alli 18. [*corr. ex* 16] Dec. 1620

Di V. S. m. Ill^{re}. Servitore aff^{mo}. di Peiresc.

Non so come la moltiplicità delle Cose ch'haueuo da dirle in materia di questo M. S^{tto} mi faceua scordare di dirle che appartiene al Presidente di Arras, dal quale il

S^r. Schildero[1]) l'ha ottenuto in prestito, per farmelo vedere, à conditione però che non passi piu oltre in maniera alcuna et che non esca delle mie mani, ne che si ritenga se non quanto meno si potrà. Di che hò sentito grandissimo dispiacere, et se la distanza non fosse tanto grande di quà a Roma, gliel' hauerei inuiato furtiuamente. ma in si lunga strada s'haueua da correr molti rischii. Et spero di vsar tanta diligenza, in farne far la coppia fedelissima da mandarle, ch' Ella hauerà caggione d'appagarsene.

. . . .

V. S. schuserà per sua gratia il disordine et confusione di questa lettera mal diggesta, la quale hauerei volentieri fatto descriuere, s'hauessimo qui coppiatori corretti in lengua volgare, per non darle il tedio di vedere tante ratture e postille, non potendomi risoluere di coppiarla io. Intanto Ella hauerà il transcritto di tutti gli otto mesi che ci restano del Calendario antiquo di Constantino, et del titolo et Kalendario de' Natalicii Caesarei. Et le figure degli sette mesi che ci restano, con quelle de' Prencipi. Le inscrittioni de' mesi sonno inchiuse in ornamenti di pillastri et frontoni, et accompagnate del segno del Zodiaco nel modo che V. S. vederà dissegnato ne' mesi di Ottobre et Nouembre, non hauendo fatto continuar il dissegno degli altri, per essere simile à quelli, et per la fretta della partita del S^r. Memmino. Hò notato il luogo doue vanno le figure de' mesi, acciò V. S. vegga la disposition loro. Et con la prima occasione le manderò le figure delle quattro città, et de' cinque pianeti che restano. Vn certo Ioanne Sibille Geographo ha fatto vn supplemento delle figure et inscrittioni che mancano già più di 30 anni, ma senza fondamento, di modo che non c'è niente che vaglia nè che risponda al vero, si comme per l'inscrittioni si giudica dall' editione dell'Heruartio, et per le figure dà versi antiqui stampati dal Pithaeo sotto'l titolo PICTVRA MENSIVM, tanto conformi à queste medesime figure, di modo che non degnarei mandarle copie di tal pedantaria, ma per non tacerle niente, ho voluto darlene ancor l'auiso[2]).

3. **Bruxellensis,** nobis *B*, fasciculus est foliorum secundum antiquam numerationem 22 (nisi quod in f. 15 numerus deest), iam insertus volumini bibliothecae publicae n. 7524—7555 f. 190—211. fasciculo haec praescripta sunt: 'fragmentum istud sic 'descriptum vetustissimis characteribus extat apud Ioannem Brennerum scribam senatus 'Luxemburge[nsis]'. est igitur apographum codicis Luxemburgensis id ipsum fortasse quod c. a. 1560 Huartum vidimus misisse Carolo Langio. subsequitur f. 212 attestatio Huarti supra memorata. praecedunt f. 156—189 excerpta ex codice Vindobonensi (infra n. 7) sumpta a. 1688. ut totum volumen pars est apparatus Bollandiani, ita in eo ipso adnotatur 'antiquiorem scripturam', scilicet f. 190—211, 'submissam olim fuisse P. Rosweydio et inde aliqua edidisse Bucherium'. et ait ad Victorem Aquitanum p. 243 Bucherius m. Oct. a. 1632 patrem Iohannem Bollandum quasdam sibi P. Huberti Rosweydi p. m. viri schedas obtulisse exscriptas ex codice Brenneriano. continentur libro haec:

f. 1. 2 (= f. 190. 191) fasti consulares inde ab a. 205 Antonino II et Geta.
f. 3. 4r. (= f. 192. 193) dies paschales.
f. 4′ 5. 6r. (= f. 193′. 194. 195) praefecti urbis.
f. 6r. (= f. 195r.) depositio episcoporum.
f. 6′ (= f. 195′) item depositio martyrum.
f. 6′. 7 (= f. 195. 196) episcopi Romani.

1) A Schildero Peirescius, ut ex epistulario Barberiniano intellegitur, petiverat, ut Aleandri causa de hemerologio 'Constantiniano similibusque disputaturi quae ad eam rem facerent colligeret. scribit a. 1620 d. 21. Oct. se eum expectare ex itinere nondum reducem, item d. 4. Nov. haec: *Hebbi questi giorni una lettera del Schildero in risposta della mia, il quale mi manda che aspettaua le sue robbe mandate in casa di un amico mentre egli era in viagio, et che subito mi avrebbe mandato i Kalendarii mss.* 2) Specimen supplementorum horum est in codice Barb. f. 16 (inde Marinius cod. Vat. 9135 f. 224) figura mensis Ianuarii adiecto versu non magis antiquo: *Ianus adest bifrons primusque ingreditur annum.* Tetrastichum non additur.

f. 8 (= f. 209) dedicatio Valentino.
f. 9 (= f. 197) natales Caesarum.
f. 9'. 10. 11 (= f. 197'. 198. 199) horae bonae et noxiae.
f. 12 (= f. 210) imagines mensium Febr. Mart. Aug. Sept.
f. 13 (= f. 211) imagines mensium Oct. Nov. Dec.
f. 14 (= f. 202) fasti mensis Ian.; in postica tetrastichon m. Febr.
f. [15] (= f. 203) fasti mensis Febr.
f. 16 (= f. 200) fasti mensis Iulii.
f. 17 (= f. 201) vacat.
f. 18 (= f. 204) fasti mensis Aug.; in postica tetrastichon m. Sept.
f. 19 (= f. 205) fasti mensis Sept.
f. 20 (= f. 206) fasti mensis Oct.; in postica tetrastichon m. Nov.
f. 21 (= f. 207) fasti mensis Nov.; in postica tetrastichon m. Dec.
f. 22 (= f. 208) fasti mensis Dec.

4. Codex Pighii bibliothecae Berolinensis pict. A 61 f. 225—232 habet septem mensium imagines sumptas aut ex Luxemburgensi aut, quod probabilius est, ex ipso qui extat Bruxellensi.

5. Codex bibliothecae urbis **Amiens** n. 407, nobis *G*, antea (ut ad ipsum codicem adnotatum est) adservatus ibidem in monasterio *des Carmes*, sub praescriptione ea, quam rettuli supra p. 18, habet episcoporum Romanorum laterculum et depositiones episcoporum sumpta evidenter ex codice Luxemburgensi.

6. Codex **Bernensis** 108 + 128, nobis *A*, saec. X, ab episcopo Werinhario capitulo Argentoratensi oblatus (libro Orosii inscripta est dedicatio haec: *Werinharius eps ded sce Marię*), deinde Bongarsii, qui tam fastos hos quam computationem ad Orosium adiectam deductam ad a. 452[1]) ex eo descripsit in cod. Bern. ms. litt. 141 fol. n. 322, praescribens: 'ex ms. Orosio capituli Argentinensis', hodie in bibliotheca publica Bernensi bipertitus ita, ut computatio illa Orosiana et Orosius prostent sub n. 128, fasti sub n. 108; id quod indagavit Bernae degens Usener (vide C. I. L. vol. I p. 333) confirmavitque mihi qui libros mea causa inspexit Duebi professor Bernensis. descripserunt librum Sinner (catal. codd. mss. bibl. Bernensis. Bernae 1760 t. 1 p. 376—379) et Hagen (catal. codd. Bernensium. Bernae 1874 p. 180 cf. p. 155). constat codex n. 108 hodie quaternionibus duobus non plenis, foliis quattuordecim ita coniunctis:

f. 1 (versa vacat) mensis Decembris laterculus.
deficit folium.
f. 2 fasti consulares a. u. c. 245—308.
f. 3 ,, ,, a. u. c. 309—372.
f. 4 ,, ,, a. u. c. 373—437.
f. 5 ,, ,, a. u. c. 438—503.
f. 6 ,, ,, a. u. c. 504—567.
f. 7 ,, ,, a. u. c. 568—631.
f. 8 ,, ,, a. u. c. 632—699.
f. 9 ,, ,, a. u. c. 700— p. Chr. 12.
f. 10 ,, ,, a. p. Chr. 13—79.
f. 11 ,, ,, a. p. Chr. 80—149.
f. 12 ,, ,, a. p. Chr. 150—219.
f. 13 ,, ,, a. p. Chr. 220—264; pars ima paginae vacat.
f. 14 vacat.
deficit folium.

1) Infra editur inter additamenta huic Chronographiae adiecta.

7. Codex bibliothecae Caesareae **Vindobonensis** n. 3416 (antea hist. Lat. 56 sive hist. prof. 452), nobis *V*, scriptus anno fere 1480, qui numerus in exteriore voluminis margine perscriptus cernitur, fuit, ut ipsi libro inscriptum est, doctoris Iohannis Fuchsmag († 1499), deinde episcopi Vindobonensis Iohannis Fabri, mox a d. 1. Sept. 1540 eiusdem urbis collegii S. Nicolai. praeter ea quae a f. 71 inde libro adiuncta sunt scripta manu diversa, scilicet Kadlubeki chronica Polonorum et Iordanis liber de origine Getarum, haec eo continentur:

1 {
f. 1 r. [dedicatio Valentino postea adiecta ex editione Bucheriana] (versa vacat) [1]).
f. 2 v.—14 r. fasti menstrui integri cum imaginibus; imago versam folii occupat, laterculus rectam.
f. 15—24 annalium Vindobonensium (sic enim nobis appellantur) exemplar finiens in a. 539 sic ordinatum:
- f. 15 r.—16 r. a. u. c. 707 — p. Chr. 1.
- f. 16 v.—17 v. p. Chr. 77—131.
- f. 17 v.—18 v. p. Chr. 2—45.
- f. 18 v.—22 v. p. Chr. 173—387.
- f. 22 v.—23 r. p. Chr. 132—172.
- f. 23 r.—23 v. p. Chr. 438—455.
- f. 24 r. v. (ima vacat) p. Chr. 496—539.

f. 25 r.—38 r. fasti consulares.
f. 38′ (pars superior vacat) — 40 r. tabula paschatum.
f. 40′—43 v. praefecti urbis (pars prior ad a. 351 verb. *kal. Mar.*).

3 {
f. 44 r. v. depositio martyrum.
f. 44 v.—45 v. episcopi Romani (pars prior ad Marcellinum verb. *Maximiano VIII*).

2 {
f. 46 r. praefecti urbis (pars posterior a verbis supra citatis ad finem). depositio episcoporum.
f. 46 v. vacat.

5 {
f. 47—53 annalium Vindobonensium exemplar alterum finiens in a. 496:
- f. 47 r.—51 v. post reges a. u. c. 707 — p. Chr. 403.
- f. 51 v.—53 r. (ima pagina vacua) p. Chr. 455 (a verbis *et levatus*) — 496 (ad verba *commilitibus suis*).

f. 53 v. 54 vacant.
f. 55 r.—62 r. chronica ab origine mundi ad a. 334.
f. 62 r.—65 v. chronica urbis Romae (pars prior ad Constantium verb., *imp. ann. XVI*).

4 {
f. 65 v.—66 r. episcopi Romani (pars posterior a verbis supra citatis ad finem).
f. 66 v.—69 v. regiones urbis Romae.

6 {
f. 70 (rectae pars ima et versa vacant) chronica urbis Romae (pars posterior a verbis supra citatis ad finem).

1) Dedicationem codici Vindobonensi praescriptam postea adiectam esse ex editione Bucheriana recte observavit Strzygowskius p. 24. codicem qui mea causa diligenter inspexit Fr. Studniczka observat folium primum partem esse primi quinionis et cohaerere cum f. 10, habere etiam signum fabrile coronae magnae (quod signum non raro reperitur in xylographiis Duererianis, v. Hausmann *A. Duerers Kupferstiche* n. 4. 21 cet.) pariter atque reliqua codicis folia, sed nihilo minus picturam evidenter expressam esse ex tabula Bucheriana. *Alle Bilder*, scribit Studniczka, *sind ursprünglich nur Umrisszeichnungen mit wenig Schattenstrichen. Dies gilt auch von der Dedication; aber sie ist (abgesehen von der mit der Feder ausgeführten Schrift) mit dünnerer Dinte und gröberen Strichen, auch weit unfeiner und kenntnissloser gezeichnet; insbesondere der architektonische Hintergrund kann nicht wohl dem 15. Jahrh. angehören. Mit dem Holzschnitt bei Bucherius stimmt sie in allen Einzelheiten. Während die Schattirung der Monate im Wesentlichen (die beiden ersten Monate sind nicht unfein mit Roth illuminirt) mit einer passenden bräunlich grauen Tusche*

Ex archetypo apparet excidisse folia aliquot quaeque supererant parturbata iacuisse. ordo primitivus aliqua ex parte certa ratione redintegrari potest. scilicet praefectorum laterculus abruptus f. 43 continuatur f. 46; post id folium verisimile est secuta esse quae leguntur f. 44. 45; laterculus episcoporum ab eo loco quo abrumpitur f. 45 continuatur f. 66, denique chronica urbis ubi f. 65′ finiunt, ibi pergunt f. 70. sed interiecta pluribus modis ordinari poterunt; ordo archetypi is quem numeri supra adscripti indicant ex parte certus est, ex parte tantummodo probabilis.

7. Codex **Sangallensis** n. 878, antea Tschudianus n. 100, formae quaternariae paginarum 394 scriptus saec. IX[1]), nobis S, inter excerpta varia quae enumerat catalogus Scherreri (*Verzeichniss der Handschriften der Stiftsbibliothek von St. Gallen* 1875 p. 307) haec habet excerpta ex corpore Philocaliano:

a) post computum Rhabani in paginis duobus hodie numeratis p. 240. 241, quae sunt extremae quaternionis XVI, a computi scriptore vacuis relictis postea scriptus est elenchus dierum noxiorum communium bonorum talis, qualis extat in codice Bruxellensi, sed plenus hic et ita ordinatus: Saturni dies — Solis — Lunae — Martis — Mercurii — Iovis — Veneris. edidit eum ex Rossii apographo Strzygowskius p. 36.

b) p. 240′ post dictum elenchum sequitur alter simillimus aptatus ad menses, determinans scilicet, quid quovis mense facere expediat, inscriptus *effigies XII signorum.* in Philocalianis praeterea notis quamquam is non reperitur, dubium non est et ipsum inde derivatum esse; periit scilicet in Bruxellensis libri archetypo una cum Iove et Venere elenchi praecedentis. editur infra.

c) p. 302 disticha leguntur ad fastos Philocalianos ita adiecta, ut hexametri imaginibus, pentametri laterculis adscriberentur. haec cum absint a libro Vindobonensi, integra autem supersint neque in Luxemburgensis apographis neque in libro Bernensi, explevit ex Sangallensi Carolus Schenkl in actis minoribus academiae Vindobonensis vol. 43 p. 71.

d) p. 303 post disticha sequuntur excerpta haec ex chronico urbis Romae Philocaliano:

divo Vero imperatore scrofa — elefanti
Gordiano imperatore mula hominem comedit
Gallo et Volusiano imperatore magna mortalitas fuit.

e) l. c. excerptis iis sub praescriptione 'excerpta ex chronica Horosii' subiecti sunt loci quidam selecti ex annalibus Vindobonensibus, qui infra eduntur, incipientes ab a. 390, finientes in a. 573. redeunt ex parte in exemplari Vindobonensi, ubi item Orosio attribuuntur, ex parte hiatus eius explent. repperit eos ediditque Rossius *Bullett. di archeologia cristiana* 1867, 17—23.

f) Interiecto loco desumpto ex chronicis Hieronymi a. Abr. 1973 '*inter cetera portenta, 'quae toto orbe Gaii Iulii Caesaris facta sunt, bos — defuturos*' leguntur excerpta alia ex chronico urbis Romae Philocaliano:

Nerone imperatore fuit polyfagus — esse videbatur
Alexandro imperatore fuit pollyfagus — esse videbatur.

ausgeführt ist, zeigt die der Dedication eine unangenehme bläulich graue, wie es scheint mit Deckweiss versetzte Farbe, von der sich freilich auch bei den Monatbildern einzelne Spuren zeigen, zum Beispiel bei dem Mai und dem November an den Blumen und Früchten, bei dem December an den den Würfeln angemalten unsinnigen Basen.

1) Aetatem definit, ut observavit Rossius loco supra citato, adnotatio codicis margini adscripta p. 305: '*anno ab incarnatione domini DCCCXLVIIII terrae motus maximus factus est post primum gallorum cantum* '*XII kal. Mais* [sic magis codex quam *Mart.*; Rossius legit *maias*] *die Saturnis* [sic; haec duo verba scripta sunt in litura ampliore] *et postea, per intervalla tamen, sepe venit* [*supervenit* Rossius errore]. *kl. Iun. ipso 'anno primo mane die Sabbato accidit*'. vere a. 849 dies duo Apr. 20 et Iun. 1 in sabbatum inciderunt. perscriptam esse adnotationem negat Rossius non recte.

Sequitur 'excerptum ex historia tripertita', incipiens 'Constantinus in somnio vidit' (Cassiodorus h. tr. 1, 4), finiens 'miraculi sumpsit experimentum' (l. c. 10, 6); quod subscriptum est 'require signum istud ⋊ folio XXXVII' ad codicem, certe qualis nunc est, non pertinet. in fine voluminis p. 380—385 quod legitur 'excerptum de libro Horosii' vere ex Orosio profectum est; incipit a loco de Ogygio 1, 7, 3, quaeque enotavi ex p. 385 de Thera et Therasia leguntur apud eundem 7, 6, 13, relata p. 389 de pugna ad Trasumennum ibidem 4, 15, 16. extrema quoque: 'Arcadii Caesaris temporibus apud Constantinopolim subter com- 'mota funditus terra tremuit, desuper fusa caelitus flamma pependit, donec 'orationibus ipsius Arcadii principis et populi Christiani presentem perditionem 'deus exoratus avertit, probans se solum esse et conservatorem humilium et 'punitorem malorum' item Orosiana sunt 3, 3, 2 paullum immutata.

8. Tetrasticha mensium imaginibus subscripta inter carmina alia Latina miscellanea exhibent libri complures (cf. Baehrens poet. Lat. min. 1 p. 206), in his noni saeculi cum Leidensis Vossianus Q. 86 et Parisinus Lat. 7886 deficientes ambo in mense Iulio tum pleni Parisinus 5543 et Durlacensis 36 F, praeterea recentioris aetatis permulti. explentur inde quae ex Luxemburgensi exciderunt tetrasticha quinque. communem omnium originem praeter mendas indicat praescriptio, quae eadem est in antiquissimis quibusque libris tam deficientibus in Iulio quam integris: 'tetrasticon autenticum de singulis mensibus'. carmina marmori olim inscripta fuisse Baehrensius sibi persuasit imperite; neque enim id, ut ille vult, titulus significat et tam arte coniuncta sunt carmina cum imaginibus, ut utraque necessario derivanda sint ex opere coniuncto pictoris et poetae, imagines autem ita comparatae, ut fortasse opere tessellato, nullo modo in marmore repraesentari potuerint. immo ex libro aliquo aut Philocaliano aut Philocaliani simili haec excerpsit et inter carmina Latina rettulit vir aliquis doctus saeculi octavi nonive et non suae aetatis esse testans, sed vere antiqua authentica ea dixit.

9. Ex chronicis urbis Romae locum de Romulo repperi adscriptum manu saec. X ad oram codicis etymologiarum Isidori, cui pro minoribus chronicis inserta sunt eiusdem maiora, adservati hodie Cesenae in bibliotheca Malatestiana plut. 21 sin. n. 5. reliqua additamenta ad oram eius libri adnotata petita sunt ex Cassiodori historia tripertita. codex is saeculo X ubi fuerit, ignoratur.

Itaque ex corpore chronographi anni 354 pervenerunt ad nos tetrasticha excerpta inde saec. VIII vel IX et multis deinde exemplaribus propagata; excerpta Sangallensia saec. IX et Caesenas saec. X; exemplaris Argentoratensis, iam Bernensis scripti saec. X reliquiae; apographum Vindobonense sumptum c. a. 1480[1]); denique codicis Luxemburgensis apographa duo sumpta Bruxellense a. 1560, Peirescianum a. 1620. plura eius corporis exemplaria ad medium aevum fieri potest ut pervenerint; sed potest e contrario defendi quidquid ex corpore chronographi a. 354 hodie superest, proficisci ex uno exemplari Luxemburgensi. nam quod infra videbimus et in codice eo quem Sangallensis scriptor adhibuit et in Vindobonensi opuscula quaedam adfuisse, quorum in Luxemburgensis apographis vestigium nullum reperitur, non obstat; is enim cum haec sumpta sunt mutilus fuit. ex hoc ipso etsi Bernensis non est descriptus, quippe qui in fastis deficiat in a. p. Chr. 264 ipse integer, omnino potest descriptus esse ex apographo illius mutilato. id ut statuamus, suadet corruptela gravissima, quam in disticho mensis Decembris exhibent apographa duo libri Luxemburgensis: *quae sis quamuis annum claudere possis*, totidem litteris rediens in Bernensi[2]). Sangallensis quoque librarius inde non discedit nisi

1) Quod antea conieci (ed. Chronographi p. 561; C. I. L. I. p. 481) Vindobonensem librum descriptum esse ex Bernensi etiamtum pleniore, admitti non posse docuit hic liber a me ipso inspectus; deficiunt enim in eo fasti consulares ipso integro, qui pleni adsunt in Vindobonensi. 2) Errore in C. I. L. I p. 411 dixi in Bernensi legi *quae vis* pro *quae sis*.

eo, quod et corruptum *sis* omisit spatio vacuo relicto et versum hiulcum sentiens alterum spatium vacuum reliquit ante *claudere.* nihil igitur impedit, quominus eundem librum adhibuerint et saec. IX tetrastichorum excerptor et Sangallensis scriptor scilicet etiamtum integrum, item adnotator Caesenas et librarius is qui scripsit Bernensis codicis archetypum, imminutum deinde saec. XV scriptor libri Vindobonensis, etiam magis lacerum saec. XVI et XVII incipiente Bruxellensis librarius et Ambianensis et Peirescius. varia lectio eiusmodi generationi favet: nam in Chronographi exemplaribus graviores discrepantiae vix ullae reperiuntur. quod in fine laterculi paschalis Bruxellense aliquot versiculos habet in Vindobonense non relatos, inde omnino explicandum est, quod ex archetypo eo loco evidenter corrupto librarius ille quaedam enucleavit ab hoc praetermissa. Bruxellensis liber et Vindobonensis quod in minoribus non raro dissentiunt, eo non excludi archetypum commune luculenter ostendit Ambianensis sine ullo dubio ab eodem archetypo pendens atque Bruxellensis et saepenumero contra Bruxellensem cum Vindobonensi conspirans. ipse Luxemburgensis codex non admodum vetustus fuit, scriptus secundum Peirescii viri periti iudicium litteris minusculis saeculo nono.

Chronographum a. 354 adlegari a sancto Columbano in epistula secunda (Migne patres Lat. tom. LXXX p. 267) scripta a. 603 contendunt Duchesnius (liber pontificalis. Parisiis 1886 vol. 1 p. XXXIV) et Kruschius (*neues Archiv* 9, 147). scilicet cum ibi memoretur Victorius, 'qui post tempora domini Martini et domini Hieronymi et papae Damasi 'post centum et tres annos sub Hilaro conscripsit', ea computatio, cum Victorius canonem elaboraverit a. 457, ducit ad a. 354, in quo finit Chronographus; neque id aliqua probabilitate caret, quamquam Damaso a Columbano computatio illa non magis tribuitur quam Martino vel Hieronymo neque recte tribui potuit, cum corpus id de quo agitur ante scriptum sit quam is papa factus est neque usquam in eo nomen eius adsit. tractatus quoque servatus in cod. Monacensi 14456 saec. IX, qui inscribitur 'compotus sancti Augustini, sancti Hieronymi, sancti Ysidori, sancti Dyonisii, sancti Quirilli Greciae et ceterorum', scriptus, ut demonstravit Krusch (*Studien zur christlich-mittelalterlichen Chronologie* p. 10), in Britannia a. 689, secundum eundem Kruschium (p. 13) Chronographum hunc nominatim citat f. 45 verbis his: 'ciclus Grecorum XCV annorum (anni *cod.*) 'quinque vicibus convertitur in ciclo Victorii. sed sunt alii anni superflui in eo: 'probemus: id est IIII fer(ia) in fronte (flonte *librarius primum, correxit ipse*) kali 'Dionysii super VIIII k. Apr. et haec IIII fer(ia) post bissextum'. ut dubium est quod conicit Kruschius in corruptela illa Filocali nomen abscondi, recte idem videtur demonstravisse laterculum paschalem centum annorum ab a. 213 ad a. 312, memoratum cum in computo illo a. 689 tum in antiquiore Carthaginiensi anni 455, cum Philocaliano coniunctum esse, cum Philocalianus complectatur saeculum insequens ordiens ab a. 312. similiter Rossius (inscr. christ. I p. LVIII) tabulam paschalem Vaticani reginae n. 2077 ideo iudicat incipere ab a. 354, quod qui eam scripsit Philocalianam continuarit.

Ediderunt chronographiae huius partes has vel illas viri docti complures, quos omnes hoc loco enumerare nihil attinet; nominabuntur potiores.

1. Iohannes Cuspinianus Vindobonensis (1473—1529) usus libro ibidem adhuc servato, ad cuius marginem quaedam adnotavit, fastos menstruos inseruit editioni Ovidianorum, quam Philippus Gundelius dedicavit Bolfango de Tannberg subscribens Viennae Pannoniae VIII kal. Oct. 1513 et sic de fastis nostris in dedicatione disserens: 'Calendarium 'Romanum venerandae vetustatis adiunxi, cuius copiam mihi Cuspinianus vir doctissimus 'ut studiosos sicut plerisque aliis hoc quoque adiuvaret fecit'. ipse Cuspinianus commentariis suis: 'de consulibus Romanorum', qui post obitum ipsius prodierunt Basileae a. 1552, ex annalibus laterculisque praefectorum et episcoporum selecta potiora inseruit post eum a multis repetita. — Quod prodiit sine loco et anno c. a. 1617 in folio

magno seorsum impresso (repperit exemplum Strzygowskius in bibliothecae Barberinae cod. XXXI, 39) 'calendarium Romanum Constantini Magni temporibus, ipso anno Christi CCCXXV quo synodus prima Nicaena celebrata, e museo Ioanni Georgii Herwart de Hohenburg', non est nisi repetitio editionis Gundelianae. certe editor sciscitanti Aleandro, unde fastos deprompsisset, respondit Vindobonae eos dici repertos esse a Cuspiniano inter libros fratrum ordinis S. Francisci, editos esse primum a Philippo Gundelio Viennae a. 1513, repetitos a Iohanne Raschio a. 1574, habuisse eos Hadrianum Iunium, Lilium Gyraldum, alios complures, de codice tacens. — Herwartus cum editionem suam Romam ad Hieronymum Aleandrum misisset, is consilium cepit fastorum eorum edendorum, qua de re quas Aleander ad Herwartum dedit epistulas aliasque cum ab Herwarto ad Aleandrum scriptas (prima harum data est Monachii Bavariorum d. 18. Apr. 1617) tum Bignoni, Sirmondi, Peirescii, Pignoriae, Seldeni adservantur in codice Barberiniano eo, ex quo edidimus Peirescianam de codice Luxemburgensi. apographum apparatus Aleandrini reperitur in cod. Mariniano hodie Vaticano 9135. de eodem apparatu Aleandrino secundum apographum sumptum a Iusto Fontaninio rettulit Morellius in epistulis septem var. erud. Patavii 1819. 8. p. 30 seq. praeter Peirescianam epistulae hae hodie utilitatem non habent.

2. Aegidius Bucherius Atrebas e soc. Iesu volumini edito Antverpiae a. 1634 (indice mutato a. 1664) fol. quod inscribitur 'de doctrina temporum commentarius in Victorium Aquitanum' inseruit quae reppererat in codice Rosweydii, hodie Bruxellensi omnia excepto laterculo de horis bonis et noxiis, scilicet laterculum praefectorum p. 236—241; fastos ab a. p. Chr. 205 ad finem p. 247—251; tabulam paschatum p. 252—255; depositiones episcoporum et martyrum p. 267—269; laterculum episcoporum Romanorum p. 269—273; dedicationem Valentino p. 275; natales Caesarum p. 276; fastos menstruos cum imaginibus et tetrastichis (distichis omissis) p. 277—288.

3. Lambecius in bibl. Caesarea append. comment. l. IV addit. I (Vindobonae 1665—1679 fol.; repetivit Kollarius in analectis Vindobonensibus 1761 fol. t. 1 p. 946 seq.) fastos menstruos edidit e codice Vindobonensi additis imaginibus.

4. Henschenius actis sanctorum m. Apr. tom. I (Antverpiae 1675) inseruit catalogum episcoporum Romanorum, sed contaminatum cum libro pontificali. Conr. Ianingius in iisdem actis m. Iun. tom. VII (Antverpiae 1717) p. 176—184 et fastos menstruos ex editione Lambeciana repetivit et depositiones selectaque ex annalibus publicavit sumpta ex codice supra citato Bruxellensi, ubi ad Rosweydiana adiectum est apographum Vindobonensium.

5. Norisius in volumine 'diss. tres, quarum prima fastos consulares Anonymi e cod. ms. bibliothecae Caesareae depromptos exhibet et illustrat' (Florentiae 1689) p. 25—38 fastos consulares edidit ad recognitionem Ianingii a Magliabecchio subministratam.

6. Eccardus in corporis historicum medii aevi vol. 1 (Lipsiae 1723. fol.) ex codice Vindobonensi edidit sub n. I p. 1—16 fastos consulares inserta iis paschatum tabula; sub n. II p. 17—22 laterculum praefectorum; sub n. III p. 23. 24 depositiones; sub n. IV p. 25—28 laterculum episcoporum Romanorum; sub n. V p. 29—32 laterculum imperatorum Romanorum, quem primus publici iuris fecit: sub n. VI p. 33—40 annales Vindobonenses, quales leguntur in libro eo f. 47—53; sub n. VII eosdem annales ad eiusdem libri f. 15—24, sed utrosque plerisque adnotationibus omissis.

7. Roncallius in vetustioribus Latinorum scriptorum chronicis (Patavii 1787 voll. 2) ad eundem librum a Garampio recognitum edidit sub n. VIII (vol. 2 p. 103—132) annales libri Vindobonensis f. 47—53; sub n. IX (vol. 2 p. 139—160) alteros f. 15—24; sub n. XI (vol. 2 p. 241—248) laterculum imperatorum.

8. Ego in actis maioribus Lipsiensibus *(Abhandlungen der philologisch-historischen Classe der K. sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften.* Vol. 1. Lipsiae 1850) p. 547—668 totum corpus edidi, quale exhibetur in libro Vindobonensi, praeter fastos menstruos, quos deinde recensui in vol. 1 corporis inscriptionum Latinarum (Berolini 1863) p. 332—356, et regiones urbis Romae. contulerunt mea causa librum Bruxellensem Roulez Gandensis, Vindobonensem Iosephus Mueller hodie Taurinis degens, Bernensem Albertus Iahn. ex epistulis Peirescii ad Aleandrum excerpta quaedam mecum communicaverat Rossius meus. imagines non addidi.

9. Ludovicus Duchesne in egregiam editionem libri pontificalis (Parisiis 1884 seq.) recepit ex hoc Corpore laterculum pontificum Romanorum vol. 1 p. 1—8, depositiones episcoporum et martyrum ibidem p. 10—12.

10. Josephus Strzygowski *die Calenderbilder des Chronographen vom J. 354 (Jahrbuch des deutschen archäologischen Instituts, erstes Ergänzungsheft.* Berolini 1888, pp. 106 tabb. 35, quarum quinque vacuae sunt) imagines edidit photographice repetitas ad delineationes Peirescii ex codice Barberiniano, recepta item tab. 18 ficticia Vindobonensi. bonum factum, quod tandem aliquando picturae hae lucem viderunt; commentariis editoris ab his studiis alieni res litteraria non profecit.

Chronographia anni 354 quae complectitur haec sunt:

I. Dedicatio Valentino.
II. Imagines urbium Romae Alexandreae Constantinopolis Treverorum.
III. Dedicatio imperatoria et natales Caesarum, in his *d(omini) n(ostri) Constantii.*
IV. Imagines planetarum VII cum laterculo horarum noxiarum communium bonarum.
V. Signa zodiaci eorumque utilitates.
VI. Imagines mensium cum hemerologio, in quo item adnotatur *natalis Constantii.*
VII. Imagines imperatorum duorum alterius sedentis et diademate cincti, alterius sine diademate stantis.
VIII. Fasti consulares ad a. p. Chr. 354.
IX. Cyclus paschalis ab a. p. Chr. 312 ad a. 358 cum continuatione perturbata finiente a. 410.
X. Laterculus praefectorum urbis Romae ad a. p. Chr. 354.
XI. Depositiones episcoporum Romanorum, quorum ultimus est Iulius † a. 352.
XII. Feriale ecclesiae Romanae (depositiones martyrum).
XIII. Laterculus episcoporum Romanorum finiens in Liberio, qui adiit a. 352.

Haec partim picta magis quam scripta (I—VII), partim scripta (VIII—XIII) cum ita comparata sint, ut eodem iure et pro uno libello haberi possint et in duos dispertiri, fortasse supervacaneum est exquirere, utra pars praecedat. praecedit autem picta in Bernensi et Vindobonensi, scripta in Luxemburgensi, certe qualis is iacebat a saec. decimo quinto; nos illum ordinem praetulimus, quoniam picta pars sola titulationem habet. praeterea ordo vix variat. scilicet ex Peirescii enarratione hic efficitur: VIII. IX. X. XIII. XI. XII. I. II. III. IV. VI. VII, id est is quem tabula exhibet, nisi quod depositiones episcoporum et martyrum catalogo episcoporum apud Peirescium postponuntur, modo vere postponantur; nam fortasse hoc tantum Peirescius dicere voluit inter indices honoratorum ultimum locum tenuisse episcoporum. Bruxellense apographum sic ordinat: VIII. IX. X. XI. XII. XIII. I. III. IV. VI (imagines). VI (laterculi), id quod cum ordine illo omnino convenit. Ambianense apographum non habet nisi capita XIII. XI. XII. ex Bernensi non supersunt nisi VI. VIII. in Vindobonensi

denique vel potius in archetypo eius Philocaliana sic exhibebantur: VI. VIII. IX. X. XI. XII. XIII, id est ita ut supra proponuntur. caput quintum, quod ex omnibus his libris excidit, ita applicatum est ad quartum, ut quem locum in archetypo tenuerit dubitari non possit.

Omnia haec perscripta sunt a. p. Chr. 354 ineunte, imperatore Constantio II, Caesare Constantio quem Gallum dicunt, episcopo urbis Romae Liberio. scilicet ut mittamus capita I. II. IV. V. XII certis temporis argumentis destituta, finiunt eo ipso anno laterculi duo consularis (VIII) et praefectorius (X). indicem paschalem (IX) egredi annum illum inde explicatur, quod aptatus est ad continuandum, et cum anno 358 posteriora suis erroribus ipsa declarent postea adiecta se esse, ita primi quadriennii consules recte perscripti item iure tribuentur continuatori diligentiori. vivo Liberio scripta se esse profitentur episcoporum et depositiones (XI) et laterculus (XIII). unum Augustum eumque Constantium eo tempore regnavisse ostendunt et natales Caesarum (III) et fasti menstrui (VI); nam pingitur in illis unus princeps, in utrisque nomen legitur *domini nostri Constantii* nulla mentione facta Constantis occisi a. 350. fuisse praeter Augustum eo tempore Caesarem intellegitur et ex titulatione ad natales Caesarum adscripta (III) *salvis Augustis* et ex imaginibus duorum principum (VII) ita comparatis, ut videas eos non fuisse aequi iuris; utriusque nomen enuntiat index episcoporum (XIII) lectione nunc demum ex libro Ambianensi recuperata, secundum quam Liberius sedit *temporibus Constanti et Constanti.* itaque scripti sunt fasti eius anni principio, dono dati Valentino verisimiliter ipsis kalendis Ianuariis; nam currente eo Gallus loco deiectus est et exeunte occisus.

Sed accedunt ad haec sine dubio Philocaliana alia quaedam scripta ut simul tradita, ita originis aliquatenus certe diversae.

XIV. Regiones urbis Romae. eum libellum infra ostendemus editum esse aut ipso anno 334 aut paullo posteriore.

XV. Chronica mundi ab origine eius ad a. 334.

XVI. Chronica urbis Romae ad mortem Licinii a. 324.

[XVII.] Annales Vindobonenses exemplari duplici; reliquiae perveniunt ad a. 573.

Horum omnium supra iam dixi in duobus apographis libri Luxemburgensis nullum vestigium reperiri neque tamen inde certo colligi posse ea afuisse ab eo, dum integer esset. adfuerunt in codice eo, ex quo Sangallensia excerpta derivata sunt et adsunt in Vindobonensi. in eius archetypo quattuor haec capita ita videntur perscripta fuisse, ut inciperent regiones (XIV), sequerentur chronica mundi (XV) et urbis Romae (XVI), annalium Vindobonensium alterum exemplum interponeretur inter fastorum partem pictam et scriptam, alterum inter regiones et chronica mundi. hosce annales et tempore et origine longe a reliquis his collectaneis recedentes cum extra dubium sit post saecula demum ad ea adiectos esse, nos eos non cum his edidimus, sed infra seorsum. tres autem reliqui libelli regionarius et duo chronicorum quamquam non ita ut supra enumerati ad corpus Philocalianum referri possunt, nihilominus id tam apte explent et tempore locoque tam prope ad id accedunt, ut non magis pro alienis haberi debeant. illud probatione non indiget syllogae, qualis est Philocaliana, conditorem apte regionariam expositionem et chronicon aliquod mundi ei inserere, indicem imperatorum adeo vix omittere potuisse. tres autem hi libelli eodem anno si non perscripti, certe huic libro aptati sunt; scilicet eidem anno 334, quo constat scripta esse chronica mundi, etiam duo alii optime conveniunt. neque casu eos et inter se coniunctos esse et Philocalianis adiunctos inde intellegitur, quod in chronicis mundi aliunde quoque nobis traditis haec recensio tam imperatorum Romanorum indicem omisit quam episcoporum utpote supervacaneos propter adiecta chronica urbis Romae et episcoporum eius indicem plenum. verisimile igitur est hos quoque libellos eiusdem corporis partem efficere, sed ex editione

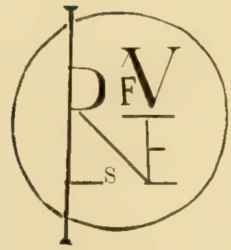
eius anteriore in hanc transisse non auctos, ut oportebat. sane fastos menstruos et consulares coniunctos adiectis aliis similis generis notitiis in urbe Roma qui degebant omni tempore vulgo usurpabant subinde, ut in talibus fit, continuatos et expletos, nec dubium esse potest ex eiusmodi continuatione fastos quoque Philocalianos oriundos esse. augmenti vestigia eiusmodi laterculorum indoles cum raro admittat ut deprehendamus, tamen non plane desunt. fastos consulares chronographia proponit suppressis suffectis, quippe qui ad annorum nomenclaturam hac aetate non pertinerent, suppressis item annorum denominationibus postea reiectis et abolitis, redactos ad formam per annos singulos legitime ordinatam et perpetuam; exempli gratia annus p. C. 308, qui ad diem Apr. 20 consules nullos habuit, ab eo die Romae Maxentium et Romulum postea inter tyrannos quos dicunt ablegatos, in fastis illis dicitur, ut eum dictum voluerunt qui obtinuerunt, *(Diocletiano) X et (Maximiano) VII.* contra in indice praefectorum, cuius consules ad usum communem non pertinebant, cum remanserint annorum vocabula, qualia vere in urbe Roma suo quaeque tempore agnita sunt, intellegimus laterculum consularem postea ita immutatum esse ut res requirebat, praefectorium intactum remansisse. item depositiones episcoporum apparet ordinatas esse sub papa Marco a. 335 vel 336, hunc et qui ei successit Iulium adiectos esse extra ordinem sub papa Liberio. episcoporum quoque Romanorum index ut omnino per gradus crevit, ita probabiliter Rossius (*Roma sott.* 1, 118) statuit ea quae de Iulio et de Liberio traduntur auctoris esse diversi, qui indicem a Marco inde continuarit. cum hisce rationibus efficiatur Philocaliani laterculi editionem extitisse factam anno c. 334, ad eam tres illi libelli probabiliter referentur.

Collectanea haec, quae Christianis urbis Romae destinata fuisse vel ex capitum indice evidenter apparet, nos ita tractabimus, ut capita omnia recenseantur secundum eum ordinem, quo in codice Luxemburgensi videntur perscripta fuisse, picturae nuper Instituti archaeologici Germanici utilissima opera publici iuris factae suo quaeque loco breviter indicentur, reliqua hoc loco edantur exceptis tam fastis menstruis cum eorum appendice natalibus Caesarum quam regionum libello: nam tam illi quam hic alibi certam et propriam sedem repererunt neque hoc loco cum fructu tractari potuerunt. ea quoque quae hoc loco exhibentur, maiore ex parte ita comparata sunt, ut de eis hoc loco commentari nequeat; scilicet fastos consulares, dies paschales, praefectorum et episcoporum urbis Romae indices, feriale Romanum, qualia Chronographus anni 354 suppeditat, ut per suas quaeque partes fundamentum fere efficiunt eruditionis nostrae, ita disputationem singula requirunt adiunctis eiusdem generis documentis reliquis ab hac chronicorum sylloge alienis. ego hoc curavi, ut textum accurate et plene proponerem et universi corporis certam et iustam imaginem repraesentarem; chronicorum editorem his finibus se continere oportere aequi opinor iudices non negabunt.

I.

DEDICATIO.

VALEN TINE — FLOREAS IN DEO

VALENTINE

FVRIVS DIONY SIVS	VALENTINE VIVAS FLOREAS	LEGE	VALENTINE VIVAS GAVDEAS	FILOCA LVSTITV LAVIT

FELICITER

Archetypi f. 1r. serrarunt apographa Bruxellense, a quo pendet Vindobonense (vide p. 31 not. 1), et Peirescianum. ed. ex illo Bucherius p. 275, ex hoc photographice Strzygowskius tab. 3.

Monogrammate cum videantur contineri elementa ADEFILNORSTV, si quidem liceat iisdem saepius uti, significatur ita quod supra legitur VALENTINE FLOREAS IN DEO.

II.

IMAGINES VRBIVM.

ROMA

Archetypi f. 1' (Strzygowski tab. 4)

ALEXANDRIA

Archetypi f. 2r. (Strzygowski tab. 5)

sic CONSTANTINOPOLIM

Archetypi f. 2' (Strzygowski tab. 6)

TREBERIS

Archetypi f. 3r. (Strzygowski tab. 7)

Servavit Peirescius solus (v. supra p. 23).

Vere similem urbium delectum nullum novi, quamquam in universum comparari potest cistella reperta in Croatia (C. I. L. III, 3969) Romam repraesentans a dextra habentem Constantinopolim et Carthaginem, a sinistra Nicomediam et Sisciam, item carmen notissimum Ausonii de ordine nobilium urbium, ubi primo loco Romam posuit, deinde Constantinopolim et aequiperatam ei quodammodo Carthaginem, quarto et quinto Antiochiam et Alexandream una collocatas, sexto Treveros; sequuntur Mediolanum aliaeque. sed et vasculum illud et poeta cum ad publicam auctoritatem adspirare nequeant, aliter iudicandum erit de hoc quattuor urbium recensu praemisso fastis publicis aevi Constantiani. aequiparantur in tabellis, quatenus ordinatio cum aequiparatione consistit, Roma et Constantinopolis; utrique enim in bipertita imagine locus honoratior tribuitur intuenti a sinistra, pariter atque infra c. VI Augustus et Caesar ita iuxta ponuntur, ut ille prior sit, hic posterior ad sinistram illius. his adiunguntur Alexandrea et Treveri ni fallor propter imperium ea aetate quadripertitum. scilicet praefecti praetorio Italiae, Illyrici occidentalis, Africae pars, item pars praefecti praetorio Illyrici orientalis cum repraesententur duabus imperii urbibus primariis a praefectorum eorum administratione exemptis, sed ordine locorum ad eas praefecturas referendis, restabant duae praefecturae altera Orientis et Aegypti, in qua primum locum Alexandrea tenebat, altera Galliarum Hispaniarum Britanniarum cum sede imperatoria Treveris.

III.

DEDICATIO ET NATALES CAESARVM.

in tabella priore:

SALVIS AVGVSTIS FELIX VALENTINVS

Archetypi f. 3ᵛ. servavit Peirescius, ed. Strzygowskius tab. 8.

in tabella posteriore:

sub imagine Augusti, scilicet Constantii II, manu sinistra globum tenentis cum insidente ei phoenice, qualis cernitur in nummis eiusdem Cohen ed. 2 n. 35:

NATALES CAESARVM

Archetypi f. 4r. servarunt Bruxellensis f. 9, ad quem ed. Bucherius p. 276, et Peirescius cod. Barb., ad quem ed. Strzygowski tab. 9.

Edidi post alios C. I. L. I p. 356 una cum hemerologio Philocaliano.

IV.

IMAGINES PLANETARVM VII
CVM LATERCVLO DIERVM HORARVMQVE NOXIARVM COMMVNIVM BONARVM.

Noct.			Diur.		
I	Mar.	N	I	Sat.	N
II	Sol.	C	II	Iov.	B
III	Ven.	B	III	Mar.	N
IIII	Mer.	C	IIII	Sol.	C
V	Lun.	C	V	Ven.	B
VI	Sat.	N	VI	Mer.	C
VII	Iov.	B	VII	Lun.	C
VIII	Mar.	N	VIII	Sat.	N
VIIII	Sol.	C	VIIII	Iov.	B
X	Ven.	B	X	Mar.	N
XI	Mer.	C	XI	Sol.	C
XII	Lun.	C	XII	Ven.	B

Saturni dies N

Saturni dies horaque eius cum erit nocturna sive diurna, omnia obscura laboriosaque fiunt: qui nascentur periculosi erunt; qui recesserit non invenietur; qui decubuerit periclitabitur: furtum factum non invenietur.

B(ruxellensis) et in subscriptione S(angallensis)

16 laboriasaque *B*

Noct.	Diur.
I Ven. B	I Mar. N
II Mer. C	II Sol. C
III Lun. C	III Ven. B
IIII Sat. N	IIII Mer. C
V Iov. B	V Lun. C
VI Mar. N	VI Sat. N
VII Sol. C	VII Iov. B
VIII Ven. B	VIII Mar. N
IX Mer. C	VIIII Sol. C
X Lun. C	X Ven. B
XI Sat. N	XI Mer. C
XII Iov. B	XII Lun. C

Martis dies N

Martis dies horaque eius cum erit nocturna sive diurna, nomen militiae dare, arma militaria comparare utile est. qui nascentur periculosi erunt; qui recesserit non invenietur; qui decubuerit periclitabitur; furtum factum non invenietur.

B et in subscriptione S

2 *et* 3 *in diurnis notas* N *et* C *transposuit B* 16 comparare *B*, conpari *S*

Noct.	Diur.
I Sat. N	I Mer. C
II Iov. B	II Lun. C
III Mar. C	III Sat. N
IIII Sol. N	IIII Iov. B
V Ven. B	V Mar. N
VI Mer. C	VI Sol. C
VII Lun. C	VII Ven. B
VIII Sat. N	VIII Mer. C
VIIII Iov. B	VIIII Lun. C
X Mar. N	X Sat. N
XI Sol. C	XI Iov. B
XII Ven. B	XII Mar. N

Mercuri dies C

Mercuri dies horaque eius cum erit nocturna sive diurna, vilicum actorem institorem in negotio ponere utile est. qui nascentur vitales erunt; qui recesserit invenietur; qui decubuerit cito convalescet; furtum factum invenietur.

B et in subscriptione S

10 *ad Iovem* D *adscr. pro* B *B* 14 et 15 mercurii *S* 16 in negotio *B*, negotium (*om.* in) *S* 18 conualescit *S*

Noct.	Diur.
I Iov. B	I Lun. C
II Mar. N	II Sat. N
III Sol. C	III Iov. B
IIII Ven. B	IIII Mar. N
V Mer. C	V Sol. C
VI Lun. C	VI Ven. B
VII Sat. N	VII Mer. C
VIII Iov. B	VIII Lun. C
VIIII Mar. N	VIIII Sat. N
X Sol. C	X Iov. B
XI Ven. B	XI Mar. N
XII Mer. C	XII Sol. C

Lunae dies C

Lunae dies horaque eius cum erit nocturna sive diurna, stercus in agro mittere, putea cisternas fabricare utile est. qui nascentur vitales erunt; qui recesserit invenietur; qui decubuerit convalescet; furtum factum invenietur.

B et in subscriptione S

17 recesserint *B* decubuerint *B* 18 conualescit *S*

Noct.	Diur.
I Mer. C	I Sol. C
II Lun. C	II Ven. B
III Sat. N	III Mer. C
IIII Iov. B	IIII Lun. C
V Mar. N	V Sat. N
VI Sol. C	VI Iov. B
VII Ven. B	VII Mar. N
VIII Mer. C	VIII Sol. C
VIIII Lun. C	VIIII Ven. B
X Sat. N	X Mer. C
XI Iov. B	XI Lun. C
XII Mar. N	XII Sat. N

Solis dies C

Solis dies horaque eius cum erit nocturna sive diurna, viam navigium ingredi, navem in aquam deducere utile est. qui nascentur vitales erunt; qui recesserit invenietur; qui decubuerit convalescet; furtum factum invenietur.

B et in subscriptione S

7 *noct.* Sat *pro* Sol *B* 6 *et* 12 *diurn. notae deficiunt B* 15 nauigio uiam *B* 16 nauem in a. deducere *om. B* 17 recesserint inuenientur *B* 18 conualescit *SB*

laterculus deficit

Iovis dies B

Iovis dies horaque eius cum erit nocturna sive diurna, beneficium petere, cum potente colloqui, rationem reddere utile est. qui nascentur vitales erunt; qui recesserit cito invenietur; qui decubuerit convalescet: furtum factum invenietur.

S(angallensis)

5 conualescit *S*

laterculus deficit

Veneris dies B

Veneris dies horaque eius cum erit nocturna sive diurna, sponsalia facere, pueros puellas in disciplina mittere utile est. qui nascentur vitales erunt; qui recesserit invenietur; qui decubuerit convalescet: furtum factum invenietur.

S(angallensis)

5 conualescit *S*

Planetarum imagines quinque servant exemplaria Peirescianum et Bruxellense una cum laterculis suis horarum, subscriptiones omnes Sangallensis; descriptas inde a Rossio edidit Strzygowski p. 36.

Planetas Sangallensis librarius incipiens a Saturno deinceps ordinavit secundum ordinem dierum hodie receptum. eum ordinem ab hoc laterculo alienum codex archetypus non est secutus; de eo autem, quo dies posuerit, differunt qui codicem archetypum viderunt, scilicet Peirescii pictor, Peirescius ipse in epistula p. 24, scriptor codicis Bruxellensis:

	pictor Peirescii:		Peirescius:	Bruxellensis:
	Natales Caesarum	} in eodem folio		
D I	Saturnus		Saturnus	Saturnus
(D II	deficit)			
(D III	deficit)			
D IIII	Mars	} in eodem folio	Mars	Mars
D V	Mercurius		Sol	Mercurius
D VI	Sol	} in eodem folio	Luna	Luna
D VII	Luna		Mercurius	Sol

Haec ut explicemus, sumemus ex codicis quaternione eo de quo agitur interiisse folia septimum et octavum, solutum fuisse sextum, ut duarum paginarum eius utra recta esset versave, non appareret et propterea modo a Sole descriptores inciperent, modo a Luna, praeterea casu id folium solutum, cum Peirescius codicem tractaret, collocatum fuisse inter quartum et quintum, Peirescii pictorem et Bruxellensem librarium id invenisse suo loco post quintum. archetypum igitur, quod incepisse a Saturno collocatio natalium declarat et in eodem folio Lunam Solem sive Solem Lunam, item Iovem Venerem sive Venerem Iovem exhibuisse modo vidimus, probabile est ita fuisse ordinatum:

f. 4′	Saturnus	(Strzygowski tab. 10)	} noxii
f. 5 r.	Mars	(Strzygowski tab. 11)	
f. 5′	Mercurius	(Strzygowski tab. 12)	} communes
f. 6 r.	Sol	(Strzygowski tab. 13)	
f. 6′	Luna	(Strzygowski tab. 14)	
[f. 7 r.	Iupiter	deficit]	} boni
[f. 7′	Venus	deficit]	

De horum laterculorum usu quae dixi in editione Chronographi p. 567 seq., nec repetere huius loci est neque augere: unum addo similis laterculi frustulum repertum esse lapidi incisum Potentiae in Piceno C. I. L. vol. IX n. 5808.

V.

SIGNA ZODIACI
EORVMQVE VTILITATES.

Effigies XII signorum

ARI. CAN. LIB. CAP.

In his signis tropicis luna cum erit, nummos mutuos dare vel accipere, testamentum facere, telam ordiri, lanas lavare, pecora castrare, conductum facere, migrare utile.

TAV. LEO. SCO. AQV.

In his signis solidis luna cum erit, beneficium petere, cum potente colloqui, rationem reddere, instrumenta conficere, pueros puellas in disciplina mittere, fundamenta ponere, arbores inserere, propagines facere, vites deprimere, terram proscindere, serere, metere utile est.

GEM. VIR. SA. PIS.

In his signis duplicibus luna cum erit, viam navigium ingredi, navem in aquam deducere, olivam legere, vindemiam facere, calcem carbonem coquere, vina diffundere, barbam capillos facere utile est.

S; prodeunt haec nunc primum

3 s *in* lanas *incerta* 7 strumenta *S* 9 depremere *S* 15 capillos facere *obscuratum est in cod. nec plane certum:* radere *proposuit Hirschfeld pro* facere.

Adiuncta haec ad VII planetas in archetypo videntur scripta fuisse f. 8r. et periisse una cum imagine Ianuarii evulsis foliis duobus septimo et octavo. imagines signorum duodecim tales fere, quales in hemerologio cernuntur, huic quoque tabulae adpictas fuisse ex praescriptione colligitur.

VI.

IMAGINES MENSIVM XII CVM FASTIS MENSTRVIS.

Fasti menstrui archetypi integri occuparunt paginas a f. 8' ad 20r., ut in libro aperto iuxta cernerentur laeva intuenti imago, dextra laterculus.

Ex imaginibus mensium Ianuarii servavit Vindobonense exemplar (Strzygowski tab. 18; recens est et ficticia quae inserta est libro Peiresciano, repetita apud Strzygowskium p. 56); Februarii et Martii Peirescianum (inde l. c. tab. 19. 20) et Bruxellense (inde Martium ed. Strzygowski tab. 21) et Pighianum et Vindobonense; Aprilis Maii Iunii Iulii solum Vindobonense (inde l. c. tab. 22—25), reliquorum quinque et Peirescianum (inde l. c. tab. 26. 27. 28. 30. 32) et Bruxellense et Pighianum et Vindobonense. Bruxellensis imagines omnes edidit Bucherius (supra p. 35), Vindobonensis omnes Lambecius (supra p. 35).

Fastos menstruos servarunt omnes Vindobonense, octo mensium Ian. Febr. Iun. — Dec. Peirescianum iam Vaticanum (unde Octobrem et Novembrem, qui soli delineati extant inter Peiresciana, photographice edidit Strzygowski tab. 29. 31, signa sex Februarii Iulii Augusti Septembris Octobris Decembris idem tab. 33) et Bruxellense, Decembris Bernense.

Disticha in corpore hoc ita perscripta, ut hexametri sub imaginibus, pentametri sub tabulis collocarentur, omnia habet Sangallensis liber solus[1]*; Peirescianus ita, ut deficiant Iani hexameter (nam ficticius est qui inter Peiresciana reperitur* Ianus adest bifrons primusque ingreditur annum *pariter atque pictura), Martii pentameter, Maii et Iunii disticha, Iulii hexameter; Bernensis habet solum pentametrum Decembris; a Bruxellensi et Vindobonensi disticha absunt.*

Tetrasticha duodecim mensium servant catalecta antiqua (v. p. 33); ex codicibus de quibus nos agimus habent Peirescianus septem mensium Febr. Mart. Aug. Sept. Oct. Nov. Dec., Bruxellensis quattuor Febr. Sept. Nov. Dec., a reliquis tetrasticha absunt. edidit Peiresciana exempla Strzygowskius una cum imaginibus photographice, Bruxellensia Bucherius[2]*.*

Ipsos fastos nos ab chronicis his exclusimus. hoc unum hoc loco indicabimus enarratum alibi (C. I. L. I p. 379) feriale horum fastorum plane referre pristinam rerum divinarum populi Romani ordinationem ea aetate certe in urbe Roma adhuc retentam, quamquam in feriis post Constantinum institutis, quarum multae in iis recensentur, numina vetusta nusquam nuncupantur et aliquatenus et his quoque fastis intellegitur peculiaris Constantinianae aetatis rerum sacrarum publica tractatio, quae tam ab ethnicis quam a Christianis numinum colendorum proprietatibus abstineret. vere Christiana nulla in fastis hisce reperiuntur licet a Christiano homine scriptis; nam hebdomas dierum septenorum iuxta antiqua nundina octonorum posita Christianorum propria nequaquam fuit.

1) *Edidit ea primus Schenkl in actis minoribus academiae Vindobonensis vol. 43 p. 71; recognoscens deprehendi errores hos:* 1 primus] primis et omnia] ut omnia 13 mutati (s *non adest*) 14 caesare qui iulio] qui *non suprascr.*) 17 autumnis *(sic)* uincta] uineta 22 *post* celsa *spatium vacat; in margine* r(equire) *signum corruptelae* 24 quae *(sp. vac.)* quamuis annum *(sp. vac.)* claudere possis; *in margine R (vide supra p. 33).* 2) *Corrigenda sunt in exemplo Bucheriano haec: Nov.:* postq.; hunc — mentidos — mentideis — *Dec.:* conieeti semina.

VII.

IMAGINES IMPERATORVM.

Archetypi folio 20 verso et 21 recto exhibebantur imagines duae servatae in apographo Peiresciano solo post fastos menstruos, quales exhibent Strzygowskii tabulae 34. 35. a sinistra intuenti qui cernitur, sedet, stat alter iuxta eum collocatus; sceptrum uterque tenet manu sinistra; nimbus item adest in utroque[1]. at sedentis caput cingit diadema, nudum est caput stantis: stantis dextrae imposita est Victoria. repraesentantur sine dubio (vide supra p. 37) Constantius Augustus et Gallus Caesar, non quod eo ipso anno 354 consules processerunt, ut existimat Strzygowskius, cum neque mappa adsit et diversa collocatio collegis parum conveniat, sed tamquam principes duo superior alter, alter inferior; nudum caput habent etiam Galli Caesaris nummi omnes (Eckhel 8, 125). conferri potest quod apud Procopium bell. Goth. 1, 6 imperator Byzantius a rege Theodahado postulat inter alia *εἰκόνα γε χαλκῆν ἢ ὕλης ἑτέρας μή ποτε Θευδάτῳ μόνῳ καθίστασθαι, ἀλλὰ γίγνεσθαι μὲν ἀεὶ ἀμφοτέροις, στήσεσθαι δὲ οὕτως· ἐν δεξιοῖς μὲν τὴν βασιλέως, ἐπὶ θάτερα δὲ τὴν Θευδάτου.* aliud monumentum, in quo Augustus Caesarque ita iuxta positi cernantur, ut distinguantur, equidem nullum novi praeter clipeum Theodosii anni 388 (C. I. L. II n. 483: Huebner *die antiken Bildwerke in Madrid* p. 213), in quo Augustus Theodosius super filios eminet, Augustus Arcadius globum et sceptrum tenet, Honorius Caesar et fratre minor cernitur et globum tenens sceptro caret. similiter in solido Theodosii II (Sabatier *monnaies byzantines* I p. 115 n. 8 tab. 5 n. 3) cernuntur duo Augusti maior Theodosius sedens intuenti a sinistra, ad sinistram eius minor Valentinianus stans.

1) Nimbum quod Augusto reservatum esse ait Eckhel (8, 504), id et his imaginibus videtur refutari et nummo aureo Coheni vol. 7 ed. 2 p. 439 n. 2, in quo cernuntur principes duo triumphantes nimbati et sceptra tenentes et adscriptum est *Fl. Iul Constantius nob. C.* nam quamquam Gallus appellari solet Claudius et qui praeterea ei tribuuntur nummi Flavii Iulii Constantii nomine inscripti eodem vel fortasse meliore iure revocantur ad Constantium II, hic quomodo Constantino primo filioque eius natu minori recte tribuatur parum perspicio; et ut ei tribui possit, semper ostendet nimbum a Caesare non esse alienum. nummos alios filiorum Constantini I Caesarum etiamtum nimbum habentes enumerat Lud. Stephani *Nimbus und Strahlenkranz* in actis acad. Petropolitanae a. 1859 p. 492 = 132. in clipeo Theodosiano anni 388 supra citato duo Augusti Theodosius et Arcadius et Caesar Honorius ut omnes sedent, ita omnes nimbum habent.

VIII.

FASTI CONSVLARES

A REGIBVS EXACTIS AD A. P. CHR. 354.

Fastos hos publicos esse populi Romani, quales in urbe Roma circumferebantur, etiam inde apparet, quod cum fastis in foro Romano ad regiam expositis, quatenus hi perveniunt, id est ad a. u. c. 766 = p. C. 13, ita consentiunt, ut Philocaliani cum ex antiquioribus non receperint nisi singula singulorum consulum cognomina eaque extrema, in his raro ab iis discedant. adscripta sunt et bissexta et ad annos singulos primus eius anni dies in quam feriam hebdomadis et in quem lunaris mensis tricesimani diem incidat. ipsi fasti longe emendatissimi sunt omnium qui ad nos pervenerunt: scilicet deficit unus annus u. c. 461 (quem antiquitus excidisse adscripta bissexta ostendunt), insiticii autem consules inveniuntur nulli. rem ab chronicis his alienam exposui in Corpore inscr. Lat. vol. 1 p. 483 seq.

	u. c.					
V f. 25	245.		Bruto	et Collatino	Lun.	XXIIX
	246.		Publicola II	et Tricipitino	Mar.	X
	247.		Publicola III	et Pulbillio	Mer.	XXI
	248.	b.	Rufo	et Aquilino	Iov.	II
	249.		Voleto	et Tuberto	Sat.	XIII
	250.		Publicola IIII	et Tribicitino	Sol.	XXIIII
	251.		Tuberto II	et Lanato	Lun.	V
	252.	b.	Tricosto	et Bigellino	Mar.	XVI
	253.		Aurunco	et Rufo	Iov.	XXVI
	254.		Cornuto	et Longo	Ven.	VIII
	255.		Helva	et Cicurino	Sat.	XIX
	256.	b.	Rufo II.	et Vocula	Sol.	XXX
	257.		Atratino	et Augurino	Mar.	XI
	258.		Regellese	et Tricostro	Mer.	XXIII
	259.		Inreligiense	et Structo	Iov.	IIII
	260.	b.	Celimontiano	et Cicurino	Ven.	XV
	261.		Aurunco	et Vigellino	Sol.	XXVI
	262.		Macerino	et Augurino	Lun.	VII
	263.		Augurino II	et Atratino II	Mar.	XIIX
	264.	b.	Cornuto	et Labo II	Mer.	XXIX
	265.		Iulo	et Mamertino	Ven.	X
	266.		Rutilo	et Vigellino II	Sat.	XXI
	267.		Tusco	et Sabino	Sol.	II

u. c.						
268.	b.	Rutilo	et Vigellino III	Lun.	XIII	
269.		Vivulano	et Malucinense	Mar.	XXIIII	
270.		Mamerco	et Vivulano	Iovis	VI	
271.		Vivulano	et Potito	Ven.	XVII	
272.	b.	Pelos	et Vivulano II	Sat.	XXVIII	
273.		Vivulano III	et Pelos	Lun.	IX	
274.		Cincinnato	et Vivulano	Mar.	XX	
275.		Vivulano IIII	et Trutillo	Mer.	I	
276.	b.	Mamerco II	et Structo	Iov.	XII	
277.		Pulvillo	et Lanato	Sat.	XXIII	*V f. 25'*
278.		Rutilo	et Structo	Sol.	IIII	
279.		Publicula	et Rutillo	Lun.	XV	
280.	b.	Volso	et Medullino	Mar.	XXVI	
281.		Mamerco III	et Volsco	Iov.	VII	
282.		Ruto	et Volsco	Ven.	XIX	
283.		Inreligiense	et Barbato	Sat.	XXX	
284.	b.	Potito II	et Mamerco	Sol.	XI	
285.		Caelimontiano II	et Prisco	Mar.	XXII	
286.		Barbato II	et Volsco	Mer.	III	
287.		Mamerco II	et Vivulano	Iov.	XIIII	
288.	b.	Rigilliense	et Prisco II	Ven.	XXV	

A(rgentoratensis) V(indobonensis)

Planetarum vocabula tribus litteris, ut supra dantur, significant BV, perscribit A sic: sol luna mars *(vero* martius*)* mercurius iouis uenus saturnus 248 ruffo *V* 252 *ante* tricosto *et* 262 *ante* macerino *et* 272 *ante* pelos *et sic deinceps decimo quoque anno inserit rubris litteris* id *V* 253 arunco' et ruffo *V* 256 ruffo II et volenla *V* 258 tricortro *A*a 268 rutilio *A*a [?] 270 uiuulanio *V* 271 uiuulano ii *V* 272 II *om. A* 279 publicola *V* 285 celimontiano *V* 287 uiuullano *AV*b 288 et mamerc *V*a

u. c.					
289.		Vivullano II	et Capitolino	Sol.	VI
290.		Religiense	et Medullino III	Lun.	XVII
291.		Prisco	et Helva	Mar.	XXVIII
292.	b.	Tricipitino	et Cicurino	Mer.	VIIII
293.		Amentino	et Cornuto	Ven.	XX
294.		Publicula II	et Inreligiense	Sat.	I
295.		Vivullano	et Malluginense	Sol.	XII
296.	b.	Rutullo	et Carbeto	Lun.	XXIII
297.		Pulvillo	et Augurino	Mer.	IIII
298.		Maximo	et Celemontino	Iov.	XV
299.		Vaticano	et Cicurino	Ven.	XVI
300.	b.	Capitolano	et Fontinalae	Sat.	VII
301.		Vero	et Trigemino	Lun.	XIIX
302.		Vaticano	et Lanato	Mar.	XXIX
303.		Sabino II	et Augurino	Mer.	X
304.	b.	Sabino III	et Vivullano	Iov.	XXI
305.		Barbato	et Potito	Sat.	II
306.		Coritinesano	et Tricosto	Sol.	XIIII
307.		Macrino	et Iulio	Lun.	XXV
308.	b.	Fuso	et Barbato IIII	Mar.	VI
V f. 26 309.		Augurino	et Philo	Iov.	XVII
310.		Siculo	et Luscino	Ven.	XXVIII
311.		Macerino II	et Barbato V	Sat.	VIIII
312.	b.	Vivullano	et Helva	Sol.	XX
313.		Fuso	et Grasso	Mar.	I
314.		Macerino	et Lanato II	Mer.	XII
315.		Lanato	et Capitolino VI	Iov.	XXIII
316.	b.	Fidenato	et Cincinnato	Ven.	IIII
317.		Fidenati	et Maximo	Sol.	XV
318.		Maluginense	et Grasso	Lun.	XXVII
319.		Iulio II	et Tricoisto	Mar.	VIII
320.	b.	Capitolino	et Cosso	Mer.	XIX
321.		Vivullano	et Faccintore	Ven.	XXX
322.		Mamercino	et Medullino	Sat.	XI
323.		Cincinnato	et Mento	Sol.	XXII
324.	b.	Crasso	et Iulo	Lun.	III
325.		Tricipitino	et Fidenas	Mer.	XIIII
326.		Cosso	et Cincinnato II	Iov.	XXV

u. c.					
327.		Structo	et Mugilliano	Ven.	VI
328.	b.	Cosso	et Fiso	Sat.	XVII
329.		Arretino	et Mevulliano	Lun.	XXIIX
330.		Crasso	et Fidenas	Mar.	X
331.		Arretino	et Viuullano	Mer.	XXI
332.	b.	Capitolino	et Mugilliano	Iov.	II
333.		Capitolino	et Vivullano	Sat.	XIII
334.		Cincinnato III	et Vulso II	Sol.	XXIIII
335.		Lanato	et Rufillo	Lun.	V
336.	b.	Structo II	et Fidenas III	Mar.	XVI
337.		Tricipitino	et Structo III	Iov.	XXVII
338.		Arratino III	et Mugellano II	Ven.	VIII
339.		Casso	et Cincinnato	Sat.	XIX
340.	b.	Vivullano II	et Potito	Sol.	XXX
341.		Medulliano	et Cosso	Mar.	XI *V f. 26*
342.		Vivullano	et Filippo	Mer.	XXIII
343.		Mugiliano	et Rutillo	Iov.	IIII
344.	b.	Mamertino	et Volusio	Ven.	XV
345.		Cosso	et Medulliano	Sol.	XXVI
346.		Iulo	et Cosso	Lun.	VII
347.		Voluso II	et Structo III	Mar.	XVIII
348.	b.	Cosso	et Potito	Mer.	XXIX
349.		Iulo II	et Mamertino	Ven.	X
350.		Maluginense	et Cicurino III	Sat.	XXI
351.		Mamertino	et Fuso	Sol.	II
352.	b.	Structo III	et Cornuto	Lun.	XIII
353.		Camello	et Iulo	Mer.	XXIIII
354.		Volso	et Capitolino	Iov.	VI
355.		Augurino	et Longo	Ven.	XVII
356.	b.	Potito	et Medulliano	Sat.	XXVIII
357.		Iulo II	et Fidenas	Luna	VIIII
358.		Pansa II	et Volso	Mar.	XX
359.		Cosso	et Medulliano	Mer.	I
360.	b.	Camello III	et Publicula	Iov.	XII
361.		Potito	et Malluginense	Sat.	XXIII
362.		Potito III	et Capitolino	Sol.	IIII
363.		Tricipitino	et Mamertino	Lun.	XV
364.	b.	Longo	et Ambusto	Mar.	XXVI

A(rgentoratensis) V(indobonensis)

290 relligiense *V* 292 tripitino *A*ª 294 publicola *V* 295 uiuulano *V* 296 rutullu *V* 297 puluillio *V*ª 299 ven. XXVI *V* 311 V *om.* *V* 312 uiuulano *V* 317 fidenato *V* 319 iulo *V* 334 II *om.* *V* 339 cesso *V*ª *(?)* 340 potitto *V* 343 mugilliano *V* 352 cornuto] macerino *V*ª *(?)* 360 publicola *V* 362 potito II *V* capitulino *V*

u. c.				
365.	Tricosto	et Albino	Iov.	VII
366.	Capitolino	et Corbo	Ven.	XIX
367.	Cursore	et Lanato	Sat.	XXX
368. b.	Aluginense	et Cincinnato	Sol.	XI
369.	Capitolino	et Cincinnato	Mar.	XXII
370.	Rufo	et Camillo	Mer.	III
371.	Publicola III	et Flavo III	Iov.	XIIII
372. b.	Fidenas	et Grasso	Ven.	XXV
V f. 27 373.	Publicola IIII	et Tricipitino	Sol.	VI
374.	Publicola V	et Mamertino VI	Lun.	XVII
375.	Capitolino	et Albino	Mar.	XXVIII
376. b.	Fidenas II	et Siculo	Mer.	VIIII
377.	Mamertino	et Cincinnato	Ven.	XX
378.	Lanato IIII	et Praetextato	Sat.	I
379.	Baccho	solo	Sol.	XII
380. b.	Papirio	et Vivio	Lun.	XXIII
381.	Sacrabiense	et Cellemontano	Mer.	IIII
382.	Prisco	et Cominio	Iov.	XV
383.	Mamertino	et solo	Ven.	XXVI
384. b.	Medullino	et Potito	Sat.	VII
385.	Fidenas III	et Malugi-nense	Lun.	XIIX
386.	Capitolino	et Structo	Mar.	XXIX
387.	Cosso II	et Grasso	Mer.	X
388. b.	Mamercino	et Laterano	Iov.	XXI
389.	Abentinense	et Haala	Sat.	III
390.	Petico	et Calbo	Sol.	XIIII
391.	Mamercino	et Apuentinense	Lun.	XXV
392. b.	Haala II	et Abentinense	Mar.	VI
393.	Stola	et Vetico	Iov.	XVII
394.	Ambusto	et Proculo	Ven.	XXIIX
395.	Rotillo	et Capitolino	Sat.	VIIII
396. b.	Ambusto	et Lenas II	Sol.	XXI
397.	Rutillo	et Capitolino	Mar.	I
398.	Ambusto II	et Lenas II	Mer.	XII
399.	Petico III	et Publicula	Iov.	XXIII
400. b.	Ambusto III	et Capitolino	Ven.	IIII
401.	Petico IIII	et Publicula II	Sol.	XV

u. c.				
402.	Publicula	et Rutillo II	Lun.	XXVII
403.	Petico V	et Penno II	Mar.	VIII
404. b.	Lenas III	et Scipione	Mer.	XIX
405.	Camello	et Crasso	Ven.	XXX *V f. 27'*
406.	Lenas IIII	et Corvino	Sat.	XI
407.	Venno	et Torquato	Sol.	XXII
408. b.	Corvo II	et Visulo II	Lun.	III
409.	Dorsuo	et Rufo	Mer.	XIIII
410.	Rutillo III	et Torquato	Iov.	XXV
411.	Corvo III	et Cosso III	Ven.	VI
412. b.	Hala III	et Rutillo IIII	Sat.	XVII
413.	Venno II	et Mamerco	Lun.	XIIX
414.	Torquato III	et Mure	Mar.	X
415.	Mamercino	et Philo	Mer.	XXI
416. b.	Camello	et Nepote	Iov.	II
417.	Peto	et Longo	Sat.	XIII
418.	Crasso	et Hella	Sol.	XXIIII
419.	Caleno	et Corvo IIII	Lun.	V
420. b.	Caudino	et Calvino	Mar.	XVI
421.	Hoc anno dictatores non fuerunt		Iov.	XXVII
422.	Calvino	et Arvinas II	Ven.	VIII
423.	Cotito	et Marcello	Sat.	XIX
424. b.	Crasso III	et Venio	Sol.	XXX
425.	Privernas II	et Declao	Mar.	XI
426.	Deciano II	et Barbato II	Mer.	XXIII
427.	Lentulo	et Philo II	Iov.	IIII
428. b.	Libone III	et Cursore II	Ven.	XV
429.	Camello II	et Bruto	Sol.	XXVI
430.	Hoc anno dictatores non fuerunt		Lun.	VII
431.	Lanto II	et Ceretano	Mar.	XVIII
432. b.	Corvo	et Rulliano	Mer.	XXIX
433.	Calvino II	et Albino II	Ven.	X
434.	Cursore II	et Philo III	Sat.	XXI
435.	Murillano III	et Cerritano	Sol.	II
436. b.	Venno	et Flaccinatore	Lun.	XIII
437.	Barbula	et Bruto	Mer.	XXIIII
438.	Lucillo	et Lenas	Iov.	VI *V f. 28*
439.	Cursore IIII	et Pilo III	Ven.	XVII
440. b.	Libone	et Longo III	Sat.	XXIIX
441.	Cursore V	et Bruto II	Lun.	VIIII
442.	Maximo	et Mure	Mar.	XX

A(rgentoratensis) V(indobonensis)

369 cincinato *V* 378 pretextato *V* 379 bacho *V* 380 papiro *V* 382 commio *A*, comminio *V* 386 capitulino *V* 395 rottillo *V* 399 publicola *V* 420 claudino *A* 423 potito V^2 426 et barbato (*om.* II) *V* 432 rulliao *V*

u. c.				
443.	Bruto IIII	et Barbula II	Mer.	I
444. b.	Tulliano III	et Rutilo	Iov.	XII
445.	Hoc anno dictatores non fuerunt		Sat.	XXIII
446.	Mure II	et Rulliano I	Sol.	IIII
447.	Ceto	et Violense	Lun.	XV
448. b.	Tremulo	et Arvina	Mar.	XXVI
449.	Megello	et Augurino	Iov.	VII
450.	Sofo	et Saberio	Ven.	XIX
451.	Rufo	et Adventinense	Sat.	XXX
452. b.	Dextro	et Paulo	Sol.	XI
453.	Corvo II	et Rulliano II	Mar.	XXII
454.	Corvo V	et Pansa	Mer.	III
455.	Petino	et Torquato	Iov.	XIIII
456. b.	Scipione	et Centumalo	Ven.	XXV
457.	Ruliano IIII	et Mure	Sol.	VI
458.	Ceco	et Violense	Lun.	XVII
459.	Rulliano V	et Mure IIII	Mar.	XXIIX
460. b.	Megello II	et Regulo	Mer.	VIIII
[461.]				
462.	Curgis	et Scevola	Ven.	XX
463.	Megello III	et Bruto	Sat.	I
464.	Dentato	et Rufino	Sol.	XII
465. b.	Corvino II	et Noctua	Lun.	XXIII
466.	Tremulo II	et Arvina	Mer.	IIII
467.	Marcellino	et Rutillo	Iov.	XV
468.	Maximo	et Peto	Ven.	XXVI
469. b.	Canina	et Lepido	Sat.	VII
470.	Tucco	et Metello	Lun.	XVIII
471.	Calvo	et Maximo	Mar.	XXIX
V f. 28' 472.	Luscino	et Labo	Mer.	X
473. b.	Barbula	et Philippo	Iov.	XXI
474.	Laevino	et Cornunciano	Sat.	II
475.	Saberno	et Pirrico	Sol.	XIIII
476.	Luscino II	et Pato II	Lun.	XXV
477. b.	Rufino II	et Bruto II	Mar.	VI
478.	Gurgis II	et Clepsena	Iov.	XVII
479.	Dentato II	et Lentulo	Ven.	XXIIX
480.	Dentato III	et Merenda	Sat.	VIIII
481. b.	Licino	et Cinna	Sol.	XX
482.	Cursore II	et Maximo	Mar.	I
483.	Claudio	et Clepsina	Mer.	XII
484.	Clepsina II	et Lesio	Iov.	XXIII

u. c.				
485. b.	Gallo	et Pictore	Ven.	IIII
486.	Sofo	et Russo	Sol.	XV
487.	Regulo	et Libone	Lun.	XXVII
488.	Pera	et Pistore	Mar.	VIII
489. b.	Maximo	et Vitulo	Mer.	XIX
490.	Caudex	et Flacco	Ven.	XXX
491.	Maximo	et Grasso	Sat.	XI
492.	Megello	et Vitulo	Sol.	XXII
493. b.	Flacco	et Grasso	Lun.	III
494.	Asina	et Duillio	Mer.	XIIII
495.	Scipione	et Floro	Iov.	XXV
496.	Calatino	et Paterculo	Ven.	VI
497. b.	Regulo	et Blesio II	Sat.	XVII
498.	Longo	et Rugulo	Lun.	XXIIX
499.	Nobiliore	et Paulo	Mar.	X
500.	Asina II	et Calatino II	Mer.	XX
501. b.	Cepio	et Bleso	Iov.	II
502.	Cotta	et Gemino	Sat.	XIII
503.	Megello	et Pacilo	Sol.	XXIIII
504.	Regulo II	et Volso II	Lun.	V V f. 29
505. b.	Pulchro	et Pullo	Mar.	XVI
506.	Cotta II	et Gemino II	Iov.	XXVII
507.	Megello II	et Butilo II	Ven.	VIII
508.	Grasso II	et Licinio II	Sat.	XIX
509. b.	Buteo	et Pulbo	Sol.	XXX
510.	Attico	et Bleso	Mar.	XI
511.	Fundulo	et Gallo	Mer.	XXIII
512.	Catulo	et Albino	Iov.	IIII
513. b.	Attico II	et Cerco	Ven.	XV
514.	Cento	et Tuditano	Sol.	XXVI
515.	Turrino	et Falco	Lun.	VII
516.	Gracco	et Falto	Mar.	XVIII
517. b.	Caudino	et Flacco	Mer.	XXIX
518.	Caudino II	et Varo	Ven.	X
519.	Torquato	et Bulbo	Sat.	XXI
520.	Albino	et Maximo	Sol.	II
521. b.	Verrucoso	et Matho	Lun.	XIII
522.	Lepido	et Malliolo	Mer.	XXIIII
523.	Matho	et Maso	Iov.	V
524.	Barbula	et Pera	Ven.	XVII
525. b.	Albino II	et Centumalo	Sat.	XXIIX
526.	Maximo II	et Verrucoso II	Lun.	VIIII
527.	Flacco	et Regulo	Mar.	XX

A(rgentoratensis) V(indobonensis)

443 bruto III *V* 446 I *om.* *V*[1] 447 caeto *A* 457 rulliano *V* 464 ruffino *V* 467 iou. x *V* 469 b. *om. et hic et alicubi praeterea V* 473 filippo *V* 474 cornuntiano *V* 486 soffo *V* 492 uitullo *V* 498 rugullo *V* 500 calatina II *V* 505 pulcro *V* 509 pulboo (?) *A* 516 falco *V* 518 uarro *V* 526 uerrocuso *V*

u. c.				
528.	Torquato II	et Flacco II	Mer.	I
529. b.	Papo	et Regulo	Iov.	XII
530.	Torquato III	et Flacco III	Sat.	XXIII
531.	Flamio	et Pilo	Sol.	IIII
532.	Marcello	et Calbo	Lun.	XV
533. b.	Asina	et Rufo	Mar.	XXVI
534.	Levino	et Scevola	Iov.	VII
535.	Paulo	et Salinatore	Ven.	XIIX
536.	Scipio	et Longo	Sat.	XXX
537. b.	Gemino	et Flaminino	Sol.	XI
538.	Paulo	et Varo	Mar.	XXII
539.	Gracco	et Albino	Mer.	III
540.	Verrucoso III	et Marcello III	Iov.	XIIII
541. b.	Maximo	et Gracco II	Ven.	XXV
542.	Pulchro	et Flacco III	Sol.	VI
543.	Maximo	et Centimalo	Lun.	XVII
544.	Levino II	et Marcello IIII	Mar.	XXIIX
545. b.	Verrucoso V	et Flacco IIII	Mer.	VIIII
546.	Marcello V	et Crispino	Ven.	XX
547.	Nerone	et Salinatore	Sat.	I
548.	Metello	et Pilo	Sol.	XII
549. b.	Africano	et Divite	Lun.	XXIII
550.	Cethego	et Tuditano	Mer.	IIII
551.	Caepio	et Tervillo	Iov.	XV
552.	Nerone	et Gemino	Ven.	XXVI
553. b.	Lentulo	et Peto	Sat.	VI
554.	Maximo II	et Cotta	Lun.	XVIII
555.	Lentulo	et Tribulo	Mar.	XXIX
556.	Flaminino	et Cato	Mer.	X
557. b.	Cethego	et Rufo	Iov.	XXI
558.	Purpureo	et Marcello	Sat.	III
559.	Catone	et Flacco	Sol.	XIIII
560.	Africano	et Longo	Lun.	XXV
561. b.	Merula	et Termo	Mar.	VI
562.	Flaminino	et Enobarbo	Iov.	XVII
563.	Glabrione	et Nasica	Ven.	XXIIX
564.	Asiatico	et Lelio	Sat.	VIIII
565. b.	Volso	et Nobiliore	Sol.	XX
566.	Salinatore	et Messala	Mar.	I
567.	Lepido	et Flaminino	Mer.	XII
568.	Albino	et Phylippo	Iov.	XXIII
569. b.	Pulchro	et Tuditano	Ven.	IIII
570.	Pulchro	et Licino	Sol.	XV
571.	Libone	et Marcello	Lun.	XXVII
572.	Paulo	et Tamphilo	Mar.	VIII
573. b.	Cethego	et Amphilo	Mer.	XIX
574.	Albino	et Pisone	Ven.	XXX
575.	Fulviano	et Fleco	Sat.	XI
576.	Bruto	et Volso	Sol.	XXII
577. b.	Pulchro	et Gracco	Lun.	III
578.	Spalo	et Levino	Mer.	XIIII
579.	Scevola	et Lepido	Iov.	XXV
580.	Paulo	et Scevola	Ven.	VI
581. b.	Albino	et Lenas	Sat.	XVII
582.	Lenas	et Ligo	Lun.	XXIIX
583.	Grasso	et Longino	Mar.	X
584.	Mancino	et Serrano	Mer.	XXI
585. b.	Philippo II	et Ceplo	Iov.	II
586.	Paulo II	et Grasso	Sat.	XIII
587.	Peto	et Penno	Sol.	XXIIII
588.	Gallo	et Marcello	Lun.	V
589. b.	Torquato	et Octavo	Mar.	XVI
590.	Torquato	et Longo	Iov.	XXVII
591.	Gracchο II	et Haina	Ven.	VIII
592.	Nasica	et Siculo	Sat.	XIX
593. b.	Messala	et Strabo	Sol.	XXX
594.	Gallo	et Cethego	Mar.	XI
595.	Dolabella	et Nobiliore	Mer.	XXIII
596.	Lepido	et Lenas II	Iov.	IIII
597. b.	Caesare	et Horesten	Ven.	XV
598.	Lentulo	et Figulo II	Sol.	XXVI
599.	Nasica	et Marcello II	Lun.	VII
600.	Opimio	et Albino	Mar.	XVIII *V f. 30'*
601. b.	Nobiliore	et Fuso	Mer.	XXIX
602.	Marcello II	et Flacco	Ven.	X
603.	Lucillo	et Albino	Sat.	XXI
604.	Flaminio	et Balbo	Sol.	II
605. b.	Censorino	et Manilio	Lun.	XIII
606.	Magno	et Cesoniano	Mer.	XXIIII
607.	Aemiliano	et Druso	Iov.	VI
608.	Lentulo	et Mumnio	Ven.	XVII
609. b.	Aemiliano	et Mancino	Sat.	XXVIII
610.	Gallo	et Cotta	Lun.	VIIII
611.	Pulchrino	et Macedonico	Mar.	XX
612.	Celvo	et Serviliano	Mer.	I
613. b.	Ceplo	et Nepote	Iov.	XII

A(rgentoratensis) V(indobonensis)

536 scipione *A* 542 pulero *V* 543 centumalo *V* 549 affricano *V* 553 sat. VII *V* 557 cetego *V* 560 afrieano *V* 564 laelno *V* 568 filippo *V* 569. 570 pulero *V* 573 cetego *V* 577 pulero *V* 585 fillippo *V* 591 gracho *om.* II *V* 592 fieulo *V* 594 chetego *V* 595 dollabella et nobilliore *V* 597 horesten *A*[a], horeste *A*[b], horestene *V* 602 flacca *A*[a] 604 flaminino *V*

u. c.				
614.	Lellio	et Coepio	Sat.	XXIII
615.	Pisone	et Lenas	Sol.	IIII
616.	Nasica	et Bruto	Lun.	XV
617. b.	Porcina	et Mancino	Mar.	XXVI
618.	Pilo	et Serrano	Iov.	VII
619.	Flacco	et Pisone	Ven.	XIIX
620.	Aemiliano II	et Flacco	Sat.	XXX
621. b.	Scepula	et Pisone	Sol.	XI
622.	Lenas	et Calibo	Mar.	XXII
623.	Muciano	et Flacco	Mer.	III
624.	Lentulo	et Nepote	Iov.	XIIII
625. b.	Tuditano	et Aquilino	Ven.	XXV
626.	Optavio	et Rufo	Sol.	VI
627.	Ravilla	et Cinna	Lun.	XVII
628.	Lepido	et Horesten	Mar.	XXVIII
629. b.	Hypseo	et Flacco	Mer.	VIIII
630.	Longino	et Calvino	Ven.	XX
631.	Metello	et Appellate	Sat.	I
V f. 51 632.	Enobarbo	et Fanno	Sol.	XII
633. b.	Opimio	et Maximo	Lun.	XXIII
634.	Manilio	et Balbo	Mer.	IIII
635.	Metello	et Cotta	Iov.	XV
636.	Catone	et Rige	Ven.	XXVI
637. b.	Diademmo	et Scevola	Sat.	VII
638.	Geta	et Eburno	Lun.	XVIII
639.	Scauro	et Megello	Mar.	XXIX
640.	Bulbo	et Cato	Mer.	X
641. b.	Caprario	et Carpo	Iov.	XXI
642.	Druso	et Caesoniano	Sat.	II
643.	Nasica	et Bestia	Sol.	XIIII
644.	Rufo	et Albino	Lun.	XXV
645. b.	Megello	et Silano	Mar.	VI
646.	Calva	et Hotensio	Iov.	XVII
647.	Longino	et Nepote	Ven.	XXIIX
648.	Serrano	et Ceplo	Sat.	VIIII
649. b.	Rufo	et Maximo	Sol.	XX
650.	Mario II	et Frimbrio	Mar.	I
651.	Mario III	et Horeste	Mer.	XII
652.	Mario IIII	et Catulo	Iov.	XX
653. b.	Mario V	et Aquilio	Ven.	IIII
654.	Mario VI	et Flacco	Sol.	XV

u. c.				
655.	Antonino	et Albino	Lun.	XXVII
656.	Metello	et Vivio	Mar.	VIII
657. b.	Lentulo	et Grasso	Mer.	XIX
658.	Aenobarbo	et Longino	Ven.	XXX
659.	Crasso	et Scevola	Sat.	XI
660.	Calddo	et Aenobarbo	Sol	XXII
661. b.	Flacco	et Herennio	Lun.	III
662.	Pulchro	et Perpenno	Mer.	XIIII
663.	Philippo	et Caesare	Iov.	XXV
664.	Caesare	et Lupo	Ven.	VI V f. 51'
665. b.	Pompeio	et Stravo	Sat.	XVII
666.	Sulla	et Rufo	Lun.	XXIIX
667.	Octavio	et Cinna	Mar.	X
668.	Cinna	et Mario	Mer.	XXI
669. b.	Cinna III	et Carvo	Iov.	II
670.	Carvo II	et Cinna IIII	Sat.	XIII
671.	Asiatico II	et Pulbo	Sol.	XXIIII
672.	Gratilliano	et Carbo III	Lun.	V
673. b.	Decola	et Dolabella	Mar.	XVI
674.	Sulla	et Pio	Iov.	XXVII
675.	Vatio	et Pulchro	Ven.	VIII
676.	Lepido	et Catulo	Sat.	XIX
677. b.	Mamerco	et Iuliano	Sol.	XXX
678.	Octavio	et Curio	Mar.	XI
679.	Octavio	et Cotta	Mer.	XXIII
680.	Lucullo	et Cotta	Iov.	IIII
681. b.	Varro	et Licinio	Ven.	XV
682.	Publicula	et Lentulo	Sol.	XXVI
683.	Lentulo	et Horeste	Lun.	VII
684.	Magno	et Grasso	Mar.	XVIII
685. b.	Nepote	et Metello	Mer.	XXIX
686.	Metello	et Vatia	Ven.	X
687.	Pisone	et Glabria	Sat.	XXI
688.	Lepido	et Tullo	Sol.	II
689. b.	Sulla	et Peto	Lun.	XIII
690.	Caesare	et Turmo	Mer.	XXIIII
691.	Cicerone	et Antonino	Iov.	VI
692.	Silano	et Murena	Ven.	XVII
693. b.	Calpurniano	et Messala	Sat.	XXIIX
694.	Afranio	et Metello	Lun.	VIIII
695.	Caesare	et Vivulo	Mar.	XX

A (rgentoratensis) V (indobonensis)

614 cepio V   628 horesten A^a, horeste A^b, oresteim V   629 kypseo V (*hic et postea dubitabam utrum librarius* h *litteram initialem archetypi male pro* k *acceperit an ipse* h *sic formare voluerit*)   631 appellato V   632 fanne V   635 cotto V   636 catdne A, cadine V   638 getta V   640 catto V   642 cesoniano V   646 kotensio V   650 fimbrio V   651 oreste V   660 calddo] *sic* A V   662 pulcro V   664 cesare V   666 XXIX V   682 publicola V   683 horesten A^a, horeste A^b, horesten V   685 mettello V   690 cesare V   694 affranio V

u. c.

V f. 32	696.	Calsoniano	et	Cavonio	Mar.	I
	697. b.	Lentulo	et	Nepotae	Iov.	XII
	698.	Marcellino	et	Philippo	Sat.	XXIII
	699.	Magno II	et	Grasso	Sol.	IIII
	700.	Aenobarbo	et	Phucro	Lun.	XV
	701. b.	Carvino	et	Messala	Mar.	XXVI
	702.	Magno III		solo	Iov.	VII
	703.	Rufo	et	Marcello	Ven.	XVIIII
	704.	Paulo	et	Marcello	Sat.	XXX
	705. b.	Marcello II	et	Cruscello	Sol.	XI
		Hoc usque dictatores fuerunt.				
	706.	G. Iulio Caesare II et Isaurio				
	707.	Caleno	et	Vatino		
	708.	Caesare III	et	Lepido		
	709. b.	Caesare IIII	et	solo		
	710.	Caesare V	et	Antonino		
	711.	Pansa	et	Hirstio		
	712.	Lepido	et	Planco		
	713. b.	Petate	et	Isaurico		
	714.	Calvino	et	Pollione		
	715.	Censorino	et	Sabino	Sat.	I
	716.	Pulchro	et	Flacco	Sol.	XII
	717. b.	Agrippa	et	Gallo	Lun.	XXIII
	718.	Publicula	et	Nerva	Mer.	IIII
	719.	Cornificio	et	Pompeio	Iov.	XV
	720.	Libone	et	Atratino	Ven.	XXVI
	721. b.	Augusto II	et	Tullo	Sat.	VII
	722.	Henobulbo	et	Sossio	Lun.	XVIII
	723.	Augusto III	et	Messala	Mar.	XXIX
	724.	Augusto IIII	et	Grasso	Mer.	X
	725. b.	Augusto V	et	Apuleio	Iov.	XXI
V f. 32'	726.	Augusto VI	et	Agrippa II	Sat.	II
	727.	Augusto VII	et	Agrippa III	Sol.	XIII
	728.	Augusto VIII	et	Tauro	Lun.	XXIIII
	729. b.	Augusto VIIII	et	Silano	Mar.	V
	730.	Augusto X	et	Flacco	Iov.	XVII
	731.	Augusto XI	et	Pisone	Ven.	XXIIX
	732.	Marcello	et	Arrutio	Sat.	VIIII
	733. b.	Lollio	et	Lepido	Sol.	XX
	734.	Apuleio	et	Nerva	Mar.	I
	735.	Saturnino	et	Lucretio	Mer.	XI
	736.	Lentulo	et	Lentulo	Iov.	XXIII

u. c.

737. b.	Turnio	et	Silato	Ven.	IIII	
738.	Henobarbo	et	Scipione	Sol.	XV	
739.	Libone	et	Pisone	Lun.	XXVII	
740.	Grasso	et	Augure	Mar.	VIII	
741. b.	Nerone	et	Varo	Mer.	XIX	
742.	Messala	et	Quirino	Ven.	XXX	
743.	Tuberone	et	Maximo	Sat.	XI	
744.	Africano	et	Maximo	Sol.	XXII	
745. b.	Druso	et	Crispino	Lun.	III	
746.	Censorino	et	Gallo	Mer.	XIIII	
747.	Nerone	et	Pisone	Iov.	XXV	
748.	Balbo	et	Vetere	Ven.	VI	
749. b.	Augusto XII	et	Sulla	Sat.	XVII	
750.	Sabino	et	Rufo	Lun.	XXIIX	
751.	Lentulo	et	Messalino	Mar.	X	
752.	Augusto XIII	et	Silvano	Mer.	XXI	
753. b.	Lentulo	et	Pisone	Iov.	II	

p. Chr.

1.	Caesare	et	Paulo	Sat.	XIII	
	Hoc cons. dominus Iesus Christus natus est VIII kal. Ian. d. Ven. luna XV					
2.	Vinicio	et	Varo	Sol.	XXIIII	
3.	Lamia	et	Servilio	Lun.	V	
4. b.	Catulo	et	Saturnino	Mar.	XVI	
5.	Voleso	et	Magno	Iov.	XXVII	V f. 33
6.	Lepido	et	Arruntio	Ven.	VIII	
7.	Cretico	et	Nerva	Sat.	XIX	
8. b.	Camello	et	Quintiliano	Sol.	XXX	
9.	Camerino	et	Sabino	Mar.	XI	
10.	Dolabella	et	Silano	Mer.	XXII	
11.	Lepido	et	Tauro	Iov.	IIII	
12. b.	Caesare	et	Capitone	Ven.	XV	
13.	Planco	et	Silano	Sol.	XXVI	
14.	duobus		Sextis	Lun.	VII	
15.	Druso Caes.	et	Flacco	Mar.	XVIII	
16. b.	Tauro	et	Libone	Mer.	XXIX	
17.	Flacco	et	Rufo	Ven.	X	
18.	Tito Caes. III	et	Germanico Caes. II	Sat.	XXI	
19.	Silano	et	Balbo	Sol.	II	
20. b.	Messala	et	Cotta	Lun.	XIII	

A(rgentoratensis) V(indobonensis)

697 nepote *A*[b] 705 fuerunt] *A V*[b], non fuerunt *V*[a] 711 kirtio *V* 716 pulcro *V* 718 publicola *V* 720 liboni *V* 721 auguto *V* 722 kenobulbo *V* sosio *A* 731 pisne *A* 738 kenobarbo *V* 740 auguro *V* 1 hoc cons. cristus natus est VIII kl. ianuar. d. lun. XV *V* 2 uincio *V* 6 adruntio *A* 12 cesare et capitono *V* 15 caesarae *V* 18 tito] *A V*[a], tiberio *V*[b] III *om. A*

p. Chr.
21. Tito Caes. iii et Druso Caes. ii Mer. xxiiii
22. Agrippa et Galba Iov. vi
23. Pollione et Vetere Ven. xvii
24. b. Caethego et Varro Sat. xxviii
25. Agrippa et Lentulo Lun. ix
26. Getulico et Sabino Mar. xx
27. Grasso et Pisone Mer. i
28. b. Silano et Nerva Iov. xii
29. Gemino et Gemino Sat. xxiii
His consulibus dominus Iesus Christus passus est die Ven. luna xiiii
30. Vinicio et Longino Sol. iiii
31. Tiberio Caes. v solo Lun. xv
32. b. Arruntio et Ahenobarbo Mar. xxvi
33. Galba et Sulla Iov. vii
His cons. Petrus et Paulus ad urbem venerunt agere episcopatum.
34. Vitello et Persico Ven. xix
V f. 33' 35. Camerino et Noniano Sat. xxx
36. b. Allieno et Plautino Sol. xi
37. Proculo et Nigrino Mar. xxii
38. Iuliano et Asprenatae Mer. iii
39. C. Caesare ii et Caesiano Iov. xiiii
40. b. C. Caesare iii solo Ven. xxv
41. C. Caesare iiii et Saturnino Sol. vi
42. Tito Claudio ii et Longo Lun. xvii
43. Tito Claudio iii et Vitellio Mar. xxiix
44. b. Crispo ii et Tauro Mer. viiii
45. Vinicio et Corvino Ven. xx
46. Asiatico ii et Silano Sat. i
47. Tito Claudio iiii et Vitellio iii Sol. xii
48. b. Vitellio et Publicula Lun. xxiii
49. Verannio et Gallo Mer. iiii
50. Vetere et Nerviliano Iov. xv
51. Tito Claudio v et Orfito Ven. xxvi
52. b. Sulla et Othone Sat. vii
53. Silano et Antonino Lun. xviii
54. Marcello et Aviola Mar. xxix
55. Nerone Caes. et Vetere Mer. x
His cons. passi sunt Petrus et Paulus iii kal. Iul.

p. Chr.
56. b. Saturnino et Scipione Iov. xxi
57. Nerone ii et Pisone Sat. ii
58. Nerone iii et Messala Sol. xiii
59. Capitone et Aproniano Lun. xxv
60. b. Nerone iiii et Lentulo Mar. vi
61. Turpillino et Peto Iov. xvii
62. Mario et Gallo Ven. xxiix
63. Regulo et Rufo Sat. viiii
64. b. Grasso et Basso Sol. xx
65. Nerva et Vestino Mar. i V f. 34
66. Telesino et Paulo Mer. xii
67. Capitone et Rufo Iov. xxiii
68. b. Trachala et Italico Ven. iiii
69. Galva ii et Vinio Sol. xv
70. Vespasiano ii et Tito Lun. xvii
71. Vespasiano iii et Nerva Mar. viii
72. b. Vespasiano iiii et Tito ii Mer. xviiii
73. Domitiano ii et Messalino Ven. xxx
74. Vespasiano v et Tito iii Sat. xi
75. Vespasiano vi et Tito iiii Sol. xxii
76. b. Vespasiano vii et Tito v Lun. iii
77. Vespasiano viii et Domitiano v Mer. xiiii
78. Commodo et Prisco Iov. xxv
79. Vespasiano viiii et Tito vi Ven. vi
80. b. Tito vii et Domitiano vii Sat. xvii
81. Silva et Pollione Lun. xxviii
82. Domitiano viii et Sabino Mar. viiii
83. Domitiano viiii et Rufo Mer. xxi
84. b. Domitiano x et Sabino Iov. ii
85. Domitiano xi et Furvo Sat. xiii
86. Domitiano xii et Dolabella Sol. xxiiii
87. Domitiano xiii et Saturnino Lun. v
88. b. Domitiano xiiii et Rufo Mar. xvi
89. Fulvo et Atratino Iov. xxvii
90. Domitiano xv et Nerva Ven. viii
91. Clabrione et Traiano Sat. xix
92. b. Domitiano xvi et Saturnino Sol. xxx
93. Collega et Priscino Mar. xi
94. Asprenate et Laterano Mer. xxii
95. Domitiano xvii et Clemente Iov. iiii
96. b. Valeriano et Vetere Ven. xv

A(rgentoratensis) V(indobonensis)

22 galbo V 26 gaetulico V 29 hoc consule cristus passus est die solis luna xiiii V 30 Vincio V 32 enobarbo V 33 hoc cons V agere] accipere V 35 nontano *(?)* A 36 plautio V 38 asprenat A[a], asprenate A[b], aspernatae V 39 cesiano V 44 ix *pro* viiii *plerumque* V 48 publicola V 55 hoc cons. V 73 domiciano A 74. 75 uespasiono V 77. 80 domiciano A

p. Chr.					
[illegible]	97.	Nerva II	et Rufo III	Sol.	XXVI
	98.	Nerva III	et Traiano II	Lun.	VII
	99.	Palma	et Senecione	Mar.	XVII
	100. b.	Traiano III	et Frontino	Mer.	XXIX
	101.	Traiano IIII	et Peto	Ven.	X
	102.	Servillo II	et Sura II	Sat.	XXI
	103.	Traiano V	et Maximo II	Sol.	II
	104. b.	Surano II	et Marcello	Lun.	XIII
	105.	Candido II	et Quadrato	Mar.	XXIIII
	106.	Commodo	et Cereale	Iov.	VI
	107.	Sura	et Senecione	Ven.	XVII
	108. b.	Gallo	et Bradua	Sat.	XXIII
	109.	Palma II	et Tullo	Lun.	IIII
	110.	Priscina	et Ortito	Mar.	XV
	111.	Pisone	et Bolano	Mer.	I
	112. b.	Traiano VI	et Africano	Iov.	XII
	113.	Celso	et Crispino	Sat.	XXIII
	114.	Vopisco	et Asta	Sol.	IIII
	115.	Messala	et Pedone	Lun.	XV
	116. b.	Aeliano	et Vetere	Mar.	XXVI
	117.	Nigro	et Aproniano	Iov.	VII
	118.	Adriano II	et Salinatore	Ven.	XIX
	119.	Adriano II	et Rustico	Sat.	XXX
	120. b.	Severo II	et Fulvo	Sol.	XI
	121.	Vero II	et Augure	Mar.	XXII
	122.	Aviola	et Pansa	Mer.	III
	123.	Petino	et Aproniano	Iov.	XIIII
	124. b.	Glabrione	et Torquato	Ven.	XXV
	125.	Asiatico II	et Aquilino	Sol.	VI
	126.	Vero III	et Ambibulo	Lun.	XVII
	127.	Titiano	et Gallicano	Mar.	XXVIII
	128. b.	Asprenate	et Libone	Mer.	VIIII
[illegible]	129.	Marcello II	et Marcello II	Ven.	XX
	130.	Catulino	et Apro	Sat.	I
	131.	Pontiano	et Rufino	Sol.	XII
	132. b.	Augurino	et Sergiano	Lun.	XXIII
	133.	Hibero	et Sisenna	Mer.	IIII
	134.	Serviano	et Varo	Iov.	XV
	135.	Luperco	et Attico	Ven.	XXVI
	136. b.	Commodo	et Pompeiano	Sat.	VII
	137.	Caesare II	et Balbino	Lun.	XVIII
	138.	Nigro	et Camerino	Mar.	XXIX
	139.	Antonino II	et Praesente II	Mer.	X

p. Chr.					
140. b.	Antonino III	et Aureliano Caes.	Iov.	XXI	
141.	Siloga	et Severo	Sat.	II	
142.	Rufino	et Quadrato	Sol.	XIII	
143.	Torquato	et Attico	Lun.	XXV	
144. b.	Avito	et Maximo	Mar.	VI	
145.	Antonino IIII	et Aureliano Caes. II	Iov.	XVII	
146.	Claro	et Severo	Ven.	XXVIII	
147.	Largo	et Messalino	Sat.	VIIII	
148. b.	Torquato	et Iuliano	Sol.	XX	
149.	Orfito	et Prisco	Mar.	I	
150.	Gallicano	et Vetere	Mer.	XII	
151.	Maximo	et Condiano	Iov.	XXIII	
152. b.	Glabrione	et Homullo	Ven.	IIII	
153.	Praesente	et Rufino	Sol.	XV	
154.	Commodo	et Laterano	Lun.	XXVII	
155.	Severo	et Sabino	Mar.	VIII	
156. b.	Silvato	et Augurino	Mer.	XXVIIII	
157.	Barbato	et Regulo	Ven.	XXX	
158.	Tertullo	et Sacerdote	Sat.	XI	
159.	Quintillo	et Prisco	Sol.	XXII	
160. b.	Bradua	et Varo	Lun.	III	
161.	duobus	Augustis	Mer.	XIIII	*V f. 35'*
162.	Rustico	et Aquilino	Iov.	XXV	
163.	Lelliano	et Pastore	Ven.	VI	
164. b.	Macrino	et Celso	Sat.	XVII	
165.	Orfito	et Pudente	Lun.	XXVII	
166.	Pudente	et Pollione	Mar.	X	
167.	Vero III	et Quadrato	Mer.	XXI	
168. b.	Aproniano	et Paulo	Iov.	II	
169.	Prisco	et Apollinare	Sat.	XIII	
170.	Claro	et Caethego	Sol.	XXIIII	
171.	Severo	et Herenniano	Lun.	V	
172. b.	Orfito	et Maximo	Mar.	XVI	
173.	Severo II	et Pompeiano	Iov.	XXVII	
174.	Gallo	et Flacco	Ven.	VIII	
175.	Pisone	et Iuliano	Sat.	XIX	
176. b.	Pollione	et Apro	Sol.	XXX	
177.	Commodo	et Quintilio	Mar.	XI	
178.	Orfito	et Rufo	Mer.	XXIII	
179.	Commodo II	et Vero	Iov.	IIII	
180. b.	Praesente	et Condiano	Ven.	XV	

A(rgentoratensis) V(indobonensis)

97 nerua III A^a rutfo *V* 99 senetione *A* 102 surano A^a 117. 123 approniano *V* 133 kibero *V* 137 albino A^a 139 presente *V* 152 komullo *V* 153 presente *V* 166 pullone *V* 171 kerenniano *V* 180 presente *V*

p. Chr.						
181.	Commodo III	et	Birro	Sol.	XXVI	
182.	Mamertino	et	Rufo	Lun.	VII	
183.	Commodo IIII	et	Victorino	Mar.	XVIII	
184. b.	Marulo	et	Eliano	Mer.	XIX	
185.	Materno	et	Bradua	Ven.	X	
186.	Commodo V	et	Glabrione	Sat.	XXI	
187.	Crispino	et	Eliano	Sol.	I	
188. b.	Fusciano	et	Silano	Lun.	XIII	
189.	duobus		Silanis	Mer.	XXIIII	
190.	Commodo VI	et	Septimiano	Iov.	VI	
191.	Aproniano	et	Bradua	Ven.	XVII	
192. b.	Commodo VI	et	Pertinace	Sat.	XXVIII	
193.	Falcone	et	Claro	Lun.	VIIII	V f. 36
194.	Severo II	et	Bino	Mar.	XX	
195.	Tertullo	et	Clemente	Mer.	I	
196. b.	Dextro	et	Prisco	Iov.	XII	
197.	Laterano	et	Rufino	Sat.	XXIII	
198.	Saturnino	et	Gallo	Sol.	IIII	
199.	Anulino	et	Frontone	Lun.	XV	
200. b.	Severo III	et	Victorino	Mar.	XXVI	
201.	Fabiano	et	Mutiano	Iov.	VII	
202.	Severo IIII	et	Antonino	Ven.	XIX	
203.	Plautiano	et	Geta	Sat.	XXX	
204. b.	Cillone	et	Libone	Sol.	XI	
205.	Antonino II	et	Geta	Mar.	XXII	
206.	Albino	et	Miliano	Mer.	III	
207.	Apro	et	Maximo	Iov.	XIIII	
208. b.	Antonino III	et	Geta II	Ven.	XXV	
209.	Pompeiano	et	Avito	Sol.	VI	
210.	Faustino	et	Rufino	Lun.	XVII	
211.	Gentiano	et	Basso	Mar.	XXVIII	
212. b.	duobus		Aspris	Mer.	VIIII	
213.	Antonino IIII	et	Balbino	Ven.	XX	
214.	Messala	et	Sabino	Sat.	I	
215.	Laeto	et	Cereale	Sol.	XII	
216. b.	Sabino	et	Anulino	Lun.	XXIII	
217.	Praesente	et	Extricato	Mer.	IIII	
218.	Antonino	et	Advento	Iov.	XV	
219.	Antonino II	et	Sacerdote	Ven.	XXVI	
220. b.	Antonino III	et	Comazonte	Sat.	VII	
221.	Grato	et	Seleuco	Lun.	XVIII	
222.	Antonino IIII	et	Alexandro	Mar.	XXIX	

p. Chr.						
223.	Maximo	et	Cheliano	Mer.	X	
224. b.	Iuliano	et	Crispino	Iov.	XXI	
225.	Fusco	et	Dextro	Sat.	II	V f. 36'
226.	Alexandro II	et	Marcello	Sol.	XIII	
227.	Albino	et	Maximo	Lun.	XXV	
228. b.	Modesto	et	Probo	Mer.	VI	
229.	Alexandro III	et	Dione	Iov.	XVII	
230.	Agricola	et	Clementino	Ven.	XXIIX	
231.	Pompeiano	et	Peligniano	Sat.	VIIII	
232. b.	Lupo	et	Maximo	Sol.	XX	
233.	Maximo	et	Paterno	Mar.	I	
234.	Maximo II	et	Urbano	Mer.	XII	
235.	Severo	et	Quintiano	Iov.	XXIII	
236. b.	Maximo	et	Africano	Ven.	IIII	
237.	Perpetuo	et	Corneliano	Sol.	XV	
238.	Pio	et	Pontiano	Lun.	XXVII	
239.	Gordiano	et	Aviola	Mar.	VIII	
240. b.	Sabino	et	Venusto	Mer.	XIX	
241.	Gordiano II	et	Pompeiano	Ven.	XXX	
242.	Attico	et	Protextato	Sat.	XI	
243.	Arriano	et	Papo	Sol.	XXII	
244. b.	Peregrino	et	Aemiliano	Lun.	III	
245.	Philippo	et	Titiano	Mer.	XIIII	
246.	Praesente	et	Albino	Iov.	XXV	
247.	Philippo II	et	Philippo	Ven.	VI	
248. b.	Philippo III	et	Philippo II	Sat.	XVII	
249.	Aemiliano	et	Aquilino	Lun.	XXVIII	
250.	Decio II	et	Grato	Mar.	VIIII	
251.	Decio III	et	Decio Caes.	Mer.	XXI	
252. b.	Gallo II	et	Volusiano	Iov.	II	
253.	Volusiano II	et	Maximo	Sat.	XIII	
254.	Valeriano II	et	Gallieno	Sol.	XXIIII	
255.	Valeriano III	et	Gallieno II	Lun.	V	
256. b.	Maximo	et	Glabrione	Mar.	XVI	
257.	Valeriano IIII	et	Gallieno III	Iov.	XXVII	V f. 37
258.	Tusco	et	Basso	Ven.	VIII	
259.	Aemiliano	et	Basso	Sat.	XIX	
260. b.	Seculare	et	Donato	Sol.	XXX	
261.	Gallicano IIII	et	Volusiano	Mar.	XI	
262.	Gallicano V	et	Fausiano	Mer.	XXIII	
263.	Albino	et	Dextro	Iov.	IIII	
264. b.	Galliano VI	et	Saturnino	Ven.	XV	

A(rgentoratensis) desinens in a. 261 V(indobonensis): post a. 264 ibi est interstitium B(ruxellensis) incipiens ab a. 205

181 byrro V 192 commodo VII et pertinacae V 202 III V 203 planciano V 205 geta a B 207 apro] caro B XIIII VB, XIII A 208 antonin B 212 asperis V 215 leto BV cerealet B 217 presente V 222 IIII *om.* B 223 heliano B 227 albino] sabino B 231 peliginano B 236 maximino B 242 protextato] A[a] V, pretextato A[b], praetextato B 246 presente V 255 uale riano II B 257 III AZ, *om.* V XXVII AB, XXIIII V 260 saeculare B 264 galliano A, gallicano VB

p. Chr.						
265.	Valeriano II	et	Lucillio	Sol.	XXVI	
266.	Gallieno VII	et	Sabinillo	Lun.	VII	
267.	Paterno	et	Arcesilao	Mar.	XVIII	
268. b.	Paterno II	et	Mariniano	Mer.	XXIX	
269.	Claudio	et	Paterno	Ven.	X	
270.	Antiociano	et	Orfito	Sat.	XXI	
271.	Aureliano	et	Basso	Sol.	II	
272. b.	Quieto	et	Veldumiano	Lun.	XIII	
273.	Tacito	et	Placidiano	Mer.	XXIIII	
274.	Aureliano II	et	Capitolino	Iov.	VI	
275.	Aureliano III	et	Marcellino	Ven.	XVII	
276. b.	Tacito II	et	Aemiliano	Sat.	XXVIII	
277.	Probo	et	Paulino	Lun.	VIIII	
278.	Probo II	et	Lupo	Mar.	XX	
279.	Probo III	et	Paterno	Mer.	I	
280. b.	Messala	et	Grato	Iov.	XII	
281.	Probo IIII	et	Tiberiano	Sat.	XXIII	
282.	Probo V	et	Victorino	Sol.	IIII	
283.	Caro	et	Carino	Lun.	XV	
284. b.	Carino II	et	Numeriano	Mar.	XXVI	
285.	Diocletiano II	et	Aristobulo	Iov.	VII	
286.	Maximo II	et	Aquilino	Ven.	XVIII	
287.	Diocletiano III	et	Maximiano	Sat.	XXX	
288. b.	Maximiano II	et	Ianuarino	Sol.	XI	
V f. 37 289.	Basso II	et	Quintiniano	Mar.	XXII	
290.	Diocletiano IIII	et	Maximia-			
			no III	Mer.	III	
291.	Tiberiano	et	Dione	Iov.	XIIII	
292. b.	Annibaliano	et	Asclepidoto	Ven.	XXV	
293.	Diocletiano V	et	Maximia-			
			no IIII	Sol.	VI	
294.	Constantio	et	Maximiano	Lun.	XVII	
295.	Tusco	et	Annullino	Mar.	XXVIII	
296. b.	Diocletiano V	et	Constan-			
			cio II	Mer.	VIIII	
297.	Maximiano V	et	Maximia-			
			no II	Ven.	XX	
298.	Fausto II	et	Gallo	Sat.	I	
299.	Diocletiano VII	et	Maximia-			
			no VI	Sol.	XII	
300. b.	Constantio III	et	Maximia-			
			no III	Lun.	XXIII	

p. Chr.						
301.	Titiano	et	Nepotiano	Mer.	IIII	
302.	Constantio IIII	et	Maximia-			
			no IIII	Iov.	XV	
303.	Diocletiano VIII	et	Maximia-			
			no VII	Ven.	XVI	
304. b.	Diocletiano VIIII	et	Maximia-			
			no VIII	Sat.	VII	
305.	Constantio V	et	Maximiano V	Lun.	XVIII	
306.	Constantio VI	et	Maximia-			
			no VI	Mar.	XXIX	
307.	novies	et	Constan-			
			tino	Mer.	X	
308. b.	decies	et	Maximia-			
			no VII	Iov.	XXI	
309.	post consul. X	et	septimum	Sat.	II	
310.	ann. II post cons. X	et				
			septimum	Sol.	XIII	
311.	Maximiano VIII		solo	Lun.	XXV	
312. b.	Constantino II	et	Licinio II	Mar.	VI	
313.	Constantino III	et	Licinio III	Iov.	XVII	
314.	Volusiano	et	Anniano	Ven.	XXVIII	
315.	Constantino					
	IIII	et	Licinio IIII	Sat.	VIIII	
316. b.	Sabino	et	Rufino	Sol.	XX	
317.	Gallicano	et	Basso	Mar.	I	
318.	Licinio V	et	Crispo	Mer.	XII	
319.	Constantino V	et	Licinio	Iov.	XXIII	
320. b.	Constantino					
	VI	et	Constantino	Ven.	IIII	
321.	Crispo II	et	Constan-			
			tino II	Sol.	XV	V f. 38
322.	Probiano	et	Iuliano	Lun.	XXVII	
323.	Severo	et	Rufino	Mar.	VIII	
324. b.	Crispo III	et	Constan-			
			tino III	Mer.	XIX	
325.	Paulino	et	Iuliano	Ven.	XXX	
326.	Constantino					
	VII	et	Constantio	Sat.	XI	
327.	Constancio	et	Maximo	Sol.	XXII	
328. b.	Ianuarino	et	Iusto	Lun.	III	
329.	Constantino					
	VIII	et	Constantio III	Mer.	XIIII	

Vindobonensis B ruxellensis

265 valeriano V *B* lucillo *B* 267 mar. VIII *B* 283 caro] caro I *V* 284 XXV *B* 286 XXIIII *V* 287 III *om. B* 289 quintiano *B* 292 asclepiodoto *B* 295 et *om. B* annulino *B* 296 VI et constantio I *B* 297 maximian II *B* 299. 300. 302. 303. 304. 305. 306 maximian *B* 307 nones *V* 308 maximian *B* 310 anni] *B*, anni *V* septimu III *B* 312 constantino II] constantino *V* 314 XVIII *B*[1] 326 constancio *V* 327 constantio *B* 329 et constantino IIII *B*

p. Chr.				
330.	Gallicano	et Symaco	Iov.	xxv
331.	Basso	et Ablavio	Ven.	vi
332. b.	Pacatiano	et Hilariano	Sat.	xvii
333.	Dalmatio	et Zenofilo	Lun.	xxvii
334.	Optato	et Paulino	Mar.	x
335.	Constantio	et Albino	Mer.	xxi
336. b.	Nepotiano	et Facundo	Iov.	ii
337.	Feliciano	et Titiano	Sat.	xiii
338.	Vrso	et Polemio	Sol.	xxiiii
339.	Constantio ii	et Constante ii	Lun.	v
340. b.	Aquilino	et Proculo	Mar.	xvi
341.	Marcellino	et Probino	Iov.	xxvii
342.	Constantio iii	et Constante ii	Ven.	viii

p. Chr.				
343.	Placido	et Romulo	Sat.	xviii
344. b.	Leontio	et Salustio	Sol.	xxx
345.	Amantio	et Albino	Mar.	xi
346.	post Amantio	et Albino	Mer.	xxiii
347.	Rufino	et Eusebio	Iov.	iiii
348. b.	Philippo	et Salia	Ven.	xv
349.	Limenio	et Catulino	Sol.	xxvi
350.	Sergio	et Nigriniano	Lun.	vii
351.	post Sergio	et Nigriniano	Mar.	xviii
352. b.	Constancio v	et Constantio iun.	Mer.	xxviii
353.	Constancio vi	et Constantio ii	Ven.	x
354.	Constantio vii	et Constantio iii	Sat.	xxii

V(indobonensis) B(ruxellensis)

339 constante ii | constante *B* 340 aquindino *B* 344 sallustio *B* 347 rufino et eusebio *B*, post sergio et nigriniano *V* 352 constantio v et constantio caes. *B* 353 constantio *B*

IX.

CYCLVS PASCHALIS

AB A. 312 IN ANNOS CENTVM.

Nullo titulo praescripto fastis consularibus Chronographus a. 354 subiecit laterculum paschalem incipientem ab a. 312, scilicet eo, ut in priore editione Chronographi p. 579 observavi, quo Constantinus devicto Maxentio Christianis urbis Romae religionis liberum arbitrium publice permisit, continuatum, ut significat subscriptio, in annum centesimum sive 411, ut paschatum dies explerentur, consulibus futuris inscribendis spatia paterent. et continuatus est laterculus iusto modo per annos quattuor ad 358, deinde omissis consulibus annorum 359—367 aliisque erroribus commissis supplementa adiecta sunt perturbata finientia in consulatu a. 410 semipleno. de legibus, ad quas ordinator laterculi paschata computarit, quae olim disputavi (ed. Chronographi a. 1850 p. 572 seq.) non repeto utpote ab hoc loco aliena; errores librariorum quos tum deprehendere mihi videbar in apparatu indicavi.

	p. Chr.				
I p. 38	312. b.	Constantino II	et	Licinio II	idus Apr.
	313.	Constantino III	et	Licinio III	III kal. Apr.
	314.	Valeriano	et	Anniano	XIIII kal. Mai.
	315.	Constantino IV	et	Licinio IIII	III idus Apr.
	316. b.	Sabino	et	Rufino	VIII kal. Apr.
	317.	Gallicano	et	Basso	XVIII kal. Mai.
	318.	Licinio V	et	Crispo	VIII idus Apr.
	319.	Constantino V	et	Licinio	IIII kal. Apr.
	320. b.	Constantino VI	et	Constantino	III idus Apr.
	321.	Crispo II	et	Constantino II	IIII non. April.
	322.	Probiano	et	Iuliano	VIII kal. Apri.
	323.	Severo	et	Ruffo	VII idus Apr.
	324. b.	Crispo III	et	Constantino III	IIII kal. Apr.
	325.	Paulino	et	Iuliano	XIIII kal. Mai.
	326.	Constantino VII	et	Constantio	III idus Apr.
	327.	Constantio	et	Maximo	VII kal. Apr.
	328. b.	Ianuarino	et	Iusto	XVIII kal. Mai.
	329.	Constantino VIII	et	Constantino IIII	VIII idus Apr.
	330.	Gallicano	et	Symaco	III kal. Mai.
	331.	Basso	et	Ablavio	III idus Apr.
	332. b.	Pacatiano	et	Hilariano	IIII non. Apr.
	333.	Dalmatio	et	Zenofilo	XVII kal. Mai.
	334.	Optato	et	Paulino	VII idus Apr.

V(indobonensis) B(ruxellensis)

312 III idus *B* 313 kl. *pro* kal. *V aliquoties* *scr.* IIII kal. *(sic corr. in B)* ap *vel* april *plerumque, raro* apri *vel* ap *B* 315 *scr.* IIII idus 317 XIIII kal. *V* 320 *scr.* IIII id. 323 rufo *B* 325 XVIII kal. *V* 326 *scr.* IIII idus 328 Ianiarino *V* XVIIII *B* 329 constantino] constantin *V* 330 symmaco *B* *scr.* XIII kal. *(et sic corr. in B

	p. Chr.					
	335.	Constantio	et	Albino	III kal. Apr.	
	336. b.	Nepotiano	et	Facundo	XIIII kal. Mai.	
V f. 59	337.	Feliciano	et	Titiano	III non. Apr.	
	338.	Urso	et	Polemio	VIII kal. Apri.	
	339.	Constancio II	et	Constante	XVII kal. Mai.	
	340. b.	Acyndino	et	Proculo	III kal. Apr.	
	341.	Marcellino	et	Probino	XIII kal. Mai.	
	342.	Constancio III	et	Constante II	III idus Apr.	
	343.	Placido	et	Romulo	III non. Apr.	
	344. b.	Leontio	et	Sallustio	XVII kal. Mai.	
	345.	Amantio	et	Albino	VII id. Apri.	
	346.	post Amantio	et	Albino	III kal. Apr.	
	347.	Rufino	et	Eusebio	pri. id. April.	
	348. b.	Filippo	et	Salia	III non. Apr.	
	349.	Limenio	et	Catulino	VI kal. Apr.	
	350.	Sergio	et	Nigriniano	XVII kal. Mai.	
	351.	post Sergio	et	Nigriniano	prid. kal. Apr.	
	352. b.	Constantio V	et	Constantio iun.	XI kal. Mai.	
	353.	Constantio VI	et	Constantio II	III id. Apr.	
	354.	Constantio VII	et	Constantio III	VI kal. Apr.	
	355.	Arbitione	et	Lolliani	XVI kal. Mai.	
	356. b.	Constantio VIII	et	Iuliano I	VII id. Apr.	
	357.	Constantio VIIII	et	Iuliano II	III kal. Apr.	
	358.	Datiano	et	Caereale	prid. idus Apr.	
	368.	Valentiniano	et	Valente II	prid. non. Apr.	359.
	369. b.	Valentiano novili	et	Victore	XVI kal. Mai.	360.
	370.	Valentiniano III	et	Valente III	VI id. Apr.	361.
	371.	Gratiano II	et	Provo	VI id. Apr.	361[b].
	372.	Modesto	et	Arintheo	XVI kal. Mai.	355[b].
	373. b.	Valentiniano IIII	et	Valente IIII	VII idus Apr.	356[b].
	374.	Gratiano III	et	Equitio	III kal. Apr.	357[b].
	375.	p. c. Gratiani III	et	Equiti	II id. Apr.	358[b].
	376.	Valente V	et	Valentiniano Caes. iun.	prid. non. Apr.	359[b].
	377. b.	Gratiano IIII	et	Merobaude	XVI kal. Mai.	360[b].
V f. 59'	378[a].	p. c. Gratiani	et	Merobaudes	VI id. April.	361[c].
	378[b].	Valente VI	et	Valentiniano iun.	prd. kal. Apr.	362.
	379.	Olibrio	et	Ausonio	XII kal. Mai.	363.
	380. b.	Gratiano V	et	Theodosio	prid. non. Apr.	364.
	381.	Syagrio	et	Eucerio	VI kal. Apr.	365.
	382.	Antonio	et	Euagrio	XVI kal. Mai.	366.
	383.	Saturnino	et	Syagrio	kal. Apr.	367.
	384. b.	Ricomede	et	Clearco	XII kal. Mai.	368.
	385.	Arcadio	et	Bautone	prid. id. April.	369.

V(*indobonensis*) B(*ruxellensis*)

338 *scr.* VII kal. 339. 342 constantio *B* 345 idus (*et sic fere constanter*) *B* 349 *scr.* VII kal. 350. 351 nigriano *V* 351 pri (*et sic plerumque*) *B* 352 *scr.* XIII kal. Mai. 355 lolliani *BV* 358 caereali *V* 368 *sic VB* 369 valentiniano nouilis *B* XVI idus apr. *V* 370 ualentiniano III] ualentiniano *V* 371 probo *B* VI *ex* XIII *corr. B* 372 arino *V* 373 ualente IIII] ualente *V* 375 post gratiano III et equitio *V* 376 caes. *om. V* 377 IIII] III *B* 378[a] post gratiano *V* 380 gratiano VI *V* 385 archadio *B* bautone *V*

p. Chr.					
386.	Onorio	et	Evodio	v kal. Apr.	370.
387.	Valentiniano II	et	Eutropio	xv kal. Mai.	371.
388. b.	Theodosio II	et	Cinegio	VI idus Apr.	372.
389.	Timasio	et	Promoto	VIII kal. Apr.	373.
390.	Valentiniano IIII	et	Neoterio	id. Apr.	374.
391.	Taciano	et	Symmacho	non. Apr.	375.
392. b.	Arcadio Aug. II	et	Rufino	VI kal. Apr̄.	376.
393.	Theodosio Aug. III	et	Abundantio	XVI kal. Mai.	377.
394.	Arcadio Aug. III	et	Honorio Aug. II	kal. Apr.	378.
395.	Olibrio	et	Probino	XI kal. Mai.	379.
396. b. VI	Arcadio Aug. IV	et	Honorio Aug. III	prid. id. April.	380.
397.	Caesario I	et	Attico	VI kal. Apr.	381.
398.	Honorio Aug. IIII	et	Eutychiano	XV kal. Mai.	382.
399.	Eutropio	et	Theodoro	v id. Apr.	383.
400. b. VI	Stilichone	et	Auriliano	VIII kal. Apr.	384.
401.	Vincentio	et	Fravio	idus Apr.	385.
402.	Arcadio Aug. v.	et	Honorio Aug. v	non. Apr.	386.
403.	Theodosio Aug.	et	Rumorido	XIIII kal. Mai.	387.
404. b. VI	Honorio VI	et	Aristenito	v id. April.	388.
405.	Stilichone II	et	Anthemio	kal. Apr.	389.
406.	Arcadio VI	et	Probo	XI kal. Mai.	390.
407.	Theodosio II	et	Honorio VII	VIII id. Apr.	391.
408. b.	Basso	et	Philippo	v kal. Apr.	392.
V [illegible] 409.	Theodosio III	et	Honorio VIII	XV kal. Mai.	393.
410.	Varana	et		IIII non. Apr.	394.
				VII kal. Apr.	395.
b.				idus Apr.	396.
				non. Apr.	397.
				XIII kal. Mai.	398.
				III id. Apr.	399.
b.				kal. Apr.	400.
				XVII kal. Mai.	401.
				VII idus Apr.	402.
				III kal. Apr.	403.
b.				IIII idus Apr.	404.
				IIII non. Apr.	405.
				VII kal. Apr.	406.
				XVIII kal. Mai.	407.
b.				IIII non. Apr.	408.
				XIIII kal. Mai.	409.
				IIII idus Apr.	410.
				VII kal. Apr.	411.

Anno centesimo.

V(indobonensis) B(ruxellensis)

386 honorio *B* 387 II. III *B* 388 cynegio *B* *scr.* pr. kal. 391 tatiano *B* 396 agu. IIII et *B*, aug. II et *V* aug. III *om. V* 397 *scr.* v kal. 398 XVI kal. *B* 400 aureliano *B* *scr.* VIIII kal. 401 stranito *B* 403 aug. I et *V* 404 arestenico *V* 405 stilicone *B* kal. *bis B* 407 qI *B, om. V* 408. 409. 410 *consules om. V* *in paschalibus* 395 *scr.* VIII kal. 398 *scr.* XIIII kal. *et sic corr. in B* 399 *scr.* IIII id. *et sic corr. in B* 401 *scr.* XVIII 402 *om. Z, scr.* VIII id. 403 *scr.* IIII kal. *inter* 403 *et* 404 *vacat versus in B* 406 *scr.* VIII kal. 408 *scr.* IIII kal. apr. *et sic corr. in B*

X.

PRAEFECTI VRBIS ROMAE

AB A. P. CHR. 254 AD A. 354.

Quod praefectorum urbis Romae index ab a. 254 incipit. depositionum episcoporum ab anno sequente. etiam ipsorum episcoporum laterculus ab eo inde anno diversum auctorem prae se ferre videtur. iure Rossius (*Roma sott.* 2 p. VI) casu factum esse negavit, non recte statuit eo tempore Christianorum in urbe Roma corpore publice agnito episcopos nomina dedisse apud praefectos et indicem utrumque ex actis praefecturae proficisci. nam parum convenit Valeriani temporibus eiusmodi consensus inter urbis magistratus urbanos et episcopos Christianos et, quod Rossius ipse perspexit, adsunt praefecti etiam per annos persecutionis Diocletianae, quo tempore certe eiusmodi communio nulla fuit. neque opus est coniectura tantae audaciae. scilicet cui episcopii urbani tabulae a medio saeculo tertio patebant, ut Chronographo huic patuisse nemo negare potest, praeter instrumenta ea, unde depositiones episcoporum et laterculum eorum excerpsit, in eodem tabulario ecclesiastico etiam praefectorum indicem reperisse potest clericis si non necessarium, certe utilissimum. omnino cum de episcopis Romanis quae in hoc libro referuntur non omnia sumi potuerint ex actis praefecturae, longe simplicius est et rerum memoriae convenientius laterculum praefectorum ex tabulario episcopali proficisci quam pontificalis partem ex tabulario sedis urbanae.

EX TEMPORIBVS GALLIENI QVIS QVANTVM TEMPORIS PRAEFECTVRAM VRBANAM ADMINISTRAVIT.

	p. Chr.			
V f. 40'	254.	Valeriano II et Gallieno	Lollianus	*praefectus urbis.*
	255.	Valeriano III et Gallieno II	Valerius Maximus	*praefectus urbis.*
	256.	Maximo et Glabrione	Numnius Albinus	*praefectus urbis.*
	257.	Valeriano IIII et Gallieno III	Iunius Donatus	*praefectus urbis.*
	258.	Tusco et Basso	Cornelius Saecularis	*praefectus urbis.*
	259.	Aemiliano et Basso	Cornelius Saecularis	*praefectus urbis.*
	260.	Saeculare II et Donato	Cornelius Saecularis	*praefectus urbis.*
	261.	Gallicano IIII et Volusiano	Numnius Albinus	*praefectus urbis.*
	262.	Gallieno V et Faustino	Numnius Albinus	*praefectus urbis.*
	263.	Albino II et Dextro	Numnius Albinus	*praefectus urbis.*
	264.	Gallicano VI et Saturnino	Paternus	*praefectus urbis.*
	265.	Valeriano II et Lucillo	Paternus	*praefectus urbis.*
	266.	Gallieno VII et Sabinillo	Paternus	*praefectus urbis.*
	267.	Paterno et Harcesilao	Petronius Volusianus	*praefectus urbis.*
	268.	Paterno II et Mariniano	Petronius Volusianus	*praefectus urbis.*

V(indobonensis) B(ruxellensis)

prefect- *V semper*, praefectura *B semper*   administraverit *B*   254 urbis *V*, *item hoc loco et 347 loco secundo B, ad a. 339 et 349 loco secundo et 352 loco priore et 353 loco priore* urbi *B* (*plerumque* praef. urb *vel* pr. urb.)   258 secular- *V semper*   267 karcesilao *V*

p. Chr.

V c. B 269. Claudio et Paterno		Flavius Antiocianus	*praefectus urbis.*
270. Antiochiano et Orfito		Flavius Antiocianus	*praefectus urbis.*
271. Aureliano et Basso		Postumius Varus	*praefectus urbis.*
272. Quieto et Velduniano		Flavius Antiocianus	*praefectus urbis.*
273. Tacito et Placidiano		Virius Orfitus	*praefectus urbis.*
274. Aureliano II et Capitolino		Virius Orfitus	*praefectus urbis.*
275. Aureliano III et Marcellino		Postumius Suagrus	*praefectus urbis.*
276. Tacito II et Aemiliano		Ovinius Pacatianus	*praefectus urbis.*
277. Probo et Paulino		Ovinius Pacatianus	*praefectus urbis.*
278. Probo et Lupo		Virius Lupus	*praefectus urbis.*
279. Probo III et Paterno		Virius Lupus	*praefectus urbis.*
280. Messala et Grato		Virius Lupus	*praefectus urbis.*
281. Probo IIII et Tiberiano		Ovinius Paternus	*praefectus urbis.*
282. Probo V et Victorino		Pomponius Victorianus	*praefectus urbis.*
283. Caro et Carino		Titucius Roburrus	*praefectus urbis.*
284. Carino II et Numeriano		Ceionius Varus	*praefectus urbis.*
V c. B 285. Diocletiano II et Aristobulo		Ceionius Varus	*praefectus urbis.*
286. Maximo II et Aquilino		Iunius Maximus	*praefectus urbis.*
287. Diocletiano III et Maximiano		Iunius Maximus	*praefectus urbis.*
288. Maximiano II et Ianuarino	III. kal. Mar.	Pomponius Ianuarius	*praefectus urbis.*
289. Basso II et Quintiano		Pomponius Ianuarianus	*praefectus urbis.*
290. Diocletiano IIII et Maximiano III		Turranius Gratianus	*praefectus urbis.*
291. Tiberiano II et Dione	XII. kal. Mart.	Iunius Tiberianus	*praefectus urbis.*
292. Annibaliano et Asclepiodoto	III non. Aug.	Cl. Marcellus	*praefectus urbis.*
293. Diocletiano V et Maximiano IIII	III idus Mar.	Septimius Acyndinus	*praefectus urbis.*
294. Constantio et Maximiano		Septimius Aquindinus	*praefectus urbis.*
295. Tusco et Anulino	III idus Ian.	Aristobolus	*praefectus urbis.*
296. Diocletiano VI et Constantio II	XII kal. Mar.	Cassius Dion	*praefectus urbis.*
297. Maximiano V et Maximiano II		Afranius Annibalianus	*praefectus urbis.*
298. Fausto II et Gallo		Artorius Maximus	*praefectus urbis.*
299. Diocletiano VI et Maximiano VI		Anicius Faustus	*praefectus urbis.*
300. Constantio III et Maximiano III	kal. Mar.	Pompeius Faustinus	*praefectus urbis.*
301. Titiano II et Nepotiano		Aelius Dionisius	*praefectus urbis.*
V c. B 302. Constantio IIII et Maximiano IIII	XI kal. Mar.	Nummius Tuscus	*praefectus urbis.*
303. Diocletiano VIII et Maximiano VII	prid. idus Septemb.	Iunius Tiberianus	*praefectus urbis.*
304. Diocletiano VIIII et Maximiano VIII	prid. non. Ian.	Aradius Rufinus	*praefectus urbis.*
305. Constantio V et Maximiano V	prid. idus Febr.	Postumius Titianus	*praefectus urbis.*
306. Constantio VI et Maximiano VI	XIIII kal. Apr.	Annius Anulinus	*praefectus urbis.*
307. Maximiano VII et Maximino.			

Ex mense Aprili factum est

V(indobonensis) B(ruxellensis)

269 antiotianus *V* 270 antiotianus *V*, antrocianus *B* 272 antrocianus *B* 273 *(non post(a))* urfus *V* 283 titutius *B* 284 caro II *V* 285 aristobolo *B* 289 *om. B* 291 mare *V* 293 septmus *V* 294 septimus *V* acyndinus *B* 297 aeranius *B* 299 *sic VB (in hoc* VII *pro* VI *corr.* 301 Dionysius *B* 304 araclius *V* 307 et maximiano *B* mese aprile *B* *post* factum est *excidit* post

p. Chr.				
	sextum consulatum. *quod est* novies et Constantino.	VI kal. Sep.	Insteius Tertullus	*praefectus urbis.*
308.	consules quos iusserint D. D. N. N. Augusti. *ex XII. kal. Mai. factum est* Maxentio et Romulo. *quod est* decies et Maximiano VII.	idus April.	Statius Rufinus	*praefectus urbis.*
309.	Maxentio II et Romulo II	III kal. Novem.	Aurelius Hermogenes	*praefectus urbis.*
310.	Maxentio III consule	V kal. Nov.	Rufius Volusianus	*praefectus urbis.*
311.	consules quos iusserint D. D. N. N. AVG. *ex mense Septembro factum est* Rufino et Eusebio.	V kal. Nov.	Iunius Flavianus	*praefectus urbis.*
312.	Maxentio IIII consule. *qui sunt* Constantino II et Licinio II	V idus Febr.	Aradius Rufinus	*praefectus urbis.*
		VI kal. Nov.	Annius Anulinus	*d. XXXIIII praefectus urbis.*
		III kal. Decemb.	Aradius Rufinus	*iterum praefectus urbis.*
313.	Constantino III et Licinio III	VI idus Decemb.	Rufius Volusianus	*praefectus urbis.*
314.	Volusiano et Anniano		Rufius Volusianus	*praefectus urbis.*
V f. 42' 315.	Constantino IIII et Licinio IIII	XIII kal. Septemb.	Vetius Rufinus	*praefectus urbis.*
316.	Sabino et Rufino	prid. non. Aug.	Ovinius Gallicanus	*praefectus urbis.*
317.	consules quos iusserint D. D. N. N. AVG. *ex die XIII kal. Mar.* Gallicano et Basso	idus Mai.	Septimius Bassus	*praefectus urbis.*
318.	Licinio V et Crispo Caes.		*Ex die III idus Iul. in idus Aug. vice illius cognovit* Iulius Cassius *eo quod ad Augustum profectus est.* Septimius Bassus *regressus praefectus urbis.*	
319.	Constantino V et Licinio Caes.	kal. Sept.	Valerius Maximus Basilius	*praefectus urbis.*
320.	Constantino VI et Constantino Caes.		Valerius Maximus	*praefectus urbis.*
321.	Crispo II et Constantino II		Valerius Maximus	*praefectus urbis.*
322.	Probiano et Iuliano		Valerius Maximus	*praefectus urbis.*
323.	Severo et Rufino	idus Sept.	Lucer. Verinus	*praefectus urbis.*
324.	Crispo III et Constantino III		Lucer. Virinus	*praefectus urbis.*
325.	Paulino et Iuliano	prid. non. Ian.	Acilius Severus	*praefectus urbis.*
326.	Constantino VII et Constantio Caes.	idus Novemb.	Anicius Iulianus	*praefectus urbis.*

V(*indobonensis*) B(*ruxellensis*)

311 septembro] *VB*   rufino et eusebio] *vereor ne aliquo errore haec indicatio ex anno 347 in hunc translata sit pro ea quae requiritur* Rufino et Volusiano: *nam et in laterculo episcoporum (infra c. XIII) sic est:* a consulatu Maximiniano VIII solo, quod fuit mense Sept. Volusiano et Rufino *et in fastis Hydatianis ad h. a.:* Maximiano VIII consule quod est Rufino et Volusiano: *nam displicet quod proposuit Tillemont (ad Constantinum I not. 28) aut consules duos significari dictos Rufium Volusianum et Eusebium aut unicum dictum Eusebium Rufinum Volusianum*   V kal. Nov. *ad* 312 rufinus p. u. *om.* V   XXXIIII] V^a *B*, XXXIII V^b   312 III kal. decemb. araclius V   315 constantino III V   vectius *B*   317 idus V   318 eo quod] equod *B*   est *post* regressus *del.* V^b   321 constantio II *B*   323 idus V   324 constantio *B*   326 idus V

p. Chr.			
V f. 44' 329.	Constantino VIII et Constantino IIII VII idus Sept.	Publilius Optatianus	*praefectus urbis d. XXXI.*
	Item VIII idus Oct.	Petronius Probianus	*praefectus urbis.*
327.	Constantio et Maximo	Anicius Iulianus	*praefectus urbis.*
328.	Ianuarino et Iusto	Anicius Iulianus	*praefectus urbis.*
330.	Gallicano et Symmaco	Petronius Probianus	*praefectus urbis.*
331.	Basso et Ablavio prid. idus Apr.	Anicius Paulinus	*praefectus urbis.*
332.	Pacatiano et Hilariano	Anicius Paulinus	*praefectus urbis.*
333.	Dalmatio et Zenofilo VII idus April.	Publilius Optatianus	*praefectus urbis item in dies XXXII.*
	Item VI idus Maias	Ceionius Iulianus Kamenius	*praefectus urbis.*
334.	Optato et Paulino V kal. Mai.	Anicius Paulinus	*praefectus urbis.*
335.	Constantio et Paulino III kal. Ian.	Rufius Albinus	*praefectus urbis.*
336.	Nepotiano et Facundo	Rufius Albinus	*praefectus urbis.*
337.	Feliciano et Titiano VI idus Martias	Valerius Proculus	*praefectus urbis.*
338.	Urso et Polemio idus Ianuarias	Mecilius Hilarianus	*praefectus urbis.*
339.	Constantio II et Constante prid. idus Iulias	Turgius Apronianus *menses* III *praefectus urbis.*	
	Item VIII kal. Novemb.	Fabius Titianus *praefectus urbis.*	
340.	Acyndino et Proculo	*ex die III non. Maias in IIII idus Iun.* Iunius Tertullus *vicarius cognovit, eo quod ad Augustum profectus est, postea reversus* Fabius Titianus *praefectus urbis.*	
V f. 45' 341.	Marcellino et Probino V kal. Mar.	Aurelius Celsinus	*praefectus urbis.*
342.	Constantio III et Constante II kal. Apri.	Fl. Lollianus Mavortius	*m.* III *d. VI. praefectus urbis.*
	Item prid. non. Iul.	Aco Catulinus Philomatius	*praefectus urbis.*
343.	Placido et Romulo	Aco Catulinus	*praefectus urbis.*
344.	Leontio et Salustio	Aco Catulinus	*praefectus urbis.*
	III idus Apr.	Q. Rusticus	*praefectus urbis.*
345.	Amantio et Albino	Quintus Rusticus	*praefectus urbis.*
	III non. Iul.	Probinus	*praefectus urbis.*
346.	post cons. Amanti et Albini	Probinus	*praefectus urbis.*
	VII kal. Ianuar.	Placidus	*praefectus urbis.*
347.	Rufino et Eusebio	Placidus	*praefectus urbis.*
	prid. idus Iunias	Limenius	*praefectus pretorio et urbis.*
348.	Filippo et Salia	Ulpius Limenius	*praefectus pretorio et urbis.*
349.	Limenio et Catulino	Limenius	*praefectus pretorio et urbis.*
		cessaverunt praefecture dies XLI a die VI idus April. usque in XV kal. Iun.	
	XIIII kal. Iun.	Hermogenes	*praefectus pretorio et urbis.*

V(indobonensis) B(ruxellensis)

329 VII] septimo *B* publius *V* 330 symmacho *B* 333 VII] sept. *B* publius *V* VI] sext. *B* ceonius *V* camenius *V* 337 VII id. *B* 338 mecilinius *B* 339 meses *B* 340 IIII idus] sept id *B* agustum *B* 341 V] quinto *B* 342 fllollianus *B*, lollianus (*om.* fl.) *V* 344 III *V*, III sed III *corrigitur* *B* 345 quintus] q. *B* 348 philippo *B*

p. Chr.			
350. Sergio et Nigriniano		Hermogenes	*praefectus praetorio et urbis.*
	III kal. Mar.	Fabius Titianus	*praefectus urbis.*
351. Magnentio et Gaisone		Fabius Titianus	*praefectus urbis iterum.*
V f. 46	kal. Mar.	Aur. Celsinus	*praefectus urbis iterum.*
	IIII idus Maias	Celius Probatus	*praefectus urbis.*
	VII idus Iun.	Clodius Adelfius	*praefectus urbis.*
	XV kal. Ian.	Valerius Proculus	*praefectus urbis.*
352. Decentio et Paulo		Valerius Proculus	*praefectus urbis iterum.*
	V idus Sept.	Septimius Mnasea	*praefectus urbis.*
	VI kal. Oct.	Neratius Caerealis	*praefectus urbis.*
353. Constantio VI et Constantio II		Neratius Caerealis	*praefectus urbis.*
	VI idus Decemb.	Vitrasius Orfitus	*praefectus urbis.*
354. Constantio VII et Constantio III		Vitrasius Orfitus	*praefectus urbis.*

V(indobonensis) B(ruxellensis)

351 gasone *B*a   352 septimus *V*   352. 353 cerealis *B*   354 orfitus *bis V*

XI.

DEPOSITIONES EPISCOPORVM ROMANORVM

AB A. 255 AD A. 352.

Supra p. 38 vidimus redire ad editionem Chronographiae priorem emissam a. 335 vel paullo post, quod dierum index, quibus episcoporum suorum memoriam celebrabat ecclesia Romana, ad anni menses et dies dispositus est exceptis duobus episcopis defunctis a. 336 et 352 extra ordinem postea adiectis.

V f. 46 col.

DEPOSITIO EPISCOPORVM.

VI kal. Ianuarias	Dionisi, in Callisti.	(† 269.)
III kal. Ianuar.	Felicis, in Callisti.	(† 274.)
prid. kal. Ianuar.	Silvestri, in Priscillae.	(† 335.)
IIII idus Ianuarias	Miltiadis, in Callisti.	(† 314.)
XVIII kal. Feb.	Marcellini, in Priscillae.	(† 304.)
III non. Mar.	Luci, in Callisti.	(† 255.)
X kal. Mai.	Gai, in Callisti.	(† 296.)
IIII non. Augustas	Stephani, in Callisti.	(† 255.)
VI kal. Octob.	Eusebii, in Callisti.	(† 310/311.)
VI idus Decemb.	Eutychiani, in Callisti.	(† 283.)
non. Octob.	Marci, in Balbinae.	(† 336.)
prid. idus Apr.	Iuli, in via Aurelia miliario III, in Callisti.	(† 352.)

B(ruxellensis) V(indobonensis) G(Amiens.)

compendia in mensibus variant, secutus sum V   2 *seq.* calisti *constanter* V   5 miltiades V   6 *secundum librum pontificalem Marcellinus episcopus interfectus a. 304 sepultus est* in uia Salaria in coemeterio Priscillae VII k. Mai. *Duchesne p. 161, successor eius Marcellus defunctus a. 309* in coemeterio Priscillae uia Salaria XVII k. Febr.: *fortasse duarum indicationum simillimarum posteriorem librarius sustulit quasi esset dittographia* 7 calisto V   8 cai *B*   calisto V   9 steffani V   calisto V[a]   11. 12 *sic* V, *transponunt BG* 11 eutichiani V   13 prid. idus V, pr. (*om.* idus) *B*   milario V

XII.

FERIALE ECCLESIAE ROMANAE.

Laterculum in codice inscriptum *item depositio martirum* vere esse feriale Christianum ecclesiae urbis Romae observavit Rossius *Roma sotterranea* vol. 1 p. 116 vol. 2 p. V; nam et reperiuntur feriae aliquot a martyrum memoria alienae et sine dubio martyrum complurium depositiones ab hoc laterculo absunt.

ITEM DEPOSITIO MARTIRVM. *V f. 46' co. al.*

VIII kal. Ian.	natus Christus in Betleem Iudeae.	*V f. 44*
mense Ianuario.		
XIII kal. Feb.	Fabiani in Callisti	
	et Sebastiani in Catacumbas,	
XII kal. Feb.	Agnetis in Nomentana.	
mense Februario.		
VIII kal. Martias.	natale Petri de cathedra.	
mense Martio.		
non. Martias.	Perpetuae et Felicitatis, Africae.	
mense Maio.		
XIIII kal. Iun.	Partheni et Caloceri in Callisti, Diocletiano VIIII et Maximiano VIII [304].	
mense Iunio.		
III kal. Iul.	Petri in Catacumbas	
	et Pauli Ostense, Tusco et Basso cons. [258]	
mense Iulio		
VI idus	Felicis et Filippi in Priscillae	
	et in Iordanorum, Martialis Vitalis Alexandri	
	et in Maximi Silani. hunc Silanum martirem Novati furati sunt.	
	et in Pretextatae, Ianuari.	
III kal. Aug.	Abdos et Semnes in Pontiani, quod est ad ursum piliatum.	
mense Augusto.		
VIII idus Aug.	Xysti in Callisti	
	et in Praetextati Agapiti et Felicissimi.	
VI idus Aug.	Secundi Carpofori Victorini et Severiani Albano.	
	et Ostense VII ballistaria Cyriaci Largi Crescentiani Memmiae Iulianetis et Ixmaracdi.	

B(ruxellensis) V(indobonensis) G(Amiens.)

2 iann *vel* iann *V* bethleem *GB* iudaea *G* 8 catedra *V* 11 maio] ianuario *V* 12 parthini *B* 13 VIIII] *VG*, VIII cos. *B* 14 *om. VB* 16 ostiense *B* 18 philippi *BG* 19 uitalis *om. G* 20 maximis *V* 22 pretextatae] *VGB* [ianuarii *G*] 23 semnes] *VB*, semes *G* pontiani *V* 24 pillatum *B* 26 systi *BG* 27 in *om. B* 28 carpofori] *GB*, carpoferi *V* albana *G* 29 et ostense (ostiense *BG*) VII ballistaria] *pro his* et in uia Salaria Ostensi *martyrologium Hieronymianum sub hoc die: emendat et explicat Rossius* (*bull. di arch. crist.* 1869 p. 69) *sic*: Ostense *(via miliario)* septimo *(translata corpora)* a Salaria Cyriaci *cet.* 30 iulianetis] *GZ*, iulianecis *V* ixmaracdi] *VGB*

IIII idus Aug.	Laurenti in Tiburtina.
idus Aug.	Ypoliti in Tiburtina.
	et Pontiani in Callisti.
XI kal. Septemb.	Timotei, Ostense.
V kal. Sept.	Hermetis in Basillae Salaria vetere.
mense Septembre.	
non. Sep.	Aconti, in Porto, et Nonni et Herculani et Taurini.
V idus Sept.	Gorgoni, in Lavicana.
III idus Sept.	Proti et Iacinti, in Basillae.
XVIII kal. Octob.	Cypriani, Africae. Romae celebratur in Callisti.
X kal. Octob.	Basillae, Salaria vetere, Diocletiano IX et Maximiano VIII consul. [304].
mense Octobre.	
pri. idus Octob.	Callisti in via Aurelia, miliario III.
mense Novembre.	
V idus Nov.	Clementis Semproniani Claui Nicostrati in comitatum.
III kal. Dec.	Saturnini in Trasonis.
mense Decembre.	
idus Decem.	Ariston in pontum.

B(ruxellensis) V(indobonensis) G(Amiens.)

2 hippolyti *B*, laurenti *G* 4 ostiense *B* 5 sept. *om. B* basillae] *VG*, bassillae *B* 6 septembro *B* 7 nonni *bis VG* 8 sept. *om. B* labicana *B* 9 sept *om. B* prothi *B* iacinti] *G*, iacineti *V*, iacynthi *B* bassillae *B* 10 calliste *G* 11 bassillae *BG* 14 octob. *om. B* 15 nouembro *B* 16 non. *om. B* claui $VG^{a}B$, claudi G^{b} 17 *om. G* thrasonis *B* 19 decem. *om. B* aristhon *G* pontum] *VGB*, portum *edd.*

XIII.

EPISCOPI ROMANI.

Episcoporum Romanorum index, qualem exhibet Chronographus anni 354, omnium qui extant longe antiquissimus et libri pontificalis vetustum fundamentum, non uno tempore conscriptus est, sed crevit per gradus. antiquissimam partem pervenientem eam ad Urbanum († 230) proficisci ex chronicis Hippolyti Portuensis ego olim demonstravi (ed. prioris p. 596 seq.) probavique Rossio (*Roma sott.* vol. 2 p. III) et Duchesnio (liber pontificalis praef. p. VIII seq.). contra dixit Doellinger (*Hippolytus und Kallistus* p. 67) argumentis adlatis non idoneis. scilicet quod ait omissos in catalogo episcopos tres Anicetum Eleutherum Zephyrinum ab Hippolyto omitti non potuisse verum est, sed et anni adscripti et libri pontificalis aperte ex hoc ipso laterculo pendentis comparatio evidenter demonstrant hic errasse non auctorem, sed librarium. deinde quod in laterculis antiquioribus plerisque Cletus et Anacletus non simul recensentur et quod Anicetus Pio praeponitur non recte, errores hos vel interpolationes neque demonstravit ab Hippolyto committi non potuisse et ut is non commiserit, possunt post Hippolytum in laterculum inlati esse, id quod caute ut solet Duchesnius (praef. p. IX) monuit. sed continetur fere prima haec laterculi pars nominum serie et ipsa perturbata et temporum determinatione adiectis consulibus pessime confusa. quae sequuntur a Pontiano inde ut a corruptelis non immunia et ipsa, ita longe meliora sunt et multa habent indicia aequalis non tam narrationis quam adnotationis (v. Duchesne l. c. p. IX et Rossi *Roma sott.* vol. 1 p. 116), extrema autem, quorum quae spectant ad ultimos duos episcopos Iulium et Liberium supra p. 38 vidimus accessisse in Chronographi huius editione secunda, omni fide digna. sed haec quaestio sane difficillima cum nuper egregie tractata sit a Duchesnio neque omnino tractari possit nisi explicatis et enarratis primordiis ecclesiae Romanae, nos tantum modo textum repetemus, quem libri Chronographi repraesentant. inde quid transierit in librum pontificalem, diligenter indicavit Duchesnius in eius editione p. 1 seq. et restitutionem quoque adiecit laterculi antiquissimi auxilio adsumpto recensionum posteriorum. inde in adnotationem nostram ea praesertim rettulimus, quibus Philocaliani textus hiatus explentur; auctoritates qui requirit, adeat Duchesnium.

IMPERANTE TIBERIO CAESARE PASSVS EST DOMINVS NOSTER IESVS CHRISTVS DVOBVS GEMINIS CONS. VIII KAL. APR. ET POST ASCENSVM EIVS BEATISSIMVS PETRVS EPISCOPATVM SVSCEPIT. EX QVO TEMPORE PER SVCCESSIONEM DISPOSITVM, QVIS EPISCOPVS QVOT ANNIS PREFVIT VEL QVO IMPERANTE. *V f. 44' cont.*

Petrus ann. xxv mens. uno d. viiii. fuit temporibus Tiberii Caesaris et Gai et Tiberi Claudi et Neronis, a consul. Minuci et Longini [*p. Chr.* 30] usque Nerine et Vero [55]. Passus autem cum Paulo die iii kal. Iulias consul. s̄s̄. imperante Nerone.

B(ruxellensis) V(indobonensis) G(Amiens)

In varia lectione indicanda nulla ratio habita est vocabulorum, quae sunt anni menses dies, consulibus, Ianuarius *cet., perscriptorum vel compendiatorum: expressimus in his codicem V* 2 ihesus *V* 6 cai *B* 7 minuti *B* nerme *G*, neruae *B* 8 consules *BG*

Linus ann. XII m. IIII d. XII. fuit temporibus Neronis. a consulatu Saturnini et Scipionis [56] usque Capitone et Rufo [67].

Clemens ann. VIIII m. XI d. XII. fuit temporibus Galbe et Vespasiaui, a cons. Tracali et Italici [68] usque Vespasiano VI et Tito [76].

Cletus ann. VI m. duo dies X. fuit temporibus Vespasiani et Titi et initia Domitiani, a cons. Vespasiano VIII et Domitiano V [77] usque Domitiano VIIII et Rufo [83].

Anaclitus ann. XII m. X d. III. fuit temporibus Domitiani, a cons. Domitiano X et Sabino [84] usque Domitiano XVII et Clemente [95].

Aristus annos XIII m. VII d. duos. fuit temporibus novissimis Domitiani et Nervae et Traiani, a cons. Valentis et Veri [96] usque Gallo et Bradua [108].

V f. 45 *Alexander* ann. VII m. II d. uno. fuit temporibus Traiani a cons. Palmae et Tulli [109] usque Veliano et Vetere [116].

Sixtus ann. X m. III d. XXI. fuit temporibus Adriani a cons. Nigri et Aproniani [117] usque Vero III et Ambibulo [126].

Telesforus annos XI m. III d. III. fuit temporibus Antonini Macrini a cons. Titiani et Gallicani [127] usque Caesare et Balbino [137].

Higinus ann. XII m. III d. VI. fuit temporibus Veri . . . .

. . . .

. . . . a cons. Gallicani et Veteris [150] usque Presente et Rufino [153].

Pius ann. XX m. IIII m. XXI. fuit temporibus Antonini Pii, a cons. Clari et Severi [146] usque duobus Augustis [161]. sub huius episcopatu frater eius Ermes librum scripsit, in quo mandatum continetur, quae ei precepit angelus, cum venit ad illum in habitu pastoris.

Soter ann. IX . . . . m. III d. II. fuit temporibus Antonini et Commodi, a cons. Veri et Hereniani [171] usque Paterno et Bradua [185].

Victor ann. VIIII m. II d. X. fuit temporibus . . . . Antonini, a cons. Saturnini et Galli [198] usque Presente et Extricato [217].

Calixtus ann. V m. II d. X. fuit temporibus Macrini et Eliogabali, a cons. Antonini et Adventi [218] usque Antonino III et Alexandro [222].

Urbanus ann. VIII mens. XI d. XII. fuit temporibus Alexandri, a cons. Maximi et Eliani [223] usque Agricola et Clementino [230].

Pontianus ann. V m. II d. VII. fuit temporibus Alexandri, a cons. Pompeiani et Peligniani [231]. Eo tempore Pontianus episcopus et Yppolitus presbiter exoles sunt depor-

B(ruxellensis) V(indobonensis) G(Amiens)

5 initia] *BV*, initio *G* 7 anaclytus *G* 10 ueri] ueteris *lib. pont.* 11 VII] VIII *B* 13 hadriani *Z* 14 ambidulo *V* 15 macrini] et marci *lib. pont.* 16 balbino] *BG*, albino *V* 17 *hiatum (libri neque eum significant neque similes qui sequuntur) sic explet liber pontif.:* fuit temporibus Veri et Marci, a consulatu Magni et Camerini [138] usque ad Orfito et Prisco [149]. Anicetus ann. XI *(?)* mens. IIII dies III fuit temporibus Severi et Marci, a consulatu Gallicani *cet.* 21 XX] XXI *B* 22 hermes *B* 23 mandatum continetur quae] mandatur continеturque quod *B* 25 *hiatum sic explet liber pontif.:* fuit temporibus Seueri a consulatu Rustici et Aquilini [162] usque Cetego et Claro [170]. Eleutherius ann. XV mens. III d. II: *ante* soter *in margine* anicetus ann. IX m. VIII d. XXIIII *G*[2] 27 erenniani *BG* 29 *hiatum sic explet liber pontif.:* Cesaris a consulatu Commodi II et Glabrione (*vel* Grauione) [186] usque ad Laterano et Rufino [197]. Zephyrinus ann. VIII *(?)* mens. VII dies X. fuit temporibus Antonini *ante* uictor *in margine* eleutherius ann. XXV d. XIII *G*[2] 33 callistus *B* heliogabali *B* 34 aduentii *G* 38 pontianus] nepotianus *B* hippolytus *B*

tati in Sardinia in insula uocina Severo et Quintiano cons. [235] in eadem insula discinctus est IIII kal. Octobr. et loco eius ordinatus est Antheros XI kal. Dec. cons. ss. [235].

Antheros m. uno dies x. Dormit III non. Ian. Maximo et Africano cons. [236].

Fabius ann. XIIII m. I d. x. fuit temporibus Maximini et Cordiani et Filippi, a cons. Maximini et Africani [236] usque Decio II et Grato [250]. passus XII kal. Feb. hic *V f. 45'* regiones divisit diaconibus et mul||tas fabricas per cimiteria fieri iussit. post passionem eius Moyses et Maximus presbyteri et Nicostratus diaconus comprehensi sunt et in carcerem sunt missi. eo tempore supervenit Novatus ex Africa et separavit de ecclesia Novatianum et quosdam confessores, postquam Moises in carcere defunctus est, qui fuit ibi m. XI d. XI.

Cornelius ann. II m. III d. x. a cons. Decio IIII et Decio II [251] usque Gallo et Volusiano [252]. sub episcopatu eius Novatus extra ecclesiam ordinavit Novatianum in urbe Roma et Nicostratum in Africa. hoc facto confessores, qui se separaverunt a Cornelio, cum Maximo presbytero, qui cum Moyse fuit, ad ecclesiam sunt reversi. post hoc Centumcellis expulsi. ibi cum gloria dormitionem accepit.

Lucius ann. III m. VIII d. x. fuit temporibus Galli et Volusiani usque Valeriano III et Gallieno II [255]. hic exul fuit et postea nutu dei incolumis ad ecclesiam reversus est. . . . III non. Mar. cons. ss.

Steffanus ann. IIII m. II d. XXI. fuit temporibus Valeriani et Gallieni, a cons. Volusiani et Maximi [253] usque Valeriano III et Gallieno II [255].

Xystus ann. II m. XI d. VI. coepit a cons. Maximi et Glabrionis [256] usque Tusco et Basso [258] et passus est VIII id. Aug. . . . . . . a cons. Tusci et Bassi [258] usque in diem XII kal. Aug. Aemiliano et Basso cons. [259].

Dionisius ann. VIII m. II d. IIII. fuit temporibus Gallieni, ex die XI kal. Aug. Aemiliano et Basso cons. [259] usque in diem VII kal. Ian. cons. Claudi et Paterni [269].

Felix ann. V m. XI d. XXV. fuit temporibus Claudi et Aureliani, a cons. Claudi et Paterni [269] usque in consulatum Aureliano II et Capitolino [274].

Eutycianus ann. VIII m. XI *d.* III. fuit temporibus Aureliani, a cons. Aureliano III et Marcellino [275] usque in diem VII idus Dec. Caro II et Carino cons. [283].

Gaius ann. XII m. IIII d. VII. fuit temporibus Cari et Carini, ex die XVI kal. Ian. cons. Carino II et Carino [283] usque in X kal. Mai. Diocletiano VI et Constantio II [296].

Marcellinus ann. VIII m. III d. XXV. fuit temporibus Diocletiani et Maximiani ex die prid. kal. Iulias a cons. Diocletiano VI et Constantio II [296] usque in consul. Dio- *V f. 65'* cletiano VIIII et Maximiano VIII [304].|| quo tempore fuit persecutio et cessavit episcopatum ann. VII m. VI d. XXV. *V f. 66*

B(ruxellensis) V(indobonensis) G(Amiens)

1 uocina] *BG*, nocina *V*, bucina *liber pontif.: non videtur cogitandum neque de Borenna insula memorata in sola tabula Peutingerana, quae creditur esse insula S. Petri prope Sulcos Sardiniae, neque de Bucina una Aegatium* (cf. C. I. L. X p. 773): nocina *Bucherius recte fortasse* quintino *V* 2 discinctus] defunctus *liber pontificalis corrigens* anteros *B* 4 anteros *B* 5 maximi *V* gordiani *BG* philippi *B* 6 maximini] *BV*, maximi *G* II *om. G* grato] gragrato *B* 7 laconibus *(ex zaconibus archetypi opinor) B* coemiteria *B* 8 eius *om. B* 9 carcere *G* sunt *om. B* 12 decio IIII] decio v *G* 14 se separauerunt] *V*, separauerunt *G*, sparauerunt *B* 16 centumcelis *V* 17 ecclesiam] eclarum *V* 18 exole *BG* 19 *in hiatu excidit* dormit *similere vocabulum; est enim dies obitus* 20 stephanus *B* galueni *B* 21 maximini *B* galueno II *B* 22 xystus] *V*, syxtus *G*, sixtus *B* 23 *post* aug. *exciderunt* et presbyteri praefuerunt *servata licet loco alieno in libro pontificali* 24 die *B* 25 dionysius *B* 26 coss. claudio et paterno *B* 29 eutycianus] *BG*, eutitianus *V* a cons. *om. B* 30 die *BG* VII idus] *BG*, IIII idus *V* 31 caius *B* XVI] VI *G*, VII *B* 33 maximi *V* 34 constantino *B* 35 episcopatus *B*

Marcellus annum unum m. vi d. xx. fuit temporibus Maxenti. a cons. x et Maximiano [308] usque post consulatum x et septimum [309].

Eusebius m. iii d. xvi. a xiii kal. Maias usque in diem xvi kal. Sept.

Miltiades ann. iii m. vi d. viii. ex die vi nonas Iulias a consulatu Maximiano viii solo, quod fuit mense Sep. Volusiano et Rufino [311]. usque in iii idus Ianuarias Volusiano et Anniano coss. [314].

Silvester ann. xxi m. xi. Fuit temporibus Constantini. a consulatu Volusiani et Anniani [314] ex die prid. kal. Feb. usque in diem kal. Ian. Constancio et Albino coss. [335].

Marcus mens. viii dies xx. et hic fuit temporibus Constantini, Nepotiano et Facundo coss. [336] ex die xv. kal. Feb. usque in diem non. Octob. coss. ss.

Iulius ann. xv m. i d. xi. fuit temporibus Constantini, a consulatu Feliciani et Titiani [337] ex die viii id. Feb. in diem pridie idus Apr. Constancio v et Constancio Caes. [352]. hic multas fabricas fecit: basilicam in via Portese miliario iii; basilicam in via Flaminia mil. ii quae appellatur Valentini; basilicam Iuliam, quae est regione vii iuxta forum divi Traiani; basilicam trans Tiberim regione xiiii iuxta Callistum; basilicam in via Aurelia mil. iii ad Callistum.

Liberius fuit temporibus Constanti et Constanti ex die xi kal. Iun. in diem a consulatu Constantio v et Constantio Caes. coss. [352].

B(ruxellensis) V(indobonensis) G(Amiens)

1 *post* marcellus *ins.* imperauit *(foliis transpositis haec habens in indice Caesarum) V* m. vii *B* maxentii *G* 2 consulatu *G* 3 die *BG* 4 d. viii] d. viiii *Z* a consulatu maximiano . . . . . uolusiano et anniano coss.] *recte haec tradita esse supra p. 67 ad a. 311 adnotavi:* a consulatu Maximini (*al.* Maxentio) viii usque ad Maxentio (*al.* Maximo) ii qui fuit mense Septembri Volusiano et Rufino cons. *(om. reliquis) est in libro pontificali mera interpolatione, neque enim eo anno 311 Maxentius fasces gessit.* 7 constatini *V* 8 constantio *B* 10 viii mens. *V* 11 kal. *om. V* diem] die *BG* coss. ss *add. V*[2] 13 constantio v et constantio caes. *B* 14 basilica *G* miliaria *V* basilica *G* 15 flaminiaca *G* quae] qui *G* basilica inlia qui *G*, basilicam iulia quae *B* 16 traiani dini *V*[a] basilica *G* xiiii] xviii *G* calixtum *V* 17 basilica *BG* calisstum *V* 18 *hiatum non habet B* constanti et constanti] *G*, constanti a constanti *B*, constati (*sic*) a cons. constanti *V*: *intelleguntur Constantius Augustus et Constantius Gallus Caesar* kal. *om G* 19 a cons. constantio v et constanti caes. coss. *B*

XIV.

REGIONES VRBIS ROMAE.

Regionum libellum qui nuper edidit Henricus Iordan (*Topographie der Stadt Rom* vol. 2 a. 1871 p. 539 seq.) adiecta fusa de aetate eius disputatione demonstravit scriptum esse post a. 308, ante a. fortasse 315, certe 334, pervenisse ad nos duplici recognitione, quarum altera edita sit non ante a. 334 (quoniam inter additamenta ei recensioni propria equus est Constantini dedicatus eo anno teste titulo C. I. L. VI, 1141), altera post a. 357 (quoniam inter propria huius recensionis est obeliscus sextus eo anno Romae dedicatus a Constantio). exemplar insertum corpori Philocaliano cum ad priorem recensionem pertineat, iure referetur ad ipsum annum 334, quoniam quae adiuncta sunt chronica duo eo anno finiunt. ipsum libellum in chronicis nostris repetere noluimus, cum iustum locum et iustam curam alibi reppererit.

XV.

LIBER GENERATIONIS.

Chronica mundi sive, ut in Chronographia inscribuntur, *liber generationis mundi* ad nos pervenerunt non per chronographiam de qua agimus solam, sed item seorsum tradita. huius formae quaenam exemplaria ad nos pervenerint, iam exponemus: neque enim recte et plene de chronicis tractari potest nisi adsumpta altera recensione. sunt autem haec plus minus plena.

B 1. Codex nobis *B*, origine Treverensis[1]), deinde ex Metis oppido ad Sirmondum delatus[2]), post obitum eius factus Parisinus Claromontanus n. 636, Meermannianus n. 715, Phillippsianus n. 1829, hodie bibliothecae regiae Berolinensis, saeculi IX, post chronica Hieronymi (videatur Schoenii, cui est codex *M*, editio vol. 1 p. XIV) et Hydatii (cuius chronicon infra editum hic liber solus integrum servavit) et fastos qui Hydatiani dici solent item infra editos, extremo loco f. 184′—192′ librum generationis exhibet in fine mutilum, deficiens in c. 331 editionis nostrae, ipso tamen codice ita integro, ut ultimum folium (complectens c. 311—331) lacerum quidem sit, sed paenultimae paginae partem et totam ultimam habeat non scriptas. textus cum in universum non admodum corruptus sit et orthographia quoque pro re emendata, interpolationes quaedam in hoc codice deprehenduntur et a libris nostris *GC* et ab exemplaribus Graecis, de quibus infra dicemus, alienae, ut c. 173 dittographia inepta *Falec et Deboc unde* pro *Falec de quo* vel *unde*, item altera c. 174 *et Tactem et Iectam,* item c. 216 locus de insulis Hispanis aperte postea adiectus. etiam regibus Israhel male insertus Sophonias c. 289 a Graecis certe exemplaribus abest.

F 2. Codex nobis *F*, Parisinus Lat. 10910 (antea suppl. Lat. 695 bis) saec. VII/VIII primarius est inter eos qui servant chronica a Fredegario dicta, nuper in alia Monumentorum horum parte, scilicet in scriptorum rerum Merovingicarum tomo altero (1888) diligentissime recognita a Kruschio nostro[3]), qui antea et alias ad chronica ea pertinentes quaestiones et ipsam hanc de libro generationis fuse tractavit in ephemeridis nostrae vol. 7 (1885) p. 456 seq. — Corpus Fredegarianum qui c. a. 613 p. Chr. adornavit, ad id compilandum adhibuit volumen eius de quo modo diximus simillimum, ipsum, ni fallor, eius archetypum, unde Hieronymiana et Hydatiana breviavit, librum autem hunc generationis in chronicorum librum primum recepit integrum fere. duo igitur libri *B* et *F* derivati omnino ex eodem archetypo adhibendi sunt ad pristinam formam eius recuperandam. errores graviores plerique et interpolationes quoque c. 173. 174. 216. 289, de quibus modo diximus, cum utrique communes sint, non paucis locis (ut c. 143. 144. 216. 262) hiatus libri *B* explet *F*: contrarium evenit in c. 229. in universum librarius codicis Berolinensis archetypum diligentius expressit quam compilator Burgundicus vel Francicus, neque quatenus ille pervenit, huius magna utilitas est. a breviando libro hoc, ut dixi supra, compilator abstinuit, interpolavit eum in popu-

1) Leguntur in eo adscripta manu saeculi c. XII et alia Treverensia et epigramma *Treberis urbs . . . dominari* MG. SS. VIII, 133 not. cum subscriptione hac: *Colonia Mogontia Wormatia Argentaria Basilia.* 2) Sirmondus in praefatione ad Hydatium ait codicem propterea quod apud se esset Parisiensem a quibusdam appellatum esse, 'nos Metensem potius dicturi eramus, quod Metis olim exscriptum arbitramur, inde certe ad nos ex monasterio non ignobili nec obscuro pervenerit'. 3) Ethnographicam partem ex eodem libro Parisino expressam Alexander Riese geographis suis minoribus (1878 p. 160—174) inseruit.

lorum stemmate c. 66 Macedonibus addens *Troianos Phryges* et c. 75 inserens *Priamum*, scilicet ut Francis a rege Priamo nimirum oriundis (cf. Fredegar. l. 2 c. 4) locum pararet. — Archetypum librum, ex quo *B* et *F* descendunt, scriptum esse in Hispania tria indicia ostendunt: quod Hydatium habet auctorem Hispanum: quod fastos Hydatianos appellatos item constat scriptos esse in Hispania; quod habuit c. 216 interpolatum tractans de insulis Hispanis. nos cum praesertim textum Fredegarianum accurate et plene Kruschiana editio repraesentet, eius compilationis et reliquos codices ductos omnino ex primario illo praetermisimus et ex ipso libro Parisino in numeris differentias omnes et potiora alia attulimus, minora omisimus ab eo cuius interest facile reperienda. sed cum archetypum Fredegarius qui dicitur integrum adhibuerit, librarius autem codicis *B* descripserit ultimo folio destitutum, partem extremam (c. 332—398) maiore ex parte ab uno Fredegario servatam ex Kruschiana editione in nostram transtulimus. — In corpore Fredegariano qui inter imperatores Romanos exscriptos ex libro generationis et computum accommodatum Hieronymiano, deductum autem ad a. 457 p. Chr. continuatumque deinde ad a. 613, interponuntur reges Hebraei et Babylonii non pertinent ad chronica ea de quibus agimus[1]), sed videntur proficisci ex 'interpolato per aetatem libello sine auctoris nomine' adhibito a Sulpicio Severo[2]). — Episcoporum Romanorum laterculum etsi qui compilavit Fredegariana in fine libri generationis videtur invenisse, is, quem post computationem suo operi inseruit, totus diversus est a nostro[3]) similisque, ut ad eum ostendit Kruschius, eius quem servavit vetustus liber Coloniensis.

3. Sub titulo *scarpsum ex chronicis Origenis* partem huius libelli a c. 47 *divisio terrae tribus filiis Noe* ad c. 229 (eatenus certe pervenit editio Pitrae) exhibent libri hi: *O*

a) Cavensis saec. XI f. 166—168 (v. cod. diplom. Cavensis vol. V a. 1878 app. p. 77) is ipse, ex quo Iunioris qui dicitur libellum geographicum edidit Maius (cf. C. Mueller geogr. Graeci min. vol. 2 p. XLIV seq.).

b) Parisinus Lat. n. 7418 saec. XIV (descriptus opinor ex eo qui praecedit; certe sequitur in utroque locus Isidori orig. 9, 2 de gentibus), quem ad eundem Iunioris libellum adhibuit idem Mueller. haec de quibus agimus ex eo libro edidit Pitra in analectorum sacrorum spicilegio Solesmensi paratorum tomo altero (1884) p. 271—281.

c) Matritensis bibliothecae nationalis A 16 saec. XII f. 99'—100r. (Knust apud Pertzium *Archiv* 8 p. 176. 216 cf. p. 227; Hartel bibl. patr. Hispan. vol. 1 p. 315). codex licet imperfecte notus sit, sine dubio hunc libellum partemve eius repraesentat.

Haec excerpta, nobis *O*, proficiscuntur neque ex Fredegarianis, quorum absunt interpolationes Francicae, neque ex codice nostro *B*, neque adeo ex horum archetypo, sed cum vitia quaedam libris *BF* communia, ut vocabulum c. 132, 4 omissum, c. 172. 173 per dittographiam corrupta, ab hac recensione absint, veniunt omnino ex libro auctoritate archetypo illorum non posthabendo, gemello tamen: nam in plerisque erroribus gravioribus, ut in hiatu c. 78. 79, *BFO* consentiunt. sed horum excerptorum utilitas tota fere inde tollitur, quod compilator admodum neglegenter archetypo usus est alia corrumpens, alia parum intellecta praeteriens. equidem secun-

1) Scilicet, ut demonstravi in ed. priore p. 589 demonstravitque item Kruschius *N. Arch.* 7, 470, abest laterculus hic ab indice libri generationis neque ullo modo ei convenit, quippe qui reges Iudaeos bis iam enumeraverit. ad chronicorum Epiphanii (in Eusebii ed. Schoeniana vol. 2 p. 97 seq.) versionem Latinam, unde proficisci caput Fredegarii 26 docuit Krusch (*Neues Archiv* 7, 471 seq.), non magis haec pertinent. 2) Gelzer (African. 2 p. 11 seq. cf. 2, 110) laterculos duos appendicis Fredegarianae et Sulpicianum recte videtur composuisse, sed perperam omnino illum Hippolyto tribuit. 3) Discrepantia tanta est, quanta in eo genere cogitari potest, et omnino casu solo factum, quod Zephyrinum omisit tam Fredegarius quam librarius laterculi nostri (supra p. 74).

dum Pitrae editionem passim librum citavi. universam variam lectionem in apparatum recipere nolui.

4. Codex nobis *G* Sangallensis n. 133 saec. IX formae octonariae praeter alia quae recenset catalogus editus p. 48 a glutinatore demum cum his compacta medio loco p. 299—597 continet commentarios qui sequuntur.

1. p. 299—396 librum genealogum infra editum
2. p. 397—420 *incipiunt prophetiae ex omnibus libris collecte. quae prophetiae membra habent . . . . cecidisse in hanc voluntate perseverantes caeci a dei fide lapsi sunt ignorantes. expl. coll. prophet. veteris novique testamenti.*
3. p. 420′—421 *incipiunt virtutes Haeliae quae eius merito a domino factae sunt. prima virtus. clausit caelum . . . sublatus est in caelo.*
4. p. 421—426 *incipiunt etiam Helisei virtutes. prima virtus. de melote divisa est . . . . post mortem suam revixit. expl.*
5. p. 427—454′ *incpt invention nomin. duo sunt Adam. unus est protoplaustus . . . . et alius est Domires vir sponsor Teclae: inter ambas autem sunt ann ferme DCCLXX.*
6. 454′—484′ sequitur liber generationis cum praescriptione hac: *haec sunt diutissime . . . . . . anni sunt vdccccxviii* (vide infra p. 89), sed c. 240—331 ad brevem epitomam redactis et ad eius finem inserta computatione quae statim referetur adsunt rursus nostrae editionis c. 333—361, abest pars extrema c. 361—398: subscriptum *expl.*
7. p. 484. 485 *item interpretationes filiorum Iacob de Hebreo in Latino. amen vere. Ruben dei spiritus* cet.
8. p. 485—488 *item interpretationes Hebreas in Latin translatas. Hebrea lingua triplex.*
9. p. 488—492 *incipit indiculum veteris testamenti,* item *novi* et *Caecili Cipriani,* quos indices versum numerum per singulos libros enuntiantes ex gemello libro Cheltenhamensi edidi in Hermae volumine 21 p. 142 seq. librarius iam is qui archetypum scripsit indices eos ad librum generationis non pertinentes neque ei continuatos ad titulorum eius laterculum adiunxit (v. p. 89 not.).
10. p. 492 *item interpretationes Hebreas in Latinum. Maria domina* cet.
11. p. 493—522 *nomina locorum et interpretatio nominum de Hebreo in Latinum. Hermon regio Hebreorum* cet. similesque interpretationes aliae.
12. p. 523—590 Isidori chronica suo loco edenda.
13. p. 591—597 eiusdem laus Gothorum.

5. Codex nobis *C*, antea (secundum catalogum) abbatiae S. Stephani de Nova fossa, deinde a. 1848 per bibliopolas Payne et Foss inlatus in bibliothecam Phillippsianam n. 12266, saeculi X, eadem fere continet quae Sangallensis: scilicet post librum genealogum (1), qui hic attribuitur Eusebio, et prophetias (2) et virtutes Heliae (3) et Helisei (4) et homonymias biblicas (5), quae hic inscribuntur *contropationes* (voluit opinor librarius scribere *conparationes*) *nominum,* et interpretationes ex Hebraeo in Latinum incipientes *Maria domina* (10) habet librum generationis plane ut legitur in Sangallensi, quem contuli ipse ad c. 231, reliqua mea causa excussit Gradenwitzius. sequuntur interpretationes aliae incipientes *Hierusalem ipsius dei spiritus gratia,* tres librorum indices supra adlegati (9), excerpta de locis Hebraicis (11). aliena sunt ab hoc quasi corpore quae volumen claudunt excerpta ex collationibus Cassiani et Augustini libelli de gratia et libero arbitrio et de correptione et gratia, denique brevis vita Origenis.

Duos libros *GC* ex eodem archetypo descriptos esse apparet: nam habet uterque quae alter omisit nec raro paullo recentior *C* praestat: ita sunt in eo quae absunt a *G*

c. 88, 19—26. 132, 21—28 (ubi *pisidenites* mediis omissis *G*). 210, 3—5. et vitia eius evitat: 211, 5 *sei C*, *sed G* — 218 *amarobi C*, *amazoni G*. narratio autem quam post Iudaeorum reditum de exilio respondentem fere nostro c. 296 uterque liber interponit haec est:

> Excludimus ab urbe condita, ut (vel *G*) includimus reges (regem *G*) Romanorum, id est Romulum et ann. eius numero (*om. G*) XXVIII, inibi et Tacium ducem Sabinorum, qui non solus, sed cum Romulo regnavit. Numa Pompilius (populius *C*) ann. numero XLVIII. Tulli Hostili an. XXXII (XXX *G*). Marciani Philippi ann. XXXIIII (XXII *C*). Tarquinius Priscus ann. XXXVIII (ann. xxxviii *om. G*). Servi Tuli ann. XL (Tarquinius Superbus annis X *in margine C*). omnes qui inclusi sunt regum Romanorum anni CCXX, quos in ratione (latine *G*) totius computationis in Gaio (galio *G*) Iulio Caesare, qui novissimus omnium dictatorum et prior imperatorum meruit dignitatem, iuxta dispositionem ordinis sui, quam Romani singulorum annorum per consules (per singulos *G*) digestam (digestum *C*) habent, nosque verissime sequimur, sunt anni CCCCLXXXIIII quidem ab urbe condita. in G. (hinc *pro* in g *G*) Iulium Cesarem apertissime invenimus esse annos DCCIIII et ab imperio (*immo* ad imperium) G. Iulii Cesar qui ab urbe condita (*excidit* ad) initia eius per consules inveniuntur, anni sunt DCCV. in Eusebium (eubium C^2) et Typasium fratres anni sunt CCCCVI, si quidem ab urbe condita usque ad hos consules Eusebi et Typasi anni sunt ICXI (*sic* C^2, ∞CXL *G*, *inc.* C^1). colliguntur a protoplasto Adam per ordinem ab imperio Tarquinii Superbi septimi ab urbe condita in G. (hinc *pro* in g *G*) Iulium Caesarem anni CCCCXCIIII (CCCCXLIIII *G*) et ab ipso in Eusebium et Typasium anni CCCCVI. fiunt anni DCCCXCIIII (IIII *om. G*). quem diligenter et plana diligentia digestum approbabis. usque in annum consulis Eusebi et Typasi omnes ann VICLXXXIII (VDCCCCLXII *G*). a Noe usque in eodem anno numero IIIDCCCCXLVIII (*sic C, sed numeri* CXLIII *in litura,* IIIDCC*XXVII *G).*

Adnotatio haec scripta est ipso anno 359, qui est post Romam conditam 705 + 406 = 1111 et consules habuit Eusebium et Hypatium fratres. — Libri generationis a quo pendent *GC* exemplum scriptum a. 359, quatenus pervenit, textum libri generationis passim emendat et saepenumero codices ii verum servaverunt contra *BF*. sed item multis locis contrarium evenit. ceterum attuli ex codicibus *GC* quae ad rem facerent inutilibus plerisque suppressis.

6. Codex Parisinus Lat. n. 4871 saec. XI post cosmographiam Iulii Caesaris, ante excerpta ex Prospero integro, f. 104—106 sub praescriptione *comentacio genesis iudicum regum et paralipomenon* excerpta habet ex libro generationis potissimum desumpta incipientia sic: *primus homo plasma dei cum esset annorum CCXXX genuit Seth*, finiunt sic: *fiunt simul anni* (scilicet ab Adam ad passionem) *VDX*, quibus verbis subicitur notitia brevis de tribus filiis Noe: *filii Noe sortiti sunt terra omnem . . . . quam invasit Cham post mortem Noe patri sui.* insunt capita respondentia fere nostrae editionis I, 156—188. 94—133. 58—91, sed pessime corrupta, aliquoties etiam interpolata. praeter locum ad c. 163—167 in apparatum relatum hunc inde visum est afferre: *(Augustus) occidit Antonium et Cleopatram et subdidit Iudeos et Aegiptum et Grecos et Mesopotamiam Arabiam Phenices Palestinos et Antiocenses Capadoces et Galathas Bytinienses et Pamphilios Pablaconitos Asianos et Acivos Ducos et Tracos Macedones et Tesalos Bessos et Pannonicos, sed et alias nationes et regiones gentium.*

Quattuor librorum *BFGC* textum cum eo qui respondet apud Chronographum nostrum qui contulerit, agnoscet duas nos tenere interpretationes Latinas eiusdem opusculi Graece

scripti. quarum servatam in libris *BFGC* priorem deinceps appellabimus, servatam a Chronographo in libro *V* posteriorem. archetypi Graeci vestigia certissima cum ubivis deprehendantur, a demonstranda re manifesta abstineo: unum addo in priore versione Graeca vocabula ab ipso interprete retenta a librariis posterioribus hic illic expulsa esse substitutis Latinis. ita c. 190 ad *Gymnosophistas* in libris *BF* adiectum est *Nudi sapientes* et c. 149 pro *Heracleoticis stelis* codicum *BFG* unus *C* substituit *columnas*. versionem autem eam, quam servarunt libri *BFGC*, diversam esse ab ea, quam Chronographus a. 354 aut usurpavit aut confecit, ostendunt praesertim praefationes duae re convenientes, verbis discrepantes; respondent sibi in ea, ut iam in editione priore adnotavi, c. 22 = 21 *bellorum commissiones* prioris interpretis et *civitatium conventiones* posterioris, nempe legit ille *πολέμων*, hic *πόλεων*. itaque ubi in erroribus duo interpretes consentiunt, ut c. 164. 165 = 56 Graecum *Ὥς καὶ Οὔλ* prior reddit *os ceui*, posterior ... *zebul*, venit id ex archetypo pariter male intellecto. redire utramque versionem non ad libellos duos similes, quo argumenti indoles facile ducit, sed ad ipsum eundem Graecum commentarium, etiam ex titulo colligitur, quem fuisse *generationis mundi* sive *hominum* sive *saeculi* duarum versionum consensus (I, 1. 26 = II, 1. 25) declarat. id ipsum confirmat libelli ordinatio eadem in utraque versione. quam ut adsequamur, subsidia adsunt in priore versione cum laterculus servatus in libris *BF* tum eorundem librorum, prioris mutili, alterius pleni ordinatio (nam *GC* non habent nisi excerpta), in posteriore laterculus libri *V* et eiusdem libri ordinatio. primitivus ordo qui fuerit, inde efficitur, quod consentiunt in priore versione ordinatio Fredegariana (neque recedit inde ordinatio mutilati libri B quatenus pervenit), in posteriore laterculus libri *V*. subiecimus cum inscriptionibus ita mutatis, ut quid significetur a barbaris interpretibus passim obscuratum recte intellegatur. versiones duas distinxi numeris I et II; adieci quae respondent in editione nostra capita chronici Alexandrini.

laterculus (I, 1 . . . 20; II, 1 . . . 19).
praefatio et titulus (I, 21 . . 26; II, 20 . . . 25).
I. anni a constitutione mundi ad diluvium (I, 27 ... 46; II, 26 ... 45; Alex. 1—23).
II. terrae divisio tribus filiis Noe (I, 47 . . . 133. 135—151. 134. 152—195; II, 16 . . . 18. 91. 78 . . . 88. 90. 19—72. 89. 73—77. reliqua desunt; — Alex. 24 . . . 165).
III. linguae gentium LXXII (I, 196. 197; II —; Alex. 166 ... 168).
IV. incolae accolae insulae (I, 199 ... 227; II —; Alex. 169 ... 199).
V. montes (I, 228; II —; Alex. 200).
VI. fluvii (I, 229, adhaeret recapitulatio I, 230; II —; Alex. 201).
VII. anni a diluvio ad Moysen (I, 231 ... 246; II —; Alex. 202 ... 225).
VIII. iudices in Israhel (I, 241 . . . 268; II, 91 . . 110; Alex. 226 . . . 259).
IX. reges in Israhel (I, 269 . . . 300; II, 111 . . . 137; Alex. 260 . . . 315).
recapitulatio (I, 301—303; II, 172—182. 138).
X. paschata ante Christum (I, 304 . . . 315; II, 139 . . . 148).
XI. reges Persarum (I, 316 . . . 330; II, 184 . . . 198).
XI. olympiades (I, 331; II —).
XII. stemma Christi (I, 332; II, 167).
XIII. prophetae (I, 333; II, 168).
XIIIa. apostoli (II, 169).
XIV. prophetissae (I, 334; II, 170).
XV. reges in Israhel (I, 335; II, —).
XVI. reges in Samaria (I, 336 . . . 353, II, 149 . . . 166).
XVII. sacerdotes Israhel (I, 354 . . . 361; II, 171).

XVIII. reges Alexandrini (I, 362...376; II, 199...216).
XIX. imperatores Romani (I, 377...398; II —).
XX. episcopi Romani (deficiunt).

Qui discedunt ab hoc latereulo latereulus librorum *BF* et ordinatio libri Vindobonensis. eorum ille, ut minora omittamus, eo nomine tantummodo differt, quod regibus Persarum Alexandrinos et imperatores Romanos subiunxit, liber autem Vindobonensis cum aperte descriptus sit ex archetypo mutilo foliisque traiectis perturbato, eorum fragmentorum ordinatio pristinam nullo modo repraesentat.

Versiones duae cum ab eodem archetypo pendeant, multa habent, quibus differunt. prioris exemplaria quae habent corruptelas et hiatus communes (ut caput 134 de insulis maris mediterranei collocant loco aperte non suo et c. 197 in tabula linguarum LXXII omittunt tres postremas, item inter c. 217 et 218 Galliam et Germaniam et Sarmatiae principium), redeunt aut ad commune eorum archetypum aut, quod magis crediderim, ad ipsum interpretem. — Posterior versio, quam Chronographus adhibuit, non solum imperfecta ad nos pervenit unico codice, qui eam tradidit, lacero et corrupto, sed etiam cum alibi passim tum praesertim in capite de regibus Israhel plura omittit quae et in altera versione leguntur et adsunt apud Alexandrinum, reiecta opinor ab ipso Chronographo. sustulit idem ut debuit computationes in chronicis quae tractabat inventas substituto iis computo (p. 138. 139) ad annum 334 usque deducto. e contrario interdum plura habet profecta ex auctore Graeco: ita c. 35 verba adscripta de Lamech *fiunt simul anni DCXLII* collato Alexandrino intelleguntur adfuisse in archetypo Graeco. inde colligitur etiam priorem interpretem a breviando nequaquam abstinuisse. ne interpolationes quidem absunt a posteriore versione. in geographicis quae leguntur inter c. 88 (= I, 148) et 90 (= I, 149) de Melchisedec patriarcha et Scythopoli unde veniant nescio[1]) neque audeo pro interpolatis habere, cum possint esse reliquiae formae plenioris. at apostolorum nomina (c. 169) de suo videtur inseruisse Chronographus. multo minus auctoris Graeci sunt inserti populorum stemmati post c. 76 (= I, 185) Bulgares cum archegeta eorum Ziezi, qui cum praeterea non memorentur ante aetatem Theoderici regis Gothorum, ne a Chronographo quidem adici potuerunt, sed crediderim proficisci ab eo scriptore, qui chronica haec Orosii esse voluit.

De auctore libri antequam disputemus, agendum est de tertia forma huius libelli ea, quam nos editioni adiecimus sub lemmate Chronici Alexandrini. venit ea ex auctore qui hodie appellari solet Barbarus Scaligeri, id est ex codice unico, qui fuit aliquando Claudii Puteani[2]), hodie est bibliothecae Parisinae Lat. n. 4884 saec. VII exeuntis vel VIII[3]). ediderunt quae eo continentur primus Scaliger in thesauri temporum Eusebii ed. priore Leidensi a 1606 app. p. 44—70, secunda Amstelaedamensi a. 1658 app. p. 58—85 cum praescriptione hac: 'excerpta utilissima ex priore libro chronologico Eusebii et Africano et aliis Latine conversa ab homine barbaro inepto Hellenismi 'et Latinitatis imperitissimo'; deinde Alfredus Schoene ad prius volumen chronicorum

1) Praeter ea quae similia habet Genesis 14, 18, *ἐκ τῆς φυλῆς τῆς Χάμ* Melchisedec dicitur in chronico paschali p. 90 Bonn. reperiturque Melchi pater Melchisedec apud Malalam p. 58 Bonn. plena redit genealogia Chronographi, ut monuit Dillmannus, apud unum Athanasium quem dicunt (Fabricius cod. pseudepigr. vet. test. vol. 1 ed. 2 p. p. 311): *ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦν τις βασίλισσα Σαλὴμ κατὰ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως· ἐγέννησε δὲ τὸν Σαλαάθ. Σαλαὰθ δὲ ἐγέννησε Μελχί. Μελχὶ δὲ εἶχε γυναῖκα κατὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς Σαλήμ. ἔτεκε δὲ αὐτῷ δύο υἱοὺς ἕνα καλούμενον τὸν Μελχὶ καὶ ἕτερον Μελχισεδέκ.* de oppido Salem ab Hierosolymis diverso sito prope Scythopolim agit imprimis Hieronymus epist. 73, 7. 2) Ex eius bibliotheca citat 'chronica Alexandrina' haec Cuiacius in paratitlis ad C. Iust. 1, 37 (opp. ed. Neap. vol. 2 p. 73). 3) Inter infinitos soloecismos errores medio aevo proprii aut rari sunt aut nulli, ut *ti* pro *ci* vix reperitur nisi in uno vocabulo *provintia*.

Eusebii et Hieronymi (1875) app. p. 175—239, hic ita, ut pagina paginae, versus versui respondeat. liber spatia habet multis locis vacua relicta evidenter destinata picturis recipiendis, fere ut cernuntur in libris Notitiae dignitatum, eodemque videtur referendum esse, quod in libro nulla reperitur neque inscriptio[1]) neque subscriptio. ex quaternionibus qui supersunt octo ipsi integri (extremi quod deficit folium postremum[2]) non scriptum fuit, cum folii praecedentis versa et ipsa a scriptura vacet) septem primi numerati sunt numeris continuis, post septimum unus pluresve deficiunt, adest extremus. vidi ego librum et contuli, sed editione Schoeniana qui utitur, ipso libro carere potest. et ipsum barbare admodum ex Graeco versum esse demonstratione non indiget, evenitque etiam in hoc, ut librarii posteriores Graecis ab interprete retentis postea Latina substituerint: certe c. 62 *Lychnitis* vocabulo, quod picturae retinent, *Lucidissima* substitutum est in textu. ipsa compilatio a libro generationis longe recedit. scilicet cum pars prima f. 1—20', 7 (infra c. 1—257) itemque tractatus f. 24', 3—31, 24 (infra c. 258—315) priori parti libelli generationis respondeant, neque adest index eius et praefatio et aliena sunt omnino ab eo libello quae praeterea Alexandrinus exhibet 'sine genealogia' de regibus Italiae f. 20', 22—24', 3 et postea a f. 31, 24 de regibus Persarum et Alexandrinis et chronographica alia, quorum pars maior cum ad nostra non pertineat, exclusa est (cf. p. 129 c. 315 not. 1), pars minor infra edetur cum chronicis quibus respondet Italicis. sed quatenus chronica Alexandrina cum iis de quibus egimus coniuncta sunt, apparet compilatorem eorum archetypum adhibuisse forma pleniore quam qua repraesentatur in libello generationis et ut neutra recensio recte adhiberi potest nisi adsumpta altera, ita ad quaestionem de auctore tractandam tam plenior quam brevior in censum venit.

Auctoris nomen non traditur. compilatio Alexandrina cum et indice destituta sit et praefatione, ex ipsa non discimus unde sumpserit compilator quae huc pertinentia ei inseruit. etiam libri generationis mundi versio utraque ad nos pervenit aut falso auctoris nomine adscripto aut nullo. nam certe non pars est chronicorum Origenis, quamquam epitomator is, qui ei scriptori haec accepta refert (supra p. 79), non solum Graecam originem agnovit sed, etiam nescio quo casu mirifico eum auctorem laudavit, sub cuius persona alibi quoque verus libelli generationis auctor latet. multo minus Isidori est, cui dubitans tribuit chronographus saeculi septimi ineuntis[3]), vel Orosii, cui tribuit inscriptio ad versionem posteriorem (II, 24) temere adiecta a sciolo quodam saeculi minimum octavi; nam adfuisse eam in codice Vindobonensis archetypo ostendunt excerpta Sangallensia (v. p. 32), quamquam in his inscriptio haec praemittitur excerptis ex chronicis Italicis. nihilominus auctorem non ignoramus[4]): Hippo-

1) Nam quae in prima pagina adscripsit manus posterior (litteris minusculis Carolingicis saeculi noni exeuntis magis quam incipientis indicibus Ducangio praef. ad Chr. pasch. c. VI et Carolo Victore Langlois Parisino, qui mea causa locum denuo examinavit): *cronica Georgii Ambionensis episcopi vel, sicut alii dicunt, Victoris Turonensis episcopi* auctoritatem nullam habent. Georgius Ambionensis episcopus intellegitur sine dubio is cuius mentio fit in vita papae Stephani III (a. 768—772) aliorumque eius temporis pontificum (v. Duchesne ad vitas pontif. 2 p. 473. 482); sed huic quam ob causam adnotator saeculo uno fere Georgio posterior chronica tribuerit, non apparet. 2) Ita folium cum eo olim cohaerens 57 iam solutum est; soluta item sunt duo 59 et 62, sed suis locis inserta. 3) Fredegarius quem dicunt in prologo quarti libri auctores a se adhibitos enumerans quem citat sub nomine *cuiusdam sapientis seu Isidori*, non est is qui sequitur in ipso quarto libro, quae est Kruschii opinio (praef. p. 7); neque enim respicit hic nisi quae iam absolvit. immo intellegit, ut plerique statuunt, eum qui scripsit librum generationis expilatum in libro primo. eum post Hieronymum et Hydatium citari tantum abest, ut opinioni receptae adversetur, ut eam stabiliat: nam liber a Fredegario adhibitus sine dubio pariter atque Berolinensis librum generationis extremo loco habuit et ita compilator, quamquam ei ut debuit in opere primum locum dedit, hic tertium eum nominavit. ceterum ipsa verba declarant Fredegarium librum invenisse auctoris nomine carentem et sola coniectura eum tribuisse Isidoro. 4) Demonstravimus id Ducangius in praef. ad chronicon paschale vol. 2 p. 20 seq. ed. Bonn. et ego in editione priore p. 595 seq.

lytus is est episcopus Portuensis[1]) sub Alexandro et Maximino auctor librorum decem *κατὰ πασῶν αἱρέσεων* sive *φιλοσοφουμένων*. in eius indice operum inscripto statuae eius custoditae hodie in museo Vaticano (C. I. Gr. 8613) recensentur et liber paschalis (*ἀπόδειξις χρόνων τοῦ πάσχα*) citatus item ab Eusebio[2]), unde sumptus laterculus paschatum annos complexus p. Chr. 222–237, scriptus autem imperante Alexandro († 235 Febr. 10), inter annos igitur 222 et 235, sub eadem statua legitur, et alter liber *χρονικῶν*. hisce chronicis scripta anonyma de quibus agimus et tempore et loco egregie respondent. nam libelli generationis versio prior cum finiat in Alexandri anno extremo (I, 302. 314. 331. 397), scriptus est imperante Maximino († 238 m. fere Maio), id est inter annos 235 et 238. deinde Hippolytus natione Graecus degens in Italia fide Christianus is erat, qui tamquam fundamentum poneret chronographiae ad usum Christianorum aptatae per eum primum ex Oriente in Occidentem translatae et commendatae Latine loquentibus populis ipsa sua exilitate. nec desunt argumenta directa. catalogum episcoporum Romanorum quamquam libelli generationis exemplar nullum servavit, adfuisse eum declarat index *BF*, neque dubium est Chronographum a. 354 eum non tam

1) Episcopum Portuensem fuisse Hippolytum non recte negatur. episcopatum eum separatum ab Ostiensi cum constet extitisse a. 314 (C. I. L. XIV p. 7), nihil impedit, quominus ad ipsum saeculum tertium referatur; nam cum alibi tum maxime in regione suburbana vici quoque celebres suos episcopos habuerunt, ut Trium tabernarum et Silvae candidae, neque quisquam dubitabit Portum eo tempore in ea condicione fuisse. eius loci episcopum Hippolytum diserte faciunt auctores Graeci ipsis libris Hippolytianis usi et ex eorum subscriptionibus pendentes, scilicet epitomator Hippolytianorum vel certe Hippolyto attributorum scriptorum apud Lagardium p. 57 seq. et auctor chronici paschalis p. 12 ed. Bonn. et Syncellus p. 674 in recensu operum Hippolytianorum accepto ab auctore idoneo (Gelzer Afric. 2, 1). accedit quod Prudentius poeta saeculi quinti et martyrologia quamquam in aliis errant, tamen Hippolyti memoriam constanter coniungunt cum Portu. qui ab hac opinione discedunt Graeci et alii et (quod me docuit Harnack) Apollinaris Laodicenus scriptor saeculi quarti medii (p. 72 Lagarde) Romae eum episcopum facientes, non tam errant quam eandem sedem enuntiant minus accurate. Eusebius testis omnium antiquissimus quod eum episcopum facit, de sede sibi non constare significat (hist. eccl. 6, 20: *ἐπίσκοπος δ' οὗτος* — Beryllus — *ἦν τῶν κατὰ Βόστραν Ἀράβων· ὡσαύτως δὲ καὶ Ἱππόλυτος ἑτέρας που καὶ αὐτὸς προεστὼς ἐκκλησίας*: inde Hieronymus vir. ill. 61: *Hippolytus cuiusdam urbis episcopus: nomen quippe urbis scire non potui*, similiter in chronicis a. Abr. 2244), item inde opinor explicandum est, quod cum Hippolytus concilio a. 314 subscribens se dixisset episcopum *de loco qui est in Portu Romae*, homo Graecus aetatis Constantinianae eam indicationem parum intellexit. etiam in philosophumenis, quae Hippolyti esse viri docti hodie consentiunt, auctor *ἀρχιερατείαν* (prooem. p. 4 Duncker) sibi tribuit, id est dignitatem episcopi. contra presbyterum, scilicet sedis urbanae, faciunt et Chronographus loco supra p. 74 edito et supparis aetatis Damasus papa in carmine nuper in lucem protracto (Rossi inscr. chr. 2 p. 82), sed idem et gravissimo errore eum discipulum facit Novati et ipse sibi fidem denegat, finiens ita: *haec audita refert Damasus: probat omnia Christus*. ab hoc carmine deinde pendet Prudentius similia repetens et pendent alii ficticii eius martyrii narratores; nam recte Doellinger (*Hippolytus und Kallistus* p. 105 seq.) negavit ea aetate clericum urbanum simul sedem aliquam episcopalem obtinere potuisse. sed hic quoque error facile explicatur, cum pronum sit confundere episcopos suburbicarios cum clericis urbis Romae. haec ubi consideramus et videmus praeterea in philosophumenis ipsis librum generationis citari scriptum post obitum Alexandri a. 234, illa igitur hoc anno posteriora esse, iam Hippolyti condicio plene explanabitur. litigia acerrima inter Callistum episcopum urbis (a. 218—222) et Hippolytum episcopum Portus agitata non obstant, quominus successori illius Pontiano (a. 230—233) hic in exilio comes fuerit et post obitum summis honoribus Romae honoratus sit sepulcro sanctissimo et statua in suo genere unica. — Contra quam Doellingerius exposuit opinionem schismate facto Hippolytum a Callisti adversariis creatum esse episcopum ipsius urbis Romae quamque sibi probari Harnackius quoque mihi significavit, verum est Hippolytum litigia sua cum Callisto referentem ei tribuere *διδασκαλεῖον* ita, ut cathedram quodammodo ei denegare videatur, sibi autem ecclesiae regimen vindicare, maxime 9, 12: *τινὲς καὶ ἐπὶ καταγνώσει ἔκβλητοι τῆς ἐκκλησίας ὑφ' ἡμῶν γενόμενοι προσχωρήσαντες αὐτοῖς ἐπλήθυνον τὸ διδασκαλεῖον αὐτοῦ*. sed quamquam inde recte colligitur Callistum secundum Hippolytum sedem nullo iure obtinuisse utpote non orthodoxum et caput fuisse Hippolytum eius partis clericorum, qui removendum eum censerent, id ipsum factum esse et se pro eo electum nequaquam ait, et id si evenisset et Hippolytus his verbis aliquantum post Callistum defunctum publice editis sedem urbanam sibi vindicavisset, certe memoria eius non eo loco mansisset, quem indubitate postea obtinuit. 2) hist. eccl. 6, 22: pendent inde Hieronymus v. ill. 61 et Syncellus ad a. 215 p. 675 ed. Bonn.

sustulisse quam transtulisse, collocatum ab eo alio loco et continuatum. nam laterculus quem habet (p. 73) inscriptus est ratione plane Hippolytiana et eius pars prima, de qua supra p. 73 diximus, ad eum annum, in quo Hippolytus finire debuit, tractationem ostendit uniformem, quae deinde mutatur. laterculi autem eius adnotationum vere historicarum omnium prima exilii meminit, quod a. 235 cum Pontiano episcopo Hippolytus subiit. item tempora paschatum vetustiorum adnotata in laterculo statuae Hippolyti adiecto cum indiculis in libro generationum capite eo quod inscribitur 'quis ex quo pascha servavit a Moyse computatis annis' plane conveniunt[1]). redeunt quoque in libello hoc cum quae tamquam Hippolyto propria de rege quodam Iudaeorum apud Syncellum adlegatur temporum computatio[2]) tum quae ipse in libro contra haereses ex eiusmodi scriptione sua affert[3]). Iulii Africani eruditionis historicae ad Christianam religionem aptatae principis volumina edita a. 221 Hippolytum paucis lustris post eum scribentem adhibuisse ut verisimile est, ita Hippolytus eadem doctrina, cuius fidem facit operis contra haereticos liber primus totus Theophrasteus, hoc quoque argumentum tractavit, et ut *διαμερισμὸς τῆς γῆς* sine dubio ipsius est, non ex Africano compilatus, ita tantum abest, ut in chronologia sacra huius se adseclam ostendat, ut suam viam contra eum tenere soleat[4]). iam cum supra viderimus operis huius duas formas extitisse Graece scriptas, pleniorem alteram, quam adhibuit auctor Alexandrinus, alteram breviorem, quam sub inscriptione *libri generationis mundi* Latine verterunt interpretes duo, aut forma illa plenior auctori Hippolyti attribuemus, aut, si ipsa est Hippolyti, liber generationis versio est epitomae chronicorum Hippolytianorum. quaestio quamquam hoc loco tractari non potest, mihi secunda opinio magis probatur. nam titulus diversus chronicorum et libri generationis recte explicabitur, ubi hunc ex illis breviatum esse sumimus et cum multa capita pariter deficiant in utroque libello, adsint autem apud Alexandrinum, partem eorum verisimile est a fuisse iam ab archetypo communi Graece scripto.

Librum Hippolyti Graece deperditum[5]) qualem auctor emisit, aliqua tenus restituere poterit qui rem aggredietur adhibitis subsidiis omnibus tam Graecis quam Latinis:

1) Krusch *neues Archiv* 7 (1882), 457 seq.; Gelzer Afric. 2 (1885) p. 3. 2) p. 413 Bonn. (cf. p. 414): *ὁ δὲ ἱερὸς Ἱππόλυτος ἐν τῷ κατὰ τὴν Σωσάνναν καὶ τὸν Δανιὴλ συγγράμματι τρία ἔτη λέγει τὸν υἱὸν Ἰωακεὶμ Ἰωακεὶμ, τὸν καὶ Ἰεχονίαν μετὰ τὸν πατέρα κρατήσαντα μετοικισθῆναι εἰς Βαβυλῶνα.* idem legitur et in libello generationis I, 292 et apud Alexandrinum c. 291. Africanus e contrario huic regi tribuit aut menses tres aut annum unum (Gelzer Afric. 1, 98). sequentia quoque redire in libro generationis II, 182 ad eum locum adnotavimus. 3) 10, 30 quae de chronologia Iudaica leguntur, redeunt fere in libro generationis. item de linguis populorum agens ait auctor: *ἦσαν δὲ οὗτοι οβ' ἔθνη, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα ἐκτεθείμεθα ἐν ἑτέραις βίβλοις.* 4) Meum de ea re errorem recte redarguit Gutschmid (mus. Rhen. a. 1857 p. 44 = opusc. 1, 413). in Genesi tractanda Africanus crisi severiore usus textum genuinum sequitur, Hippolytus versionem vulgatam Graecam; ita ab Adam ad diluvium annos numerat Africanus 2262, Hippolytus 2242. Cainan alterum reicit Africanus, agnoscit auctor libri generationis (I, 43 = II, 42 = Alex. 19). 5) De codice Graeco chronicorum Hippolyti in Hispania adservato quae narrantur (Kunst in eph. nostra *Archiv* 8, 227), ea redeunt ad codicem bibliothecae Antonii Augustini in catalogo edito Tarracone a. 1586 (ab eo pendet Mader de bibliothecis 1666 p. 128) sic descriptum: 'n. 139 Marcellini vel Hippolyti 'sive potius incerti epitome temporum ab orbe condito usque ad annum vicesimum Heraclii imperatoris cum con'sulatibus et indictionibus et aliis cognitione dignis. Petri episcopi Alexandrini et martyris disputatio de celebra'tione paschatis contra falsum ordinem Hebraeorum. extat initio voluminis. liber recens in charta scriptus an. 'ↀ DLXXIII forma quadrati'. eum librum Carolus Graux, quem paullo ante obitum de eo consului, rescripsit illatum esse in bibliothecam Escurialensem signatum ibi antra IIII°. B. 9, postea V. Θ. 21; in ea bibliotheca librum vidisse c. a. 1620 doctum quendam ex Scottia virum eumque in catalogi Augustiniani illius exemplari adservato in eadem bibliotheca Escurialensi adnotasse librum scriptum esse manu Andreae Darmarii noti eius aetatis librarii Graeci; catalogorum duorum eius bibliothecae ante incendium factorum c. a. 1600 a Nicolao della Torre (Miller *mss. Grecs de l'Escurial* p. 332, ubi hic liber reperitur p. 339 n. 104) alterum volumen illud sic describere: *Μαρκελλίνου καὶ Ἱππολύτου ἤτοι ἀδήλου ἐπιτομὴ χρόνων ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι τῆς βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ νέου καὶ τοῦ αὐτοῦ υἱοῦ Κωνσταντίνου*, alterum idem volumen attribuere Petro Alexandrino (scilicet propter prius opusculum eidem insertum); periisse cum aliis in incendio fatali a. 1671. in eo certe iactura nulla facta est; nam aperte apographum fuit codicis hodie Vaticani Graec. n. 1941, qui servavit nobis

nam excerpta inde multa supersunt apud scriptorem chronici paschalis et apud Georgium Syncellum aliosque auctores complures, quorum conspectum dedit Alfredus de Gutschmid (*zur Kritik des διαμερισμός τῆς γῆς* mus. Rhen. vol. 13 a. 1858 p. 377): quaeque in Latinis versionibus culpa interpretum librariorumve obscurata sunt, plerumque statim explanat adhibita recensio Graeca. sed disquisitio ea ethnographiam sacram universam ad Geneseos caput X applicatam complecti debet itaque latissime patet. inchoavit rem in parte ethnographica Carolus Muellenhoff in commentario *über die Weltkarte des Kaisers Augustus* (Kiliae 1856 p. 36 seq.): at quantopere absint eius temptamina a iusta perfectione, modo citatus Gutschmid severo, sed non iniquo iudicio ostendit in museo Rhenano et vol. 12 p. 622—626 seq. et loco supra citato vol. 13 p. 377—408. laterculos autem Hippolyti inter alios qui nuper tractavit Henricus Gelzer (Sextus Iulius Africanus vol. 2 a. 1885 p. 3 seq.), neque recte distinxit quid esset Hippolyti et non esset neque a libris scriptis satis instructus ad rem explicandam accessit et male neglexit quae ex hoc suo libro in philosophumenis auctor repetiit. nos ut noluimus Hippolytianorum chronicorum restitutionem aggredi, Latinas versiones quae supersunt in hac editione proposuimus ita plenas et ita correctas, ut per libros expleri et emendari potuerunt, abstinentes a coniecturis, ne per eas incideremus in ipsius libelli retractationem a nostri operis consilio et fine alienam. Latinae vero recensiones ita sunt innexae labentis aetatis temptaminibus rerum narrandarum, ut Hippolyti chronica Latine facta quamquam ad ipsam vetustatem cognoscendam parum utilia neque omittere nobis liceret neque leviter tractare.

Computi in fine libri generationis a Chronographo adiecti conspectum subicere visum est non supervacaneum fore, quamquam difficultates inde magis indicabuntur quam solventur.

ab Adam ad diluvium	2242
corrigendum ex numeris singillatim traditis (veris, nisi quod Lamech annos habuit CLXXXIIX) quod traditur IICCCXLII.	
a Noe ad Abraam (natum)	1070
corrigunt numeri singillatim proditi summam M in MLXX.	
ab Abraam ad migrationem Iudaeorum in Aegyptum	180
Iudaei in Aegypto ad exodum	430
Iudaei in deserto	40
Iesu Nave	32
iudices	490 [1]
reges ante regnum divisum	34
fortasse scribendum CXXXIIII.	
reges Iudae ad captivitatem in Babylonia	374
fortasse scribendum CCCCXXIIII.	
captivitas Babylonica	70
deserta Iudaea	710?
ab Adam ad Cyrum	4916
Iudaei sub Persis	230 [2]
reges Macedones	270
regnum Iudaeorum post Alexandrum magnum ad Agrippam	345

chronicon quod dicunt Paschale: ei enim notae illae omnes accurate respondent neque dubium est Augustinum, cuius cura codex ille ex Sicilia Romam adlatus est, exemplum eius sibi parasse, ut sibi paravit Casaubonus aliud servatum hodie in bibliotheca Monacensi scriptum manu eiusdem Darmarii. itaque sola huius hominis coniectura eaque inepta chronicon nititur Hippolyti Graecum.

1) Est numerus ab Africano positus (Gelzer Afric. 1, 90). 2) Item numerus Africani (Gelzer 1, 103).

Quaenam epocha significetur, parum constat. regnum hoc Iudaeorum si incepit a Mattathia anno circiter ante Chr. 169, inde effluxerunt ad mortem Agrippae ultimi regis Iudaeorum a. 44 p. Chr. anni 213, ad excidium Hierosolymorum anni 240.

ab Agrippa ad Septimium Severum 5870?

Intellegi Severi consulatum primum a. 194 ex sequentibus colligitur; Agrippae vocabulo quaenam epocha significetur, supra iam dixi parum constare. anni mundi duo 5870 et 1017 separati intervallo certo annorum 140 et ipsi corrupti sunt neque suppetit emendatio probabilis.

a Severo ad Aemilianum et Aquilinum 55

Recte numerantur anni a 195 ad 249 p. Chr.

ab Aemiliano et Aquilino ad Diocletianum IX et Maximianum VIII 55

Recte numerantur anni a 250 ad 304 p. Chr.

a Diocletiano IX et Maximiano VIII ad Optatum et Paulinum 30

Recte numerantur anni a 305 ad 334 p. Chr.

ab Adam ad Paulinum et Optatum 1017?

Numerum corruptum quomodo emendem, supra iam dixi me non perspicere.

Unde veniant computationes hae corruptae sane et perturbatae, frustra quaesivi; ad Hippolyteas cum aliquot prope accedant, aliae differunt, et in summa re cum neque de ipsis numeris ab Hippolyti positis satis constet et in computo hoc continuatorum et librariorum immutationes late videantur grassatae esse, nos ab iis restituendis abstinere debuimus. unum apparet in parte extrema, certe a Severo, Chronographum adhibuisse tabulam fastorum ita conscriptam, ut singulae paginae quinque et quinquaginta consulum paria continerent, extrema non esset perscripta.

Editiones libri generationis fecerunt potissimum hi.

1. Canisius in lectionibus antiquis vol. 2 (1601) p. 154 seq., quam editionem repetiit Basnage thesaurus monumentorum eccl. et hist. vol. 2 (1725), 1, p. 155 seq.
2. Labbé bibl. nova mss. librorum vol. 1 (1657) p. 298—309.
3. Ducange ad Chronicon paschale ed. Paris. 1688 p. 413—421, ed. Bonn. vol. 2 p. 96 seq.
4. ego in priore editione Chronographiae (1850) p. 637 seq. ad codicem Chronographi Vindobonensem.

Codicum ordinationem in libro generationis priore uno solo loco mutavi collocans c. 134 inter c. 151 et 152. secundi capita ordinavi ad priorem; codicis quae sit, et indicant numeri adscripti et conspectus supra p. 82. chronicorum Alexandrinorum ordinem non mutavi, omisi multa inter c. 257 et 258.

Lib. gen. I.

1. Dinumeratio temporum et annorum a generatione saeculi usque in hunc diem.
   liber generationis ab adam usque ad ordinem (hunc diem *conicit Krusch*) quae continetur in hoc libro dinumeratio t. et a. generationis saeculi (*sic F*, generationes *B*) usque in hunc diem *BF*, haec sunt diutissime per diuersa quaesita sic dinumeratio t. et a. (et a. *om. G*) a generatione saeculi ab adam usque in consulatum (-tu *G*) ualentiniani (ualentini *G*) et ualentis anni sunt vdcccxxviii *GC*.
2. terrae divisio tribus filiis Noae: declaratio gentium, quae ex quibus factae sint et quas singule terras et civitates sortitae sunt[a].
   a) et quas singule (-las *G*) t. et c. sortitae (-ti *G*) sunt *FGC*, *om. B*
3. quantae insulae clarae.
4. qui ex quibus gentibus transmigraverunt.
5. quot flumina nominata.
6. quot montes nominati.
   pro 5. 6 quod m et fl. *GC*
7. quot iudices et[a] quis quot annis populum iudicavit.
   a) et *GC*, *om. BF*
8. quot reges in tribu Iuda et quis quot annis regnavit.
9. declaratio paschae et quis quando servavit ex temporibus Moysi in hunc diem.
   om. GC
10. reges Persarum a Cyro et quis quot annis regnavit.
   post 18 GC
11. reges Macedonum ab Alexandro et quis quot annis regnavit.
   post 16 GC
12. imperatores Romanorum ab Augusto et quis quot annis imperavit.
   post 10 GC
13. tempora Olympiadum ab Ipito usque in praesentem olympiadem.
   om. GC
14. nomina patriarcharum a generatione.
   post 15 G
15. nomina prophetarum.
16. mulieres prophetissae.
   post 17 G, post 19 C
17. nomina regum Hebreorum.
   regum ex iuda *post 19 G, om. C*
18. et regum qui in Samaria regnaverunt supra X tribus et quis quot annos regnavit.
   regum (reges *C*) samariae *post 11 GC*

Lib. gen. II a. 334.

1. In hoc libro sunt congregationes temporum vel annorum a constitutione mundi usque in hodiernum diem.
2. divisiones terrae tribus filiis Noe post diluvium. manifestaciones gentium que gentes ex quibus nate sunt et quas singuli eorum provincias et civitates hereditaverunt.
3. quot insule manifeste.
4. qui ex quibus gentibus advene facti sunt.
5. quot flumina opinata.
6. quot montes nominati.
7. quot iudices et quis eorum quot annos iudicavit populum
8. quot reges in tribu Iudeorum et quis eorum quot annos regnavit.
9. ostensio pasche, quis ex quo pascha servavit a Moysen computatis annis.
10. tempora regum Persarum a Cyro et quis quot annis regnavit.
11. nomina patriarcharum a geneseos.
12. nomina prophetarum.
13. nomina apostolorum.
14. mulieres prophetisse.
15. nomina regum Hebreorum.
16. reges qui in Samaria regnaverunt et quis eorum quot annos regnavit.
17. sacerdotum nomina.
18. nomina regum Machedonum ab Alexandro et quis quot annos regnavit.

Lib. gen. I.

19. nomina sacerdotum.

post 14 G, post 15 C

20. nomina episcoporum[a] Romae et quis quot annis praefuit.

sic B, emperm *F euidenti errore, quem frustra tuetur Kruschius Archiv 7, 469, om. caput GC, in sequentes* libri qui sunt ueteris et noui (et noui *om. G*) testamenti canonici cum indiculis uersuum *(v. p. 80).*

ordinant igitur capita sic: 1. 2. 3. 4. 6. 5. 7. 8. 14. 15. (15. 14 *G*) 19. 17 *(om. C)* 16. 11. 18. 10. 12 *GC.*

21. Quoniam quidem oportet instructum esse veritatis diaconum, necessarium[a] existimavi, frater carissime, hos in brevi de sanctis scripturis facere sermones ad corroborandam[b] doctrinam tuam, ut per paucas enarrationes non sine causa inquisitas virtutes veritatis citius agnoscamus, abscidentes prius indoctorum generatam contentionem, quae obumbrant sensum[c], huiuscemodi indoctum edoceat.

b) corroborandum *B*a c) sensum̧ *F, om. B*

22. Summa autem cum industria praevidere cupientes iuxta veritatem cognoscimus gentium divisiones et parentum dinumeratam generationem, intrabitationis quoque tempora et bellorum commissiones et iudicum tempora[a] dispensationes et regum annos et prophetarum tempora, qui et quibus regibus nati sunt, quales captivitates populi quibus regibus[b] et quibus iudicibus contigerint quique sacerdotes quibus temporibus fuerint et quae divisio, quae perditio facta sit, quo autem modo generatio[c] seminis Israhel de patribus in Christo conpleta sit et quot quantique per quanta tempora dinumerentur[d] anni a creatura saeculi usque in hunc diem.

a) tempora *del.* b) nati s. q. c. p. q. regibus *F, om. B* c) generatione *B*a d) dimumerentur *B*

23. Existimavimus autem incipientes a Genesi iuxta verbum ostensionem sicut expetit[a] declarare, non ex nostra quadam parte[b], sed ex ipsis sanctis scripturis testificari[c]. Hinc ergo occursionem arripientes iuxta[d] ordinem de Genesi sermonem faciemus.

a) *scr.* expedit b) partem *B*a c) *scr.* testificati d) *omissis quae praecedunt c.* 21. 22. 23 hinc ergo incipiemus et iuxta *cet. GC*

Lib. gen. II. a. 334.

19. imperatorum Romanorum nomina a Gaio Iulio Caesare et consulibus.

20. Quorum omnium[a] per omnia paratum esse veritatis ministrum, optimum arbitratus sum compendiosum sermonem facere ad congruam sapientiam: opus est[b] etenim per ostensionem non vacue cogitantes, sed liquidum secundum veritatem historie inquirere in brevi que adprehendimus, amputantes primum contenciones ignorantium, quae generant litem et obscurant sensum ignorantium que[c] possunt studeri.

a) *scr.* quoniam oportet *similiterve* b) opost *V* c) qui *V*

21. Qui autem diligenter volunt et studiose historiam discere, cognoscant gentium divisiones et patrum genealogiam et temporum V peregrinationes[a] et civitatum 55'
conventiones et iudicum dispositiones et regum tempora et prophetarum, quae autem captivitates in populo fuerunt, sub quibus regibus et iudicibus contigerunt, qui autem sacerdotes fuerunt vel quibus temporibus sacerdotium funxerunt, quae autem divisiones temporum et populorum facte sunt, ut autem discensio senum[b] Israel ex patribus in Christo adimpleretur et quot et quanta tempora dinumerantur annorum a constitucione mundi usque in hodiernum diem.

a) *scr.* tempora peregrinationis b) *scr.* seminis

22. Visum est nobis sermonem a Geneseos facere non ex proprio argumento, sed de sacris scripturis testimonia tollentes. Hinc ergo initium sumimus secundum ordinationem a Geneseos acceptam.

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 334.*
24. Explicit prefatio. *om. GC*	23. Explicit prefatio.
25. Incipit narratio. *om. GC*	24. (Incipit chronica Horosii.)
26. Liber generationis hominum.	25. Liber generationis mundi.

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II. a. 334.*	*Chr. Alex.*
27. Quo die fecit deus Adam ad imaginem dei fecit eos[a]. a) fecit eos *om. GC*	26. Qua die fecit deus Adam ad imaginem et similitudinem suam.	1. Primus homo factus est a deo, cui nomen erat Adam: uxor autem eius Aeva. 2. Ab Adam usque ad dilivium Noe generationes X, anni autem duo milia ducenti quadraginta duo[a]. a) *vacant vv. 12*

Lib. gen. I.	*Lib. gen. IIa. 334.*	*Chr. Alex.*
28. Vixit autem Adam annis CCXXX[a] et genuit Seth. a) *sic B*, cxxx *F*, ccxx *G*	27. Adam annorum CXXX genuit Seth.	3. Adam factus est annorum ducentorum treginta et sic genuit Seth. mortuus est autem Adam annorum noningentorum treginta.
29. Vixit autem Seth annis CCV et genuit Enos.	28. Seth annorum CC genuit Enos.	4. Seth autem vixit annos CV: fiunt simul anni quadringenti XXXV: et genuit Enos. mortuus est autem Seth annorum noningentorum duodecim.
30. et vixit Enos annis CLXL et genuit Cainan.	29. Enos annorum CXC genuit Cainan[a]. a) caman *V*	5. Enos autem vixit annos CXC: fiunt simul anni sexcenti quinquaginta quinque: et genuit Cainan. mortuus est autem Enos annorum noningentorum quinque.
31. et vixit Cainan annis CLXX et genuit Meleleel[a]. a) maleleel *G*, malelel *C*1, malaleel *C*2	30. Cainan[a] annorum CLXX genuit Malaleel. a) caman *V*	6. Cainan autem vixit annos CLXX: fiunt simul anni DCC nonaginta quinque: et genuit Malelehel. mortuus est autem Cainan annorum noningentorum XC.
32. et vixit Meleleel[a] annis CLXII[b] et genuit Iaret. a) maleleel *G*, malelel *C*1, malaleel *C*2, et u. mel. *om. B* b) clxv *G*, clx *C*	31. Malaleel annorum CLXVI genuit Iareth.	7. Malelehel autem vixit annos centum sexaginta quinque: fiunt simul anni noningenti sexaginta: et genuit Iared. mortuus est autem Malelehel annorum octingentorum nonaginta.

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II. a. 334.*	*Chr. Alex.*
33. et vixit Iaret annis CLXII et genuit Enoc.	32. Iareth annorum CCLXVI genuit Enoch.	8. Iared autem vixit annos centum sexaginta duos: fiunt simul anni mille centum viginti duo: et genuit Enoch. mortuus est autem Iared annorum noningentorum LXII.
34. et vixit Enoc annis CLXV et genuit Matusalam.	33. Enoc annorum CLXV genuit Matusala.	9. Enoch autem vixit annos centum sexaginta V: fiunt simul anni mille ducenti octuaginta VII: et genuit Mathusalam. placuit autem Enoch deo factus annorum tricentorum sexaginta quinque et translatus est.
35. et vixit Matusalam annis CXVII[a] et genuit Lamec. a) CLXVII *G*, CLXV *C'*	34. Matusala ann. CLXXXVII genuit Lamech.	10. Mathusalam autem vixit annos CLXVII: fiunt simul anni mille quadringenti LIIII: et genuit Lamech. mortuus est autem Mathusalam annorum noningentorum LXVIIII.
36. et vixit Lamec annis CLXXXVIII[a] et genuit Noe. a) CXXIII *GC'*	35. Lamech annorum CLXXII genuit Noe: fiunt simul anni DCXLII[a]. a) *ex* XLII *factum* XCII *V*	11. Lamech autem vixit annos CLXXXVIII: fiunt simul anni mille DCXLII: et genuit Noe. mortuus est autem Lamech annorum septingentorum.
37. et erat Noe annorum D et genuit tres filios Sem Cham et Iafeth.	36. Noe annorum D genuit filios tres Sem, Cham et Iaphet.	12. Factus est autem Noe annorum quingentorum: fiunt simul anni duo milia CXLII et genuit Noe tres filios Sem, Cham et Iafeth.
38. Post annos autem C, postquam generatus est Sem, fit diluvium, cum esset annorum sescentorum Noe.	37. Erat autem Sem annorum C, quando factum est diluvium, cum esset Noe annorum DC.	13. et factum est, cum homines multiplicarentur super terram et filias procreassent, videntes autem angeli dei filias hominum quod essent pulchrae, acceperunt sibi uxores ex omnibus quas elegerant. et dixit dominus deus: non permanebit spiritus meus in hominibus istis in aeternum, quia caro sunt, eruntque dies eorum annorum CXX. gigantes autem erant super terram in diebus illis et ultra, cumque introissent angeli dei ad filias hominum, ille que genuerunt, illi fuerunt gigantes a seculo homines nominati. corrupta est autem terra coram deo et repleta est terra iniquitate. et vidit dominus deus terram quia[a] corrupta erat: omnis quippe caro corruperat viam suam super terram: et dixit dominus deus ad Noe: tempus omnium rerum venit coram me: et quia repleta est terra iniquitates eorum, et ecce corrumpam eos et terram. fac autem tibi arcam de lignis quadratis et linies eam intrinsecus et extrinsecus asfaltu bitumini et quod sequitur.

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 334.*	*Chr. Alex.*
		et fecit Noe omnia quae praeceperat illi dominus deus. et erat Noe annorum sexcentorum. fiunt autem simul anni duo milia ducenti quadraginta duo. et diluvium aquarum factum est super terram quadraginta diebus et quadraginta noctibus, et mortua est omnis caro quique habuit spiritum vitae in semet ipso super terram ab homine usque ad pecus et reptile et ferarum et omnium quod erat super terram habens spiritum vitae in semet ipso. post haec autem in sexcentesimo primo anno exiit Noe et omnes qui cum eo erant de arca. a) *bis P*
39. Fiunt ergo ab Adam usque ad diluvium generationes X[a], anni IICCXLII. a) xi *F*	38. Fiunt ergo ab Adam usque ad dilu v vium anni duo milia CCXLII, generationes X.	14. fiunt autem simul ab Adam usque ad diluvium Noe anni duo milia ducenti quadraginta duo[a]. a) *vacant vv. 26* *V. f. 56*
		15. et a diluvio Noe usque ad turris aedicationem et confusione linguarum generationes sex, anni autem quingenti quinquaginta octo.
40. Hae sunt generationes Sem.	39. He sunt generationes Sem.	16. Hii autem sunt filii Noe: Sem, Cham et Iafeth post diluvium[a] sic: a) dilu um *P*
41. Sem cum esset annorum C, genuit Arfaxat anno II post diluvium.	40. Sem[a] post diluvium anno secundo genuit Arfaxath. a) *om. V*	17. Sem factus est annorum CI: fiunt simul anni duo milia trecenti quadraginta tres: et genuit Arfaxad.
42. et vixit Arfaxat annis CXXXV et genuit Cainan.	41. Arfaxath annorum CXXXVI genuit Cainan.	18. Arfaxad autem vixit annos centum treginta V: fiunt simul anni duo milia quadringenti septuaginta octo: et genuit Cainan.
43. et vixit Cainan annis CXXX et genuit Sala[a]. a) salam *GC*	42. Cainan annorum CXXXI genuit Sala.	19. Cainan autem vixit annos centum treginta: fiunt simul anni duo milia sexcenti octo: et genuit Salam.
44. et vixit Sala[a] annis CXXX et genuit Eber. a) salam *GC*	43. Sala annorum CXXX genuit Eber[a]. a) ebes *V*	20. Salam autem vixit annos centum treginta: fiunt simul anni duo milia septingenti treginta octo: et genuit Eber.
45. et vixit Eber annis CXXXIIII[a] et genuit Falec. a) cxxxiii *GC*	44. Eber annorum CXXXIIII genuit Faleg.	21. Eber autem vixit annos centu XXXIIII: fiunt simul anni duo milia octingenti duodecim: et genuit Falech et Ragau fratrem eius.

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II. a. 334.*	*Chr. Alex.*
		22. Sub ipso factum est dispersio. et fuit omnis terra labia et vox una omnibus: et factum est, dum moverent ab Oriente, invenerunt paneum, quod est terra fructifera in terra Sennaar, et habitaverunt ibi. et dixit homo ad proximum suum: venite, faciamus nobis lateres et coquamus eas igne. et facta est eis ipsa latera quasi lapis, et bitumen erat illis lutus. et dixerunt: venite aedificemus nobis civitatem et turrem, cuius capud sit usque ad caelum, et faciamus nobis nomen, antequam dispersi fuerimus super omnem faciem terrae. et descendit dominus deus[a] videre civitatem et turrem, quam aedificaverant filii hominum, et dixit dominus deus: ecce labia et vox omnibus una, et hoc initiarunt facere, et nunc non minuitur ex ipsis omnia quaecumque proposuerunt facere. venite, descendentes dispersas faciamus ibi eorum linguas, ut non obaudiat unusquisque vocem proximi sui. et dispersit illos dominus deus inde super faciem omnis terrae, et cessaverunt aedificantes civitatem et turrem. propter hoc vocatum est nomen eius confusio, quia ibi confudit dominus labia omnis terrae, et exinde dispersit eos dominus deus super omnem faciem terrae. a) *adnotatur in P m. 1:* non corporaliter intellegitur quod descendit dominus deus.
46. usque ad hunc generationes V, anni DXXVIIII[a]: ab Adam autem generationes XV, anni sunt IIDCCLXXI[b]. a) sunt ergo a diluvio usque ad natiuitatem falech anni DXXXI (DXXVII *C*) cum illo biennio quod memoravi superius post diluvio secundo anno genitum arfaxat *GC* b) LXXIII *G*	45. Fiunt simul anni DXXXI, generationes V: ab Adam generationes XV, anni IIDCCLXXIII.	23. Fiunt autem simul ab Adam usque ad turris aedificationem et dispersionem terrae generationes quindecim, anni duo milia octingenti LXXVIII[a]. a) *vacant vv. 14*

Lib. gen. I.	*Lib. gén. IIa. 334.*	*Chr. Alex.*
47. Divisio terrae[a] tribus filiis Noe. a) et *ins. B, om. GC*	16. Divisio terre tribus filiis Noe.	24. Terrae divisiones tres filios Noe post diluvio factum est sic:
48. Post diluvium Sem Cham Iafet trium fratrum tribus divisae sunt.	47. Post diluvium trium fratrum in tribus partibus divisa est terra.	25. Sem, Cham et Iafeth trium fratrum secundum tribum partiti sunt super terram.
49. et Sem quidem primogenito[a] a Persida et Bactris usque in India longe usque in Rinocoryris est[b]. a) (pars facta est *ins. G*) b) persida (persidam *C*) bactris (bactrix *G*) longe (longi *G*, in longum *C*[b]) usque rinocururis (rinocoruris *C*[b]) *GC*	48. Sem vero prioris filii portio est a Persida et ab austro usque in India et Rinocorura longitudo: et habet fluvium Eufraten.	26. et Sem primogenito a Persida et Bactrium usque in India longitudo, latitudo autem ab India usque Rinocorurum.
50. Cham autem secundo a Rinocoruris usque Gadira[a] ad austrum[b]. a) gadira *G*, gadiram *C*, gariraat *B*, cariraat *F* b) ad austrum *om. BF*	91. ‖ Cham vero secundus filius Noe a Rinocorura usque ad Cades, que est ab austro: et habet fluvium Geon qui vocatur Nylus.	27. Cham autem secundo ab Rinocorurum usque Garirum. *V. f. 56'*

Lib. gen. I.	*Chr. Alex.*
51. Iafet autem III a Media usque Gadira[a] ad borram. a) usque italiam et gadeb *G*, usque italiae gad** *C*[1], usque italiae ad gades *C*[2]	28. Iafeth autem tertio a Midia usque Garirum ad aquilonem.
52. Habet autem Iafet flumen[a] Tigridem qui dividit Mediam et Babiloniam. a) frumen *B*[1]	29. Habet autem Iafeth fluvium Tigrem, qui dividet Mediam et Babyloniam in terra Assyriorum.
53. Sem autem Eufratem.	30. Cham autem habet fluvium Geon, qui vocatur Nilus.
54. et Cham Geon qui vocatur Nilus.	31. Sem autem Eufraten.

Lib. gen. I.

55. Confusae sunt autem[a] linguae post diluvium. erant autem quae confusae sunt linguae LXXII[b] et qui turrem aedificabant erant gentes LXXII[c], quae etiam in linguis[d] super faciem tocius terrae divisae sunt.

a) confusi sunt tribus *G et sic fere C* b) lxx *GC* c) lxx *GC* d) quae linguae *GC*

56. Nebrot autem gigans filius Chus Aethiops in escam Mediis venando subministrabat bestias in cibum.

57. Vocabula autem LXXII[a] haec sunt:

a) lxx *GC*

58. filii Iafet.

59. Gamer[a], ex[b] quo Cappadoces.

a) gomer *CO*, gam *G*, b) ex] et *B*¹

60. Magog[a], de quo Celtae[b] et Galatae.

a) magor *C*, mogor *G* b) geltae *B*

61. Madae, de quo Medi.

62. Iuvan[a], de quo Greci et Iones.

a) medii uan *BF*, medi iuuan *C*, medi iuam *G*

63. Thobel, unde Etthalienses[a].

a) thessalienses *O*

64. Mosoc, unde Illyryci.

65. Thiras[a], unde Traces.

a) iras *GC*

66. Cetthyn[a], unde[b] Macedones.

a) elisa *GC* b) trociane trigiiae (*voluit* Troiani Phryges) *ins. F*

67. et filii Gamer.

68. Ascanaz[a], de quo Sarmatae.

a) aschanat *GC*

69. Rifan[a], de quo Sauromatae[b].

a) rufan *F* b) saurobatae *GC*

70. Thogorma[a], de quo Armenii.

a) tergama *G*, thergam *C*, thogor *F*

71. et fili Iuuan[a].

a) *sic GC*, filiiuan *B*, filii iuuan *F*

72. Elisan[a], unde Siculi.

a) eliuan *C*

73. Tharsis, ex quo Hiberi qui et Tyrreni.

74. Cithii, de quo Romani, qui et Latini.

75. Rodii[a].

a) et de quo erthodi *O*, rodi nini et priami *F*

76. omnes XV: de his extiterunt insulae gentium: sunt autem Cyprii ex Citiensibus[a] ex Iafet, si quidem invenimus et eos qui sunt ad borram ex ipsis, de ea tribu Citiensium.

a) *sic GC*, ciuensibus *B*

Chr. Alex.

32. Confusae sunt autem linguae super terram post diluvium: fuerunt autem quae confusae sunt linguae septuaginta duo: qui autem turrem aedificabant, fuerunt gentes septuaginta, qui in linguis super faciem terrae divisae sunt.

33. Nebrod autem gigans filius Chus Ethiopu iste pro cibaria eorum venando porrigebat eis feras.

34. Nomina autem septuaginta sunt haec:

35. filii Iafeth filio Noe tertio iuniori.

36. Gamer, a quo Cappadoci.

37. et Magog, a quo Chaldei et Galates.

38. et Made, a quo Midi.

39. et Yoias, a quo Greci et Hiones.

40. et Thobail, a quo Thettali.

41. et Mosoch, a quo Illyrici.

42. et Thiras, a quo Thraci.

43. et Chattaim, a quo Macedoni.

44. et filii Gamer filio Iafeth tertio filio Noe.

45. Aschanath, a quo Sarmati.

46. et Erisfan, a quo Rodii.

47. et Thorgaman, a quo Armenii.

48. et filii filiorum Iafeth filii Noe.

49. Elisa, a quo Siculi.

50. et Thareis, a quo Iberi, qui et Tyrannii.

51. et Ctici, a quo Romei qui et Latini.

52. Omnes isti filii Iafeth tertio filio Noe: ex istis dispersae sunt insulae gentium: sunt autem et Cyprii ex Citteis ex filiorum Iafeth: simul gentes quindecim: invenimus autem qui ab aquilone sunt ex ipsis, ex tribu Citteis.

Lib. gen. I.

77. Sunt autem ex ipsis etiam gentes, quae sunt in Heliada[a] praeter eos qui postmodum advenerunt ibi. ut puta Sitorum[b], qui habitaverunt civitatem[c], quae apud Grecos honoratur, Athenas.

a) heliada C^1, eliada *G*, helada C^2, bellada *O*, etiada *BF* b) ut p. sitorum (sitaurum *C GC*, reges *(sic) B*, regis *F*, *om. O* c) *sic FGC*, ciuitate *B*

78. et Thebeorum, quoniam Sidoniorum sunt inhabitatores ex Cadmo Agenoris filio[a].

a) ex c. a. filio *C*, ex gadmo ageneris *G*, *om. BFO*

79. et Charcedonis Tyrorum sunt inhabitores[a].

a) *c. 79 habent GC, om. BFO*

80. et quicumque sunt alii similiter post haec apud Halladam[a] transmigraverunt.

a) helledam *G*

81. Cognoscimus autem haec ex lege et prophetis.

82. Erant ergo de Iafet ad confusionem turris tribus XV et hae gentes Iafet a Media usque vesperum[a] Oceani[b] diffusae sunt adtendentes usque ad borram.

a) uespertinum *GC* b) *sic* B^2FC^1, occiani *G*, oceane B^1, oceanum C^2

83. (1) Medi. (2) Albani. (3) Gargani. (4) Arrei. (5) Armeni. (6) Amazones[a]. (7) Culi[b]. (8) Corzieni[c]. (9) Benageni. (10) Cappadoces. (11) Paflagones. (12) Mariandeni[d]. (13) Tibarenses. (14) Chalibes[e]. (15) Mossynnoti[f]. (16) Colchi. (17) Melanceni[g]. (18) Sarmatae. (19) Saurobatae[h]. (20) Meothes. (21) Scytes[i]. (22) Tauri. (23) Thraces. (24) Bastarni. (25) Illuri. (26) Macedones. (27) Hellenes. (28) Greci. (29) Lybyes[k]. (30) Histri[l]. (31) Vieni[m]. (32) Dauni. (33) Iapigesi[n]. (34) Calabri. (35) Opici[o]. (36) Latini qui et Romani. (37) Tyrrenni. (38) Galli qui

a) amaiones *F*, amaxoni *G*, amoxobi *C* b) choli *F*, coli *CGO* c) gorzeni *CO*, gorcen *G*, corzeini *F* d) mariandini *GC* e) chalibes *C*, clabes *G* f) mossioni *GC*, oxosinnoti *O* g) malanceni *C*, malancini *G*, melacleni *O* h) saurobace *F*, sauromatae B^2O i) scite *C*, sirthae *G* k) libes *C* l) *sic FCG*, hystri *O*, istri *B* m) uenni *GC* n) *sic C*, iapeges *G*, iapyges *O*, dapues *BF* o) *sic FGCO*, calabrii pici *B*

Chr. Alex.

53. Est autem de Elladii gentes omnes ex ipso, excepto his qui habitaverunt in postero ibi, es[a] Saitei, qui habitaverunt circa mare honorabilem civitatem, quae vocatur Athenas.

a) *scr.* id est

54. simul autem et Thibas, qui Sidonii sunt acolae, de Cathmo Aginoru.

55. Chalcedonii autem Tyranni peregrin fuerunt.

56. et alii simili modo qui posthac in Ellada migraverunt.

57. Haec sunt autem gentes Iafeth tertio filio Noe a Midia usque ad speriam a parte Oceani adtendens ad aquilonem sic:

58. (1) Midii. (2) Albani. (3) Gargani. (4) Errei. (5) Armeni. (6) Amazoni. (7) Coli. (8) Corzini. (9) Dennagi. (10) Cappadoci. (11) Paflagoni. (12) Mariandini. (13) Tabarini. (14) Challyri. (15) Mossonici. (18) Sarmati. (19) Saurobati. (20) Meoti. (21) Scythi. (22) Taurinii. (23) Thraci. (24) Bastarni. (25) Illyrici. (26) Macedoni. (28) Greci. (29) Ligyrii. (30) Istrii. (31) Hunni. (32) Dauni. (33) Iapygii. (34) Colabri. (35) Oppici. (36) Latini qui et Romei. (37) Tyranni. (38) Calli qui et Latini.

Lib. gen. I.

et Celtae. (39) Lybyestini[p]. (40) Celtiberi. (41) Hiberi. (42) Galli. (43) Aquitani. (44) Illuriani. (45) Basanotes[q]. (46) Cyrtani[r]. (47) Lusitani[s]. (48) Voccei[t]. (49) Cunienses[u]. (50) Brittones qui et in insulis habitant.[v]

p) libistini *GC* q) basautes *GCO* r) cystani *GC* s) lusetani *G*, lasecani *C* t) uaceti *GC* u) clunni *GC* v) *laterculum sic disponunt GC* 1. 9. 17. 2. 10. 18. 3. 11. 20. 4. 12. 21. 5. 13. 22. 6. 14. 23. 7. 15. 24. 8. 16. 25. 26. 28 41. 43–50, *omittentes* 19. 27. 42.

84. Qui autem eorum noverunt litteras, hi sunt:

85. (1) Hiberi. (2) Latini qui vocantur[a] Romani. (3) Hispani. (4) Greci. (5) Medi[b]. (6) Armeni.

a) *sic B*, quibus utuntur *GC* b) *sic FO*, medi greci *GC*, greci (*om.* medi) *B*

86. Sunt autem fines eorum a Media[a] ad borram usque Gadiram a Potameda fluvio usque Mastusia ad ilion[b].

a) a media *GCO*, *om. BF* b) mastucia ad olion *G*, maturciam ad olion *C*

87. Terrae autem eorum hae sunt:

88. (1) Media. (2) Albania[a]. (3) Amazonia[b]. (4) Armenia minor. (5) Armenia maior. (6) Cappadocia. (7) Paflagonia. (8) Galatia[c]. (9) Cholcis[d]. (10) Indice. (11) Bosphorina[e]. (12) Meotia[f]. (13) Derres[g]. (14) Sarmatia. (15) Tauriana. (16) Scythia[h]. (17) Bastarnia. (18) Thracia. (19) Machedonia. (20) Dalmatia. (21) Mollis. (22) Thessalia. (23) Locria. (24) Boetia. (25) Betolia. (26) Attica. (27) Achaia. (28) Pellenia[i] quae appellatur Pelleponensus. (28) Acarnea. (30) Epirotia. (31) Illyria. (32) Auchinitis[k]. (33) Hadriace ex qua pelagus Hadriaticum. (34) Calcecia[l]. (35) Lusitania. (35) Italia. (37) Thuscena[m].

a) albana *B*[1] b) amazonia *GFO*, amazoni *B* c) *sic C*, gallacia *G*, galaba *B*, calatia *F* d) *sic GC*, collis *BF* e) borborinam *C*, bosbodinam *G* f) meotiam *GC*, media *BF*, moesia *O* g) *sic C*, derris *O*, dersis *G*, deris *F*, erris *B* h) schitia *F*, scythiae *B*, scitia *GC* i) pallenia *C*, pallennia *G* k) *sic C*, auchnitis *G*, euchnitis *F*, aodinius *B*, auhnyntis *O*: *scr.* Lychnitis l) gallicia *F*, gallia *GC*: *scr.* callaecia m) *sic C*, tuscynia *G*, thusgene *B*, thugene *F*

Chr. Alex.

(39) Ligistini. (40) Celtibirii. (41) Ibirii. (42) Galli. (43) Aquitanii. (44) Illyrici. (45) Basantii. (46) Cyrtanii. (47) Lysitani. (48) Huaccai. (49) Cynii. (50) Brittani qui in insulis habitant.

59 Qui autem sapiunt ex ipsis litteris, hii sunt:

60. (1) Ibirii. (2) Latini qui utuntur Romei. (3) Spani. (5) Greci. (4) Midi. (6) Armenii.

61. Sunt autem termina eorum a Midia usque Garirum quod ad aquilonem: laterae autem a fluvio et fluvium usque Mastusias contra solem.

62. Provintiae autem eorum sunt haec: (1) Midia. (2) Albania. (3) Amazonia. (4) Armenia parva et (5) magna (parua et m. *om. pict.*). (6) Cappadocia. (7) Paflagonia. (8) Galatia. (9) Colchus. (10) India. (27) Achaia. (11) Bosporina. (12) Meotia. (13) Derris. (14) Sarmatia. (15) Tauriannia. (17) Bastarnia. (16) Scythia. (18) Thracia. (19) Macedonia. (20) Dermatia. (21) Molchia. (22) Thettalia. (23) Lucria. (24) Byotia. (25) Etolia. (26) Attica. (27) Achaia. (28) Pelepponissus. (29) Acarnia. (30) Ipirotia (ipeirotia *pict.*). (31) Illyria. (32) Lucidissima (Illychinitia *pict.*). (33) Adracia (adriacia *pict.*), a quo Hadriaticum pelagus. (34) Gallia. (37) Tuscinia. (35) Lysitania. (1) Midia. (39) Messalia. (36) Italia. (39) Celtica. (40) Spanogallia (spanocallia *pict.*). (41) Ibiria. (42) Spania magna.

vocabula redeunt post 63 quadraginta, *spatiis interpositis ad picturas recipiendas, ordine hoc:* 1 *(extra locum suum).* 2–10. 36. 11–15. 17. 16–27. 31. 29. 34. 39. 37. 35. 38. 36. 33. 32. 30. 40. 41, *omissis igitur* 28 *et* 42, *bis posito* 36.

Lib. gen. I.	*Chr. Alex.*
(38) Massalia. (39) Celtes Gallia[a]. (40) Hispanogalia[b] (41) Hiberia. (42) Hispania maior. a) gallia *om. C* b) ispanogalia *F*, hispanogallia *GO*, hispania gallia *B*	
89. Hucusque definit terra Iafet usque ad Brittanicas insulas omnes ad borram respicientes.	63. Simul provintiae Iafeth quadraginta usque ad Brittaniacas insulas, quae ad aquilonem respiciunt.
90. Sunt autem his et insulae istae.	64. Sunt autem eis et insulae commune autem
91. (1) Brittanicae[a]. (2) Sicilia. (3) Euboea. (4) Rhodus. (5) Chius. (6) Lesbus. (7) Chitera. (8) Iacentus[b]. (9) Cefalenia. (10) Ithagae[c]. (11) Corcyra et (12) Cyclades insulae et pars quaedam Asiae quae appellatur Ionia. a) brittania *GC* b) iacintus *G*, siacintus *C*, zacinthus *O* c) *sic C*, itacae *G*, ithaec *B*, iabech *F*	65. (2) Sicilia. (3) Eubya (eubia *pict.*). (4) Rodus. (5) Chius. (6) Lesbus. (7) Cythira. (8) Zacynthus. (9) Cefalinia. (10) Thaci. (11) Corcyra et (12) qui in circuitu sunt parte Asiae qui vocatur Ionia (ionia in Asia *pict.*). *vocabula redeunt similiter sub picturis ordinata sic:* 2. 3. 5. 9. 6. 8. 10. 11. 12, *om.* 4. 7.
92. Flumen est autem his Tigris dividens inter Mediam et Babyloniam.	66. Fluvius autem est eis Tigris dividens Midiam et Babiloniam.
93. Hi sunt fines Iafet.	67. Haec sunt termini tertio filio Noe.
	68. Genealogia Cham secundo filio Noe.
94. Filii autem Cham[a]: a) cham autem hii sunt filiii xxx *GC*	69. Filii autem Cham secundo filio Noe.
95. Chus, ex quo Aethiopes.	70. Chus primogenitus, ex quo Ethiopi.
96. Mestraim[a], ex quo Aegyptii. a) mestrem *GC*	71. et Mestreim, ex quo Egyptii.
97. Fud, de quo Trogloditae.	72. et Fud, ex quo Troglodyti.
98. Chanaam[a], de quo Afri et Fenices. a) chanaan *GC*	73. et Chanaan, ex quo Afri et Funici.
99. et filii Chus[a]: a) nebroth gigas et *ins. O (v. c. 108)*	74. filii autem Chus Ethiopu filio Cham secundo filio Noe.
100. Saba.	75. Sabat.
101. Evilat[a]. a) euila *GC*	76. et Eugilat.
102. Sabata[a]. a) *sic GC*, sabat *BF*	77. et Sabascatha.
103. Regma.	78. et Regma.
104. et Sagabacata[a]. a) sesagata *C*, sesacatam *G*, sabachata *F*, seba et chusa *O*	79. et Secathath.
105. filii autem Regma:	80. et filii Regma filio Chus filio Cham secundo filio Noe.
106. Saba[a]. a) seba *C*	81. Sabat.
107. Iudadan[a]. a) iududan *GC*, et dadan *BO*, et dedan *F*: *post 107 ins.* Saba de quo Sabaei, Euilath. de quo Getuli, Sabata a quo Trabes. Dadan a quo Aethiopes occidentali plagae *O*	82. et Iudadad.

Lib. gen. I.	*Chr. Alex.*
108. Et Chus genuit Nebruth gigantem[a]. a) gigantem *om. BF, totum c. (c. c. 99) om. O*	83. et Chus genuit Nebrud Ethiopem et venatorem et gigantem.
109. et Aegyptiorum patriae cum Mesrain[a] patre ipsorum VIII: dicit enim a) mestrem *G*, mestram *C*[1], mesrem *C*[2]	84. et Aegyptiorum patrias cum Mestreim patre eorum octo: dicit autem sic:
110. et Mestraim[a] genuit Ludiin[b], unde Lydii. a) mestraim *F*, mesraim *B*, mestrem *GC*[1], mesrem *C*[2] b) lodim *GC*, ludim *F*	85. et Mestreim genuit illus Lydiim, ex quo facti sunt Lydii
111. Enemim[a], de quo Pamfili. a) et meminigiin *C*, et menegiin *G*, et nemigin *O*	86. et illus Enemigim, ex quo Pamphyli.
112. Labiin[a], de quo Libies[b]. a) *sic GC*, labain *BF* b) *sic GC*, laboes *BF*	87. et illus Labiim, ex quo Libii.
113. Neptoin[a]. a) *sic B*[2]*F*, neptoen *B*[1], neptalin *GC*, nephtalim *O*	88. et illus Nefthabiim, ex quo Fygabii.
114. et Patrosonim[a], unde Cretes. a) patrosoniin *GC*	89. et illus Patrosoniim, ex quo Licii
115. Casluin[a], unde Lycii. a) cusionim *C*, chusienim *G*	
116. unde exierunt Filistiim[a]. a) filistini *G*, phylistini *F*	
117. et Capturin[a], unde Cileces. a) captorim *GC*, captoroin *F*	90. et illus Cathfthoriim, ex quo Cilicii.
118. Chananeorum sunt patriae cum patre eorum X[a]: dicit enim a) x|xii *F*, *om. inter alia GC*	91. Chananeorum autem patrias cum Chanahan patre eorum sunt duodecim: dicit enim sic:
119. et Chanaam genuit Sidona primogenitum[a], ex quo Sidonii. a) genuitum *B*[a]	92. et Chanahan genuit Sidona primogenitum.
120. et Chetheum[a]. a) cheum *B*[a], cettheum *C*, etthaeum *G*	93. et Chetteum.
121. et Iebyseum.	94. et Amorreum.
122. et Amorreum.	95. et Gergeseum
123. et Gergesseum.	96. et Aeggeum.
124. et Araceum[a]. a) et eu-ehum *C*, et eueum *G*, et auruchaeum *F*	97. et Aruceum ex quo Tripolitani.
125. et Euueum, ex quo Tripolitae[a]. a) et aeueum ex quo tr. *F*, et arracheum unde tripolitae *C*, et arucheum unde tribolite *G*	98. et Asethneum ex quo Orthosiasti.
126. et Aseneam[a]. a) asemneum *G*	99. et Arudium, ex quo Aradii.
127. et Aradium, unde Aradii.	100. et Samareum.
128. et Samaream, unde Samaritae[a]. a) u. s. *GC*, *om. BFO*	101. et Ferezeum.
129. et Amathi, unde Amathusi.	102. et Amathium.
130. Est autem habitatio eorum a Rinocoruris usque Gadiram ad notum[a]. a) ad n. *C*, ad portum *G*, *om. B*	103. Est autem habitatio eorum ad Rinocorurum usque Garirum aspiciente ad septentrionem longitudo.

Lib. gen. I.

131. Ex his autem nascuntur gentes hae[a]:

[a]) gentes hae *GC*, reges (regna *O*) uel gentes *BFO*

132. (1) Aethiopes. (2) Trogloditae (trogoditae *C*[b]). (3) Aggei (agacei *O*) (4) Aggageni (*sic GC*, agageni *O*, *om BF*) (5) Isabini (sabini *C*, sabani *G*). (6) Icthyofagi. (7) Velanni (bellanii *F*, helmani *GC*). (8) Aegyptii. (9) Fenices. (10) Lybyes (11) Marmaredae (marmaritae *GC*). (12) Chari (carpi *GC*). (13) Filiitae (pellictae *C*, pellicia *G*, fallitae *F*). (14) Mysi (miysini *C*). (15) Mossynoeti (mormosneci *C et sic fere G*). (16) Friges. (17) Magones (macedones *C*, macidonis *G*). (18) Bithyni. (19) Nomades. (20) Lycinii (licii *FGC*). (21) Mariandeni (mariandini *GC*). (22) Pamfyli (pampili *GC*). (23) Misudi (mimsudi *B*[a], mynsudi *F*, moysisidii *C*, mossisidi *G*). (24) Pisideni (pisidiseni *B*[a]). (25) Lygallii (lycalli *F*, licalli *C*, *om G*) (26) Cilices. (27) Maurosii. (28) Cretae (cretes *C*, tes *G*). (29) Magartae (magarthae *G*, margartae *C*). (30) Numidiae (numidae *F*). (31) Macrones. (32) Nasomones (nasamones *GO*).

133[a]. Hi possident ab Aegypto usque ad Oceanum.

[a]) *c. 134 vide infra post c. 151*

135. Qui autem eorum sunt litterati, hi sunt:

136. (1) Fenices. (2) Aegypti. (3) Pamfyli (pampili *G*, pampilii *C*). (4) Fryges.

137. Sunt autem fines Cham a Rinocoryris, quae dividit Syriam et Aegyptum usque Garira[a] in longum.

[a]) gadira *G*, gadiram *C*

Chr. Alex.

104. Quae autem ex ipsis natae sunt gentes:

105. (1) Ethiopi. (2) Troglodyti. (3) Aggei. (4) Gagarini (5) Isabini. (6.) Piscescomeduli. (7) Ellaini. (8) Aegyptii. (9) Finici. (10) Libyi. (11) Marmaridii. (12) Carii. (13) Psylliti. (14) Myssi. (15) Mososini. (16) Fygadii. (17) Maconii. (18) Bythynii. (19) Nomadii. (20) Lycii. (21) Mariandini. (22) Pamphyli. (23) Mososini. (24) Pissidii. (25) Autalei. (26) Cilicii. (27) Maurisii. (28) Criti. (29) Magartei. (30) Numidii. (31) Macarii. (32) Nasamonii.

106. Hii possident ab Egypto usque ad septrentionalem Oceanum[a] gentes XXXII.

[a] oceanum *P*

107. Qui autem ex ipsis sciunt litteras, sunt haec:

108. (1) Fynici. (2) Egyptii. (3) Pamphyli. (4) Frygii.

109. Est autem terminum Cham ab Rinocorurum qui extendit a Syria et Ethiopia usque Garirum.

Lib. gen. I.

138. Nomina autem gentium haec sunt:

139. Aegiptus.

140. Ethiopia[a] quae tendit[b] adversus Indiam.

[a]) et ethiopia *B* [b]) adtendit *GC*

Lib. gen. II a. 334.

78. Nomina provinciarum eorum sunt hec:

79. Egiptus.

80. Ethiopia que respicit Indiam.

Chr. Alex.

110. Nomina autem provintiarum sunt haec:

111. Egyptus cum omnibus qui in circuitu eius sunt.

112. Ethiopia quae aspicit ad Indos.

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 334.*	*Chr. Alex.*
141. et altera Aethiopia, unde proficiscitur flumen Aethiopum Erythara[a] quod est Rubrum adtendens ad orientem. a) eritra *C*, eutra *G*	81. et alia Ethiopia, unde prodit fluvius Rubrus qui respicit contra orientem.	113. et alia Ethiopia unde egreditur Ethioporum fluvius Geon qui vocatur Nilus Rubra qui aspicit ad[a] orientem. a) ad *bis C*
142. Thebea.	82. Thebaidis.	114. Thebaida tota.
143. Lybiae, quae extendit usque[a] Cyrenen[b]. a) usque] *BFC*, con *C*¹, cor *G*, contra *C*² b) cyrenen *C*, cyrinem *F*, cirene *G*, *om. B*	83. Libia que extenditur usque ad Cyrinem quae est Penthapolis.	115. Libya qui extendit usque Corcyna.
144. Marmaris[a]. a) *sic GCFO, om. B*	84. Marmarices.	116. Marmaria et omnia quae in circuitu eius sunt.
145. Syrtes habens gentes has: Nasamonas Macas Tautameos[a]. a) magas taurones *GC*	85. Syrthes. Nascimenia. Tautamei.	117. Syrta habens gentes tres Nasamona Macas Tautameus.
146. Lybyae quae a Lepti extendit usque minorem Syrtem.	86. Libya Lectimagna quae extenditur usque ad Syrtia minus.	118. Libya alia qui respicit et extendit usque ad minorem Syrtiam.
147. Numidia.	87. Nomidia.	119. Numeda.
148. Masseria (asyria *C*, assiria *G*).	88[a]. Masyris. a) *quae codex hic interponit edita sunt post c. 72.*	120. Massyris.
149. Mauritania quae extendit usque Herculeas quod est Heracleoticas stellas[a] contra Gadiram. a) columnas *C*, cellas *G*	90. et Mauritanea que extenditur usque ad Herculis statuam.	121. Mauritania qui extendit usque Eracleoticum terminum contra Garari.

Lib. gen. I.	*Chr. Alex.*
150. Habent[a] autem ad borram maritimam a) habet *B*	122. Tum habet qui aspicit ad aquilonem qui circa mare sunt.
151. (1) Ciliciam. (2) Pamfiliam. (3) Pisidiam. (4) Mysiam (moesiam *GC*). (5) Lycaoniam. (6) Frigiam. (7) Camaliam. (8) Lyciam. (9) Cariam. (10) Lydiam. (11) Mysiam (moesiam *GC*) aliam. (12) Troadem. (13) Aolidem (aeoliam *G*, et aeoliam *C*). (14) Bytyniam. (15) veterem Frygiam altiorem (alt. *om. GC*).	123. (1) Ciliciam. (2) Pamphyliam. (3) Pissidiam (pisidia *pict.*). (4) Myssiam (mysia *pict.*). (5) Lygdoniam (ligd- *pict.*). (6) Frygiam. (7) Camiliam. (8) Lyciam. (9) Cargam (caria *pict.*). (10) Lydiam. (12) Troadam. (13) Eoliam. (14) Bithyniam. (15) antiquam qui vocatur Frygia[1]. 1) *pictae post 124 repetuntur* 1 10. 12. 13. 14.
	124. Simul provintias XIII.
134[a]. Sunt autem insulae in his communes hae[b]: (1) Corsola (corsula *C*, cursola *G*). (2) Lupadusa (lopadusa *C*, lapadosa *G*).	125. Sunt autem eis et insulas communae: (1) Corsula. (2) Lapanduoa. (3) Gaula. (4) Melitia. (5) Cercina. (6) Minna. (—) Taurana. (7) Sardana. (8) Galata.

Lib. gen. I.

(3) Gaudius (gaddus *GC*). (4) Meletae (melitiae *C*, miliciae *C*). (5) Cercenna (cercina *GC*). (6) Menis (moenis *GC*). (7) Sardinia (cardinia *B*, gardinia *F*). (8) Galata (galatae *GC*). (9) Corsuna (corsina *C*, corsisna *G*). (10) Cretae. (11) Gaulus rhedae (caulus rhode *CG*). (12) Thera. (13) Careatus (carcatas *GC*). (14) Astypala (astipalla *C*, asthipela *G*). (15) Chius (thius *GC*). (16) Lesbius (iesbos *C*, iebus *G*). (17) Tenedos. (18) Imbrus. (19) Iassus. (20) Samus *(om. BF)*. (21) Cobus (thius *GC*). (22) Chnidos. (23) Nisurus. (24) megistae Cyprus (megessae cypros *G*, cypros megisse *C*).

a) *c. 134 errore ita collocant, ut indicant numeri adscripti, GCBFO* b) hae *BF*, xxvi *GC*

152. Habet etiam ⟨insulas has Sardiniam Cretam Cyprum.

153. et⟩ flumen Geon qui appellatur Nilus: dividit autem inter Cham et inter *(om. GC)* Iafet hos vespertini maris.

154. Haec media Cham generatio.

Chr. Alex.

(9) Gorsuna. (10) Crita. (11) Gauloroda. (12) Thira. (13) Cariatha. (14) Asta vetera. (15) Chius. (16) Lesbus. (17) Teneda. (18) Iambra. (19) Iasa. (20) Samus. (21) Cous. (22) Cnidus. (23) Nisyra. (24) magna Cyprus.

Simul insulas XXV[1].

1) *vacant vv. 13*

126. Habet enim et fluvium Geon, qui vocatur Nilus, qui circuit Egyptum et Ethiopiam: dividet inter Cham et Iafeth ab ore occidui maris.

127. Haec est genealogia Cham secundo filio Noe.

Lib. gen. I.

155. De Sem autem seniore filio Noe sunt tribus cogniti (cognitae *B*[2]) XXV: hi ad orientem inhabitaverunt.

156. filii Sem:

157. Aelam, de quo Aelymei.

158. et Assur, de quo[a] Asirii[b].

a) a. de q. *om. B* b) syri *C*, siri *G*

159. et Arfaxat, unde Chalidaei (caldei *FCG*).

160. et Ludii, unde Lazones[a].

a) lazoni (iazoni *C*) et ludin (ludini *C*) de lasones (iasones *C*) *GC*

Lib. gen. II. a. 334.

49. Nomina filiorum Sem primogeniti Noe: tribus XXV: hi habitaverunt contra orientem.

50. filii autem Sem.

51. Helam, ex quo Helamite.

52. Asyr, ex quo Asyrii.

53. Arfaxat, ex quo Chaldei.

54. Luth, ex quo Lazici.

Chr. Alex.

128. De Sem autem primogenito filio Noe sunt tribus viginti quinque: hii contra orientem habitaverunt.

129. Elam, unde Elimei.

130. et Asur, unde Assyrii.

131. et Arfarad, unde Chaldei.

132. et Lud, unde Alazonii.

133. et Futh, unde Persi.

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 334.*	*Chr. Alex.*
161. et Aram, unde Etes[a] prioris. a) unde cytes *F*, de quo secae *G* C^1, de quo chorecae C^2	55. Haram, ex quo Iturei.	134. et Aram, unde Yantii.
162. hos[a] excidit Abraham[b]. a et chaman *add. O*		
163. et filii Aram.		135. et filius Aram filii Sem filio Noe.
164. Os.		136. qui [1]) 1) i. e. ὅς.
165. ce Ul[a], de quo Lidii. a) osceul *G*, osceni *B*, os ceun *F*, chorecaeiul *in litura* C^2, us et sur *O*: *fuit Graece* Ὧς καὶ Οὔλ.	56. ze Bul ex quo Lidii.	136. et Hul, ex quo nascuntur Lydii.
166. et Garter[a], de quo Gasfeni. a) gatera C^2, catel *G*, gate** C^1	57. Gathera, ex quo Gasfeni.	137. et Gather, unde Gasfinii.
167. et Mosoc, unde Massyni[a]. a) masseni *G*, mo***** C^1, mosocheni C^2 163—167 *sic mutavit adhibito loco Gen. 10, 23 Parisinus 4871:* filii autem Aram nepotes Sem IIII: primum Geram, ex quo Gesphani: secundus Mosoch, ex quo Masseni: III Hul ex quo Armomuoeni: quartus Obs, ex quo Heliniste.		138. et Mosoch, unde Mossinii.
168. et Arfaxat[a]. a) chanaan a quo chananei *add.* C^2	58. Arfaxat.	139. et Arfaxad genuit Cainan, unde fiunt qui ab oriente Samaritae.
169. genuit Sala	ex quo Sala.	140. Cainan autem genuit Salathee, unde fiunt Salathii.
170. et Sala genuit Heber, unde Hebrei. 168—170 et arfaxat per salam genuit eber *GC*'	59. Sala, ex quo Heber.	141. et Salathee genuit Eber, unde fiunt Ebrei.
171. et Heber nati sunt duo filii.	60. Heber.	142. Eber autem nati sunt ei filii duo.
172. Falec unde[a] ducitur genus Abraham a) falech unde *G*, falech de quo *C*, salech unde *O*, falec (falet *F*) et deboc (= de quo) unde *BF*	61. ex quo Falecg.	143. Falec, unde ascendit generatio Abrahae.
173. et Iectan[a]. a) et iectan (iectam *C*) *GC*, et iactan *O*, et tactem (tacten *F*) et iectam (lectan *F*) *BF*	62. et Iectan.	144. et Ectam fratrem eius.

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 334.*	*Chr. Alex.*
174. Iectan autem genuit Elmodab, de quo Indi.	63. Iectan genuit Helmodat[a], ex quo Indii. a) *bis* V	145. Ectam autem genuit Ermodad, unde nascuntur Indii.
175. et Salef[a], de quo Bactriani. a) falec *GC*	64. Sala, ex quo Betrii.	146. et Saleph, unde nascuntur Bactrianii.
176. et Asarmot[a], de quo Arabes priores. a) arsamot *B*[a], salmoth *GC*	65. Aram, ex quo Arabes.	147. et Aram, unde et Arabii.
177. et Cyduram[a], de quo Camehi[b]. a) cyduran *F*, duran *B*, iarat *C*, iarad *G*, iarach *O* b) carmeli *GC*, kamei *F*	66. Hiduram, ex quo Gamer.	148. et Iduram, unde et Milii.
178. et Derra[a], de quo Mardi. a) odor *GC*, adorra *O*	67. Oderba, ex quo Mardii.	149. et Ethil, unde Arrianii.
179. et Ezei[a], de quo Arriani[b]. a) ..zel *C*[1], iezel *GC*[2], hezel *O* b) arrani *GC*	68. Lezel, ex quo Partii.	150. et Abimeil, unde Yrcanii.
180. et Declam[a], de quo Cedrusi. a) acham *G*, acam *C*	69. Dehelam, ex quo Zedirusii.	151. et Declam, unde Cedrysii.
181. et Gebal (lobat *C*, *om.* *G*), de quo Scythii (sextae *G*, sexti *C*) priores.	70. Asal, ex quo Hiscite. 71. Asal autem genuit Melchi. 72. Melchi genuit duos filios, id est Melchi et Melchisedech. 89. Hiscitopolim quae est in terra Salem Chanaan in regione Sichem iuxta civitatem Salem, ubi regnavit Melchisedech sacerdos altissimi. c. 89 *huc transtuli in codice collocatum inter c. 88. 90.*	
182. et Abimeel (abimelel *C*, abimelech *GF*), de quo Hircani	73. Abimelech, ex quo Hircani.	152. et Gebal, unde Scythii.
183. et Sabat (sebat *C*, sebath *G*), unde Arabi (aradii *GC*) primi	74. Sabebi ex quo Arabes.	153. et Sabal, unde Adamosynii.
184. et Ufir (eufer *F*), de quo Armenii	75. Mamsuir, ex quo Armenii[a]. a) amenii V	154. et Huir, unde Armenii.
185. et Evilat[a] unde Gemnosofutae a) *sic* *B*[b]*C*, euuilat *F*, efilath *G*, ceuilat *B*[a] b) gignosopistae *C*, gignosopisiae *G*, genus fuit helii *pro* gemnosofutae hi *F*	76. Eiulat ex quo Gymnosophiste.	155. et Eugee, unde Nudi sapientes.
186. Hi omnes[a] Bactriani. a) hi omnes] et iobao *O*	77. (Ziezi ex quo Vulgares.)	

Lib. gen. I.

187. Omnes autem de tribus filiis Noe sunt LXXII.

188. Omnium autem filiorum Sem habitatio est a Bactris (bacris *B*) usque Rinocoruris, quae dividit Syriam et Aegyptum et rubrum mare ab ore Arsinoes, quae est Indiae.

189. Hae sunt autem quae sunt factae ex his gentes:

190. (1) Hebrei qui Iudaei. (2) Persae. (3) Medi. (4) Poenes. (5) Arriani. (6) Assyrii. (7) Hircani[a]. (8) Indi. (9) Macardi (magardi *GCF*). (10) Parthi. (11) Germani. (12) Helymei. (13) Cessei. (14) Arabes primi. (15) Cedrusii. (16) Scytae (sesthe *G*, sexti *C*). (17) Arabes veteres (*sic CG*, ultra *BF*, posteriores *O*). (18) Sapientes qui dicuntur gymnosofistae[b].

a) assyrii (arsirii *G*) hircani *GC*, hirc. ass. *B*, ass. (*om.* hircani) *F* b) sapientes q. d. gymnosofistae (-festae *B*a) nudi sapientes *BF*, gymnosophistae q. d. nudi sapientes *O*, ginnosop(h)istae *rel. om. GC*

191. Habitatio autem eorum usque Rinocorura et Cilicia.

192. Qui autem eorum noverunt litteras, hii sunt: (1) Iudaei. (2) Persae. (3) Medi. (4) Chaldei. (5) Indi[a]. (6) Assyrii.

a) *post* iudaei *GC*

193. Est autem habitatio eorum, id est filiorum Sem in longum quidem ab India usque Rinocorura, lata autem a Persidae et Bactris usque Indiam.

194. Vocabula autem gentium haec sunt:

195. (1) Persis. (2) Bactrianae. (3) Hyrcania. (4) Babylonia. (5) Cordulia (corbulia *B*). (6) Assyria. (7) Mesopotamia. (8) Arabia[a] vetus. (9) Alimalas[b]. (10) [c]India. (11) Arabia eudemon. (12) Coeles Syria. (13) Commagena. (14) et Fynicia, quae est filiorum Sem.

a) spania *ins. G* b) alimadas *F*, elimades *C*, helimades *G*, elymas *O* c) *sequentia ad c.* 197, 62 *om. GC*

Chr. Alex.

156. Hii omnes de Sem primogenito Noe.

157. Omnium filiorum Sem est habitatio a Bactriona usque Rinocorurum, qui pertinet usque ad Syriam et Egyptum et mare rubrum et ab orae quae est Arsinoita India.

158. Haec autem quae ex ipsis factas sunt gentes.

159. (1) Ebrei qui et Iudei. (2) Persi. (3) Midi. (4) Peoni. (5) Ariani. (6) Assyrii. (7) Yrcani. (8) Indii. (9) Magardi. (10) Parthi. (11) Germani. (12) Elymei. (13) Cossei. (17) Arabi antiqui. (15) Cedrusii. (14) Arabi primi. (18) Nudi sapientes.

160. Extendit autem habitatio eorum usque Rinocorurum et usque Cilicia.

161. Qui autem noverunt ex ipsis litteras, sunt (1) Ebrei qui et Iudei. (2) Persi. (3) Midi. (4) Chaldei. (5) Indii. (6) Assyrii.

162. Est autem habitatio filiorum Sem primogenito filio Noe in longitudine autem India usque Rinocorurum, latitudo autem a Persida et Bactrium usque in inferiore India.

163. Nomina autem provintiarum filiorum Sem sunt haec:

164. (1) Persida cum omnibus subiacentibus gentibus. (2) Bactriana. (3) Yrgania (yrcania *pict.*). (4) Babilonia (babyl. *pict.*). (5) Cordilia (cordyna *pict.*). (6) Assyria. (7) Mesopotamia. (8) Arabia antiqua. (9) Elymea. (10) India. (11) Arabia famosa. (12) Cylisyria. (13) Commagenia (commagina *pict.*). et (14) Funice (fynicia *pict.*), quae est filiorum Sem [1]).

1) *picturae post* 165 *sic ordinatae:* 1—7. 14. 8. 11. 9 (*ins.* rinocorura cedrusia). 13. 10, *om.* 12.

Lib. gen. I.	*Chr. Alex.*
	165. Omnes isti ex trium filiorum Noe tribus LXXII.
196. Gentes autem, quae linguas suas habent, hae sunt:	166. Gentes autem, quas dispersit dominus deus super faciem omnis terras secundum linguas eorum in diebus Falec et Ectam fratrem eius in turris aedificatione, quando confusas sunt linguas eorum, sunt autem haec:
197. (1) Hebrei qui et Iudei. (2) Assyrii. (3) Chaldaei. (4) Persae. (5) Medi. (6) Arabes. (7) Madiani (*sic F*, madian *B*). (8) Adiabenici. (9) Taleni (ictaleni *B*[a] [?], tadenici *F*, tateni *O*). (10) Alamosenni (alamossioni *F*). (11) Saraceni. (12) Magi. (13) Caspii. (14) Albani. (15) Indi. (16) Aethiopes. (17) Aegyptii. (18) Libies (labies *B*[a]*F*). (19) Chettei. (20) Cananei. (21) Ferezei. (22) Euvei (euei *FO*). (23) Amorrei. (24) Gergesei. (25) Lebusei (gebraei *F*, iebusei *O*). (26) Idumei. (27) Samaritae. (28) Foenices. (29) Syri. (30) Cilices Tharsenses. (31) Cappadoces. (32) Armenii. (33) Hibeni (iberi *O*). (34) Librani. (35) Scytae. (36) Colchi. (37) Sanni. (38) Bosphorani. (39) Asiani. (40) Hisaurienses. (41) Lycaones. (42) Pysidae. (43) Galatae. (44) Paflagones. (45) Fryges. (46) Achai. (47) Tessali. (48) Machedones. (49) Traces. (50) Mysi. (51) Bessi. (52) Dardani. (53) Sarmatae. (54) Germani. (55) Pannoni Peones. (56) Norici. (57) Dalmatae. (58) Romani qui et Latini. (59) Ligyres. (60) Galli qui et Celtae. (61) Aquitani. (62) Brittani. (63)[a] Hispani qui et Tyrraeni (qui terreni *G*, qui tirini *C*). (64) Mauri. (65) Baccuates (bacuaci *C*, bacauci *G*) et Massennas (et m. *om. GCO*). (66) Getuli. (67) Afri qui et Barbares (q. et abares *O*, q. et b. *om. GC*). (68) Mazicei (macizes *G*, maziges *C*). (69) Garamantes qui et marmaredae (gar. getuli marmarides *O*, q. et m. *om. GC*) qui usque Aethiopiam extendunt.	167. I Ebrei qui et Iudei. II Assyrii. III Chaldei. IIII Midi. V Persi. VI Arabi primi et secundi. VII Madiani primi et secundi. VIII Adiabini. VIIII Taiani. X Salamossini. XI Sarracini. XII Magi. XIII Caspiani. XIIII Albani. XV Indi primi et secundi. XVI Ethiopi primi et secundi. XVII Egyptii et Thibei. XVIII Libyi. XVIIII Chotthei. XX Chananei. XXI Ferezei. XXII Eugei. XXIII Amorrei. XXIIII Gergesei. XXV Iebusei. XXVI Idomei. XXVII Samarei. XXVIII Fynici. XXVIIII Euri. XXX Cilicii qui et Tharsi. XXXI Cappadoci. XXXII Armenii. XXXIII Ibiri. XXXIIII Bibrani. XXXV Scythi. XXXVI Colchi. XXXVII Sanni. XXXVIII Bosporani. XXXVIIII Asiani. XL Issaurii. XLI Lycaonii. XLII Pissidii. XLIII Galatas. XLIIII Pamflagoni. XLV Flygii. XLVI Greci qui et Achei. XLVII Thessali. XLVIII Macedonii. XLVIIII Thraci. L Myssi. LI Bessi. LII Dardani. LIII Sarmati. LIIII Germani. LV Pannonii. LVI Norici. LVII Delmatii. LVIII Romei qui et Cittei. LVIIII Lygurii. LX Galli qui et Celtei. LXI Aquitanii. LXII Brittani. LXIII Spani qui et Tyranni. LXIIII Mauri. LXV Macuaci. LXVI Getuli. LXVII Afri. LXVIII Mazici. LXVIIII Tarantii exteriores. LXX Boradii. LXXI Celtionii. LXXII Taramantii exteriores qui usque in Ethiopia extendunt.

a) *hic redeunt GC*

Lib. gen. I.

198. Necessarium autem putavi et inhabitationes gentium et cognominationes declarare (-ri *B*).

199. incipiam autem ab oriente.

200. Persarum et Medorum inhabitatores Parthi et vicinae (bithiniae *GC*) gentes pacis (paucae *GC*) usque Syriam Coelae.

201. Arabum inhabitatores Arabes eudemones: hoc enim nomine appellantur Arabia eudemones[a].

[a]) appellatur arabia eudemones (eademon *C*) *GC*

202. Chaldaeorum inhabitatores Mesopotameni.

203. Madianensium inhabitatores Cynedocolpitae (cinedocopolitae *GC*) et Trocloditae (trocoditae *F*, procloditae *G*, progloditae *C*) et Ictyofagi.

204.[a] Grecorum autem gentes et vocabula V: Iones, Arcades, Boeti, Aeoli, Lacones.

[a]) graecorum gentes v *ins. B*

205. horum inhabitatores fuerunt (1) Pontici. (2) Bitini. (3) Troes. (4) Asiani. (5) Cari (oari *G*, oarini *C*). (6) Licii (legii *BF*). (7) Pamphili. (8) Cyrinei et (9) insulae plures, id est Cyclades quidem XI (*sic FGCO*, x *B*), quae Myrti (sirti *GC*) pelagum continent.

206. haec sunt autem nomina earum: (1) Andrum. (2) Tenum (tenuem *F*, tenoem *B*). (3) Teo. (4) Naxus. (5) Geos. (6) Gyarus (cypros *GC*). (7) Delos (delas *B*, *om. F*). (8) Syfnus (*sic F*, sienus *GC*, syerus *O*, finus *B*). (9) Renea. (10) Cyrnos (cimnus *C*, cymnus *GO*). (11) Maraton (maration *GC*).

207. Sunt autem et aliae insulae maiores XII, quae etiam civitates habent plurimas, quae dicuntur Spordes (spodes *B*, hispotes *F*), in quibus inhabitaverunt Graeci (craeci *B*).

Chr. Alex.

168. Fiunt simul tribus LXXII[1]). istas gentes dispersit dominus deus super faciem omnis terrae secundum linguas eorum. fiunt simul tribus LXXII.

1) *vacant vv. 11*

169. Et hoc studui significare tibi, quales sunt et acolae ignotas gentes et interpretationes eorum et fines et habitationes eorum et quae vicinas regiones eorum.

170. Initiamus scribere ab oriente usque in occidente secundum ordinem.

171. Persi et Midi acolae facti sunt Parthi et quae in circuitu gentes pacis usque media Syria.

172. Arabi autem acolae facti sunt Arabi famosi: isto autem nomine nominatur Arabia ab omnibus famosa.

173. Chaldei autem acolae facti sunt Mesopotamite.

174. Madianite acolae facti sunt Cinedocolpitas et Troglodytas et Piscescomeduli.

175. Grecorum autem gentes et nomina eorum sunt quinque: Hionii, Arcadii, Biotii, Eolii, Laconii.

176. istorum autem acolae facti sunt (1) Pontici, (2) et Bithynii, (3) Troii et (4) Asiani, (5) Carii et (6) Lycii, (7) Pamphili, (8) Cyrinei et (9) insulae multae, quae vocantur Cycladas XI, qui Myrtium pelagum habent.

177. sunt autem haec: (1) Andrus. (2) Tinus. (3) Tio. (4) Naxus. (5) Ceus. (6) Curus. (7) Dilus. (8) Sifnus. (9) Nirea. (10) Cyrnus. (11) Marathrum (marathum *pict.*)[1]).

1) *sequuntur picturae ordinatae sic:* 1. 4. 6. 7. 3. 5. 9. 2. 10. 8. 11.

178. sunt et alias insulas magnas duodecim, qui etiam et civitates plures habent, quae vocantur Eporadas, in quas habitaverunt Greci.

Lib. gen. I.

208. haec sunt autem nomina earum: (1) Euboea. (2) Cretae. (3) Sicilia. (4) Cyprus. (5) Cous *(sic F*, coos *B*, chous *G*, thius *C*). (6) Samus (thamus *C*, thamos *G*). (7) Rhodus. (8) Chyus. (9) Thassus *(sic G*, thapsus *B*, tharsus *C*). (10) Lemnus. (11) Lesbus. (12) Samotraces (samothtrachia *G*, samotratiae *C*).

209. Est autem a Boeotia Euboea, sicuti ab Ione Ionides civitates XVI (xv *GC*) haec: (1) Cladiomena (larzomona *C*[a], larzomena *C*[b], larziomina *G*). (2) Mitylenae (mostelena *GC*). (3) Focea. (4) Priene. (5) Erytrae (eryt *B*, erit *F*, eristrae *GC*). (6) Samos. (7) Teos. (8) Colofon. (9) Cius (chius *GC*). (10) Efesus. (11) Smyrna (zmirna *C*, zimirna *G*). (12) Perintus (berinthus *B*). (13) Byzantium. (14) Calcedon. (15) Pontus et (16) Amisos libera.

210. Romanorum qui et Citiensium gentes et inhabitationes hae sunt: (1) Tusci. (2) Emilienses. (3) Piceni (picens *B*). (4) Campani. (5) Apulienses. (6) Lucani.

211. Afrorum gentes et inhabitationes hae sunt: (1) Lebdeni (lepdini *F*, lepteni *O*). (2) Cinti (cinitae *G*). (3) Numidae. (4) Nasomones (nazomones *C*). (5) Saei.

212. Insulae autem hac sunt quae habentes civitates: (1) Sardinia. (2) Corsica. (3) Girda (girba *GC*) quae et Benigga (benigna *GC*). (4) Cercina. (5) Galata.

213. Maurorum autem gentes et inhabitatores hae sunt: (1) Musulani (mosallani *G*, mosollanila *C*). (2) Tingitani. (3) Caesarienses.

214. Hispanorum autem gentes et inhabitatores hae sunt Tyranni et Turrenorum qui et Terraconenses[a]:

a) hispanorum terrenorum (tirrinorum *G*) terraconensium (teroreonensium *G*) gentes et inhabitationes *GC*

215. (1) Lysitani. (2) Betici. (3) Autriconi. (4) Vascones. (5) Calleci (galleci *GC*, gallici *F*) qui et Astures.

Chr. Alex.

179. sunt autem haec: (1) Eubia (eubya *pict.*). (2) Crita. (3) Sicilia. (4) Cyprus. (5) Cous. (6) Tamus. (7) Rodus. (8) Chius. (9) Thassus. (10) Limnus. (11) Lesbus. (12) Samothraci[1]).

1) *sequuntur picturae ordinatae sic:* 1. 3. 5. 9. 10. 12. 2. 4. 6. 7. 8. 11, *subscr.*: insulas Elladicas quae vocantur Esporadas.

180. Est autem ab Biotes Eubia sicut ab Hiones Ionidis civitates sedecim nominatas. sunt autem haec: (1) Clazomena. (2) Mitilina (mitylyna *pict.*). (3) Focea. (4) Priinna (-nia *pict.*). (5) Erythra. (6) Samus (tamus *pict.*). (7) Teus. (8) Colofa. (9) Chius. (10) Efesus. (11) Smyrna (zayrna *pict.*). (12) Perinthus. (13) Byzantius. (14) Chalcedona. (15) Pontus. (16) Amissus eleuthera[1]).

1) *sequuntur picturae ordinatae sic:* 2. 9. 5. 8. 10. 11. 3. 6. 12. 13. 14. 4. 7. 15. 16, *om.* 1.

181. Romanorum autem, qui et Cittei, gentes et acolae sunt septem: (1) Tuscii, (2) Emillisui, (3) Sicinii, (4) Campani, (5) Apulisii, (—) Calabrii, (6) Lucani.

182. Afrorum autem gentes et acolae sunt V: (1) Nebdini. (2) Cnithi. (3) Numidii. (5) Sii. (4) Nassamonii.

183. Sunt autem eis et insulas V civitates habentes: (1) Sardinia. (2) Corsica. (3) Girba. (4) Cercina. (5) Galata[1].

1) *sequuntur picturae ordinatae sic:* 1. 2. 4. 3. 5.

184. Maurorum autem gentes et acolae sunt tres: (1) Mosulami. (2) Tiggitanii et (3) Sarinei.

185. Spanorum autem. qui et Tyrinniorum vocantur autem Paraconnisii.

185. gentes et acolae sunt quinque: (1) Lysitanii. (2) Beticii. (3) Autrigonii. (4) Uuascones. (5) Callaici qui et Aspores vocantur.

Lib. gen. I.	*Chr. Alex.*
216[1]. (Insulae autem, quae pertinent ad Hispaniam Terraconensem, tres sunt, quae appellantur Valliaricae. habent autem civitates V has: (1) Ebuso. (2) Palma. (3) Pollentia quae dicitur Maiorica. (4) Tomaene. (5) Magone, quae appellantur Minorica. harum inhabitatores fuerunt Chananei fugientes a facie Ihesu fili Nave. nam et Sidona qui condiderunt, et ipsi Cananei Sidonii et qui Pannia condiderunt et ipsi Cananei. Gadis autem Iebusei condiderunt et ipsi similiter profugi[2].)	
1) *habent BFO, om. GC neque agnoscunt Graeci* 2) *sic* (*sed* conciderunt) *plene F,* nam et s. q. c. cananaei fuerunt et qui panoniam condiderunt et ipsi similiter profugi (*om.* gadis . . . condiderunt) *O, om.* sidonii et q. p. c. et ipsi cananei *propter homoeoteleuton B: nequaquam haec addidit Fredegariana qui compilarit.*	
217. Gallorum autem Narbonensium gentes et inhabitationes.	186. Tallorum autem qui et Narbudisii vocantur gentes et acolae sunt quattuor: (1) Lugdunii. (2) Bilici. (3) Sicani: (4) Ednii.
	187. Germanorum autem gentes et acolae sunt quinque: (1) Marcomallii. (2) Bardunii. (3) Cuadrii. (4) Berdilii. (5) Ermunduli.
218. Amaxobii. Grecosarmatae.	188. Sarmatorum autem gentes et acolae sunt II: Amaxobii et Grecosarmates.
	189. Istas gentes et peregrinationes eorum sicut dispersas sunt super terram.
219. Et hos (hoc *GC*) autem necessarium fuit declarare tibi (et ibi *B*), ne ignotarum gentium vocabula montium (uoc. m. *GC,* voc. et gentes *BF*) et manifesta flumina ignorares.	190. Et hoc mihi studium fuit significare tibi de ignotas gentes et oppidos eorum et nominatos montes et illos principales fluvius, ut ne de hoc inmemor sis.
220. Incipiam ergo dicere de gentibus ab Oriente.	191. Initiemus autem dicere de illas ignotas gentes ab oriente usque ad occiduum solis quomodo habitant.
221. Adiabenici (azabenici *C,* adzabinici *G*) et Taieni (*sic BO,* tadeni *F,* taleni *C,* taeni *G*) contra Arabiam (c. ar. *om. GC*).	192. Illi Adiabinii habitant ultra Arabia interiore: Tainaii autem ultra illos.
	193. Alamosyni autem ultra Arabes in inferiore Arabia.
222. Saraceni. Saraceni alii ad Taienos (*sic O,* alii ataienos *B,* alii et adenus *F, om. c. 222 CG*) contra Arabiam.	194. Saccini autem ultra Taones.

Lib. gen. I.

223. Albani contra filas (fyas *B*, figias *F*, pilas *O*) Caspias.

224. Madianitae maiores, quos expugnavit Moyses (maioyses *B*[a]) inter Mesopotamiam et mare Rubrum.

225. Minor autem Madiam est contra mare Rubrum iuxta Aegyptum, ubi regnavit Rauel (ragohel *F*) socer Moysi, qui et Iothro (getthor *F*).

226. contra Cappadoces a parte dextra Armenii, Hiberii, Birrani, Scytae, Colchi, Bosforani.

227. Sani (sammi *GC*) qui appellantur Sannices usque Pontum extendentes, ubi est accessus Absariis (absarus *CF*, absurus *G*) et Sebastopolis et Yssi limen, quod est portus, et Pasius (passius *C*) flumen: usque Trapezunto extenduntur hae gentes.

228. Montes autem sunt nominati XII: (1) Libanus (*hic GC, post* olympus *BFO*). (2) Caucasus. (3) Taurus. (4) Athlans. (5) Parnasus. (6) Cityron (cytheron *GC*). (7) Helicon. (8) Parthenius. (9) Nisa. (10) Lucabantus. (11) Pennius (*sic GC*, penitus *B*, penthus *F*, peninus *O*). (12) Olympus.

229. Flumina autem sunt magna et nominata XL (XLI *BF*): (1) Idos (indos *O*) qui et Fison. (2) Nilus qui et Geon. (3) Tigris. (4) Eufrates. (5) Iordanis. (6) Cefisos. (7) Tana. (8) Esmenos (9) Erymanthus. (10) Alys. (11) Asopus (osopus *C*, osopos *G*). (12) Thermodon. (13) Erasinus. (14) Rius. (15) Borusthenes. (16) Alfeus. (17) Taurus. (18) Eurota. (19) Meander. (20) Hermus. (21) Axius. (22) Pyramus. (23) Baius. (24) Hebrus (hebron *B*, ebras *F*). (25) Sangarius (saggarius *C*). (26) Achelous (achlelous *B*, acelbus *F*). (27) Penitus (pennius *GC*). (28) Ebenus (euerius

Chr. Alex.

195. Albani autem ultra Caspianorum portas.

196. Madinii fortiores, qui expugnati sunt a Moyse, in Rubro maris.

197. Illa autem modica Madian est ultra de illa Rubra mare, ubi regnavit Raguel et Iothor socer Moysi.

198. et ultra Cappadocia in dextera Armenii et Birri et Birrani. in leva autem Scythi et Colchi et Bosporani.

199. Sanni autem, qui dicuntur Sanniggii, qui et usque Pontum extendunt, ubi est congregatio Apsari et Sebastopolis et Causo limin et Fasis fluvius; usque ad Trapezuntum extendunt istas gentes: in leva autem parte Nauthi et Labooti.

200. Montes autem sunt nominati duodecim in terra excepto illum deo spiratum montem Sina sic:
(1) Libanus in Syria inter Biblo et Biryto. (2) Caucasus in Scythia. (3) Taurus in Cilicia et Cappadocia. (4) Aulas (atlanticus *pict.*) in Libya. (5) Parnasus in Focida. (6) Citherus in Byotia. (7) Elicus (eliconius *pict.*) in Teumiso. (8) Parthenius in Eubya. (9) Nysseus in Arabia. (10) Lycabantus in Italia et Gallia. (11) Pinnius in Chio, qui et Mimas. (12) Olympius autem in Macedonia[1]).

1) *sequuntur picturae eodem ordine*

201. Significantes autem nomina montium terrae necesse est de illos principales fluvios nuntiare tibi: fluvii autem sunt nominati quadraginta: (1) Indus qui vocatur Fison. (2) et Nilus qui vocatur Geon. (3) Tigris et (4) Eufrates. (5) Iordanis. (6) Cifissus. (7) Taneus. (8) Isminius. (9) Erymanthus. (10) Alyus. (11) Assopus. (12) Thermodus. (13) Erasimus. (14) Rius. (15) Borysthenus. (16) Alfius. (17) Taurus. (18) Eurotus. (19) Meandrus. (21) Axxius. (22) Pyramus. (23?) Orentus. (35) Danubius. (24) Ebrus. (25) Saggarius. (26) Achelmus. (27) Pinnius.

Lib. gen. I.

F. eucus (*GC*). (29) Sperchius. (30) Cayster (caixor *O*). (31) Simois. (32) Scamander. (33) Stryfon (strimon *GC*). (34) Partenius. (35) Ister Illurius qui et Danubius. (36) Rhenus. (37) Rhodannus. (38) Betis. (39) Heridanus qui est Padusas: Eridanum Altino dicunt esse, ubi Feton dicitur condidisse (qui est ... condidisse *om. BF*). (40) Themberqui nunc dicitur Tiberis[1]).

1) *ordinat sic:* 1—22. 24. 26. 28. 30. 32. 34. 36. 37. 40. 23. 25. 27. 29. 31. 33. 35. 38. 39. *C, om.* 9—13 *F*

230. Filiorum igitur trium (*om. B*[a]) Noe tripartitum saeculum divisum (diuisorem *B*. diuisorum *F*) et quidem Sem primogenitus accepitorientem, Cham autem mediterraneam, Iafet occidentem.

Chr. Alex.

(28) Euginus. (29) Sperchius. (30) Gaustrus. (31) Semoius. (32) Scamandrus. (33) Styramus. (34) Parthenius. (35) Istrus. (36) Rinus. (38?) Betus. (37) Rodanus. (39) Eridanus. (38?) Beus. (40) Thubiris qui nunc vocatur Thubiris. fiunt simul flumina currentes XL[1]).

1) *sequuntur loci picturis destinati, adscriptum ad priorem:* arbor vitae fluens aquas, *ad posteriorem:* maria et flumina convenientas in semet ipsis dant voces

231. Et ostensis gentibus, quae de quo creatae sunt, necessario decurremus ad annos[1]).

1) *repetuntur in GC ea fere quae supra leguntur c. 41—45 incipientia:* habemus superius ab initio mundi, *finientia:* nunc nobis ordo est sequendus.

202. Significantes autem his omnibus, tempus advenit ad textum chronicae currere, annos sic ut prius demonstravimus dicentes.

203. Ab Adam usque ad diluvium Noe generationes quidem X, anni duo milia ducenti quadraginta duo.

204. et a diluvio Noe usque ad turris edificationem et confusione divisarum linguarum generationes quidem sex, anni autem quingenti quinquaginta octo: fiunt simul anni duo milia octingenti.

205. et a divisione terrarum usque dum genuit Abraham Isaac, generationes quidem sex, anni autem sexcenti tres sic:

232. Falec añ. CXXX genuit Ragau.

206. post divisionem terrarum factus est Falec annorum C: fiunt simul anni duo milia noningenti: et genuit Ragau. sub isto divisio facta est: Falec enim interpraetatur (inpraetatur *cod.*) divisio.

233. Ragau añ. CXXXII genuit Seruch.

207. vixit autem Ragau annos centum treginta II: fiunt simul anni trea milia treginta II: et genuit Seruch.

234. Seruch añ. CXXX genuit Nachor.

208. vixit autem Seruch annos centum treginta duos: fiunt simul anni trea milia CLXIIII: et genuit Nachor.

235. Nachor añ. LXXVIIII genuit Tharam.

209. vixit autem Nachor annos septuaginta novem: fiunt simul anni trea milia CCXLIII: et genuit Tharam.

Lib. gen. I.

236. Thara an. LXX genuit Abraham.

237. Habraham autem erat an. LXXV. quo tempore dixit illi deus, ut exiret de terra sua et de domo patris sui et veniret in terram Chanaam.

238. fiunt igitur a divisione usque quo venit Abraham in terram Chanaam, generationes V, an. ÐCXVI: ab Adam autem generationes XX, añ. IIICCCLXXXIII d. IIII[a].

a) đ *(haec littera deleta est)* IIII *B*, dies IIII *F*

239. conversatus est autem Abraham in terra[a] Chanaam añ. XXV[b] et genuit Isaac.

a) abr. in terra] *F*, cum *B* b) xxvi *F*

240. Isaac añ. LX genuit Iacob.

241. Iacob añ. LXXXVI[a] genuit Levi.

a) lxxxvi (x *tertia et* i *in litura*) *B*, lxxxviii *F*

Chr. Alex.

210. vixit autem Thara annos LXX: fiunt simul anni trea milia CCCXIII: et genuit Abraham.

211. factus est autem Abraham annorum LXXV: fiunt simul anni trea milia CCCLXXXVIII: quando praecepit illi deus exire de domo patris sui et venire in terram Chanaan.

212. habitavit autem Abraham in terra Chanaan alios annos XXV: fiunt anni centum: et sic genuit Isaac.

213. fiunt simul ab Adam usque quod genuit Abraham Isaac omnes anni trea milia quadringenti XIII [1]).

1) *sequitur pictura cum adscriptionibus his:* vox domini — Abraham — altarium — Isaac — arbor Sabec — oblatio.

214. temporibus vero (vere *cod.*) Abrahae, quando genuit Isaac, Syrorum primus regnavit Bilus annos LXII: Sicyonio rum autem regnavit Egialeus: in Egyptios regnavit Arouth Farao.

215. fiunt simul ab Adam usque dum genuit Abraham Isaac, generationes XXI, anni trea milia quadringenti XIII, et ab Abraham usque ad exitum filiorum Israhel per Moysen generationes quidem VI, anni autem quadringenti quadraginta tres.

216. Abraham autem erat annorum centum, quando genuit Isaac: fiunt simul ab Adam anni trea milia quadringenti XIII.

217. vixit autem Isaac annos sexaginta: fiunt anni trea milia quadringenti septuaginta tres: et genuit Iacob.

218. vixit autem Iacob annos octuaginta tres: fiunt simul anni trea milia quingenti quinquaginta sex: et genuit Levi et fratres eius.

Lib. gen. I.	*Chr. Alex.*
242. Levi an. XL[a] genuit Caath. a) xl FB^b, lx B^a	219. vixit autem Levi annos XLV: fiunt simul anni trea milia DCI: et sic genuit Caath.
243. Caath an̄. LX genuit Amram.	220. vixit autem Caath annos XL: fiunt simul anni trea milia DCLXI: et genuit Ambram.
244. Aram an̄. LXX genuit Aaron.	221. vixit autem Ambram annos LXXV: fiunt simul anni trea milia septingenti XXXVI: et genuit Moysen et Aaron et Mariam sororem eorum.
245. in LXXX mo autem et tertio an̄. Aaron egressi sunt fili Israhel de Aegypto ducente eos Moyse.	222. factus est autem Moyses annorum LXXX: fiunt simul anni trea milia octingenti XVI: quando intravit ad Faraonem regem Egypti et fecit dominus deus signa et prodigia per manum Moysi mittens decem plagas in Egypto: et eduxit filios Israhel de Egypto in manu forte et transierunt mare Rubrum pedibus sicut per aridam [1]). 1) *sequitur pictura cum adscriptionibus* mare Rubrum — filii Israhel transeuntes Rubram mare.
246. fiunt igitur omnes anni CCC (CCCC FB^2) XXX: in deserto LX (XL FB^2) annos facit populus sub Moyse.	223.[1]) fecerunt autem et in herimo Sinai filii Israhel comedentes manna annos XL: fiunt simul anni trea milia octingenti LVI. fiunt ab Adam usque ad mortem Moysi anni trea milia octingenti LVI. 1) *inseritur pictura cum adscriptionibus his:* ortygo mitrac id sunt coturnices — columna nubis — columna ignis — manna — Aaron — Moyses — vox domini — populus Ebreorum. 224. In diebus autem Moysi Froneus Argion regnavit cum Inachum: Leucippus autem Siceis regnavit: Eretheus Athineis regnavit: Hilochus autem Assyriis regnavit, Petessonsius autem Farao in Egypto: occiduum enim sine regno erat. 225. fiunt simul ab Adam usque ad mortem Moysi generationes quidem XXVI, anni autem trea milia octingenti LVI, et a morte Moysi usque ad mortem Hiesu Nave et Finees sacerdotis anni LIIII sic:

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 334.*	*Chr. Alex.*
247. Iesus Nave transito Iordane	91. Nomina iudicum qui iudicaverunt	226. Post mortem autem Moysi et Aaron suscitavit dominus deus spiritum suum super Hiesu filium Nave: et transmeavit populum filiorum

Lib. gen. I	*Lib. gen. II a. 334.*	*Chr. Alex.*
facit in terra a. XXXI. bellum agit annis VI. et postquam possedit terram, vixit an. XXV.	populum post mortem Moysi: Hiesus filius Nave praefuit populo annis XXX.	Israhel Iordanis fluvium: et ceciderunt muri Hiericho: et exterminavit a facie filiorum Israhel Chananeum et Chetteum et Eugeum et Ferezeum et Amorreum et Gergeseum et Hiebuseum: et fecit in terram quam invasit annos XXXI sic: pugnando fecit annos sex. et possidens alios viginti quinque annos terram illam, fiunt simul anni treginta unum.
248. fiunt ergo, ex quo Abraham venit in terram Chanaam usque ad mortem Iesu Nave generationes numero VII, an̄. DI (d *B*[b]): ex Adam autem generationes XXVII. an. ĪĪĪĐ CCCLXX[a].		227. fiunt simul ab Adam anni trea milia octingenti octuaginta septem.
		228. et post obitum Hiesu filii Nave praefuit populo Finees sacerdos annos XXIII: fiunt anni LIIII: fiunt simul ab Adam usque ad obitum Hiesu filii Nave et Finees sacerdotis omnes anni trea milia noningenti decem[1]).
a) lxx *B*¹. lxxxi *F*, lxxxiiii *B*²		1) *sequitur pictura, cui subscribitur:* populus Ebreorum transeuntes Iordanem.
		229. Et ab obito Hiesu et Finees usque ad initium Heli sacerdotis, finis autem iudicum filiorum Israhel anni sunt quadragenti XXX sic.
249. post mortem vero Iesu peccans populus traditur Cusarraton (cusarsaton *F*) regi Mesopotamiae, cui servit an̄. VIII.	92. post mortem Hiesu filii Nave cum peccaret populus in idolis derelicto deo, traditi sunt Chusarsate regi Mesopotamie et servierunt ei annis VII.	230. post obitum Hiesu et Finees peccavit populus filiorum Israhel ad deum et tradidit illos deus Chusateri regi Mesopotamiae et servierunt illi annos novem: fiunt simul anni trea milia noningenti XVIIII.
250. et cum clamasset ad dominum, exurrexit	93. et cum clamassent ad dominum, dedit illis	231. et clamaverunt ad dominum: et suscitavit illis dominus deus principem Gothonial, fratrem Chaleb, iuvenem de tribu Iuda, iste pugnavit cum Chusather in bello et interfecit eum et

Lib. gen. I	*Lib. gen. IIa. 334.*	*Chr. Alex.*
Gothonihel frater Caleb iunior de tribu Iuda. qui denuntiavit ipsi Cusarsaton et occidit illum et gessit ducatum populi annis XXXI (XXXIII *F*)	iudicem Gotthonihelam annis XXXI.	iudicavit Gothonial populum annos XXXIIII: fiunt simul anni trea milia noningenti LIII.
251. et iterum dum peccaret, traditus est Eglon regi Moab et servivit illi an̄. XVIII.	94. cum iterum peccaret populus, traditi (tradiditi *V*) sunt Heglom regi Moab annis XVIII (xıvııı *V*).	232. et iterum peccavit populus ad deum et traditi sunt a domino Eglom regi Moab et servierunt illi filii Israhel annos XVIII: fiunt simul anni trea milia noningenti LXXI.
252. converso autem populo surrexit Aod vir de tribus Effrem et occiso Eglon principatus est populo an̄. LXXX.	95. et cum clamassent ad dominum. dedit illis iudicem Haoth annis LXXX.	233. convertentes autem iterum ad deum suscitavit illis principem Naoth virum de tribu Efraim et interfecit Eglom et praefuit populo annos LV: fiunt simul anni quattuor milia XXVI.
		234. post Naoth autem iudicavit populum filiorum Israhel Semegas filius eius et ipse iudicavit Israhel annos viginti V: fiunt simul anni quattuor milia LI.
		235. In diebus Naoth et Semega filium eius iudicum in ipsis scribuntur fuisse Promitheus et Epimitheus et Atlas et providens Algus: item Deucalios: et post eos diluvius sub gregorum memoratur[1]: Promitheus plasmare homines sicut phittonissae, non autem sic, sed quia sapiens fuit valde, inperitos homines quasi parvulos plasmabat. Atlas autem, Promitheus frater, amabilis astrologus fulgebat per disciplinam eius et caelum illi fertur deponi: Euripidus autem poeta super nubes dixit Atlatum esse: Epimitheus autem dicitur inventor lyrae et omne organa musica.

1) *picturis vacant vv. 14*

Lib. gen. I.	*Lib. gen. IIa. 334.*	*Chr. Alex.*
253. Mortuo autem Aod delinquens populus traditus est Iabin regi Cananaeorum, cui servivit ann. XX.	96. et cum iterum peccaret populus, traditi (tradidi *V*) sunt Iabes regi Chanaan annis XX.	236. et post obitum Naoth et Semega iudicum iterum peccavit populus coram domino deo et tradidit illos dominus deus Iabi regi Assyriorum et servierunt ei annos XX: fiunt simul anni quattuor milia LXXI.
254. sub eo propetetavit Deborra uxor Lapidod (arido *F*) de tribu Effrem et per ipsam ducatum gessit Barac Aminoen de tribu Neptalim. hic denuntiavit Iabin regi et occidit eum et regnavit iudicans cum Debborra ann. XL.	97. et cum clamassent ad dominum, dedit illis iudicem Barech annis[a] XL. a) d (?) *erasa V*	237. sub isto prophetavit Deborra uxor Lafiu et per ipsam tenuit principatum filiorum Israhel Barach ille de Aminoem de tribu Neptalim. iste pugnavit contra Sisara principe Iabis et superavit eum: et regnavit super filios Israhel iudicans eos Deborra cum Barach annos XL. fiunt simul anni quattuor milia CXI.
		238. In diebus autem Deborra et Barach omnes dedena scribuntur esse. Athineorum autem tunc regnavit Cecrops, qui vocabatur dipsyis, annos L: dipsyis autem vocabatur, quia statura procerus erat[1]). 1) *picturae vacant vv. 10.*
255. post cuius mortem peccavit populus et traditus est Madianeis an̄. VII.	98. et cum iterum peccaret populus, traditi sunt Madianitis annis VII.	239. post mortem autem Deborra et Barach iterum peccavit populus coram deo et tradidit illos dominus deus Orib Madianitis et servierunt eis annos VII. fiunt simul anni quattuor milia CXVIII.
256. super quos surrexit Gedeon de tribu Manasse, qui in CCC viris CXX milia *(om. B)* hostium perdidit. hic rexit populum ann̄. XL.	99. et cum clamassent ad dominum, dedit illis iudicem Gedeon annis XL.	240. post haec suscitavit deus Gedeon habentem tricentos viros et interfecit Oreb et Zeb et duodecim milia allofylorum, et iudicavit Gedeon Israhel annos XL. fiunt simul anni quattuor milia CLVIII.
		241. In diebus autem Gedeoni principis Zethus et Afius filii Zini scribuntur: et illa Ganymidis et Persea et Dionysu: Amfius autem Cadmu nepus Thebeis regnavit et condidit mura Thibeae[1]). 1) *picturae vacant vv. 11.*

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 334.*	*Chr. Alex.*
257. huius filius Abimelec.	100. post Gedeon Abimelec filius eius iudicavit populum annis tribus.	242. et post Gedeon praefuit filios Israhel filius Abimelech et ipse iudicavit Israhel annos III: fiunt simul anni quattuor milia CLXI.
258. post hunc praefuit populo Thole filius Falae fili Caram de tribu Effrem anñ. XX.	101. post hunc Thola filius Sela iudicavit annis XX.	243. et post istum iterum rexit filios Israhel Thola filius Fila filio Charram, quem de tribu Efraim, et ipse iudicavit Israhel annos XXIII. fiunt simul anni quattuor milia CLXXXIIII.
		244. In diebus autem his illas de Lycurgum et Acteum et Pelopum scribuntur.
259. post hunc iudicavit Iair Galadites de tribu Manasse et praefuit annis XXII (XXI *F*).	102. post hunc Iares Galadius iudicavit annis XXII.	245. et post mortem Tholae filio Fila surrexit Iaher ille Galadita de tribu Manasse, et ipse iudicavit Israhel annos XXII: fiunt simul anni quattuor milia CCII.
260. post hunc peccans populus traditus est Ammanitis anñ. XVIII.	103. cum iterum peccaret populus, traditi sunt Ammanitis annis XVIII.	246. et post mortem Iaher principis iterum peccaverunt filii Israhel coram deo et traditi sunt Amanitis et servierunt illis annos XVIII: fiunt simul anni quattuor milia CCXXIIII.
261. et cum clamasset ad dominum, surrexit illis princeps Iepte Galaadita de tribu Gad de civitate Masefath et gessit ducatum annis VI.	104. et cum clamassent ad dominum, dedit illis iudicem Ieptha annis VI.	247. et clamaverunt iterum ad deum et suscitavit eis principem Iefthe illum Galaditam de tribu Manasse et liberavit eos et praefuit populo annos sex: fiunt simul anni quattuor milia CCXXX.
262[a]. post hunc iudicavit Allon Iabolonita ann. VII[a].	105. post hunc Aaron Zabulonitis iudicavit populum annis X.	248. et post iudicavit Eglom ille Zabulonita annos X. fiunt simul anni quattuor milia CCXL.
263. post hunc iudicavit Elon ann. X.		249. et post istum iudicavit Esbal ille Bethlemita de tribu Iuda. et ipse iudicavit Israhel annos VII: fiunt simul anni quattuor milia CCXLVII.

a) *om. B*, habet *F*

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 334.*	*Chr. Alex.*
264. post hunc (*om. B*ª) iudicavit Hebron filius Alleion Farathonoin de tribu Effrem añ. VIII.	106. post hunc Hebron filius Abel iudicavit annis VIII.	250. et post istum praefuit populo Abdon filius Ella ille Farathonita de tribu Efraim, et ipse iudicavit Israhel annos VIII. fiunt simul anni quattuor milia CCLV.
265. post hunc peccans (*bis B*ª) populus traditur allofilis per annos XL.	107. Cum iterum peccaret populus, traditi sunt allophilis annis XL.	251. et post istum iterum peccavit populus coram domino et tradidit illos deus Fylisteis et alienigenis et servierunt illos (illis P^2) annos XL. fiunt simul anni quattuor milia ducenti XCV. 252. In diebus autem illis solis aedificatus est: et mura Durdani scribuntur esse aedificata, in quo regnavit Darius et post istum Laomedus et Sarpidus et Siamus scolasticus rex.
266. post haec conversis filiis Israhel surrexit Samson filius Manaoe de tribu Dan. hic debellavit allofilos et gessit principatum annis XX.	108. et cum clamassent ad dominum, dedit illis iudicem Samson annis XX.	253. Postquam autem reversi sunt filii Israhel ad dominum, suscitavit illis deus Sampson filium Manoe de tribu Dan. iste expugnavit allofylos et iudicavit Israhel annos XX. fiunt simul anni quattuor milia CCCXV. 254. In diebus autem Sampson iudicis illa qui dedelaer *[sic]* Atrea et Thyesten scribuntur: item autem Orfeus et Museus cognoscebantur et qui ad Eraclem pertinent et opus illorum, de quo Apollonius historiografus scripsit. 255. et post obitum Sampson sine principem et pacem per annos XL. fiunt simul anni quattuor milia CCCLV. 256. et post haec Heli sacerdos iudicavit Israhel, quo tempore ille solis confixus est ab Acheis et Dardana mura confracta sunt. 257. Huc usque iudices Israhel constaverunt [1]. 258. Necesse enim est ad historiam currere chronografum per Ebreorum regna, quis et clarior manifestat tempora singillatim et annos secundum ordinem. 259. Sicut prius manifestavimus, ab Adam usque ad finem iudicum Israhel ab initio Heli sacerdotis fiunt anni IIII milia CCCLV. ecce nunc regnum primum.
267. post hunc Heli sacerdos iudicavit annos XX.		260. Post iudices Israhel iudicavit filios Israhel Heli sacerdos, et ipse iudicavit Israhel annos XX. fiunt simul ab Adam anni IIII milia CCCLXXV.

1) *interponuntur alia.*

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 334.*	*Chr. Alex.*
		261. et tradidit dominus deus arcam in manus alienigenorum. 262. In diebus autem Heli sacerdotis solis exterminatio facta est ab Acheis, in quibus memorantur Agamomnus et Menelaus et Achilleus et quanti alii Danei, de quo historiam posuit Omirus litterator et scriba.
268. post Samuel propheta unxit Saul in regem et ipse iudicavit populum annis LXX.	109. post hunc Samuhel sacerdos iudicavit populum annis XXI et unxit Saul primum regem in Israel. 110. fiunt anni CCCCXLI, ab Adam autem anni $\overline{\mathrm{IIII}}$CCXCVI. 111. Nomina regum Hebreorum, idem Israel.	263. Post mortem autem Heli sacerdotis iudicavit Samuhel propheta filios Israhel et reduxit ab alienigenis arcam domini et introduxit eam in domo Aminabad et mansit ibi annos XX. fiunt simul anni IIII milia CCCXCV. post haec unxit Samuhel Sahulem filium Cis regem super Israhel.
	112. Saul regnavit annis XL	264. iste primus regnavit in Iuda annos XX. fiunt simul anni ab Adam IIII milia CCCCXV.
	113. David regnavit annis XL et menses VI.	265. post mortem autem Sahul regis regnavit David filius Iesse de tribu Iuda annos XL et menses sex sic: in Chebron annos septem et dimidium et in Hierusalem annos XXXIII: fiunt anni XL et dimidium, simul anni IIII milia quadringenti LV et menses sex.
269. post tempus cum regnaret David, eduxit arcam de domo Aminadab et divertit vitulos et cum reverteretur, opposuit manus filius Aminadab nomine Ozia et percussus est et timuit David et induxit illam in domum Abeddarat Getthei et fecit ibi menses tres. regnavit autem Saul ann̄. XXX. erat autem illi dux Abner filius Ner. ipse autem Samuel David unxit in	114. sub hunc fuit sacerdos Abiathas et prophete Gath et Nathan.	266. Iste reduxit arcam domini a domo Aminadab et dum duceret eam, declinavit vitulus et obpressit Ozam et mortuus est. et timuit David et introduxit eam in domo Abdede Chettei et fecit ibi menses V. prophetaverunt autem sub David Caath et Nathan. fuit autem archistratigus David Moab filius Saruae sorori David: iste dinumeravit tribus Israhel et invenit milia CLXX: Levi autem et Beniamin non dinumeravit: numerum autem de his qui ceciderunt in Israhel milia LXX pro eo quod dinumerati sunt et probare voluerunt dominum.

Lib. gen. I.

regem. fiunt igitur ab Iesu usque quo conversus coepit David regnum de tribu Iuda. generationes VIIII. ann. CCCCLXXX. ab Adam autem generationes XXXIIII, anni $\overline{IIII}$ CCCLXIIII. et deinceps regnavit David an̄n. XL mensibus VI. in Ebron autem regnavit ann. VII mensibus VI et in Hierusalem an̄n. XXXIII. sub hoc sacerdos Abiathar filius Abimelec ex genere Heli et ex alia patria Saddoc. prophetabant autem temporibus David Gat et Nathan. erat autem ipsi David dux Ioab filius Sarviae sororis David. hic dinumeravit populum et erat numerus, quos dinumeravit (ninumeravit *B*) filiorum Israhel milies centies nilleni: fili autem Iuda quadringenties septies mileni: Levi autem et Beniamin non dirumeravit. numerus autem eorum qui ceciderunt ex Israhel LXX.

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 334.*	*Chr. Alex.*
270. post David autem regnat Salomon filius eius an̄. XL. et sub ipso adhuc Natham prophetat et Achias ex Selon et inter eos sacerdos Soddoc.	115. Salaman [*sic*] regnavit annis XLI. sub ipso prophete Nathan et Achias de Salom. sacerdos autem fuit Sadoch.	267. post David autem regem regnavit Solomon filius eius annos XL: fiunt simul anni IIII milia quadringenti XLV [*immo* LXLV m. VI]. iste aedificavit in Hierusolymis templum duodecimo anno regni sui: et prophetaverunt sub Salomon Nathan et Achias ille Silonita et Sameus et Abdeus: princeps autem sacerdotum fuit super eos Sadoc.
271. post Salomonem regnat Roboam filius eius an̄n. XIIII. (XVIIII *F*). sub hoc divisum est regnum et regnavit in Samaria (saramia *B*) Ieroboam servus Salomonis de tribu Effrem. prophetat autem et	116. Roboam regnavit annis XVII. sub ipso divisum est regnum in Samaria et regnum in Israel. et prophete idem fuerunt Achias et Sameias filius Helam	268. post Salomon autem regnavit Roboam filius eius annos septem et dimidium [*immo* XVII]. fiunt simul anni IIII milia quingenti XVIII [*immo* XII m. VI]. sub isto divisum est regnum et regnavit Hieroboam servus Salomonis de tribu Efraim in Samaria. iste fecit scandalum in Israhel duas dammulas aureas. prophetavit autem et Hieroboam et Achias ille Silonita et Sammeus filius Ellamei.

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 334.*	*Chr. Alex.*
sub Ieroboam Achias Selonites et Sameas filius Aelami.		
272. post Roboam regnat Abias filius eius ann̄. XVII.	117. Abia regnavit annis VI.	269. post istum regnavit Abiu filius eius annos III. fiunt simul anni IIII milia quingenti XV et dimidium. prophetaverunt autem ipsi prophetas.
273. post Abiam regnat Asab filius eius ann̄. XLI. hic in tempore senectutis pedes doluit. prophetabat autem sub eo Azarias.	118. Asa regnavit annis XLI. sub ipso fuit Annanias propheta.	270. post hunc regnavit Asa filius Abiu annos XLI. fiunt simul anni IIII milia quingenti LVI et dimidium. iste in senectute sua podalgivus factus est. prophetavit autem sub ipso Ananias.
274. post Asaf regnat filius eius Iosafath ann̄. XXV. sub hoc prophetat Helias et Micheas filius Iemblas et Abdias filius Ananiae. sub Michea autem erat pseudopropheta Sedecias filius Cananei.	119. Iosaphat regnavit annis XXV menses III.	271. post hunc regnavit Iosafat filius eius annos XXV. fiunt simul anni IIII milia quingenti LXXXI et dimidium. sub isto prophetavit Helias ille Thesbita et Micheas filius Embla et Abdeus filius Ananei: sub Michea autem fuit pseudopropheta Sedecias ille de Chanaan.
275. post Iosafath regnat filius eius Ioram ann̄. XX et sub ipso prophetat Helias et post hunc prophetat Heliseus sub filio Ioram Ochozia, sub	120. sub ipso propheta fuit Helias et postquam adsumptus est, fuit Heliseus discipulus Heliae.	272. post istum regnavit filius eius Ioram annos VIII. fiunt simul anni IIII milia quingenti LXXXVIIII et dimidium. et sub ipso prophetavit Helias, post hunc Heliseus. sub istum autem et filium eius Ochoziam populus in Samaria stercora columborum comederunt, quando oravit Helias, ut non plueret super terram, et non pluit caelum per annos tres et menses sex.

Lib. gen. I.

quo populos in Samaria filios suos et stercus columbinum manducabat regnante in Samaria Ioram.

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 334.*	*Chr. Alex.*
276. post Ioram regnavit filius eius Ocozias (achozias *B*) ann. uno et sub hoc prophetat Gothol et Labdonae (lapdone *B*[a]).	121. Ochozias regnavit annum I menses III. sub ipso idem propheta Heliseus et Blancona.	273. post istum regnavit filius eius Ochozias annum unum et dimidium. fiunt simul anni IIII milia quingenti XCI. et sub isto prophetavit Heliseus et Abdoneus.
277. post hunc regnat Gotholia mater Ochoziae ann. octo, quae exurgens occidit natos filii sui: erat enim de genere Achaz regis Israhel: soror autem Ochoziae nomine Zosabaae cum esset Ioiadae sacerdotis uxor, furata est Ioas filium Ochozie, cui Ioadae sacerdos inposuit regimonium. prophetat autem sub Gotholia Elisee.	122. Athalia mater Ozie regnavit annis VIII. sub ea idem prophetae fuit Heliseus.	274. post hunc prophetavit Godolia mater Ochoziae, uxor Ioram annos VII. fiunt simul anni IIII milia quingenti XCVIII. haec surgens interfecit filios filiorum suorum, quia erat de genere Achab regis Samariae uxor Ochozie filii eius. soror autem Ochoziae filii Iosabe, dum esset uxor Iodae principis sacerdotum, rapuit Ioham filium Ochoziae et hunc inposuit Iodae in regnum. prophetavit enim et sub Godolia Elisseus et Abdias et Hiiu.
278. post hanc regnat Ioas filius Ochoziae ann. XL. hic interfecit Zachariam filium Ioiadae sacerdotis.	123. Ioas regnavit annis XL. sub ipso fuit sacerdos Ioiada.	275. post haec autem regnavit Iohas filius Ochoziae annos XL. fiunt simul anni IIII milia sexcenti XXXVIII. iste occidit Zachariam filium Iodae sacerdotis inter templum et altare.
279. post Ioas regnat filius eius Amasias an. VIII (VIIII *F*).	124. Amasias regnavit annis VIII.	276. post Iohas autem regnavit filius eius Amasias annos XXVIII. fiunt simul anni IIII milia sexcenti LXVI.
280. post Amasiam regnat filius eius Ozias ann. LII. hic leprosus fuit usque quo moreretur. iudicabat autem sub eo Ioatham filius eius. prophetabant sub Ozia Amos et	125. Ozias regnavit II. sub ipso prophete Amos et Isaias filius eius et Osee filius Beeri et Ionas filius Amathi de Gofer.	277. post Amasiam autem regnavit filius eius Ozias annos LII. fiunt simul anni IIII milia septingenti XVIII. hic fuit leprosus usque dum mortuus est: iudicabat pro eo Ioatham filius eius, quem non sinebat sedere in solium regni.

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 334.*	*Chr. Alex.*
Esaias filius eius et Oseae filius Beheri et Ionas filius Amathi ex Gofer.		prophetizaverunt autem sub Ozia Amos et Esaias filius eius et Osee Ebrei et Ionas Amathei de Gomor.
281. post Oziam regnat filius eius Ioatham anñ. XVI. sub hoc prophetae Esaias Osee Micheas Morathita et Ioel filius Batuel.	126. Ioathan regnavit annis XV. sub ipso idem Isaias propheta et Osee et Micheas et Ioel.	278. post Oziam autem regnavit Ioatham filius eius annos XVI. fiunt simul anni IIII milia septingenti XXXIIII. et sub isto similiter prophetaverunt Esaias et Osee et Micheas ille Morathitha et Iohel Bathueli.
282. post Ioatham regnat filius eius Achas añ. XV. et sub hoc prophete Esaias Ossee et Micheas: sacerdos autem Urias. sub hoc Salmanasar (salmanassar B^{b}) rex Assiriorum eos qui erant in Samaria transmigravit in Mediam et Babyloniam.	127. Achap regnavit annis XV. sub ipso idem prophete Isaias et Osee et Micheas: sacerdos vero fuit Urias.	279. et post istum regnavit Achas filius eius annos XVI. fiunt simul anni IIII milia septingenti L. et sub isto similiter prophetaverunt Esaias et Micheas: fuit autem princeps sacerdotum super eos Hurias. 280. sub istius regno anno undecimo illa prima Olympiada venit ad Grecis. fiunt vero simul ab Adam usque initium olympiadae omnes anni IIII milia septingenti XLV. est autem Olympiada anni IIII. 281. sub istius regno anno XVI surrexit Salbanasar rex Assyriorum et venit in Iudeam et transmigravit qui in Samaria erant in Midia et in Babylonia. duo solummodo tribus remanserunt in Hierusalem, qui fuerunt ex genere David regnaturi.
283. post Achas regnat filius eius Ezechias anñ. XXV. sub hoc prophetae Esaias, Micheas et Osee.	128. Ezechias regnavit annis XXIX. sub ipso idem propheta fuit Ysaias.	282. post Achas autem regnavit Ezechias filius eius annos XXVIIII. fiunt simul anni IIII milia septingenti LXXV [*immo* LXXVIIII]. et sub istum iterum prophetaverunt Esaias et Oseae et Micheas. 283 sub istius regno Romulus, qui Romam condidit, regnavit olympiadas VIIII et dimidiam, fiunt anni XXXVIII.
284. post Ezechiam filius	129. Manasses regnavit annos LV.	284. post istum Ezechiam regnavit Manasses filius eius annos LV. fiunt anni IIII milia octingenti XXXI [*immo* XXXIIII] sic. iste inter-

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 331.*	*Chr. Alex.*
eius Manasses an. LV.		fecit Esaiam prophetam: serrans eum divisit in duas partes eo quod arguebat eum propter sacrificia idolorum.
285. post Manasse regnat filius eius Amos an. IIbus.	130. Amon regnavit II.	285. post regnum autem Manasse regnavit filius eius Amos annos II. fiunt simul anni IIII milia octingenti XXXIII [*immo* XXXVI].
286. post Amos regnat filius eius Iosias an. XXXI. hic idola et altarium Samariae dissipavit.	131. Iosias regnavit annis XXXI.	286. post Amos autem regnavit Iosias filius eius annos XXXI. fiunt simul anni IIII milia octingent (*sic P*) LXIII [*immo* LXVII]. iste est Iosias, qui subposuit membra hominum sub membra idolorum sicut scriptum est.
287. sub hoc (oc *B*[a]) pascha celebratum est an̄n. XVIII regni eius, nam ex quo mortuus est Iesus Nave, non est servatus pascha sic uti tunc. sub hoc Celcias sacerdos pater Hieremiae prophetae invenit in sacrario librum legis in XVIII anno Iosiae.	132. sub ipso pascha celebratum est anno XVIII regni eius, quia ex quo Hiesus Nave defunctus est, non est celebratum tale pascha nisi sub ipso, quando Elchias sacerdos pater Hieremie prophete invenit in templo librum legis anno XVIII regni Iosie.	287. sub isto et pascha inventa est in Israhel anno XVIII regni Iosiae: a quo enim obiit Hiesu Nave, non servata est pascha sic, nisi tunc Chelcheus sacerdos invenit in templo illum librum legis absconditum octavo decimo anno Iosiae.
288. prophetant autem sub eo Oliba uxor Sellim a veste sacerdotis et Sofonias et Hieremias. sub quo pseudoprophetae Ananias.	133. sub ipso prophetavit Holda uxor Sellum quae custos erat vestis sacerdotum et Sophonias et Hieremias.	288. prophetaverunt autem et sub Iosia Eliba Sillim, qui fuit vesterarius sacerdotum, et Sofonias et Heremias et Oldad et Baruch: fuit autem pseudopropheta Annanias lurdus.

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 334.*	*Chr. Alex.*
289. post Iosiam ⟨regnat Soffonias ann. V đ ·b· m̅ XI.		
290. post Iofoniam⟩ regnat Ioachas filius eius mēn IIII. hunc ligavit Nechao rex Aegypti et adduxit in Aegyptum, ordinato in loco eius Eliachim qui cognominatus est Ioachim. regnat ann̄. XI. sub hoc prophetat Hieremias et Buzi et Urias filius Samaee ex Cariathiarim (cariatharim *F*).	134. Ioaz regnavit annis VI. hunc captivum duxit Nechao rex Aegipti et Heliachim, qui et Ioachim, ordinavit loco eius. sub ipso idem Hieremias et Buzi et Urias prophete.	289. post Iosiam autem regnavit Ioacham filius eius annos IIII et menses III [*immo deletis annis* m. III]. fiunt anni IIII milia octingenti LXVII. istum ligavit Sennachaoch rex Aegyptiorum ferreis vinculis et duxit in Aegyptum, fratrem autem eius Eliachim ordinavit pro eo. et sub istum iterum prophetaverunt Hieremias et Buzzi et Baruch et Hurias filius Samiae de Cariathiarim.
291. hunc Nabuchodonosor ligavit catenis aereis Ioachim regem Iuda et duxit eum in Babilonia.	135. Ioachim regnavit annis XI. hunc captivum duxit Nabudonochosor rex in Babylonia. Hieremias et Abbacum.	290. sub isto regnavit Eleachim pro Ioacham fratrem suum annos XI. fiunt simul anni IIII milia octingenti LXXVIII[1]. sub istius regno surrexit Nabuchodonosor rex Assyriorum et translatavit qui in Samaria erant in Midia et in Babylonia et Eleachim regem ligans aereis ligaminis duxit in Babyllonia. prophetaverunt autem Hieremias et Baruch et Hurias[2].
292. post Ioachim regnat filius eius Ioachim ann. III et hunc ducit ad eum conpeditum Nabuchodono-	136. et Ezechiel et Malachias et Danihel filius Iuda hi fuerunt prophete.	291. post hunc regnavit pro Eliachim patre suo Ioachim filius eius annos III. fiunt simul anni IIII milia octingenti LXXXI. et hunc iterum adduxit Nabugodonosor rex Babyllonis ad se ligatum catenis et multitudinem populi filiorum Israhel, in quibus et Danihelem et qui cum eo erant Annaniam et Hiezechielem captivos duxit in Babylonia.

1) *vacant vv. 13.* 2) *vacant vv. 10.*

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 334.*	*Chr. Alex.*
sor (nabuchodosor *B*) rex Babylonis et alios cum eo.		
293. per ipsum constituitur in loco eius frater Ioachim, cuius nomen Sedecias qui et Iechonias. qui regnavit ann̄. XI.	137. sub Sedechia ductus est populus Iudeorum captivus in Babyloniam a Nabudonochosor rege et fecerunt in captivitate annos LXX.	292. et ordinavit Nabuchodonosor in loco Ioachim Sedechiam, quem et Iechoniam, fratrem Ioachim iuvenem. regnavit autem Sedechias, qui et Iechonias, in Israhel annos XI. fiunt simul omnes anni IIII milia octingenti XCII.

Lib. gen. I.	*Chr. Alex.*
294. in ann̄. XII transmigrant illum in Babyloniam effossis oculis et populum transduxit cum eo praeter (*sic F*, frater *B*) paucos qui postea in Aegyptum discenderunt.	293. in duodecimo autem anno duxit et istum in Babylonia Nabuchodonosor et cecavit eum et multitudinem populi filiorum Israhel duxit in Babylonia nisi pauci, qui et in Aegyptum discenderunt. tunc et templum in Hierusolimis venundatum est permanens per annos quadringentos XXV.
295. prophetant autem sub Sedecia Hieremias et Ambacum: in ann̄. autem VIIII (VIII *F*) regni eius prophetavit in Babyloniam Ezechiel: post hunc profetae Naum et Malachias (machis *F*).	294. prophetabant autem in ipsa deprecatione Hiezechiel et Naum et Danihel et Hieremias in Aegypto et Abacum in Hostracina: in quinto autem anno regni Nabuchodonosor in Babylonia initiaverunt prophetare Hiezechiel et Naum et Malachias iuvenis et tunc Aggeus et Zacharias [1]). 1) *vacant cr. 9.* 295. Usque Sedechiam et Iechoniam tenuit regnum Iudeorum et ultra rex in Israhel non est factus usque in hodiernum diem. fiunt vero anni IIII milia octingenti XLV [*immo* LXLII]. 296. Illi vero reges, qui in Israhel et in Iudea et in Samaria, finierunt et tunc tradedit dominus deus regnum terrae in manus Assyriorum et Chaldeorum et Persarum et Midorum et tributaria facta est eis omnis terra. 297. vixit vero Nabuchodonosor iudicans omnem terram a Caspianas portas usque in Eracliae finibus et Aegyptum et omnem Iudeam, subiectos sibi faciens Pontum

Lib. gen. I.	*Chr. Alex.*
	et totam Asiam et omnem terram Romanorum. annos XVIIII. fiunt simul ab Adam anni IIII milia noningenti XII.
	298. Post istum autem regnavit Baltasar filius eius menses VIIII et dimidium. fiunt simul anni IIII milia noningenti XII. prophetabant autem in his diebus Hiezechiel et Danihel et Baruch in Babyllonia.
	299. post hunc autem regnavit in Babyllonia Darius ille primus annos VIIII. fiunt simul anni IIII milia noningenti XXI.
296. et Danihel qui vidit de ebdomadis in primo anno Darii regis filii Asverii de semine Medorum, qui regnavit super regnum Chaldeorum	300. In quinto autem anno Darii regis vidit Danihel visionem de illas ebdomadas et prophetavit dicens: 'aedificabitur Hierusalem lata et magna'. sexto autem anno Dario filio Asueri, quo regnavit in regno Chaldeorum, Zorobabel Ebreorum primus ascendit in Hierusolima et coepit aedificare Hierusalem.
	301. post istum autem regnavit Cyrus Persus annos XXX. fiunt simul anni IIII milia noningenti LI.
297. in primo autem ann̄. regni sui Cyrus dimisit populum redire in Hierusalem.	302. in secundo autem anno Cyrus regnans iussit populo filiorum Israhel, ut ascenderet in Hierusolima. tunc templum aedificatur sub quinquagesima quinta Olympiada Cyro rege regnante. simul Zorobabel Ebrei ascendentes de Babilonia in Iudea edificare coeperunt templum.
298 eo autem tempore, quo templum aedificavit, prophetant simul Aggeus et Zacharias.	303. prophetaverunt autem sub Cyro rege Hiezechiel et Danihel et Aggeus et Abacum et Zacharias Baruchei.
	304. In ipsis autem temporibus Pythagoras et Princeps agoras famosi filosofi cognoscebantur: in ipsis autem temporibus Cyrus interfecit Cryssum regem Lydiae et Lydiorum regnum dissipatum est sub quinquagesima quinta olympiada.
	305. post Cyrum autem regnavit filius eius Cambysus annos VIII. fiunt simul anni IIII milia noningenti LVIIII.
	306. et istum iterum prophetaverunt Danihel et Aggeus et Zacharias et Abacum.
	307. post Cambysum autem regnavit Darius stultus frater Cyri annos XXXIII fiunt anni IIII milia noningenti XCII.
	308. et sub istum iterum prophetaverunt Danihel et Aggeus et Zacharias et Abacum.
	309. sub istum autem missus est Danihel in lacum leonum.

Lib. gen. I.

299. post quos Neemias filius Acheli (aeleli *F*) de semine Israhel fabricavit civitatem Hierusalem, cum esset ab ann̄. Artarxersis regis.

300. et post hunc secundus (secundum *F*) Mardoceus.

Chr. Alex.

310. post Darium autem stultum regnavit Xerxes Persus annos XI. fiunt simul anni V milia III.

311. iste est Xerxes qui expugnavit universa et in Athinas veniens conbusit eas et suspiriosus factus in Babylonia reversus est.

312. post Xerxem autem regnavit Artarxerxes filius eius annos XXXIII. fiunt simul anni V milia XXXVI.

313. sub istum Neemias filius Achillei de genere David. qui factus est et pincerna Artarxerxis regis, vicesimo quarto anno regni eius petiit regi Artarxerxi et iussus ab eo edificavit Hierusalem et ascendens in Iudas edificabat Hierusalem et finem dedit edificationis templi. mura autem civitatis erexit et plateas in ipsa conposuit secundum Danihelis prophetiam qui dicit sic: 'et edificabitur Hierusalem et circummurabitur'.

314. sub istam et illa adversus Mardocheum et Hesther: Aman autem suspensus est.

315. eo temporae Hesdras ascendens in Hierusalem legem docebat; princeps autem sacerdotum erat Hiesus filius Iosedec[1]).

1) *vacant vv. 8: quae sequuntur apud Alexandrinum post comma hoc:* post haec et Africanus dinumerans ipsam prophetiam septem ebdomadarum et septuagesimum numerum extendens ad Christi adventum *continuant priora, sed cum generationis libro parum respondeant, non sunt recepta.*

Lib. gen. II a. 334.

172[1]). Item numerus annorum a constitutione mundi.
173. ab Adam usque ad Noe generationes X, usque ad diluvium anni IICCXLII.
174. ab Arfaxat usque ad Falech generationes V, anni DXXXI.
175. et a Falech usque dum veniret Abraam in terram Chanaan generationes V, anni DCXII.
176. et ab Abraam usque ad profectionem filiorum Israel ex Egipto anni CCCCXXX.
177. et in deserto Moysi anni XL.
178. et Hiesus Nave prefuit populo annis XXX.
179. et a Hiesu Nave usque ad Samuel sacerdotem, qui prefuit populo annis XXI et unxit Saul primum regem in Israel, anni CCCCXII, qui fiunt cum annis XXX, quibus prefuit populo Hiesus filius Nave anni CCCCLXII, ab Adam autem anni IIIICCXCVI.
180. a Saul usque ad Ioachim, qui regnavit annis XL, fiunt anni CCCCLXIII.
181. Hunc captivum duxit Nabudonochosor rex anno secundo regni sui in Babiloniam.
182. et uxor Ioachim Susanna filia Elchiae sacerdotis soror Hieremie prophetae[2]) a

1) *Recapitulationem* c. 172—182 *hoc loco apparet olim lectam esse: non apparet quaenam relatio in archetypo libri nostri intercesserit inter eam et* c. 138. 139. 2) Cf. Syncellus p. 413 Bonn: *ὁ δὲ ἱερὸς Ἱππόλυτος ἐν τῷ κατὰ τὴν Σωσάνναν καὶ τὸν Δανιὴλ συγγράμματι . . . . τον . . Δανιὴλ . . . λέγει καὶ τῆς Σωσάννας ἄνδρα εἶναι . . . τὴν δὲ Σωσάνναν Χελκίου τοῦ ἀρχιερέως εἶναι θυγατέρα βεβαιοῦντι τοῦ εὑρόντος ἐπὶ Ἰωσίου τὸ βιβλίον· ταύτης ἀδελφὸς Ἱερεμίας.*

Lib. gen. a. 334.

duobus senioribus, dum eis nollet consentire, criminata est: quam deus per puerum suum Danielem de damnatione eripuit. et propter hoc cives Babilonie petierunt a Cyro rege, ut eis traderet Danielem. quem miserunt in lacum leonum. cui Abbacuc, ab angelo de Iudea gestatus in Babilloniam, prandium portavit. et alia die Cyrus rex Danielem de lacu eici precepit et nihil eum lesum invenit. et tunc populum Iudeorum post LXX annos de captivitate Babilonie dimitti iussit: et postea populus de captivitate profectus est.

182. fiunt anni IIIIDCCCXLI.

Lib. gen. I.

301. Fiunt igitur a David usque Sedechiae, qui et Zeconiae, transmigrationem generationes XVIII, anni CCCCLXXVIII m. VIIII, ab Adam autem usque in transmigrationem Babylonia (-niae B^2) sub Ieconia generationes LI, an̄. IIIIÐCCCXLII m. VIIII.

302. et post transmigrationem Babyloniae usque ad generationem Christi generationes XIIII, an̄n. ÐCLX, et a generatione Christi usque ad passionem an̄n. XXX et a passione usque ad hunc annum, qui est XIII imperii Alexandri annus, anni CCVI (ccvii *F*).

303. Fiunt igitur omnes anni ab Adam usque ad tercium decimum Alexandri imperatoris annum, anni VÐCCXXXVIII (vccxxxviii *F*).

304. Ut autem et aliter ostendamus non tantum per tempora regum, sed etiam a quo pasca servatum est, dinumerantes simul et annos dicemus.

305. ab Adam usque diluvium an̄n. IICCXLII.

306. a (ad *B*) diluvio usque ad Abraham anni ICXLI

307. ab Abraham[a] autem usque quo exirent de Aegypto educente eos Moyse, quando et pascha fecerunt, anni sunt CCCCXXX.

a) usque ad abr. anni ICXLI ab abraham *F*, usque ad abraham *seq. spatio vacuo et adscr. hic deficit* B^1, usque ad exitum de terra sua Icxlv B^2

308. ab exodo Aegypti usque in transitum Iordanis, quando Iesus pascha caelebravit, sunt anni XLI (xlii *F*).

Lib. gen. II a. 334.

138. Fiunt ergo a Saul usque ad Sedechiam anni DXLV, ab Adam anni IIIIDCCCXLI.

139. Ut vero melius ostendamus non solum quibus (diebus *V*) temporibus, sed quando vel a quibus celebratum est pascha.

140. ab Adam usque ad Noe anni IICCXLII.

141. et a Noe usque ad Abraam anni CCXLV.

142. et ab Abraam usque quo exierunt filii Israel de Egipto per Moysen et Aaron anni CCCCXXX et celebraverunt pascha, ⟨id est VIII kalendas Aprilis luna XIII⟩.

1) *Quae uncis inclusimus non esse Hippolyti observavit Krusch neues Archiv 7, 463.*

143. et ad profectionem filiorum Israel ex Aegipto cum transissent Iordanem cum Hiesu Nave, anni DXXXI fecerunt pascha.

Lib. gen. I.

309. Ezechias post annos CCCXLIIII (lxiiii B^2, liiii *F*) celebravit pascha.
310. post Ezechiam Iosias anno centesimo quarto decimo pascha celebravit
311. post Iosiam Heszras post anno(s CVIII pascha celebravit)[a].

[a]) *hinc lacero codice tantum quae extra ( ) posuimus supersunt in B*

312. post Heszra(m servat autem gene-)rationes (-ne *F*) Christi p(ost annos DLXIII) pascha fit.
313. a gen(erationem autem Christi) post XXX annos, cu(m passus est dominus), pascha celebratu(r, ipse [ipsi *F*] enim) erat iustum pasch(a.
314. a passione) autem domini usque in te(rtium decimum) annum imperii A(lexandri Caesa)ris ann. CCVI ser(vatum est pas)cha, quod in con(memorationem) domini nostri Iesu Christi s(ervatur a nobis).
315. fiunt igitur (omnes anni ab Adam) usque in hu(nc diem anni VDCCXXXVIII).

316. Reges Per(sarum ex tempore Cyri).
317. Cyrus re(gnavit Persis ann. XXX).
318. post hunc (Cambises ann. VIIII).
319. Smerdius (magus mens. VIII
320. Darius) ann. XXXVI.
321. (Xerxes ann. XXVI).
322. Artarxer(xes Longemanus ann.) XXXVI.
323. Xar(ies dies LX.
324. Socdanius) menses vi(i
325. Darius notus ann. XVIII).
326. Artarxer(xes Cyri iunioris frater) ann̄. LXII.
327. Oc(or, qui et Artarxer)xes, ann. XX(III m. VII
328. Arses) notus ann. I(II
329. Darius ann. VII. hic est quem Alexander) Mache(do deposuit in bello), quod fuit (ininarrabiles.
330. Fiunt) omnes anni CCXLV.

331. (Post quos tem)pora (tempore *F*) iam apud Gre(cos manifest)e ex constructione

Lib. gen. II a. 334.

144. et Ezechias deinde post annos DCCCLXIIII fecerunt pascha.
145. post Ezechiam Iosias post annos CXV fecerunt pascha.
146. post Iosiam Ezdra post annos CXI fecerunt pascha.
147. ab Ezdra usque ad nativitatem Christi post annos DLXII fecerunt pascha.
148. fiunt ab Adam usque ad nativitatem Christi anni VD.

184. Cyrus regnavit annis XXX.
185. Cambies regnavit annis XIX.
186. Zmerdius magus regnavit annis VII.
187. Darius regnavit annis XXIII.
188. Xersis regnavit annis XXIIII.
189. Artarxersis regnavit annis XXX.
190. Xersis iunior regnavit annis XII.
191. Gordianus regnavit annis XVII.
192. Darius notus regnavit annis XVIII.
193. Artaxersis Cyri regnavit annis LXI.
194. Ochus Artarxersis regnavit annis XXIII.
195. Darius quem Allexander occidit in Arbelisya pugna, regnavit annis VII.
196. Fiunt autem anni CCXXII.
197. a Saul anni DCCLXXXVII.
198. ab Adam autem anni VCXIII.

Lib. gen. I.

(olympiadum) sunt clara. (nam usque ad A)lexandrum Ma(cedonum fue)runt olympiades (CXIIII, quod fa)ciunt ann. CCCLVI[a]) (ab Ipito, qui con-)stituit Olympi(ades: ab Alexa)ndro usque ad Christum (olympiades LXXX), quod sunt ann. (CCCXX: a Christo autem usq)ue ann. XIII (imperii Alexandri o)lympiades (LVIII, quod sunt ann. CC)XXXVI. (sunt ergo omnes olimpiade)s usque (ann. XIII Alexandri C)aesaris CC(LIII, quod sunt anni I)XII[b].

a) *sic F,* ccclvii *B.* b) *hic desinit B*

332. Nomina creaturae.

(1) Adam. (2) Seth. (3) Enos. (4) Cainan. (5) Malalehel. (6) Iareth. (7) Enoc. (8) Matusalam. (9) Lamec. (10) Noe. (11) Sem. (12) Arfaxat. (13) Sala. (14) Heber. (15) Falec, sub quo divisa est terra. (16) Ragau. (17) Seruc. (18) Nagor. (19) Thara. (20) Abraham. (21) Isaac. (22) Iacob. (23) Iuda. (24) Faris. (25) Esrum. (26) Aram. (27) Aminadab. (28) Naasson. (29) Salmon. (30) Boz. (31) Obet. (32) Gesse. (33) David. (34) Salomon. (35) Roboam. (36) Abiam. (37) Asa. (38) Iosafath. (39) Ioram. (40) Ocozias. (41) Ioas. (42) Amessias. (43) Ozias. (44) Ioatham. (45) Acaz. (46) Ezechias. (47) Mannasses. (48) Amos. (49) Iosias. (50) Iosias autem genuit Ionaam et Ioachim et fratres eius Heliachim qui et Ioachim et Sediciam qui et Ieconias dictus est Salum: in transmigrationem autem Babylloniae Ioachim genuit Ieconiam et Sediciam (51) Geconias autem genuit Salathiel, Fanneam et Sale, Saret Ieconiam, Ortamo et Deebi. (52) et fili Fania Zorobabel et fratres eius Zorobabel Melchiam et Fanuc. (53) filii autem eius Abiut et Musolam et Annanias et Saladi soror eorum et Sedbel et Thoul et Archia et Asadia et Sobosec: aedificatum est auctem sanctoarium tempore Zorobabel. huius filii Abiut, dehinc. (54) Eliachim. (55) Azor.

Lib. gen. II a. 334.

167. Nomina regum capitulata a geneseos.

(1) Adam. (2) Seth. (3) Enos. (4) Cainan. (5) Malaleel. (6) Iareth. (7) Enoci. (8) Matusala. (9) Lamech. (10) Noe. (11) Sem. (12) Arfaxat. (—) Cainan. (13) Sala. (9?) Lamech. (14) Eber. (15) Falech. (16) Ragau. (17) Seruch. (18) Nachor. (19) Thara. (20) Abraam. (21) Isaac. (22) Iacob. (23) Iudam. (24) Phares. (25) Hesrom. (26) Aram. (27) Aminadab. (28) Naason. (29) Salmon. (30) Booz. (31) Obeth. (32) Iesse. (33) David. (34) Salomon. (35) Roboam. (36) Abia. (37) Asa. (38) Iosaphat. (39) Ioram. (43) Ozias. (44) Ioathas. (45) Achaz. (46) Ezechias. (47) Manasses. (48) Amon. (49) Iosiam. (50) Iechoniam. (51) Salathiel. (52) Zorobabel: aedificata est autem Hierusalem sub Zorobabel et summus sacerdos fuit Hiesus filius Abiuth. (53) Zorobabel genuit Abiuth. (54) Heliachim. (55) Azor. (56) Sadoch. (57) Achim. (58) Heliud. (59) Eleazar. (60) Matthan. (61) Iacob. (62) Ioseph, qui desponsavit Mariam virginem, que Christum genuit de spiritu sancto.

Lib. gen. I.

(56) Sadoc. (57) Achim. (58) Heliud. (59) Eliazar. (60) Matthan. (61) Iacob. (62) Ioseph, cui disponsata fuit virgo Maria, quae genuit Iesum Christum ex spiritu sancto.

333 [1]. Prophetarum nomina.

(1) Adam. (2) Noe. (3) Abraam. (4) Isaac. (5) Iacob. (6) Moysen (moyses *GC*). (7) Aaron. (8) Hesu Nave. (9) Heldad et (10) Modat. (11) Nathan (natham *F*). (12) David. (13) Salomon (et modap *ins. F*). (14) Achias Silonita (16) Sameas filius Elam (sela *C*, scola *G*). (17) Annanias. (18) Helias. (19) Micheas filius Emblas. (20) Abdiu. (21) Helisei (heliseus *GC*). (22) Abladone. (23) Amos (24) Esaias. (25) Osee filius Beeri. (26) Ionas. (27) Micheas. (28) Rabam (raam *GC*). (29) Iohel filius Batueli. (30) Hieremias filius Celciae sacerdotis. (31) Sofonias (geffonias *F*). (32) Buz. (33) Ezechihel. (34) Urias. (35) Sameas (sameus *F*). (36) Ambacuc (ambacum *G*, abacum *C*). (37) Naum. (38) Danihel. (39) Malachias. (40) Aggeus. (41) Zaccharias et sub Christo (42) Simeon et (43) Iohannis baptista.

1) *hinc redeunt GC.*

334. Item mulieres prophetissae.

(1) Sarra. (2) Rebecca. (3) Maria soror Moysi. (4) Debbora. (5) Oliba et sub Christo (6) Anna. (7) Helisabet. (8) Maria quae genuit Christum.

335. Item nomina regum.

(1) Saul de tribu Beneamin: postquam translatum est regnum in tribum Iuda: (2) David. (3) Salomon. (4) Roboam (5) Abia [a]. (6) Asa [b]. (7) Iosafath. (8)

Lib. gen. II a. 334.

168. Nomina prophetarum.

(1) Adam. (—) Enoch. (2) Noe. (3) Abraam. (4) Isaac. (5) Iacob. (6) Moyses. (7) Aaron. (8) Hiesus Nave. (9) Heldat. (10) Medat. (11) Nathan. (12) David. (13) Salamon. (15) Achias. (16) Semeias. (17) Annanias. (18) Helias. (19) Micheas. (20) Abdias. (21) Heliseus. (22) Addon. (23) Amos. (24) Isaias (25) Osee. (26) Ionas. (29) Iohel. (30) Hieremias. (31) Sophonias. (32) Buzi. (33) Ezechias. (34) Hurias. (36) Abbacuc. (37) Naum. (33) Ezechiel. (38) Daniel. (39) Malachias. (40) Aggeus. (41) Zacharias. (42) Simeon qui Christum in manibus tulit. (43) Ioannes baptista qui eum agnum dei ostendit.

169. Apostolorum nomina sunt hec.

(1) Petrus et (2) Andreas frater eius. (3) Iacobus et (4) Ioannes filii Zebedei. (5) Philippus et (6) Thomas. (7) Bartholomeus et (8) Matheus. (9) Iacobus Alphei et (10) Iudas zelothes et (11) Symon Cananeus.

170. Mulieres prophetissae.

(1) Sara. (2) Rebecca. (3) Maria soror Aaron et Moysi. (4) Deborra. (5) Holda. (—) Anna mater Samuhelis et (7) alia Anna que genuit Mariam, de qua Christus natus est, et (8) Elizabeth mater Iannis baptiste et (9) Maria virgo, que Christum genuit de spiritu sancto.

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 334.*
Ioram. (9) Oeozias. (10) Ioatham. (11) Agaz[c]. (12) Ezechias. (13) Manasses. (14) Amos. (15) Iosias. (16) Ioachim[d]. (17) Heliachim. (18) Sedechias[e] et (19) Iechonias[f]: sub hoc transmigratio facta est sub Nabachadonosor. a) abiud *GC* b) asaf *G* c) achaz *GC* d) ioachas *GC* e) sedicias *F* f) geconias *F*	
336. Nomina regum qui regnaverunt in Samaria super X tribus, ex quo regnum divisum est.	149. Nomina regum Samariae.
337. Hiroboam filius Nabath ann. XXII[a]. a) *annos hic et deinceps om. GC*	150. Hieroboam regnavit annis XXII. hic fuit servus Salamonis et ydola per montes constituit.
338. Nabat filius eius ann. II.	151. Nadap regnavit annis II.
339. Basan[a] filius Achiae ann. XXIIII. hic vindicavit domum Hieroboam. a) saba *F*	152. Basa regnavit annis XXIIII.
340. Hela filius Base ann. II. a) hellbam *GC*	153. Iambri regnavit annis XII.
341. Zambri ann. XII.	154. Ela regnavit annis II.
342. Achap filius eius ann. XXII.	155. Agab regnavit annis II. Agab regnavit annis XXII.
343. Oeozias filius Achap et Ioram filius Ieconiae ann. XII: sub hoc filius suus stercus columbinum hii qui erant in Samaria manducaverunt[a]. a) sub hoc natos (eius *ins. G*) comederunt et stercora quia obsessus erat populus Samariae a Sennacherim rege Assyriorum *GC*	156. Ochodias regnavit annis XII: sub ipso prae fame filios suos comederunt stercora columbarum in Samaria, dum obsideretur ab allofilis: quo audito rex Ochodias excidit vestimenta sua.
344. Hieu filius Namsi ann. XXVIII. hic in inicio pius fuit (hic aethiops fuit *G*, *non FC*): fecit vindictam super domum Achab occisis Ioram et Zezabel et Ocozias regn̄ Iuda (et Oziam regem Hierusalem agitabit *GC*).	157. Hiesus regnavit annis XXVIII.
345. Ioachas (filius Ieu *add. GC*) ann. XVII.	158. Ioaz regnavit annis XVII.
346. Ioas filius eius ann. XVI. hic Amessiam regem Hierusalem (*om. F*) occidit et destruxit de muro Hyerusalem cobita CCCC (cubitos XL *C*, cupitos XL *G*).	159. Ioas regnavit annis XVI.
347. Ieroboam filius Ioas ann. XV.	160. Hierobam regnavit annis XLI.
348. Azarias filius Ieroboam mens. III.	161. Azarias regnavit menses III.
349. Selem filius Abia (rabisa *GC*) men. I uno.	162. Sellum regnavit mensem I.
350. Mane filius Gadi[a] ann. X. a) mangadi *G*	163. Manee regnavit annis X.
351. Falacias Manae ann. II (*om. GC*).	164. Falcias regnavit annis II.

Lib. gen. I.

352. Facnea (facce *C*, facae *G*) filius Romeliae ann. X: hic obsedit Hyerusalem regnante Achas, non possedit aeam.

353. Osee (esee *F*) filius Dale ann. VIII. sub hoc decem tribus transmigratae sunt in regione Medorum a Salmanassar, qui et ipsum Osee conligatum habens habiit regnante Achas super duas tribus in Hierusalem

354. Nomina sacerdotum.

355. Aaron genuit (*om. GC*) Eliazar (eleazar *GC*). Finees. Achias (ozia *GC*). Razaza (raza *G*, auza *C*). Moriat. Amaria (amada *GC*). Amittib (amitob *GC*). Ettis (sattig *C*, sattit *G*). Achimas (achnas *F*). huius filius Helias propheta. et Salom (salon *F*). Ioram. Amos Ioadae (iodae huius *GC*) filius. Sedecias (sedicias sedicia *F*). Iohel. Uria. Neri (neem *F*). Salom huius filius. Chelcis ex quo (salon qui genuit celciam, cuiius filius *F*) Hieremias propheta, et Azarias filius Azanae (az. huius filius *GC*). Sareu (saruch *G*, sarac *C*). Iosedech qui genuit Hiesum, qui fuit sacerdos cum instauraretur templum post captivitatem (iosedech huius filius hic erat hiesus qui constitutus fuerat super fabricam templi sacerdos cum fabricaretur post LXX annos captivitatis C *et sic fere G*). Celcias. Ioachim. Eaeduc.

= Paralip. I 6, 6—15 = 50—53: Iosephus ant. 10, 8, 6; Pseudo-Iosephus βιβλίον ὑπομνηστικόν *(apud Fabricium cod. pseudepigr. vet. test. vol. 2. fasc. 2) c. 10. haec ut sequentia quoque debeo Dillmanno nostro.*

Lib. gen. II a. 334.

165. Faneas regnavit annis X.

166. Osee regnavit annis VIII. sub ipso decem tribus captivas duxit Salmanasar rex Assyriorum.

117. Nomina sacerdotum.

Melchisedech. Aaron. Eleazar. Finees. Ozias. Razazath. Moriath. Amarioth. Aytop. Sadoch. Achimaas, cuius filius est Helias thesbiter. Salom. Ioram. Iaades. Hurias. Helisama qui genuit Helchiam, cuius filius est Hieremias propheta. Azarias Sareas. Hiesus qui fuit summus sacerdos, cum edificaretur Hierusalem. post hunc Helchias. Ioachim. Sadoch et Zacharias.

356. Item alia patria, ex quo fuit Ezechiel propheta. Iode (ioadae *GC*). Fatnea (fadnea *GC*). Amorius (amoriu *C*). Zachur (zadcur *F*). Samuhel. Evexia (etia *GC*). Melchius (melchiu *GC*). Salom (salon *F*). Gomorius (gomoriu *G*). Barracim (barachi *GC*). Soffonias. Masea (masxes *F*). Celcius (chelchiu *GC*). Buzi. Ezechihel.

Pseudo-Iosephus l. c. c. 9.

357. Item alia patria, unde Heli sacerdos, cuius pessimi filii (p. f. *om. F*) Fineis et Ofni rapiebant immolationem. princeps patriae (patriarum *GC*) de filiis Gaad Achimelech. Habiathar. Uriu. Natan. Helis.

Pseudo-Iosephus l. c. c. 8.

Lib. gen. I.

358. Item patriae Levvitarum (patria leuiticum *F*), unde fuit Samuhel propheta. Chore qui restetit Moysi. filius (filii *GC*) huius Helchana (helchamath *C*, helchanaatu *G*). Sufen (super *GC*) et Aliap (cliap *G*). Zeraam (terum *GC*). Chelcana (helcana *G*, helchana *C*). Samuhel: huic fuerunt duo fili munerum acceptatores Iohel et Habia (abira *GC*).

Pseudo-Iosephus l. c. c. 7.

359. Inicium patriae Levvitarum, unde sunt sacerdotes et ministri et levvitae (l. et m. *GC*). Ambram filius Cabaad filius Levi filius Iacob. Lewi genuit Gesson et Cahaad et Mereri. Fili autem Gesson Semei et Emeher. hii filii Levvitae. Et filii Cahaad Ambram, Isaar, Cefron, Odiel. Ambram genuit Moysen et Aaron et Mariam. et Aaron genuit ex Helisafit sororem Naasson Nadab et Abiud et Eleazar et Ithamar. mortui sunt autem Nadab et Abiud offerentes ignem alienum. post Aaron Eleazar suscepit sacerdocium: post Eleazarum Finies.

Exod. 6, 16—20 sive Num. 3, 17—19; verba mortui . . . . ignem alienum *accesserunt ex Levit. 10, 1 = Num. 3, 4, 26, 21. v. l. librorum GC in hoc capite pessimam totam suppressi.*

360. Ythamar autem et filii eius Isaar. Isaar autem frater Ambram et ipse Levvita: huius filii Chore et Nabith (nafeth *GC*) et Zazyr (ietri *G*, iecri *C*) et filii Core Air (ar *GC*) et Helcana et Abiasap (abisac *G*, abisat *C*). hic Coreb restitit adversus Moysen et Aaron, et Chao absortus est in viris CCL (in uiris cel *F*, cum CCL viris *GC*) Cebrum frater Ambram aercius (eius *GC*), filii eius Misahel (simael *C*, semael *G*) Elisafath et Setri et Dile. hii (et dile hii *om. GC*) Levvitae.

Exod. 6, 21—25: verba Ythamar . . . eius Isaar *corrupta videntur esse:* hic Coreb . . . in viris CCL *petita sunt ex Num. 16, 1—3. 35. reliqua adhibitis libris Graecis facile emendanda non subnotavi.*

361 [1]). Traditi sunt autem omnes (o. a. *F*) Levitae (*om. F*) Aaron et filiis (*sic G*, filius *C*, filii *F*) eius archae testamenti ut menistrarent ei et tollerent (tollent *F*) eam. et facta est eis pars X sacerdotibus initiata et primogenita et quae in sacrificiis constituta et primogenita et distinata. Levviticis data est lex, ut quaecumque acciperint a populo ex decimis, decimas darent sacerdotibus, ut extimaretur eis tamquam oblatio iniciarum [2]). traditae sunt illis etiam civitates refugiorum VI et harum prata sementiva in circuitu cuiusque civitates cubita II et aliae civitates XLII, sacerdotibus quidem X, Levviticis quoque XXXII (XIII *F*). puto latius nos dixisse quam speramus: tamen necessariae pro his (necessarium eis *G*, necessarium eos *C*),

Lib. gen. I.

qui scripolosiusr equirere volunt et multa legerunt. quos exstimo facile percipere quae scripta sunt. sed et illi qui pauca legerunt facilius ad intellectum possunt pervenire ex illis quae a nobis per breviata inquisitione (per nimiam inquisitionem *GC*) declarata sunt [3]).

1) *cf. Num. 35, 1. Iosua 21, 4–8.* 2) *sic F, sed* inicio eorum *pro* iniciarum: *contra GC sic.* et facta est eis constitutae decimae (constituta decem *C*) sacerdotibus *(bis G)* autem initia (*sic* G^2 C^2, intia C^1, inia G^1) et primogenita et quae in sacrificiis constituta et quae ex decimis acciperent a populo tamquam tributum iniciarum. 3) *hic finiunt GC.*

Lib. gen. I.	*Lib. gen. II a. 334.*
362. Macedonum reges iuxta Alexandrinos.	199. Nomina regum Grecorum qui in Alexandria regnaverunt.
363. Alexander filius Philipphi post Darium ann. VII.	200. Alexander regnavit annis VIII.
364. Ptolomeus Lagi Soter ann. XLII.	201. Ptholomeus Laius Soter regn. annis XXII.
365. Ptolomsis filius Filadelfus ann. XXXVIII.	202. Ptholomeus Filadelphi regnavit annis XXX.
366. Ptolomeus filius Euergeta ann. XXX.	203. Ptholomeus Uergetis regnavit annis XXVII.
367. Ptolomeus filius Euergit. ann. XXV.	204. Ptholomeus Epifani regnavit annis XX.
368. Ptolomeus Philopator ann. XVII.	205. Ptholemeus Filometoris regnavit annis XVII.
369. Ptolomeus frater ann. XXIII.	206. Ptholemeus iunior regnavit annis XXVI.
370. Ptolomeus Fuscus ann. II.	207. Ptholomeus Fusci regnavit annis XXV.
371. Euergeta ann. XXVI.	208. Ptholomeus Euergentis regnavit annis XXVI.
372. Ptolomeus Alexus ann. XX.	209. Ptholomeus Alexi regnavit annis XV.
	210. Ptholomeus secundus Sotheris regnavit annis XXX.
373. Alexander frater Ptolomei Alexe an. XVIII.	211. Ptholomeus Alexi frater regnavit annis XXVIII.
	212. Ptholomeus Alexandri regnavit annis XXIIII.
	213. Ptholomeus regnavit annis XX.
374. Ptolomeus Dionisius hecate ann. XXVIIII.	214. Ptholomeus Dionisi regnavit annis XVII.
375. Cleopatra filia ann. XXV.	
376. fiunt in se ann. CCCXLVI.	
	215. fiunt anni CCCXXXV.
	216. ab Adam VCCCCXLVIII.
	217. post Ptholomeum Dyonisi [1]).

1) *vacat pagina dimidia.*

377. Imperatores Romanorum.
378. Augustus ann. LVII.

Lib. gen. I.

379. Tiberius ann. XXII mens. VII dies XXII.
380. Gaius ann. III mens. VIIII.
381. Claudius ann. XIII men. I dies XXVIII.
382. Nero ann. XIII m. VIII dies XXVIII.
383. Galba m. V d. XXVI.
384. Otho mens. VIII d. XII.
385. Vitellius m. VIIII d. XV.
386. Titus ann. III m. II d. II.
387. Traianus ann. XVII m. VIII d. VI.
388. Chadrianus ann. XX m. X d. XXVIII.
389. Antonius Pius m. VIII d. XXII.
390. Marcus ann. XVIIII m. V d. XII.
391. Commodus ann. XII m. VIII d. XXIIII.
392. Elius Pertinax m. VII.
393. Iulianus m. II d. VII.
394. Severus ann. XIIII.
395. Antonius cognomento Caracalla Severi filius ann. VI m. VIIII d. II.
396. Macrinus ann. I men. II (men. *II om. F*[a]) d. VI.
397. Antonius ann. III m. VIII d. XXVIII.
398. Alexander ann. XIII d. VIIII.

Episcopi Romani
desiderantur.

Lib. gen. II a. 334.

COMPVTVS ANNORVM EX QVO MVNDVS CONDITVS EST ET PRIMVS HOMO PLASMATVS EST A DEO CVI NOMEN EST ADAM.

Adam	cum	esset	annorum	CCXXX.	genuit	Seth	et	post	vixit	alios	annos	DCC.	et	mortuus	est.
Seth	cum	esset	annorum	CCV.	genuit	Enos	et	post	vixit	alios	annos	DCCV.	et	mortuus	est.
Enos	cum	esset	annorum	CXC.	genuit	Cainan	et	post	vixit	alios	annos	DCCXV.	et	mortuus	est.
Cainan	cum	esset	annorum	CLXX.	genuit	Malaleel	et	post	vixit	alios	annos	DCCXL.	et	mortuus	est.
Malaleel	cum	esset	annorum	CLXV.	genuit	Iareth	et	post	vixit	alios	annos	DCCXXX.	et	mortuus	est.
Iareth	cum	esset	annorum	CLXII.	genuit	Enoch	et	post	vixit	alios	annos	DCCC.	et	mortuus	est.
Enoch	cum	esset	annorum	CLXV.	genuit	Mathusala	et	post	vixit	alios	annos	CC.	et	mortuus	est.
Mathusala	cum	esset	annorum	CLXVII.	genuit	Lamech	et	post	vixit	alios	annos	DCCCII.	et	mortuus	est.
Lamech	cum	esset	annorum	CLXXXIX.	genuit	Noel	et	post	vixit	alios	annos	DLXV.	et	mortuus	est.

NOE VIXIT ANNIS DC. FIVNT AVTEM AB ADAM VSQVE AD NOE HOC EST VSQVE AD CATACLISMVM ANN̄. II. CCC. XLII. ITEM POST CATACLISMVM VIXERVNT SIC.

Sem	cum	esset	annorum	C.	genuit	Arfaxat	et	post	vixit	alios	annos	D.	et	mortuus	est.
Arfaxat	cum	esset	annorum	CXXXV.	genuit	Cainan	et	post	vixit	alios	annos	CCCXXX.	et	mortuus	est.
Cainan	cum	esset	annorum	CXXX.	genuit	Sala	et	post	vixit	alios	annos	CXXX.	et	mortuus	est.
Sala	cum	esset	annorum	CXXX.	genuit	Eber	et	post	vixit	alios	annos	CCCIII.	et	mortuus	est.
Eber	cum	esset	annorum	CXXXIIII.	genuit	Falec	et	post	vixit	alios	annos	CCLXX.	et	mortuus	est.
Falec	cum	esset	annorum	CXXX.	genuit	Racau	et	post	vixit	alios	annos	CCVIII.	et	mortuus	est.
Racau	cum	esset	annorum	CXXXII.	genuit	Serue	et	post	vixit	alios	annos	CVII.	et	mortuus	est.
Serue	cum	esset	annorum	CXXX.	genuit	Nachor	et	post	vixit	alios	annos	CC.	et	mortuus	est.
Nachor	cum	esset	annorum	LXXIX.	genuit	Thara	et	post	vixit	alios	annos	CCXXIX.	et	mortuus	est.
Thara	cum	esset	annorum	LXX.	genuit	Abraam	et	post	vixit	alios	annos	CV.	et	mortuus	est.

V f. 61 Abraam cum esset annorum c genuit Ysaac. fiunt ergo a Noe usque ad Abraam anni M. item ab Abraam usque ad Iacob qui Egiptum transivit anni sunt CLXXX. deinde in Egipto fuerunt Iudei ann. CCCCXXX. et postquam exierunt et in deserto fuerunt anni XL. hii anni in lege Moysi diligenter scripti sunt. inde filius Nave successit et dux fuit annis XXXII. deinde liber iudicum Iudeorum continet annos CCCCXC. deinde liber regum Iudeorum continet annos XXXIIII, Iude a [1]) continet annos CCCLXXIIII. deinde expugnata est Hierosolomia et captivi ducti sunt Iudaei in Babiloniam et ibi fuerunt ann. LXX et deserta fuit Iudea et templum eorum annos DCCX. deinde Cyrus rex Persarum in secundo anno regni sui permisit eos id est Iudeos redire de Babilonia in Iudeam et regem eis restituit

Ex quo ergo mundus constitutus est usque ad Cyrum regem Persarum, anni sunt IIIIDCCCCXVI. deinde Iudei reversi sunt in Iudeam de Babilonia et servierunt annos CCXXX. deinde cum Alexander Magnus Macedo devicit Darium et venit in Iudeam et devicit Perses et deposuit regnum eorum, et sub Macedonibus fuerunt Iudei ann. CCLXX. inde reversi sunt a Macedonibus et sub suis regibus fuerunt usque ad Agrippam, qui novissimus fuit rex Iudaeorum ann. CCCXLV. iterum ab Agrippa usque ad L. Septimum Severum urbis consulem anni sunt V DCCCLXX. iterum a Severo usque ad Emilsanum (*sic*) et Aquilinum conss. anni sunt LVII. ab [2]) Emiliano et Aquilino usque *V f. 62* ad Dioclecianum IX et Maximianum VIII cons. anni || sunt LV. A Diocletiano IX et Maximiano VIII usque ad Optatum et Paulinum cons. anni sunt XXX. fiunt ergo a mundo constituto usque ad Paulinum et Optatum consules anni ↀ. XVII.

1) *scribe* Iudae autem. 2) *scr.* LV item ab.

XVI.

CHRONICA VRBIS ROMAE.

Chronographiam quod finit chronicon urbis Romae enumerat reges Latinos et Albanos et Romanos, deinde liberae rei publicae annales repraesentat nominibus quos ait dictatorum, vere clarorum virorum sine ullo temporis ordine nominibusque multis pessumdatis paucis versiculis coacervatorum [1]), denique imperatores recenset ad Licinium usque († 324). qui scripsit, ad singulos imperatores tempus imperii adnotat et locum obitus, in hoc indicando conspirans paucis exceptis cum laterculo quem servavit interpres Eusebii Armenius vol. 1 app. p. 17. 18. praeterea autem non respexit imperium Romanum, sed solam urbem Romam, nam externa omnia absunt, ponuntur pestilentiae, incendia, tumultus, opera publica et memorabilia varia, ut ostenta quaedam et polyphagorum exhibitiones, praesertim autem congiaria, quae cum incipiant ab ipso Romulo regibusque, deinde accurate explicantur, ut quot nummos quis urbanis distribuerit, collecta summa ad singulos imperatores adscribatur. ut ieiunus et plebeius libellus est, ita fidus et utilis; non solum topographis urbis Romae plura scitu digna et accurate relata suppeditavit, sed tempora quoque regnorum vix alibi diligentius definiuntur et cum vera tradantur de Gordianis tribus et Pupieno Balbinoque, evitantur ita errores, qui tertio saeculo historiographiam Occidentis universam paene insederunt.

Chronographiam a. 354 vel potius a. 334 qui compilavit, hos laterculos partem esse voluisse libelli generationis evidenter apparat: nam indicis quem praeposuit caput ultimum *imperatorum Romanorum nomina a Gaio Iulio Caesare et consulibus* (p. 88) aperte imperatorum elencho respondet neque magnopere offendit, quod qui indicem confecit partem quae spectat ad reges et dictatores ita neglexit. iam cum libellum generationis constet Hippolyti esse et vere imperatorum laterculum continuisse, possis conicere chronicorum horum partem Hippolyto anteriorem et ipsam eius esse; sed secus est. nam laterculus is, quem plenior libelli Hippolytiani versio altera habet finientem in Alexandro quemque ipsius esse dubitari non potest, non solum deductus est ab Augusto (v. supra p. 134), cum hic a Caesare inchoet, sed etiam in regnorum temporibus ita ab hoc differt, ut ad eundem scriptorem duo laterculi referri nequeant. proficisci chronica haec tota ab eodem auctore primario, qui a regibus ad suam aetatem ea pertractarit, maxime congiaria ostendunt per regum fabulosa tempora ita relata, ut solito more instituti postea recepti αἰτίαι ne desint. eum auctorem Suetonium esse in editione priore posui, eis potissimum argumentis usus, quod quae de congiariis Numae eiusque assibus scorteis hic referuntur, apud Suidam laudantur ex Suetonio et quod totum mythistoricae narrationis genus optime convenit eius auctoris ingenio librisque eius tribus de regibus, probavique id et aliis et Reifferscheidio, qui quae chronica haec de regibus habent omnia inseruit reliquiis Suetonianis p. 316—320. sed in hanc

1) Ad hoc caput respicientes fasti Chronographi nostri (supra p. 56) ad a. u. c. 705 Caesaris primum adnotant: *hoc usque dictatores fuerunt.* ceterum quomodo evenerit, ut quarto p. Chr. saeculo libera rei publicae tempora per dictatores solos repraesentarentur, nescio. apud Eusebium (vol. 1 p. 293 Sch. et ad a. Abr. 1504) ea ubi induentur, mentio fit consulum et dictatorum. in serie regum Hieronymiana quae inter reges et imperatores Romanorum interponuntur nomina (ed. Schoene vol. 1 app. p. 35) ab hisce diversa, sed similia, nituntur solis editionibus vetustis: certe in magno numero codicum Hieronymianorum, quos aut ipse evolvi aut mea causa amici, seriem regum pauci habuerunt, hoc caput nullus.

formam qui primus chronicon urbicum redegit, praeter Suetoniana illa adhibuerit necesse est rerum gestarum annales digestos secundum principes. apud Eusebium in chronicis et apud Syncellum in epocha mythistorica cum eaedem narrationes redeant ex ipsis chronicis hisce urbanis non derivatae (id quod de similibus locis Barbari Scaligerani obtinere mox demonstrabimus), tamen tam prope ad ea accedunt, ut probabile sit Graecos illos pendere non tam a Suetonio ipso quam ab eodem, ad quem haec excerpta redeunt Suetonianorum expilatore: sed is num Africanus fuerit an Hippolytus aliusve nescio qui, parum constat. fasti denique Hydatiani inter adnotationes non multas duas certe (sub Marco et Caro) habent ex eodem auctore primario derivatas.

Ipsum libellum quem nos habemus sive hac forma sive pleniore saeculo quarto in multorum manibus fuisse et per condicionem eius verisimile est et comparent inde excerpta in apparatu indicata apud auctores hos quattuor:

1. Eutropius (ante a. 375) in narrandis rebus saeculi primi praeter Suetonii vitas XII Caesarum hunc libellum eumque solum fere hic illic adhibuit.

2. Hieronymum ex chronicorum horum exemplari nostro fortasse pleniore auxisse chronica Eusebiana data opera exposui olim in actis maioribus societatis Saxonicae vol. 1 (1850) p. 681. 693.

3. Chronicorum Alexandrinorum scriptor finiens in a. 387 Chronographum a. 354 adhibuerit necesse est. nam laterculus regum Albanorum tredecim quem exhibet Chronographus a forma ab Augusto inde recepta praeter differentias quasdam in numeris nominibusque ad errores epitomatorum librariorumve referendas eo differt, quod index antiquus duodecimo loco Aremulum Silvium recenset regnantem a. XVIII, Chronographus eo sublato post Amulium, in quo finit antiquus, ultimo loco collocat Remum Silvium regnantem a. XVII, quem Romulus interfecerit. Barbarus autem eundem laterculum referens praeter corruptelas sibi proprias et alia habet cum Chronographo communia et hanc ineptam Aremuli Remique contaminationem[1]. ab hac fraude et inepta et evidentissima Eusebius et Syncellus immunes manserunt et propria ea est, quatenus nobis datum est rem explorare, Chronographo a. 354 et Scaligeri Barbaro. quam ob rem aut ex eodem auctore haec traxit uterque aut hic pendet ex illo. hoc ut statuamus requirit laterculus regum et consulum Romanorum apud utrumque ita corruptus et interpolatus, ut de communi origine dubitari nequeat, qua de re suo loco dicetur. is laterculus cum adhaereat Chronographiae a. 354, sed nullo modo pro parte eius haberi possit, cum tam regum laterculus alius quam consulum adsit in Chronographia ea forma longe diversa et emendata, necesse est, ut auctor Alexandrinus Chronographiae exemplar adhibuerit habens eam ipsam de qua agimus appendicem. — Eundem compilatorem Alexandrinum, scilicet chronicorum Latinorum quae habemus qui scripsit archetypum Graecum, supra vidimus usurpavisse Hippolyti generationis libellum non ea forma, qua Chronographus eum reddidit, sed Graece scriptum; seposuit igitur in hac parte Chronographiam Latine scriptam et adhibuit ipsum librum Hippolytianum.

4. Isidorus in originibus non multa, sed tamen aliqua ex chronicis hisce deprompsit.

1) Scilicet pro tredecim regibus Chronographi apud Barbarum novem tantum comparent, ex his sex similibus nominibus, sed traiecti, nam tertius Latinus ibi est quarto loco, quartus Alba primo (redit id apud Malalam et Cedrenum: cf. Gelzer Afric. I, 225), octavus Titus (sic uterque pro Tiberino) secundo, decimus Aventinus octavo, undecimus Proca quinto, decimus tertius Remus nono, tres Francus tertius, Tarquinius sextus, Cidenus septimus nominibus aut interpolatis ita, ut non agnoscantur, aut ficticiis.

ITEM ORIGO GENTIS ROMANORVM, EX QUO PRIMVM IN ITALIA REGNARE COEPERVNT.

Picus Saturni filius regnavit agro Laurentino usque ad eum locum ubi nunc Roma est, ann. XXXVIII[1]). eo tempore ibi nec oppida nec vici erant, sed passim habitaverunt[2]).

Faunus Pici filius eisdem locis regnavit annis XLIIII[3]). eo tempore Hercules cum ab Hispania reverteretur, aram quae est Romae ad forum boarium posuit et dedicavit eo quod Cacum filium Vulcani ibi in spelunca sua occiderat.

Latinus isdem locis regnavit . . . hic ex suo nomine cives suos Latinos appellavit. hoc regnante Troia capta est, unde Aeneas Veneris et Anchisae filius venit et se cum Latino iunxit unaque bellum gesserunt adversus Rutulos. eo proelio Latinus occisus est et regnum eius penes Aeneam remansit[4]).

Aeneas oppidum condidit Lavinium[5]) ibique regnavit annis tribus.

Ascanius Aeneae filius regnavit annis XXXVI. Albam longam condidit[6]).

REGES ALBANI.

Postumus Silvius Aeneae nepos regnavit ann. XXXVII. ab hoc prognati postea Albae regnaverunt ac Silvi sunt cognominati.

|| *Aeneas Silvius* regnavit annos XXXI. *f. 62'*

Latinus LI.

Alba XXVIII.

Appius[7]) XLI.

Capys XXVIII.

Campeius[8]) XXI.

Titus[9]) VIII.

Agrippa LI.

Aventinus XXXVIII.

Procas VIII.

Amulius LI.

Remus Silvius regnavit XVII. eum Romulus interfecit.

V

2 ceperunt *V* 3 laurentine *V* 4 opida *V* 7 ara *V* 8 occideret. bellum cum troianis. latinus *V* 10 regnante et troia *V* 10 et se] esse *V* 11 praelio *V* 12 paenus ineam *V* 13 bellum aeneas oppidum rutulis condidit *V*: *fuit in margine archetypi* bellum cum Rutulis 15 et reges *V* 16 aenae *V* postea prognati *V* 26 adventinus *V* 28 et milius *V*

1) *Augustinus de c. d. 17, 15:* exortum est regnum Laurentum ubi Saturni filius Picus regnum primus accepit. *item a Pico Croni pronepote incipit Italam seriem Barbarus Scaligeri 1. 20'. Syncellus p. 322 Bonn.:* *πρὸ Αἰνείου α' φασὶ Πῖκον υἱὸν Κρόνου βασιλεῦσαι χώρας Λαυρέντου λζ΄· εἶτα δὲ τὴν χώραν ἕως τῆς νυνὶ Ῥώμης πόλεως.* 2) *Barbarus f. 21 sub Pico:* erant omnes partes illas sine urbes et sine regem, secundum quod narrat historia. 3) *Syncellus p. 323: μεθ' ὃν Φαῦνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ Πίκου . . . ἔτη μδ . . . . καθ' ὃν Ἡρακλῆς ἀπὸ Σπανίας ἐπανελθὼν ἐν φόρῳ τῷ λεγομένῳ βοαρίῳ βωμὸν ἤγειρε, διότι ἀνεῖλε Κάκον τὸν Ἡφαίστου υἱόν. Barbarus f. 22:* tunc Eraclius ab Spanorum partibus rediens arma sua (*scr.* aram suam) posuit in Roma in boarium forum in templo clausit. 4) *Barbarus f. 22': de eius (Latini)* nomine Romeos, qui et Cittei vocantur, Latinos nominavit . . . Eneas . . . cum Latino se coniunxit et fecit pugna cum illos Rutullos et in ipsa pugna Latinus occisus est et imperium eius sumpsit Eneas. 5) *Barbarus f. 22':* et condidit Libyniam civitatem. 6) *Barbarus f. 22:* Ascanius condidit Albaniam et regnum Albanis imposuit. *Syncellus p. 333.* 7) *debuit esse* Epitus. 8) *debuit esse* Calpetus 9) *secundum antiquiorem laterculi formam* Tiberinus: *sed Titum item habet licet loco non suo Barbarus (v. p. 142 not. 1).*

REGES ROMANORVM NVMERO VIII.

Romulus Martis et Iliae filius regnavit annos XXXVIII. urbem Romam condidit XI kal. Mai., qui dies appellatur Parilia. hic X menses in annum constituit a Martio in Decembrem. mille iuvenes de plebe Romana legit, quos milites appellavit, et centum seniores, quos senatores dixit[1]). congiarium dedit congium vini inter homines XII[2]). hic cum natat ad paludem caprae, subito nusquam conparuit. in numerum deorum relatus deus Quirinus appellatus est.

Titus Tatius dux Sabinorum una cum Romulo regnavit annos quinque. hic Tarpeiam, virginem Vestalem, vivam armis defodit eo quod secreta Romuli ei propalare noluisset.

Numa Pompilius regnavit ann. XLI. pontifices, virgines Vestales instituit. hic duos menses ad X menses Romuli instituit, Ianuarium diis superis, Februarium diis inferis[3]). hic prior hominibus adinvenit grabata mensas sellas candelabra[4]). congiarium dedit scortinos asses et militibus donativum aere incisum dipondium semis[5]).

Tullius Hostilius regnavit annos XXXII. hic prior censum egit edictoque suo cavit ut quicumque temporibus ipsius falsum fecisset, daret pro capite suo dimidium verbecem[6]).

Marcius Philippus[7]) regnavit ann. XXXVI. Cong. dedit assem semis et militibus
f. 63 donativum dipondium semis. Ostiam coloniam||condidit.

L. Tarquinius Priscus regnavit annos XXVIII. hic cum fundamenta Capitolii cavaret, invenit caput humanum litteris Tuscis scriptum CAPVT. OLIS. REGIS, unde hodieque Capitolium appellatur[8]). hic prior Romanis duo paria gladiatorum edidit, quae comparavit per annos XXVII[9]).

Servius Tullius serva natus regnavit ann. XLV. hic votum fecit ut quotquot annos regnasset, tot ostia ad frumentum publicum constitueret[10]).

V et Romulus . . . 7 appellatus est *in margine cod. Caesenatis (supra p. 33).*

2 martis] martir *V*a elie *Caes.* regnauit *om. Caes.* 3 anno *Caes.* in] usque a *[sic] Caes.* 4 mille *om. Caes.* romana *om. Caes.* elegit *Caes.* seniores] seniores elegit *Caes.* 5 congiarium dedit] condidit *Caes.* 6 cum] dum *Caes.* in palude *Caes.* 7 sellatus *V* est appell[atus] *Caes.* 9 nolluisset *V* 10 ann. XVI *V* vestas *V* 13 scortinas asses *V*: *fortasse scr.* scortinos assem S = semis 14 XXII *V* suo vocavit *V* 17 mancius *V* XXXVI] XXXIII *V*a asse *V* 18 hostiam *V* 19 calcaret et invenisset *V* 23 servilius *V* XLV] XXV *V* hic] *V*b, hic prior *V*a

1) *Syncellus p. 367: Ῥωμύλος πρῶτος ἐκ τοῦ δήμου ἐστράτευσεν ἄνδρας συγκλητικούς τε ρ´ γέροντας ἐποίησε. similiter Eusebius (Arm.) ad a. Abr. 1223. utrumque α͵ =* mille *male accepisse pro πρῶτος observavit Gelzer Afric. 1, 231. Isidorus orig. 9, 3, 31 Chronographum et Hieronymi locum a. Abr. 1289 videtur contaminavisse.* 2) *Alibi non reperitur.* 3) *Syncellus p. 398:* (*Νουμᾶς*) *τῷ ἐνιαυτῷ δύο μῆνας προσέθηκε τόν τε Ἰανουάριον καὶ τὸν Φεβρουάριον, δεκαμηνιαίου τοῦ ἐνιαυτοῦ πρὸ τούτου χρηματίζοντος iisdemque fere verbis Eusebius (Arm.) a. Abr. 1303.* 4) *Alibi non redit.* 5) *Tranquillus apud Suidam s. v. ἀσσάρια (similiter Iohannes Antiochenus fr. 32 Müll.): Νουμᾶς ὁ πρῶτος βασιλεὺς μετὰ Ῥωμύλον Ῥωμαίων γεγονὼς ἀπὸ σιδήρου καὶ χαλκοῦ πεποιημένα πρῶτος ἐχαρίσατο Ῥωμαίοις τῶν πρὸ αὐτοῦ πάντων διὰ σκυτίνων καὶ ὀστρακίνων τὴν χρείαν πληρούντων· ἅπερ ὠνόμασεν ἐκ τοῦ ἰδίου ὀνόματος νουμμία. Syncellus p. 398: ὁ αὐτὸς καὶ γογγιάριον ἔδωκεν ἀσσάρια ξύλινα καὶ σκύτινα καὶ ὀστράκινα iisdemque fere verbis Eusebius (Arm.) ad a. Abr. 1303. Barbarus Scaligeri f. 23′:* iste primum nummum adinuenit. *Similiter et alii Graeci (Reifferscheid rel. Suet. p. 321) et Isidorus orig. 16, 18, 10.* 6) *Cum de Tullo similia non narrentur, fortasse ad Numam adnotatio pertinet, quamquam ne ad eum quidem census alibi diserte refertur.* 7) *Ovidius fast. 6, 803:* Marcia sacrifico deductum nomen ab Anco. *Röm. Münzwesen p. 547. 641.* 8) *Similia habent praeter Livium 1, 38, 7. c. 55, 5 Arnobius 6, 7:* in . . Capitolio qui est hominum qui ignoret Oli esse sepulcrum Vulcentani *et Isidorus orig. 15, 2, 31:* cum Tarquinius Priscus Capitolii fundamenta Romae aperiret, loco fundamenti caput hominis litteris Tuscis notatum invenit et proinde Capitolium appellavit. 9) *Alibi non redit.* 10) *In frumentationibus, quas ad Servium praeter hunc etiam auctor de viris illustribus refert* (*c. 7:* plebi distribuit annonam), *ostia, porticus omnino Minuciae, aliquoties nominant tituli (C. VI, 10225:* ostio XV; *C. VI, 10224:* ostio XXXIX; *C. VI, 10223:* ostio XLII): *de numero eorum solus Chronographus nos certiores fecit.*

Tarquinius Superbus regnavit ann. xxv. hic prior hominibus invenit lautumias tormenta fustes metalla flagella carceres exilia[1]). ipse prior exilium meruit[2]). inter duos pontes a populo Romano fuste mactatus *[est]* et positus in circo maximo sub delfinos[3]).

ITEM NOMINA DICTATORVM[4]).

P. Cornelius Scipio Africanus. Fabius Maximus. Apulius Claudius. Popilius Lenas. Valerius Publicola. Pompeius Maximus. Eneas Iulius. Sulla Felix. Barbatus. Scipio Nasica. Aemilius Paulus. Fabius. Cincinnatus. Decimus. Titus Marius. Plutatius Catus. Marius Rutulus. Valerius Corvinius. Cornelius Scipio. P. Decius. Q. Fabius. Metellus Pius. Marius. Licinius Salinator. Curius Dentatus. Iulius Brutus.

ITEM IMPERIA CAESARVM.

C. Iulius Caesar imperavit annos iii menses vii dies vi. congiarium dedit Ӿ C. occisus curia Pompeia.

Divus Octavianus Augustus imp. ann. lvi m. iiii d. unum. cong. ded. ter Ӿ CCCLXIIS[5]). *f. 63'* hoc imp. navis Alexandrina primum in portu Romano introivit nomine Acatus[6]), qui attulit frumenti modios CCCC, vectores MCC, piper, linteamen, carta, vitria et opoliscum cum sua sibi base, qui est in circo maximo, altum pedes LXXXVIIS. excessit Nola.

Tiberius Caesar imp. ann. xxii m. vii d. xxviii. cong. dedit Ӿ LXXIIS. hoc imp. in civitate Fidenis populo spectante amphitheater ruit et oppressit homines iiiccv[7]). excessit Miseno.

C. Gallicula imp. ann. iii m. viii d. xii. cong. dedit Ӿ LXXIIS et de basilica Iulia sparsit aureos et argenteos, in qua rapina perierunt homines xxxii, [mulieres] ccxlvii et spado[8]). occisus Palatio.

Tiberius Claudius imp. ann. xiii m. viii d. xxvii. cong. dedit Ӿ LXXV[9]). hoc imp. primum venenarii et malefici comprehensi sunt; homines xlv, mulieres lxxxv ad supplicium ducti sunt. hic metas in circo maximo deauravit. excessit Palatio.

Γ

1 lautumnas Γ 13 *pro* Ӿ *semper* X Γ 14 octisus Γ 15 ter a. CCCLXIIS Γ 16 portu] Γ[a], porto Γ[b] 17 CCCC Γ uitria (*non* nitria) Γ 24 xxxii. cc. xlvii Γ 25 octisus Γ 27 venerarii Γ

1) *Repetit haec Isidorus orig. 5, 27, 23:* iste prior latomias tormenta fustes metalla atque exilia adinvenit. *Similia habent Iohannes Antiochenus fr. 36 Muell. (eadem Suidas s. v.):* *Ταρκύνιος Σούπερβος … δεσμά τε καὶ μάστιγας, κλοιοὺς ξυλίνους καὶ σιδηροῦς, πέδας, ἁλύσεις, μέταλλα καὶ ἐξορίας ἐφευρών, et Eusebius (Arm.) ad a. Abr. 1470:* Tarquinius Superbus invenit vincula verbera cippos carceres custodias ligamina collaria catenas exilia damnationes ad metalla. *Hieronymus ibidem:* Tarquinius Superbus excogitavit vincla taureas fustes lautumias carceres compedes catenas exilia metalla, *adhibito fortasse in fustibus et lautumiis Chronographo.* 2) *Haec quoque adsunt apud Isidorum l. c.:* et ipse prior ex regibus exilium meruit. 3) *Haec de obitu Superbi narratio alibi non reperitur: insula Tiberina nata dicitur ex frumento post exactos reges in campo Martio demesso et in fluvium iniecto (Liv. 2, 5).* 4) *Vide supra p. 141 adn.* 5) *Augustus cum secundum monum. Ancyr. (v. ed. meae p. 60) congiaria dederit non ter, sed quinquies, scilicet quattuor denariorum C, unum denariorum LX, pro qua summa Suetonius (Aug. 41) ponit sestertios CCL sive denarios LXIIS, Chronographus non* ter *scribere debuit, sed* quinquies *et summam efficere CCCCLX denariorum; sed addens denarios duos semis aperte erravit cum Suetonio.* 6) *Immo ἄκατος est navis oneraria. cf. Suetonius Claud. 20:* (Claudius) portum Ostiae extruxit … mole obiecta, quam quo stabilius fundaret, navem ante demersit, qua magnus obeliscus ex Aegypto fuerat advectus. 7) *Aucto numero errore omnino Suetonius ait (Tib. 40) periisse hominum supra milia viginti. Tacitus (ann. 4, 63) adeo milia quinquaginta.* 8) *Addidi* mulieres, *quo ducit spadonis mentio; certe de numero XXXIICCXLVII = 32247 cogitari non debet.* 9) *Confirmat rem Dio 60, 25.*

Nero imp. ann. xiiii menses v dies xxviii. cong. dedit X C.[1]). hoc imp. fuit polyfagus natione Alexandrinus nomine Arpocras, qui manducavit pauca: aprum coctum, gallinam vivam cum suas sibi pinnas, ova c, pineas c, clavos galligares, vitrea fracta, thallos de scopa palmea, mappas iiii, porcellum lactantem, manipulum feni, et adhuc esuriens esse videbatur[2]). Nero occisus via Patinaria.

Galba imp. m. viii d. xii. cong. promisit sed non dedit. hic domum suam deposuit et horrea Galbae instituit. decolatus foro Romano iacuit.

f. 64' *Otho* imp. dies xc. ipse se Brixellis interfecit. ||

Vitellius imp. m. viii d. xi. occisus Palatio.

Divus Vespasianus imp. ann. xii m. viii d. xxviii. congiarium dedit X LXXV. hic prior tribus gradibus amphitheatrum dedicavit. excessit Curibus Sabinis.

Divus Titus imp. annos . . . . hic amphitheatrum a tribus gradibus patris sui duos adiecit. excessit Curibus Sabinis cubiculo patris.

Domitianus imp. ann. xvii m. v d. v. congiarium dedit ter X LXXV[3]). hoc imp. multae operae publicae fabricatae sunt: atria vii, horrea piperataria ubi modo est basilica Constantiniana et horrea Vespasiani, templum Castorum et Minervae, portam Capenam, gentem Flaviam, Divorum, Iseum et Serapeum, Minervam Chalcidicam, Odium, Minuciam veterem, stadium, et thermas Titianas et Traianas, amphitheatrum usque ad clypea, templum Vespasiani et Titi, Capitolium, senatum, ludos iiii, Palatium, metam sudantem et Panteum[4]). occisus Palatio.

Nerva imp. ann. v m. iiii d. unum. cong. de. X LXXV et funeraticium plebi urbanae instituit X LXIIS. excessit hortis Salustianis.

Traianus imp. ann. xix m. iiii d. xxvii. cong. dedit X DCL. hoc imper. mulieres in thermis Traianis laverunt. vii. idus Iulias excessit Selinunti.

Adrianus imp. ann. xx m. x d. xiiii. congiarium dedit X ∞. hoc imper. templum Romae et Veneris fabricatum est[5]). excessit Bais veteribus.

Antoninus Pius imp. ann. xxii m. viii dies xxviii. cong. dedit X dccc. hoc imper. circensibus Apollinaribus partectorum[6]) columna ruit et oppressit homines ∞cxii. excessit Lorio.

V *et* 4 et Nerone . . . 8 videbatur *S*

1 imperator ann. *ad.* fuit poly *om.* V[1] 1 hoc] nerone *S* pollyfagus *S* 3 galinam *V* pinnas *S* 4 fract *V* maniculum *SV* 5 octisus *V* 9 bittellus *V* 11 am amphiteatrum *V* curis *V* 12 annos VIII dies XII cong. promisit sed non dedit *repetens ex v. 9 V* 13 curis *V* 15 multa *V* horr *V* 16 horr *V* 17 capaena *V* 18 calcidicam *V* odium] synodum *V* 21 funeraticum *V* 24 silenunti *V* 28 appolinaribus *V*

1) *Confirmat rem Suetonius Ner. 10.* 2) *Cf. Suetonius Ner. 37:* creditur polyphago cuidam Aegypti generis crudam carnem et quidquid daretur mandere adsueto concupisse vivos homines laniandos absumendosque obicere. 3) *Confirmat rem Suetonius Dom. 4.* 4) *Hinc excerpta ex Suetonio Dom. 5 auxit Eutropius* 7, 23: Romae multa opera fecit, in his Capitolium et forum transitorium, divorum porticus, Iseum ac Serapeum et stadium, *auxitque rursus Eutropiana Hieronymus ad a. Abr. 2105 (cum compilatoribus eius Prospero et Cassiodoro):* multa opera Romae facta in quis Capitolium, forum transitorium, divorum porticus, Isium ac Serapium, stadium, horrea piperataria, Vespasiani templum, Minerva Chalcidica, Odium, forum Traiani, thermae Traianae et Titianae, senatus, ludus matutinus, mica aurea, meta sudans et pantheum: *ex his* mica aurea *apud chronographum videtur excidisse culpa librariorum, et excidit item* forum Traiani, *quod defenditur et eo quod thermae quoque Titianae et Traianae inter Domitiani opera recensentur et Victoris testimonio (Caes. 13):* (Traianus) Romae a Domitiano coepta forum *(sic Oxon.,* fora *Brux.)* atque alia multa . . . coluit ornavitque. ludos IIII *cum Chronographus habeat,* ludum matutinum *Hieronymus, hic fortasse exemplari usus est recensentis nominatim eos omisitque ut alia ludos tres magnum Dacicum Gallicum.* 5) *Hinc Hieronymus a. Abr. 2147:* templum Romae et Veneris sub Hadriano in urbe factum. 6) *Partectum hic et infra p. 148 v. 24 fortasse formatum est a παρατεκταίνω: conferri potest παραστάς, παστάς (Vitruv. 6, 10, 1).*

|| *Divus Verus* imp. ann. VII m. VIII dies XII. congiar. ded. X CCCC. hoc imper. scrofa porcellum peperit in effigiem elefanti. excessit Altino. *f. 64*

Marcus Antoninus imp. ann. XVIII m. XI dies XIIII. cong. ded. X DCCCL. hoc imper. instrumenta debitorum fisci in foro Romano arserunt per dies XXX[1]). excessit Pannonia superiore.

Commodus imper. ann. XVI m. VIII d. XII. cong. dedit X DCCCL. hoc imp. thermae Commodianae dedicatae sunt[2]). excessit domo Victiliana.

Pertinax imper. d. LXXV. congiarium dedit X CL. excessit Palatio.

Iulianus imp. dies LXV. occisus Palatio.

Divus Severus imp. ann. XVII m. XI d. XXVIII. cong. ded. X ∞C. hoc imp. Septizonium et thermae Severianae dedicatae sunt[3]). excessit Britaniae.

Geta imp. menses X dies XII. occisus Palatio.

Antoninus Magnus imp. ann. VI m. II dies XV. cong. dedit X CCCC. Hoc imp. ianuae circi ampliatae sunt et thermae Antoninianae dedicatae sunt[4]). hic suam matrem habuit. excessit inter Edessam et Carras.

Macrinus imp. anno uno menses IIII d. II. cong. dedit X CL[5]). hoc imp. amphitheater arsit. occisus Arcelaida.

Antoninus Eliogaballus imper. annos VI m. VIII dies XVIII. cong. ded. X CCL. Eliogaballium dedicatum est[6]). occisus Romae.

Alexander imper. ann. XIII m. VIII d. IX. cong. dedit X DC. hoc imp. fuit polyfagus natione Italus qui manducavit pauca: cistam, lactucas, vascellum sardinarium, sardas X, melopepones LXX, tallos de scopa palmea, mappas IIII, panes castrenses IIII, cistam, cardos cum suas sibi spinas, et || ebibit vini grecanicum plenum et venit *f. 65* ad templum Iasurae et ebibit labrum plenum et adhuc esuriens esse videbatur. et thermae Alexandrinae dedicatae sunt[7]). Alexander occisus Mogontiaco.

Maximinus imp. ann. III m. IIII d. duos. cong. ded. X CL. hoc imp. magna pugna fuit cum Romanis et praetorianis. occisus Aquileia.

Duo Gordiani imper. dies XX. excesserunt Africae.

Pupenius et Balbinus imper. dies XCIX. cong. dederunt X CCL. occisi Romae.

Gordianus imper. ann. V m. V d. V. cong. ded. X CCCL. hoc imp. mula hominem comedit. agonem Minervae instituit. excessit finibus Partiae.

Duo Philippi imper. ann. V m. V dies XXIX. cong. ded. X CCCL. hi seculares veros in circo maximo ediderunt. occisus senior Verona, iunior Romae in castris praetoriis.

Decius imper. annum unum m. XI d. XVIII. cong. ded. X CCL. hoc imp. thermae Commodianae dedicatae sunt. occisus praetorio Abrypto.

V et cc. 1. 2. (vide infra), item 20 Alexandro ... 21 videbatur *et* 30 gordiano .... comedit *S*

1. 2 diuo uero imperatore scrofa p. p. in effigiem elefanti *S* 2 infigiem *V* 3 instr. deb. hoc imp. *V*[1] 8 lxxv ceisus palatio cong. *V* 9 octisus *V* 11 termes *V* 15 edissa *V* 20 hoc| alexandro *S* pollyfagus *S* 22 malopepones *vel* melopepones *S*, melopopones *V* 23 *fort.* Graecanici cadum 24 iasurae, *id est* deae Syriae (*Jordan in Hermae vol. 6 p. 314*) *S*, lasurae *V* 27 *fortasse scr.* fuit Romanis cum praetorianis 30 hoc| gordiano *S* 31 commodianae| *exspectamus* Decianae

1) ***Fasti Hydatiani ad. a. 218:*** his conss. instrumenta debitorum fisco in foro Romano arserunt per dies XXX: *eadem sub Marco, sed omisso dierum numero. Eusebius a. Abr. 2194 indeque Syncellus p. 647.* 2) *Hinc Hieronymus a. Abr. 2199:* thermae Commodianae Romae factae. 3) ***Hinc Hieronymus a. Abr. 2216:*** Severo imperante thermae Severianae ... Romae factae et Septizonium extructum: ***de thermis Antiochenis quae addit, aliunde accesserunt.*** 4) ***Hinc potius quam ex Eutropio 8, 20 Hieronymus a. Abr. 2231:*** Antoninus Romae thermas sui nominis aedificat. 5) *Confirmat rem Dio 78, 34.* 6) ***Hinc Hieronymus a. Abr. 2236:*** Heliogabalum templum Romae aedificatum. 7) ***Hinc fortasse Eutropius 7, 13:*** (Nero) aedificavit Romae thermas, quae ante Neronianae dictae nunc Alexandrianae appellantur, ***certo Hieronymus a. Abr. 2243:*** Thermae Alexandrinae Romae aedificatae.

Gallus et Volusianus imper. ann. II m. IIII d. IX. cong. dederunt X CCL. his imp. magna mortalitas fuit. occisi in foro Flamini.

Aemilianus imper. dies LXXXVIII. occisus ponte Sanguinario.

Gallienus cum Valeriano imper. ann. XIIII m. IIII dies XXVIII. Valerianus occisus in Syria. Gallienus cong. dedit X ∞ CCL et binionem aureum. occisus Mediolano.

Claudius imper. ann. unum m. IIII d. XIIII. cong. dedit X CCL. excessit Sirmi.

Quintillus imp. dies LXXVII. cong. promisit sed non dedit. occisus Aquileia.

f. 65' *Aurelianus* imp. ann. V m. IIII d. XX. congiarium dedit X D. || hic muro urbem cinxit, templum Solis et castra in campo Agrippae dedicavit, genium populi Romani aureum in rostra posuit. porticus termarum Antoniniarum arserunt et fabricatum est. panem oleum et sal populo iussit dari gratuite. agonem Solis instituit[1]). occisus Caenophrurio.

Tacitus imper. m. VIII dies XII. occisus Ponto.

Florianus imper. d. LXXXVIII. occisus Tharso.

Probus imper. ann. VI m. II d. XII. hoc imp. senatores agitaverunt in circo maximo missos XIIII. occisus Sirmi.

Carus imp. m. X d. V. excessit Seleucia Babyloniae.

Carinus et Numerianus imper. ann. II menses XI d. II. cong. ded. X D. his imper. fames magna fuit[2]) et operae publicae arserunt senatum, forum Caesaris, basilicam Iuliam, et Graecostadium. occisus campo Margense.

Diocletianus et Maximianus imper. ann. XXI m. XI dies XII. cong. dederunt X ∞ DL. his imper. multae operae publicae fabricatae sunt: senatum, forum Caesaris, basilica Iulia, scaena Pompei, porticos II, nymfea III, templa II Iseum et Serapeum, arcum novum, thermas Diocletianas[3]). sparserunt in circo aureos et argenteos. partectorum podius ruit et oppressit homines XIII; et mulier nomine Irene peperit pueros tres et puellam. regem Persarum cum omnibus gentibus et tunicas eorum ex margaritis numero XXXII circa templa domini posuerunt. elephantes XIII, agitatores VI, equos CCL in urbem adduxerunt. excessit Diocletianus Salonas, Maximianus in Gallia.

f. 70 *Constantius et Maximianus* imp. ann. XVI || m. VIII. d. XII. cong. ded. bis X ∞D. Constantius excessit in Gallia, Maximianus in Dardania.

Severus imp. ann. III m. IIII d. XV. ipse se interfecit via Latina miliario III.

Maxentius imp. ann. VI. hoc imp. templum Romae arsit et fabricatum est. thermas in palatio fecit et circum in catecumbas. fames magna fuit. Romani traxerunt militem Moesiacum et occisi sunt Romani a militibus homines VI. Romanis omnibus aurum indixit et dederunt. fossatum aperuit, sed non perfecit. occisus ad pontem Mulvium in Tiberim.

Maximianus imper. ann. IX m. VIII d. VI. occisus Tarso.

Licinius imp. ann. XV m. IIII d. XVI. occisus Thessalonica.

V, *item* 1 gallo . . . 2 fuit *S*

1. 2 his] gallo et uolusiano *S* 7 aquilegia V 9 aggrippe V 10 porticus] V[a], porticos V[b] 11 sale V 12 occisus ceno fluvio V 17 babilonis V 19 caesaris patrimonium basilicam V 24 termeas V 25 XIII V 27 domini *magis videtur a librario additum esse, quamquam potest accipi pro nominativo pluralis* 32 fabr. et termas V 34 VI V 35 aperuit] ferunt V 38 lucinius V

1) *Hinc Hieronymus a. Abr. 2291:* primus agon Solis ab Aureliano institutus. 2) *Fasti Hydatiani ad a. 284:* his cons. magna fames fuit. 3) *Hinc Hieronymus a. Abr. 2318:* thermae Romae Diocletianae factae: *quae de Maximianis factis Carthagine addit aliunde adiecit.*

ADDITAMENTVM I.

COMPVTATIO A. CCCCLII.

Computationem quam hic proponimus servarunt codices historiarum Orosii ii qui sequuntur.

S Sangallensis n. 621 saec. IX (cf. Zangemeister in praef. ad Orosium p. XX): deficiente folio primo iam computatio haec incipit c. 26 verbis *quasi de uno.*

Z Zwiefaltensis olim, iam Stuttgartiensis hist. fol. 410 saec. XII ex praecedenti etiamtum integro descriptus iudice Zangemeistero, qui eum librum mea causa excussit: adhibui ubi archetypum deficit.

B Bernensis n. 128 saec. X/XI (cf. Zangemeister l. c. p. XXI) item collatus mihi a Zangemeistero. ex hoc libro computationem edidit Pallmann *Geschichte der Völkerwanderung* vol. 2 (1864) p. 504. haud scio an item descriptus sit ex Sangallensi.

C Bernensis n. 169 saec. IX potius quam X; sequuntur solae capitulationes Orosianae. contulit mea causa idem Zangemeister. videtur descriptus esse et ipse ex Sangallensi.

Einsiedlensis n. 351.

In libro Sangallensi, qui inter hos antiquissimus est et fortasse reliquorum omnium archetypus, iam deperdito, ut dixi, folio primo computatio inscriptione caret: item subscriptio nulla est in pagina huius tractatus ultima in codice non perscripta. sequuntur capitula Orosii historiarum quibus praescribitur: *incipiunt capitulationes ex corpore libri huius sancti Orosii,* ipsaeque historiae. in Zwiefaltensi inde descripto computationi praescribitur: *incipit cronica Orosii hystoriographi.* Bernensis n. 128 inscriptionem formavit sic: *incipiunt capitulationes in librum hystoriarum Orosii sanctissimi viri de miseria hominum ab exordio mundi per peccatum Adae,* quam apparet ad computationem hanc non pertinere. in Bernensi n. 169 praescribitur: *in nomine domini incipit historiarum Pauli Orosii p(res)b(yte)ri:* subscriptio nulla est. sequitur inscriptio altera: *incipiunt capitulationes ex corpore libri huius sancti Horosii.*

Originem computationis Hispanam probat *aera consulis,* cuius meminit c. 69 licet numero leviter corrupto. eam cum viri docti nescio quomodo habuerint pro epitoma libri generationis Hippolytiani, vere tantum abest, ut quicquam praeter vulgaria cum ea commune habeat, ut laterculi duo regum Persarum et Ptolemaeorum in chronographiis nobis servatis nullos similes habeant. Persarum laterculus traiectis pluribus pessumdatus in archetypo ad hunc modum perscriptus fuit retentis scilicet numeris traditis:

(37) Cyrus	a. XXX
(38) [Cambyses] (*errore* Artarxerxes)	a. VIIII

(42) Magus	m. VIII
(44) Darius	a. XXXVI
(43) Xerxes	a. XX
(39) Artarxarxes longibrachius	a. XLI
(40) Artarxerxes alius	m. II
(41) Sogdianus	m. VII
(45) Artabanus	m. VII
(46) Darius nothus	a. XVIIII
(47) Artarxerxes	a. XLII
(48) Ochus	a. XXII
(49) Arses	a. IIII
(50) Darius	a. VI

item Ptolemaeorum sic fere retentis item traditis numeris:

(53) Alexander	a. XII
(54) Ptolemaeus antiquus	a. XLII
[Philadelphus *omissus*	a. XXXVIII]
(55) Ptolemaeus Euergetes (*errore* Epiphanes)	a. XXVI
(56) Ptolemaeus Philopator	a. XVIII
(57) Ptolemaeus Epiphanes	a. XX
(58) Ptolemaeus Philometor *(solus)*	a. XI
(59) cum fratre *(Euergete II)*	a. XXVII
(60) Ptolemaeus Fuscus *(cum Euergete II)*	a. I
(61) Euergetes *(II solus)*	a. XXVII
(62) Ptolemaeus Alexander *(I)* } *(fratres)*	a. XVIIII
(63) Ptolemaeus Soter *(II)* }	a. XVIIII
(64) Alexander *(II)*	a. XVIIII
(65) Ptolemaeus Dionysius	a. XXVIIII

Haec ii ad quos ea res pertinet cum examinabunt, reperient non solum numeros traditos plerosque aut sinceros esse aut a sinceris non magnopere abhorrere, sed etiam indicia in his esse auctoritatis longe optimae. ita adest Philometoris filius qui cum patruo Euergete II per breve tempus imperavit in reliquis laterculis omissus et in hoc solo quod sciam Fuscus vel potius Physcon appellatus. nec magis deest Alexander alter item omissus in laterculis reliquis, sed quem per undeviginti dies regnasse praeter hunc laterculum testantur Appianus (l. c. 1, 102) et Porphyrius (apud Eusebium vol. 1 p. 166 ed. Schoenianae).

1. Adam cum esset annorum ducentorum triginta, genuit Seth.
2. Seth cum esset annorum CCV, genuit Enos.
3. Enos cum esset annorum CXC, genuit Cainan.
4. Cainan cum esset annorum CLXX, genuit Malalehel.
5. Malalehel cum esset annorum CLXVI, genuit Iareth.
6. Iareth cum esset annorum CLXII, genuit [Enoch.
7. Enoch cum esset annorum CLXV, genuit] Matusalam.
8. Matusalam cum esset annorum CLXVIII, genuit Lamech.
9. Lamech cum esset annorum CLXXXVIIII, genuit Noe.
10. Noe cum esset annorum quingentorum, [genuit Sem].
11. iussu dei fabricat arcam, et fabricata est arca per annos C. erat Noe annorum sescentorum, cum ascendit in arcam.
12. [Sem cum esset annorum C, genuit Arfaxat biennio post diluvium.]
13. Fiunt ergo ab Adam usque diluvium anni IICCXLII.
14. Arfaxat filius Sem cum esset annorum CXXXVI, genuit Cainan.
15. Cainan cum esset annorum CXXX, genuit Salam.
16. Salam cum esset annorum CXXX, genuit Heber.
17. Heber cum esset annorum CXXXIIII, genuit Falech.
18. Falech cum esset annorum CXXX, genuit Ragau.
19. Ragau cum esset annorum CXXXII, genuit Seruch.
20. Seruch cum esset annorum CXXX, genuit Nachor.
21. Nachor cum esset annorum LXXVIIII, genuit Thara.
22. Thara cum esset annorum LXX, genuit Abram.
23. Fiunt ergo a nativitate Arfaxat filii Sem usque ad nativitatem Abrahae anni mille LXX.
24. Abraham cum esset annorum C, genuit Isaac.
25. Fiunt ergo ab Adam usque ad nativitatem Isaac anni $\overline{\text{III}}$CCCCX.
26. Secundum quod dicit apostolus. Abrahae dictae sunt promissiones et semini *Paul. ad Rom. 4, 13.*
eius: non dicit et seminibus, sicut in plurimis, sed quasi de uno loquitur, et semini

1 ducentorum triginta] uel cxxx^{a} *superscr. Z* 2 sedh *C* 3 *supra* cxc *scripsit* uel xc *Z* canan *B* 4 lxx] uel lxui *superscr. Z* malalehel *Z*, maleleel *BC* 5 malaleel *Z*, maleleel *BC* 5 clxui] cxlui C^{a} iareht *B* 6 iareht *B* clxii] clxu Z^{a} 6. 7 enoch enoch (enoh *Z*) cum esset annorum clxu (lxu *Z*) genuit] *habent* ZC^{b}, *om.* BC^{a} 7 mathusalam *Z* 8 mathusala *Z* clxuiii] $B^{b}Z^{b}$, clx Z^{a}, uel lxxxuii *supra v. Z, inc.* B^{a} lamet B^{b}, *inc.* B^{a} 9 lamet *B* clxxxix] clxxx *B*, uel duorum *supra v. Z* 10 quingentorum] Z^{2}, *inc.* Z^{1} genuit sem] *Z*, *om. BC* 11 fabricauit *B* arca per] archam Z^{1} annos c] *BC*, c annos *Z* 13 *habet Z, om. BC* 14 usque] Z^{a}, usque ad $Z^{b}BC$ iiccxlu *B* 15 arfaxath *C*, artaxth *[sic] Z* sem] fi. B^{a} cainan] sale *supra v. Z* 16 salam] salem Z^{2}, *inc.* C^{1} 17 salam c. e. a. cxxx genuit heber *om.* C^{1} 18 cxxxiiii] cxxxiii Z^{a} falet *B*, falec *C* 19 falet *B*, falec *C* 20 ragau] uel reu *supra v. Z* serue *BC* 21 serue *BC* 22 lxxuiiii] lxxuiii C^{1}*(?)* 23 tharea C^{1} 24 arfaxath *ZC* 25 lxx] uel ccxx *supra v. Z* 26 ysaach *Z* 27 ergo *om.* BC^{1} ysaach *Z* cccccx] uel cccxx *supra v.* Z^{2} 29 et seminibus] de seminibus *BC* *a* quasi *incipit S*

tuo, inquit, quod est Christus. hoc autem dico testamentum confirmatum a deo in Christo. ea, quae post CCCCXXX annos facta est lex, non resolvit aut evacuavit promissionem.

27. Fiunt ergo ab Adam usque in exitum Israhel de Aegypto anni IIIDCCCXL.

28. Iter in deserto anni XL.

29. Sub Iesu Nave anni XXX.

30. Sub iudicibus anni CCCCLXXX.

act. 13, 16. 31. Secundum quod dicit apostolus Paulus in actibus apostolorum ad Iudaeos: viri Israhelitae et qui timetis deum, audite: deus plebis huius Israhel elegit patres nostros propter plebem et exaltavit in incolatu in terra Aegypti et in brachio excelso eduxit illos ex ea. et per quadraginta annorum tempus circuegit illos in deserto, et destituens septem gentes in terra Chanaan sorte distribuit terram illorum, et aequaliter annis CCCCLXXX dedit iudices usque ad Samuhel prophetam. et exinde postulaverunt regem Saul filium Cis. et hunc dedit illis virum de tribu Beniamin.

32. Fiunt ergo ab Adam usque ad Saul regem anni IIIICCCXC.

33. Item regnum Hebreorum a Saule rege usque ad Sedechiam, quem transmigravit Nabuchodonosor rex Babilonis, anni DVIIII.

34. et in captivitate secundum voces Hieremiae prophetae anni LXX.

35. Fiunt ab Adam usque dum redirent sub Hesdra Israhelitae anni IIII DCCCCLXVIII.

36. Item regnum Persarum.

37. primus Cirus annis XXX.

38. Artarxerxes annis VIIII.

39. Artarxerxes longibracius annis XLI.

40. Artarxerxes alius menses II.

41. Socdianus menses VII.

42. Magnus menses VIII.

43. Sersex annis XX.

44. Darius annis XXXVI.

45. Artabanus menses VII.

46. Darius Notus ann. XVIIII.

47. Artarxerxes annis XLII.

48. Plus annis XXII.

49. Arsen annis IIII.

50. Darius annis VI. hic est, quem Alexander Macedo vicit.

51. Fiunt ergo regum Persarum anni CCXXXII.

52. Item regnum Macedonum.

53. Alexander Magnus Macedo annis XII.

54. Ptholomeus antiquus annis XLII.

55. Ptholomeus Epifanes annis XXVI.

56. Ptholomeus Filopator ann. XVIII.

57. Item Ptholomeus Epifanes annis XX.

2 aut] S^b, ut S^aC, et *B* 4 israelis *C* 5 amnis *C* 6 amnis C^b 9 *post* huius *supra v.* .i. = *id est* *S* 10 in brachio] brachio *C* 11 circumegit *BC* 14 chis *BC* de tribu] SC^e, dedit *B*, de C^p 15 IIII] tria milia C^1 16 a] de *BC* sedechiem *B* 17 rex] ret *B* duiiii] *S*, duiii *BC* 19 sub hesdra isrł S^aB^b, israelitae sub esdra *C*, sub hesdra (*om.* isr.) B^a, sub hesdra filii isrł S^b 23 artaxerxes *B*, artarxerses *C* 24 artaxerxes *B*, artarxerses *C* 25 artaxerxes *B*, artarxerses *C* 28 sersex] S^1BC, xerses S^2 32 artarxerxes] arearxarxer SBC^2, artarxarxer C^1 36 fiunt] fuit C^2 regum] regnum S^aBC^b, regni S^bC^a anni] annis C^e 39 phtolomeus *et sic deinceps* *C*

58. Ptholomeus Filometoris filius ann. XI.

59. Ptholomeus frater annis XXVII.

60. Ptholomeus Fuscus anno uno.

61. Euerceta annis XXVII.

62. Ptholomeus Alexas ann. XVIIII.

63. Ptholomeus Soter ann. XVIIII.

64. Alexander frater Ptholomei dies XVIIII.

65. Ptholomeus Dionisius ann. XXVIIII.

66. Fiunt anni CCXLIIII. ab Adam vero anni VCCCCXLIII.

67. Item Iulius Cesar annis XII.

68. Item regnum Romanorum.

69. Augustus formator imperii Romani cum haberet imperii sui annum XL, natus est salvator secundum carnem et passus est anno XXXI duobus Geminis consulibus, *p. Chr. 29* qui notat aera consulis sexagesima septima.

70. Fiunt ergo ab Adam usque in passionem domini anni VDXXV. *p. Chr. 362*

71. et de passione domini usque ad consulatum Mamertini et Nevittulae anni CCCXXXI.

72. et a consulatu Mamertini et Nevittulae usque in consulatum Herculan anni XCI. *p. Chr. 452*

73. Fiunt ergo ab Adam usque in hunc consulem anni VDCCCCXLVIIII in VIII kal. Apriles.

---

5 alexar *C* xuiiii] xuiii *C*[1] 6 xuiii *B* 8 xxuiiii] xxxuiii *B* 11 notat] mothat *C* aera consulis sexagesima septima] *scripsi*, hera consulis lxxii *libri* 20 hunc consulem] consulatum hunc *C*

ADDITAMENTVM II.

LIBER GENEALOGVS.

Liber genealogus (nam sic appellatur in codicibus Sangallensi et Florentino similiterque in Lucensi *genealogiae,* in Taurinensi dictus *de generationibus* vel *origo generis humani*), scilicet genealogiae excerptae ex libris sacrae scripturae finientes in parentibus Christi Iosepho et Maria, quamquam ipsae ad utilitatem raro adspirant, tamen in recensendo libro generationis Hippolytiano necessario adhibendae sunt: nam et per se multa communia habent opuscula ex sacra scriptura pariter in utrumque derivata et mature in libris inveniuntur contaminata et confusa. quam ob rem cum supra composuerim Latina ea quae ad librum generationis Hippolytianum pertinent, subieci in auctario genealogias.

Genealogiae scriptae videntur esse ineunte saeculo p. Chr. quinto in Africa. scilicet ex quattuor quas adhibuimus formis cum Taurinensis certa anni nota careat, ex reliquis tribus, quae computationem ad praesentem se aiunt annum deducere, Sangallensis finit in consulibus anni 427, Florentinus in consulibus anni 438, Lucensis in ipso commentario c. 499 Geiserici regis annum ponit XVI = p. Chr. 455[1]), alibi cum c. 428 tum in computatione quae libellum claudit c. 628 eius annum XXIV sive passionis CCCC XXX IV = p. Chr. 463. illo anno 455 propter controversiam de eius paschali die item scriptus est qui in Lucensi libro genealogias proxime praecedit liber paschalis et verisimile est huiusce libelli auctorem eum quem nos edimus ei adiunxisse computatione continuata. at genealogias non esse eiusdem editas aut a. 427 aut antea reliquorum librorum comparatio ostendit[2]). persecutionum Christianorum, quas in fine auctor enumerat, extrema est Donatistarum emisso contra eos edicto severissimo ab Honorio a. 405 Febr. 12[3]), et notatu dignum, quod ii in recensionibus duabus antiquioribus a. 427 et 438 *Christiani* appellantur, in tertia a. 455/463 *Donatistae.* haec cum vix videantur postea adiecta esse, verisimile est libellum scriptum esse in Africa etiamtum Romana ut ante a. 427, ita post a. 405. — Auctorem cum reliqui libri nullum ponant, Sangallensis vulgari errore Hieronymum, Kruschius cogitavit de Q. Iulio Hilariano fortasse recte: nam cum eius praeterea extent tractatus duo, alter *de duratione mundi,* alter *de ratione paschae,* hunc et servavit idem codex Taurinensis qui habet genealogias et

1) Annos apud Vandalos numerari a capta Carthagine a. 439 Oct. 19 duplici ratione, modo ab illo cardine annis continuatis, modo et frequentius longe aera illa secundum usum Alexandrinum aptata ad singula regna, nuper demonstravi (*Neues Archiv* 16, 58). annus Geiserici XVI ex hoc computo coepit a. 454 Oct. 19 et vere pascha, ad quod pertinet tractatus libri Lucensis Apr. 17, incidit in a. 455. 2) Aerae vocabulo, quod in Africam cum Vandalis videtur venisse ex Hispania, utitur auctor libelli paschalis, non genealogiarum. 3) Partes eius edicti servavit liber Theodosianus 16, 5, 38. 16, 6, 3. 4. 5. egit de persecutione ea Tillemont *mém. eccl.* 13, 416 seq.

expilavit is qui scripsit librum paschalem codicis Lucensis. tempora denique recte conveniunt: nam tractatus illos qui edidit a. p. Chr. 397, potest post a. 405 libellum hunc publicavisse.

Genealogias suas auctor commentarii petivit fere ex sacris scripturis, non exceptis apocryphis, ut fabellas de Zorobabelo traxit ex libro Esdrae tertio. versionem adhibuit aliam atque Hieronymianam (cf. c. 422). praeter testamenta vetus et novum vix quicquam usurpavisse videtur: quamquam notabile est in elencho iudicum c. 521 recenseri Sameram in libris sacris hoc certe loco praeteritum, sed a posterioribus eodem loco insertum[1]). sed haec nos relinquemus iis ad quos quaestio pertinet. ex formis, quas haec editio repraesentat, numero quattuor proxime ad pristinam accedere crediderim servatam in libro Sangallensi et similem ei, sed ampliorem longe, ex parte certe auctam interpolando (ut c. 75. 132 laudatur Solinus) libri Lucensis: quamquam quod c. 356. 358 exhibent post c. 342, demonstrat etiam in his sive archetypo perturbato sive culpa librarii antiquum ordinem perturbatum inveniri. sed in universum propius eos libros accedere ad formam pristinam et Taurinensis scriptorem hanc in compendium redegisse demonstrabo adscripto uno capite 289 sumpto ex Genesi 36, 39:

Genesis:	*Sangallensis et Lucensis:*	*Taurinensis:*
Ἀπέθανε δὲ Βαλλενὼν υἱὸς Ἀχοβώρ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ᾽ αὐτοῦ Ἀρὰδ υἱὸς Βαράδ· καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ Φογώρ· ὄνομα δὲ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Μετεβεήλ, θυγατὴρ Ματραῒθ υἱοῦ Μαιζοώβ.	Mortuus est autem Ballenon et regnavit pro eo Arad filius Barad et nomen civitatis eius Fogor: nomen est uxoris eius Metebel filia Matrad fili Mezob.	Ipso mortuo regnavit Arad de civitate Fogor: nomen uxoris eius Metabel filia Matrad fili Mezub.

immunes item manserunt ab interpolationibus ex libro generationis in hunc translatis, quae non exiguo numero reperiuntur in Florentino ceteroquin ad Lucensem prope accedente et etiam latius grassatae sunt in omnium antiquissimo exemplari Taurinensi. in hoc notabilis est dittographia ei propria cum interpolatione coniuncta c. 134 = 136. alia non pauca de suo inseruit Florentinorum librorum archetypum qui scripsit et c. 171. 189 variam lectionem adiecit provocans ad libros authenticos.

De lingua et orthographia quod addam non habeo: vulgaris illa est eius saeculi, orthographia autem solita suae cuiusque aetatis librariorum.

Collectanea haec non recensui, sed repraesentavi libros scriptos: neque enim digna sunt, quae quatenus fieri potest ad auctoris formam revocentur, sed si quam utilitatem habent, eadem est in additiciis et insiticiis atque in primitivis. eapropter commata omnia exhibui continuo ordine, sed ut quid qui libri contineant singulis praescriberetur. nam neque ter quaterve repetere volui quae fortasse nimium est semel edidisse et videbatur eorum qui haec curant interesse, ut quae libri communia habeant, non exquirendo intellegerent, sed proposita cernerent. ordinem secutus sum libri Lucensis, nisi quod, ut supra dixi, c. 356. 358 in Lucensi male collocata post c. 342 transposui secutus ordinem Taurinensis. Sangallensis ut in aliis ita in ordinandis capitibus cum Lucensi consentit. etiam Taurinensis cum in capitibus iis, quae habet cum Lucensi communia, eundem fere ordinem sequatur, praeter minora quaedam in margine adnotata non transponenda fuerunt nisi quae habet ex c. 474—495 in Taurinensi collocata in ipso fine libelli post c. 610. Florentinus textus, quem non

1) Libellus ipse ostendit Sameram hunc sive quo alio nomine fuit descendere ex libri iudicum c. 3, 31: post Sampsonem cum item ponunt Iosephus ant. 5, 4, 3 et qui ex Africano pendent chronographi (cf. H. Gelzer *Africanus* I p. 90 seq.).

totum contuli, quatenus recedat a Lucensi, in eo enarrando infra p. 158 indicatum est. — In orthographicis quoque expressi libros scriptos scilicet ut in commatis a pluribus libris traditis antiquissimum quemque sequerer, id est ubi fieri potuit Taurinensem, in reliquis Lucensem, deinde Sangallensem, denique recentissimum omnium Florentinum. variam lectionem non mere orthographicam textui interposui. ab emendando paucis locis exceptis abstinui.

Codices genealogi innotuerunt hi, quorum quos adhibui Taurinensem Lucensem Sangallensem Florentinos excussi ipse.

T **1. Taurinensis** tabularii publici saec. VII (cf. Reifferscheid bibl. patrum 2, 140: scripturae specimen dedit Petrus Vayra *curiosità e ricerche di storia subalpina* vol. 3 a. 1879 ad p. 350), antea sancti Columbani de Bobio, ut solus servavit Lactantii divinarum institutionum epitomen et Q. Iuli Hilariani tractatum de ratione paschae, ita f. 62—71 (in f. 67 quaternionis extremo nota cernitur VIIII) tractatum hunc exhibet forma in alio libro nullo redeunte. praescribitur: *inc origo humani generis*, subscribitur: *expl de generationibus*: sequuntur haec:

inc annorum metas (*sic*)
ab Adam usque ad diluvium ann sunt IICCXLII
ab Arfaxat usque ad Falech ann sunt DXXXIIII
a Falech usque ad promissionem dei ad Abraham anni DCXXX
a promissione dei ad Abraham usque ad legem datam filiis Israhel anni sunt CCCCXXX
a lege data usque ad David anni sunt DXXX
a David usque ad Christi domini nativitatem ann ▷◁ CXIIII
a nativitate Iesu Christi usque ad passionem an XXX
fieri simul ab Adam usque ad passionem domini Christi sunt ann V mil. DX.

ediderunt eum ex hoc libro primus Christoph. Matth. Pfaffius (Parisiis a. 1712), denuo Ferd. Florens Fleckius (in anecdotis sacris sive itineris litterarii vol. 3 Lipsiae 1837 p. 189—201). litteratura vetusta est: scilicet paginae versus numerantes vicenos quaternos verba non separant, separant commata puncto plerumque vel intervallo, raro signis: vel ⁊. compendia praeter sollemnia *b.*, *q.*, *id* = id est, *ds*, *dns*, *ihu*, *xpm*, *sca*, *isrh*, propria inveniuntur *gen* (raro *g.*) = genuit, item, sed raro *interpraet'* = interpraetatur, et in numeralibus *p* (raro *pr*) *s* (raro *sec*) = et secundus et sextus et septimus' *t* (raro *ter*) *q* = quartus et quintus, *u* = undecimus, ut terminatio non appareat. ductus supra vocalem ‾ admissus in versu extremo solo (in versu medio adest uno loco f. 67 propter emendationem) fortasse non semper *m* litteram repraesentat, sed *n* quoque; nos tamen semper per *m* eum reddidimus. contignantur litterae aliquoties in versibus extremis.

L **2. Lucensis** bibliothecae capitularis n. 490 scriptus vel potius absolutus a. p. Chr. 796 (ad finem chronicorum Hieronymi adscripta sunt haec: *a resurrectione domini nostri Iesu Christi usque ad presens annum Caroli regis in Langubardiam in mense Septembrio, quando sol eglypsin patuit, in indict. X, anni sunt DCCLXII m. V*) praeter alia, quae enumerant Bethmann (*Archiv* 12, 704) et Duchesne (liber pontif. vol. 1 praef. p. CLXV), habet opuscula historici argumenti haec.

1. In primis quattuor quaternionibus, qui toti scripti minusculis, cum plerique huiusce voluminis librarii uncialibus litteris cursivas interponant, post reliqua exarati videntur esse, chronicorum Hieronymianorum legitur epitome. exemplar est ex eorum numero, quae ad a. Abr. 2388 pro Equitio Probum nominant, sed imperfectum; deficiunt spatiis vacuis relictis quae sunt in textu Schoenii p. 197 *m* ab *Haitanaricus* ad *q lucifer*, item p. 197 *v* ab *ante provincias* ad p. 198 *b Francorum*, item extrema a p. 198 *f Melanias*.

2. Isidori chronicon maius est in quat. V f. 1—4. de eo dicemus infra iusto loco.

3. Vitae pontificum insunt in codice bipertitae; prior pars finit in Constantino († 715). ubi subscriptum: *huc usque CXXVIIII anni sunt, quod Langobardi venerunt et VII menses,* posterior in Hadriano († 795).

4. Libri duo de ratione paschae scripti Carthagine a. p. Chr. 455 adiecto laterculo paschali codicis implent ternionem paenultimum. ediderunt eos Mansi (vide infra) p. 414—420 et codice recognito Kruschius noster *Studien zur Chronologie* (Lipsiae 1880) p. 279—297 (cf. p. 138 seq.).

5. Genealogiae quae hic eduntur scriptae sunt in quaternione ultimo foliis septem. edidit eas parum emendate ex hoc libro Ioh. Dom. Mansi in additamentis ad Baluzii miscellanea repetita Lucae a. 1761 vol. 1 p. 405—413 (inde Migne patrol. Lat. vol. 69 p. 519 seq.). in principio tractatus pingitur pastor bonus. textui praescribitur: *incipiunt genealogiae* et quae sequuntur, sicut infra expressum est. post ea quae infra c. 628 dedimus in fine sequitur computatio continuatoris potius quam auctoris eaque, ut alia quoque in extrema pagina a c. inde 544 ex parte evanida facta. versuum codicis fines indicavi, ut de hiatibus aliquatenus iudicari posset: primi, qui est paginae huius quadragesimus tertius, prima verba non pertinent ad computum: duo 52 incipiens *menses sex* et 58 extremus incipiens *nongenti* non sunt perscripti toti. lineae indicunt hiatus maiores. quae dantur inclinatae litterae parum certae sunt.

Hic est numerus annorum, ex quo dominus Christus passus est, | usque ad annum praesentem, id est, sicut supra scribtum, anni sunt quadringenti triginta quattuo[r]. | nam ut seculi annos per ordinem decurramus, legis auctor *(def. litt. c. 30) b hi* mundum *iiii* | *ndum usque ad gn[sset* statum sex milium annorum *numerat ii ricto te (def. litt. c. 12)*

| ab Adam [us]que ad diluvium anni sunt [duo milia ducenti quadraginta duo.]

a dil[uvio usque ad]|vocatione Abrahe anni sunt ——————

a vocati[one Abrahe usque q]uo fi[lii Israhel] | introissent in Egyptum cum Iacob patre suo anni sunt ——————

cum Moyse ——————

| iudices eis fiebant ex filii[s] Israhel annis ——————

offenso deo i[u]|dicaverunt eos alienigene annis ——————

reges eis fuerunt annis quingentis quin[que] | menses sex dies decem

in captivitate Babylonie fuerunt annis [septuaginta]

| ebdomadarum Daniheli septem, in quibus est templum dei restauratum, anni sunt [XLVIIII]

| aliarum ebdomadarum sexaginta duarum, in quibus sacerdotes templi eis dominabantur, usque | ad Christi domini nativitatem anni sunt [quadringenti XXXIIII].

et a nativitate domini usque ad eius pasi[onem] | anni sunt [XXXI].

et a passione domini usque ad annum vigesimum quartum regis Ge[is]erici anni [sunt] qu[adrin]|genti XXXIIII

fiunt omnes ab Adam per legis ordinem numerati usque ad annum pre[sentem] anni qu[inque milia] | nongenti octoginta quattuor

subscribitur litteris maioribus: *expl lib genealogus in quo praefati anni concludi noscantur fiiiii abbons.* quorum partem extremam neque legere recte potui neque interpretari. Inter c. 219 *gofera monte,* quibus verbis finit f. 2, et c. 287 *salma,* quo incipit f. 3, folium unum videtur excidisse, cum praesertim quaternio hic non habeat nisi folia septem. hiatus alter c. 308—338 in hunc librum venit ex archetypo.

3. Sangallensis n. 133 saec. IX, ut supra p. 80 dictum est, continet inter alia ibi *a* recensita librum genealogum p. 299—396. praescriptum est, ut infra rettulimus. post

alia a librario addita: *incipit genilocus sancti Hieronimi presbyteri*, subscriptum post ea quae infra c. 628 referuntur: *hic est numerus annorum ex quo dominus Christus passus est usque ad consolatum praesentem, id est supra scriptum anni sunt CCCXVIII* (immo *CCCXCVIII*). *fiunt ergo ab Adam per ordinem dinumerati usque ad consolatum supra memorati annis* [sic] *V milia DCCCLXXVIIII* (immo *VDCCCCXXVIIII*). *explicit liber genealogus* (ex *geneagus* corr.).

4. Cheltenhamensem n. 12266 saec. X item supra p. 80 vidimus habere in ipso principio p. 1—41 genealogum inscriptum ita: *chronica Eusebii Caesariensis episcopi. incipiunt generationes totius bibliothecae per ordinem scriptae.* primis verbis omissis incipit liber ipse c. 3: *habet genitores,* finit c. 628 *anni sunt XXIIII.* sequitur subscriptio: *hic est numerus .... anni V milia DCCCC*[ti] *LX*[ta] *IIII*[or]. *explicit liber genealogus,* ea ipsa, quae est in Sangallensi, nisi quod pro numero *CCCXVIII* hic est *CCCXCVIIII* et pro *VDCCCXXVIIII,* ut modo dixi, *VDCCCCLXIIII.* prima postremaque, quae a me rogatus descripsit amicus Gradenwitz, cum a Sangallensi nisi in minutis non discedant, hic liber praetermissus est.

F **5. 6. Florentini** Laurentianae bibliothecae libri duo, antiquior S. Mariae novellae n. 623 saec. X (Bethmann apud Pertz *Archiv* 12, 728) et recentior eo paullo neque tamen ex eo descriptus (vide infra c. 5) saec. XI Laurentianus plut. 20 n. 54 (Banduri 1, 661; Bethmann apud Pertz *Archiv* 12, 719) foll. 45 simul adhibendi fuerunt utpote apographa duo eiusdem archetypi deperditi. continentur continebanturve his libris haec, quatenus adnotavi.

1. cod. 623 incipit ab Isidori etymologiis.
2. cod. 623 f. 100 tractatus brevis finiens *ut ius morbi ignes ardere sic cetera.*
3. cod. 623 f. 100—107 = cod. 54 f. 1 (olim f. 143) incipit: *sancto ac beatissimo episcopo Primasio Iunillus. si scis ipse,* finit, *Iunilli instituta regularia libri secundi. ordo episcopi formata scribant. explicit liber II deo gratias* (Migne Lat. vol. 68 p. 17).
4. cod. 623 f. 107 = cod. 54 f. 8 glossae, quibus praescribitur: *incipiunt glose per totum alphabetum.* incipiunt: *a nota praenominis est.*
5. cod. 623 f. 116 = cod. 54 f. 15: *divisiones temporum quattuordecim sunt: athomos momentum minutum* cet. in his legitur computatio haec: *a nativitate vero Iesu Christi domini nostri, quod fuit XL* (suppl. in cod. 623) *secundo anno imperii Octaviani Caesaris, usque in praesentem annum, id est tertio regni Ratchisi in Italia, sexto pontificatus Zachariae pape urbis Romae, indictio XV, sunt anni DCCXLV. restant igitur de sexto miliario anni circiter LVII. finitis vero sex aetatibus, id est sex miliaribus, seculi terminus est. si vero aliquid superstiterit* (sic cod. 54, *aliqui* *perstiterit* hiatu relicto cod. 623), *extra seculum fit. seculum decem modis temperatur* cet.
6. cod. 623 f. 119 *de paschali supputatione.* incipit: *in paschali ratione septem requirende* (sic) *sunt annus incarnationis,* finit *et ideo bis dicitur quia b̄ Kal. mal. hab̄ febri.* laudantur Augustinus et Isidorus. in indice praemisso codici 623 inter alia recensetur Theophili libellus de inveniendo die paschali.
7. cod. 623 f. 120 *Bibliothecam veteris testamenti Esdra scriba,* finit *non ex suae naturae permansione sed ex nostra susceptione. explicit.*
8. cod. 623 f. 121′ (deficiunt extrema folio exciso) = cod. 54 f. 23 brevis tractatus de litteris per quaestiones et responsa. incipit: *quid primum interrogandum est his qui scientiam divinarum scripturarum scire desiderant.*
9. sequitur genealogus cod. 623 f. 122—125 (deficiente principio incipit c. 57 editionis nostrae a verbis *est quae psallebat,* deficit c. 616 in verba *E quinque*

sunt V) = cod. 54 f. 24—29. praescribitur: *incipiunt genealogiae:* subscriptionem: *explicit liber Iunilli* apparet ortam esse ex errore librarii.

10. cod. 54 f. 30—34 *conographia* (sic) *Ysidori iunioris.*
11. cod. 54 f. 34 *incipit chronice liber exposito* (sic) *a sancto Hieronimo presbitero.* incipit *primo die in lucis nomine condidit deus angelos,* finit *in Papiam civitatem* sequente computatione ad passionem. sunt chronica Bedae maiora abbreviata.
12. cod. 54 f. 36 (pars infima paginae et f. 37 totum vacant) index regum Langobardorum ad Karoli magni a. II editus ex hoc libro MG. scr. rer. Lang. p. 500 seq. sub littera A.
13. cod. 54 f. 38 index alter eorundem regum et deinceps imperatorum ad Othonem II a. 961 adscriptus postea manu diversa, editus ibidem p. 506 seq. sub littera B.
14. cod. 54 f. 38—45 stemmata sacra ad Christum usque adiectis interdum adnotationibus, quarum prima haec est: *Adam cum esset annorum CCXXX, genuit Seth: fiunt omnes vite sue DCCCCXXX,* alia haec: *Gog et Magog. Canuc Ageth Acenazel* (*acenezel* m. 1) *Defarfoti Repi Libusei Pharisei Declimei Garmathei Armatiani Caconei Zamartei Agrimarcli Assophargi Cinecefali Tasbei Alanei Priorsolonici Armei Saltarei. iste autem generationes de genere Cham aiunt exortas fuisse, qui propter omnes habominationes suas, quas egerunt, quia nullam legem habuerunt, ab Alexandro Magno Macedonum rege in partibus aquilonis inclusi sunt; qui ante consummationem seculi egrediuntur quattuor angulos terre et circuibunt universa castra sanctorum et civitatem magnam Romam circumdabunt.*
15. cod. 54 f. 45 computatio sub titulo *item* (exsecta quaedam) *orum mundi brevi collecto. ab Adam,* finiunt: *ab incarnationem* (*m* deletum) *domini nostri Iesu Christi usque in presentem primum gloriosi Wambani principis annum, qui est era DCCX ann. DCLXXII, ab exordio autem mundi usque ad adventum domini ann. VCXCV.*

Integros quos excuterem libri hi non sunt visi digni: contuli ad c. 1—57 deteriorem deficiente meliore, deinde meliorem a c. 57 fin. ad c. 202 (omissis mediis c. 95—112). quae sequuntur examinavi vidique respondere quae liber hic habet nostris c. 251—304. 309 seq. (interponitur: *igitur a nativitate Abraham usque egressum Israel ex Egypto anni DV colliguntur*). 360—373 deinde stemma adest a David ad Ioseph c. 471 quaeque deinceps sequuntur. contuli libros rursus ad c. 495. 496. et extrema inde a c. 544, scilicet meliorem ad c. 616, ubi diximus eum deficere, postea ad finem usque alterum. melior in margine quaedam habet in altero non inventa, ut ad c. 168 (cf. c. 170): *ex quo Cappadoces* — ad c. 169: *ex quo Sarmate* — ad c. 173 (cf. c. 176): *ex quo et Galate* — ad c. 176: *ex quo Eberni.*

7. Ovetensis episcopus Pelagius (a. 1101—1129) corpori chronicorum suo, de quo in praefatione ad Isidoriana disputabimus, hunc librum inseruit inscriptum teste Ambrosio Morales (apud Florez-Risco *Esp. sagr.* vol. 38 p. 367): *incipit genealogiae totius bibliothecae ex omnibus libris veteris novique testamenti.* archetypum periit, extant apographa et in codice Matritensi bibl. nat. T 10 saec. XVII (Knust *Archiv* 8, 799) et in Escurialensi *b I* 9 chart. saec. XV teste Ewaldo (neues Archiv 6, 232), scilicet tractatus inscriptus ita: *incipiunt genealogiae totius bibliothecae ex omnibus libris veteris novique testamenti descriptum;* adnotatur: *hic liber genealogiae fuit desumptus ex libro vetustissimo ecclesiae Ovetensis in membranis litteris goticis scripto* et dicitur finire in Theodosio: videtur igitur similis fuisse nostri *F.*

LF 1[a]. Incipiunt genealogiae totius bibliotecae ex omnibus libris collectae (*om. F*) veteris novique (novi et veteris *F*) testamenti, in quibus prophetia cum nominibus et tempora omnium profetarum usque ad beatissimum (sanctum *F*) Cyprianum designantur et ad nostram aetatem quid fuerit gestum, apertissime monstratur (demonstratur *F*) ex storiis collectum 'legalium mandatorum' (*om. F*).

G 1[b]. in nomine domini nostri Iesu Christi incipit liber generanum *[sic]* vel nominum patrum vel filiorum veteris testamenti vel novi a sancto Hieronimo pr(es)b(yter)o conpraehensum cum partem expositiones quod textus ipsius continet. in nomine domini nostri Iesu Christi incipit genilocus sancti Hieronimi pr(es)b(yter)i.

T 1[c]. incipit origo humani generis.

TFG 2[a]. unde homo?

L 2[b]. in principio homo primus unde in saeculo apparuisse cognoscitur, audiamus.

LTFG 3. si natus est, habet genitorem (-res *LF*).

LTFG 4. si factus est, habet 'materiam.

LTFG 5. si prolatus est, habet' (' ' *om. T*) auctorem.

LTFG 6. dei omnipotentis (utique *ins. L*) sapientia limum terrae (a terra *LFG*) sumens (paterno imperio *ins. L*) hominem facere cogitavit.

LF 7[a]. et cum solitarius (ac singularis *ins. L*) ab ipso domino (factore et conditore suo *ins. L*) visus esset (fuisse *L*) os suum (ossum *F*, os *L*) de costa (costis *F*) eius sumens mulierem illi adiutorium (adiutorem *F*) fecit.

G 7[b]. et cum solitarius ab ipso domino visus esset, os suum de costa eius sumens mulierem illi adiutorium fecit.

T 7[c]. et cum factus esset homo in animam vivam et esset solitarius adparens in oculis dei, quem tamen in abdito duos in unam carnem fecisset [*scr.* fecisse] palam ostendit, os de ossibus eius sumens ex eadem unamque carnem mulierem illi faciens adparuerunt duo in unam carnem et cum illam [ill// *T*] vidisset, ita se agnoscens in illam et ex se prolata [*scr.* -tam], testatus lingua ait: hoc os de ossibus meis est et caro ista ex carne mea est, propter hoc mulier vocabitur.

L 8[a]. serpentis namque confecta venenis

TFG 8[b]. et

LTFG 9. per invidiam (-dia *TG*) diaboli (zaboli *T*)

T 10. qui iam pridem ceciderat Lucifer de caelo, qui mane oriebatur,

LTFG 11. mors introivit (intravit *F*) in orbem terrarum

LFG 12. et regnare coepit ab Aeva muliere (*om. L*) usque ad Maria (-am *G*) virginem (unitam domini castitatem *ins. L*).

T 13[a]. ita ut per mulierem abundaret poculum mortis et per auctorem vitae vox salutis adpareret in tabernaculis iustorum et claresceret per virginem resurrectio mortuorum.

LFG 13[b]. 'quoniam sicut' (sicut enim *L*) per mulierem nata est mors, ita (et *ins. L*) per mulierem nata est resurrectio mortuorum.

LTFG 14. Ipse est (*om. T*) enim Adam,

T 15. quem dominus eduxerat a dilecto suo et ex limo terrae evocavit vultum quidem nativitatis a dilecto suo, id est ab speculum maiestatis et carnem e limo terrae.

LTFG 16. qui (adam *F*, qui adam *G*, *om. T*) cognovit mulierem suam Evam (*om. T*).

L 17. exclusus de paradiso in terra Naid.

T 18[a]. et peperit (-riit *T*) hominem primogenitum suum, quem nuncupavit nomine Cain.

LFG 18[b]. et concepit et peperit Cain

L 19. ex semine criminationis luctus et vaporis.

T 20[a]. quem ille superbus Lucifer stella amaritudinis seduxit, ut germanum suum pastorem ovium interimeret.

LFG 20[b]. et adhuc (*om. GF*) adiecit parere et peperit Abel fratrem eius et factus est pastor ovium, Cain autem agricola. et factum (-tus *FG*[a]) est post dies: at tulit Cain, 'cum esset iam etate legitimus' (*om. FG*), ex (de *G*) fructibus terrae hostiam deo, et Abel attulit ex primogenitu (-ta *F*) ovium suarum et ex adipe illarum. et respexit dominus (deus *G*) in Abel et in muneribus (munera *F*) eius, in Cain autem et in hostiam (hostias *G*, munera *F*) eius non respexit,

T 21[a]. parricida terrae cultor.

L 21[b]. ut unum martyrii gloriam destinasset, alium vero homicidarum principem conlocasset.

L 22[a]. eo quod ille diabolus, qui patres eorum de paradisso excluderat, necesse haberet,

FG 22[b]. ille enim (autem *F*) diabulus qui eos de (a *F*) paradiso excluderat (exclu-serat *FG*[b]) necesse habebat,

LFG 23. ut (et *ins. L*) filios eorum ad mortis periculum duceret (deduxisset *L*, deduceret *F*). tunc ingressus est in cor (corde *GF*) Cain et dixit Cain (*om. G*) ad (Abel *ins. G*) fratrem suum: transeamus in campum: et dum essent in campo, exsurrexit Cain super Habel fratrem suum et occidit eum.

T 21[a]. Deinde genuit Adam loco Abel, de quo ait mater: conparavi hominem per deum, et vocavit nomen eius Seth,

LFG 21[b]. Et (*om. G*) adiecit adhuc Adam (adam adhuc *F*) cognoscere mulierem suam et concepit et peperit ei (*om. F*) filium (in *ins. F*) loco Abel, qui dicitur Seth.

LTFG 25. cuius nomen lingua Latina (lat. ling. *T*) resurrectio dicitur (interpraetatur *T*), quia (quoniam *T*) ab ipso (in ipso *G*, per ipsum *T*) resuscitavit (suscitavit *T*) deus semen iustum (iustorum *T*), 'a cuius progenie' (per c. progeniem *G*, pro c. progeniem *F*, per quam progeniem *T*) perveniemus (pervenimus *FG*, pervenitur *T*) usque ad dominum (d. nostrum *F*, *om. T*) Iesum (*om. T*) Christum.

T 26^{a}. ducem vitae auctorem, qui suscitavit in se et per [se] (*om. T*) semen iustorum.

L 26^{b}. per generationes singulas sibi invicem succedentium.

T 27^{a}. Ipse enim Seth ut resurrectio genuit Enos, qui appellatus est Latina lingua renovatio.

LG 27^{b}. Ipse est (enim *ins. G*) Set qui genuit Aenas: Aenas (enos enos *G*) enim lingua Latina obliviscens dicitur.

F 27^{c}. Seth genuit Enos, cuius nomen lingua Latina obliviscens dicitur.

LTFG 28. 'Enos genuit' (de ipso natus est *LG*) Cainan (chainan *L*), cuius nomen appellatur natura (nativitas *L*) dei.

LTFG 29. (Nam ipse *add. LG*) Cainan (chainan *L*) genuit Malelehel (malelel *L*, malalehel *F*, malaleel *G*), 'cuius nomen dicitur' (c. n. dicit *L*, qui interpraetatur *T*) plantatio (mutatio *L*) dei.

LTFG 30. (Et *ins. LG*) Malelehel (malelel *L*, malaleel *G*) genuit Iaret (iared *TG*), cuius nomen 'descensio dicitur' (dicitur disscessio *F*, interpraetatur descensio *T*).

LTFG 31. 'Iareth (iared *T*) genuit' (de ipso natus est *LG*) Enoch cuius nomen 'Latina lingua' (' ' *om. F*) renovatio (renovans *T*) interpretatur (dicitur *T*).

LFG 32^{a}. quia deus per ipsum (ipso *G*) renovaturus est mundum in illis diebus, quando Antichristus multam (-ta *G*) faciet vastationem: tunc ipse et Helias (eleas *F*) simul profetabunt mille ducentis (-ti *L*, -tos *G*) sexaginta diebus, et interficiet eos Antichristus, ubi et dominus eorum crucifixus est. sed ne quis dicat, quia (quod *L*) in Hierosolymis (hierusalima *G*, hierosolimam *F*) crucifiguntur, ubi et Christus dominus (d. chr. G^{b}, chr. *om.* G^{a}) crucifixus est, 'hoc utique dicit, ubi et dominus eorum crucifixus est, id est' (' ' *om. F*) in regno Romano.

T 32^{b}. Enoch quem cum iustum invenisset dominus, antequam eum tranferret, genuit Mattusalam, qui una cum Helian oportevit prophetare in novissimo tempore diebus mille CCLX, quos et interficiet Antichristus, ubi et dominus eorum crucifixus est, in regno utique Romano, non in Calvariae locum.

LTFG 33. 'Nam ipse' (*om. T*) Enoch genuit Matusalam (mattusalam *T*), 'antequam transferret eum deus in curru igneo et sublevaretur in caelo' (' ' *om. LTF*), 'qui (quia *G*) Matusala (-lam *G*, *om. F*) Latine (latina lingua *G*) interpraetatur' ('cuius nomen appellatur' *T*) missus.

LTFG 34. 'Matusalam (mattusalem *T*) genuit' (de ipso natus est *LG*) Lamech, 'cuius nomen per (*om. F*) interpraetationem bonae mentis dicimus' (b. m. dicitur *F*, dicitur b. m. *G*, 'qui appellatur bonae mentis' *T*).

T 35^{a}. Lamech genuit Noe, qui interpraetatur requies, quoniam de ipso profetavit pater eius dicens: hic nobis davit requiem ab omnibus operibus nostris.

LFG 35^{b}. 'Lamec genuit Noe' (*om. LG*): iste (ipse *LG*) est Lamec (*om. LG*) qui prophetavit de filio suo dicens: hic nobis dabit requiem ab omnibus operibus nostris: nam ipse (genuit *ins. F*) Noe, 'id est' (ides *L*, ideo *G*) requies appellatur.

LFG 36. incipit (*om. F*) origo (generationes *G*) Cain.

LG 37. Transeamus ad originem Cain et tunc ad generationem Noe revertemur (-timur *G*)

LFG 38. Postea (post *G*) quam enim (enim quam *F*) Cain (occidit Abel *ins. F*) a deo maledictus fuisset (est *F*), ut nec quisquam eum occideret, signum adeptus (-tum *F*) est malum,

ordinat sic 33—35. 32 *T*

quod (quem *FG*) nunc si quis acceperit in fronte sua aut in manu dextera (*om. F*), bibet (bibat *L*, bibet et *G*) ipse de vino irae dei (*om. F*) mixto in pocolo irae eius et punietur in conspectu electorum (sanctorum *G*) angelorum eius.

LFG 39ª. nam nomen eius lingua Latina 'in perpetuum' (interpretatum *F*) crescens dicitur (dicit *L*): ideo (idem *L*) enim hoc nomen acceperat, quoniam usque ad 'Christi adventum' (adu. domini *F*) filii Cain (kainan *F*) eiusque (eius *LG*) consortes occisuri essent (erant *F*) Christianos vestigia Abel fratris eius sequentes.

T 39ᵇ. Cain vero, cuius nomen interpretatur crescens, id est perseverans in malitia superbiae,

LFG 40ª. Igitur iste (ipse *G*, *om. F*) Cain genuit 'filium nomine' (*om. F*) Enos (enoh *F*ª, enoch *F*ᵇ*G*).

T 40ᵇ. genuit Enos.

L 41. qui Cain dum ex serpente nascitur Colophum (*litt.* ph *dubiae*) generasse cognoscitur.

*LFG*ᵇ (*om. G*ª) 42. tunc edificavit civitatem 'et posuit ei nomen' (ex nomine *F*) filii sui Enos (nos *L*, enoch *FG*).

LF 43. hoc (haec *L*) est civitas sanguinis, quae (qui *F*) et nunc effundit (-det *F*) sanguinem Christianum.

L 44. haec enim civitas in terra Naid fabricata cognoscitur et viva est. ipsa terra interpraetatur, quae in fine usque Christianos persequitur, qui fideli vocabulo nominantur.

LTFG 45. (Nam *ins. LG*) ipse (iste *F*, *om. T*) Enos (enoch *FG*) genuit Gedam (gadat *G*, irat *F*): ipse (est qui *ins. T*) habuit murorum scientiam.

LTFG 46. 'Gedam genuit' (irat genuit *F*, de ipso natus est *LG*) Malelel (mauiel *F*, malaleel *G*, malelelech *T*), cuius nomen interpretatur auditio fortis.

LTFG 47. 'et de Malelel (malaleel *G*) natus est' (mauiel genuit *F*, malelelech genuit *T*) Matusalam (matusala *G*, mattusalam *T*, matusahel *F*).

LTFG 48. qui (mattusalam *T*, matusahel *F*) genuit Lamech illum, qui habuit uxores duas (d. u. *T*), una (unam *GF*) nomine Ada.

L 49. quae interpraetatur testimoniata.

LTFG 50. et alia (aliam *GF*) nomine (*om. G*) Sella (sellam *F*).

L 51. quae interpraetatur adumbrans se ipsam.

LFG 52ª. Ipse est Lamech (*om. GF*), qui dixit mulieribus suis: audite vocem meam, mulieres (-ris *G*) Lamech, et continete (contenite *G*) auribus vestris verba mea, quia virum occidi (o. v. *GF*) in vulnere mihi et iuvenem in libore (liu- *G*) meo.

T 52ᵇ. ipse occidit virum in vulnere suo et iuvenem in libore suo.

L 53. virum dicendo perfectum Christum dicit, iuvenem autem populum eius. a Iudeis Christum, a paganis et hereticis Christianum occidi veluti reum vice versa videmus, ut pro Abel Cain dicatur qui pro Christi nomine laniatur.

LTFG 54. 'et sequitur dicens' (qui et ait *T*, *om. GF*) quoniam (*om. T*) septies vindicatum est de Cain, de lamech autem septuagies septiens. 'hinc eum' (hic eum *GF*, quem *T*) adparet occidisse Cain.

LTFG 55. 'Nam de muliere sua Ada' (ada *om. G*, igitur lamec de m. s. a. *F*, lamech *T*) genuit Hobel (iobel *G*, iohel *F*, tobel *T*), qui est pater habitantium (inhab- *T*) in tavernaculis (tab- *TG*, tabernaculis pecorum *F*) et alium nomine (genuit *T*) Iubal (iobal *G*). ipse est (*om. G*) Iubal (iobal *G*, *om. TF*) qui ostendit psalterium et citharam.

T 56. qui de Ada nascitur (iubal *ins. T*).

LTFG 57. Nam (*om. T*) de Sella (vero *ins. T*) 'natus est ei' (nascitur *T*) Thobel (tobel *TG*, tubal *F*). qui fuerat (fuit *T*) faber ferrarius et aerarius 'et soror eius fuit' (fuit *om. F*, et habuit sororem *T*) nomine (nomen *F*, *om. LG*) Noema (noemma *TG*): ipsa est quae (qui *F*) psallebat voce, non organo.

LTFG 58. Per harum enim generationes (-nem *F*, per hanc progeniem *T*) increvit (excreuit *GT*) hominum multitudo (m. h. *T*), quoad usque super eos adveniret (adueuenit *L*, aduenit *G*, adueniret s. e. *T*) horrenda cathago (catago *TG*) et operuit (cooperuit *T*) eos cataclysmus (-mum *G*) et disperdidit (disperdit *T*) eos, quoniam miscuerant (-runt *TG*) se filii dei cum filiabus (filias *T*) hominum.

T 59. ex quibus nati sunt gygantes.

LFG 60. et non intenderunt preceptis eius, quia excecaverat (caecauerat *G*[1]) eos malitia ipsorum et non speraverunt sibi interitum esse futurum.

F 61. expliciunt generationes Lamech filii Matusahel.

LFG 62. Incipiunt (incipit *G*) generationes (filiorum *ins. F*) Noe.

LFG 63. 'Redeamus igitur ad Noe, qui' (igitur quingentesimo anno vitae suae *F*) genuit ante diluvium filios tres et sortiti sunt uxores. fuerunt enim (*om. F*) in domo eius animae VIII. de eis (is *F*) 'meminisse dignatus est' (memoratus *G*) apostolus dicens: octo anime salve facte sunt per aquam (aquas *F*), 'sicut et vos' (sicuti quo *F*) modo baptisma salvos (saluas *F*) faciet. fiunt igitur a protoplasto (protoplausto *LG*) Adam usque ad 'Noe, id est usque ad' (' ' *om. F*) generationem Sem filii eiusdem (*om. F*) Noe, anni IICCXLII (duo milia centum quadraginta duo *LG*) et a generatione Sem usque ad (*om. G*) cathaclysmum, id est (usque *ins. G*) ad generationem Arphaxat (arfaxat *F*, arfaxad *G*) fili Sem, qui statim post cathaclysmum nascitur, anno (anñ. numero *G*) centesimo. fiunt omnes (ergo *F*) anni IICCCXLII (duo milia ducenti XL duo *LG*). cathaclysmus enim lingua Latina secundum iudicium (iudium *G*) appellatur.

LG 64. Incipiunt (incipit *G*) generationes Sem fili Noe.

LG 65[a]. Noe autem genuit Sem.

F 65[b]. Noe genuit filios tres Sem, Cham et Iafeth.

LFG 66. 'qui dicitur Latine nomen' (sem enim lingua latina nomen dicitur *F*).

LFG 67. et sortitus (sortititus *G*) est uxorem nomine Norea (noera *F*).

LFG 68[a]. de ipsa natus est Elam.

T 68[b]. Sem post diluvium genuit filios sex: Elam,

LG 69. Elam interpraetatur saeculum.

LTG 70. inde (ex quo *T*) nati sunt Elamitae (e. n. s. *T*).

LFG 71[a]. et frater eius secundus (s. fr. e. *F*) dicitur (dictus est *G*, dictus *F*) Assyr (aser *G*).

T 71[b]. sec(undum) Assyr.

LTFG 72. quem Nebrod (nebroth *TG*, nembroth *F*) gigans nepos patrui (patris *FG*) sui (p. s. *om. T*) Cham (filius *ins. F*) de terra Sennar (sennaar *F*) exclusit (e. d. t. s. *T*), 'id est de terra servili' (-le *G*, ' ' *om. F*). tunc fugiens condidit Nineve et Roboth (rooboth *T*) civitates (-tem *LG*, *om. T*) et Chalech (calec *F*, calech *G*, calechi *T*) et Dassen (dasen *G*, dasem *T*, resen *F*) 'inter Nineve et Chalech' (calech *FG*, ' ' *om. T*).

LFG 73. Hec est civitas illa magna eorum, quam (quem *F*) Iona propheta per (*om. G*) iter trium dierum circuivit (circuit *F*).

LFG 74[a]. De ipso Assyr (asyr *G*) nati sunt Assyri, qui in (quin *L*) opitulationem (-ne *G*) venerant Caldeis adversus (-sos *G*) filios Israel ad Hierusalem.

T 74[b]. ex quo Assyrii.

---

63 *post* 35 *F* 74 *post* 71 *T*

L 75. Continetur autem eorum regio his modis: ab India ad Malicum insulam adfirmat esse quindecies centena milia passus. a Malicum vero Scenio ducenta XX quinque milia: inde ad insulam Adano [centum quinquaginta milia *ins. Solinus*]: sic confici ad apertum mare decem (decc *L*) et octies centena et septuaginta quinque milia praeter regiones humano generi inaccessas. hoc Solinus [56, 7] adseruit. et adtingunt usque ad Aethiopiam per centum XXVII regiones satrapum. hec sunt habitationes Persarum gentium et Medorum.

LTFG 76. 'Alius vero Arfaxat (-xad *G*) tertius filius Sem' (t. f. sem arf. *F*. t. f. arf. *T*). qui (*om. GF*) 'dictus est' (*om. G*, ' ' interpretatur *F*) leo veniens.

T 77. ex quo Chaldaei.

LTFG 78. Quartus vero (filius *T*) Lud (ludh *F*. loth *G*). qui dicitur (interpraetatur *T*) nascens

T 79. ex quo Lazones.

LTFG 80. Quintus (filius *ins. T*) Aram (arau *F*), qui dicitur (interpretatur *T*) altus.

T 81. ex quo Itei nati sunt.

LFG 82[a]. De ipso Aram nati sunt filii quattuor (tres *F*).

T 82[b]. filii Aram nepotes Sem.

LTFG 83. primitivus (p *conpendio T*) filius (*om. LFG*) nomine (*om. T*) Obs, qui dicitur (interpraetatur T^2, inpraetatur T^1) chorus.

LTFG 84. secundus Ul (hul *F*, el *G*), qui dicitur in perpetuum.

LFG 85. 'El enim' (helimin *F*) deus dicitur, id (qui *G*) est perpetuus.

T 86. ex quo Armenii veniunt

LTFG 87. tertius Gatera (catera *T*. cathera *G*. getra *F*) qui dicitur (interpraetatur *T*) superans (exuperans *LG*, exuperans et gotos *F*).

T 88. ex quo Casfeni.

LT²FG 89. 'quartus vero Mosoch, qui et sagittarius' (q. u. m., id est tolle *G*, quartus mosoch tolle te id est re *F*, q̄ m[osoch]| quod . . | tep . . . | quod . . . T^2 *margine reciso*[1]).

LTFG 90. 'Nam filius Sem sextus qui dicitur' (s̄ filius *T*, nam u filius sem dictus est *F*) Chanaam (canaan TF^1, chanaan GF^2) 'qui' (chanaan autem *G*, *om. L*) interpretatur (dicitur *L*) natura (natiuitas *L*) dei.

T 91. ex quo veniunt Lydii.

LFG 92. 'Hii sunt' (*om. F*) sex filii Sem ex (et *LG*) Norea (uxores *G*) cum nepotibus suis.

LTFG 93. Nam (nam de *G*, filii autem salae qui est filius *T*) Arfaxad (arfaxat *T*) 'filius Sem tertius' (filio sem tertio *G*, *om. T*), qui dictus est leo veniens, 'ideo enim hoc nomen acceperat' (accepit *G*, 'et ideo leo veniens' *T*), quia ex ipso 'leo verus (*om. F*) futurus erat (e. f. *F*) dominus Iesus Christus' (quia ex ipso venit dominus Christus leo fortis *T*).

LFG 94. 'De ipso enim Arfaxat (-xad *G*) natus est Sala' (ipse enim arf. cum esset annorum cxxxv genuit salam *F et similiter deinceps*).

LTG 95. 'qui dicitur' (hic sala interpretatur *T*) nuntius.

LTG 96. Ex ipso Sala (*om. T*) natus est Eber (herber *G*) qui dicitur (interpretatur *T*) trans flumen.

T 97. Sala ergo genuit Phalech.

T 98. Phalech genuit Ragau.

T 99. Ragau genuit Seruch.

T 100. de Iectan Indii.

T 101. de Salech Bactriani.

T 102. de Soromot Arabes mīn.

T 103. de Iduram Camerii.

T 104. de Odera Mardi.

---

ordinat sic 90. 91. 82—84. 86—89 T

T 105. de Iezel Parti.

T 106. de Clam Cedrusi.

T 107. de Gabel Scytae.

T 108. de Abimelech Scani.

T 109. de Sabeu (sabei *T*[a]) Arabes maius.

T 110. de Ebilath Gymnosofistae.

T 111. Hii tribus Sem sortiti sunt terram a Persida et e Bactranon usque India longitudine a Rinocorura usque ad Gadis quae est usque ad austrum: ipsa est pars Orientis. et habent fluvium Eufraten.

LG 112. Nam ipse Arfaxat (-xad *G*) filius Sem vixit annis centum sexaginta quinque (cxxu *G*) et genuit Sala et vixit, postquam genuit Sala, annis quadringentis XXV (xxx *G*) et genuit filios et filias et decessit quinta generatione.

LTFG 113. 'Incipiunt (incipit *G*) generationes Cham fili Noe' (origo cham *F*, item tribus filiorum cham *T*).

LFG 114. Redeamus et ad Cham filium Noe, qui dictus est callidus 'et' (hic autem *F*) sortitus est uxorem nomine Ause (suae *F*).

LF 115. ex semine gigantum.

T 116[a]. Cham genuit Chus, ex quo Aethyopes.

T 117. de Mestrau Aegypti.

T 118. de Ful Trogoditae.

T 119. de Canaam Afri et Phoenices.

LFG 116[b]. qui genuit filium primitivum nomine Chus: hic optinuit Aethiopiam contra Egyptum.

LTFG 120. 'et (*om. G*) de ipso nati sunt filii sex et ista nomina eorum' (chus namque genuit filios sex et ista sunt n. e. *F*, filii chus *T*).

LTFG 121. primitivus (primiuus *L*, p̄ *T*) Saba (siba *T*) 'qui' (saba autem *G*, *om. L*) interpraetatur tolle et veni: inde (ex ipso *T*) 'Saba (sabaa *F*) gens' (sabaitae *T*).

LFG 122. de qua gente fuit regina illa austri, quae (qui *G*) venerat audire sapientiam Salomonis (sal. sap. *F*).

LTFG 123. secundus (secundo *F*) vero (*om. T*) Evilad (euilat *F*, ebilach *T*, auilad *G*), qui dicitur (interpraetatur *T*) parturiens.

LTFG 124. tertius Sabata (sabatha *G*, sabatta *F*, sebath *T*), id est tolle tu.

LTFG 125. quartus Regma, id est clamatus.

LFG 126. huic erant filii duo (d. f. *F*), primitivus Sabam (saban *G*, saba *F*), id est condemnatus.

LFG 127. et (*om. F*) secundus Iuda, id est confitetur (confitur *F*).

LTFG 128. quintus 'vero filius Chus' (eius *F*, ' ' *om. T*) Sabacatha (sabachata *G*, sabaathaca *F*) 'fuit nomen eius' (*om. T*), id est ornatus.

LTFG 129. sextus vero (autem *F*, *om. T*) Nebrot (nebroth *TG*, nembroth *F*), id est rebellans: 'hic est Nebrot' (nembroth *F*, 'ipse' *T*, id est *ad* nebrot *om. G*) gigans 'qui fuit' (*om. T*) venator (uenetur *G*, fenerator *F*) ante dominum.

LG 130. inde nascuntur Chaldei.

LFG 131. ipse est qui exclusit Assyr (asser *G*) filium Sem, id est filium patrui patris sui, et in eius terram aedificavit Babylon et Orec (ored *G*, arach *F*) et Archad (arcath *F*, arcad *G*) et Chalane (chalanne *G*, calanne *F*) intrinsecus in finibus Canaan (chanaan *FG*).

L 132. Sedet autem Babylonia in milibus sexaginta: muri eius alti pedibus ducenti *(sic)* et lati pedes LXX: et hoc Solinus [56, 2] adseruit, qui totum describit ambitum mundi.

LTFG 133. Secundus (s. *T*) autem (*om. TF*) 'filius Cham' (*om. T*) Mestrem (mesrem *F*, esraim *T*) 'fuit nomen eius' (*om. T*), id est totum molens (mollens *T*).

T 134. ipse genuit Ludin, ex quo Lybii, qui interpraetatur sui negotii homo.

LFG 135[a]. hic obtinuit Egyptum: huic nati erant filii sex et ista nomina eorum.

T 135[b]. hic Esraim filius Cham sept(imus) genuit filios sex.

LTFG 136. primitivus (primus *F*, ꝑ *T*) Ludin, id est (ut dictum est *ins. T*) sui negotii homo.

LTFG 137. secundus Emimegim (enimegin *F*, emimeg *T*), id est profetatus (profectus *F*) est (*om. F*).

LTFG 138. tertius Latin (latisin *L*), id est iracundus.

LTFG 139. quartus Neptabin (neptabiim *T*, neptoin *F*), id est inflatus.

LTFG 140. quintus Patrosin (patrosyn *T*, patrosen *G*), id est crudus.

LTFG 141. sextus Caslonin (casloim *F*, chaslon *G*), id est cornutus: 'de ipso Caslonin (casluin *F*, chaslon inde *G*) nati sunt' (ex quo *T*) Filistini (phylistini *T*, filistim *F*) et Chapterini (capterini *L*ᵃ, captorini *TG*, capturim *F*).

LTFG 142. Tertius vero (*om. F*) filius Cham Fut (phut *LF*, phuth *G*) 'fuit nomen eius' (*om. T*), id est profectus: hic (his *T*, id est *F*) nusquam conparuit.

LTFG 143. Quartus vero (filius *T*) Chanaan (chanan *L*), id est adorans iniquitatem: 'nam ipsi (ipse *G*) Chanaan (chanan *L*) nati sunt filii' (qui genuit filios *T*) undecim.

LTFG 144. primitivus (primus *F*, ꝑ *T*) Sydona (sidona *LG*, sydonem *F*), id est exivit in iudicium (-cio *F*) venatrix: 'de isto nati sunt' (ex ipso *T*) Sydonienses (sidoneinses *G*, sid- *L*): 'unde fuit' (inde *T*) Iezabel (zezabel *TF*) 'uxor Achab regis Israel' (*om. LTG*), 'quae (qui *FG*) colebat idolum Sydoniensium (sid- *L*, sidoneinseum *G*) Baal' (*om. T*).

LTFG 145. secundus vero (*om. T*) Cettheus (etheus *F*, cetteos *G*), id est peccans.

LTFG 146. tertius Iebuseus (iebusaeus *T*, iebus *** *F*), id est confusus. hic (ipse *T*) edificavit 'Hierusalem: propterea Iebus dicta est secundum nomen eius' (iebus quae est hierusalem *T*).

LTFG 147. quartus Amorreus (-raeus *TG*), id est bili abundus (uiliabundus *T*, labiabundus *F*).

LTFG 148. quintus Gergesseus (gergeseus *F*), id est creditus.

LTFG 149. sextus Euveus (euuaeus *T*, aeuaeus *G*, eueus *F*), id est coluber (colober *TG*).

LTFG 150. septimus Aruceus (arucheus *T*, aruceeus *G*, araceus *F*), id est 'scotomatus' (scomatus *T*ᵃ, non est eius *F*).

T 151. ex quo Tripolitani.

LTFG 152. octavus Asenneus (assenneus *G*), id est non est (*om. G*) eius.

LTFG 153. nonus Azyrius (azireus *G*, assyrius *TF*), id est iracundus.

LTFG 154. decimus Samareus (samarius *G*), id est audivit reum.

LTFG 155. undecimus Amattheus (amatheus *TFG*), 'id est delinquens' (*om. G*).

LTFG 156. hii sunt filii Chanaan undecim.

T 157. quorum terminum habitationis eorum a Rinocorura usque ad Gadis ad austrum.

LTFG 158. 'et post hoc disperse sunt tribus Chananeorum et facte (facti *F*) sunt fines Chananeorum' ('eorum' *F*, et f. s. f. ch. *om. G*, 'quorum tribus dispersa est' *T*) a Sidone (sydona *T*) usque quo venias (veniatur *T*, uenias a *L*) Gerara (ge**** *F*¹, gera *F*²) et Gaza (ga*a *F*¹) et (*om. LF*) Ascalona (ascalon *F*, ascalonia *T*ᵇ, asalonia *T*ᵃ) Azotum (et az. *G*, -tu *L*, arotum *F*) et Geth et (*om. TF*) usque quo venias (ueniatur *T*) Sodoma et Gomorra (gomurra *G*) 'ad Ama' (*om. T*) et Seboin (seboym *T*, sebeon *G*, soboym *F*) et 'usque Laban (labam *G*), quae (qui *F*) dicitur' (' ' *om. T*) Segor (secor *G*), 'ubi confugerat Loth' (loth confugiit *T*) 'et ad omnem terram Chanaan' (' ' *om. T*).

T 159. ipsa est terra Chanaan quae habet fluvium Geon.

LTFG 160. Hii (tunc *T*) turrem edificaverunt (aed. t. *TF*) ex lateribus coctis et bitumen (uitumen *LT*) 'eis fuerat' (erat *G*, ' ' *om. T*) pro luto (lutum *G*). et ibi (ubi *F*) confudit deus linguas eorum, 'ut quod quis postulabat non hoc acciperet' (accepera* *G*¹, acceperit *G*², intellegeret *F*, ' ' *om. T*).

LG 161ᵃ. hoc temporibus Eber (heber *G*) factum est, unde lingua Hebrea dicta est secundum Hebreos.

F 161ᵇ. hoc tempore in sola Heber domo propria loquela remansit, unde et lingua Hebrea dicta est secundum Hebreos: nam sicut in domo Heber lingua propria remansit, sic ecclesia Christi unitae fidei usque in finem perseuerat tempore.

T 161ᶜ. et tunc apparuit secundum Heber lingua Hebraea.

T 162. Gentes vero quae de ipsis sunt Aethyopes Trogoditae Isabini Sciofagi Alani Aegypti Phoenices Lybii Marmarici Cari Phylistei Mussi Mussonici Friges Macedones Bitinii Nomadi Cilices Maurusi Cretes Magartheni Numidi Meroni.

TF 163. qui (hii *F*) optinuerunt ab Aegyptum (egypto *F*) usque ad oceanum a (ma *F*) Rinocorura (rinocorur *F*), quae (usquedum *F*) dividet (divisit *F*) Syriam et Aegyptum, 'usque ad Gadis longitudinem' ('usque gaddis ad austrum et habent fluvium Geon' *F*).

TF 164. 'quibus sunt' (et sunt illis *F*) civitates seu (vel *F*) regiones (multas id est *ins. F*) Aegyptus, Aethyopia quae aspicit Indiam, et alia Aethyopia unde prodit Rubus (*om. F*) fluvius qui (quae *F*) aspicit contra orientem, Thebais, Libia (lydia *T*) quae extendit ad Cyrenas (quirinos *F*), quae est Pentapoli, Marmaris, Sirtis (syrtis *F*), 'Nasamonas, Tautamona, Lyiba, Lepthi magna, quae extendit usque ad Syria minus' (*om. F*), Numidia (numudia *F*), Masuria, Mauretanea (mauritania *F*), quae extendit usque ad statuam Herculis (ea regio eorum *ins. F*).

T 165. et sunt illis insulae Cossura, Lampadusa, Gaulos, Meleta, Circina, Moenis, Sardinia, Galata, Corsica, Cretes, Rhodos, Thera, Carpatus, Chios, Astipalis, Lesbus, Tenedus, Iamrus, Iassus, Samos, Chomos, Chydus, Nisyrus, Ciprus.

T 166ᵃ. Hii sunt termini sive insulae seu gentes tribubum Cham cum regionibus suis.

F 166ᵇ. expliciunt generationes Cham filii Noe.

LG 167ᵃ. Incipiunt generationes Iafet filii Noe.

F 167ᵇ. origo Iafeth.

T 167ᶜ. item generatio Iafet.

LG 168ᵃ. Tertius vero filius Noe nomine Iafet (iafeth *LᵇG*) 'qui dilatio interpretatur' (*om. G*): huic erat uxor nomine Ruth.

F 168ᵇ. Iafeth quoque interpretatur latitudo: huic erat uxor nomine Ruth.

LTFG 169. 'ex hac' (ex ea *F*, iafet *T*) genuit (filios uiii *ins. F*) primitivum (pr. nomi *G*, primum *F*, p̄ *T*) Gamer (gomer *F*, gameri *T*), id est mensuram (-ra *FG*).

T 170. ex quo Cappadoces.

LFG 171. huic erant fili tres (quattuor *F*): primitivus (primum *F*) nomine (nomen *F*) Agganaz (aganaz *G*, agazan *F*), id est ignis ardens (alibi ascenez *ins. F*).

LFG 172. secundus Rifat, id est visio fervens.

LFG 173. tertius Thargama (targamar *G*, togorma *F*), id est uberatio (ubi ratio *G*).

F 174. ex quo Armeni.

LTFG 175. 'Secundus vero filius Iafeth' (s *T*) Magog (magnus *F*) 'fuit nomen eius' (*om. T*): hic obtinuit Pamphyliam.

TF 176. ex ipso (quo *F*) Celatae (celte *F*) 'et Galatae' (*om. F*).

LTFG 177. tertius vero (*om. TF*) Madias (mazias *TG*, madai *F*).

T 178. ex quo Medii.

LTFG 179. hic obtinuit Partiam (*om. F*).

---

162. 163 inter 154 et 155 F

LG 180[a]. Quartus (uero *ins. G*) Lotham: hic optinuit Greciam.

F 180[b]. *(deficiunt quaedam)* Greciam alibi Ioban.

T 180[c]. q(uartum) Lotam, ex quo Greci.

L 181. hic est pater Syrorum Palestinorum.

LFG 182[a]. et (*om. F*) de ipso nati sunt filii quattuor: primitivus (primus *F*) Elisa (helisa *G*), id est ad me veni.

T 182[b]. Lotan filius Iafet genuit filios sex: p(rimum) Esrifan, ex quo Saurobatae.

LFG 183[a]. secundus Tharsis (tarsis *F*), id est gladiator (lanciator *F*, lantiatur *G*): hic edificavit (aedicauit *G*) civitatem nomine Tharso secundum nomen suum, in qua volebat fugere (fugire *G*), Iona (ionas *F*) a facie domini.

T 183[b]. s(ecundum) Tharsis, id est lanciator: ex quo Iliberii.

LFG 184[a]. tertius Citi (citii *G*, cetthum *F*), id est calcabo te (calcabete *F*).

T 184[b]. t(ertium) Citthim, id est calco te, ex quo Macedones.

LFG 185[a]. quartus Rodi (rhodii *G*), id est condemnatus (malus dies *G*, malus domini *F*).

T 185[b]. q(uartum) Rhodii, id est maius diis, ex quo Armenii.

T 186. q(uintum) Ascanaz, ex quo Sarmatae.

F 187[a]. alibi Dodam hic lato asserunt quinque filiae nomine turrem, ex quo Romani et Latini.

T 187[b]. s(extum) Tyrrenin, ex quo Romani et Latini.

LFG 188. Ab his designate sunt insule gentium in (*om. F*) terra illorum (*om. G*) et fecerunt sibi sermonem unusquisque in suo genere et in (*om. F*) suis gentibus *(vv. quattuor vacant in F).*

LTFG 189. Quintus 'filius Iafet' (*om. T*) Elisa 'dictus est' (om. *T*), id est ad (a *G*) me venisti (veni *T*; hic non invenitur in libris autonticis *ins. F*).

T 190. ex ipso Siculi.

LTFG 191. Sextus Thober (tober *G*), id est uberans (uuerans *T*, uberas *F*).

T 192. ex quo Hettali.

LTFG 193. Septimus Mosoc (mosoch *GT*), id est sagittarius (tollere *GT*, tolletere *F*).

TF 194. ex quo Defantes Inlyrii (delfantes illiriis *F*).

LTFG 195. Octavus Thyras (thiras *TG*, tyras *F*), id est lanciator (lantiatur *G*, sagittarius *F*).

LFG 196[a]. hii Karthaginem obtinuerunt secundum auctoris *[Vergil. Aen. 1, 12]* dictum: Tyrii tenuere (tenuero *F*) coloni (colonia *G*). Karthago 'urbs antiqua fuit utique Tyrorum' (tyronum *F*, '' *om. G*).

T 196[b]. ex quo Traces et Tyrii, qui obtinuerunt Carthaginem ut coloni.

LFG 197. 'hii sunt octo' (toti *F*) filii Iafeth nepotes Noe.

TF 198. et (hii *F*) sunt termini eorum a Media usque ad Gadis, quae est (usque *ins. F*) ad aquilonem.

LTFG 199. ipsi (hii *T*) obtinuerunt Pamphiliam Partiam et omnem Greciam (gregam *G*) Rodiam (rhodiam *G*) Ciliciam (et citiam *L*, et cithiam *GF*), 'inde Rodi rhodii *G*), Citi (cita *F*, et citii *G*), Mazianite (mazanitae *G*, mathianite *F*) cum Kartaginiensibus (-nensibus *G*) et Tharsensibus' (ex quibus rodii mazianitae tharsenses carthaginienses *T*).

TF 200. et 'habent insulas' (sunt illis insule *F*) quae aspiciunt (ad *ins. F*) aquilonem (id est *ins. F*) Britias (brutia *F*), Sicilia, Eubia (euina *F*), Rodus (rodos *F*), Chios (cios *F*).

ordinat sic: —180. 189—196. 182—187. 198 *seq. T; sic:* 196 -198. 201. 200. 197. 199. 202 *F.*

Lesbus (lesbos *F*), Citera (cetera *F*), 'Trace, Sacintus, Cefalenia' (soccinctus et falenia traces *F*), Corgira (*om. F*).

T 201[a]. quae habent fluvium Tygris

F 201[b]. et est illis fluvius Tigris qui dividit in Media et Babylonia.

F 202. expliciunt generationes Iafeth.

LG 203. incipit rememoratio (recommoratio *G*) Salae nepotis (-tes *G*) Sem fili Noe.

LTG 204. Redeamus 'ad Sala (salam *G*) nepotem Sem fili Noe' (ad progeniem salae fili arfaxat nepotis sem pronepos noe *T*).

LTG 205. 'Ipse est' (*om. T*) Sala (*om. G*[a]), qui (*om. T*) 'vixit annis centum quinquaginta VII et' (*om. TG*) genuit Eber (heber *TG*) 'et vixit, postquam genuit Eber (heber *G*) annis quadringentis XXX et mortuus est' (*om. T*).

LTG 206. qui (*om. T*) Eber (heber *TG*) 'vixit annis centum quadraginta quattuor et' (*om. TG*) genuit filios duos, primitivum nomine (*om. T*) Falech (phalech *TG*), id est partitus (est *add. G*). 'quare partitus? quia sub ipso divisi sunt filii et nepotes Noe' (*om. T*). secundus 'vero filius Eber' (heber *G*, ' ' *om. T*) Iecta (iectan *T*) 'dictus est' (*om. T*), id est pusillus.

LTG 207. 'huic erant filii' (iectan genuit filios *T*) duodecim: primitivus nomine (*om. TG*[1]) Elmodam (elmadan *T*), id est agitatus.

LTG 208. secundus Salef (saleph *T*, alef *G*), id est alienatus.

LTG 209. tertius Sarmoht (sarmoth *G*, soromoth *T*), id est domus mortis.

LTG 210. quartus Seruch, id est visibilis.

LTG 211. quintus Odorrem (odorem *G*), id est satis altum.

LTG 212. sextus Azaer, id est levis (lebis *T*[b]).

LTG 213. septimus Declax (declaz *T*), id est transi hinc (trans hic *L*).

LTG 214. octavus Abimelech (abimeleth *L*), id est nubilum.

LTG 215. nonus Soba, id est tolle veni.

LTG 216. decimus Ufer (supher *T*, super *G*), id est lumen curationis (-nes *G*).

LTG 217. undecimus Evilath (ebilath *T*), id est ostende hoc.

LTG 218. duodecimus Iobab, id est amans deum.

LTG 219. 'hi sunt duodecim filii Iecthan' (iectan *T*, ' ' *om. G*), 'et facta est commoratio (commemoratio *G*) eorum' (quorum conmoratio f. e. *T*) a Masse (messa *T*) usque quo venias (*sic LT*[2], ***** i *T*[1]) Gophera montem (gofera monte *L*) orientis.

TG 220. haec (hii sunt *T*) tribus filiorum Noe secundum creaturam (-ra *T*) illorum (eorum *T*) et secundum 'generationes eorum' (gentes illorum *T*).

TG 221. ab his dispersae sunt insulae gentium post diluvium, et (quia *T*) fuit omnes (*om. T*) terra labium unum et vox una omnibus.

TG 222. tunc Noe avus eorum divisit tribus (*om. T*) filiis suis terram, in qua habitarent, et sortitus est 'calidam Cham, Iafet hautem frigidam, Sem vero accepit terram temperatam' (sem primitibus partem temperiem cham sortitus est partem calidam — calidam *om. T*[a] — iafet sortitus est partem frigidam *T*).

TG 223. advertit (abiit *T*) autem Cham ad (in *T*) partem fratris sui maioris 'post mortem Noe patris eorum, quod esset tranquilla' (quae est tranquilla post mortem noe patris eorum *T*) et per vim invasit eam genus illius annis multis et fecerunt 'in ea' (ibi *T*) omnem malignitatem (malignum *T*): haec est terra promissionis (-nes *G*).

TG 224. et quoniam de semine (*om. G*) Sem nascitur Abraham, 'in sortem parentum suorum' (sorte paterna illum *T*) revocavit (restituit *T*) deus (dominus *T*) 'semen eius, id est filios Israhel' (id est f. i. qui sunt semen eius *T*), ut 'complerentur sententiae' (conpleretur

post 219 gofera monte *folium deficit in L.*

sententia *T*) Noe dicentis (-tes *G*): si quis transgressus fuerit limites fratris sui, de (*om. T*) gladio et de (*om. T*) igne morietur.

G 225ª. incipit generationes Falech filii Heber filii Sale nepotes Sem filii Noe.

T 225ᵇ. revertamur ad progeniem Falech.

G 226. Falech autem filius Heber, frater Iectae, vixit annis CXXX et genuit Ragau et vixit, postquam (quam *om. G*) genuit Ragau, annis CCVIIII et genuit filius et filias et discessit quinta generatione.

G 227. anno autem centisimo primo eiusdem Falech mortuus est Sem filius Noe.

TG 228. 'hic est' (*om. T*) Falech qui (*om. T*) genuit Ragau, id est vide.

TG 229. nam 'vixit Ragau annis CXXXII et genuit Seruch et vixit, postquam genuit Seruch, ann. CCVII' (*om. T*).

G 230. anno autem XXXVII eiusdem Ragau mortuus est Arfaxad filius Sem.

G 231. item autem XXXVIIII eiusdem anno mortuus est Sala filius Arfaxad.

G 232. et genuit Ragau filius et filias et discessit quarta (quar *G*) generatione (geratione *G*).

TG 233. 'ipse est' (*om. T*) Ragau qui (*om. T*) genuit Seruch, id est fascis visibilis.

G 234. nam vixit Seruch ann. CXX et genuit Nachor et vixit, postquam genuit Nachor, ann. CC et genuit filius et filias et discessit tertia generatione.

G 235. anno autem VIII eiusdem Seruch mortuus Heber.

G 236. item anno LXXVII mortuus est Falech avus eius.

G 237ª. Nachor (nchor *G*) autem, qui dictus est longitudo, vixit ann. LXXVIIII et genuit Thara et vixit, postquam genuit Thara, ann. CCXXVIIII et genuit filios et filias et discessit quarta generatione.

T 237ᵇ. Seruch genuit Nachor, id est longitudo.

G 238. anno autem LXXVII eiusdem Nachor decessit Ragau avus eius.

G 239. item anno centesimo eiusdem Nachor decessit Seruch pater eius.

TG 240. 'hic vero' (*om. T*) Nachor genuit 'filium nomine' (*om. T*) Thara (tharra *T*), 'qui dictus' (id *T*) est odor suavitatis.

TG 241. hic (*om. T*) Tara (tharra *T*) genuit tres filios (f. tr. *T*), primitivum nomine (*om. T*) Aran (arran *T*), secundum Nachor, tertium Abraham (abram *T*).

TG 242. 'primitivo autem filio eius nati sunt filii tres et ista nomina eorum' (arran genuit filios tres primum *T*): Melcha, (secundum *ins. T*) 'Iesca et' (iescan tertium *T*) Loth, 'qui dicitur' (id est *T*) liberatus (liu- *T*).

TG 243. 'secundus vero filius eiusdem Thare nati sunt filii octo et uxor eius Melcha' (nachor genuit filios octo *T*): primitivus Ob (obs *T*), secundus Baux (bauz *T*), tertius Gamuhel (gamuel *T*), quartus Canazat, quintus Agam (bathuel *T*), sextus Faldas, septimus Iadet (azan *T*), octavus Batuel (iudul *T*).

TG 244. 'hic Batueli nati sunt filii duo' (bathuel genuit filios duos *T*) Laban et Rebecca (rebeccha *T*) 'uxor Isaac' (*om. T*).

TG 245. qui (*om. T*) Laban genuit filias duas Lia (lya *T*) et Rachel. 'haec sunt uxores Iacob' (*om. T*).

TG 246. 'et de Remma concubina nati sunt ipsi Nachor filii quattuor' (item n. genuit filios iiii de c. regma *T*), primitivus Gua (guam *T*), secundus Taber (thaber *T*), tertius Tocus (thocos *T*), quartus Mochas (mochar *G*ª, ochar *G*ᵇ): 'habitavit autem' (qui habitaverunt *T*) cum omnibus suis (s. o. *T*) in 'Mesopotamia in finibus Chaldeorum: haec est' (*om. T*) Mesopotamia Syriae.

TG 247. Aran (arran *T*) 'autem primitivus filius Tarae' (*om. T*) genuit 'filium nomine' (*om. T*) Loth.

TG 248. qui (*om. T*) Loth genuit filios duos, 'unum nomine' (*om. T*) Ammon (amman *T*), 'qui dictus est' (id est est *[sic] T*) aqua paterna, 'alium nomine' (et *T*) Moab, 'qui dictus est plebem meam' (id est plebs mea *T*).

T 249. de Amman venit filia Pharaonis regis Aegypti, quam habuit Salomon uxorem, unde progenies pervenit usque ad Iosef, qui disponsaverat virginem Mariam.

G 250ª. et quare eum plebem meam dixit? quoniam inde fuit Ruth Moabites, unde Christus Iesus ducit originem secundum carnem.

T 250ᵇ. de Moab vero oritur Ruth, quae fuit proavia David, unde venitur ad sancta Maria.

G 251ª. incipit generationes Abrahae.

T 251ᵇ. Abrahae progenies.

G 252ª. tertius namque filius Tharae qui dicitur Abraham pater gentium.

T 252ᵇ. qui dictus est pater gentium: Abraham genuit filios novem.

G 253ª. qui primo genuit filios (filius *G*ᵇ) unum ex libera et unum ex ancilla, ex Sarra Isaac, ex Agar Ismahel. Isaac dicitur gaudium et Ismahel interpraetatur exaudivit dominus.

T 253ᵇ. de Sarra genuit Isaac de libero matrimonio, de Agar ancilla Aegyptia Ismael et Eliezerum.

TG 254. 'huic Ismaheli fuit uxor ex Aegypto, ex qua nati sunt filii XII' (ismael genuit filios xiii *T*): primitivus 'Nabiod et Malel soror eius' (nabeoth secundum faemina malelelet *T*), secundus (tertium *T et sic deinceps*) Caedar (accedar *T*), III Nabdel, IIII Aza, V Masmam (masman *T*), VI Idoma (iduma *T*), VII Massen (massem *T*), VIII Chodam (codan *T*), VIIII Thema (themam *T*), X Iechor (iechur *T*), XI Nafer, XII Zedmar (codmar *T*). 'hi sunt duodecem filii Ismahel' (hii s. f. ism. xiii *T*).

TG 255. 'inhabitaverunt autem' (qui habitauerunt *T*) ab Evilath (ebilath *T*) usque Sur, quae est contra faciem Aegypti, usque dum veniatur ad Assyrios: 'inhabitavit autem' (*om. T*) contra faciem omnium fratrum suorum. inde (ex quibus *T*) sunt Arabes (arapes *G*), qui 'coniuncti sunt' (iunguntur *T*) Aegyptiis.

G 256. inde nascebatur et mater Iob.

TG 257. nam et (*om. T*) de Cettura (cetthura *T*) concubina habuit (genuit *T*) Abraham (*om. T*) filios sex: primitivus Iebda (lebda *T*); secundus Baux (bauz *T*); III Iectan.

TG 258. 'et filii eius tres' (iectan genuit filios tres *T*): primitivus Sabau (abaudus *T*), secundus Theman (temnan *T*), III Dedan.

TG 259. et filii eius Dedan quinque' (dedan genuit filios quinque *T*) 'et ista nomina eorum' (*om. T*): primogenitus Raguel, secundus Namdel (nabdel *T*), III Assyrin (assur *T*), IIII Latisunt (latisin *T*), V Lomomen (lomon *T*).

TG 260. 'tertius vero filius Abrahae Madam' (' ' *om. hic T*), quartus Maxian (mazian *T*).

TG 261. 'et filii eius quinque' (mazias genuit filios quinque *T*), primitivus Gefar (cephur *T*), secundus Afer, III Enoch (enodi *T*), IIII Abira, V Aezrasa (ezrasa *T*).

TG 262. 'VI vero filius Abrahae Iesboc' (quintum ieboc *T*), 'VII Soreri' (sextum coseri *T*). 'hii omnes filii Abrahae sex de Cettura et nepotes XIII' (*om. T*).

G 263. dedit autem eisdem (eiusde *G*) ditiones Abraham et separavit eos ab Isaac filio suo adhuc se vivo ad orientem in terram Orientis.

G 264ª. incipit generationes Isaac filii Abrahae.

T 264ᵇ. progenies Isaac fili Abrahae.

TG 265. 'redeamus ad Isaac filium Abrahae' (*om. T*), qui interpraetatur gaudium.

G 266. tunc enim hoc nomen acceperat, quando venerat dominus ad Abraham et invenit eum ad arborem quercus: ibat enim ad Sodomam conburendam. promisit ei et dixit: secun-

ordinat sic: 248–253. 257. 260. 262. 258. 259. 261. 254. 255. 264 *seq. T*.

dum hoc tempus veniam et erit Sarrae filius. et cum audisset Sarra uxor Habrahae, risit. et dixit deus ad Abraham: risit uxor tua. et ipsa dixit: non risi. sed risisti. 'et quia risisti' (*om.* G^{a}), Isaac erit nomen eius, id est gaudium.

G 267^{a}. hic Isaac habuit uxorem nomine Rebeccam, filiam Batuel, nepotem patris sui: ex ipsa nati sunt Iacob et Esau. Esau autem interpraetatur odibilis.

T 267^{b}. Isaac genuit filios duos Esau, id est odivilis, Iacob, id est dilectus.

TG 268. ipse (*om. T*) Esau habuit (duxit *T*) uxores (-ris *G*) quinque: prima Iudin filiam (filia *T*) Heber Cetthei, secunda Basemath (-mat *T*) filiam (filia *T*) Elom (helon *T*) Euhei (euuei *T*).

G 269. de ipsa natus est Raguel, qui Raguel habuit filios IIII: primitivus Nachet, secundus Zareth, quia Zareth genuit Iob, inde eum apparit esse quintum ab Abraham, tertius Some, IIII Mozae: hii quattuor fili Esau ex Basemath uxore alia Esau.

TG 270. tertia Malel (malelelet *T*) filia Ismahel 'sterelis fuit' (*om. T*).

TG 271. quarta Ada filia Elom Cetthei.

TG 272. 'ex ipsa natus est' (de ada filia elom cetthei genuit *T*) Elifas (eliphas *T*) Themaneorum (temaneorum *T*) rex (*om. T*).

TG 273. 'hic est' (*om. T*) Helifas (eliphas temaneorum *T*) 'qui habuit' (genuit *T*) filios V, primitivus Theman (themaris *T*), secundus Omar (omera *T*), III Sofar (sophar *T*) Nomadorum (nomades *T*: hic est . . . nomadorum *om.* G^{1}) rex (*om. T*), IIII Gothomi (gothom *T*), V Zenez (cenez *T*): 'ex illis nati sunt Cenei' (ex quo cenezei *T*).

G 274. de Sophar et Cenez Cenezei et Cinei.

TG 275. 'concubinam autem habuit Helifas filius Esau' (item de concubina *T*) nomine Thamnas (tham *T*) sororem (quae fuit soror *T*) Lothan (lotan *T*) filia Seir Correi (cetthei *T*): 'de ipsa natus est' (genuit filium *T*) Amalech, 'adversus quem Iesus demigabat' (ex quo amalechitae qui pugnaverunt contra filios israhel *T*).

TG 276. 'nam uxor Esau quinta fuit Annae Euhei nomine Elibama' (q. elibema filia annei euuei *T*).

TG 277. 'ex ipsa natus est' (de elibema genuit filios tres p. *T*) Iehul (ieul *T*) et (s. *T*) Iegloria (ieclom *T*) 'et Chorrem tertius' (t. correm *T*).

T 278. Ieul genuit Zara.

T 279. Zara genuit Iobab, id est Iob.

G 280. hec est gens Esau in tribubus suis secundum verbum ipsorum.

TG 281. et hii reges (-gis *G*) qui regnaverunt in Edom, antequam 'regnaret rex in' (regnarent filii *T*) Israhel.

GT 282. Primitivus (*om. T*) Balaac (balac *T*) filius Sephor (beor *T*) et nomen civitatis eius Demnaba (demneba *T*): ipse 'est Balaac qui' (*om. T*) misit ad Balaam (balam *T*) filium Beor (sephor T^{1}, sepphor T^{2}), ut 'populum malediceret' (malediceret filios israhel *T*).

GT 283. 'mortuus autem Balaac et regnavit pro eo Ibat, qui est' (post hunc regnavit *T*) Iob patriarcha: quando 'enim populus in heremo fuerat' (fuerunt filii israhel in heremo *T*). 'tunc Iob in terram Edom regnabat' (*om. T*).

GT 284. 'mortuus est autem Iob et regnavit pro eo' (pos hunc regnavit *T*) Asor de terra Theman: 'tunc enim mortuus est, quando dei populus ab Iesu Navae sortes fuerat consecutus' (' ' *om. T*).

GT 285. 'mortuus autem Asor et regnavit pro eo' (deinde regnavit *T*) Arax (adad *T*) filius Vare (barac *T*). qui occidit Maciam (mazian *T*) in campo Moab: 'quo modo labin in torrentem

ordinat sic: 268. 270. 271. 276. 272. 277–279. 273. 275. 291^{c}. 292. 293^{b}. 294–297. 299. 301–304. 306. 308. 281–291^{b}. 293^{a} *T*.

Cison exterminati sunt in Hendor et facti sunt sicut stercus terrae' (*om. T*). nomen autem (*om. T*) civitatis eius Gettheum (cetthem *T*).

GT 286. 'mortuus est autem Adax et regnavit pro eo' (post hunc regnavit *T*) Salma ex (et *T*) Masechas (masecas *T*).

LGT 287. 'mortuus est autem Salma et regnavit pro eo' (post hunc regnavit *T*) 'Saul de' (ex *GL*) civitate Roboth (roboth civitatem *L*, robath ciuitatem *G*), quae est iuxta flumen.

LGT 288. 'mortuus est autem Saul et regnavit pro eo' (post hunc regnavit *T*) Ballenon (uallenon *G*. balennon *T*) filius Agnobor.

LGT 289. 'mortuus est autem Ballenon (uallenon *G*) et regnavit pro eo' (ipso mortuo regnavit *T*) Arad 'filius Barad' (*om. T*) 'et nomen civitatis eius' (de civitate *T*) Fogor: nomen est (*om. T*) uxoris eius Metebel (methebel *G*, metabel *T*) filia Matrad (metrad *G*, matrab *L*) fili Mezob (mezub *T*, umiob *G*).

LGT 290. et hii (hi *G*) duces eorum: Theman Golla (gollam *G*, gola *T*) Iepthe Elimas (telimas *LG*) Elas Pynon (finon *T*) Genez (cenez *G*, cenethz *L*) Themna Mazar (mazer *L*) Magediel (magezhihel *G*) Eram Fazon (fazoin *L*, fagoin *G*): hii (hi *G*) sunt (*om. LG*) duces Edom in terra possessionis (-nes *G*) eorum.

LG 291^a. hic est Esau qui dictus est Edom propter aviditatem (habiditate *L*) escae, pro qua suos primatus (-tos *G*) amisit; dum (cum *G*) ederet (-rit *G*) lenticulam cum defrito (defreto *G*) coctam, hoc nomen accepit (-perit *G*).

T 291^b. iste est Edom qui et Esau qui propter aviditatem robeae coctionis perdidit primatum: tunc istum nomen accepit.

T 291^c. hic Esau qui dictus est Edom: hunc nomen tunc accepit, quando primatus amisit.

LG 292^a. haec est gens quae exclusit Chorreos.

T 292^b. ipse exclusit Chorreos

T 293^a. et ipsa est natio habitans in monte Seir.

T 293^b. et habitavit in monte Seir.

LG 294^a. et haec est gens Chorreorum: septem enim fuerunt filii Seir (eius *G*) Correi (chorrei *G*) et nepotes XXII et ista (sta *L*) nomina (nomi *G*) eorum.

T 294^b. filii vero Correi VII fuerunt et soror eorum Theman et nepotes XXII.

LGT 295. primitivus (primus filius *T*) Lothan (lothanh L^a, lotanh L^b, lotan *T*) et filii eius (*om. T*) duo Eman (ieman *potius quam* teman *T*) et Chorri.

LGT 296. secundus Sobal (subal *T*) et filii eius (*om. T*) sex Golla (gollam *T*, *om. G*), Manacha (anacha *G*, macha *T*), Chat (cat *G*, cath *T*), Gebel (geba *L*), Sofan (sophan *G*) et Onan.

TG 297. tertius Sebegeon (sebegon *G*) et filii eius (*om. T*) duo Aea (ea *G*) et Oman (enan *G*).

LG 298. hic est Onan (onas *LG*), qui invenit Laminir (iaminir *G*) in eremo (eromo *G*) Elas, cum pasceret (-rit *G*) iumenta Sebegon patris sui.

LGT 299. quartus Aunam (anan *G*, anor *T*) et filii eius (*om. T*) duo Deson et Elibathe (euibathe *T*).

L 300^a. filiorum autem Deson hec sunt nomina quattuor: Emadan Asban Thasra et Chorram quartus Aran et filii eius quattuor Emadan Asban Thasra et Chorram.

TG 300^b. quintus Deson et filii eius (*om. T*) IIII Emadan Asban Tharram (thara *G*) Corram (et cortum *G*).

LGT 301. sextus Asam (asan *GT*) et filii eius (*om. T*) quattuor Balam (balan *G*) Zucam (zucan *T*, zuchan *G*) Iuscha (iuscham *G*, ioascan *T*) et (*om. T*) Iuschan (iuscam *T*, uschan *G*).

---

redit c. 287 a salma *L*. *ordinat ut indicatur p.* 173 *T*.

LGT 302. septimus Rison et filii eius (*om. T*) duo Oe et (*om. T*) Arranh (arran *G*, arram *T*).

LGT 303. hi (hii *T*) sunt filii Seir (*om. T*) Chorrei (correi *T*) VII 'et soror (sorores *G*) eorum Thamna' (*om. T*) et nepotes XXII.

LGT 304. Haec est gens (*om. G*) Zozomin (zozomites *T*), quam (quos *T*) disperdit Esau 'a facie sua' (*om. T*) de terra Seir, ut possideret eam (ea *G*) et facti sunt Gabaonitae, dum fugerent (fugirent *G*[b]) a facie eius (ipsius *T*).

LG 305. hoc in Hiesum (ihesum *L*) Nave legimus.

GTF 306. 'ipse est (*om. G*[a]) gens quae nata est ex' (quae gens descendit de *T*) Euveo (euheo *GT*, euo *F*) filio Cham (caan *F*).

GF 307. hoc in paralipomenon legimus (inuenimus *F*) esse conscriptum.

T 308. hic Esau obtinuerunt montem Seir secundum verbum ipsorum et regiones eorum.

GF 309[a]. Explanatio Iacob de exodo.

G 310[a]. Transeamus ad Iacob fratrem Esau, cuius nomen Grecae interpretatur (inter *G*) dilectus, Hebraicae novissima tenens. et quare novissima tenens? quoniam sic natus est, pedem fratris tenebat, significans se eum subplantare et eius benedictionem accipere.

GF 311[a]. hic Iacob genuit patriarchas XII ex Lia et Zelpha et ex Rachel et Balla, quorum nomina haec sunt:

G 312[a]. primitivus Ruben, id est filius videtur. hic amisit suum primatum, cum incestasset thorum patris sui data est primogenita *[sic]* eius filiis Ioseph filii Israhel et non est genus eius (*om. G*[a]) deputatum ad primogenituram Ruben, quia Iuda vir potens in virtute inter fratres suos erat et ex ipso erat futurus dux: ideo primogenitura data est.

T 309[b]. item generationes Iacob.

T 310[b]. iste est enim Iacob, cuius nomen secundum Hebraeum novissima tenens, secundum Grecum dilectus: et ideo novissima tenens dictus est: vestigium fratris tamquam supplantator manu continens adparuit natus ex utero matris: ideo et dilectus est.

T 311[b]. Iacob genuit filios XII et Dynam sororem eorum: de Lya filios septem Ruben Symeon Levvi Iuda Isaacchar Zabulon et Dyna; de Zelpha ancilla filios duos Dan et Nephalyn; de Balla ancilla filios duos Gad et Aser; de Rachel sorore Lyae genuit filios duos Ioseph et Beniamin (beniami *T*).

T 312[b]. hic Ruben qui dictus est primitibus filius, cuius primatus acceperunt filii Ioseph.

G 313. secundus Simeon, id est auditio. ab (ad *G*) ipso usque ad Iudith filiam Merari generationes sunt X.

G 314. tertia Levi, id est ipse est.

G 315. IIII Iuda, id est confessor.

G 316. V Isachar, qui dicitur mercis.

G 317. VI Zabulon, id est odor suavitatis, et Dina soror eorum ex Lia.

G 318. de Celpha vero ancilla Liae nati sunt Gad, id est veniens.

G 319. et Aser, id est beatus.

G 320. ex Rachel autem Ioseph, qui et ampliatus.

G 321. et Beniamen, qui interpretatur dexterae.

G 322. ex ancille *[sic]* autem eius Balla Dan, id est iuditium.

ordinat post indicata p. 173 *sic:* 309. 311. 310. 312 *T*.

om. c. 308 naue — 338 zambram *L*.

G 323. et Neptalim, id est oratio.

GT 324. 'et ista nomina filiorum Ruben' (ipse ruben genuit filios iiii *T*): primitivus (*om. T*) Enoch (enoc *T*), id est renovatio, 'et secundus' (*om. T*) Phallus (palus *T*), id est mirabilis.

GT 325. 'ipse est Phallus qui genuit' (palus g. filios duos *T*) Enoch et Eliab.

GT 326. Eliab (*om. G*) genuit (filios tres *ins. T*) Datan (dathan *T*), Namuhel (namuel *T*) et Abyron.

T 327. hii ipsi Ruben animae decem.

GT 328. tertius (*om. T*) Aaron (asron *T*), id est arcum, IIII (*om. T*) Carmin, id est venia (uinea *T*) mea: 'hii quattuor filii Ruben' (*om. T*).

GT 329. 'et haec sunt nomina filiorum Symeon sex' (s. genuit filios sex *T*): primitivus Gemuhel (iamuel T^b, iambel T^a), id est dextera (terra *T*) dei; secundus Iamin, id est dextera; tertius Aoth, id est habitatio; IIII Iachin (iachm T^a, iachim T^b), id est paratus; V Saar (Sara *T*), id est album (aluum *T*); VI Salamihel (salamiel *T*), id est petitum. 'hii sunt filii Symeon ex *[sic]*' (hii ipsi symeon animae septem *T*).

GT 330. 'filiorum autem Levi haec sunt nomina eorum' (leuui genuit filios tres *T*): primitivus Gethnon (gesson *T*), id est inquilinus, II Gaad (cath *T*), 'id est' (*om. G*) ecclesiastes, III Merari (merarii *T*), id est amarus (inundator *T*). 'hii sunt filii Levi III' (hii ipsi levvi animae IIII *T*).

GT 331. 'et hii filii Iuda V' (iuda genuit filios tres *T*): primitivus Er, id est silva, II Aunan, id est anomina, III Selom, id est petitio, 'IIII Fares' (item de thamar nurum suam genuit filios duos p. Phares *T*), id est divisus.

GT 332. 'Huic Fares nati sunt filii II et ista nomina eorum' (phares genuit filios duos p. *T*) Esrom, id est arcum, et (s. *T*) Iemuhel (iemuel *T*), id est misericors.

GT 333. 'V vero' (secundus *T*) Zara, id est lucens.

G 334. excessit Er et Aunan in terra Chanaan.

GT 335. 'de Zaro isto natus est' (zara genuit *T*) Zambri, 'id est' (*om. G*) fornicarius (id est f. *om.* T^1).

GT 336. 'et ipse' (zambri T^2, *om.* T^1) genuit Charmin (carmin *T*).

GT 337. (Carmin genuit *ins. T*) Achar illum furem (*om. T*), 'qui sub Hiesum Nave linguam iduli et armillam variegatam furatus erat de Hiericho' (qui f. est ab hierico — iericho T^b — lingua idoli aurea et armilla varia *T*): 'hii ipsi Iudae animae septem' (*om. G*).

LTG 338. 'Filii autem Isachar IIII et ista nomina eorum' (isacchar genuit filios iiii *T*): primitivus Thola, id est vermis; II Gau (gaum *T*), id est fixum; III Iasub, id est salvatus; IIII Zambram (zamra *T*), id est servatus: 'hii sunt IIII filii Isachar' (hii ipsi isacchar animae v *T*).

TLG 339. 'Filiorum autem Zabulon haec sunt nomina eorum' (zabulon genuit filios iii *T*): primitivus Seder, id est doctus, secundus Sallon (salon *G*, allon *L*), id est sempiternus (-num *GL*), tertius Sem (em *T*), id est nubilum (nubellum *G*): 'hii sunt (*om. L*) tres filii Zabulon' (hii ipsi zabulon animae iiii *T*) 'et Dine filii non sunt nati' (*om. T*).

TLG 340. 'Filii autem Gad (gaad *G*) VII' (gad genuit filios semptem *T*): 'et (*om. L*) haec sunt nomina eorum' (p. *[sic] T*): Sofan (safan *G*, fonan *T*), Arces (anges *GL*), Saunis, Soban, (et *ins. TL*) Ismaro (ismam *L*), Elis (eliseth *G*, eliset *L*), Ariobs (ariolis *L*, ariolus *G*): 'hi (hii *G*) sunt VII filii Gad' (gaad L^bG: 'hii ipsi gad animae uiii' *T*).

TLG 341. 'Filii (fili *G*) autem Aser hi (hii *G*) sunt et haec nomina eorum' (aser genuit filios iiii *T*): primitivus Iemna (gemna *G*, iemma *T*), id est numeratus (numerus *T*), secundus Iesua (iesau *G*), id est petitus (petitor G), tertius Zievi (zieuth G, zeut *T*), id est honor meus (*om. T*), quartus Baria, id est petens, 'et soror eius' (quinta eorum soror *T*) Sara (sarra *G*): 'hii sunt filii Aser IIII et soror eorum' (' ' *om. T*).

TLG 342. Filii autem Bariae 'hi (hii *G*) sunt' (*om. T*) duo 'et haec nomina eorum' (*om. T*):

L incipit denuo a c. 338 id est servatus. *T ordinat sic:* 324. 328. 325—327. 329—331. 333. 332. 335 *seq.*

primitivus (*om. L*) Chober, id est exuperans (exoperans *T*) et (*om. GT*) secundus Melchiel (*sic* T^1L, melchihel *G*, mechiel T^2), id est missus a deo: 'hii sunt (*om. L*) duo filii (filii ii *G*) Bariae' (hii ipsi aser animae septem *T*).

TLG 343. 'nam filiorum Ioseph ex Asennet (asenech *G*) filia (*om. G*) Petefres hi (hii *G*) sunt et hec nomina eorum' (ioseph genuit filios duos *T*): primus (*om. GL*) Manasse (-ses *GL*) 'id est' (qui dicitur *GL*) oblibio (-uio *GL*), secundus (et *GL*) Efrem (efren *L*, effrem *G*) 'id est' (qui dicitur *GL*) latus.

TLG 344. 'ex (et *G*) Manasse nati sunt' (manasse genuit filios duos *T*) primus (*om. GL*) Machir (macher *G*), id est venditus (uenundatus *T*), secundus (et *GL*) Galaad (gaad *L*), id est testimonium.

TLG 345. 'inde natus est' (galaad genuit *T*) Susi.

TLG 346. 'et de Susi natus est' (susi genuit *T*) Gaddi.

LG 347. qui missus erat a Moyse (-sem *G*), ut terram promissionis (repromissiones *G*) prospiceret (conspiceret *G*).

TLG 348. 'et de Efrem (effrem *G*) nati sunt hi' (hii *G*, 'filii autem efrem duo' *T*): primus (*om. GL*) Sutalam (suthalam *GL*), id est dignitas apostolica, secundus (et *GL*) Thaam (cham *T*), id est nubilum (nubellum *G*).

TLG 349. 'et de Suthalam (susuthalam *G*) natus est' (sutalam genuit *T*) Aedem (edem *GL*), id est templum. 'hii ipsi Ioseph animae X' (*om. GL*).

L 350. hic genuit Ause.

L 351. et Ause genuit Navve, qui Ihesus appellatus est.

LG 352. ossa autem Ioseph secum inposuerunt filii Israel ab Egypto, id est de terra Sychem, et (ex G^1, *om.* G^2) posuerunt ea in Sychimis in portiuncula agri, quam possedit Iacob ab Amorretis (ammorreis *G*), qui inhabitabant Sichima (sychimam *G*) annis (agnis *L*) centum: 'hoc in finem libri Ihesum Nave legimus' (*om. G*): et dedit ea (eam G) Ioseph in particulam (porciunculam *G*). et (*om. G*) unde possumus probare loci eius sepulturam? proferimus (proferemus G^a, proferremus G^b) genesen (genesim *G*) et inveniemus Iacob venisse in alteram civitatem Sycimam (sychimam *G*), que est in terra Chanaan, cum venisset de Mesopotamiam Syriae (et Syria *G*), et induxit ante faciem civitatis et emit partem agri (a. p. *G*), in qua statuit tabernaculum suum ab Emmor patrem Sychen (sychem *G*) centum annis (agnis *L*) et statuit illic aram deo et invocavit ipsum deum Israel.

LG 353. Ne quis dicat, quod in eodem (eorum *G*) sepulchro (sepulcho L^a, sepulchrum *G*) sepulti sunt Abraham et (*om. L*) Isaac et (*om. L*) Iacob et (el *L*) Sarra, liber nos geneseorum perdocet, sicut legimus scribtum: et sepelivit Abraham Sarram uxorem suam in spelunca duplici, quae est contra Mambrae: hec est Chebron (caebron *G*) in terra Chanaam (-an *G*) et proprius factus est ager et possessio et spelunca quae in eo erat Abrahe in possessione (-nem G) sepulture a filiis Ceth, quod emit XL didragmas (-ma *L*) argenti ab Efron (effron *G*) filium Saar Cettheo (ceththeo *G*) contra Hierico (-cho *G*). haec est sepultura eorum.

LTG 354. 'Filii autem Beniamin hii sunt et haec nomina eorum' (beniamin genuit filios tres *T*): primitivus Balac (bellach *L*, bellac *G*), id est gluttitus, secundus Chober (choreb *G*), id est primitivus (-bus *T*), tertius Asibel (afibel *T*), id est ignis a deo. 'hi (hii *G*) sunt filii Beniamin tres' (*om. T*).

LTG 355. fili (filii *G*) autem (*om. T*) Balac (bellac *LG*) 'primitivi Beniamin hi (hii *G*) sunt' ('numero septem' *T*): primitivus Arad (adar *LG*), 'id est' (qui dicitur *LG*) hospitatio, secundus Noemman (noeman *L*, noema *G*), id est psallens (*sic* L^bG, pallens L^aT) libenter (*om. T*), tertius Iachim, id est frater meus, quartus Rhos (roos *GL*), id est initiatus (-tor *L*). quintus Memphyn (mamfin *G*. afim *L*). id est similitudo. sextus Ophi-

ordinat sic 342. 356. 358. 343 *seq. T*

min (offin *G*, afin *L*), id est secundum 'faciem meam' (*om. T*). 'hii sex filii Bellae' (bellae *G, om. T*). 'nepos autem' (et nepos *T*) eius 'ex Arad (adar *G*) dictus est' (*om. T*) Arad, id est descensio. 'hii ipsi Beniamin animae XI' (*om. LG*).

LTG 356. 'Filium autem unum habuit Dan nomine' (dan genuit filium unum *T*) Ason (asom *GL*) qui interpraetatur 'Grece ex lingua Chaldea' (chaldea lingua *T*) episcopus, 'de Hebreo vero in Latino' (latine *L*, 'secundum hebrea' T^2, 'secundus hebrea' T^1) speculator (-tur *G*): 'hii ipsi Dan animae duae' (*om. LG*).

L 357. subtili fraude nomen subinvolatur: nam et in malo speculatur Antichristus. legimus enim in secretis, quod ex hac tribu venisse nuntiatur.

LTG 358. 'Filii autem Neptalim hii sunt et hec nomina eorum' (nepthalyn genuit filios IIII *T*): primitivus Masiel (masihel *G*), 'qui interpraetatur' (int. autem *G*, id est *T*) fortis deus, secundus Guni (gani *G*), id est fortitudo, tertius Enzer, id est aeternus, quartus Sillem (siluem *T*, silen *G*), 'id est debitum' (*om. T*). 'hii ipsi Nepthalyn animae V' (*om. LG*).

LTG 359. Haec sunt nomina filiorum 'et nepotum' (uel nepotorum *T*) Israhel eorum (*om. T*), qui introierunt in Egyptum (aegypto *T*) 'simul cum Iacob patre suo' (*om. T*) animae septuaginta quinque.

LTG 360. Filius autem (quidem *T*) 'ipsius Iacob Iuda' (eius quartus iuda *L*, iuda quartus *G*) 'vir fuit' (*om. T*) potens in virtute: hic (*om. T*) genuit Fares (phares *T*), 'qui (*om. L*) interpraetatur divisus' (*om. T*) 'ex Thamar nurum suam' (*om. LG*).

LTG 361. Fares (phares *T*) genuit Esrom, id est altus.

LTG 362. Esrom genuit Aram, id est gens.

LTG 363. Aram genuit Aminadab, 'aminadab autem (*om. L*) interpraetatur' ('id est' *T*) concupiscentiam (-tia *TL*) amans (*om. T*).

LTG 364. Aminadab genuit Naasson (naason L^a), 'id est' (qui dicitur *LG*) refrigerium.

LTG 365. et (*om. T*) soror eius Elisafat (elisafath *G*), 'id est' (quae dicta est *LG*) gratia dei: ipsam sortitus est Aaron 'et (*om. L*) ex illa' (de qua *T*) nati sunt sacerdotes.

LTG 366. Naasson autem (*om. T*) genuit Salmon, id est fortitudo.

LTG 367. Salmon genuit Boos, id est perfectus, 'ex Racab' (rachacab *G*, ' ' *om. T*): 'et quare perfectus dicitur? quoniam in ipso perfecit dominus (deus *G*)' (ideo perfectus boos, quia in ipso adparuit quod deus perfecit moab olla spei ipsius *T*), quod (sicut et *T*) in deuteronomio (-mium *G*) legimus (dictum est *T*): et tu Moab decimus mihi adparebis in domo mea, 'quoniam Ruth Moabitidem ipse Boos duxit uxorem' (id est per ruth moabiten *G*, id est per ruth nurus noemmin quae fuit uxor chellon filii eius hec fuit ruth moabitis *L*).

LTG 368. 'ex illa' (boos *T*) genuit Obeth (obed *L*), id est serviens.

LTG 369. Obeth genuit Iesse, id est obliviscens.

LTG 370. Iesse genuit filios VIII (uii *LG*) et filias duas 'et hec nomina eorum' (*om. T*): p(rimus) (*om. LG*) Eliab, s(ecundus) (*om. LG*) Aminadab, (tertius) (*om. LG*) Samaa (sama *LG*), q(uartus) (*om. LG*) Natael (nathanael *L*), q(uintus) (*om. LG*) Iadeu (iadeum *LG*), s(extus) (*om. LG*) Asomu (asumo *G*), 's(eptimus) Aram, o(ctavus) David' (et dauid septimus *L*, et d. septimum *G*) 'et sorores eorum' (*om. T*) Saruia (sarbia *L*, seruia *G*) et Abigea.

LTG 371. et (*om. T*) filii Saruiae (sarbiae *L*) tres (*om. LG*): p(rimus) (*om. LG*) Abessa (abesse *L*), s(ecundus) (et *G*, *om. L*) Ioab, t(ertius) (et *G*, *om. L*) Asael (asahel *G*, elasel *L*).

LG 372. Hic est (*om. G*) Ioab qui dinumeravit (numerauit *G*) populum ab (a *G*) Dan usque Bersabee (persabaeae *G*) et fuit numerus Israhel undecies (undesex *G*) centena milia virorum evaginantium gladium, 'et Iuda quadringenta septuaginta milia virorum evaginantium gladium' (*om. G*): et Levi et Beniamin non dinumeravit (den- *G*) in medio ipsorum. quia praecapitavit sermo regis ipsum Ioab et malum visum est in conspectu

ordinat ut indicatur p. 177 T

domini de sermone hoc. et percussit eundem Israel. et dixit David ad dominum: peccavi nimis, quia feci (*om. G*[1]) rem hanc. et nunc aufer iniustitiam pueri tui, quia evanui nimis.

LG 373. Et locutus est dominus (*om. G*) ad Gad videntem dicens: vade et loquere ad David: haec dicit dominus: tria (trea *G*) ego decerno adversum (-sus *G*) te: elige (elege *G*) tibi unum ex illis. et prestabo tibi aut triennium famis aut tribus mensibus fugere (fugire *G*) a facie inimicorum tuorum ad te disperdendum, aut 'triduum gladium' (triduo gladio *G*) domini corrumpere in omnibus finibus Israel. et nunc vide, quod verbum respondeam ei qui misit me ad te. et dixit David ad Gad: angustie sunt undique (*om. L*) mihi nimis (*om. L*): incidam potius in manu (manum *G*) domini, quia nimis (*om. G*) multe sunt miserationes eius et in manus (manu *L*) hominis non incurram. et inrogavit dominus mortem in filiis (*om. L*) Israel a mane usque ad (in *G*) horam prandii (prandi *L*), et mortui sunt de plebe ab (a *G*) Dan usque (usqui *L*) Bersabe (persabee *G*) septuaginta milia virorum. et misit deus angelum in Hierusalem, ut disperderet eam. mox (uox *G*) autem vastabat, penituit dominum (domino *G*) et ait angelo: satis sit tibi: parce manu tua. et angelus domini stans erat (*om. G*) in area Ornei Iebusei (iebussaei *G*), et vidit David angelum domini stantem 'inter terra et celum' (in terram et inter caelum *G*), et gladius eius erat extensus ad Hierusalem. et cecidit David et seniores operti ciliciis in facies suas. et dixit David ad dominum: nonne ego dixi dinumerare (den- *G*) populum? et ego sum qui peccavi, et male faciendo malam rem gessi, et hae (haec *G*) oves quid male (mali *L*) fecerunt, domine deus meus? sit igitur manus tua in me et in domo patris mei, in populo autem tuo non sit ad obtritionem. et angelus domini dixit ad Gad: dic itaque (*om. L*) ad David, ut statuat altare in area Ornei Iebusei (iebussei *G*). et fecit David secundum quod ei preceperat dominus. et tunc dixit dominus angelo: averte gladium tuum (*om. G*). et avertit gladium suum in vagina eius.

L 374. Hec enim Hierusalem ante Iebus dicebatur, quam sortitus est Iuda.

L 375. Habiit autem ad Chananeum inhabitantem Chebron, et concidit illum Sessi et Achinan et Thalmi natos ex Enac, qui Enac ex Chanan nascitur.

L 376. Inhabitaverunt autem Iebusei in medio filiorum Beniamin et Iuda in Ierusalem quoad usque excluderentur post annos mille quingentos a Ionatha filio Matathiae.

LG 377[a]. Abigea vero 'soror David' (*om. G*), peperit Amessa. et pater Amessae Aeter (eter *G*) Ismahelita (hism- *G*) dinumeratus est cum populo Israel (*om. G*).

T 377[b]. Filius Abigeae Amesa.

L 378. Cui populo cum reges darentur, factus est domino irascente primus rex Saul. tunc dixit dominus: clamavitis, inquid, ad me a facie regis vestri et non exaudiam vos, quoniam vos vobis petistis regem. et iterum dicit: dabo tibi regem in ira mea. sub qua ira regnavit annis XL. occisus est in monte Gelboe. tunc dixit David in dolore: montes, qui estis in Gelboe, neque ros neque pluvia cadat super vos, ubi effusus est sanguis unctorum dei.

LG 379[a]. 'Hic est' (*om. G*) David 'qui dicitur' (autem *G*) misericors 'et regnavit annis quadraginta et' (*om. G*) genuit Salomonem (solomonem *G*), qui dicitur pacatus.

T 379[b]. David genuit Salamonem, id est pacatus.

L 380. et regnavit et ipse annis XL. haec autem sunt nomina uxorum David: Achima, Abigea, Agal, Habital, Agla, Bersabe, Melchol. sed cum reverteretur de Cebron, recusavit Melchol et tradidit eam viro alii, quia oderat eam nimis. natus est autem Salomon ex Bersabe.

LG 381ª. Qui (*om. G*) Salomon (solomon *G*) genuit Roboam ex Naath filia Annae regis filiorum Ammon (amon *G*).

T 381ᵇ. Salamon genuit Roboam de Namaan filia Pharao regis Aegypti, id est filiorum Amnon.

LG 382. Qui Roboam dictus est multitudo gentium. temporibus eius sustulit (rex *ins. L*) Susachim rex Egypti arma aurea, id est lanceas et scuta trecenta (*om. G*) ab Arazar (araxar *G*) rege (regem *G*) Syriae: hec tulerat David et fecit pro ea aerea Roboam filius Salomonis (solomonis *G*) 'et regnavit annis decem et VIII' (*om. G*).

LTG 383. qui (*om. T*) Roboam genuit Abiud (abiudt *L*), id est patri deo,

LG 384. ex Maccha filia Ariel (arihel *G*) ex Gaba (gabaa *G*) 'et regnavit annis tribus' (*om. G*).

LTG 385. Abiud (abiutd *L*) genuit Asaf (asafh *L*), id est volat,

LG 386. ex Anna 'et regnavit annis XL unu' (*om. G*).

LTG 387. Asaf (asafh *L*) genuit 'Iosafath, id est iudex' (*om. T*)

LG 388. ex Gazuba (gaziba *G*) filia Selthi (seithi *G*) 'et regnavit annis XXV' (*om. G*).

LTG 389. 'Iosafath (iosaph *L*, iosofath *G*) genuit' (*om. T*) Ioram, id est visibilis,

LG 390. ex Fache (faceae *G*) uxore (uxurem *G*) 'et regnavit annis octo' (*om. G*).

LTG 391. (et *ins. G*) Ioram genuit Ochoziam, id est fortitudo,

LG 392. ex Gotholia filia (*bis G*) Achab (acham *G*) ex Zezabel (iezrahel *G*), 'quae Gotholia vidua regnavit annis octo et ille regnavit anno uno' (*om. G*).

LTG 393. Ochozias (ochodias *L*) genuit Ioas, id est mansuetus,

LG 394. ex Chobodda (chobodalla *G*) 'et regnavit annis XL' (*om. G*).

LTG 395. Ioas (iosias *L*) genuit Amessian, id est rogans,

LG 396. ex Ioade (-dae *G*) 'et regnavit annis XXVIIII' (*om. G*).

LTG 397. Amessias genuit Ozian (odiam *L*), id est amans,

LG 398. ex Ieccelia (ieccillia *G*) 'et regnavit annis quinquaginta duobus' (*om. G*).

LTG 399. Ozias (odias *L*) genuit Ionatham (ioatham *G*), id est perfectus,

LG 400. ex Darbia (daruiam *G*) filia (filiam *G*) Sadduc (sadoc *G*) 'et regnavit annis sedecim' (*om. G*).

LTG 401. Ionatha (ioatham *G*) genuit Ahaz (achaz *L*, agaz *G*), id est tenens,

LG 402. ex Saba 'et regnavit annis sedecim' (*om. G*).

LTG 403. Ahaz (achaz *LG*) genuit Ezechiam, id est regnum dei,

LG 404. ex Rabbuti (rabutthi *G*) filia Zacchariae 'et regnavit annis viginti novem' (*om. G*).

LTG 405. Ezechias genuit Manassen (mannasen *G*, manasses *L*), id est oblivio doloris,

LG 406. ex Ebsiba (epsiba *G*) 'et regnavit annis quinquaginta quinque' (*om. G*).

LTG 407. Manasse (mannases *G*, manasses *L*), genuit Amos, id est verecundus,

LG 408. ex Masthelamitaba (mastelabitaba *G*) 'et regnavit annis duobus' (*om. G*).

LTG 409. Amos genuit Iosian (-am *LG*), id est rogans,

LG 410. ex Ieddadida (iedda *G*ª) filia Oziae 'et regnavit annis triginta unu' (*om. G*).

LTG 411. Iosias genuit Ioachim (iochaz *L*), id est similis (amans *T*),

LG 412. ex Ieccora (zecchora *G*): 'et regnavit diebus nonaginta' (*om. G*).

LG 413. et ex Amital (amithal *G*) genuit Ioas et Sedeciam (-chiam *G*), cuius (huius *G*) Nabuchodonosor oculos excecavit in conspectu filiorum eius et in conpedibus aereis vinxit eum et in Babyloniam duci iussit et in molendino (molundino *L*) constitui et ibi mortuus est.

L 414. cuius anno undecimo regni Hierusalem a Nabuchodonosor rege depraedata est.

L 415. et conclusi sunt regum anni quingenti quinque menses sex dies decem et transmigratus est populus in Babylonia.

L 416ª. Et constituitur rex a rege Nabuchodonosor Iecchonias filius Ioachim, qui dictus est preparatio,

TG 416ᵇ. Ioachim autem (*om. T*) genuit Iecchoniam (iechoniam *G*), id est praeparatio.

L 417. et regnavit diebus centum. tunc et ipse ductus est in Babylonia.

LG 418. Et (qui iechonias *G*) in tricesimo (trecesimo *G*) anno transmigrationis 'Hierusalem in Babiloniam' (*om. L*) tonsus (tunsus *G*) est Iechonias (*om. G*), dum de carcere eum Ulemadar educeret. hic est Ulemadar, qui, dum (cum *G*) Nabuchodonosor cum agri bestiis moraretur, fuit eius successor. tunc locutus est ad Hiecconiam (iechoniam *G*) bona et posuit thronum eius super omnem thronum regum, qui cum eo erant in Babylonia (babilloniam *G*) et mutavit 'vestimenta eius' (*om. G*) et simul cenabat (caenauit *G*) cum eo omnibus diebus vite sue et victus constitutus erat 'illi et erat' (*om. G*) illius consiliarius omnibus diebus vite suae.

LG 419ª. Hic Iecchonias (iechonias *G*) genuit Salatiel (salatihel *G*) 'id est misit deus' (*om. G*).

T 419ᵇ. Iecchonias genuit Salatiel, id est misit deus.

LG 420ª. Qui Salatiel (salatihel *G*) in Babyloniam (babilloniam *G*) genuit Zorobabel, 'qui dictus est victoria dei' (q. d. e. seminat deus G^2, *om.* G^1).

T 420ᵇ. Salathiel genuit Zorobabel, id est seminat deus.

L 421. Hoc in tempore regnum adeptus est Cyrus rex Persarum. anno autem quinquagensimo et secundo captivitatis Iudae rex Astyaces adpositus est ad patres suos et Cyrus rex Persarum accepit regnum eius.

L 422. Qui in secundo anno regni sui subiugavit Babyloniam ad Ninevem civitatem Medica. tunc vasorum dominicorum rethibendorum promiserat votum, quae tulerat Nabuchodonosor de Hierusalem de templo domini et reposuerat ea in suo idolio. proferens ea Cyrus rex Persarum adsignavit Mitridati preposito thesaurorum suorum. per hunc autem tradita sunt Salmanasaro praeposito Iude. numerus autem eorum erat libatoria aurea mille, argentea quingenta, murtariola (murtap[?]t[?]ola *L*) argentea XXVIIII, fiale aureae quinquaginta, argentee autem duo milia quadringenta decem et alia vasa mille, omnia autem vasa aurea et argentea quattuor milia nongenta septuaginta novem [1]). et perlata sunt per Salmanasar et per eos, qui de captivitate Babyloniae regrediebantur.

L 423. Hic Cyrus regnavit annis decem VIIII et interfectus est a Miride in Massaiada olympiade sexagisimo et octavo et sepultus est in castello quod magi obtinent Thiasarcida nomine: hic Cyri sepulchrum.

L 424. Cyro ergo defuncto, sicut diximus, olympiade sexagesimo et octavo succedit in regno eius rex Darius hi sent *[sic]*. Darius filius Asieri nascitur ex Bastin in civitate Susim et regnavit in regno Chaldeorum.

L 425. A cuius anno tertio regni incipiunt ebdomadae Daniheli a capite circuli secundi.

L 426. Iam tunc Romani magnificabantur regnante Tarquinio Supervo, qui fuit Romanorum rex octavus ab urbe condita et regnavit annis XXIIII.

L 427. Condita vero est Roma a filiis Martis (martiis *L*) et Iliae undecimu kal. Maias feria quinta.

L 428. Et sunt hodie usque in annum vicesimum quartum regis Geiserici anni mille ducenti septem.

L 429. anno tunc decem (decimo *L*) mensum numerum aput Romanos habente, regnante in Iudea Hozia filio Amassiae anno XXIIII regni eius [2]).

1) *Cf. Esra* 1, 2, 10: *ἐξενέγκας δὲ αὐτὰ Κῦρος ὁ βασιλεὺς Περσῶν παρέδωκεν αὐτὰ Μιθριδάτῃ τῷ ἑαυτοῦ γαζοφύλακι· διὰ δὲ τούτου παρεδόθησαν Σαμανασσάρῳ προστάτῃ τῆς Ἰουδαίας· ὁ δὲ τούτων ἀριθμὸς ἦν σπονδεῖα χρυσᾶ χίλια, σπονδεῖα ἀργυρᾶ χίλια, θυίσκαι ἀργυραῖ εἰκοσιεννέα, φιάλαι χρυσαῖ τριάκοντα, ἀργυραῖ δισχίλιαι τετρακόσιαι δέκα καὶ ἄλλα σκεύη χίλια· τὰ δὲ πάντα σκεύη ἐκομίσθη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ πεντακισχίλια τετρακόσια ἑξήκοντα ἐννέα.* 2, 1, 8: *καὶ ἐξήνεγκεν αὐτὰ Κῦρος ὁ βασιλεὺς Περσῶν ἐπὶ χεῖρα Μιθραδάτου Γασβαρηνοῦ, καὶ ἠρίθμησεν αὐτὰ τῷ Σασαβασὰρ τῷ ἄρχοντι τοῦ Ἰούδα. καὶ οὗτος ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν· ψυκτῆρες χρυσοῖ τριάκοντα καὶ ψυκτῆρες ἀργυροῖ χίλιοι, παρηλλαγμένα* (cultri *Hieronymus*) *ἐννέα καὶ εἴκοσι, κεφουρῆς χρυσοῖ τριάκοντα καὶ ἀργυροῖ διπλοῖ τετρακόσια δέκα καὶ σκεύη ἕτερα χίλια. πάντα τὰ σκεύη τῷ χρυσῷ καὶ τῷ ἀργυρῷ πεντακισχίλια τετρακόσια.*

2) *Secundum Hieronymum Roma condita est anno quarto regis Israelitarum undevicensimi Osee.*

L 430. Exinde usque ad conclusionem annorum septuaginta captivitatis impleti sunt per successione singulorum regum Romanorum anni ducenti quinquaginta octo ab anno vicesimo quarto Hozie filii Amesiae.

L 431. Verum ut cum Iudeorum regum et Romanorum tempora coequentur, ipsorum regum (regnum *L*) Romanorum annorum numerus requiratur et a Remu et Romulo eiusdem conditoribus suo in ordine recitentur.

L 432. Ipsi enim primo regnaverunt Romae simul annis XXXVIII.

L 433. post hos Titus Tatius dux Sabinorum regnavit annis quadraginta unu.

L 434. dehinc Numa Pompilius annis quadraginta tribus.

L 435. Tullius Hostilius ann. XXX duobus.

L 436. Anchus Marchus Filippus annis XXVIII.

L 437. Tarquinius Prischus annis XXX octo; cuius anno sexto regni a Nabuchodonosor rege Hierusalem ostenditur captivari.

L 438. Servus Tulius serva natus annis XXXVI.

L 439. Fiunt omnes in se anni ducenti quinquaginta sex usque ad primum annum Darii, quo Cyrus defunctus est, quo tempore regnum Romanorum administrare coeperat Tarquinius Supervus: in cujus scilicet anno secundo conpleti sunt regum urbis anni ducenti quinquaginta octo, usque ad conclusionem annorum septuaginta captivitatis succedentibus etiam ebdomadibus Daniheli septem, in quibus ipse regnavit annis viginti duobus. Fiunt ergo urbis regum anni ducenti octoginta.[1])

L 440. Post istos autem reges consules, tribuni vel aediles usque ad Gaium Iulium Cesarem iudicaverunt annis quadrigentis undecim.

L 441. A Gaio vero Iulio Cesare usque ad Valentiniani extremum vite naufragium anni sunt quingenti octo, quibus in similitudine ferri licet argillam testo commixtum, tamen divinitus Romanum semper stetit imperium, Danihele statuae illius interprete (-tem *L*), quam Nabuchodonosor somniaverat. qui legit, intellegat.

L 442. Et conclusum est in ipso ingressu annorum mille ducentorum decursis temporum metis Romaniae regnum: propter quod iam poene per totum ambitum terrae mortalium (mortium *L*) neces et cruciatus accrescunt. bellorum namque fragores poenarumque lues sibi invicem congeminati succedunt; planctus vero doloris (dolos *L*) plage simul et luctus ubique funduntur. dum haec igitur omnia huic mundo frequentius inrogantur (irogantur L^a), cum occisoribus et occisis illico singula finiuntur.

L 443[a]. Interea Zorobabel filius Salatiel hic est, qui a Dario rege sapientior pronuntiatur.	*T* 443[b]. hic est Zorobabel, qui inventus es sapiens inter tres apud regem Darium, qui et Asuerio.

L 444. Est enim de domo David ex genere Phares de tribu Iuda. cuius petitionis rex Darius templum edificari iussit et universa vasa restitui.

L 445. Ipse est Darius, qui Artaxerses secundum Chaldeos nominatus est secundum Medos vero Darius appellatus est.

L 446. Hic fecit convivium grande omnibus, qui sub eo erant, omnibus domesticis et omnibus prepositis Mediae et Persidis ab India usque Ethiopiam centum viginti septem regionibus. et cum bibissent et manducassent, repleti regrediebantur, Darius rex ascendit cubiculum suum et dormivit et expergefactus (experfactus *L*) est.

L 447. Tunc tres iuvenes custodes corporis regis dixerunt ad alterutrum: dicat unus quisque nostrum sermonem suum qui praevaleat, et cuiuscumque fuerit verbum sapientior, dabit ei rex Darius munera magna et super victoriam purpuram circumdari et in auro bibere

[1]) *Computatio efficitur sic: Remus et Romulus 38 + Titus Tatius 41 + Numa Pompilius 43 + Tullus Hostilius 32 + Ancus Marcius Philippus 28 + Tarquinius Priscus 38 + Servius Tullius 36 + Tarquinius Superbus 2 = 258 + 22 = 280.*

et super aurum dormire et quadrigam inauratam et cydarin byssinan et torquem auream circa collum eius: et secundus sedebit a Dario propter sapientiam suam et adfinis Dari vocabitur. tunc scribserunt singuli sermonem suum et posuerunt sub pulbino Darii et dixerunt: cum levaverit se rex, dabimus scribtum, et quod iudicaverit rex et tres maiores Persidis et cuius sermo sapientior fuerit, ipsi dabitur victoria, sicut scribtum est. unus scribsit: forte est vinum. alius scribsit: praevalet rex. tertius scribsit: praevalent mulieres, super omnia autem praevalet veritas. tunc surrexit rex et dederunt ei scribta et legit et misit et convocavit omnes praepositos et maiores. sederunt autem et omnes principes et lectum est scribtum coram illis et dixit: vocate iuvenes et ipsi manifestabunt nobis sermones suos. et introierunt et dixit eis: renuntiate nobis de scribtis vestris.

L 448. Et coepit qui prior dixit de virtute vini et sic ait: viri, quam cito praevalet vinum omnibus hominibus, qui illum bibunt! seducit sensum regis et orfanis, facit mentem vanam servi et liberi, pauperis et divitis et omnem sensum demutat in hilaritate et gaudium et non meminit omnem tristitiam et debitum et omnes animas facit divites et non meminit regem neque praefectum et omnia per talenta facit loqui et non meminerunt quando bibunt amicitiarum amicorum et fratrum et paulo post arripiunt gladios et cum a vino fuerint et exsurrexerint, non meminerunt quae gesserint. o viri, non praevalet vinum, quod sic cogit facere? et tacuit.

L 449. Ubi ita dixit et coepit secundus loqui, qui dixit de virtute regis: o viri, non prevalent homines? terra et mare tenent et omnia quae in eis sunt. rex autem praevalet et dominatur eorum et omne quodcumque dixerit eis, faciunt: si autem miserit eos ad hostes, eunt et conficiunt montes et muros et turres, mactant et mactantur et regis non pretereunt verbum. si autem vincunt, adferunt regi quecumque ceperint (coeperint *L*): et qui non militant nec pugnant, sed terram colunt, et cum araverint et messem egerint, adferunt regi. et ipse solus est et si dixerit: occidite, occidunt, et si dimittere, dimittunt, si cedere, cedent, si devastare, devastant, si edificare, edificant, si excidere, excidunt, si plantare, plantant, et omnis plebs et potestas ipsius sunt: superbis autem recumbens manducat et bibet et dormit, hii autem servant in circuitu eius nec possunt ire singuli et facere opera sua et non ei obaudire. o viri, quomodo non supervalet rex?

L 450. Tertius qui dixit de mulieribus et veritate, hic est Zorobabel filius Salathiel (salatiel L^a) de domo David ex genere Fares de trivu Iuda. coepit loqui: viri, non magnus rex et multi homines et vinum forte? quis ergo dominatur eorum? nonne mulieres? mulieres generaverunt regem et omnem plebem, que dominatur maris (matris *L*) et terre 'et ex' (et et *L*) ipsis facti sunt: et ipsae aluerunt eos qui plantaverant vineas, de quibus vinum fit: ipse faciunt indumenta omnibus hominibus: et ipse faciunt gloriam hominibus: et non possunt separari homines a mulieribus. si collegerint aurum et argentum et omnem rem speciosam et viderint mulierem unam bonam speciem et bonam formam, et haec omnia dimittunt et in ipsam respiciunt et ore patenti intuentur eam et omnes eam laudant magis quam aurum et argentum aut omne opus pretiosum. homo patrem suum derelinquet, qui eum nutrivit, et terram suam et ad mulierem suam adherebit et cum muliere dimittit animam suam et neque patris meminit neque matris neque terre. et hic debetis cognoscere, quoniam mulieres dominantur vestri. nonne laboratis et doletis et omnia mulieribus adfertis et datis? et accipit homo gladium suum et vadit peregrinari, et in navi navigare et in fluviis transire, et leonem videt et in tenebris ambulat, et cum furatus fuerit et latrocinium fecerit et coeperit amicae suae adferre. et iterum homo diligit mulierem suam magis quam patrem aut matrem et multi desperatione tacti sunt propter mulieres et servi facti sunt propter eas et multi perierunt et occisi sunt et peccaverunt propter mulieres. et nunc non creditis mihi, quoniam magnus est rex in potestate sua et omnes regiones timent contingere eum. 'et videbant' (et

debann *L*) Apemen filia Bezzachi illius mirabilis viri concubina regis sedentem 'in dextra regis' (vidi circa regem[1] *L*) et accipientem diademam de capite regis, et inponentem sibi et alapizantem regem de manu sinistra: et ad hec omnia rex hebes patenti ore intuebatur eam et si adrisisset ei, ridebat rex, vel si irata esset, blandiebatur ei, quoad usque in gratiam rediret cum eo. o viri quomodo non fortes sunt, que sic agunt?

L 451. Et tunc rex et potestates (potestas *L*) eius aspiciebant ad alterutrum et coepit loqui de veritate: viri, nonne fortes sunt mulieres et magna est terra et sublime est caelum et citatus cursum solis regredietur in circuitu caeli et iterum recurrit in eundem locum in una die? non magnus qui ista fecit? et veritas magna et fortior pre omnibus. omnis terra veritatem invocat, celum eam benedicit et omnia opera que moventur trement et non est in eo iniquitas. inicum vinum, inicus rex, inique mulieres, iniqui omnes filii hominum, iniqua omnia opera eorum, et non est in ipsis veritas et in iniquitate sua peribunt: et veritas manet in eternum et vivit et tenet in saeculum saeculi. et non est apud ipsam accipere personam, sed equitatem facit: ab omnibus iniquis et malis abstinet se et non est in iudicium eius inicus: et ipsi fortitudo et regnum et potestas et magnificentia omnium seculorum: benedictus deus veritatis! et tacuit loquendo.

L 452^a. Et omnis plebs clamaverunt, et dixerunt: magna veritas et supervalet. tunc dixit ei rex: pete quae velis plus quam quae scribta sunt et dabo, quemadmodum inventus es sapientior, et proximus mihi sedebis et adfinis meus vocaveris.

G 452^b. 'hic est Zorobabel' (*om.* G^1) qui inventus est (*om.* G^a) sapientior inter tres iuvenis, qui quaestiones proposuerunt et a rege Dario quaestio eius sapientior pronuntiatur. tunc dixit ei rex: pete tibi quae vellis.

LG 453. 'Tunc regi dixit' (et dixit ei zorobabel *G*): memorare 'voti' (domine donum *G*), quod vobisti (uouisti domino *G*), aedificare (templum in *ins.* *G*) Hierusalem in die, quo regnum accepisti (in ballonia *[sic]* excidisti *ins.* *G*), et omnia vasa, quae ablata sunt, dimittere (dem- *G*), quae separavit Cyrus rex, cum 'excideret Babyloniam' (incenderit babilonia *G*) et vovit (uoluit *G*) remittere ea in Hierusalem.

L 454. Et tu vovisti votum edificare templum, quod incenderunt Chaldei, cum desolata esset Iudea, et nunc hoc est quod deprecor a te, domine rex, et quod peto et hec est magnificentia tua, quam a te praecor, ut facias votum, quod vovisti domino regi caeli ex ore tuo.

L 455^a. Tunc surrexit Darius rex et osculatus est eum et scribsit ei epistolas ad omnes dispensatores et duces et praefectos, ut eum deducerent et omnes qui cum eo erant omnes ascendentes edificarent Hierusalem.

G 455. Tunc surrexit rex et osculatus est eum et scripsit epistulam ad omnes duces et dispensatores suos, ut deducerent eum in Hierusalem et ligna caedrina misit, ut domino templum aedificasset: quod templum XLVI annis aedificatum est.

L 456. et omnibus prepositis Coele Syriae et Foenicis et Libani scribsit epistulas transferri ligna cedrina et Libani in Hierusalem. cum exisset iuvenis a facie regis, aspiciens celum contra Hierusalem benedixit domino celi et dixit: a te victoria et a te sapientia et tua gloria et ego servus tuus: benedictus es, qui dedisti mihi sapientia, et, domine pater, tibi confiteor. et accepit epistulas et profectus est in Babyloniam et renuntiavit fratribus suis omnibus et benedicebant deum patrum suorum, quoniam dedit eis remissionem ascendere et edificare Hierusalem et templum, ubi invocatum est nomen eius in eo.

1) Esr. 1, 4, 29: *ἐθεώρουν αὐτὸν καὶ Ἀπάμην τὴν θυγατέρα Βαρτάκου τοῦ θαυμαστοῦ τὴν παλλακὴν τοῦ βασιλέως καθημένην ἐν δεξιᾷ τοῦ βασιλέως, ad quem locum tradita correxi.*

L 457. Est autem numerus eorum, qui de captivitate Babylonie regressi sunt in terra Iuda et Hierusalem a duodecimo anno et supra praeter pueros et puellas quadraginta tria milia trecenti sexaginta. pueri autem et puelle septe milia trecenti viginti septem: psallentes (psallentem *L*) masculi et feminae ducenti quadraginta quinque: camelli quadringenti XXXV: subiugia promiscua quinque milia septingenta quinque. cum autem proficiscerentur (profisc- *L*[a]) ex regione Babyloniae, tunc etiam Esdra propheta et legis doctor et ipse cum eis ascendit.

L 458. ad quem litteras direxit rex Artaxerxes, quarum exemplum hoc continet: Rex Artaxerxes Esdre sacerdoti et lectori legis domini salutem. amicaliter ego iudicans precipio eos, qui voluerint ex genere Iudeorum et sacerdotum et levitarum eorum, qui sunt in nostro regno, tecum ascendere in Hierusalem: quodquod ergo cogitant proficisci, proficiscantur, sicuti placuit mihi et septem amicis meis consiliaris, ut possitis omnia inspicere, quae in Iudea sunt et in Hierusalem. quod consequens est secundum legem, quam habes, tollere munera domino deo Israel, novissimus ego et amici mei, quia deus habitat in Sion, omne aurum et argentum, quodcumque inventum fuerit in terra Babylonia, restituetur in templo dei et Hierusalem. tu, Esdras, secundum sapientiam dei compone iudices causarum et ecclesie in totam Syriam et Fenice, omnes qui noverunt docevis: et quodquod praeterint *[sic]* legem dei tui et regis, diligenter punientur sive morte sive poena vel damno pecuniario aut exilio. bene valeas.

L 459. Et dixit Esdra scriba: benedictus dominus deus patrum meorum, qui dedit ista in cor regis glorificare domum eius quae est in Hierusalem et me honorificavit in conspectu regis et consiliariorum eius et ego forti animo factus sum secundum adiutorium domini dei mei.

L 460. Et profecti venerunt ad Hierusalem et celebraverunt pascha nono kal. April. feria V. a pascha Moysi in Egypto annos mille centum septuaginta sex. tunc fundamenta templi dei a Zorobabel posita restaurantur, quod templum quadraginta sex annis edificatum est.

LG 461. non enim zonam suam solvit neque capillos (-lus *G*) capitis sui fecit. sed nec (neque *G*) calciamenta deposuit (a pede posuit *G*) 'donec' (usque dum *G*) 'per Esdram profetam et sacerdotem legisque innovatorem supletis septem ebdomadibus Daniheli' (*om. G*) dedicatio fieret (fuerit *G*[a], fierit *G*[b]) templi.

LTG 462. 'Ipse est' (*om. T*) Zorobabel qui (*om. T*) genuit Abiud, 'qui appellatur' (id est *TG*) pater confessionis (-nes *G*).

LTG 463. Abiud genuit Eliachim (eliachin *L*), id est resurgens.

LTG 464. Eliachim (-chin *L*) genuit Azor (azzor *L*), id est occisus.

LTG 465. Azor genuit Saddoc (sadoc *G*), id est iussus.

LTG 466. Saddoc (sadoc *G*) genuit Achim, id est paratus.

LTG 467. Achim genuit Eliud, id est dominus (*om. T*) fortis.

LTG 468. Eliud genuit Eleazar (eliazar *LG*), id est deus (dei *G*, *om. T*) adiutor (adiutorium *G*).

LTG 469. Eleazar (eliazar *LG*) genuit Mattham (matham *L*), id est munus (manus *G*).

LTG 470. Mattham (matthan *T*, matham *L*) genuit Iacob, id est dilectus.

LTG 471. Iacob genuit Ioseph (iosef *T*), id est congregans (congregat *LG*), cuius ut *[sic]* putabatur dominus Christus secundum carnem esse filius (f. e. *LG*).

T 472[a]. quoniam ipse disponsaverat virginem Mariam, de qua nasci voluit salvator mundi, quam generationem introducit Mattheus.

L 472[b]. expl generationes, quas Matheus euangelista usque ad Iosef, cui fuit desponsata Maria, describit.

G 472[c]. explicit generationes Matthei euangelistae.

L 473[a]. incipiunt alie, quas Lucas ad Mariam usque describit, sed cursu ab eadem ad primum hominem recalato revertitur.

G 473[b]. incipit generationes a Moyse euangelistae Lucae.

L 474[a]. Redeamus ad exodum et proferimus generationes Levvitarum.

G 474[b]. Redeamus ad exodum et proferimus generationem Moyse ducis Israel: ex genere enim Levitarum erat.

T 474[c]. item progenies Levvi, unde sacerdotes venerunt et levvitae.

LTG 475. (qui *ins. G*) Levvi (leui *G*) enim (*om. TG*) genuit Cath (chat *L*, gaath *G*), 'Gesson et Merarii' (*om. TG*).

LTG 476. qui (*om. TG*) Cath (chat *L*, caath *G*) (autem *ins. G*) genuit Ambram, 'qui dicitur dilectio, et Issar, qui dicitur fortis ad fortem, et Cebron, qui dicitur amicus aeternus, et Odiel, qui dicitur fortis deus' (*om. TG*).

L 477. qui Odiel genuit Elisa, qui dicitur visitatio, et Masiel, qui dicitur petitio dei, et Soseri, qui dicitur absconsus. .

L 478. Gesson vero, filius Levvi secundus, qui dictus est inquilinus, genuit Lobon, id est las, et Semei, qui dicitur auditio.

L 479. Merarii autem tertius filius Levvi genuit Moolli, qui dicitur mutatio, et Omousi, qui dicitur fons meus.

LTG 480. Ambram 'vero filius Chaat' (*om. TG*) genuit 'filios tres' (*om. LG*) Aaron (et *ins. G*) Moysem (-sen *G*, -ses *T*) et Mariam 'sororem eorum' (*om. LG*) 'quae dicitur' (id est *T*) dominatrix.

LG 481. ex Iochabet (iocabet *L*[a], iocabeth *G*) quae 'dicta est' (interpraetatur *G*) dignitas domini 'filiam fratris patris (putris *L*[a]) sui' (*om. G*).

L 482. Isaar autem filius Cath secundus genuit Chorae, qui dictus est nudus.

L 483. hic Chorae genuit Assyr, qui dicitur rogans, et Belchana, qui dicitur zelus, et Abiasar, qui dicitur pater meus. hii sunt filii Chorae, ex quo genere fuerunt illi, qui temporibus David ante arcam testamenti psallebant cum ceteris levitis et sacerdotibus sortium viginti quattuor cum Asaf, Iditum, Eman et Etan.

L 484. Secundus vero filius Issar Nafeth dictus est, qui interpraetatur impietas, et tertius Zecris, qui dicitur dilectio, et quartus Misael, qui dicitur misit deus.

L 485. Aaron autem interpraetatur arca videns aut visio altissimi.

LTG 486. hic (et *G*, *om. T*) Aaron (sacerdos *ins. G*) genuit 'filios duos' (*om. LG*) Nadab, 'qui dicitur concupiscentia' (*om. TG*), et Abiud, 'qui dictus est amicus dei' (*om. TG*).

L 487[a]. Mortuus est autem Nabad et Abiud, dum offerrent ignem alienum ante dominum deum in deserto Syna. et facta sunt ex numero eorum XX tria milia omnis masculus ab uno mense et supra: non enim considerati sunt in medio filiorum Israel, quia non datur illis hereditas in medio eorum. ignem alienum quod dicit ex communi, utique non divino de caelo venientem.

T 487[b]. hii sumserunt ignem alienum ad altare dei et ibi iudicio divino consumti sunt.

G 487[c]. ipsi sunt mortui, dum auferrent ignem alienum.

quae ex c. 474–495 habet, collocat in fine post c. 610 T

L 488^{a}. Eleazar vero tertius filius Aaron, qui dictus est deus adiutor meus,

T 488^{b}. Item genuit filios II Eleazar et Ithamar.

G 488^{c}. et Eleazar frater illorum suscipit locum eorum et Ithamar frater eorum: ex his sacerdotibus duobus filii Aaron nati sunt seniores XXIIII.

L 489^{a}. genuit Finees, qui dictus est sectator, ex filiabus Fuiziel: hic est Finees, de quo in Machabeicis libris Matathias locutus est dicens: Finees dum emulatur lege adeptus est sacerdotium.

T 489^{b}. Eleazar genuit Finees.

G 489^{c}. nam Eleazar genuit Finees sectatores legis.

L 490. Quartus vero filius Aaron Itamar dictus est, qui dicitur rancidus: hos genuit ex Elisafat quae dicta est gratia domini.

L 491. Moyses autem filius Ambram secundus genuit Gersam, qui dicitur hospes, et Eleazarum, qui dicitur dei virtus, ex Seffora, que dicta est visitatio formonsa, filia Iotor de Madia sacerdotis.

L 492. Gersam vero genuit Ionatham. ipse et filii eius erant sacrificantes in tribu Dan usque ad diem transmigrationis terrae.

L 493. In horum autem monte sepultus est Aaron et Moyses in Geth iuxta domum Fogor.

L 494. Haec tribus sortem non accepit, quoniam inde sunt sacerdotes, qui altario dei deserviunt: dominus est enim sors eorum. ideo nunc decime sufficere debeant sacerdotibus, ut alieni sint a seculi voluptatibus, qui alienis incubare desiderant rebus.

LFG 495^{a}. Deinde (igitur *F*) Moyses 'cuius nomen' (*om. LG*) Egyptiaca lingua interpraetatur de aqua acceptus et (in *ins. F*) Aebrea lingua serviat (seruat *LF*) domino, ipse genuit Gersam et Eleazarum fratrem eius ex Seffora, quae (quem *G*) dicitur visitatio.

T 495^{b}. Moyses genuit filios II Gersam et Eliezer, qui Moyses secundum Hebraea lingua interpretatur servans domino, secundum Aegyptiaca de aqua susceptus.

LFG 496. hic Moyses fuit in deserto Syna (sina *G*, synai *F*) annis XL et dum 'iussus a' (iussu suo *F*) domino ascenderet in Roboth Moab super montem Nabau super verticem Fasga, quae est contra faciem (*om. G*) Hiericho, et ostendit ei omnem terram Neptalim (nepthalim *G*) 'et omnem terram' (*om. L*) Efrem (effrem *G*) et Mannasse (mannase L^{a}, manasse *G*) et omnem terram Iuda usque ad mare novissimum (-mo *G*) et desertum et adiacentia regionis Hierico (-cho *FG*) civitatem Foenicum usque Segor (fogor *LG*) et dixit dominus ad Moysen (-sem G^{a}): hec est terra, quam (pro qua *F*) iuravi Abrahe (et *ins. G*) Isaac et Iacob dicens: semini (-ne *G*) vestro (tuo *F*) dabo illam quam ostendi oculis tuis, sed 'illo non' (in illam non *G*, non ibi *F*) introibis. et mortuus est Moyses (*om. G*) famulus domini in terra Moab secundum verbum domini et sepelierunt eum in Geth iuxta domum Fogor et nemo scit sepulturam eius usque in hodiernum diem, ne ut deus ab ipsis coleretur, sicut cum *[sic]* derelinquerant (delinquerant *L*, deliquerant *F*) in Choreb (coreb *F*).

L 497. hic conclusi sunt anni quadringenti septuaginta a vocatione Abrahae peregrinationis Israhel usque ad heremi tempus et Moysi terminum vitae.

---

ordinat ut indicatur p. 186 T

LG 498. Post hunc autem Iesus (hiesus *G*) filius Nave, qui dictus est salvator, iudicavit Israel annis XXX (xxuii *G*): et anni vite eius centum decem: et sepelierunt eum in terminis sortis sue in Thamnasar in (themnasarim *L*ᵃ, thamnasarim *L*ᵇ) monte (-tem *G*) Efrem (effrem *G*) trans monte (-tem *G*) Galaad. et (*om. L*) posuerunt cum eo in monumento cultellos (curtellos *L*) petrinos circumcisionis Israhel devictis XXVIIII (xxiiii *G*) regibus.

L 499. Hoc in tempore viginti novem regum populi et gentes Africam tenuerunt, quae prisco tempore insula dicebatur, et ex quo habitare coepit anni sunt usque ad annum sextum decimum regis duo milia septuaginta sex.

LG 500. Post Iesum autem transgresso populo a mandatis dei servierunt regi Mesopotamiae Chusarsaton (cusarsathon *G*) nomine annis octo.

LG 501. Deinde penitentia (-tiam *G*) egit populus et iudicavit eos Gothoniel (gothonel *L*ᵃ, gothonihel *G*) annis quinquaginta (*om. G*). origo autem Gothoniel (-hel *G*) hec est: filius fuit Genez (chenez *G*) fratris Chaleb (caleph *G*) fratris (fili *G*) Iepphone (ieppone *L*ᵃ, iepphoniae *G*). hic Gothoniel (-hel *G*) coepit civitatem litterarum et dedit ei Chaleb (caleph *G*). Ascham (naascham *G*) filiam suam uxorem. hec est (*om. G*) Dabir civitas litterarum.

LG 502. Deinde iudicavit eos Eglom annis 'decem et octo' (*om. G*). hic rex Moabitarum fuit. tunc populus domino non serviebat, quia idolis immolabat, et traditi sunt regi Eglom.

LG 503. Deinde iudicavit eos Aoth ambidexter annis octoginta (uiii *G*). hic cultellum palmarem accepit (accipit *G*) et dixit (*om. G*) ad Eglom: verbum est mihi ad te, rex, et dum introissent in cubiculo (-lum *G*), occidit eum et clausit ianuam et fugit per medium exercitum salvatus.

L 504. Anno autem vicesimo quarto Aoth in terra Edom mortuus est Iob.

LG 505. Deinde servierunt regi Semegar annis XX. hic occidit ex alienigenis in aratro boum (bubum *G*) octingentos viros et defendit filios Israel.

LG 506. Deinde Iabis servierunt regi (rege *G*) alienigenarum annis XX. hic rex Chanan (chanaan *G*) fuit, qui regnabat (regnauit *G*) in Astaroth, et princeps militiae eius erat Sisarra (syra *L*). huic fuerunt (fuerant *G*ᵃ) currus ferrei nongenti (octingenti *G*).

LG 507. Deinde Debbora (deborra *G*) iudicavit eos annis XL. huius temporibus fugit Sisarra (sisara *L*) in domo Iail (iahil *G*), 'quem ipsa Iail' (quam ipsa iahil *G*ᵇ, *om. G*ᵃ) occidit de palo (palu *L*) tabernaculi (tauern- *L*) sui persequente Barach (baraac *G*) principe (-pem *G*) militiae.

LG 508. Deinde Mazanite (matianitae *G*) optinerunt (obtenuerunt *G*) eorum (eos *G*) annis septem et nomen eius erat Mazia. sub ipso fugerunt filii Israel in speluncis et in scissuris montium (petrarum *G*) abscondebant (absconderunt *G*) se domino irascente.

LG 509. Deinde iudicavit eos (*om. G*) Gedeon (iedeon *G*) annis XL filius Hierobal (hieroboal *G*). soli enim trecenti viri (*om. G*) exierunt cum eo ad pugnam adversus Madiam (mazian *G*), qui lambierunt aquam sicut canes (canis *G*). tunc dixit dominus: in trecentis viris solis, qui lambierunt aquam (aquas *L*) sicut canes (canis *G*), salvum faciam (faciat *G*) Israel.

LG 510. Deinde Abimelech iudicavit eos annis tribus. hic occidit ex alienigenis (eis *G*) mille animas 'in igne' (igni *G*), qui fuerunt in turre (torrem *G*) Sychimorum (sycimorum *G*), quando fugerant (fugierunt *G*) a facie eius in achroterium. tunc a muliere percussus lapidem molae mortuus est.

LG 511. Deinde Fua filius (*bis G*[1]) Charram (-ran *G*) iudicavit eos annis XX. hic habitabat in monte (-tem *G*) Efrem (effrem *G*). sub cuius tempus (tempore *G*) pax abundavit et non fuit bellum in Israel.

L 512. Deinde Tole iudicavit eos annis XX duobus.

LG 513. Deinde Iair iudicavit eos (*om. L*) annis XX duobus. huic erant filii XXX ascendentes XXX equos et erant eis XXX civitates, quae (qui *G*) dicebantur Abotthi (obothi *G*) Iar[1]) in Galatidin (caliditin *G*).

1) *iud. 10, 4* Haboth Iair *Hieronymus*, ἐπαύλεις Ἰαίρ *Graeci.*

LG 514. Deinde Philistini (-nae *G*) et Ammanitae (amanite *G*) optinuerunt eorum (eos *G*) annis decem et octo. sub eorum pondera proclamaverunt filii Israel ad dominum non semel, sed sepius et vix eos de periculis liveravit (lib- *G*).

LG 515. Deinde 'Ieptha de Galaad' (de g. iepthe *G*) iudicavit eos annis septem. hic ab Aroer usque dum veniatur Maratth (marath *G*) et (ei *L*) usque ad (a *L*) Belthar XX civitates (-tis *G*) Amon (ammon *G*) evertit cum populis eorum, quando reversus 'domum suam' (suam do = deo *L*) optulit filiam.

LG 516. Deinde Usbon filius Irel (irer *G*) iudicavit eos annis VII. hic ex (rex *G*) Bethlem fuit et erant ei (*om.* G^a) XXX filii et XXX filiae dimisse foris (foras *G*) et XXX uxores duxit filiis suis et mortuus est et (*om.* *G*) sepultus est (*om.* *G*) in Bethleem (-lem *G*).

LG 517. Deinde Elom iudicavit eos annis X. hic Elom Zabulonites fuit: propterea in terra sepultus est Zabulon.

LG 518. Deinde Abdon iudicavit eos annis octo: filius fuit Farathonites (faratonites L^aG). huic erant quadraginta fili et XXX nepotes (-tis *G*) ascendentes septuaginta equos (et *ins.* *G*). mortuus est (*om.* *L*) et sepultus est in Pharaton (farathon *G*) in terra Efrem (effrem *G*) in monte Elieth.

LG 519. Deinde alienigene (-gine *G*) obtinuerunt eos (*om.* *G*) annis XL pro eo quod exacerbaverunt (-uauerunt *L*) dominum et traditi sunt 'adversariis, id est' (*om.* *L*) Chananeis, qui inhabitabant (habitabant *G*) Ascalon (ascolana *G*), Gerara, Gaza, Azotum (azontu *L*), et Geth quinque civitates (-tis *G*), quas Inatham (ionatha *post* math. *G*) filius Mathathiae (matathiae L^a, mathatiae *G*) expugnavit.

LG 520. Deinde Samson (samsō *L*) 'filius Manoe et uxor eius Dalyla' (*om.* *G*) iudicavit eos annis XX. cuius virtus non poterat (potuerat *G*) conpraehendi, qui plus occidit in morte sua quam quod in vita sua.

G 521. Deinde Samera iudicavit eos anno uno. hic percussit ex allophilis (alofilis *G*) sescentos (sexcentos *G*) viros praeter iumenta et salvum fecit et ipse Israel.

G 522. Deinde pacem habuerunt annis XXX (xuii *G*).

G 523. His temporibus non erat dux in Israhel, sed (et *L*) unusquisque quod volebat hoc faciebat. tunc tribus Beniamin (bemin L^a) delinquerat (-rant *G*) in facto Sodomitarum et exterminati sunt a filiis Israel et derelicti sunt viri sexcenti, qui fugerant, ut evaderent.

G 524. Deinde Eli (heli G^b) sacerdos, qui fuerat in Selom, ubi (ibi *G*) arca (area *G*) dei constituta erat, et filii eius Ofni et Finees sacerdotes domini.

L 525. Finees vero genuit Achitob et Beriochabel.

L 526. qui Achitob Abimelech: et hic genuit Abiathar. qui 'et hic genuit Achimelec' (*delenda*) a Solomone in exilio religatus.

LG 527. et Eli (heli G^b) nimis senex et ambo filii eius peccatores in conspectu domini.

LG 528. Hoc in tempore natus est Samuel (-hel *G*), quem postulavit Anna uxor Belchane (elchanae *G*), cum esset sterelis: et exaudivit illam dominus et concepit et peperit filium et vocavit nomen eius Samuel (-hel *G*) dicens: quoniam a deo omnipotente petii (petiit *G*) illum. Heli autem fuit nonaginta annorum; oculi autem eius erant obducti et non videbat. 'et iudicavit' (i. autem *G*) populum annis XX. et audito nuntio, quod capta sit ab allophilis (allofilis *G*) arca domini, cecidit de sella et mortuus est.

LG 529. Tunc Samuhel successit ei et iudicavit Israhel annis XX.

L 530. Hic Samuhel genuit filios unum nomine Ioel, alium vero Abiathar.

LG 531. Temporibus autem eius post captivitatem areae ab allophilis (allofilis *G*), quando occisi sunt Finees (fenees *G*) et Ofni filii Eli (heli *G*), tunc et (*om.* *G*) ipse audito nuntio mortuus est et a gentibus arca fuerat depraedata. post reditum autem (*om.* *G*) eius quattuor loca 'fuerunt sanctificata' (sanct. fuerant sanct. *L*), quae circuibat Samuel (-hel *G*), id est Bethel, quae dicitur Luza, ubi visus est deus ab (*om.* *G*) Iacob, et Galgala, ubi

circumcidit Iesus Nave (*om. L*) populum (*om. G*) contra Hierico (-cho *G*), et Masefat (massefath *G*), ubi obtulit filiam suam Ieptha (iepta *L*ª), et Armaten (armathen *G*) in domo sua, ubi fecerat altarium (altare *G*) deo. sacerdos enim fuit et (*om. L*) iudex et propheta, sed ideo inter sacerdotes a nobis non est inmissus neque Eli (heli *G*), quia inter iudices 'a nobis' (*om. L*) conputantur.

L 532. Hic enim conclusi sunt iudicum anni quingenti sexaginta unu initii captivitatis alienigenarum.

LG 533. Post hunc autem factus est Saul rex, quem dominus in bile (uile *G*) sua populo Israhel dederat, per manus scilicet Samuelis (samuhel *G*) unctum, cum asinas quaereret patris sui Cis (chis *G*). qui regnavit in Israel annis (annos *G*) XL. Bamma (bama *G*) enim dicitur civitas, ubi unctus est ipse Saul.

L 534. Qui Saul habuit uxorem nomine Achima: ex hac genuit Ionatham Iesiul Esbal Memfibos et sorores eorum Merob et Melchol, et filius Ionathae Memfiboste genuit Macca.

LG 535. Post hunc regnavit David in Israel annis XL 'et menses sex' (*om. G*). inter Samuel (-hel *G*) autem et David anni sunt (*om. G*) XL.

LG 536. Temporibus eorum erant sacerdotes tabernaculi (tauernaculi *L*) testimonii decem milia ducenti sexaginta et levitae centum duodecim milia (cxii *G*): sacerdotum autem erant (*om. G*) principes viginti quattuor, qui sunt seniores viginti quattuor, et ista nomina eorum. ex genere enim erant Eleazar (eliazar *G*) et Ithamar filiorum Aaron. 'prima sors' (primus *G*) Iarim, unde fuit Mathathias (matthathias *G*), secunda (ii *et sic deinceps G*) Bidae (bideae *G*), tertia Choreb, quarta Seroib, quinta Michae, sexta Beniamin, septima Choos (coos *G*), octava Abia, unde fuit Zaccharias (cazcharias *G*²), nona Iesu (hiesu *G*), decima Iecchenir (-ner *G*), undecima Enasib, duodecima Iachib, tertia decima Chobra, quarta decima Isba (hisba *G*), quinta decima Banne (-nae *G*), sexta decima Emmer (ermer *G*), septima decima Chezir, octaba decima Afesor, nona decima Phaner, vigesima Ezechiel (ezechiei *G*), vicesima prima Achin, vigesima secunda Gamuel (camuhel *G*), vigesima tertia Dalea, vigesima quarta Mazia. hi sunt XXIIII, quos David sacerdotibus praeposuerat principes.

LG 537. Quando enim de domo Abidda retulit David (*om. L*) arcam testamenti et posuit eam (ea *L*) in Sion in domo Aminadab et inde transtulit eam et posuit eam in domo sua, tunc hos sacerdotibus principes constituit, qui praecederent populum ante archam testamenti. nam (*om. L*) et levitae fuerunt XXIIII, qui levitis imperabant: ex genere enim erant Caat (caath *G*) Gesson (gerson *G*) et Merari (merarii *L*). nam super eos fuerant (-runt *G*) quattuor, quorum nomina hec sunt: primus Eman, secundus Asaf (asaph *G*), tertius Iditum (idithun *G*), quartus Etham (aethan *G*).

LG 538. Fuit numerus ipsorum cum fratribus ipsorum docti cantare domino, omnis (oī̄ *G*) qui intellegit, ducenti octoginta (lxx *G*) octo. acceperunt (acciperunt *G*) etiam ipsi sortes diurne apparitiones (apparationes *G*) iuxta magnum et iuxta pusillum perfectorum et discentium. et (*om. L*) excidit sors prima filiorum eius et fratrum eius ipsius Asafh (asaph *G*) fili (illi *L*) Ioseph (iosepfh *G*): ipse (ipsi *G*) et filii eius et fratres eius duodecim. secundus Godolias: filii eius et fratres eius duodecim. tertius Zacchur: filii eius et fratres eius duodecim. quartus Iesdri (iezdri *G*): filii eius et fratres eius XII. quintus Natanias (nathanias *G*): filii eius et fratres eius XII. sextus Bocia: filii eius et fratres eius XII. septimus Isdrael (israel *L*): filii eius et fratres eius XII. octavus Aseas (esaias *G*): filii eius et fratres eius XII. nonus 'Matthanias: filii eius et fratres eius XII. decimus' (*om. G*) Semei: filii eius et fratres eius XII. undecimus (x *G*) Esdriel (hesdrihel *G*): filii eius et fratres eius XII. duodecimus (xi *G*) Asabias (-biar *G*): filii eius et fratres eius XII. tertius decimus (xii *G*) Sabael (-hel *G*): filii eius et fratres eius XII. quartus decimus (xiii *G*) Matthatias: filii eius et fratres eius XII. quintus

decimus (xuii *G transponens haec*) Iarimoth: filii eius et fratres eius duodecim. sextus decimus (xiiii *G*) Anania (-nias *G*): filii eius et fratres eius XII. septimus decimus (xuiii *G*) Iesbachas (-chasa *G*): filii eius et fratres eius XII. octavus decimus (xuiiii *G*) Ananias: filii eius et fratres eius XII. nonus decimus (xu *G*) Misael (-hel *G*): filii eius et fratres eius XII. vigesimus (xui *G*) Eliath: filii eius et fratres eius XII. vicesimus primus (xx *G*) Etth (etthi *G*) filii eius et fratres eius XII. vicesimus secundus (xxi *G*) Gotholias: filii eius et fratres eius XII. vicesimus tertius (xxii *G*) Mazoth (mozoth *G*): filii eius et fratres eius XII. vicesimus quartus (xxiii *G*) Ramasi: filii eius et fratres eius duodecim. hi (hii *G*) sunt 'ducenti octoginta octo' (*om. G*), qui praecedebant 'exercitum filiorum' (filios *G*) Israel et cantabant domino canticum.

LG 539. Tunc etiam et David cum eis impletus spiritu sancto simul profetaverunt psalmos centum quinquaginta. quattuor enim erant, qui cantabant domino principes constituti, 'ut diximus' (*om. G*): primus Eman (aeman *G*), secundus Asaf (asaph *G*), tertius Iditum (-thun *G*), quartus Etan (aethan *G*): habebant septuagenos binos respondentes sibi in cymbalis 'et nablis' (*om. G*) et cytharis. tunc non quod volebant, hoc psallebant, sed quod per eos spiritus adnuntiabat. viginti enim annis fuit arca 'testamenti domini' (*om. L*) in captivitate (-tem *G*) et quadraginta annis fuit 'in domo' (*om. G*) Abiddare et (*om. L*) XX annis fuit in domo 'Aminadab et XX annis fuit in domo' (*om. L*) David regis, 'qui regnavit in Israhel annis XL m̅. sex' (xl enim annis fuit et mensibus sex quod regnavit dauid *G*).

L 540. de domo cuius tulit Saddoc filius Achitob, qui in Nomba fuit cornum. et unxit Salomonem pro David patre suo in regem.

LG 541. 'Regnavit autem David' (*om. G*) septem annis in Chebron (caebron *G*) et triginta (xx *G*) tribus annis (*om. L*) in Hierusalem. in Chebron (caebron *G*) autem genuit filios septem et ista nomina eorum: primitivus Ammon, quem occidit Abessalon, cum incestasset Thamar, secundus Chaleb (caleb *G*), tertius Abessalon:

LG 542. quartus Ornias, qui propter Abisac (abisaac *G*) Sunamitem (sonamiten *G*) (ornias *ins. L*) a Salomone interfectus est, quoniam postulavit (-labat *G*) eam coniugem (coniugium *G*) sibi. tunc Abiathar relegatus est, quod (quoniam *G*) ipse eum unxerat in regem. Abiathar hic (*om. L*) filius est Abimelech, qui fugiens solus (*om. G*) salvatus est, quando occisi sunt 'trecenti quinquaginta' (cccu *G*) sacerdotes a Doec (doech *G*) Syro, quem rex Saul miserat. de ipso dixit David ad Saul: dilexisti malitiam (maliam *G*) super bonitatem et iniquitatem super quam loqueris iustitiam. calliditatem Doec (doech *G*) Syri incusat, qui se iustum in sermonibus demonstrabat et iniquitatem circa innocentes (-tem *G*) exercuit. et iterum: dilexisti omnia verba praecipitii (praecipii *G*) lingua subdola, quibus incautos (incaustus *G*) subito deiecit in mortem. hic autem Abiathar (abimelech *G*), qui tunc a morte evaserat, propter Orniam a Salomone relegatur, ut secundum sententiam domini nullus ex semine Eli (heli *G*) in domo domini sacrificium (sacerdotium *G*) administraret.

LG 543. Quintus Aphatias (apathias *G*): sextus Ethoram (aetheram *G*) et Thamar soror Abessalon (abissolon *G*). nam in Hierusalem de Bersabe (bersabee *G*) Urie Etthei (uri cetthei *L*) 'Saman et Soban filii sunt' (natus est ipsius *G*) David, fratres (*om. G*) Salomonis (salomon *G*) et Nathae (nathan *G*), cuius Lucas (luca *G*) euangelista ad Mariam originem demonstravit. similiter etiam et Salomonis Mattheus evangelista ad Ioseph originem demonstrat (demonstravit *G*), ut appareat eos de una tribu exire et sic ad Christum secundum carnem venire (peruenire *G*), ut conpleatur (compleantur G^a) quod scribtum est: ecce, vicit leo de tribu Iuda, radix David: leo ex Salomone et radix ex (et *G*) Natham (-than *G*).

LFG 544. Salomon autem genuit Roboam 'et Natham (nathan *G*) genuit Mattham' (*om. F*).

LG 545ª. tunc accepit (accipit *G*) regnum Ieroboam (hieroboam *G*) filius (*om. G*) Nabath 'ex uxore nomine Sorum, quae vidua mansit, temporibus multis' (*om. G*) servus Salomonis, 'contra Roboam filium Salomonis' (*om. G*) servus cum domino regnum adeptus est.

F 545ᵇ. et Hieroboam servus eius regnum adeptus est cum eo.

LGF 546. 'et in' (*om. F*) primo anno regni sui fecit vaccas aureas duas, unam dedit in Dan et unam posuit in Bethel. tunc dixit ad plebem: sufficiat vobis ascendere (ascendisse *F*) in Hierusalem: ecce dii tui, Israhel, qui te eduxerunt de terra Egypti. hic Hieroboam regnavit 'in Samaria' (super israel *F*) annis triginta (xx *GF*) quattuor (iii *G*) et fuit (fecit *G*) scisma inter Roboam filium Salomonis et (inter *ins. F*) Hieroboam filium Nabath: et proelium (prelium *L*ª) erat (fuit *G*) inter eos omnibus diebus vite eorum, sicuti (sicut *G*) et (*om. L*) nunc inter veros (uiros *G*) Christianos et falsos catholicos.

LGF 547. hic Hieroboam genuit Nadab 'ex uxore nomine Anna' (*om. GF*) et (qui nadab *F*) regnavit annis duobus.

LGF 548. huic successit Baasa (basaa *GL*) filius Achia et regnavit annis XXIIII.

LGF 549. post hunc Ela filius Baasa (basaa *G*, basa *L*, baasa et *F*) regnavit (super israel *ins. F*) annis duobus.

LGF 550. post Ela (ea *G*) regnavit Zambri 'intersa [sic] diebus septem' (*om. GL*).

F 551ª. post hunc regnavit Ambri annos XII super Israel.

L 551ᵇ. annis dece et octo, cum Thameni annis sex et solus annis XII.

LGF 552. 'ipse est Ambri' (zambri *L*, ' ' *om. G*) qui genuit Achab (agab *G*, acab *F*), qui habuit Hiezabel (iezabel *G*, zezabel *F*) filiam Elam regis Sidoniensium (sydoniorum *F*).

LGF 553. hic Achab (acab *F*) regnavit annis 'XX unu' (xu *G*, xi *F*) et genuit Ochozian (ochoziam *G*, ocoziam *F*).

LGF 554. et regnavit Ocozias (*om. GL*) annis duobus (et mortuus est *ins. F*).

LG 555ª. et alius filius Achab nomine Ioram regnavit annis XII.

F 555ᵇ. post hunc successit Ioram frater Ocozie in regno, non enim habebat filium et regnavit annos XII.

LFG 556. post hunc regnavit Hieu (ieu *G*) filius 'Mannase' (manasse *G*, iosaphat et regnavit *F*) annis XXVIII.

LG 557ª. tunc (a facie cuius *G*) Iosebeth filia regis Iudae (samariae *G*), id est filia Ioram, soror Ocoziae (ochoziae *G*) abscondit Ioas filium 'fratris sui' (*om. G*) Ocoziae (ochoziae *G*) 'regis Iudae a facie Ieu' (*om. G*) annis VIII (uiiii *G*) in domo domini 'sub Aod' (sabaoth *G*) sacerdote (-tem *G*).

F 557ᵇ. his temporibus regnavit Atalia mater Acaz regis Iuda annos VII in Israel

LGF 558. sub ipso Hieu (ieu *GL*) Azael (azabel *G*, asahel *F*) rex Syriae reliquit de exercitu (in bello *ins. F*) Israhel (*om. F*) quinquaginta equites, decem curros (-rus *G*ª) et mille viros secundum Elisei (helisei *G*) prophetiam.

F 559. hic nota ponitur, ubi in translationibus diversus sensus habetur.

LG 560. huic Ieu successit Iochas (ioachas *G*) filius eius et (*om. G*) regnavit annis decem et septem.

LG 561. et Iochas (ioachas *G*) genuit Ioas et regnavit annis sedecim.

LG 562. Ioas genuit Hieroboam et regnavit annis XII.

LG 563. Hieroboas (-boam *G*) genuit Zacchariam (-rian *G*ᵇ) et regnavit menses (mensibus *G*) sex.

LG 564. post hunc regnavit Sellem filius Narmi (narmin *G*) 'mensem unum' (mense uno *G*).

LG 565. post hunc Manee (maneae *G*) filius Gaddi regnavit annis decem
LG 566. hic Manee genuit Facia (faciae *G*) et regnavit annis duobus.
LF 567. huic (hunc *G*) successit Facee (faciae *G*) filius Romeliae et regnavit annis XX duobus.
LG 568. conlato autem libro praeteritorum inventum est, quod temporibus Facee (facaeae *G*) filii Romeliae ascendit Teglafellasar (-felasar *G*) rex Assyriorum (asyr- *G*) et transtulit tribu (ruben *G*), Gad et dimidia (dimedia *G*) tribu (tribus *G*) Manasse usque ad terminos Neptali (neptalim *G*) et disperdit eos in terram ex terra.
LG 569. Post Faceae filium Romelie (-liae *G*) regnavit Oseae an. VIIII. hunc humiliaverat Salmanasar rex Asyriorum (assyrius *L*) et fuit ei offerens munera an. V (ann. uii *G*). tunc conpertus est Salmanasar (salmannasar *G*) 'rex Asyriorum' (*om. L*) ipsum Oseae mittentem (-te *L*) ad Egyptum et 'parantem' (parauit autem *G*) ei (*om.* G^1) insidias et octavo anno regni eius vinxit eum et misit in carcerem et in nono anno transmigravit eum (*om. G*) cum populo Israhel ad Niniven in civitatibus Medorum et dispersit (dissit G^1) eos (*om. G*) illic. hoc primo anno regni Achaz factum est regis Iudae (iudaee *L*). tunc et (*om. G*) Tobias cum eis depraedatus est.
LG 570. hic Salmanasar genuit Sennacherib (-rim *G*). ipse est a quo sub nocte una occidit angelus domini virorum centum octoginta quinque milia.
LG 571. Inter captivitatem autem (*om. L*) Samariae in Ninive (nineue *L*) et Hierusalem in Babyloniam (babilloniam *G*) anni sunt centu XLIIII et (*om. L*) m. VI et (*om. L*) d. X. ambe autem (*om. L*) captivitates (-tis *G*) simul indulgentias (-tiam *G*) perceperunt (percipe-runt *G*) et uno tempore per Esdram (hesdram *G*) et Zorobabel ad suam terram ascenderunt ilic (illi *G*). Samaritani fuerunt in captivitate Nineve annis CCXV et hi (hii *G*) qui fuerunt in Hierosolymis an. LXX fuerunt in Babyloniam.

LG 572ª. Redeamus ad Natham (nathan *G*) fratrem Salomonis, unde Maria originem trahit.

F 572ᵇ. item generationes Nathan fratris Salomonis fili David.

T 573. item David genuit Natham.
LTFG 574. hic (*om. T*) Natham (nathan *G*) genuit Matham (mattham *G*, matthan *F*, *om. T*).
LTFG 575. 'Matham (mattham *GF*) genuit' (*om. T*) Enam (emam *TF*).
LTFG 576. Enam (emam *TF*) genuit Eliacim (eliachim *GF*).
LTFG 577. Eliacim (eliachim *GF*) genuit Iona (ionam *F*).
LTFG 578. Iona (ionam *F*) genuit Iosef (ioseph *G*, iosech *F*, *deficit L*).
LTFG 579. Iosef (ioseph *G*, iosech *F*, *deficit L*) genuit Iuda.
LTFG 580. Iuda genuit Symeon.
LTFG 581. Symeon genuit Levvi (leui *LFG*).
LTFG 582. Levvi (leui *LFG*) genuit Matthata (mathati *L*, mattati *F*).
LTFG 583. Matthata (mathati *L*, mattati *F*) genuit Iorim.
LTFG 584. Iorim genuit Eliezer.
LTFG 585. Eliezer genuit Hieu (hiesu *G*, ihm *F*, *def. L*).
LTFG 586. Hieu (ihesus *G*, ihm *F*, *deficit L*) genuit Er (her *F*, erer *L*).
LTFG 587. Er (her *F*, erer *L*) genuit Eldema (eldama *G*, eldaman *L*, elmadan *F*).
LTFG 588. Eldema (eldama G^1, eldaman G^2L, elmadan *F*) genuit Chosa (cosa *F*).
LTFG 589. Chosa (cosa *F*) genuit Adi (addi *GL*, adda *F*).
LTFG 590. Adi (addi *GL*, adda *F*) genuit Melchi.
LTFG 591. Melchi genuit Neri (nerri *L*).
LTFG 592. Neri genuit Salatiel (salathihel *G*, salatihel *F*).
LTFG 593. Salatiel (salatihel *LFC*) genuit Zorobabel.
LTFG 594. Zorobabel genuit Rhesa (resa *F*).
LTFG 595. Rhesa (resa *F*) genuit Anna.

LTFG 596. Anna genuit Iuda.

LTFG 597. Iuda genuit Osech (iosech *T*ᵃ, iosec *F*).

LTFG 598. Osech (iosech *F*) genuit Seme (semei *GF*).

LTFG 599. Seme (semei *GF*, *def. L*) genuit Matthati (mathati *L*, mattati *F*).

LTFG 600. Matthati (mathathi *L*, mattati *F*) genuit Naum (nau *G*).

LTFG 601. Naum (nau *G*) genuit Iose.

LTFG 602. Iose genuit Genne (gennen *GL*, geenne *F*).

LTFG 603. Genne (gennen *GL*, geenne *F*) genuit Melchi.

LTFG 604. Melchi genuit Levvi (leui *GLF*).

LTFG 605. Levvi (leui *GLF*) genuit Natham (nathan *G*, natan *F*, *om. T*).

LTFG 606. 'Natham (natha *G*, natan *F*) genuit' (*om. T*) Heli (eli *GLF*).

LTFG 607. Heli (eli *GLF*) genuit Ioseph (iosef *L*).

LTFG 608. Ioseph genuit Ioachim.

LTFG 609. Ioachim (iachim *T*) 'genuit Mariam' (maria *L*, 'genuit matrem mariam matrem domini iesu christi' *T*).

T 610. Hanc progeniem secundum Nathan introducit Lucas et secundum Salamonem Mattheus, ut cognoscatur ex una radice Iesse, id est David venire Ioseph sive Maria mater.

LFG 611. Haec est (*om. G*) Maria 'mater domini, ex qua (per quem *G*) natus est salvator' (' ' *def. in L*) anno quadragisimo primo (secundo *F*) imperii (octauiani *ins. F*) Augusti imperatoris (-res *G*). supervixit autem (*om. G*) Augustus ab anno, quo 'natus est Christus (*om. G*) dominus Iesus (*om. F*, ' ' *def. in L*), annos XV.

LFG 612. huic successit Tiberius Cesar, cuius anno XVI (xuiii *F*) passus est (*om. L*) dominus (noster Iesus *ins. F*) Christus secundum scripturam (-ras *G*) sub Pontio Pilato tradentibus Anna et Caipha (caifa *G*, cayphas *F*) sacerdotibus.

L 613. Hic conclusi sunt anni quingenti LXXIIII, inibi cap *(def. litt. c. 28)* pās domini nostri Iesu Christi ab undecimo anno Ioachim regis, id est a primo anno captivitatis Hierusalem *(deficiunt litterae c. 15)*.

LFG 614. A passione enim (autem *LF*) domini usque (ad *ins. G*, ad passionem *ins. F*) apostolorum (*om. F*) Petri et Pauli anni sunt (*om. L*) XXVIII (xuiii *F*¹, xxxuiii *F*²): 'passi (passio *G*) Nerone bis (*om. G*). et Pisone consulibus' (passi sub nerone consule *F*). persecutio enim (*om. F*) prima haec (h. pr. *F*) fuit Neronis (nerones *G*, persecutio *ad* fuit ne *def. in L*) quae iterum futura est sub Enoch et Helia.

LFG 615. hic Nero ipse est. cuius nomen Iohannes (-nis *G*) in apocalypsi (apocalipsin *F*) vocavit DCXVI (. . . . . sexis *L*, *ubi evanuerunt verba* apocalypsi vocauit dcx). hic sapientia vertitur, ut conputetur per eras nomen illius (eius *F*), qui (quae *G*) dicitur, 'ut memora/// (*sic L*, 'antichristus sic' *F*, *om. G*).

A	N	T	I [1])	C	R (h *F*)	H (r *F*)	I	S	T	V	S *[sic]*
I	XIII	XVIIII	VIIII	III	XVII	VIII	VIIII	XVIII	XVIIII	XX	XVIII
(*om. G*)		(xuiii *F*)	(uiii *G*)			(uiiii *F*)		(xuii *L*, xuiiii *G*)	(xuiii *L*)	(*def. in L*)	

fit (ut *G*) numerus collectus asses (assis *G*, ases *L*) CLIIII: hoc (haec *F*) quater 'ducta secundum litteras IIII nom(inis) Neronis' (' ' *om. G*) facit (faciunt *F*) assis (*om. F*) DCXVI (xui *G*), quod (qui *G*) est nomen Antichristi (antichristus *G*¹: *in L ex his haec supersunt:* |fit numerus collectus ases centum liiii hoc qu *(deficit extrema pars versus)* | nomen antichristi).

F 616. Sed haec ad certum computationis numerum discrepare videtur, iuxta quod alii doctores de numero bestiae tractaverunt. sic enim ait sanctus Victorinus episcopus [2]): numerus eius, ait spiritus sanctus, nomen nominis (hominis *cod. 54*) est et numerus nominis eius

1) per eras nomen illius quae dicitur anti *om. G*¹. 2) *Victorius Poetorionensis schol. in apocalypsim (Migne vol. 5 p. 339) easdem tres solutiones proponit Τειταν et Αντεμος et* aliud eius nomen quod per se liquebit Γενσηρικος.

DCXVI, id est Antichristus. in mutato enim nomine veniet et duo sibi nomina inponet Antemus Graece et Gensericus Gotice, scilicet ut multas gentes seducat. Antemus per s litteris scribitur secundum Graecos sermones in computu, ut venias ad numerum illum, id est DCLXVI. supra scriptum computari prudens: *A* unum est I — *N* quinquaginta sunt L — *T* trecenti sunt CCC — *E* quinque sunt V — *M* quadraginta sunt XL — *O* septuaginta sunt LXX — C ducenti (centum *F*) sunt CC (C *F*). quod est numerus sescens sexagies sexies secundum Graecos.

F 617. Item aliud nomen Grecum Teitan, quem gentiles Solem Phoebumque appellant: iuxta quod aliud orator ait: Teitan enim secundum Grecam litteram ad eandem ratione vel numerum pertinent: computatur sic: *T* tau CCC sunt — *E* eta V sunt — *I* iota X sunt — *T* tau CCC sunt — *A* alfa I est — *N* ne L sunt: quod est DCLXVI. quod nomen, id est Phoebum, si velis in Latinum convertere per as VI litteras invenies ita: D·I·C·L·V·X: D quippe figurat quingenti, I unum, C centum, L quinquaginta, V quinque, X decem, qui computati sunt DCLXVI.

F 618. Item aliud nomen Gotice quod dicebat Gensericus, ut gentiles seducat, computa per litteram prudens (prorudens *F*) et invenies in hoc numero, id est Graeco, DCLXVI: *Γ* (I *F*) gamma III sunt — *E* eta V sunt — *N* ne L sunt — *C* simma CC sunt — *H* eta VIII sunt — *P* ro C sunt — *I* iota X sunt — *K* cappa XX sunt — *O* u LXX sunt — C simma CC sunt. hic numerus per litteras supra scripta Gensericus eundem computum explicabit.

F 619. Nunc iam ad superiorem ordinem redeamus. nam ideo ista de egregii Victorini episcopi vel aliorum dicta subiunximus, quia supra scriptum computum collecta summa ex nomine Neronis ad numerum bestie non conveniebat.

LF 620. ‘nam et’ (ipse autem antichristus ut *F*) in secretis legimus (legitur *F*). ‘de tribu Dan filii Iacob patriarche veniet in spiritu Neronis et Saar’ (‘ ’ *deficiunt L*) est (dicitur *F*) civitas in occidente, ubi adhuc tenetur incl‘usus, quamvis iam ubique habuit metores [*sic*], de quibus apostolus [*Ioh. 1, 2*] dicit: quoniam’ (‘ ’ *deficiunt L*) veniet Antichristus, ‘nunc autem multi [Antichristi facti sunt]’ (‘ ’ *om. F*), ex nobis exierunt, sed non erant (sunt F^2) ex nobis, si enim (antichristi facti sunt, *quae coniectura supplevimus, et quae sequuntur ad* si enim *evanuerunt in L*) fuissent ex nobis (f. et nobis *L*, ex nobis fuisent *F*), nobiscum utique permansissent.

LFG 621. Ab ipso autem (*om. L*) Nerone usque (*om. G*) ad Domitianum anni sunt XXIIII (xxiiii. ii. *G*, xxiii menses uiiii *F*). ipse est Domitianus (*a* ne usque *ad* domitianus *deficiunt in L*) qui secundus extitit acerrimus Christianorum debell‘ator utpote recidive (rediuiue *F*) crudilitatis seminarium Neronis’ (-nes *G*, ator *ad* neronis *deficiunt in L*) et portio, episcopi scilicet Cleti (oscini *G*, oygim *Cheltenhamensis*) temporibus in urbe residentis (praesidenti *G*).

LG 622[a]. Ab ipso usque ad Traianum anni sunt XVIII (xuiii. iii *G*, xxuiii *[?] L*, *ubi deficiunt quae praecedunt ab* ibus item in urbe *ad* sunt), neque ipse inmodicus persecutor Pii (Eleutheri [?] *L*) temporibus episcopi urbis

F 622[b]. Ab ipso usque ad Traianum tertium persecutorem Christianorum anni sunt XVII menses VIII.

LFG 623. A Traiano vero usque ad Gettham (zeta *F*) anni sunt CXIIII (cuiiii *F*, *ab* episcopii urbis *ad* cxiiii *deficit L*): cuius persecutione (-nem *F*) praeter (perferimus *G*) quam plurimos (-mas *G*, -mi *F*) passi sunt quos scire potuimus Saturus (*om. F*), Saturninus (saturnus *F*) et Revocatus (reuocacatus *F*), Felicitas quoque et Bibia (uia *F*) Perpetua (*a* scire potuimus *ad* perpetua *deficit L*) gloriosas (-sos *F*) ‘in urbe Zefurino (fabiano *G*) episcopo praesidente’ (praesedente *G*, ‘zeferino episcopo in urbe residente’ *F*).

LFG 624. Ab ipso autem usque ad Decium anni sunt XLVII: minus gravis et *(ab* autem usque *ad* grauis et *deficit L)* eatenus tolerabilis (-lius *F*) persecutor 'Fabiano (flauiano *F*) episcopo in urbe praesidente' (sedente *F*, ' ' *om. G*). huius namque temporibus iam Ciprianus in Africa 'ecclesiae *(ab* huius namque *ad* ecclesiae *deficit L)* Karthaginis' (' ' cartaginensis ecclesiae *F*) episcopus fuit. sub ipso Decio passi sunt Rome (roma *F*) Sempronius (simphronius *G*, simpronius *F*), Paulus 'et Eupater' (seupater *F*, eius pater *L*) et in Africa passus est Donus (deonus *F*, ssus est donus *evanuit in L*) Montanus (montaneus F^1).

LFG 625. Ab ipso usque ad Valerianum anni sunt VII. sacerdotum domini debellator, cuius persecutione passi sunt 'Romae Xystus' (romam sixtus *F*, cuius pers. *ad* xystus *evanuit in L*) martyrium (*om. FG*) et (in *ins. F*) Karthagine Cyprianus, Nemessanus (nemessianus *G*, nemesanus *F*) vero Tubunis (thubunis *G*, *deficit L*).

LFG 626. Ab ipso autem usque ad (o autem usque ad dio *evanuit in L*) Diocletianum (dioclitianum *F*, diocliasianum G^a, dioclisianum G^b) et Maximianum anni sunt XLV (xli. iiii *G*, xli *F*). ipsi sunt septimi (septem *G*, *om. F*) Christianorum acerrimi persecutores. ab his (is *F*) coacti (his coacti *def. in L*) Marcellinus urbis et (mensericus qui dicitur *ins. F*) Mensurius (ad *ins. F*) Karthaginis, Strathon (strano *L*, stracton *F*) et Cassianus diaconi urbis et (*om. G*) Cecilianus (caecilianianus G^a, caecilinianus G^b), dum 'essent veritatis ecclesiae diacones' ('esset ueritates e. diaconus' *G*, dum e. u. e. d. *videntur afuisse ab L*), publice in Capitolio (-tulio *G*) tura et (*om. F*) evangelia (cecilianus *ad* euangelia *deficiunt in L*) concremaverunt (-marunt *F*).

LFG 627. Ab ipsis usque ad Stilicone (stillicone *F*, stiliconem *G*) iterum consule (-libus *G*) anni sunt centum duo (ciii. uiii *G*). ipso consulatu (consolato *G*) venit (uen** *L*) persecutio (p. u. *GF*) Christianis (*sic FG Cheltenham.*, donatistis *L*) VI (uii G^a) k. Iulias data (dat. *L*) pridie kal. Febr. Ravenna (-nae *L*).

G 628^a. et exinde usque ad consolatum Hieri et Ardabu *[sic]* anni sunt XXIII. *a. 427*

F 628^b. et exinde usque ad consulato Theodosii XVI et Fausti anni sunt XXXVI. *a. 438*

L 628^c. et exinde usque ad ann. XXIIII regis Geiserici anni sunt quinquaginta octo. *a. 463*

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA

AD A. CCCXCV

CVM ADDITAMENTO HYDATII

AD A. CCCCLXVIII

ACCEDVNT

CONSVLARIA CHRONICI PASCHALIS.

LIBRI ADHIBITI:

C = codex Berolinensis Phillipps. n. 1829 saec. IX.

S = duo libri S^m et S^v vel ab a. inde u. c. 600 ii duo et S^p consentientes.

S^m = codex Montpellierensis n. 32 saec. XII/XIII.

S^v = codex Vaticanus Reginae n. 560 saec. XIII/XIV.

S^p = codex Parisinus n. 17544 saec. XII.

Propter notas $^{a\ b\ 1\ 2\ p\ e}$ codicum litteris adscriptas vide p. 2.

CONSVLARIA HYDATIANA.

Consularia finientia in a. 468. quae propterea quod in libro primario subiuncta sunt chronicis Hydatianis sub nomine fastorum Hydatianorum adlegari solent, vere tripertita sunt: scilicet pars prima perveniens ad Constantinopolim conditam urbana sunt urbis Romae, pars altera a condita nova Roma ad excessum Theodosii prioris origine Constantinopolitana, tertia inde ad finem Hispana. antequam videamus de singulis, in universum monebimus non ipsa consularia superesse, sed epitomen eorum eo exiliorem quo magis redit ad tempora remota et factam neglegenter omnino, cuius neglegentiae documentum est inter alia Ciceronis obitus bis positus et a. 711 recte et errore a. 720. epitomen nos tenere non solum ostendit alterum exemplar de quo postea tractabitur Graecum multa habens in Latino praetermissa, sed ait ipsa tabula ad a. 167 his verbis: *in chronico his conss. passos legis,* ablegans opinor ad chronica plena, scilicet de martyrio Polycarpi aliorumque multorum Asianorum: nam haec narratio sine dubio hic intellegitur, quamquam epitomator eiusdem mentionem ad a. quoque 161 adscripsit.

Prima pars incipiens a primis consulibus praeter unam adnotationem ad ipsa principia liberae rei publicae spectantem, nobis obscuram de procerum vocabuli origine (a. u. c. 265) per longa saecula sola nomina recenset. adnotationes ubi incipiunt, scholasticum sapiunt: anni significantur Sallustii, item bellorum Iugurthini et Catilinarii, Vergilii, Ciceronis, Lucani. rerum notitia, quae sensim increbrescit, quatenus eae ad certum locum spectant, tota urbana est: primum locum inter eas ut par est obtinent ludi (a. u. c. 697. 702. 711. 732. p. Chr. 86. 97. 223), memorantur praeterea aedificationes in urbe Roma factae (p. Chr. 187. 273), debita publica a fisco remissa (p. Chr. 106. 147. 218), terrae motus (p. Chr. 223), mirabilia (p. Chr. 76), ex rebus vere publicis tales quales sunt bellum Augusti Siculum (u. c. 719) et occisio Plautiani (p. Chr. 203) etiam urbanae plebi memorabiles. quod ex Africanis memorantur Carthago ab Augusto restituta (a. u. c. 726) et passio Cypriani (p. Chr. 258), urbanam originem confirmat. in summa re quae epitoma tradidit ut pauca ita utilia sunt, ampullis rhetorum nullis implicita, sobria omnia et fide pleraque digna. fastos quoque hosce quartum saeculum nobis tradidit non incorruptos, sed ab interpolatione immunes et vere utiles. eos tractanti primum tenendum est Latinam eorum recensionem in universum puriorem esse quam Graecam inde versam: nam hoc qui negant et Latina ad Graecum archetypum expressa esse contendunt, delirant. interpres quam inscite rem egerit, satis demonstrant duo exempla: a. u. c. 430 *dictator* factus ἀντιγραφεύς et consulatus a. p. Chr. 303 *novies et Constantino* ita redditus Νοβίου Κωνσταντίνου Αὐγούστου μόνου. missis erroribus qui tolluntur comparatis exemplaribus duobus, item corruptelis admissis in consulum vocabulis, quarum partem non exiguam ad consularium horum auctorem redire consensus duorum exemplarium ostendit, vitia lateruli ad numerum ordinemve consulatuum quae perveniant deprehenduntur haec.

consulatus transpositi: u. c. 389. 388 — 723. 724. 722 — p. Chr. 6. 12. 7. 8. 9. 10. 11 — 34. 32. 33.

consulatus omissi (anni decemvirum, tribunorum consularium, dictatorii qui dicuntur non omittuntur, sed indicantur forma breviore): u. c. 248. 249. 289. 290. 394/5. 400 — 402. 421. 464. 484. 580. 613. 679. p. Chr. 4. 78. annus u. c. 461, quem unum omittunt fasti chronographi u. 354 (supra p. 53), in his adest.

consulatus male aut iterati aut inserti

ex dittographia librarii: u. c. 457. 458. p. Chr. 52.

ex forma duplici bis repetita:

u. c. 675 { Vibia et Pulcro
Claudio et Servilio

u. c. 736 { duobus Lentulis
Lentulo et Cornelio

p. Chr. 14 { duobus Sextis
Pompeio Magno et Apuleio

p. Chr. 29 { duobus Geminis
Rufo et Rubellione

p. Chr. 161 { Antonino V et Aurelio Caes.
duobus Augustis.

coniunctis consulatibus ordinario et suffecto:

u. c. 742 { Messala et Quirino
Robellio et Saturnino

ex causa incerta:

u. c. 732 { Aesernino et Aruntio
Celso et Hibero *vel* Tiberio.

Horum vitiorum partem a librariis in chronica illatam esse ostendit comparatio consularium Italicorum, quae infra videbimus ex urbanis hisce descendere: sed non paucorum, maxime geminationum fere omnium culpa est apud ipsum chronicorum scriptorem, cum in Italicis redeant neque tales sunt, quales librariis iure imputes.

Partem secundam, scilicet quae incipiat a dedicatione urbis Constantinopolis a. p. Chr. 330, dudum intellexerunt viri docti scriptam esse in ipsa Roma nova, quae etiam in chronicis urbanis hereditatem quodammodo Romae veteris sibi vindicavit. quae narrantur ab eo inde anno ad exitum Theodosii primi, versantur fere in rebus Constantinopolis (v. ad a. 365. 369. 376. 378. 380. 382. 383. 384. 386. 388). accedunt his relationes duae de scholis Constantinopolitanis institutis, si credis, ab imperatoribus saeculi tertii Gordiano et Philippo (v. a. 243. 250; cf. quae dixi in Hermae vol. 24 p. 222). proinde a quarto inde saeculo qui in partibus Orientis consularia adhibuerunt, ut a. 376 Epiphanius Cyprius (vide infra p. 204), hac forma inveniuntur usi esse. inanem controversiam, num publico iussu laterculus hic compositus sit et continuatus, missam facimus: nam id qui posuerunt, iustum argumentum nullum attulerunt neque admittendum est librum multis utilem propterea iudicandum esse publice confirmatum, quod invenitur receptus et late sparsus. — Fasti partis secundae nullo loco corrupti sunt et plane emaculati. unum hoc mire accidit, quod in laterculo a. 381, quo orientales fasti priorem ponunt Eucherium, occidentales Syagrium, chronica haec ab origine sua discedentia tam in Latino exemplari quam in Graeco occidentali ordini sese applicant. credibile est de ea re eo tempore inter Gratianum et Valentinianum litigatum esse et ob aliquam causam nobis ignotam horum chronicorum auctorem a partibus aulae Romanae stetisse.

Sed in exemplari Latino (nam Graecum eodem tenore continuat) originis Constantinopolitanae indicia ab excessu Theodosii primi deficiunt. narratio praecedenti longe inferior et in parte extrema etiam perturbata spectat ad Occidentem. fasti horum annorum sunt Occidentales meri, scilicet consules de Oriente aut praetereuntur aut obtinent locum secundarium: ceterum emendati in fine anni 458 et 459 inveniuntur transpositi, absunt anni 465. 466. 467. res quae referuntur praeter communes universi imperii ad Orientem non pertinent (nam bellum civile quod tangitur ad a. 404 praeterea ignotum sine dubio non est expeditio contra Isauros), pertinent quaedam ad Italiam, Africam (a. 398. 399. 413), Gallias (a. 409. 413), plura ad Hispanias (a. 388. 409. 415). omnino chronicorum Constantinopolitanorum exemplar nostri parens c. a. 395 ex Constantinopoli in Hispaniam delatum fuit et ibi continuatum et hic illic interpolatum. confirmat coniecturam cum aera Hispana, quam in nostris horum chronicorum codicibus reperimus insertam adnotationi de cursu lunae invento petitae ex chronicis Hieronymianis, tum codicum origo. nam accepimus consularium Constantinopolitanorum epitomen Latinam non solum subiunctam fastis Hydatianis, sed etiam cum his ita conexam, ut quae de rebus extra Hispaniam gestis apud Hydatium leguntur ad annum usque 395, ea omnia redeant in consularibus hisce Constantinopolitanis pleniora et meliora[1]), ut Hydatium appareat eatenus haec compilasse, contra post a. 395 in consularibus his quaedam reperiantur aperte ab ipso Hydatio iis inserta. narratio ad a. 415 de protomartyris Stephani corpore revelato Hierosolymis Luciano presbytero sub episcopo Iohanne in consularibus refertur adiecta die et adscripto auctore, qui est Hispanus quidam Bracarensis Hierosolymis degens, apud ipsum Hydatium paucis commemoratur. item altera haec aperte utrique libello ab eodem scriptore inserta est:

Consularia ad a. 419:	*Hydatius ad a. 418:*
Sanctus Iohannes Hierosolymorum episcopus qui supra epistolam dirigit per ecclesias orbis terrarum, quae habetur de signis terroribusque divinitus perpetratis.	Durante episcopo quo supra gravissimo terrae motu sancta in Hierosolymis loca quassantur, de quibus ita gestis eiusdem episcopi scripta declarant.

Coniectura inde confirmatur, quod uterque libellus ad eundem fere annum deductus est eumque ab Hydatii obitu proximum. tenemus igitur hic consularia usurpata ab Hydatio et ab eo una cum chronicis ita continuata, ut in parte posteriore non habeant fere nisi nomina nuda, sic autem tradita nobis cum Hieronymianis chronicis ab ipso continuatis.

Annos qui chronica haec scripsit ipse nullos videtur adiecisse. in codicibus qui inveniuntur additicii ni fallor omnes duplicis generis sunt. aerae Hispanicae anni in utroque codicum ordine ita adscripti reperiuntur, ut in communi archetypo eos adfuisse appareat per decennia. praeterea in solo codice *C* consulum paria numerantur per saecula[2]). utraque numeratio cum perturbata sit neque utilitatem habeat, ex textu eam removi et hoc loco numeros composui coniunctos.

Aerae Hispanicae adsunt numeri hi, scilicet in solo libro C exceptis locis ubi monui. recte numerus qui indicetur primus est a. p. Chr. 162, ut intellegas auctorem

[1]) Ad marginem quod ad a. 379 adscripsit manus antiqua, sed non eius qui librum scripsit, Hydatio ut videtur abiudicandum: *his conss. Theofilus Alexandriae episcopus subiectum laterculum infra de paschae observatione conscribit* respondet adnotationi Hydatii in chronicis ad annum 380: *Alexandriae XXI habetur episcopus Theofilus vir eruditissimus insignis, qui a primo consulatu Theodosii Aug. laterculum per centum annos digestum de paschae observatione conscribit* et inde videtur sumptum esse. adfuisse aliquando in ipso codice laterculum inde videtur colligi posse. [2]) Stilo adscripti eiusmodi numeri aliquot sine dubio recens additi sunt, ut similiter post inscriptionem ita additur *a. 1 ol. lxiiii*

usum esse consularibus emendatis inde a duobus Augustis: nam qui postea reperiuntur errores cum facili transpositione emendentur, sine dubio ab iis liber archetypus immunis fuit.

a. u. 721	*(debuit esse 716) in textu:* his	p. Chr. 243	CCLXXX
	conss. era prima *libri omnes*	253	CCXL (*voluit* CCLXL)
730	X	263	CCC
738	XX	273	CCCX
746	XXX *libri omnes post* censorino	282	CCCXX
p. Chr. 5	XL	294	CCCXXX
25	LX	304	CCCLX (*voluit* CCCXL)
43	LXXX *(sic C, ad 42 S^{m}, om. S^{v})*	341	CCCLXXX
53	XC	362	CCCC
61	C	372	CCCCX
73	CX	378	CCCCXVI
85	CXX	382	CCCCXX
104	CXL	392	CCCXX (*voluit* CCCCXXX)
124	CLX	402	CCCCXL
134	CLXX	409	CCCCXLVII
145	CLXXX	412	CCCCL
161	CXC	420	CCCCLX
162	CC	430	CCCCLXX
168	CCV	440	[CCCC]LXXX *(pars latet)*
182	CCXX	? 443	[CCCCL]XLV *(pars latet)*
192	CCXXX	? 448	CLXL
204	CCXL	? 452	CLXL
212	CCL	460	CCCCLXLVIII
222	CCLX	461	CCCCLXLVIII;
232	CCLXX	463	DII

Consulatus numerantur ita:

a. u. c. 566	CCL *iuxta* Salinatore	p. Chr. 13	CCCCL (cccc *in litura*)
668	CCCL *iuxta* Mario VII	406	DCCC
696	CCCC *add. m. 2 post* Gabinio	458	DCCCC

Consularia haec servarunt codices duo, alter integer adhuc superstes, alter mutilus in fine neque notus hodie nisi ex apographis tribus. integer liber est is de quo supra p. 78 diximus Claromontanus, hodie Berolinensis Cheltenhamensium n. 1829 saec. IX, is ipse per quem integra Hydatii chronica ad nos pervenerunt: perscripta sunt ibi post Hieronymum et Hydatium f. 173′—184. edidit inde primus Sirmondus. Sirmondi apographum horum consularium (cod. Paris. *résidu St. Germain* 1281 = Lat. 11909), quod mea causa excussum a Leopoldo Delisle aliquando adhibui archetypo eo tempore latente (cf. C. I. L. I p. 484), iam potuit insuper haberi. sprevi item alterum horum consularium apographum cod. Hanoverani n. 704 saec. XVIII f. 1—10. — Mutili codicis, scilicet

qui consularia haec item habuit subiuncta chronicis Hieronymianis, sed abrupta in anno p. Chr. 50, supersunt apographa tria:

1. Montpellierense bibliothecae studii medicinae n. 32 saec. XII vel XIII (Pertz *Archiv* 7, 196; *cat. des bibl. des dép.* 1 p. 298), id omnino (vide inter alia a. u. c. 398. 407. 434) ex quo adservato tum Tolosae in collegio Fuxensi Pontacus consularia haec edidit a. 1604 ad calcem Hieronymi sui p. 791 seq., ego habui collatum a P. F. Girard iureconsulto Parisino. liber ipse integer est paginaeque extremae pars remansit non scripta.

2. Vaticanum reginae n. 560, aliquando Alexandri Petavii, saec. XIII vel XIV. quod de hoc libro Vaticano iudicium tuli cum eum repperi (C. I. L. I p. 434; cf. A. Schoene in praef. ad Eusebium vol. 1 p. XVII), si non apographum, certe simillimum esse Fuxensis, id hoc in lucem prolato confirmatum est. contulit mea causa Kiesslingius et ipse quoque librum usurpavi.

3. Parisinum Lat. 17544 saec. XII. contuli ego ab a. u. c. 600 ad finem.

Apographa tria cum raro dissentiant, ubi dissentiunt, deterrimum Parisinum est, optimum Montpellierense (v. a. u. c. 398. 407. 673) et fieri potest, ut duo reliqua ex hoc descripta sint: certe nullum locum offendi certo contrarium. his tribus libris etiam consentientibus quamquam longe praestat Claromontanus, aliquoties (ut a. u. c. 345. 427) e contrario exemplaria secundaria sola veram lectionem servaverunt.

CONSVLARIA CHRONICI PASCHALIS.

Chronicon paschale quod appellari solet — ipse auctor nobis ignotus librum ita inscripsit: *ἐπιτομὴ χρόνων τῶν ἀπὸ Ἀδὰμ τοῦ πρωτοπλάστου ἀνθρώπου ἕως κʹ ἔτους τῆς βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ μετὰ ὑπατείαν ἔτους ιθʹ καὶ ιηʹ ἔτους* ***τῆς βασιλείας Ἡρακλείου νέου Κωνσταντίνου τοῦ αὐτοῦ υἱοῦ, ἰνδικτίωνος γʹ*** — prodiit anno, ut titulus ait, p. Chr. 630 Constantinopoli: nam quae fertur facta esse a. 354 editio prior eam nullam esse viri docti hodie consentiunt. de ipso opere, quod citavimus ad paginas editionis Dindorfianae Bonnensis, adhibuimus autem ad collatum nobis ab amicis Detlefseno et Mauio codicem unicum qui superest Vaticanum Graecum n. 1941 saec. X [1]), disputare non huius loci est: egit de eo diligenter et perite Henricus Gelzer *Sextus Iulius Africanus* 2, 138 seq. nos desumpsimus inde consularia quae incipiunt p. 309 a primis consulibus sic introducta: *ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου ἤρξαντο οἱ Ῥωμαίων ὕπατοι χρηματίζειν καὶ διοικεῖν τὰ Ῥωμαικὰ πράγματα ἐπὶ ἔτη τξδʹ, τουτέστιν ἕως δευτέρου ἔτους καὶ αὐτοῦ ρπγʹ ὀλυμπιάδος, ὑπατείας Λεπίδου καὶ Πλάγκου ἤγουν καὶ ἐπὶ τὸ αʹ ἔτος* ***Γαίου Ἰουλίου Καίσαρος καὶ ἕκτου Κλεοπάτρας*** (cf. Gelzer l. c. 1, 223). deinde quae p. 353 praescripta sunt respondent consulibus a. 712 Lepido et Planco: *τὰ Ῥωμαικὰ ἐδιοικήθη πράγματα ὑπὸ Βρούτου καὶ Κολλατίνου καὶ τῶν μετ᾽ αὐτοὺς ὑπάτων ἐπὶ ἔτη τξγʹ ἤγουν τοῦ παρόντος πέμπτου ἔτους Κλεοπάτρας καὶ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Γαίου Ἰουλίου Καί-* ***σαρος καὶ τῶν προκειμένων ὑπάτων.*** singulis annis consularibus qui adduntur imperatorii, ut exempli causa consules a. u. c. 712 aequantur primo Caesaris, consules a. u. c. 717 primo Augusti, consules a. p. Chr. 16 primo Tiberii, perverse fere adiecti sunt composito temere laterculo imperatorio cum consularibus ab auctore adhibitis, itaque a nobis omissi. adnotationes ad singulos consulatus adscriptas, in Graeco exemplari uberiores longe quam in Latino, alias collato praesertim exemplari Latino apparet ex iisdem consularibus profectas esse, alias aliunde adsumptas. utriusque generis distributio

[1]) Ex eo libro descripta exempla extant extabantve plura, ut Ambrosianum A 175 inf. eaque de quibus egimus supra p. 86 adn. 5, item id ex quo Petavius doctr. temp. (ed. 1703) vol. 2 p. 501 (cf. p. 508) prologi Theophili partem edidit.

cum in comparatione chronicorum reliquorum et magna ex parte in coniectura posita sit, quorum neutrum hoc loco expediri potest, denique cum Graecorum auctorum confinia intrare vix liceat editoribus monumentorum Germanicorum, eas adnotationes quomodo tractarem, diu haesitavi. sed cum intellegerem chronicorum Constantinopolitanorum recensione Latina recte uti eum solum posse qui Graeca affinia simul adhibeat, consulatibus subieci et ea quae Latinis respondent et quae ad eandem originem revocare possis, sane non ignorans quicumque hisce chronicis studium verum et fructuosum impendere velit, ei non his excerptis, sed ipsis chronicis utendum esse. ob eandem causam substiti in a. 395, in quo finit exemplar Latinum, quamquam Graecum ulterius pergens certe ad Leonem et fortasse ultra quoque continuationem habet eiusdem generis et item Constantinopoli scriptam. in universum distributio ita instituta est, ut retentis adnotationibus quae redeunt in exemplari Latino, eiectis autem iis quas paschalis auctorem constat sumpsisse ex chronicis Eusebii [1]), reciperentur quae restant ad res saeculares pertinentia, licet non adsint in Latinis. pleraque eorum satis constat proficisci ex chronicis iis de quibus agimus Constantinopolitanis. dubiae attributionis quae mihi visa sunt, item aliena ideo tantummodo recepta, quod a recipiendis difficile separarentur, uncis quadratis conclusi. quae de imperatorum mortibus narrantur licet exemplum Latinum (v. a. 68. 96. 275. 277. 283) ostendat de iis consularia non tacuisse, cum supra viderimus paschalis auctorem adhibuisse laterculum imperatorum, repperit in eo sine dubio et genus mortis uniuscuiusque et quo aetatis anno obierint, itaque huius generis adnotationes plerasque omisi. ad ecclesiastica quod attinet quamquam ex Latino exemplo colligitur a consularibus his dies annosque in sacris Christianorum potissimum celebratos non afuisse, Christi nativitatem a. u. c. 752 et obitum p. Chr. 29, passiones Petri et Pauli a. 58, Polycarpi et Pionii a. 161, Cypriani a. 258, persecutiones a. 112. 251. 303, e contrario paschalem commentarium qui composuit, ad eas narrandas plerumque alios libros adhibuisse certum est. quapropter in his recipiendis modum tenui et pleraque eius generis praetermisi.

Epiphanius episcopus Constantiae in insula Cypro in libro quem edidit a. p. Chr. 376 contra haereses c. 51 p. 445 Pet. continuo ordine ab a. ante Chr. 2 ad a. p. Chr. 30 consules recenset ex huiuscemodi laterculo desumptos. eos interposui excerptis ex chronicis Graecis, quales leguntur teste Dindorfio in codice Veneto, maxime propterea quod inde colligimus iam exeunte saeculo quarto in Orientis partibus hunc laterculum in usu fuisse: neque ullum extat testimonium fastorum Constantinopolitanorum hoc antiquius.

[1]) Ad haec determinanda non solum interpretatio Armeniaca adhibenda est nequaquam plena, sed item Latina Hieronymi, quatenus ad Eusebium redit, et excerpta Syncelli. ita adnotationem ad a. u. c. 390: *Σκιπίων Ἀφρικανὸς Ῥωμαίων δικτάτωρ πορθήσας τὴν Καρχηδόνα Ἀφρικὴν μετωνόμασεν* Eusebianam esse ostendit Syncellus p. 491: *Καρχηδονίων ὁ ἱερὸς πόλεμος· Σκιπίων .... μετωνόμασε.* quorum interpres Armeniacus non habet nisi principium ad a. Abr. 1624.

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA. DESCRIPTIO CONSVLVM, EX QVO PRIMVM ORDINATI SVNT.	*CHRONICON PASCHALE.*
a. u. c.	
245. Bruto et Collatino.	ὑπ. Βρούτου καὶ Κολλατίνου.
246. Publicola et Lucretio.	ὑπ. Πουβλικολά καὶ Λουκρητίου.
247. Publicola II et Publilio.	ὑπ. Πουβλικολά τὸ β' καὶ Πουπλίου.
248. 249.	
250. Publicola III et Lucretio II.	ὑπ. Πουβλικολά τὸ γ' καὶ Λουκρητίου τὸ β'.
251. Memenio Agrippa et Postumio.	ὑπ. Μεμενίου καὶ Ποστουμιανοῦ.
252. Tricasto et Vitellino.	ὑπ. Τρικόστου καὶ Βιτελλίνου.
253. Arunco et Flavo.	ὑπ. Ἀρούγκου καὶ Φλάβου.
254. Camerino et Longo.	ὑπ. Καμερίνου καί Λόγγου.
255. Helva et Gemino.	ὑπ. Ἐλούα καὶ Γεμίνου.
256. Flavo et Sifulo.	ὑπ. Φλάβου τὸ β' καὶ Σιφούλου.
257. Atratino et Augurino.	ὑπ. Ἀτρατίνου καὶ Αὐγουρίνου.
258. Albo et Caelimontano.	ὑπ. Ἄλβου καὶ Κελεμοντανοῦ.
259. Sabino et Prisco.	ὑπ. Σαβίνου καὶ Πρίσκου.
260. Caelimontano II et Vitellino III.	ὑπ. Κελεμοντανοῦ τὸ β' καὶ Γεμίνου τὸ β'.
261. Aurunco II et Vitellino.	ὑπ. Ἀρούγκου τὸ β' καὶ Βιτελλίνου τὸ β'.
262. Macrino et Augurino.	ὑπ. Μακρίνου καί Αὐγουρίνου τὸ β'.
263. Augurino II et Atratio.	ὑπ. Αὐγουρίνου τὸ γ' καὶ Ἀτρατίνου τὸ β'.
264. Camerino et Fabio.	ὑπ. Καμερίνου καὶ Φαύου (sic).
265. Tullo et Rufo.	ὑπ. Τούλλου καὶ Ρούφου.
1. His conss. Romani proceres dicti sunt.	1. Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων Ρωμαῖοι ἄρχοντες ἐκλήθησαν.
266. Nautio et Rufo.	ὑπ. Ναυτίου καὶ Ρούφου τὸ β'.
267. Tusco et Sabino.	ὑπ. Λούσκου καὶ Σαβίνου.
268. Rutilio et Vitellino.	ὑπ. Ρουτιλλίου καί Βιτελλίνου.
269. Fabio et Maloginense.	ὑπ. Φαβίου καὶ Μαλογεννησίου.
270. Mamerco et Fabio.	ὑπ. Μαμέρκου καὶ Φαβίου τὸ β'.
271. Fabio et Volesio.	ὑπ. Φαβίου τὸ γ' καὶ Βολισίου.
272. Tertullo et Fabio II.	ὑπ. Τερτύλλου καὶ Φαβίου τὸ δ'.
273. Sabino et Fugo.	ὑπ. Σαβίνου καὶ Φούβου.
274. Cincinnato et Fabio III.	ὑπ. Κηκιννάτου καὶ Φαβίου τὸ ε'.
275. Rutilio et Fabio IIII.	ὑπ. Ῥουτηλλίου καὶ Φαβίου τὸ ς'.
276. Aemilio II et Aesculino.	ὑπ. Αἰμιλίου καὶ Ἑρκουλίνου.
277. Laenate et Publilio.	ὑπ. Λενατιου (corr. Λενάτου) καὶ Πουβλικίου.
278.	ὑπ. Ῥουτιλλίου τὸ β' καὶ Στρούκτου.
279. Nautio et Publicola.	ὑπ. Ναυτίου καὶ Πουβλικολά.
280. Mallio et Furio.	ὑπ. Μαλλίου καὶ Φουρίου.
281. Aemilio et Iulio.	ὑπ. Αἰμιλίου τὸ β' καὶ Ἰουλίου.
282. Pinario et Fusco.	ὑπ. Πιναρίου καὶ Φούσου.

consulum] c. romanorum *S* 247 publibio C^a 251 memio S^v postamio *C* 253 arimeo S^v 257 acratino S^v 258. 260 celimontano *S* 260 II *om.* $S^v C^a$ iii] ii $S^v (^b)$ 261 iii *om.* $S^v C^1$ 263 atracio *S* 266 naucio S^m 267 tuscio C^2 269 malogonense *S* 272 tertullio S^v 273 eugo *S* 274 concinnato *S* 275 iiii *om.* *S* 276 ii *om* *S* esculino *S* 277 ignato *S* publio *S* 279 naucio S^m

a. u. c.	*CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
283.	Sabino et Capitolino.	*ὑπ. Σαβίνου καὶ Καπετωλίνου.*
284.	Emilio et Valerio.	*ὑπ. Αἰμιλίου τὸ γ' καὶ Βαλερίου.*
285.	Caelimontano et Prisco II.	*ὑπ. Κελεμοντάνου καὶ Πρίσκου.*
286.	Capitolino et Prisco.	*ὑπ. Κελεμοντάνου τὸ β' καὶ Πρίσκου τὸ β'.*
287.	Aemilio II et Bibulano.	*ὑπ. Αἰμιλίου τὸ δ' καὶ Βιβουλάνου.*
288.	Regilliano et Fusco.	*ὑπ. Ῥεγιλλιανοῦ καὶ Φούσκου.*
289. 290.		
291.	Prisco et Albo.	*ὑπ. Πρίσκου καὶ Φλάβου.*
292.	Tricipitino et Veturio.	*ὑπ. Τρεκιπιτίνου καὶ Βετουρίου.*
293.	Gallo et Camerio.	*ὑπ. Γάλλου καὶ Καμερίνου.*
294.	Publicola II et Sabino.	*ὑπ. Πουβλικολά τὸ β' καὶ Σαβίνου.*
295.	Vibulano II et Maloginense.	*ὑπ. Βιβουλάνου τὸ β' καὶ Μαλογεννησίου (-σι** m. 1).*
296.	Nauto et Atratino.	*ὑπ. Ναυτίου καὶ Ἀτρατίνου.*
297.	Publilio et Hilario.	*ὑπ. Πουβλιλίου καὶ Ἱλαριανοῦ.*
298.	Maximo et Verginio.	*ὑπ. Μαξίμου καὶ Βεργινίου.*
299.	Rogo et Veturio.	*ὑπ. Ῥόγου καὶ Βετουρίου.*
300.	Capitolino et Varo.	*ὑπ. Καπετωλίνου καὶ Οὐάρου.*
301.	Festo et Quintillo.	*ὑπ. Φήστου καὶ Κυντίλλου.*
302.	Lenatae et Capitolino.	*ὑπ. Λενάτου καὶ Καπετωλίνου τὸ β'.*
303. 304.	1. His conss. decemviri creati priores et posteriores annis II.	
305.	Barbaro et Potito.	*ὑπ. Βαρβάτου καὶ Ποτίτου.*
306.	Hermenio et Tricosto.	*ὑπ. Ἀρμενίου καὶ Τρικόστου.*
307.	Macrino et Iulio.	*ὑπ. Μακρίνου καὶ Ἰουλίου.*
308.	Furio et Capitolino.	*ὑπ. Φουρίου καὶ Καπετωλίνου τὸ γ'.*
309.	Genucio et Curtio.	*ὑπ. Γενουκίου καὶ Κουρτίου.*
310.	1. His conss. tribuni plebis facti III an. I.	
311.	Macrino et Capitolino.	*ὑπ. Μακρίνου τὸ β' καὶ Καπετωλίνου τὸ δ'.*
312.	Vibulano et Helva.	*ὑπ. Βιβουλάνου καὶ Ἑλούα.*
313.	Pacilio et Crasso.	*ὑπ. Πακέλλου καὶ Κράσσου.*
314.		*ὑπ. Μακρίνου τὸ γ' καὶ Λενάτου.*
315.	Mallio et Capitolino.	*ὑπ. Μαλλίου καὶ Καπετωλίνου τὸ ε'.*
316.	1. His conss. item tribuni plebis III ann. II.	
317.	Macrino et Pidenate.	*ὑπ. Μακρίνου τὸ δ' καὶ Φιδενάτου.*
318.	Maloginense et Grasso.	*ὑπ. Μαλογενησίου (μαλογε**σίου m. 2) καὶ Κράσσου.*
319.	Iulio et Verginio.	*ὑπ. Ἰουλίου καὶ Βεργινίου.*
320.	Capitolino et Carino.	*ὑπ. Καπετωλίνου τὸ ς' καὶ Καμερίνου.*

284 ualerio ii *S* 285 celimontano *S* ii *om.* *S* 286 capitulino *S* 287 ii *om.* *S* 295 malogenensi *S* 296 bauto *S* atractino *S* 297 publio *S* hylario S^m 298 uergeno *S* 300 capitulino *S* 302 lenato *S* capuano *S* 306 tricasto *S* 309 genutio *S* curcio S^v, lurcio S^m(b), lercio S^m(a) 311 capitolino] curcio S^v, lurcio S^m 320 capitulino *S*

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA. a. u. c.	*CHRONICON PASCHALE.*
321. 322.	
1. His conss. item tribuni plebis III an. II.	
323. Poeno et Melitono.	ὑπ. *Ποίνου καὶ Μελίτωνος.*
324. Crasso et Iulio.	ὑπ. *Κράσσου καὶ Τουλλίου.*
325. Tricipitino et Fidenatui.	ὑπ. *Τρικιπιτίνου καὶ Φιδενάτου τὸ β'.*
326. Cosso et Poeno.	ὑπ. *Κόσσου καὶ Ποίνου τὸ β'.*
327. Achilla et Mugilano.	ὑπ. *Ἀχίλλα καὶ Μουγιλάνου.*
328—330.	
1. His conss. item tribuni plebis IIII an. III.	
331. Atratino et Vibulano.	ὑπ. *Ἀτρατίνου καὶ Βιβουλάνου.*
332.	
333. Capitolino et Vibolano.	ὑπ. *Καπετωλίνου τὸ ζ' καὶ Βιβουλάνου τὸ β'.*
334—342.	
1. His conss. item tribuni plebis IIII an. VIII.	
343. Mugilano et Rutilio.	ὑπ. *Μουγιλάνου τὸ β' καὶ Ῥουτιλίου.*
344. Aemilio et Rustico.	ὑπ. *Αἰμιλίου καὶ Ῥουστικίου.*
345. Casso et Mudillino.	ὑπ. *Κάσσου καὶ Μουδιλλίνου.*
346—360.	
1. His conss. item tribuni plebis IIII et III et VI an. XV.	
361. Flabo et Camerino.	ὑπ. *Φλάβου καὶ Καμερίνου.*
362. Potito et Capitolino.	ὑπ. *Ποτίτου καὶ Καπετωλίνου.*
363—387.	
1. His conss. item tribuni plebis creati sunt annis XVIII.	
2. Postea annis IIII nemo curulis magistratus fuit.	
3. Item tribuni plebis VI.	
389. Genucio et Curtio.	ὑπ. *Γενουκίου καὶ Κουρτίου.*
388. Mamertino et Laterano.	ὑπ. *Μαμερτίνου καὶ Λατεράνου.*
390. Petito et Galva.	ὑπ. *Πετίτου καὶ Γάλβα.*
391. Mamertino II et Silla.	ὑπ. *Μαμερτίνου τὸ β' καὶ Σύλλα.*
392. Achala et Genucio.	ὑπ. *Ἄλλου καὶ Γενουκίου.*
393. Stollone et Petino.	ὑπ. *Στόλωνος καὶ Πετίνου.*
394. 395. Libone et Lenate.	ὑπ. *Λίβωνος καὶ Λενάτου.*
396. Ambusto et Proculo.	ὑπ. *Ἀμβούστου καὶ Προκούλου.*
397. Rustico et Capitolino.	ὑπ. *Ῥουστικίου καὶ Καπετωλίνου (-λίου m. 2).*
398. Ambusto II. et Laenate.	ὑπ. *Ἀμβούστου τὸ β' καὶ Λενάτου.*
399. Potito et Publicola.	ὑπ. *Ποτίτου καὶ Πουβλικόλα.*
400—402.	

---

323 peno *S* 324 melitona *S* 325 fidenato *S* 328—330 hiss C^{a} annis iii] annis ii S^{v}, annis ii .l. S^{m} 331 iubulano S^{m} 333 *om.* *S* 345 casto *S* mudilino *S* 346—360 et iii *S*, et ii *C* 362 popito *S* 363—387, 1 crati C^{1} 2 curulis] curuilis *C*, curullis *S* magister *S* 389 genutio *S* curuo *S* 392 gemitio *S* 393 sotollone *S* peteno *S* 394—395 lenate i *S* 396 proculo] pipeulo *S* 398 ambuto C^{1} lenate] CS^{m} *Pont.*, lenate iii $S^{v(a)}$, lenate ii $S^{v(b)}$

a. u. c.	*CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
403.	Roetico et Poeno.	ὑπ. Ῥουστικίου τὸ β' καὶ Ποίνου.
404.	Scipione et Lenate II.	ὑπ. Σκιπίωνος καὶ Λενάτου.
405.	Camillo et Crasso.	ὑπ. Καμίλλου καὶ Κράσσου.
406.	Corvino et Lenate III.	ὑπ. Κορβίνου καὶ Λενάτου τὸ γ'.
407.	Veneco et Torquato.	ὑπ. Βένωκος καὶ Τουρκουάτου.
408.	Corvino II et Libone.	ὑπ. Κορβίνου τὸ β' καὶ Λίβωνος.
409.	Bursone et Camerino.	ὑπ. Βού*σωνος (βουλσωνος m. 2) καὶ Καμερίνου.
410.	Rutilio et Torquato II.	ὑπ. Ῥουτιλίου καὶ Τορκουάτου τὸ β'.
411.	Corvino III et Cosco.	ὑπ. Κορβίνου τὸ γ' καὶ Κόσκου.
412.	Achala et Rutilio II.	ὑπ. Ἄλλου καὶ Ῥουτηλίου τὸ β'.
413.	Venoce II et Mamertino.	ὑπ. Βένωκος τὸ β' καὶ Μαμερτίνου.
414.	Torquato III et Musone.	ὑπ. Τορκουάτου τὸ γ' καὶ Μούσωνος.
415.	Mamertino et Seleno.	ὑπ. Μαμερτίνου καὶ Σίλωνος.
416.	Camillo et Moenio.	ὑπ. Καμίλλου καὶ Μυνίου.
417.	Festo et Longo.	ὑπ. Φίστου καὶ Λόγγου.
418.	Crasso et Dulillo.	ὑπ. Κράσσου καὶ Δουλείου.
419.	Regulo et Corvino.	ὑπ. Ῥιγούλου καὶ Κορβίνου.
420.	Albino et Galbino.	ὑπ. Ἀλβίνου καὶ Γαλβίνου.
421.		
422.	Galbino et Cosso.	ὑπ. Ἀλβίνου τὸ β' καὶ Κόσσου.
423.	Potito et Marcello.	ὑπ. Ποτίτου καὶ Μαρκέλλου.
424.	Crasso et Venoce.	ὑπ. Βράσσου καὶ Βένωκος.
425.	Mamertino II et Deciano.	ὑπ. Μαμερτίνου τὸ β' καὶ Δεκιανοῦ.
426.	Venoce II et Scipione.	ὑπ. Βένωκος τὸ γ' καὶ Σκιπίωνος.
427.	Lentulo et Silone.	ὑπ. Λεντούλου καὶ Σίλωνος.
428.	Libonio et Cursore.	ὑπ. Λίβονος καὶ Κούρσωρος.
429.	Camillo et Bruto.	ὑπ. Καμίλλου καὶ Βρούτου.
430.	His conss. tum dictator creatus Papinius Cursor et magister equitum Drusus.	Παπίνιος Κούρσωρ ἀντιγραφεὺς κατέστη, Δροῦσος στρατηγὸς ἱππέων.
431.	Longo et Ceretano.	ὑπ. Λόγγου καὶ Κερατανοῦ.
432.	Cursore et Sullo.	ὑπ. Κούρσορος τὸ β' καὶ Σύλλου.
433.	Galbino et Balbino.	ὑπ. Γαλβίνου καὶ Βαλβίνου.
434.	Cursore II et Filone.	ὑπ. Κούρσορος τὸ γ' καὶ Σίλωνος.
435.	Papino et Gaeretano.	ὑπ. Παπηνίου καὶ Κερατανοῦ.
436.	Venoce et Flaccino.	ὑπ. Βένωκος καὶ Φλάκου.
437.	Barbulo et Bubulco.	ὑπ. Βαλβούλου καὶ Βουβούλκου.
438.	Rutilio et Laenate.	ὑπ. Ῥουτιλίου καὶ Λενάτου.
439.	Cursore III et Lenate II.	ὑπ. Κούρσορος τὸ δ' καὶ Λενάτου τὸ β'.
440.	Saminte et Longo.	ὑπ. Σαμνήτου καὶ Λόγγου.
441.	Cursore IIII et Bubulco II.	ὑπ. Κούρσορος τὸ ε' καὶ Βουβούλκου τὸ β'.
442.	Maximo et Musone.	ὑπ. Μαξίμου καὶ Μούσωνος.
443.	Bubulco III et Barbula.	ὑπ. Βουβούλκου τὸ γ' καὶ Βαρβούλου.

403 retico *S* 404 lenate iii *S* 406 lenato iiii *S* 407 uenteco *S* torquato i *S*v (*non S*m *Pont.*) 411 coco *C*2, cosco *S* 412 rutilio ii et achala *S* 413 ueneco *S* 424 uenote *S* 425 datiano *S*v, daciano *S*m 426 uenote (*om.* ii) *S* 427 philone *S*v, phylone *S*m 429 cunullo *S* 430 apinius *S* drusus] rufus *S* 433 et albino *S* 434 ii] iii *S* philone *S*v, phylone *S*m *Pont.* 435 geretano *S* 439. 440 *om. S* 441 ii *om. S* 442 nusone *S*

a. u. c.	*CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
444.	Rullo et Rutilio.	ὑπ. Ῥούλλου (ῥοαλλου *m. 1 ut vid.*) καὶ Ῥουτιλίου.
445.	His conss. tum dictator Cursor et magister aequitum Bubulcus.	ἐπὶ τῶν προκειμένων ὑπάτων γέγονε μάγιστρος Βούβουλκος.
446.	Musone II et Rullo II.	ὑπ. Μούσωνος τὸ β' καὶ Ῥούλλου τὸ β'.
447.	Appio Geco et Violente.	ὑπ. Ἀπίου καὶ Βιόλεντος.
448.	Remulo et Albino.	ὑπ. Ῥεμούλου καὶ Ἀλβίνου.
449.	Metello et Minucio.	ὑπ. Μετέλλου καὶ Μινουκίου.
450.	Semfronio et Faberio.	ὑπ. Σεμπρωνίου καὶ Φαβερίου.
451.	Lentulo et Abentesi.	ὑπ. Λεντούλου καὶ Ἀβεντησίου.
452.	Dentone et Emilio.	ὑπ. Δεντωνίου καὶ Αἰμιλίου.
453.	His conss. item Corvinus dictator et Aemilius magister equitum mensibus VI: deinde fuerunt	
454.	Corvino et Pansa.	ὑπ. Κορβίνου καὶ Πάνσα.
455.	Poetico et Torquato.	ὑπ. Πετίτου καὶ Τορκουάτου.
456.	Scipione et Maximo.	ὑπ. Σκιπίωνος καὶ Μαξίμου.
457.	Rullo III et Musone III.	ὑπ. Ῥούλλου τὸ γ' καὶ Μούσωνος τὸ γ'.
458.	Claudio et Violente.	ὑπ. Κλαυδίου καὶ Βιόλεντος.
—	Rullo IIII et Musone IIII.	ὑπ. Ῥούλλου τὸ δ' καὶ Μούσωνος τὸ δ'.
—	Claudio II et Violente II.	ὑπ. Κλαυδίου καὶ Βιόλεντος τὸ β'.
459.	Rullo V et Musone V.	ὑπ. Ῥούλλου τὸ ε' καὶ Μούσωνος τὸ ε'.
460.	Metello et Regulo.	ὑπ. Μετέλλου καὶ Ῥιγούλου.
461.	Cursore et Maximo.	ὑπ. Κούρσορος καὶ Μαξίμου.
462.	Maximo Gurgite et Braccho.	ὑπ. Μαξίμου τὸ β' καὶ Βράκχου.
463.	Metello II et Vulbo.	ὑπ. Μετέλλου τὸ β' καὶ Βούλβου.
464.		
465.	Maximo et Noctuo.	ὑπ. Μαξίμου τὸ γ' καὶ Μούσωνος τὸ ς'.
466.	Cremulo et Albino.	ὑπ. Κρεμούλου καὶ Ἀλβίνου.
467.	Marcello et Rutilio.	ὑπ. Μαρκέλλου καὶ Ῥουτιλίου.
468.	Potito et Petito.	ὑπ. Ποτίτου καὶ Πετίτου.
469.	Lepido et Caecina.	ὑπ. Λεπίδου καὶ Κεκίννα.
470.	Tacio et Dantone.	ὑπ. Τακίου καὶ Δέντωνος.
471.	Dolabella et Maximo.	ὑπ. Δολαβέλλα καὶ Μαξίμου.
472.	Lucio et Papo.	ὑπ. Λουκίου καὶ Πάππου.
473.	Barbula et Philippo.	ὑπ. Βαρβούλου καὶ Φιλίππου.
474.	Lebyino et Caeruntano.	ὑπ. Λεβϊΐνου καὶ Κουρουγκανίου.
475.	Caverione et Murone.	ὑπ. Καβερίωνος καὶ Μούρωνος.
476.	Lucinio et Papo.	ὑπ. Λουσκίνου καὶ Πάππου τὸ β'.
477.	Rufino et Bubulco.	ὑπ. Ῥουφίνου καὶ Βουβούλκου.
478.	Gurgito et Clepyno.	ὑπ. Γοργίτου καὶ Κλεπυΐνου.
479.	Benago et Lentulo.	ὑπ. Βενάκου καὶ Λεντούλου.
480.	Benago II et Merinda.	ὑπ. Βενάκου τὸ β' καὶ Μερένδου.

446 ii] iii *S* ii *om. S* 447 apio *S* 449 minucio *S* 450 simphronio S^v, symfronio S^m 453 fuerant *S* 456 sepione *S* 457 *fin.* iii *om. S* 458 niolento *S* *ante* 459 claudio ii] claudio iiii C^a 462 brachio *S* 467 marcello] metello *S* 468 potito] porberto *S* 469 cetinio S^v, ce-inio S^m [1], cerinio S^m [2]) 470 tatio *S* 472 lutio S^m 473 philippo *C*, phylippo S^m 474 lebyino] CS^m, lebyno S^v teruntano *S* 475 cauertone *S* 476 papa S^v 477 bufino *S* 478 lepino *S* 480 meringa *S*

a. u. c.	*CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
481.	Licinio et Cambia.	ὑπ. Λικιννίου καὶ Καμβίου.
482.	Cursore et Maximo.	ὑπ. Κούρσορος καὶ Μαξίμου.
483.	Claudio et Clepisnate.	ὑπ. Κλαυδίου καὶ Κλεψινάτου.
484.		
485.	Gallo Sabino et Pisone.	ὑπ. Γάλλου καὶ Πίκτορος.
486.	Simfronio Sapiente et Rufo.	ὑπ. Σεμπρωνίου καὶ Ῥούφου.
487.	Regulo et Libone.	ὑπ. Ῥηγούλου καὶ Λίβωνος.
488.	Fabio Pictore et Pecta.	ὑπ. Φαβίου Πίκτορος καὶ Πέτα.
489.	Maximo et Vitulo.	ὑπ. Μαξίμου καὶ Βιτούλου.
490.	Theudace et Flacco.	ὑπ. Θαυγάτου καὶ Φλάκου.
491.	Maximo et Crasso.	ὑπ. Μαξίμου τὸ β' καὶ Κράσσου.
492.	Albino et Vituitulo.	ὑπ. Ἀλβίνου καὶ Βιτούλου.
493.	Flacco II et Crasso II.	ὑπ. Φλάκου τὸ β' καὶ Κράσσου τὸ β'.
494.	Scipione Asinae et Dulilio.	ὑπ. Σκιπίωνος καὶ Δουλίου.
495.	Scipione et Floro.	ὑπ. Σκιπίωνος τὸ β' καὶ Φλόρου.
496.	Catacaeno et Patreulo.	ὑπ. Κατακένου καὶ Πατερεύλου.
497.	Regulo et Blaeso.	ὑπ. Ῥιγούλου καὶ Βλέσου.
498.	Vulsone et Decio.	ὑπ. Βούλσωνος καὶ Δεκίου.
	1. His conss. cui suffectus Regulus.	
499.	Paetino et Paulo.	ὑπ. Πετίνου καὶ Παύλου.
500.	Scipione et Catatione.	ὑπ. Σκιπίωνος καὶ Κατακίωνος.
501.	Capitone et Blaeso.	ὑπ. Καπίτωνος καὶ Βλέσου (*a m. 2 in litura*) τὸ β'.
502.	Cotta et Gemito.	ὑπ. Κόττα καὶ Γεμίνου.
503.	Metello et Papo.	ὑπ. Μετέλλου καὶ Πάππου.
504.	Regulo II et Vulsone.	ὑπ. Ῥιγούλου τὸ β' καὶ Βούλσωνος.
505.	Pulchro et Pulchro.	ὑπ. Πούλχρου καὶ Πούλχρου.
506.	Cotta II et Gemino II.	ὑπ. Κόττα τὸ β' καὶ Γεμίνου τὸ β'.
507.	Metello et Buteone.	ὑπ. Μετέλλου τὸ β' καὶ Βουτέωνος.
508.	Crasso et Licinio.	ὑπ. Κράσσου καὶ Λικιννίου.
509.	Buteone II et Bullo.	ὑπ. Βουτέωνος τὸ β' καὶ Βούλβου.
510.	Torquato et Blaeso.	ὑπ. Τορκουάτου καὶ Βλέσου.
511.	Fundolo et Gallo Longo.	ὑπ. Φουνδούλου καὶ Γάλλου.
512.	Catulo et Albino.	ὑπ. Κατούλλου καὶ Ἀλβίνου.
513.	Torquato et Catone.	ὑπ. Τορκουάτου καὶ Κάτωνος.
514.	Gentone et Tuditano.	ὑπ. Κέντωνος καὶ Τουδινάτου.
515.	Tuncino et Falcone.	ὑπ. Τογκίνου καὶ Φάλκωνος.
516.	Graccho et Falcone.	ὑπ. Γράκχου καὶ Φλάκου.
517.	Claudio.	ὑπ. Κλαυδίου
518.	Lentulo et Varo.	καὶ Οὐάρου.
519.	Torquato et Volbo.	ὑπ. Τορκουάτου τὸ β' καὶ Βούλβου.
520.	Albino et Rogo.	ὑπ. Ἀλβίνου τὸ β' καὶ Ῥόγου.
521.	Maximo et Machone.	ὑπ. Μαξίμου καὶ Μάλχωνος.
522.	Lepido et Baluulo.	ὑπ. Λεπίδου καὶ Βαλβούλου.

483 claudia *S* lepisnate *S* 487 buuigulo *S* 488 pictore] et pictore *C*[1] 489 pecta] *S*, poeta *C* 490 teudace *S* 492 uituuilo *S* 493 crasso ii] crasso *S* 494 scripione *C* asine *S* dullilio *S* 496 cataceno *S*v(1)m, caraceno *S*v(2) 497 bleso *S* 497, 1 cui *om. S*v; *fortasse fuit* uni suffectus] s. est *S* 499 petito *S* 501 blero *S* 504 ii *om. S* uulso *S* 510 blaeso] bipoto *S* 516 *om. S* 518 dentulo *S*v

a. u. c.	*CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
523.	Matone et Masone.	ὑπ. *Μάτωνος καὶ Μάσωνος.*
524.	Balvulo II et Pera.	ὑπ. *Βαλλιόλου καὶ Πέρου.*
525.	Albino et Cetutimalo.	ὑπ. *Ἀλβίνου τὸ γ' καὶ Κεντουμάλου.*
526.	Gurga et Maximo Vero.	ὑπ. *Γούργα καὶ Μαξίμου.*
527.	Flacco et Regulo.	ὑπ. *Φλάκου καὶ Ῥιγούλου.*
528.	Maximo Messala et Arustio.	ὑπ. *Μαξίμου καὶ Ἀρουστίου.*
529.	Papo et Regulo.	ὑπ. *Πάππου καὶ Ῥιγούλου τὸ β'.*
530.	Torquato et Papo.	ὑπ. *Τορκουάτου καὶ Πάππου τὸ β'.*
531.	Flaminino et Filone.	ὑπ. *Φλαμινίνου καὶ Φίλου.*
532.	Scipione et Marcello.	ὑπ. *Σκιπίωνος καὶ Μαρκέλλου.*
533.	Scipione Nasica et Rufo.	ὑπ. *Σκιπίωνος τὸ β' καὶ Ῥούφου.*
534.	Catulo et Filone.	ὑπ. *Κατούλλου καὶ Φίλωνος.*
535.	Paulo et Salinatore.	ὑπ. *Παύλου καὶ Σαλινάτορος.*
536.	Scipione et Longo.	ὑπ. *Σκιπίωνος τὸ γ' καὶ Λόγγου.*
537.	Gemino et Flaminio 1. His conss. cui suffectus Regulus.	ὑπ. *Γεμίνου καὶ Φλαμινίνου.*
538.	Paulo II et Varrone.	ὑπ. *Παύλου τὸ β' καὶ Βάρρωνος.*
539.	Fabio Maximo et Gracho.	ὑπ. *Φαβίου Μαξίμου καὶ Γράκχου.*
540.	Fabio Maximo II et Marcello.	ὑπ. *Φαβίου Μαξίμου τὸ β' καὶ Μαρκέλλου τὸ β'.*
541.	Maximo et Graccho.	ὑπ. *Μαξίμου καὶ Γράκχου* (*τὸ β' add. m. rec.*).
542.	Pulchro et Flacco.	ὑπ. *Πούλχρου καὶ Φλάκου.*
543.	Galva et Centumalo.	ὑπ. *Γάλβα καὶ Κεντουμάλου.* 1. *Εἴδωλον τῆς Ῥέας μητρὸς θεῶν ἀπὸ Φρυγίας ἐν Ῥώμῃ ἀπηνέχθη.*
544.	Lebyino et Marcello.	ὑπ. *Λεβύїνου καὶ Μαρκέλλου τὸ γ'.*
545.	Fabio et Flacco.	ὑπ. *Φαβίου καὶ Φλάκου τὸ β'.*
546.	Marcello et Crispino.	ὑπ. *Μαρκέλλου τὸ δ' καὶ Κρισπίνου.*
547.	Nerone et Salinatore.	ὑπ. *Νέρωνος καὶ Σαλινάτορος.*
548.	Metello et Filone.	ὑπ. *Μετέλλου καὶ Φίλωνος.*
549.	Scipione et Crasso Divite.	ὑπ. *Σκιπίωνος καὶ Κράσσου.*
550.	Cethego et Tuditano.	ὑπ. *Κεθήγου καὶ Τουδιτάνου.*
551.	Caepione et Servilio.	ὑπ. *Σκιπίωνος τὸ β' καὶ Σερβιλίου.*
552.	Nerone et Servilio.	ὑπ. *Νέρωνος τὸ β' καὶ Σερβιλίου τὸ β'.*
553.	Lentulo et Peto.	ὑπ. *Λεντούλου καὶ Πέτου.*
554.	Galba II et Cotta.	ὑπ. *Γάλβα τὸ β' καὶ Κόττα.*
555.	Lentulo et Tappulo.	ὑπ. *Λεντούλου τὸ β' καὶ Ταππούλου.*
556.	Flaminino et Peto.	ὑπ. *Φλαμηνίνου καὶ Πέτου τὸ β'.*
557.	Cethego et Rufo.	ὑπ. *Κεθήγου τὸ β' καὶ Ῥούφου.*
558.	Porphyrio et Marcello.	ὑπ. *Πορφυρίου καὶ Μαρκέλλου.*
559.	Festo et Flacco.	ὑπ. *Φίστου καὶ Φλάκου.*
560.	Scipione Africano et Longo.	ὑπ. *Σκιπίωνος τὸ γ' καὶ Λόγγου.*
561.	Merrulla et Hermo.	ὑπ. *Μερούλου καὶ Ἕρμου.*

523 matone] mazone S^{v} 525 cetutamalo C^{1} 526 burga *S* 531 philone S^{v}, phylone S^{m} 535 salmatoro S^{v}(b), salmatorio S^{v}(a), calmatoro S^{m} 537 gemino] metello S^{m}(1) fleminino *S* 537, 1 cui *om.* S^{m}(2)v 539 grecho *C* 540. 541 *om. S* 541 greecho C^{a} 542 flaco *S* 544 lebuino *S* 547 salmatore S^{m} 550 caethego *C* 551 cepione *S* 552 *om.* S^{v}(a) 554 cotta] cotta et C^{a} 555 capulo *S* 557 caethego S^{m} 558 porfirio *S* 569 africano *om S* 561 merulla *S*

a. u. c.	*CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
562.	Flaminino et Ahenobarbo.	ὑπ. *Φλαμινίνου τὸ β΄ καὶ Ἀηνοβάρβου.*
563.	Glabrione et Nasica.	ὑπ. *Γλαβρίωνος καὶ Νασίκου.*
564.	Scipione et Lellio.	ὑπ. *Σκιπίωνος τὸ δ΄ καὶ Λελίου.*
565.	Vulsone et Nobiliore.	ὑπ. *Βούλσονος καὶ Νοβιλιόρου.*
566.	Salinatore et Messala.	ὑπ. *Σαλινάτορος καὶ Μεσάλα.*
567.	Lepido et Flaminio.	ὑπ. *Λεπιδίου καὶ Φλαμινίνου.*
568.	Albino et Philippo.	ὑπ. *Ἀλβίνου καὶ Φιλίππου.*
569.	Pulchro et Tuditano.	ὑπ. *Πούλχρου καὶ Τουδιτάνου.*
570.	Pulchro II et Licinio.	ὑπ. *Πούλχρου τὸ β΄ καὶ Λικιννίου.*
571.	Labaeme et Marcello.	ὑπ. *Λαβέμου καὶ Μαρκέλλου.*
572.	Pamfilio et Paulo.	ὑπ. *Παμφίλου καὶ Παύλου.*
573.	Cethego et Pamfilio.	ὑπ. *Κεθήγου καὶ Παμφίλου τὸ β΄.*
574.	Albino et Pisone.	ὑπ. *Ἀλβίνου καὶ Πίσωνος.*
575.	Acindyno et Flacco.	ὑπ. *Ἀκινδύνου καὶ Φλάκου.*
576.	Bruto et Vulsone.	ὑπ. *Βρούτου καὶ Βούλσωνος.*
577.	Pulchro et Graccho.	ὑπ. *Πούλχρου καὶ Γράκχου.*
578.	Scipione et Petico.	ὑπ. *Σκιπίωνος καὶ Πετίνου.*
579.	Lepido II et Scaebola.	ὑπ. *Λεπίδου καὶ Σκεβόλου.*
580.		
581.	Albino et Benenate.	ὑπ. *Ἀλβίνου καὶ Βενάτου.*
582.	Lenate et Aelio.	ὑπ. *Λενάτου καὶ Αἰμιλίου.*
583.	Crasso et Longo.	ὑπ. *Κράσσου καὶ Λόγγου.*
584.	Macrino et Serrano.	ὑπ. *Μακρίνου καὶ Βεῤῥάνου.*
585.	Philippo et Caepione.	ὑπ. *Φιλίππου καὶ Πίσωνος.*
586.	Paulo et Crasso.	ὑπ. *Παύλου καὶ Κράσσου.*
587.	Paeto et Penno.	ὑπ. *Πέτου καὶ Πέννου.*
588.	Gallo et Claudio.	ὑπ. *Γάλλου καὶ Κλαυδίου.*
589.	Torquato et Octabio.	ὑπ. *Τορκουάτου καὶ Ὀκταβίου.*
590.	Torquato II et Longino.	ὑπ. *Τορκουάτου τὸ β΄ καὶ Λογγίνου.*
591.	Graccho et Talina.	ὑπ. *Γράκχου καὶ Ταλίνου.*
592.	Scipione Nasica et Figulo. 1. His conss. in horum locum, quia vitio creati erant, sufficiuntur Lentulus et Domitius.	ὑπ. *Σκιπίωνος Νασίκα καὶ Φιγούλου.*
593.	Messala et Carbone.	ὑπ. *Μεσσαλᾶ καὶ Κάρβωνος.*
594.	Gallo et Cethego.	ὑπ. *Γάλλου καὶ Κεθήγου.*
595.	Dolabella et Fulvino Nobilius.	ὑπ. *Δολαβέλλα καὶ Φουλβίνου.*
596.	Lepido et Lenate II.	ὑπ. *Λεπίδου καὶ Λενάτου.*
597.	Caesare et Horeste.	ὑπ. *Καίσαρος καὶ Ὀρέστου.*
598.	Lentulo et Figulo.	ὑπ. *Λεντούλου καὶ Φιγούλου.*
599.	Nasica et Marcello.	ὑπ. *Νασίκου καὶ Μαρκέλλου.*

562 flaminio *C* habonbarbo *S* 565 uulscone *S* 566 messalue *S* 567 laepido *C* flaminino *S* 571 labeme *S* 572 pamphilio S^{v}, pamphylio S^{m} 573 cetegio *S* pamphilio S^{v}, pamphylio S^{m} 575 acyndyno C^{a}, acendino *S* 577 gracho *S*, gracco C^{a} 578 petito *S* 579 cabola *S* 581 benenato *S* 583 crassa S^{m}(a) *Pont.* 585 phylippo S^{m} carpione *S* 587 peto S^{mv}(b), petito S^{v}(a), paetto C^{a} paemno *C* 589 *om.* *S* 590 ii] iii *S* 591 gracho *S* 592, 1 quia uitio] qui auctio *C*, qui autio *S* sufficiunt *C* 593 missala *S* 594 cetgo *S* 595 dolobella *S* fuluitio *S* 597 cesare *S* horestae *C*

a. u. c.	*CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
600.	Opimio et Albino.	ὑπ. *Ὀπιμίου καὶ Ἀλβίνου.*
601.	Nobiliore et Lausco.	ὑπ. *Νοβιλιόρου καὶ Λαύσου.*
602.	Marcello II. et Flacco.	ὑπ. *Μαρκέλλου τὸ β' καὶ Φλάκου.*
603.	Loculo et Albino.	ὑπ. *Λουκούλλου καὶ Ἀλβίνου.*
604.	Flaminino et Balbo.	ὑπ. *Φλαμινίνου καὶ Βάλβου.*
605.	Censorino et Manilio.	ὑπ. *Κενσωρίνου καὶ Μανιλίου.*
606.	Albino et Pisone.	ὑπ. *Ἀλβίνου τὸ β' καὶ Πίσωνος.*
607.	Scipione Aemilii et Druso.	ὑπ. *Σκιπίωνος καὶ Δρούσου.*
608.	Lentulo et Numicio.	ὑπ. *Λεντούλου καὶ Νουμικίου.*
609.	Maximo Aemilii et Manono.	ὑπ. *Μαξίμου καὶ Μανκίου.*
610.	Galva et Cotta.	ὑπ. *Γάλβα καὶ Κόττα.*
611.	Claudio et Metello.	ὑπ. *Κλαυδίου καὶ Μετέλλου.*
612.	Metello II et Maximo.	ὑπ. *Μετέλλου τὸ β' καὶ Μαξίμου.*
613.		
614.	Cepione et Lacrio.	ὑπ. *Σκιπίωνος καὶ Λακαίου.*
615.	Baenate et Pisone.	ὑπ. *Βενάτου καὶ Πίσωνος.*
616.	Nasica Rabione et Bruto.	ὑπ. *Νασίκα καὶ Βρουττίου*
617.	Lepido Porcina et Mancino.	ὑπ. *Λεπίδου καὶ Φλαμίνου.*
618.	Philo et Servilio.	ὑπ. *Φίλου καὶ Σερβιλίου.*
619.	Flacco et Pisone.	ὑπ. *Φλάκου καὶ Πίσωνος.*
620.	Scipione Africano et Flacco.	ὑπ. *Σκιπίωνος καὶ Φλάκου τὸ β'.*
621.	Scaevola et Calpurnio.	ὑπ. *Σκεβόλου καὶ Καλπουρνίου.*
622.	Laenate et Rutilio.	ὑπ. *Λενάτου καὶ Ῥουτιλίου.*
623.	Crasso et Flacco.	ὑπ. *Κράσσου καὶ Φλάκου.*
624.	Lentulo et Perperna.	ὑπ. *Λεντούλου καὶ Περπέρνου (πεπέρνου m.2).*
625.	Auditano et Anulio.	ὑπ. *Αὐδινάτου καὶ Ἀνουλλίνου.*
626.	Octavio et Rufo.	ὑπ. *Ὀκταβίου καὶ Ῥούφου.*
627.	Longino et Cinna.	ὑπ. *Λογγίνου καὶ Κεκίννα.*
628.	Lepido et Oreste.	ὑπ. *Λεπίδου καὶ Ὠρέστου.*
629.	Ipseo et Flacco.	ὑπ. *Ἰψέου καὶ Φλάκου.*
630.	Longino et Bulvino.	ὑπ. *Λογγίνου τὸ β' καὶ Βολβίνου.*
631.	Metello et Flaminino.	ὑπ. *Μετέλλου καὶ Φλαμινίνου.*
632.	Ahenobarbo et Faenio.	ὑπ. *Ἀενοβάρβου καὶ Φαινίου.*
633.	Opimio et Maximo Aemilii.	ὑπ. *Ὀπιμίου καὶ Μαξίμου.*
634.	Manilio et Carba.	ὑπ. *Μανιλίου καὶ Κάρβου.*
635.	Metello et Cotta.	ὑπ. *Μετέλλου τὸ β' καὶ Κόττα.*
636.	Catone et Marcio Rega.	ὑπ. *Κάτωνος καὶ Μαρκίου.*
637.	Metello Diademeo et Sinerebula.	ὑπ. *Μετέλλου τὸ γ' καὶ Σινερεβούλου.*
638.	Geta et Maximo Seculiano.	ὑπ. *Γέτα καὶ Μαξίμου.*
639.	Scauro et Metello.	ὑπ. *Σκαύρου καὶ Μετέλλου.*

600 et albino *om.* *S* 601 nobiliore *om.* *S* lausio *S* 602 ii *om.* *S* 603 letulo *S* 604 flamminino *Sp* balbo] albe *S* 607 aemilii] emulo *S* 608 numitio *S* 609 aemilii] milio *S* manano *S* 615 benate *S* 616 narsica *C* raptone *S* 617 porcina] nercina *S* mancina *Ca* 618 philo] plubo *S* seruilio] teruispio *S* 619 *om.* *S* 620 affricano *Svp* et flacco] et pisone et flacco *S* 621 scenola *S* calphurnio *Sm*, ealphurnio *Svp* 622 lenate *S* 624 pertana *S* 625 aeuilio *S* 627 uinna *S* 628 horeste *S* 629 irseo *S* 630 boluino *S* 631 fleminino *S* 632 ahenobarbae *Sm*, haenobarbe *Svp* fenuo *S* 633 optimo *S* emilio *S* 635 carta *S* 637 diademate *S* sintrebula *S* 638 maximino *S* 639 scauriae *Sm*, scaurie *Svp*

a. u. c.	*CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
640.	Balbo et Catone.	*ὑπ. Βάλβου καὶ Κάτωνος.*
641.	Metello et Carbone.	*ὑπ. Μετέλλου τὸ δ' καὶ Κάρβωνος.*
642.	Bruto et Peone.	*ὑπ. Βρούτου καὶ Πέονος.*
	1. His conss. initium belli Iugurthini.	
643.	Nasica Scipione et Bestia Calpurnio.	*ὑπ. Νασικάρτου καὶ Βεστίου.*
644.	Rufo et Albino.	*ὑπ. Ῥούφου καὶ Ἀλβίνου.*
645.	Metello Numidico et Silano.	*ὑπ. Μετέλλου τὸ ε' καὶ Σιλάνου.*
646.	Sulpicio et Scauro.	*ὑπ. Σουλπικίου καὶ Σκαύρου.*
647.	Longino et Marino.	*ὑπ. Λογγίνου καὶ Μαρίου.*
648.	Serrano et Caepione.	*ὑπ. Σεῤῥάνου καὶ Σκιπίωνος.*
	1. His conss. natus est Cicero die VIII k. Mai.	
649.	Rufo et Mallio.	*ὑπ. Ῥούφου τὸ β' καὶ Μαλλίου.*
650.	Mario II et Timbria.	*ὑπ. Μαρίου τὸ β' καὶ Φιμβρίου.*
651.	Mario III et Oreste.	*ὑπ. Μαρίου τὸ γ' καὶ Ὀρέστου.*
652.	Mario IIII et Catullo.	*ὑπ. Μαρίου τὸ δ' καὶ Κατούλλου.*
653.	Mario V et Aquilio.	*ὑπ. Μαρίου τὸ ε' καὶ Ἀκυλίου.*
654.	Mario VI et Flacco.	*ὑπ. Μαρίου τὸ ϛ' καὶ Φλάκου.*
655.	Antonio et Albino.	*ὑπ. Ἀντωνίνου καὶ Ἀλβίνου.*
656.	Metello Nepote et Tito Didio.	*ὑπ. Μετέλλου τὸ ϛ' καὶ Κιτιδίου.*
657.	Lentulo et Crasso.	*ὑπ. Λεντούλου καὶ Κράσσου.*
658.	Achenobardo et Longino.	*ὑπ. Ἀενοβάρβου καὶ Λογγίνου.*
659.	Crasso et Scebola.	*ὑπ. Κράσσου καὶ Σκεβόλου.*
660.	Galva et Ahenobarbo.	*ὑπ. Βάλβου καὶ Ἀενοβάρβου.*
661.	Flacco et Herennio.	*ὑπ. Φλάκου καὶ Ἐρεννίου.*
662.	Pulchro et Perperna.	*ὑπ. Φούλκου καὶ Περπέρνου.*
663.	Philippo et Cesare.	*ὑπ. Φιλίππου καὶ Κέσαρος.*
664.	Caesare et Lupo.	*ὑπ. Καίσαρος καὶ Λούππου.*
665.	Strabone et Catone.	*ὑπ. Στράβωνος καὶ Κάτωνος.*
666.	Sylla et Rufo.	*ὑπ. Σύλλου καὶ Ῥούφου.*
667.	Octabio et Cinna.	*ὑπ. Ὀκταβίου καὶ Κίννα.*
668.	Mario VII et Cinna II.	*ὑπ. Μαρίου τὸ ζ' καὶ Κίννα τὸ β'.*
	1. His conss. natus est Salustius die kal. Oct.	*Σαλούστιος ἐγεννήθη καλάνδαις ὀκτωβρίαις.*
669.	Cinna III et Carbone.	*ὑπ. Κίννα τὸ γ' καὶ Κάρβωνος.*
670.	Carbone II et Scribonio.	*ὑπ. Κάρβωνος τὸ β' καὶ Σκριβωνίου.*
671.	Scipione et Narbone.	*ὑπ. Σκιπίωνος καὶ Νάρβωνος.*
672.	Carbone III et Mario.	*ὑπ. Κάρβωνος τὸ γ' καὶ Μαρίου τὸ β'.*
673.	Diecula et Dolabella.	*ὑπ. Φουσκούλου καὶ Δολαβέλλα.*
674.	Sylla et Metello Pio.	*ὑπ. Σύλλου καὶ Μετέλλου.*
675ª.	Vitia et Pulcro.	*ὑπ. Βιτία καὶ Πούλχρου.*
675ᵇ.	Claudio et Servilio.	*ὑπ. Κλαυδίου καὶ Σερβιλίου.*

640 ballo *S* 642 porone *S* initum belli iugurthini *C*, initum est bellum ligurtinum (liguricum *Sp*) *S* 643 calphurnio *Svp*, calphurno *Sm* 645 metullo *S* silanus *C* 646 sculpicio *Cb*, sculpicius *Ca*, sulpitio *Sm* 647 mario *Cb* 648 serranno *Smv*, seranno *Sp* cepiano *S* 650 timbia *S* 651 horeste *S* 652 tarullo *S* 654 fleco *Ca* 656 tito didio] nodidentulo *S* 658 atenobarbo *S* 659 sebela *S* 660 aenebarbo *S* 661 berennio *S* 662 perpenno *S* 663 phylippo *Sm* 664 cesare *Svp* 665 cesare *S* 666 silla *Svp* 670 sóribonio *S* 671 carbone *S* 673 direula *Sm*, dirtula *Svp* 674 silla *Svp* pio] pro *S* 675 uitia] natio *S*

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA. a. u. c.	*CHRONICON PASCHALE.*
676. Lepido et Catullo.	ὑπ. Λεπίδου καὶ Κατούλλου.
677. Bruto et Mamerco.	ὑπ. Βρούτου καὶ Μαμέρκου.
678. Octavio et Curione.	ὑπ. Ὀκταβίου καὶ Κουρίωνος.
679.	
680. Lucullo et Micotta.	ὑπ. Λουκούλλου καὶ Μικούττου.
681. Marco Lucullo et Cassio Longino.	ὑπ. Μαρκέλλου καὶ Κασίου.
682. Cn. Lentulo et Gellio.	ὑπ. Γεντούλου καὶ Γελλίου.
683. Plendulo et Oreste.	ὑπ. Πλενδούλου καὶ Ὀρέστου.
684. Pompeio et Crasso.	ὑπ. Πομπηΐου καὶ Κράσσου.
685. Hortensio et Metello.	ὑπ. Ὁρτησίου καὶ Μετέλλου.
1. His conss. natus est Vergilius die id. Oct.	1. Βιργίλιος ἐγεννήθη.
686. Marcio Rege et Metello.	ὑπ. Μαρκίου Ῥήγου καὶ Μετέλλου τὸ β'.
687. Pisone et Galbrione.	ὑπ. Πίσωνος καὶ Γλαβρίωνος.
688. Bulcacio et Tullo.	ὑπ. Βουλκακίου καὶ Τούλλου.
689. Cotta et Torquato.	ὑπ. Κόττου καὶ Τορκουάτου.
690. Lucio Caesare et Figulo.	ὑπ. Λουκίου Καίσαρος καὶ Φιγούλου.
691. Cicerone et Antonino.	ὑπ. Κικέρωνος καὶ Ἀντωνίνου.
1. His conss. bellum Catilinae gestum est.	
692. Silana et Murena.	ὑπ. Σιλανοῦ καὶ Μουρινά.
693. Pisone Frugi et Messa Nigro.	ὑπ. Πίσωνος καὶ Μεσσάλα.
694. Afronio et Metello Cedere.	ὑπ. Ἀφρανίου καὶ Μετέλλου.
695. Decio Caesare et Bibolo.	ὑπ. Δεκίου Καίσαρος καὶ Βιβουλάνου.
696. Pisone et Gabinio.	ὑπ. Πίσωνος καὶ Γαβίνου.
697. Lentulo et Marcello Nepote.	ὑπ. Λεντούλου καὶ Μαρκέλλου. 1. [Πομπήιος ὁ μέγας Ῥωμαίων στρατηγὸς αὐτοκράτωρ προσηγορεύθη] καὶ θεμέλιοι θεάτρου ὑπ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν ἐν Ῥώμῃ. *Cf. Syncellus p. 566 et Hieronymus a. Abr. 1956.*
698. Marcellino et Philippo.	ὑπ. Μαρκέλλου τὸ β' καὶ Φιλίππου.
699. Pompeio II et Crasso.	ὑπ. Πομπηΐου καὶ Κράσσου.
700. Achenobarbo et Pulchro.	ὑπ. Ἀενοβάρβου καὶ Πούλχρου. 1. Κικέρων ὁ ῥήτωρ ἀπὸ ἐξορίας μετεκλήθη διὰ μηνῶν ιϛ'.
701. Balbino et Messala.	ὑπ. Βαλβίνου καὶ Μεσσάλα. 1. Γάϊος Ἰούλιος Καῖσαρ πρὸς Ἕλληνας ἐπολέμει.
702. Pompeio III et Metello Scripione.	ὑπ. Πομπηΐου τὸ β' καὶ Μετέλλου. 1. Πομπήιος ὁ μέγας τὸ κτισθὲν ὑπ' αὐτοῦ θέατρον ἀφιέρωσεν καὶ θεωρίας ἐπετέλεσεν ἐν αὐτῷ δι' ἐλεφάντων σα-

677 broto *S* mamerto *S* 678 octauo *S* curaone *S* 681 longo *S* 682 cn. *om. S* 683 pendulo *Sp* horeste *S* 685, 1 uirgilius *S* 686 mitello *S* 688 bulceio *S* 690 cesare *S* 691 antonio *S* 692 silene *S* murene *S* 694 affronio *Sp* 695 cesare *S* biliolo *S* 698 phylippo *Smv* 700 achenobarbo *CSm a*, achonobarbo *Sm(b)vp* 702 scipione *Cb*

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA. (a. u. c.)	*CHRONICON PASCHALE.*
	ράκοντα (sic) καὶ ἱππέων τ' καὶ πεζῶν ω' καὶ μονομάχων χ', ἐλεφαντομαχίαν ποιήσας.
703. Rufo et Marcello.	ὑπ. Ῥούφου καὶ Μαρκέλλου.
704. Marcello et Paulo.	ὑπ. Μαρκέλλου τὸ β' καὶ Παύλου.
705. Lentulo et Marcello.	ὑπ. Λεντούλου καὶ Μαρκέλλου.
706. Caesare et Servilio Isaurico.	ὑπ. Γαΐου Ἰουλίου Καίσαρος καὶ Σερβιλίου.
707. Caleno et Vatino.	ὑπ. Καλίνου καὶ Βατίνου. 1. Ἀρχὴ Γαΐου Ἰουλίου Καίσαρος καὶ Πομπηίου Πτολεμαίου τοῦ καὶ Λεπίδου. 2. Γάϊος Ἰούλιος Καῖσαρ Γαλάτας εἰς τέλειον νικήσας εἰς Ῥώμην ἐπανῆλθεν.
708. Caesare III et Lepido.	ὑπ. Γαΐου Ἰουλίου Καίσαρος τὸ β' καὶ Λεπιδίου.
709. Caesare IV solo.	ὑπ. Γαΐου Ἰουλίου Καίσαρος τὸ γ' μόνου.
710. Caesare V et Antonino.	ὑπ. Γαΐου Ἰουλίου Καίσαρος τὸ δ' καὶ Ἀντωνίνου.
711. Pansa et Hirtio. 1. His conss. obiit Cicero die IIII kal. Mai.	ὑπ. Πανσάλα καὶ Ἱρτίου.
712. Lepido et Plano.	ὑπ. Λεπίδου καὶ Πλάγκου.
713. Antonino Pietate et Isaurico. 1. His conss. bellum Isauricum gestum est. 2. Et Iulius Caesar ex senatus consilio deceptus in curia occiditur a Cassio et Bruto. 3. Post hunc Octavianus Caesar Augustus appellatur.	ὑπ. Ἀντωνίνου καὶ Ἰσαυρικοῦ. 1. Ἐπὶ τῶν προκειμένων ὑπάτων πόλεμος Ἰσαυρικὸς συνεβλήθη. 2. Ὁ δ' αὐτὸς (*Antonius*) καὶ τῷ ἐνιαυτῷ προσέθηκεν ἡμέρας ια', σκοπήσας τὸν τοῦ ἡλίου καὶ σελήνης δρόμον.
714. Calbino II et Pollinione.	ὑπ. Ἀλβίνου καὶ Πουλλίωνος. 1. Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐπεστράτευσε κατὰ Σκηπίωνος καὶ Ὑρκανοῦ τοῦ ἀρχιερέως καὶ φυγαδεύσας αὐτοὺς θεωρίας ἔδωκεν ἐπὶ ἡμέρας ξξ. *intelleguntur bellum Africanum et ludi triumphales a. u. c. 708.*
715. Rufo Censorino et Sabino.	ὑπ. Κενσωρίνου καὶ Σαβίνου. 1. Σαλούστιος ἀπέθανεν πρὸ (sic) τριῶν ἰδῶν Μαΐων.

704 paulo et marcello *S* 706 cesare *S*vp isaurio *S*m, isauro *S*vp 707 cauleno *S* naltino *S* 708 cesare *S*vp 709 casare *C*, cesare *S*vp solo] et solo *S* 710 cesare *S* 711 hirtio] erno *S* die *om.* *S* 712 flano *S* 713 pietati *S* 713, 1 hisauricum *S*mv 713, 2 cesar *S*v (*post* appellatur) abhinc imperator *in margine C*2, *in textu S* 714 polimione *S* 715 rufino *S* censurino *C*a

a. u. c. CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.	CHRONICON PASCHALE.
716. Pulcro et Flacco.	ὑπ. Πούλχρου καὶ Φλάκου. 1. Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ ἀπελθὼν ἐν Ῥώμῃ ἐσφάγη ὑπὸ τοῦ δευτέρου Βρούτου, συμποιησάντων μετ' αὐτοῦ καὶ ἄλλων τινῶν συγκλητικῶν. 2. Μετὰ τὸ τελευτῆσαι τὸν Καίσαρα Γάιον Ἰούλιον ἐπελέξατο ἡ σύγκλητος Ῥωμαίων τὸν Αὔγουστον Ὀκτάβιον τὸν συγγενέα τοῦ Καίσαρος καὶ τὸν Ἀντώνιον τὸν τοῦ Αὐγούστου γαμβρὸν ἐπὶ ἀδελφῇ καὶ Λέπιδον. καὶ ἐγένοντο οἱ τρεῖς τριουμβοιάτορες, οἳ ἐδιοίκουν τὰ Ῥωμαϊκὰ πράγματα ἕως θανάτου αὐτῶν προβαλόμενοι ὑπάτους.
1. His conss. obiit Salustius die III id. Mai.	
717. Agrippa et Gallo.	ὑπ. Ἀγρίππα καὶ Γάλου. 1. Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων Κικέρων ῥήτωρ ἀπέθανεν καλάνδαις Μαΐαις.
718. Publicola et Herva Cocceio.	ὑπ. Πουβλικόλα καὶ Ἔρβα Κοκίου. 1. Ἔκλιψις (sic) ἡλίου ἐγένετο.
719. Cornificio et Pompeio Magno. 1. His conss. bellum fugitivorum gestum est.	ὑπ. Κορνιφικίου καὶ Πομπηίου.
720. Antonino II et Libone. 1. His conss. obiit Cicero interfectus die IIII kal. Mai.	ὑπ. Ἀντωνίνου καὶ Λίβωνος.
721. Octaviano Aug. II et Paulo. 1. His conss. era prima. 2. Cursus lunae inventus est[1]). Consules.	ὑπ. Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου καὶ Κικέρωνος.
723. Octaviano Aug. III et Corbilio.	ὑπ. Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου τὸ β' καὶ Κορβιλίου. ὑπ. Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου τὸ γ' καὶ Κράσσου.
724. Octaviano IIII et Crasso.	ὑπ. Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου τὸ δ' καὶ Κράσσου τὸ β'.
722. Ahenobarbo et Sossio.	ὑπ. Ἀηνοβάρβου καὶ Σοσσίου.
725. Octaviano V et Apulcio.	ὑπ. Ὀκταβίου Αὐγούστου τὸ ε' καὶ Ἀπουληίου.
726. Octaviano VI et Agrippa. 1. His conss. Cartago libertatem a populo Romano recepit.	ὑπ. Ὀκταβίου Αὐγούστου τὸ ς' καὶ Ἀγρίππα.

1 *adiecit Hydatius (v. p. 201) ex Hieronymi chronico ad a. Abr. 1983. Augusti decimum:* lunae secundum Romanos cursus inventus.

716 pulchro *Svm* 718 cocceio *Sp*, concelo *Svm* 719 magno] mag *C* 720 antonio *S* interfectus] *C*, interfectus est *S* 721 octaniano] octano *S* aera *Sm* 722 aenobarbo *S* 725 et apulcio *om. S* 726 octaniano ui *om. S* carthago *Svm*

a. u. c.	*CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
727.	Octaviano VII et Agrippa II.	ὑπ. Ὀκταβίου Αὐγούστου τὸ ζʹ καὶ Ἀγρίππα τὸ δεύτερον.
728.	Octaviano VIII et Tauro II.	ὑπ. Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου τὸ ηʹ καὶ Ταύρου.
729.	Octaviano VIIII et Silano.	ὑπ. Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου τὸ θʹ καὶ Σιλάνου.
730.	Octaviano X et Flacco.	ὑπ. Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου τὸ ιʹ καὶ Φλάκου.
731.	Octaviano XI et Pisone.	ὑπ. Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου τὸ ιαʹ καὶ Πίσσονος.
732.	Aesernino et Aruntio.	ὑπ. Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου τὸ ιβʹ καὶ Ἀρουντίου.
—	Celso et Hibero.	ὑπ. Κέλσου καὶ Τιβερίου. 1. Θέατρον Μαρκέλλου ἐν Ῥώμῃ ἐκαύθη (scr. ἐκτίσθη).
733.	Lollio et Lepido.	ὑπ. Λολλίου καὶ Λεπίδου.
734.	Apuleio et Nerva.	ὑπ. Ἀπουλιίου (sic) καὶ Νέρβα.
735.	Saturnino et Lucretio Cinna.	ὑπ. Σατορνίλου καὶ Λουκριτίου.
736ª.	duobus Lentulis. 1. His conss. obiit Vergilius die XI kal. Oct.	ὑπ. Λεντούλου καὶ Λεντούλου.
736ᵇ.	Lentulo et Cornelio.	ὑπ. Λεντούλου τὸ βʹ καὶ Κορνιλίου.
737.	Fornicio et Silvano.	ὑπ. Φορνικίου καὶ Σιλανοῦ.
738.	Domitio Scipione et Achenobarbo.	ὑπ. Δομετίου καὶ Ἀενοβάρβου.
739.	Libone et Pisone.	ὑπ. Λίβονος καὶ Πίσωνος.
740.	Crasso et Lentulo.	ὑπ. Κράσσου καὶ Λεντούλου.
741.	Nerone et Varo.	ὑπ. Νέρωνος καὶ Κλάρου.
742ª.	Messala et Quirino.	ὑπ. Μεσσάλα καὶ Κυρινίου.
742ᵇ.	Robellio et Saturnino.	ὑπ. Ῥουβελλίου καὶ Σατορνίνου.
743.	Maximo et Tuberone.	ὑπ. Μαξίμου καὶ Τουβέρωνος.
744.	Africano et Maximo.	ὑπ. Ἀφρικανοῦ καὶ Μαξίμου τὸ βʹ.
745.	Druso et Crispino.	ὑπ. Δρούσου καὶ Κρισπίνου.
746.	Censorino et Gallo.	ὑπ. Κενσωρίνου καὶ Γάλου.
747.	Nerone II et Pisone II.	ὑπ. Νέρωνος τὸ βʹ καὶ Πίσωνος τὸ βʹ.
748.	Balbo et Vetere.	ὑπ. Βάλβου καὶ Βετέρου.
749.	Octaviano XII et Sylla.	ὑπ. Ὀκταβιανοῦ λυπὸν (scr. Αὐγ.) τὸ ιγʹ καὶ Σύλλου.
750.	Sabino et Rufino.	ὑπ. Σαβίνου καὶ Ῥουφίνου.
751.	Lentulo et Messalino.	
752.	Octaviano XIII et Silano. 1. His conss. natus est Christus die VIII kal. Ian.	ὑπ. Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου τὸ ιδʹ [Ὀκταβίου Αὐγούστου τὸ ιγʹ Epiph.] καὶ Σιλανοῦ.
753.	Lentulo et Pisone.	ὑπ. Λεντούλου (Λεντούλλου Epiph.) καὶ Πίσωνος (τὸ δεύτερον *add.* Epiph.).
p. Chr. 1.	Lucio Caesare et Paulo.	ὑπ. Πουπλίου [Λουκίου Epiph.] Καίσαρος [om. Epiph.] καὶ Παύλου.

727 agrip *C* 728 ii *om. S* 732 aesenino *S* 735 lucrecio *S*v 736ª duobus] d. et *S* uirgilius *S* xi] pridie *S* 737 fornitio *S* 743 tuberono *S* 744 affricano *S*p 746 gallio *C* 749 xii] xu *S* silla *S* 752 xiii] xui *S* 1 cesare *S*

p. Chr.	*CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
2.	Vindicio et Varo.	ὑπ. *Τουινδικίου* [*Οὐινδικίου* Epiph.] *καὶ Οὐάρου* [*Οὐμίρλου* Epiph.].
3.	Lamia et Servilio Nonniano.	ὑπ. *Λαμίου καὶ Σερβηλίου* [*Σερολίου* Epiph.].
4.		
5.	Magno Pompeio et Valerio.	ὑπ. *Μάγνου καὶ Βαλερίου* [*Οὐαλερίνου* Epiph.].
6.	Lepido et Arunclo.	ὑπ. *Λεπίδου καὶ Πλάγκου* [*Ἀρουγκίου* Epiph.].
12.	Caesare et Capitone.	ὑπ. *Τιβερίου* [om. Epiph.] *Καίσαρος καὶ Καπήτωνος* [*Καπίτωνος* Epiph.].
7.	Cretico et Nerva.	ὑπ. *Κρητίου καὶ Νερβά* [*Νερούα* Epiph.].
8.	Camillo et Quintiliano.	ὑπ. *Καμήλλου* [*Καμίρλου* Epiph.] *καὶ Κυντιλλιανοῦ* [*Κυιντιλλιανοῦ* Epiph.].
9.	Camero et Sabino.	ὑπ. *Καμερίνου* [*Καμίρλου* Epiph.] *καὶ Σαβίνου.*
10.	Dolabella et Salino.	ὑπ. *Δολαβέλλα καὶ Σιλανοῦ.*
11.	Lepido et Tauro.	ὑπ. *Λεπιδίου* [*Λεπίδου* Epiph.] *καὶ Ταύρου.*
12.		ὑπ. *Τιβερίου* [om. Epiph.] *Καίσαρος τὸ βʹ καὶ Σκηπίωνος* [*Σκιπίωνος* Epiph.].
13.	Flacco et Silano.	ὑπ. *Φλάκου* [*Φλάγκου* Epiph.] *καὶ Σιλανοῦ.*
14ª.	duobus Sectis.	ὑπ. *Σέκστου καὶ Σέκστου* [*τῶν δύο Σέξτων* Epiph.].
14ᵇ.	Pompeio Magno et Apuleio.	ὑπ. *Πομπηίου Μάγνου* [om. Epiph.] *καὶ Ἀπουλίου.*
15.	Bruto et Flacco.	ὑπ. *Βρούτου* [*Βρούττου* Epiph.] *καὶ Φλάκου* [*Φλάγκου* Epiph.] *τὸ βʹ* [om. Epiph.].
16.	Tauro et Libone.	ὑπ. *Ταύρου καὶ Λίβωνος* [*Λίβονος* Epiph.].
17.	Crasso et Rufo.	ὑπ. *Κράσσου καὶ Ῥούφου.*
18.	Tiberiano Caes. II et Druso Germanico II.	ὑπ. *Τιβερίου Καίσαρος τὸ γʹ* [*τὸ βʹ* Epiph.] *καὶ Ῥούφου* [*Δρούσσου* Epiph.] *τὸ βʹ.*
19.	Silano et Balbo.	ὑπ. *Σιλανοῦ καὶ Βάλβου.*
20.	Messala et Grato.	ὑπ. *Μεσσάλα καὶ Γράτου.*
21.	Tiberiano Caes. III et Druso Germanico III.	ὑπ. *Τιβερίου Καίσαρος τὸ δʹ* [*τὸ γʹ* Epiph.] *καὶ Δρούσου* [*Δρούσου Γερμανοῦ τὸ γʹ* Epiph.].
22.	Agrippa et Galba.	ὑπ. *Ἀγρίππα* [*Ἀγρίππου* Epiph.] *καὶ Γάλβα* [*Γάλβου* Epiph.].
23.	Pollione et Vetere.	ὑπ. *Πούλλωνος* [*Πολλίωνος* Epiph.] *καὶ Βετέρου* [*Βίκτορος* Epiph.].
24.	Cethego et Varo.	ὑπ. *Κεθήγου καὶ Οὐάρου.*
25.	Agrippa II et Lentulo Galva.	ὑπ. *Ἀγρίππα* [*Ἀγρίππου* Epiph.] *τὸ βʹ καὶ Λεντούλου* [*Λεντούλλου Γάλβου* Epiph.].
26.	Getulio et Sabino.	ὑπ. *Γετουλικοῦ καὶ Σαβίνου.*
27.	Crasso et Pisone.	ὑπ. *Κράσσου καὶ Πίσωνος* [*Πείσωνος* Epiph.].

2 uinditio *Svm* 3 lamio *Svm* monniano *S* 6 arundo *S* *post* 6 cesare *Sv* 13 filano *Svm* 14ª reetis *S* 18 tyberiano *Sm* gerñ. *C*, germen. *C* 19 salano *Sp* et *om.* *S* 20 messalo *S* 21 tyberiano *Sm* gerñ. *C*, germen. *Svp* 22 agrippa] et agrippa *S* galla *S* 23 polliono *S* 25 lentulo] pemulo *S*

p. Chr.	*CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
28.	Silano et Nerva.	ὑπ. *Σιλανοῦ καὶ Νερούα.*
29^a.	duobus Silanis.	ὑπ. *Γεμίνου καὶ Γεμίνου* [*τῶν δύο Γεμινῶν* Epiph.].
29^b.	Rufo et Rubellione.	ὑπ. *Ῥούφου καὶ Ῥουβελλίνου* [*Ρουβελλίωνος* Epiph.].
	1. His conss. passus est Christus die X kal. Apr. et resurrexit VIII k. easdem.[1])	
30.	Vinicio et Longino Cassio.	ὑπ. *Οὐεννικίου* [*Οὐιννικάου* Epiph.] *καὶ Λογγίνου.*
31.	Tiberiano Caes. IIII solo.	ὑπ. *Τιβερίου Καίσαρος τὸ ε′ μόνου.*
34.	Persico et Vitellio Pulo.	ὑπ. *Περσικοῦ καὶ Βετελλίου.*
32.	Aruntillo et Ahenobarbo.	ὑπ. *Ἀρουντίου καὶ Ἀενοβάρβου.*
33.	Galba Libolo et Sylla.	ὑπ. *Γάλβα καὶ Σύλλου.*
35.	Gallo et Nonniano.	ὑπ. *Γάλλου καὶ Νοννιανοῦ.*
36.	Emiliano et Plautio.	ὑπ. *Λελιανοῦ καὶ Πλαύτου.*
37.	Proculo et Nigrino.	ὑπ. *Προκούλου καὶ Νιπρίνου* (*ν**ρινου m. 1*).
38.	Iuliano et Asprenate.	ὑπ. *Ἰουλιανοῦ καὶ Ἀσπρενάτου.*
39.	Caesare II et Caesiano.	ὑπ. *Κλαυδίου Καίσαρος καὶ Κερσιανοῦ.*
40.	Caesare III solo.	ὑπ. *Κλαυδίου Καίσαρος τὸ β′ μόνου.*
41.	Caesare IIII et Antonino.	ὑπ. *Κλαυδίου Καίσαρος τὸ γ′ καὶ Ἀντωνίνου.*
42.	Claudio II et Larbo.	ὑπ. *Κλαυδίου Καίσαρος τὸ δ′ καὶ Λάργου.*
43.	Claudio III et Vitellio II.	ὑπ. *Κλαυδίου Καίσαρος τὸ ε′ καὶ Βιτελλίου.*
44.	Crispo II et Tauro.	ὑπ. *Κρίσπου καὶ Ταύρου.*
45.	Vinico et Corbino.	ὑπ. *Οὐεννικίου καὶ Κορβίνου.*
46.	Asiatio et Silano.	ὑπ. *Ἀσιατικοῦ καὶ Σιλάνου.*
47.	Claudio IIII et Vitellio III.	*(hiat codex.)*
48.	Vitellio IIII et Publicola.	
49.	Veriano et Gallo.	
50.	Vetere et Nerviniano.	
51.	Claudio et Orfito.	
52^a.	Sylla et Catone.	
52^b.	Silano et Catone.	
53.	Silano et Antonino.	
54.	Marcello et Aviola.	
55.	Nerone et Vetere.	
56.	Saturnino et Scipione.	
57.	Nerone II et Pisone.	
58.	Nerone III et Messala Corvino.	
	1. His conss. Petrus et Paulus passi sunt die III kal. Iul.	

1) Cum Iohannis euangelium doceat salvatorem et dominum (dominum salv. S^{mv} (^{b}), saluatorem dom. S^v (^{a}) nostrum tribus annis post baptismum docuisse, ad quod venit tricesimo aetatis suae anno, sicut in inperio Tiberii Caesaris habetur adscriptum, in hoc loco per consules error annorum est, nisi si (nisi si *C*, nisi S^v, in S^m [?]) de Rufo et Rubellione in tertium (terciam $S^{m?}$) ordinem conss̄ subputatio pertendat *manu non eadem, sed antiqua marg. C, in textu S.*

29 silanis rufo] rufo silanis *SP* 29, 1 decimo *C* easdem] *C*, eiusdem *S* 30 uinitio *S* 31 tyberiano S^m caesare iiii] *C*, consule *S* 32 achenobarbo *S* 33 silla *S* 35 nonniano *S* 39 cesare S^v cesiano S^v 40 cesare S^v sollo C^a 41 cesare S^v 42 lardoo *S* 44—47 *om. S* 49 ualeriano *S*

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.	*CHRONICON PASCHALE.*
p. Chr.	
59. Aproniano et Capitone.	
60. Nerone IIII et Lentulo.	
61. Lacio et Turpiniano.	
62. Mario et Gallo. 1. His conss. Iudaea capta est.	
63. Rufo et Regula.	
64. Crasso et Basso.	
65. Helva et Vestino.	
66. Telesino et Paulino.	
67. Capitone et Rufo.	ὑπ. *Καπίτωνος καὶ Ῥούφου.* 1. *Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Λουκανὸς παρὰ Ῥωμαίοις μέγας ἦν καὶ ἐπαινούμενος.*
68. Italo et Trahalo. 1. His conss. Nero non conparuit.	ὑπ. *Ἰταλικοῦ καὶ Τραχάλου.* 1. *Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων ἀφανὴς γέγονεν Νέρων [καὶ τελευτᾷ ἐκ συσκευῆς τῶν Ἰουδαίων, καθότι Πιλᾶτον ἀπεκεφάλησεν ὡς εἰς ἐκδίκησιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τελευτᾷ ὁ αὐτὸς Νέρων ὢν ἐτῶν ξθ'.]. cf. Malalas l. 10 p. 257: ἐπὶ δὲ τῆς ὑπατείας Ἰτορικοῦ καὶ Τουρπιλλιανοῦ τοῦ καὶ Τροχέλου ἀφανὴς ἐγένετο Νέρων ὁ βασιλεὺς καὶ ἐτελεύτα, τῶν ἱερέων τῶν Ἑλλήνων κατασκευασάντων αὐτῷ διὰ πότου δόσεως . . . . . καὶ τελευτᾷ ὁ αὐτὸς Νέρων ὢν ἐνιαυτῶν ξθ'.*
69. Galba II et Tito Rufino.	ὑπ. *Γαλβᾶ καὶ Τίτου Ῥουφίνου.*
70. Vespasiano II solo.	ὑπ. *Οὐεσπασιανοῦ αὐτοκράτορος μόνου.*
71. Vespasiano III et Nerva.	ὑπ. *Οὐεσπασιανοῦ Αὐγούστου τὸ β' καὶ Νερουᾶ.*
72. Vespasiano IIII et Tito II.	ὑπ. *Οὐεσπασιανοῦ Αὐγούστου τὸ γ' καὶ Τίτου.* ὑπ. *Οὐεσπασιανοῦ Αὐγούστου τὸ δ' καὶ Τίτου τὸ β'.*
73. Domiciano II et Messalino.	ὑπ. *Δομετιανοῦ καὶ Μεσαλλίνου.*
74. Vespasiano V et Tito III.	ὑπ. *Οὐεσπασιανοῦ Αὐγούστου τὸ ε' καὶ Τίτου τὸ γ'.*
75. Vespasiano VI et Tito IIII.	ὑπ. *Οὐεσπασιανοῦ Αὐγούστου τὸ ϛ' καὶ Τίτου τὸ δ'.*
76. Vespasiano VII et Tito V.	ὑπ. *Οὐεσπασιανοῦ Αὐγούστου τὸ ζ' καὶ Τίτου τὸ ε'.* 1. *Ἀλκίππη γυνὴ ἐν Ῥώμῃ ἐλέφαντα ἐγέννησεν ἐν ᾧ καιρῷ φθορὰ ἀνθρώπων ἐγένετο.*
77. Vespasiano VIII et Domiciano III. 1. His conss. Iudaei pervicti sunt.	
78.	

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA. (p. Chr.)	*CHRONICON PASCHALE.*
79. Vespasiano VIIII et Tito VI.	
80. Tito VII et Domiciano IIII.	ὑπ. Τίτου τὸ ς' καὶ Δομετιανοῦ τὸ β'. ὑπ. Τίτου Αὐγούστου τὸ ζ' καὶ Δομετιανοῦ τὸ γ'.
81. Galva et Pollione.	ὑπ. Γάλβα καὶ Πουλλίωνος.
82. Domitiano V et Sabino.	ὑπ. Δομετιανοῦ Αὐγούστου τὸ δ' καὶ Σαβίνου.
83. Domitiano VI et Rufo II.	ὑπ. Δομετιανοῦ Αὐγούστου τὸ ε' καὶ Τίτου Ῥούφου.
84. Domitiano VII et Sabino II.	ὑπ. Δομετιανοῦ Αὐγούστου τὸ ς' καὶ Σαβίνου.
85. Domitiano VIII et Fulvio.	ὑπ. Δομετιανοῦ Αὐγούστου τὸ ζ' καὶ Φουλβίου.
86. Domitiano VIIII et Dolabella.	ὑπ. Δομετιανοῦ Αὐγούστου τὸ η' καὶ Δολαβέλλα. 1. Ἐπὶ τῶν προκειμένων ὑπάτων πρώτη πενταετηρὶς ἀγῶνος ἤχθη ἐν Ῥώμῃ.
87. Domitiano X et Saturnino.	ὑπ. Δομετιανοῦ Αὐγούστου τὸ θ' καὶ Σατορνίνου.
88. Domitiano XI et Rufo.	ὑπ. Δομετιανοῦ Αὐγούστου τὸ ι' καὶ Τίτου Ῥούφου τὸ β'.
89. Fulvio et Atratino.	ὑπ. Φουλβίου τὸ β' καὶ Ἀτρατίνου.
90. Domitiano XII et Nerva II.	ὑπ. Δομετιανοῦ Αὐγούστου τὸ ια' καὶ Νερούα.
91. Grabrione et Graiano.	ὑπ. Λαβρίωνος καὶ Τραϊανοῦ.
92. Domitiano XIII et Sturnino.	ὑπ. Δομετιανοῦ Αὐγούστου τὸ ιβ' καὶ Σατορνίνου.
93. Pompeiano et Prisciano.	ὑπ. Πομπηίου καὶ Κρισπίνου. ὑπ. Δομετιανοῦ Αὐγούστου τὸ ιγ' καὶ Φλαυίου Κλήμεντος.
94. Asprenate et Laterano.	ὑπ. Ἀσπρενάτου καὶ Λατεράνου.
95. Domitiano XIIII et Clemente.	ὑπ. Δομετιανοῦ Αὐγούστου τὸ ιδ' καὶ Κλήμεντος τὸ β'.
96. Valente et Vetere. 1. His conss. excessit Domitianus in Palatio Romae.	ὑπ. Οὐάλεντος καὶ Βετέρου.
97. Nerva III et Rufo III.	ὑπ. Νερουᾶ Αὐγούστου καὶ Τίτου Ῥούφου τὸ γ'. 1. Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐκωλύθησαν οἱ μονομάχοι καὶ αἱ θεαὶ αὐτῶν καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐπενοήθη ἡ τῶν κυνηγίων θέα.
98. Nerva IIII et Traiano II.	ὑπ. Τραϊανοῦ Αὐγούστου μόνου.
99. Palma et Senecio.	ὑπ. Παλμᾶ καὶ Σενεκίωνος.
100. Traiano III et Pontino.	ὑπ. Τραϊανοῦ Αὐγούστου τὸ β' καὶ Ποντιανοῦ.
101. Traiano IIII et Peto.	ὑπ. Τραϊανοῦ Αὐγούστου τὸ γ' καὶ Πέτου.
102. Severiano et Syrio.	ὑπ. Συριανοῦ καὶ Συρίου.
103. Traiano V et Maximo.	ὑπ. Τραϊανοῦ Αὐγούστου τὸ δ' καὶ Μαξίμου.
104. Suburano II et Marcello.	ὑπ. Συριανοῦ τὸ β' καὶ Μαρκέλλου.
105. Candido II et Quadrato.	ὑπ. Κανδίδου καὶ Κουαδράτου.

90 xii] C[2]. ii C[1]

p. Chr.	*CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
106.	Commodo et Cereali.	ὑπ. *Κομόδου καὶ Κεριαλοῦ.* 1. *Τούτοις τοῖς ὑπάτοις πολέμου χαλεποῦ ἐμβάντος τῇ Ῥωμανίᾳ ὑπὸ Περσῶν καὶ Γόθων καὶ ἑτέρων ἐθνῶν Τραϊανὸς ἀπερχόμενος εἰς τὸν τοῦτον πόλεμον ἄφεσιν ἐχαρίσατο τῶν τελῶν, ἄχρις ἂν ἐπιστρέψει (sic).*
107.	Syra III et Senecione II.	ὑπ. *Σιριανοῦ τὸ γ΄ καὶ Σενεκίωνος τὸ β΄.*
108.	Gallo et Bradua.	ὑπ. *Γάλλου καὶ Βραδουᾶ.*
109.	Palma II et Tullio.	ὑπ. *Παλμᾶ καὶ Τούλλου.*
110.	Orfito et Prisciano.	ὑπ. *Ὀρφίτου καὶ Πρισκιανοῦ.*
111.	Pisone et Iuliano.	ὑπ. *Πίσωνος καὶ Ἰουλιανοῦ.*
112.	Traiano VI et Tanfricano. 1. His conss. persecutio Christianorum.	ὑπ. *Τραϊανοῦ Αὐγούστου τὸ ε΄ καὶ Ἀφρικανοῦ.*
113.	Celso II et Prisciano II.	ὑπ. *Πρισκιανοῦ καὶ Κέλσου.*
114.	Malsa et Volciso.	ὑπ. *Μάλσου καὶ Βουλκίσκου.*
115.	Messala et Podone.	ὑπ. *Μεσσάλα καὶ Ποδῶνος.*
116.	Eliano et Vetere.	ὑπ. *Αἰλιανοῦ καὶ Βετέρου.*
117.	Aproniano et Nigro.	ὑπ. *Ἀπρωνιανοῦ καὶ Νίγρου.*
118.	Hadriano et Salinatore.	ὑπ. *Αἰλίου Ἀδριανοῦ Αὐγούστου καὶ Σαληνάτορος.*
119.	Hadriano IIII et Rustico.	ὑπ. *Αἰλίου Ἀδριανοῦ Αὐγούστου τὸ β΄ καὶ Ῥουστικίου.*
120.	Severo II et Fulgo.	ὑπ. *Σευήρου καὶ Φούλκου.*
121.	Vero II et Augure.	ὑπ. *Σευήρου τὸ β΄ καὶ Αὐγουρίνου.*
122.	Aviola et Pansa.	ὑπ. *Ἀβιόλα καὶ Πανσᾶ.* 1. *Τούτοις τοῖς ὑπάτοις Ἀδριανὸς εἰς τὴν Αἴγυπτον παρεγένετο καὶ κτίζει τὴν Ἀντινόου τῆς Θηβαΐδος πρὸ γ΄ καλανδῶν νοεμβρίου.*
123.	Aproniano et Panpino.	ὑπ. *Ἀπρωνιανοῦ τὸ β΄ καὶ Παμπίνου.* 1. *Ἀδριανὸς ἐν Νικομηδείᾳ καὶ Νικαίᾳ ἀγορὰς ἐποίεισεν (σ ex τ m. 1) καὶ τετραπλατείας καὶ τὰ τίχεα (sic) τὰ πρὸς τῇ Βιθυνίᾳ ἔτι γε μὴν καὶ ἐν Κυζίκῳ ναὸν ἔκτισεν καὶ τὴν ἐν αὐτῇ πλατεῖαν ἔστρωσεν μαρμάροις. καὶ ἐν πολλαῖς δὲ ἄλλαις ἐπισημοτέραις πόλεσι ναοὺς διαφόρους καὶ πολλοὺς ἀνέστησεν, καὶ ἀγάλματα ποικίλα ἵδρυσεν ἐν αὐτοῖς.*[1])

1) *Haec non veniunt ex Eusebio, nam is quod adnotat a. Abr. 2137:* terrae motu facto Nicomedia ruit et Nicaenae urbis plurima eversa sunt, ad quarum instaurationem Hadrianus de publico est largitus impensas *(sic Hieronymus, brevius Armeniaca versio et Syncellus), item legitur in chronico paschali ad a. 128: σεισμοῦ γενομένου Νικομηδείας καὶ Ἀσίας τῆς Βιθυνίας τὸ πολλὰ κατεστράφη.*

120) seuero *bis C*

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA. p. Chr.	*CHRONICON PASCHALE.*
124. Glabrione et Torquato.	ὑπ. *Γλαβρίωνος καὶ Τορκουάτου.*
125. Asiatiaco et Aquilino.	ὑπ. *Ἀσιατικοῦ καὶ Ἀκυλίνου.*
126. Vero III et Ambigulo.	ὑπ. *Σεβήρου τὸ γ' καὶ Ἀμβιγούλου.*
127. Titiano et Gallicano.	ὑπ. *Τιτιανοῦ καὶ Γαλλικανοῦ.*
128. Torquato et Libone.	ὑπ. *Τορκουάτου καὶ Λίβωνος.*
129. Marcello et Celso.	ὑπ. *Μαρκέλλου καὶ Κέλσου.*
130. Catullino et Libone.	ὑπ. *Κατουλλίνου καὶ Λίβωνος τὸ β'.* 1. *Ὁ ἐν Ῥόδῳ κολοσσὸς ἐπὶ τῆς ἀρχῆς Ἀδριανοῦ πρῶτος ἐκινήθη.*
131. Pontiano et Rufo.	ὑπ. *Ποντιανοῦ καὶ Ῥούφου.*
132. Auguriano et Sergiano.	ὑπ. *Αὐγουρίνου καὶ Σεργιανοῦ.*
133. Hibero et Sisenna.	ὑπ. *Ἰβερίου καὶ Σισίννου.*
134. Severo III et Varo.	ὑπ. *Σεβήρου καὶ Οὐάρου.*
135. Pontiano et Aquilino Rufo.	ὑπ. *Ποντιανοῦ τὸ β' καὶ Ἀκυλίνου.*
136. Commodo et Pompeiano.	ὑπ. *Κομόδου καὶ Ποντιανοῦ τὸ γ'.*
137. Caesare II et Balbino.	ὑπ. *Αἰλιανοῦ Καίσαρος καὶ Βαλβίνου.*
138. Camerino et Nigro.	ὑπ. *Καμερίνου καὶ Νίγρου.*
139. Antonino II et Presente.	ὑπ. *Ἀντωνίνου Αὐγούστου καὶ Πραισεντίνου.*
140. Antonino III et Aurelio.	ὑπ. *Ἀντωνίνου Αὐγούστου τὸ β' καὶ Μάρκου Αὐρηλιανοῦ Βήρου υἱοῦ αὐτοῦ.*
141. Severo et Silvano.	ὑπ. *Σεβήρου τὸ δ' καὶ Σιλανοῦ.*
142. Rufino et Quadrato.	ὑπ. *Ῥουφίνου καὶ Κουαδράτου.*
143. Torquato et Hedore.	ὑπ. *Τορκουάτου καὶ Ἡρώδου.*
144. Avito et Maximo.	ὑπ. *Ἀβιόλα καὶ Μαξίμου.*
145. Antonino IIII et Aurelio II.	ὑπ. *Ἀντωνίνου Αὐγούστου τὸ γ' καὶ Αὐρηλιανοῦ τὸ β'.*
146. Claro et Severo.	ὑπ. *Σεβήρου καὶ τὸ ε' καὶ Οὐηρίνου.*
147. Largo et Messalino.	ὑπ. *Λάργου καὶ Μεσαλίνου.* 1. *Τούτοις τοῖς ὑπάτοις ἄφεσις ἐγένετο τῶν χρεοφειλετῶν παρὰ Ἀντωνίνου Εὐσεβοῦς καὶ οἱ ταμιακοὶ χάρται δωρεὰν ἐκαύθησαν.*
148. Torquato et Iuliano.	ὑπ. *Τορκουάτου τὸ β' καὶ Ἰουλιανοῦ.* 1. [*Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων Ἀφρικανὸς τελευτᾷ*]. *Cf. Eusebius a. Abr. 2164 de Arriano.*
149. Orfito et Prisco.	ὑπ. *Ὀρφίτου καὶ Πρίσκου.*
150. Glabrione et Vetere.	ὑπ. *Γλαβρίωνος καὶ Βετέρου.*
151. Conpiano et Maximo.	ὑπ. *Κονδιανοῦ (ex κονδανου m. 1) καὶ Μαξίμου.*
152. Glabrione II et Humillio.	ὑπ. *Γλαβρίωνος τὸ β' καὶ Ἰουμιλίου.*
153. Praesente et Rufino.	ὑπ. *Πραίσεντος καὶ Ῥουφίνου.*
154. Commodo et Laterano.	ὑπ. *Κομόδου καὶ Λατερανοῦ.*
155. Severo et Sabiniano.	ὑπ. *Σεβήρου τὸ ϛ' καὶ Σαβινιανοῦ.*
156. Silvano et Augurino.	ὑπ. *Σιλβάνου καὶ Αὐγουρίνου.*
157. Barbaro et Regulo.	ὑπ. *Βαρβάρου καὶ Ῥιγούλου.*

139 atonino C^a

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA. p. Chr.	*CHRONICON PASCHALE.*
158. Tullo et Sacerdote.	ὑπ. Τερτύλλου (sic m. 1 ex τερτυλλου) καὶ Σακερδότου.
159. Quintillo et Prisco.	ὑπ. Κυντίλλου καὶ Πρίσκου.
160. Bradua et Vero.	ὑπ. Βραδουᾶ καὶ Οὐήρου.
161[a]. Antonino V et Aurelio Caes.	ὑπ. Μάρκου Αὐρηλίου Οὐήρου καὶ Λουκίου Κομόδου Αὐγούστου.
161[b]. duobus Augustis. 1. His conss. orta persecutione passi Polycarpus et Pionius.	ὑπ. Μάρκου Αὐρηλίου Οὐήρου καὶ Λουκίου Κομόδου Αὐγούστου τὸ β'.
162. Rufino et Aquilino.	ὑπ. Ῥουστικίου καὶ Ἀκυλίνου.
163. Laeliano et Pastore.	ὑπ. Αἰλιανοῦ καὶ Πάστορος.
164. Macrino et Celso.	ὑπ. Μακρίνου καὶ Κέλσου.
165. Orfito et Pudente.	ὑπ. Ὀρφίτου καὶ Πούδεντος.
166. Pudente et Pollione.	ὑπ. Πούδεντος τὸ β' καὶ Πουλλίωνος.
167. Vero III et Quadrato. 1. In chronico his conss. passos legis.	ὑπ. Μάρκου Αὐρηλίου Οὐήρου τὸ γ' καὶ Κουαδράτου.
168. Aproniano et Paulo.	ὑπ. Ἀπρωνιανοῦ καὶ Παύλου.
169. Prisco et Apollenare.	ὑπ. Πρίσκου καὶ Ἀπολιναρίου.
170. Cethego et Claro.	ὑπ. Κεθήγου καὶ Κ**** (κεκλάρου m. rec.).
171. Severo et Herenniano.	ὑπ. Σεβήρου καὶ Ἑρεννιανοῦ.
172. Orfito et Maximo.	ὑπ. Ὀρφήτου τὸ β' καὶ Μαξίμου.
173. Severo II et Pompeiano.	ὑπ. Σεβήρου τὸ β' καὶ Πομπηιανοῦ.
174. Gallo et Flacco.	ὑπ. Γάλλου καὶ Φλάκου.
175. Pisone et Iuliano.	ὑπ. Ὀρφήτου τὸ γ' καὶ Ῥούφου.
176. Pollione et Apro.	ὑπ. Πουλλίωνος καὶ Ἄπρου. 1. Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων νόμος ἐτέθη, ὥστε ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομεῖν τὴν μητέρα τὰ τέκνα καὶ τῷ (τὸ cod.) ἀχαρίστῳ δὲ παιδὶ τὸ τετραούγκιον δίδοσθαι τῆς πατρῴας περιουσίας. 2. Ὁ δ' αὐτὸς βασιλεὺς ὑπέταξε τὸ ἔθνος τὸ (sic m. 1, τὸν m. 1 corr., τῶν corr. m. rec.) Γερμανῶν (γερμανόν m. 1, γερμάνων m. 2 ant.).
177. Commodo et Quintillo.	ὑπ. Κομόδου καὶ Κυηντίλλου.
178. Ofito (sic) et Rufo.	ὑπ. Ὀρφίτου τὸ δ' καὶ Ῥούφου τὸ β'.
179. Commodo II et Vero.	ὑπ. Κομόδου Αὐγούστου τὸ β' καὶ Βήρου.
180. Praesente et Condiano.	ὑπ. Πρέσεντος καὶ Γορδιανοῦ.
181. Commodo III et Byrro.	ὑπ. Κομόδου Αὐγούστου τὸ γ' καὶ Βήρου τὸ β'.
182. Mamertyno et Rufo.	ὑπ. Μαμερτίνου καὶ Ῥούφου τὸ γ'.
183. Commodo IIII et Victorino.	ὑπ. Κομόδου τοῦ Αὐγούστου τὸ δ' καὶ Βικτορίνου.
184. Marullo et Aeliano.	ὑπ. Μαρκέλλου καὶ Αἰλιανοῦ.
185. Materno et Bradua.	ὑπ. Ματέρνου καὶ Βραδουᾶ.
186. Commodo V et Glabrione.	ὑπ. Κομόδου Αὐγούστου τὸ ε' καὶ Γλαυρίονος.

167 in] n C   168 paudo C[a]

p. Chr.	*CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
187.	Crispino et Aeliano.	ὑπ. *Κρισπίνου καὶ Αἰλιανοῦ.* 1. *Θέρμαι Κομοδιαναὶ ἐν Ῥώμῃ ἀφιερώθησαν.*
188.	Fusciano et Silano.	ὑπ. *Φουσκιανοῦ καὶ Σιλανοῦ.*
189.	Duobus Silanis.	
190.	Commodo VI et Septimiano.	ὑπ. *Κομόδου Αὐγούστου τὸ ϛʹ καὶ Σεπτιμιανοῦ.*
191.	Aproniano et Bradua.	
192.	Commodo VII et Pertinace.	ὑπ. *Κομόδου Αὐγούστου τὸ ζʹ καὶ Περτίνακος.*
193.	Flaccone et Claro.	ὑπ. *Φλάκου καὶ Κλάρου.*
194.	Severo II et Albino.	ὑπ. *Σευήρου Αὐγούστου καὶ Σαβίνου.*
195.	Tertullo et Clemente.	ὑπ. *Τερτύλλου καὶ Κλήμεντος.*
196.	Dextro et Prisco.	ὑπ. *Δέξτρου καὶ Πρίσκου.*
197.	Laterano et Rufino.	ὑπ. *Λατερανοῦ καὶ Ῥουφίνου.*
198.	Saturnino et Gallo.	ὑπ. *Σατορνίνου καὶ Γάλλου.*
199.	Anullino et Frontone.	ὑπ. *Ἀνουλλίνου καὶ Φρόντωνος.*
200.	Severo II et Victorino.	ὑπ. *Σεβήρου Αὐγούστου τὸ βʹ καὶ Βικτωρίνου.*
201.	Muciano et Fabiano.	ὑπ. *Μουκιανοῦ καὶ Φαβιανοῦ.*
202.	Severo III et Antonino.	ὑπ. *Σεβήρου Αὐγούστου τὸ γʹ καὶ Ἀντωνίνου.*
203.	Plaudiano *(sic)* II et Geta.	ὑπ. *Πλαυτιανοῦ καὶ Γέτα.* 1. *Πλαυτιανὸς ὁ ὕπατος ἐσφάγη πρὸ ιαʹ καλανδῶν φεβρουαρίων.*
204.	Chlone *(sic)* et Libone.	ὑπ. *Χίλωνος καὶ Λίβωνος.*
205.	Antonino II et Geta II.	ὑπ. *Ἀντωνίνου τὸ βʹ καὶ Γέτα τὸ βʹ.*
206.	Albino et Emiliano.	ὑπ. *Ἀλβίνου καὶ Αἰμιλιανοῦ.*
207.	Apro et Maximo.	ὑπ. *Ἄπρου καὶ Μαξίμου.*
208.	Antonino III et Geta III.	ὑπ. *Ἀντωνίνου τὸ γʹ καὶ Γέτα τὸ γʹ.*
209.	Pompeiano et Avito.	ὑπ. *Πομπιανοῦ* (*ν supra v. m. 1*) *καὶ Ἄπτου.*
210.	Faustiano et Rufino.	ὑπ. *Φαυστίνου καὶ Ῥουφίνου.*
211.	Gentiano et Basso.	ὑπ. *Γεντιανοῦ καὶ Βάσσου.*
212.	Duobus Aspris.	ὑπ. *Ἄπρου τὸ βʹ καὶ Ἄπρου.*
213.	Antonino IIII et Balbino.	ὑπ. *Ἀντωνίνου Αὐγούστου τὸ δʹ καὶ Ἀλβίνου.*
214.	Messala et Sabino.	ὑπ. *Μεσσαλᾶ καὶ Σαβίνου* (**in litura m. 1**).
215.	Laeto et Cereale.	ὑπ. *Λεντούλου καὶ Κερεαλίου.*
216.	Sabino et Anullino.	ὑπ. *Σαβίνου τὸ βʹ καὶ Ἀνουλλίνου.*
217.	Presente et Extricato.	ὑπ. *Πραίσεντος καὶ Ἐξτρικάτου.*
218.	Antonino et Advento. 1. His conss. instrumenta debitorum fisco in foro Romano arserunt per dies XXX.	ὑπ. *Ἀντωνίνου Αὐγούστου τὸ εʹ καὶ Ἀδουέντος (sic).*
219.	Antonino II et Sacerdote.	ὑπ. *Ἀντωνίνου Αὐγούστου τὸ ϛʹ καὶ Σακερδότου.*
220.	Antonino III et Comazonte.	ὑπ. *Ἀντωνίνου καὶ Κωμάζοντος.*
221.	Grato et Seleuco.	ὑπ. *Γράτου καὶ Σελεύκου.*
222.	Antonino IIII et Alexandro.	ὑπ. *Ἀντωνίνου Αὐγούστου τὸ βʹ καὶ Ἀλεξάνδρου.*

204 chlione C^a 208 geta] getg C^a

p. Chr.	*CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
223.	Maximo II et Caeliano.	ὑπ. *Μαξίμου καὶ Αἰλιανοῦ.* 1. *Διανυκτέρευσις ἡμερῶν τριῶν ἐν Ῥώμῃ γέγονεν καὶ σεισμοὶ σφοδροὶ ἐν αὐτῇ ἐγένοντο πρὸ ε' ἰδῶν σεπτεμβρίων καὶ πρὸ ιε' καλανδῶν ὀκτωβρίων καὶ πρὸ ιδ' καλανδῶν νοεμβρίων.*
224.	Fabiano et Crispino.	ὑπ. *Φλαβιανοῦ καὶ Κρισπίνου.*
225.	Fusciano et Dextro.	ὑπ. *Φουσκιανοῦ καὶ Δέξτρου.*
226.	Alexandro II et Marcello.	ὑπ. *Ἀλεξάνδρου τὸ β' καὶ Μαρκέλλου.*
227.	Albino et Maximo.	ὑπ. *Ἀλβίνου καὶ Μαξίμου τὸ β'.*
228.	Modesto et Probo.	ὑπ. *Μοδέστου καὶ Πρόβου.*
229.	Alexandro III et Dione.	ὑπ. *Ἀλεξάνδρου τὸ γ' καὶ Δίωνος.*
230.	Agricola et Clemente.	ὑπ. *Ἀγρεκόλα καὶ Κλήμεντος.*
231.	Pompeiano et Peligiano *(sic)*.	ὑπ. *Πομπηιανοῦ καὶ Πελεγιιανοῦ.*
232.	Lupo et Maximo.	ὑπ. *Λούππου καὶ Μαξίμου τὸ γ'.*
233.	Maximo et Paterno.	ὑπ. *Μαξίμου τὸ δ' καὶ Πατέρνου.*
234.	Maximo II et Urbano.	ὑπ. *Μαξίμου τὸ ε' καὶ Οὐρβάνου.*
235.	Severo et Quintiano.	ὑπ. *Σεβήρου καὶ Κυντιανοῦ.*
236.	Maximo III et Africano.	ὑπ. *Μαξίμου τὸ ϛ' καὶ Ἀφρικανοῦ.*
237.	Perpetuo et Corneliano.	ὑπ. *Περπέτου καὶ Κορνηλίου.*
238.	Pio et Pontiano.	ὑπ. *Οὐλπικίου καὶ Ποντιανοῦ.*
239.	Cordiano et Aviola.	ὑπ. *Γορδιανοῦ καὶ Ἀβιόλα.*
240.	Albino et Venusto.	ὑπ. *Ἀλβίνου καὶ Οὐενέστρου.*
241.	Cordiano II et Pompeiano.	ὑπ. *Γορδιανοῦ Αὐγούστου τὸ β' καὶ Πομπηιανοῦ.*
242.	Attico et Praetextato.	ὑπ. *Ἀττικοῦ καὶ Πραιτεξτάτου.*
243.	Arriano et Papo.	ὑπ. *Ἀῤῥιλιανοῦ καὶ Πάππου.* 1. *Γορδιανὸς Αὔγουστος ἐποίησεν ἀριθμὸν τῶν λεγομένων κανδιδάτων ἐπάρας αὐτοὺς κατ' ἐπιλογήν, ὡς τελείους καὶ εὐσθενεῖς καὶ μεγάλης ὄντας θέας, ἀπὸ τοῦ τάγματος τῶν λεγομένων σχολαρίων καλέσας τὴν σχολὴν τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ εἰς τὸ ἴδιον ἐπώνυμον σενιόρων· οὗτοί εἰσιν οἱ τῆς ἕκτης σχολῆς.*
244.	Peregrino et Emiliano.	ὑπ. *Περεγρίνου καὶ Αἰμιλιανοῦ.*
245.	Philippo et Titiano.	ὑπ. *Φιλίππου καὶ Τατιανοῦ.*
246.	Praesente et Albino.	ὑπ. *Πραισεντο*, (*sic m. 1, -σέντου m. 2*) *καὶ Ἀλβίνου.*
247.	Philippo II	ὑπ. *Φιλίππου Αὐγούστου τὸ β' καὶ Φιλίππου υἱοῦ αὐτοῦ.*
248.	et Philippo II.	ὑπ. *Φιλίππου Αὐγούστου τὸ γ' καὶ Φιλίππου υἱοῦ αὐτοῦ τὸ β'.*
249.	Aemiliano et Aquiliano.	ὑπ. *Αἰμιλιανοῦ τὸ β' καὶ Ἀκυλίνου.*
250.	Decio II et Grato.	ὑπ. *Δεκίου καὶ Γρατιανοῦ.* 1. *Ὁ βασιλεὺς Φίλιππος ἅμα τῷ υἱῷ*

231 pompompeiano C^a

p. Chr.	*CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
		αὐτοῦ Φιλίππῳ ἀριθμὸν συνεστήσαντο τῶν λεγομένων κανδιδάτων, ἐπάραντες (sic m. rec., -ρόντες m. 1) κατ' ἐπιλογὴν νεανίσκους ἄνδρας ἀπὸ τῶν σχολαρίων, καλέσαντες τὴν σχολὴν τοῦ παρ' αὐτῶν συστάντος τάγματος εἰς τὸ ἐπώνυμον Φιλίππου τοῦ πατρὸς Ἰουνιόρων· οὗτοί εἰσιν οἱ τῆς ζ' σχολῆς.
251.	Decio III et Decio Caes. 1. His conss. persecutio Christianorum.	ὑπ. *Γάλλου καὶ Βολουσιανοῦ.*
252.	Gallo II et Volusiano.	ὑπ. *Βολουσιανοῦ τὸ β' καὶ Μαξίμου.*
253.	Volusiano II et Maximo.	ὑπ. *Δεκίου Καίσαρος καὶ Δεκίου υἱοῦ αὐτοῦ.*
254.	Valeriano II et Gallieno.	ὑπ. *Οὐαλεριανοῦ καὶ Γαλλιηνοῦ (ι add. m. 1).*
255.	Valeriano III et Gallieno II.	ὑπ. *Οὐαλεριανοῦ τὸ β' καὶ Γαλλιηνοῦ τὸ β.*
256.	Maximo et Glabrione.	ὑπ. *Μαξίμου (τὸ β' add. m. rec.) καὶ Γλαβρίωνος.*
257.	Valeriano IIII et Gallieno III.	ὑπ. *Οὐαλεριανοῦ Αὐγούστου τὸ γ' καὶ Γαλλιηνοῦ τὸ γ'.*
258.	Tusco et Vasso. 1. His conss. passus est Cyprianus die XVIII k. Oct.	ὑπ. *Τούσκου καὶ Βάσσου.* 1. *Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων ὁ ἅγιος Κυπριανὸς ἐμαρτύρησεν πρὸ ιη' καλανδῶν ὀκτωβρίων [cf. sub a. 237: ἔτους σε' τῆς εἰς οὐρανοὺς ἀναλήψεως τοῦ κυρίου ὁ ἅγιος Κυπριανὸς ἐμαρτύρησεν].*
259.	Aemiliano et Basso.	ὑπ. *Αἰμιλιανοῦ τὸ γ' καὶ Βολουσιανοῦ τὸ β'.*
260.	Seculare et Donato.	ὑπ. *Σεκολουλαρίου καὶ Δονάτου.*
261.	Gallieno IIII et Volusiano. 1. His conss. hostes multi inruerunt in Romania.	ὑπ. *Γαλλιηνοῦ τὸ δ' καὶ Βολουσιανοῦ τὸ γ'.*
262.	Gallieno V et Faustiniano.	ὑπ. *Γαλλιηνοῦ τὸ ε' καὶ Φαυστινιανοῦ.*
263.	Albino et Deatro *(sic).*	ὑπ. *Ἀλβίνου καὶ Δέξτρου.*
264.	Gallieno VI et Saturnino.	ὑπ. *Γαλλιηνοῦ τὸ ς' καὶ Σατορνίνου.*
265.	Valeriano V et Lucillo.	ὑπ. *Οὐαλεριανοῦ Αὐγούστου τὸ δ' καὶ Λουκιανοῦ.* ὑπ. *Οὐαλεριανοῦ Αὐγούστου τὸ ε' καὶ Λουκιανοῦ τὸ β'.*
266.	Gallieno VII et Sabinillo. 1. His conss. captus Valerianus in Persida.	ὑπ. *Γαλλιηνοῦ τὸ ζ' καὶ Σαβινιανοῦ.*
267.	Paterno et Archesilao.	ὑπ. *Πατέρνου καὶ Ἀρκεσηλάου.*
268.	Paterno II et Marianiano.	ὑπ. *Πατέρνου τὸ β' καὶ Μαριανοῦ.*
269.	Claudio et Paterno. 1. His conss. victi Gothi a Claudio.	ὑπ. *Κλαυδίου καὶ Πατέρνου τὸ γ'.*
270.	Anthiociano et Orfito. 1. His conss. levatus Aurelianus imperator.	ὑπ. *Ἀντιοχιανοῦ καὶ Ὀρφίτου.*

261 uolusianó C   263 albio C[a]   266 ualerinus C   268 marianoano C[a]

p. Chr. *CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
271. Aureliano et Basso. 1. His conss. muri urbis coepti fieri.	ὑπ. Αὐρηλιανοῦ καὶ Βάσσου. 1. Ἐπὶ τούτου Κλαυδίου ἐπικύθησαν Γόθοι καὶ παρέλαβε τὸ Σέρμιον.
272. Quietio et Valdumiano.	ὑπ. Κυιέτου καὶ Βραδουμιανοῦ.
273. Tacio et Placidiano.	ὑπ. Τακίτου καὶ Πλακιδιανοῦ. 1. Τούτοις τοῖς ὑπάτοις Αὐρηλιανὸς Αὔγουστος ἤρξατο τὰ τείχη (τείχει cod.) Ῥώμης ἀνανεοῦν· ἦν γὰρ τῷ χρόνῳ φθαρέντα. ὑπ. Κυιέτου τὸ β′ καὶ Βουδουμιανοῦ.
274. Aureliano II et Capitolino.	ὑπ. Αὐρηλιανοῦ Αὐγούστου τὸ β′ καὶ Καπιτολίνου.
275. Aureliano III et Marcellino. 1. His conss. occisus est Aurelianus imperator Caenofrurio et levatus est post dies Tacitus Romae.	ὑπ. Αὐρηλιανοῦ Αὐγούστου τὸ γ′ καὶ Μαρκέλλου.
276. Tacito II et Aemiliano.	ὑπ. Τακίτου τὸ β′ καὶ Αἰμιλιανοῦ.
277. Probo et Paulino. 1. His conss. occisus est Tacitus Tyana.	ὑπ. Πρόβου Αὐγούστου (cod.) καὶ Παυλίνου.
278. Probo II et Lupo.	ὑπ. Πρόβου Αὐγούστου τὸ β′ καὶ Λούπου.
279. Probo III et Paterno.	ὑπ. Πρόβου Αὐγούστου τὸ γ′ καὶ Πατέρνου.
280. Messala et Grato.	ὑπ. Μεσσαλᾶ καὶ Γράτου.
281. Probo IIII et Tiberiano.	ὑπ. Πρόβου Αὐγούστου τὸ δ′ καὶ Τιβεριανοῦ.
282. Probo V et Victorino.	ὑπ. Πρόβου Αὐγούστου τὸ ε′ καὶ Βικτωρίνου. Ἐσφάγη Πρόβος Αὔγουστος ἐν Σιρμίῳ ὢν ἐτῶν ν′.
283. Caro et Carino. 1. His conss. occisus est Probus Sirmium.	ὑπ. Κάρου (ου in litura m. 1) καὶ Καρίνου ὑπ. Διοκλητιανοῦ καὶ Βάσσου.
284. Caro II et Numeriano. 1. His conss. magna famis fuit.	ὑπ. Καρίνου τὸ β′ καὶ Νουμεριανοῦ. 1. Διοκλητιανὸς ἀναγορευθεὶς πρὸ ιε′ καλανδῶν ὀκτωβρίων ἐν Χαλκηδόνι εἰσῆλθεν ἐν Νικομηδείᾳ πρὸ ε′ καλανδῶν ὀκτωβρίων μετὰ τῆς πορφυρίδος καὶ καλάνδαις ἰανουαρίαις προῆλθεν ὕπατος.
285. Diocletiano II et Aristobulo. 1. His conss. occisus est Carinus Margo, qui ipso anno cum Aristobulo consul processerat.	ὑπ. Διοκλητιανοῦ Αὐγούστου τὸ β′ καὶ Ἀριστοβούλου.
286. Maximo II et Aquilino. 1. His conss. levatus est Maximianus imperator senior die kal. Apr.	ὑπ. Μαξίμου καὶ Ἀκυλίνου.
287. Dioclitiano III et Maximiano.	ὑπ. Διοκλητιανοῦ Αὐγούστου τὸ γ′ καὶ Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου Αὐγούστου. 1. Τούτῳ τῷ ἔτει (ἔτη cod.) Διοκλητιανὸς

275 caenofaurio C, caenothurio C^{2} 278 lubo C^{a} 284 caro] coro C^{1}

p. Chr.	*CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
		τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας κοινωνὸν ἀνέδειξε Μαξιμιανὸν Ἑρκούλιον, ἀρχομένου τρίτου ἔτους τῆς αὐτοῦ βασιλείας, παραχειμάσας ἐν Νικομηδείᾳ.
288.	Maximiano II et Anuarino.	ὑπ. *Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου τὸ β' καὶ Ἰαννουαρίου.*
289.	Basso et Quintiano.	ὑπ. *Βάσσου καὶ Κυντιανοῦ.*
290.	Dioclitiano IIII et Maximiano III.	ὑπ. *Διοκλητιανοῦ Αὐγούστου τὸ δ' καὶ Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου Αὐγούστου τὸ γ'.*
291.	Tiberiano et Dione. 1. His conss. tenebrae fuerunt inter diem 2. et eo anno levati sunt Constantius et Maximinus *(sic)* Cesares die kal. Mar.	ὑπ. *Τιβεριανοῦ καὶ Δίωνος.*
292.	Anibaliano et Asclepiodoto.	ὑπ. *Ἀννιβαλιανοῦ καὶ Ἀσκληπιοδότου.*
293.	Dioclitiano V et Maximiano IIII.	ὑπ. *Διοκλητιανοῦ Αὐγούστου τὸ ε' καὶ Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου Αὐγούστου τὸ δ'.* 1. *Τούτῳ τῷ ἔτει Μαξιμῖνος Ἰώβιος ἐπιφανέστατος Καῖσαρ εἰς τὴν ἀρχὴν εἰσεποιήθη καὶ Κωνστάντιος ἐν Νικομηδίᾳ πρὸ ιβ' καλανδῶν ἰουνίων.*
294.	Constantino et Maximiano. 1. His conss. castra facta in Sarmatia contra Acinco et Bononia.	ὑπ. *Κωνσταντίου Καίσαρος καὶ Μαξιμιανοῦ Ἰοβίου Καίσαρος.*
295.	Tusco et Anolino. 1. His conss. Carporum gens universa in Romania se tradidit.	ὑπ. *Τούσκου καὶ Ἀνουλλίνου.*
296.	Dioclitiano VI et Costantio *(sic)* II.	ὑπ. *Διοκλητιανοῦ Αὐγούστου τὸ ϛ' καὶ Κωνσταντίου Καίσαρος τὸ β'.*
297.	Maximiniano VI *(sic)* et Maximiano II. 1. His conss. victi Persae.	ὑπ. *Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου τὸ ε' καὶ Μαξιμίνου Ἰωβίου Καίσαρος τὸ β'.* *Πέρσαι κατὰ κράτος ἐνικήθησαν ὑπὸ Κωνσταντίου καὶ Μαξιμίνου Ἰωβίου* *et post alia:* *ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὑπάτων ἐνικήθησαν Πέρσαι ὑπὸ Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου Αὐγούστου.*
298.	Fausto II et Gallo.	ὑπ. *Ἀνικίου Φαύστου καὶ Σεβήρου Γάλλου.*
299.	Dioclitiano VII et Maximiano V *(sic)*. 1. His conss. victi Marcomanni.	ὑπ. *Διοκλητιανοῦ Αὐγούστου τὸ ζ' καὶ Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου Αὐγούστου τὸ ϛ'.*
300.	Constantio III et Maximiano III.	ὑπ. *Κωνσταντίου Καίσαρος τό γ' καὶ Μαξιμιανοῦ Ἰωβίου τὸ γ'.*
301.	Titiano II et Nepotiano.	ὑπ. *Τιτιανοῦ καὶ Νεποτιανοῦ.*
302.	Constantio IIII et Maximiano IIII. 1. His conss. vilitatem iusserunt inperatores esse.	ὑπ. *Κωνσταντίου Καίσαρος τὸ δ' καὶ Μαξιμιανοῦ Ἰωβίου Καίσαρος τὸ δ'.*

291 constant C' ces C'

p. Chr.	*CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
303.	Dioclitiano VIII et Maximiano VII. 1. His conss. persecutio Christianorum.	*ὑπ. Διοκλητιανοῦ Αὐγούστου τὸ η′ καὶ Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου (sic).*
304.	Dioclitiano VIIII et Maximiano VIII. 1. His conss. deposuerunt purpuram privati effecti Dioclitianus et Maximianus et vestierunt Severum et Maximinum. nam Constantius et Maximianus, qui Caesares fuerunt, eadem hora Augusti nuncupati sunt die kal. April.	*ὑπ. Διοκλητιανοῦ Αὐγούστου τὸ θ′ καὶ Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου τὸ η′.*
305.	Constantio V	*ὑπ. Κωνσταντίου Καίσαρος τὸ ε′ καὶ Μαξιμιανοῦ Ἰοβίου τὸ ε′.*
306.	et Maximiano VI. 1. His conss. diem functus Constantius, et postea levatus est Constantinus VIII k. Aug.	*ὑπ. Κωνσταντίου Καίσαρος τὸ ς′ καὶ Μαξιμιανοῦ Ἰοβίου τὸ ς′.*
307.	novies et Constantino. 1. His conss., quod est post sextum consulatum, occisus Severus Romae.	*ὑπ. Νοβίου Κωνσταντίνου Αὐγούστου μόνου.* 1. *Λικίννιος ἀνηγορεύθη εἰς Καρνοῦντα πρὸ γ′ ἰδῶν νοεμβρίων.*
308.	item decies et Maximiano. 1. His conss., quod est Maxentio et Romulo, levatus Licinius Carnunto III id. Nov.	*ὑπ. πάλιν δεκάτου (sic) καὶ Μαξιμιανοῦ Γαλερίου τὸ ζ′.*
309.	post cons. X et septimum. 1. His conss., quod est Maxentio II et Rumulo II.	
310.	anno II post cons. X et septimum. 1. His conss., quod est Maxentio III solo, diem functus Maximianus senior.	
311.	Maximiano VIII consule. 1. His conss., quod est Rufino et Volusiano, diem functus Maximianus iun.	*ὑπ. Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου τὸ η′ καὶ Γαλερίου Μαξίμου.*
312.	Constantino II et Licinio II. 1. His conss., quod est Maxentio III solo. victus et occisus Maxentius Romae ad pontem Mulvium.	*ὑπ. Κωνσταντίνου Αὐγούστου τὸ β′ καὶ Λικιννίου.* *ὑπ. Κωνσταντίνου Αὐγούστου τὸ γ′ καὶ Λικιννίου τὸ β′.*
313.	Constantino III et Licinio III.	*ὑπ. Κωνσταντίνου Αὐγούστου τὸ δ′ καὶ Λικιννίου τὸ γ′.*
314.	Volusiano II et Anniano. 1. His consulibus bellum Cibalense fuit die VIII id. Oct.	*ὑπ. Βολουσιανοῦ καὶ Ἀνιανοῦ.*
315.	Constantino IIII et Licinio IIII.	*ὑπ. Κωνσταντίνου Αὐγούστου τὸ ε′ καὶ Λικιννίου τὸ δ′.*
316.	Sabino et Rufino. 1. His conss. diem functus Dioclitianus Salona III n. Dec.	*ὑπ. Σαβίνου καὶ Ῥουφίνου.* 1. *Κωνσταντῖνος ὁ Αὔγουστος τὸν ἴδιον υἱὸν Κωνσταντῖνον ἀνηγόρευσε (-σαι cod.) Καίσαρα.*

304 diclitiano C 1 purram C maximianum C[a] 308, 1 maxentio] mentio C 310, 1 diem functus maximianus] diem factus maximinus C 314 die] de C 316 salona] sola C dec. *in litura* C[a]

p. Chr. *CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
317. Gallicano et Basso. 1. His conss. levati tres Caes. Crispus. Licinius et Constantinus die k. Mart.	*ὑπ. Γαλλικανοῦ καὶ Συμμάχου.* 1. *Κωνσταντῖνος Αὔγουστος Κώνσταντα, Κωνστάντιον καὶ Κρίσπον τοὺς ἑαυτοῦ υἱοὺς Καίσαρας ἀνηγόρευσε καλάνδαις μαρτίαις.*
318. Licinio V et Crispo Caes. 1. His conss. tenebrae fuerunt inter diem hora VIIII.	*ὑπ. Λικιννίου τὸ ε΄ καὶ Κρίσπου Καίσαρος.*
319. Constantino V et Licinio Caes.	*ὑπ. Κωνσταντίνου Αὐγούστου τὸ ς΄ καὶ Λικιννίου τὸ ε΄.*
320. Constantino VI et Constantino Caes.	*ὑπ. Κωνσταντίνου Αὐγούστου τὸ ζ΄ καὶ Κωνσταντίου Καίσαρος.*
321. Crispo II et Constantino II.	*ὑπ. Κρίσπου τὸ β΄ καὶ Κωνσταντίου τὸ β΄.*
322. Probiano et Iuliano.	*ὑπ. Προβιανοῦ καὶ Ἰουλιανοῦ.*
323. Severo et Rufino.	*ὑπ. Σευήρου καὶ Ῥουφίνου.*
324. Crispo III et Constantino III. 1. His conss. bellum Adrianopolitanum die V non. Iul. 2. et bellum Calcaedonense XIIII kal. Oct. 3. et levatus est Constantinus Caes. VI id. Nov.	*ὑπ. Κρίσπου τὸ γ΄ καὶ Κωνσταντίου τὸ γ΄.* 1. *Προλαβὼν ὁ τῶν οἰκείων ψυχῶν ποιητὴς καὶ φείδωλος σωτὴρ τοῖς πᾶσιν ἐκλάμψας Κωνσταντῖνος ἅμα παιδὶ Κρίσπῳ παρασκευάζει κυκλωθῆναι ἅπερ κατεῖχεν μέρη (μέρει cod.) Λικίννιος, κἀκεῖνος στενωθεὶς πανταχόθεν τοιοῦτον ἀπηνέγκατο τέλος σφαγεὶς οἷόν περ αὐτὸς εἶδεν καὶ ἤκουσεν συμβὰν τοῖς πρὸ αὐτοῦ μικρὸν τυραννήσασι (-νίσασι cod.)*
325. Paulino et Iuliano. 1. His conss. occisus Licinius.	*ὑπ. Παυλίνου καὶ Ἰουλιανοῦ.* 1. *Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος Κώνσταντα τὸν ἑαυτοῦ υἱόν, Καίσαρα ὄντα, ἀνηγόρευσεν Αὔγουστον πρὸ ς΄ ἰδῶν νοεμβρίων, καὶ εἰκοσαετηρίδα τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἦξεν, καὶ ἔδωκεν ἐν τῇ Ῥώμῃ βικεννάλια (-νάδια cod.) πάνυ φαιδρῶς (φεδρῶς cod.) καὶ φιλοτίμως, καὶ τῶν τεχνιτῶν (τεχνητῶν cod.) καὶ συντελεστῶν τὰ ἐπιτάγματα περιεῖλεν τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς αὐτῆς εἰκοσαετηρίδος, καὶ ταῖς καθόλου ἐκκλησίαις πολλὰ ἐδωρήσατο.* 2. *Κωνσταντῖνος νικητὴς Αὔγουστος τὸν τῶν Ἀδριανοπολιτῶν πόλεμον θραύσας πρὸ ε΄ καλανδῶν ἰουλίων, καὶ τὸν Καρχηδονίων (sic) πόλεμον ἡττήσας πρὸ ιδ΄ καλανδῶν ὀκτωβρίων, Κρίσπον τὸν ἴδιον υἱὸν Καίσαρα ὄντα καὶ διαβληθέντα αὐτῷ ἀνεῖλεν.*
326. Constantino VII et Constantino Caes. 1. His conss. occisus est Crispus 2. et edidit vicennalia Constantinus Aug. Romae.	*ὑπ. Κωνσταντίνου Αὐγούστου τὸ θ΄ καὶ Κωνσταντίου Καίσαρος τὸ δ΄.*

318 cripo C[a] 326, 1 est *om.* *C*[a]

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.	CHRONICON PASCHALE.
p. Chr.	
327. Constantino et Maximo.	ὑπ. Κωνσταντίου Καίσαρος τὸ ε΄ καὶ Μαξίμου.
328. Ianuarino et Iusto.	ὑπ. Ἰανουαρίου καὶ Ἰούστου.

1. Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβὴς τὸν Δανοῦβιν (-νούβην cod.) πλειστάκις ἐπέρασεν, καὶ γέφυραν αὐτῷ λιθίνην ἐποίησεν.

2. Ἐπὶ τῶν προκειμένων ὑπάτων Κωνσταντῖνος ὁ ἀοίδιμος (-δημος cod.) βασιλεὺς ἀπὸ Ῥώμης ἐλθὼν καὶ διάγων ἐν Νικομηδείᾳ μητροπόλει τῆς Βιθυνίας ποιήσας πρόκενσα ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐν τῷ Βυζαντίῳ, ἀνενέωσεν τὸ πρῶτον τεῖχος τῆς Βύζου πόλεως, ποιήσας καὶ προσθήκας τῷ αὐτῷ τείχει οὐκ ὀλίγας, καὶ συνῆψεν τῷ παλαιῷ τείχει τῆς πόλεως, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν Κωσταντινούπολιν, ἀναπληρώσας καὶ τὸ ἱππικόν, κοσμήσας αὐτὸ χαλκουργήμασι καὶ πάσῃ ἀρετῇ, ποιήσας ἐν αὐτῷ κάθισμα θεωρίου βασιλικοῦ καθ' ὁμοιότητα τοῦ ἐν Ῥώμῃ ὄντος καὶ παλάτιον μέγα ποιήσας πλησίον τοῦ αὐτοῦ ἱππικοῦ (ex ὑπ. m. 1) τὴν ἄνοδον (ἄνωδον cod.) ἀπὸ τοῦ παλατίου εἰς τὸ κάθισμα τοῦ ἱππικοῦ διὰ τοῦ λεγομένου Κοχλίου, κτίσας καὶ φόρον μέγαν καὶ εὐπρεπῆ πάνυ· καὶ ἔστησεν ἐν μέσῳ κίονα πορφυροῦν μέγαν λίθου Θηβαίου ἀξιοθαύμαστον καὶ ὑπεράνω τοῦ αὐτοῦ κίονος ἔστησεν ἑαυτοῦ ἀνδριάντα μέγαν, ἔχοντα ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ ἀκτῖνας, ὅπερ χαλκούργημα ἤγαγεν ἀπὸ τῆς Φρυγίας. ὁ δ' αὐτὸς βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἀφελὼν κρυπτῶς ἀπὸ Ῥώμης τὸ λεγόμενον Παλλάδιον ἔθηκεν αὐτὸ (ex αὐτῷ m. 1) ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι φόρῳ ὑποκάτω τοῦ κίονος (κίωνος cod.) τῆς στήλης αὐτοῦ, ὥς τινες λέγουσι τῶν Βυζαντίων ἐκ διαδοχῆς ἀκούσαντες. τὴν δὲ Τύχην τῆς πόλεως τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀνανεωθείσης ποιήσας θυσίαν ἀναίμακτον ἐκάλεσεν Ἀνθοῦσαν.

3. Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἔκτισεν καὶ δύο ἐμβόλους ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ παλατίου ἕως τοῦ φόρου εὐπρεπεῖς, κοσμήσας ἀνδριᾶσι καὶ μαρμάροις, καλέσας τὸν τόπον τῶν ἐμβόλων Ῥηγίαν, κτίσας ἐγγὺς καὶ βασιλικὴν ἔχουσαν κόγχην, καὶ ἔξω μεγάλους κίονας στήσας καὶ ἀνδριάντας, ἥνπερ ἐκάλεσεν Σενᾶτον, καλέσας τὸν τόπον Αὐγουσταῖον, καθότι καὶ στήλην ἣν στήσας κατέναντι τῆς ἰδίας αὐτοῦ μητρὸς Ἑλένης Αὐγούστας δεσποίνης ἐν πορφυρῷ κίονι.

4. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ δημόσιον τὸ λεγόμενον Ζεύξιππον ἀνεπλήρωσεν, κοσμήσας κίοσι καὶ μαρμάροις ποικίλοις καὶ χαλκουργήμασιν.

329. Constantino VIII et Constantino IIII.	ὑπ. Κωνσταντίνου Αὐγούστου τὸ ι΄ (in litura a m. 1) καὶ Κωνσταντίου Καίσαρος τὸ ε΄ (in litura a m. 1).
330. Gallicano et Symmacho.	ὑπ. Γαλλικανοῦ καὶ Συμμάχου.
1. His conss. dedicata est Constantinopoli die V idus Mai.	1. Ἔτους κα΄ τῆς εἰς οὐρανοὺς ἀναλήψεως τοῦ κυρίου καὶ κε΄ τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος πατὴρ Κωνσταντίνου

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.

p. Chr.

CHRONICON PASCHALE.

νέου Αὐγούστου καὶ Κωνσταντίου καὶ Κώνσταντος Καισάρων πόλιν μεγίστην, λαμπρὰν καὶ εὐδαίμονα κτίσας, συγκλήτῳ τε τιμήσας Κωνσταντινούπολιν κέκληκε πρὸ πέντε ἰδῶν μαΐων, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ τῆς ἑβδομάδος, ἰνδικτιόνος τρίτης, τὸ πρότερον καλουμένην Βυζάντιον, Ῥώμην αὐτὴν δευτέραν χρηματίζειν ἀναγορεύσας, ἐπιτελέσας ἱππικὸν ἀγῶνα πρῶτος, φορέσας πρῶτος (ἐν πρώτοις) διάδημα διὰ μαργαριτῶν καὶ ἑτέρων τιμίων λίθων. καὶ ἐποίησεν ἑορτὴν μεγάλην, κελεύσας διὰ θείου αὐτοῦ τύπου τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐπιτελεῖσθαι τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως αὐτοῦ καὶ ἀνοίγειν τῇ ια' τοῦ αὐτοῦ ἀρτεμισίου (-μησίου cod.) μηνὸς τὸ δημόσιον λουτρὸν Ζεύξιππον, πλησίον ὄντα τοῦ ἱππικοῦ καὶ τῆς Ῥηγίας τοῦ παλατίου, ποιήσας ἑαυτῷ ἄλλην στήλην ἀπὸ ξοάνου κεχρυσωμένην βαστάζουσαν ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὴν Τύχην τῆς αὐτῆς πόλεως, καὶ αὐτὴν κεχρυσωμένην, κελεύσας κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τοῦ γενεθλιακοῦ ἱππικοῦ (ἱππηκοῦ cod.) εἰσιέναι τὴν αὐτὴν τοῦ ξοάνου στήλην δηρηγευομένην ὑπὸ τῶν στρατευμάτων μετὰ χλανιδίων καὶ καμπαγίων, πάντων κατεχόντων κηροὺς λευκούς, καὶ περιέρχεσθαι τὸ ὄχημα τὸν ἄνω καμπτόν, καὶ ἔρχεσθαι εἰς τὸ σκάμμα κατέναντι τοῦ βασιλικοῦ καθίσματος, καὶ ἐπεγείρεσθαι τὸν κατὰ καιρὸν βασιλέα καὶ προσκυνεῖν τὴν στήλην τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου καὶ αὐτῆς τῆς Τύχης τῆς πόλεως.

2. Ὁ αὐτὸς θειότατος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἔμεινεν βασιλεύων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀφελόμενος αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἐπαρχείας Εὐρώπης ἤγουν τῆς μητροπόλεως αὐτῆς Ἡρακλείας, προβαλόμενος τῇ αὐτῇ Κωνσταντινουπόλει ἔπαρχον πραιτορίων καὶ ἔπαρχον πόλεως καὶ τοὺς λοιποὺς μεγάλους ἄρχοντας.

3. Εἰσὶν ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἕως οὗ Κωνσταντινούπολις ἐνεκαινίσθη ἔτη ͵αω'.

331. Basso et Ablabio. — ὑπ. Βάσσου καὶ Ἀβλαβίου.

332. Pacatiano et Hilariano. — ὑπ. Πακατιανοῦ καὶ Ἱλαριανοῦ.

1. His conss. victi Gothi ab exercitu Romano in terris Sarmatarum die XII k. Mai.

1. Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων ἤρξατο ἀναλίσκεσθαι τοῖς πολίταις Κωνσταντινουπόλεως ὁ ἄρτος ἀπὸ ιη' μαΐου.

333. Dalmatio et Zenofilio. — ὑπ. Δαλμάτου καὶ Ζηνοφίλου.

1. His conss. levatus est Constans die VIII k. Ian.

334. Optato et Paulino. — ὑπ. Ὀπτάτου πατρικίου καὶ Ἀνικίου Παυλίνου.

1. His conss. Sarmatae servi universa gens dominos suos in Romaniam expulerunt.

1. Τούτοις τοῖς ὑπάτοις γέγονε τὰ ἐγκαίνια (-νεια cod.) τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου σταυροῦ τῆς οἰκοδομηθείσης ὑπὸ Κωνσταντίνου ἐπὶ Μακαρίου

332 cothi C   333 est] et C

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.

p. Chr.

CHRONICON PASCHALE.

ἐπισκόπου, μηνὶ σεπτεμβρίῳ ιζ΄. ἐντεῦθεν ἤρξατο ἡ σταυροφάνεια.

335. Constantino et Albino.

1. His conss. tricennalia edidit Constantinus Aug. die VIII k. Aug.
2. et levatus est Dalmatius Caes. XIIII kal. Octob.

ὑπ. Κωνσταντίου Καίσαρος τὸ ζ΄ καὶ Ἀλβίνου.

1. Κωνσταντίνου τοῦ εὐσεβοῦς ἤχθη τριακονταετηρὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ῥώμῃ πάνυ φιλοτίμως πρὸ η΄ καλανδῶν αὐγούστων καὶ Κώνσταντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Αὔγουστον ἀνέδειξεν.
2. καὶ Δαλμάτιον τὸν υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Δαλματίου τοῦ κηνσάριος (*sic ut vid. m. 1*) Καίσαρα ἀνηγόρευσεν πρὸ η΄ καλανδῶν ὀκτωβρίων. ἦν δὲ Δαλμάτιος ὁ υἱὸς Δαλματίου τοῦ ἀδελφοῦ Κωνσταντίνου τοῦ εὐσεβοῦς στρατηγὸς Ῥωμαίων καὶ ὕπατος πρὸ τοῦ αὐτὸν ἀναγορευθῆναι Καίσαρα. καὶ Ἀννιβαλιανὸν ῥῆγα προχειρισάμενος (-ρησάμανος *corr. in* -ρησάμενος *cod.*) ἐνέδυσε κοκκηρὰν χλαμύδα καὶ κατὰ Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας ἀπέστειλεν.

336. Nepotiano et Facundo.

ὑπ. Νεποτιανοῦ καὶ Φακούνδου.

337. Feliciano et Titiano.

1. His conss. Constantinus Aug. ad caelestia regna ablatus est die XI kal. Iun.
2. et ipso anno nuncupati sunt tres Augusti Constantinus et Constantius et Constans V idus Septemb.

ὑπ. Φηλικιανοῦ καὶ Τατιανοῦ.

1. Πέρσαι πόλεμον ἐδήλωσαν πρὸς Ῥωμαίους, καὶ ἐπιβὰς Κωνσταντῖνος λβ΄ ἐνιαυτῷ τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ὁρμήσας ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν κατὰ Περσῶν, ἐλθὼν ἕως Νικομηδείας, ἐνδόξως καὶ εὐσεβῶς μεταλλάττει τὸν βίον ἐν προαστείῳ τῆς αὐτῆς πόλεως μηνὶ ἀρτεμισίῳ (-μησίῳ *cod.*) ια΄, καταξιωθεὶς τοῦ σωτηριώδους (*ex* σωτηρίου *m. 1*) βαπτίσματος ὑπὸ Εὐσεβίου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, βασιλεύσας ἔτη λα΄ καὶ μῆνας ι΄. καὶ κατέλειπε Καίσαρας τοὺς τρεῖς υἱοὺς αὐτοῦ, Κωνσταντῖνον Καίσαρα, βασιλεύοντα τῶν κατὰ Γαλλίαν μερῶν, ἔχοντα τῆς βασιλείας ἔτος εἰκοστόν, καὶ Κωνστάντιον τὸν μετ᾽ αὐτὸν Καίσαρα ἐν τοῖς κατὰ τὴν ἀνατολὴν μέρεσιν, ἔτος ἄγοντα τῆς βασιλείας ια΄, καὶ Κώνσταντα μετ᾽ αὐτὸν Καίσαρα, ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν μέρεσι διάγοντα, τῆς βασιλείας ἔτος ἄγοντα τρίτον, καὶ Δαλμάτιον Καίσαρα υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, ἔτος ἄγοντα καὶ αὐτὸν τρίτον.
2. Ὁ τρισ (τρεις *cod.*) μακάριος Κωνσταντῖνος ἀνεπαύσατο μηνὶ μαΐῳ κβ΄ πρὸ ια΄ καλανδῶν ἰουνίων ἐν αὐτῇ τῇ ἁγίᾳ πεντηκοστῇ. ἔτι (ἔτη *cod. et sic passim*) κειμένου ἀτάφου τοῦ σκηνώματος Κωνσταντίνου τοῦ εὐσεβοῦς ἐν τῷ παλατίῳ Κωνσταντινουπόλεως καὶ φυλαττομένου, ἕως οὗ γνῶσιν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, ἀκούσας Κωνστάντιος ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐν Μεσοποταμίᾳ, ἔτι τοῦ Περσικοῦ πολέμου ἐπικειμένου, εὐθέως ἐξώρμησεν ἐπὶ Κωνσταντινού-

p. Chr. *CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
	πόλιν, ἐν ᾗ παραγενόμενος προεκόμισε (*ex* προσκόμισε *m. 1*) τὸν ἑαυτοῦ πατέρα Κωνσταντῖνον τὸν ἀοίδιμον ἐν (*ex* ἀν *m. 2 ant.*) τοσαύτῃ παρατάξει καὶ δόξῃ βασιλικῆς προόδου, ὡς οὐκ ἔστιν εἰπεῖν κατ' ἀξίαν, παρόντος στρατοπέδου (-παίδου *cod.*) ὡς ἔτι (ἔπι *cod.*) ζῶντος ἐν ὁπλοφορίᾳ, τῆς τε πόλεως ἁπάσης, ἅτε καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀνηγορευμένης Ῥώμης, καὶ δὴ ὅσα γέγονεν (-ναν *vel* -νον *m. 1*) ἐν αὐτῇ ἔνδοξά τε καὶ σιτομέτρια τῶν δωρηθεισῶν (-θησῶν *cod.*) ἀννονῶν (*ex* αννονῶν *m. 1*), ἐν πένθει τοσούτῳ πάντων ὄντων, ὡς οὐκ ἐγένετο πώποτε (πόποτε *cod.*) βασιλέα τῶν πρὸ αὐτοῦ δοξασθῆναι οὕτως ἐν τῇ ζωῇ καὶ μετὰ θάνατον. καὶ κατετέθη ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἐν ᾧ ἀπόκειται λείψανα τῶν ἁγίων ἀποστόλων Ἀνδρέου καὶ Λουκᾶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ Τιμοθέου μαθητοῦ Παύλου τοῦ ἀποστόλου.
	3. Σάπωρις ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἐπῆλθεν τῇ Μεσοποταμίᾳ πορθήσων τὴν Νίσιβιν (νησίβην *cod.*), καὶ παρακαθίσας αὐτὴν ἡμέρας ξγ' καὶ μὴ κατισχύσας αὐτῆς ἀνεχώρησεν.
338. Urso et Polemio.	ὑπ. Οὔρσου καὶ Πολεμίου.
339. Constantio II et Constante.	ὑπ. Κωνσταντίνου νέου Αὐγούστου τὸ δ' καὶ Κώνσταντος Αὐγούστου τὸ ζ'.
340. Acyndino et Proculo.	ὑπ. Ἀκινδύνου καὶ Πρόκλου.
1. His conss. occisus est Constantius *(sic)* iunior.	
341. Marcellino et Probino.	ὑπ. Μαρκελλίνου καὶ Προβίνου.
1. His conss. pugna facta est cum gente Francorum a Constante Aug. in Gallis.	
2. Et ipso anno terrae motus fuit ad Orientem per totum annum praeter Antiochiam.	
342. Constantio III et Constante II.	ὑπ. Κωνσταντίου Αὐγούστου τὸ ε' καὶ Κώνσταντος Αὐγούστου τὸ β'.
1. His conss. victi Franci a Constante Aug. seu pacati.	
2. Tractus Hermogenes.	
343. Placido et Romulo.	ὑπ. Πλακίτου καὶ Ῥωμύλου.
344. Leontio et Salustio.	ὑπ. Λεοντίου καὶ Σαλουστίου.
345. Amentio *(sic)* et Albino.	ὑπ. Ἀμαντίου καὶ Ἀλβίνου.
	1. Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων Κωνσταντια ναὶ δημόσιον ἐν Κωνσταντινουπόλει πλησίον τῶν ἀποστόλων ἤρξατο κτίζεσθαι ὑπὸ Κωνσταντίου Αὐγούστου ἀπὸ μηνὸς ἀπριλίου ιζ'.
346. Constantio IIII et Constante III.	ὑπ. Κωνσταντίου Αὐγούστου τὸ ς' καὶ Κώνσταντος Αὐγούστου τὸ γ'.
347. Rofino et Eusebio.	ὑπ. Ῥουφίνου καὶ Εὐσεβίου.
348. Philippo et Salia.	ὑπ. Φιλίππου καὶ Σαλία.
1. His conss. bellum Persicum fuit nocturnum.	

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.

p. Chr.

349. Limenio et Catullino.

CHRONICON PASCHALE.

ὑπ. Λιμενίου καὶ Κατουλλίνου.

1. Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων ἀπεκτάνθη Κώνστας ἐν Γαλλίαις ὑπὸ Μαγνεντίου, ἄρξας ἔτη ιβ', καὶ ἐπήρθη Μαγνέντιος πρὸ ιε' καλανδῶν φευρουαρίων, καὶ Βετρανίων εἰς τὸ Σίρμιον (sic m. rec., σ·ρμιον m. 1) καλάνδαις μαρτίαις. καὶ Νεποτιανὸς αὐτῷ τῷ ἔτει ἐπήρθη ἐν Ῥώμῃ πρὸ τριῶν (τρειῶν cod.) νωνῶν ἰουνίων, καὶ πόλεμος μέγας ἐγένετο μετὰ ταῦτα μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Μαγνεντιακῶν.

350. Sergio et Nigriniano.

1. His conss. Constans occisus est in Galliis a Magnentio et levatus est Magnentius die XV kal. Febr.
2. et Vetranio apud Syrmium k. Mar. eo anno
3. et Nepotianus Romae III n. Iun.
4. et pugna magna fuit cum Romanis et Magnentianis.

ὑπ. Σεργίου καὶ Νιγριανοῦ.

1. Κωνστάντιος ὁ Αὔγουστος διατρίβων (-βον cod.) ἐν τοῖς ἀνατολικοῖς μέρεσιν διὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον ἀκούσας τὰ κατὰ Μαγνέντιον ἐξώρμησεν ἀπὸ τῆς Ἀντιοχέων εἰς τὴν Ἰταλίαν.

2. Κωνσταντίου τοῦ Αὐγούστου ἐν τῷ κατὰ Μαγνεντίου (-νέντιον cod.) ἀπερχομένου πολέμῳ πρὶν ἢ φθάσαι αὐτὸν Κωνσταντία ἡ Κωνσταντίου ἀδελφὴ ἐνδύσασα Βετρανίωνα πορφύραν καλάνδαις Μαρτίαις εἰς βασιλέα ἐν Ναισῷ τῆς Ἰταλίας ἄνδρα ἔντιμον ἀνέστησε τῷ Μαγνεντίῳ πρὸς τὴν μάχην. καὶ μετὰ ταῦτα φθάσας ὁ Κωνστάντιος ἐν οἷς τόποις ἦν ὁ πόλεμος ἐν τῇ Ἰταλίᾳ προσεδέξατο τὸν Βετρανίωνα μετὰ πολλῆς τιμῆς· μετὰ ταῦτα ἐν τῷ κάμπῳ τριβουνάλιον ἐφ' ὑψηλοῦ (ὑψίλοῦ cod.) ποιήσας παρόντος αὐτῷ τοῦ στρατοπέδου (-παίδου cod.), συμπαρεστῶτος δὲ καὶ τοῦ Βετρανίωνος ἐδημηγόρει (-μιγόρει cod.) ὁ Κωνστάντιος ἀκόλουθον εἶναι τῇ βασιλείᾳ τὴν ἐξουσίαν ὑπάρχειν καὶ τῷ ἐκ προγόνων βασιλέων διαδεξομένῳ ταύτην· συμφέρειν δὲ καὶ τῷ (τὸ cod.) κοινῷ δεόντως ὑπὸ μίαν ἐξουσίαν διοικεῖσθαι τὰ δημόσια καὶ ὅσα τούτοις ἀκόλουθα.

3. Ἐν πᾶσι δὲ τούτοις ἦν ὁ θεὸς μετὰ Κωνσταντίου, εὐοδῶν αὐτοῦ τὴν βασιλείαν. ἦν γὰρ καὶ αὐτὸς πολλὴν φροντίδα ποιούμενος (-μανος m. 1) ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ. τὸν δὲ Βετρανίωνα βασιλεύσαντα μῆνας δέκα κατὰ τὴν προειρημένην δημηγορίαν (δημηγ cod.) ὁ Κωνστάντιος ἀποδύσας τὴν πορφύραν κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν τραπέζης αὐτῷ πρὸς ἑστίασιν κοινωνίαν παρέσχετο καὶ μετὰ πάσης τιμῆς καὶ δορυφορίας (δορ- cod.) καὶ πολλῶν χαρισμάτων ἀπέστειλεν αὐτὸν ἐν πόλει Προυσιάδι τῆς Βιθυνίας (βηθ- cod.) διάγειν, λαμβάνοντα ἀννώνας καὶ κελλαρικὰ δαψιλῶς. χριστιανὸς δὲ ὢν ὁ Βετρανίων καὶ παραβάλλων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν συνάξεσιν ἐποίει ἐλεημοσύνας πένησι, τιμῶν και τοὺς τῆς ἐκκλησίας προεστῶτας ἕως τελευτῆς αὐτοῦ.

351. Post cons. Sergii et Nigriniani.

1. His conss. bellum Magnentii fuit Morsa die IIII kal. Oct.

ὑπ. Σεργίου καὶ Νιγριανοῦ.

1. Κωνστάντιος Αὔγουστος μόνος βασιλεύων Γάλλον ἀνεψιὸν αὐτοῦ κοινω

350 nigri*niano C   350, 2 kal.! id C^a ,?   350, 3 nepotianos C^a

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.

p. Chr.

2. et eo anno depositus Veteranio *(sic)* VIII kal. Ian.
3. et levatus est Constantius Caes. idus Martias.
4. et apparuit in Oriente signum Salvatoris die III kal. Feb. luna XXVIII n. Mai.

CHRONICON PASCHALE.

τὸν τῆς αὐτοῦ βασιλείας Καίσαρα ἀνηγόρευσεν μετονομάσας αὐτὸν Κωνστάντιον, ἰδοῖς μαρτίαις, (καὶ ins. m. rec.) ἐν τῇ κατὰ τὴν ἀνατολὴν Ἀντιοχείᾳ (καὶ erasum) ἀπέστειλεν, τῶν Περσῶν ἐπικειμένων.

2. *Κωνστάντιος δὲ ὁ καὶ Γάλλος ὁ προειρημένος (-μανος m. 1) Καῖσαρ ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ διῆγεν (-γαν m. 1).*

352. Constantio V et Constantio Caes.

ὑπ. Κωνσταντίου Αὐγούστου τὸ ζ' καὶ Κώνσταντος Καίσαρος.

353. Constantio VI et Constantio II.
1. His conss. Magnentius se interfecit in Gallis apud Lugdunum die III id. Aug.
2. et Decentius frater Magnentii laqueo se suspendit XV kal. Sep.

ὑπ. Κωνσταντίου Αὐγούστου τὸ η' καὶ Κώνσταντος Καίσαρος τὸ β'.

354. Constantio VII et Constantino *(sic)* III.
1. His conss. occisus est Constantius Caes. in insula Flanona.

ὑπ. Κωνσταντίου Αὐγούστου τὸ θ' καὶ Κώνσταντος Καίσαρος τὸ γ'.

Ἐν τούτῳ τῷ ἔτει Μαγνέντιος (-νάντιος m. 1) πάλιν συμβαλὼν ἐν Μούστῳ (sic) Σελεύκῳ ἡττηθεὶς ἔφυγεν (-γαν m. 1) μόνος ἐν Γαλλίαις εἰς Λουγδοῦνον (-νων cod.) πόλιν, καὶ ὅτε τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ἔσφαξεν, τότε καὶ ἑαυτὸν ἀνεῖλεν (-λαν m. 1) πρὸ τεσσαρῶν ἰδῶν αὐγούστου.

355. Arbitione et Lolliano.
1. His conss. levatus est Iulianus Caes. die VIII idus Novemb.

ὑπ. Ἀρβιτίωνος καὶ Λολλιανοῦ.

1. *Τούτῳ τῷ ἔτει Γάλλος ὁ καὶ Κωνστάντιος, Καῖσαρ ὤν, ἐκ διαβολῆς, ὡς παρὰ γνώμην Κωνσταντίου τοῦ Αὐγούστου ἀποκτείνας ἔπαρχον πραιτορίων καὶ κυέστωρα, μετασταλεὶς ἀπὸ τῆς Ἀντιοχέων ὑπὸ Κωνσταντίου τοῦ Αὐγούστου ἐν Ἴστρῳ τῇ νήσῳ ἀνῃρέθη.*
2. *καὶ Ἰουλιανὸν τὸν ἀδελφὸν τοῦ αὐτοῦ Γάλλου τοῦ καὶ Κωνσταντίου πορφύραν ἐνέδυσεν, καὶ Καίσαρα (κέσαρα cod.) προεχειρίσατο (-ρήσατο cod.) πρὸ η' ἰδῶν ὀκτοβρίων, δοὺς αὐτῷ πρὸς γάμον Κωνστάντιος ὁ Αὔγουστος τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν Ἑλένην, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἐν Γαλλίαις.*

356. Constantio VIII et Iuliano Caes.
1. His conss. introierunt Constantinopolim reliquiae apostoli Timothei die k. Iun.

ὑπ. Κωνσταντίου Αὐγούστου τὸ ι' καὶ Ἰουλιανοῦ Καίσαρος.

1. *Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων μηνὶ πανέμῳ α' Τιμοθέου τοῦ ἁγίου μαθητοῦ γενομένου (-μάνου m. 1) Παύλου τοῦ ἀποστόλου ἐπισκόπου τε πρώτου χειροτονηθέντος ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας τὰ λείψανα ἠνέχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει σὺν πάσῃ (πᾶσι*

353 constantio] cons. C 353, 1 magnificentius C[a] 355, 1 nouember C

p. Chr.	CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.	CHRONICON PASCHALE.
		cod.) τιμῇ, καὶ ἀπετέθη εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους ὑποκάτω τῆς ἁγίας τραπέζης.
357.	Constantio VIIII et Iuliano Caes. II.	ὑπ. Κωνσταντίου Αὐγούστου τὸ ια΄ καὶ Ἰουλιανοῦ Καίσαρος τὸ β΄.
	1. His conss. introierunt Constantinopolim reliquiae sanctorum apostolorum Andreae et Lucae die V non. Mar.	1. Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων μηνὶ δύστρῳ γ΄ ἠνέχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰ λείψανα τῶν ἁγίων Λουκᾶ καὶ Ἀνδρέου τῶν ἀποστόλων σπουδῇ Κωνσταντίου τοῦ Αὐγούστου μετὰ σπουδῆς καὶ θεοσεβείας ψαλμῳδίας τε καὶ ὑμνολογίας, καὶ ἀπετέθη εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους.
	2. et introivit Constantius Aug. Romae IIII k. Mai. et edidit vicennalia.	2. Κωνστάντιος Αὔγουστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ εἰκοσαετηρίδα (-τερίδα m. 1) μετὰ πολλῆς φαντασίας καὶ παρατάξεως εἰσῆλθεν ἐν Ῥώμῃ. συνεισῆλθεν δὲ αὐτῷ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Εὐσεβεία ἡ βασίλισσα, καὶ ἐποίησαν ἡμέρας ιδ΄ ἐν τῇ Ῥώμῃ.
358.	Datiano et Caereale.	ὑπ. Δατιανοῦ καὶ Κεραιαλίου.
	1. His conss. introierunt Constantinopolim legati Persarum die VII kal. Mar.	
	2. Ipso anno terrae motus factus, ita ut civitas Nicomedensium funditus versaretur die VIIII k. Sep.: aliae vero CL civitates partibus vexatae sunt.	
359.	Eusebio et Hypatio.	ὑπ. Εὐσεβίου καὶ Ὑπατίου.
	1. His conss. natus est Gratianus filius Aug. Valentiniani die XIIII kal. Mai.	1. Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων μηνὶ ὑπερβερεταίῳ (-ραιταίῳ cod.) μέγας γέγονε καὶ σφοδρὸς (-δρῶς cod.) σεισμὸς ἐν Νικομηδίᾳ περὶ ὥραν γ΄ νυκτερινήν. καὶ ἡ πόλις κατέπεσεν καὶ διεφθάρη (-ρει cod.), ἐν οἷς καὶ συναπώλετο ὁ τῆς αὐτῆς πόλεως ἐπίσκοπος Κεκρόπιος τοὔνομα.
	2. et ipso anno primum processit Constantinopolim praefectus urbis nomine Honoratus die III id. Dec.	2. Γρατιανὸς υἱὸς Οὐαλεντινιανοῦ (οὐαλαντ- m. 1) ἐγεννήθη πρὸ ι΄ καλανδῶν ἰουνίων.
		3. καὶ αὐτῷ τῷ ἔτει ἐν πρώτοις προῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔπαρχος Ῥώμης ὀνόματι Ὠνόρατος πρὸ γ΄ ἰδῶν σεπτεμβρίων.
360.	Constantio X et Iuliano III.	ὑπ. Κωνσταντίου Αὐγούστου τὸ ιβ΄ καὶ Ἰουλιανοῦ Καίσαρος τὸ γ΄.
	1. His conss. dedicatum est Constantinopoli dominicum die XV kal. Mar.	1. Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ περιτίῳ ιε΄ καθιερώθη ἡ μεγάλη ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως.
361.	Tauro et Florentio.	ὑπ. Ταύρου καὶ Φλωρεντίου.
	1. His conss. diem functus Constan-	

357 constantino C[a] uicennalia] *scripsi*. xxxu C 359, 2 primum] pumum C 360 constantino C[a]

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.

p. Chr.

tius Aug. Mopsucrenas in fines Ciliciae Foeniciae provinciae III non. Nov.

2. et introivit Iulianus Aug. Constantinopolim die III id. Dec.

362. Mamertino et Nevitta.

363. Iuliano Aug. IIII et Salustio.

1. His conss. occisus est Iulianus Aug. in bello Persico die VI kal. Iul., et quia apostata a deo factus est, Christianorum etiam persecutor, occisus est et levatus est christianissimus Iovianus Aug. V kal. Iul.

364. Ioviano Aug. et Varro.

1. His conss. recessit Iovianus Aug. Dadastana die XI kal. Mar.

2. et levatus est Valentinianus Aug. apud Niceam die V k. Mar.

3. Ipso anno levatus est Valens Aug. Constantinopolim in miliario VII in tribunali a fratre suo Valentiniano die IIII k. Apr.

365. Valentiniano et Valente Augg.

1. His conss. mare ultra terminos suos egressum est die XII kal. Aug.

2. et ipso anno latro nocturnus hostisque publicus intra urbem Constantinopolim apparuit die IIII kal. Oct.

CHRONICON PASCHALE.

ὑπ. Μαμερτίνου καὶ Νεβίττα.

ὑπ. Ἰουλιανοῦ Αὐγούστου τὸ δ' καὶ Σαλουστίου.

ὑπ. Ἰοβιανοῦ Αὐγούστου καὶ Βαρρωνιανοῦ.

1. *Ῥωμαίων λη' ἐβασίλευσεν Οὐαλεντινιανὸς Αὔγουστος, Σαλουστίου τοῦ ἐπάρχου πραιτωρίων καὶ παλαιοῦ πατρικίου ἐπιλεξαμένου τὸν αὐτὸν Οὐαλεντινιανόν· ὅντινα Οὐαλεντινιανὸν Ἰουλιανὸς (-νὸν m. 1) ὁ παραβάτης ὡς χριστιανὸν πάνυ πέμψας ἦν εἰς Σηλυβρίαν (ὀλυβρίαν cod.), ποιήσας αὐτὸν ἐκεῖ τριβοῦνον ἀριθμοῦ. ἔγνω γὰρ ἐν ὁράματι Ἰουλιανὸς ὅτι μετ' αὐτὸν βασιλεύει. ὁ δὲ ἔπαρχος τῶν πραιτωρίων Σαλούστιος πέμψας ἤνεγκεν αὐτὸν ἀπὸ Σηλυβρία (σολυβρ- cod.), καὶ εἶπεν τῷ στρατῷ καὶ τῇ συγκλήτῳ, ὅτι οὐδεὶς ποιεῖ βασιλέα εἰς τὰ Ῥωμαίων ὡς αὐτός. καὶ ἐπήρθη Οὐαλεντινιανὸς (οὐαλαντ- m. 1) Αὔγουστος ἐν Νικαίᾳ Βιθυνίας μηνὶ περιτίῳ πρὸ ε' καλανδῶν μαρτίων.*

2. *Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπήρθη Οὐάλης Αὔγουστος ὁ ἀδελφὸς Οὐαλεντινιανοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐν τῷ Ἑβδόμῳ ὑπὸ Οὐαλεντινιανοῦ Αὐγούστου μηνὶ δούστρῳ (sic) πρὸ δ' καλανδῶν ἀπριλίων.*

3. *Οὗτος Οὐάλης ὁ ἀδελφὸς Οὐαλεντινιανοῦ ἦν Ἀριανὸς καὶ ἔσχεν γυναῖκα Δομνίκην, ἐξ ἧς ἔσχεν υἱὸν ὀνόματι Γαλάτην καὶ θυγατέρας δύο Ἀναστασίαν καὶ Καρῶσαν, καὶ κτίζει δύο δημόσια ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς τὰ αὐτῶν ὀνόματα, Ἀναστασιανὰς καὶ Καρουσιανάς.*

ὑπ. Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Οὐάλεντος.

1. *Τούτῳ τῷ ἔτει ἡ θάλασσα ἐκ τῶν ἰδίων ὅρων ἐξῆλθεν μηνὶ πανέμῳ πρὸ ιβ' καλανδῶν σεπτεμβρίων.*

361, 1 monsucrenas C fenitiae C 2 december C 365 ualentiniano| [illegible]niano Ca augg.| aug C

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.

p. Chr.

366. Gratiano nob. et Dalaifo *(sic)*.

1. His conss. natus est Valentinianus iunior filius Aug. Valentis die XV kal. Feb.
2. et ipso anno idem hostis publicus et praedo intra Frygiam salutarem, et in Nacoliensium campo, ab Aug. Valente oppressus atque extinctus est die VI kal. Iun.
3. Ipso anno Augustus Valentinianus gentem Alamannicam pervicit.

367. Lupicino et Iovino.

1. His conss. in civitate Constantinopoli deus grandinem pluit in modum petrarum die IIII non. Iul.
2. Et ipso anno levatus est Gratianus Aug. in Galliis apud Ambianis in tribunali a patre suo Aug. Valentiniano die VIIII kal. Sep.

368. Valentiniano II et Valente II.

1. His conss. terrae motus factus, ita ut civitas Nicaenorum terrae funditus prosterneretur die V id. Oct.

369. Valentiniano nob. et Victore.

1. His conss. opus magnificum cisternae Constantinopolitanae conpletum est a Domitio Modesto v̄. c̄. iterum praefecto urbis, quod in prima inchoaverat praefectura.
2. Agon post annos XVII restitutus est ab Aug. Valente.

CHRONICON PASCHALE.

ὑπ. *Γρατιανοῦ ἐπιφανεστάτου καὶ Δαγαλαίφου.*

1. *Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων ἐγεννήθη Οὐαλεντινιανὸς Αὔγουστος μηνὶ αὐδυναίῳ* (-νέῳ *cod.*) *πρὸ ε'* (ιε' *m. rec.*) *καλανδῶν φεβρουαρίων.*
2. *Καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει Προκόπιος ἀντάρτης εἰς Φρυγίαν σαλουταρίαν ἐν τῷ πεδίῳ Νακολίας ὑπὸ Οὐαλεντινιανοῦ Αὐγούστου κατασχεθεὶς ἀνῃρέθη μηνὶ δαισίῳ* (δεσίῳ *cod.*) *πρὸ ιβ' καλανδῶν ἰουλίων.*

ὑπ. *Λουπικίνου καὶ Ἰοβιανοῦ.*

1. *Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων ὁ θεὸς χάλαζαν ἔβρεξεν ἐν Κωνσταντινουπόλει* (κονστ- *cod.*) *εἰς τύπον λίθων μηνὶ δαισίῳ* (δεσ- *cod.*) *πρὸ δ' νωνῶν ἰουλίων.*
2. *Καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἔτει ἐπήρθη Γρατιανὸς Αὔγουστος ἐν Γαλλίαις ὑπὸ Οὐαλεντινιανοῦ Αὐγούστου πατρὸς αὐτοῦ μηνὶ λώῳ* (λόῳ *cod.*) *πρὸ θ' καλανδῶν σεπτεμβρίων.*

ὑπ. *Οὐαλεντινιανοῦ Αὐγούστου τὸ β' καὶ Οὐάλεντος Αὐγούστου τὸ β'.*

1. *Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων σεισμὸς ἐγένετο εἰς τὴν πόλιν Νικαίας, ὥστε αὐτὴν καταστραφῆναι, μηνὶ γορπιαίῳ* (γορπιε *cod.*) *πρὸ ε' ἰδῶν ὀκτωβρίων.*

ὑπ. *Οὐαλεντινιανοῦ Αὐγούστου τὸ γ' καὶ Οὐίκτορος.*

1. *Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων ὁ θειότατος βασιλεὺς Οὐαλεντινιανὸς πολλοὺς συγκλητικοὺς καὶ ἄρχοντας ἐπαρχιῶν ἐφόνευσεν ἀδικοῦντας καὶ κλέπτοντας καὶ παραδικάζοντας. καὶ τὸν πραιπόσιτον τοῦ παλατίου αὐτοῦ, Ῥοδανὸν ὀνόματι, ἄνδρα δυνατὸν καὶ εὔπορον καὶ διοικοῦντα τὸ παλάτιον* (-τιν *cod.*) *ὡς πρῶτον ὄντα ἀρχιευνοῦχον καὶ ἐν μεγάλῃ τιμῇ ὄντα, ἐποίησε ζωόκαυστον εἰς τὴν σφενδόνα τοῦ ἱππικοῦ φρυγάνοις ὡς θεωρεῖ τὸ ἱππικόν.* *narratio continuatur.*
2. *Ὁμοίως καὶ τὴν δέσποιναν Μαρῖναν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἀγοράσασαν προάστιον παρ' ὅσου ἦν ἄξιον ἔχον πρόσοδον καὶ ὡς Αὐγοῦσταν τιμηθεῖσαν ἀκούσας* (om. *cod.*) *ἔπεμψεν ὁ βασιλεὺς καὶ διετιμήσατο τὸ προάστιον ὁρκώσας τοὺς διατιμησαμένους· καὶ μαθὼν ὅτι*

366 in inacoliensium *C*

p. Chr. *CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.*	*CHRONICON PASCHALE.*
	πλείονος (-ονος cod.) τιμῆς πολὺ ἢν ἄξιον τῆς ἀγορασθείσης, ἠγανάκτησεν (-ισεν cod.) κατὰ τῆς βασιλίσσης (-λίσης cod.) καὶ ἐξώρισεν (ἐξόρισεν cod.) αὐτὴν τῆς πόλεως ἀναδοὺς τῇ πωλησάσῃ (πολισάσῃ cod.) γυναικὶ τὸ προάστειον.
370. Valentiniano III et Valente III.	ὑπ. *Οὐαλεντινιανοῦ Αὐγούστου τὸ δʹ καὶ Οὐάλεντος Αὐγούστου τὸ γʹ.*
1. His conss. magna famis fuit in partibus Frygiae.	1. *Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων καθιερώθη*
2. et dedicata est sancta ecclesia. ubi beati apostoli positi sunt, die V id. April.	*ἡ ἐκκλησία τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐν Κωνσταντινουπόλει μηνὶ ξανθικῷ (-θηκῷ cod.) πρὸ πέντε ἰδῶν ἀπριλίων (ἀπριλίων cod.).*
371. Gratiano Aug. II et Probo.	ὑπ. *Γρατιανοῦ τὸ βʹ καὶ Πρόβου.*
372. Modesto et Arintheo.	ὑπ. *Μοδέστου καὶ Ἀρινθέου.*
373. Valentiniano IIII et Valente IIII.	ὑπ. *Οὐαλεντινιανοῦ Αὐγούστου τὸ εʹ καὶ Οὐάλεντος Αὐγούστου τὸ δʹ.*
374. Gratiano III et Aequitio.	ὑπ. *Γρατιανοῦ Αὐγούστου τὸ γʹ καὶ Αἰκιτίου.*
375. post cons. Gratiani III et Aequiti.	ὑπ. *Γρατιανοῦ Αὐγούστου τὸ δʹ καὶ Αἰκιτίου τὸ βʹ.*
1. His conss. thermae Carosianae dedicatae sunt agente praefecto v. c. Vindalonio Magno.	1. *Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων ἐνεκαινίσθη (-κενίσθη cod.) τὸ γυμνάσιον Καρουσιαναὶ παρόντος τοῦ ἐπάρχου Οὐινδαθνίου (-νήου cod.) Μάγνου.*
2. Et ipso anno diem functus Valentinianus senior XV kal. Dec. in castello Virgitione.	2. *Ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὑπάτων ἐπήρθη Οὐαλεντινιανὸς νέος Αὔγουστος μηνὶ δίῳ πρὸ εʹ καλανδῶν δεκεμβρίων εἰς πόλιν Ἄκιγκον.*
3. et levatus est Valentinianus iunior Aug. filius Aug. Valentiniani ab exercitu in tribunali die X kal. Dec. in civitate Acinco.	
376. Valente Aug. V et Valentiniano iuniore Aug.	ὑπ. *Οὐάλεντος Αὐγούστου τὸ εʹ καὶ Οὐαλεντινιανοῦ Καίσαρος.*
1. His conss. victi et expulsi sunt Gothi a gente Unorum et suscepti sunt in Romania pro misericordia iussione Aug. Valentis.	
2. et ipso anno introivit corpus Aug. Valentiniani Constantinopolim die V k. Ian.	
377. Gratiano IIII et Merobaude.	ὑπ. *Γρατιανοῦ Αὐγούστου τὸ εʹ καὶ Μεροβαύδου.*
1. His conss. gens Gothorum, qui pro misericordia suscepti sunt, rebellaverunt adversus Romanos.	
2. ad quos expugnandos missi sunt comites cum militibus et pugnaverunt cum Gothis.	
378. Valente VI et Valentiniano II.	ὑπ. *Οὐάλεντος Αὐγούστου τὸ ϛʹ καὶ Οὐαλεντινιανοῦ Καίσαρος τὸ βʹ.*
1. His conss. ingressus est Valens	

374 iii] iiii C^a 375, 2 *scr.* Brigetione 376, 2 constantinopl C 377 expugnandos] C^2, expugnan C^1

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA. — *CHRONICON PASCHALE.*

p. Chr.

Aug. ab Oriente Constantinopolim die III kal. Iun.

2. et ipso anno profectus est Valens Aug. ex urbe ad fossatum die III id. Iun., et pugna magna fuit cum Romanis et Gothis miliario XII ab Hadrianopoli die V id. Aug. ex ea die Valens Aug. nusquam apparuit.

3. et toto anno per diocesim Trachiarum et Scythiae et Moesiae Gothi habitaverunt simul et eas praedaverunt: deinde usque ad portas urbis Constantinopolitane venerunt.

1. Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων νόσῳ βληθεὶς ὁ βασιλεὺς Οὐαλεντινιανὸς τελευτᾷ ἐν καστελίῳ Βεργιτινῶν ὢν ἐτῶν νε΄.

2. Ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὑπάτων Γρατιανὸς Αὔγουστος ἀνεκαλέσατο τὴν οἰκείαν μητέρα Μαρῖναν τὴν δέσποιναν.

3. Ἐπήρθη Θεοδόσιος Αὔγουστος ἐν Σιρμίῳ (σηρμείῳ cod.) ὑπὸ Γρατιανοῦ Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ γυναικαδελφοῦ μηνὶ αὐδηναίῳ (αὐβδην- cod.) πρὸ ιδ΄ καλανδῶν φεβρουαρίων. καὶ εἰσῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει μηνὶ δίῳ πρὸ η΄ καλανδῶν δεκεμβρίων.

379. Ausonio et Olibrio.

1. His conss. levatus est Theodosius Aug. ab Augusto Gratiano die XIIII kal. Feb. in civitate Syrmium.

2. Ipso anno multa bella Romani cum Gothis commiserunt.

3. Deinde victoriae nuntiatae sunt adversus Gothos, Alanos atque Hunos die XV k. Dec.[1])

ὑπ. Αὐσονίου καὶ Ὀλυβρίου.

1. Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς ἔδωκεν τὰς ἐκκλησίας τοῖς ὀρθοδόξοις, πανταχοῦ ποιήσας σάκρας καὶ διώξας ἐξ αὐτῶν τοὺς λεγομένους (-μανους m. 1) Ἀρειανοὺς Ἐξωκιωνίτας, τοὺς δὲ ναοὺς τῶν Ἑλλήνων κατέστρεψεν ἕως ἐδάφους.

380. Gratiano Aug. V et Theodosio Aug.

1. His conss. victoriae nuntiatae sunt amborum Augustorum.

2. et ipso anno ingressus est Theodosius Aug. Constantinopolim die XVIII kal. Dec.

ὑπ. Γρατιανοῦ Αὐγούστου τὸ ε΄ καὶ Θεοδοσίου Αὐγούστου.

381. Syagrio et Eucherio.

1. His conss. ingressus est Aithanaricus rex Gothorum Constantinopolim die III id. Ian.

2. Eodem mense diem functus idem Aithanaricus VIII kal. Feb.

ὑπ. Συαγρίου καὶ Εὐχερίου.

382. Antonio et Syagrio.

1. His conss. Theodosius Aug. corpus Aug. Valentiniani in sarcofago deposuit die VIIII kal. Mar.

2. Ipso anno universa gens Gothorum cum rege suo in Romaniam se tradiderunt die V non. Oct.

ὑπ. Ἀντωνίου καὶ Συαγρίου τὸ β΄.

1) his conss. Theofilus Alexandrie episcopus subiectum laterculum infra de paschae obseruatione conscribit *manu antiqua margo C: quae videntur sumpta esse ex Hydatii chronicis.*

378, 2 miliario] a miliario *C* 380, 1 amborum augustorum] ambra augr *C* 380, 2 costantinopolim *C* 382, 1 sacofago *C*[a]

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.

p. Chr.

383. Merobaude II et Saturnino.

1. His conss. levatus est Arcadius Aug. Constantinopolim in miliario VII in tribunali a Theodosio Aug. patre suo die XVII kal. Feb.
2. Et ipso anno ingressum est Constantinopolim corpus Constantiae filiae Aug. Constantini die II id. Sep.

384. Ricomeri et Clearcho.

1. His conss. introierunt Constantinopolim legati Persarum.
2. Ipso anno natus est Honorius nob. in purpuris die V id. Sep.

385. Arcadio Aug. et Bautono.

386. Honorio nob. et Euvodio.

1. His conss. victi atque expugnati et in Romania captivi adducti gens Greothyngiorum a nostris Theodosio et Arcadio.
2. deinde cum victoria et triumfo ingressi sunt Constantinopolim die IIII id. Oct.

387. Valerio III et Eutropio.

1. His conss. quinquennalia Arcadius Aug. propria cum Theodosio Aug. patre suo editionibus ludisque celebravit die XVII kal. Feb.

388. Theodosio Aug. II et Cynegio cons.

1. His conss. defunctus est Cynegius praefectus Orientis in consulatu suo Constantinopolim. hic universas provincias longi temporis labe deceptas in statum pristinum revocavit et usque ad Egyptum penetravit et simulacra gentium evertit. unde cum magno fletu totius populi

CHRONICON PASCHALE.

ὑπ. Μερωβαύδου καὶ Σατορνίνου.

1. *Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων Ἀρκάδιος Αὔγουστος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῷ τριβουναλίῳ τοῦ Ἑβδόμου ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Θεοδοσίου τοῦ Αὐγούστου ἀνηγορεύθη μηνὶ αὐδυναίῳ (ἀβδυνεω cod.) πρὸ ιδ' καλανδῶν φεβρουαρίων.*
2. *Καὶ αὐτῷ τῷ ἔτει εἰσῆλθεν τὸ σκήνωμα Κωνσταντίας τῆς θυγατρὸς Κωνσταντίνου Αὐγούστου ἐν Κωνσταντινουπόλει μηνὶ γορπιαίῳ (-πιέῳ cod.) πρὸ μιᾶς καλανδῶν σεπτεμβρίων καὶ κατετέθη μηνὶ ἀπελλαίῳ (ἀπηλλαίῳ cod.) καλανδαῖς δεκεμβρίαις.*

ὑπ. Ῥιχομήρου καὶ Κλεάρχου.

1. *Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων εἰσῆλθεν πρεσβευτὴς Περσῶν.*
2. *καὶ αὐτῷ τῷ ἔτει ἐγεννήθη Ὁνώριος ἀδελφὸς γνήσιος Ἀρκαδίου Αὐγούστου μηνὶ γορπιαίῳ (-πιέῳ cod.) πρὸ ε' ἰδῶν σεπτεμβρίων.*

ὑπ. Ἀρκαδίου Αὐγούστου καὶ Βαύτωνος.

ὑπ. Ὁνωρίου Καίσαρος καὶ Εὐοδίου.

ὑπ. Οὐαλεντινιανοῦ τὸ δ' καὶ Εὐτροπίου.

ὑπ. Θεοδοσίου Αὐγούστου τὸ β' καὶ Κυνηγίου.

383, 2 constanōp C 386, 2 octuber C 387, 1 theososio C[a] celebravit] celebratis C 388, 1 deceptis C[a]

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA. | *CHRONICON PASCHALE.*

p. Chr.

civitatis deductum est corpus eius ad apostolos die XIIII kal. Apr. et post annum transtulit eum matrona eius Aehantia ad Hispanias pedestre.

2. Et ipso anno occiditur hostis publicus Maximus tyrannus a Theudosio Aug. in miliario III ab Aquileia die V kal. Aug.

3. Sed et filius eius Victor occiditur post paucos dies in Gallis a comite Theudosii Aug.

389. Timasio et Promoto conss. — *ὑπ. Τιμασίου καὶ Προμώτου.*

1. His conss. introivit Theudosius Aug. in urbem Romam cum Honorio filio suo die iduum Iuniarum et dedit congiarium Romanis. — 1. *Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων εἰσῆλθεν Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς ἐν Ῥώμῃ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ὡνορίου, καὶ ἔστεψεν αὐτὸν ἐκεῖ εἰς βασιλέα.*

390. Valentiniano IIII et Neuterio. — *ὑπ. Οὐαλεντινιανοῦ τὸ δ' καὶ Νεωτερίου.*

391. Tatiano et Symmacho. — *ὑπ. Τατιανοῦ καὶ Συμμάχου.*

1. *Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων Θεοδόσιος Αὔγουστος εὑρὼν τὴν κεφαλὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ παρά τινι γυναικὶ Μακεδονιανῇ ἐν Κυζίκῳ διαγούσῃ, ταύτην ἀνακομισάμενος καὶ ἐν Χαλκηδόνι τέως ἀποθέμενος, τελευταῖον ἐκ βάθρων οἶκον οἰκοδομήσας ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ ἁγίου ἐν τῷ λεγομένῳ Ἑβδόμῳ Κωνσταντινουπόλεως, ἐν αὐτῷ τὴν τιμίαν κεφαλὴν τοῦ βαπτιστοῦ ἀπέθετο μηνὶ περιτίῳ πρὸ ιβ' καλανδῶν μαρτίων.*

392. Arcadio Aug. II et Rufino. — *ὑπ. Ἀρκαδίου τὸ β' καὶ Ῥουφίνου.*

1. His conss. Valentinianus iunior apud Viennam est interfectus et levavit se Eugenius tyrannus.

2. Postmodum Theodosius Aug. occidit Eugenium.

393. Theodosio Aug. ter et Abundantio. — *ὑπ. Θεοδοσίου τὸ γ' καὶ Ἀβουδαντίου (sic).*

1. *Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων ἀπεκεφαλίσθη Πρόκλος ἀπὸ ἐπάρχων μηνὶ ἀπελλαίῳ (-λέῳ cod.) πρὸ η' ἰδῶν δεκεμβρίων ἐν Συκαῖς.*

2. *καὶ αὐτῷ τῷ ἔτει ἐνεκαινίσθη ὁ Θεοδοσιακὸς φόρος.*

394. Arcadio Aug. III et Honorio Aug. II. — *ὑπ. Ἀρκαδίου τὸ γ' καὶ Ὡνωρίου τὸ β'.*

1. *Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων ἐστάθη μέγας ἀνδριὰς Θεοδοσίου Αὐγούστου ἐν τῷ Θεοδοσιακῷ φόρῳ μηνὶ λώῳ (λοῷ cod.) καλανδαῖς αὐγούσταις.*

2. *Καὶ αὐτῷ τῷ ἔτει Διογένης ὁ τύραννος ἀπεκεφαλίσθη ἐν Ἰταλίᾳ.*

3. *Τούτῳ τῷ ἔτει ἐτελεύτησε Θεοδόσιος Αὔγουστος ἐν Μεδιολάνῳ μηνὶ αὐδυναίῳ (-νέῳ cod.) πρὸ ιζ' καλανδῶν φεβρουαρίων, ὢν ἐτῶν ξε'.*

388, 1 aehantia] a-hantia C[a] pedistre C[b], petistre C[a] 388, 2 ab] et C comite] com̄ C

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.

p. Chr.

395. Olybrio et Probino.
    1. His conss. recessit apud Mediolanum Theudosius Aug.
396. Arcadio Aug. IIII et Honorio Aug. III.
397. Attico et Caesario.
398. Honorio Aug. III *(sic)* et Eutyciano.
    1. His conss. Gildo occisus.
399. Manilio et Theudoro v̄. c̄.
    1. His conss. templa gentilium demolita sunt Ioviano et Gaudentio comitibus.
400. Stelicone v̄. c̄. cons.
401. Vincentio et Fravito.
402. Arcadio V et Honorio V.
    1. His conss. solis facta defectio III id. Nov.
403. Theudosio et Rumordio *(sic)*.
404. Honorio VI et Aristone.
    1. His conss. bellum civile fuit ex III kal. Septembr.
405. Stelicone II et Antemio.
    1. His conss. inter catholicos et Donatistas unitas facta.
406. Arcadio VI et Probo.
407. Honorio VII et Theodosio II Aug.
408. Bosso *(sic)* et Filippo.
409. Honorio VIII et Theudosio III.
    1. His conss. barbari Spanias ingressi.
410. Honorio VIIII et Varan quod fuit Tertullo.
411. Theudosio Aug. IIII.
    1. His conss. Constantini tyranni in conto caput adlatum est XIIII kal. Octob.
412. Honorio VIIII et Theudosio V.

413a. Post cons. Honorii VIIII et Theodosi V.

413b. Lucio cons.
    1. His conss. occisi sunt Iovianus Sebastianus Salustius,
    2. et Heraclianus abolitus est.

414. Constantio v̄. c̄.
415. Honorio X et Theodosio VI.
    1. His conss. sanctus Stefanus primus martyr revelatur sancto presbytero Luciano die VI feria, quae fuit tunc III non. Dec., in Hierosolimis sancto Iohanne episcopo presidente, et extant ex his gestis epistolae supra dicti presbyteri et sancti Aviti presbyteri Bracarensis, qui tunc in Hierosolimis degebant.
416. Theodosio VII et Palladio.
417. Honorio XI et Constantio II.
418. Honorio XII et Theodosio VIII.
419. Monaxio et Plenta.
    1. His conss. sanctus Iohannes Hierosolimorum episcopus, qui supra, epistolam dirigit per ecclesias orbis terrarum, quae habetur, de signis terroribusque divinitus perpetratis.
420. Theodosio VIIII et Constantio III.
421. Agricolo *(sic)* et Eustatio.
422. Honorio XIII et Theodosio X.
423. Mariniano et Asclepiodoto.
    1. His conss. Honorius Aug. recessit Ravenna.
424. Castino et Victore.
425. Theodosio XI et Valentiniano Caes.
426. Theodosio XII et Valentiniano II Aug.
427. Pierio et Artabu *(sic)*.
428. Felice et Tauro.
429. Florentio et Dionisio.
430. Theodosio XIII et Valentiniano III.
431. Basso et Antiocho.
432. Aetio et Valerio.
    1. His conss. *(sic)*.
433. Theodosio XIIII et Maximo.
434. Aspare et Ariovindo.
435. Theodosio XV et Valentiniano IIII.
436. Isiodoro *(sic)* et Senatore.
    1. His conss. *(sic.)*.
437. Atio *(sic)* II et Segisvulto.
438. Theodosio XVI et Fausto.
439. Theodosio XVII et Festo.
440. Valentiniano V et Anatholio.
441. Cyro v̄. c̄.

400 uic C   404 september C   409 ingessi C[1]   415 extante ex C: *scr.* extant de   degabant C   416 uii| C[b], uiii C[a]   419 sci ioh h. epi C   420 constantino C[a]

CONSVLARIA CONSTANTINOPOLITANA.

p. Chr.

442. Dioscoro.
443. Maximo II et Paterio.
444. Theodosio XVIII et Albino.
445. Valentiniano VI et
446. Aetio III.
447. Callepio et Ardabure.
448. Postumiano et Zenone.
449. Asturio et Protogene.
450. Valentiniano VII et Avieno.
451. Adelfio et Martiano.
452. Hirculano et Parracio.
453. Opilione.
454. Aetio IIII et Studio.
455. Valentiniano VIII et Antemio.
456. Avito Aug. cons.
457.

p. Chr.

459. Rechimero et qui de Oriente.
458. Maioriano Augusto et Ariovindo.
460. Magno et Apollonio.
461. Severiano et qui de Oriente.
   1. His conss. Maiorianus occiditur et Severus efficitur imperator.
462. Severo et Leone Augustis.
463. Basilio et Gadaifo *(sic)*.
464. Olibrio.
   1. Severus Aug. obiit.
   2. Antemius Romae imperator factus est.
   3. Adversum Wandalos grandis exercitus cum Marcellino duce dirigitur.

465—467.

468. Aug. Antimio II cons.

447 calepio C^a 459 mariano C^a 462 augis C 464, 2 factas C^a

CONSVLARIA ITALICA.

I. ANONYMI VALESIANI PARS POSTERIOR.

B = codex Berolinensis Phillipps. n. 1885 saec. IX.

[II. FASTI VINDOBONENSES PRIORES.
[III. FASTI VINDOBONENSES POSTERIORES.

V = codex Vindobonensis n. 3416 saec. XV.
S = excerpta codicis Sangallensis n. 878 saec. IX.

IV. PASCHALE CAMPANVM.

V = codex Vaticanus reginae n. 2077 saec. VI exeuntis.

V. CONTINVATIO HAVNIENSIS PROSPERI.

H = codex Havniensis n. 454 saec. XII.

VI. EXCERPTA EX BARBARO SCALIGERI.

cod. Parisinus Lat 4884 saec. VII VIII.

VII. EXCERPTA EX AGNELLI LIBRO PONTIFICALI ECCLESIAE RAVENNATIS.

cod. Mutinensis Estensis V. F. 19 saec. XV.

[ ] quae concluduntur, editori visa sunt aliena esse a chronicis Italicis.

Chronica Italica nobis dicuntur quae hodie solent significari vocabulo fastorum Ravennatium indito iis a Waitzio (*die ravennatischen Annalen als Hauptquelle für die Geschichte des Odovakar. Nachrichten der Göttinger Gesellschaft der Wissenschaften* 1865 p. 81—114) pro re nimis angusto: nam ut aliquanto antea scribi coepta sunt quam Ravenna sedes facta est imperii Occidentis, ita per plura saecula continuata non recte certae alicui urbi attribuuntur. chronica haec si ita integra ad nos pervenissent, ut ad nonum saeculum medium videntur superfuisse, aliquanto certior et plenior rerum occidentalium notitia nobis suppeteret. iam cum nobis reliquiae legendae sint diligenter et religiose, equidem editoris munus sane difficillimum ita moderatus sum, ut haec commentatio chronicorum Italicorum particulas epitomasve septem numero proponat coniunctas, neque tamen permixtas, sed iuxta positas, ut quid quaevis habeat vel non habeat, facile deprehendas. sunt autem hae:

I. chronica Theodericiana quae finiunt in regis obitu a. 526, nota sub nomine Anonymi Valesiani, partis scilicet eius posterioris, pendentia certe maiore ex parte ex consularibus Italicis, nisi forte partem eorum repraesentant non epitomatam.

II. fasti Vindobonenses priores qui nobis appellantur, adsumptis quae partem eiusdem epitomae quondam effecerunt excerptis Sangallensibus. finit epitome haec mutila in a. 573.

III. fasti Vindobonenses posteriores, quae epitome praecedenti in multis similis pervenit ad a. 387 adiunctis laciniis duabus 438—455. 495—539.

IV. paschale Campanum a. 464—543 codicis Vaticani reginae n. 2077.

V. additamenta Prosperi chronicis inserta et auctarium ad ea adiectum in codice Havniensi n. 454 maiore ex parte derivata ex chronicis Italicis epitome facta plerumque simplici, interdum duplicata vel adeo triplicata. perveniunt ad a. 625.

VI. epitome inserta chronicis Alexandrinis Graece scriptis, quorum superest versio Latina adlegata plerumque sub nomine Barbari Scaligeri. fasti finiunt in a. 387.

VII. excerpta servata apud Agnellum in libro pontificali ecclesiae Ravennatis edito saec. IX medio. perveniunt ad a. 573.

Septem harum epitomarum prima secunda tertia quinta his commentariis eduntur. quartae plenam editionem infra proponemus cum paschali Victorii Aquitani, cuius Campanum vere particula est. in sexta et septima ex editionibus iustis a viris doctis curatis nos ea selegimus, quae ad chronica Italica spectarent. de omnibus septem quae observanda habuimus, seorsum infra proponentur.

Tantum autem abest, ut septem illis epitomis chronicorum Italicorum reliquiae omnes contineantur, ut plerique huius aevi rerum scriptores plus minus inde traxisse videantur. quorum recensum subicere non supervacaneum erit.

VIII. Prosperum, qui chronica edidit primum a. 443, infra demonstrabimus consulum laterculum ex hisce chronicis deprompsisse. adnotationes quoque historicas ita adhibuit, ut in parte Hieronymiana duae, quas solas habet non

Hieronymianas, scilicet passiones Perpetuae ad a. 203 et Timothei ad a. 306, in his chronicis redeant; unde efficitur eum exemplum adhibuisse, quod per haec saecula non multo plenius esset quam sunt fasti priores Vindobonenses. etiam in auctario post finem Hieronymi adiecto iisdem consularibus eum usum esse consentaneum est, sed quid inde traxerit, in hac parte minus certo distinguitur. redibimus ad hanc quaestionem, ubi de Prosperi auctoribus disputabitur.

IX. Prosperi epitomen insertam codici Vaticano reginae n. 2077 qui confecit, pauca quae addidit ex chronicis his videtur deprompsisse. agemus de additamentis his ad Prosperum.

X. Marcellinum comitem, qui chronica primum emisit Constantinopoli a. 518, chronica Italica adhibuisse ostendunt quae infra adnotavimus ad a. 393 (p. 298 not. 3) et 418 (p. 300 not. 3).

XI. Cassiodorus in chronicis editis Ravennae a. 519 post Prosperum ab a. fere 455 chronica Italica potissimum compilavit.

XII. Iordanes in Geticis editis inter a. 526 et 533 passim ex iisdem hausit scilicet per Cassiodori historiarum libros (v. praef. meae p. XXXIX).

XIII. Marius Aventicensis, cuius chronica perveniunt ad a. 581, quae refert pertinentia ad res Italicas sane pauca et exilia, ita conveniunt cum aliis horum chronicorum reliquiis (v. p. 320 not. 1 p. 331 not. 2) ut de origine dubitare non possis.

XIV. Isidorum in chronicorum editorum primum a. 615 parte extrema Italicis consularibus usum esse in adnotatione infra p. 338 not. 4. 6 demonstravi.

XV. Auctarium, quod codices quidam Isidoriani exhibent perveniens ad a. 624, verisimile est, cum ad Havniensem epitomam prope accedat (vide p. 339 not. 3. 4), particulam esse chronicorum Italicorum adsutam a librario aliquo Isidorianis. sed cum de origine non satis constet et propter librorum notitiam narratio haec ab Isidorianis parum commode separetur, cum his edetur.

XVI. Paulus Diaconus cum in historia Romana emissa ante a. 774 tum in continuatione eius (v. quae exposui *Neues Archiv* 5, 77) historia Langobardorum, quam post multos annos scribere coepit neque absolvit, chronicis Italicis usus est, ut docuimus Droysenus in praef. ad hist. Rom. p. LVII et ego *Neues Archiv* l. c., videnturque ea significari sub nomine *annalium librorum*, unde quaedam affert de Bergomo civitate Venetiarum hist. Rom. 15, 1 et hist. Lang. 2, 14. hinc potissimum videntur proficisci quae Paulus narrat de rebus Romanorum non relata apud auctores Latinos hodie superstites, ut inter alia locus de Galla Placidia (v. p. 258 not. 1). sed quanta cautela opus sit, antequam Paulum negemus pendere ex libris quos nos quoque habemus, demonstrabitur in praefatione ad Prosperum.

XVII. Theophanes Constantinopolitanus annales edens Graece a. 812 ad res Italicas explicandas chronica haec passim adhibuit (videantur p. 298 not. 2. p. 300 n. 1. 2. p. 304 n. 1. 2. p. 305 n. 2. 3. p. 306 n. 1. 2. 3.). idem cum simul usurparit quae Barbarus Scaligeri iis immiscuit proprie Alexandrina (v. p. 294 not. 1. p. 295 not. 1. p. 297 not. 1), videtur usus esse ipsis illis chronicis Graecis, quorum pars extat Latine versa (VI).

XVIII. Adnotationes historicae numero paucae adscriptae ad laterculum Dionysii Exigui, qualem exhibent libri tres Berolinensis Phillippsianorum n. 1831 et Coloniensis n. 103 et Romanus Minervae B. IV. 18, editae infra cum laterculo Victorii Aquitani et ipsae redeunt ad chronica Italica (v. infra p. 298 not. 4. p. 300 not. 3).

Contra horum chronicorum copia neque Gregorio Turonensi[1]) videtur fuisse neque Bedae.

Ex consularibus Italicis quid traxerint auctores hi multi et varii, in coniectura positum est eaque ne ibi quidem certa, ubi in universum constat auctorem de quo agitur consularia illa adhibuisse: nam multiformia circumferebantur ampliata modo, modo breviata et ad hunc vel illum annum deducta, neque editoris est propagationes has omnes persequi et quatenus fieri potest determinare, et quamquam in adnotatione passim auctores modo recensitos adlegavi, ut componant testimonia et in auctoritatem inquirant reliqui iis, qui res gestas examinant. ipsos annales restituere qui temptant, vereor ne in plerisque operam perdant fluctuantes inter notitiarum certarum exilitatem et paucitatem et coniecturarum temeritatem et *ἀοριστίαν.*[2]) — Hoc moneo reliquias consularium Italicorum qui alias cum aliis comparet, ei cavendum esse, ne differentiis in annorum quasi vocabulis nimium tribuat: haec enim per haec tempora multo magis librariorum sunt quam auctorum. scilicet annus utrum per postconsulatum enuntietur an per consules suos, item utrum consul Occidentis solus nominetur an addatur collega post intervallum saepe non exiguum de Oriente nuntiatus, non tam ab auctore pendere quam ex notitia et licentia librarii aequalis vel supparis aetatis declarant, quotquot huius aetatis documenta supersunt, maxime Prosperi chronicorum et Victoriani laterculi scripti codices. adiectionis secundi nominis vestigium passim ita remanet, ut quae singularibus consulibus ad spatium aliquo modo explendum addi solet in huius aevi laterculis formula in paribus raro usurpata *v. c. cons.*, ea locum retinuerit ante collegam. itaque eiusmodi diversitates ubi reperiuntur, eae non impediunt, quominus adnotationes ad eundem auctorem primarium referantur.

1) In historia Francorum, quam c. a. 594 absolvit, l. 2 c. 9 colligens quae apud auctores de Francorum rebus antiquioribus reppererit quod scribit: *et in consularibus legimus Theudomerem regem Francorum filium Richimeris quondam et Asculam matrem eius gladio interfectos*, id nullo iure ad consularia Italica refertur. res plane ignota (nam mera coniectura Fredegariana compilatio 3, 9 Gregorii locum ita exscribit, ut Theudomerum hunc patrem faciat Chlogionis, avum Merovechi), neque ullo indicio probatur hanc notitiam ad Italiam pertinere.

2) Restitutionem qui suscipiet quamnam viam tenere debeat, exemplum esto narratio ad a. 388 de caede Maximi translata, quantum apparet, ex annalibus Constantinopolitanis (supra p. 244) cum in Hydatii commentarios tum in fastos Vindobonenses posteriores (priores deficiunt) et in chronica Prosperi (aucta in Havniensi) Marcellini Theophanis ita, ut excerpta haec alia servarent in annalibus Constantinopolitanis quos nos habemus praetermissa, alia corrumperent diverse sic fere:

hostis publicus Maximus tyrannus a Theodosio Aug.	*Const. et ceteri;* Valentinianum *Theodosio adiungunt Prosper et Marcell.*
spoliatus indumentis regiis sistitur	*Prosper*
et capite damnatur	*Prosper et ceteri*
in miliario III ab Aquileia	*Const., Prosper, Hydat.;* apud Aquileiam *Marcell.*
die V k. Aug.	*Const., Hydat.,* XII kal. Aug. *Theophanes,* V k. Sept. *fast. Vind.*
sed et filius eius Victor occiditur	*Const., Prosp., Hydat.*
post paucos dies	*Const.,* eodem anno *Prosp.,* eodem tempore vel ipso anno *Hydat.*
in Galliis	*Const., Prosp., Hydat.;* apud Aquileiam *Marcell.*
ab Arbogaste	*Prosp., Hydat.*
qui ex genere Francorum erat	*Havn.*
comite Theodosii Augusti.	*Const., Prosp., Hydat.*

Quae subiungit Marcellinus: *Andragathius comes morte Maximi cognita praecipitem sese e navi in undas dedit ac suffocatus est*, sumpsit ex Orosio 7, 35, 5, item ex Socrate hist. eccl. 5, 14 quae subiungit Theophanes: *Θεοδόσιος ἀνεῖλε Ἀνδραγάθιον τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ ὡς δολοφονήσαντα Γρατιανόν.* — Ita quae componuntur raro ad certos fines redigi possunt, et saepissime manet incertum, utrum hanc vel illam notitiam auctor posterior derivarit ex primario sibi viso integriore an eam aliunde adsciverit vel adeo temere excogitarit. denique nemo negabit eiusmodi restituendi temptamina, utut de iis iudicabitur, ab editoris officio procul habenda esse.

Chronica Italica per tria saecula continuata quamquam, ut hodie res se habent, pro uno opere tractantur et eduntur, ita comprehenduntur sine dubio sub eodem nomine non solum narrationes plurium auctorum per vices sese excipientium, sed etiam recensiones et maxime breviationes et amplificationes variae et diversae. insigne eius diversitatis documentum est narratio de ponte Apollinari Ravennae urbis cremato *nocte in pascha* secundum fastos Vindobonenses priores (p. 312 c. 637) *a. d. XV k. Mai.*, secundum Agnellum (infra p. 313) *a. d. IV non. Apr.:* scilicet cum illud pascha sit a. 488, hoc pascha a. 489, in primaria recensione dies non adscriptus fuerit necesse est, deinde expletus adsumpto laterculo paschali, sed ita ut ad notitiam in altero utro exemplari loco motam dies adscriberetur supplemento duplici. chronica ipsa si superessent, distribuenda forent inter auctores diversos et deinde inquirendum, quo tempore et quo loco singuli scripsissent, et deprehenderentur fortasse diversitates non leves, forma modo amplior modo exilis, studia partium modo haec modo illa. iam miserrimus status reliquiarum cum hasce quaestiones fere praeciderit, pauca sunt quae de operis fundamento et incremento proferri possint neque tamen omittenda.

Fundamentum chronicorum consularia sunt quae supra edidimus Constantinopolitana: scilicet non solum in iis quae de imperio indiviso referuntur aliquoties (vide quae de rebus gestis a. 388 supra p. 253 adn. observavi et infra adnotationem 2 p. 298 ad a. 389), sed fastorum laterculum horum chronicorum mox ostendemus inniti fastis Constantinopolitanis. at generatio haec communis eo quodammodo tegitur, quod in chronicis his de rebus gestis ante obitum Theodosii magni narrantur perpauca et parum utilia, contra post divisum imperium Orientis et Occidentis etiam narrandarum rerum gestarum communione imminuta annales iam existunt alii Orientis potissimum, qui sunt Constantinopolitani supra editi, alii Occidentis, scilicet qui iam a nobis eduntur versantes toti in rebus occidentalibus et ad eas cognoscendas summae utilitatis.

Annales hi incipiunt ab ipsa urbe condita. regum indicem servaverunt epitomae duae Barbari et Vindobonensis prior consentientes in eo, quod omittitur Ancus, id quod praeter hos duos indices nullus admisit.[1]) cum adsint reges, consulum laterculus a regibus inde exactis abesse non potuit, sed eum epitome nulla integrum servavit. nam ex quattuor fastorum exemplis quae aetatem tulerunt tria, scilicet fasti Vindobonenses utrique et Barbari Scaligerani, incipiunt a Caesare dictatore, quartum Prosperi a passione Christi. fasti omnes quaterni superstructi sunt urbanis iis de quibus egimus p. 199 seq. in consularibus Constantinopolitanis: nam quamquam horum vitia aliquot non redeunt in Italicis (adsunt consulatus p. Chr. 4 et 73 et iusto loco ponuntur p. Chr. 12 et 34 nec geminatur consulatus a. 52), ita, ut mittam errores minores, geminationes male admissae sex numero, scilicet a. u. c. 732. 736. 740. p. Chr. 14. 29. 161 omnibus communes sunt,[2]) nisi quod in Prosperianis cum deficiant priora, duae postremae solae inveniuntur. sed praeter hos, quorum culpam sustinet laterculus adhibitus a chronicorum Italicorum auctore primo, errorum ab illo laterculo alienorum et his omnibus quatenus extant communium numerus deprehenditur ingens et tertio regi omisso recte respondens. omnes enumerare nihil attinet, sed ponam graviores, maxime quoniam eiusmodi consensus

1) Syncellum Gelzer (Afric. 2, 226) ait praeter indicem solitum septem regum, quem sequitur, hunc quoque novisse, propterea quod ait p. 398 quosdam historicorum Tullum recensere non secundo loco post Romulum, sed quinto, sic ordinantes: Romulus — Numa — Ancus — Tarquinius Priscus — Servius Tullius — Tullus Hostilius, alios autem quartum locum a Romulo Tullo adsignare, scilicet ordine hoc: Romulus — Numa — Ancus — Tarquinius Priscus — Tullus Hostilius — Servius Tullius. sed neuter ordo is est de quo agitur.

2) Fasti paschalis Cizensis scripti a. 447 communem cum Constantinopolitanis et Italicis habent unum errorem, nimirum consulatum duorum Augustorum a. 161 male geminatum, contra a. 29 recte exhibent et in universum quatenus noti sunt longius recedunt ab utrisque cum virtutibus suis tum erroribus propriis.

in falsis summam vim habet ad originem communem demonstrandam. omnino errores multi tolluntur ternis quaternisve fastis inter se collatis, qua de re hoc unum adnoto, ne quis Prosperi fastos propter nescio quam librorum fidem vel certi auctoris nomen suspicioni minus obnoxios esse credat, eos reliquis nequaquam praestare, maxime a Vindobonensibus prioribus saepenumero superari. errores Prospero proprii inter alios sunt omissi consules a. 31. 32. 40. 43. 56. 63. 276 et alter a. 222, additi inter a. 226 et 227 ficticii *Anniano et Maximo* (quamquam his fortasse respondent eodem fere loco interpositi in Vindobonensibus posterioribus item ficticii *Faustino et Maximo*), adiectus ad a. 311 ad consulem solitarium fastorum meliorum Maximianum VIII consul alter ficticius *Licinius* (pro quo laterculi duo Vindobonenses inserunt item confictum *Constantinum*), pro consulibus a. 230 *Agricola et Clemente* interpolati anni 221 *Gratus et Seleucus,* factus consul a. 140 *Praesens II* pro *Vero II*, a. 216 *Venustus* pro *Anulino,* a. 261 *Gentianus* pro *Volusiano.* raro a reliquis Prosper ita differt, ut non peccet; ita consul a. 238 *Proculus Pontianus* Prospero est *Proculus*, Vindobonensibus *Pontianus.* vitia illa plurima et gravissima obstant coniecturae per se facili laterculos reliquos ex Prosperiano interpolatos esse;[1]) certe hoc si evenisset, ex supra recensitis quaedam in illis comparerent. missis igitur his vel erroribus vel interpolationibus, quorum culpam penes Prosperum esse dubium non est, ii qui sequuntur cum a consularibus Orientis alieni tum omnibus exemplaribus chronicorum Italicorum communes ad eorum auctorem primarium iure referentur.

consulatus corrupti: a. 66 *Celsino* (vel *Longino*) *et Apuleio* pro *Telesino et Paullino* — a. 109 *Africano et Crispino* pro *Palma et Tullo* — cet.

consulatus transpositi: 73 post 81 — 77 post 78 — 96 post 97.

consulatus omissi: 59. 80. 82. 87, ubi omisso consulatu Domitiani decimo sequentium numeri propterea imminuuntur.

consulatus inserti ficticii:

inter p. Chr. 38/9 Publicola et Nerva (vere a. u. c. 718).
inter p. Chr. 41/2 Saturnino II et Venusto.
inter p. Chr. 51/2 { Silvano et Silio. / Tiberio III et Antonino. }
inter p. Chr. 70/1 Vespasiano II et Tito II.
inter p. Chr. 96/8 Sabino et Antonino.
inter p. Chr. 117/8 Claro et Alexandro.
inter p. Chr. 145/6 Grato et Seleuco (vere p. Chr. 221).
inter p. Chr. 344/5 Constantio IIII et Constante (consulatus est a. 346 suo loco repetitus sub nomine *p. c. Amantii et Albini:* habent geminationem fasti Prosperiani, Vindobonenses posteriores, Barbari, non habent Vindobonenses priores).

Geminatio extrema ut facili errore explicatur, ita ex fastis quaternis in ternis solis reperitur. sed vitia commissa in fastis saeculi primi secundique et vere omnibus communia sunt et tam multa numero et condicione tam gravia, ut vix a fraudis suspicione abstineas. quamquam quo consilio in laterculum introducta sint reperire non potui. utut est, ubi quaerimus quo tempore et quo loco originem ceperint, id est quando et ubi recepta sint in consularia urbana non incorrupta, sed a fraude certe immunia ea, quae supra vidimus aetate Constantiniana ex vetere Roma in novam transiisse, hoc respon-

1) Hanc coniecturam fallaci subscriptione fastorum Vindobonensium deteriorum ad a. 378: *his conss. Horosius et Prosper fecerunt cronicas* aliquatenus defensam emisi in editione chronographi a. 354 p. 656, sed mox abieci edens chronica Cassiodori p. 676 reiecitque item Kaufmannus philol. 34 (1876) p. 408.

debimus binos ex fastis illis, Barbari et Vindobonenses posteriores, finire in a. 387 et non post eum annum, fortasse eo anno ipso consularia haec prodiisse videri.

Praeter fastos etiam adnotationes adfuisse vel inde colligitur, quod non defuerunt in archetypo sub Constantino Constantinopolim delato et reperiuntur quaedam parilis omnino originis in exemplaribus diversis. ita de inundatione ad a. p. Chr. 363 terni fasti ex quaternis iisdem fere verbis referunt et ad a. 383 quod in universum recte adnotant fasti Vindobonenses priores: *eo anno natus est Honorius Constantinopoli V id. Sept. et levatus est Arcadius* redit apud Barbarum corruptum et bipertitum sic ad a. 381: *eodem anno coronatus est in imperio Arcadius in Constantinopolim V idus Septembris* et ad a. 385: *eo anno natus est Honorius in Constantinopolim V idus Sept.* — Ad locum quod attinet, prodierunt omnino in Italia, probabiliter Romae: nam in hisce adnotationibus res quae referuntur neque communes sunt imperii Romani, Italiam potissimum respiciunt. ex Pannonia quod affertur ad a. 375, ab Italico auctore non abhorret nec magis quod adnotavit de Lucae et Andreae reliquiis Constantinopolim adlatis a. 336 Iun. 22, pro quo cum secundum chronica Hieronymi a. Abr. 2373 et Constantinopolitana (ad h. a.) ponendus fuerit a. 357 Mart. 3, ipse error prodit auctorem exterum.

Cyclorum paschalium cum nulla mentio fiat neque in fastis Vindobonensibus melioribus neque apud Alexandrinum, auctor communis ab iis abstinuerit necesse est. qui reperiuntur in fastis Vindobonensibus deterioribus (nam de Prosperianis vel potius apud Prosperum interpolatis plane diversis ad eum exponetur):

[29]—[112] *ad a. 117:* fiunt a passione domini usque ad consulatum Nigri et Aproniani anni LXXXIIII.
[113]—[196] *ad a. 197:* his consulibus revolutus est cyclus paschalis.
[197]—280: his conss. revolutus est cyclus paschalis III.
281—[364]: *ad a. 370:* his conss. revolutus est cyclus paschalis IIII.
[365]—448: his conss. revolutus est cyclus paschalis V.
449—532: his conss. revolutus est cyclus paschalis VI, qui fiunt anni DIIII.

similes sunt cyclis paschalis Cizensis editi a. 447, neque tamen iidem, nam in eo exordia cycli fortasse quarti, certe sexti veris annis adscribuntur, tertii errore diverso anno 192. neque crediderim Vindobonensis libri cyclos insertos esse ex paschali eo (Rossi inscr. chr. II p. XCIII; Krusch *Studien* p. 127), sed ad easdem fere leges ordinatos. scilicet sequioris aetatis chronographi cum numerum annorum ab anno passionis sive duorum Geminorum ad praesentem in universum recte vel fere recte tenerent, applicantes eum ad laterculos male corruptos consulatibus aliis omissis, aliis interpolatis curam egerunt, ut errores utrimque sese compensarent. adscriptiones supra relatas a veris fastis ita recedentes, ut adnotavi, probabile est exactas esse ad fastos iam male corruptos, exempli causa a consulatu duorum Geminorum ad Nigri et Aproniani in archetypo eo, ad quod cycli adnotati sunt, recte dinumeratos esse consulatus LXXXIV. in ipsis fastis Vindobonensibus deterioribus dinumeratio ea institui non potest, cum deficiant in exemplari a. 46—75: substituto pro iis exemplari altero numerantur consulatus LXXXII.

Chronica emissa anno ut videtur 387 deinceps videmus continuata esse, non publico iussu, certe eiusmodi originis neque testimonia ulla adsunt neque in ipsis reliquiis indicium, sed ni fallor bibliopolae curaverunt, ut exemplaria quae venalia haberent ad annum pertingerent, quo venum irent. continuationes quoque omnes in Italia scriptae sunt. fasti sunt occidentales meri: a. 381 Syagrius praeponitur Eucherio etiam in versione Alexandrina et per saeculum quintum sextumque consules occidentales aut soli nominantur aut priores (primus qui quidem supersit Dioscorus est a. 442); et cum hos appareat in archetypo recte et plene perscriptos fuisse, in orientalibus turbae multae deprehenduntur ex parte sine dubio redeuntes ad ipsos consularium auctores. res quae

referuntur omnes fere Italicae sunt; accedit Pannonica ad a. 455. ubinam in Italia scripta sint, minus certum est. sedes imperii cum a. 401 Mediolano transferretur Ravennam, probabile est consularium publicationem a consulum renuntiatione publica pendentem et ita cum sede imperii coniunctam item transiisse Ravennam: certe consularia posteriora, maxime aetatis Theodericianae in rebus ad Ravennam gestis ita versantur, ut non solum propter sedem administrationis Italiae ibi collocatam, sed etiam propter domicilium scriptoris primum locum eae sibi videantur vindicare. hoc notabile, quod per a. 455—493, quorum habemus epitomen breviatam magis quam immutatam, *dominus noster* in ea praescribitur Augustis constanter, scilicet Maioriano a. 457, Severo a. 461, Anthemio a. 467, Nepoti a. 474, Anastasio a. 492, item *dominus* dicitur Theodericus a. 493, unde intellegitur consularia haec prodiisse nullo intervallo facto, sed per annos singulos continuata: nam ita non appellatur nisi princeps dum superest et imperium administrat.

Per tempora belli gesti inter Gothos et Iustinianum consulatus illis proprii reperiuntur nulli, sed sequuntur fasti nuncupationem consularem Constantinopolitanam: probabile igitur hanc partem consularium post devictos Gothos instauratam esse ad iussum victoris. per haec tempora consularia continuata esse cura Maximiani archiepiscopi Ravennatis significat Agnellus, ut observavit Waitzius (*Nachrichten der Göttinger Gesellschaft der Wissenschaften* 1865 p. 112) adsentiente inter alios Holdero Eggero (in praefatione ad Agnelli librum pontificalem ecclesiae Ravennatis p. 275). de Maximiano quae comperta habemus, omnia veniunt ex laudato libro Agnelli scripto c. a. 850. eo teste (c. 70. 82 cf. 92) Maximianus (fortasse is ipse, quem sub Vitalis nomine celebrat Venantius Fortunatus carm. 1, 1) natus Polae c. a. 498 cum per tempora belli Gothici Constantinopolim profectus ibi favorem imperatoris sibi conciliasset, quinquies p. c. Basilii pridie idus Oct., id est a. 546 Oct. 14 Patris a papa Vigilio consecratus est archiepiscopus urbis Ravennae paullo ante a Belisario receptae, quam sedem tenens obiit a. 556 vel 557 VIII kal. Martias. de eo Agnellus c. 78: 'navigaverat', inquit, 'iam 'hic beatissimus antea partibus Orientis (orientalis *cod.*), sicut ipse in suis voluminibus 'loquitur dicens: "in Alexandria vero nulla extrinsecus mali causa, sed quod genus "hominum ferox seditiosum semper inquietum est, civile inter se motum est bellum, "non virtutis merito neque ob defensionem, sed ob necem atque interitum civium com-"moti universi praefectum suum *[scilicet Theodosium Calliopii filium a. 515/6. cf. Malalas p. 400 Bonn. cet.]* "intra ecclesiam occiderunt, ut (*cod.* quod) iam ante annos aliquantos "(antea aliquanti *cod.*) similiter episcopum suum *[Proterium a. 457 d. Mart. 28]* accu-"santes haereticum interfecerant. quo comperto imperator *[Anastasius]* in iram versus "funditus civitatem iussit everti. denique misso alio praefecto nomine Laudicio intra "ipsam civitatem XL viros per singulas regiones in ligno suspendit. sed tunc elabo-"ravit Dioscorus *[c. a. 517. 518]* eiusdem [urbis] episcopus et manifeste posuit animam "suam pro ovibus suis electique ex heremo monachi apud imperatorem properant atque "excessu civium veniam exorant. tunc imperator cessit sacerdotibus et deinceps cavere "a talibus mandavit. huic episcopo apud Alexandriam Timotheus successit *[a. 519—536]*, "quem ego navigans Orientem in sua civitate bene administrantem vidi. sed ante "pauca *(imperante Iustino c. a. 523: cf. Malalas p. 418 Bonn., Euagrius 4, 8 al.)* Nazarba *[= Anazarbus]* "civitas Ciliciae terrae motu facto concidit, in qua perisse ferunt am-"plius XXX milia hominum". haec pontificis verba sunt. post beatum Hieronymum et 'Orosium vel alios historiographos iste in chronicis laboravit et istos secutus per diversos 'libros nobiliorum principum non solum ipsorum (inpiorum *cod.*) inperatorum, sed et re-'gum et praefectorum *[scilicet Italiae]* suam propriam chronicam exaravit'. quae de itinere c. a. 530 in Orientem suscepto Maximianus narrat, cum chronicis parum conveniant, magis videntur proficisci ex schediasmatis eiusdem aliis, quorum Agnellus

c. 81 postquam dixit de codicibus ecclesiasticis ab eo emendatis et de missalibus, quorum 'grande volumen mire exaratum' ecclesiae suae reliquit, ita meminit: 'modicum de 'illius habemus dictis quae [*fortasse scr.* dictatis quia] Romam transmeata sunt et 'quantum ibidem cogniti sunt, Romulides qui [*fortasse scr.* ibi] viderunt XII libros sub 'uno volumine exaratos'. chronica autem Agnellus laudat etiam c. 42, postquam dixit de Galla Placidia: 'et si vultis eius requirere genealogiam (analogiam *cod.*), Maximiani 'archiepiscopi chronicam legite, ibi plura de ea et de multis imperatoribus et regibus 'invenietis' [1]), et redit fortasse ad eundem narratio, de qua supra (p. 256) dixi, relata non apud Prosperum, sed in epitomis tribus Barbari et Vindobonensibus duabus de reliquiis sanctorum Andreae et Lucae translatis Constantinopolim a. 336 Iun. 22, unica chronicorum horum quae ad res Orientis respiciat quaeque exterum prodit etiam eo quod errat: vere enim translatio illa evenit a. 357 Mart. 3 testibus Hieronymo a. Abr. 2373 et chronicis Constantinopolitanis ad eum annum (supra p. 238). Maximiano autem egregie convenit, quippe qui teste Agnello c. 76 Constantinopolim profectus sit ut corpus Andreae ab imperatore Iustiniano impetraret transferendum Ravennam et eo negato barbam certe abscissam inde domum rettulerit ibique Andreae basilicam dedicaverit, quam carminibus suis (I, 1. 2) Venantius Fortunatus celebravit. sed ut secundum haec Maximianum in his chronicis aliquatenus operam posuisse dubitari non potest, ita cave plurium saeculorum opus ei tamquam auctori tribuas. dictio episcopi qualis fuerit cum ex supra adlatis intellegatur, proba ea satis et elegans adeo pro aetatis ratione ab anonymi Valesiani narratione barbara et passim inepta tota recedit nec fieri potest, ut ab eodem homine ambae proficiscantur. quapropter verisimile est Maximianum chronica haec non tam scripsisse quam continuavisse post Gothorum regnum eversum et priora subinde retractavisse. hoc secundum locos Agnelli modo relatos elucet in brevibus rerum gestarum adnotationibus Maximiani chronica nequaquam se continuisse, sed imaginem aliquam cum imperatorum Romanorum tum regum Ostrogothorum et post praefectorum Constantinopoli missorum inde peti potuisse, confirmaturque id maxime margine libri Havniensis. eam autem formam chronicis his vix Maximianus demum indidit: sed quatenus tradita aut adsciverit aut ampliarit aut breviarit, nobis non datum est scire.

Etiam post Maximianum defunctum a. 556/7 chronica haec continuata esse ex ipso Agnello intellegitur, quippe qui res gestas in iis repperit perscriptas ad a. 572, videnturque quae leguntur apud Havniensem et Paulum de rebus cum Constantinopolitanis et Orientalibus tum spectantibus ad Occidentis partes Byzantiorum imperio parentes ex hac continuatione potissimum proficisci. sed de Langobardis, qui a. 568 in Italiam intraverunt, quae narrantur utrum ad nos pervenerint ex iisdem chronicis excerpta an ex gestis eorum seorsum traditis, certis argumentis determinari non potest. adhibuit Paulus diaconus Secundi Tridentini gesta Langobardorum continuata usque ad scriptoris tempora defuncti a. 612, et extat quae mihi ex gestis iis excerpta videtur 'origo gentis Langobardorum' (v. *neues Archiv* 5, 72 seq.): sed is liber ut ad solas res Langobardorum pertinere potuit, ita etiam reliquam Italiam Orientis imperio subditam aliquatenus respicere et chronica Maximiani quodammodo continuare. certum de libris hisce deperditis iudicium ferre nos iis relinquemus, qui ad exemplum philologorum ex uno versu et duobus vocabulis Sophocleam tragoediam redintegrantium rerum gestarum scriptores amissos per somnia conspiciunt et deinde gravitate nugatoria publice onirocritici procedunt.

1) Intellegit quae servavit unus Paulus diaconus h. R. 12, 7: *(Theodosio) sociata in coniugio Flaccilla fuit, ex qua Archadium et Honorium generavit, qua defuncta Gallam, Valentiniani maioris et Iustinae filiam, Valentiniani quoque iunioris sororem in matrimonium duxit, quae ei Placidiam peperit, cui postea de matris nomine Gallae cognomentum accessit.* ad hunc locum vere a Paulo adhibitum esse auctorem deperditum inde colligitur, quod alterum Placidiae nomen Gallae firmatum a Graecis auctoribus (chron. pasch. ad a. 385; Theophanes ad a. m. 5911. 5915. 5926) et elogio Ravennate (C. I. L. XI, 276) apud alium scriptorem Latinum nullum reperitur.

I. ANONYMI VALESIANI PARS POSTERIOR.

Chronica Theodericiana quae nobis appellantur, hodie nota praesertim sub titulo Anonymi Valesiani, scilicet partis eius alterius c. 7, 36 ad 16, 96, in libro hodie Berolinensi saeculi noni, de quo supra p. 3 seq. exposuimus, inscripta sunt *item ex libris chronicorum inter cetera*, in altero, quo continentur, scilicet Vaticano Palatino Lat. n. 927 saec. XII ita intitulata: *de adventu Oduachar regis Cyrorum et Erulorum in Italia et quomodo rex Theodericus eum fuerit persecutus.* quaenam ratio intercedat inter duos eos libros antequam exponamus, post Bethmannum (*Archiv für deutsche Geschichtsforschung* vol. 12 a. 1874 p. 345), qui primus ad Palatinum librum attendit, et Zangemeisterum, qui data opera egit de chronicis Theodericianis libri Palatini (mus. Rhen. vol. 30 a. 1875 p. 309—316), explicandum est quae eo contineantur; nam ut Berolinensis, ita Palatinus quoque corpus quoddam scriptorum historicorum repraesentat neque recte de singulis iudicari potest nisi utriusque syllogae condicione proposita.

Codex Berolinensi tribus saeculis recentior Palatinus Vaticanus 927 membr. fol. min. scriptus est incipiente saeculo XII in monasterio Montis Oliveti prope Veronam. scilicet praescriptum est f. 3 post epitaphium Petri Comestoris carmen hoc:

Codex in quo legis ist e,	lector veneran de,
sancte trinitatis ess e	scias sine frau de,
cuius situm est ovil e	pulcherrimum val de
parum a Verona long e	digna magna lau de.
Mons Oliveti vocatu r	monticulus il le
quia ibi imperato r	cum equestris mil le
ab episcopo qui pasto r	erat huius ter re
ramos olive gratante r	dign[at]us est suscipe re

et subscriptum in fine f. 214 manu non multum posteriore: *anno ab incarnatione d. n. I. Xr. MCXVII indictione decima II iduum Ian. consecratum est hoc templum in honore sanctae Trinitatis et beate Mariae semper virginis et omnium sanctorum.* sequuntur scripti manibus posterioribus diversis annales Veronenses ab a. 1118 ad 1222 editi SS. vol. XIX p. 1 seq. Primus librarius quae scripsit haec sunt.

f. 3′—6 *opus excerptum ex libro Orosii secundo.* incipit a principio libri eius.

f. 6′—18 *historiarum Pompei Trogi epitoma,* scilicet l. I. II ad c. 5, 12. XLIII ad c. 2, 10. adhibuit haec in edendo Iustino Ruehlius (praef. p. X).

f. 18′—31′ *de sex huius seculi etatibus.* epitoma est chronicorum maiorum Bedae continuata ad a. 843; incipit: *prima est ergo mundi huius etas.* continuatio suo loco edetur.

f. 32—45 *excerptum ex chronica Eusebii* secundum regna plane conveniens iis quae sub eodem titulo leguntur in Berolinensi (supra p. 4 op. XII), nisi quod haec integra sunt; finit: *Lydorum regnum destructum quod stetit annis CC et XXX.*

f. 46. 47 *regnum Romanorum.* incipit: *primus omni Asiae,* finit: *arripuit imperium olympiade centesima octuagesima quarta,* plane ut excerpta quae antecedunt modo recensita in Berolinensi (l. c.).

f. 47—57 *epythoma ex libris Eutropi Victorini* (sic corruptum ex $\overline{vi}$) *historici de consulibus,* similis excerptis Berolinensibus (p. 4 op. V), sed alia omittit in his relata, alia habet ibi omissa, collocata autem suo ordine omnia (cf. Droysen l. c.)

f. 57 *epythoma ex libro Orosii presbyteri quos ipse . . . deflorarit.* incipit *Galli Senones duce Brenno* (2, 19, 5), finit f. 59 *subuersis Thebis in Persas arma corripuit* (3, 16, 3 mut.).

f. 59 *Pompeius Trogus.* Iustini haec incipiunt *item Alexander obtinuit Babylonem interfecto Dario, in quo regnum Persarum destructum est. reuersus igitur Babylona* (12, 13, 6), finiunt *potioni supermiserunt* (12, 14, 9). sequuntur compendiata quaedam de successoribus Alexandri.

f. 59—67 Orosiana rursus incipientia *anno ab urbe condita CCLXX Tarentini* (4, 3, 1), finiunt *Gallerium Caesares fecit* (7, 25, 5).

f. 67 sequitur laterculus imperatorum Romanorum; interpositis hic illic Orosianis pleraque veniunt ex Bedae chronicis maioribus. finiunt ut finit Beda: *Theodosius ann. I Tyberio . . . revertitur. Leo annos XXIII menses tres dies XIIII.* tres paginae sequuntur non scriptae.

f. 74—122 *opus excertum* (sic) *ex historia ecclesiastica Cassyodori Senatoris.* incipit *Crispo et Constantino* (1, 4), finit in ipso operis fine *consulatu decimo septimo imperatoris Theodosii. percontuli* [sic].

f. 122′. 123 excerpta ex Isidori historia Gothorum suo loco adhibita.

f. 123′—125 *de forma regis Attile et malis quae in Italia gessit ex libro Iordanis hystoriografi inter cetera,* scilicet Get. 34, 178 *Attila Hunnorum* — 49, 258 *mercede trucidarunt* (cf. Iordanis ed. meae praef. p. LV).

f. 126—135′ chronica Theodericiana (Anon. Vales. 36 — fin.) inscripta, ut supra dictum est, omissis aliis, aliis ex Iordanis Geticis adsumptis, sicut infra relatum est.

f. 135′—211 *de origine gentis Langobardorum et gestis,* scilicet Pauli historia Langobardorum non epitomata (cf. scr. rer. Lang. p. 37).

f. 211—213 continuatio eius ad a. 825 ex hoc solo libro nota, edita post Paulum l. c. p. 200—203.

Pleraque igitur cum in corpore utroque pariter inveniantur, alia uterque propria habet, ut Palatinus quaedam Iustini et Eutropii a Berolinensi aliena, item Orosiana in hoc non reperta, neque credibile est haec scripta fuisse in foliis Berolinensis libri hodie deperditis. praeterea quod imperatorum recensus in Berolinensi libro pervenit ad a. 820, in Palatino ad a. 843, satis declarat Palatinum librum descriptum esse ex codice Berolinensi simillimo, sed diverso et paullo recentiore. nihilominus Palatinum mihi constitit derivatum esse ex Berolinensi, scilicet per interpositum exemplar hodie deperditum ex Berolinensi c. a. 843 descriptum, fortasse ab ipso eo librario, qui Berolinensem exaravit vel socio eius et collega; quo sumpto non mirum est in excerpendis auctoribus quaedam eum immutasse. certe in chronicis Theodericianis libri Palatini non solum alia desiderantur, quae reperiuntur in Berolinensi, alia inserta sunt ex Iordane, a quibus item Berolinensis immunis mansit, sed praeterea ubicumque scriptura in Berolinensi mutata est a manu posteriore et mutata fere in peius, Palatinus eandem interpolationem reddit, saepissime adeo auget, neque ullum locum inveni, cui Palatinus vere opem ferret: nam si qua habet meliora, ea levia sunt et facili coniectura adsequenda. retinui Palatini libri lectionem variam exceptis orthographicis, ne quid nimium mihi adrogarem: sed si quid video, totus abiciendus est et textus formandus ad Berolinensis libri manum pristinam. nam emendatorem quoque supra iam p. 6 monui nullo exemplo usum ad arbitrium et saepe temere verba mutavisse. verum vestigiave eius quaerenda esse in sola Berolinensis manu prima reiectis lectionibus tam emendatoris eius quam libri Palatini maxime intellegitur in excerptis Eugippianis c. 45—48 collatis ipsius Eugippii codicibus. sed hanc quoque narrationem pariter atque Constantinianam una traditam ante emendatorem ipse epitomator passim interpolavit, ut in ipsis Eugippianis gemi-

natio deprehenditur adscriptis p. 315, 13 ad *inquit* genuinum verbis insiticiis *qui dixit eis*. eiusdem generis corruptelae sunt p. 324, 22 *placuit omnibus gentibus* pro eo quod requiritur *placavit omnes gentes*, 326, 4 *nuntiatus est* insertum iuxta verum *renuntiaret[ur]*, 326, 38 *id est altarium* additum ad *oratorium*.

Chronica haec perveniunt ad mortem usque Theoderici (a. 526), sed cum 'ex libris chronicorum' haec supersint, quando auctor scripserit, inde non satis determinatur. sed et ad tranquillitatem regni Theodericiani ita respicit (c. 59) et de moribus regis, cuius ait *usque nunc* durare memoriam (c. 61), per tempora extrema tam severe iudicat, ut scripsisse videatur post eversum Gothorum principatum inter turbas bellorum civilium novas sub imperatoribus Constantinopolitanis. his se deditum prodit cum eo quod Zenonem ait hoc tantum promisisse Theoderico, ut, dum ipse imperator adveniret, in Italia praeregnaret (c. 49) tum quod reprehendit Theodericum regem sese facientem non expectato iussu Anastasii (c. 57), laudat e contrario pollicitationem de legibus retro principum inviolabiliter observandis (c. 67. 69) Gothosque habet pro alienigenis (c. 95). homo fuit Christianus parum cultus et superstitionis anilis et osor Arianorum acerrimus, scriptor summae infantiae. praeter usum participii pro verbo finito per totum libellum aequabilem (errant enim meo iudicio, qui statuunt eo abstineri in locis desumptis ex fastis Ravennatibus) et inscita alia multa notabilis est particula *enim* passim adhibita pro copula mera (322, 2. 27. 324, 18. 23. 31). nihilominus utilia non pauca auctor nobis tradidit aut cum paucis aut solus et omnino per sexti saeculi caliginem etiam balbutientium verba magni facienda sunt, ubi per ea licet res tenere.

Scriptorem praeter Eugippii vitam Severini editam a. 511, quam citat c. 45, adhibuisse chronica Italica cum plura, quae habet communia maxime cum fastis Vindobonensibus et cum Agnellianis, luculenter ostendunt tum consulatus duobus locis c. 53. 54 praescripti horum capitum originem ex consularibus prae se ferentes. sed pleraque eiusmodi origini parum sese accommodant et videtur qui haec scripsit et in rebus orientalibus auctorem diversum adhibuisse (vide maxime c. 74—78) et quae de Theoderico narrat ex parte certe ex communi memoria petivisse. utile visum est libelli non bene ordinati conspectum subicere adscriptis annis.

Occidens	a. 474	Nepos imp. factus c. 36.
„	a. 475	Augustulus imp. factus c. 36. 37.
„	a. 476	Odovacar rex factus c. 37. 38.
Oriens	a. 474	Leo iunior imp. factus c. 39.
„	a. 474	Zeno imp. factus c. 39. 40.
„	a. 475	Basiliscus imp. factus c. 41.
„	a. 477	Zeno redit c. 42—44.
Occidens	a. 476—488	Odovacar regnat c. 45—48.
„	a. 489	Theodericus intrat in Italiam c. 49—52.
„	a. 490	bellum inter Odovacrem et Theodericum c. 53.
„	a. 491	Odovacar fugit Ravennam c. 54.
„	a. 493	Odovacar victus et occisus c. 54—56.
Oriens	a. 491	Zeno moritur. Anastasius imp. factus c. 56.
Occidens	a. 493	Theodericus rex Italiae c. 57.
„		Theoderici parentes c. 58.
„		anni regni et mores c. 59. 60.
„		dicta sapienter c. 61. 62.
„		uxores et liberi c. 63.
„	a. 498	ab Anastasio agnitus c. 64 (cf. *neues Archiv* 14, 248).
„	a. 498	Symmachus et Laurentius papae facti c. 65.
„	a. 500	Theodericus Romam venit c. 66.

Occidens	a. 500	tricennalia celebrat c. 67 (cf. *neues Archiv* 14, 539).
„	a. 500	matrimonium Amalafridae c. 68.
„	a. 500	Liberius praefectus praetorii dimissus c. 68.
„	a. 500	Odoin comes interfectus c. 68. 69.
„	a. 500	edictum propositum; redit Ravennam post sex menses c. 70.
„		matrimonium Amalabirgae.
„		fabricae factae a Theoderico, in his primo loco aquae ductus Ravennas factus a. 502 (Cassiodorus chron.) c. 70—73.
Oriens	c. a. 517	Anastasius de successore cogitat c. 74—78.
„	a. 518	Anastasius moritur c. 78.
Occidens		Theodericus illitteratus c. 79.
„	a. 519	Eutharicus consul. Theodericus triumphat c. 80.
„		Iudaeorum et Christianorum contentiones c. 81. 82.
„		oratorium Veronense eversum c. 83.
„		prodigia. arma interdicta Romanis c. 84.
„	a. 524	Boethius accusatus et interfectus c. 85—87.
„	a. 525	Iohannes papa missus Constantinopolim c. 88—91.
„	a. 525	Symmachus interfectus c. 92.
„	a. 526	Iohannes papa moritur c. 93.
„	a. 526	Aug. 30 Theodericus obit c. 94—96.

Orthographiam cum dubium non sit epitomatoris esse, non auctoris, formavi in minoribus ad usum antiquum, maxime accusativum singularem secundae exeuntem plerumque in — o ad suam formam revocavi, ne lectores inutili mora tenerentur: quamquam scriptor talis qualis hic est, cuius sunt *terrae mota* 326, 44 et *capitem* 324, 43 et *deductus corpus* 328, 48 et *palatium quem* 324, 25 et *saxum ingentem* 328, 48 aliaque eius generis plura, nequaquam credendus est abstinuisse a soloecismis iis quos aetatis ratio patitur. naevos codicis primarii certe plerosque, eos fere quos in apparatum non rettuli, subieci.

ae et *e* et *oe*.

ae pro *e* in fine vocabuli *uocae* (em.) 326, 33 — *urbae* (em.) 324, 5 — *usquae* 324, 27 — item *aedictum* 322, 16.

e pro *ae: demonem* 322, 20 — *hereticus* 326, 30 — *iudei* 326, 24 bis. 29. 30 — *que* 322, 41 — *querebat* 328, 5.

ae pro *oe: caeperunt* 328, 37.

c et *t*.

c pro *t: palacium* 324, 29.

t pro *c: prouintia* 314, 15. 322, 27.

d pro t: ad 322, 30 — *capud* 316, 40 (em.). 324, 17 — *inquid* 315, 1 — *reliquid* 322, 25.

e et *i: reddedit* (em.) 324, 27.

h omissa: *ampitheatrum* 324, 29 — *clamidum* 326, 10 — *corda* 328, 10 — *exalaret* 328, 46 — *abuisset* 326, 8 — *peribent* 314, 6 — *scolasticus* 328, 39 — *termas* 324, 26. 29.

m et *n: quanquam* 322, 18.

n inserta: *occansione* 326, 45.

o et *u: adolatione* 315, 13 — *edocatus* 322, 27 — *octub.* 316, 22.

x et *cx: iuncxit* 310, 13; *iniuncxeris* 328, 20.

geminatio male omissa: *anonas* 322, 18. 324, 10 — *fosatum* (em.) 316, 18 — *fuiset* 316, 6 — *stela* (em.) 326, 43 — *succesor* 324, 15. 326, 14.

geminatio male admissa: *tyrranno* 328, 39.

II. III. FASTI VINDOBONENSES PRIORES ET POSTERIORES.

Fasti qui mihi dicuntur Vindobonenses ad nos pervenerunt una cum chronographia a. 354 per codices duos, de quibus supra p. 34. 32 diximus. Vindobonensem n. 3416 pleniorem, sed nequaquam integrum, et qui non habet nisi excerpta Sangallensem n. 878: in illo adsunt horum fastorum exemplaria duo imperfectum utrumque. recensio quam nos priorem diximus legitur ibi f. 47—53 ordine continuo a principio ad a. 403, sequuntur tribus versibus vacuis relictis a. 455—493, deficiunt et anni 404—454 et anno 493 posteriores [1]). in posteriore recensione perscripta ibidem f. 15—24 cum anni nunc ita se excipiant: ante Chr. 44 ad p. Chr. 1 — p. Chr. 77 ad 131 — p. Chr. 2 ad 45 — p. Chr. 173 ad 387 — p. Chr. 439 ad 455 — p. Chr. 495 ad 539, apparet archetypi foliis aliis traiectis aliis deperditis superesse annos a principio ad p. Chr. 45 et p. Chr. 77—387, item 438 ad 455 et 495 ad 539, ut hae duae partes aliquatenus expleant recensionem priorem, cuius modo vidimus superesse annos 455—493 deperditis praecedentibus et sequentibus. quod facile conicias particulas illas 438—455 et 495—539 casu adhaesisse ad recensionem posteriorem et vere esse prioris, admitti nequit; nam commissurae parum conveniunt, cum adnotationum ad a. 455 adscriptarum pars in utroque exemplo legatur itemque textus hiet inter a. 493 et 495. praeterea cyclorum paschalium adnotationes,

---

1) Panvinius in appendice ad fastos consulares (Venetis 1558) repetens p. 53. 54 ex editione Cuspiniani (de consulibus Romanis commentarii. Basileae 1553) 'incerti auctoris chronicon', scilicet fastos hos Vindobonenses, post adnotationem ad a. 493: *regressus est rex . . . cum commilitonibus suis* haec subiungit repetita postea a Roncallio chron. 1 p. 131:

Asterio et Praesidio conss.
Viatore v. c. cons. solo (solo *om. Cusp. semper*).
Paullo v. c. cons. solo.
D. N. (d. n. *om. Cusp.*) Anastasio Aug. (II *ins. Cusp.*) cons. solo.
Paullino et Ioanne conss.
Ioanne v. c. cons. solo.
Patricio et Hypatio conss.
Avieno et Pompeio conss.
Avieno iuniore et Probo conss.
Cethego v. c. cons. solo.
Theodoro et Sabiniano conss.
Messalla et Areobinda conss.
D. N. (d. n. *om. Cusp.*) Anastasio Aug. (Aug. Anastasius *Cusp.*) III et Venantio conss.
Venantio iuniore (Venantius II *Cusp.*) et Celere conss.
Importuno v. c. consule solo.
Boetio v. c. cons. solo.
Felice et Secundino conss.
Paullo et Muschiano conss.
Probo et Clementino conss.
Senatore v. c. cons. solo.
Florentio et Anthemio conss.
Petro v. c. cons. solo.
Anastasio, et Agapito conss.
Magno v. c. cons. solo.
(d. n. *praem. Cusp.*) Eutharico Cillica et Iustino Aug. conss.
Rustico et Vitalliano conss.
Valerio et Iustiniano (VIII *ins. Cusp.*) conss.
Symmacho et Boetio (IIII *ins. Cusp.*) conss.
Maximo v. c. (II *pro* v. c. *Cusp.*) cons. solo.
Opilione et Iustino Aug. II (IIII *Cusp.*) conss.
Probo et Philoxeno (IIII *ins. Cusp.*) conss.
Olybrio v. c. cons. solo. Hoc consule D. N. Theodericus rex mortuus est mense Septembri.

Sed haec ut absunt a codice Vindobonensi, ita mero errore pro antiquis circumferuntur. scilicet consules sunt ii, quos Cuspinianus suis annalibus praescripsit, a Panvinio ex primo casu in sextum translati et hic illic, ut indicavi, ab ipso emendati coniectura. nimirum antiquarius Italus errore haec Cuspinianum credidit sumpsisse ex chronicis ad a. usque 493 passim a Cuspiniano laudatis, quamquam is post eum annum non solum non adlegat chronica illa, sed ad a. 519 diserte ait invenisse se *in illo unico ac vetustissimo codice*, scilicet Cassiodori, aliquos consules eosque se subiunxisse, ne perirent, negans ita non obscure alius laterculi per hos annos sibi copiam fuisse. et vere concordant fere cum laterculo Cassiodorano eique subiuncto perducto ad a. 559. adnotatio extrema *hoc consule d. n. Theodericus rex mortuus est mense Septembri* cum a Cuspiniano absit neque alibi sic reperiatur, confictam existimo a Panvinio, ut certo aliquo termino chronicon concluderet. haec igitur procul habenda sunt: repetivi tamen, quoniam excerpta inde passim pro antiquis adleguntur.

quae propriae sunt recensionis posterioris, pariter atque ad a. 117. 197. 280. 370 etiam ad a. 448 et 532 adsunt, et in universum annales a. 455—493 pleniores longe sunt et meliores quam a. 438—455 et 495—539. denique statim videbimus epitomatorem Sangallensem usum Vindobonensis libri archetypo eoque integro recensionem nostram priorem adhibuisse etiam per eos annos, qui hodie in ea desiderantur. nihilominus vix casu effectum est, quod his exceptis recensio posterior finit in a. 387, in quem terminum item perveniunt fasti Alexandrini ad recensionem hanc posteriorem proxime accedentes. — Praeter codicem Vindobonensem horum fastorum reliquias aliquot servavit Sangallensis n. 878 a Rossio primum in lucem prolatus: scilicet sub praescriptione *excerptum ex chronica Horosii* (quae unde veniat, supra p. 32. 84 demonstravi) leguntur ibi adnotationes selectae ab a. 390 ad a. 573 eae, quas infra distinximus praeposito asterisco. supra p. 33 cum viderimus excerpta haec sumpta esse ex archetypo libri Vindobonensis etiamtum integro, quaestio nascitur, utram recensionem adhibuerit. neque enim dubitari potest utramque etiam in archetypo perscriptam fuisse. iam quatenus prior in apographum Vindobonense transiit, adsunt in hoc adnotationes omnes in excerpta Sangallensia relatae exceptis duabus (a. 455: *et Mauri Romam venerunt et pugnaverunt cum Wandalis*[1]) — a. 467: *fuit boum nimia mortalitas*); contra in fastis Vindobonensibus posterioribus adsunt adnotata ad a. 443. 455. 523, absunt quae epitomator Sangallensis adscripta repperit ad a. 451. 501. 502. 527. adhibuit igitur recensionem meliorem, quam notulas illas duas statuendum erit amisisse culpa librarii Vindobonensis. nam non erit opinor qui coniciat epitomatorem ex duabus recensionibus sua ita composuisse, ut duas eas traheret ex posteriore.

Recensiones duas ita redire ad commune archetypum, ut invicem sese emendent et expleant ubi adsunt ambae, id est per annos ante Chr. 44 ad p. Chr. 1, p. Chr. 77 ad 387, p. Chr. 455, evidenter apparet. posterior longe deterior consules tamen aliquoties pleniores et emendatiores habet quam altera. multo magis in adnotatis prior praestat, neque quicquam ex communi archetypo posterior servavit in priore omissum praeter notitiam de Eudoxia capta ad a. 455 adscriptam (p. 304 c. 574). nam praeterea quae sola exhibet, narrationes Christianas quasdam (ut de Xysti papae martyrio ad a. 250) et imperatorias vulgares et adnotationem de Orosio et Prospero ad a. 378 plane perturbatam et de quibus supra p. 256 monuimus indicationes cyclorum sex paschalium, eas dubium non est non proficisci ex archetypo communi, sed additamenta esse semidoctorum librariorum.

---

1) Adfuisse haec in archetypo recensionis melioris eo minus dubitari potest, quod praeter excerpta Sangallensia et recensionem posteriorem etiam Paulus diaconus hist. Rom. 14, 17 iis videtur usus esse: *capta,* ait is, *.. a Geiserico Roma est .... relicta .. urbe per Campaniam sese Wandali Maurique effundentes cuncta ferro flammisque consumunt.* cf. Victor Vitensis 1, 8, 25: *dum multitudo captivitatis Africanum attingeret litus, dividentes Wandali et Mauri ingentem populi quantitatem.*

IV. PASCHALE CAMPANVM.

Paschale Campanum a. 464—543 (praetermissis scilicet additamentis), quod servavit unus codex Vaticanus reginae n. 2077 f. 96—98, cum praefatione scriptoris adscriptisque paschalibus sua forma edetur cum laterculo Victorii Aquitani, cuius pars est. sed adnotationes historicae ad a. usque 493 cum aperte maiore ex parte ex chronicis Italicis excerptae sint, placuit etiam cum his eas exhibere. Campanus scriptor quae de suo his interposuit, item post a. 493 quae in paschali perscriptae sunt adnotationes historicae perpaucae cum ad chronica Italica non pertineant, exhibentur intra uncos quadratos.

V. PROSPERI CONTINVATIO HAVNIENSIS.

Havniensis codex bibliothecae regiae antiquae n. 454, saec. XII vel adeo XIII potius quam XI, antea, ut nomen inscriptum f. 1 ostendit, Friderici Lindenbruch, pars est voluminis amplioris folia complectens adhuc quadraginta duo numerata 246—287. integer quid continuerit, indicare videtur quod primae paginae inscriptum est *gesta salvatoris cum cronicis;* supersunt hodie chronica sola, quorum paginis extremis manu saec. XIV adscripta sunt capita quaedam *de Mario et Silla consulibus — de Fortunatis insulis — de Gallia* nullius utilitatis. librum repperit a. 1836 Georgius Waitz rettulitque de eo primum a. 1839 *Archiv* 7 p. 251, iterum explicatius *Nachrichten der Göttinger Gesellschaft der Wissenschaften* a. 1865 p. 94; inedita quae in eo per tot annos latebant me hortante publice edidit Georgius Hille (Prosperi Aquitani chronici continuator Havniensis. Berolini 1866. 8. pp. 37). continentur libro chronica Hieronymi et Prosperi aucta, ut ipse indicat compilator anonymus in iis quae subscripsit cum Hieronymianis: *hucusque Hieronimus ordinem praecedentium digessit* (*digessi sunt* H[1]) *annorum: nunc ea quae secuntur a viro religiosissimo Prospero ac eruditissimo addita subponuntur pauca ex nostro adiuncta studio* tum Prosperianis: *hucusque historiam perduxit Prosper vir sanctus, licet aliqua nos quae ille omiserat ob cognitionem praeteritorum seculorum miscuerimus: abhinc nostrum utcumque* (*potuit* ins. H[2]) *studium desudavit.* in additamentis his utilitas libri continetur. ad Hieronymum et Prosperum adiecta alia in textum ita recepta sunt, ut nisi adhibitis libris aliis ab eo non distinguantur, alia in margine collocata solo argumento distinguuntur ab indicationibus breviatis librariorum more solito hic quoque adscriptis, qualis est exempli causa adscripta ad Prosperiana: *Brittones Pelagianiste et per sanctum Germanum ad fidem rediere correcti,* ad eadem postea: *captivitas Cartaginensium,* ad c. extr. 4 (infra p. 337): *anno V Iustiani* (sic) *Longobardi Italiam ingressi,* quamquam de hoc propter annum additum dubitari potest, ad utrum adnotationum marginalium genus referendum sit. denique ad additamenta in textum recepta aliquoties in margine indicatur unde veniant, sed eae adnotationes infra relatae omnes ad Prosperum et Isidorum solos perveniunt. in his etsi distinguuntur hic illic manus duae tempore aequales, tantum abest, ut altera textum scripserit, altera quae in margine leguntur, ut magis videatur qui librum relegit eodem quo ipse librarius archetypo usus inde quaedam addidisse. ita mihi constabat correctoris esse et ab eadem manu scripta tam adnotationem ad caput sub a. 392 adiectam: *hoc Isydorus* quam additamentum de Alarico ad a. 401 (infra p. 299) ex chronicis Italicis sumptum, et multo magis probabile est correctorem utrumque supplevisse ex archetypo codicis nostri quam adsumptis iisdem libris, quibus compilator usus est, haec subinde addidisse. breviata igitur est compilatio Havniensis ex alia antiquiore et ampliore et quidem multis locis breviata opera duplici, ut in textu praetermissa in margine augerentur, uno loco, scilicet per a. 475—489 adeo triplici: haec enim consularia in ipso textu Havniensi adsunt bis, ita ut formam ampliorem sequatur brevior, praeterea ad breviorem adsunt adnotationes marginales. duas tresve tamquam recensiones has apertum est pendere ex eadem compilatione formata ex scriptoribus diversis: nam quae auctori primario compilatorem videbimus inseruisse ex Isidorianis et ex laterculo pontificum, ea in epitomis diversis eodem loco omnia reperiuntur. epitomae autem quomodo invicem sese expleant, cum aliis locis multis ostenditur tum eo qui agit de Radagaisi interitu (infra p. 299). epitomatores num non solum breviarint, sed etiam de suo quaedam addiderint si quaeris, auctorem alium ab ipsis adhibitum

esse negandum erit, sed corruptelae tales, qualis est quod confusis Ostrogothis et Wisigothis Totilae succedit Leuvigildus (p. 269 c. 33), iure ad breviatorem potius referemus quam ad compilatorem.

Compilatio, ad quam excerpta haec redeunt, integra recepit chronica Hieronymi, deinde ubi ea finiunt Prosperiana item integra, rursus his desinentibus chronica ea de quibus agimus Italica. his ternis chronicis inserta sunt diversa. scilicet compilator adhibuit praeterea paucis locis Hieronymi libellum de viris illustribus, non multis cum chronicorum Prosperi partem antehieronymianam tum Italicorum partem Prospero anteriorem, permultis chronica Isidori, denique laterculum pontificum Romanorum. scripsisse videtur in Italia annis Heraclii extremis. scilicet cum de Oriente cogitari nequeat, Gallia et Africa eo excluduntur, quod eae in parte extrema vix usquam tanguntur nec referuntur res Hispanicae nisi ex Isidoro. contra ad Italiam ducimur et eo, quod ex episcopis soli Romani recensentur et quod in excerpendis chronicis Italicis maxime de Langobardis compilator latius exspatiatur. tempus inde definitur, quod compilator adhibuit chronicorum Isidorianorum emissorum a. 615 exemplum: quod rerum Italicarum enarratio finit in fine regni Adelwaldi regis Langobardorum depositi c. a. 625 praeterito successore eius Ariwaldo (625—636); quod index pontificum desinit in morte Deusdedit († 8. Nov. 618) praeterito item successore Bonifatio V (619—625). videtur igitur auctor scripsisse c. a. 625 sub Ariwaldo rege Langobardorum, pontifice Bonifatio V, anno imperatoris Heraclii XV. opponi potest, quod pro Isidorianis *Heraclius quintum agit annum* apud eum legimus: *Heraclius nunc XXX imperii agit annum,* quod si ipse auctor scripsit, ducimur ad a. 640: sed eiusmodi numeri cum passim reperiantur immutati a librariis maxime aequalibus, illa determinatio videtur esse vera.

Compilationis partem Hieronymianam excutient eorum chronicorum editores; ego textum non contuli, additamenta si qua essent in parte ab Hieronymo ad Eusebium adiecta exscripsi et infra cum reliquis rettuli. in Prosperianis excussi cum pauca ex parte Hieronymiana inserta tum partem posthieronymianam totam ageturque de his infra inter reliqua subsidia Prosperiana. hoc loco praeter Hieronymiana et Prosperiana exhibui quae in hac compilatione continentur neque tamen continuo ordine, sed bipertita. scilicet ex chronicis Italicis quae videtur compilator excerpsisse incipiens ab a. 388 cum interposita Prosperianis (nam inter Hieronymiana talia nulla sunt) tum Prosperianis subiuncta suo ordine infra exhibentur: reliqua tam interposita Hieronymianis et Prosperianis quam his subiuncta non derivata ex chronicis Italicis neque infra in editionem recepta, quamquam indicantur pleraque in adnotatione, huic praefationi subieci omnia. seorsum posui laterculum pontificum a Simplicio († 483) ad Deusdedit († 618), de quo dixit Duchesnius lib. pontif. 1 praef. p. XXV: reliqua, Isidoriana pleraque, inutilia autem omnia, nisi quod ad iudicium de compilatione Havniensi rectum et certum ferendum iis carere non possumus, edidi coniuncta. in parte extrema aliquoties dubitari potest utrum continuator Havniensis sua ex Isidoro adsumpserit an Isidorus adhibuerit ipsa ea chronica Italica, quorum epitomam Havniensis dedit: hanc derivationem in plerisque certe praeferendam esse in adnotationibus ostendi.

ADDITAMENTA CODICIS HAVNIENSIS MINORA

I. AD HIERONYMVM.

1. *in ipso chronicorum Hieronymianorum principio post verba ex Genesi desumpta* principio dominus caelum terramque creavit *sequuntur Isidoriana c. 3:* sex diebus rerum creaturam ... hominem primum Adam, *deinde Prosperiana* Adam cum esset *et sic deinceps.*
2. *Abr.* 2344: Donatistae qui primum ... rescindere. — *Prosper. ubi attuli variam lectionem.*

3. *Abr.* 2345: [Iuvencus presbyter natione Hispanus evangelia heroicis versibus explicat] et multa alia declamatorio sermone luculentissime conscripta ecclesiae tradit. *Auctor ignotus; cf. Hieronymus de viris ill. 84.*
4. *Abr.* 2346 *post adn. de Athanasio:* Hieronimus nascitur . . . confinio = *Hieronymus de vir. ill. c. 135 in.*
5. *Abr.* 2352: [Nazarii rhetoris filia in eloquentia patri coaequatur] Eunomia Christiana virgo = *Prosper.*
6. *Abr.* 2357 *in margine:* Arrius (*cod.* atrius) dum favore imperatoris fretus ad ecclesiam dimicaturus adversum nostros pergeret, divertens per forum Constantini ad necessariam causam viscera simul cum vita effusa sunt, ignominiosa (*cod.* ignomiosa), sed digna consumptus poena = *Isidorus paucis mutatis.*
7. *Abr.* 2358: [heresis Macedoniana], cuius doma *(sic)* est . . . . . creaturam = *Prosper et sic margo:* hoc de Prosperi cronica additum.
8. *Abr.* 2379: *post* sopite (= sopita est): Iulianus in odium . . . . apparuit signum = *Isidorus et sic margo:* hoc de Isidori cronica.
9. *Abr.* 2380: Iovianus dum se . . . . suscepit = *Isidorus.*
10. *Abr.* 2388: Gothi apud . . . . transtulit = *Isidorus et sic margo*: hoc de Hisidori cronica additum.
11. *ibidem:* Eunomius . . . . sanctum = *Prosper et sic margo:* de Prosperi cronica additum.
12. *Abr.* 2389 *post* inducitur: Apollinaris de quo superius diximus Laudicenus . . . . conversum = *Prosper et sic margo:* de Prosperi cronica additum.
13. *Abr.* 2392 *post* dogma Iudaicum: Paulo Samositano et Artemone (arcimonie *cod.*) de quibus supra dictum est coeptum auctoribus (actoribus *cod.*) = *Prosper.*

II. AD PROSPERVM.

14. *ad a. 392 post* imperatorem facit: per idem tempus capud . . . . . licet neclecta = *Isidorus et sic in margine:* hoc Isydorus.
15. *ad a. 427 post* Ardabure: hoc etiam tempore diabolus Moysi in specie Iudaeis in Creta apparens dum eos per mare pede sicco ad terram promissionis promittit perducere, plurimis eorum fluctibus demersis (diuersis *H*) atque enecatis reliqui, qui salvi facti sunt, confestim (cumfestim *H*) ad Christi gratiam conversi confugerunt = *Isidorus paucis mutatis et sic in margine:* hoc Isidrus *[sic]* dicit.

III. POST PROSPERVM.

16. *ad a. 450 post* pernecessarius: Romanorum XLIII regnat Martianus ann. VI = *Isidorus:* Marcianus regnavit ann. VI.
17. *ad a. 457 post edita infra sub eo anno c. 2:* Eo anno Marcianus imperator Constantinopoli (-polim *H*) moritur, in cuius locum consensu exercitus atque senatus Leo maior in eadem urbe imperator levatur = *Isidorus:* Leo maior cum Leone minore regnavit ann. XVI.
18. *ad a. 474 post c. 2:* Romanorum XLVI regnavit Zenon ann. XVI = *Isidorus:* Zenon regnavit ann. XVII.
19. *ad a. 475 post infra edita verba* k. Nov. *bis:* Zenon Augustus (agustus *II*) Leonem filium suum interficere quaerens pro eo (quod *ins., sed delevit I*) mater eius alium figura similem (s. f. *I*) optulit ipsumque Leonem occulte (l. o. *om. 1*) clericum facit, qui in clericatu (-to *I*) positus usque ad tempus Iustiniani (iustinianum tempore *II*) vixit = *Isidorus.*
20. *ad a. 491 post c. 1:* Romanorum XLVIII regnavit Anastasius ann. XXVII = *Isidorus:* Anastasius regnavit ann. XXVII.

21. *ad a. 192 post consules:* Inter Africam Trasemundus rex Wandalorum catholicas ecclesias clausit et CXX episcopos exilio Sardiniam mittit = *Isidorus.*
22. Fulgentius quoque in confessione fidei et scientiae floruit = *Isidorus.*
23. Per idem tempus apud Kartaginem Olimpius quidam Arrianus in balneis sanctam trinitatem blasphemans igneis iaculo emittente visibiliter est combustus = *Isidorus verbis ita corruptis ut habentur in codicibus nostris et aliis et Claromontano.*
24. Barbus quoque quidam episcopus dum contra regulam fidei quendam baptizans dixisset: baptizat te Barbus in nomine patris per filium in spiritu sancto, statim aqua quae fuerat ad baptizandum deportata nusquam comparuit. quod aspiciens qui baptizandus erat confestim ad catholicam ecclesiam abiit et iuxta (iusta H^1) morem fidei baptisma Christi suscepit = *Isidorus.*
25. *ad a. 518 post consules:* Romanorum XLVIII regnavit Iustinus maior ann. VIII = *Isidorus:* Iustinus maior regnavit ann. VIII.
26. In Africa post Trasamundum Hildericus ex Valentiniani imperatoris (imperio H^1) captiva filia genitus Wandalis (-dal *H*) regnum suscepit, qui sacramento obstrictus, ne catholicis in regno suo consuleret, antequam regnum susciperet, episcopos ab exilio reverti iussit eisque aecclesias reformari praecepit = *Isidorus.*
27. *post papam Hormisdam:* Romanorum XLVIIII regnavit Iustinianus ann. XXXVIIII = *Isidorus:* Iustinianus regnavit annis XXXVIIII.
28. *post Havn. extr. infra p. 337 c. 2:* Persis adversus rem publicam dimicantibus Bilistarius patricius bellicis instructus rebus a Iustiniano mittitur, qui ita eos armis edomuit, ut et rei publicae gloriam ad priscum statum et hosti terrorem linqueret = *Isidorus amplificatus, is enim simpliciter:* Belisarius patricius mirabiliter de Persis triumphavit.
29. Qui etiam, postquam deiectis Persarum hostibus ad propria remeavisset, in Affricam missus Wandalorum gentem cum rege, ut superius diximus, delevit = *Isidorus c. 399:* qui deinde a Iustiniano in Africam missus Wandalorum gentem delevit. *compilator respicere videtur ad locum super adlatum de Hilderico.*
30. Per idem tempus corpus sancti Antonii monachi divina revelatione repertum Alexandria perducitur et in ecclesia sancti Iohannis baptistae humatur = *Isidorus.*
31. *post Havn. extr. c. 3:* Romanorum L regnavit Iustinus minor ann. XI = *Isidorus:* Iustinus minor regnavit ann. XI.

[De Totila a Narse victo quae habet Havniensis extr. c. 3, non veniunt ex Isidorianis: in Italia quoque Totila Ostrogothorum rex a Narse Romano patricio superatur, *nam refragatur et ordo excerptorum et quod hoc caput abest a codice Claromontano, quali exemplari Havniensis usus est: narrantur etiam apud eum plura.]*

32. Narses patricius .... introducit = *Isidorus (vide p. 337 not. 5): eadem ex parte redeunt p. 337 extr. c. 5.*
33. *post extr. c. 7:* Gothi amissa Italia Ispanias possessione potiti fruuntur, quibus post Thothilanem regnabat Leuvigildus, qui quasdam Ispaniae regiones sibi rebelles in potestate sui regni debellando atque superando redegit = *Isidorus: Ostrogothos et Wisigothos pro iisdem habuit compilator errore suo.*
34. Romanorum LI regnavit Tiberius (liberius *H*) ann. VII = *Isidorus:* Tiberius regnavit ann. VII.
35. *post papam Iohannem III:* Gothi per Ermenegildum Leuvigildi filium regis bifarie divisi mutua caede vastantur = *Isidorus.*
36. *post papam Benedictum:* Romanorum LII regnavit Mauricius ann. XI = *Isidorus:* Mauricius regnavit an. XXI.

37. Suevi, qui intra Ispaniae terminos habitabant, a Levigelde rege obtenti Gothis subiciuntur = *Isidorus.*

38. *post Havn. extr. c. 9:* Gothi post Leuvigildum Reccaredum in regno constituunt. quo ortodoxe pro ecclesiasticae fidei unitate intendente omnem gentem Gothorum ab Arriana impietate segregatam catholicae ecclesiae univit = *Isidorus:* Gothi Reccaredo principe innitente ad fidem catholicam revertuntur.

38[a]. *post Havn. extr. c. 11:* Romanorum LIII regnavit Focas an. VIII = *Isidorus.*

38[b]. *de Heraclio quae narrantur, vide in Havn. extr. c. 18 (infra p. 339).*

LATERCVLVS PONTIFICVM ROMANORVM EX CODICE HAVNIENSI.

39. Romanae ecclesiae post Simplicium ordinatur episcopus Felix, qui sedit ann. XVII menses XI dies XVII *ad a. 485 utroque loco.*

40. Defuncto Felice episcopo Romanae ecclesiae in loco eius Gelasius ordinatur episcopus, qui sedit ann. IIII menses VIII dies XVIII *ad a. 502.*

41. Post decessum Gelasii papae urbis Romae ordinatur episcopus Anastasius, qui sedit ann. I menses XI dies XXIIII *ad a. 507.*

42. Post mortem Anastasii Romanae ecclesiae ordinatur episcopus Simmachus, qui sedit ann. XV menses VII dies XVII *ad a. 509.*

43. [I]gitur (gitur *omissa littera minianda H*) anno VI Iustini maioris Romanae ecclesiae episcopo Simmacho defuncto in loco eius ordinatur episcopus Hormista, qui sedit ann. XVIII dies VII *ante Havn. extr. c. 1.*

44. Romanae ecclesiae post decessum Hormistae ordinatur episcopus Iohannes, qui sedit ann. II mens. VIII dies XVI ann. Iustiniani XVIII.

45. quo mortuo in loco eius est suffectus Felix, qui sedit ann. III mens. II dies XIIII.

46. post quem Bonifacius, qui sedit ann. II dies XXVI.

47. post Bonifacium Iohannes suscepit pontificatum, qui sedit ann. II menses IIII dies VI.

48. quo mortuo in locum eius Agapitus ordinatur episcopus, qui sedit ann. XI dies XVIII.

post Isidoriana supra p. 269 c. 30.

49. post Agapitum Romanae ecclesiae ordinatur episcopus Severus, qui sedit ann. I mens. V dies XI.

50. quo mortuo in locum eius Vigilius ordinatur episcopus, qui sedit ann. XVII mens. VI dies XXVI.

post Isidoriana supra p. 269 c. 31.

51. Romanae ecclesiae post Vigilii obitum ordinatur episcopus Pelagius, qui sedit ann. IIII mens. V dies VIIII.

52. post quem ordinatur episcopus Iohannes, qui sedit ann. XII menses XI dies XXVII.

post Isidoriana supra p. 269 c. 34.

53. post Iohannem Romanae ecclesiae pontificatum suscepit Benedictus, qui sedit ann. IIII mens. I dies XXVIII *post Isidoriana supra c. 35.*

54. defuncto Benedicto Romanae ecclesiae pontificatum suscepit Pelagius, qui sedit ann. X mens. II dies X *post Isidoriana supra c. 38.*

55. post decessum Pelagii Gregorius ordinatur episcopus totius ecclesiae decus, tam virtutibus et miraculis quam etiam scientia et doctrina pollens. qui postquam per tredecim annos et sex mensibus ac diebus decem gloriosissime rexisset ecclesiam, caelo animam reddidit qui non solum Romanae ecclesiae sibi plebi commissae, sed etiam gentibus profuit convertens Anglos ad fidem gentem extremo oceano positam *post Havn. extr. c. 10.*

56. post decessum beati Gregorii Romanae ecclesiae ordinatur episcopus Savinianus, qui sedit ann. I mens. V dies VIII.

57. quo mortuo (in locum eius *ins. H*[2]) ordinatur episcopus Bonifacius, qui sedit mens. VIIII dies XXII. *post Havn. extr. c. 17*

58. post cuius obitum item alius Bonifacius suscepit episcopatum, qui sedit ann. VI mens. VIII dies XIII.

59. defuncto Bonifacio Romanae ecclesiae pontifex efficitur (praeficitur *H*[a]) Deusdedit, qui sedit ann. III dies XX *post Havn. extr. c. 21.*

VI. EXCERPTA EX BARBARO SCALIGERI.

Chronographia a. 354 quam mature si non coaluerit, certe eodem volumine comprehendi solita fuerit cum chronicis Italicis eorumve epitome, non solum inde colligitur, quod codex is, qui chronographiam illam servavit, etiam chronicorum duo exemplaria diqui verso modo breviata continuit, ut supra p. 37 exposui, sed eo confirmatur, quod Graecus post a. 387 Alexandreae chronica scripsit, quorum in cod. Parisino Lat. n. 4884 saec. VII exeuntis vel ineuntis VIII (vide supra p. 83), scripto opinor ab homine Graeco (cf. p. 279 v. 11. *zaxarias*), servata est versio Latina nota sub nomine Barbari Scaligeri, compilationi suae non solum librum generationis inseruit, in quo edendo supra p. 78 seq. eum adhibuimus, et laterculum regum Albanorum (supra p. 142) sumptos ex chronographia illa, sed item indicem regum Romanorum et consularia ad a. 387 sumpta ex chronicis Italicis. haec eadem esse et supra p. 254 seq. exposuimus et abunde probat editio haec, in qua invenies fastis Vindobonensibus iuxta positos qui supersunt ex auctore Alexandrino: nam deficit hiante codice pars eorum media a Traiano ad Diocletianum. quae addidit interpres Alexandrinus ab a. inde 302 de rebus Aegyptiis, maxime indicem praefectorum Augustalium quamquam a nostris facile separantur, reliquimus uncis quadratis comprehensa. videtur Graecus interpres et alia de suo inseruisse, ut consulatus falsos inter a. u. c. 751. 752 interpositos, et extremam partem propterea interpolasse, ut consulatus convenirent annis archiepiscoporum Alexandrinorum haberetque certe Petrus creatus a. 376, defunctus secundum fastos hos ante a. 379, nihilominus annos suos interpositis consulatibus ficticiis. Graecus auctor quando vixerit, incertum est [1]); quod si recte quae de sancto Andrea ad a. 336 adnotantur ad Maximianum rettulimus (p. 253) defunctum a. 556/7, post hunc scripserit necesse est. versio Latina tam barbare facta est, ut codice quo continetur scripto saec. VIII vix multo antiquior sit.

1) Non eo anno 387, quo desinit, eum scripsisse inde efficitur, quod Theophilum, quem ad a. 384 refert creatum esse archiepiscopum Alexandreae, ait sedisse per annos XXVIII.

VII. EXCERPTA EX AGNELLI LIBRO PONTIFICALI ECCLESIAE RAVENNATIS.

Agnellus presbyter Ravennas c. a. 840 scripsit librum pontificalem ecclesiae Ravennatis ad unicum et admodum vitiosum codicem Mutinensem Estensem V. F. 19 saec. XV post alios diligenter et perite editum ab Oswaldo Holder-Egger in horum monumentorum volumine scriptorum Langobardorum dato p. 265—397. adhibuit Agnellus passim chronica haec ipsa indeve excerpta. ea supra p. 257 diximus ab eo tribui Maximiano episcopo Ravennati, sed esse in excerptis Agnellianis etiam res post eius mortem († 556/7) gestas. chronicorum verba satis fideliter Agnellus videtur reddidisse nisi quod ubi de locis agitur interdum exspatiatur utpote homo Ravennas (v. p. 319).

FASTI VIND. PRIORES.	*FASTI VIND. POST.*	*BARBARVS SCALIGERI f. 42 (ex altero ex. f. 23'. 24 adnotantur potiora).*
1 Reges Romanorum.		1 Post hunc autem regnavit Romulus, qui et condidit Romam: a quo Romani vocati sunt.
2 Romulus regnavit ann. XXXVI.		2 Romulus regnavit ann. XXXVIII.
3 Numa Pompilius regnavit ann. XXXIIII.		3 Nummus (Nummas *f. 23*) Pompiius (Pompius *f. 23*) ann. XLI.
		4 Tullius Servilius ann. XXXII.
4 L. Tarquinius regnavit ann. XXXIII.		5 Lucius Tarcinius (Tarcynius *f. 23*) ann. XXIII.
5 C. Hostilius regnavit ann. XXXVIII.		6 Tittus (Titus *f. 23*) Superbus ann. XXXVIII.
6 Tulius Servilius regnavit ann. XLIII.		7 Tulius (Iulius *f. 23*) Servius (Serugius *f. 23*) ann. XLI (XLIIII *f. 23*).
7 Quintus Superbus regnavit ann. XXXIIII.		8 Cyintus Tarcinius (Tarcyniu *f. 23*) ann. XXXV.
8 fiunt omnes anni, ex quo terra condita est usque ad Gaium Iulium Cesarem anni VXLIIII.		9 colliguntur autem et a Romulo anni ducenti LI (CCLV *f. 23*) . . . .
		10 et tunc princepes ordinati sunt, usque dum regnaret Gaius Iulius Cesar.
		BARBARVS SCALIGERI f. 49.
9 primus imperator G. Iul. Cesar.	levatus est primus imperator Rome G. Iul. Caesar.	11 Romani . . . levaverunt imperatorem Iulium, quem et Cesarem vocaverunt. iste est Cuius *(sic)* Iulius Cesar, qui et bissextum et solis cursum adinvenit . . . regnavit autem Gaius Iulius Caesar annos XVIII . . .
u. c. 10 *710* Gaio Iulio Caesare et M. Antonino.	= M. *om.*	12 Gaio Iulio Caesare secundo Marco clarissimo.
11 *?* Cretiniano et Marco.	= Creteniano.	13 Gratiano et Antonino clarissimorum.
12 *?* Gaio Iulio II et Marco II.	= Iulio] I. Caesare.	14 Gaio Iulio Caesare secundo et Flavio Marco clarissimo.

	u. c.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POST.*		*BARBARVS SCALIGERI f. 49'—50.*
13	*711*	Hirtio et Pansa.	= Hyrtio.	15	Iurto et Paneo virorum inlustrium.
14	*245*	Bruto et Conlatino.	= Cruto.	16	Burto et Cortilano clarissimorum.
15	*708*	Gaio Iulio III et Lepido.	= Iulio] I. Cesare.	17	Gaio Iulio Caesare tertio et Lepido inlustrium.
16	*712*	Mimatio et Planco.	= Monatio.	18	Munatio et Plachano inlustrium.
17	*708*	Aemilio et Cesare.	= Hemiliano.	19	Emelio et Caesario inlustrium.
18	{ *713*	Antonino et Servilio.	=	20	Antonino et Serviliano clarissimorum.
19	{ *713*	Chrysaurico et Antonino.	Antonino II et Chrysaurio.	21	Chryssaorico et Crispo clarissimorum.
20		His consulibus Cesar occisus (octisus *cod.*) est, qui bissextum et lune cursum adinvenit X kal. Ian. luna prima, et imperium Octavianus accepit (actepit *cod.*) puer annorum XVIII.	H. c. Gaius Iulius Cesar mortuus est et acc. i. O. a. XVIII q. b. et lunae c. adinvenit.		*vide supra c. 11.*
21	*683*	Lentulo et Oreste.	*om.*		
22	*684*	Pompeio et Crasso.	*om.*		
23	*714*	Volusiano et Pullione.	Calbisione et Pullione.	22	Octavio et Polione clarissimorum.
24	*712*	Lepido et Planco.	*om.*		
25		His cons. tres soles in celo aparuerunt.	*om.*		
26	*715*	Censorino et Salvino.	= Censurino.	23	Consorio et Savino clarissimorum.
27	*716*	Pulcro et Enobao.	Enobarbio et Pulcro.	24	Pulco et Enobaudo clarissimorum.
28	*717*	Gallo et Agrippa.	= Gallicano.	25	Gallo et Agrippino clarissimorum.
29	*718*	Publicola et Nerva.	=	26	Octaviano et Nerufilio clarissimorum.
30	*719*	Pompeio et Cornelio.	=	27	Pompiio et Cornilio clarissimorum.
31	*720*	Libone et Antonino.	Antonino III et Clibone.	28	Libono et Antonino clarissimorum.
32	*691*	Cicerone et Antonino.	Antonino IIII et Cicerone.	29	Cicerone et Publicollatonem inlustrium.
33		His cons. Augustus nomen accepit [1]).	His conss. Octavianus pronomen Augustum nomen accepit	30	Hisdem consulibus Iulius Caesar occisus est et sumpsit imperium Octavianus qui et Augustus et dedit consulatos

1) actepit *cod.*: *debuit esse* natus est.

	u. c.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POST.*		*BARBARVS SCALIGERI f. 50—50'.*
			et ab ipso omnes imperatores Augusti vocati sunt.		XIII. fiunt vero ab Adam usque initium imperii Augusti anni V milia CCCCLXVII.
34	*721*	Augusto et Tullio.	=	31	I Augusto primo et Tollio.
35	*722*	Augusto II et Socio.	=	32	II Augusto secundo et Socio.
36	*724*	Augusto III et Crasso.	=	33	III Augusto tertio et Crasso.
37	*723*	Augusto IIII et Messala.	= Mesala.	34	IIII Augusto quarto et Messalo.
38	*671*	Enobao et Scipione.	= Enobarbo.	35	V Thenebaudo quinto et Scipione.
39	*725*	Augusto V et Enobao II.	Augusto V et Apuleio.	36	VI Augusto sexto et Apulia.
40	*726*	Augusto VI et Agrippa.	=	37	VII Augusto septimo et Agr[i]ppa.
41		His consul. Chartago restituta est idus Iulias.	= Iulias] Aug.	40	Hisdem consulibus Chartagina renovata est idos Iulias [Epifi XVIII].
42	*727*	Augusto VII et Agrippa.	Augusto VII et Siluano.	41	VIII Augusto octavo et Silvano.
43	*728*	Augusto VIII et Tauro.	=	42	VIIII Augusto nono et Tauro.
44	*729*	Augusto IX et Silo	= Psylio.	43	X Augusto decimo et Sullio.
45	*730*	Augusto X et Flacco.	Augusto X et Pisone.	44	XI Augusto undecimo et Pisone.
				45	In his temporibus sub consolato Lentuli et Silvani vidit Zacharias visionem angeli in templo domini.
46	*731*	Aruntio et Marcello.	=	46	XII Aruntio et Marcellio.
47	*?*	Celso et Tiberino.	Celsino et Tiberio.	47	XIII Celso et Tiberio.
48	*733*	Tullio et Emilio.	Tulliano et Hemiliano.	48	XIIII Tullio et Emellio.
49	*734*	Apuleio et Silo.	Apuleio et Psilliano.	49	XV Asperio et Severio.
50	*735*	Saturnino et Cinna.	= Cynna.	50	XVI Saturnino et Cinno.
51		His cons. moritur Virgilius annorum LX.	*om.*		
52	*736*	duobus Lentulis.	*om.*	51	[XVII] Lentulo et Silvano.
				52	In his temporibus adnuntiavit Elisabeth angelus de Iohanne in eodem consulatum Lentuli et Silvani VIII kal. Aprelis.
				53	XVIII Savino et Antonino.
53	*736*	Lentulo et Cornesio.	= Cornifilo.	54	XVIIII Lentulo secundo et Lepido.
54	*737*	Rufino et Silvano.	= Ruffino.	55	XX Rufino et Pisone.
55	*738*	Domitio et Enobaro.	*om.*		
56		His cons. aqua virgo inducta est Romam.	*om.*		

	u. c.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POST.*		*BARBARVS SCALIGERI f. 50'—51.*
57	*739*	Libone et Pisone.	Nerone et Pisone.		
58	*740*	Crasso et Lentulo.	Lentulo II et Crasso.		
59	*741*	Nerone et Varone.	= Nerone II.		
60	*742*	Messala et Quirino.	Mesala et Cyrino.	56	XXI Mesallo et Seriniano.
61	*742*	Rubellio et Saturnino.	*om.*		
62	*743*	Maximo et Tuberone.	=	57	XXII Maximo et Tuberone.
63	*744*	Africano et Maximo.	Maximo II et Affricano.	58	XXIII Africano et Maximo.
64	*745*	Druso et Crispino.	Aruncio et Crispino.	59	XXV *(sic)* Aruntio et Prisco.
65	*746*	Censorino et Gallo.	Censurino et Gallio.	60	XXVI Censorino et Gallione.
66	*747*	Nerone et Pisone.	Nerone III et Pisone II.	61	XXVII Neronte et Placido.
67	*748*	Balbo et Vetere.	=	62	XXVIII Balbino et Bereto.
				63	Eodem temporae missus est angelus Gabrihel ad Mariam virginem sub Augusto tertio decimo octavarum kalandarum Aprilium.
68	*749*	Augusto XI et Sylla.	= Spylla.	64	XXVIIII Felecio et Suilio.
69	*750*	Sabino et Rufino.	Felice et Messellino.		
70	*751*	Lentulo et Messalano.	Lentulo et Augure.	65	XXX Lentulo et Auxonio.
71			Cesare et Paulo.	66	XXXI Caesario et Austorino.
				67	XXXII Silvano et Paulino.
				68	In sexto autem mense abiit Maria ad cognatam suam Elisabeth et salutavit eam et dixit ei Elisabeth: unde hoc mei (*scr.* merui), ut mater domini mei veniat ad me? ecce enim quod est in me exultavit infans et benedixit te.
				69	XXXIII Prisco et Romano.
				70	XXXIIII Iuctore et Protarcho.
				71	XXXV Senecione et Bardone
				72	XXXVI Timageno et Nigriano.
				73	XXXVII Syriano et Peregrino.
				74	XXXVIII Xifidio et Marcello.
				75	In his temporibus sub Augusto natus est Iohannis

	u. c.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POST.*		*BARBARVS SCALIGERI f. 51—52.*
					praecursor Zachariae filius VIII kal. Iulias.
				76	XXXVIIII Fruro et Autorino.
				77	XL Augusto et Sacerdo.
				78	XLI Pompiiano et Plutone.
72	*752*	Augusto XII et Silano.	Augusto XII et Silvano.	79	XLIIII Augusto et Silvano.
73			Augusto XIII et Syla.		
74		his cons. Christus natus est VIII kl. Ian. luna XIIII.	H. conss. n. e. Chr. in Betleem Iudae sub Herode rege VIII kl. Ianu. die prima luna XV. ab Adam usque ad Noe anni IICCXLII; et ab Arfaxat usque ad Falech anni DXXXI; et a Falech usque ad Abraam anni DCXII; et ab Abraam usque ad finem Moysi anni CCCCLXX. deinde successit Hiesu Nave et a Hiesu Nave usque ad Saul regem Israel anni CCCCXLI; a Saul usque ad Cyrum regem Persarum anni DXLV; a Cyro usque ad Alexandrum regem Grecorum anni CCLXXII; ab Alexandro usque ad Gaium Iulium Caesarem anni CCCXXXV; a Gaio Iulio Caesare usque ad nativitatem domini anni LII; ab Adam autem anni VD *(pleraque ex chronicis supra p. 129 c. 172—179 et p. 131 c. 148).*	80	Hisdem consulibus dominus noster Iesus Christus natus est sub Augusto VIII kal. Ianuar. in deserto natus est cuiusdam nomine Fuusdu, quod est Eusebii. in ipsa enim die, in qua natus est, pastores viderunt stellam, Chuac XXVIII. fiunt vero ab Adam usque ad nativitatem domini nostri Iesu Christi anni V milia quingenti.
75	*753*	Lentulo et Pisone.	*om.*		*vide supra c. 65. 66.*
	p. Chr.				
76	*1*	Caesare et Paulo.	*om., cf. c. 71.*		
77	*2*	Vincio et Varo.	Vinitio et Varro.	81	XLV Bincio et Birro.
78	*3*	Bamia et Servilio.	Lamia et Serbilio.	82	XLVI Caesario et Serbilio.
79	*4*	*om.*	Cesare et Saturnino.	83	XLVII Macrino et Saturnino.
80	*5*	Magno et Valerio.	Macrino et Volesio *(corr. ex* bolesio).	84	XLVIII Sacerdo et Bolenso.
81	*6*	Lepido et Aruntio.	=	85	XLVIIII Lepido et Arruntio.
				86	In his diebus sub Augusto kalendas Ianuarias magi obtulerunt ei munera et adoraverunt eum: magi autem vocabantur Bithisarea Melichior Gathaspa. audiens autem Herodes a magis,

p. Chr.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POST.*	*BARBARVS SCALIGERI f. 52—53.*

quoniam rex natus esset, conturbatus est et omnes Hierusolima cum eo, et videns, quia inlusus esset a magis, misit homicidas suos dicens: interficite omnes pueros a bimatu et infra. Herodes autem querebat Iohannem et misit ministros ante altarem ad Zachariam dicens illi: ubi abscondisti filium tuum? an ignoras quia potestatem te habeo occidendi et sangui tuus in manibus meis est? et dixit Zaxarias: ego testes sum dei viventis: tu effundis sanguinem meum, spiritum autem meum dominus recipiet. et sub aurora occisus est Zacharias.

p. Chr.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POST.*	*BARBARVS SCALIGERI*
82	*7* Cretico et Nerva II.	= II *om.*	87 L Critico et Nerva.
83	*8* Camerino et Quintiliano.	Camerino et Nerva II.	88 LI Camerino et Birillo.
84	*9* Quintiliano et Sabino.	Quintilliano et Vero.	89 LII Dolomallo et Sofiano.
85	*10* Dolabella et Silvano.	*om. (cf. c. 108).*	90 LIII Cyntilliano et Barbilio.

91 Elisabeth autem cognoscens quia querebatur Iohannes, adprehendens eum ascendit in montana et aspiciebat, ubi eum absconderet, et non erat locus abscondendi. tunc suspirans Elisabeth exclamavit dicens: mons dei, suscipe mematrem cum filio. et statim scissus est mons et recepit eos.

p. Chr.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POST.*	*BARBARVS SCALIGERI*
86	*11* Lepido et Tauro.	*om. (cf. c. 109).*	
87	*12* Caesare II et Capitone.	Germanico et Capitulino.	92 LIIII Germanico et Carpo.
88	*13* Flacco et Silvano.	Blanco et Silio.	93 LV Austorio et Silvano.
89	*14* duobus Settis.	*om.*	94 LVI Plachno et Avito.
90	*14* Pompeio et Apuleio.	Pompeiano et Avito.	95 LVII Pompiiano et Flacco.
91	his cons. defunctus est Augustus annorum LXXVII.	*om.*	96 his consulibus Augustus obiit et regnavit Tiberius ann. XXII. dedit consulatus VII.
92	*15* Druso et Flacco.	=	97 LVIII Tiberio Augusto et Germano.
93	*16* Tauro II et Libone.	= II *om.*	98 LVIIII Flaubio et Rufino.
94	*17* Falcone et Rufino.	= Ruffino.	99 LX Drusollo et Sorano.

100 in his diebus planxerunt Zachariam et fleverunt eum tribus diebus et tribus noctibus. et suscitavit eis dominus deus in loco Zachariae Symeonem. iste acceperat responsum ab angelo non visurum se mortem, nisi videret Christum domini in carne. et videns eum dixit: nunc dimittis servum tuum, domine, in pace, quia

	FASTI VIND. PRIORES. p. Chr.	FASTI VIND. POST.		BARBARVS SCALIGERI f. 53—53'.
				viderunt oculi mei salutarem tuum, quod parasti ante faciem omnium populorum lumen ad revelationem gentium et gloria plebis tuae Israhel.
95	*18* Tiberio et Germano.	= Germanico.	101	LXI Tauro et Libone.
96	*19* Silvano (sillano *m.* 2) et Balbo.	=	102	LXII Silvano et Gerontio.
97	*20* Messala et Cotta.	= Gotta.	103	LXIII Mesaulico et Balbino.
98	*21* Tiberio II et Druso.	=	104	LXIV Tiberio Aug. secundo et Colta.
99	*22* Agrippa et Galba.	=	105	LXV Agrippa et Druso.
100	u. c. *747* Nerone et Pisone.	=	106	tunc responsum accepit Ioseph et accipiens Iesum et Mariam fugiit in Egyptum et fuit ibi menses XII, de quo nunc sileam.
101	*24* Cethego et Varrone (barrone *m. 1*).	Cettego et Varrone (barrone *m. 1*).	107	LVI *(sic)* Nerone et Lentulo.
102	*25* Agrippa et Lentulo.	=	108	LVII *(sic)* Celetho et Pisone.
103	*26* Getulico et Sabino.	= Sarbino *(em. m. 1).*	109	LVIII *(sic)* Getulo et Barro.
			110	et veniens Iesu faciebat mirabilia sub consolato Asiatici et Silvani, in quibus et aqua vinum fecit VI kal. Nov.
104	*27* Crasso et Pisone.	= Pisone II.	111	Crasso Tiberio Seriniano secundo.
			112	baptizatus est autem ab Iohanne sub consolato Meura VIII kal. Ianuarias.
105	*28* Silvano (sillano *m.* 2) et Nerva.	= Silliano *m.* 1, Sillano *m. 2.*	113	LXVIIII Tiberio quarto et Antonino.
			114	transfiguratus est autem in monte sub consolato Rubellionis XIIII Kalendas Aprelis. quando autem mysterium agebat cum discipulis suis sub consolato Rubellionis VIIII kal. Aprilis.
106	*32* Enobao et Aruntio.	Enobao (Enobarbo *m. 2*) et Aruncio.	115	LXX Tiberio quinto et Prisco.
107	*30* Vincio II et Longino.	= Vinitio II.	116	LXXI Bicino et Arruntio.
108		Dolabella et Silvano.		
109		Lepido et Barbo.		
110	*31*	Tiberio III et Silvio.		
111	*27* Basso et Pisone.	*om.*		

FASTI VIND. PRIORES. p. Chr.	*FASTI VIND. POST.*	*BARBARVS SCALIGERI f. 53'—54'.*
112 his consulibus passus est Ioannes baptista.	h. c. p. e. I. b. IIII kl. Sept. sub Herode rege: natus autem VIII kl. Iulias.	117 eodem tempore natalicium factum est Herodis: saltavit filia Herodiadis in medio et petiit capud Iohannis: et adductum est capud Iohannis in disco VI kal. Iunias [Pauni II].
113 *29* duobus Geminis.	Ruffio Gemino et Rebellio Gemino.	
114 his cons. Christus passus est VIII kl. Apr.	h. e. I. C. p. e. VIII k. a. die Veneris luna XIII (XIIII *m. 2*) anno XXXI adventus eius.	118 traditus est autem dominus noster Iesus Christus a Iuda sub consolato Rubellionis VIII kal. Aprilis. videns autem hostiaria Petrum agnovit eum et ait illi: vere et tu ex illis es, nam et loquilla tua manifestum te fecit. et ille negavit dicens: non sum. et confestim gallus cantavit. nomen autem hostiariae Ballia dicebatur, quod interpretatur querens.
116 *31* Tiberio III et Silio.	*om.*	119 XXII *(sic)* Tiberio Augusto sexto et Silio.
115 *30*	Vincio et Longino	120 eodem anno dominus noster Iesus Christus crucifixus est sub consolato Rubellionis VIII kal. Aprilis, [quod est Famenoth XXVIIII]. milex autem vocabatur Hieremias id est Adlas crucem custodiens. centurio vocabatur Apronianus alius. illi autem duo angeli qui in sepulchro, vocabantur unus Azahel, quod est iustus deo, alius autem Caldu, quod est fortis. Iudas autem abiens suspendit se in arbore nomine Tramarice. surrexit autem dominus noster Iesus Christus sub consolato Rubellionis VI kal. Aprilis. ascendit autem dominus noster III non. Maias. missus est autem spiritus sanctus idos Maias. 121 Paulus autem apostolus post ascensionem domini et post passionem Stephani dierum in apostulatum ordinatur VI idos Ianuarias sub consolato Rubellionis, post ascensionem salvatoris nostri menses VIII, post dies XI passionis Stephani pridie Epiphaniae.
117 *33* Sulpicio et Sila.		122 LXXII Sipio et Sulano
118 *34* Persico et Vitello.	Prisco et Vitello.	123 LXXIII Persico et Bitellio.
119	his cons. passus est protho-	

	p. Chr.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POST.*	*BARBARVS SCALIGERI f. 54'—55.*
			m(arty)r Stephanus diaconus VII kl. Ianuarias.	
120	*35*	Gallo et Iuliano.	Gallieno et Noniano.	
121	*36*	Gallieno et Plautiano.	*om.*	
122	*37*	Proculo et Lolliano.	Proculo.	124 LXXIIII Tiberio Agusto et Druso.
123	*38*	Iuliano et Asperiano.	et Aspernate.	125 hisdem consulibus Tiberius obiit et regnavit pro eo Gaius ille Gallus annos IIII. dedit consulatos IIII.
124	u. c. *718*	Publicola et Nerva.	=	
125		*om.*	Cesare et Iuliano.	126 LXX Gaio Gallo Agusto tertio et Sulla.
126	*41*	Cesare II et Saturnino.	*om.*	127 LXXVI Gaio Agusto quarto et Apollione.
127	*?*	Saturnino II et Venusto.	= II *om.*	128 LXXVII Venusto et Saturnino.
128	*42*	Tiberio IIII et Gallo.	= Gallieno II.	129 Scurdo et Clemente.
129		his cons. Petrus apostolus ad Romam venit.	*om.*	130 his consulibus Gaius Gallus obiit et regnavit pro eo Claudius ann. IIII *(sic)*. dedit consulatos V.
130	*44*	Crispino et Tauro.	=	131 LXXVIII Claudio et Tauro.
131	*45*	Asiatico et Cornelio.	Vincio II et Cornelio *(deficit)*.	132 LXXVIIII Crispino et Cornilio.
132	*46*	Vincio III et Silvano.		133 LXXX Asiatico et Silvano.
133	*47*	Tiberio V et Vitellio.		134 LXXXI Bincomallo et Bereto. 135 LXXXII Claudio secundo et Publio.
134	*48*	Vitellio II et Publicola.		136 LXXXIII Bitello et Gallione.
135		his cons. phenix aparuit primum.		
136	*49*	Verano et Gallo.		137 LXXXIIII Cladio tertio et Antonino.
137	*50*	Vetere et Silio.		138 LXXXV Bereto et Silvio.
138	*?*	Silvano et Silio II.		139 LXXXVI Cladio quarto et Orfito.
139	*?*	Tiberio VI et Antonino.		
140	*52*	Silvano et Othone.		140 LXXXVII Silvano et Crispino.
141	*53*	Gallieno et Antonino II.		
142	*54*	Marcellino et Aviola.		141 LXXXVIII Marcellino et Agiolao.
143	*55*	Nerone et Vetere.		142 LXXXVIIII Nerone filio Claudio et Bereto. 143 CX *(sic)* Claudio Augusto quinto et Nerva.
144	*56*	Saturnino et Scipione.		144 CXI *(sic)* Saturnino et Scipione. 145 hisdem consulibus Claudius obiit et imperium sumpsit filius eius Nero annos IIII. dedit consulatos XIIII.

FASTI VIND. PRIORES.	p. Chr		BARBARUS SCALIGERI f. 55—56.	
			146	CXII *(sic)* Nerone Augusto secundo et Rufo.
			147	CXIII *(sic)* Saturnino et Puplio.
145	*57*	Nerone II et Pisone.	148	XCIIII Nerone Aug(us)to tertio et Posone.
146		his consul. passi sunt Petrus et Paulus Rome III kal. Iulias.	149	hisdem consulibus passus est beatus Petrus apostolus crucifixus in Roma capite deorsum sub Nerone. similiter et sanctus Paulus apostolus capite truncatus. martyrizaverunt III kal. Iulias [quod est Epifi V].
147	*58*	Nerone III et Messala.	150	XCV Marcellino et Galliano.
148	*60*	Nerone IIII et Cornelio.	151	XCVI Nerone et Cornifilo.
149	*61*	Pio et Saturnino.	152	XCVII Rigolo et Bassiano.
150	*62*	Mario et Gallo.	153	XCVIII Silvano et Crispino.
151		his cons. Iacobus apostolus in Hierosolymis de pinna templi deiectus est a Iudeis V kal.Ian.	154	XCVIIII Celestino et Salustio.
			155	C Capitone et Flavio.
			156	CI Romillo et Lucio.
			157	CII Secundo et Maronio.
152	*63*	Ruffo et Regulo.	158	CIII Longino et Apulio.
153	*64*	Crasso et Basso.		
154	*65*	Silvano et Paulino.		
155	*66*	Celsino et Apuleio.		
156	*67*	Capitone et Rufo.	159	CIIII Iulio et Paulino.
157		his cons. Nero de imperio non comparuit.	160	hisdem consulibus Nero de imperio labefactus est et imperium eius Galba suscepit menses IIII et occisus est. et regnavit Otho menses VII et occisus est. et regnavit Bitelleo menses V et occisus est. et imperium sumpsit Vespasianus annos X. dedit consulatos VIIII.
158	*68*	Italico et Turpilione.	161	post consulatum Galbe Italico.
159	*69*	Silviniano et Othone.		
160	*70*	Vespasiano et Tito.	162	CV Vespasiano Augusto et Tito filio eius Caesare primo.
161	*?*	Vespasiano II et Tito II.	163	CVI Vespasiano Augusto secundo et Tito Caesare.
162	*?*	Vespasiano III et Tito III.	164	CVIII *(sic)* Vespasiano tertio et Tito Caesare.
163	*71*	Vespasiano IIII et Vero.		
164	*74*	Vespasiano V et Tito IIII.	165	CVIIII *(sic)* Vespasiano quarto et Tito quinto.
			166	hisdem consulibus victi sunt Iudei sub Vespasiano et Tito imperatoribus et Iudea depopulata est.
165	*75*	Vespasiono *(sic)* VI et Tito V.	167	CVIIII Vespasiano et Tito sexto.

	p. Chr.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POST.*		*BARBARVS SCALIGERI f. 56'.*
166	*76*	Vespasiano VII et Tito VI.	=	168	CX Vespasiano septimo et Nerva.
167	*78*	Commodo et Rufo.	*om.*		
168		his cons. Iudei devicti sunt a Vespasiano imperatore.	*om.*		
169	*77*	Vespasiano VIII et Tito VII.	=	169	CXI Vespasiano octavo et Commoda *(sic)*.
170	*79*	Vespasiano IX et Tito VIII.	*om.*	170	CXII Vespasiano nono et Tito.
				171	hisdem consulibus Vespasianus obiit et imperium Titus invasit annos II. dedit consulatos II.
				172	CXIII Tito Augusto octavo et Birro.
171	*81*	Silvano et Vero.	= et Varone.	173	CXIV Silvano et Commodo.
				174	hisdem consulibus Titus obiit et imperium eius sumpsit Dometianus annos ... dedit consulatos VIIII.
172	*73*	Domitiano et Messalino.	Domiciano et Messala.	175	CXV Dometiano Augusto primo et Messalino et Rufo.
173	*83*	Domitiano II et Rufo.	= Ruffo.		
174	*84*	Domitiano III et Sabino.	=	176	CXVI Dometiano secundo et Sabiniano.
175	*85*	Domitiano IIII et Rufo II.	= Ruffo.		
176	*86*	Domitiano V et Dolabella.	= Dollabella.	177	CXVII Domitiano tertio et Cerilao.
177			Vetere et Cettego.	178	CXVIII Domitiano quarto et Dolomallo.
178	*88*	Domitiano VI et Rufo III.	= Ruffo.	179	CXVIIII Dometiano quinto et Savino.
179			Silvio et Nerva.		
180	*89/90*	Domitiano VII et Traiano.	= et Reparato.		
181	*89/90*	Flavio et Nerva.	*om.*	180	CXX Flavio et Crispo inlustrium.
182	*91*	Glabrione et Traiano II.	Traiano et Glabrione.	181	CXXI Glabrione et Nerva.
183	*92*	Domitiano VIII et Saturnino.	=	182	CXXII Dometiano sexto et Rufino.
184	*93*	Silvano et Prisco.	=	183	CXXIII Dometiano septimo et Nigriano.
185	*94*	Asperiate et Clemente.	= Aspernante.	184	CXXIV Asperiato et Papisco.
186	*95*	Domitiano IX et Dolabella.	Domitiano IX et Clemente II.		

p. Chr.		FASTI VIND. PRIORES.	FASTI VIND. POST.	BARBARVS SCALIGERI f. 56'.
187			his consulibus Domitianus imperator occisus est et levatus est Traianus imperator.	
188	*97*	Nerva III et Rufo IIII.	Nerva II et Ruffo IIII.	
189	*96*	Fulvio et Rufo V.	Favio et Ruffo V.	185 CXXV Sinatore et Longino.
190	*?*	Sabino et Antonino.	=	186 CXXVI Modesto et Bustro.
191	*98*	Nerva IIII et Traiano III.	Nerva III et Traiano II.	187 CXXVII Dometiano et Prisco.
192	*99*	Senetione et Palma.	=	188 CXXVIII Senetione et Palmato.
193	*100*	Traiano IIII et Frontone.	= IIII] III.	189 CXXVIIII Crispo et Sorano. *(deficit.)*

p. Chr.		FASTI VIND. PRIORES.	FASTI VIND. POSTERIORES.
194	*101*	Traiano V et Orfito.	= V] IIII.
195	*102*	Senecione III et Sura II.	= Senecione II et Syra.
186	*103*	*om.*	Traiano V et Maximo.
197	*?*	*om.*	Senecione III et Syra II.
198	*104*	Urbano et Marcello.	=
199	*105*	Candido et Quadrato.	Quadrato et Candido.
200	*106*	Commodo et Areale.	= Cereale.
201	*107*	Senetione IIII et Sura III.	= Senecione.
202	*108*	Gallo et Bradua.	=
203	*?*	Africano et Crispino.	=
204	*110*	Crispino II et Buleno.	Voleno et Crispino II.
205	*111*	Pisone et Rustico.	=
206	*112*	Traiano VII et Africano.	Traiano VI et Africano II.
207	*113*	Celso et Crispino.	Celsino et Crispino III.
208	*114*	Hasta et Pisone.	= Pisone II.
209	*115*	Messala et Pedone.	= Mesala.
210	*116*	Aemiliano et Vetere.	= Emiliano.
211	*117*	Nigro et Apronia *(sic).*	= Aproniano.
212			fiunt a passione domini usque ad consolatum Nigri et Aproniani anni LXXXIIII.
213	*?*	Claro et Alexandro.	= Allexandro.
214	*118*	Adriano et Salinatore.	=
215		his cons. sol eclipsim passus est.	*om.*
216	*119*	Hadrianu *(sic)* et Rustico.	= Adriano II.
217	*120*	Serviliano et Fulvio.	=
218	*121*	Severo et Augure.	Vero et Augure.
219	*122*	Aviola et Pansa.	=
220	*123/4*	Paterno et Torquato.	= Torquate.

p. Chr.		*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POSTERIORES.*
221	*123, 4*	Glabrione et Apronia.	= Aproniano.
222	*125*	Asiatico et Quintillo.	=
223	*126*	Vero et Ambigolo.	Vero II et Anigola.
224	*127*	Gallieno et Titiano.	Gallicano et Ticiano.
225	*128*	Torquato II et Libone.	= II *om.*
226	*129*	Celso et Marcello.	= Celsino.
227	*130*	Catulino et Apro.	= Capitolino.
228	*131*	Pompeiano et Rufino.	Pontiano et Ruffino.
229	*132*	Augurino et Sergio.	= Sergiano II.
230	*133*	Tiberio et Silvano.	= Silvano *m. 1,* Silviano *m. 2.*
231	*134*	Sergiano et Vero.	Vero III et Sergiano.
232	*135*	Pompeiano et Catilliano.	= Atiliano.
233	*136*	Pompeiano II et Commodo.	=
234	*137*	Lellio et Albino.	= Bellio.
235	*138*	Camerino et Nigro.	=
236	*139*	Antonino et Presente.	=
237	*140*	Antonino II et Vero II.	= Vero IIII.
238	*141*	Vero et Silvano.	Sebero et Silviano.
239	*142*	Rufino et Torquato.	=
240	*143*	Torquato II et Herode.	Herode et Torquato II.
241	*144*	Aviola et Maximo.	=
242			Saturnino et Gallo.
243	*145*	Antonino III et Vero III.	= Vero V.
244	*221*	Grato et Seleuco.	=
245	*146*	Claro et Severo.	=
246	*147*	Largo et Messalino.	= Mesalino.
247	*148*	Torquato III et Iuliano.	= III *om.*
248	*149*	Orfito et Prisco.	=
249	*150*	Glabrione et Romulo.	Glabrione et Vetere.
250	*151*	*om.*	Gordiano et Maximo.
251	*152*	*om.*	Gallicano et Tumulo.
252	*153*	Presente II et Rufino.	= II *om.*
253	*154*	Commodo et Laterano.	=
254	*155*	Severo et Sabino.	Severo et Silvano.
255	*156*	Silvano et Augurino.	Augurino et Silvano II.
256	*157*	Barbaro et Regulo.	=
257	*158*	Tertullo et Sacerdote.	= Tertulo.
258	*159*	Quintillo et Prisco.	= Quintilo.
259	*160*	Bradua et Vero IIII.	Bardua et Vero.
260	*161*	Antonino IIII et Aurelio.	= Aureliano.
261		A Gaio Iulio Caesare usque ad duos Augustos anni sunt CCXLIIII [1]).	fiunt a G. I. C. u. a. d. A. consules anni CCXLIIII (*post* duobus Augustis).
262	*161*	duobus Augustis.	=

1) *Cf. Vita Aelii c. 5:* ipsi *(Marcus et Verus)* sunt qui primi duo Augusti appellati sunt et quorum fastis consularibus sic nomina praescribuntur, ut dicantur non duo Antonini, sed duo Augusti: tantumque huius rei et novitas et dignitas valuit, ut fasti consulares nonnulli ab his sumerent ordinem consulum. *Prologus paschae (ex libro Coloniensi 83 [2] editus apud Kruschium Studien p. 226 seq. cf. p. 32) scriptus a. 395:* incipiunt consules nam a duobus Augustis, id est *(sic corrupte).*

	p. Chr.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POSTERIORES.*
263	*162*	Rustico et Aquilino.	=
264	*163*	Leliano et Pastore.	= Selliano.
265	*164*	Marino et Celso.	= Macrino.
266	*165*	Orfito et Pudente.	Horfito et Prudente.
267	*166*	Pudente II et Pullione.	Pullione et Prudente II.
268	*167*	Vero V et Quadrato.	= VI II.
269	*168*	Proniano et Paulo.	— Aproniano.
270	*169*	Prisco et Apolinaro.	= Appolinare.
271	*170*	Cethego et Claro.	= Cettego.
272	*171*	Vero et Erenniano.	Sebero et Herniano.
273	*172*	Orfito et Maximo.	Horfito II et Maximo.
274	*173*	Severo II et Pompeio.	= Pompeiano.
275	*174*	Gallo et Flacco.	=
276	*175*	*om.*	Pisone et Tulliano.
277	*176*	Pullione et Apro.	=
278	*177*	Commodo et Quintillo.	Commodo I et Quintillo.
279	*178*	Orfito et Rufo.	Orfito III et Ruffo.
280	*179*	Commodo II et Vero VI.	— VI *om.*
281	*180*	Presente et Gordiano.	—
282	*178*	Orfito et Rufino.	*om.*
283	*181*	Commodo III et Birro.	= et Vero II.
284	*182*	Mamertino et Rufo.	— Ruffo.
285	*183*	Commodo IIII et Victorino.	et Victorino Commodo IIII.
286	*184*	Marulo et Aeliano.	et Emiliano Marulo.
287	*185*	Materno et Bradua.	*om.*
288	*186*	Commodo V et Glabrione.	et Glabrione (*om.* Commodo V).
289	*187*	Crispo et Aeliano II.	Crispino et Eliano.
290	*188*	Fusciano et Aeliano.	Fusciano et Silano.
291	*189*	duobus Silanis.	duobus et Silanis.
292	*190*	Commodo VI et Septimiano.	=
293	*191*	*om.*	Aproniano et Bradua II.
294	*192*	Commodo VII et Pertinacae.	—
295	*193*	Falcone et Claro.	= Claro II.
296	*194*	Severo et Albino.	=
297	*195*	Tertullo et Clemente.	= Tertulo.
298	*196*	Dextro et Prisco.	=
299	*197*	Laterano et Rufino.	= Ruffino.
300			his conss. revolutus est cyclus paschalis.
301	*198*	Saturnino et Gallo.	=
302	*199*	Anulino et Frontone.	Antonino et Frontone.
303	*200*	Severo II et Victorino.	=
304	*201*	Sabino et Muciano.	Tertulo et Clemente II.
305	*202*	Severo III et Antonino.	Dextro II et Prisco II.
305	*203*	Plautiano et Geta.	Plauciano et Zetta.
307		His cons. passe sunt Perpetua et Felicitas nonas Martias.	his cons. p. s. P. et F. Chartagine n. M. sub Severo imperatore (*ad a.* 205).

p. Chr.		*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POSTERIORES.*
308	*204*	Chilone et Libone.	=
309	*205*	*om.*	Antonino II et Zetta II.
310	*206*	Albino et Emiliano.	= Aemiliano.
311	*207*	Apro et Maximo.	=
312	*208*	Antonino IIII et Geta III.	Antonino III et Zetta III.
313	*209*	Pompeiano et Avita.	= Avito.
314	*210*	Faustino et Rufino.	= Ruffino.
315	*211*	Gentiano et Basso.	=
316	*212*	duobus Aspris.	duobus et Asparis.
317	*213*	Antonino IIII et Albino (a*bino *m. 1*).	= Albino II.
318	*214*	Messala et Saturnino.	=
319	*215*	Caereale et Laeto.	Laeto et Cereale.
320	*216*	Sabino et Anulino.	=
321	*217*	Presente et Extricato.	=
322	*218*	Antonino et Advento.	Antonino V et Advento.
323	*219*	Antonino II et Sacerdo.	Antonino VI et Sacerdote.
324	*220*	Antonino III et Comazonte.	Antonino VII et Gomazone.
325	*221*	Grato et Seleuco.	=
326	*222*	Alexandro et Severo.	= Seber.
327	*223*	Maximo et Aeliano.	=
328	*224*	Iuliano et Crispino.	= Crispo.
329			Faustino et Maximo.
330	*225*	Fusco et Dextro.	Alexandro II et Dextro.
331	*226*	Alexandro II et Marcello.	Albiniano et Maximo III.
332	*227*	Albino et Maximo.	Fusco et Marcello.
333	*228*	Modesto et Probo.	=
334	*229*	Alexandro III et Dione.	= Dionisio.
335	*230*	Agricola et Clemente.	
336	*231*	Pompeiano et Peligniano.	= Pelagiano.
337	*232*	Lupo et Maximo.	Maximo et Lupulo.
338	*233*	Maximo II et Paterno.	=
339	*234*	Maximo III et Urbano.	=
340	*235*	Severo et Quintiano.	*om.*
341	*236*	Maximo IIII et Africano.	=
342	*237*	Perpetuo et Cornelio.	=
343	*238*	Pio et Pompeiano.	Pontiano et Pio.
344	*239*	Gordiano et Aviola.	=
345	*240*	Sabino et Venusto.	=
346	*241*	Gordiano II et Pompeiano.	=
347	*242*	Tacito et Pretestato.	Pretextato et Attico.
348	*243*	Hadriano et Papo.	= Adriano.
349	*244*	Peregrino et Aemiliano.	=
350	*245*	Philippo et Titiano.	=
351	*246*	Presente et Albino.	=
352	*247*	Philippo II et Philippo cons.	et Filippo (*om.* cons.)
353	*248*	Philippo III et Philippo II.	= et Filippo II.
354	*249*	Aemiliano et Aquilino.	= Emiliano.
355	*250*	Decio et Grato.	Grato et Decio Caes.

	p. Chr.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POSTERIORES.*
356		his cons. persecutio fuit Cristianorum, ut sacrificarent ydolis.	his consul. passus est Sixtus episcopus et Laurentius diaconus Romae VIII idus Augustas.
357	*251*	Decio II et Rustico.	Rustico et Decio.
358		his cons. passus est sanctus Laurentius III idus Aug.	*om. (v. c. 356).*
359	*252*	Gallo et Volusiano.	=
360	*253*	Volusiano II et Maximo.	Maximo et Volusiano II.
361	*254*	Valeriano et Gallieno.	*om.*
362	*255*	*om.*	Valeriano II et Galieno II.
363	*256*	Maximo et Glabrione.	= Maximo II.
364	*257*	Valeriano III et Gallieno II.	= Galieno III.
365	*258*	Tusco et Basso cons.	= cons. *om.*
366		his consulibus passus est Cyprianus in Carthagine XVIII kl. Octobris.	h. c. p. e. Cipryanus episcopus Chartagine XVIII kl. Octobris.
367	*259*	Aemiliano et Basso II.	=
368	*260*	Saculare et Donato.	= Seculare.
369	*261*	Gallieno IIII et Volusiano.	= Galieno.
370	*262*	Gallieno V et Faustino.	= Galieno.
371	*263*	Albino et Dextro.	=
372	*264*	Gallieno VI et Saturnino.	Gallieno VI et Marcello.
373	*265*	Valeriano IIII et Lolliano.	Valeriano I et Lucillo.
374	*266*	Gallieno VII et Sabinillo.	Galieno VII et Sabino.
375	*267*	Paterno et Acersilao.	= Archesilao.
376	*268*	Paterno II et Mariano.	= Marino.
377	*269*	Claudio et Paterno III.	Paterno III et Claudio.
378	*270*	Antonino et Orfito.	Antiociano et Orffito.
379	*271*	Aureliano et Basso.	=
380	*272*	*om.*	Quieto et Veldumiano.
381	*273*	*om.*	Tacito et Placido.
382	*274*	*om.*	Aureliano II et Capitolino.
383	*275*	*om.*	Aureliano III et Marcellino.
384	*276*	Tacito II et Aemiliano.	=
385	*277*	Probo et Paulino.	=
386	*278*	Probo II et Lupo.	=
387	*279*	*om.*	Probo III et Paterno.
388	*280*	Messala et Grato.	=
389			his cons. revolutus est cyclus paschalis III. *[consules a. 281—303 scripti sunt ordinibus duobus, quorum prior exhibet consules priores continuos adhaerente adnotatione c. 413, posterior similiter praemissa copula posteriores.]*
390	*281*	Probo III et Tiberiano.	= Probo IIII.
391	*282*	Probo IIII et Victorino.	= Probo V.
392	*283*	Caro et Carino.	Claro et Cassiano.
393	*284*	Carino II et Numeriano.	Claro II et Numeriano.

p. Chr.		FASTI VIND. PRIORES.	FASTI VIND. POSTERIORES.
394	*285*	Diocletiano et Aristobolo.	=
395	*286*	Maximo et Aquilino.	Aquilino et Maximo.
396	*287*	Diocletiano II et Maximiano.	= Maximiano Aug.
397	*288*	Maximo II et Ianuarino.	Ianuario et Maximiano II.
398	*289*	Basso et Quintiano.	Basso et Maximiano III.
399	*290*	Diocletiano III et Maximiano IIII.	Diocletiano III et Quintiano.
400	*291*	Tiberiano et Dione.	Dione et Tiberiano.
401	*292*	Annibaliano et Asclepiodoto.	=
402	*293*	Diocletiano IIII et Maximiano III.	= III] IIII.
403	*294*	Constancio et Maximiano.	Constantino Caes. et Maximiano C.
404	*295*	Tusco et Anulino.	=

p. Chr.		FASTI VIND. PRIORES.	FASTI VIND. POST.		BARBARVS SCALIGERI *f. 57—57'.*
405	*296*	Diocletiano V et Constantio II.	= II] Ces. II.	190	XII Dioclitiano Augusto quinto et Maximino Caesare secundo.
406	*297*	Maximiano IIII et Maximiano II.	*om.*	191	XIII Maximino Caesare quinto et Maximino Caesare quinto.
407	*298*	Fausto et Gallo. *spatium vacat.*	=	192	Fausto et Tatiano clarissimorum.
408	*299*	Diocletiano VI et Maximiano V.	=	193	*300* Constantio et Maximiano clarissimorum.
409	*300*	Constantio III et Maximiano III.	Constantino Caes. III et Maximiano.	194	*299* Dioclitiano et Maximiano clarissimorum.
410	*301*	Titiano et Nepotiano.	*om.*	195	Tatiano et Nepotiano clarissimorum.
411	*302*	Constancio IIII et Maximiano IIII.	Constantino Caes. IIII et Maximiano IIII.	196	Constantino et Maximo novorum Caesarum quarto.
				197	[Hisdem consulibus venit Diocletianus in Alexandria et ecclesias exterminavit et multi martyrizaverunt, in quibus et beatus Petrus episcopus Alexandrinus capite truncatus est: martyrizavit VII kl. Decem.]
				198	[In eodem anno castrisius in Alexandria donatus est]
				199	[et Dioclitiano balneum edificatum est].
412	*303*	Diocletiano VII et Maximiano V.	= et Maximio VI.	200	Dioclitiano et Maximo nobilium Augustorum septimo.
413		His cons. ecclesiae demolite sunt et libri dominici conbusti sunt et passa est sancta Eufemia XVI kl. Octobris.	= eccl.] basilice demolitae s. et l. d. conbusti — sunt . . . Octobris *om.* *(sequitur c. 417)*		

	p. Chr.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POST.*		*BARBARVS SCALIGERI f. 57′—58′.*
414	*304*	Diocletiano VIII et Maximiano VI.	— VI| vii.	201	Dioclitiano et Maximo octavo.
				202	Hisdem consulibus persecutio Christianorum facta est in occiduumet multi martyrizaverunt, in quibus et Timotheus episcopus in Chartaginae gloriosae martyrizavit.
415	*305*	Constancio V et Maximiano V.	= Constantio.	203	*307* Dioclitiano nono et Constantio quinto nobilium Augustorum.
416	*306*	Constantio VI et Maximiano VI.	=	204	*308* Dioclitiano decimo et Maximiano octavo invictissimorum.
417		His cons. passus est Thimotheus Romae X kl. Iul.[1]	= X kl. Septemb. *(ad a. 303).*	205	*304* Constantino Caesare et Maximiano nobili quinto.
				206	Hisdem consulibus Dioclitianus a regno recessit et Constantius abiens sedit in Bizantio.
418	*307*	Diocletiano IX et Maximiano VII.	Diocletiano IX et Constantino.	207	*312* Licinio et Constantino primo novorum Augustorum.
419	*308*	Diocletiano X et Maximiano VIII.	=	208	*313* Licinio et Constantio secundo.
420	*309*	post cons. X et septem.	*om.*	209	Hisdem consulibus filius Dioclitiani Maximus obiit et imperium tenuit Constantius cum filios suos.
				210	Constantino et Constantio clarissimorum.
421	*311*	Maximiano VIII et Constantio.	Constantino II et Maximiano IX.	211	*316* Rufo et Savino clarissimorum.
422	*312*	Constantio II et Licinio.	*om.*		
423	*313*	Constantio III et Licinio II.	Constantino III et Aniano.	212	*315* Constantio Augusto quarto et Licinio Caesare tercio.
424	*315*	Constantio IIII et Licinio III.	Volusiano et Liciniano II.	213	*314* Volusiano et Annania clarissimorum.
425	*314*	Volusiano et Anniano.	*om.*		
426	*316*	Sabino et Rufino.	Constantino IIII et Ruffino.		
427	*317*	Gallicano et Basso.	Sabino et Basso.	214	Galliciano et Basso clarissimorum.
428	*318*	Licinio IIII et Crispo.	Gallicano et Liciniano III.	215	Licinio et Crispo Caesaris.
				216	Hisdem consulibus Constantius obiit et imperium obtinuit Constantinus cum quinque filios suos Constantio et Licinio et Crispo et Constantino et condidit Constantinopolim.

1 *Ex hisce chronicis Prosper ad eundem a. 306.*

	p. Chr.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POST.*		*BARBARVS SCALGERI f. 58'—59.*
429	*319*	Constantio V et Licinio V.	Crispo et Liciniano IIII.	217	Constantino Augusto quinto et Constantio novo Caesare.
430	*320*	Constantio VI et Constantio co:	Constantino V et Constantino.	218	Constantino Augusto sexto et Licinio minimo primo.
				219	eodem anno manifestatum est honorabile lignum crux domini et salvatoris nostri Iesu Christi in Hierusolima per beatam Helenam imperatrissam et matrem Constantini VIII kl. Decembris, [quod est Thoth XVII].
431	*321*	Crispo II et Constan II.	Constantino VI et Constantino II.	220	Crispo et Constantio nobilissimos Caesares filios Augusti secundo.
432	*322*	Probiano et Iuliano.	Crispo II et Iuliano.	221	*323* Severo et Rufino clarissimorum.
433	*323*	Severo et Rufino.	Probiano et Rufino.	222	*324* Crispo et Constantio secundo Caesare.
434	*324*	Crispo III et Constantio.	Severo et Constantino III.	223	*322* Probino et Iuliano clarissimorum.
435	*325*	Plautiano et Iuliano.	Crispo III et Iuliano.		
435ª			Plautiano et Constantino IIII.	224	eodem anno congregata est synodus in Nicea tricentorum decem et octo episcoporum sub Alexandro archiepiscopo Alexandriae, in qua et symbolum sanctae trinitatis manifestatum est et Arrii ferrocitas atque haeresis diminuta est.
				225	Constantino Augusto quarto et Constante Augusto tercio.
				226	Constantino Augusto quinto et Constante secundo invictissimorum Augustorum.
				227	Licinio et Crispo novorum Caesarum.
				228	[eodem anno in Alexandria episcopus Alexander obiit Farmuthi XXII et successit ei in sacerdotio Athanasius annos XLVI.]
436	*326*	Constant VI et Constant.	Constantino VII et Maximo.	229	Constantio Augusto septimo et Constantio sexto.
				230	Crispinio et Licinio secundo.
437	*327*	Constantio et Maximiano.	Constantio et Iusto.	231	Constante septimo et Constante tercio Augustorum.
438	*328*	Iuliano et Iusto.	Ianuario et Constantino V.	232	Lolliano et Iusto clarissimorum.

	p. Chr.	*FASTI VIND. PRIORES*	*FASTI VIND. POST.*		*BARBARVS SCALIGERI f. 59—60.*
439	*329*	Constantio VIII et Constant.	Constantino VIII et Symmacho.	233	Constantino magno octavo et Constante Augustorum quarto.
440	*330*	Gallicano et Symma *(sic)*.	Gallicano et Ablabio.	234	Galliano et Simmacho clarissimorum.
441	*331*	Basso et Ablaviano.	Basso et Hilariano.	235	Basso et Albino clarissimorum.
442	*332*	Pacatiano et Hilariano (hilarino *V*[a]).	Pacatiano et Zenofilo.	236	Pacatiano et Hilariano clarissimorum.
443	*333*	Dalmatio et Zenofilo.	Dalmatio et Paulino.	237	Dermatio et Zinofilo clarissimorum.
444	*334*	Optato et Paulino.	Optato.	238	Optato et Paulino clarissimorum.
445	*335*	Constantio et Albino.	Constantio et Egea.	239	Constantino novo Augusto primo et Savino.
446	*336*	Nepotiano et Facundo.	=	240	Nepotiano et Facundo clarissimorum.
447		his consulibus introierunt Constantinopolim Lucas et Andreas.	his conss. passi sunt Lucas et Andreas apostoli II kl. Decembriss *(sic: ad a. 335)*.	241	hisdem consulibus translati sunt in Constantinopolim sanctus Andreas apostolus et Lucas euangelista X kl. Iulias.
448	*337*	Feliciano et Titiano.	=	242	Feliciano et Taciano clarissimorum.
459	*338*	Urso et Polymio.	= Polleocio.	243	Urso et Polemio clarissimorum.
450	*339*	Constantio II et Constantio.	Constancio II et Constane *(sic)*.	244	Constantio Augusto secundo et Constante novo Caesare primo.
451	*340*	Aquindino et Proculo.	=	245	Acindyno et Proclo clarissimorum.
452	*341*	Macerino et Probo.	Marcellino et Probiano.	246	*342* Constantio tertio et Costante secundo Augustorum nobilium.
453	*342*	Constantio III et Constantio II.	Constantio III et Constane II.	247	*341* Marcellino et Probino clarissimorum.
454	*343*	Placido et Romulo.	= Rumulo.	248	Placidiano et Romulo clarissimorum.
455	*344*	Leontio et Salustio.	=	249	Leontio et Salustio clarissimorum.
456			Constancio IIII et Constane III.		
457	*345*	Amantio et Albino.	=	250	Amantio et Saviniano clarissimorum.
				251	eodem anno Constantinus maior imperator obiit VI kl. Decembris et susceperunt imperium V filii eius.
458	*346*	pc Amanti et Albini.	— Albino.	252	Constantino quarto et Constante tercio.
				253	*352* Constantino quinto et Constante quarto invictissimorum Augustorum.
459	*347*	Rufino et Eusebio.	= Ruffino.	254	Rufino et Eusebio clarissimorum.

p. Chr.		*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POST.*		*BARBARVS SCALIGERI f. 60—61.*
460	*348*	Philippo et Salia.	*om. (v. c. 463).*		
461	*349*	Limenio et Catulino.	= Limento.	255	Limenio et Tolino clarissimorum.
462	*350*	Sergio et Nigriano.	= Nigrino.	256	Sergio et Nigriano clarissimorum.
463			Filippo et Sala		
464	*352*	Constantio V et Constantio IIII.	Constancio V et Constantino.		
465	*353*	Constantio VI et Constantio V.	Constantio VI et Constantino II.	257	Constantio sexto et Constantino novorum Augustorum.
				258	[hisdem consulibus Arriani invaserunt ecclesias et expulsus est beatus episcopus Alexandriae Athanasius.]
466	*354*	Constantio VII et Constantio VI.	Constantio VII et Constantino III.	259	Constantio septimo et Constantino novo secundo Augustorum.
467	*355*	Arbitione et Lolliano.	*om.*	260	Arbethione et Iuliano clarissimorum.
468	*356*	Constantio VIII et Iuliano.	=	261	Constantio octavo et Constantino tercio Augustorum.
	357	*om.*	*om.*	262	Constantio nono et Lolliano.
469	*358*	Datiano et Symmaco.	Daciano et Cereale.	263	Datiano et Cerilao clarissimorum.
470	*359*	Eusebio et Yratio.	Tauro et Ypatio.	264	*360* Constantino Augusto decimo et
				265	Iuliano Caesare secundo.
471	*360*	Constantio X et Iuliano III.	Eusebio et Iuliano II.	266	*359* Eusebio et Ypatio clarissimorum.
472	*361*	Tauro et Florentio.	Constancio IX et Florentio.	267	Constantio Augusto undecimo et Iuliano Caesare tercio.]
473			Constantio X et Iuliano III.		
474	*362*	Mamertino et Nevitta.	=	268	hisdem consulibus Constantinus imperator obiit et regnavit pro eo Iulianus annos V et dimidium.
				269	eodem anno conpleti sunt X cycli saeculares ab anno quingentesimo trecensimo secundo: fiunt vero ab Adam usque ad consulatum hius *(sic)* anni V milia octingenti LIIII [1]).
475	*363*	Iuliano IIII et Salustio.	Iuriano et Varroniano.	270	Iuliano Augusto quarto et Sallustio clarissimo.
				271	eo anno maris ascendit et iterum recessit X kl. Augustas [Epifi XXVII].

1) *Cf. Theophanes ad a. m. 5852:* Κωνστάντιος ... ἐτελεύτησε ... τοῦ καθολικοῦ κοσμικοῦ ἔτους ͵εωνβ΄, τῆς δὲ ιε΄ περιόδου ͵φλβ΄, ἀρχομένης τῆς ιβ΄.

	p. Chr.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POST.*		*BARBARVS SCALIGERI f. 61–61'.*
476	*364*	Iobiano et Baroniano.	Valentiniano et Valente Aug.	272	Barroniano et Iuliano et Iobiniano clarissimorum.
				273	eodem anno Iulianus imperator obiit VI kl. Maias et regnavit Iobinianus menses VII et occisus est. et regnaverunt pro eo duo fratres Valentinianus annos XI et dimidium, similiter et Valens frater eius annos XIII. dedit autem Valentinianus consulatos IIII et Valens consulatos VI.
477	*365*	Valentiniano et Valente.	Iuliano IIII et Salustio.	274	Valentiniano et Valente Augustorum.
478		his cons. maris actessa et accessa fuit XII kl. Augustas.	his conss. maris accessa recessa fecit per omne litus XII kl. Augustas.	275	*361* Paulo et Frorentio clarissimorum.
				276	*365* Valentiniano et Valente Augustorum.
479	*366*	Gratiano n. p. et Dagalaifo.	= n. p̄. *om.*	277	Gratiano filio Valentiniani Caesare et Galaifo.
480	*367*	Lupicino et Iovino.	Lucino et Ruffino.	278	Luppiciano et Iobino clarissimorum.
481	*368*	*om.*	Valentiniano et Valente II.	279	[eo anno introivit Tatianus in Alexandria primus Augustalius VI kl. Februarias.]
482	*369*	*om.*	Valentiniano nep. et Victore.	280	Valentiniano et Valente Augustorum tercio.
				281	[sub Tatiano Augustalio.]
483	*370*	Valentiniano III et Valente III.	Valentiniano III et Valente.	282	Valentiniano et Valente Augustorum quarto.
484			his cons. revolutus est cyclus paschalis IIII.	283	[sub eodem Tatiano Augustalio.]
485	*371*	Gratiano II et Probo.	=	284	Gratiano Augustalio secundo clarissimo.
				285	[sub eodem Tatiano.]
				286	[eo anno martyrizavit beatus Dorotheus in Alexandria VII idos Octobris, quod est Faofi duodecimo: ferarum esca traditus est sub Tatiano praeside, pro quo tunc erant heretici.] [2])
486	*372*	Modesto et Arintheo.	=	287	Modesto et Arintheo clarissimorum.
				288	[sub Publio Augustalio.]

1) *Cf. Theophanes ad a. m. 5870:* Δωρόθεος ὁ ἐν ἁγίοις ἐπὶ τοῦ δυσσεβοῦς Οὐάλεντος ἐμαρτύρησεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παραδοθεὶς ἐν τῷ κυνηγίῳ ὑπὸ Ἀρειανῶν.

FASTI VIND. PRIORES. p. Chr.	*FASTI VIND. POST.*	*BARBARVS SCALIGERI f. 62–62'.*
487 *373* Valentiano IIII et Valente IIII.	= Valentiniano.	289 Valentiniano et Valente quinto.
		290 [sub eodem Publio Augustalio.]
		291 hisdem consulibus armati omnem Campaniam desolaverunt.
		292 et eo anno Valentinianus in bello mortuus est VII idos Octobris.
488 *374* Gratiano III et Equitio.	=	293 Gratiano Augusto tertio et Equitio clarissimo.
		294 [sub Tatiano praeside.]
489 *375* p. c. Gratiani IIII et Equiti IIII.	Gratiano IIII et Equitio II.	295 Gratiano Augusto quarto et Merobaudo.
490 his cons. Sarmatae totam Pannoniam devastaverunt.	*om.*	296 [sub eodem Tatiano Augustalio secundo.]
		297 [hic condidit in Alexandria fluvium qui vocatur Tatianus et portas fecit auro perfusas, quae nunc dicuntur Petrinas.]
491 *376* Valentiniano V et Valente V.	*om.*	298 Valentiniano Augusto quinto et Valente filio eius Augustorum.
		299 [sub eodem Tatiano Augustalio.]
		300 [eo anno Athanasius episcopus obiit in Alexandri *(sic)* Pachon VII et sedit pro eo Petrus archipresbiter annos VII.]
492 *377* Gratiano IIII et Merobaudo.	*om.*	301 Valentiniano novo Augusto quinto et Merobaudo clarissimo.
		302 [sub Palladio Augustalio.]
493 *378* Valentiniano VI et Valente VI.	=	303 Valente sexto et Valentiniano Augustorum.
494	his conss. Horosius et Prosper fecerunt cronicas.	304 [sub Tatiano Augustalio praesidae.]
495	et Valens imperator incensus est.	305 hisdem consulibus Valens obiit et imperium obtinuerunt Gratianus et Valentinianus novus.
		306 Ausonio et Olybrio clarissimorum.
		307 [sub Adriano Augustalio.]
		308 Eusebio et Olybrio clarissimorum [sub Adriano.]
		309 *366* Gratiano Augustalio quarto et Gadalaifo clarissimorum.
		310 Luppiciano et Eutropio clarissimorum.

p. Chr.		*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POST.*		*BARBARVS SCALIGERI f. 62'—63.*
				311	Antonino et Eutropio clarissimorum.
				312	[sub Paulino Augustalio.]
				313	[eo anno Petrus episcopus Alexandrinus obiit in Alexandria et sedit pro eo Timotheus frater eius annos V, Mechir vicensimo].
496	*379*	Auxonio et Olybrio.	Oxyinio et Olbrio.	314	Ausonio et Olybrio secundo clarissimorum.
				315	[sub Bassiano praeside].
497		his cons. Theodosius levatus est imp. a Gratiano Sirmi.	*om.*	316	eo anno Theodosius elevatus est in imperio sub Gratiano imperatore in Sirmio XIIII kl. Febroar̄. et regnavit annos XVI. dedit consulatos III.
498	*380*	Gratiano V et Theodosio.	= V *om.*	317	Gratiano quinto et Theodosio primo nobilium Augustorum.
				318	[sub Ypatio Augustalio].
499	*381*	Syagrio et Eutherio.	= Nucerio.	319	Suagrio et Eucerio clarissimorum.
500	*382*	Antonino et Syagrio II.	Syagrio II et Antonino.	320	[sub Antonino Augustalio].
501	*383*	Merobaudo II et Saturnino.	Merobaude et Saturnino.		
502		his cons. Gratianus occisus est a Maximo Leudimo [*immo* Lugduni] VIII kl. Sept.	*om.*	321	eo anno occisus est Gratianus imperator sub Maximo tyranno in Leuduna VIII kl. Septembris.
503		eo anno natus est Honorius Constantinopoli V idus Sept. et levatus est Arcadius.	*om.*	322	et eodem anno coronatus est in imperio Arcadius in Constantinopolim V idus Septembris.
504	*384*	Richomere et Clearco.	= Recimede.	323	Richomedo et Chlearco clarissimorum.
				324	[sub eodem Antonino.]
				325	[eo anno Timotheus episcopus Alexandrinus obiit Epifi XXVI et sedit pro eo Theofilus archidiaconus annos XXVIII et illos sacrilegos exterminavit] [1]).
505	*385*	Arcadio et Bautone.	Archadio Aug. et Bautone.	326	Arcadio Augusti filio Theodosii et Baudone clarissimo.
				327	[sub Frorentio Augustalio.]

1) *Cf. Theophanes ad a. m. 5879: τούτῳ τῷ ἔτει Τιμοθέου τελευτήσαντος τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας μηνὶ Ἐπιφὶ εἰκάδι ἕκτῃ χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Θεόφιλος. Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος ἐπίσκοπος ἔτη κη'.*

	FASTI VIND. PRIORES.	*FASTI VIND. POST.*		*BARBARVS SCALIGERI* f. 63.
p. Chr.				
506	*386* Monorio *(sic)* n̄. p̄. et Euvodio.	Honorio et Ebodio.	328	eo anno natus est Honorius in Constantinopolim V idus Sep.
507	*387* Valentiniano III et Eutropio.	Valentiniano IIII et Eutropio.	329	Valentiniano Augusto III et Eutropio clarissimo.
508		Gallieno et Plauciano.		

	FASTI VIND. PRIORES.	*ADDITAMENTA AD PROSP. HAVN.* (ad a. 388 in textu:)
p. Chr.		
509	*388* Theodosio II et Cynegio.	[cuius (Maximi) filius Victor eodem anno ab Arbogaste comite,] qui ex genere Francorum erat[1]), [est interfectus in Gallia].
510	his cons. occisus est Maximus V kal. Septembris.	

511 *389* Timasio et Promoto.
512 his cons. Theodosius Romam introivit cum Honorio idus Iunias et exivit inde III kl. Septemb.[2]).
513 *390** Valentiniano IIII [V *S*] et Neoterio [Neuterio conss. *S*].
514 * his consulibus [h. c. *om. S*] signum apparuit in celo quasi columna pendens per dies XXX [viginti *V*].
515 *391* Taciano et Symmaco.
516 his cons. defunctus est Valentinianus Viennae IIII idus Iun.
517 eo die levatus Eugenius imp. XI kl. Sept.
518 *392* Arcadio VII et Rufino.
519 *393** Theodosio III *[sic S,* VI *V]* et Abundantio [conss. *add. S*].
520 * his cons. [h. c. *om. S*] tenebre facte sunt die Solis hora III [II *V*] VI kl. Nov.[3])
521 et levatus est Honorius imp. Constantinopoli in miliario IIII [*scr.* VII] a Theodosio patre suo X kl. Febr.
522 *394* Arcadio III et Honorio II.
522[a] his cons. occisus est Eugenius VIII idus Septembris.
523 *395* Olybrio et Provino.
524 *396* Arcadio IIII et Honorio III.
525 his cons. Theodosius defunctus est Mediolano XVIII kl. Ian.
526 *397* Cesario et Attico.
527 *398* Honorio IIII et Eutichiano.
528 his cons. Gildo occisus est prid. kl. Augustas.
399[4])

1) *Id ipsum tradit Zosimus 4, 33, 1, Latinorum autem auctorum qui supersunt alius nullus.* 2) *Haec, quae sumpta videntur ex chronicis Constantinopolitanis supra p. 244:* his conss. introivit Theodosius Aug. in urbem Romam cum Honorio filio suo die iduum Iuniarum et dedit congiarium Romanis, *ex Italicis his repetivit Theophanes ad a. m. 5881 male aucta: τούτῳ τῷ ἔτει ἦλθε Θεοδόσιος ἐν Ῥώμῃ μετὰ Ὁνωρίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν βασιλέα ἐν αὐτῇ πρὸ ς΄ ἰδῶν Ἰουνίου καὶ ἀνῆλθεν ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν: quod addit perperam eum tum creatum esse Augustum fortasse adsumpsit ex chronico paschali (supra p. 244).* 3) *Apud Marcellinum ad h. a.:* hora diei tertia tenebrae factae sunt *die non adscripto; hic qui traditur falsus est, esse debuit Nov. 20 = XII k. Dec.* 4) *Excidit hoc loco adnotatio quam servarunt laterculi Dionysiani (supra p. 252 c. XVIII):* Templa idolorum demolita et gladiatorum ludi tulti sunt Mallio et Teodoro consulibus.

FASTI VIND. PRIORES.

p. Chr.

529 *400* Fl. Stilicone et Aurelio.

530 *401* Vincentio et Fravito.

531 his cons. natus est Theodosius Constantinopoli idus April.

532 et intravit Alaricus in Italiam XIIII kl. Decembr.

533 *402* Arcadio V et Honorio V.

ADDITAMENTA AD PROSP. HAVN.

(ad a. 396 in margine:)

401 Gotti cum totius robore exercitus Alarico (alač = alacro *H*) duce (ducta *H*[a]) Alpes Iulias transgressi in Italiam ruunt X kal. Sept.

(post modo relata in margine:)

402 qui cum per biennium Italiam vastarent et apud Pollentiam Liguriae residerent, contractis exercitibus adversus eos pugna initur, sed cum utriusque exercitus multa clades existeret, nox finem dedit.

534 *403* Theodosio et Rumorido.

535 his cons. Theodosius levatus est imp. Constantinopoli IIII idus Ianuarias.

ADDITAMENTA AD PROSP. HAVN.

(in margine:)

404

405 anno V Stilicone et Artemio consulibus. Post Alarici introitum sequitur alius exercitus Gottorum et rege Radagaiso Italiam ingressus (ingressis *H*) Italiam vastat. contra quem anno sequenti Stilico cum exercitu et robore militum apud Florentiam Tuscorum urbem occurrit commissoque proelio Radagaisus victus et captus est et ante portas civitatis capite truncatus.

(in textu:)

[Honorio VI] et Aristaeneto.

[Stilicone II et Anthemio.]

[Radagaisus in Tuscia multis Gothorum milibus caesis ducente exercitum Stilichone superatus et captus est] apud Florentiam urbem ante portas X k. Sept.

(in margine:)

406 Arcadio et Probo consulibus.
Wandali rege Gunderico transito Reno totam Galliam crudeli (-le *H*) persecutione vastant collocatis (collectis *H*) secum in comitatu Alanis gente (gentem *H*) moribus et ferocitate aequali (equalem *H*) [Arcadio et Probo pridie kl. Ianuarii. ab urbe condita anni MCLXII].

EXCERPTA SANGALLENSIA.

536 *408* * Basso et Philippo conss.

537 * Romae in foro Pacis terra mugitum dedit per dies VII[1]).

ADD. PROSP. HAVN. (in textu).

408 [Basso et Philippo].
eodemque anno per dies VII Romae in foro Pacis terra mugitum dedit significans captivitatis exitium, quem post biennium experta persolvit[1]).

1) *Haec redeunt apud Marcellinum ad h. a. totidem fere verbis:* Romae in foro Pacis per dies septem terra mugitum dedit *et apud Theophanem ad a. mundi 5900:* τούτῳ τῷ ἔτει ἐν Ῥώμῃ ἐμυκήθη ἡ γῆ καὶ ἡμέρας ζ΄. *diversae chronica Gallica infra edita ad h. a.:* Utiene in foro Traiani terra diebus septem mugitum dedit.

EXCERPTA SANGALLENSIA.

p. Chr.

538 * et Ticeno multi maiores occisi sunt id. Aug.

539 * et occisus est Stilico Ravenna (-nae *m. 2*) XI kl. Septembres[1].

. . . .

540 *410* * Verana *(sic)* et Philippo II conss.

541 * Roma fracta est a Gothis Alarici XVIIII kl. Septembres.

. . . .

542 *418* * Honorio XII et Theodosio VIII conss.

543 * sol eclipsim fecit XIIII kl. Aug. et a parte Orientis apparuit stella ardens per dies XXX[3].

544 *419* * Maximo et Plinta conss.

545 * signum apparuit in caelo VIII kl. Aug. hora noctis prima.

. . . .

546 *428* * Felice et Tauro conss.

547 * signum apparuit in caelo stella ardens sicut facula III non. Mar.

548 * et Romam [*scr.* Africam] Mauri intraverunt.

549 *429* * Florentio et Dionisio conss.

550 * terrae motus factus est VII [*scr.* VIII] kl. Septembres die Solis.

ADDITAMENTA AD PROSP. HAVN.

(in textu:)

Multi nobilium apud Ticinum (trecinium *H*) interfecti.

3. et apud Ravennam Stilico interfectus in XI k. Sept.

411 [Theodosio Aug. IIII cons.]
[Constantinus per Honorii duces Constantium et Ulphulam apud Arelatense oppidum victus et captus] ac post in Italiam adductus interficitur in loco, ubi Mincia fluvius oritur.

413 [Lucio v. c. consule.]
[Iovinus et Sebastianus fratres in Gallia regno arrepto perempti:] capita eorum Ravennam (-na *H*) perlata. simulque frater eorum Sallustius (salustius *H*) occiditur[2].

414 [Constantio v. c. consule] et Constante.

428 [Cyrilli Alexandrini industria] qui tunc praecipuae claritate scientiae et religione insignis habebatur simul [et papae Caelestini repugnat auctoritas].

1) *Cf. Theophanes ad a. m. 5900:* καὶ ἐσφάγη Στιλίχων ὁ λαμπρότατος ἐν Ῥαβέννῃ καὶ ἄλλοι δὲ δυνάσται. 2) *Cf. Theophanes ad a. m. 5901:* τούτῳ τῷ ἔτει ἐσφάγησαν ἐν Γαλλίαις Ἰοβιανὸς καὶ Σεβαστιανὸς οἱ λαμπρότατοι καὶ ἦλθον αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν ἐν Ῥώμῃ, καὶ μεθ' ἡμέρας ιε' ἐσφάγησαν Σαλούστιος καὶ Ἡρακλειανός. 3) *Cf. adnotatio ad laterculos Dionysianos (supra p. 252 c. XVIII) ad eundem annum:* sol defecit hora (hic *cod.*) III XIV k. Aug. et apparuit stella ardens usque ad Septembrem. *Herimannus Augiensis* (MG. SS. 5, 84) *eiusmodi libro usus item ad a. 418:* eclypsis solis XIIII k. Aug. facta et cometes abhinc usque ad mensem Septembrem visa. *Marcellinus ad eundem annum:* solis defectio facta est: stella ab Oriente per septem menses surgens ardensque apparuit, *ubi* septem menses *nati sunt ex mensis vocabulo male accepto. dies eclipsis recte indicatus est.*

ADD. A PR. HAVN.

(*in margine iuxta verba* Aetius vero:)
432 [Aetio et Valerio.] Pugna facta inter Aetium et Bonifatium (-facium *H*) in V de Arimino.

AGNELLVS.

c. 31 ad a. 430?: in diebus eius (sancti Exuperantii episcopi Ravennatis) occisus est Felix patricius ad gradus ecclesiae Ursianae mense Mai. [1])

FASTI VIND. POSTERIORES.

551 *438* Theodosio XVI et Fausto.

c. 31 ad a. c. 438?: et facta est domna Eudoxia Augusta Ravennae VIII idus Augusti [2]).

552 *439* Theodosio XVII et Festo.
553 *440* Valentiniano et Anatholio.
554 *441* Cyro et Antholio II.
555 *442* Dioscoro et Theudosio.
556 *443* * Maximo et Paterio [conss. *add. S*].
557 * his consulibus [h. c. *om. S*] terrae [taerae *V*] motus factus est Romae et ceciderunt statuae et portica nova [3]).
558 *444* Theodosio XVIII et Albino.
559 *445* Valentiniano VI et Nonio.
560 *446* Aetio III et Symmacho [4]).
561 *448* Postumiano et Zenone.
561[a] his conss. revolutus est cyclus paschalis V.
562 *447* Calepio et Ardabure.
563 *450* Valentiniano VII et Avieno.
564 his cons. defunctus est Theodosius imp. et levatus est Martianus imp. Constantinopolim.
565 *449* Asturio et Protegene.

FASTI VIND. POST.

566 *451* * Marciano et Adelfio (adelfo *V*, conss. *add. S*).
567 * stella apparuit ardens in caelo per dies XXX *(adn. om. V)*.

ADDITAMENTA AD PR. HAVN.
in textu:

451 [Marciano Aug. et Adelfio]. [Attila ..... multa ... milia cogit in bellum, quod Gothis tantum se inferre ... denuntiabat. sed ... et nostris et Gothis placuit, ut furori superborum hostium consociatis

AGNELLVS.

c. 42: apparuit post haec stella in caelo ardens per dies XXX.

1) *Cf. Marcellinus ad a. 430:* Felix apud Ravennam occiditur. 2) *Cf. chronica Gallica infra edita ad a. 438:* Eudoxia Ravenna regnum accepit. 3) *Paulus hist. Rom. 13, 16 post excerptum ex Prosp. a. 442:* sub his fere diebus tam terribili Roma terrae motu concussa est, ut plurimae eius aedes aedificiaque corruerint. 4) *Sequuntur in codice haec:*

210 Faustino et Rufino.
211 Gentiano et Basso.
213/4 Messala et Albino.
215 Teco et Cerale *[sic]*.
221 Grato et Seleuco.
228 Modesto et Probo.
225/6 Fusco et Marcello.
? Albino et Asterio.
? Renato et Grato.

ADDITAMENTA AD PROSP. HAVN.

exercitibus repugnaretur.] Thorismotus tunc regnum Gothorum regebat. [tantaque patricii Aetii providentia fuit, ut] tam Gothos, ut diximus, quam etiam Francos in auxilium, qui tunc vicina Rheno obtinebant, de industria vocaret. non enim tunc reges gens Francorum habebat, sed ducibus contenti erant[1]. sicque [raptim congregatis undique bellatoribus viris adversae multitudini] nostrae partis [non impar occurreret] pugnatumque est in quinto miliario de Trecas loco nuncupato Maurica (maurico H^a) in eo Campania. [in quo conflictu . . . Chunos constat eo victos fuisse, quod . . . ad propria reverterunt]. mortuusque est in eo proelio *(ins.* est H^2*)* Theodor *[sic]* rex Gothorum, in cuius locum Thorismotus filius eius maior natu sufficitur. sicque astu Aetii (actii H^a) actum, ut, dum Francos hortatur ad propria remeare, ne vacuam virorum robore sedem Attila occuparet Thorismotumque hortatur, ut sumpti honoris gloriam in sedibus regni remeans firmaret, ne a fratribus praeventus dignitate careret, solus cum suorum robore militum remanens cuncta praeda et hostium spoliis (spolia *H*) proprium ditat exercitum[2].

p. Chr.	*FASTI VIND. POST.*	*ADD. AD PROSP. HAVN.*	*AGNELLVS.*
568	*452* Herculiano et Asparo.	*452* [Herculano v. c. consule] et Asporacio. *(in margine:)* Aquileia et Mediolanum et nonnullae aliae urbes ab Attilane subversae.	*c. 42:* et capta et fracta est Aquileia ab Hunis.
569	*453* Opilione et Vincomalo.	*453* [Opilione v. c. consule] et Vincomalo. *(in margine:)* Thorismotus rex Gothorum post mortem patris Alanos (salanos *H*) bello perdomuit. *(in textu:)* [Apud Gothos intra Gallias consistentes inter filios Theodoris regis, quorum Thorismotus maximus natu patri successerat] tertioque iam anno regni sui [orta dissensio est et . . rex . . . . . a germanis suis . . . . occisus est]. in eius locum Theodoricus confirmatur frater Thorismoti iunior.	

1) *Cf. Gregorius Turonensis hist. Franc. 2, 9:* de Francorum regibus . . cum multa . . . Sulpici Alexandri narret historia, non tamen regem primum eorum ullatenus nominat, sed duces eos habuisse dicit. 2) *Similia narrat Iordanes Get. 41.*

FASTI VIND. POST.	*ADDITAMENTA AD PROSP. HAVN.* (in textu:)	*AGNELLVS.*
p. Chr. 570 *454* Aethio IIII et Vincomalo et Studio.	*454* [Aetio et Studio.] [Aetius imperatoris manu et circumstantium gladiis] intra palatii penetralia [1]) [crudeliter interfectus est] Romae XI k. Oct. [Valentiniano VIII et Anthemio.]	
571 *455* *Valentiniano VIII et Antemio (conss. *add. S*).	1. His consulibus Ravenna arsit.	*c. 42:* arsit Ravenna idus Martii et multae opes ab igne cremata sunt.
572 his cons̄. occisi sunt Aetius patricius et Veaetius praefectus. Valentianus imp.	2. [Egressum extra] portam [principem] et in campo Martio pro tribunali in sexto ad duos lauros residentem [et ludo gestationis intentum] veniente ex adverso Accilane Aetii bucillario simulque veniente Trasilane genero Aetii insperatis et [inopinatis ictibus confoderunt].	*c. 42 laudatis chronicis Maximiani sic pergitur:* ipsa Augusta (Galla Placidia) postquam a quodam Athulpo relicta est, ab Honorio imperatore Constantio comiti in matrimonium data est et post se quasi successorem imperator reliquit, unoque anno Constantius post mortem Honorii gentibus imperavit. morbo correptus vitales auras amisit et reliquit filium modicum Gallae Valentinianum nomine. cum bis ternos annos et quatuor tempora anni Valentinianus esset, divo Honorio patruo suo in imperium successit, qui triginta et unum annis in imperio durans Romae occisus est in loco qui vocatur ad Laurum [2]). Galla vero non vidit necem filii, quia ante Roma obiit V kal. Decembris.

FASTI VIND. PRIORES.	*FASTI VIND. POST.*	*ADD. AD PROSP. HAVN.* (in textu:)
p. Chr. 573 et levatus est Maximus imp. XVI kl. April. et occisus (octisus *V*) est prid. idus Iun.	= XVI] XV. prid. idus] II kl.	3. [Maximus vir gemini consulatus et patriciae dignitatis] alia die XIIII k. April. [sumpsit imperium].

1) *Verba* intra palatii penetralia *Havniensis non ex Prosperi exemplari suo videtur sumpsisse, sed ex chronicis Italicis.* 2) *Ex narratione de caede Valentiniana videntur proficisci quae habet Agnellus c. 22*

p. Chr.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*FASTI VIND. POST.*	*ADD. AD PROSP. HAVN (in textu:)*
574	et intravit Gesericus Romam et predavit eam per dies XIIII.	et introivit Ginsericus Ro-Romam et tulit Theodosum [*scr.* Eudoxiam] Aug.	4. [Urbem . . . Gisiricus optinuit] IIII non. Iulias. *AVCTAR. PROSP. HAVN.* 5. At Gippidos Burgundiones intra Galliam diffusi repelluntur (refelluntur *H*).
575	et levatus est imp. in Gallis Avitus VI idus Iulias.	et l. e. in Galliis A. imp.	6. Post Maximi caedem Avitus (*sic H*[2], ac situs *H*[1]) in Galliis apud Arelas imperium sumpsit VII id. Iulias. 7. Italiamque cum praesumpti honoris collegiis (*scr.* insignibus?) ingressus XI k. Oct.
576		* et *(om. S)* Mauri Romam venerunt et pugnaverunt cum VVandalis.	
577	* et eversa est Sabaria a terrae motu VII *[scr.* IV, *nisi in anno erratum est]* idus Septembr. die Veneris.		
578 *456*	Iohanne et Varone *(sic)*.		*456* Johanne et Varane.
579	his cons. occisus est Remistus patricius in Palatio Classis XV kl. Octob.[1])		1. Remistus patricius in Classe peremptus interiit XV k. Oct.
580	et captivus *(sic)* est imp. Placentia a magis. mil. Ricimere[2]) et occisus est Messiam patricius eius XVI kl. Nov.		2. Imperator Avitus Placentiam cum sociorum robore ingressns, quem cum magna vi (uis *H*[a]) exercitus magister militum Recimer (recimes *H*) excepit. commisso proelio Avitus cum magna suorum caede terga vertit, quem vitae reservatum Eusebius episcopus ex imperatore episcopum facit. interfectus in eo proelio Missianus patricius Aviti XV k. Novemb.

interpolata et ad Ravennam applicata haec: Occisus est Valentinianus Augustus maior extra portam Artemetoris non longe ad stadium tabulae prope campo Corianthri et seditio maxima in populo fuit et multi vulnerati in loco qui dicitur Puteus benedictus missusque est Ravennam moenia (?) Augustus invectorum manibus finivit vitam sepultusque est in monasterio sancti Pulionis *cet.*

1) *Cf. Theophanes ad a. m. 5948:* τούτῳ τῷ ἔτει ἐκάη ἡ Ῥαβέννα καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐσφάγη ὁ πατρίκιος Ῥεμίτος εἰς Κλάσσας.

2) *Cf. Theophanes l. c.:* καὶ μεθ' ἡμέρας κθ' ἐνικήθη Ἄμιτος (*scr.* Ἄβιτος) ὑπὸ Ῥεμίκου καὶ γέγονεν εἰς πόλιν Πλακεντίαν εἰς Γαλλίας.

FASTI VIND. PRIORES.

p. Chr.

581 *457* Constantino et Rufo.

582 his cons. Ricimer mag. mil. patricius factus est pridie kl. Marcias et factus est Maiorianus mag. mil. ipso die.

583 et levatus est imp. d. n. Maiorianus kald. April in miliario VI in campo ad columellas.

AVCTARIVM PROSP. HAVN.

457 Constantino et Rufo.

1. Theudoricus rex Gothorum Suevos proelio devicit interfecto rege ipsorum Reciario (reciarium *H*) ad infimum usque perdomuit.
2. Post cuius caedem Gundiocus rex Burgundionum cum gente et omni praesidio annuente sibi Theudorico ac Gothis intra Galliam ad habitandum ingressus societate et amicitia Gothorum functus.
3. [Eo anno Marcianus imperator Constantinopoli (-polim *H*) moritur, in cujus locum consensu exercitus atque senatus Leo maior in eadem urbe imperator levatur.] [1])

FASTI VINDOBONENSES PRIORES.

584 *458* Leone Aug. et Apollonio.

585 *459* Fl. Ricimere et Patricio.

586 *460* Magno et Apollonio.

587 *461* Severino et Dagalaifo.

588 his cons. depositus est Maiorianus imp. a patricio Ricimere Dertona IIII non. Aug. et occisus [octisus *cod.*] est ad fluvium Ira VII idus Aug.[2])

589 et levatus est imp. do. n. Severus XIII kal. Decembr.[3])

590 *462* Leone II et Severo.

591 *463* Basilio et Biviano.

592 *464* Rustico et Olybrio.

593 his cons. occisus est Beorgor rex Alanorum Bergamo ad pede montis VIII idus Februarias.

FASTI VIND. PRIORES.

594 *465* Herminerico et Basilio.

595 his cons. defunctus est imp. Severus Rome XVIII kal. Septembris.

596 *466* Leone III et Tatiano.

597 *467* * Puseo et Iohanne (conss. *add. S*).

598 his cons. levatus est imp. do. n. Anthemius Romae prid. idus Aprilis.

599 * fuit boum nimia mortalitas *[adn. om. V]*.

600 *468* d. n. Anthemio Aug. II.

601 his cons. occisus est Marcellinus in Sicilia mense Aug.

PASCHALE CAMPANVM.

Herminirico et Basilisco (balisco *cod.*)

Defunctus est Severus.

Leone Aug. ter.

Puseo et Iohanne.

His consulibus Antemius imperator efficitur.

Antemio Aug. bis.

Marcellinus occiditur Sicilia.

---

1) *Fortasse ex Isidoro, vide supra p. 268 c. 17.*

2) *Cf. Theophanes ad a. m. 5955:* τούτῳ τῷ ἔτει ἐσφάγη Μαιορῖνος εἰς Ταρτίωνα ὑπὸ Ῥεμιχίου πατριχίου.

3) *Cf. Theophanes l. c.:* καὶ ἀνηγορεύθη εἰς βασιλέα Σεβῆρος [ὁ] καὶ Σερπέντιος (*cf. Chron. pasch. ad h. a.:* Λέοντος Αὐγούστου τὸ β΄ καὶ Σερπεντίου) νώναις Ἰουλίαις.

		FASTI VIND. PRIORES.	*PASCHALE CAMPANVM.*
	p. Chr.		
602	*469*	Marciano et Zenone II.	Marciano et Zenone.
603	*470*	Severo et Iordane.	Severo v. c. consule.
604	*471*	Leone IIII et Probiā.	Leone Aug. IIII et Probiano.
605	*472*	Festo et Marciano.	Festo et Marciano.
606		his cons. bellum civile gestum est Romae inter Anthemium imperatorem et Ricimere patricio: et levatus est imp. Olybrius Romae: et occisus est imp. Anthemius V idus Iulias [1].	Bellum civile inter Antemium et Recimerem. occiditur Antemius V id. Iul. levatur Olybrius.
607		et defunctus est Ricimer XV kl. Septemb. [2]	moritur Recimer XIIII kal. Septemb.
608		eo anno Gundobadus patricius factus est ab Olybrio imp.	
609		et defunctus est imp. Olybrius Romae X kl. Novemb. [3]	et Olybrius moritur IIII non. Novemb.
610	*473*	Leone Aug. V.	Leone Aug. V.
611		hoc consule levatus est imp. Glicerius Ravena III non. Martias.	Licerius imperator levatus est V non. Mart.

ANON. VALESIANI PARS POST.			*FASTI VIND. PRIORES.*	*PASCH. CAMP.*
		p. Chr.		
	612	*474*	dom. Leone iuniore Aug.	Leone Aug. iuniore: post cons. Leonis Aug.
7. 36. Igitur imperante Zenone Augusto Constantinopoli superveniens Nepos patricius ad Portum urbis Romae deposuit de imperio Glycerium	613		his consul. *(vacat v. dimidius)* de imperio Glicerius in Portu urbis Romae.	Deponitur Licerius.
et factus est episcopus et Nepos factus imperator Romae.	614		eo anno levatus est d. n. Iulius Nepos VIII kald. Iulias.	Levatur Nepos.
mox veniens Rauennam: quem	615	*475*	p. c. Leonis iun. Aug.	Zenone Aug. bis.
persequens Orestes patricius cum exercitu, metuens Nepos adven-	616		his cons. introivit Ravennam patricius	1. Fugavit Orestis Nepotem.

Anon. Vales. inscriptionem vide supra p. 259 2 constantinopolim *BP* nepus *hic et deinceps: B* 3 rome** dep. *B* 4 glicerium *P* 7 uenit *P*[2] raū *per compendium hic et deinceps passim B* 8 orestis *BP*[1]

1) *Cf. Theophanes ad a. m. 5964:* Ῥεκίμερ ὁ στρατηγός ... γαμβρὸς δὲ Ἀνθεμίου ... ἐπανίσταται τῷ ἰδίῳ κηδεστῇ καὶ πολέμου κρατοῦντος τὴν χώραν λιμώττουσιν οὕτως αἱ τοῦ βασιλέως δυνάμεις, ὡς καὶ βυρσῶν καὶ ἄλλων ἀήθων ἅψασθαι βρωμάτων, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα Ἀνθέμιον ἕβδομον ἔτος ἔχοντα τῆς ἀρχῆς ἀναιρεθῆναι· τὸ τηνικαῦτα Λέων διὰ τοὺς ἔτι συνεστῶτας ἐν Ῥώμῃ θορύβους Ὀλύβριον τὸν τῆς Πλακιδίας σύζυγον (*cf. Theophanes ad a. 5947*) ἐκπέμπει τῇ Ῥώμῃ καὶ ἀναγορεύει τοῦτον αὐτοκράτορα.
2) *Cf. Theophanes l. c.:* ὁ δὲ Ῥεκίμερ μετὰ τὴν Ἀνθεμίου σφαγὴν τρεῖς μῆνας μόνους διαζήσας νόσῳ τελευτᾷ.
3) *Cf. Theophanes l. c.:* συναπελθόντος αὐτῷ Ὀλυβρίου ἀρρωστίᾳ σωματικῇ.

AVCTARII HAVN. ORDO POSTERIOR.[1]

474 1. Ē Leo iunior imperium (imperio *H*[1], in imperio *H*[2]) apud Constantinopolim consulatusque dignitatem sibi praesenti anno decernens cum Augusti nomine vindicavit (uendicauit *H*).

2. Sub consulatu Leonis iunioris Leo maior defunctus est XV k. Febr. et levatus est imperator Zenon IIII k. Febr.[2])

3. Glycerius (glicerius *H*) de imperio deiectus a Nepote patricio in Portu (porta *H*) urbis Romae episcopus ordinatur.

4. Nepos (nepus *H*) patricius in Portu (portis *H*) urbis Romae imperii iura suscepit XIII k. Iul.

AVCTARII HAVN. ORDO PRIOR.[1])

475. p. c. Leonis iunioris Ag.

1. Nepote (neputem *H*) apud urbem residente (residentem *H*) Orestes patricius cum robore (robor *H*) exercitus contra eum mittitur. sed cum desperatae rei negotium resistendo (resistendi *H*) sumere non auderet, ad Dalmatias

A. H. O. POST.[1])

p.c. Leonis iunioris

1. Nepos (nepus *H*) cum ab Oreste patricio cum exercitu persequeretur, fugiens ad Dalmatias usque navigavit.

AVCT. HAVN. ORDINIS POST. MARGO.[1])

1. Postquam dum sibi victoriae decore prosperoque eventu (eventui *H*) pollere nequaquam causam caute usurpationis dicare sentiret praeveniente vanitatis stimulo. sequen-

1) *In codice Havniensi anni 471–489 his exhibentur in ipso textu, primum quae hic ordine priora appellantur leguntur, deinde his subiuncta quae nobis dicuntur posteriora; ad horum marginem quae exhibentur, tertio loco proposuimus.* 2) *Sequitur ex Isidoro supra p. 268 c. 18.*

ANON. VALESIANI PARS POST.	p. Chr.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*PASCH. CAMP.*
tum Orestis, ascendens navem fugam petit ad Salonam et ibi mansit per annos quinque: postea vero a suis occiditur.		Orestes cum exercitu et fugavit imp. Nepos ad Dalmatias V kl. Septemb.	
mox eo egresso factus imperator Augustulus. Augustulus imperavit annos X. **8. 37.** Augustulus qui ante regnum Romulus a parentibus vocabatur, a patre Oreste patricio factus est imperator.	617	eo anno Augustulus imp. levatus est Raven a patricio Oreste patre suo prid. kl. Novembres.	et levatur Augustulus.
	618 *476*	Basilisco II et Armato.	Basilisco Aug. II et Armato.
superveniente Odovacre cum gente Scirorum	619	His cons. levatus est Odoacar rex X kl. Septembris.	Odoacar levatur X k. Septb.
occidit Orestem patricium in Placentia et fratrem eius Paulum	620	Eo anno occisus [octisus *cod.*] est Ore-	

1 nauim *P* 2 petiit *P* 7 annos *om. B*[1] 8 regno *B* 10 factus] f. est *P* 12 superuenientem oduuactem (odoacrem *B*[2]) *B*, superueniens autem odoachar *P* 13 cyrorum *BP* 14 placentiam *B*

AVCTARII HAVN. ORDO PRIOR.	*AVCT. HAVN. ORDO POST.*	*AVCT. HAVN. ORDINIS POST. MARGO.*
navigiis fugit. Cum Nepos (nepus *H*) fugiens Italiam ac urbem reliquisset, Orestes primatum omnemque sibi vindicans (uendicans *H*) dignitatem Augustulum (agustulum *H*) filium suum apud Ravennam positus imperatorem facit, ipse vero omnem curam externorum praesidiorum gerit.		tique anno[1]) post consulatum (pro consulatu *H*) Leonis iunioris Orestes patricius (patricium *H*) cum robore exercitus (exercet *H*) contra Nepotem Roma (romam *H*) mittitur. Qui cum desperatae rei negotium resistendo sumere (summere *H*) non auderet, ad (a *H*) Dalmatias navigans fugit V k. Septemb. ibique per quinquennium recuperandae spei fiduciam promittens Dalmatis imperavit.
2. Levatur Augustulus (agustulus *H*) in imperio pridie k. Novemb.[2])	2. Orestes vero patricius post fugam Nepotis Augustulum filium suum Ravennae (rauuenne *H*) imperatorem facit II k. Novemb.[2])	2. Post cuius fugam Orestes elatus quamquam sibi vota (bonis *vel* bonas *H*) damnandae temeritatis augere non auderet, Augustulum filium suum penes Ravennam urbem imperatorem fecit pridie k. Novembris.
476 Basilio et Armato.	Basilisco II et Armato.	
1. Gothi Eurico rege multas Galliae urbes vastant praecipuamque inter eas Arelas opibus exuunt et a Romana dicione suae dicioni subiugant.	1. Odoachar ab exercitu suo rex levatur X k. Sept.	1. Interque mala et inopinata rei publicae naufragia dum sese interius Romanae vires (*ins.* impereunt externe, *sed delevit H*) pereunt, externae gentes quae simulata amicitia (amiciciam *H*) Romano iuri suberant (iure subderent *H*), adversum eum consurgunt.
2. Intra Italiam Eruli, qui Romano iuri suberant, regem creant nomine Odoacrem X k. Sept., hominem et aetate et sapientia gravem et bellicis rebus instructum.	2. Orestes patricius Placentia et Paulus frater eius Ravenna occiduntur.	2. nam Heruli (qui *ins. H*) intra Italiam habitatores regem creant (c͏̊reāt *H*) nomine Odoacrem, hominem et arte et sapientia gravem et bellicis rebus instructum.
3. Qui Orestem patricium apud Placentiam residentem oppressit atque		3. qui Orestem (orat fratrem *H*) patricium apud

1) *fortasse sic fere haec restituenda:* nec quemquam causam tantae usurpationis vindicare sentiret pr. u. st., sequenti anno. 2) *sequitur utroque loco caput Isidori supra p. 268 c. 19:* Zenon ... vixit.

ANON. VALESIANI PARS POST.

ad Pinetam foris Classem Ravennae.

38. ingrediens autem Ravennam deposuit Augustulum de regno, cuius infantiae misertus concessit ei sanguinem, et quia pulcher erat, tamen donans ei reditum sex milia solidos misit eum intra Campaniam cum parentibus suis libere vivere. enim pater eius Orestes Pannonius qui eo tempore, quando Attila ad Italiam venit, se illi iunxit et eius notarius factus fuerat. unde profecit et usque ad patriciatus dignitatem pervenerat.

1 pineta *B*[2]*P*, peneta *B*[1] 7 tamen] *scr.* admodum *vel, quod proposuit Hirschfeld*, etiam donans ei reditum] donauit et creditor *B* 9 campania *B* 10 enim] *B*[1], etenim *B*[2]: *delendum* 11 orestes pannonius] *Henr. Valesius*, oresti pannotos *B* 14 proficit *B* 16 peruenerat] peruerat *B*

FASTI VIND. PRIORES.

p. Chr.

stes patricius Placentia V kl. Septembris. eo anno occisus est Paulus frater eius Ravenna in pinita prid. non. Sept.

621 *477* p. c̄. Basilisci et Armati.

622 his cons. occisus est Bravila a rege Odoacro V idus Iul. Ravena.

623 *478* Hello v. c̄. cons.

624 *479* Zenone Aug. cons.

625 *480* Basilio iun. v. c. cons.

626 his cons. occiditur Nepos imp. VII idus Maias.

PASCH. CAMP.

477 p. c. ss.

478 Illo v. c. cons. Theodoricus Durracium ingressus est.

479 Zenone Aug. III.

AVCTARII HAVN. ORDO PRIOR.	*AVCT. HAVN. ORDO POST.*	*AVCT. HAVN. ORDINIS POST. MARGO.*
devicit fratremque eius nomine Paulum penes Ravennam positum interfecit. 1. Undique rei publicae mala consurgentia: ab omnibus undique gentibus oppressi et provincias et dominationem (et dom. *om. H*[a]) amiserunt.		Placentiam cum exercitu residentem oppressit atque (de *ins., sed del. H*) deiecit. cuius frater nomine Paulus apud Ravennam residens ab Odoacris exercitu oppressus (exercitum oppresis *H*) interiit in Pineta pridie kl. Septemb.
477 p. c. Basilici *(sic H)* et Armati. Odoachar virum nobilem suo regimini adversantem Brachilanem nomine interfecit.	p. c. (uc *H*) Basilisci et Armati. His consulibus occisus est Brachila Ravenna a rege Odoachar.	Odoacar (odocar *H*) Ravennam veniens anno sequenti post consulatum (consolatus *H*) Basilisci (basilice *H*[a], basilici *H*[b]) et Armati Brachilanem (bracilanem *H*[1]), qui suo regimini adversabatur, perimit.
478 Ello v. c. consule. Adaric adversum Odoacrem rebellans devictus cum matre et fratre occiditur XIII k. Decemb.	Ello v. c. consule. Hoc consule Adaric a rege Odoachar devictus occiditur XIII k. Dec.	postque biennio subsequenti adversum se dimicantem virum nobilem Adarich nomine cum fratre et matre occidit Hello v. c. (uiro claruit *H*) consule (consul *H*) tertio decimo kl. Decemb.
479 Zenone Aug. (ag. *H*) consule.	Zenone p(er)p(etuo) Aug. (ag. *H*) cons.	
480 Basilico *(sic)* iuniore consule. Nepos (nepus *H*) imperator cum Dalmatis imperaret et sumpti honoris sceptra firmare conaretur, a suis inprovisis ictibus confossus interiit X k. Iul.	Basilio iuniore v. c. cons. Nepos (nepus *H*) imperator cum in Dalmatiis imperii sui sceptra firmare conaretur, a suis occiditur VII k. Mai.	Imperator (in tempore *H*) Nepos cum in Dalmatiis imperii sui sceptra firmare conaretur, a suis interficitur Basilisco iuniore consule.

	p. Chr.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*PASCH. CAMP.*
627	*481*	Placido v. c. conss.	Placido v. c. consule.
628		his cons. occisus est *(versus unus vacat)* VII idus Octobris.[1]	
629	*482*	Severino v. c. cons.	Severino v. c. cons.
630		his cons. occisus est *(versus dimidius vacat)* Dalmatias V kl. Dec.	
631	*483*	Faustone v. c. cons.	Fausto v. c. cons.
632	*484*	Venantio v. c. cons.	Venantio v. c. cons. et Theodorico [Huniricus persequitur catholicos].
	485		Symmacho v. c. cons.
633	*486*	Detio v. c. cons.	Decio v. c. cons.
634	*487*	Vetio v. c. cons.	Boetio v. c. cons.
635		hoc cons. pugna facta est inter Odoacrem regem et Fevvanum regem Rugorum et vicit Odoacar et adduxit captivum Fevvanum regem sub die XVII kal. Decemb.	
636	*488*	Dinamio et Sifidio.	Dinamio et Sifidio.
637		his cons. arsit pontus [*scr.* pons] Apolinaris noctu in pascha XV kald. Maias.	
638	*489*	Probino et Eusebio.	Probino v. c. cons.

1) *Cf. Cassiodorus in Chron. ad a. 481:* his conss. Odovacar in Dalmatiis Odivam vincit et perimit.

	AVCTARII HAVN. ORDO PRIOR.	*AVCT. HAVN. ORDO POST.*	
481	Placidio v. c. consule.	Placido v. c. et consule.	
482	Severino iun. et Trecondite.	Severino iuniore et Trecondite.	
	1. Odoachar rex in Dalmatiis proficiscitur, cui cum obsistere cum exercitu Ovida conaretur, ab Odoachre oppressus interiit V id. Decemb. Odoachar devicto Ovida atque interfecto regnum late proeliis et ferro extendit.	1. Odoachar rex in Dalmatiis pugnans Ovidam cepit atque occidit.	
483	Fausto v. c. consule.	Fauto *(sic)* v. c. consule.	
484	Venantio et Theudorico.	Venantio et Theudorico.	
485	Symacho iun. v. c. consule.[1]	Simacho iuniore v. c. cons.[1]	
486	Decio et Longino.	Decio et Longino.	
	1. Euricus rex Gothorum penes Arelas urbem, quam ipse ceperat, moritur locoque eius Alaricus filius eius confirmatur V k. Ian.		
487	Boetio v. c. consule.	Boetio v. c. consul.	
		1. Euricus rex Gothorum moritur et rex pro eo Alaricus.	
	1. Fevva rex Rugorum adversum regem Erulorum Odoachrem bellum movet. collectis copiis ab utroque exercitu (exercitus *H*) supra Danubium amnem pugna initur. multa utriusque exercitus cadaverum strages caede (cedes *H*) coacervata: sed cum iam ab utroque rege anceps victoria expectaretur, Fevva devictus tandem et vivus captus ac Odoachri oblatus, quem vitae reservatum Odoachar in Italiam secum vinctum pertrahit. pugnatum est supra Danubium cum Fevva et Rugis XV k. Ian.	2. His consulibus Odoachar rex Herulorum Fevvanem regem Rugorum proelio devictum supra Danuvium cepit atque secum intra Italiam vinctum pertrahit.	*AGNELLVS.*
488	Dinamio et Sifidio.	Dinamio et Sifidio.	*c. 39:* pons Apolenaris Ravenna concrematus est nocte in pasca IV non. Apr.[2])
489	Probino et Eusebio.	Probino et Eusebio.	

1) *inseritur papa Felix (supra p. 270 c. 39).* 2) *Pascha est anni 489.*

ANONYMI VALESIANI PARS POSTERIOR.

9. 39. ergo postquam factus est imperator Zeno a filio suo Leone, qui natus fuerat de filia Leonis Ariagne nomine, regnat cum filio suo anno uno et merito Leonis regnum remansit apud Zenonem. Zeno vero cum filio iam regnans anno uno imperavit annos XIIII, Isauriae nobilissimus, qui dignus esset filiam imperatoris accipere, exercitus in arma.

40. perhibent de eo, quia patellas in genucula non habuisset, sed mobiles fuissent, ut etiam cursum velocissimum ultra modum hominum haberet. in re publica omnino providentissimus, favens genti suae.

AGNELLVS.

c. 94: Zeno natione Isauricus et pro nimia velocitate pedum eum Leo imperator generum sumpsit et maximum apud imperatorem honorem accepit. hic vero patellis genuculorum non habuit et sic currebat fortiter, ut arrepto cursu quadrigas pedibus iungeret. post mortem vero filii sui, qui avo Leoni in regno successerat, iste Zeno imperator factus est, sedecim annis gentibus imperavit.

41. huic insidiabatur Basiliscus, ipse primus senator: quo cognito Zeno cum aliquantis divitiis petiit Isauriam at ubi ille egressus est, mox Basiliscus, qui ei, ut dictum est, insidiabatur, arripuit imperium.

42. Basiliscus imperavit annos II. Zeno confortans Isauros intra provinciam, deinde misit ad civitatem Novam, ubi erat Theodericus dux Gothorum, filius Walamerici, et eum invitavit in solacium sibi adversus Basiliscum, obiectans militem, post biennium veniens, obsidens civitatem Constantinopolim.

43. sed quia senatus et populus Zenonem metuentes, ne quid mali pateretur civitas, relicto Basilisco se illi omnes dederunt aperta civitate. Basiliscus fugiens ad ecclesiam, intra baptisterium cum uxore et filiis ingreditur. cui Zeno dato sacramento securum esse de sanguine, exiens, inclausus cum uxore et filiis intra cisternam siccam, ibidem frigore defecerunt.

44 Zeno recordatus est amorem senatus et populi, munificus omnibus se ostendit, ita ut omnes ei gratias agerent. senatum Romanum et populum tuitus est, ut etiam ei imagines per diversa loca in urbe Roma levarentur. cuius tempora pacifica fuerunt.

10. 45. Odoacar vero, cuius supra fecimus mentionem, mox deposito Augustulo de imperio, factus est rex mansitque in regno annos XIII. cuius pater Edico dictus, de quo ita invenitur in libris vitae beati Severini monachi intra Pannoniam, qui eum admonuit, et praedixit regnum eius futurum.

46. ita repperis ad locum: 'Quidam barbari cum ad Italiam pergerent, promerendae benedictionis ad eum intuitu deverterunt, inter quos et Odoacar, qui postea 'regnavit Italiae, vilissimo habitu iuvenis statura procerus aduenerat: qui dum '[se, ne] humillimae tectum cellulae eius suo vertice contingeret, inclinasset, a

1 postquod *B* 2 Ariagne] *scripsi*, Ariadne *Valesius*, agrianni *B* 3 zenone *B* 4 isauriae] hisauriaenus *B* filia *B* 5 exertus *B* 7 nobiles *B* 8 curso uelocissimo *B* 11 genti] *Ruehl*, gentis *B* 13 hisauria *B* est mox] mox est *B* 14 imperio *B* 15 basilicus *B* hisauros *B* prouintia *B* 17 oblectans *B* 19 male *B* 20 basilisco] *B*p, basilisso *B*c 22 cisterna sicca *B* 23 defecerunt] *B*c, de***erunt *B*p 24 amore *B* 25 agent *B* senato romano et populo *B* 27 odoachar *P*, oduacer *B*c, odoc*** *B*p deposi** *B*p 28 que *om. P*a regnum *BP* aedico *BP* 29 pannonia *B* 30 eius] ei *P* 31 promerendae] porro merendae *P* 32 intuitum *B* oduachar *P*, oduacar *B*2, oducar *B*1: odouacar *(et sic deinceps) Eugippiani libri familiae posterioris*, odoacar *prioris* 33 uilissimo] u. tunc *libri Eugippiani* 34 se ne] *Eugippiani, om. BP* humillimae tectum] *Eugippiani*, humillimo tectum (tecte *B*c) *B*, humillimum tectum *P* eius] ·̣ eius *B (sic), om. Eugippiani* suo] *Eugippiani et B*p ? *P*, sua *B*c inclinasset] *B et Eugippiani*, et inclinasset *P*, inclinasset se *edd.*

ANONYMI VALESIANI PARS POSTERIOR.

'viro dei gloriosum se fore cognovit. cui etiam vale dicenti vade, inquit, ad Ita-'liam, vade vilissimis nunc pellibus coopertus, sed multis cito plurima largiturus.'

47. interim ut dei famulus ei praedixerat, mox in Italiam ingressus est, regnum accepit. eodem tempore Odoacar rex memor factus, quod a viro sancto praedictum audierat, statim familiariter litteras ad eum 'dirigens, si qua speranda duceret, 'dabat suppliciter optionem. ergo vir dei tantis itaque eius adloquiis per litte-'ras invitatus, Ambrosium quendam exulantem rogat absolvi: cuius Odoacar gra-'tulabundus paruit imperatis.'

48. igitur Odoachar rex gessit bellum adversus Rugos, quos in secundo vicit et funditus delevit. nam dum ipse esset bonae voluntatis et Arrianae sectae favorem praeberet, 'quodam tempore dum memoratum regem multi nobiles coram 'sancto viro humana, ut fieri solet, adulatione laudarent, interrogat quem regem 'tantis praeconiis praetulissent. respondentibus 'Odoacrem', ['Odoacar'], inquit, '[integer] inter tredecim et quattuordecim': annos videlicet integri eius regni 'significans.'

---

1 se fore] *Eugippiani*, se forte *Bp*, esse forte *BePb*, esse fore te *Pa* uale] uade *B et Eugippii codex Vat. 1197* 2 plurime *B*[1] 3 interim] igitur *P* italia *B* est *om. P* 4 eodem t. odoacar (odoachar *P*, odochar *B*) rex .... familiariter (familiater *B*) l. ad eum] isdem temporibus Odovacar rex sancto Severino familiares litteras *Eugippius* dirigens] *P et Eugippiani*, diligens *B*a, diliges *B*b siqua] *BP et Eugipp. cl. posterior*, quae *prior* 6 opitionem *P*a *post* optionem *ins.* memor illius praesagii, quo eum quondam expresserat regnaturum *Eugippius* ergo uir dei tantis itaque (*om. P*) eius adloquiis per litteras invitatus (inuitatur *B*)] tantis itaque sanctus eius alloquiis invitatus *Eugippius* cuius (cui *P*) odoachar (odochar *B*) gr. paruit (parui *Bp*) imperatis (*sic libri Eugippiani*, imperati *Bp*, imperanti *BeP*) *BP et Eugippiani* 9 odochar *B* 10 deluit *B*[1] benae *B*[1] fauore *B* 11 memorato rege *B* nobilis *B* quodam] *BP*, quodam etiam *Eugippianorum cl. posterior*, quo etiam *classis prior* 12 laudaret *B* 13 odoacrem odoacar inquit integer inter tredecim et quattuordecim annos uidelicet integri eius regni significans] odocharem (*Bp*, odoacrem *Be*, odoachrem *P*) inquid (inquit *Be*, *om. P*) qui dixit eis inter tr. et q. annos u. integri eius regni (regnum *P*) significans *BP*, odovacrem odouacar inquit integer inter (inter *om. Eugippiani priores male*) tr. et q. a. u. integri (integritatem *Eugippiani posteriores male*) e. regni sign. *libri Eugippiani;* annos *geminavit Knoell probabiliter (cf. supra p. 261).*

ANON. VALESIANI PARS POST.

11. 49. Zeno itaque recompensans beneficiis Theodericum, quem fecit patricium et consulem, donans ei multum et mittens eum ad Italiam. cui Theodericus pactuatus est, ut, si victus fuisset Odoachar, pro merito laborum suorum loco eius, dum adveniret, tantum praeregnaret. ergo superveniente Theoderico patricio de civitate Nova cum gente Gothica missus ab imperatore Zenone de partibus Orientis ad defendendam sibi Italiam.

50. cui occurrit venienti Odoacar ad fluvium Sontium et ibi pugnans cum eodem victus fugit et abiit in Veronam et fixit fossatum in campo minore Veronense V kalendas Octobres. ibique persecutus est eum Theodericus et pugna facta ceciderunt populi ab utraque parte; tamen superatus Odoacar fugit Ravennam pridie kalendas Octobres.

FASTI VIND. PRIORES.

p. Chr.

639 *490* Fausto v̄. c. cons. his cons. ingressus est rex Theodericus in fossato pontis Sontis V kl. Septembris et fugit Odoacar rex de fossato et abiit in Beronam.

PASCH. CAMP.

Fausto iuniore.

51. et perambulavit Theodericus patricius Mediolanum, et tradiderunt se illi maxima pars exercitus Odoacris nec non et Tufa magister militum, quem ordinaverat Odoacar cum optimatibus suis kal. April. eo anno missus est Tufa magister militum a Theoderico contra Odoacrem Ravennam.

52. veniens Fauentiam Tufa obsedit Odoacrem cum exercitu, cum quo directus fuerat; et exiit Odoacar de Ravenna et venit Fauentiam et Tufa tradidit Odoacri comites patricii Theoderici et missi sunt in ferrum et adducti Ravennam.

53. Fausto et Longino.

His consulibus Odoacar rex exiit de Cremona et ambulavit Mediolanum. tunc venerunt Wisigothae in adiutorium Theoderici et facta est pugna super fluvium Adduam et ceciderunt populi ab utraque parte et occisus est Pierius comes domesticorum III idus Augustas et fugit Odoacar Ravennam et mox subsecutus est eum patricius Theodericus veniens in Pinetam et fixit fossatum, obsidens Odoacrem clausum per triennium Ravenna, et factum est usque ad sex solidos modius tritici. et mittens legationem Theodericus Festum caput senati ad Zenonem imperatorem et ab eodem sperans vestem se induere regiam.

1 zeno 17 fugit *om. P, inserens pro his sub lemmate* item fuere et alii Gothi, ex quorum progenie Theodericus processit *locum Iordanis Get. 55, 281* igitur rex Theodemir *ad 55, 282* repedavit *et 56, 288* nec diu *ad 57, 293* audacia intrat) 1 recompensas *B* 7 odoachar B^2, odochar B^1 15 odochar B^1, odocher B^2 16 sontium *P*, sontio B^1, isontio B^2 et] B^1, at uero odoacer (odoachar *P*) B^2 *P* 19 campum B^p 20 octub; *BP et sic deinceps* ibique] ibi B^a 24 oduachar B^e, odochar B^p, odoachar *P* rauenna *B* 26 perambulauit *ad* 32 rauennam *om. P* mediolano B^p maxime *B* 28 odoachar B^p, odoacher B^e 29 odoachrem rauenna *B* 30 fauentia *B* obsedit] ***edit B^p odoacrim B^p exer-

AVCT. HAVN.

490 Fausto iun. v. c. cons.

Hoc consule Theudoricus rex Gothorum ingressus est fossatum ponte Sontis adversum Odoachar regem. quem cum ingenti copia hostium munitum et insolentis animi cerneret non posse eum (*scr.* posse se) vi superare, timore perculsus aufugit ac se Veronensi oppido cum exercitu recepit. quem cum rex Theudoricus fugisse se coram comperit, expertus (expers *H*) bellicis rebus atque triumphalis gloriae capax animus (dum iudicaret *similiare ins.*) non metuendum fore hostes persequi, si semel devicti cesserint, et victoriam in propatulo habere acris ingenii animus intueretur, si eum ibi usque persequeretur, quo praesidium non virorum robore sed murorum munitione sese habere putaret, ad Veronam usque persecutus est. quem cum Odoachar adventasse ad sui obsidionem cerneret, taedio victus collectis bellatorum copiis sese in campo Veronensi minore obvium obiecit. ubi cum magnae strages ab utroque exercitu fierent, dum unum desperatae rei necessitas cogeret, alterum, ne coeptae victoriae (gloriae *H*) gloriam fuga macularet, diu utrisque pugnantibus tandem victus Odoachar fugit et Ravennam cum exercitu fugiens pervenit.

citum *Bp* 31 odoachar *B* fauentia *B* tuffa *B* odoacrim *Bp*, odoacrem B[e] comites] *Hadr. Valesius*, comite *B* 32 ferro *B* 33 fasto *Bp* 34 odoachar *B* 35 guisigothae *P* 37 odoachar *BP* sub | subsecutus *P* 38 penita *Bp*, pineta *B*[e]*P* 39 odoachrem *BP* rauenna] in r. *P* 40 festum] *BP*, faustum *edd.*

ANON. VALESIANI PARS POST.

54. Olybrio v. c. Cons.

Hoc consule exiit Odoacar rex de Ravenna nocte cum Herulis ingressus in Pinetam in fossatum patrici Theoderici, et ceciderunt ab utraque parte exercitus, et fugiens Levila magister militum Odoacris occisus est in fluvio Bedente: et victus Odoacar fugit Ravennam id. Iul.

1 olibrio *P* conss. B^e 2 consule] consul B^1 (?) odoachar *BP* 4 pineta B^e, penita *B*P, pinneta *P* fossato *B* 5 cecederunt *P* 7 la magister militum *in litura* B^2, *inc.* B^1 8 odoachris B^1, odoachrise B^2 [?], eius *P* 9 Bedente] *Gardthausen*, uecente *BP: cf. Plinius h. n. 3, 15, 115:* Ravenna . . . cum amne Bedese *et Agnellus lib. pontif. Rav. c. 1:* in Bedente (*v. l.* Bedese) fluvio *et c. 140:* Bedente vetere amne, *et (quem locum affert Cluverius Ital. ant. p. 300) acta Hilarii abbatis Galeatensis act. sanct. Mai. vol. 3 p. 474:* sub ipso monte super Bedentem fluvium odoachar *P*, odochar *B* 10 rauenna *BP*

FASTI VIND. PRIORES.

p. Chr.

640 *491* *[versus unus vacat]*

1. eo anno ingressus est Odoacar rex in fossatum [1]) Erulis in pinita et occisus est Libila mag. mil. et ceciderunt populi ab utraque parte et clausit se Ravenn Odoacar rex VI idus Iul. et regressus est rex Theodericus in Ticino XI kal. Septemb.

641 *492* * d. n. [d. n. *om. S*] Anastasio p(er)p(etuo) [*om. S*] Aug. et Rufo.

642 * his cons. [h. c. *om. S*] terrae motus factus est [*om. V*] noctu ante pullorum cantus VII kal. Iun.

643 *493* Albino v. c. conss.

644 1. Hoc cons. regressus est rex Theodericus Arimini et venit cum dromonis ad fossatum Palatioli IIII kl. Septembris.

PASCH. CAMP.

Olybrio iun. v. c. consule.

Zeno defunctus est, levatus Anastasius.

Anastasio Aug. et Rufo.

Albino v. c. cons. et Eusebio.

1. [his consulibus ignari praesumptores ferunt Antichristum nasciturum.]

---

1 cum *addunt Anon. Vales. et Cassiodorus.*

AVCT. HAVN.

491 Olibrio iuniore v. c. cons.

1. Odoachar rex ab Ravenna Mediolanium rediit atque contractis copiis cum Theudorico bellum init super fluvio Adda: sed (se *H*) ut rei desperatae magis adimi quam augeri vires solent, Odoachar terga vertens interfecto Pierio comite, qui bellicis rebus praeerat, Ravennam iterum aufugit. post quem Theodoricus intra parvi temporis spatium Ravennam cum totius robore exercitus pervenit. fossato ac munitione late patente (-tem *H*) in Pineta exercitum vallavit. quem cum securum intra fossatum sedere Odoachar conspiceret, clam noctu cum Erulis intra fossatum in Pineta erupit, ubi, cum diu pugnatum esset et utriusque exercitus magnae copiae cecidissent, interfecto Libilane magistro militiae intra Ravennam (rauuennam *H*[1]) sese rex Odoachar reclusit. Theudoricus collectis exercitibus nolens eum obpugnare, donec sese belli tempus aperiret, Ticinum rediit XV (u *H*[1]) k. Sept. (setemb. *H*)[1]).

492 Anastasio p(er)p(etuo)A(u)g. cons. et Rufo.[2])

493 Albino v. c. consule.

1. Rex Theudoricus Ariminum est regressus indeque profectus cum dromonis (-nes *H*) navigio venit ad fossatum Palatioli IIII k. Sept.

AGNELLUS.

c. 39: cum ... iuxta Strovilia Peucodis (= pinetae) non longe ab urbe Ravenna applicitus Theodoricus fuisset cum hostibus suis in campo qui vocatur Candiani, postquam duabus vicibus Odovacer superavit, qui illo tempore regnum Ravennae obtinebat, tunc exiit Odovacer ad praedictum campum cum exercitu suo et superatus est tertio et ante faciem Theodorici terga dedit et infra civitatem se clausit.

l. c.: et abiit ad Ariminum et venit exinde cum dromonibus in Porte lione, ubi postea palatium modicum aedificare iussit in insula non longe a litore maris, ubi nunc monasterio sanctae Mariae esse videtur infra balneum non longe ab Ravenna miliario VI. . . . . .

l. c.: tamdiuque exercitus Theodorici (*immo* Odoacris) famis perdomuit quamdiu coria vel alia immunda et horrida urguebantur comedere et multa corpora, quae servata sunt gladio, famis peremit.

l. c.: et factus est terrae motus magnus valde (*scr.* ante) gallorum cantu VII kal. Ianuarii.

1) *sequitur caput Isidorianum supra p. 268 c. 20.*

2) *sequuntur capita quattuor Isidoriana supra p. 269 c. 21—24.*

ANON. VALESIANI PARS POST.	p. Chr.	*FASTI VIND. PRIORES.*	*PASCH. CAMP.*
	645	Eo anno pugna facta est inter Fridericum et Eufanem mag. mil. inter Tridentum et Beronam.	
igitur coactus Odoacar dedit filium suum Thelanem obsidem Theoderico accepta fide securum se esse de sanguine.	646	Hoc cons. facta est pax inter dm Theodericum regem et Odoacrem III kl. Martias.	
55. sic ingressus est Theodericus: et post aliquot dies, dum ei Odoacar insidiaretur, detectus ante ab eo praeventus in palatio, manu sua Theodericus eum in Lauretum pervenientem gladio interemit.	647	et ingressus est dnus Theodoricus in Classem ..... Mar.	
	648	hoc cons. ingressus est Ravenam rex Theodoricus III non. Mar.	2. Ravennae Theodoricus ingressus.
56. cuius exercitus in eadem die iussu Theoderici omnes interfecti sunt, quivis ubi potuit reperiri, cum omni stirpe sua.	649	et occisus est Odoacar rex a rege Theodorico in palatio cum commilitibus suis.	

1 igitur *ad* 322, 9 annos xxxiii *om. P, inserens pro his Iordanis Get. 57, 293* indeque subreptiue *ad 57, 295* regnator adsumit odoachar *B* 2 thelane *B* 7 odoachar *B* 8 ante] *scripsi,* conte *B,* caute *Hadr. Valesius* praeuenientem *Bp* 12 diem *Bp* 13 iusso *B* 14 quiuis] *scripsi,* quis *B* reperire *B*[1]

1) *Cassiodorus eadem refert ad a. 489 recte: ad eundem annum etiam Marius Aventicensis adnotat:* his consulibus ingressus est Theudoricus rex in Italia ponte Isonti.

AVCT. HAVN.	*AGNELLVS.*
2. Eo anno pugna facta est (facta e *H*) inter Friderigium et Tufanem magistrum (-tro *H*) militum inter Tridentum (tredenum *H*) et Veronam, sed cum utriusque partis multa milia hominum caderent, Tufa interfectus proelio finem dedit.	
3. Odoachar pacem ab Theudorico postulans accepit, qua non diu potitus est, deditque obsidem filium suum.	*l. c.:* et dedit Odovacer Theodorico filium obsidem V kal.
4. Theudoricus cum pacem cum Odoachar fecisset, ingressus est Classem IIII k. Mar.	*l. c.:* et post IV [kal.] Martii est civitate Classe ingressus.
5. Ac deinde ingressus est Ravennam (rauuennam *H*).	*l. c.:* post haec autem ... Iohannes archiepiscopus aperuit portas civitatis quas Odovacer clauserat et exiit foras ... invitat novum regem de Oriente venientem ... et subiit Ravennam III non. Martias.
6. pacis specie Odoachrem interfecit cum collegas omnes, qui regni praesidium (praesidio *H*) amministrabant.	*l. c.:* post paucos dies occidit Odovacrem rex in palatio in Lauro cum comitibus suis.
	l. c.: postquam iubente Theodorico interfectus est Odovacer, solus et securus regnavit Romanorum more.

ANONYMI VALESIANI PARS POSTERIOR.

12. 57. Et moritur Constantinopolim Zeno imperator, et factus est imperator Anastasius. Theodericus enim, qui in legationem direxerat Faustum Nigrum ad Zenonem. at ubi cognita morte eius antequam legatio reverteretur, ut ingressus est Ravennam et occidit Odoacrem, Gothi sibi confirmaverunt Theodericum regem non exspectantes iussionem novi principis.

58. Vir enim bellicosissimus fortis, cuius pater Walamir dictus rex Gothorum, naturalis tamen eius fuit, mater Ereriliva dicta Gothica catholica quidem erat, quae in baptismo Eusebia dicta.

59. ergo praeclarus et bonae voluntatis in omnibus, qui regnavit annos XXXIII. cuius temporibus felicitas est secuta Italiam per annos triginta ita, ut etiam pax pergentibus esset.

60. nihil enim perperam gessit. sic gubernavit duas gentes in uno Romanorum et Gothorum, dum ipse quidem Arrianae sectae esset, tamen nihil contra religionem catholicam temptans: exhibens ludos circensium et amphitheatrum, ut etiam a Romanis Traianus vel Valentinianus, quorum tempora sectatus est, appellaretur, et a Gothis secundum edictum suum, quo ius constituit, rex fortissimus in omnibus iudicaretur. militiam Romanis sicut sub principes esse praecepit. donum et annonas largitus quamquam aerarium publicum ex toto faeneum invenisset, suo labore recuperavit et opulentum fecit.

61. Dum inlitteratus esset, tantae sapientiae fuit, ut aliqua, quae locutus est, in vulgo usque nunc pro sententia habeantur: unde nos non piget aliqua de multis eius in commemoratione posuisse. dixit 'aurum et daemonem qui habet, non eum potest abscondere'. item: 'Romanus miser imitatur Gothum et utilis Gothus imitatur Romanum'.

62. quidam defunctus est et reliquit uxorem et parvulum filium nescientem matrem. ab aliquo sublatus est filius eius parvulus et ductus in aliam provinciam et educatus. factus iuvenis quoquo modo revertitur ad matrem. mater enim iam sponderat virum. cum vidisset mater, amplectit filium benedicens deum se filium revidisse: et fecit cum ea dies triginta. et ecce veniens sponsus matris videns iuvenem interrogavit quis esset. quae respondit esse suum filium. at ubi comperit esse filium eius, coepit repetere arras et dicere 'aut nega filium tuum esse aut vero abscedo hinc'. mulier conpellitur ab sponso et coepit negare filium, quem ipsa ante confessa est, et dicere: 'vade, iuvenis, de domo mea, quia peregrinum te suscepi'. ille enim dicebat regressum se ad matrem in domum patris sui. quid multa? dum haec aguntur, filius rogavit regem adversus matrem, quam rex iussit in conspectu suo sisti. cui et dixit: 'mulier, filius tuus adversus te rogat: quid dicis? est filius tuus an non?' quae dixit 'non est meus filius, sed peregrinum suscepi'. et dum per ordinem omnia filius mulieris intimasset in auribus regis, dicit mulieri denuo: 'est filius tuus an non?' quae dixit: 'non est filius meus'. dicit ei rex: 'et quae est facultas tua, mulier?' quae respondit: 'usque ad mille solidos'. et dum maritum se rex non esse facturum sub iusiurandum pollicitus est nisi ipsum, alium non acciperet maritum, tunc confusa est mulier et confessa est suum esse filium. sunt eius et multa alia.

63. Postea vero accepta uxore de Francis nomine Augofladam. nam uxorem habuit ante regnum, de qua susceperat filias: unam dedit nomine Areaagni Alarico regi Wisigotharum in Gallias et aliam filiam suam Theodegotham Sigismundo filio Gundebadi regis.

64. facta pace cum Anastasio imperatore per Festum de praesumptione regni, et omnia ornamenta palatii, quae Odoacar Constantinopolim transmiserat, remittit.

1 constantinobolim B^p

3 rauenna *B*

5 spectantes *B*

7 quae] qui *B*

12 sic *ad 19* opulentum fecit *om. P* ·ihil B^p perperam; B^p(?) *P*, perpere B^e
13 *post* tamen *sequuntur* 17 militia *ad* 19 opulentum fecit *in B: transposui secutus aliquatenus Ruehlium*
14 catholicae *B* ludos circensium] B^e *(cf. p. 324, 9)*, ludor ** circennium B^p

16 appellatur *B* quo ius] *scripsi potius quam* quo eis ius, quem eius *B*
17 militia *B*
18 donum] dono *B*, dona *edd.* quamquam] *malim* cumque
19 totum *B*
20 dum] B^p, hic dum B^eP
21 habeatur *BP*

23 gotho *B* hutilis P^a

25 nesciente matrem P^a, nesciente matre P^b

27 quoquo] quaequo *B*, qui quoquo *P*
28 spoponderat] *P*, sponderat *B* cum] B^1, cum enim B^2P amplectitur P^2
29 ea] *BP*, eo *edd.*

32 uere *BP* abscede *Henr. Valesius, sed recte monuit Otto Hirschfeld domum esse uxoris* ab] a *P*

34 suscipi B^p regressum se] regressui B^p ad] a P^a
35 multu *B*
36 quem *B* conspec *in fine paginae B*
37 quae] qui *B* peregrinum B^1, p. eum B^2P
38 auribus] *Henr. Valesius*, curibus *B*, curia *P* mulier B^p
39 quae] qui *B*

41 dum maritum] *scripsi*, dum alium B^1, dum aliud B^2P pollicitus] *P*, pollitus *B*
42 alium non *BP*, non alium *edd.*

45 areaagni] *sic potius quam* areuagni *B*, areecagni *(sic) P*
46 theodegotham] *P*, theodegotha *B* gundebai *B*, gundebaudi *P*

48 pr·sumptione B^1 et] ei *Ruehl*
49 quai *vel* quas B^p odoachar *BP*

ANONYMI VALESIANI PARS POSTERIOR.

65. Eodem tempore intentio orta est in urbe Roma inter Symmachum et Laurentium: consacrati enim fuerant ambo. ordinante deo, qui et dignus fuit, superavit Symmachus. post facta pace in urbe ecclesiae ambulavit rex Theodericus Romam et occurrit beato Petro devotissimus ac si catholicus. cui papa Symmachus et cunctus senatus vel populus Romanus cum omni gaudio extra urbem occurrentes.

66. deinde veniens ingressus urbem venit ad senatum et ad Palmam populo adlocutus se omnia deo iuvante, quod retro principes Romani ordinaverunt, inviolabiliter servaturum promittit.

67. per tricennalem triumphans populo ingressus palatium, exhibens Romanis ludos circensium. donavit populo Romano et pauperibus annonas singulis annis centum viginti milia modios et ad restaurationem palatii seu ad recuperationem moeniae civitatis singulis annis libras ducentas de arca vinaria dari praecepit.

68. item Amalafrigdam germanam suam in matrimonium tradens regi Wandalorum Trasimundo. Liberium praefectum praetorii, quem fecerat in initio regni sui, fecit patricium et dedit ei successorem. [successit in] administratione praefecturae itaque Theodorus filius Basili. Odoin comes eius insidiabatur ei.

69. dum haec cognovisset, in palatio, quod appellatur Sessorium, caput eius amputari praecepit. verba enim promissionis eius, quae populo fuerat adlocutus, rogante populo in tabula aenea iussit scribi et in publico poni.

70. deinde sexto mense revertens Ravennam, aliam germanam suam Amalabirgam tradens in matrimonio Herminifredo regi Turingorum: et sic sibi per circuitum placavit omnes gentes.

erat enim amator fabricarum et restaurator civitatum.

71. hic aquae ductum Ravennae restauravit, quem princeps Traianus fecerat, et post multa tempora aquam introduxit. palatium usque ad perfectum fecit, quem non dedicavit. portica circa palatium perfecit. item Veronae thermas et palatium fecit et a porta usque ad palatium porticum addidit. aquae ductum, quod multa tempora destructum fuerat, renovavit et aquam intromisit. muros alios novos circuit civitatem. item Ticino palatium thermas amphitheatrum et alios muros civitatis fecit.

72. sed et per alias civitates multa beneficia praestitit. sic enim oblectavit vicinas gentes, ut se illi sub foedus darent aliae gentes sibi eum regem sperantes. negotiantes vero de diversis provinciis ad ipsum concurrebant. tantae enim disciplinae fuit, ut, si quis voluit in agrum suum argentum vel aurum dimittere, ac si intra muros civitatis esset, ita existimaretur.

73. et hoc per totam Italiam tanto modo augurium habebat, ut nulli civitati portam fecerit: nec in civitate portae claudebantur: quivis quod opus habebat faciebat, qua hora vellet ac si in die. sexaginta modios tritici in solidum ipsius tempore fuerunt et vinum triginta amphoras in solidum.

13. 74. Eodem itaque tempore habebat Anastasius imperator tres nepotes, id est Pompeium, Probum et Hypatium: cogitans, quem de ipsis faceret post se imperatorem, quodam die iussit eos secum prandere et intra palatium post prandium meridiari et singula lecta eis sterni. et in uno lecto iussit ad capitem regnum poni et quis de ipsis in eodem lecto elegisset dormire, in hoc se debere cognoscere, cui regnum postea traderet. unus quidem in uno lecto se iactavit, duo enim in alio amore fraterno se conlocaverunt. et ita contigit, ut in illo lecto, ubi regnum positum erat, nullus eorum dormiret.

75. dum haec vidisset, coepit cogitare intra se et discens eo, quod nullus eorum regnaret, coepit orare deum, ut illi revelatio fieret, ut scire possit, dum ad-

1 intentio] *B*, ***tentio P^1, contentio P^2: intentio *pro contentione item Iordanes (cf. indicem p. 190) et Agnellus c. 74* symacum *B*, symachum *P*
2 consecrati *P* fuerat B^p et] *scripsi*, ei *BP*, eo *edd.* symachus *BP*
3 facta pae *(sic) B*, factam pacem *P* urbem *BP* ecclesiae ambulauit] *P*, ecclae ambulauit B^e, eccla timbulauit B^p
4 symachus *BP*
5 urbem *P*, urbae B^1, urbe B^2

7 se] B^2P, *e B^1 inuiolabiliter] B^2P, inuiloabi*** B^1

9 per tricennalem *ad* 22 gentes *om. P*
10 donauit B^1, donauitque B^2
11 restauratione *B*
12 duocentas *B*
13 amalafrigda germana sua *B*
14 transimundum *B* in *om.* B^a
15 ei] eis *B* successit in *addidi dubitans.*
16 comis *B*
17 sessarium *B*

20 alia germanam suam amalabirga *B*, filiam germanae suae Amalabirgam *Henr. Valesius*
21 herminifredo B^p, herminifrido B^e turingoru *B*
22 placauit omnes gentes] *scripsi,* placuit omnibus gentibus *B*

24 quem] quod P^b fecit *om. P*

27 a] *P*, ad *B* addidit] *scripsi,* reddedit B^p, reddidit B^eP
28 multa] per multa *P*
29 circuit] *B*, circuiuit *P* ticino palatium] ticenum palaciu *(sic)* B^b, ticenum B^a, licini palatium *P*

32 aliae gentes] B^1, *om.* B^2P

34 agro suo *BP* dimitte B^1

36 tanto modo] *scripsi dubitans,* totum modo B^1, *om.* B^2P portam feccrit] *scripsi,* porta faecerit B^1, portas faeceret B^2, portas faceret *P*
37 portae cl.] B^2P, portae ** non cl. B^1: *fuit fortasse* et in civitate tum portae non cl. quiuis] *Zangemeister,* quis *BP*
38 uellit B^1, uelit B^2P diem *B*
39 fuerunt] emerunt *Gardthausen: fortasse excidit* frumenta uini P^2 anforas BP^1, anforae P^2
40 pompeium probum (-bu B^2) et ypatium B^2P, pompeio probo et ypatio B^1
41 quem *P*, que *B*
42 infra B^2P palatio B^1
43 capite *B*, caput *P*
44 regnum] *BP: fortasse scr.* signum *hic et 47: proponit* regium (insigne) *Hirschfeld* lecto *om. P* eligisset *B*

46 alio] uno *P* amare P^1 frater terno *P* se conlocauerunt] *P*, saeclocauerunt B^e, saeculicauerunt B^p et *om.* B^a
48 discens] *scripsi dubitans,* dicere *BP*
49 fierit B^1

viveret, qui post occasum eius regnum susciperet. haec eodem cogitante et orante cum ieiunio, quadam noctu vidit hominem, qui ita eum admonuit: 'crastino qui tibi primus intra cubiculum nuntiatus fuerit, ipse accipiet post te regnum tuum'.

76. ita factum est, ut Iustinus, qui comes erat excubitorum, dum advenisset, ubi directus fuerat ab imperatore, renuntiaretur ipse ei primus per praepositum cubiculi. cumque haec cognovisset, coepit gratias deo referre, qui ei dignatus est revelare successorem.

77. cumque haec apud se tacite habuisset, quadam die procedens imperator, dum festinus [Iustinus] vellet a latere imperatoris transire, obsequium ordinare vellens, calcavit chlamydem imperatoris.

78. cui imperator hoc tantum dixit 'quid festinas?' nam ultima vita regni sui temptans eum diabolus, vellens sectam Eunomianam sequi: quem populus fidelis repressit, ita ut ei in ecclesia clamaretur: 'in trinitatem lanceolam non mittis'. non post multum temporis in lecto suo intra urbem Constantinopolim morbo tentus extremam clausit diem.

14. 79. Igitur rex Theodericus inlitteratus erat et sic obruto sensu, ut in decem annos regni sui quattuor litteras subscriptionis edicti sui discere nullatenus potuisset. de qua re laminam auream iussit interrasilem fieri quattuor litteras 'legi' habentem; unde si subscribere voluisset, posita lamina super chartam per eam pennam ducebat, ut subscriptio eius tantum videretur.

80. Ergo Theodericus dato consulatu Eutharico Roma et Ravenna triumphavit. qui Eutharicus nimis asper fuit et contra fidem catholicam inimicus.

81. post haec Theoderico Verona consistente propter metum gentium facta est lis inter Christianos et Iudaeos Ravennates. quare Iudaei baptizatos nolentes dum ludunt frequenter oblatam in aquam fluminis iactaverunt. dehinc accensus est populus non observantes neque regi neque Eutharico aut Petro, qui tunc episcopus erat, consurgentes ad synagogas, mox eas incenderunt. quod et in Roma in re eadem similiter contigit.

82. mox Iudaei currentes Veronam, ubi rex erat, agente Triwane praeposito cubiculi, et ipse haereticus favens Iudaeis, insinuans regi factum adversus Christianos. qui mox iussit propter praesumptionem incendii, ut omnis populus Romanus Ravennatis synagogas, quas incendio concremaverunt, data pecunia restaurarent: qui vero non habuissent unde dare frustati per publicum sub voce praeconia ducerentur. data praecepta ad Eutharicum Cilligam et Petrum episcopum secundum hunc tenorem et ita adimpletum.

83. Ex eo enim invenit diabolus locum, quem ad modum hominem bene rem publicam sine querella gubernantem subriperet. nam mox iussit ad fonticlos in proastio civitatis Veronensis oratorium santi Stephani id est altarium subverti. item ut nullus Romanus arma usque ad cultellum uteretur, vetuit.

84. item mulier pauper de gente Gothica, iacens sub porticu non longe a palatio Ravennati, quattuor generavit dracones: duo de occidente in orientem ferri in nubibus a populo visi sunt et in mari praecipitari, duo portati sunt unum caput habentes. stella cum facula apparuit, quae dicitur comes, pendens per dies quindecim. terrae mota frequenter fuerunt.

85. post haec coepit adversus Romanos rex subinde fremere inventa occasione. Cyprianus, qui tunc referendarius erat, postea comes sacrarum et magister, actus cupiditate insinuans de Albino patricio, eo quod litteras adversus regnum eius imperatori Iustino misisset: quod factum dum revocitus negaret, tunc Boethius patricius, qui magister officiorum erat, in conspectu regis dixit:

1 qui] quis *P* cogitantem *B*
2 noctu] *B*, nocte *P*
3 post te] poteste *B*

4 renuntiaretur ipse ei primus] renuntiaret ipse ei nuntiatus est primus *BP*

8 procidens B^1
9 festinus Iustinus] *sic aut cum Wagnero* Iustinus *scr.*, festinus *BP* uellens] *B*, nolens *P*

11 ultima] in ultima *P*
12 uellens B^1, uolens B^2P eunomianam] P^2, eu..nomiana *B*, eunominianam P^1
13 trinitate *B* lanceola *B* non *om. P*
14 constinobolim B^p
15 tentus] B^2P, temptus (?) B^1 extrema *B* *post* diem *vacat versus unus et pars alterius B*
16 obruto] *BP*, bruto *Henr. Valesius*, obtuso *Zangemeister* senso B^1
17 subscriptionis] scriptionis B^a
18 interrasilem] B^eP^1, interra.silem B^p, interasilem P^2 legi] *sic* B^a, *ut coniecit Reiske (ad Constantinum Porph. de caerim. p. 444. 852 ed. Bonn.; cf. Bernays Abhandlungen 2, 322).* regis B^bP: *cf. Procopius hist. arc. 6 de Iustino item inlitterato: ξύλῳ εἰργασμένῳ βραχεῖ ἐγκολάψαντες μορφήν τινα γραμμάτων τεττάρων, ἅπερ ἀναγνῶναι τῇ Λατίνων φωνῇ δύναται, γραφίδα τε βαφῇ βάψαντες, ᾗ βασιλεῖς γράφειν εἰώθασιν, ἐνεχειρίζοντο τῷ βασιλεῖ τούτῳ καὶ τὸ ξύλον ... τῷ βιβλίῳ ἐνθέμενοι λαβόμενοί τε τῆς βασιλέως χειρὸς περιῆγον μὲν ξὺν τῇ γραφίδι ἐς τῶν τεττάρων γραμμάτων τὸν τύπον ... οὕτω δὴ ἀπηλλάσσοντο τοιαῦτα βασιλέως γράμματα φέροντες. ceterum edictis quae supersunt princeps subscripsit* proponatur *(cf. Ephem. epigr. vol. 7 p. 420): contra* legi *subscriptio est quaestoris certe in novellis Iustini II et Tiberii a. 570 et 582 de filiis adscripticiorum (Novellae constitutiones ed. Zachariae a Lingenthal = ius Graeco-Rom. pars III p. 14. 30)* habentem] B^2P, halantim B^1 (?)
19 unde si] *P*, unde ut si B^b, unde B^a cartam *P*, charta. *B* penna *B*
20 ducebat] duce .t B^1, duceret B^2P tantum] tamen *Hirschfeld*
21 roma] romane B^1, romae B^2P rauenna] rauennam B^1, rauennae B^2P qui] qu B^1
22 fuit *om.* B^a
23 haec] .haec *B*
24 rauennatis *B*, urbis rauennatium *P*
25 ludunt] *P coniectura parum certa,* laudent B^p, ludent B^e: lauant *Hirschfeld* oblatum *malim* aqua *B*
26 obseruantes] *scripsi,* reseruantes *BP*
27 in Roma in re eadem] *scripsi propter v.* 31, in cena eadem *BP*
29 triuuane *B* (*non* triuuane) *P*
31 *post* romanus *videtur excidisse* et
33 habuisset *B* dare] BP^1, darent P^2 frustati] *B* (*cf. edict. Langob. Luitpr. c. 141:* faciat eas decalvare et frustare per vicos vicinantes), frustrati *P*
34 dato praecepto *P* eutherieum BP^2, eutherico P^1
35 hoc tenore *B* et] *scripsi,* praecepit et *BP* adimpletum] a. est B^2P
36 enim] e. tempore P^a diabolus] malignus *P*
37 querelam P^a gubernante *B* fonticulos *P*
38 proastio] B^2P, proast.. B^1 ueronensis] BP^2, ueronensi. P^1 id est] idem situm *B*, ibidem situm *P*: *fortasse* id est altarium *venit ab interpolatore*
40 goticha B^a
41 rauennatis *BP*
42 praecipitari] P^2 *coniectura,* praecipitati *B*, praecipitati sunt P^1
43 comes pendens] comis pendens *BP*, cometes splendens *Henr. Valesius*
44 terre mota] B^1, et terre motu B^2P^1 (?), et terre motus P^2
45 inuenta] facta *P*
47 cupiditatem *B*
48 reuocitus] *B*, reuocatus *P*, *scr.* evocatus
49 boetius *libri hic et deinceps*

'falsa est insinuatio Cypriani: sed si Albinus fecit, et ego et cunctus senatus uno consilio fecimus; falsum est, domne rex'.

86. tunc Cyprianus haesitans non solum adversus Albinum, sed et adversus Boethium eius defensorem deducit falsos testes. sed rex dolum Romanis tendebat et quaerebat quem ad modum eos interficeret: plus credidit falsis testibus quam senatoribus.

87. tunc Albinus et Boethius ducti in custodiam ad baptisterium ecclesiae. rex vero vocavit Eusebium praefectum urbis Ticini et inaudito Boethio protulit in eum sententiam. quem mox in agro Calventiano, ubi in custodia habebatur, misere fecit occidi. qui accepta chorda in fronte diutissime tortus, ita ut oculi eius creparent, sic sub tormenta ad ultimum cum fuste occiditur.

15. 88. Rediens igitur rex Ravennam, tractans non ut dei amicus sed legi eius inimicus, inmemor factus omnis eius beneficii et gratiae, quam ei dederat, confidens in brachio suo, item credens quod eum pertimesceret Iustinus imperator, mittens et evocans Ravennam Iohannem sedis apostolicae praesulem et dicit ad eum: 'ambula Constantinopolim ad Iustinum imperatorem, et dic ei inter alia, ut reconciliatos in catholica restituat religione'.

89. cui papa Iohannes ita respondit: 'quod facturus es, rex, facito citius: ecce in conspectu tuo adsto. hoc tibi ego non promitto me facturum, nec illi dicturus sum. nam in aliis causis, quibus mihi iniunxeris, obtinere ab eodem, annuente deo, potero'.

90. iubet ergo rex iratus navem fabricari et superinpositum eum cum aliis episcopis, id est Ecclesium Ravennatem et Eusebium Fanestrem et Sabinum Campanum et alios duos, simul et senatores Theodorum Inportunum Agapitum et alium Agapitum. sed deus, qui fideles cultores suos non deserit, cum prosperitate perduxit.

91. cui Iustinus imperator venienti ita occurrit ac si beato Petro: cui data legatione omnia repromisit facturum praeter reconciliatos, qui se fidei catholicae dederunt, Arrianis restitui nullatenus posse.

92. sed dum haec aguntur, Symmachus caput senati, cuius Boethius filiam habuit uxorem, deducitur de Roma Ravennam. metuens vero rex ne dolore generi aliquid adversus regnum eius tractaret, obiecto crimine iussit interfici.

93. revertens Iohannes papa a Iustino, quem Theodericus cum dolo suscepit et in offensa sua eum esse iubet. qui post paucos dies defunctus est. ergo euntes populi ante corpusculum eius, subito unus de turba adeptus daemonio cecidit et dum pervenisset cum lectulo ubi latus erat usque ad hominem, subito sanus surrexit et praecedebat in exsequias. quod videntes populi et senatores coeperunt reliquias de veste eius tollere. sic cum summo gaudio populi deductus est corpus eius foris civitatem.

15. 94. Igitur Symmachus scholasticus Iudaeus iubente non rege sed tyranno dictavit praecepta die quarta feria, septimo kalend. Septembr., indictione quarta, Olybrio consule, ut die dominico adveniente Arriani basilicas catholicas invaderent.

95. sed qui non patitur fideles cultores suos ab alienigenis opprimi, mox intulit in eum sententiam Arrii auctoris religionis eius: fluxum ventris incurrit et dum intra triduum evacuatus fuisset, eodem die, quo se gaudebat ecclesias invadere, simul regnum et animam amisit.

96. ergo antequam exhalaret, nepotem suum Athalaricum in regnum constituit. se autem vivo fecit sibi monimentum ex lapide quadrato, mirae magnitudinis opus, et saxum ingentem quem superponeret inquisivit.

2 domne] B^1, domine B^2P

4 *post* testes *repetunt* aduersus albinum *BP* tendebat] *Hadr. Valesius,* tenebat *BP*

7 boetius et albinus *P* ducti] d. sunt P^c custodia *BP*
8 Ticeni *B: scr.* Ticinum inaudito] B^2P, inau**to B^1
9 quem mox .... misere fecit occidi] *scripsi,* qui (quem P^2) mox ... misit rex et facit occidi *BP*

11 sic *om. P* ultimo *B*
12 rex rauennam] *Hadr. Valesius,* ex rauenna *BP*

14 *ante* item *spatium vacat B*
15 sedis] sedem B^1
16 reconciliatos] reconciliatus B^1, reconciliatos hereticos B^2, reconciliatos hereticos nequaquam *P*
17 in catholicam restituat religionem *P*
18 facito] BP^1, fac cito P^2 *recte puto*
19 ducturus B^P
20 quibus] BP^1, quas B^1 (?) P^2

22 fabricari] fa****** B^1, preparari B^2P. *fortasse scr.* forari
23 raū *B* fanensem *P* et sauinum B^1 (?), sauinum B^2P campano B^1
24 theodoro inportuno agapito et alio agapito *B*
25 suos cultores *P*

29 symachus *BP hic et deinceps* caput] apud B^1
30 dolore] *Henr. Valesius,* dolo *BP*

32 reuertens] B^1, r. igitur B^2P

34 adeptus daemonio] *B*, areptus a d. *P*
35 latus] *scripsi,* lectus *BP*: *voluit hoc: dum qui ceciderat latus lectulo ad corpus perveniret*
36 sanus surrexit] sanus (us *superscr.*) *(sic)* perrexit *P* exequiis *P*

38 foras *P* ciuitate B^1
39 scolasticus *BP*
40 feria *om. P* ko sept *(voluit* k sept) B^b, koc *(voluit* k oct *sed non finivit)* B^a
41 aduenientes *B*, ueniente *P*
42 alienigenes B^1, aligenigenis *P*
43 fluxu *B*, qui fluxu *P*
44 triduo *BP* quo se] P^2, quo re *B*, quo P^1
45 anima B^1
46 exhalaret] animam exalaret *P*

48 ingens quod *P* superponere *B* inquisiuit] B^2P, inquisiu (m *superscr.*) B^1

	p. Chr.	*FASTI VIND. POSTERIORES.*		*PASCH. CAMP.*
		. . . .	494	Asterio et Praesidio.
650	*495*	fiunt ergo ab adventu domini usque ad consulatum Viatoris anni D, ab Adam autem anni VI milia.	495	Viatore.
			496	post cons. Viatoris. [Alii delirantes hoc consule dicunt Antecristum nasciturum.]
651	*497*	Anastasio Aug. II.	497	it. p. c. Viatoris.
652	*496*	Paulo.		
653	*498*	Paulino v. c. cons.	498	Paulino.
654	*499*	p. c. *(vacat sp.)* v. c. cons. Paulini.	499	p. c. Paulini.
655	*500*	item p. c. Paulini.	500	it. p. c. Paulini.
656	*501*	*Avieno *(sic S*[1]*, Abieno S*[2]*V)* et Pompeio [conss. *add. S*]	501	Avieno.
657		*Terrae motus fuit VII id. Octb. die Martis hora prima *(adn. om. V)*		
658	*502*	*Abieno iun. et Probo [conss. *add. S*] *Terrae motus fuit in pascha XVIII kl. Maias [*adn. om. V*]	502	Avieno iuniore. Synodus congregata est propter Symmacum papam.
659	*503*	Volusiano.	503	Volusiano.
660	*504*	Cettego.	504	Cethego.
661		his cc. eo anno mortuus est Anastasius imp. et levatus est Iustinus imp.		
662	*505*	Theodoro.	505	Theodoro. [Mons Besubius eructuavit V id. Novembres.]
663	*506*	Messala.	506	Messala.
664	*507*	Venantio.	507	Venantio.
665	*508*	Inportuno.	508	Busilio Venantio.
666	*509*	Boetio.	509	Anastasio Inportuno.
			510	Boetio v. c. consule.
667	*511*	Felice.	511	Felice v. c. consule.
			512	p. c. Felicis. 1. [hoc anno in k. Iul. sol eclipsin passus est.] 2. [et monte Besuvio ardente VIII id. Iulias tenebrae factae sunt per vicinium montis.]
668	*513*	Probo.	513	Probo.
669	*514*	Senatore.	514	Senatore.
670	*515*	*Florencio [*cf. ad a. 523*]	515	Florentio.
671	*516*	Petro.	516	Petro.

AVCT. HAVNIENSE. | *AGNELLVS.*

494 Asterio et Praesidio (praefidio *H*).
495 Victore *(sic)* v. c. (uc *om.* H^a) cons.

496 p. c. Viatoris v. c. consulis (consule *H*).
1. Alaricus ann. XII regni sui Santones (antones *H*) obtinuit.
497 iterum p. c. Viatoris v. c. consulis (consule *H*)
498 Paulino v. c. consule.
1. Ann. XIIII Alarici Franci Burdigalam obtinuerunt et a potestate Gothorum in possessionem sui redegerunt capto Suatrio Gothorum duce.
499 p. c. Paulino v. c. consule.
500 item tertio Paulino v. c. consule.
501 Avieno v. c. consule.

502 Avieno alio iun. v. c. consule. [1]

503 Volusiano v. c. consule.
504 Ceteo v. c. consule.
1. His consulibus Theudoricus rex Romam ingressus occidit Odomum comitem IIII non. Mai. [2]
505 Theudoro v. c. consule.

506 Messala v. c. cons.
507 Venantio iun. v. c. cons. [3]
508 alio Venantio v. c. consul.
509 Importuno v. c. consule. [4]
510 Boetio iun. v. c. consule.
511 Felice v. c. consule.
512 p. c. Felice (*om.* H^1) v. c. consule.

513 Probo v. c. consule.
514 Senatore v. c. consule.
1. Theudoricus rex Mediolanium veniens Petiam comitem interfecit VII id. Iun.
515 Florentio v. c. cons.
516 Petro v. c. cons.

c. 39: omnes adversarios devictos trigesimo regni sui anno Ravennianum exercitum Siciliam misit, depopulavit et suis dicionibus mancipavit.
l. c. et ipsius temporibus a parte aquilonis ab omnibus visum est caelum ardere.

1) *sequitur Gelasius papa supra p. 270 c. 40.* 2) *cf. Anon. Vales. supra p. 324 c. 68 et Marius Arent. ad a. 500:* Eo anno interfectus est Odoind Romae. 3) *sequitur Anastasius papa supra p. 270 c. 41.* 4) *sequitur Symmachus papa supra p. 270 c. 42.*

	p. Chr.	*FASTI VIND. POSTERIORES.*		*PASCH. CAMP.*
672	_517_	Agapito.	517	Agapito.
673	_518_	p. c. Agapiti.	518	p. c. Agapiti.
674	_519_	Eutarco Cilliga.	519	Eutaricus Cillica.
675	_520_	Rustico.	520	Rusticio.
676	_521_	Valerio.	521	Valerio.
677	_522_	Symmacho et Boetio.	522	Symmacho et Boetio.
678	_523_	*Maximo [Florentio et Maximo _S_]	523	Maximo.
679		*eo anno [eo a. _om. S_] Theodericus occidit Symmachum [symmacum _S_] et Boetium et mortuus est post dies XVIII [_sic plene et V et S_]		
680		*et mortuus est Iustinus imp. et levatus est Iustinianus imperator.		
681	_524_	Opilione et Filoximo.	524	Opilione.
682	_525_	Probo et Iustiniano Aug.	525	Probo iuniore.
683	_526_	Olybrio et Hilaro.	526	Olybrio iun.
684	_527_	Maburtio et Vittelliano.	527	Mavortio.
685	_528_	p. c. Maburti et Iustiniano II.	528	p. c. Mavorti.
686	_529_	Decio iun. et Vitelliani _(sic)_.	529	Decio iuniore.
687	_530_	Lampadio et Horeste.	530	Lampadio et Oreste.
688	_531_	p. c. Lampadi et Horestis.	531	p. c. ssorum.
689	_532_	item p. c. Lampadi et Horestis.	532	it. p. c. ssorum.
690		his cc. revolutus est cyclus paschalis VI, qui fiunt anni DIIII.		
691	_533_	et iterum p. c. superiorum.	533	et it. p. c. ssorum.
692	_534_	Paulino.	534	Paulino iuniore.
			535	p. c. Paulini.
			536	it. p. c. Paulini, quod est consulatu Vili[sari].
			537	p. c. Belisari.
693	_538_	et Iohanne.	538	Iohanne.
694	_535_	p. c. Paulini.		

AVCT. HAVNIENSE.

517. Agapito v. c. cons.
518 p. c. Agapiti (ps item agapito *H*) v. c. cons.[1])
519 Fl. Eutharico Celica v. c. cons.
520 Rustico v. c. cons.

522 Simmacho et Boetio.
523 Maximo v. c. cons.

AGNELLVS.

c. 39: Simmachus et Boetius patricii Theodorico iubente carne propinqui civesque Romani cum securibus capitibus amputati sunt.

AGNELLVS.

c. 39: et Iohannes papa Romanus post legationem de Oriente cum Ecclesio episcopo Ravennae iussu regis Ravennam ductus ab Theodorico coactus est et tamdiu detentus est, quamdiu mortuus et infra carcere publico in arca marmorea sepultus est. *eadem c. 57, ubi additur Iohannem et Ecclesium missos esse* cum ceteris episcopis.

2. *l. c.:* Theodoricus autem post XXXIV anno regni sui coepit claudere ecclesias dei et coartare Christianos.

3. *l. c.:* et subito ventri fluxus incurrens mortuus est sepultusque est in mausoleum quod ipse aedificari iussit extra portas Artemetoris quod usque hodie vocamus ad farum.

c. 62: defunctus est Athalaricus rex Ravennae VI nonas Octobris et alia die elevatus est Deodatus et deposuit Malasintha regina de regno et misit eam Deodatus in exilium in Vulsenis pridie kal. Maias.

l. c. ad a. 536?: non post multos dies ivit rex Deodatus Romam et revertente occisus est a Gothis XV miliario de Ravenna mense Decembris.

et in mense Madio ipso anno ingressus est Belisarius patricius in civitate Classis et ingressus est Ravennam.

dehinc reversus ad Siciliam depopulavit eam.

1) *sequuntur Isidoriana supra p. 269 c. 25. 26.*

FASTI VIND. POST.	*PASCH. CAMP.*	*AGNELLVS.*
p. Chr. 695 *539* et Apione. 696 his consul. mortui sunt Alaricus rex et Theodatus rex et levatus est Guitigis rex 697 et Bilisarius intravit Romam et predata est Neapolis a militibus Bilisarii.	539 Appione com.	

EXCERPTA SANGALLENSIA.

698 *539?* p. c. Bilisarii IIII et Stratici IIII *[sequitur litura sex litt.]* 699 tenebrae factae sunt ab hora diei III usque in horam IIII die Saturnis [1]) *[sic]*		
	540 Iustino.	
	541 Basilio iuniore.	
700 *542?* p. c. Basilii. 701 levatus est Vadua rex. 702 et fuit nimia mortalitas in homines ex vulneribus.	542 p. c̄. Basili.	
	543 it̄. p. c. Basili.	*l. c. ad a. 548.* Defuncta est Theodora Augusta Constantinopolim die XXVII mense Iulio.
703 *549* p. c. Basilii VIII. 704 eo anno ingressus est Vadua rex in Romam XVII kl. Februarias.		

et ingressus est Narsis chartularius Ravennam cum exercitu magno in praedicto mense V feria et pugnavit cum Tutilano rege et mortuus est et multitudo exercitus eius ceciderunt gladio et reliqui vulnerati abierunt.

et levaverunt super se Gothi regem nomina Teia in Ticino et fuit modica quies.

c. 79: pugna facta est inter Gothos et milites exercitus [exierunt *cod.*] Narsis in kal. Octubris in Campania et caesi sunt Gothi et corpora hominum Gothorum multa mortua sunt et occisus est Theia rex Gothorum a Narsi.

1) *Adnotat Rossius formula* p. c. Belisarii IIII *tam a. 539 significari posse quam a. 540; quod sequitur spectare videri ad* p. c. Apionis Strategi *sive ad a. 540; eclipses solis adnotari ei ad a. 539 die Iul. 1 Veneris hora IVS post meridiem, a. 540 die Iun. 20 Mercurii hora IXS ante meridiem.*

AGNELLVS.

et reversus est in pace et venit Lucam: expulit inde Gothos mensis Septembris.

et restituta est civitas Foro Cornelii ab Antiocho praefecto.

et iterum venit Ravenna praedictus Narsis cum victoria magna. deinde ivit Romam.

et perrexit in Campaniam in castrum Cumas et ibi moratus est.

Post haec autem Manichaeorum hereses exorta est in civitate Ravenna, quam orthodoxi Christiani convincientes eiecerunt extra civitatem in loco qui dicitur Fossasconii iuxta fluvium lapidibus obruerunt et mortui sunt in peccatis suis et ablata sunt mala a Ravenna.

Post tertium vero annum signum ruboris apparuit in caelum die XI mensis Novembris.

ad a. 561: mortuusque est papa Pelagius die III mensis Martii.

tunc Narsis patricius cum exercitu suo Romam perrexit.

et in ipso tempore multa signa et prodigia facta sunt circa Ravennam, ita ut multi signarent res suas et domos et vasa, ut agnoscerentur, et a multis apparebant visiones in die quasi homines secum loquentes facie ad faciem.

et pugnaverunt contra Veronenses cives et capta est Verona civitas a militibus XX die mensis Iulii.

et visum est aliud signum magnum et terribile et ecce in aere quasi hominum pugna inter se dimicantes velut in proelium VIII kal. Augusti hora diei tertia, die II feria et exinde territi sunt multi.

c. 90: Expulsi sunt Franci de Italia per Narsem patricium.

et post haec apparuit stella comis mense Augusto usque in kalendas Octobris.

EXCERPTA SANGALLENSIA.

p. Chr.

705 *565* quattuor decies proconsul Basilius [*scr.* XXIIII p. c. Basili]

706 eo anno apparuit in caelo stella ardens sicut facula.

707 et mortuus est Iustinianus imp. et levatus est Iustinus imp. XI kl. Ianuarias.

. . . .

708 *567* p. c. Iustini anno.

709 in caelo luna XVI non conparuit II kl. Ian.[1])

710 et occisus est Sindual rex.

. . . .

711 *569* item p. c. Iustiniani Aug. anno.

712 Longobardi *[sic]* intraverunt in Italiam XII kl. Apriles.

. . . .

AGNELLVS.

ad a. 565 c. 90: et mortuus est Iustinianus Augustus Constantinopolim quadragesimo anno imperii sui et luctus ingens ubique fuit et maeror nimis de tali orthodoxo viro.

et apparuerunt signa rubra in caelo.

et civitas Fano igne concremata est et multitudo hominum flamma consumpta est.

castrumque Cesinate incendio devoratum est.

tertio vero anno Iustini minoris imperatoris Narsis patricius de Ravenna evocitatus egressus est cum divitiis omnibus Italiae et fuit rector XVI annis et vicit duos reges Gothorum et duces Francorum iugulavit gladio.

1) *Scilicet secundum canonem Victorii k. Ian. a.* 568 *luna fuit XVII. Rossi.*

EXCERPTA SANGALLENSIA.

p. Chr.

713 *571?* p. c. Iustini Aug. IIII anno.

714 de Neapolim egressus Narsis ingressus Romam et deposuit palatii eius statuam et Capitolium.

715 et fuit hominum et boum nimia mortalitas.

. . . .

AGNELLVS.

c. 94: eo anno occupata Venetias a Langobardis est et invasa: absque bello expulsi sunt.

l. c. ad a. 571 c. 94: Anno quinto Iustini II imperatoris pestilentia bovum et interitus ubique fuit.

post vero depraedata a Langobardis Tuscia, obsiderunt Ticinum.

c. 95: Tota Italia vexatione maxima exagitata est.

tunc illis temporibus in Caesarea iuxta Ravenna a Longino praefecto palocopiam in modum muri propter metum gentis extructa est.

deinde paulatim Romanus defecit senatus et post Romanorum libertas cum triumpho sublata est. a Basilii namque tempore consulatum agentis usque ad Narsetem patricium provinciales Romani ubique ad nihilum redacti sunt.

post haec vero exierunt Langobardi et transierunt Tusciam usque ad Romam et ponentes ignem Petram Pertusam incendio concremaverunt.

et construxerunt praedicti Langobardi Forum Corneli et consummata est civitas ab eis.

In diebus illis excitata est gens Avarorum, in Pannonia deventi sunt.

Narsisque patricius obiit Romae, postquam gessit multas victorias in Italia cum denudatione omnium Romanorum Italiae. in palatio quievit: nonagesimo quinto vitae suaê anno mortuus est.

716 VI p. c. Iustini Augusti.

717 eo anno occisus est a suis Albida rex Langobardorum VIII kl. Iun.

718 et fuit hominum nimia mortalitas.

. . . .

c. 96: imperante Iustino II anno VI nepos Iustiniani Alboin rex Langobardorum a suis occisus est in palatio suo iussu uxoris suae Rosmundae IV kal. Iulias. *(sequuntur excerpta ex Paulo).*

l. c.: (Rosmunda) cum multitudine Gebedorum et Langobardorum mense Augusti Ravennam venit et honorifice a Longino praefecto suscepta est cum omni ope regia. *sequitur narratio de morte Rosmundae.* tunc Longinus praefectus abstulit omnes Langobardorum thesauros et cunctas opes regias, quas Rosmunda de Langobardorum regno attulerat una cum Rosmundae et Alboini regis filia ad Iustinianum imperatorem Constantinopolim transmisit et gavisus est imperator et auxit praefecto plurima.

AVCTARII HAVNIENSIS EXTREMA.

1. Mortuo Theudorico rege Gothorum intra Italiam Iustinianus Asuadum magistrum militiae Italiae praefecit, qui proelio superatos Gothos multos eorum duces cum exercitibus Alpes traiecit urbesque Italiae plurimas praecipue Liguriae restauravit.[1])

2. Huius[2]) anno secundo Asbadus, postquam Italiam a *(om. H)* feritate Gothicae gentis compescuit, moritur Ticinio sepultusque in basilica beati Nazarii martyris his super sepulchrum versibus descriptis:

> Si non mortalis sors inrevocabilis aevi
> Fletibus atque fides poneret ipsa modum,
> Asbade maiorum, quos virtus extulit, instar,
> Fortibus exemplum corpore mente viris (uires *H*),
> Continuata tuam lugerent secula mortem,
> Iustitiumque tibi publica res ageret,
> Innumeris cuius micat illustrata triumphis,
> Quos dedit occasus, contulit et (aut *H*) oriens.
> Rexisti fortes equitum peditumque catervas
> Iure magisterii nobilitate gradu.
> Tu bello Gothias expulsis gentibus Alpes
> Dedisti Latio victor in imperio.
> Per te diversae destructis moenibus urbes
> Gaudent ad priscum se remeasse decus.
> Post te solamen superest lugentibus unum,
> Gloria quod tecum non tumulata iacet.[3])

3. Mortuo igitur Asbado Gothi Italiam denuo obtinent. contra quos Narses patricius a Iustiniano mittitur, qui, cum multis proeliis Gothos cum rege Tothilane (*sic* H^a, thothilane H^b) superavisset, Italiam Romano imperio reddidit urbesque dirutas restauravit totiusque Italiae populos expulsis Gothis ad pristinum (cum *ins.* H^2) reducit gaudium.[4])

4. Narses patricius cum Italiam (italiae *H*) florentissime administraret (udministr. H^a) et urbes atque moenia ad pristinum decorem per XII annos restauraret et populos suo iure atque prudentia foveret, Sophiae Augustae Iustini coniugis minis motus et obprobriis ignavae feminae perturbatus Alboaenum (albaenum H^1) regem Longobardorum cum omni exercitu suo ab Pannoniis invitavit. qui cum Gebodorum regem Cunemundem, qui tunc apud Syrmium regnabat, cum quo tunc proelium ob praecedentium iurgiorum fomenta inierat, devicisset filiamque eius sibi in matrimonio copulasset, collectis suorum hostium copiis cum omni gente Longobardorum Italiam intravit.[5])

HAVN. marg. (supra p. 266)
Anno V Iustiani *(sic)* Longobardi Italiam ingressi.

5. Sed postquam per duos annos et menses X Longobardis quiete post proelia Italiae insedentibus ius regale rite administraret, uxoris suae Rosemundae regis Conimundi (-dae H^a) filiae dolo apud Veronam interfectus est auxiliante sibi Elmi-

1) *inseruntur Hormisda papa p. 270 c. 43 et caput Isidori supra p. 269 c. 27.* 2) *scilicet Iustiniani secundum compilatorem.* 3) *inseruntur Isidoriana c. 269 c. 28. 29. 30 et papae Iohannes Felix Bonifatius Iohannes Agapetus supra p. 270 c. 44—48.* 4) *inseruntur Iustinus minor ex Isidoro supra p. 269 c. 31 et Severus et Vigilius papae supra p. 270 c. 49. 50.* 5) *Ex iisdem ut videtur chronicis et excerpta Sangallensia supra p. 335 c. 712 et Isidorus:* Narsis patricius postquam sub Iustiniano Augusto Totilanem Gothorum regem in Italia superavit, Sofiae Augustae Iustini coniugis minis perterritus Langobardos a Pannonia invitavit eosque in Italiam introducit, *item et etiam plenius, pariter opinor ex chronicis Italicis integris, Paulus hist. Lang. 2. 5, cf. origo gentis Lang. c. 5.*

AVCTARII HAVNIENSIS EXTREMA.

gisilo, cum quo adulterari credebatur: quod postea manifestum est, dum eum sibi in loco mariti tam coniugio quam etiam regno (*om. H*) copulare conata est. sed cum Langobardis nequaquam placere doli sui usurpationem (-ne *H*) sensit, cum regio thesauro et marito Ravennam aufugit. sed non longo inibi potiti praesidio vita caruere.

6. Itaque Alboeno mortuo Langobardis praefuit Cleppho anno I et VI mensibus.

7. Quo mortuo per XII ann. absque rege fuere Langobardi: tantummodo duces praeerant. inter quos primus Zafan Ticinensium dux, qui Gallias aggredi conatus est et maximum robur Langobardorum super amnem Rodanum haut procul a loco Agaunensium martyrum, quem praecipue Mauricii martyris virtus illustrat, cum dedecore (fugiens *ins. H^2*) amisit et cum paucis, qui ex fuga remanserant, Italiam repetit.[1]

8. Langobardis intra Italiam post ducum principatum rursum rex praeficitur Autharith ann. VI mens. VI, qui Longobardorum vires in Galliis fractas suo ingenio atque prudentia restauravit. superatis Francis, qui intra Italiam diffusi populabantur, interfecto duce eorum Ollone apud Tiligonam castrum.

9. Qui etiam amicitia (-tiam *H*) post cum Francis inita (initam *H*) coniugem de Baioariis abductam gloriosissimam Theudelindam reginam, quae non regali tantum iure quantum pietatis affectu Longobardorum gentem enutrivit, sibi matrimonio copulavit.[2]

10. Avari adversus Romanos dimicant et sceleratissime rem publicam debellant, qui non proelio sed auro pelluntur et muneribus.[3]

11. Romani dum undique bella sustinent et gravibus proeliis reipublicae damna multiplicari vident, dum foris hostes superare nequeunt, intra sese ad debellandum accenduntur. nam collecti undique militares manipuli sibimet Focatem principem faciunt et contra Mauricium, qui eisdem aequo iure imperabat, consurgunt. quem cum Focas cum multorum nobilium caede trucidasset, ipse mox imperii sceptra suscepit. qui quantum suis temporibus rei publicae intulerit, subter demonstravimus.[4]

12. Prasini et Veneti (benethi *H*) per Orientem vel Aegyptum (egiptum *H*) civile bellum faciunt ac sese mutua caede prosternunt.[5]

13. Haec dum interius in re publica aguntur, Persi adversum exterius eam excitantur, qui tam gravissime debellando accedunt, ut innumeras vicinas suo regno provincias ipsamque Aegyptum ac Iudaeam a Romano iure subtraherent et sibi tributarias facerent.[6]

1) *inseruntur Isidori supra p. 269 c. 33. 34 (Tiberius), papae Pelagius et Iohannes supra p. 270 c. 51. 52, Isidori supra p. 269 c. 35, papa Benedictus supra p. 270 c. 53, Isidoriana supra p. 270. 271 c. 36 (Mauricius). 37.* 2) *sequuntur Isidoriana supra p. 270 c. 38 et papa Pelagius supra p. 270 c. 54.* 3) *Isidorus:* Avares adversus Romanos dimicantes auro magis quam ferro pelluntur, *ex chronicis Italicis magis quam ex Isidoro Havniensis: sequitur apud Havniensem papa Gregorius supra p. 270 c. 55.* 4) *Isidorus:* iste (Focas) seditione militari imperator effectus Mauricium Augustum nobiliumque multos interfecit. *narrationem Isidorianam ex Havniensi breviatam esse, nequaquam hanc ex illa amplificatam ostendunt relationes Theophylacti et Theophanis. at quae sequuntur in Havniensi:* Romanorum LIII regnavit Focas an. VIII *magis videntur esse Isidoriana (supra p. 270 c. 38a).* 5) *Iisdem verbis Isidorus omnino ex chronicis Italicis. Paulus hist. Lang. 4, 36 utrum sumpserit ex chronicis Italicis an ex Isidoro, incertum est, nam habuit librum utrumque, sed Isidorianum in historia Langobardorum praeterea non adhibuit.* 6) *Similiter Isidorus:* proelia quoque Persarum gravissima adversus rem publicam, a quibus Romani fortiter debellati plurimas provincias et ipsam Hierosolymam amiserunt. *item Beda:* Persae adversus rem publicam gravissima bella gerentes multas Romanorum provincias et ipsam Hierosolymam auferunt et destruentes ecclesias sancta quaeque profanantes inter ornamenta locorum vel sanctorum vel communium quae abstulere, etiam vexillum dominicae crucis abducunt *iisdemque fere verbis Paulus hist. Lang. 4, 36. narratio haec licet non ad Phocae imperium pertineat, sed ad Heraclii annos quartum et quintum, ab Havniensi refertur reliquis plenius (cf. Theophanes ad a. 6107: τούτῳ τῷ ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον, καὶ Ἀλεξάνδρειαν καὶ Λιβύην: Nicephorus ἱστ. σύντ. p. 9 de Boor). Isidorum eam sumpsisse ex chronicis Italicis dubium non est. Beda priorem partem ex Isidoro, de cruce quae addit aliunde sumpsit, cum chronicorum Italicorum excerpta certa nulla apud eam reperiantur. Paulus in his Bedam compilavit.*

AVCTARII HAVNIENSIS EXTREMA.

14. Langobardis post Autherenem regnat Agilulfus qui et Ago ann. XXV.

15. Agilulfus gloriosissimam Theudelindam reginam sibi matrimonio copulavit.

16. Romanos contra se dimicantes devicit atque prostravit urbesque multas, quae Romano praesidio tenebantur, Cremonam, Brixillam, Mantuam suricarias (*fortasse* suburbicarias) captas diruit ac solo aequavit.

17. Postremum cum totius robore (robur *H*) exercitus ad obsidionem urbis Romae perrexit ibique cum beatum Gregorium, qui tunc egregie regebat ecclesiam, sibi ad gradus basilicae beati Petri apostolorum principis occurrentem reperisset, eius (cuius *H*) precibus fractus et sapientia atque religionis gravitate tanti viri permotus ab urbis obsidione abscedit. ea tamen, quae ceperat, tenuit ac sese regrediens Mediolanium recepit.[1]

18. Romanorum LIIII regnavit Eraclius, qui nunc XXX imperii agit annum. Heraclius (er- *H*) filium Heraclium (er- *H*) Constantinum consortem regni facit.[2]

19. Persi adversus rem publicam dimicantes ad Calcidonam usque pervenerunt.[3]

20. Alia vero ex parte Chuni murum longum inrumpentes et ad moenia accedentes cum Heraclio (er- *H*) in muri arce adstante conloquuntur acceptoque ab eo pretio recedunt.[4]

21. Eraclius Eleutherium ad tuendam partem Italiae, quam nondum Langobardi occupaverant, mittit.[5]

22. Eleutherius adversus Longobardos saepe inito bello vincitur per Sundrarium maxime Longobardorum ducem, qui apud Agilulfum bellicis rebus instructus erat. (animum *inserit Hirschfeld*) amiserat Eleutherius et cum saepe suorum ruinam cerneret, pacem cum Longobardis facit, ea tamen condicione, ut quinque centenaria, quae dudum, cum ad obsidendam Romam Agilulfus rex venisset, per singulos annos dare Longobardis statuerant, persolverent Romani.

23. Eleutherius cum erga se Longobardorum gentem pacatam videret, imperium conatur (imperii conatus *H*) suscipere. sed cum iam purpuram induisset atque coronam sibi dari poposceret, venerabilis viri Iohannis interventu adhortatur, ut ad Romam pergeret, atque ibi, ubi imperii solium maneret, coronam sumeret. quod consilium ratum iudicans obaudivit. sed temerae usurpationis audacia non diu potitus est. nam cum a Ravenna profectus pergeret Romam, apud castrum Luciolis paucis iam suo itinere comitantibus a militibus interficitur.

24. Mortuo apud Mediolanium (-nim *H*) Agilulfo Adaluual filius eius cum matre Theudelinda regni curam suscepit regnavitque cum matre annis decem.

1) *Sequuntur papae Sabinus et Bonifatii duo supra p. 271 c. 56—58* 2) *Cf. Isidorus:* Heraclius dehinc quintum agit imperii annum. *filii non meminit.* 3) *Redeunt haec in auctario Isidori:* huius tempore Persi Calcidoniam usque pervenerunt. 4) *Redeunt in eodem auctario:* Hunc murum longum inrumpentes et ad moenia Constantinopolis peraccedentes cum praedicto imperatore mutuo in muro stante conloquuntur: qui acceptum pretium ab eo pacis ad tempus recedunt. 5) *sequitur papa Deusdedit p. 271 c. 59.*

PROSPERI TIRONIS

EPITOMA CHRONICON

EDITA PRIMVM A. CCCCXXXIII

CONTINVATA AD A. CCCCLV

ACCEDVNT

I. ADDITAMENTA AFRICANA A. 446—455.
II. ADDITAMENTA ALTERA A. 446—457.
III. CONTINVATIO AD A. 462.
IV. AVCTARIVM EPITOMAE VATICANAE.
V. EPITOME CARTHAGINIENSIS.
VI. INTERPOLATIONES CHRONICIS PROSPERI INSERTAE SAEC. XV.

ab initio ad a. 443	*A*	codices quinque qui sequuntur aut omnes aut plures; v. p. 358.
	A^{r}	Laurentianus S. Marci n. 638 saec. XI.
	A^{s}	Laurentianus pl. 90 sup. n. 42 saec. XV.
	A^{t}	Florentinus Riccardianus n. 321 saec. XV.
	A^{u}	Berolinensis Cheltenham. n. 1879 saec. XV.
	A^{v}	Matritentis bibl. nat. *F* 63 saec. XV.
a. 378–440	*B*	Bruxellensis n. 1794 saec. X; v. p. 367.
ab initio ad a. 455	*C*	Bruxellensis n. 5169 saec. IX; v. p. 366.
a. 453—455	*D*	Londiniensis n. 16974 saec. X; v. p. 366.
a. 378—445	*F*	Leidensis Freherianus Scal. n. 14 saec. IX; v. p. 367.
a. 378—455	*H*	Havniensis n. 454 saec. XII; v. p. 362.
ab initio ad a. 455	*L*	vel L^{ed} Labbaei editio: ea ubi consentit cum L^{s}, haec nota sola ponitur.
	L^{s}	a Labbaeo adscripta ad cod. Berolinensem Cheltenham. n. 1879 potiora: quae pertinent ad solius libri Berolinensis vitia corrigenda aliaque plura suppressimus. v. p. 354.
ab initio ad a. 455	*M*	Laurentianus plut. 65 n. 35 saec. X; v. p. 354.
a. 327—337 et 383—445	*O*	Escurialensis Ovetensis *R* II 18 saec. VII; v. p. 362.
a. 378—445	*P*	Laurentianus Poggianus plut. 67 u. 15 saec. XV; v. p. 368.
a. 378—445	*R*	libri duo qui sequuntur descripti ex Reichenavensi consentientes; v. p. 362.
	R^{p}	Parisinus 4860 saec. X; v. p. 363.
	R^{v}	Augustanus Vindelicorum n. 223 saec. XV; v. p. 365.
epit. operis integri	*V*	Vaticanus reginae n. 2077 saec. VI; v. p. 371.
a. 378—445	*X*	Limogiensis n. 1 (pars prior); v. p. 367.
ab a. 272 ad a. 455	*Y*	Limogiensis n. 1 (pars posterior); v. p. 357.
a. 378—445	*Z*	Matritensis bibl. univ. n. 134 saec. XIII; v. p. 367.

[ ] Uncis quadratis in textu quae comprehenduntur, aut adsunt in codicibus in margine adnotatis solis aut, ubi his *om.* vocabulum praemittitur, in iis omittuntur, adsunt in reliquis: pleraque eorum Prospero abiudicanda sunt.

Adnotationes a Prospero in margine positae in hac editione exhibentur in textum receptae distinctae versibus brevioribus et ad formam scholiorum interlineariorum redactae. editio ubi recedit a forma indicata in libris iis, qui ad eam diversitatem attendunt, qui sunt *MCAO*, in codicum indice paginis subiecto adscribitur quod pro adnotatione editur in codice illo in textum receptum esse et vice versa. adnotationes in *M* in textum receptae distinctae litteris minoribus, ubi editio tacet, eundem locum obtinent atque in editione, scilicet perscriptae sunt post verba in editione proxime praecedentia. contra ubi adnotatio locum alium obtinet, ut saepe ibi textum male interrumpit, locus indicatur recepto in textum adnotationis numero sequente codicis nota: exempli causa adnotationes de Niobe ac Serapide c. 36. 37 insertae sunt in *M* coniunctae post verbum c. 35 *centesimum*. codices *AO* cum adnotationes exhibeant ad marginem scriptas, locus quem teneant indicat adnotationis numerus insertus cum codicis nota post capitis eius, ad quod adnotatio adscripta est, numerum. exempli causa c. 36 in *A* legi iuxta c. 35 indicatur sic: 35 [36 *A*] *Cuius temporis*. ex reliquis qui solus inter textum et adnotationes discriminat *C*, modo eas in margine collocans *(Cm)*, modo textui eas inserens rubricatas *(Cr)*, cum id non constanter faciat, de hoc ea tantum praestamus, quae diserte enuntiantur, exempli causa loco supra laudato c. 36 legi in *C* ibi ubi est in *M*, c. 37 post verba c. 40 *ann. XCII.*

Anni passionis a Prospero per decennia enuntiati secundum vestigia codicum (v. p. 350) in editione hac ad omnes annos adscripti sunt.

Prospero chronicorum horum auctori secundarium nomen tribuunt in ipsis chronicis libri duo qui auctoritatem faciunt, scilicet Bruxellensis, nobis *C*, ubi dicitur *Prosper Tiro*, et apographa duo Reichenaviensis deperditi nobis *R*, in quibus est *Tiro Prosper*, et sub eodem duplici cognomine *Prosperi Tironis* Beda in libro de arte metrica (apud Keilium gramm. Lat. 7 p. 257) citat carmen anacreonticum ad coniugem sive iure sive iniuria Prospero adscriptum (opp. p. 773 ed. Paris. a. 1711); reliquorum librorum ab eo scriptorum cum iusta recensione careamus, inscriptionibus quae eis praefiguntur non immoramur. videtur igitur non temere Tironis nomen ei tribui, quamquam qui eius meminerunt auctores tam aequales quam posteriores id ignorant neque quinti saeculi consuetudini id satis respondet. nam exceptis nobilissimis quibusque hominibus, quales sunt Placidus Valentinianus, Nicomachus Flavianus, Faustus Glabrio, hac aetate ad nomen gentilicium, quod et ipsum rarescit, cognomen duplex non solet adiungi. sane praeter cognomen signo multi usi esse inveniuntur, et haud scio an id in Prosperum quoque cadat. nam qui unus locum quendam ex chronicis hisce ad verbum affert Liberatus auctor Africanus aevi Iustiniani, scilicet capita 1296. 1297, sic ea citat: *in epitoma chronicorum Lucentius hoc ponit et dicit*, ubi cum dubium non sit Prosperum ipsum laudari, verisimile est eum praeter cognomen signo quoque Lucentii appellatum esse.[1]) — *Homo Aquitanicae regionis* dicitur a Gennadio Massiliensi c. 85 (infra p. 346) eandemque originem indicant cum epistula ad Augustinum mox adleganda tum ipsa chronica ad Gallicas res praesertim attendentia: cuiusnam civitatis fuerit, ignoratur.

Antiquissimum quod de eo superest testimonium continetur epistulis duabus (inter Augustinianas n. 225. 226) datis ad Augustinum proximis ante obitum eius annis († 430) ab ipso Prospero altera, altera ab Hilario episcopo Arelatensi de secta Pelagii controversiisque de gratia dei et libero hominis arbitrio Massiliae potissimum per eos annos agitatis.[2]) respondens Augustinus edidit libros duos 'de praedestinatione sanctorum ad

1) Editor Liberati Garnierius quod propter hunc locum chronicorum partem posteriorem Prospero abiudicat, recte omnino reiecit Tillemont (*mém. eccl.* 16, 733): sed quod ipse conicit intellegi compilatorem chronicorum Prosperianorum praeterea ignotum, non magis probari potest, cum praesertim Prosperi chronica et ipsa inscripta fuerint epitoma. Lucentius episcopus Aeclanensis (eo enim ducunt corruptelae librorum relatae apud Tillemontium l. c. 15, 912) a Leone episcopo Romano missus a. 451 cum Paschasio ad concilium Calchedonense (Tillemont l. c. 15, 619) nihil impedit quominus fuerit auctor chronicorum, qui ex presbyteratu ad episcopatum evehi potuit et signo magis uti quam cognomine: sed in re incerta ab ea coniectura abstinuimus.
2) Duae hae epistulae aperte conexae sunt, cum Prosper scribat Hilarium Arelatensem Pelagii sectatorem et ipsum, sed nihilo minus Augustini admiratorem velle eum de his quaestionibus interpellare, Hilarius autem egisse se *cum viro tum moribus tum studiis claro*, ut eam quaestionem Augustino tractandam proponeret litteris hisce suis iungendis, Prosperum non nominans, sed significans; etiam Leontii diaconi utraque epistula pariter meminit. denique Hilarius dubitationes suas non reticet, quamquam urbanius fortasse quam verius finiens negat se ita haec scribere quasi dubitaret de iis quae Augustinus nunc edidisset. ceterum Hilarius cum se laicum dicat, scripsit antequam episcopus Arelatensis factus est, Prosper post eum creatum, quae nominatio evenit circa a. 429, cogitavitque de ea ipsa Prosper haec scribens de adversariis Pelagianae sectae addictis: 'multum nos et vitae meritis antecellunt et aliqui eorum adepto nuper summo sacerdotii honore supereminent'.

Prosperum et Hilarium' (opp. 10, 789 seq. Vall.). ad easdem controversias spectant libelli a Prospero proximis annis editi qui supersunt 'epistula ad Rufinum de gratia et libero arbitrio' et carmen 'de ingratis', nempe Pelagianis, et pro Augustino responsiones ternae, et 'ad capitula obiectionum Gallorum calumniantium' et 'ad capitula obiectionum Vincentianarum' et 'ad excerpta Genuensium', item contra collatorem qui dicitur sive 'pro defensione sancti Aurelii Augustini Hipponensis episcopi contra Cassiani 'presbyteri librum qui titulo de protectione dei praenotatur'. praeterea expositionem psalmorum edidit et sententias ex Augustino sublectas tam prosa oratione quam carminum forma, in omnibus hisce scriptis non minus orthodoxiae spiritum quam Augustini studium prae se ferens, praeterea non indisertus et litterarum cognitione sufficienter imbutus. nobis ut in his non immorandum est, ita quem locum auctor tenuerit, non praetereundum. et clericum quidem eum fuisse vel eo tempore, quo epistulam illam ad Augustinum dedit, quod in ea quem nominat diaconum Leontium fratrem suum dicit, declarat et universa ratio scriptorum confirmat. *virum religiosum* eum appellat Victor Tonnennensis, *virum eruditum et sanctum* Fulgentius Ruspensis (ad Monimum l. 1 c. 30 cf. 2, 1), *virum religiosissimum ac eruditissimum* compilator Havniensis (supra p. 266), *virum sanctum et venerabilem* aequalis Victorius in epistula de canone paschali scripta a. 457. etiam in indice scriptorum orthodoxorum quem proposuit synodus Romae habita sub Gelasio a. 495/6 ultimum locum tenent *opuscula Prosperi viri religiosissimi* (Thiele ep. pont. 1 p. 457). sed episcopi locum eum tenuisse recte negavit Sirmondus (ad Sidonium ep. 8, 15), cum neque operum eius intitulationes neque aequales posterioresque, qui multi eius meminerunt, eam dignitatem ponant[1]) ne ibi quidem, ubi aliis simul nominatis ecclesiasticos titulos adscribunt, et diserte *presbyter* appellatur in exordio paschalis Campani infra editi. contra vix admittendum quod Beda hist. Angl. 1, 10 carmen *Contra Augustinum narratur* (p. 193 ed. Paris.) citans eum *rhetorem* facit. clarissimatum quem Labbaeus ei tribuit, libri scripti chronicorum ignorant et videntur ignorare etiam aliorum eius operum inscriptiones. Gennadius presbyter Massiliensis saec. V exeunte cum sic de eo narret: *Prosper homo Aquitanicae regionis sermone scholasticus et adsertionibus nervosus multa composuisse dicitur: epistulae quoque papae Leonis* (440—461) *adversus Eutychen de vera Christi incarnatione ad diversos datae ab isto dictatae creduntur,*[2]) intellegens epistulas a Leone scriptas de ea re inter concilia duo Constantinopolitanum a. 448 et Ephesinum a. 449, maxime ep. 28 ad Flavianum dogmaticam totam et post tempus ut videtur auctam adiectis testimoniis patrum, inde medio aevo collegerunt Prosperum notarium factum esse ecclesiae Romanae: vere ne hoc quidem ex ea narratione efficitur sedem eum in Gallia cum domicilio urbano permutavisse. chronica cum ediderit, ut videbimus, postremum a. 455, ad hunc advixit. litigia inter Leonem papam et Alexandrinos de die paschatis a. 455 agitatam memorans c. 1376 stat, ut debuit, a parte illius et Alexandrinos acerbe reprehendit; sed ipsius partes in iis nullae videntur fuisse.[3])

1) Quod dicitur *Aquitanicus et episcopus Reginus* in codice Limogiensi saec. XII, *episcopus Regiensis* in subscriptione ad Laurentianum chronicorum recenti manu adiecta, eo minorem vim habet, quod Regii Lepidi die Iun. 25 (v. act. sanct. Iun. vol. 7 p. 47) ex vetere instituto sanctus quidam colitur Prosper aetatis parum definitae praeter nomen cum scriptore nihil habens commune et plane ignotus. confunduntur Prosperi duo item a Bernoldo Constantiensi scriptore saec. XI exeuntis (MG. SS. 5 p. 410). 2) Haec ut Marcellinus Constantinopolitanus exscripsit, ita indidem videtur proficisci, quod apud Photium cod. 54 laudatur propter libros contra Pelagianos scriptos *Πρόσπερός τις ἄνθρωπος ὡς ἀληθῶς τοῦ θεοῦ .. ἔτι Λέοντος .. τὸν Ῥωμαϊκὸν θρόνον ἰθύνοντος.* ipse Prosper in chronicis ad a. 448 (c. 1358) solito explicatius de his controversiis refert. 3) Quod scribit Beda de rat. temp. c. 43: *in huius certamine praefatus papa Leo adnitente Prospero viro doctissimo ac disertissimo vincere sedulus instans tamen unanimitate eorum, qui Nicaenae synodi decretis invincibiliter adhaerebant, laudabiliter vinci gaudebat* omnino venit ex relatione Prosperi ipsius, qui de suo adiutorio tacet.

Chronica Prosperi primum edita esse a. 433 praeter locum de papa Xysto c. 1309 aperte scriptum eo vivo ostendit adiecta ad eum annum computatio, qua ad exemplum Hieronymi Prosper quoque librum conclusit. ea remansit ideo, quod ad continuationes subinde publicatas similis computatio non est adiecta: ceterum neque exemplar primae editionis ad nos pervenit neque continuatio ab auctore alio ad eam applicita.

Denuo prodiisse chronica a. 443 inde colligitur, quod Victor Tonnennensis quem infra ostendemus Prosperi chronica et compilasse et continuasse, suam partem incohat ab a. 444. sed neque inter codices quos habemus ullus qui quidem integer sit in a. 443 finit neque Victoris epitome Prosperiana ad nos pervenit.

Editionis finientis in nominibus consulum a. 445 *Valentiniano VI et Nomo* et in ipso indice, ut mox ostendetur, consulatum eum nominantis, emissae igitur eo anno ineunte supersunt exemplaria nostra *OZXRFP* aliaque numero multa, decurtata tamen omnia, nam non habent fere nisi quae Prosper ad Hieronymiana adiecit. sub finem quod locum de paschate a. 444 (c. 1352) non habent exemplaria *FP*, habent reliqua, ostendere videtur comma id sub emissionem libri ab auctore additum ab antiquioribus huius editionis exemplaribus afuisse, adfuisse in posterioribus.

Editionis finientis in a. 451 *Adelfio consule,* emissae igitur ante nuntium Marciani consulatus de Oriente acceptum, pars est recensio codicis Parisini 4871 finientis c. 516 videturque ex eodem archetypo descriptus esse codex is, a quo pendent libri nostri *A* hodie finientes mutili in a. 443.

Ad editionem, quae videtur fuisse postrema ab ipso auctore emissa, finientem in rebus gestis Valentiniano Aug. VIII et Anthemio cos. sive p. Chr. 455, redeunt ex exemplaribus nostris *MYCHD* et epitome *V,* quorum quae habeant auctaria aliena, infra exponetur. eiusdem editionis meminerunt scriptores aequales posterioresve hi:

> *Victorius in epistula de canone paschali ad Hilarum archidiaconum urbis Romae data a. 457 c. 7:* recensitis fideliter historiis veterum beati scilicet Eusebii Caesariensis Palaestinae civitatis episcopi viri in primis eruditissimi atque doctissimi chronicis prologoque, ac perinde his quae a sanctae memoriae Hieronymo isdem chronicis sunt adiecta presbytero, per quem in Latinum quoque probantur translata sermonem, hisque etiam, quae a sancto et venerabili viro Prospero usque in consulatum Valentiniani Augusti VIII et Anthemi constat fuisse suppleta, repperi a mundi principio usque ad diluvium IICCXLII annos, item a diluvio ad Abrahae usque nativitatem annos DCCCCXLII: natum autem Abraham XLIII annis regnante iam Nino eadem monumenta testantur, a cuius tempore etiam gestarum rerum publici scriptores esse coeperunt. quapropter vir venerabilis praedictus Eusebius chronicorum abhinc est orsus historiam, volens industriae suae fidem mundanorum quoque annalium coaetaneo relatu perpendi et professae veritatis etiam gentilium litteras testes citare, contentus praeterita saecula sacris voluminibus explicari, aetates tantum summatim retro generationum ex prologi textu patefaciens et in operis plenitudine sub annorum recapitulatione pariter comprehendens. cuius tenorem vir venerabilis Prosper secutus isdem chronicis haec eadem egregia brevitate praeposuit, ut eorum initium a mundi inchoaretur exordio. pars ab Abraham in sextum Valentis consulatum et Valentiniani secundum [*p. Chr.* 378] IICCCXCV ac deinde ab Ausonio Olybrioque consulibus [*p. Chr.* 379] qui sequuntur ad VIII Valentiniani Augusti consulatum et Anthemi [*p. Chr.* 455] VII (uiiii *libri*) et LXX, et simul omnes a mundi origine usque ad Constantinum et Rufum praesentes consules [*p. Chr.* 457] VDCLVIII referuntur anni.

Gennadius, qui scripsit c. a. 500, de vir. ill. c. 85:[1]) Prosper homo Aquitanicae regionis [consiliarius papae Leonis], sermone scholasticus et adsertionibus nervosus multa composuisse dicitur, ex quibus ego chronica nomine illius praetitulata legi continentia a primi hominis conditione iuxta divinarum scripturarum fidem usque ad obitum Valentiniani Augusti et captivitatem Romanae urbis a Genserico Wandalorum rege factam. legi et librum adversus opuscula subpresso nomine Cassiani: quae ecclesia dei salutaria probat, ille infamat nova: re enim vera Cassiani et Prosperi de gratia dei et libero arbitrio sententiae in aliquibus sibi inveniuntur contrariae. [hic etiam Prosper post obitum beati Augustini librorum eius contra haereticos inimicos gratiae Christi defensor extitit.] epistulae quoque papae Leonis adversus Eutychen de vera Christi incarnatione ad diversos datae ab isto dictatae creduntur. *A Gennadio pendet Marcellinus comes ad a. 463. Alio loco c. 88 Gennadius (inde Isidorus orig. 6, 17, 1) ait Victorium Aquitanum composuisse paschalem cursum* post quattuor priores qui composuerunt id est Hippolytum Eusebium Theophilum et Prosperum.[2])

Cassiodorus inst. div. litt. c. 17: Sanctus quoque Prosper chronica ab Adam ad Geisirici tempora et urbis depraedationem usque perduxit.

Inscriptionem chronicorum cum liber omnium antiquissimus *O* nullam habeat nec magis habeat *B,* reliqui sic repraesentant:

chronicorum integrorum.

M: incipit cronica Prosperi. *subscriptio in eodem libro:* explicit cronica sancti Prosperi episcopi Regiensis *(cf. p. 344 not. 1) postea adiecta est non ab eo, qui librum statim ad archetypum emendavit, sed tamen tempore satis antiquo, nam adest in apographo libri Laurentiani Sessoriano scripto saec. XI.*

C: incip̄. cronica Prosperi Tyronis.

Y: chronica Prosperi Aquitanici et episcopi Regini *(cf. p. 344 not. 1).*

A: incipit epithoma de cronicon quibus et generationes (geneseos *A*ʳ) ab Adam usque ad Abraham et a passione domini omnes consules et quae consecute [*sic*] sint post finem Valentii [*sic*] usque ad quintum consulatum Valentiniani imperatoris adicimus [*sic*]. *de nomine Augustini in exemplaria deteriora relato infra p. 361 diximus.*

Parisinus 4871: in nomine patris et filii et spiritus sancti incipit epitoma de cronicis quibus et generationes ab Adam usque ad Abraham et passionem domini omnes consules et que consecuta sunt post finem Valentis usque consolatum Placidi Valentiniani Aug. et post Adelfi consolatum adiecimus.

F quamquam cum parte priore Prosperi titulum suppressit, redeunt ad eum quae in clausula (vide infra ad c. 1318) substituit pro Hieronymianis: fiunt ab Adam usque in consulatum Theodosi iunioris XVIII et Valentiniani Placidiae filii iunioris sexies *cet.*

V: in̄m̄ inc̄ cronica (beati Ieronimi *add. m. recens*).

1) Varia lectio trium codicum antiquissimorum Vaticani reginae n. 2077 saec. VI, Veronensis bibl. capit. n. 22 item saec. VI, Parisini Lat. 12161 saec. VII, quorum primum et secundum mihi contulit Nicolaus Mueller Berolinensis, tertium Henricus Omont Parisinus, haec est omissis orthographicis. quae uncis [ ] inclusi, habet solus Parisinus. — 3 ex] in *Ver.* — cronica *Ver.,* chronicam *Par.,* cronicam *Vat.* — nomine *Par.,* nominis *Ver. Vat.* — illius *om. Vat.* — practitulatam *Vat. Par.* — 4 continentiam *Vat.* — 5 obitum] ultimum *Par.* — urbis romae *Ver.* — gensericho *Vat.* — 6 factos *Par.* — 7 noua re enim uera *Ver.,* re enim uera *Vat.,* noua enim uere *Par.* — 11 eutycen *Ver.,* eutychin *Vat.,* euthicen *Par.*

2) Canonem paschalem a Prospero editum esse negandum est. Gennadius haec videtur scripsisse male memor opinor epistulae Victorianae: certe eiusmodi laterculi alibi vestigium nullum reperitur.

MAFXZ: hucusque Hieronymus presbyter ordinem praecedentium digessit annorum: nos quae consecuta sint adicere curavimus.
V: hucusque Hieronymus: exhinc Prosper secuta subiunxit.
R: incipit ex chronicis Tyronis Prosperi chronicorum Eusebii temporibus praetermissis.
partis a Prospero adiectae. *H* (*v. p.* 266) *ante Prosperum:* hucusque Hieronimus ordinem praecedentium digessi sunt [*sic*] annorum: nunc ea quae secuntur a viro religiosissimo Prospero ac eruditissimo addita subponuntur: pauca ex nostro adiuncta studio. *post Prosperum:* huc usque historiam perduxit Prosper vir sanctus, licet aliqua nos eius operi quae ille omiserat ob cognitionem praeteri torum seculorum miscuerimus: abhinc nostrum utcumque (potuit *ins.* H^2) studium desudavit.
P in fine: hic finit Prosper post Hieronimum.

Labbaeus: viri clarissimi Tironis Prosperi Aquitani chronicon integrum ab Adamo ad Romam captam a Genserico Wand. rege in duas partes distributum: prima pars ab ortu rerum ad mortem Valentis cum annotatione consulum. — V. c. Prosperi Tyronis Aquitani chronicorum pars altera ab anno aerae Christianae CCCLXXIX ad CCCCLV.

Liberatus c. 2: in epitoma chronicorum Lucentii.

Victor Tonnennensis: hucusque Prosper vir religiosus ordinem praecedentium digessit annorum, cui et nos ista subiecimus.

Genuinam esse inscriptionem, quam exhibent codices *A* et Parisinus 4871, inde efficitur, quod tria, quae ad Hieronymum Prosper adiecit, exordium, laterculum consularem, auctarium ita auctor solus in ipso indice determinare potuit. consules variare secundum editiones consentaneum est. nos in indice posuimus annorum 444 et 445 servatos in libro *F.* Parisinus 4871 habet annorum 450 Valentinianum VII et 451 Adelphium (scilicet, ut dixi, nondum nuntiato de Oriente Marciano) leviter corruptos. contra quintus Valentiniani consulatus anni 440 codicum *A* aut mendosus est aut venit ex exemplari chronicorum eo anno editorum postea aucto titulo non mutato. cum ea recensio abrumpatur imperfecta in a. 443 et tam prope accedat ad eam quam imperfectam et ipsam habet liber Parisinus 4871, ut eius inscriptionem verisimile sit in illo quoque aut adfuisse aut adici debuisse.

Inter auctores, quibus ad libellum conscribendum Prosper usus est, Hieronymus non tam primarius est quam quodammodo unicus: nam eius chronica quatenus perveniunt, Prosperiana ex iis fere excerpta sunt eamque ipsam ob causam recte titulantur epitoma. eorum chronicorum codicem Prosper adhibuit similem Lugdunensis Seal. 14 sive Freheriani. subscripsi locos aliquot variantes in libris Hieronymianis ad determinandum locum quem inter eos teneat codex a Prospero usurpatus, usus notis Schoenianis F(reheriani) A(mandini) P(etaviani Leidensis) B(ernensis) R(eginae Vaticani n. 560) M(iddlehillensis hodie Berolinensis Chelt. n. 1829)

c. 135 Ioas *FAPMR Pr.*, iosias *B*
c. 151 Iohel *FAPMR Pr.*, amos *B*
c. 179 anno XXI regni Tarquinii Prisci Massilia condita *Pr.* (*AV*) *cum FPM, ad a. XXII AB, ad a. XX R*
c. 321 Caesar .. ann. IV m. VII *F (cum Oxon.) Pr. Cassiodorus,* m. VI *reliqui libri*
c. 328 prohibitae lecticis *FAPR Pr.,* prohibita electis *M,* prohibita electris *B*
c. 354 sororemque *P Pr. casu opinor consentientes,* sororem quoque *FABMR*
c. 361 ab Adam anni $\overline{\text{V}}$CC *Pr. (M solus),* ab Adam usque nativitatem Christi sunt anni VCXCVIIII *F (in margine) solus*
c. 375 per blanditias *FR Pr.*, per blandimentas *A*, per blandimenta *P*, per blanditiam *BM*

c. 140 in quis *PM*¹*R Pr.* (*M*¹), in quibus *FABM*² *Pr.* (*M*²), inter quos *Pr.* (*AV*)
c. 688. 689 Titianus *F Pr.* (*M*), Tatianus *PBMR Pr.* (*CA*), Tantianus *A: vere* Tatianus *et sic Augustinus de haer. 25 item hoc loco a Prospero adhibitus*
c. 733 filium suum *F Pr.*, filium (*om.* suum) *APBMR*
c. 755 *cet. persecutiones Christianorum numerant F M (marg.) R (marg.) Pr., non numerant APBMR*
c. 767 (Caracalla) regnavit ann. VI *F (id per aliquot annos custodiens) Pr.*, regnavit ann. VII *APBMR Cass.*
c. 866 Xystus episcopus *est in libris FR et apud Prosperum, omittunt libri Hieronymiani reliqui*
c. 949 Marcellinus ann. VIIII *F Pr., omittunt annos reliqui*
c. 999 in villa sua Spalato *FMR Pr.*, in villae suae palatio *APB*
c. 1070 Constantii] *FV Pr.* (*M*), constantis *APBMR*, constantini *Pr.* (*A*).

Alio loco Hier. 2352 quem Prosper c. 1044 ita reddit: *Nazarii rhetoris filia [Eunomia Christiana virgo] in eloquentia patri coaequatur* cum verba uncis inclusa absint et ab aliis Hieronymi libris et a Freheriano, sed reperiantur in Londiniensi n. 16974 (infra p. 366), Prosper ea non inseruit, sed in exemplari Hieronymi quod adhibuit invenit. unicum quod praeterea deprehendi eius generis additamentum c. 569: *Plinius Secundus Novocomensis insignis orator [dum invisit Vesuvium] periit* utrum similem originem habeat an hoc certe de suo addiderit compilator, nescio.

Epitomen *V* infra p. 377 n. 2 diximus uno loco corruptelam codicum Hieronymi *AP* in textum Prosperianum intulisse.

Ad Hieronymi chronica adsumpsit Prosper, curans, ut supra vidimus, non tam res saeculares quam litigia de religione, Augustini sui libellum ad Quodvultdeum episcopum Carthaginiensem de haeresibus, inde ad haereticos apud Hieronymum nominatos eorum opiniones vel ut ipse ait errores adscribens et ad verbum fere hunc quoque auctorem expilans, quamquam diffusas has explanationes et a chronicorum brevitate abhorrentes librarii passim breviaverunt. in capite de Origene c. 808 adhibuit eiusdem Augustini libros de civitate dei, eo motus quod eos Augustinus ipse adlegat in commentario de haeresibus.

Praeterea supra iam p. 254 vidimus a passione inde eum laterculum consularem talem, qualem chronica Italica exhibent, chronicis inseruisse. duo sola facta quae in parte Hieronymiana habet ab Hieronymo aliena, passionem Perpetuae c. 757 et translationem Timothei c. 974, una cum laterculo ex iisdem fastis sumpsit: unde p. 251 iam collegimus laterculum eum a Prospero lectum esse talem fere, qualem nos quoque habemus.

In summa re minore studio et diligentia liber conscribi vix potest quam hunc conscripsit homo Aquitanus. si excipias, quod imperatorum laterculum aetatis Diocletianae adauxit (c. 970. 980. 986. 990) et epochas ante Abramum ex Genesi adiunxit, quod inventum in ipso operis indice enuntiavit, ex tribus illis libellis unum ita fecit, ut, cum ipsos habeamus, Prosperianum impune abicere liceat, ut abiecerunt eum plerique posteriores prae Hieronymianis ipsis.

In narrandis rebus a. 379—455 auctorem non maiore diligentia versatum esse inde intellegitur, quod in paparum laterculo continuando ne annos quidem adscripsit, sed post Hieronymum nuda nomina posuit. nihilominus in hac parte utilis est usus aut chronicis hodie deperditis aut sua rerum notitia. inter illa dubium non est primum locum tenuisse chronica Italica, quorum haec pars admodum imperfecta ad nos pervenit. at quae versantur in controversiis de fide iis, quae tum in Galliis potissimum agitabantur, sine dubio veniunt a Prospero ipso, sicut alia quoque complura. sed mittemus has

disquisitiones utpote non ab editore, sed a rerum gestarum enarratore et diiudicatore tractandas.

Libellum auctor ad exemplum Hieronymi ita ordinavit, ut generationum et regnorum enumeratio itemque a passione inde ab ipso additi consules et alia quaedam potiora textum constituerent, his memorabilia varia adderentur. ad secundum genus pertinent commata quaecumque aut certum annum praescriptum habent *anno illo regni illius* aut formulam *eo tempore* similemve, qua indicatur rem de qua agitur per illud spatium evenisse: quamquam in hac formula cum libri admodum varient, saepenumero incertum est librarii utrum addiderint eam an sustulerint arbitrio suo. hae indicationes respondentes Hieronymi spatio historico an apud Prosperum quoque certum locum adsignatum habuerint, quaeritur. videntur fere in margine altero utro ab auctore collocatae fuisse; sed fieri potest, ut auctor praeterea adnotationibus quibusdam in textu locum dederit distinguens eas scriptura diversa. utut est, debuimus nos a textu distinguere quidquid pro adnotatione exhibent libri *MCAO* licet diversa ratione id significantes, qua de re infra in codicum recensu exponetur. sane dubium non est vel in iis libris discrimen id imperfecte repraesentari nec paucis locis adnotata ab auctore ibi in textum recepta esse. nos in editione adnotationes, scilicet de quibus per libros constaret, a textu ita distinximus, ut indicatum est p. 342. ceterum de Prosperi chronologia ut recte iudicetur, diversitas adnotationum non neglegenda est: nam in textum recepta ut ordinem temporum vel certe Hieronymianum presse sequuntur, adnotationes passim neque sola librariorum auctorisve culpa, sed secundum ipsam operis institutionem ab eo ordine recedunt: exempli causa quod inter c. 267 = Hier. Abr. 1845 et c. 270 = Hier. Abr. 1857 interponuntur capita pertinentia ad Hieronymiana a. Abr. 1869. 1865. 1867, id non ex errore auctoris repetendum est, sed ex forma commentarii.

Annorum a mundi initio ad sua tempora ordinem continuum quamquam Prosper ex Hieronymo adsumpsit et per adiecta tempora continuavit generationibus et regnis singulis numerum annorum adscribens, summas eorum annorum neque per annos mundi enuntiavit, ut postea fecit Isidorus, neque binaria computatione ea, qua Hieronymus utitur, scilicet annis Abrahae nati adscriptis a principio chronicorum per singula decennia, item a principio Olympiadum Romanarum a. Abr. 1241 adscriptis iis per singula quadriennia. ipsas illas generationum regnorumque epochas Hieronymianas Prosper ita contraxit, ut ex pluribus una sola remanserit. ita quae adnotantur facta, apud Prosperum non ad annos certos rediguntur ut apud Hieronymum omnia, sed ad passionem usque tantummodo ad regna. exempli causa cum Hierosolyma a Pompeio capta Hieronymus adsignaverit anno Abrahae 1950, Olympiadis 178 anno secundo, Ptolemaei Dionysii Alexandriae regnantis anno 11, Iudaeorum regis Hyrcani II primo, inde Prosper nihil retinuit nisi capta esse Hierosolyma regnante Ptolemaeo Dionysio: certum annum raro determinans epocha diserte adiecta, ut exempli causa Capitolium a Gallis captum esse ait c. 210 anno Artaxerxis Mnemonis XV. a passione inde lege operis mutata facta quae affert ut apud Hieronymum ad annos imperatorios, ita apud ipsum rediguntur ad consules latereulo eorum inserto. exempli causa quae sub Severo Alexandro narrantur cum apud Hieronymum discripta sint per annos regni eius, Prosper ea discripsit per consulum paria, tribuens pariter atque Hieronymus Alexandro annos XIII, sed inter tempora regni vera et annos imperatorios ut diserte Cassiodorus: *Decius regnavit anno uno mensibus tribus, quantum ad consules autem annum unum* similiterque in Gallo, ita Prosper quoque distinguit. iis annis 'a passione domini', ut appellantur in antiquissima epitome Vaticana, sive consulatibus numeros quoque auctor adscripsit. scilicet cum reliquae annorum numerationes in codicibus inventae a librariis adiectae sint, nempe annus mundi ad p. Chr. 379, a quo Prosper ipse incipit, *VDLXXX* adscriptus est in codice *P* omnino adscitus ex Hieronymo.

annos Abrahae addunt decimo quoque anno codices *F* et *R*ᵖ, item *X* continuantes ita numeros Hieronymianos.

olympiades similiter adiecit codex *R*ᵖ.

annum ab urbe condita unum *MCLXII* adnotant codices *A*ᵗᵘᵛ*H* ad a. 409 vel 406 (cf. c. 1230), id quod pendet ab adnotatione anni millesimi c. 838.

annos Christi adscribunt ad c. 1076 et ad caput interpolatum de schismate post c. 1132 soli libri *A*ᵗᵘ.

annum passionis per singula decennia adscriptum fuisse in archetypo declarat index subiectus, in quo ubi nota *A* adscripta est, scito aut unum exemplar aut plura sub ea littera comprehensa numerum habere.

a. 50 XX (c. 425) *A*
a. 58 XXX (c. 442) *A*
a. 71 XL (c. 462) *A*
a. 102 LXX (c. 534) *A*
a. 119 XC (c. 575) *A*
a. 131 C (c. 603) *A*
a. 140 CX (corruptum in *ex:* c. 623) *C*
a. 149 CXX (c. 646) *A*
a. 159 CXXX (c. 658) *A*
a. 167 CXL (c. 675) *A*
a. 179 CL (c. 704) *C*
a. 186 CLX (c. 718) *C*
a. 197 (c. 742) *C,* a. 198 (c. 744) *A* CLXX
a. 207 CLXXX (c. 760) *A*
a. 217 CXC (c. 779) *A*
a. 226/7 CC (c. 802 *post* Albino et Maximo) *M hoc solo loco annum adnotans*
a. 247 CCXX (c. 837) *AC*
a. 254 (c. 862) *A,* a. 255 (c. 863) *C* CCXXX
a. 264 CCXL *CA* (c. 885 *ante* [gallie]no et)
a. 285 CCLX (c. 936) *A*
a. 296 CCLXX (c. 952) *CA*
a. 306 CCLXXX (c. 973) *CA*
a. 317 CCXC (c. 1002) *C*
a. 327 (c. 1021) *A* RCCC, *item* (*ante* c. 1022) *C,* a. 334 (c. 1039) *O*
a. 337 CCCX (c. 1047) *AC*
a. 347 CCCXX (c. 1073) *AC*
a. 357 (c. 1100) *A,* (c. 1101) *C* CCCXXX
a. 367 CCCXL (c. 1134) *ACV*
a. 377 CCCL (c. 1159) *A*
a. 385 CCCL[X] (c. 1185) *O*
a. 388 CCCLXI 'a passione domini' (c. 1190) *V*
a. 397 CCCLXX (c. 1209) *A,* a. 395 (c. 1202) *O*
a. 407 CCCLXXX (c. 1231) *A,* a. 403/5 (c. 1224. 1226. 1227) *O*
a. 417 CCCXC (c. 1262) *A,* a. 415 CCCLXX[XX] (c. 1255) *O*
a. 425 CCCXX/// (c. 1287) *O*
a. 427 CCCC (c. 1293) *A*ᵗᵘ
a. 437 CCCCX (c. 1325) *A*
a. 445 CCCCXX (c. 1354) *O.*

In textu constituendo nos numeros eos, quos vere Prosper posuit, non decimo quoque anno solo, sed per singulos annos adscripsimus, codicum autem numerationis vestigia ex apparatu semota hoc loco composuimus.

Iam videamus de chronologia ipsa Prosperiana.

Annos colligi ait auctor in computatione primae editioni subiuncta (c. 1312) *usque in consulatum Theodosii XIIII et Maximi* (p. Chr. 433) *a XV Tiberii anno et passione domini* numero CCCCVI, eandemque numerationem confirmant numeri supra ex codicibus diversis relati pleni quidem in nullo traditi et passim loco moti, sed ut de genuina collocatione dubitare non possis. at ipsos consulatus ubi numeramus, inveniuntur esse uno plus CCCCVII, neque ullus est inter eos, quem recte deleas. numeri adscripti cum a consulatibus traditis differre incipiant inter a. 337 et 347, potest in dubium vocari consulatus c. 1069 (notatus a nobis CCCXVII[b]) *Constantio IIII et Constante III* eo quoque nomine suspectus, quod in hac parte fastorum extrema ceteroquin emendata unus abundat perperam interpositus inter a. 344 et 345 et rediens suo loco sub a. 346 forma diversa *post cons. Amanti et Albini.* nihilominus venit ab auctore: nam non solum habent eum libri omnes, sed etiam qui Constantio II tribuuntur anni XXIV, omnino recte, eum requirunt. neque mala fraude a Prospero videtur interpolatus esse, cum supra (p. 255) viderimus ex laterculis tribus similibus duos, scilicet Vindobonenses posteriores et Barbari, interpolationis ex Prospero nequaquam suspectos, eodem loco eum exhibere. denique Victorius, qui biennio post editionem postremam chronica haec adhibuit, habuit laterculum Prosperianum sic ut diximus mendosum. itaque mera neglegentia in numerandis per decennia consulatibus hunc auctor praeteriit et evenit ita, ut Prosper annos numeret CCCCVI, consulatus ponat CCCCVII. id quod, cum in archetypo numeri per decennia sola adscripta essent, facile latere potuit.

Ad exemplum Hieronymi Prosper singulis imperatoribus cum annos imperii adscripsit adiectis passim mensibus, aliquoties etiam diebus, tum certum annorum numerum ita tribuit, ut ubi enuntiantur menses et dies, nulla certa lege modo abiciantur, modo computentur pro anno integro. summa efficitur apud Prosperum Hieronymiana non simplici compilatione, sed callida arte differentiis celatis magis quam exaequatis. Hieronymus cum ordiatur a Christi praedicatione sive ab anno Tiberii XV ut ait vel potius XVI (nam re illum excludit), Prosper ait indidem se incipere, sed duplici errore non solum credit annos se ponere passionis, sed etiam Tiberii annos post passionem numerat non octo, ut fecit Hieronymus, sed decem, quamquam imperium Tiberianum cum Hieronymo facit annorum XXIII. in sequentibus imperiis quoque computandis aliquoties ab Hieronymo differt, sicut ostendit tabula subiecta.

	Hieronymus			Prosper	
Tiberius	8			10	+ 2
Vespasianus	10			9	— 1
Titus (a. 2 m. 2)	2		(a. 3 m. 2)	3	+ 1
Traianus (a. 19 m. 6)			(a. 19 m. 7)		
Pius	23			22	— 1
Caracalla	7	(*Freh.* 6)		6	— 1
Decius	1			2	+ 1
Tacitus	1			—	— 1
(Galerius)	1			2	+ 1
Constantius II	24			23 [1])	— 1
Iulianus	2			3	+ 1
Valentinianus I	15			14	— 1

1) Sic in computo numerat, quamquam supra vidimus consulatus eum posuisse XXIV.

Ita cum accedant anni sex, decedant totidem, summa ab exordio Christi ad exitum Valentis, quae apud Hieronymum est 351, apud Prosperum secundum numerationem ab ipso adscriptam eadem est: nam ut in adnotatione diximus, computationem, quam Prosper primae editioni subiecit (c. 1312—1318), ex Hieronymo ita transtulit, ut ad numeros ab eo positos annos adiceret 55 (379—433) fierentque ita anni mundi ex Hieronymianis 5579 apud Prosperum 5634, Abrahae ex Hieronymianis 2395 apud Prosperum 2450, Christi ex Hieronymianis 351 apud Prosperum 406 pulchro consensu. scilicet compilator Hieronymi cum aut ob causas nescio quas aut meris erroribus [1]) decem imperiorum annos immutans addidisset quattuor, dempsisset sex, ut defectu expleto ad Hieronymianam summam perveniret, Tiberio pro octo annis decem adsignavit, quamquam ita Christi vel exordia vel adeo passionem anno Tiberii adsignavit XIV.

Hinc de laterculo consulari iudicium faciendum est. anni imperiorum cum apud Hieronymum numeris significentur, Prospero placuit eos significare consulatibus, id quod per se recte fieri potuit. sed cum Prosper adhibuerit tam imperiorum laterculum nequaquam emendatum et ab ipso, ut modo vidimus, non uno loco vitiatum et interpolatum, quam consularia ea de quibus supra p. 254 in Italicis exposuimus passim corrupta, ex parentibus prodigiosis monstrum informe natum esse consentaneum est, neque mirandum secundum has tabulas Diocletianum post abdicationem consulem processisse bis et multis aliis locis similiter consulatus pugnare cum rerum veritate. sed ad inscitiam accessit peccatum gravius. scilicet quod Prosperi laterculus consularis annis ex laterculo imperatorio effectis 351 ita respondet, ut uno solo loco eos excedat, aut miraculo effectum est aut fraude. supra l. c. ubi exposuimus de naevis qui proprii sunt consularium Prosperianorum, vidimus de suo eum adiecisse consulatum aut nullum aut unum tantum idque culpa magis quam fraude (nam *Anniano et Maximo* ante consulatum verum a. 227 *Albino et Maximo* inseri potuit dittographia non fraudulenta), abiecisse consulatus veros numero septem: hoc igitur remedio eo pervenit, ut consularia tradita numerum annorum requisitum aliquatenus aequarent.

Anni imperatorum ad exemplum Hieronymi numerantur in solo libro *R* consulatibus ita distributis:

Gratianus	I—VI	a. 379—384
Valentinianus II	I—VIII	a. 385—392
Theodosius I	I—III	a. 393—395
Arcadius	I—XIII	a. 396—408
Honorius	I—XV	a. 409—423
Theodosius II	I—XXVIII	a. 424—451
Marcianus	I—VII (R^v) vel VIII (R^p)	a. 452— . . .

Extremi numeri *in* R^v turbati sunt: ad a. 449 numerus non adscribitur, a. 451 *(Marciano et Adelfio)* primum factus est Marciani primus, deinde emendando Theodosii XXVIII: a. 455 pro IIII et V numeratur: a. extremus (*Ardabure et Maximiano* falso) sine numero relictus est. hanc numerationem patet librarii esse Hieronymianam continuantis.

Consulatus a principio partis Prosperianae ex ordine numerant *FPXZ* efficientes ita extremum librorum *FP Valentiniano et Nomo* p. Chr. 445 LXVI, librorum *XZ* (praeterito anno 454) *Valentiniano VIII* p. Chr. 455 LXXV.

Cyclos paschales cum recepta doctrina a Prospero primum annalibus insertos esse statuat (Ideler chronol. 2, 272), e contrario verisimile est ipsum ab iis abstinuisse:

1) Quod omissus est Tacitus, coniunctum est sine dubio cum omisso consulatu a. 276.

nam refragantur libri scripti. quorum qui non habent partem antehieronymianam, eos ad a. p. Chr. 382 non adscribere quarti cycli finem et quinti exordium cum possit eo explicari, quod absunt cycli a chronicis Hieronymianis, ex duabus familiis Prosperi integri altera, nempe Mediceus cum suis, et ipsa cyclorum eorum ne vestigium quidem ostendit. adsunt in altera, scilicet nostris *A*, item in codice Bruxellensi (*C*) ex duabus familiis contaminato sic:

ad a. 46, Prosperi 16 (*C*) *vel 50, Prosperi 20* (*A*): incipit cyclus paschalis, qui annis constat LXXXIIII et post annos LXXXIIII ad eandem legem revertitur *C* — paschalis cycli ratio ab his consulibus incipit, peragens annos LXXXIIII et ad eandem legem revertens *A*. *item ad a.* 47: initium cycli primi *A*

ad a. 131, Prosperi 101 (*A*) *vel 134, Prosperi* 104 (*C*): finis cycli primi et sequentis exordium *AC*

ad a. 213, Prosperi 186: finis cycli secundi et initium tertii *AC*

ad a. 298, Prosperi 271: finis cycli tertii quartique principium A^{tu} (*non* A^{rs}) *C*

ad a. 382, Prosperi 355: finis cycli quarti et exordium quinti *AC*

Addi potest quod auctor saeculi sexti extremi Gennadius c. 88 (supra p. 346) inter quattuor cyclorum auctores Victorio anteriores Prosperum numerat. nihilominus cycli hi videntur insiticii esse. nam cum facile appareat, cur diasceuasta posterior eos addiderit, commata haec ex continuo scripturae ordine cur librarius sustulerit et quomodo id ita perficere potuerit, ut ne indicium quidem in alterius familiae libris remanserit, parum intellegitur. accedit quod consularium Italicorum, quibus Prosper usus est, exemplaria pleraque item cyclis destituta sunt (supra p. 256). videtur igitur auctor ne in postrema quidem editione a. 455 cyclorum mentionem fecisse. mature tamen cyclicas adnotationes adiectas esse inde intellegitur, quod cycli Prosperiani non a passione ordiuntur, id quod a medio saeculo V in usum venit, sed proficiscuntur a cyclo annorum LXXXIV 299—382, qui obtinuit per saeculum quartum et quinti partem priorem [1]), inter illos annos compositus et ab eo translatus, quatenus fieri potuit, ad saecula anteriora. ad hunc cyclum si interpolator annos passionis Prosperianos aptavit, cyclos obtinuerit necesse est hos: 20/103 — 104/187 — 188/271 — 272/355, neque nimium a libris scriptis numeri hi recedunt.

Sequitur recensus librorum scriptorum.

Spirensis codicis Prosperi integri meminerunt Aegidius Bucherius (de doctr. temp. *Spirensis* a. 1634 p. 136 cf. p. 211): 'integrum (chronicon Prosperi) Spirae nuper repertum 'Chiffletius noster brevi editurus est' et Albertus Miraeus (a. 1639 ad Gennadium c. 84

1) Fasti consulares Chronographi a. 354 (supra p. 50 seq.) ad consulares annos cum adnotant et bissexta et menses lunares et dies hebdomadis, viam ita parantes ad paschata secundum ecclesiae regulas determinanda, in ea re cyclum sequuntur annorum LXXXIV, quem haec antiquissima testatio ostendit medio saeculo quarto iam in usu fuisse. etiam secundum prologum Coloniensem scriptum a. 395 ex a. 299 *accipit computum cyclus* (Krusch *Studien* p. 227 seq.) et cyclus is primus est (l. c. c. 15), quamquam per eosdem cyclos nihil impedit quominus retro perveniatur sive ad primos consules, ut fecit chronographus a. 354, vel adeo ad mundi creationem, ut placuit auctori prologi Coloniensis. laterculus denique paschalis Ambrosianus (Krusch *Studien* p. 236) scriptus a. 467 primum cyclum orditur a consulibus a. 298. a cyclo a. 298—381 hanc computationem ordiri inde confirmatur, quod apud Chronographum a. 354 solius eius cycli lunae cum veris satis conveniunt (Ideler *Chronol.* 2, 240). ceterum cum alii cyclos ordiantur ab a. 298, alii ab anno 299, duo primi cycli fluctuant inter 298—381. 382—465 et 299—382. 383—466. cyclum hunc ecclesiae Romanae proprium fuisse notum est; secundum tractatum inscriptum *ratio paschae* scriptum anno ut videtur 427 (infra editus est cum Victorio Aquitano) *computus Romanorum* coepit *ex die kal. Ian. Antonio et Syagrio cos.* (p. Chr. 382). Paschasinus Lilybitanus ad Leonem papam a. 443 (Leo ep. 3 Ball.; Krusch *Studien* p. 245 seq.): *Romana supputatio . . . cyclo concluditur, cuius ipse de quo agitur* (p. Chr. 444) *erit annus sexagesimus tertius, qui coepit consulatu Antonii et Syagrii* (p. Chr. 382).

apud Fabricium bibl. ecclesiast. a. 1718 p. 38): 'tertia (chronicorum Prosperi) et postrema editio fuit ea, quae ad captam a Genserico urbem . . . protenditur, quam ex 'basilicae cathedralis Spirensis ms. codice Petrus Franciscus Chiffletius soc. Iesu theo-'logus brevi, ut spero, publicabit'. spes ea fefellit, sed quod Chiffletius promiserat praestitit Labbaeus in nova bibliotheca mss. (Parisiis 1657) vol. 1 p. 16—56 chronicis Prosperi integris editis, monens in praefatione partem antehieronymianam nondum factam iuris publici edere se 'ex pluribus codicibus calamo exaratis', posteriorem auctiorem et emendatiorem quam adhuc vulgata sit. illorum codicum alterum esse hodie Berolinensem Cheltenhamiensium n. 1879 infra videbimus: alterius hodie deperditi collationem Labbaeus ad eundem in margine adscripsit, neque dubium est eum ipsum fuisse Spirensem. ad-
L^s scriptionibus illis, nobis L^s quatenus utilitatem habent a nobis relatis in apparatum aliquantum proficitur in lectionibus libri deperditi recuperandis: sed adhuc cautione opus est in adhibendis Labbaeanis et nequaquam suppeditant eae Spirensis libri notitiam certam et plenam. Labbaei adscriptiones ut plurimis locis ea addunt quae in codice familiae *A* omissa habet Mediceus omnino gemellus Spirensis illius cum recepta in editionem Labbaeanam (c. 569. 570. 577. 1076 cet.) tum non recepta (ut c. 309. 310. 328), ita non pauca in editione ex eodem omnino libro adlata, maxime longiores loci, in his prima (nam A^u Labbaeanus incipit a c. 28) Labbaeus sine dubio ad Spirensem expressit. ea quoque quae leguntur in Labbaei auctario ('auctarium de variis haeresibus nec non diversae lectiones ex aliis codicibus mss. collectae') in adscriptis desiderantur. ita carere non possumus editione ad Spirensis notitiam explendam. etiam magis turbant coniecturae a Labbaeo non solum in editionem, sed in adscripta quoque illa nullo discrimine inlatae, ut c. 231, quod deest in *M, umiros,* quod est in *A,* corruptum ex *Umbros,* Labbaeus in codice emendavit in *Samnites,* in editione in *Hernicos,* nempe coniectura duplici et pariter perversa utraque. item c. 262 *Libiam,* quod scriptum esse a Prospero libri omnes testantur, Hieronymo adhibito mutavit in *Libyssam.* omnino quamquam quibusdam locis (ut c. 736) interpolationes Labbaeanae absunt a scriptis, ita aliis non paucis (ut c. 604. 617. 734. 808. 850) in iis quoque reperiuntur. haec cum in parte Hieronymiana Labbaeani textus utilitatem minuunt, in posthieronymiana praeter duos illos libros scriptos item adhibuit editionem Pontacianam (v. c. 1199. 1363; citat eandem ad c. 1205) et maxime Duchesnianam, quam typothetis tradidit repetendam, itaque quamquam in adscriptis ad codicem excerpta ex Spirensi continuant (c. 1216. 1261. 1266 cet.), alia adscripta aliunde petita sunt (v. c. 1248), edita autem Duchesnianum textum magis repraesentat quam libri Spirensis. — Quatenus Spirensis notus est, proxime accedit ad Mediceum, de quo statim dicetur, etiam in capitum dispositione, quam eandem fuisse in utroque libro hic illic ex Labbaeanis adscriptionibus intellegitur: ita c. 916 cum in codd. *A* legatur post c. 909, Labbaeus ad c. 915 adnotavit *Rome Felix ut s(upra),* plerumque ad eiusmodi discrimina non animadvertens. errores in Mediceo deprehensi cum fere redeant in Spirensi, aliquoties hic emendatior invenitur: ita c. 614 pro vero *Tinio,* quod habet *C,* in Mediceo est *tuenio,* in Spirensi *tynio;* c. 1249 *vita exutus* recte Spirensis, *vita exceptus* Mediceus. — Medio aevo chronicorum scriptorum nullus adhibuit librum Spirensem; nam c. 1286 quae cum Spirensi consentiunt apud Hermannum Contractum, non ex Prosperi chronicis veniunt, sed ex Cassiodoranis.

M Codex bibliothecae Mediceae Laurentianae plut. 65 n. 35 (Bandini cat. codd. Lat. vol. 2 p. 752 seq.), nobis *M,* antea ubi fuerit, aliquatenus declarat adnotatio in protocollo lecta primum a bibliothecario sagacissimo Nicolao Anziani haec: 'conventus 'S. Marci de Flor. ordinis praedicatorum, quem habuit a Cosma Iohannis de Medicibus. '239 [scilicet inventarii] . . . . . banca ex parte occidentis'. intellegitur Cosmas (n. a. 1389, defunctus a. 1464) filius Iohannis (n. a. 1366, defuncti a. 1428). respondet ei inscriptioni

'repertorium sive index librorum Latinae et Graecae bibliothecae conventus Sancti 'Marci de Florentia ordinis Predicatorum' repertus nuper ab eodem Anzianio et apud eundem adservatus, ubi leguntur haec: 'in Bancho XXI ex parte occidentis. — '7. Cronica Prosperi. Eutropius de historia Romana. Paulus Orosius. alia historia 'Romana. historia de regimine et actibus Getarum. historia Caroli magni et Francho-'rum. compendium libri Apollonii. historia Longobardorum. in volumine magno albo 'in membranis.' anno deinde 1570, quo iussu Cosmae I ducis Medicei complura volumina ex S. Marci bibliotheca inlata sunt Mediceae mox publicatae, hoc quoque volumen in eo numero fuit. sed praeter supra enumerata opera, quae adhuc eo continentur, Iosephi opera in volumine infuisse fidem facit quod legitur in eius eschatocollo: 'istud volumen divisum est in duas partes et legatum et reparatum, et sunt 'in alia parte hystorie Iosephi et Egesippi: constat ligatura et reparatura utriusque 'partis de expensis et labore ~~s~~ XX'. index quoque volumini 65, 35 praepositus scriptus saeculo fere XI inter Iordanis Getica et Gregorium Turonensem, qui libri hodie sese excipiunt, interponit opera duo Iosephi. haec a volumine avulsa pars est ni fallor codex hodie eiusdem bibliothecae Laurentianae plut. 66 n. 1 (Bandini l. c. p. 781). certe in bibliotheca Laurentiana, quae iam in se recepit codices tam Mediceos quam S. Marci longe plerosque, alius nullus est, qui codici 65, 35 recte aptetur, cum hic facile eisdem tegminibus olim compingi potuerit; nam alta sunt duo volumina pariliter cent. c. 48, lata plut. 65, 35 cent. 32, plut. 66, 1 cent. 34. etiam in voluminis secundi eschatocollo quae leguntur: 'iste liber Iosephi fuit religatus manu ser Mar-'tini Munaldi de Perusio anno domini MCCCLXXXXVIII die XXVI Septembris in 'Cafagiolo' respondent iis quae de altero volumine supra exposuimus: Cafaggiolo enim villa sita in valle Mugellana ad viam, qua Florentia itur Bononiam, fuit inter vetusta praedia domus Mediceae eoque delatum volumen verisimile est Iohannem Mediceum a. 1398 reficiendum curavisse. verum est volumina duo scripta esse litteris diversis et diverso omnino loco; scilicet id de quo nos agimus aperte Gallicam vel potius Germanicam originem prae se fert, Iosephinum exaratum est litteratura quam dicunt Langobardica, quali saec. XI et deinceps utebantur Casini et Nonantulae. sed origo diversa non impedit, quominus volumina iisdem tegumentis compacta sint; e contrario ipsa illa diversitas tam latitudinis aliqua quam scripturae praeter molem nimiam facile novum dominum movere potuit, ut volumen scindi iuberet. — Haec si recte posuimus, probabile est hoc quoque volumen ut Tacitum et Appuleium et alia complura cimelia saeculo XIV exeunte Florentiam venisse ex monasterio Casinati. sed eam partem, quae Prosperi chronica complectitur, cum supra dixerimus scriptam videri in Germania, origini ei bene convenit cum quod codex huius aut gemellus aut potius parens olim adservabatur Spirae, tum quod in binione volumini praefixo legitur Notkeri ad Landpertum epistula de loco quodam Martiani Capellae (cf. Bandini l. c.) edita apud Canisium ant. lect. vol. 5 p. 739 et alibi, omnino Transalpinis magis nota quam Italis eius aetatis viris doctis. Iosephi libri origine qui videatur Casinates quamquam quo tempore scripti sint definire arduum est, a peritis magis XI quam X saeculo tribuuntur. alterum volumen ex Germania adlatum in Italiam exaratum esse a pluribus scribis peritis omnibus et idoneis neque opinor tempore magnopere distantibus, saec. X exeunte vel ineunte XI scriptura ostendit: principium, cui chronica Prosperi subiuncta sunt, scriptum esse sub pontificatu Iohannis XIII (965—972) ex iis colligitur, quae de laterculo pontificum mox adnotabuntur. fortasse volumen ex parte Casinum adlatum est, ex parte ibi exaratum iussu Desiderii abbatis, qui postea papa factus est Victor III (1058—1087): nam et in laudibus eius (*neues Archiv* 10, 356) legimus haec: 'Boreas solet ardua quot quot foliis iuga 'spargere tot tot titulos hic tulit variorum varia ex regione librorum' et inter libros

iussu eius scriptos, quos recensent chronica Casinatia (MG. SS. 7, 716), adest 'Iosephus de bello Iudaico'.

Duae partes hodie separatae quomodo antiquitus coniunctae fuerint, index declarat supra citatus scriptus in binione praefixo saeculo fere XI; in quo binione quae praeterea leguntur astronomica grammatica arithmetica varia, gradus consanguinitatis, excerpta ex decretis pontificum Bandinius l. c. diligenter recensuit. volumen a capite mutilum fuit vel eo tempore, quo index ille conscriptus est; is enim incipit a Prospero praetermisso laterculo pontificum, ideo opinor, quod eius qui indicem confecit non vidit nisi eas quae adhuc extant reliquias. post mutilationem ante divisionem quid quo ordine continuerit, iam enarrabuntur.

1. plut. 65, 35 f. 3, quod primum est quaternionis primi recte cohaerens cum f. 10. Laterculi pontificum pars extrema, incipiens sic: 'CXII. Romanus presbyter tunc sancti 'Petri ad vincula sedit men. IIII. — CXIII Theodorus sedit dies XX' et sic deinceps ad Agapitum: 'CXXVII. Agapitus sedit ann. X et men. VII et d. X', ad singulos pontifices temporibus solis adnotatis. at de sequentibus, qui sunt CXXVIII Iohannes XII (955—964) et CXXVIII Leo VIII (963—965) et, cuius creatio sola refertur, Iohannes XIII (965—972) plura narrantur edita apud Watterichium (pontificum Romanorum vitae praef. I p. XIV) aperte profecta ab auctore aequali et scribente vivo etiamtum Iohanne illo, videlicet ab ipso eo qui hanc voluminis partem scripsit. — In eiusdem folii pagina versa olim vacua relicta (ut reliqui quoque tractatus diversi in hoc corpore separantur interstitiis maioribus non scriptis) postea, scilicet saec. fere XI, scripta est epistula, quam Boemundus princeps Antiochiae aliique duces socii dederunt ad papam Urbanum II (1088—1099) incipiens 'volumus omnes et desideramus' (cf. Bandinius l. c.).

2. plut. 65, 35 f. 4—16'. Chronica Prosperi.

3. plut. 65, 35 f. 17—42. Eutropius cum auctario Pauli (cf. H. Droysen praef. p. XXX).

4. plut. 65, 35 f. 43—96. Orosius (cf. Zangemeister praef. p. XVII).

5. plut. 65, 35 f. 97—106. Iordanis Romana (cf. ed. meae praef. p. XLIX) deficiente principio spatio vacuo relicto.

6. plut. 65, 35 f. 107—116'. Iordanis Getica (cf. ibidem) deficiente fine spatio item vacuo relicto.

7. plut. 66, 1 f. 1—252 Iosephi antiquitates Iudaicae Latine versae. In f. 252 extremo adnotatur numerus quaternionum XXXIII.

8. plut. 66, 1 f. 253—336 Iosephi vel Hegesippi quem dicunt bellum Iudaicum.

9. plut. 65, 35 f. 117—124 gesta regum Francorum (cf. Krusch script. Merov. vol. 2 p. 229).

10. plut. 65, 35 f. 125—129 Einhardi gesta Karoli magni (cf. MG. SS. 2, 438).

11. plut. 65, 35 f. 129. 130 epitome historiae Apollonii Tyrii (cf. praef. Riesii p. XIV).

12. plut. 65, 35 f. 131—156 Pauli diaconi historia Langobardorum (cf. Waitz script. Lang. praef. p. 34).

Haec qui composuit homo Germanus saeculi X corpus quodammodo formare voluit scriptorum rerum gestarum quorum sibi copia esset omnium, pertinetque id ipsum ad genium eius saeculi recte aestimandum honorandumque. in quaternione uno pluribusve qui in principio desiderantur si qua posuit praeter laterculi pontificum principium, ea quae fuerint nemo hodie divinabit.

Inscriptionem et subscriptionem chronicorum Prosperi supra p. 316 rettulimus. ad formam libelli quod attinet, librarius duplici genere scripturae usus distinxit textum litteris maioribus scriptum ex ordine decurrentem et scholia textui ita interposita, ut et litteris minoribus et brevioribus versibus, qui non pertingerent ad paginae latus sinistrum, denique prima littera maiore miniataque a textu distinguerentur. — Emendata sunt Prosperiana a manu diversa, sed eiusdem fere aetatis quamque verisimile est ipsum illum quo librarius usus est codicem denuo adhibuisse; certe pluribus locis omissa emendator recte explevit neque quicquam adnotavit, quod ducat ad archetypum diversum et inde petitam lectionis varietatem. quapropter emendationes manus eiusdem (M^b) et manus secundae (M^2) eundem fere locum in crisi facienda obtinent.

Exemplaris Medicei chronicorum Prosperi tria apographa extant haec:

1. Codex hodie Romae in bibliotheca Victorii Emanuelis n. 1267, scriptus saec. XI Nonantulae (nam eadem manu scriptum folium ex Gregorii homiliis hodie insertum codici Vict. Em. n. 1372 librarios nominat Oddonem Silvestrem Sigezonem monachos Nonantulanos), saec. XVII cum aliis Nonantulanis a patre Hilario Roncati translatus est Romam in bibliothecam monasterii S. Crucis n. 33, ex qua venit in publicam (Bethmannus apud Pertzium *Archiv* 12, 396; cf. item Pabst *neues Archiv* 2, 45). post Gregorii magni homilias (f. 1—234') et Hieronymi libellum de viris illustribus cum auctario Gennadii (f. 235—259), cui subscribitur carmen: 'accipe quaesitum praesul sanctissime 'librum De numero patrum lectis de patribus actum Quo tibi summe datam nostri fa'mulaminis arram Et tu servorum nostri memor esto tuorum', sequuntur f. 260—280 chronica Prosperi. subiungitur f. 280 'adbreviatio chronicae' de sex aetatibus finiens in a. 42 Karoli magni. — Descriptum esse ex libro hodie Mediceo et Bethmannus dixit et mihi constabat collato utroque. nam et archetypi scripturae genus duplex aliquoties librarius retinuit scholiis exaratis litteris minoribus et lectio vel in minimis concordat, nisi quod passim Sessoriani libri scriptor lituris factis archetypi mendas emendavit. verba c. 38: 'Iacob . . . servivit apud Laban annis VII' librarius auxit ita: 'annis 'quattuordecim pro uxoribus et pro ovibus annis septem'.

2. Codex hodie Romae in bibliotheca Corsiniana n. 122, antea Petri Philippi Pandulfini, scriptus in membranis saec. XV (cf. Bethmann *Archiv* 12, 393). post Prosperum sequitur Eutropius cum auctario Paulli sumptus sine dubio ex eodem archetypo. — Descriptus est item ex libro Mediceo; quae in eo litteris minoribus exarata sunt, hic distinguuntur minio. evanida vel lectu difficilia aliquoties omissa sunt spatiis vacuis relictis.

3. Codex hodie Vindobonensis n. 3126, olim historiae profanae n. 477 (Endlicher catal. n. 389) scriptus in chartis saec. XV. extrema parte collata hunc quoque deprehendi descriptum esse ex Laurentiano.

Lemovicensis (Limoges) bibliothecae publicae n. 1 saec. XII aliquando fuit apud *Y*
episcopum Lodovensem (Lodève in provincia Narbonensi), ut testatur inscriptio in protocollo: *iste liber est fratris Petri Guidonis ordinis praedicatorum, quem habuit ab avunculo suo domino episcopo Lodovensi* (non *Lodonensi*, ut edidit Pontacus); deinde (teste Pontaco praef. p. 28) cum repertus esset in officina bibliopolae cuiusdam Lemovicensis, inlatus in bibliothecam collegii societatis Iesu Lemovicensis et a provinciali eius Alexandro Georgio ante a. 1604 cum Pontaco communicatus, iam adservatur, ut supra dixi, in bibliotheca publica eius oppidi (cf. *catalogue des mss. des bibl. publ. de France* vol. 9 a. 1888 p. 448). continentur eo volumine, quod totum scriptum esse eodem tempore probabiliterque adeo ab eadem manu vir peritus Henricus Omont adserit, Prosper tam decurtatus quam integer. scilicet in codicis parte priore (*Lo. Pontaci*) deficiente principio post extrema capita librorum Hieronymi adversus Iovinianum (incipit l. II c. 28 *sed de caelorum mansionibus et aeternis tabernaculis*) sequuntur

chronica Hieronymiana inscripta sic: *in hoc corpore continentur chronica Eusebii Hieronimi et Prosperi.* adsunt praefationes duae et quod raro reperitur in libris scriptis exordium (Schoene app. p. 43 seq.), in his locus praeterea in solo fortasse Freheriano libro servatus p. 44, 34 *et factum est* et quae sequuntur, sed quaternione amisso desunt et extrema pars exordii post p. 45, 17 *quem occidit Cayn* et principium chronicorum, quae iam incipiunt a. Abr. 103 verb. *Siciniorum XXXIIII.* post chronica Hieronymi, quae finiunt f. 154 in *sepultura quoque caruit,* sequuntur f. 154—164 quae Prosper addidit, de quibus (nobis *X*) infra dicetur p. 367. pars posterior, scripta, ut diximus, ab eodem librario, sed quaternionibus seorsum numeratis, praeter chronica Isidoriana proposita hic sub nomine Mileti, quae volumen finiunt, Prosperiana continet. ea integra vidit Pontacus inscripta ut ait (praef. p. 28): *chronica Prosperi Aquitanici et episcopi Regini:* iam quaternione primo amisso qui hodie primus est signatus *b* incipit a verbis c. 904 *et uoldumiano.* liber eiusdem ordinis est atque Mediceus et Spirensis (v. c. 1010 1026. 1056 cet.), descriptus fortasse pariter atque Mediceus ex Spirensi: notabilis est c. 1364, 11 archetypi lectio *ficia* servata in Mediceo manu prima, correcta in eodem a manu secunda in *fiducia* recte, in Lemovicensi male facta *officia.* consentiunt duo libri plerumque etiam in minoribus erroribus et ita invicem se confirmant; ubi discedunt, Lemovicensis plerumque Mediceo inferior est, ut c. 1064, 2 pro *partium erat* Mediceus habet *partiuierat,* Lemovicensis corruptela aucta *parti erat.* at hic illic praestat Mediceo, ut c. 1092—1094 in eo adsunt plena et c. 1328 habet *principem* recte. adhibuit librum Pontacus a. 1604 (v. p. 375), apud quem significatur *Lod.,* nec diversus est opinor quem sub nomine Sirmondiani adlegat Duchesnius a. 1636 (v. p. 375). nam apud eum quae leguntur non inventa in Chiffletiano, nobis *C* (v. p. 366), ut sunt loci c. 1375, 20 et c. 1376, 5—11, itaque ad eum quem praeterea usurpavit Sirmondianum referenda, ex nostris habent soli libri tres Mediceus Havniensis Limogiensis, quorum duos illos Sirmondus vix adhibere potuit, potuit Limogiensem eodem tempore a Pontaco usurpatum. accedit, quod verba c. 1373, 13 *intra palatii penetralia* quae ex his et primus et tertius habent, non habet Limogiensis, absunt item a Duchesnio et propterea etiam a Labbaeo, et quod c. 1371 corruptela *Theodorici* pro *Theodoris* inventa in solo Limogiensi apud eosdem redit. — Librum nostra causa missum Parisios ibi excussit amicus P. F. Girard.

Fris. Prosperiani chronici codicis saec. VIII folia duo cohaerentia intermediis amissis et multis locis hiantia vel evanida facta reperta sunt adglutinata codici olim Frisingensi n. 21 sive Monacensi n. 6221 saec. XII, iam signata n. 29022[e]: supersunt in folio priore c. 1294, 6 editionis nostrae a verbis *quae [uti navibus nesciebat]* ad c. 1310, 2 *militum dignitate,* in folio posteriore a c. 1352, 2 verb. *fuit ob cuius reveren[tiam]* ad c. 1364, 2 verb. *cogit in bellum.* repperit ea et dixit de iis Thomas in actis academiae Monacensis minoribus a. 1869 vol. 1 p. 3 et in catalogo bibliothecae edito sub n. 6221. ipsis foliis examinatis repperi librum simillimum fuisse nostris *MY,* quamquam hic illic conspirat cum aliis, ut habet c. 1306 *damnantur* cum *HAZ.* utilitas harum reliquiarum cum nulla sit, nolui in iis immorari: permulta cum desint hiatibus intercepta, de lectione fragmenti ex silentio apparatus scito non constare.

Codicis deperditi (nobis *A*) extant apographa quinque haec:

A[r] 1. Florentinus Laurentianus S. Marci 638, nobis *A*[r]; in monasterii bibliotheca fuit '151 de 18° banco ex parte orientis' (cf. Zaccaria iter litterarium p. 53; Bethmann apud Pertzium Archiv 12, 727). ad S. Marci monasterium venit cum libris Nicolai de Nicolis; is unde traxerit, nescitur, sed sine dubio hic quoque liber ex Germania Galliave in Italiam pervenit. scriptus est in membranis saeculo XI ab eadem manu totus; amissum est folium primum unum solum (nam quaterniones quinque primi numeros habent inscriptos); deficiunt item extrema. insunt haec:

q. 1 f. 2 — q. 3 f. 4′: Augustinus de mendacio (incipit a verbis c. 4. vol. 6 p. 421 ed. Maur.: 'ut eo modo falsa fides absterreat'; subscriptum: 'explicit sancti Augustini liber de mendacio').

q. 3 f. 5 — q. 5 f. 7′: 'incipit eiusdem ad Consentium contra mendacium'. finit mutilus: 'in hoc volumine disputavimus ut vix ad eius terminum' (vol. 6 p. 474 ed. Maur.) omissis verbis extremis; paginae pars reliqua vacat; subscriptio nulla.

q. 5 f. 8 — q. 9 f. 2′: Chronica Prosperiana sine nomine auctoris: inscriptio supra p. 346 relata est, subscriptum: 'expl. croñ.'

q. 9 f. 2′—3′: 'incip. epistola sancti Quodvultdeus diaconi ad sanctum Augusti'num episcopum. domino merito honorabili et vere beatissimo — sed malim 'iam gaudere dictantem quam adhuc occupare legentem. explicit' (opp. cit. vol. 8 initio una cum sequentibus).

q. 9 f. 3′— 4′: 'Incipit senis Aug. ubi se rescripsisse difficultate inngoti *(sic)* operis 'significat. dilectissimo filio et condiacono Quodvultdeus Aug. episcopus. acceptis 'litteris caritatis tuae — fac ut noverim. expl. rescriptum sancti Augustini ad 'Quodvult deus diaconum'.

q. 9 f. 4′— 5: 'Incipit alia sancti Quodvultdeus diaconi ad sanctum Augustinum 'epistola. domino merito venerabili — importunitas mereatur. explicit epistola 'sancti Quodvultdeus diaconi ad Augustinum epistola'.

q. 9 f. 5—7: 'incipit aliud rescriptum sancti Augustini ad eundem. domino sin'ceriter dilectissimo fratri et condiacono Quodvultdeus Augustinus. cum mihi 'haec scribendi offereretur occasio per Funfalem presbyterum — hi heretici 'exorti sunt'.

q. 9 f. 7 — q. 11 f. 5: 'incipiunt nomina heresium quas posuit sanctus Augustinus'. numerantur ordine ad LXXXVIIII. finit: 'quod capiti defuisset. explicit de 'heresibus liber primo *(sic)* sancti Augustini'.

q. 11 f. 5—6: 'hec vero quae sequuntur a sancto Gennadio Masiliense presbytero 'sunt posita. XC de Praedenestianis. sunt qui dicunt — expl. de his quae a 'sancto Gennadio sunt addita'.

q. 11 f. 6—8′: 'incipit de his quae a sancto Ysidoro dicuntur. I de heresi. heresis 'grece'. finit mutilus in c. LVI de Luciferianis in verbis 'et cum ipso Lucifero'.

Minio librarius verba scripsit c. 1032 *Hieronimus nascitur* et commata omnia tam textus quam adnotationum a rubra littera incipere voluit, adnotationes praeterea omnes rubra linea circumscripsit. denique quae ad religionem Christianam pertinent, rubro distinxit: ita anni passionis in margine perscripti sunt minio et iis locis qui agunt de passione, de persecutionibus, de pontificis creatione crucem (·⁙· sive + sive ×) miniatam adpinxit. — In margine exteriore quae scripta fuerunt, resecto eo multis locis mutilata sunt.

2. Florentinus Laurentianus plut. 90 sup. n. 42, nobis A^s (Bandini cat. codd. Lat. A^s
vol. 3 p. 574) scriptus est in chartis a. 1416 Constantiae a Bartholomaeo de Montepulciano Aregazzio, sicut declarat subscriptio: 'epithome finit Augustini et Orosii eius 'discipuli: finivi die VIII Februarii M°CCCC°XVI° Constantiae. B. de Montepoliciano'. quacum iungi poterit altera adscripta ad librum Colucii Salutati de fato et fortuna eodem volumine comprehensum: 'B. de Montepoliciano ante (corr. ex 'post') decendium 'scribens finii deo gratias Con. XVI Decembris MCCC *(sic)* XIIII°'. liber descriptus accurate a Bandinio quid praeterea contineat, hoc loco enumerare non attinet. Prosperianis praescriptum est 'Augustini'; sequitur vera inscriptio supra relata.

3. Florentinus Riccardianus n. 321, nobis A^t (cf. Bethmann apud Pertzium *Archiv* A^t
12, 723) scriptus est eadem manu totus in membranis saec. XV: in protocollo adnotatio legitur haec: 'facta fuit mangna Francorum clades anno M°CCCC°LXI° die XVI Iulii

'in bellum quod contra Ianuenses gerebant. quo quidem bello quinque milia triginta 'tres gladio periere'. Prospero (f. 1—32) praescriptum est litteris rubris 'Aurelii Augu'stini in istoria' sequente inscriptione vera supra relata, subscriptum 'finis istorie eccle'siastice sancti Augustini episcopi de heresibus eiusdem. deo gratias amen'. post Prosperiana continentur volumine f. 33 Hieronymi ad Damasum et huius ad illum epistulae ficticiae, f. 33—73 vitae pontificum (incipiunt: 'beatus Petrus apostolus et princeps apostolorum 'Antiochenus', finiunt in Bonifatio III verbis: 'hic fecit episcopos per diversa loca XXI et cessavit episcopatus m. X diebus X'), f. 75—90 'Benvenuti de Rembaldis de Imola 'libellus qui dicitur Augustalis ad M. Fe.' (incipit: 'optas clarissime marchio'; finit in Vincislao: 'nunc proh dolor nihil possideat nisi modicum occidentis. sed laus deo'), cui subscriptum est: 'finit feliciter libellus ... ad illustrem Nicolaum marchionem Esten'sem kl. Ianuarii intrante novo anno millesimo CCCLXXXV'. agens de Claudio citat Tacitum: 'infortunatus in uxoribus, de quorum *[sic]* una Meselina scribit Cornelius 'Tacitus'.

A^u 4. Berolinensis Cheltenhamensium 1879, nobis A^u, olim 'collegii Parisiensis socie'tatis Iesu', deinde Meermannianus n. 784 (praeterea inscriptum est extrinsecus 'Mel'chioris sum'), descriptus a Waitzio *Neues Archiv* 4, 590, chartaceus saeculi XV. principium deest defuitque iam, cum Melchior ille ei inscripsit titulum 'historie antique 'incipientes ab Abraham'; incipit iam a c. 28 *fiunt itaque.* ultimum folium quamquam et ipsum deest, chronicon integrum mansit exiens c. 1350, 4 ut reliqua similia exemplaria in verba *fecit et prodere* subscripto vocabulo *finis.* Labbaeum supra p. 354 vidimus ad oram codicis huius variam lectionem Spirensis deperditi adscripsisse. edidit autem Prosperum a. 1657 ad hunc potissimum et Spirensem.

A^v 5. Matritensis univ. *F* 63, cui subscriptum *'Milo de Carraria scripsit apud urbem 'anno MCCCCLI'* f. 1—34 (cf. Knust *Archiv* 8, 785; Ewald *neues Archiv* 6, 306). sequuntur Damasi qui dicitur liber pontificalis aliaque. inscriptio eadem atque praecedentium, quibus hic in omni re simillimus est. collatum habui a Knustio.

Libros supra scriptos cum omnes ex eodem exemplari pendere apertum sit, ut aetate ita bonitate Marcianus reliquis longe praestat. habet adnotationes non paucas quae in aliis desiderantur; habet annos passionis, quos apparet in archetypo per singula decennia adscriptos fuisse, reliquis longe pleniores; denique quae in margine librarii repetere solent uno loco excepto (c. 1142) a Marciano libro absunt. adsunt eadem in Laurentiano forma litterarum aliquatenus distincta ab ipsius auctoris adnotationibus, scilicet perscriptae sunt hae litteris minoribus, illae iisdem quibus in textu utitur librarius et possunt duo genera vel hic aliquatenus secerni. exempli causa in hoc libro c. 203 *Plato nascitur* et in textu legitur utpote auctoris et ad marginem repetitum a librario, item ad c. 290 *Cicero Arpis nascitur* et ad c. 297 *Lucretius poeta semet interficit* quod adnotatum est, librarii esse inde efficitur, quod eadem redeunt in textu pleniora. verba in Marciano recte tradita librarii recentiores saepe male corruperunt vel breviarunt, exempli causa

c. 33: quam in Aegypto Isidem vocatam] quam in egyptum vocatam A^s

c. 36: quem Serapin vocant] quem serapin solent appellare A^s

c. 298: hoc tempore claruit Pomponius A^s

c. 336 in amicitiam eius interueniente senatu redit *om.* A^s, *retinens principium* Antonius superatus ab Augusto.

c. 1238 qui mox privatus regno Gothis cohaesit] qui mox priuatur regno gothis cessit A^u, qui mox priuatur regno gothis A^t

Nihilominus deterioribus non recte careremus. nam non solum quae in Marciano

perierunt margine reseceto. illis libris adhibitis explentur, sed habent plura in eo omissa, ut c. 40. 841. 848. 955. 1243 aliaque in adnotatione mea indicata; item multis locis illo reperiuntur emendatiora, ut

c. 416 moguntiacum A^{u}, mogontiacum A^{t}, magontiacum A^{s}, mogontiacom A^{v}, maguntia A^{r}.
c. 560 civitates A^{st} *cum reliquis libris,* urbes A^{ruv}.
c. 564 conf(o)ederandam] A^{s} *et reliqui,* confederandum A^{t}, conferendum A^{ruv}.
c. 674 ob nomen dei] A^{stuv} *cum reliquis,* ob nomen christi dei A^{r}.
c. 844 mogontiacum *reliqui,* maguntiam A^{r}.
c. 841 in Thracia] inter achaia A^{u}, inter achaiam A^{t}, in achaia A^{v}, *om.* A^{rs}.
c. 1152 quia (qui A^{tuv}) superiore anno sarmatae (samarite A^{tv}) pannonias uastauerunt (-rant *C*), idem (id est A^{tuv}) consulatum antesere (c. ant. *om. C*) A^{tuv}, *in margine omnes, et C, om.* A^{rs} *et reliqui.*

Quapropter Marciani libri variam lectionem integram rettuli. Matritensem raro adsumpsi. tres alios ita adhibui ut si quid conferrent ad archetypi communis lectionem stabiliendam id apponerem. ita quibus lectionibus *A* litteram apposui, eam scito reperiri in libro Marciano accedente plerumque uno pluribusve ex reliquis. errores proprios reliquorum suppressi, qui qualis indolis sint, exempla subiecta ostendunt:

121 ioed A^{rsv}, ioaed A^{t}, ioded A^{u}.
anani A^{rsuv}, ananias A^{t}.
141 aremulus A^{rs}, aremolus A^{t}, arimulus A^{v}, aromulus A^{u}.
176 iechonias A^{rtuv}, ichonias A^{s}.
578 alexandriam A^{rsv}, alexandrinam A^{tu}.

Libri tres recentissimi A^{tuv} interpolationem sibi propriam subierunt translatam ex A^{u} in editionem Labbaei. eo pertinent inter alia haec:

c. 1010 *verba* quae usian ... substantiae *habent* A^{rs}, *om.* A^{tuv}.
ad c. 1132 *schisma secundum* A^{tuv}, *in margine omnes.*
ad c. 1237 *adnotatur annus ab urbe condita in* A^{tuv}.
ad c. 1270 *schisma tertium* A^{tuv}, *item in margine.*

Communi litterae *A* ubi adscriptae sunt notae singulares, scilicet A^{r} A^{s} A^{t} A^{u} A^{v}, in reliquis quid sit, ex silentio apparatus ne colligas.

Archetypum commune auctoris nomine destitutum fuisse Marcianus evincit. cum in eo chronica interposita sint inter Augustini libros de mendacio et de haeresibus, id quod sine dubio ad archetypum redit, alii huius ordinis libri eorum auctorem Augustinum fecerunt, unus etiam de haeresibus librum in subscriptionem intrusit. e contrario veram chronicorum inscriptionem in hoc solo librorum ordine superesse supra p. 347 ostendi. pristinam quoque libelli ordinationem hic librorum ordo reliquis accuratius servavit. in textu sane quae reperitur capitum divisio aperte librariorum est (nam Prosper si per commata cum divisit, certe ea non ita disposuisset, ut exempli gratia c. 316. 320—322. 323—327. 329 + 333 quattuor capita efficerent, ut efficiunt in libro Marciano). at quod huius ordinis proprium est, ut ad textum maioribus litteris perscriptum (certe in A^{rs}) adnotationes adiciantur maxime in margine exteriore, item in interiore non raro, in universum omnino redit ad auctoris exemplar, quamquam multis locis apographa eum ordinem male perturbatum repraesentant. hoc quoque non a librariis proficisci videtur, quod adnotationes in priore parte abundant, rarescunt in annalibus aetatis imperatoriae. quo proprie singulae pertineant, saepe in dubio positum est, cum praesertim ab ipso Prospero spatii vacantis forte vel non vacantis rationem habitam esse consentaneum sit. in loco earum constituendo unius libri Mar-

ciani ratio habita est ita, ut quo fere loco singulas adnotationes margo eius exhibeat, indicaretur numero cum littera *A* in textum relato; exempli causa adnotatio c. 20 in Marciano libro incipit iuxta versum textus *Heber vero .... Phalech autem* et sic deinceps.

Paris. 4871 Parisinus Lat. 4871 saec. XI post excerpta ex libro generationis (vide supra p. 81) f. 106 seq. Prosperi integri principium habet inscriptum ita ut supra p. 346 relatum est. finit c. 516 in verbis *therme traiane et timene* [sic] *senatus.* contuli maiore ex parte neque tamen nisi raro in apparatu libri mentionem feci, cum multa omittat, reliqua fere corrumpat. pertinere eum ad familiam eandem, cuius fuit codex *A*, ostendunt praeter inscriptionem quae adlegavi ad c. 361. 381. 388. 426. 458, neque tamen descriptus est ex ipso *A*, cum c. 381 habeat non *minus,* sed *minor.* Cletus c. 498 factus est Anacletus interpolatione huic libro propria.

H Havniensis codex n. 454 saec. XII, de quo supra p. 266 diximus in chronicis Italicis, ex Prosperi parte antehieronymiana pauca inseruit Hieronymianis ea quae loco citato indicavimus, deinde propria Prosperi exhibet ad a. usque 455 insertis quibusdam alienis desumptis ex chronicis Italicis potissimum, quae ut supra composuimus, ita hic in apparatu quoque indicantur. recensiones Prosperi qui hunc librum scripsit duas usurpavit contaminavitque. scilicet multis locis cum familia ea convenit, ad quam pertinent libri plerique, proxime inter eos accedens ad libros A^{tuv}, quibuscum communem habet interpolationem c. 1230: *ab urbe condita MCLXII;* e contrario alia communia habet cum *MY.* de contaminatione hac duarum Prosperi recensionum plenius infra (p. 375 seq.) actum est.

O Escurialensis R II 18 olim Ovetensis, scriptus saec. VII litteris uncialibus, partibus quibusdam deperditis expletus saec. fortasse VIII diligenter descriptus est a Paulo Ewald (*neues Archiv* 6, 275) et Gustavo Loewe (Hartel bibl. patr. Lat. Hisp. 1, 132 seq.). ex Prosperi chronicis integris librarius describere voluit tantummodo partem a Prospero ad Hieronymiana adiectam, sed errore coepit a fine Eusebii, leguntur que ita post itinerarium Antonini, quod finit f. 46′, chronica Prosperi inde a c. 1022 incipientia praescriptione nulla addita verbis his: *igitur Iheronimi prsr succedit auctoritas.* mox errore intellecto librarius f. 47′ post c. 1048 *ex Cesaribus Agusti appellantur* ab Hieronymianis describendis destitit spatio vacuo relicto, in quo postea manus saec. VIII scripsit excerpta quaedam ex etymologiis Isidori. omissis igitur sequentibus c. 1049—1178 a Prospero ex Hieronymo excerptis rediens ad Prosperum f. 48′—55 scripsit partem extremam chronicorum inde a c. 1179 *Arcadius Theudosi filius* ad finem auctarii eius quod dedimus in app. II, neque praescriptione neque subscriptione ullo loco apposita. subiuncta sunt Prosperianis in spatio, quod librarius primus vacuum reliquit, postea perscripta excerpta ex Isidori historia Gothorum, de quibus suo loco dicetur. librarius commata passim separavit spatiis vacuis relictis, adnotationes in margine exhibuit. librum omnium Prosperianorum antiquissimum nostra causa olim descripsit Aemilius Huebner, contulit apographum cum codice Paulus Ewald.

R Reichenaviensis sive Augiae codex hodie deperditus, ibi ubi ex apographorum consensu de lectione constat, nobis dictus *R*, in indice eius bibliothecae a Reginberto († a. 846) ante a. 842 confecto (Neugart episc. Constant. p. 548; inde G. Becker catalogi bibl. ant. p. 20; ipsum frustra quaesivi) enarratur sic: *in tertio libro habentur (1) chronica Eusebii Caesariensis episcopi et Hieronymi presbyteri et (2) Prosperi et (3) chronica Cassiodori Senatoris et (4) chronica Iordanis episcopi et (5) chronica Melliti et (6) chronica Bedae presbyteri et (7) chronica excerpta Isidori episcopi et (8) chronica brevia.* finiunt hic libri historici, sequitur pars altera chronologica: *deinde (10) notarum [rotarum* scr.*] Plinii Secundi lib. I et (11) notarum [rotarum* scr.*] Isidori episcopi lib. I et (12) notarum [rotarum* scr.*] de naturis rerum Bedae presbyteri liber [*excidisse videntur talia *et (13) de ratione computi*

eiusdem Bedae presbyteri et (16) computus] excerptus ex diversis lib. I et (18) epistolae Victoris et (19) Dionysii de ratione cycli paschalis et (21) de cyclis decennovalibus cycli XXVIII et (22) versus diversi de septem diebus et mensibus et XII signis vocabulis et (23) martyrologium per anni circulum et in antea de diversis numeris et figuris. in eadem bibliotheca codex fuit adhuc incipiente saec. XI, nam excerpta Cassiodorana quae compilator Alamannus saeculi ut videtur XI incipientis annalibus suis [1] inseruit, ex volumine Augiensi eum traxisse verisimile est et habuit item haec Prosperiana (v. c. 1182). codicem saec. XVI delatum esse Vindobonam ad Cuspinianum historiographum imperii Austriaci († 1529) colligitur ex iis, quae hic posuit ad finem commentariorum de consulibus Romanorum (Basileae 1553 fol.): *unicum habui Cassiodori exemplum quod meus Stabius* (professor matheseos Vindobonensis et historiographus imperii Austriaci ante Cuspinianum † 1522) *mihi attulit:* nam Cassiodori chronica cum per hunc solum codicem ad nos pervenerint, Cuspinianum autem constet codice eorum meliore usum esse quam qui extant ex hoc descripti, archetypum usurparit necesse est. post Cuspinianum non commemoratur. — Prosperi chronica, ut hoc libro continebantur, hodie nota sub nomine Prosperi Augustani, carebant parte Hieronymiana, perveniebant autem consularia continuo ordine ad a. 457 sequente indice regum Wandalorum ad finem regni eorum. exposuimus ad auctarium secundum consularium illorum partem Prosperianam finire in a. 445, reliqua ab eo auctore aliena esse. proficisci hanc Prosperi recensionem ex Africa, Carthagine opinor, appendix declarat. — Ad Prosperi hoc exemplar cum excerpta Cuspiniana neglegenter facta non perveniant, standum est in eo Augiensis libri apographis duobus quae sequuntur.

Mogontiacensis olim, iam Parisinus Lat. n. 4860 scriptus est excepto quat. XIII *Rp* postea inserto ab eodem librario totus inter a. 939 et 954 [2]) iussu Friderici archiepiscopi Mogontiacensis (937—954), cuius creationis librarius ille ad a. 937 mentionem fecit, obitum autem successor Guilelmus cum aliis notitiis ad a. 954 sua manu adnotavit (MG. SS. 1 p. 69 cf. 2 p. 238). in ipso libro adnotatum est f. 1′: *pertinet eccle S. Stephani in Maguntia* (de qua adnotatione ex parte erasa admonuit me olim Jaffé), item f. 85: *nota quod his temporibus reliquie prothomartiris Stephani sunt invente,* item ad a. 1480 relatio de ludis Mogontiaci factis (edita ed MG. SS. 2, 247). adhibuisse hunc codicem chronicorum scriptores Mogontiacenses Marianum Scotum c. a. 1080, scriptorem annalium Disibodenbergensium c. a. 1147 infra exponitur in praefatione ad chronica Cassiodori; item Iohannes Cochleus in dedicatione, quam editioni eorum chronicorum praemisit data III id. Nov. 1528 Mogontiaci, ait codicem reperisse se *hic in bibliotheca divi Stephani.* Mogontiaco codex venit Parisios ad Colbertum, cuius bibliothecae numerus 240 ei inscriptus est, et cum reliquis Colbertinis in publicam Parisinam bibliothecam. — Corpus historiae rerum gestarum (1—8) ad auctorum aetatem recte ordinatum et historiae naturalis et computatorium (10—23), quarum duarum partium separatio et ex forma

1) Epitomen Sangallensem vel, ut iam nuncupatur, chronicon Suebicum universale (SS. 13, 61 seq.) et chronicon id quod composuit Herimannus Contractus mortuus a. 1054 (SS. 5, 67 seq.) Henricus Bresslau demonstravit redire ad compilationem ampliorem hodie deperditam, sed in iisdem partibus tempore non multum remotiore factam adhibito aut ipso eo de quo agimus codice Augiensi aut gemello aliquo monasterii alicuius vicini. addo chronicorum Cassiodori ex scriptoribus medii aevi copiam fuisse soli auctori compilationis illius, ea autem non solum reperiri apud Hermannum Contractum, sed etiam in epitome Sangallensi: exempli causa legitur in editione Sichardiana (nam Bresslaviana hanc partem omisit) ad a. 480: *Odoacer in Dalmatiis Odiciam vicit et peremit* fere ut apud Hermannum. omnino quotquot auctores videmus apud Hermannum usurpatos esse iidem adsunt item apud Sangallensem. 2) Nihilominus librarius aliquoties usus est *a* aperta et simili *u* litterae, ut in vocabulis *BalAeus,* quod redit bis, et *Araethus,* imitans archetypum codicem Augiensem. etiam Cassiodori codex Reginensis descriptus ex eodem libro Augiensi mendis suis, ut est *daillius* pro Duillio, similem archetypi scripturam prodit.

indicis Reginbertiani supra relata et inde colligitur, quod quaternio XII prioris partis extremus in Parisino libro quattuor tantum foliis constat, compositum aliquando moderante opinor ipso Reginberto Augiae, cum repraesententur hoc apographo, quae eo volumine comprehendantur iam enarrabimus.

1 (q. I foll. 7; II. III. IV foll. octonorum; V foll. 9; VI foll. 6 prima, hodie f. 1—46′) chronica Hieronymi titulo neque ante praefationes neque post eas perscripto, spatiis tamen ad eum recipiendum vacuis relictis.

2 (q. VI foll. 7. 8. q. VII f. 1, hodie f. 47—49^{a}; quaternionis eius f. 2. 3^{r}, hodie f. 49′. 50^{r} vacant) *incipit ex chronicis Tyronis Prosperi chronicorum Eusebii temporibus praetermissis.*

3 (q. VII f. 3—10. q. VIII f. 1. 2^{r}, hodie f. 50′—59^{r}) chronica Cassiodori, de quibus dicetur loco suo.

4 (q. VIII f. 2′—8. q. IX f. 8, hodie f. 59′. 60—63. 63^{b}. 64—72) Iordanis Romana (v. ed. meam p. LIII) cum carmine quod casu ei adhaesit Honorii scholastici (l. c. p. XLVI; Riese anthol. Lat. n. 666).

5 (q. X f. 1′—5^{r}, hodie f. 73′—77^{r}) chronica Isidori sub nomine Melliti, de quibus item infra agetur suo loco.

6 (q. X f. 5′—8. q. XI foll. 6. q. XII f. 1. 2, hodie f. 77′—88^{r}) chronica Bedae maiora item infra tractanda.

7 (q. XII f. 2′. 3′, hodie f. 88^{r}. 89′) *chronica de sex aetatibus mundi* applicata Isidori chronicis minoribus et propterea in catalogo Reginbertiano ei adscripta; perveniunt ad obitum Ludovici Pii a. 840.

8 (q. XII f. 4, hodie f. 90) simile breviarium inscriptum *item series brevis de sex aetatibus mundi.* finit item in obitu Ludovici Pii a. 840. ad haec quoque suo loco redibitur.

[9 (q. XIII foll. 4 postea insertus, hodie f. 91^{a}. 91^{b}. 92. 93^{a}) annales scripti in monasterio S. Albani prope Mogontiacum editi sub titulo annalium Wirzeburgensium MG. SS. 2, 238 seq.; perveniunt ad a. 1101.]

10 (q. XIV f. 1—6, hodie f. 93^{b}′—98^{r}) *capitula libri Plinii,* excerpta ex naturae historiae l. II. III. IV. VI (cf. Detlefsen in praef. vol. 1 p. 5).

11 (q. XIV f. 6. 7. 8. XV f. 1—7, hodie f. 98^{r}—107^{r}) *liber rotarum sancti Isidori episcopi,* scilicet de natura rerum. accedunt versus *de zonis caeli* incipientes *idcirco terris,* finientes *elabitur anguis* (Vergilius georg. 1, 231—244) et notum carmen Sisebuti *quomodo terminatur terra oceano* (Riese anthol. Lat. n. 483; Baehrens poetae Lat. min. vol. 5 p. 357).

12 (q. XV f. 8. XVI f. 1—3, hodie f. 108^{r}—111′) *liber Bedae presbyteri de natura rerum.*

13 (q. XVI f. 4—10. XVII f. 1^{r}, hodie f. 112^{r}—119^{r}) *libellus Bedae presbyteri de ratione compoti cum interrogationibus et responsionibus.*

14 (q. XVII f. 1′—8. q. XVIII foll. 8. q. XIX f. 1′, hodie f. 119′—135′) *Hrabani abbatis de computo.* commentarius scriptus c. a. 820 in archetypo Augiensi non adfuit; ipse Rhabanus abbas factus est post a. 820, desiit esse a. 847.

15 (q. XIX f. 1′. 2. 3^{r}, hodie f. 135′. 136. 137) *de concordia mensium* (fasti menstrui) — *anni ab Adam iuxta Hieronimum ex auctoritate Hebraica* et *anni ab Adam iuxta LXX interpretum auctoritatem* deducta computatione utraque item ut supra ad a. 840, qui secundum computum priorem anno mundi aequatur IIIIDCCXCII — *de aetatibus animantium.*

16 (q. XIX f. 3′—8. XX f. 1. 2. 3^{r}, hodie f. 137′—145^{r}) *computus ex diversis excerptus.* vere inveniuntur computationes relatae ad annos diversos: ita f. 138

argumentum, qualiter anni ab incarnatione domini nostri Iesu Christi inveniantur scriptum sit necesse est inter a. 778 et 792. in alio quod statim sequitur legitur: *anni ab incarnatione domini anno praesenti sunt DCCXCIII.* item f. 139′ *anno praesenti dominicae incarnationis DCCCXXVIII.* item f. 142′ in *argumento ad annum mundi inveniendum* haec leguntur: *si scire cupis annos ab initio mundi, multiplica CCCXVII quindecies: fiunt IIIIDCCLV* (*IIIIDLV* cod.): *adde semper regulares IIII: adde et indictionem anni in quo computare volueris, verbi gratia praesentis secundam: fiunt simul IIIIDCCLXXI,* quo secundum computum Hebraicum antea relatum significari videtur a. 809. item f. 143: *item alia argumenta alio modo computata. si vis scire annos ab initio mundi, multiplica quindecies CCCXVIIII, fiunt $\overline{\text{IIII}}$DCCLXXXV. adde regulares IIII et indictionem anni cuius volueris, ut puta in praesenti IIdam, fiunt IIIIDCCXCI: isti sunt anni ab initio mundi.* significatur a. 839. pergitur: *si vis scire annos ab incarnatione domini quot fuerint, multiplica LIIII quindecies, fiunt DCCCX. adde regulares XII et indictionem cuius volueris anni, verbi gratia praesentis secunda est indictio, adde ad supra dictum numerum, fiunt DCCCXXIIII. isti sunt anni ab incarnatione domini.* haec igitur scripta sunt annis diversis 778/792. 793. 809. 824. 828. 839.

17 (q. XX f. 3′—6ʳ, hodie f. 145′—148ʳ) Victorii cycli paschales cum epistulis duabus praemissis et prologo.

18 (q. XX f. 6′—8′, hodie f. 148′—150′) Dionysii Exigui epistulae duae de ratione paschali.

19 (q. XX f. 8′. 9ʳ, hodie f. 150′. 151ʳ) Paschasini epistula ad papam Leonem de paschate.

20 (q. XX f. 9ʳ·ᵛ, hodie f. 151) *argumentum Aegyptiorum,* ex hoc codice editum apud Ducangium in supplemento XXIV ad chronicum paschale.

21 (q. XXI f. 1—4′, hodie f. 152—155′) cycli decennovales complectentes annos 532—1063 adscriptis adnotationibus iis quae editae sunt sub inscriptione annalium Augiensium (MG. SS. 1, 67). earum quae spectant ad a. 709. 710 cum ipsis cyclis descriptae sunt ex archetypo, adiectae reliquae ad a. usque 839 ab eodem librario post tempus, paucae posteriores a manibus diversis.

22 (q. XXI f. 5ʳ—6ʳ, hodie f. 156ʳ—157ʳ) carmina ad fastos menstruos spectantia *prima dies* (Baehrens vol. 5 p. 353 n. 6) — *primus Romanas* (Ausonius egl. 5, 2 Schenkl) — *dira patet Iani* (Baehrens vol. 1 p. 205) — *bis sena mensum* (Baehrens vol. 5 p. 352) — *primus adest aries obscuro lumine labens* (Burmann anth. 5, 40) — *respicis Aprilis aries Frixae kalendae . . . tempora pisces* (Ausonius 5, 9 Schenkl) — *hic Iani mensis sacer est* (Baehrens anth. vol. 1 p. 206) — *idcirco certis . . . . verterit ordo* (vide supra c. 11).

23 (q. XXI f. 6′—8. XXII foll. 8. XXIII foll. 2, hodie f. 157′—167. 172. 173, omissis numeris 168—171) varia spectantia ad fastos, praeterea *de unciarum* (*uentiarum* cod.) *figuris et divisionibus,* de ventis, alphabetum numerorum, numeri Graeci.

Ad Prosperum librum adhibuerunt editores operum eius Parisini a. 1711 p. 756.

Augustanus Vindelicorum n. 223 saec. XV, descriptus diligenter a Kruschio (*neues Archiv* 7, 278), antea monasterii eiusdem urbis SS. Udalrici et Afrae Benedictinorum. aut Augiensem se esse profitetur aut certe ex Augiensi descriptum praemittens indici operum quae continet verba *ex mo(na)st(erio) Augie.* post chronica Fredegariana et Reginonis haec habet: Rᵛ

1. f. 181—261 chronica Hieronymiana inscripta sic: *chronica Eusebii Hieronimi Caesariensis episcopi ad Vincencium et Galienum incipiens a tempore Abraham proten(den)s se usquae ad imperatoris Valentis interitum.*

2. f. 261—263 adhaeret sine indice laterculus consularis ab a. 378, quo Hieronymus finit, ad a. 498, qui quamquam abest a libro Parisino, vix afuit ab archetypo eius Augiensi. editur infra cum similibus laterculis.
3. f. 263—274 Prosperi pars posthieronymiana; inscriptio eadem est atque relata ex libro Parisino. ex hoc libro eam partem edidit Canisius a. 1601 in lectionum antiquarum volumine primo.

C Bruxellensis n. 5169 saec. IX antea fuit Antverpiae apud Iesuitas (signatus ibi + Ms. 12); legitur in fine: 'hic liber commodatus est R. P. Aegidio Bucherio, ab eo 'mittendus R. P. Petro Francisco Chiffletio ac deinde Antverpiam ad P. Ioannem Bol'landum remittendus.' Bucherius eius meminit de doctr. temp. (1634) p. 135. 211 citans Prosperi chronicon manuscriptum quod ipse habeat *in Rosweydi schedis repertum, sed mutilum;* etiam Miraeus (a. 1639 ad Gennadium c. 84) ait eum se vidisse inter schedas Heriberti Rosweidi. Duchesnius (v. p. 375) a. 1636 ad eum librum, quem Chiffletianum appellat, partem Prosperi posthieronymianam recensuit, adhibitis item et editionibus antea factis et codice nostro *Y*, sed hunc potissimum secutus; ita c. 1376, 4 verba corrupta in *C* non emendavit ex libro *Y*, sed suppressit. consules inde excerptos edidi ad Cassiodori chronica p. 660. codex foliorum 55 solum Prosperum continet neque umquam plura continuit; ex quaternionibus, qui novem fuerunt, deficiunt tertius (c. 309—459) et octavus (c. 1152—1326); numeros habent quinque eorum in fine adscriptos II. IIII. V. VI. VII, carent iis et primus et qui septem tantum foliorum est extremus. quaternionibus hodie amissis usus est etiamtum Bucherius citans inde adnotationes de cyclo ad a. p. Chr. 46 et 382, et cum habuerit eosdem Duchesnius et per hunc editio Labbaeana, quae hodie desiderantur c. 1166—1326 aliquatenus ita explentur. prima pagina (c. 1—9) detrita est, sed ut paucis exceptis legatur. archetypi ut videtur folio amisso desiderantur c. 1076—1091; deficiunt item ipso codice integro postrema verba c. 1376, 5—11 archetypo ibi evanido facto, unde etiam in extrema parte quaedam omissa sunt spatiis vacuis relictis. adnotationes a textu Prosperi ita distinguuntur, ut in margine indicavimus; scilicet illae aut in margine libri scriptae sunt, quod non saepe factum est, aut totae minio perscriptae (v. p. 342) sed cum potiora commata, maxime Christiani argumenti, item a miniatis vocabulis incipiant, breviuscula quaedam eorum (primum est 641 *Anthiocie quintus episcopus constituitur Heros*) item tota minio scripta sunt propter argumentum; quae facile secernenda singillatim non distinxi. a miniatis et marginalibus commatibus ut abstrahamus, ordo commatum idem fere esse invenitur quem reliqui libri sequuntur. quo autem ordine commata se excipiant, margo nostra ostendit. contuli ipse Bruxellis a. 1885 post Bethmannum.

Chronicis Gallicis Hieronymiana continuantibus, quae infra edita inveniuntur, ab a. inde 452, quo finiunt, adiecta est in libris pars extrema Prosperianorum comprehendens annos 453—455, quam ob causam appendici illi Prosperi nomen cum subscribi posset, errore praescriptum est et ita effectum, ut universa sub Prosperi vocabulo laudarentur. re considerata duae partes facile separantur, Gallica enim annos habet imperatorios, Prosper consulares eaque anni designandi differentia tres illos annos et a reliquis
D distinguit et vero auctori adiudicat. de libris infra dicetur. longe primarius est Londiniensis musei Britannici n. 16974 saec. X idem qui solus servavit chronica Marii. similem librum adhibuit Sigebertus, qui cum ipse perierit, exemplaria inde profecta parum bona omnia in Prosperianis, ubi subsidia alia multa praesto sunt, omitti potuerunt.

Isid. vr Isidori chronicorum maiorum recensio interpolata in libris plerisque attributa Augustino et Hieronymo ut suo loco postea tractabitur, ita hic monendum est consulatus Prosperianos a Gaio (c. 400) ad Vespasianum (c. 482) in eam receptos esse.

varia lectio in apparatum relata est librorum duorum Vindobonensis n. 580 (*Isid.*[v]) et Parisini n. 2321 (*Isid.*[p]).

Bruxellensis n. 1791 saec. X post Victorem Vitensem eaque, quae indicabuntur *B*
in chronicis Gallicis, ad narrationem ibi editam de imperatoribus domus Valentinianae sine inscriptione ulla adiungit chronicorum Prosperi partem posthieronymianam omissis consulum nominibus; ea incipit c. 1167 *Valente a Gothis*, finit libro mutilo c. 1342 in verbis *recipiende Cartha . . .*

Alcobaciensis deperditus, de quo dicemus ad Victorem Tonnennensem, habuit inter *Alcobaciensis*
alia Prosperum testibus Vasaeo et Pontaco. ille ex eo codice citat c. 1171 *Priscillianus episcopus de Gallatia* (ad a. 382), c. 1257 et c. 1259 *Athaulphus Gothorum rex a quodam . . . invasit* (ad a. 416), c. 1271 *secunda Aquitania* (ad a. 421), c. 1278 *Castinus* (ad a. 424), c. 1335 *secunda potestate* (ad a. 442); postea non adlegatur. Pontacus quae ex eo adfert, rettuli in apparatum (c. 1224. 1303. 1306. 1320. 1321. 1342. 1352), sed ubi ait in eo legi ad a. 403: *Eudoxia . . . columnam posita est,* dubium non est eum deceptum esse silentio Schotti: est enim comma ex Marcellino interpolatione recentissima Prosperianis inlatum. continebantur libro testibus duobus apographis, de quibus statim dicetur, Prosperi chronica posthieronymiana sub praescriptione solita *hucusque Hieronymus . . . . curavimus* nomine auctoris non enuntiato, finientia a. 445 in verbis *Valentiniano VI et Nomo consulibus,* et his subiuncta nullo intervallo appendix infra edita prima, scilicet consulatus decem a. 446—455 cum adscriptionibus et computo ad a. 455 deducto. — Ipsum librum multis locis apparet similem fuisse nostris *FP*, qui item non habent nisi partem Prospero propriam: maxime notabilis est locus de Vandalorum regno in Africa constituto c. 1321 auctus in his libris solis ita, ut archetypi communis confirmetur origo ex exemplari Africano. sed ex Alcobaciensi quae descendunt exemplaria non solum hic illic propius ad Mediceum accedunt quam libri *FP* (ut c. 1286 *emittit MZ, mittit FP*), sed habent propria cum c. 1352 tum auctarium de quo modo dixi.

Lemovicensem n. 1 supra p. 357 diximus parte priore exhibere post chronica *X*
Hieronymi f. 154—164 auctarium Prosperianum: in principio manus recens adscripsit *chronica Prosperi.* post finem Prosperianorum subscriptum est: *amen. explicit chronica Eusebii Hyeronimi presbyteri* (haec tria verba postea inducta sunt) *deo gratias amen.* usus est codice Pontacus, apud quem pars haec prior *Lo* notatur. descriptum eum esse ex Alcobaciensi veri simile est propterea quod proxime accedit ad Matritensem qui sequitur. mihi librum contulit Girard Parisinus.

Alcalensis olim, iam Matritensis univ. n. 134 saec. XIII, quo volumine quid contineatur, *Z*
plene enarrabimus in praefatione ad Victorem Tonnennensem, in ipso principio f. 1—16′ habet chronica Hieronymi cum auctario Prosperi. chronicorum Hieronymianorum, quibus praescribitur: *incipit liber chronicorum a sanctissimo Eusebio Cerasiensi* [sic] *episcopo Graeco eloquio editus et a beatissimo Iheronimo presbytero de Greco in Latinum sermonem translatus*, adsunt praefationes duae. abest exordium: ipsorum chronicorum non datur nisi epitome: *cronica ad integrum non exaramus, sed pauca ex eis tanquam flosculos prelibamus.* subiciuntur his chronica Prosperiana cum auctario sic ut modo diximus. librum totum descriptum esse ex Alcobaciensi praeter alia argumenta infra adlata etiam Prosperiana evincunt: nam quae ad ea ex Alcobaciensi citantur, redeunt fere in Matritensi. Lemovicensi Matritensis posthabendus est (v. e. c. c. 1247) nec raro hic quaedam corrupit vel etiam adiecit, ut c. 1257 verba *Gothorum rex,* c. 1259 *senioris.* — Codicem mihi contulit Ewald, locos quosdam dubios recognovit J. Bernays.

Leidensis Scaligeri n. 14 saec IX, nobis *F*, aliquando Marquardi Freheri (ad- *F*
notatum repperi inter alia in pagina extrema haec: *civitate Perigorensis Stephani sci*

eps Rodulfus. Petrus Pereg.). post chronica Hieronymi cum exordio (cuius hiatum p. 11. 31 — 16. 19 Schoen. hic liber et Lemovicensis supra p. 358 soli explent) habet f. 176—186 quae ad illa Prosper adiecit praescripto eius lemmate: *hucusque Hieronymus . . . nos quae consecuta sint adicere curavimus,* finientia in a. 445 verbis *Valentiniano VI et Nomo conss.* sequuntur f. 187 recapitulatio a fine Hieronymi in hunc locum translata (v. c. 1318) et f. 187′—190 carmen, ex quo colligitur archetypum huius librum scriptum esse sub Anastasio a Bonifatio quodam in usum Marciani et Domitiani filiorum Marini praefecti praetorio (cf. Schoene ad Euseb. praef. vol. 2 p. XI). Prosperi nomen in volumine non enuntiatur. — Similem librum ad chronica edita a. 519 adhibuit Cassiodorus: nam non solum quae ex Hieronymo excerpsit, in eum solum librum suo loco videbimus quadrare neque eum usum esse parte Prosperi Hieronymiana, sed ipsa excerpta Cassiodori Prosperiana in hunc librum potissimum conveniunt. ita Theodosio II, cuius annos Prosper c. 1283 non posuit, septem et viginti Cassiodorus cum codice *F* tribuit et c. 1280 nomina habet filiorum Placidiae quae Prosper ipse non magis videtur enuntiasse. denique computationem, quae commentarium claudit, Cassiodorum videbimus applicasse ad supra adlegatam libri Freheriani. sed aliis locis (c. 1286. 1321) exemplar Prosperi Cassiodoranum immune fuit ab interpolationibus historicis in codicem illum receptis, et pervenit omnino Prosperi exemplar Cassiodoranum ad a. 455, sicut ipse significat in institutionibus suis (supra p. 346). de simili Prosperi exemplart adhibito a Paulo diacono infra (p. 374) dictum est.

P Florentinus Laurentianus plut. 67 n. 15 chronicorum Hieronymi cum auctario Prosperi scriptus a Poggio a. 1408 teste subscriptione: *hunc librum scripsit Poggius Florentiae summo cum studio ac diligentia diebus XII Romano pontifice residente iterum Senis* (moratus est ibi Gregorius XII primum a Sept. 1407 ad Ian. 1408, deinde per eiusdem anni menses Sept. et Oct.) *cum sua curia. valeas qui legis.* Prospero subscriptum est: *hic finit Prosper post Hieronymum.* selegi hoc exemplar ex turba vulgarium simillimorum eiusdem fere aetatis, quibus cum nihil proficiamus, eos satis habui enumerare. ex iis eos, ad quos auctorem non citavi, ipse evolvi. iis qui habent interpolationes, quales composuimus in auctario sexto, asteriscum adposui.

Italia.

Caesenae

1 Bibliothecae Malatestianae plut. sin. XI n. 4, scriptus a. 1454 *pro illustri ac magnifico domino Malatesta Novello de Malatestis per fratrem Franciscum de Figino capellanum eiusdem.* adhibuit librum Roncallius.

Florentiae

2 Laurentianus plut. 67 n. 11 saec. XV, antea Petri de Medicis.

3 Laurentianus plut. 67 n. 13 saec. XV.

*4 Laurentianus plut. 67 n. 14 saec. XV.

5 Laurentianus plut. 67 n. 16 saec. XV.

6 Laurentianus plut. 89 inf. n. 5 scriptus Florentiae a. 1440 per Antonium Marii filium Florentinum civem et notarium. idem scripsit libros n. 9. 16. 59.

7 Laurentianus S. Crucis plut. sin. 19 n. 6 saec. XIV exeuntis. variam lectionem dant Zaccaria exc. litt. 1754 p. 229 et Bandini cat. 4, 137—144.

8 Laurentianus Faesulanus n. 58 saec. XV.

9 Laurentianus S. Marci 362 scriptus a. 1452 per eundem Antonium qui scripsit n. 6.

10 Magliabecchianus cl. 22 n. 3, antea Ant. Franc. Marmi, saec. XV.

Mediolani

11 Ambrosianus *C* 290 scriptus a. 1463 per Gerardum Cerasium Florentinum.

12 Ambrosianus *C* 291 scriptus a. 1422 per Rogerium Cataldum plebanum.

Neapoli

13 VI. D. 11 saec. XV. antea A. Iani Parrhasii.

Romae

*14 Vaticanus n. 241 saec. XV.

15 Vaticanus n. 242 saec. XV.

16 Vaticanus n. 243 scriptus Florentiae a. 1435 per eundem Antonium qui scripsit n. 6.

*17 Vaticanus n. 244 'Iulianus de Vitotio pro se festinanter scripsit' a. 1467.

18 Vaticanus n. 245 scriptus a. 1441.

19 Vaticanus n. 246 saec. XV.

20 Vaticanus n. 5952 saec. XV.

21 Vaticanus Palatinus n. 817 saec. XV.

22 Vaticanus Palatinus n. 818 saec. XV.

23 Vaticanus Palatinus n. 821 saec. XV.

24 Vaticanus Palatinus n. 867 saec. XV.

25 Vaticanus Urbinas n. 382 (antea 606) saec. XV.

26 Vaticanus Urbinas n. 421 saec. XV.

27 Vaticanus reginae n. 2034 saec. XV. post Prosperum sequitur *cronica Eusebii Cesariensis Pamphilii martiris contubernalis. capitulum primum de prima aetate. in principio temporis* cet. finit: *ad cuiusdam villule casam deportatus est quibus persequentibus accensus in domo communi sepultura caruit. Hieronymi presbyteri. Gothi dicuntur Suevi ubi sunt est Holandia et Selandia insulae. Vandali sunt omnino destructi, sed pars remansit circa Vandalum fluvium in Polonia. Huni in Pannonia residerunt, quae ab his nunc Hungaria dicitur. Halani in Hispaniae montanis qui Vascoli nunc narrati sunt. hucusque Hieronymus presbyter sui temporis digessit historiam.*

28 Vaticanus Ottobonianus n. 473 saec. XV.

29 Vaticanus Ottobonianus n. 604 saec. XV.

*30 Vaticanus Ottobonianus n. 643 saec. XV.

*31 Vaticanus Ottobonianus n. 743 saec. XV.

*32 Vaticanus Ottobonianus n. 749 saec. XV.

33 Romae apud Torquatum Rossi, saec. XV. antea *card. Firmani* et *coll. Capranic.* vidit Bethmann (*Archiv* 12, 411 et in schedis).

34 Romae apud capitulum S. Petri saec. XV. vidit Bethmann (*Archiv* 12, 408).

Siena

35 Bibl. publ. K. IV. 13 scriptus Romae a. 1474 per A. Campanum.

Venetiis

*36 Marcianus cl. IX n. 1, scriptus Patavii a. 1460, antea Dominicanorum S. Iohannis et Pauli.

37 Marcianus cl. IX n. 76, scriptus a. 1468, antea Morellii n. 258.

*38 Marcianus Zanettianus n. 348, antea Bessarionis.

Veronae

39 Bibl. capit. n. 26 scriptus a. 1449.

Gallia.

Parisiis

40 Lat. 4865 scriptus a. 1472 a Petro Cennino Bernardi insignis aurificis filio.

41 Lat. 4868 saec. XV.

42 Lat. 4869 saec. XV.

Rheims

43 K 759 (757) saec. XII (?) exeuntis elegantissime scriptus. numerantur anni mundi: finit *LXVII Valentiniano VI et Nono consulibus* $\overline{V}$*DCLXV.* ego

librum non vidi, videtur esse is quem adhibuit servatum eo tempore Parisiis apud Nicolaum Fabrum Pontacus (praef. p. 27), laudans elegantiam eius et annos addens ibi numerari ab orbe condito.

Hollandia.

44 Leidensis publicus n. 97 *B* saec. XV.

Hispania.

45 Escurialensis & II 3 scriptus Florentiae a. 1459. examinavit Ewald.

46 Matritensis univ., antea Alcalensis E. 2. 7 scriptus a. 1423 (Knust *Archiv* 8, 808). examinavit Ewald.

47 Valladolid n. 64 saec. XV. descriptum habui a P. Heine integrum, partem item a Knustio.

Britannia.

Londini

*48 reg. 14 C III saec. XV.

*49 Harleianus 3957 saec. XV.

50 Harleianus 3962 saec. XV.

51 add. 6923 Prosperi chronica ex variis codd. calamo exaratis recensita ab Ioh. Hindley.

52 add. 12016 saec. XV.

Oxonii

53 Bodleianus Canonicianus script. eccl. n. 98 saec. XV.

54 Bodleianus Canonicianus script. eccl. n. 193 saec. XV.

55 collegii Magdalenei n. 184 saec. XV.

Germania. Austria. Helvetia.

56 Genevensis n. 49 saec. XV.

57 Monacensis 12361 (Reitenbach 161) s. XV/XVI. deficiunt extrema.

58 Sangallensis Bibliothecae civium Vadianae; inscriptum est: *liber emendatus Ghuiglielmini Francisci Tanaglia civis Florentini quem ipse mea manu scripsi precepto Hieronymi servato IIII k. Octobris MCCCCX.*

59 Vindobonensis n. 344, antea Hohendorfianus, scriptus a. 1437 per eundem Antonium qui scripsit n. 6.

60 Vindobonensis n. 3400, antea universitatis n. 164, saec. XV. Prosper hic adest epitomatus.

61 Guelferbytanus Gudianus n. 18 scriptus Papiae a. 1461 per Wilhelmum Saxonem presbyterum.

62 Guelferbytanus Gudianus n. 152 saec. XV.

63 Guelferbytanus nov. 404, 2 folium unum singulare, pertinens ad a. 427—437.

Subieci indicem librorum quorum notitia certa mihi non suppetit, maxima certe ex parte iis quos modo enumeravi accensendorum. similia multa addi potuerunt, sed cum eiusmodi recensus parum iuvet, substiti in paratis.

San Daniele n. 10, post Hieronymum, scriptus a. 1452 (Bethmann *Archiv* 12,675 et schedae eius).

Parmae in bibliotheca ducali, post Hieronymum, saec. XV, adhibitus a Vallarsio et visus Bethmanno (*Archiv* 12,689).

Patavii in S. Antonii, post Hieronymum, saec. XV (Bethmann *Archiv* 12,665).

Ibidem in S. Iohannis in Virdiario, post Hieronymum (Tomasini bibl. ms. Patav. p. 15).

Veronae apud Saibantios sic descriptus apud Scipionem Maffeium *indice de' libri di Gius. Saibanti* (Veronae 1734. 8): 'chronicon ut creditur Prosperi cui titulus: epitoma 'quod est chronicon omnimodae historiae continens ab exordio mundi per suc-

'cessiones nomina regum gentium multarum seu consulum diversarum provinciarum. 'producitur usque ad Valentinianum iuniorem et Leonem I papam: membr. qu. 'XI saec.' Bibliotheca ea publice veniit Mediolani a. 1843.

Valenciae Hispaniae n. 112, post Hieronymum (Knust *Archiv* 8, 822).

Oxoniensis collegii omnium animarum n. 47, post Hieronymum (Coxe cat. 2 p. 15).

Ex horum librorum aliquo expressa est editio princeps Prosperi posthieronymiani curata c. a. 1475 Mediolani a Bonino Mombritio (s. l. et a.; Hain n. 6716) cum Hieronymo et Palmerio. ad eam fere redeunt errores a codicibus meis omnibus alieni, quales adnotavi ad c. 1202. 1247, 7.

Cod. Montpellierensis n. 306 saec. IX inter alia (v. *catal. des mss. des dép.* vol. 1 a. 1849 p. 3) habet fragmentum paucorum versuum incipiens: *Ex chronica Prosperi. Interea Arriani iam non occulte ut antea, sed palam et publice,* finiens *id est dissimilem substantiam confirmant.* at haec non Prosperi sunt, sed Sulpicii Severi chron. 2, 40[1]).

Restat ut agamus de Prosperianorum chronicorum epitomatoribus et compilatoribus. et epitomarum libri memorandi sunt duo Vaticanus et Matritensis.

Vaticanus Reginae n. 2077 in membranis deleticiis, quae olim continebant Ciceronis V orationes Verrinas, rescriptus est saec. VI extremo septimove incunte litteris uncialibus, sed quae passim spatio deficiente ad cursivam formam declinent (specimen dederunt Zangemeister et Wattenbach exempla codd. Lat. tab. 4). in f. 1 ima pagina priore legitur teste Bethmanno † OPFIOVC manu antiquissima. quaterniones tredecim numero sunt; primi duodecim sunt numerati. saec. XVI videtur extitisse Romae apud Achillem Maffeium: nam ipsum eum, ut contra Rossium inscr. chr. I p. LXV recte statuit Krusch *Studien* p. 79, intellegit sine dubio Panvinius in praefatione fastorum: 'apud me est 'fastorum consularium sine nomine auctor, qui a consulatu Constantii Augusti VIII et 'Galli Caes. III opus aggressus[2]) illud per consulum collegia ad XII usque imp. Iustini 'iunioris Augusti postconsulatus annum concinnavit atque singulis annis addidit diem 'paschatis celebrandum. porro autem ipsum Romae inveni in bibliotheca Achillis 'Maffei Romani civis . . . is mira vetustate venerabilis erat maiusculis litteris in membranis ante mille annos descriptus'. item in praefatione appendicis commentariorum in fastos eos: 'aliud etiam habui incerti auctoris chronici exemplum, quod a primo Con'stantini anno[2]) inchoatum usque ad Tiberii Mauricii Augusti imperium per annuos con'sules deductum est. liber litteris quas maiusculas vocant in membranis venerandae 'vetustatis scriptus est Romae: cuius mihi copiam fecit Achilles Maffeus antiquitatis 'omnis peritissimus. quem in antiqua et vetustorum codicum refertissima avita biblio'theca invenit, quam a maioribus inchoatam vir optimus idemque doctissimus Bernar'dinus cardinalis mirum in modum locupletaverat. quem tamen hic suggerere nolui, 'tum quod carptim et concise non continuata serie historiam scribat, tum quod eum 'integrum commentario secundi tertiique fastorum libri incluserim'. item in commentariis p. 409 ad a. 354 Constantio VII et Gallo III cos.: 'ab hoc anno antiquissimus . . . 'Maffeiorum codex, cuius index est *ratio* vel *computus paschae,* initium habet, qui ad 'imperium Heraclii Augusti et annum Christi DCX pertinet'. eadem repetit ad a. 379 p. 415, hic contendens fastos eos perductos esse ad Mauricii imp. consulatum, et p. 427 ad a. 566, quem ait signari p. c. Basilii XXV in libro antiquo Maffeiorum et p. 428

1) Varia lectio loci, quem descriptum accepi a Girardo nostro, collati cum editione Halmii haec est: *non*] *iam non* — *ac*] *et* — *haeresis*] *conceptae heresis* — ὁμοούσιον — ὁμοιούσιον — *ut* om. — *sed* om. — *ex his*] *etiam* — ἀνομοιούσιον. 2) Scilicet primus annus in codicem relatus est p. Chr. 354 sic scriptus: *Const. VII et Const. IIII.*

ad a. 580. 584. 592, ubi inde citat consulatus Tiberii Mauricii Phocae. in his relationibus quamquam hic illic erratum est, dubium non est Maffeianum codicem esse ipsum hodie Vaticanum. — Post Maffeium volumen testibus sigillis ei impressis 'bibliotheca S. Andrae Romae' et 'S. Andreae Romae' delatum est in monasterium S. Andreae *della Valle*, ex quo ad reginam Christinam pervenit et cum reginae libris in Vaticanam. liber secunda scriptione quae continet, haec sunt:

1. f. 1—78ʳ Hieronymi et Gennadii commentarii de viris illustribus (cf. Reifferscheid bibl. patr. Lat. 1 p. 366).
2. f. 78ʳ·ᵛ· Tractatus de Henoch et Elia. eum fortasse ineditum in auctarium quartum recepi.
3. f. 79ʳ—81ʳ *Ratio paschae,* scilicet cyclus paschalis a. LXXXIV adscriptis consulatibus a. 354—437 infra editus inter additamenta ad Victorium Aquitanum. remittitur in fine ad laterculum alium incipientem a Felice et Tauro cos. p. Chr. 428: is in codice deficit hodie in fine mutilo.
4. f. 81′—96′ epitome chronicorum Prosperianorum: praescribitur: *in nomine domini inc. cronica,* deinde f. 93′ parti Hieronymianae subscribitur: *huc usque Hieronimus, exhinc Prosper consecuta subiunxit.* partis ab Hieronymo pendentis epitome brevissima est et in aetate imperatoria consulatibus plerisque omissis redigitur fere ad indicem Augustorum: proprie Prosperiana etsi item ad compendium redacta sunt, consules in his locum suum tenuerunt. continuo ordine perveniunt consularia ad a. 466; subscriptio nulla neque ubi Prosper finit neque in fine laterculi. epitomae in hoc solo libro servatae variam lectionem dedit Mansius in annalium Baronii apparatu (Lucae 1740) f. 223—228; Roncallius in chronicis vol. 1 (1787) p. 705—720 partem posthieronymianam edidit. nos epitomen descriptam ex libro passim evanido et incredibiliter corruptam apparatui inseruimus integram, ut pro re modo ad formam variae lectionis redigeretur, modo singulis capitibus in ipso variae lectionis principio subnotaretur. additamenta in textum inserta composuimus infra in auctario quarto ibidemque continuationi a. 455—466 locum dedimus. — Capita 789—879, quatenus adsunt in epitome, repraesentantur tabula supra citata Zangemeisteriana.
5. f. 96′—98 sub titulo *incip. epitoma temporum et indiculum pascae* leguntur chronica continuata ad a. 613 edita cum Victorio Aquitano sub titulo paschalis Campani.
6. f. 99 divisio diei: *nox in octo partibus dividitur: vespera, fax, concubia, intempesta, gallicinium, conticinium, crespulum, aurora.* sequitur tabula ventorum. deinde: *a quarta usque XI b(ona) est, ab XI usque XVIII cavendum. ab XVIII usque XXVII b(ona) est, a* (*X* cod.) *XXVII usque quarta item* (*id* cod.) *cavenda est.*
7. f. 99′—100′ excerpta ex Vegetii libris de re militari, de quibus rettuli in Hermae vol. 1 p. 130.
8. f. 101ʳ (101ᵛ vacat) *inc̄ nomina heresum, quarum etiam opiniones subter adnexae ab Augustino episc(opo) in hoc volumine congestae sunt. I. Simoniani.* finit *XC Eutychianistae.* (cf. Augustini vol. 8 in. ed. Vallars.) opiniones non adsunt.

Liber descriptus est ex exemplari scripto notis iis quae in libris iuris frequenter inveniuntur, extra eos fortasse alibi non deprehensae. id ut in Vegetianis l. c. ostendi, ita ad Prosperum quoque pervenire declarant mendae hae: c. 694 *egrio* pro *e contrario* — 733 *qui* pro *contra* — 755 *post autem* (P'AT) pro *pater* et similes aliae multae.

Alcalensis olim, nunc Matritensis univ. n. 134 saec. XIII praeter Prosperi exemplar, de quo supra p. 367 dictum est, f. 24′—29 continet epitomen ex chronicis Hieronymi et Prosperi, quam descriptam habui ab Ewaldo. post titulum *item incipit cronice Eusebii Iheronimi* incipit sic: *ab Adam usque ad diluvium anni IICCXLII. a diluvio*

usque ad nativitatem Abrahe an. DCCCCXLII. a nativitate Abrahe usque ad egressu Israel ex Egipto ann. DV. primus omnis Asie exceptis Indis regnavit Ninus Belli filius ann. LII. huius XIII regni anno nascitur Abraham natione Caldeus qui vixit annos CLXXV. epitome ut hic illic amplificata, ita exilis est et male facta: explicat primum Iudaica ad excidium usque Hierosolymorum sub Tito: legitur in his *Cicero poeta nascitur,* item *Herodis XXXIII anno, Octaviani vero Augusti XLII salvator omnium nostrum dei filius deus et dominus noster Iesus Christus in Bethleem Iude ex Maria virgine nascitur secundum carnem VIII kalendas Ianuar. Sabino et Rufino consulibus.* post ea epitomator praefatus: *nunc adiuvante domino per Romanorum tantummodo regum tempora usque ad nativitatem domini nostri Iesu Christi et deinceps temporum seriem digeremus* redit ad Ianum et Saturnum et sic pergit, citans Vergilii locum Aen. 8, 321—323 et sub Augusto de Christo nato supra relata brevius repetens et de morte Iohannis baptistae Christique haec adnotans: *passus est Iohannes baptista duobus Geminis consulibus Rufino et Rebellione. huius* (Tiberii) *etiam XVIII anno dominus noster Iesus Christus passus est die VIII kalendas Aprilis Thiberio Augusto et Solo consulibus.* sub Constantio insertum est caput de Helena petitum ex chronicis Sulpicii Severi 2, 33. 34 [1]) et Constantinus dicitur baptizatus non ab Eusebio, ut est apud Hieronymum, sed *a Silvestro episcopo.* post excerpta Hieronymiana quae finiunt sic: *Fotinus episcopus Constantinopolitanus, a quo Fortiniana heresis exorta* (a. Abr. 2392) f. 28′ sub praescriptione: *abhinc Prosper* sequuntur Prosperiana incipientia: *Gratianus post Valentis patris obitum ann. V,* finientia in c. 1304 breviato sic: *Augustinus episcopus per omnia excellentissimus doctor post Hieronymum* (*per iherosolimum* cod.) *presbyterum anno decimo agens in episcopatum annos XXXV obiit in pace V kalendas Septembres inter impetus obsidencium Wandalorum.* haec excipit breve auctarium quod edidimus inter additamenta loco tertio perveniens a Valentiniano III ad Severi imperium a. p. Chr. 462 scriptum fortasse in Italia. Prosperi igitur exemplum, cui haec adiecta fuerunt, terminavit ante a. 455, fortasse a. 433 vel 445. clausula quae epitomen finit ex parte Isidorianis accommodata est sic concepta: *fiunt ab Adam usque a. XV Tiberii Cesaris idemque etiam XV Herodis anno, in quo dominus noster Iesus Christus predicare orsus est, anni VCCLXII, id est in prima etate seculi ab Adam usque ad diluvium anni IICCXLII* (sequuntur aetates II. III. IV. V). *in sexta, que nunc agitur a nativitate domini usque ad XV Tiberii ann. XXVIII, et a XV Tiberii anno usque ad novissimam sub Vespasiano eversionem Iherosolime ann. XLII, qui faciunt in unum ann. LXX. a secundo autem Vespasiani anno, in quo Iherosolima subversa est, usque ad extremum huius operis, id est Iulii Maioriani et extremum tempus, ann. CCCLXXXII menses IIII dies II. fiunt simul ab exordio mundi usque ad extremum huius operis, ut diximus, ann. VDCLXXXII. hoc quod computatum est quantum potuit humana diligencia assequi temporum ordinem scripsit: deus enim consilium ab humano sensu absconsum est* (*absc. est* erasum). *de die autem illa* cet. fere ut Isidorus cum amplificationibus finiens ita: *que pater posuit in sua potestate. finit.*

Inter compilatores chronicorum Prosperi primum locum obtinet ***Victorius Aquitanus,*** quem supra p. 345 vidimus paschali edito a. 457, id est biennio post emissam chronicorum editionem postremam, inseruisse laterculum consularem ex iisdem depromptum. ipsum paschale cum infra edituri simus, apparatui Prosperiano pauca tantum inde inseruimus adhibitis codicibus Gothano n. 75 saec. VII, Ambrosiano H 150 inf.

1) p. 87, 18—88, 1 Halm. lectio differt in his: *Helena mater principis Constantini] helena constantini mater — filio* om. — *cum h. a. concupisset] iherosolimam proficiscens — ydola ac t. inibi reperta contriuit — mox usa regni viribus basilicas] et basilicas catholice fidei — constituit] instituit — institerant] steterant — caelum] celo — sublatus] s. est — insolens] insolentia — est* om. — *certatim] certanti — sentiat] sentit — eandem* cod. — *sui* om. — *tunc repperta dignoque ambitu consecrata est.*

saec. IX. Lugdunensi Scal. 28 scripto a. 816. cuius generis codicem Victorius adhibuerit, dictu difficile est: lectiones *Quinto* in consulatu a. 125 et *Aquilino* in consulatu a. 162 ei communes sunt cum codice nostro *C*, item numeri et ex parte nomina quoque in consulatibus a. 161. 297. 299.

Cassiodorus chronicis scriptis a. 519 quamquam consules ab a. inde 32 p. Chr. inseruit ex paschali Victorii, in parte posthieronymiana rerum gestarum notitiam sumpsit ex chronicis Prosperi, quae quamquam integra novit (v. p. 346), ad sua chronica adhibuit exemplum Hieronymi cum auctario Prosperi simili nostro *F*, sed eo emendatiore et deducto ad a. 455, ut supra p. 368 demonstravimus. ipsa cum infra habeantur edita, in apparatum ad Prosperum potiora tantum inde recepi, interpolationibus Cassiodoranis hoc loco praetermissis.

Liberatus diaconus ecclesiae Africanae aetate Iustiniana in breviario causae Nestorianorum et Eutychianorum attulit ex chronicis Prosperi sub nomine Lucentii (v. supra p. 343) c. 1296. 1297 (v. adn.).

Paulus diaconus ad historiam Romanam compilandam ut antea Hieronymiana, ita ubi ea desinunt Prosperi chronica adhibuit ad a. usque 455 plerumque verbis ipsius retentis. ubicumque discedunt duae familiae Spirensis *(MYL^s)* et reliquorum, Paulus facit cum his (v. inter alia c. 1278 *praeclarus*, non *satis clarus*. 1286. 1327), proxime accedens ex nostris ad librum *F* (c. 1288 *acceperat* ut *FAORH:* c. 1290 *achilas* corruptum ex *arc(h)ila(s) FPAOXR;* c. 1310, 7 *per* omissum ut *FPZX:* c. 1321 sic ut legitur *FPXZ*). errat Droysenus (praef. ad Eutropium p. XLV) statuens adhibitum esse a Paulo chronica Prosperi nostris integriora, quae nulla umquam fuerunt; sed quod alibi monui in Paulianis ad auctores suos revocandis summa cautela opus esse, cum et plures docte adhibere nec sine arte aliqua commiscere soleat et secutoria et coniectaria et ornativa passim de suo addat, non inutile erit exemplis quibusdam denuo stabilire.

11, 13 [1]) cum usque ad id tempus Italia Arrianae perfidiae morbo langueret,	
post Auxentii seram mortem	*Hier. 2390:* post Auxentii seram mortem.
cum Ambrosius ex pagano iudice	*Paulinus vita Ambros. 8:* (Valentinianus) summo gaudio accepit, quod iudex a se directus ad sacerdotium peteretur.
subito apud Mediolanium divino nutu episcopus a cunctis fuisset electus	*Hieronymus l. c.:* Mediolanii Ambrosio episcopo constituto.
moxque catholico baptismate tinctus	*Paulinus l. c. c. 9:* postulavit non se nisi a catholico episcopo baptizari: sollicite enim cavebat perfidiam Arrianorum.
cumque pro fide catholica	*Prosper c. 1173:* Ambrosius episcopus multa pro catholica fide sublimiter scribit.
libros Gratiano imperatori porrexisset	*Ambrosii* de spiritu sancto l. III ad Gratianum.
ac veneratione qua debuerat susceptus esset	—
universa statim ad rectam fidem Italia repedavit	*Hieronymus l. c.:* omnis ad fidem rectam Italia constituitur.
13, 3 Honorius Gallam Placidiam germanam suam	*nomen* Gallae Placidiae *ex chronicis Italicis (v. supra p. 258 n. 1).*

1 Droysenus p. XLIV ad hoc caput a Paulo indicat adhibitum esse auctorem aliquem deperditum. duorum aliorum locorum, de quibus similiter statuit, alter de Maximo et Martino sumptus est ex Sulpicii Severi vita Martini c. 20, alter de Theodosio imperatore et Ambrosio ex hist. trip. 9, 30.

Constantio suo comiti fide integerrimo et ingenti viro iam dudum promissam magno cunctorum gaudio sociavit,	*Prosper c.* 1259: (Placidiae) nuptias Constantius promeretur. *chr. Gall. ad a. 416:* Placidia soror imperatoris Constantio conubio sociatur.
ex qua Valentinianum filium Constantius genuit, qui postea rei publicae imperium gessit	*Prosper c.* 1267: Valentinianus Constantii et Placidiae filius nascitur VI non. Iulias.
hoc in tempore foedus firmissimum cum rege Gothorum Wallia Constantius pepigit tribuens ei ad habitandum Aquitaniam Galliae provinciam eiusdemque provinciae quasdam civitates vicinas	*Prosper c. 1271:* Constantius patricius pacem firmat cum Wallia data ei ad inhabitandum secunda Aquitanica et quibusdam civitatibus confinium provinciarum.
cernens itaque Honorius ubique se Constantii virtute et ingenio seu per bella seu pacis moderatione tueri,	—
eum cunctis adnitentibus apud Ravennam in regni consortium adscivit.	*Prosper c. 1273:* Constantius ab Honorio in consortium regni adsumitur.
qui necdum septem mensibus evolutis ex hac luce subtractus est.	*chr. Gall.* ad a. 420/1: Constantio dignitas imperii ab Honorio sponte delata, qua vix octo mensibus usus interit, Valentiniano octo annorum filio derelicto.

Fraudis quamquam non recte accusabitur Paulus, non abstinuit ab amplificatione temeraria: ita in narratione modo relata locum creationis de coniectura apposuit, nec magis dubium est simili ratione in narratione de Castino 13, 6 eum adiecisse extrema: *Castinus vero tanto collega ob suam intemperantiam privatus nihil dignum in Hispaniis gessit,* item mox 13, 7 in narratione de Honorii excessu locum mortis et sepulturae non ex scriptoribus a Paulo adhibitis proficisci, cum praesertim satis constet Honorium non Romae obiisse, sed Ravennae. quod Bonifatium 13, 11 scribit patricium factum esse, posuit opinor propterea quod Marcellinus ad a. 432 eum patricium dicit.

De editionibus post ea quae supra praecepta sunt, pauca sufficient.

Princeps chronicorum Prosperi editio partem posthieronymianam solam continens emissa c. a. 1475 supra p. 371 commemorata est. eandem partem auctam additamentis futtilibus iis, quae composuimus in auctario sexto, ne fallant, repetivit Erhardus Radbolt Augustanus Venetiis a. 1483. hae editiones pendent a libris nostris *FP*. Canisium deinde supra p. 366 vidimus a. 1601 edidisse Prosperi eandem partem, qualis legitur in libro *R*ᵛ. hae editiones omnes desinunt in a. 445 ibidemque finit ea quoque, quam vir diligentissimus Arnaldus Pontacus episcopus Vazatensis una cum chronicis Hieronymianis publicavit Burdigalae a. 1604 excussis libris scriptis compluribus; nam quamquam copia ei fuit nostri codicis *Y*, qui pervenit ad a. 455, extrema haec Pontacus satis habuit commemorare (p. 789). trium tamen annorum extremorum 453—455 narratio Prosperiana ad codicem nostrum *D* dudum antea prodierat cum Sigebertianis (vide supra p. 366). totum Prosperum posthieronymianum primus edidit du Chesne inter historiae Francorum scriptores vol. 1 (1636) p. 201 'multo', ut ait 'quam in vulgatis exemplaribus emendatiorem et auctiorem ex mss. 'codicibus Iacobi Sirmondi (nostro *Y*, vide p. 358) et Petri Francisci Chiffletii soc. Iesu' (nostro *C*, vide p. 366). integra chronica primus edidit Carolus Labbaeus in novae bibliothecae mss. (Parisiis 1657) vol. 1 p. 16 seq., adhibitis, ut supra diximus, praeter editiones priores codicibus duobus, Spirensi deperdito (v. p. 353) et altero hodie servato

Berolini (supra p. 360). ex Labbaei editione descriptus est codex bibliothecae Hanoveranae XII, 704 (cf. Pertz *Archiv* 1, 467. 8, 633) eandemque omissis Hieronymianis repetivit Bouquet rer. Gall. script. vol. I p. 624 sq. has editiones quinam praeterea repetierint, philologus recte relinquet bibliographis explicandum.

Postquam libros recensuimus, dicemus de eorum nexu et utilitate.

Prosperi duae recensiones ad nos pervenerunt, quarum ad alteram pertinent codices integri operis *A* et Paris. 4871, decurtati *OR*, epitomatus *V*, alteram repraesentant codices *MY* cum Spirensi (L^8) et Frisingensi, integri operis omnes. ex utraque recensione contaminati sunt reliqui integri operis *C* cum mutilis breviatisve *DHB*, decurtati *FPXZ*. ex his cum ad editionem a. 445 emissam pertineant codices *ORFPXZ*, ad editionem a. 455 *VMY* Spirensis Frisingensis (*B* cuius editionis sit, determinari nequit), apparet ad editionum diversitatem non esse revocandam eam quae inter duas recensiones intercedit: immo editiones verisimile est non tam mutatas prodiisse quam auctas subinde adiecta continuatione, illarum autem recensionum differentias non ad auctorem redire, sed ad librarios. confirmant id excerpta Cassiodori et Pauli ad codices *FPZX* proxime accedentia, sed pertinentia ad editionem a. 455. — Iam de generibus tribus in universum exponemus, quid in quo laudandum sit vel reprehendendum. comparabuntur iam recensiones duae primariae, quarum cum neutra ab altera pendeat et ubi discedunt modo haec modo illa verum servarit, alteram utram sequi licet. agemus item de libris contaminatis ex utraque et de interpolationibus in Prosperiana aliunde inlatis.

Indicem chronicis quem Prosper praescripsit supra p. 347 vidimus servatum esse in recensione priore, scilicet in libris *A*: decurtati epitomatique eo carent, recensio posterior (*M*) uno chronicorum vocabulo se continuit.

Adnotationes a textu distinguunt libri *AOMC*, sed diverse: scilicet tam *A* quam *O* eas habent in margine perscriptas litteris minutis et versuum interstitiis angustioribus, qualiter fere in ipso auctoris archetypo eas perscriptas esse probabile est. at in codice *M* in textum admissae sunt eum, ut supra p. 357 dixi, non raro interrumpentes (c. 33. 429. 430 cet.), distinctae tamen ab eo cum litteris minoribus tum versibus a capite reductis. Bruxellensis *C* etiam hoc nomine contaminatus adnotationes raro (ut c. 39) in margine collocat, plerumque eas distinguit litteris miniatis. haec duarum recensionum differentia licet ipsa parum utilis aliquantum facit ad codicum ordines recte distinguendos et operis speciem primitivam aliquatenus restituendam.

Auctoris verba recte fere tradita habemus per duas illas recensiones invicem sese corrigentes et explentes. unicum locum offendi c. 1175 in nostris libris omnibus pariter mutilum omissis verbis *miraculorum signis* quae servavit Prosperi compilator Isidorus, nisi et ipse ea restituit coniectura. plurimis locis duae familiae discedunt in verbis et ita quidem, ut plerumque *M* cum suis YL^8 praestet, *A* cum suis *ORV* deterior sit, utramque lectionem contaminati aut coniungant aut inter eas fluctuent. Hieronymum, a quo pleraque Prosper adsumpsit, ubi comparare licet, ibi plerumque illi libri propius ad eum accedunt (c. 64. 67. 149. 440 cet.); sed aliis locis contrarium evenit (c. 114. 115. 178). retractationis vestigia cum alii loci ostendunt:

c. 179 *Massilia condita* ante (Troiae) captivitatis annum VI *secundum M*, anno XXI regni Tarquinii Prisci *secundum AV: C eandem adnotationem bis habet, ante c. 180 ut M, ante c. 182 ut A: computatio utraque deducta ex Hieronymo.*

c. 1266 concilio ... CCXIIII episcoporum *MYL^8 cum HBZXFP*, concilio ... ducentorum amplius episcoporum *AOR*.

tum maxime in haeresibus modo *M* (ut c. 689), modo et frequentius *A* (ut c. 634. 635. 636. 686) ad verbum fere convenit cum Augustino, quem Prosper expilavit. melioris ordinis archetypum in his a breviando non abstinuisse et alii loci ostendunt et maxime c. 1010 de Arrianis. aliquando adeo utraque familia ab Augustino ita discedit diverse, ut appareat utrumque archetypum perpessum esse diasceuastae retractationem.

Augustinus c. 35:	*Prosper c. 691 M:*	*Prosper c. 691 A:*
Bardesanistae a quodam Bardesane, qui in doctrina Christi prius extitisse perhibetur insignis, sed postea quamvis non per omnia in Valentini haeresim lapsus est.	Bardesanes, a quo Bardesanitae, cum aliquando in fide Christi probabilis fuerit, postea in Valentini transivit errores, quamvis non omnia ipsius sit secutus.	Bardesanes quoque alterius auctor erroris eodem tempore innotuit, in Valentini haeresim ex parte prolapsus.
Augutinus c. 69:	*Prosper c. 1026 MY:*	*Prosper c. 1026 AO:*
Donatistae . . . in haeresim schisma verterunt	in schisma divisi sunt	schisma fecerunt .... in haeresim transierunt

Mendae communes prioris familiae libris omnibus, ut c. 342 *reputavit* pro *recusavit*, raro offenduntur: passim e contrario in secunda familia tales deprehendimus, quarum quasdam apposuimus, maxime ut nexus qui intercedit inter libros *AOR*[1]) *V*[2]) et contaminatio librorum *C*[3])*DFPXZHB* ita patefiat. plerisque locis cum lectionem *M* veram esse pateat, ibi quoque, ubi per se utraque lectio admitti posset, cognita alterius familiae praestantia utra reicienda sit dubitari non potest.

226	Samnitas ML^sC *Hier.*	Sarmatas *AV*	
243	votiva ML^s *Hier.*	vetita *A*	votiva uetita *C*
336	interveniente senatu ML^s *Hier.*	interveniente senatus A^{tu}, interventu senatus A^rV	
688. 689	Titianus *M*	Tatianus *AV*	*utrumque C*
690. 691	Bardesanes . . . secutus *M*	Bardesanes ... prolapsus *A*	*utrumque C*
1034	episcopus ecclesiam tenuit Marcus *MY*	ordinatur episcopus Marcus *AO*	ordinatur episcopus Marcus qui ecclesiam tenuit *C*
1149	quae filium patris non consubstantialem dicit esse, sed similem MYL^s	cuius error est dissimilem adserere patri filium et filio spiritum sanctum *AH*	*utrumque C*
1220	maxima pars *MYHB ZXFP*	maxima parte *AOR*	
1261	Afrorum industria ac maxime Augustini episcopi scientia MYL^s	Afrorum vigore ac maxime Augustini episcopi scientia *ZXFP et sic, sed* industria *pro* scientia *AOR*	Afrorum vigore ac m. A. e. industria et scientia *B et sic, sed* industriae scientia *H*

1) Paucis locis, ubi *R* a mendis huius familiae recedit, ut 1286, 3. 1342, 7, veram lectionem librarius coniectura videtur restituisse. aliis etiam paucioribus communio erroris in familia *AORV* non ex archetypo venit, sed casu effecta est, ut c. 1238 *cessit* pro *cohaesit* quamquam habent *AOV*, in *R* est *cohaesit* vel *coesit*: item c. 1294 ex *in Sigisvultum* fecerunt *insignis vultum* AR^pO neque tamen R^v. ceterum *OR* ut instructi sunt eodem auctario, ita etiam errores communes habent sibi proprios, ut c. 1250 *regno* pro *Rheno*, c. 1298 *ab Aetio comite recepta* pro *Aetii comitis armis recepta*. 2) *V* raro contra *AOR* cum melioribus facit, ut evenit c. 1263 *cum triumpho MYHVB, triumpho AOR, triumphans ZXFP*. uno loco c. 67 *computantur* posuit pro *copulantur*, lectionem codicum Hieronymianorum corruptorum (*AP* Schoenii) secutus. 3) Exemplar familiae *A* quod librarius *C* adhibuit, nostris A^{tuv} videtur simile fuisse: certe error c. 797 *iuris conditor* pro

1286 ac recipiendum occidentale . . . imperium *MYHBZXFP, item R (cf. p. 377 n. 1)*	ad recipiendum orientale . . . imperium *AO*	
1288 acciverat *MYZXP*	acciperat *F*, acceperat *AORH*, accreverat *B*	
1294 inlatum *MHBYZXFP*	in altum *AOR*	
1304 libris . . . respondens *MHBYZXFP*	libri . . . respondens *AOR*	
1324 civitatem annona impleverit *MYCHBZXFP*	civitatem annona adiuverit *AOR*	
1329, 3 cari clarique ML^{s} *C*, clari carique *H*	clarique *AOZRFPB*, clari *X*	
4 ut dilectiores sibi faceret *MYB*	ut copulatiores sibi faceret *AOXRFP*	ut copuladilectiores sibi faceret *C*, ut copulatores lectorum sibi faceret *H*
4 in Arrianam perfidiam *MYCHB*	in Arrianam sectam *AOZXRFP*	
13 occisus *MYCB*	interfectus *AOZXRFPH*	
14 superata saevitia *MYCHBZXFP*	superitia *A mediis omissis*, superata peritia *OR hiatum explentes interpolatione*	
1339 anno . . . quingentesimo octogesimo et quinto $MYL^{s}CHBZXFP$	anno . . . quingentesimo octogensimo quarto *AORV*	
1342, 7 infelicissimae mortis *MYCHZXFP*	felicissimae mortis *AO*	
1346 saeva populatione *MYCHXFP*	saeva depopulatione *AORZ(?)*	

Capita commatave ea quae per se abesse possunt non inventa in libris Prosperi omnibus, numero non pauca, iam quatenus fieri potest hoc loco exquiremus, quaenam scripta videantur esse ab auctore praetermissa a librariis incuriosis vel breviantibus, quaenam e contrario Prosperianis addiderint interpolatores. nam in recensendo eam viam tenui, ut etiam capita non in omnibus libris inventa, sive genuina mihi viderentur sive insiticia, suis locis relinquerem, utpote re ipsis Prosperianis non inferiora et ad usum ita habiliora. in summa re duae recensiones invicem sese explent et repperiuntur multa capita maxime in parte priore in altera utra familia sola, quae Prosperi esse dubitari non potest. hoc cum margines editionis ostendant, in quibus indicavimus omissa modo in *M*, modo in *A*, exempla addere supervacaneum est. codex Bruxellensis *C* ex utraque recensione conflatus ad editionis nostrae plenitudinem prope accedit, quamquam hic illic defectus alterius utrius ad eum sese propagaverunt, ut c. 799 omittunt *MC*, c. 30. 795. 796 *AC*. e contrario solus servavit capita 571. 583, quae cum causa nulla sit cur Prospero abiudicemus, casu ex utriusque recensionis libris nobis notis videntur excidisse. sed tamen lex haec, ut Prosperi sit quod habet aut *M* aut *A*, non sine cautela aliqua accipienda est. sane cum in recensione *MY* mutatio traditorum angustis finibus sese continuerit (p. 380), quae ea familia praecipua habet, maxime haec:

iuris consultus et c. 1152 (supra p. 361) a plerisque omissum adsunt et apud *C* et apud A^{tuv}, cum absint ab A^{rs}. item omittunt c. 242 $A^{u}C$.

1191 ab Arbogaste comite *MYHB*, ab Arbogaste *AOZXRFP*.
1278 et malorum sequentium *MYL*^{s}, *om. AOZXRFPHB*.
1282 coniuente ut putabatur Castino .... praeerat *MYZXFPHB*, *om. AOR*.
1312 -1318 *computatio adest in solis libris MYH*.
1327 quorum Posidius et Novatus et Severianus clariores erant *ML*^{s}*YCH*, *om. AOZXRFPB*.
1330 barbari foederatorum desertores *MYCHBZXFP*, *om. AOR*.
1333 adversum Gothos . . . gesta *MYCHBZXFP*, *om. AOR*.
1348 ut hac sui cura . . . superaretur *MYCHZXFP*, *om. AOR*.
1373 cum ergo Heraclius sinistra omnia imperatori de Aetio persuaderet, hoc unum creditum est saluti principis profuturum, si inimici molitionem suo opere praeoccupavisset. unde Aetius imperatoris manu et circumstantium gladiis intra palatii penetralia (i. p. p. *om. Y*) crudeliter confectus est *MYH*, dum (cum *C*) ergo Aetius placita instantius repetit et causam filii commotius agit, imperatoris manu et circumstantium gladiis crudeliter confectus est *CD*, cum ergo Heraclius .... praeoccupavisset dum placita . . . agit, imperatoris manu et circumstantium gladiis crudeliter confectus est *Duchesnius coniectura omnino, sed probabili utramque recensionem coniungens*

vere Prosperi esse aut certum est aut veri simillimum. — E contrario ubi codice *M* auctior est familia deterior his potissimum locis:

1204 Hippone regio *reliqui*, Hippone *MY*.
1222 Pollentiae adversum Gothos vehementer utriusque partis clade pugnatum est *reliqui et V*, utr. p. clade *om. MY*.
1259 Placidiam Theodosii imperatoris filiam, quam Romae Gothi ceperant quamque Athaulfus coniugem habuerat, Wallia pacem Honorii expetens reddit eiusque nuptias Constantius promeretur *reliqui*, Wallia Placidiam reddit, cuius nuptias Constantius promeretur *MY*.
1267 Valentinianus Constantii et Placidiae filius nascitur VI non. Iulias *reliqui*, Const. et Pl. filius *om. MY*.
1278 ad Portum urbis *reliqui*, ad Portum *MY*.
1280 Placidia . . . orientem cum Honoria et Valentiniano filiis petit *reliqui*, Hon. et Val. *om. MY*.
1285 Exuperantius . . . inultum fuit *AO*, *om. MYRZXFPHB*.
1286 Theodosius Valentinianum amitae suae filium *AORZXPFHB*, Th. Valentinianum consobrinum suum *MY*.
1288 Castinus autem . . . potuisse praesumere *reliqui*, *om. MY*.
1289 Valentinianus ab exercitu Augustus appellatur *MYL*^{s}, Valentinianus decreto Theodosii Augustus appellatur *AOZXRFP*, Valentinianus decreto Theodosii ab exercitu Augustus (Aug. ab ex. *B*) appellatur *HB*.
1298 Aetii comitis *reliqui*, Aetii *MY*.
1336 Xystus papa diaconi Leonis hortatu *reliqui*, d. L. hort. *om. MY*.
1337 Vitericus . . . habebatur *AOZXFP*, *om. MYCRHB*.
1358 reclamante Hilaro diacono ecclesiae Romanae .... sua delatione promeret *LCH*, reclamantibus eis . . . compellerentur *MY Fris*.
1373 *loco supra citato comma* Aetius .... commotius agit *habent DC*, *om. MYH*. intra palatii penetralia *MH*, *om. YLCD*

eorum locorum quosdam, maxime c. 1285. 1288. 1358. 1373 a librario, ad quem prioris familiae exemplaria redeunt, similiter breviatos esse atque quos supra p. 377 tractavimus de haeresibus probabile est propter argumentum. in plerisque autem

Mediceum librum Prosperi textum genuinum reddere crediderim et quae altera familia consentientibus passim ex contaminatis quibusdam plus aliterve habet proficisci ex interpolatione, sed ea aequali. ita enim pleraque comparata sunt, ut facilius addi potuerint quam casu consiliove omitti, et quod Valentinianum III. Augustum factum esse prior familia ait ab exercitu, posterior a collega Theodosio, ita sibi refragantur, ut illud gratiosum magis quam verum (Olympiodorus p. 46 Mueller; Socrates hist. eccl. 7, 24) scriptum esse videatur Valentiniano etiamtum vivo, hoc cum iam non expediret de mortuo bene loqui.

Certas interpolationes in libro *M* similibusque non deprehendi praeterquam quod quae adduntur ibi c. 159 verba de senatu Romano *et rem publicam gerebant* vix sunt Prosperi, cum absint et ab altera familia et ab Hieronymo. item duobus locis c. 1366. 1368 in *M* adsunt consules de Oriente, quamquam ex ipsa forma qua referuntur intellegitur post tempus eos adiectos esse et absunt a codicibus *CD*, qui hic soli pristinam formam servarunt. minora, qualia sunt c. 1140 additum *multos* contra Hieronymum et c. 1153 *omnes Italia* mutatum non, ut debuit fieri, in *omnis Italia*, sed in *omnes Itali* fidem libri non infringunt.

Ad interpolationes in secundam familiam a manu ni fallor coaeva inlatas accedunt anni episcoporum Romanorum a Prospero adscripti, quatenus pervenit Hieronymus, a Damaso inde ab ipso non additi teste Mediceo libro, expleti autem in familia secunda. denique c. 732 qui id exemplar archetypum scripsit Victoris papae volumina, quae mediocria dicere Prosper non erubuit, pia fraude *non mediocria* perhibere maluit.

Ad reliquos libros quod attinet, *C* ut in contaminandis duabus recensionibus ceteris longius progressus est, ita ipse neque auctarium proprium habet neque sibi proprias interpolationes. id ipsum de libro *B* dicendum est imperfecto et parum utili.

Libri *FP*, item *XZ*, item *OR*, item *V* quaenam addiderint, auctaria in appendice proposita declarant. *H* quae adiecerit, ad consularia Italica supra p. 268. 298 seq. declaratum est.

ORTHOGRAPHICA.

Codicum duorum antiquissimorum, Vaticani reginae n. 2077 (*V*) epitomae saec. VI et Escurialensis R II 18 (*O*) saeculi VII orthographia cum habeat aliquam utilitatem, illius variam lectionem etiam orthographicam in apparatum recepimus, alterius libri hoc loco enarrabitur praeter ea quae ex varia lectione peti poterunt.

Consonantes.

Geminatio et ponitur et evitatur recte; *tritticum* (1324) reperitur similiter in lapide Africano (Eph. epigr. V p. 629).

b et *p*: *optinere* constanter, sed *obtrivit* (1322).

b et *v* confunduntur raro: *superuus* semper (1278. 1327. 1336) — *conibentia* (1288).

c et *g*: *neclectus* (1256).

c et *t* non permutantur: semper *Bonifatius* cet.

d et *t*: *ad* = at (1330) — *adque* semper — *Adtalus* (1254) — *superassed* (1310); e contrario *aput* (1243. 1342).

f pro *ph* passim, ut *Filogonius* (1027).

h supprimitur in principio vocabuli interdum: *abitus* (1266), *Elenopolis* (1023), *Ippone* (1204) et *Spania* pro Hispania semper; plerumque post *c* et *t*: scribitur *Alaricus, anocoreta* (1201), *Antiocia, eunucus, monacus, pasca* (1352), *Simmacus, Stilico,* etiam *nicil* (1339); item *Atanasius Bitinia, Goti* (semel *Gothi* 1240). rarius additur perperam, ut in *Habundantius* (1199), *hac* = ac (1261. 1322. 1342), *apostholicus* (1336. 1350), *Athela* = Attila, *themeritas* (1335). scribitur *Iheronimus, Iherosolima.*

m pro *n* in *volumtas* (1026. 1252).

p omissa inter *m* et *t*: *interemtus* (1292. 1330).

x, non xs: *exerere* (1252), *expectare* (1341), *extinctus* (1026).

Vocales.

ae pro *e* in *aecclesia* et *aetiam* constanter fere: etiam *nominae* (1187).

e pro *ae* et *oe* (*prelians* 1335) passim.

Agustus, Agustinus constanter.

e et *i* plerumque recte distinguuntur, ut casu primo semper est *Iohannes*.

e pro *i* in *elegentes* (1341), *mirabile* (1302), *obsedere* (1294), *trecensimus* (1034);

i pro *e* in *differentis* (1344), *dispoliatio* (1339), *intelligere* (1189. 1335).

o et *u*: *consol, consolere* cet. semper; e contrario *Theudosius, Theudorus, Theufilus*, item *diacunus* et *Agricula*, constanter omnia.

y si recte numeravi, bis tantum reperitur, semel recte in *tyrannus* (1191), semel perperam in *pyraticus* (1330): praeterea ubivis pro ea est *i*.

Wandali, Wallia constanter.

Genetivus sing. 2 in nominibus propriis finit in *i*: *Ambrosi* (1204), *Honori* (1259), contra scribitur *ingenii* (1330), *obsequii* (1330) cet.

Adsimilatio praepositionum evitatur non solum in *adfligere* (1350) et *adparere* (1342), sed etiam in *conpellere* (1353), *conponere* (1339) et in *inpietas* (1187), *inprudenter* (1335), *inpulsus* (1292).

De orthographia codicis Medicei fusius solito agam, non propter aetatem, qua eum vincunt et epitome Vaticana et liber Escorialensis et Bruxellensis quoque, sed quod hic liber inter eos quos habui solus aliquam legem regulamque sequitur, eamque puram et bonam certe in Latinis, nam talia quoque retinet, qualia sunt *adulescens*, *intellego, temptare, Vergilius*, et in summa re, si peregrina vocabula mittis, ab orthographia vere Latina non multum recedit. ea lex utrum sit aetatis vere Romanae licet morientis an Scotticae, non definio; fieri potest, ut orthographia Prosperi Laurentiani non tam ab ipso auctore incorrupta descendat quam resuscitata sit a librario quodam Bedae orthographiam probe edocto. certe barbarismi ii, qui abundant in litteratura temporis medii inter Romanae aetatis grammaticos et Scottos per saecula a sexto ad octavum, cum in universum absint a libro Laurentiano, eius generis quaedam (c. 664 *apud Lorio CM;* c. 914 *apud Tharso M;* c. 1322 *Gundichario* casu quarto) quae ibi offenduntur magis videntur relicta esse ex exemplari archetypo ab eiusmodi barbarismis minus alieno quam casu introducta. eodem ducunt quae infra adnotabuntur de differentia litterarum *b u* et *c t* ante *i* in universum recte retenta, sed ut indicia non desint eam orthographiam inlatam esse correctura. utut est, magis voluimus pendere a duce quamquam fortasse retractato quam a mero arbitrio reliquorum librorum, cum praesertim Vaticanus liber omnium antiquissimus, sed epitomatus pro fundamento usurpari nequeat. itaque ad librum Laurentianum formavi minora et quae adiaphora fere aut sunt aut dicuntur, scilicet quae diversas scripturas pariter admittunt, ut sunt *obtinere optinere, apud aput* similia, item vocabula anni et mensis aut integra aut breviata (haec enim in chronicis modo perscribuntur, modo significantur compendiis, quae per quem casum solvas, plerumque arbitrarium est), numeros modo expressos per litteras modo per notas, denique praenominum compendia, quamquam librarius iis ibi quoque usus est, ubi vera orthographia compendia non admittit (ut *G.* per se positum 414). sed ut quae in codice repperi aut vera aut certe tolerabilia admisi omnia, ita ex falsis non reliqui nisi quae constanti usu aetatis eius, qua auctor vixit, satis defenderentur. nam recognitores librorum qui supra auctorem sapiunt ut minime mihi probantur, ita multo magis improbo, qui ne quid ipsi sapere videantur, malunt errare cum nescio quo librario. erroribus quos sustuli quod gravioribus exceptis lectionum varietatem non obscuravi, paucis probabo, sed iis a quibus probari mihi cordi est. quid ita sustulerim, iam in summa re (nam plene talia exponi nec queunt neque opus est) per genera recensebo; id quod si quid video et brevius longe est et utilius quam eiusmodi adnotationibus micrologorum iactantiam imitari.

Consonantes.

geminatio raro neglegitur:
apellare 512. 711.
Brittania *constanter; retinui*
comendare 476; comorari 616.
Comodus *aliquoties, plerumque* Commodus.
consumare 110. 335, 34. 35.
Hypocrates 200.
Ypolitus 88.
oportunitas 1375, 4.
oppreserunt 399.
Priscilianus 1187 *cet.*
Salustius 1067; *plerumque recte.*
sucessus 1348.

geminatio male admittitur:
Arrianus *semper: recepi.*
dissertissimus 493. 741 *semper; rettulerunt ad* disserere *vocabulum.*
Hostillius 164.
Numma 162.
oppibus 1364.

b *et* v *non confunduntur nisi in nominibus propriis quibusdam minus obviis, ut est* Abienus 1360. 1367: *quid quod scribitur* Danuvius. *archetypum ab eo vitio non immune fuisse, sed sublatum id esse a recognitore grammatista corruptela ostendit* 1282 cohibente *pro* conivente.

cy *mut. in* qui:
Quinegius 1190.
Quirillus.

ch *pro* h *in* nichil *perpetuo.*

ci *et* ti *raro permutantur; retinentur talia quoque qualia sunt* Bonifatius, nuntius; dicio *recte plerumque.*
Laudatia 232.
mendatia 919.
Martius *rex Ancus* 169. Martianus 1361. 1363.
Seleutia 232.
Thratia 430.

f *ubi pro* ph *in codice reperitur, in vocabulis Graecis retinui* (*nisi quod* phylosofi c. 465 *ad solitam formam revocavi*), *cum possit defendi (videantur quae exposui in Hermae vol.* 11 *p.* 65 *seq.).*
sustuli Latina ad falsam analogiam formata haec:
conphoederare 564. 919, phederati 1330.
prophanitas 271.

h *in principio vocabuli male omissa:*
Adrianus *et* Hadrianus *alternant, v. ad c.* 574.
aruspex 1335.
ebdomadae: *retinui.*
Eracl- *et* Heracl- *alternant.*
Ypolitus 88.

h in principio vocabuli male addita:
habeundi 1375, 19.
Habundantius 1199.
haditus 1336 *(corr. m. 2).*
h(a)edificare 110. 180. 481. 776. 1315; *sed* aedific- *est* 381. 482. 959.
Harilas = *Arelate* 1290 *cet.*
hodor 1125.
Hostia 169; *retinui.*
heremum 1095; *retinui.*
Hireneus; *retinui.*
Hylium = *Ilium* 71.

c *pro* ch:
Calcedon - *modo, modo recte* Calchedon - cartha 587.
Stilico *et* Stilicho *alternant.*

ch *pro* c:
Macharius *plerumque: indicavi in adn.*
Machedonius *plerumque* (macedonianum 1124).
Archadius *modo, modo* Arcadius.
Itachius 1193.
Trachia: *retinui aut indicavi in adn.*

p *pro* ph:
ampitheatrum (*corr. in* amph-) 496.

r pro rh:
Renus 315, *plerumque* Rhenus.
rethor *constanter.*

t *pro* th *passim, exempli causa:*
Cartag- 274 *et alibi, non semper; retinui quod traditur.*
Corintus.
Gotus 877; *plerumque* Gothus.
termae 516.
Trax 75 *et similia; retinui aut posui in adn.*

th *pro* t:
Athlans 46.
cartha 587.
Ptholomeus *plerumque* (tholom- 241).
rethor *v. supra.*
Thyri = *Tyrii* 86.
m *in fine vocabuli neque additur male neque omittitur nisi paucis locis in adnotatione indicatis.*
n *item perraro reperitur male insertum, ut in* Athlans 46, conantibus 1336. *Numeralia in* -ensimus *ubi reperiuntur, secunda manus* n *plerumque expunxit.*
mn *mut. in* mpn:
dampnare, condempnare 356. 604. 686 *et sic semper fere* (damnatio 1358, 13).
s *et* x *non permutantur nisi in* sexcenti, *ubi* x *semper adest, et e contrario in vocabulo* Xystus, *quod saepe abiit in* Sixtus *similesve formas in adnotationem relatas omnes.*
t *fin. mut. in* d:
inquid 335, 34.
tt *mut. in* ct:
Acticus 55. 1209.

Vocales.

ae *pro* e *raro:*
Athaenae 55.
caelebrare 1352.
ecclaesia 1336.
Aeuticianus 1358.
Lacaedaemon 92.
e *pro* ae:
in casuum terminatione passim, maxime in Rome, *item* lucte 52, Argonaute 74, Roboe 117, Samarie 155, que 189, Onie 234, militie 260 *cet.*
— eus *constanter fere ponitur pro* — aeus, *ut in* Hebreus, Idumeus, Iudeus (Iudaeus *raro:* 67. 247. 306), Manicheus, Ptholomeus.
item in aliis plurimis, exempli causa:
Egyptus *et* Aegyptus *alternant.*
emulator 155.
Eneas *semper.*
etas 237.
Cesar *et* Caesar *alternant.*
cesus 221 *cet.*
Fedra 88.
Grecus *constanter: retinui.*
heresis *fere semper* (haeres- 891); *retinui.*
pre- *pro* prae- *passim.*
querere 472.
seuus.
e (ae) *pro* oe:
cepit *pro* coepit 110. 189. 1339, 11.
cetus 564.
comedia 274.
phederatus 1330.
pena 472.
prelium *vel* praelium 470. 934. 1310; *emendate* 1335. 1364.
tragued- *vel* traguaed- 275. 463.
oe *pro* e, ae *raro:*
coepit *pro* cepit 296. 932.
poenitentia 1164.
e *et* i *recte plerumque usurpantur scribiturque fere* Iohannes *casu primo,* antistes *et sic deinceps; vitia quae offenduntur perpauca, ut* i *pro* e *in* Arilatensis, Harilas — Iohannis 1282 — Treviri, *item* e *pro* i *in* Aquetanica — Bonefatius, *ex adnotatione cognosci poterunt.*
i *pro* y *passim; inter alia in his:*
Egiptus *aliquoties.*
azima 428. 478.
Babilon 199.
Bythinia *fere.*
Coribantes 56.
Dionisius *constanter.*
Hieronimus *constanter; retinui.*
Hierosolima *vel* Hyerosolima *plerumque;* -solyma *rarum* (478. 620. 887. 953. 996. 1045. 1074 cet.); *illam formam recepi.*
Ypolitus 88.
Libia 577.
liricus 308.
Micenae 91.
misterium 618.
Olibrius 1202.
Parisatis 209.

Policarpus 550 *cet.*
Scithae 559.
sinagoga 411.
Siracusae 245.
Zmirneus 550.
y *pro* i *item passim in vocabulis aut Graecis aut ad Graecum etymon male relatis, qualia sunt haec:*
phylosophya 657 (*plerumque in talibus est* -ia).
Autysidorensis 1301.
Bythinia *fere.*
Dyonisius 1091, *plerumque* Dionisius.
Hylarius *passim* (*sed* Hilarus).
Hyppo 1204.
Hypocrates 200.
Ypolitus 88.
hystoria *passim, non semper.*
Ifytus 149.
Hylium = *Ilium* 71.
Phyladelfus, Phylippus, Phylometor, Phylopator, phylosophus *fere constanter* (Philometor 266; Philippus, philosophus *aliquoties*).
Pylatus 410.
Symon *frequentius quam* Simon.
Theophylus 678, *plerumque* -philus.
Tyberis, Tyberius *saepius quam* Tiber-.
o *pro* e:
Ptholomeus *vide supra.*
o *et* u *non confunduntur. semper* epistola.

Codicis Bruxellensis (nobis *C*) saec. IX orthographia est librarii, non auctoris. adsunt vestigia aetatis melioris, ut in genetivo sing. et nom. pl. 2. decl. passim *i* pro *ii* (*tyri regi*); eodem poterit referri, quod legitur *adscribtus* — *conputans* — *aput* constanter, item in Graecis *ph* modo retenta modo *f* substituta. *ae* quoque diphthongus plerumque suum locum tenet vel secundum vitium Romanae aetatis labentis in vocabulis extremis est pro *e* (*usquae* — *quiquae* — *Graecae* adv. — *Athenae* c. 55). sed simul abundant barbarismi linguae iam collapsae, ut sunt *i* pro *y* passim — *t* pro *c* passim — *praelium* — *caepit* pro *coepit*, *coepit* pro *cepit* — aspiratio saepe male aut adiecta (*hictus* — *hodor* — *hortus*) aut omissa (*ortatur*). in varia lectione, ut par fuit, haec suppressimus omnia.

Lugdunensis Scal. 14 (nobis *F*) et aetas eadem est, et scripturae proprietas. regnant hic quoque vitia vocalium *i* et *y* commutatarum (*hieronimus, olibrius, praesbiter* cet. — *ysidorus, phylippus, Zosymus*), *c* et *t* consonantium, quamquam rarius (*patritius, pertinatia, provintia* — *bonifacius, expedicio, pacientia*), *ae* et *oe* (*praelium*), *p* inter *mt* male omissa (*interemtus, peremtus, temtare*), aspirationis perperam aut adsumptae (*anatholius, anthiocus, archadius, atthalus, protherius, thimasius, trachia,* rarius in Latinis: *herror*) aut omissae (*clearcus, symacus, stilico*), geminationis male vel admissae (*affrica*) vel omissae (*symacus*). ea similiter tractavimus.

De reliquis libris quicquam addere supervacaneum est.

PROSPERI TIRONIS

EPITOMA DE CHRONICON,

QUIBUS ET GENERATIONES AB ADAM USQUE AD ABRAHAM ET A PASSIONE DOMINI OMNES CONSULES ET QUAE CONSECUTA SINT POST FINEM VALENTIS USQUE AD CONSULATUM THEODOSII IUNIORIS XVIII ET VALENTINIANI IUNIORIS PLACIDIAE FILII VI AUGUSTORUM [sic ed. a. 445, aliae aliter] ADIECIMUS.

1 Adam cum esset annorum CCXXX, genuit Seth.

2 Seth cum esset annorum CCV, genuit Enos.

3 Enos autem cum esset annorum CXC, genuit Cainan.

4 Cainan vero cum esset annorum CLXX, genuit Malalehel.

5 Porro Malalehel cum esset annorum CLXV, genuit Iareth.

6 Iareth autem cum esset ann CLXII, genuit Enoch.

7 At Enoch cum esset ann CLXV, genuit Matusalam.

8 Matusalam vero cum esset ann CLXVII, genuit Lamech.

9 Lamech quoque cum esset annorum CLXXXVIII, genuit Noe.

10 Erat autem Noe ann D, cum genuisset tres filios Sem, Cham et Iafeth.

11 Post annos vero centum, quam genuit Sem, factum est diluvium, cum esset Noe annorum sexcentorum.

12 Ad probandam temporum fidem hae generationes ab initio retexuntur, quibus annorum adscriptus est numerus: nam Cain fratricidae posteritas non fuit digna cum dei populo computari. sed cum latius serpente peccato maxima pars bonorum conubiis se alienigenarum mulierum miscuisset, crimen inlicitae societatis diluvio meruit expiari, solo Noe iusto cum uxore et tribus filiis ac totidem nuribus ad reparationem humani generis reservato. *om. A*

M C A L V (sola nomina 1—10).

Propter inscr. vide p. 346. 1 ccxxx] tri *(reliqua evanuerunt)* C, triginta A^r 2 ducentorum quinquaginta C *enos M 3 autem *om.* A cxc] CA^s, cxl M, clxx A^r 4 uero *evanuit in* C clxx] lxx A malaleel L^s, maleleel MA 5 porro autem C malaleel L^s, maleleel MA clxu** M, centum sexaginta et quinque C *(ut saepe in similibus ante tertium, raro ante secundum numerum copula additur)* iared L 6 iared L enoch] enos M 7 enoch] CAL^sV, enos M clxu] lxu M, clx L^s 8 matusalam] C, mathusalam A, matusala MV, mathusalem L^s clxuii] cxxcuii L^s 10, 1 genuisset] CA, genuit ML^s 2 et *om.* A iaphet M 11, 1 quam] quando L^s 2 noe annorum] C, annorum noe A, annorum *(om.* noe) ML^s 12, 1 fid. temp. L^s haec C, haeae M 3 caim L^s 7 et *om.* M^a

13 Fiunt igitur ab Adam usque ad diluvium generationes decem. anni IICCXLII.
14 Post diluvium succedunt hae generationes.
15 Sem filius Noe cum esset annorum C, genuit Arfaxath anno post diluvium secundo.
16 Arfaxath autem cum esset ann̄ CXXXV, genuit Cainan.
17 Et Cainan cum esset ann̄ CXXX, genuit Salam.
18 Deinde Salam cum esset annorum CXXX, genuit Heber.
19 Heber vero cum esset ann̄ CXXXIIII, genuit Phalech.
[20 A]
20 Hoc tempore ad perturbandam superbae turris extructionem divisae sunt linguae et per orbem terrae gentium est facta dispersio.
21 Phalech autem cum esset ann̄ CXXX, gen̄ Ragau.
22 Ragau quoque cum esset ann̄ CXXXII, genuit Seruch.
23 Seruch vero cum esset ann̄ CXXX, genuit Nachor.
24 Porro Nachor cum esset ann̄ LXXVIIII, genuit Tharam.
25 Thara autem cum esset ann̄ LXX, genuit Abraham.
26 Qui cum esset annorum LXXV, divino monetur alloquio, ut exeat de terra sua et de domo patris sui et transeat in terra Chanaan. quo tempore promissio ad Abraham facta est, quod futurus esset gentium pater. *Hier.* 75
27 Et inveniuntur ab anno LXXV aetatis Abrahae, in quo est promissionis exordium, usque ad Moysen et egressum Hebraeae gentis ex Aegypto anni CCCCXXX. *Hier.* 75
28 Fiunt itaque a diluvio usque ad primum ann̄ promissionis anni $\overline{\text{I}}$CXLVI, ab Adam vero anni $\overline{\text{III}}$CCCLXXXVIII.
29 Abraham nonagenarius ex ancilla Agar generat Ismahel, a quo Ismahelitae, qui postea Agareni, ad postremum Saraceni dicti. *Hier.* 88
30 In hoc tempore Abraham fide iustificatus, qua credidit in semine suo omnes gentes benedicendas, mandatum circumcisionis accepit, quae usque ad nativitatem domini nostri Iesu Christi promissionis corporeum fuit signum, quod in spiritale sacramentum vera cordis circumcisione transivit. *om. CA*
31 Abraham anno aetatis suae centesimo, repromissionis autem vicesimo quinto genuit Isaac ex libera. *Hier.* 100
32 [33 *A*] Isaac cum esset ann̄ LX, genuit geminos, quorum prior Esau, qui et Edom, a quo Idumaei [33 *MC*], sequens *Hier.* 160

M (c. 20 in textu) C (13 *r.* 14—19. 20 *r.* 21—26. 27. 28 *r.* 29—32) *A* (*A^u incipit a c. 28*) *L V* (*sola nomina* 15—25. 26. 32 *nomen*).

13, 1 fiunt] fuerunt L^s 14 diluuio M^1 haec *C* 15, 1. 16 arfaxat *MV*, arphaxad *L* autem *om.* A^r est M^a (?) 17 caina *M* salem L^s 18 sala *M*, salem L^s 19 vero] quoque ML^s cxxxiii A^r palech C^1, phalec L^s 20, 1 ad p. s. t. extr. *om. A* 3 fact. est gent. L^s 21 phaleg *V*, falech M^2, phalec *CL* 22 gen. ser. *om.* A^r 24 lxxxuiii A^r, lxxxuiiii A^{st} thare L^s, thara *A* 25 tharam *C*, thare L^s autem *om. A* cum esset *om.* L^s lxx] lxxx *A* abraam C^1 26, 1 LXXV anno aetatis suae accepit repromissionem *V* septuaginta et quinque *C* (*cf. ad c. 5*) monitur *C* 2 et tr.] ut tr. L^s terra *MC*, terram AL^s 3 habraham *C* 27, 1 aetatis] *CA*, *om.* ML^s habrahae *C*, abraham AL^s 2 promissionis] *CA*, repromissionis ML^s moisen *C* ebraehae *M* 3 aeginto C^1 28, 1 prom. anni] *M*, prom. (*om.* anni) *rel.* i (*vel* m) cxlui] CM^1, mclxui *A* (ccclxui A^u) *L*, mccxlui M^2 $\overline{\text{iii}}$cccxcuiii *C* 29, 1 generat] CA^r, genuit ML^s, gemerat $A^{stu}L$ 2 smahelitae M^1 saraceni] M^1C^2, sarraceni M^2A^rL, saracheni C^1A^u 30, 1 spirituale L^s 5 uerae c. circumcisionis L^s 32, 2 sequentis A^r

Iacob, qui postea Israhel, a quo Israhelitae, qui nunc Iudaei. erat autem ann repromissionis LXXXV.

33 Hoc tempore aput Argos regnabat Inachus, cuius filia Io, quam Aegyptii Isidem vocitatam divino honore coluerunt. — *Hier.* 161

34 A primo vero anno Iacob usque ad principatum Ioseph in Aegypto sunt anni CXXI.

35 [36 *A*] Cuius temporis ann XV, qui est promissionis centesimus [36. 37 *M*, 36 *C*], moritur Abraham annorum CLXXV. — *Hier.* 175

36 Inter haec tempora Niobe, ut Graeci perhibent, mixtus est Iuppiter exque illo concubitu natus est Apis, quem Serapin vocant. — *Hier.* 225

37 [39 *C*] Igitur Abraham, Isaac et Iacob patriarchae antiquiores Serapide. — *om. A*

38 Iacob autem agens annum LXXVIII descendit in Mesopotamiam et servivit apud Laban annis VII. — *Hier.* 238

39 Hoc tempore Messana, quae et Mamertina, condita. — *Hier.* 260 — *om. A*

40 [42 *A*st] Iacob cum ageret ann XCII [37 *C*], generat Ioseph, qui cum esset annorum XVII, venditus est a fratribus ann patris sui Iacob centesimo nono. — *Hier.* 252 — *Hier.* 268

41 Isaac vero moritur ann aetatis suae centesimo octuagesimo, relinquens filium Iacob habentem ann CXX. — *Hier.* 281

42 Hoc tempore Memphis ab Api in Aegypto condita. — *Hier.* 282 — *om. A*r

43 [44 *A*] Ioseph dux Aegypti ann LXXX, quorum cum ageretur vicesimus sextus, Iacob obiit ann aetatis suae CXLVII prophetans de Christo et vocatione gentium [42 *C*]. — *Hier.* 307

44 Anno principatus Ioseph nono, qui erat famis ann secundo, ingressus est Iacob in Aegypto cum filiis suis. — *Hier.* 290

45 Ipse autem Ioseph moritur ann aetatis suae centesimo decimo [50—56 *C*]. Hebraeorum in Aegypto servitutis ann CXLIIII — *Hier.* 361

46 Huius servitutis anno vicesimo Atlans astrologus insignis habebatur frater Promethei. — *Hier.* 380 — *om. A*

M (c. 35. 36 *in textu*) *C* (33 *r.* 34. 35 *princ.* 36 *r.* 35 *fin.* 38. 40 *princ.* 37 *r.* 39 *m.* 40 *fin.* 41. 43. 44 *m.* 45 *princ.* 42 *m.* 50—56. 49 *m.* 45 *fin.* 44 *r.* 47. 48 *m.* 57 *princ.* 46 *r.*) *A L* (33—37. 39. 38. 40—46) *V* (40 *nomen.* 43. 45.).

32, 1 promissionis *M* lxxxui *CL*s 33, 2 vocitam *C* 34, 2 sunt] fiunt *L*s 36, 1 inter] in *A*tu*L* (*def. A*r) niobe ut gr. p.] *L*s, inobe (*sic A*tu, in ...e *A*r, iunone *A*s) ut greci (gragi *A*r) p. *A*, ioue ut gr. p. *C*, ut gr. p. niobe *M* 2 exque] ex quem *A*rtu, et ex *A*s, ex quo *C* concubi *C* 3 serapin *M* 37 1 habraham isaach *C* patriarchae] *C*, *om. ML*s 38, 1 agen *C*1 lxxuiii ann. *A*r, lxxuiii (*om.* ann.) *A*stu 2 annos xiiii *C* 39 hoc t. *om. C* mamertino *C* cond.] cond. est *ML*s 40, 1 ageret annos nonaginta duo *C*, ageret an̄n̄ xcuii *M*, esset ann. xcii *AL* generatio *C*, genuerat *L* (*contra A*u) 41, 1 isaach *C* 2 habens *A*rs, habente *A*u 42 hoc temp.] *MA*r*L*s, *om. CA*stu memphis ab api] memphis ab apii apio *A*u) *A*stu, memphy sarapin *C* 43, 1 Ioseph dux aegypti annis LXXX seruitutis ann. CXLIIII huius aetatis anno LX qui est promissionis ann. L mus nascitur *V* 2 xxui uicesimus sextus *C* 44, 1 nono] *ML*s, uii secundus *A*r, uii ci; *A*u anno secundo] annus secundus *L*s, ann (*om.* secundus *in fine pag.*) *M*; *in apographo S. Cruc. 22 est* annis (*corr. in* annus) ii 2 aegypto] *CA*, aegyptum *ML*s 45, 2 seruitutis anno cxliiii *ad principium c. 43 adnectit V* seruitutis] seruitus *M*2 anno] *ML*s, anni *C*, *om. AL* cxliiii] *CM*, clxiiii *AL* 46, 1 athlans *CM*, atlas *L*s 2 promothei *C*

47 Huius aetatis anno sexagesimo quinto, qui est repromissionis ann trecentesimus quinquagesimus, Amram genuit Moysen, cum esset ann LXX. — *Hier.* 425

48 Hoc tempore Epidaurus condita — *Hier.* 429 *om. A*

49 et templum Apollinis Delfici ab Ersichone conditum. — *Hier.* 506 *om. A*

50 Anno servitutis Hebraeorum LXXVII primus in Thessalia regnavit Aemon. — *Hier.* 439 *om. A*

51 Anno vero LXXX Phorbas Rhodum obtinuit. — *Hier.* 441 *om. A*

52 Ann LXXXII Hercules Antaeum luctae certamine superat. — *Hier.* 443 *om. A*

53 Ann LXXXVII primus Trachylus quadrigam iunxisse perhibetur. — *Hier.* 449 *om. A*

54 Anno XC Xanthus Triopa Lesbum condidit. — *Hier.* 451 *om. A*

55 Ann centesimo Cecrops regnabat in Attica, sub quo in arce oliva orta est et ex Minervae nomine, quae Graece Athene dicitur, Attici Athenae vocati. — *Hier.* 460 *om. A*; *Hier.* 468

56 Ann CXIII Curetes et Corybantes Gnoson condiderunt, qui modulatam et inter se convenientem in armis saltationem reppererunt. — *Hier.* 474 *om. A*

57 Moyses octogesimum agens aetatis suae annum [46 *C*] impletis ab initio promissionis annis CCCCXXX dux itineris ab Aegypto Hebreorum gentis efficitur, legem eis in heremo tradens per annos quadraginta. — *Hier.* 505

58 Hoc tempore Corinthus condita, quae prius Ephyra dicta. — *Hier.* 503

59 Cuius temporis anno quinto primus apud Hebreos pontifex constituitur Aaron frater Moysi. — *Hier.* 510

60 Hoc tempore Apollinis Delii templum ab Erithone fabricatum. — *Hier.* 528 *om. CA*

61 Huc usque quinque libri Moysi continent gesta annorum IIIDCCXXX secundum septuaginta interpretes. — *Hier.* 541 *om. A*

62 [63 *A*] Mortuo Moyse dux constituitur Hiesus, qui principatum tenuit ann XXVII et terram Palestinorum Iudeis sorte distribuit. — *Hier.* 545

M C (50—56. 49 *m.* 45 *fin.* 44 *r.* 47. 48 *m.* 57 *princ.* 46 *r.* 57 *fin.* 58 *r.* 59. 61 *r.* 62) *A L V* (47 [*vide c.* 43] 55. 57. 62).

47, 1 h. a. anno lx qui est promissionis aem. l. mus nascitur *(sic omnia, cet. om.) V* aetatis] seruitutis *L (scilicet antequam conferens Spirensem cum suo libro observaret deficere in hoc c. 46, ad* aetatis *in eo adscripsit* seruitutis *idque errore in editionem transiit)* 2 annos cccl C^1 amram] amaram *C*, aram $A^{rt}L$, aran A^{su} 48 hoc temp. *om. C* 49 et *om. C* ab ersichone] *M*, auersicone *C*, ab erisichthone L^s; Erysicthone *Hieronymus* conditum *om. C* *apud Hieronymum male editur* apollinis delii templum, *cum scripsisse eum* delfici (deleii *cod. Amandinus*) *et epitomatores ostendunt Prosper et Isidorus et versio Armenia Eusebii et adnotatio ad a. 528 vere pertinens ad Apollinem Delium* 50, 1 tessallia *C* 2 aemon] *C cum Hier.*, eman *M*, haemon L^s 51 rhodum] ehodum *M* 52 luptae C^1 53 trachylus] *M*, trachoelus *C*, trochilus L^s *cum Hier.* 54 xanthus] anchus *C* triopa] *C cum Hier.*, tropa *M*, triopas L^s lesbon *L* 55, 1 cecnops *(sic)* r. in a. *(cet. om.) V* cecrobs *MC* regnauit L^s actica *M* 2 orta] nata *L* graegae *C* athenae *C*, athena L^s 3 athenei *C*, athaenae *M* 56, 1 corestes *C* coribantes *M*, corebantes *C* cnosson L^s 2 modulatum *M* salutationem *C* 3 reppereunt *(sic) M*, reperiunt L^s 57, 1 moyses qui lxxx aetatis suae anno dux factus legem dat *(cet. om.) V* 2 annis *om. AL* 58, 1 corintus M^a conditur L^s 2 dicta] d. est L^s 59, 1 prius *C* 2 constituitur] *MCA*, constitutus *L (contra* A^u*)* aaron fr. m. *MC*, fr. moysi (moysis *L*) a. $A^{stu}L$, fr. eius aaron A^r 60, 1 delphici L^s erisichthone L^s 61, 1 hoc *C* moysis L^s 2 iii] milium *C* xxx *om.* L^s interpretes *om.* C^a 62, 1 ihs naue princeps ann. xxuii *(cet. om.) V* constituetur *C* hiesus] MA^s, ihesus CA^r, iosue $A^{tu}L$

63	Hoc tempore apud Hebraeos pontificatum suscepit Eleazar.	*Hier.* 516	*om. M*
64	[65 *A*] Post mortem Hiesu subiectos tenuerunt Hebreos alienigenae annis VIII, qui iunguntur temporibus Gothonihel secundum Iudeorum traditionem.	*Hier.* 573	
65	Hac aetate apud Hebreos pontifex erat Finees.	*Hier.* 580	
66	Supputantur itaque omnes anni Gothonihel XL: fuit autem ipse ex tribu Iuda.	*Hier.* 573	
67	Post Gothonihel Hebreos habuere subiectos alienigenae ann XVIII, qui copulantur temporibus Aod secundum Iudaeorum traditionem.	*Hier.* 613	
68	Supputantur itaque omnes anni Aod iudicis ex tribu Efrem anni LXXX.	*Hier.* 613	
69	In fine huius aetatis Anphion Thebis regnabat.	*Hier.* 691	
70	[69 *A*] Debbora cum Barac ann XL, ex quibus sunt ann XXX, quibus post obitum Aod Hebreos alienigenae habuere subiectos. fuit autem [69 *A*] Debbora ex tribu Efrem, Barac vero ex tribu Neptalim.	*Hier.* 693	
71	Huius aetatis anno XVII Ilium ab Ilo conditum.	*Hier.* 709	
72	[75 *A*] Gedeon ex tribu Manasse annis XL, in quibus sunt anni VII, per quos alienigenae Hebreos habuere subiectos iuxta Iudeorum traditiones.	*Hier.* 733	
73	Hoc tempore Tyros condita.	*Hier.* 735	*om. A*
74	Argonautae his temporibus fuere.	*Hier.* 748	*om. A*
75	Cyzicus hoc tempore condita.	*Hier.* 748	
76	Orfeus Trax clarus habebatur.	*Hier.* 754	
77	Abimelec filius Gedeonis annis tribus. [62. 76. 78 *A*]	*Hier.* 773	
78	Haec Herculis tempora.	*Hier.* 773	

M C (63 *r.* 64. 65 *m.* 66–70. 71 *r.* 72. 75 *r.* 73 *r.* 74 *r.* 76 *m.* 78 *m.* 77). *A* (*c.* 69 *ex parte in textu, ex parte in marg.*). *L V* (64. 66. 67. 68. 70. 75 *in marg.* 72. 69. 77. 78).

63, 1 suscipit heleazar *C* 64, 1 morte *V* i(h)esu] MCL^sA^r, iosue A^uL subi. tenuerunt hebr. al. annis uiii] *M similiterque* L^s (*scilicet adscripsit ad lectionem* A^u subiectos tenuerunt) *cum Hier.*, seruiunt alienigis [*sic*] ann. uiii *V*, hebr. al. ann. octo subi. habent *L*(*ed*) (*contra* A^u), hebreos alienigenae annis (*quattuor litt. erasae C*) octo habuere subiectos *CA* 2 uincuntur *C* gotonihel *V*, gothoniel *C* sec. iud. tr. *om. V* 65 apud h. pont. erat] CLA^s, pont. apud ebreos (hebr. M^2) erat *M*, apud h. pontificatum suscipit (suscepit A^{st}) *A* finees] *MA cum Hier.*, phynes *C*, phinees *L* (finee A^u) 66, 1 ex iuda cuius sunt omnes anni xl (*cet. om.*) *V* supputantur *om. M* gothoniel *C* fuit a. i. ex tr. iuda *om. C* 67, 1 lxxx *ante* post *C* post] et *V* hebreos habuere subiectos alienigenae] *M eandemque lectionem indicavit* L^s (*scilicet superscribens licet loco non suo* os *ad* hebraei) *cum Hier.*, hebraei alienigenis (-geni C^1) subiecti fuere *CAL*, seruiunt alienigenis *V* annos *C* 2 copulabantur *M*, conputantur *V* (*cum Hier. codd. AP*) aoth *V* 68, 1 ex efraim cuius sunt omnes ann. lxxx (*rel. om.*) *V* 2 annis *C* 69 in fine huius aet. *om. V*, in fine huius *in textu post* octoginta, huius (*sic*) — regnabat *ad marginem A* anphion] *MC*, anfion *V* tusebis *V* 70, 1 debbora ex efrem cum barac ex neptalim annis xl (*rel. om.*) *V* barach *CAL* annos *C* 3 ex tribu] *CAL*, tribus *M* effrem C^2A barach *CA* 4 ex tribu] *CAL*, tribus *M* nepthalim *C* 71 octauo decimo *CL* hylium *M* ilo] *ML* (illo A^u), ilio *CA* 72, 1 xl *ante* gedeon *add. C* tribu *om. V* sunt anni] annis *V* 2 per quos] quibus *CALV* alienigenae (alienegenae *M*) hebr. (hebr. al. *CAL*) habuere (-runt A^r) subi.] alienigenis seruierunt *V* 3 iudeorum] hebreaeorum *AL* traditionem *L* (*contra* A^u) 73 tyrus ML^s 74 et arg. *C* 75 *et* 73 *sic habet C:* hoc tempore cyzicus condita et tyrus 75 c. hoc tempore condita (conditur *M*)] hoc t. cyzicus factus est *V* (*marg.*) 76 trax] trachi *A*, ita *C* habetur *C* 77 abimelec (abimelech *CAV*) f. g. annis (annis *om. CA*) tribus] *CALV*, ab. annis tr. f. g. *M* 78 haec] MCL^s haec et *AL*, hormis *V* tempora *om. V*

79	Thola [de Isacar] annis XXVI.	*Hier.* 776	[*V*]
80	Huic aetati adscribitur bellum Lapitharum et Centaurorum.	*Hier.* 776	
81	Priamus post Laomedontem regnans.	*Hier.* 781	
82	Medea Colchis.	*Hier.* 781	
83	mors Androgei	*Hier.* 785	
84	et Minotauri fabula.	*Hier.* 787	
85	Iair ex tribu Manasse annis XXII. [80. 92 *A*]	*Hier.* 798	
86	Horum annorum sexto Carthaginem Tyrii condiderunt.	*Hier.* 803	
87	Haec aetas habuit Atreum Argis regnantem.	*Hier.* 815	
88	Eadem Faedram et Hippolytum.	*Hier.* 817	
89	Iephte [Galadites] annis VI. [90 *A*]	*Hier.* 820	[*V*]
90	Esebon annis VII.	*Hier.* 826	
91	Hoc tempore fuit raptus Helenae bellumque Troianum.	*Hier.* 827	
92	Hac aetate Agamemnon Myccnis, Menelaus regnabat Lacedaemone.	*Hier.* 820. 819	
93	Labdon ann VIII.	*Hier.* 833	
94	Cuius principatus anno tertio Troia capta est.	*Hier.* 835	
95	Eiusdemque Labdon ann octavo Latinis regnavit Aeneas ann III.	*Hier.* 838	
96	Ascanius regnat Latinis ann XXXVIII.	*Hier.* 842	
97	Samson ann XX.	*Hier.* 841	
98	Cuius anno tertio Ascanius Aeneae filius Albam urbem condidit [96 *C*].	*Hier.* 845	
99	Post Ascanium Silvius Aeneae postumus filius ann XXVIIII, a quo Albanorum reges Silvii appellati.	*Hier.* 879. 877	

M (79—81. 85. 82—84. 87—90. 86. 92—95. 91. 97. 98. 96. 99). *C* (79. 80*r*. 81—88. 92*r*. 89. 90. 91*m*. 93—95. 97. 98. 96*r*. 99*r*. 100. 101. 96*r*. 99*r*.). *A* (79. 80. 81—84 *in t.* 85. 86—88 *in t.* 89—93. 94 *in t.* 95. 97. 98. 96 *in t.* 99 *in t.*). *L* (79—85. 92. 86—91. 93—95. 97. 98. 96. 99). *V* (79. 85—88. 91. 89. 90. 93—99).

79 thola] thola de isacar *V*, tholo A^s, tholam L^s, tholomeo A^t, tholomeorum A^u xxui] *MCAV*, 'xxui *uel* xxii *ex alio codice*' *L* (xxui A^u, xxii *fort. ex Spirensi*), xxii *Hier.*   80 aetate C^1 lapidatharum A^r, laphitarum A^{stu} 81 regnans] *MCA*, regnat L^s *(contra* A^u*)*   82 colcis *C*   83 mors androgei (andragei C^a)] *CAL*, andr. mores *M*   84 fabula ML^s, fabula hoc tempus habuerunt *CAL*   85 xxii *praem. C*   tribu *om. V*   manase *M*   86, 1 horum annorum] quorum *V*   tyri *C*, thyri *M*   87 tunc atreus argis regnabat *V*   regnatem C^1 88 eadem *(om.* A^r*)* fadram (pedram *C*) et hippolytum (yppolitum *C*, ypolitum *M*)] tunc phedras et yppolitus *V*   89 ui *praem. C*   iepte *C*, iepte galadites *V*   anni *M*   90 uii *praem. C*   esbon *L*   91, 1 hoc tempore (tempus *L*) fuit *om. V*   bellumque tr.] MA^s, bellum tr. $CA^{rtu}L$, bellum troiani ortum est *V*   92, 1 regnabant ag. (agaminon *A*) m. men. lac. *AL*, regnabat ag. in micenis et men. lac. *C*   93 uiii *praem.* C^1 annis uiii] MCL^s, xuiii *A*, 'xuiii *alias* uiii' *L* (xuiii A^u)   94 anno tertio troia capta est (est *om. AL*)] annorum sargia septemo (septimo V^b) *V*   95, 1 eiusdemque labdon anno] et *V*   regnauit] MCL^s, regnat *ALV*   96 asc. *post* r. *V*   regnabat A^r xxxuiii] *M cum Hier.*, xxxuiiii *C loco priore*, xxxuii *C loco post. AV*, 'xxxuii *(sic* A^u*) seu* xxxuiii' *L*   97 sanson A^{rt} 98, 1 eneae M^2, ene M^1, aene *V*   aluam *V*   urbem] urbe C^1, *om. ALV*   99, 1 post ascanium *(sic V*, quem *C loco priore ML*, quam *C loco post.)* siluius *om. A*   ene *V*   postumius *C loco post. A*, ptumus *V*, postumi *C loco priore*   filius] regn. *V*   2 xxuiiii] *C loco priore M*, xxuiii *C loco post.*, xxuii *A*, 'xxuii *(sic* A^u*) alias* xxix' *L*   siluii] silui *V*, sibi *A*   app. $MCA^{stu}L$, app. sunt VA^r

100 Heli sacerdos ann XL. *Hier.* 861

101 Mortuo Heli sacerdote arca testamenti ab alienigenis possidetur. *Hier.* 901

102 Samuhel et Saul annis XL. *Hier.* 901
[106 *A*]

103 Primus rex Hebraeorum Saul ex tribu Beniamin. *Hier.* 901 *om. M*

104 Cuius regni anno nono Latinis regnat quartus Aeneas Silvius annis XXXI. *Hier.* 909 *om. M*

105 Post quem regnat Latinus Silvius annis quinquaginta. *Hier.* 940 *om. M*

106 Ab initio principatus Moysi usque ad ortum regni David anni CCCCXXXVIIII. *Prosper* *om. M*

107 David ex tribu Iuda primus apud Hebreos regnavit ann XL. *Hier.* 940

108 Quo tempore Abiathar pontifex clarus habebatur. *Hier.* 947

109 Hac aetate prophetabant Gad, Nathan et Asaph. *Hier.* 948

110 [112 *A*] Salomon filius David ann XL, qui templum Hierosolimis aedificare coepit consummavitque ann VIII. *Hier.* 981. 984.

111 Eodem tempore Sadoc Hebreorum sacerdos clarus habebatur. *Hier.* 994

112 Anno regni Salomonis X Latinis regnare incipit sextus Albanus Silvius annis XXXVIIII. *Hier.* 1029 *om. M*

113 Roboam annis X et VII. *Hier.* 1021
[115. 116 *A*]

114 Post mortem Salomonis regnum Hebraeorum seditione divisum est, vocabanturque qui in Samaria erant Israhel, quibus primus regnavit Hieroboam. *Hier.* 1021

115 Roboam filius Salomonis regnavit in Hierusalem duabus tribubus sibi subiectis, quae vocabantur Iuda ob reges Iudaeorum ex stirpe Iudae. *Hier.* 1023 *om. M*

116 Hoc tempore apud Latinos Aegyptus Silvius septimus regnat annis XXIIII. *Hier.* 1029 *om. M*

117 Septimo anno regni Roboae Susachin rex Aegypti contra Iudeos dimicans templum spoliat [115. 116 *C*]. *Hier.* 1030

118 Abia ann tribus. *Hier.* 1038

M C (100. 101. 96 *r. (sic bis)*. 99 *r. (sic bis)*. 102—105. 106 *r.* 107—111. 112 *r.* 113. 114. 117. 115 *r.* 116 *r.* 118). *A* (*ut supra, sed in textu* 101. 109. 111. 117). *L V* (100—102. 104. 105. 107. 106. 110. 112. 111. 113. 114. 116. 118.).

100 annorum *C* 101, 1 mortuo h. sac.] quo mortuo *V* 103 beiamin A^r 104, 1 regnabat *C* quartus *om. L* (iii *in marg.* A^u) 2 xxxi] xi *V* 105 quam *V* regnat *om. V* latinis *V* 106, 1 moysis *L* (*contra* A^u), mosi *V* hortum *CV* sunt *om. CL* (*contra* A^u) 107 danid ann. xl. (*rel. om.*) *V* apud hebr. *om. AL* 108 habetur C^1 109 hac aet. proph.] *M*, profetabant autem *CAL* gadh *M* 110, 1 salomon ann. xl. (*rel. om.*) *V* hier.] in hier. *M* 111, 1 sadoc sacerdos (*rel. om.*) *V* eodem] *M*, quo *CAL* sadoch *CAL* hebraeorum] *CAL*, hebreus *M* 112, 1 anno regni salomonis (salamonis *C*)] cuius anno *V* decimo] *VC cum Hier. (scil. Roboae)*, xl *AL* sextus a. s. a. xxxuiiii] *CA*, sextus a. s. a. xxxuiii *L*, albanus ann. xxxuiiii sextus sub sal(omone) *V* 113 ann. xuiius *V* 114. 115 *sic CAL* (114, 1 salamonis *C* — 2 istrahel *C* — 115, 2 tribus C^1 — subactis A^u — ob rege A^u, ab rege *L* — 3 ex tirphe C^1) *fere cum Hier.; in textu* quo tempore apud hebreos qui in samaria erant vocabanturque israhel prius regnauit hieroboam, *pro scholio* ipso tempore post mortem salomonis seditione orta ingente iudeorum regnum divisum est *M*; sub quo regnum diuisum est (*rel. om.*) *V* 116, 1 hoc temp. ap. lat.] latinis *V* aegyptius *V* 2 xxiii *AL* 117, 1 sept.] septimo autem *CAL* hieroboae *A*, ieroboae *L* 2 spoliat *M*, expoliat $CA^{stu}L$, expoliauit A^r 118 abian *C*

119	Hebreorum pontifex Abimelech inlustris habebatur [121 *C*].	*Hier.* 1042	
120	Asa iustus annis XLI. [122. 130. 123. 126. 127 *A*]	*Hier.* 1041	
121	Prophetabant autem Achia Sameas Ieu Ioed Azarias, qui et Addo, et Anani.	*Hier.* 1044	
122	Huius regni anno XII apud Latinos Capys Silvius regnat octavus annis XXVIII	*Hier.* 1053	*om. M*
123	et deinde nonus Carpentus Silvius an. XIII.	*Hier.* 1081	*om. M*
124	Iosaphat annis XXV.	*Hier.* 1082	
125	Prophetabant apud Hebreos Abdias Ieu Ozias Micheas [122. 123 *C*].	*Hier.* 1086	
126	Latinis regnat decimus Tiberius annis octo,	*Hier.* 1094	*om. ML*
127	undecimus Agrippa Silvius annis XL.	*Hier.* 1102	*om. ML*
128	Ioram annis octo.	*Hier.* 1107	
129	Quo tempore prophetabant Helias et Eliseus.	*Hier.* 1108	
130	Anno regni Ioram octavo Helias rapitur.	*Hier.* 1113	*om. ML*
131	Hoc tempore Homerus poeta in Grecia claruit.	*Hier.* 1104	
132	Ionadab filius Rechab clarus habebatur.	*Hier.* 1116	
133	Ozias ann uno.	*Hier.* 1115	
134	Gotholia mater annis VII. [131 *A*]	*Hier.* 1116	
135	Ioas annis quadraginta.	*Hier.* 1123	
136	His temporibus [139 *A*] apud Hebreos Ioiada insignis pontifex erat, qui solus post Moysen [141—144 *A*] vix ann CXXX.	*Hier.* 1123	
137	Hoc tempore Azarias propheta occiditur.	*Hier.* 1131	
138	Zacharias quoque propheta a rege Ioas interficitur.	*Hier.* 1158	
139	Heliseus propheta moritur.	*Hier.* 1155	*om. L*
140	Hoc tempore Lycurgus Lacedaemonius insignis fuit.	*Hier.* 1134	*om. AL*

M (119—121. 124. 125. 128. 129. 133. 131. 134. 132. 135—140). *C* (119. 121. 120. 124. 125. 122 *r.* 123 *r.* 126 *r.* 127 *r.* 128—130. 131 *r.* 133—138. 139 *r.* 140 *r.*). *A* (119 *in t.* 120. 121 *in t.* 122—124. 125 *in t.* 126—128. 129 *in t.* 130. 131. 133. 132 *in t.* 134—139). *L* (119. 121. 120. 124. 125. 122. 123. 128. 129. 133. 132. 134. 131. 135—138). *V* (119. 121. 122. 120. 123—129. 131. 130. 133. 134. 132. 136. 135. 139).

119 abimelec sacerdos *(rel. om.) V* hoc tempore hebr. *M* labebatur C^{1} 121, 1 prophetabant autem] *CAL*, prophete autem *V*, quo tempore prophetabant *M* achiasameas *MA*, aciasameas *C*, achias sameas *L (contra A^{u})*, acias sameas *V* ieu ioed] *CAV cum Hier.*, ieu ioet *M*, iemoded *L (contra A^{u})* 2 qui et addo et anani (anania *C*) *CALV*, *om. M* 122, 1 h. r. a. xii apud latinos] latinis *V* capius *C*, capyr *V* 2 regnat octavus *(om. V)* annos xxuiii] *C*, regnat an. uii anno xxuiii A^{tu}, regnat [an]nos uii *(interponitur c. 130)* [ann. x]xuiii A^{r}, regnat annis septem $A^{s}L$ 123 et *(om. L)* deinde nonus] latino *V* carpentus] *CA*, compartus *L (contra A^{u})*, cumarpentes *V* annis tredecim] *CV*, an. u xii l A^{rtu} *(def. A^{s})*, annis quinque *L* 124 ios.] ML^{s}, ios. iustus *CAL* 125 illo tempore pr. *M* apud hebr. abdias *om. V* ieu ozias] *CAV cum Hier.*, ienozias *L (contra A^{u})*, ieu azarias *M* mich.] et mich. *V* 126 regnat *om. V* decimus *om. C* octo *C*, ui A^{r} *(def. A^{st})*, uiiii *V* 129 quo tempore *om. V* helisseus *V*, heliseus *C* 130 anno regni (regni *om. A*) ioram octauo] *CA*, quo *V*, *om. M* helias propheta rapitur *V* 129 hoc temp. *om. V* h. p. in gr.] MA^{r}, in gr. h. p. $A^{u}L$, h. p. (*om.* in gr.) *CV* claret *V*, clarus fuit $A^{u}L$ 132 eodem tempore *praem. M* gonadab *M* rechab] *AL*, rachab *C*, recab *V*, regab M^{b}, redab M^{a} cl. habebatur] $MA^{st}L$, cl. habebetur A^{r}, cl. habetur *C*, claret *V* 133 osias *L (contra A^{u})* 134 gotolia *C* mater *om. V* 136 ionadab *(sic)* pont. ins. *(rel. om.) V* ioada *M* 138 zaccharias *C* ioias *C* 139 hel.] et hel. *M* propheta *om. V* 140 ligureus *C*, icurgus *M* lacedemon *M*

141 Latinis XII Aremulus Silvius regnavit annis XVIIII. — *Hier.* 1142 *om. M*

142 Post quem XIII Aventinus Silvius regnavit annis XXXVII, a quo mons Aventinus. — *Hier.* 1161 *om. M*

143 Post quem XIIII Procas Silvius annis XXIII. — *Hier.* 1198 *om. M*

144 Post quem XV Amullius Silvius annis XLIII. — *Hier.* 1221 *om. M*

145 Amasias ann XXVIIII. — *Hier.* 1163

146 Azarias qui et Ozias ann quinquaginta duobus. — *Hier.* 1192

147 Huius regni sextus agebatur annus, cum reges Assyriorum defecerunt imperio in Medos translato. — *Hier.* 1197

148 Apud Hebreos autem prophetabant Osee, Amos, Esaias et Ionas, cum esset annus regni Azariae sive Oziae vicesimus primus. — *Hier.* 1212

149 Quadragesimo vero et nono eiusdem anno constituitur Olympias prima. Elii agunt quinquennale certamen quattuor mediis annis vacantibus: et hoc certaminis tempus Olympiadem vocaverunt auctore Ifito. — *Hier.* 1241

150 Ioatham annis XVI. — *Hier.* 1244

151 Prophetabant Osee, Iohel, Esaias et Oded. — *Hier.* 1249

152 Achaz annis XVI. — *Hier.* 1260

153 Huius regni ann V [154 *A*] Romulus Roma condita regnare orsus est. — *Hier.* 1264

154 Romulus regnavit ann XXXVIII. — *Hier.* 1265 *om. L*

155 Eiusdem autem regni Achaz [156 *A*] anno undecimo decem tribus gentis Iudeae, quae vocabantur Israhel et erant in parte Samariae, victae a Sennacherim qui et Salmanasar rege Chaldeorum translataeque sunt in montes Medorum, cum regnatum esset in Samaria annis CCL. Sennacherim autem ad custodiendam regionem Iudeae accolas misit Assyrios, qui aemulatores legis Iudeorum facti Samaritae nuncupati sunt, quod Latina lingua exprimitur custodes. — *Hier.* 1271

M (154 *in textu*). *C* (141 *r.*—144 *r.* 145—153. 155. 154 *r.*). *A* (*ut supra, in textu* 151). *L V* (141. 142—153. 155).

141 aremulus] *AL*, romulus *C* regnauit *om. LV* 142, 1 post quam *V* tertius decimus] *CAV*, *om. L* regnauit *om. V* 143 procax *VC* annis xxiiii .... silvius *om. V* xxiii] A^r *cum Hier.*, xxui CA^uL 144 amullius] *CA*, amulius *L* 145 amesias AC^1 xxuiii *V* 146 az. qui et ozias (osias *L*)] oz. qui et az. *V* 147, 1 huius regni] quorum *M* sextus ag. a. cum] anno sexto *V* rege *A* 2 modos transalato *C* 148, 1 ap. hebr. aut. *om. V* osee] ML^s, ose *CA* esaias] *ALV*, eseias C^1, isaias *M*, iseias C^2 et *om. V* 2 cum ...... primus *om. V* annorum *M* regni azariae siue] *CM*, regni A^{rs}, *om.* $A^{tu}L$ osiae M^a 149, 1 quadr. nono ozie anno *V* 2 elii agunt] *M cum Hier.*, eliis agentibus *CALV* certamen] certum *V* 3 olympias prima *ins. post* uocauerunt *M* 4 ifyto *M*, iphieo *A*, pitho *C*, iphito *L*, ophito *V* 150 ioatham] *MCA cum Hier.*, ioathan *L* (iohatam A^u), ioatan *V* 151 quo tempore pr. *M* osee (ose *C*) iohel esaias (eseias C^1A^r, isaias *M*, iseias C^2) et oded (oded [*sic superscr.* b] *M*, odod *C*, iobeth *A*) *MCA*, osee amos esaias et iohel qui et iobeth *L* (*in cod. supra* iohel *est* amos, *ad* iobeth *adscr.* obed), $\overline{ss}$ (= supra scripti) et iohel et obed *V*, osee ioel (*sic APF*, amos *pro* ioel *BR*) esaias oded *Hier.* 152 acaz *V* 153, 1 huius] *ALV*, cuius *M*, huic *C* regnare orsus] MCL^s, reorsus *A* 2 est] es *V* 154 regnat *CA* xxxuiiii A^{st}, xxuiiii A^r 155 undecimo uero ahaz anno sennacerib qui et salmanasar decem tribus cepit in samaria in qua regnatum fuerat ann. ccl ubi accolas misit assyrios qui samarite sunt appellati *V* 1 autem regni achaz (acaz *C*)] achaz regni *M* anno undecimo decem] annos xi *A* 2 gentis] genus *M* iudeae] *M*, hebreae *CAL* 3 sennacerim *C*, senacherim MLA^s, senacheriph A^r, sennac(h)erib C^2L^s salmanassar *C* 5 sennacherib C^2L^s 6 qui] quia CA^u 7 ind. legis A^uL

156 Prima captivitas Israhel. *Hier.* 1271 *om. ML*

157 Ezechias ann XXVIIII. *Hier.* 1276

158 Sub quo apud Hebreos prophetabant Esaias et Osee. *Hier.* 1277

159 Romulus primus milites sumpsit ex populo et nobiles centum senes, quos ob aetatem senatores, ob curam patres appellavit. *Hier.* 1289

160 Eodem tempore Syracusae et Catina in Sicilia conditae. *Hier.* 1278. 1281

161 Manasses ann quinquaginta quinque. *Hier.* 1305

162 Cuius regni initio apud Romanos regnabat Numa Pompilius ann XLI, cum post Romulum regnasset senatus ann. I. *Hier.* 1303

163 Amon ann XII. *Hier.* 1360

164 Huius regni initio Tullius Hostilius Romae septimum decimum imperii sui gerebat annum regnavitque annos XXXII. *Hier.* 1360. 1344

165 Thales Milesius primus physicus philosophus agnoscitur. *Hier.* 1376

166 Iosias ann XXXII. *Hier.* 1372

[165 *A*]

167 Quo regnante Hebreorum pontifex maximus Chelchias [172 *A*] insignis habebatur *Hier.* 1372

168 et prophetabant eadem tempestate Hieremias et Sophonias et Olda mulier. *Hier.* 1383. 1387. 1392

169 Apud Romanos autem regnabat Ancus Marcius, qui Hostiam condidit civitatem regnavitque ann. XXIII. *Hier.* 1397. 1376

170 Post quem regnavit Tarquinius Priscus ann. XXXVII. *Hier.* 1399 *om. M*

171 Iosias rex Iudaeorum cum Nechaone Aegyptiorum rege congressus occiditur. *Hier.* 1403 *om. M*

172 Ioachaz mensibus tribus. *Hier.* 1405

[175 *A*]

173 Ioachim qui et Eliachim annis XI. *Hier.* 1405

M (156—159 *ad* populo. 160—162. 159 *inde a* et nobiles. 163 169. 172. 173). *C* (156 *r.* 157—164. 166—170. 165 *r.* 171 *r.* 172. 173). *A* (*ut supra, in textu* 159. 160). *L* (156—164. 166—171. 165. 179. 172. 173). *V* (157—164. 166—168. 165. 169. 170. 172. 173).

156 istrahel *C* 157 xxuiii *C* 158 prophetae ose esaias *V* eseias *C* ose *M* 159, 1 eodem tempore rom. *M* primos *L* et nobiles] eodem tempore nobiles *commate diverso M* 2 quos ob] quo sub *C* aetates senatorum *V* 3 appellavit] *CAL*, appellabant et rem publicam gerebant *M* 160 eod. temp. *om. MV* syracusis *V* et catina] *M*, et catena *V*, aet chathenae *C*, et cathena A^{rsu}, et chathena A^{t}, et catana *L* (*contra* A^{u}) in sic. *om. V* 161 manasses] $CA^{su}L$, manassis *V*, manasse *M*, manases A^{rt} quinquaginta quinque] *CAL* 162, 1 apud rom.] romanis *V* regnabat numa pompilius (popilius *V*, pampilius A^{r}, pupillius A^{stu}) *CALV*, numma pompilius regnauit *M* 2 xlii *C* romulo *V* 163 ammon L^{s} 164, 1 huius regni] *CAL*. huius *V*, cuius r. *M* tullus $C^{1}L$ (*contra* A^{u}) hostillius *M*, ostilius *C*, septimo decimo i. s. g. anno *V* 165, 1 thalis phil. milesius phisicus agn. *V* thales] eodem tempore th. *M* milesimus C^{1}, miles A^{r} agnoscitur] agnitur *** A^{r} 167, 1 sub quo pontifex celeias *V* cheleias *L* 168, 1 et pr. eadem tempestate (tempestatem C^{1})] prophetabat (*sic*) *V* hier. sofonias et holda mul. *V* 169, 1 a. r. a. regn.] roma regnat *V* anchus *C* marcus *V*, martius ML^{s}, *om. AL* hostiam] $MC^{2}AV$, hostia C^{1}, ostiam *L* 2 regnavitque] *CALV*, eodem tempore ancus marcius regnavit (*notae forma*) *M* xxiiii *C* 170 regnavit] *C*, regnat *AL*, *om. V* 171, 1 nechaone] *Hier.*, nechaene A^{r}, nechacnec A^{tu}, hechaone C^{b}, hechaoli(?)ne C^{a}, nechac *L*, *deficit* A^{s} 172 ioacha *M*, ioacaz *V*, ioachar C^{1} 173 ioachim qui et eliachim] CA^{t}, ioachim qui eliachim (aeliachim A^{s}) $A^{rsu}L$, heliachim *M*, ioachin *V* xii *M*

174 Anno tertio Ioachim Nabuchodonosor rex Babyloniae Iudaeam capit et in dicionem suam redactis plurimis Iudaeorum, cum etiam partem vasorum templi invasisset et Ioachim tributarium fecisset, victor ad patriam rediit. *Hier.* 1405

175 In Babylone Danihel, Ananias, Azarias, Misahel clari habentur regnante Romae Tarquinio Prisco, qui regnavit ann. XXXVII. *Hier.* 1412

176 Ioachim qui et Ieconias mensibus tribus. [178 *A*] *Hier.* 1416

177 Sedecias ann. XI. *Hier.* 1416

178 Hunc rex Babylonius captum secum pertrahit secundo veniens ad Iudaeam. *Hier.* 1416

179 Ante cuius captivitatis annum VI Massilia condita est. *MC* | Anno XXI regni Tarquinii Prisci Massilia condita est. *CAL V* *Hier.* 1420

180 Nabuchodonosor autem rex Chaldeorum Hierosolymis captis templum incendit [179 *A*], quod ab initio aedificationis suae permanserat annis quadringentis quadraginta duobus. *Hier.* 1426

181 [182 *A*] Captivitatis Iudaeorum ann LXX, qui supputantur usque in secundum annum Darii. *Hier.* 1426

182 In Babylone vero prophetabant Danihel et Ezechihel regnante Romanis Servio. *Hier.* 1429 *om. L*

183 [186 *A*] Apud Romanos post Tarquinium Priscum regnat Servius ann XXXIIII. *Hier.* 1436

184 Cui successit Tarquinius Superbus, qui regnavit ann XXXV. *Hier.* 1470

185 Huius regni ann XXV [187 *A*] prophetabant apud Hebreos *Hier.* 1459

M (174—177. 178 *in textu.* 179 *in textu.* 181. 180. 182 *in textu.* 183 *in textu.* 184. 185). *C* (174. 175 *r.* 176—180. 179 *r.* *(iterum).* 182. 181. 183—185). *A* (*ut supra, in textu* 183. 184). *L* (179. 172—174. 176. 175. 178. 177. 180. 181. 183—185). *V* (174—178. 180—182. 179. 183. 186. 184. 185).

174, 1 *sic CAL in textu* (2 dictionem *C* — 3 etiam CA^{rs}, iam $A^{tu}L$) *cum Hier.*, hunc tertio anno regni eius babylonius nabuchodonosor superat et cum iudea terra in ditionem suam (suam *om. L*) redigit ac tributarium facit *ML (auct.)*, huius anno tertio nabuccodonosor iudeam capit templum spoliat ioachin tributarium fecit et uictor ad patria redit *V* 175, 1 in bab. dan. ananias (*om. L*) az. misahel (misael *C*) cl. habentur (habebantur *AL*)] *CAL*, quo tempore d. an. az. m. in bab. cl. habebantur *ML (auct.)*, annanias az. mis. in bab. clarent *V* regnante ... xxxuii (xxxu *C*)] *MC*, *om. ALV* 176 ioachim] ML^s *(cum auct.) cum Hier.*, ioatham *CAV*, ioathan seu ioachin L^{ed} ieconias] *MCV*, iechonias *AL* 177 sedechias *MA* 178 *sic AL cum Hier.*, hunc captum nabuccodonosor secum duxit secundo ueniens ad iudeam *V*, cum quo a rege babylonio iudea gens capitur *M (in textu)*, *utrumque iungit sic:* hunc ... captum (*om.* secum) p. s. u. ad iud. cum quo regebat ylonio i. g. capitur *C* 179 ante c. capt. anno ui m. c. est M^b, ante c. capt. *(rel. om.)* M^a, anno xxi regni tarquinii prisci massilia condita *AL*, xxi anno t. pr. mass. c. est *V*, *utrumque, illud atramento ante c. 180, hoc minio ante c. 182, C* 180 templum incendit quem manserat annis cccexlii *(rel. om.) V* 1 autem *om. AL* rex chald. *om. M* ierosolima A^{rtu}, *om.* A^s 3 cccexlii. MVA^s, cccclii L^s *C*, cccxlii A^{rtu}, 'cccxlii alias cccclii' L^{ed} 181, 1 captitatis A^r, *om. una cum praecedentibus* M^a lxx] xxl A^r qui supp. *om. V* 2 anno *V* . 182, 1 in bab. pr. (*om.* uero) *A*, pr. in bab. *V* daniel *C* ezacchel *V*, ezechiel *C* 2 regn. rom. (romae L^s) seruio] ML^s, *om. CAV* 183, 1 apud ... seruius] *CAL*, post t. pr. regnat romanis seruius *V*, hic regnauit rome *M* 184, 1 tarq. superuus regnauit ann. xxxu *(rel. om.) V* superuus *C* qui] hic *M* 185, 1 huius (cuius *M*) regni anno xxu *om. C* apud hebreos nouissimi] apud hebraeos *L (contra* A^u*)*, praesbyteri *V*

novissimi Aggeus et Zacharias et Malachias, pontifice Hiesu filio Iosedech, olympiade sexagesima quinta, quando et instauratio templi Hierosolymis consummata est. *Hier.* 1493 1496

186 Hoc tempore Pythagoras philosophus clarus habebatur. *Hier.* 1490

187 A David usque ad LXX annum captivitatis Iudaeorum supputantur anni DLV. *inc.* *om. M*

188 A septuagesimo anno captivitatis Iudeorum supputantur Darii regis Persarum anni XXXIIII. *Hier.* 1496

189 Cuius regni anno decimo apud Romanos regii dominatus finis est factus, quae potestas apud eos mansit ann CCXL. hinc apud Romanos a Bruto consules esse coeperunt, dein tribuni plebis ac dictatores; et rursum consules rem publicam optinuerunt per annos CCCCXLIIII usque ad Iulium Caesarem. *Hier.* 1505. 1507

190 Xerxes regnavit ann. XX filius Darii. *Hier.* 1532
[193 *A*]

191 Hoc tempore Sofocles et Euripides clari habebantur. *Hier.* 1548

192 Herodotus quoque historiarum scriptor his temporibus claruit. *Hier.* 1549

193 Post Xerxem Artabanus regnavit mensibus septem [190 *M*]. *Hier.* 1552

194 [197. 198 *A*] Artarxerxes, qui Longimanus cognominabatur, ann XL. *Hier.* 1553

195 Hoc regnante Ezras sacerdos apud Hebreos insignis habebatur. *Hier.* 1558

196 Cuius aetate pontifex maximus fuit Heliachim filius Ioachim fili Hiesu filii Iosedech. *Hier.* 1558

197 Enpedocles et Parmenides, Zeno et Heraclitus philosophi claruerunt. *Hier.* 1561 *Hier.* 1562

198 Tunc etiam Ferecydes historicus, Cratinus comicus, Aristarchus tragicus extiterunt. *Hier.* 1563. 1564

199 Vicesimo anno regni Artaxerxis Neemias Hebreus minister regis concedente domino suo de Babylone venit in Iudeam. *Hier.* 1569

M (186. 188. 189 *ad* CCXL. 190. 192. 193. 191. 189 *inde a* hinc. 194—199). *C* (186 *r.* 188. 189 187 *r.* 190—196. 199. 201. 202. 203 *m.* 197 *r.* 198 *r.*). *A* (*ut supra, in textu* 191, *pro adn.* 193). *L V* (186 184. 185. 187—190. 193—196. 199).

185, 2 et *om. V* zaccharias *C* malacias *V* pontifices *C* 3 filio iosedech] filio sedech *C* olympiade ... cons. est *om. ALV* instauratio] *M*, stauratio *C* 186 pythagoras philosofus claret *V* pitagoras M^1, phitagoras M^2 187, 1 septoagesimo anno *V*, lxx annos A^r, septuaginta annos *C* 2 supputantur *om. V* 188, 1 iud. *om. V* subpotantur *V* 2 annis *C* 189, 1 damnatus *C*, dominatio A^r(a) 3 consule *C* coeperunt] conperi *V* deinde A^r, dehinc *V* tribuni] L^s, trib *M*, tribus $CA^{stu}V$, tribunus A^r 4 pl *M* consoles *V* rem publicam] MCL^{st}, reipublicae *AV* continuerunt *V* 5 ccccxliiii] CL^s, quadringenti xliiii *M*, dxliiii A^r, dliiii A^s, cccccIxiiii A^{tu}, 'ccccIxiiii seu ccccxliu' *L*, lxiiii *V* iulium] gaium iut *V* *ad* 190 regn persarum *margo V* xerses *V*, serses *C* regnat *CAL*, *om. V* 191 hoc] *M*, quo *CAL* soflocles *M* 192 *sic M et* (*sed* historicus) L^s, herodotum quoque h. scriptorem eadem aetas clarum (*om.* A^uL) habuit *CAL* 193 post xerxen (xersen *V*) *ALV*, *om. CM* regnat *CL* septe *V* 194 1 artarxerxes] MA^{rs}, arthaxerses A^t, artarxersis *V*, artarxerses A^u, artaxes *C*, artaxerxes *L* qui longimanus (lonuus *C*) cogn. *suo loco C*, *post* xl L^s, *post* sacerdos *M*, *om. ALV* 195, 1 hunc *C* apud hebreos *ante* hesdra *V* ezras *M*, hesdra *V*, esdras *AL*, eleazar *C* ins. hab.] clarebat *V* 196, 1 cuius .. fuit] pontifex autem *V* heliachim] *MCA*, eliachim *V*, heliachin A^u, heliasib L^s, 'eliachim alias eliasib' *L* ioachin *L* 2 iosedec *V* 197, 1 enp.] hoc tempore enp. *M* parmedes M^a heraclitus] *AL*, heraclius *M*, heracletus *C* 2 claruerunt] notuerunt *M* 198, 1 tum A^r ferecides *MA*, pherecides *C*, ... des A^r, perecicles A^s, poricides $A^{tu}L$ storicus *C* 2 aristarcus traicus extiteterunt (*sic*) *M* 199, 1 anno *om.* $A^{stu}CL$ regni *om. V* artarxersis VA^r, artarxerses A^u, artaxerxes A^s, artaxerses A^t, artaxes *C* nemias *C* hebr. ... domino suo *om. V* 2 iudea A^{rs}

200 His temporibus Hippocrates medicus et Socrates philosophus inlustres fuerunt. *Hier.* 1581. 1583

201 Et tricesimo secundo anno muros urbemque restituit. [200 *A*] *Hier.* 1584

202 Si quis autem septuaginta ebdomadas a Danihelo scriptas ab hoc tempore numerat, quae faciunt annos CCCCXC, repperiet eas in regno Neronis expletas, sub quo obsideri Hierusalem [203 *C*] coepta: secundo postea Vespasiani anno capitur. *Hier.* 1581

203 Plato nascitur. *Hier.* 1592

204 Romani per legatos ab Atheniensibus iura petierunt, ex quibus XII tabulae conscriptae. *Hier.* 1566 *om. M*

205 Xerxes mensibus duobus. [204. 208 *A*] *Hier.* 1593

206 Sogdianus mensibus septem. In his supputatur annus I. *Hier.* 1593

207 Darius cognomento Nothus ann XVIIII. *Hier.* 1593

208 Dionysius in Sicilia tyrannidem exercet. *Hier.* 1610

209 Artaxerxes Mnemon Darii et Parysatidis filius ann. XL. [212 *A*] *Hier.* 1612

210 Cuius regni anno quinto decimo Galli Senones Romam excepto Capitolio occupaverunt. *Hier.* 1626

211 Eodem tempore Plato philosophabatur. *Hier.* 1628 *om. A*

212 Aristoteles XVIII aetatis suae anno Platonis auditor est. *Hier.* 1651 *om. M*

213 Artaxerxes qui et Ochus ann. XXVI. *Hier.* 1652

214 Cuius regni initio Camillus Gallos, qui Romanis bellum intulerant, superavit. *Hier.* 1654

215 Demosthenes orator clarus fuit *Hier.* 1657

216 et ipso tempore Alexander Philippi et Olympiadis filius nascitur. *Hier.* 1661

217 Arses Ochi filius ann. quattuor. *Hier.* 1678

218 Quo tempore descriptione Romae facta inventa sunt civium centum sexaginta milia. *Hier.* 1677

M C (201. 202. 203 *m.* 197 *r.* 198 *r.* 200 *r.* 204 *r.* 205—207. 209—211. 208 *r.* 212 *r.* 213. 216. 215. 217. 218). *A* (201. 202. 205. 203. 206. 207. 209. 210. 213. 214. 216 *in textu.* 215 *in textu.* 217. 218). *L* (201. 202. 200. 205. 203. 206. 207. 208. 204. 209. 210. 209. 210. 212. 213. 214. 216. 215. 217. 218). *V* (201. 202. 200. 205. 203. 206. 212. 207—210. 213. 214. 216. 215. 217).

200, 1 socrates philosopus et ypocrates medicus clarent *V* ippocrates *C*, hypocratis *M*, hippocrates $A^{st}L$, hippogrates A^u, yppocrates A^r 201 orbemque *C* 202, 1 a danihele (daniele *L*) scr.] danihelis *V* 2 numerat *L* (*contra* A^u) 3 inpletas *V* 4 secunda C^a anno *om. M* 203 eod. t. plato *M* 204, 1 habatenensibus iura C^1, iura ab ath. *L* (*contra* A^u) 205 sersex *C* 206 sogdianus] *V*, socdianus *MCAL* septem] ii *A*, *evanuit fere in V* suppotatur *V* annum unu *C*, añ primus *A* 207 notus *V*, *om. C* xuiiii] $VMCL^s$, xuiii *A*, 'xix alias xuiii' *L* 208 hoc tempore *praem. M* dionisicus *C* tyrannide exercit *V* 209 artarxersis *V*, artarxerser $A^{r(a)u}$, artarxarser $A^{r(b)}$, artarxarser A^s, arthaxerses A^t, artaxes *C* menon *C* dar. et par. fil.] MCL^s, *om. AV* 210, 1 cuius (huius *AL*) r. a. xu], huius ann. xu *V*, *om. C* senones . . . occ.] seniores roma capiunt *V* 212 aristotelis *AV* xuiii aetatis (aetati C^a) s. anno *om. V* 213 artarxerxes *M*, artarxersis *V*, artarxerser $A^{r(a)}$, artarxarser $A^{r(b)}$, artarxarxer A^s, arthaxerses A^t, artaxes *C* ocus *C*, otheus A^r, hoeus A^{st} 214, 1 qui romanis bell. int. sup.] deuicit *V* 215 eodem tempore demostenes or. cl. fuit *M*, demostenem (demostenes A^r) quoque oratorem eadem aetas clarum habuit *CAL*, demostenis orator claret *V* 216, 1 et ipso temp.] eodem temp. *CAL*, *om. V* et olymp. *om. ALV* 217 artaxes *C*, artarxersis *V* 218, 1 quo] hoc *AL* descriptionem *C* facta romae *AL* centum sexaginta] cxl L^s milia *om.* A^{rs}

219 Apud Iudeos Iaddus pontifex maximus clarus habebatur. *Hier.* 1678

220 Darius Arsami filius ann. VI. *Hier.* 1682

221 Quo tempore apud Romanos consul Mallius Torquatus filium suum, quod contra imperium in hostes pugnaverat, virgis caesum securi percussit. *Hier.* 1684

222 Hac tempestate Alexander Philippi filius regnare orsus est *Hier.* 1681

223 sextoque imperii sui anno regnum Persarum subvertit et in Aegypto urbem Alexandriam condidit. *Hier.* 1687

224 Alexander post finem regni Persarum regnavit ann. VII, qui tricesimo secundo aetatis suae anno apud Babylonem moritur. *Hier.* 1692

225 [229 *A*] Regnum Alexandrinorum nascitur, quo potitus est Ptholomeus Lagi filius ann. XL. *Hier.* 1693

226 Romani Samnitas subigunt. *Hier.* 1697

227 Hic regni sui anno tertio Hierosolymis et Iudea in dicionem suam redactis plurimos captivorum in Aegyptum transtulit. *Hier.* 1695

228 [226 *A*] Tunc Iudeorum pontifex maximus Onias Iaddus filius clarus habebatur. *Hier.* 1695

229 Appius Claudius caecus apud Romanos clarus habebatur, qui Claudiam aquam induxit et viam Appiam stravit. *Hier.* 1693 *om. M*

230 Machabeorum autem Hebrea historia hinc Grecorum [231 *A*] supputat regnum: verum hi libri inter divinas scripturas non recipiuntur. *Hier.* 1704

231 Romani Marsos et Umbros et Pelignos superant. *Hier.* 1705 *om. M*

232 Seleucus Antiochiam Laudiciam Seleuciam Apameam *Hier.* 1715
Edessam Beroeam et Pellam urbes condidit, in quibus Iudeis quos transtulerat ius civium dedit. *Hier.* 1727

233 Seleucus Babylonem obtinuit. *Hier.* 1716 *om. M*

234 [233 *A*] Vicesimo quinto anno regni Ptolemaei Iudeorum [235 *A*] pontifex maximus Simon Oniae filius insignis erat. *Hier.* 1717

M C (219—225. 227. 228. 230. 232. 234. 236. 237. 239. 226*m.* 229*r.* 233*m.* 231*r.*). *A* (232 *in textu*). *L* (219—223. 229. 226. 224. 225. 227. 228. 230. 231—234). *V* (219—225. 227—229. 226. 230. 232. 234).

219 addos pontifex *(rel. om.) V* 220 ann. u *V* 221 torquans filium suum occidit *V* 1 mallius] *C cum Hier.*, manilius *M*, mannilius A^{rsu}, manillius A^{t}, manlius *L* 3 securis A^{r} 222 hac temp. *om. V* orsus est] orsus *LV*, orsus *A* 223, 1 sextoque] *CM*, sexto $AL^{s}V$ in aeg. urbem *om. V* 2 alexandriam] alexander M^{a} 224, 1 alexander] et *V* qui *om. V* 2 trecensimo secundo *C*, tricesimo (*om.* sec.) M^{a} aetati sui *C*, aetatis *V* apud bab.] in babylone *V* 225, 1 nascitur *om. V* potius A^{rtu} 2 ptholome- *fere MCAV*, tholom- *vel* tolom- *raro C* 226 rom.] hoc tempore r. *M*, roni *C* sannitas] MCL^{s}, sarmatas *AV* subigunt] subiugant *L*, subiciunt *V* 227, 1 hic (qui *M*) regni sui anno tertio (*sic* MCL^{s}, iiii *AL*)] tertio regni anno *V* hier. et iudea (iudeam CA^{r}) in d. s. redactis (redactos $C^{2}A^{r}$, redacto* C^{1}) pl. captivorum] iudeos in dicione sua redigens multos *V* 228, 1 pontifex ionas filius ahos *(rel. om.) V* maximus *om. L* iaddus] *MCA*, iaddi L^{s} *cum Hier.* 229, 1 appi *V* caecus (caecos *C*) ... qui *om. V* habetur $A^{u}L$ 2 duxit *L (contra* A^{u}*)* 230, 1 macchabeorum *CV* autem hebr. *om. V* historiam *V* 2 REGNAIDS (*sic fere*) *V* uerum ... rec. *om. V* libri] *M cum Hier.*, l. ad hebreos *C*, l. ab hebreis *AL* diuina *M* 231 umbros] *C*, umiros *(sic) A*, samnites L^{s}, hernicos L^{ed} 232, 1 his annis *praem. CAL* seleucius *V* anthiociam *CA*, antioci *V* laudiciam] *V*, lauodichiam A^{rs}, laudi(c)chiam A^{tu}, laudotiam *C*, laudatiam *M*, laodiciam *L* seleutiam *M*, *om. ALV* apamiam *CAL*, apamia *V* 2 etesiam *M* ueroeam *C* pallam *V* 3 quos] quo *A*, quot *V* transtulerant *C*, transtuler *(sic) V* 234, 1 xxu anno ptolomei pontifex simon onia filius *(rel. om.) V* potifex *C*

235 Legati Alexandrini primum a Ptolemaeo Romam missi amicitias impetraverunt. — *Hier.* 1724 *om. ML*

236 Romae vero censu agitato inventa sunt civium CCLXX milia. — *Hier.* 1723

237 Pontificatum autem apud [237 *A*] Iudaeos suscepit Eleazarus frater Simonis, cuius filius Onias ob aetatem pueritiae non potuerat patri succedere. — *Hier.* 1729

238 Romani Gallos Tyrrenosque superant et Sabinorum terras sorte dividunt. — *Hier.* 1726 *om. ML*

239 Eo tempore a Romanis Ariminum et Beneventum conditae. [226 *C*] — *Hier.* 1732

240 Romani Crotonem capiunt. — *Hier.* 1734 *om. ML*

241 Ptholomeus qui et Philadelfus ann. XXXVIII. [240 *A*] — *Hier.* 1733

242 Hoc tempore Aratus agnoscitur. — *Hier.* 1745 *om. CAL*

243 [244 *A*] Hic Iudeos qui in Aegypto erant liberos esse permisit et vasa Eleazaro pontifici Hierosolimarum votiva transmittens divinas scripturas in Grecum sermonem ex Hebrea [245 *A*] lingua per septuaginta interpretes transferre curavit, quas in Alexandrina bybliotheca habuit, quam sibi ex omni genere litteraturae comparaverat. — *Hier.* 1736

244 Argenteus nummus primum in urbe figuratus regni huius anno XIIII. — *Hier.* 1747 *om. M*

245 Romani Syracusas capiunt. — *Hier.* 1754 *om. AL*

246 Huius regni anno XXIIII Romani Karthaginenses navali certamine superant et centum Libyae urbes capiunt. — *om. M* — *Hier.* 1757

247 [249 *A*] Iudaeorum pontificatum post Eleazarum avunculus eius Manasses accepit. — *Hier.* 1763

248 Post quem Onias pontifex Simonis iusti filius clarus habebatur, qui consueta [246 *A*] Ptholomeo tributa non reddens ad iram eum commovit. verum Iosephus vir inter suos — *Hier.* 1771

M C (236. 237. 239. 226*m*. 229*r*. 233*m*. 231*r*. 235*r*. 238*r*. 241. 243. 240*r*. 244*r*. 245*r*. 247. 248. 246*r*). *A L V* (238. 237. 239. 242. 241. 243. 244. 245. 247. 248. 246).

235, 2 *sic* (*sed* amicitia C^1, amicitiam C^2) *C*, primum tholomeorum mam missi (ptholomeorum in ammissi A^{tu}) amicicias imperauerunt A^{rtu} (*om.* A^s) 236 censo *A* millia cclxx *L* (*contra* A^u) 237, 1 pontif. autem (autem *om. AL*) ap. iud. susc.] pontifex *V* eleazar *ALV* 2 symonis *M et sic passim* ozias *C* aetate *V* 3 poterat *V* 238, 1 gallus thyrennosque superant *C*, galli tyrrenos superant (exup. A^s, *def.* A^r) *A*, galli tyrone superant (superat V^a) *V* et *om. V* sabenorum *C*, sauinorum *V* 239 eo temp. *om. V* beneuentum et ariminus *CAL*, beneuento et arimino *V* 241 qui et *om. V* phyladelfus *M*, phiadelfus *V* ann. *om. V* xxuiii *C* 242 arator innotescit (*om. rel.*) *V* 243, 1 hic *om. V* in aegypto qui *C*, quos in aegyptia *V* 2 et *om. V* el. pont. hierosolymarum (hierosolymorum *L*)] hierosolyme el. pont. *V* uotiua] ML^s, uetita *A*, uotiua uetita *C*, *om. V* 3 diuina M^1 scriptura C^1 in gr. serm. ex h. l. per sept. int.] per septuagipta (*sic*) interpraetes in grecum *V* 5 quas ... comparaverat *om. V* alexanderina C^1 6 litteraturae] ML^s *cum Hier.*, litterarum *CAL* 244, 1 primum] *ALV cum Hier.*, primus *C* urbem *CA* 2 huius] phiadelfi *V* xiiii] *C*, xiii *AL* 245 eodem tempore *praem. M* saracusas *V* 246, 1 xxiiii *ALV*, xxuii *C* kartaginienses *C*, cartaginem *V* 2 centum] cum *V* lybiae *V* 247, 1 iud. pont.] pontifex *V* 2 manases *A* et *ins. ante* accepit C^1 accepit *om. V* 248, 1 pontifex *om. V* iusti *om. C* el. habebatur] (habetur L^s, hebetur *M*) qui *om. V* 2 consueta a pth. *AL* 3 cum *om. V* uerum ... constituitur] dux iudeae iosephus factus *V* iosipphus *A*, iosepus C^1

nobilis legatus a Iudeis ad Ptholomeum missus cum familiaritatem regis ob plurima in eum meruisset obsequia, dux Iudeae et regionum finitimarum constituitur.

249 Parthis ab imperio Macedonum recedentibus primus regnavit Arsaces, unde Arsacidae dicti. *Hier.* 1769 *om. M*

250 Ptholomeus Euergetes ann XXVI. *Hier.* 1771
[252 *A*]

251 Huius temporibus Iudeorum pontifex Simon Oniae filius clarus habebatur, sub quo Hiesus filius Sirachae sapientiae librum composuit, quem vocant panareton. *Hier.* 1785

252 Quintus Ennius poeta nascitur Tarenti. *Hier.* 1777 *om. M*

253 Caria et Rhodus ita terrae motu concussae, ut colossus magnus rueret. *Hier.* 1793 *om. M*

254 XL ferme milia Gallorum a Romanis caesa. *Hier.* 1788

255 Ptholomeus Philopator ann. XVII. *Hier.* 1797
[253 *A*]

256 Iudei victi et LX milia armatorum ex numero eorum caesa. *Hier.* 1801

257 Romani vero Capuam et Siciliam subiugant. *Hier.* 1805

258 Antiochus rex Syriae victo Philopatore Ptholomeo Iudaeam sibi sociat. *Hier.* 1807 *om. M*

259 Ptholomeus Epifanes ann. XXIIII. *Hier.* 1814
[258 *A*]

260 Hic Scopa principe militiae destinato Iudeam capit et plurimas Syriae civitates. *Hier.* 1814

261 Secundus liber Machabeorum huius temporis gesta continet. *Hier.* 1829

262 Hac tempestate cum ab Antiocho per legatos Hannibalem Romani reposcerent, cui se victus a Scipione sociaverat, idem ad Prusiam regem Bithyniae transfugit. cum illum rursum per Flaminium senatus etiam ab eo repeteret et tradendus esset, venenum bibit et apud Libiam Bithyniae sepultus est. *Hier.* 1831

M C (249 *r.* 250. 251. 254. 252 *r.* 253 *r.* 255—257. 258 *r.* 259—262). *A* (254 *in textu*). *L V* (252. 250. 251. 254. 253. 255. 256—262).

248, 4 familiaritate *A* 5 meruisse *A* 6 fin. reg. *CAL*. 249, 1 machedonum *C*, macedonem *A* primo *CAL* 2 regnabit *C* arsacidae] et ars. *C* 250 euergentes *C*, euergeter *A*, energitis *V* xxuii A^r 251, 1 huius temp. iud. *om. V* 2 cl. habebatur (habetur L^s) *om. V* iesus *C* sirachae *C*, serache *MA*, sirach L^s, sacrap *V* 3 libiu conperuit (*om.* sapientiae) *V* quem uocant panareton *M cum Hier.* (panareton *etiam* L^s), quem paraneton uocant *A*, quem paratecon uocant *C*, quem panareton uocauit *L* (*contra* A^u), *om. V* 252 quintus ennius] *V*, quintomennius *A*, contumenius *C*, eunius *L* nasc. terenti *C*, tar. nasc. *L* (*contra* A^u) 253 *sic C et* (*sed* concussa est *pro* concussae) *V*, carietrhodus ita terre motus concusse ut colosus (colyseus A^s, colos deus A^t, collos deus A^u) m. r. *A*, rhodo terrae motu concussa colossus ruit *L* 254 eodem tempore xlu ferme m. g. a rom. cesa *M*, a rom. quadraginta fere m. g. c. *CAL*, a roman. xl gab. caes. (*sic verbis non perscriptis*) *V* 255 phylopator *M*, afilopater *C*, pthilopator *V* ann. *om. V* 256 et] essent *V* lx] *M* L^s *V cum Hier.*, xl *CAL* arm. ex n. e. caesa] interfecti *V* 257 uero *om. V* capoam *V* 258, 1 antiochus rex] anthiocu *V* phylopatore *CA*, filopatore *V* ptholomeo] ptholom[ae]um A^u, per ptolomaeum *L* 2 iudaeam] rideam *A* sociat] sumit *L* (A^u *hoc loco corruptus est, sed habuit* sociat, *non* sumit) 259 epyfanes *V*, epipanes C^1, epipnes *A* 260, 1 scopam *V*, scomam *C* pr. mil. dest.] principis militum misso *V* 261 liber macchab. *C*, macchab. liber *V* gesta] g. sunt (*sic*) *C* 262, 1 hac (bac *C*) temp. cum ab (hab *C*, *om. A*) ant. per leg. hann. rom. reposcerent] annibalem ab antiquo romani repetunt *V* 2 cui se (cuiuse *C*) uictus a] cui seu (*sic*) *V* sipione M^a idem . . . bibit] et cum ad pysi (*vacat sp. trium litt.*) am regni bitinie oranius fugiens ab eo quoque tradendus esset cum uenenum bibit *V* idem] idem hannibal *CAL* 3 plusiam *A* tranfugit *M* cum illum] qui cum illum *M*, et cum *CAL* 4 per fl . . . repetaret] etiam ab eo senatus per fl. reposceret *C*, etiam ab eo per fl. (flamineum A^{rt}) reposceretur *AL* et tradendus] *M*, tradendusque *CAL* 5 et] tunc *V* libiam] *MCA*, libias *V*, libyssam L^s *cum Hier.* bith.] bythiac M^a, *om. V*

263 Ptholomeus Philometor ann XXXV. *Hier.* 1838

264 Huius anno quarto Hyrcanus Iosephi ducis [264 *A*] Iudeae filius cum ad Ptholomeum perrexisset, honorifice ab eo susceptus est. verum fratres eius seditione contra eum mota magnarum calamitatum Iudeae genti causa extiterunt. *Hier.* 1836

265 Caecilium comoediarum scriptorem hoc tempus habuit. *Hier.* 1838

266 Aristobolus natione Iudeus peripateticus philosophus claruit. qui ad Philometorem Ptholomeum explanationum in Moysen commentarios scripsit. *Hier.* 1841

267 [266. 269 *A*] Eodem tempore Antiochus Epiphanes cum de regione Ptholomeorum, quam subito invaserat, senatus praecepto recessisset, Iudeam venit ibique Hiesu et Iasoni fratri Oniae pontificatum tradidit. quo deinde expulso Oniam cognomento Menelaum successorem [267 *A*] ei dedit. itaque ob sacerdotii dignitatem orta seditione inter principes ingentium miseriarum semina pullulaverunt. *Hier.* 1845

268 Samaritae et Iudaei Alexandriae Ptholomeo iudicante contendunt de honoribus ex utraque parte templo suo deferendis et superant Iudaei. *Hier.* 1869 *om. M*

269 Pseudophilippus regnat in Macedonia anno. quo interfecto Romani Macedonas tributarios faciunt. *Hier.* 1865 *om. MAL* *Hier.* 1867

270 [273. 272 *A*] Vicesimo autem Ptholomei regni anno Iudae Machabeo post Alcimi inimici eius interitum sacerdotium et principatus omnium Iudeorum favore decernitur. qui dignitate suscepta legatos Romam misit [274 *A*] et optinuit decreto senatus, ut Iudei amici et auxiliatores Romanorum [274 *A*] haberentur. *Hier.* 1857

271 Idem Iudas duces Antiochi, qui legem Iudeorum multa profanitate inpugnaverat, de Iudea expulit et templum ab idolorum imaginibus emundans patrias religiones post triennium civibus suis reddidit. *Hier.* 1853

272 Ennius poeta moritur sepeliturque in monumento Scipionis via Appia. *Hier.* 1849

273 Iudas Machabeus triennio pontificatu gesto dimicans adversus Demetrii duces occiditur. *Hier.* 1857. *om. M* 1860

M (266 *usque ad* iudeus *in margine iuxta* 267, 1, *reliqua notae forma post* 267 *fin.*). *C* (263. 264. 265 *r.* 267. 270. 271. 276. 277. 269 *r.* 266 *r.* 268 *r.* 272. 273). *A L* (265. 263. 264. 266—268. 270—273). *V* (265. 263. 267. 270. 273. 277. 272).

263 philometor *om. A* xxxu] *MCVL*[s], xxu *A*, 'xxu seu xxxu' *L* 264, 1 iosippi *CA* 2 cum] quam *A* ab eo] *CAL*, cum *M*[1], *om. M*[2] 3 fratre *M* seditionem c. e. motam *A* 265 *sic (sed* celium *MC) MCA*, cecilius comediarum scriptor tunc fuit *V*, caecilius poeta comicus *L (contra A*[u]*)* 266, 1 aristobulus *L* naciones *C*[1] perip.] peripatheticus *C*, eodem tempore perip. *M hinc caput incipiens* 2 ad phyl. ptholomeum *M*, a philomethore ptholomeum *C* 3 in *om. C* comotarios *M*[a] 267, 1 anthiocus epyfa indaeam ueniens pontifices mutat unde seditiones et calamitates ortae *V* ephyphanes *C* 2 senatus praecepto] *M*, territus senatus (ornatus *C*) romani imperio *CAL* 3 iesu *C* iasoni *C* 6 sacerdotum *C* 268, 1 aledriae *C* 2 contenunt *C* 3 sui *A* et sup.] *AL*, exuperant *C* 269, 1 macedonia] *C*, babilonia *A*[rt] *(def. A*[s]*)* 2 interfecti *A*, terfecto *C* 270, 1 iudas macchabeis romanorum amicitias optinuit *(rel. om.) V* ptholomei] *M*, eiusdem *AL*, eiusdem ptholomeo *C*[1] 2 macchab- *C semper* aucimi (alchimi *M*[b]) inimici *M*, alchim inimici *C*[1], alchimidem inimici *A* 3 principatum *C* 4 roma *C* 271, 1 ducis *M*[1] anthioci *C* 2 impugnaverant *C*[b]*M*[2] 3 emundas *M*[1] 4 uicibus *M*[1] 272, 1 ennius p. uia app. sep. *(rel. om.) V* ennius] hoc tempore enn. *ML*[s] 2 scipionum *L (contra A*[u]*)* 273 qui post triennium principatus sui dimicans a demetri duces occiditur *V* 1 pontificatus *CA* 2 adversum *C* ducem *C*

274 Terentius Cartaginensis comoediarum scriptor moritur. *Hier.* 1859

275 Pacuvius tragoediarum scriptor clarus habebatur, Ennii poetae ex filia nepos, vixitque Romae quoad picturam exercuit ac fabulas venditavit: deinde Tarentum transgressus prope nonagenarius diem obiit. *Hier.* 1863

276 Romae descriptione facta inventa sunt civium CCCXXXII milia. [279 *A*] *Hier.* 1870 *om. C*

277 [280 *A*] Quo tempore Cartago in dicionem Romanam per Scipionem redigitur. *Hier.* 1871 *om. C*

278 Ptholomeus Euergetes ann̄ XXVIIII. *Hier.* 1873

279 Scipio Numantinos subvertit. *Hier.* 1875 *om. L*

280 Brutius Hiberiam usque ad occanum subigit. *Hier.* 1875 *om. L*

281 Ionatha pontifex Iudeorum a Tryfone occiditur et in sacerdotium Simon Ionathae frater adsumitur. *Hier.* 1876

282 Cui interfecto successit filius eius Iohannes. *Hier.* 1883

283 Qui contra Hyrcanos bellum gerens Hyrcani nomen accepit et a Romanis decreto senatus inter amicos relatus est. *Hier.* 1893

284 [285 *A*] Idem Samariam obsidione captam solo coaequavit, quam postea Herodes instaurans Sebasten in honorem Augusti vocari voluit. *Hier.* 1898

285 Attalus moriens populum Romanum instituit heredem. *Hier.* 1887

286 Ptholomeus Fyscon qui et Soter ann. XVII. [287 *A*] *Hier.* 1902

287 Iugurta contra Romanos dimicans capitur. *Hier.* 1909

288 In Sicilia rursum bellum servile consurgit. *Hier.* 1918

289 Thraces a Romanis victi. *Hier.* 1917

290 Huius regni anno VIII Cicero Arpis oritur matre Helvia, patre equestris ordinis [288 *A*] ex regio Vulscorum genere. *Hier.* 1912

291 Triennio post Gn. Pompeius Magnus oritur. *Hier.* 1912

292 XVII autem huius regni anno G. Marius V consul iuxta *Hier.* 1916

M C (274 *r.* 275 *r.* 278. 281—284. 279 *r.* 280 *r.* 285 *r.* 286. 290—292). *L* (274—278. 281—286. 290—292. 287—289). *V* (277. 272. 274. 278. 281—284. 287. 286. 290. 292. 289).

274, 1 terrentius *C* cartaginenses *V* 275, 1 pacubius *CA* traguaediarum scriptor *M cum Hier.*, traicus $A^{r(a)}$, tragicus $C^{2}A^{r(b)st}L$, draguens C^{1} habetur $A^{rt}L$ 2 ennii poetae ex] enumero cte (ete A^{ru}, oete A^{t}, aete A^{s}) et *A* 3 ac f. uend.] hac f. indicauit *C* 276 seriptione *M* cccxxxii] *MAL*, cccxxii *Hier.* 277, 1 quo temp. *om. V* charthago *C* dicione romanorum per scipione *V* 278 euergitis *V* 279 hoc tempore *praem. M* sipio M^{1} numantia $C^{1}A^{u(1)}$, numantiam $C^{2}A^{u(2)}$ 280 brutius] MA^{t} *cum Hier.*, britius *C*, brutus A^{rs} hiberia *C* subiit *M* 281 ionatha *M*, ionata *V*, ionatham CA^{stu}, ionathas $A^{r}L^{s}$ iud. om. *V* et … adsumitur (adsummitur *C*)] cui succedit simon frater *V* 282 cui] quo *V* successit *CM*, succedit *AL*, *om. V* iohannis *V* 283, 1 contra h.] cum hircanos *V* 2 et … rel. est] amicus romanorum factus *V* decretus C^{a} 284, 1 samariam cepit de *(una litt. erasa)* eadem rode restaurans sebastem uocauit *V* coaequavit] MC^{2}, quoequavit C^{1}, aequauit *AL* 2 staurans *C*, instauras M^{a} seuasten A^{r}, senastem A^{t}, senastem A^{su} 3 uoc. in hon. aug. *M* uocari *ter* C^{a} 285 eodem tempore att. *M* adtalus *C*, adialus A^{rtu}, adiolus A^{s} populo romano *A* instituit] *M*, relinquit *C*, reliquit *AL* 286 fiscon *M*, fiscoin *C*, riscon *A*, physcon L^{s} xuii] MCL^{s}, xxuii *A*, 'XXVII alias XVII' *L* 287 eodem tempore iug. *M* contra r.] cum romanos *V* 288 rursus *L* conrigit *C* 290, 1 annis octo *C* arpis] arpini *L* (*contra* A^{u}) oritur] nascitur *CALV* helbia *C*, beluia *V* 2 patre] pater A^{r}, matre (*sic*) *C* regione *M* uolscorum *L* 291 post *om. C* gn.] *MA*, neus *C*, cn. *L* magnus *om. A* 292, 1 septimus decimus *C* autem *om. V* annos *C* u consul] quinquies consul *C*, ue conss *A*, *om. V* iuxta heridanum] A^{r} *cum Hier.*, iuxta heridonum A^{st}, iuxta hiridonum A^{u}, iuxta eridanum L^{s}, iuxta herodianum (i *expuncta*) *M*, iuxta erodianum *C*, iuxta rhodanum L^{ed}, *om. V*

Heridanum Cimbros superat, quorum CC milibus caesis LXXX milia capit et de his cum Catulo triumphat.

293 [289 *A*] Aristobolus filius Ionathae rex pariter et pontifex primus apud Iudeos diadematis sumpsit insigne. *Hier.* 1913

294 Post quem regnavit Ianneus cognomento Alexander, qui pontificatum quoque administrans [298 *A*] crudelissime civibus praefuit. *Hier.* 1913

295 Ptholomeus qui et Alexander annos novem. *Hier.* 1919

296 Syriae regnabat Philippus, quem dux Romanus Gabinius cepit, cum iam ante eum Antiochus in Parthos fugiens Pompeio se deinceps tradidisset. ita Syria in Romanam dicionem transiit. *Hier.* 1924

297 Tit. Lucretius poeta hoc tempore extitit, qui amatorio poculo in furorem versus propria [303 *A*] se manu interfecit. *Hier.* 1923

298 Lucius Pomponius Bononiensis Atellanarum scriptor clarus habetur. *Hier.* 1928

299 Ptholomeus Cleopatrae filius ann. VIII. *Hier.* 1929 *cf.* 1919

300 Sallustius historiarum scriptor in Sabinis Amiterni nascitur. *Hier.* 1930

301 Descriptione Romae facta inventa sunt hominum CCCCLXIII milia. *Hier.* 1932

302 P. Terentius Varro vico Atace in provincia Narbonensi nascitur, qui XXXV annum agens Grecas litteras didicit. *Hier.* 1935

303 Plotius Gallus primus Romae Latinam rhetoricam docuit. *Hier.* 1929

304 [309 *A*] Ptholomeus Dionysius annis triginta. *Hier.* 1937

305 Ab huius regni anno sexto Alexandra, quae et Salina, uxor Alexandri, Hierosolimis per novem regnavit [310 *A*] annos, ex cuius aetate Iudeos rerum confusio et variae clades oppresserunt. *Hier.* 1941

306 Ac mox per Gn. Pompeium Hierosolimis captis [312 *A*] Hier. 1950
templоque usque ad sanctorum sancta reserato Iudaei vecti-

C (293. 294. 287—289 *r*. 295—297. 298 *r*. 299—302. 303 *r*. 304—306). *L* (293—296. 298. 297. 303. 299—302. 304—306). *V* (293. 294. 298. 295—297. 303. 299. 300. 302. 304—306).

292, 2 quorum .... de his *om. V* milia *om. AL* 3 capit et] capite *C* 293, 1 aristobulus *L* ionatae *V*, ionathae (ioannis) *L (contra A^{u})* rex ... diadematis (diadema *C*) s. ins.] regium diadema nomen adsisit *(sic) V* 294, 1 quem] que *C* ianneus *V*, ianeus *M*, ganneus C^{b}, genneus C^{a}, anneus *A* cognomento] qui et *V* qui pontificatum (-tus *C*) ... praefuit] idem pontifex qui crudeliter ciuibus praefuit *V* 295 uiii *L (contra A^{u})* 296, 1 *ante* quem *ins.* post V^{b} romanorum *C* gauinius *CAV* coepit *CV* 2 ante] ad *ut vid.* V^{a}, autem V^{b} in parthos] partus *V* figiens *C* 3 se] sed *C* tradidisset] tradidit sed *C* ita syria] id assyriam *A*, ita syriam *V*, ita (*om.* syria) *C* dicione *V*, dictionem M^{1} 4 transiuit *VL* 297, 1 titius A^{rs}, *om. V* lucerius M^{a} hoc t. (tempore *om.* M^{a}) ext. qui *om. V* 2 furore *V* manu se] se manum *C* interfecit] *MAV*, interficit *CL* 298, 1 eo tempore *praem. M* l. *om. AV* atellanorum *C* 2 clarus] clarus *C* habetur] *CV*, habebatur *MAL* 299 uiiii *CV* 300 sallustius $M^{1}C$, salustius $M^{2}ALV$ hist. ser.] scriptor et hystoricus *M*, *om. V* in sabinis] L^{s} *cum Hier.*, sabinis *plerique*, sauinis *V* 301, 1 cccLxiii *A* 302, 1 terrentius *C* tace *V*, aiace *A* narbonensi] *MAL*, tarbonensi *V*, narbonense *C* 2 qui xxxu annum (trecesimo quinto anno *C*, xxx annum *A*) agens] xxx annorum *V* 303, 1 ipso tempore *praem. M* lotius A^{rs}, portius A^{tu} retoris *V* 304 dionisius MCA^{tu}, dionisus $A^{rs}L$, *om. V* annis xxx *om. A* 305, 1 ab hoc ab h. r. ui *V* ab] mo ab (*voluit fortasse* tricesimo ab) *C* alexandria *A* salina] *M*, sał *V*, sabina *CA*, selina L^{s} 2 alexander hierusalem *V* 3 oppressere *CAL*, oppresser *(sic) V* 306, 1 hac C^{1}, at *V* per *om. M* gaium *C*, *om. V* captis] capti in *V* 2 templaque $A^{r,a\,st}$ reserat *C* iudaei *om. V*

gales Romanorum facti, Hyrcano apud eos pontifice constituto et Antipatro Herodis Ascalonitae filio procuratore Palestinae facto.

307 Decimo autem Ptholomei regnantis anno Vergilius Maro in pago qui Andes dicitur iuxta Mantuam [311. 313. 315. 314 *A*] nascitur Pompeio et Crasso conss. — *Hier.* 1948

308 Et post septem annos Horatius Flaccus satyricus et lyricus poeta libertino patre Venusi nascitur. — *Hier.* 1952

309 Bellum gladiatorium in Campania gestum. — *Hier.* 1944 *om.* $L^{ed.}$

310 L. Lucullus primus imperator appellatus victa Armenia Mesopotamia et Nisibi cum fratre regis capta. — *Hier.* 1944 *om.* $L^{ed.}$

311 Marcus Porcius Cato stoicus philosophus agnoscitur. — *Hier.* 1948

312 Creticum bellum motum, unde Metellus Creticus. — *Hier.* 1949 *om. L*

313 Quae de Catilina Sallustius scribit, hoc gesta sunt tempore. — *Hier.* 1955

314 Pompeius imperator appellatus Lusitaniam et quasdam insulas in oceano capit. — *Hier.* 1956. 1957

315 G. Caesar Rhenum transiens Germanos vastat. — *Hier.* 1961

316 [318 *A*] Cleopatra annis viginti duobus: sed ex his duo tantum supputantur, quia Romanis continua nascuntur imperia, — *Hier.* 1967 — quorum deinceps tempora [317 *A*] numeranda sunt a G. Iulio Caesare, qui primus apud Romanos singulare obtinuit imperium, a quo Romanorum principes appellati Caesares. — *Hier.* 1968

317 Caesar Firmanos et Gallos subigit. — *Hier.* 1966

318 Crassus consul cum filio apud Carras captus. — *Hier.* 1962

319 Principium belli civilis inter Caesarem et Pompeium. — *Hier.* 1967

320 [319 *A*] Ex hoc loco continua Romanorum adnotantur imperia et regnat apud eos G. Iulius Caesar. — *Hier.* 1968

321 Caesar I annos quattuor mensibus septem. — *Hier.* 1969

322 Pompeius victus et fugiens ab spadonibus Alexandrini regis occiditur. — *Hier.* 1969

323 [319 *A*] Decretum senatus et Atheniensium ad Iudeos mittitur, qui per legatos amicitiam postularant. — *Hier.* 1971

M C (307. 308. 309 *r.* (*deficit in verbis* gladiatorium in). *A* (*c.* 319 *bis ante c.* 320 [*ubi om.* A^{st}] *et ante c.* 323). *L* (311. 313. 307. 308. 318. 314. 316. 315. 317. 319—323). *V* (307—308. 316. 311. 313. 320—323).

306, 3 romanorum *om.* A^{r} 4 herodis] herodes *C*, herodes eos *A* palestino *C* 307, 1 uergilius M^{1}, uirgilius M^{2} *et rel.* 2 mantua *V* 3 grasso *C* 308, 1 septem a.] a. uii *V*, uiiii a. *C* sat. et lyricus poeta] p. sat. et lyr. *ALV*, p. saturicus et lyricus (lyricus C^{a}) *C* 2 uenusia *V* 309 hoc tempore *praem.* ML^{s} 310, 1 l. lucullus] ML^{s}, lucillus A^{tu} (. . . . us A^{r}, *def.* A^{s}) 2 mesopotami *M* hisibi *A* 311 istoicus A^{rs}, istoricus A^{tu} 313, 1 salustius *V* *ante* scribit *quinque litt. expunctae M* 314, 1 *ante* Lusitaniam *excidit culpa ut vid. auctoris* Caesar 315 g. *om.* *AL* 316, 1 sed ex his] *M*, ex quibus *ALV* duo tantum] tt (= tantum; *om.* duo) *V* 2 suppotantur *V*, supputandi *AL* 4 primus *AV*, prius *ML* singulare] singula M^{a} 5 romanos] eos *V* caesare *V* 317 hoc tempore *praem. M* caesar firmanos (fimanos *M*, Germanos *Hier.*) et] *MA*, *om. L* 318 et crassus *M* carram *M* capitur *AL* 319 et principium *M* 320, 1 ex hoc loco *om. V* cont. rom. adn. imp. regnatque] rom. cont. nascuntur imperia et regnat *V* 2 eos *M*, eos primus *V*, eos primus omnium *AL* 321 caesar] g. iulius A^{rs}, g. iulius caesar $A^{tu}L$, *om. V* m. uii] *MAV cum Hieronymi codd. FO et Cassiodoro.*, menses sex *L cum Hier. libris plerisque* 322, 1 et fugiens] *ALV*, effugiens *M* ab] a *AL* 323, 1 decretu et (et *vid. deletum*) sen. *V* atheniensi *V* 2 qui p. l. a. postularant (runt *AL*) *om. V*

324 Cleopatra regio comitatu urbem ingressa. *Hier.* 1971

325 Antonius decernit Quintilem mensem Iulium debere dici, quia in eo natus fuisset Iulius. *Hier.* 1973

326 Cassius Iudea capta templum spoliat. *Hier.* 1973

327 Idibus Martiis G. Iulius Caesar in curia occiditur. *Hier.* 1973

328 Prohibitae lecticis margaritisque uti quae nec viros nec liberos haberent et minores essent ann. XLII. *Hier.* 1971 *om. A.* $L^{ed.}$

329 [332. 330 *A*] Caesar Augustus, qui et Octavianus, II, annos LVI m. VI: a quo reges Romanorum Augusti appellati. *Hier.* 1974

330 Antonius adversus Augustum bellum movet. *Hier.* 1974

331 Cicero in Formiano suo ab Herennio et Popilio occiditur. *Hier.* 1975

332 Ovidius Naso Pelignis nascitur. *Hier.* 1975

333 E taberna meritoria trans Tiberim oleum terra erupit fluxitque toto die sine intermissione, significans Christi gratiam ex gentibus. *Hier.* 1976

334 Vibium Maximum quaestorem designatum agnovit dominus suus et abduxit. *Hier.* 1976

335 [334. 336 *A*] Herodes Antipatri Ascalonitae et matris Cypridis Arabicae filius a Romanis Iudeorum suscipit principatum. cuius tempore Christi [337 *A*] nativitate vicina regnum et sacerdotium Iudeae, quod prius per successiones minorum tenebatur, destructum est completa [338 *A*] prophetia, quae ita per Moysen loquitur: 'non deficiet princeps ex Iuda neque 'dux de femoribus eius, donec veniat cui repositum est et 'ipse est expectatio gentium' [336. 337. 338 *M*]. In hoc etiam loco Christus [339 *A*], quem Danihel scribit, accipit finem. nam usque ad Herodem Christi, id est sacerdotes, erant reges Iudeorum, qui imperare coeperunt a LXV Olympiade et ab instauratione templi sub Dario usque ad Hyrcanum [339 *M*] et CLXXXVI Olympiadem annis CCCCLXXXIIII in medio transactis. quos Danihel quoque *Hier.* 1983

M (332 *in textu*). *A* (331 *in textu*). *L* (324—327. 329. 332. 331. 330. 333. 336. 335. 337. 334). *V* (324—327. 332. 330. 336. 329. 331. 333. 335, 1—6. 334. 337. 335, 8—31).

324 urbe *V* 325, 1 decernit] de *(seq. spatio uacuo)* *V* quintili mense *V* 2 quia] quiode *(ut vid.)* *V* fuisset] esset A^r 326 cassius iudea capta] cos us u .. . capta *(cum interstitiis non scriptis post. cos et us* V^a, cos us u prior captat V^b 327 id. mart. g. *om.* *V* caesar *om.* *V* 328, 1 hoc tempore (loco L^s *ante corr.*) *praem.* ML^s laeticis L^s *(ante corr.)* quae] *Hier.*, qui *M* nec liberos *om.* L^s 2 xlii] *M*, xlu *Hier.* 329, 1 ii] YDXS *V* *(ubi Y passim scr. pro numero* II*)*, *om.* L^s 2 m. ui *om.* *L* *(contra* A^u*)* a quo reg *(seq. spat. uac.)* roma kug. aps *(sic)* *V* 330 hoc tempore *praem.* *M* adversus] rd *(sic)* *V* 331, 1 suo] solo *V* erennio *M*, herenio *V* pupillo *A* 332 ipso tempore *praem.* *M* obidius M^a nas o *(cum interstitio non scr.)* *V* pelignus *A* 333, 1 e taberna] *MV*, taberna *rel.* tiberi *V* 2 tota *(ut vid.)* *V* gratia *V* 334, 1 eodem tempore *praem.* *M* uiuium MA^uL^s, inuium A^{ra} *(del.* A^s*)*, uinium *L*, uiniu *V* maximu quaestore inde signat *V*, quaest. max. des. A^r 2 abduxi *V*, adduxit M^a 335, 1 antipatres *M* 2 ababiec *A* accipit *AL*, accepit *V* 3 uicinam *V* 4 indeorum *V* quod *om.* *V* 6 per m. ita loquitur *AL*, per mosen titulo quinto *V* 7 dux] *M*, rex *AL* de femoribus . . . 8 gentium] et cetera *V* uen.] ML^s, uen. semen *AL* est] erit *AL* 9 etiam] est *V* scribet *V* accepit *L* 10 nam] tuam *V* 11 imperare coeperunt] imperia recaeperunt *M* 13 clxxxui olympiadem] *Hier.*, clxxxui olympiadas *V*, a centesima lxxxui olympiadem *(sic* M^a, -piade M^bA*)* *MA*, ad clxxxui olympiadem L^s 14 quoque *om.* A^r

significat dicens [340 *A*]: 'et scies et intelleges ab initio ser'monis respondendi et aedificandi Hierusalem usque ad Christi 'principatum ebdomades VII [341 *A*] et ebdomades LXII' quae ebdomadae LXVIIII faciunt [342 *A*] annos CCCCLXXXIIII, in quibus Christi, id est sacerdotes per unctionem consecrati, regnaverunt usque ad Hyrcanum, quo extremo omnium a Parthis capto Herodes Antipatri filius nihil ad se pertinentem Iudeam ab Augusto et senatu accepit, filiique eius post eum [343. 344 *A*] regnaverunt usque ad novissimam Hierosolimarum captivitatem, nequaquam ex successione sacerdotalis generis pontificibus constitutis neque perpetuitate vitae secundum legem Moysi servientibus deo [340—346 *M*]. ignobiles vero quidam et alio tempore alii et nonnulli unius anni sive modico amplius a Romanis imperatoribus sacerdotium emebant. quae omnia etiam propheta Danihel vaticinatur ita dicens [345 *A*]: 'et post ebdomadas septem et LXII in'teribit chrisma et iudicium non erit in eo, et templum et 'sanctum corrumpet populus duce [346 *A*] veniente et cae'dentur in cataclysmo belli.' et in consequentibus: 'templum', inquit, 'abominatio desolationum et usque ad consummatio'nem temporis consummatio dabitur super desolationem.'

336	Antonius superatus ab Augusto in amicitiam eius interveniente senatu redit.	*Hier.* 1976
337	Sallustius diem obiit quadriennio ante bellum Actiacum.	*Hier.* 1981
338	Lunae secundum Romanos cursus inventus est.	*Hier.* 1983
339	Cleopatra et Antonius semet interficiunt et Aegyptus fit Romana provincia.	*Hier.* 1985
340	Caesar Augustus appellatus: a quo Sextilis mensis Augustus nomen accepit.	*Hier.* 1987
341	Augustus Calabriam et Gallos vectigales facit.	*Hier.* 1992
342	Cum ei monarchia offerretur recusavit.	*Hier.* 1993

M A L (336. 335. 337. 334. 338—340. 342. 341). *V* (336. 329. 331. 333. 335,1—6. 334. 337. 335,8—31).

335, 15 significat dicens (dicenus M^a)] *M*, significauit dicens *L*, significans dicens A^{stu}, significans dicit A^r intelligis *V* sermonis *om.* *V* 17 ebdomades] *V*, hebdomades *L*, ebdomadae *MA* ebdomades] *V*, hebdomades L^s, ebdomadae *MA* 18 ebdomadae] *MAV*, hebdomades L^s faciunt .... regnauerunt] in quibus christi (xu *pro* XPI *V*) id est sac. per unctionem (-ne *V*) cons. regn. fac. annos (anni *V*) cccclxxxiiii (cccclxxxii *A*) *ALV* 20 omnium] omnis *V* 21 antipatri (-tris *A*) fil. *om.* *V* pertinentem iudaeam] pertineuit sed eam *V* 22 accepit *V* filiique eius (eius *om.* *A*) post eum] filiisque *(sequitur spat. 5 litt.)* *V* 23 nouissimam hierosolimarum (-morum $A^u L$ *contra* L^s)] novissima iudae regis cuius hortus *V* 24 nequaquam] neque quae *V* 25 perpetuitate ... deo] in legem sunt *V (sic)* 26 moysis *L* 27 uero .... 28 amplius] quoque *V* 28 sacerdotium] regnandum *V* 29 etiam] et *V*, *om.* *M* 30 ita *om.* *AV* ebdomad *V* 31 in eo ... 34 desolationem] in quo et cetera *V* 32 duce] cum duce A^r(a) caedentur] cedente *M* 33 bellis *M* templum] *MA*, super templum *L cum Hier.* 34 et usque] eiusque *L* (*contra* A^u) 336, 1 hoc temp. *praem.* *M* antoninus A^r, antiochus *L* amiciciae LA^{rtu} (*def.* A^s) 2 interueniente senatu] ML^s *cum Hier.*, interueniente senatus A^{tu}, interuentu senatus $A^r V$, *def.* A^s reditum *A* 337, 1 salustius *V*, et sallustius *M* diem ob. qu. ante] moritur quadrieni at *V* actiaticum M^2 *(recte* M^1*)*, actioratio *[sic]* *V* 338 et lune *M* inuenitur $A^u L$ 339 eodem tempore *praem.* *M* 340, 1 hoc tempore *praem.* *M* appellatur *L* sextilius *A* 2 Augustus] MA^r, augusti $A^{stu}L$ 341 eodem tempore ipse *praem.* *M* calabriam (cantabriam) et gallos (gallaecos) L^{ed} fecit A^r 342 et cum ei monarchiam (monachiam M^a) *M*, augustus cum ei (ei *om.* $A^{tu}L$) monarchia $A^{rtu}L$, *def.* A^s recusauit] refutauit ML^s

343 Tiberius ab Augusto missus occupavit Armeniam. *Hier.* 1996

344 Cantabri res novas molientes opprimuntur. *Hier.* 1997

345 Augustus Gaium Agrippam adoptat in filium. *Hier.* 2001

346 Tiberius Vindelicos et confines Thraciarum Romanas provincias facit. *Hier.* 2002

347 XVI imperii Augusti anno censu Romae agitato inventa sunt civium Romanorum XLI centena et LXIIII milia. *Hier.* 1989

348 XXXIIII Augusti imperii anno Tiberius de captis Pannoniis triumphavit. *Hier.* 2008

349 Eiusdem imperii anno XXV Vergilius Brundisii moritur [Saturnino et Cinna consulibus] et Neapoli secundo a civitate miliario sepelitur. *Hier.* 1999 *V*

350 Tiberius vastata Germania imperator appellatur. *Hier.* 2008 *om. L*

351 [348 *A*] Herodes Samariam olim iam in cineribus sedentem a fundamentis suscitans in honorem Augusti Augustam, id est Sebastiam appellavit et in Paneade id quod Panion vocatur extruxit. *Hier.* 2000

352 [353 *A*] Idem Caesaream in nomine Caesaris condidit, quae prius Turris Stratonis vocabatur. *Hier.* 2005

353 Tiberius deletis Vindelicis Armeniis Pannoniis triumphat. *Hier.* 2011 *om. L*

354 Idem Hyrcanum, qui olim sacerdos Iudeorum [350 *A*] fuerat, de captivitate Parthica regressum et filium eius, qui sacerdotio patris successerat, interficit sororemque eius uxorem [356 *A*] suam cum duobus filiis propriis iam adulescentibus et matrem uxoris occisae socrum suam crudelissime necat. *Hier.* 2009

355 Virum etiam sororis suae Salomae interficit et cum eam alii tradidisset uxorem, etiam et ipsum perimit. scribas quoque et interpretes divinae legis simili scelere occidit. *Hier.* 2014

356 Augustus Iuliam filiam suam in adulterio deprehensam damnat exilio. *Hier.* 2012

357 Tiberium et Agrippam in filios adoptavit. *Hier.* 2018

358 [357 *A*] XLIIII imperii Augusti anno Quirinus ex consilio senatus ad Iudeam missus census hominum possessionesque describit. *Hier.* 2016

M A L (343—349. 351. 352. 354—357. 360. 358). *V* (349. 351. 354. 355. 358. 359. 361—363. 366—369. 371. 373. 376. 378. 380. 346. 348. 350).

343 ipso tempore *praem. M* 344 et cant. *M* 345 hoc etiam tempore *praem. M* gaius agrippam M^a, caium agrippam L^s, caium et agrippam *L (ed.)*, etiacum agr. *A* 346, 1 et tyberius *M* thraciarum] thratiarum ML^s, traciarum *V*, raetiarum L^{ed} 347, 1 xui imp. augusti (to M^a) anno] xuii anno imp. aug. *AL* 2 xli et centena *A* sexaginta quatuor millia L^s. lxiiii (*sine* milia) *M*. septuaginta quatuor milia *AL* 348, 1 hoc tempore *praem. M* xxxiiii] *V*, xxiiii *MAL* 349, 1 ei. imp. anno xxu *om. V* uergilius] M^a, uirgilius M^b *rel.* brundisi *V*, brundusii *AL* saturnino cinna consulibus (et *om.*) *V*, *om. MAL* 2 et neapoli (napoli A^{rs}) secundo a ciu. mil. (*om.* mil. A^{st}, mil. a ciu. A^r) sep. *om. V* 350 hoc tempore *praem. M* uastat Germaniam imperator app. *A* 351, 1 herodes plures urbes restaurauit *V* 2 seuastiam *A*, sebasten L^s 352, 2 uocatur *M* 353, 1 hoc tempore *praem. M* delaetis A^r, de Raetis *Hier.* uindelicis *om. A* pannoniis *om. A* triumphat *A* 354. 355 suos filios et uxore interficit et scribas legis (*om. rel.*) *V* 354, 3 patri *M* interfecit *M* 4 adolescentulis *L* 5 negat M^b 355, 1 sororis] ML^s, uxoris *A* interfecit *M* et cum eam] ML^s, cum ea *A* 2 et ipsum] *M*, ipsum *AL* peremit M^b 356, 1 hoc tempore *praem. M* 357 et tyberium *M*, augustus tyberium *A* in] inter *A* 358, 1 xliiii] *A L V*, xlii *M* (*sed litura post* xlii), xliii L^s 2 possessionumque L^s describsit *V*

359 [360 *A*] Eodem anno Iesus Christus filius dei in Bethleem Iudae nascitur. *Hier.* 2015

360 Iudas Galileus ad rebellandum Iudeos cohortatur. *Hier.* 2018

361 Colliguntur autem omnes ab Abram usque ad nativitatem Christi anni IIXV [ab Adam anni VCC]. *Hier.* 2016 *M*

362 [364 *A*] Herodes cum Christi nativitatem magorum indicio cognovisset, universos in Bethleem parvulos iussit interfici. *Hier.* 2019

363 Ipse autem biennio post morbo intercutis aquae et scatentibus toto corpore vermibus misere, sed digne moritur. *Hier.* 2020

364 Tiberius Caesar Dalmatas Sarmatasque in Romanam redigit potestatem. *Hier.* 2023

365 Athenienses res novas contra Romanos molientes opprimuntur. *Hier.* 2025

366 [365 *A*] In Herodis loco Archelaus ab Augusto constituitur et tetrarchae fiunt quattuor fratres eius Herodes, Antipater, Lysias, Philippus ann. VIIII. *Hier.* 2021

367 Augustus cum Tiberio filio suo LIII imperii sui anno censum Romae agitans invenit hominum nonagies et ter centena et LXX milia. *Hier.* 2029

368 Archelaus in Viennam urbem Galliae relegatur anno regni sui nono. *Hier.* 2029

369 Post quem Herodes tetrarches fuit annos XXIIII. *Hier.* 2030

370 Messala Corvinus orator ante biennium quam moreretur ita memoriam perdidit, ut vix pauca verba coniungeret. *Hier.* 2027

371 Tiberius III ann. XXIII. *Hier.* 2030

[375 *A*]

372 Huius imperii anno quinto tredecim urbes terrae motu corruerunt.

373 Eiusdem imperii anno XIIII Pilatus procurator Iudeae mittitur. *Hier.* 2034

374 Herodes Tiberiadem et Liviadem condidit. *Hier.* 2043

375 Tiberius multos reges ad se per blanditias evocatos numquam remisit regnaque eorum in provincias vertit. *Hier.* 2036

MA (370 *in textu post* 367). *L* (360. 358. 359. 361–363. 366. 364. 365. 367. 370. 368. 369. 377. 371. 375). *V* (359. 361–363. 366–369. 371. 373. 376. 378. 380. 346. 348. 350. 364. 365).

359, 1 bethlem *V* 360 hoc tempore *praem. M* 361, 1 coll. a. omn. (omn. anni *A*) *om. V* abram] *M*, abraham $L^s V$, habraham exordio *AL Paris. 4871* 2 christi ex maria *AL* anni iixu] ML^s, anni iixuiii *AV Paris. 4871*, duo millia xuiii seu xu (anni *post* omnes *L* ab adam ann. uce ML^s, *om. AL et Hier.* (ab Adam usque natiuitatem XPI sunt ann. VXCVIIII *Hier. cod. F*) 362, 1 herodes infantes iubet interfici (*rel. om.*) *V* 2 cognouisset et un. *A* 363, 1 intercutis . . . moritur] perit *V* 364, 1 hoc tempore *praem. M* caesar *om. V* in romanam (romanorum V^a) red.] red. in rom. *AL* 365, 1 et ath. *M*, atinienses *V* res] rixas *V* contra r.] cum romanos *V* 2 oppremuntur *V* 366, 1 herodis] cuius *V* arcelaus *V* austo M^a 2 fr. eius herodes] fratrum herodis *V* 3 philippus] et ph. L^s 367, 2 homines *V* 368, 1 in uiennam urbem galliae relegatur (religatur M^2A)] inueniens per urbem galileae relegatum *V* 369 tetrarcae *V* 370, 1 hoc tempore *praem. M* messala] *L*, mesala L^s, messela *M*, mesela *A* corbinus *A* 371 xxiii] $MA^{stu}L$, xxxiii A^r, xxii *V* 372, 1 huius imperii] *M*, cuius imperii L^s, imperii (*om.* huius) A^r, imperii sui A^{stu} 373, 1 ei. imp. *om. V* 374 tiberiadem et liuiadem condidit *L*, tyberiadam et liuiadam (libiadam A^{tu}, libradam A^s) condidit MA^{stu}, tyberiadem condidit et libiadem A^r 375, 1 hoc tempore *praem. M* per blanditias] MLA^{stu}, [bla]ndicia A^r 2 reuocatos *AL*

376 [377 *A*] Iohannes filius Zachariae in deserto iuxta Iordanem fluvium [379. 387 *A*] praedicans Iudeis Christum filium dei in medio eorum adesse testatur. *Hier.* 2044

377 Tiberius Drusum consortem regni facit. *Hier.* 2038

378 Ipse quoque dominus Iesus Christus hinc in populos salutarem viam adnuntiat, signis atque virtutibus vera comprobans esse quae diceret. *Hier.* 2044

379 Drusus Caesar veneno periit. *Hier.* 2039

380 Computantur in praesentem annum, id est XV Tiberii Caesaris [389 *A*], ab instauratione templi, quae facta est sub altero anno Darii regis Persarum, anni DXLVIII. *Hier.* 2044

381 A Salomone autem et prima aedificatione templi anni MLX. *Hier.* 2044

382 A Moyse et egressu Israhel ex Aegypto anni MDXXXVIIII. *Hier.* 2044

383 Ab Abraham et regno Nini et Samiramidis anni IIXLIIII. *Hier.* 2044

384 A diluvio autem usque ad Abraham anni DCCCCXLII. *Hier.* 2044

385 Ab Adam usque ad diluvium anni IICCXLII. *Hier.* 2044

386 Ab Adam itaque usque in quintum decimum annum Tiberii sunt anni VCCXXVIII. —

387 Iosephus circa haec tempora die pentecostes sacerdotes Iudeorum primum commotionem locorum templi et quosdam sonitus sensisse testatur, deinde ex adyto repentinam subito erupisse vocem dicentium: 'transmigremus ex his sedibus.' *Hier.* 2047

388 Quidam ferunt anno XVIII Tiberii Jesum Christum passum, et argumentum huius rei ex evangelio adsumunt Iohannis, in quo post XV annum Tiberii Caesaris triennio dominus praedicasse intellegatur. sed quia usitatior traditio habet dominum nostrum XV anno Tiberii Caesaris duobus Geminis *Hier.* 2047

M A (384 *pro adn.:* 387 *inde a verb.* iudeorum *in textu post* 378). *L* (377. 371—376. 378. 379. 387. 389. 380—386. 388). *V* (376. 378. 380. 346. 348. 350. 364. 365. 381—386. 388).

376, 1 iohannis *V* filius ... fluuium *om. V* 3 adesse] ad haec *V* 377 ipso tempore *praem. M* tiberium A^{r} fecit A^{r} 378, 1 ipse quoque ihs praedicationem signis et uirtutibus probat *(rel. om.) V* 379 eo tempore *praem. M* 380, 1 comp.] comp. itaque *AL* in pr. ann. id est] *M*, in annum nunc A^{rtu}, nunc in annum A^{s}, in annum VL^{s} cesariis *M* 3 altero] artero A^{rs} (^a) anni dlxuiii *bis, semel atramento, semel minio* A^{r} 381 *sic M et, ins.* computati sunt *ante* mlx, L^{s}, a primo anno regni dauid anni mciii minus ui *A*, a primo anno dauid anni ꝏciii menses ui *V*, a primo anno dauid anno millesimo centesimo tercio mense sexto *Paris. 4871* 382 israelis *AL*, srl *V* mdxxxuiiii] ML^{s} *cum Hier.*, mdxlii *AV*, 'mdxui alias xxxuiii' *L* *inter* 381 *et* 382 *ins.* ab anno repromissionis primo anni mdcccclxxii (mdlxxii $A^{tu}L$) *ALV* 383 *sic* ML^{s} *cum Hier.*, ab anno quo natus est abraham anni iixluii *ALV* 384 *sic MV* (*hic* ꝏlxxui) *Paris. 4871* (*hic* ilxxii); a diluuio autem usque ad habraham dcccexlii anni mlxxi *A in textu*, a diluvio autem usque ad primum annum abrahae anni nongenti xlii eusebius uir disertissimus annumeravit *L*, anni uero (uerum A^{t}) secundum geneseos scripturam et africani hystorici supputationem (*sic L*, -num *A*) amplius inveniuntur (inuenitur A^{st}) anni *(om. L)* cxxuiiii *A in margine et post c. 386 L* 385 ab adam] et ab adam *A* usque] uero usque $A^{rs}LV$ 386 *sic (erasa* i *post numerum) M*, ucexxuiii L^{s} ML^{s}, sunt ergo omnes (anni *ins. L*) ab adam usque in annum quintum decimum (anno quinto decimo *V*) tyberii caesaris anni ūccclx ('aut ccxxuiii' *add. L*) *ALV* 387, 1 dies *A* *in* pentecostes *finit adnotatio A, sequentia inde a* iudeorum primum *leguntur ibi in textu, in margine continue scripta* sacerdotes et quosdam repentinam *omissa infra* 2 commotiones *L* 3 sacerdotes et quosdam sonitus] sonis *A (vide supra)* testantur A^{r} (^b) rep. sub. *om. A (vide supra) L* 4 voce A^{r} 5 sedibus] edibus A^{r} 388, 1 *sic M cum auctario Labbaei* 2 huic *L* — 3 annos *M* — 4 intelligitur *L* — 7 supra scriptis, ss *M*, suis *L* — 8 ordinemur *M*; quidam putant dominum nostrum Iesum Christum XV anno regni Tiberii Caesaris, id est duobus Geminis

consulibus crucifixum, nos sine praeiudicio alterius opinionis successiones sequentium consulum a supra scriptis consulibus ordiemur, manente adnotatione temporum quae cuiusque imperium habuit.

389 Scribit idem Iosephus, quod eodem anno Pilatus praeses secreto noctis imagines Caesaris in templo statuerit et haec prima seditionis et turbarum Iudeis causa extiterit. *Hier.* 2047

390 Incipit adnotatio consulum a passione domini nostri Iesu Christi cum historia. —

391 I

Fufio Gemino et Rubellio Gemino consulibus. a. 29

392 II

Vicinio et Longino. a. 30

393 [398 *A*] Ecclesiae Hierosolimarum primus episcopus ordinatur Iacobus, qui habitus est frater domini. *Hier.* 2048

394 III

Sulpicio et Sylla. a. 33

395 IV

Prisco et Vitellio. a. 34

396 V

Gallo et Noniano. a. 35

397 VI

Gallieno et Plautiano. a. 36

398 Pilatus sacrum thesaurum, quem Corbanan Iudei vocant, in aquaeductum Hierosolimarum expendens secundae seditionis praebuit semina. *Hier.* 2049

399 Ab hoc tempore innumerae calamitates Iudeorum gentem oppresserunt. *Hier.* 2048

400 VII

Proculo et Nigrino. a. 37

401 VIII

Iuliano et Asprenate. a. 38

MA (389—392. 394. 393. 395—401). *L* (389. 380—386. 388. 390—392. 394. 393. 395—401). *V* (389. 397). *Isidoriani libri [c. p. 366] Vindobonensis 580 [Isid.* ^{V}*] et Parisinus 2331 [Isid.* ^{P}*] (consules habent c. 400—482).*

consulibus, crucifixum, quo anno secundum (idem *pro* sec. *V*) indubitabilem Lucae euangelistae auctoritatem (autoritate *V*) baptizatum eum *(om. V)* esse manifestum est (manifeste praedicare *pro* man. est *V*) et euangelium (-lio *V*) regni caelorum praedicare coepisse. secundum Iohannis (iohannem *V*) uero (uero ioh. *L*) euangelium (euangelista *V*) festiuitati paschae Iudaeorum ter dominum interfuisse cognoscimus, ut appareat tertium (-tio *V*) fuisse illud pascha (pascha ill. fuisse *V*), quod (quem *V*) verus agnus suo sanguine consecravit. proinde consules quidem a manifestatione domini, id est a Fufio (*sic V*, rufio A^{r}, rufino $A^{stu}L$) Gemino et Rubellio Gemino consulibus inchoamus; sed tertios (tertio *V*) ab eis (iis *L*) consules dominicae passioni (passionis *A*) adscribimus, sequentes quod (quae *V*) auctoritas tradidit (tradit *V*) et ratio *ALV et sic fere Paris. 4871* 389, 1 scribit (scribens *M*) ... anno pilatus praeses] pilatus *V* 3 statuerit (statuens *V*) et haec (et haec *om. V*) p. s. et turbarum (*sic AV*, turbe cum *M*) iudaeis *(om. V)* causa (caesar *V*) extiterit (*sic M*, extiterunt *A*, extitit *V*)] *suo loco MV, a praecedentibus diuulsa A, om. L* 390, 1 a passione d. n. i. chr.] *ML (auct.), om. AL (text.)* 391 fufio *loco supra citato V cum Hier.*, fufigio *M*, sufigio L^{s} *(et auct.)*, rufio A^{rs}, rufino $A^{tu}L$ rebellio *M* consulibus] ML^{s}, *om. A* 392 uicinio] MA^{r}, uincio A^{u}, uinicio L^{s} longino *AL Vict. (Ambros.) Cass.*, longo *M Vict. (Goth. Leid.)* 393, 1 hierosolymorum *L* ordinatus est *AL* 394 sulla *L* 398, 1 hoc tempore *praem. M* pil. sacrum (sacra *A*) thes. *om. V* quem corban (coruan *M*) *ML*, quod corbonam A^{r}, quam corbam A^{stu}, id est corbanan *V* 2 aquaeductu *V* hierosolymorum *L* 401 easprenate A^{ru}, aspernante *Isid.*

402 IX
Publicola et Nerva. — a. ante Chr. 36

403 Pilato de Christianorum dogmate ad Tiberium referente Tiberius rettulit ad senatum, ut inter cetera sacra reciperetur. verum cum ex consulto patrum Christianos eliminari urbe placuisset, Tiberius per edictum accusatoribus comminatus est mortem. — *Hier.* 2051

404 X
Caesare et Iuliano. — a. 39?

405 Tiberius in Campania moritur. — *Hier.* 2052

406 G. Caesar Caligula IIII regnavit annis tribus mensibus decem. — *Hier.* 2053

407 XI
Caesare II et Saturnino. — a. 41 — *om. A*

408 XII
Saturnino II et Venusto. — a. ? — *om. A*

409 XIII
Tiberio et Gallo. — a. 42 — *om. A*

410 Pontius Pilatus in multas incidens calamitates propria se manu interfecit. — *Hier.* 2055

411 [410 *A*] G. Caligula cum se in deos rettulisset, Petronio praefecto Syriae praecepit, ut in Hierosolimis statuam suam sub nomine Iovis optimi maximi poneret. sed etiam per totum orbem Romani imperii in synagogis Iudeorum statuae [413 *A*] et imagines et arae G. Caesaris consecrabantur. — *Hier.* 2053, *Hier.* 2055

412 XIV
Crispino et Tauro. — a. 44

413 Plurimi nobilium a Gaio interfecti. — *Hier.* 2056

414 Gaius a protectoribus suis in palatio occiditur. — *Hier.* 2056

415 Claudius V regnat annos XIII mensibus VIII dies XXVIII. — *Hier.* 2057

416 Iste est Claudius patruus Drusi, qui apud Mogontiacum monumentum habet. — *Hier.* 2057

417 XV
Vicinio et Cornelio. — a. 45

418 XVI
Asiatico et Silano. — a. 46

M A L V (402. 403. 405. 406. 411. 415. 416). *Isidoriani (v. p. 366).*

402 publicula *Isid.* consulis *add. V* 403, 2 receperetur *V* 3 cum *om.* A^{r} urbem A^{rs} 4 per edictum] predictum M^{1}, predictus M^{2} 406, 1 caesare A^{rs} caligola *M* regnavit] *L (auct.)*, regnat *rel.* mensibus x] et mensibus x L^{s} *(et auct.)*, mensibus sex *V*, mense ui *Paris. 4871*, et menses uii *A* 408 uenusto primum et saturnino ii *Isid.* 410, 1 hoc tempore *praem. ML* 2 interficit A^{u}, interimit A^{rs} 411, 1 g. *om.* $A^{r}LV$ caligola *M* in deos] iudeos A^{rst}, ad iudeos A^{u} petro *V* 2 praefato A^{rs} in *om.* $A^{u}L$ suam *om. V* 3 ponere *V* etiam per totum orbem] et per totam urbem *V* 4 in *om. A* iud. syn. *ALV* statuas *V* 5 et arae *om. V* consecrarentur L^{s} 413 eo tempore *praem. M* caio *L* 414 caius *L* 415 regnauit *L* xxuiii *item Hieronymi libri FAP et Cassiodorani.* xxuiiii *Hier. libri reliqui* 416, 1 iste ipse *L*) est cl. *om. V* drosi *A* mogontiacum] MA^{t}, moguntiacum $A^{u}L$, magontiacum A^{s}, maguntia A^{r}, magontiacus *V* 417 uicinio] M^{b}, uinicio L^{s}, uincio *A*, uicino M^{a} $Isid.^{p}$ 418 siluano *A* *ad a. 46 p. Chr.* incipit cyclus paschalis qui annis constat LXXXIIII et post annos LXXXIIII ad eandem legem reuertitur *C (adlegat haec ex quaternione secundo deperdito Bucherius. vide supra p. 353. 366).*

419 Petrus apostolus cum primum Antiochenam ecclesiam fundasset, Romam mittitur, ubi euangelium praedicans XXV annis eiusdem episcopus perseverat. *Hier.* 2058

420 XVII
Tiberio II et Vitellio. a. 47

421 Marcus euangelista interpres Petri Aegypto et Alexandriae Christum adnuntiat. *Hier.* 2059

422 XVIII
Vitellio et Publicola. a. 48

423 Primus Antiochiae episcopus ordinatur Euodius. *Hier.* 2060

424 XIX
Verano et Gallo. a. 49

425 XX
[429 *A*] Vetere et Nerviliano. a. 50

426 Censu Romae acto inventa sunt civium sexagies et nonies centena et XLIIII milia. *Hier.* 2064

427 XXI
Claudio et Orphito. a. 51

428 [430 *A*] Sub procuratore Iudeae Cumano [429. 430 *M*] in diebus azymorum tanta est Hierosolimis orta seditio, ut in portarum exitu populo corruente triginta milia Iudeorum perierunt. *Hier.* 2064

429 Prophetia Agabi, qua in actis apostolorum famem in toto orbe futuram dixerat, sub Claudio expletur. *Hier.* 2061

430 Thracia huc usque regnata in provinciam redigitur. *Hier.* 2064

431 XXII
Silvano et Silvio. a. ?

432 XXIII
Tiberio III et Antonino. a. ?

433 XXIV
Silano et Othone. a. 52

434 Paulus apostolus apud Felicem procuratorem Iudeae in defensionem sui perorat. *Hier.* 2066

435 XXV
Silano II et Antonino. a. 53

436 XXVI
Marcellino et Aviola. a. 54

M A L V (419. 421. 429. 431). *Isidoriani* (*v. p.* 366).

419, 2 mittitur] proficiscitur L^{s} 3 eiusdem (urbis *ins.* L^{s} *cum Hier.*) ep. perseuerat] sedit *V* 421, 1 anno xuii *praem. V* et *om. AL* *ad c. 421* initium cycli primi *A* (*in marg.*) *L* 422 uitellio] uitellio ii *AL Isid.* publicula *Isid.* 423 prius *A* eubodius *A* 424 uerano] ML^{s} *Cass.*, barano *A*, uerino *L*, narano *Vict.*, uarono *Isid.* 425 nerbiliano *A* 426, 1 sexagies et nonies] *M*, lxuiiii A^{rtu}, lxuiii $A^{s}L$ 2 quadraginta quatuor *A cum Hier.*, xliii *Paris. 4871*, lxiiii ML^{s}, lxiu seu xliu *L* *ad c. 426 adscr.* paschalis cycli ratio ab his consulibus incipit peragens (per *L*) annos lxxxiiii et ad eandem legem reuertens *AL*; *cf. ad c. 418. 421* 427 arfito *Isid.* 428, 1 procuratorem *A* cum anno *A* 2 ut *om. A* xxx] xxxiu *L* (*ed.*) 4 perierunt] *MA cum Hieronymi cod. F*, perierint $A^{u}L$ 429, 1 prophetia agabi futurae famis impletur sub claudio *V* hoc tempore *praem. M* qua] *Hier.*, quae *M*, qui *AL* actibus M^{2} 430 provincia *A* 431 siluano] *M*, silano *AL Cass.*, siluiano $Isid.^{v}$, saluiano $Isid.^{p}$ siluio] *A Vict.* (*Ambr. Goth.*) *Cass.*, silio *ML Isid.*, sillio *Vict.* (*Lugd.*) 432 iii *om. A* 433 othoene A^{rs} 434, 1 anno xxuiii *praem. V* proc. iud. *om. V* 435 antonino ii *Isid. Vict.* (*codd. plerique*), antonius ii *Cass.* 436 *ante* 435 *Isid.*

437 XXVII
Nerone et Vetere. a. 55

438 XXVIII
Nerone II et Pisone. a. 57

439 Claudius moritur in palatio anno aetatis suae LXIIII. *Hier.* 2070 *om. A*

440 Sub Felice procuratore Iudeae extiterunt multi, qui populum sua persuasione deciperent. in quis et Aegyptius quidam pseudopropheta fuit, qui plurimos sibi adsocians in ipso magnarum rerum conatu per exercitum Felicis opprimitur. secundum quod in actis apostolorum Paulo dicitur: nonne tu es Aegyptius, qui ante hos dies concitasti et eduxisti in desertum IIII milia virorum? *Hier.* 2069

441 Nero VI regnat ann. XIII mensibus VII diebus XXVIII. *Hier.* 2071

442 XXIX
[444 *A*] Nerone III et Messala. a. 58

443 XXX
Nerone IIII et Cornelio. a. 60

444 Cuius avunculus fuit Gaius Caligula. *Hier.* 2071

445 Nero tantae luxuriae fuit, ut frigidis et calidis lavaret unguentis retibusque aureis piscaretur, quae purpureis funibus extrahebat. *Hier.* 2075

446 [445 *A*] Festus succedit Felici, apud quem praesente Agrippa rege Paulus apostolus religionis suae rationem reddens vinctus Romam mittitur. *Hier.* 2072

447 XXXI
Pio et Turpiliano. a. 61

448 XXXII
Macrino et Gallo. a. 62

449 XXXIII
[451 *A*] Crasso et Basso. a. 64

450 XXXIV
Silvano et Paulino. a. 65

451 Nero Agrippinam matrem suam et sororem patris interfecit. *Hier.* 2074

452 [462 ep. *A*] Iacobus frater domini, quem omnes iustum appellabant, a Iudeis lapidibus opprimitur. in cuius thronum Simeon qui et Simon secundus adsumitur. *Hier.* 2078

MA (440. 437. 438. 441—452). *L* (440. 437—439. 441. 444. 442. 443. 446. 445. 447—452). *V* (440. 441. 446. 452).

440, 1 eo tempore *praem. M* extit. multi] multi surrexerunt *V* 2 in quis *M*[1] *cum Hier. libris optimis (PM*[1]*R)*, in quibus *M*[2] *cum Hier. libris vulgaribus*, inter quos *ALV* 3 quidam ..... 8 uirorum] de quo inter actibus apostolorum paulus dicit *V* pseudoprophetes *A*, speudoprophetes *M*[a] 4 adsocia.t *M*[1], adsocianit *M*[2] 6 actibus *M*[2]*L(ed.) V (vide supra)* 8 iiii] *AL cum Hier.*, tria *M* 441 anno xxuiii *praem. V* regnauit *A*[st]*V (def. A*[2]*)* ann. xiii (xii *A*[stu] m. uii et *ins. A*[stu]*L*) diebus xxuiii xxuiiii *M*[a], xxx *L*[s], (xxuiii aut xxx) *L*) ann. xiiii *V* 442 nero *M* *in marg.* xxx *A*[t] mesala *A* 443 nero *M* corninio *Isid* 444 huius *AL* gaius *om. M* caligola *M*, galicola *A*[s], calicula *A*[u] 445, 2 lauaret] *AL*, lauaretur *M* 3 extrahebat] *A*[st] *cum Hier.*, extrahebant *M*[1], extrahebantur *A*[u]*LM*[2] 446, 1 anno xxx *praem. V* praesentem *A*[r] 2 apostolus *om. V* reddens] redditurus *L* 3 romae *A* 447 turpiliano] corneliano *Isid.* 448 marbino *L*, marciano *Isid.* 451, 1 hoc tempore *praem. M* interficit *A*[ru] 452, 1 anno xxxiiii *praem. M* iusti *M*[1] appellant *A* 2 a iudeis] apud eis *V* oppremitur *V* in cuius .... adsumitur *om. V* 3 simeon qui et simon] *A*[u] *Hier.*, symeon et symon *M*, symeon qui symon *A*[st], simeon *(om. rel.) L*

453 Nero Romae cithara contendens superat. *Hier.* 2077 *om. M*

454 XXXV
Celsino et Apuleio. a. 66
[454 *A*]

455 Ante mensam Neronis fulmen cecidit. *Hier.* 2078

456 Post Marcum euangelistum primus Alexandrinae ecclesiae ordinatur episcopus Annianus. *Hier.* 2078

457 XXXVI
[464 *A*] Capitone et Rufo. a. 67

458 XXXVII
Italico et Turpiliano. a. 68

459 XXXVIII
Silvano et Othone. a. 69

460 XXXIX
Vespasiano et Tito. a. 70

461 XL
[463 *A*] Vespasiano II et Tito II. a. ?

462 XLI
Vespasiano III et Nerva. a. 71

463 Nero in olympiade coronatur cerycas citharistas tragoedos aurigas vario certamine superans. *Hier.* 2082 *om. C*

464 Nero ut similitudinem Troiae ardentis videret, plurimam partem Romanae urbis incendit. *Hier.* 2080 *om. C*

465 Musonius et Plutarchus philosophi insignes habentur. *Hier.* 2084 *om. A*

466 Primus Nero super omnia scelera sua etiam persecutionem in Christianos facit, in qua Petrus et Paulus apostoli gloriose Romae occubuerunt. *Hier.* 2084

467 Post Petrum primum Romanam ecclesiam teuuit Linus ann. XIII. *Hier.* 2084

468 Vespasianus magister militiae ad debellandos Iudeos a Nerone mittitur. *Hier.* 2084

469 XLII
Vespasiano IIII et Tito III. a. 72

470 Vespasianus duobus proeliis superatos Iudeos ad muros compulit. *Hier.* 2084

471 Antiochiae secundus episcopus ordinatur Ignatius. *Hier.* 2084

472 Nero cum a senatu quaereretur ad poenam, de Palatio fugiens ad quartum urbis miliarium semet interfecit. *Hier.* 2084

M C (*incipit denuo* 459 et othone. 459—462. 466. 465 *r.* 467—472). *A L V* (466).

453 romae *A*[rs], omnia *A*[t], omnium *A*[u], omnes *L* 455 hoc tempore *praem. M* messam *M*[a] 456, 2 anianus *A*[u] *L* 458 italico] *ML*[s] *Vict. Cass.*, silano *A Paris. 4871*, silio italico *L (ed.)* turpeliano *Isid.* 459 ottone *Isid.*[v], itone *Isid.*[p] 460 uespasione *Isid.*[v] 461 tito ii] tito i *Isid.* 462 uespesiano *et sic deinceps Isid.*[p] 463, 1 eodem tempore *praem. M* olympiade] *Hier.*, lympiade *M*, olympiaco agone *ALV* cerselias *A* 2 traguedos *M*, tragidos *A* 464, 1 ipso tempore idem nero *M* 2 succendit *A*[r] 465 insignis *M*[1] 466, 1 prima persecutio *add. C (marg.) A (marg.) L: praeterea* xl *A (marg.)* et persecutiones *V* 2 fecit *C* apostoli gloriose] gloriosi *M* 3 romae *om. V* 467, 1 primus *L*[s] in ecclesiam *C* 2 xiii *ML*[s], xiiii *C*, xii *A*, xii siue xiii *L*, xi *Paris. 4871 Hier.* 470, 1 murum *C* 2 compulit] *M cum Hier.*, compellit *CAL* 471 egnatius *M*[a] *A* 472, 1 nero hoc tempore cum *M* ad] *M*[2] *rel.*, *M*[1] de palatio (pala..o *M*[1]) fugiens *ML*[s], palatio fugiens *A*, in palatio (*om.* fugiens) *C*, e palatio f. *Hier.* 2 miliario *C*[1]

473 Vespasianus VII regnavit ann. VIIII mensibus XI diebus XXII. *Hier.* 2085

474 XLIII

Vespasiano V et Tito IIII. a. 74

475 Post Neronem Galba in Hiberia, Vitellius in Germania, Otho Romae imperium arripuerunt. sed Galba VII m. Romae capite truncatur; Otho apud Vetriacum propria manu occubuit; Vitellius a Vespasiani ducibus occisus in Tiberim proicitur. *Hier.* 2084

476 Vespasianus apud Iudeam ab exercitu imperator appellatus et bellum Tito filio commendans Romam per Alexandriam proficiscitur. *Hier.* 2085

477 XLIV

Vespasiano VI et Tito V. a. 75

478 Titus Iudea capta et Hierosolimis subversis sexcenta milia virorum interfecit. Iosephus scribit undecies centena milia fame et gladio perisse et alia centum milia captivorum publice venundata. ut autem tanta multitudo Hierosolimis repperiretur, causam azymorum fuisse, ob quae ex omni gente Iudea ad templum confluentes urbe quasi carcere sunt reclusi: oportuit enim in his diebus eos interfici, in quibus salvatorem cruci fixerant. *Hier.* 2086

479 Colligitur itaque omne tempus in secundum annum Vespasiani et novissimam Hierosolimarum eversionem a XV anno Tiberii Caesaris et ab exordio praedicationis euangelicae ann. XLII. *Hier.* 2086

480 A captivitate autem, quam ab Antiocho perpessi sunt, ann. CCXXVIIII. *Hier. l. c.*

481 Porro ab Darii secundo anno, sub quo rursum templum aedificatum est, anni DXC. *Hier. l. c.*

482 A prima autem aedificatione templi sub Salomone usque ad novissimam eius ruinam, quae sub Vespasiano facta est, ann. ∞CII. *Hier. l. c.*

483 XLV

Vespasiano VII et Tito VI. a. 76

MCA (*in textu* 475). *LV* (473. 476—482).

473, 1 anno xlii *praem.* V mens. xi (ix *L*, et *ins.* *AL*) diebus xxii (xxii ML^s, xxuiiii *A*, xxii seu xxix *L* *om.* V colossus erigitur altitudinis pedum cuii *m. rec. adscr.* C 474 iiii *om.* A 475, 1 galua C^1A 3 galua C^1A 4 uetriacum] M^b *cum Hier.*, utriacum M^a, beteriacum A^s, betheriacum A^{u}, hiberiam cum A^r, ebriacum C^1, ibriacum C^2, bebriacum L^s 5 occisus] occiditur et C 476, 1 uesp.] qui V app.] est app. V 2 et *om.* CL commendans romam] comitatum dans roma V 478, 1 iudeam captam C sexcentum C, sex centena A^uL 2 interficit AL scripsit C centena] centum C interficit AL 3 perissent C alias C 4 reppereretur V 6 causam] causa CA, cum V az.] az. festum L^s fuisse *om.* C^1 quae] quam C, quod A^uL omni ex A^r 6 inde A^r, indea A^u, indaei C^2L^s, iudeam C^1 urbem q. carcerem C 7 interfeci V 8 fixerunt V 479, 1 colliguntur (*sic*) A secundum] idem V 2 hierosolymorum VL a xu anno] ad quintum decimum annum A, assummo C 3 eu. praed. CALV 4 anis C, anno V 480, 1 captiuitatem C^1 autem … sunt] sub antioco V 481, 1 porro *om.* V ab] CM^aA, a M^bLV anno *om.* V 2 anni] annis C dxc] MCA^rL^sV, dlxxx A^u, dlxxx aut XC L 482, 1 a prima a. aedificatione (-nem C) t.] a prima aed. V salomonem C 2 quae] quam A 3 ∞cii] ML^s *cum Hier.*, cii C, mciiii A^rV, mciii A^uL 483 uespesiano M^1

484 XLVI
Commodo et Rufo. a. 78
485 Achaia Lycia Rhodus Byzantium Samos Cilicia Commagene, quae antea liberae et sub regibus et in amicis erant, in provincias redactae. *Hier.* 2090
486 XLVII
Vespasiano VIII et Tito VII. a. 77
487 XLVIII
Vespasiano VIIII et Tito VIII. a. 79
488 XLIX
Silvano et Vero. a. 81
489 L
Domitiano et Messaliano. a. 73
490 LI
Domitiano II et Rufo II. a. 83
491 Vespasianus circa Sabinos in villa propria moritur anno aetatis LXVIIII. *Hier.* 2094
492 Titus VIII regnavit ann. tribus mensibus duobus. *Hier.* 2095
493 Titus Vespasiani filius in utraque lingua disertissimus fuit et tantae bonitatis, ut, cum quadam die recordatus fuisset in cena nihil se in illa die cuiquam praestitisse, dixerit: amici, hodie diem perdidi. *Hier.* 2095
494 LII
Domitiano III et Sabino. a. 84
495 LIII
Domitiano IIII et Rufo III. a. 85
[496 *A*]
496 Titus amphitheatrum Romae aedificavit et in dedicatione eius V milia ferarum occidit. *Hier.* 2095
497 LIV
Domitiano V et Dolabella. a. 86
498 Romanae ecclesiae secundus constituitur episcopus Cletus ann. XII.
499 [506 *A*] Titus morbo periit in ea villa qua pater anno aetatis XLII. *Hier.* 2096
500 Domitianus VIIII frater Titi iunior regnavit ann. XV m. V. [505 *A*] *Hier.* 2097
501 LV
Domitiano VI et Rufo IIII. a. 88

M (496 *in textu*. *C* (484—493. 494 *r*. 495—500). *A L V* (491—493. 499. 500).

484 ruffo *C*, rugo *M* 485, 1 acheia *C* lycia *om. A* bizanuum *M*, bytantium *C* comagene *MA* 2 ante *AL* et sub] sub *L* in *om. L* 489 domiatiano *A*, domitiano ii *C* messaliano] *MCL*s*A*t *Vict. Cass.*, messalliano *A*rs, messalino *A*u*L* 490 dom. et rufo ii *A*, dom. et rufo *C* 491, 1 circa sabinos] saninis *V* in] et in *A* propria] serpria *V* anno aetatis (aet. *om. M*, suae *ins. A*) lxuiiii *om. V* 492 tribus] ii *Hier.* mens.] et menses *C* 493, 1 titus vesp. f. *om. V* filios *C*1 2 cum *om M*1 diem *C*1 3 se nihil *L* dixit *C* amice *C*, amicis *M* 4 diem *om. A*r 494 sanino *A* 495 dominatio *M* rufo] tito *C* 497 dobella *C*, donabella *M* 498, 1 romae *A*rs constituitur] ordinatur *C* cletus] annaclytus *Paris. 4871* 2 ann.] sedit ann. *C* xii] xx *M*1 499, 1 morbo periit (*om. A*r) in ea villa] in *ins. AL* qua pater] in ea qua pater villa moritur *V* 2 xlii] quadragesimo secundo *C* 500 uiiii] secundus *C* regnat *M* m. u *om. V* 501 iiii *L* rufo] furino *C*

502 LVI
Flavio et Traiano. — a. 89

503 LVII
Domitiano VII et Nerva. — a. 90

504 Domitiani uxor Augusta appellatur. — *Hier.* 2097

505 Domitianus plurimos senatorum in exilium mittit. — *Hier.* 2099

506 Domitianus eunuchos fieri prohibuit. — *Hier.* 2098

507 Secundus Alexandriae constituitur episcopus Abilius. [514 *A*] — *Hier.* 2100

508 LVIII
Traiano II et [513 *A*] Glabrione. — a. 91

509 LIX
Domitiano VIII et Saturnino. — a. 92

510 LX
Silvano et Prisco. — a. 93 — *om. C*

511 LXI
Asprenate et Clemente. — a. 94 — *om. C*

512 Primus Domitianus dominum se et deum appellari iussit. — *Hier.* 2102

513 Quintilianus rhetor Calagurritanus Romae clarus habetur. — *Hier.* 2104

514 Duo menses aliter appellati, September Germanicus et October Domitianus. — *Hier.* 2103 — *om. C*

515 Domitianus mathematicos et philosophos Romana urbe pellit. — *Hier.* 2105

516 [515 *A*] Multa opera Romae facta, in quis Capitolium, forum transitorium, divorum porticus, Iseum Serapium, stadium, horrea piperataria [524 *A*], Vespasiani templum, Minerva Chalcidica [523 *A*], odium, forum Traiani, thermae Traianae et Titianae, senatus, ludus matutinus, mica aurea, meta sudans et pantheum. — *Hier.* 2105

517 LXII
Domitiano VIIII et Clemente. — a. 95

518 LXIII
Nerva II et Rufo. — a. 97 — *om. C*

M (505. 506 *inter alia in marg.*) *C* (504 *r.* 506 *r.* 501. 502. 503. 512 *r.* 505 *r.* 507. 508. 509. 513 *r.* 515 *r.* 516. 517). *A* (504. 502. 503. 512 *in textu.* 507—511. 516. 522 *in textu.* 517. 518). *L* (504. 506. 515. 502. 505. 524. 503. 514. 512. 507. 508. 513. 509. 510. 523. 511. 529. 516. 522. 517. 528. 519. 518). *V* (516).

502 troiano *C et sic pro* traian- *semper excepto uno loco c. 577, ubi est* tratanus 503 uii et nerva *ad* 509 saturnino *in marg. add. M* 504 hoc tempore *praem. M* domitianus *C* appellata *L* 505 et idem *praem. M* senatores *M* auxiliam M^a 506 domitianus eun. f. prohibuit (-bet A^tL, *AL*, et eun. f. prohibet *M*, eunuchus prohibuit fieri domitianus *C* 507 constituitur] *M cum Hier.*, ordinatur *CAL* 508 ii *om. C* glabione *A*, gabrione *Vict.*, gabrio *Cass.* 511 aprenate A^s, aspernate A^t, *om.* A^r 512 hoc tempore *praem. M* 513, 1 et *praem. M* quintianus *C* rethoricus *A* calaguritanus A^tL, calagurgita•nus *M*, gulagurgitanus *C*, calagusritanus A^{ru}, *def.* A^s 2 habebatur A^r 514, 1 et *praem. M* app.] app. sunt *M* 515, 1 et ipse *praem M* domitianus *om. L* et *om. AL* romanam urbem *C*, roma urbe M^1 2 pellat M^1 516, 1 multa opera romae facta in moeniis publicis *(rel. om.) V* quibus *AL* capitalium *C* 2 porticos *M* isacium *M*, isatium *C* serapeum *C* stradium *A*, stadiom C^a 3 piperataria MCA^{stu}, pipereataria A^r, piperata *L* 4 chalcidica] M^bC, chaldica M^a, calchidonica *A*, cal chedonica *L* troianae *C* 5 ludas *(sic) M* micaurea *A* sudas *M* 517 clemente ii *C*

519 LXIV
Fulvio et Vetere. — a. 96 — *om. C*

520 LXV
Sabino et Antonino. — a. ? — *om. C*

521 LXVI
Nerva III et Traiano III. — a. 98 — *om. C*

522 Domitianus tantae superbiae fuit, ut aureas et argenteas [529 *A*] statuas sibi in Capitolio poni iusserit. — *Hier.* 2107

523 Domitianus prohibuit vites in urbibus seri. — *Hier.* 2108

524 Domitianus de Dacis et Germanis triumphavit. — *Hier.* 2106

525 Tertius Romanae ecclesiae praefuit episcopus Clemens ann. VIII. — *Hier.* 2108

526 LXVII
Senecione et Palma. — a. 99

[528 *A*]

527 LXVIII
Traiano IIII et Frontone. — a. 100

528 Multi nobilium necati plurimis in exilium actis. — *Hier.* 2109

529 Apollonius Tyaneus et Euphrates insignes philosophi habentur. — *Hier.* 2112

530 Secunda persecutio. Secundus post Neronem Domitianus Christianos persequitur et sub eo apostolus Iohannes in Patmum insulam relegatus apocalypsin vidit [532 *A*], quam Hireneus interpretatur. — *Hier.* 2110

531 LXIX
Traiano V et Orfito. — a. 101

532 Domitianus eos qui de genere David erant interfici praecepit, ut nullus Iudaeorum regni reliquus foret. — *Hier.* 2112

533 Scribit Brutius plurimos Christianorum sub Domitiano fecisse martyrium, inter quos et Flaviam Domitillam Fl. Clementis consulis ex sorore neptem in insulam Pontiam relegatam, quia se Christianam esse testata sit. — *Hier.* 2112

534 LXX
Senecione II et Sura. — a. 102

M (524 *r.* 522 *r.* 525. 526. 523 *r.* 528 *r.* 527. 529 *r.* 530 (*ad* vidit). 532 *r.* 530 (*reliqua*). 531. 533. 534). *A* (522 *in textu*). *L* (524. 503. 514. 512. 507. 508. 513. 509. 510. 523. 511. 529. 516. 522. 517. 528. 519. 518. 520. 521. 525. 526. 527. 530. 532. 531. 533. 534). *V* (529. 530. 533).

520 sauino *A* 522, 1 hoc tempore *praem. M* 2 iussit *C* 523 domitianus] *CAL*, et *M* serim *C* 524 domitianus] *CA*, et *M*, *om. L* datiis *C* germanicis *A* 525, 1 tertius romanae *M* *cum Hier.*, tertius romae *CA*[1c], romae iii *A*[1]*L* 2 sedit annos *C* 528 hoc tempore *praem. M* plurimis in ex. actis *M*, plures in ex. acti *CAL* 529, 1 apollonius traneus philosopus claret (*rel. om.*) *V* et *praem. M* thianeus *C* phil. ins. *L* 530 iohannis in pathmos insula relegatus apocalypsen uidit (*rel. om.*) *V* 1 secunda persecutio *M* (*in textu rubr.*) *C* (*in marg.*) *A* *in marg. iuxta* persequitur *L* 2 iohannes *om. C*[1] pathmum *ML*, phatmum *L*, pathmos *CV*, patmos *A*[r], phatumum *A*[t] 3 insula *CA*[r]*V* religatus *ML C* 4 hereneus *A*[r] interpraetatus *C* 531 orfino *C* 532, 1 hoc tempore *praem. M* praecepit *ML cum Hier.*, praecepit *A*[u], iussit *CA*[r] regni *om. M*[1] firet *C* 533, 1 scribit (scripsit *C*) brutius ... *A*[r], bratinus *C* flauiam *om. V* domitilla *V*, domicillam *C* 2 flauicule mentis *C* ... neptem *A*[r]*L*, ex sorore neptis *V*, ex sororem neptem *CA*[r], et sorore neptis *M*, et domitiani ex sorore *L* in insula positã *V* relegatum *M*[a], religatam *A*, relegata est *V*, *om. C* 4 quia] quae cum *V*
534 senatiane *C*

535 Domitianus occisus in Palatio anno aetatis suae XXXV. *Hier.* 2112
536 Nerva X regnavit anno uno mensib. IIII. *Hier.* 2113
537 LXXI
Traiano VI et Maximo. a. 103
538 [541 *A*] Alexandrinae ecclesiae episcopus ordinatur tertius Cerdo. *Hier.* 2113
539 Aiunt apostolum Iohannem hoc tempore exilio solutum Ephesum secessisse, cum senatus decrevisset, ut omnia quae Domitianus statuerat in irritum deducerentur. *Hier.* 2113
540 Nerva morbo perit in hortis Sallustianis anno aetatis suae LXXII, cum iam Traianum adoptasset in filium. *Hier.* 2113
541 Iustus a Tiberiade scriptor Iudeorum agnoscitur. *Hier.* 2113
542 Traianus XI regnavit annos decem et novem mens. VII. *Hier.* 2114
543 Traianus Agrippinae [549 *A*] in Gallis imperator factus, natus Italicae in Hispania. *Hier.* 2113
544 LXXII
Senecione III et Sura II. a. ?
545 LXXIII
Urbano et Marcello. a. 104
546 LXXIV
Candido et Quadrato a. 105
547 Romanae ecclesiae episcopus IIII Euaristus praeest annos novem. *Hier.* 2115
548 LXXV
Commodo et Cereale. a. 106
549 Decreto senatus Nerva in deos relatus. *Hier.* 2114
550 Iohannem apostolum usque ad Traiani tempora Hireneus episcopus permansisse scribit: post quem Papias Hieropolitanus episcopus et Polycarpus Zmyrneus et Ignatius Antiochenus. *Hier.* 2116
551 LXXVI
[559 *A*] Senecione IIII et Sura III. a. 107
552 LXXVII
Gallo et Bradua. a. 108

MC 535—538. 541 *r.* 539. 540. 542. 543. 549 *r.* 544—548. 550. 559 *r.* 560 *r.* 551. 552 (*A* 548 *ante* 547). *L* (535—537. 541. 538. 539. 540. 542—544. 560. 559. 545. 546. 548. 549. 547. 550—552). *V* 535. 536. 539. 540. 542. 550.

536 anno regnat uno *V* mens.] et mens. *CAL* iiii] tribus *C* 538, 1 eccl. ep. ord. tertius] ep. eccl. ord. t. *C*, eccl. quartus ep. ord. *MLs* 539, 1 apostolum] asertol (*sic*) *V* exilio resolutum *V*, exilium (*om.* solutum) *C* 2 ephesum] in epheso *V* secessisse] *MCA*[1st]*L*, recessisse *A*[u]*L V* decreuisse *C* omnia] et omnia *AL* 3 domitiano instatuerit *C* 540, 1 morbo periit *MCA*[st]*L*, periit morbo *A*[r], moritur *V* ortus *C* sallustianis] *M*[1]*CV*, salust- *M*[2]*AL* anno aet. s.] [illegible] *V* 2 lxxii] *MCLsV*, lxxxii *A*, lxxii alias xxcii *L* 541 hoc tempore *praem.* *M* theberiade *A* iud ser *CAL* 542 xuiii *L* et menses uii *AL*, *om.* *CV*, menses sex *Hier.* 543, 1 galliis *AL* 2 italicae] italiae et *A* in ispaniae *C* 544 senetione ii (ii *om.* C^a) *C* 547, 1 qu. ep. pr. euar. (euuar- *A*) *AL*, hii episcopus p. e. *C* 549 hoc tempore *praem.* *M* nernas *C*[1] in] inter *As* (*del.* *A*[r]) 550, 1 hereneus *V*, hireneus *As* 2 permansisse] persinse *C* scripsit *C* post .... antiochenus *om.* *V* quem] quam *C* hierapolitanus *L* 3 et pol.] pol. *L* zmirneus *M*, izmeneus *A*, smyrneus *CLs* egnatius *M*[1]*A* 551 senetione iii *C*

553 LXXVIII
[560 *A*] Africano et Crispino. — a. ?

554 LXXIX
Crispino II et Buleno. — a. ?

555 LXXX
Pisone et Rustico. — a. 111?

556 Alexandrinae ecclesiae IIII episcopus ordinatur nomine Primus. — *Hier.* 2122

557 LXXXI — a. 112
Traiano VII et Africano.

558 Tertia persecutio. Traiano adversum Christianos persecutionem movente [560. 559 *M*] Simon filius Cleopae qui in Hierosolimis episcopatum tenebat, cruci figitur. cui succedit Iustus. — *Hier.* 2123

559 Traianus de Dacis et Scythis triumphavit. — *Hier.* 2117

560 Terrae motu quattuor Asiae et duae Greciae urbes subversae. — *Hier.* 2121

561 Ignatius quoque Antiochenae ecclesiae episcopus Romam perductus bestiis traditur. post quem tertius constituitur episcopus Eron. — *Hier.* 2123

562 LXXXII
Celso et Crispino. — a. 113

563 LXXXIII
Hasta et Pisone. — a. 114

564 Plinius Secundus cum quandam provinciam regeret et in magistratu suo plurimos Christianorum interfecisset, multitudine eorum perterritus quaesivit de Traiano, quid facto opus esset, nuntians ei praeter obstinationem non sacrificandi et antelucanos coetus ad canendum cuidam Christo ut deo nihil apud eos reperiri. praeterea ad confoederandam disciplinam vetari ab his homicidia furta adulteria latrocinia et his similia. ad quae commotus Traianus rescripsit hoc genus quidem homines inquirendos non esse, oblatos vero puniri oportere. — *Hier.* 2124

M (560 *ante* 559). *C* (559 *r.* 560 *r.* 551—558. 561. 562—564). *A L* (560. 559. 545. 546. 548. 549. 547. 550—558. 561—564). *V* (558. 561. 564).

553. 554 africano et crispino crispino ii] *MCL cum Vict. et Cass.*, pisone et africano et cripino crispino ii (*om.* pisone et *c.* 555) *A*[s], africano et crispino (ciprino *A*[tu]) ii *A*[rtu] 554 buleno] *MA Vict.*, bulino *C*, boleno *L Cass.* 556, 1 alexandriae *C* 2 *post* primus *add.* uocabant *C* 558, 1 tertia persecutio *M* (*litt. rubr. post c.* 559) *A* (*marg.*) *L*, *om. C* traiano aduersum (aduersus *CL*, ad *V*) chr. pers. mouente (mouentem *V*)] troianus aduersus chr. p. mouit *C* 2 simonem *C* cleopae] *AV*, cleope *MC*, cleophae *L* qui in hier. (hyerosolimam *C*) ep. tenebat] episcopus hierosolym' *V* 3 cui (cuius *C*) succ. iust. *om. V* 559 et *praem. M* 560, 1 hoc tempore *praem. M* as. qu. *L* urbes] ciuitates *A*[r] subuersae] *CAL cum Hier.*, euersae *M* 561, 1 egnatius *M*[1]*A*, gnatius *V* quoque ant. (anth. quoque *C*, qui anth. *A*) eccl. ep.] anthiociae episcopus *V* romae *A* 2 post . . . eron *om. V* 563 asta *AL* 564, 1 secundus] ydos (*pro* iidus) *V* q. prov. regeret (gereret *L*[s])] in quandam prou. regnaret *A* 2 magistrato *V* multitudinem *CA* 4 obscinationem *M*[1], obscenationem *M*[2] 5 anteluc.] ad luc. *V* cudam *C* 6 deo] de eo *V* reperiri] perperiri *C* confoederandam] *MC*, confederandam *A*[s]*V*, confederandum *A*[t], conferendum *A*[u], conserendam *L* 7 uitari *C* ab his] ab eis *V* 8 ad quem *V*, atque *M*[1] rescripsit] *CALV cum Hier.*, rescribit *M* 9 homines] *CMV*, hominum *AL*, *om. Hier.* non] nos *V* 10 oportet *V*, oportuit *C*

565 LXXXIV
Messala et Pedone. — a. 115

566 Quintus Romanae ecclesiae praeest Alexander ann. X. — *Hier.* 2125

567 LXXXV
Aemilio et Vetere. — a. 116

568 LXXXVI
Nigro et Aproniano. — a. 117

569 Plinius Secundus Novocomensis insignis orator dum invisit Vesuvium periit. — *Hier.* 2126 *om. A auct.*

570 Tres Galatiae civitates terrae motu eversae. — *Hier.* 2127 *om. A*

571 Pantheum Romae fulmine incensum. — *Hier.* 2127 *om. MAL*

572 Post Iustum ecclesiae Hierosolimitanae episcopatum quartus suscepit Zacheus. post quem quintus Tobias. cui succedit sextus Beniamin, ac deinde septimus Iohannes, octavus Mathias, in cuius locum nonus constituitur Philippus. — *Hier.* 2128

573 LXXXVII
Claro et Alexandro. — a. ?

574 LXXXVIII
Hadriano et Salinatore. — a. 118

575 LXXXIX
Hadriano II et Rustico. — a. 119

576 XC
Servilio et Fulvio. — a. 120

577 Iudei qui in Libya erant et qui in Aegypto quique apud Cyrenen ac Thebaidam, adversum cohabitatores suos magnas seditiones movent. — *Hier.* 2130 *om. A*

578 Iudeis Alexandriae rebellantibus praecepit Traianus imperator Lysiae Queto, ut eos provincia exterminaret. adversus quos Quetus aciem instruens infinita milia eorum interfecit et ob hoc procurator Iudeae ab imperatore decernitur. — *Hier.* 2131

579 Salaminam urbem Cypri subvertere Iudei. — *Hier.* 2132

580 Traianus in Selinunte sive, ut alii ferunt, apud Seleuciam Isauriae civitatem moritur anno aetatis LXIIII. ossa eius in urnam auream conlata et in foro sub columna posita, solusque omnium intra urbem sepultus est. — *Hier.* 2132

M C (565—568. 570 *r.* 569—571 *r.* 577 *r.* 572—576. 578—580). *A L V* (578. 580).

565 podone *C*   566 ann.] sedit ann. *C*   567 aemilio] *MCL*^{s}, emiliano *AL*   568 nigrino *A*^{u}*L*   569, 1 hoc tempore *praem. M*   nonocommensis *C*   dum minuisit *C*   2 uezubinm *C*, apud uesuuium *L*^{s} peribit *C*   570 et *praem. ML*^{s} ciu. gal. *C*   mutu *C*   euersae] *MCL*^{s}, excisae *L*   572, 1 quartus (quartum *C*) h. eccl. ep. *CAL*   suscipit *L*   zaccheus *M*   tobias *om. C*   2 cui] cuius *C et sic passim*   574 hadrian- *scripsi, cum V saepius hoc habeat quam* adrian-; *modo* hadrian- *modo* adrian- *M*; adrian *semper excepto uno loco c. 626 C*   silinatore *M*   576 seruiliano *AL*   577, 1 hoc tempore *praem. ML*^{s} iudei qui] iudae igui *C*   2 cirene *C*   ac] et *L*   thebaidam *M*, tebaida *C*, thebaidem *L*   aduersus *L*   quohabitores *C*   3 magna seditione *C*   578 iudeos ad alexandriam reuelantes traianus proueigiam *[sic]* exterminari praecepit *(rel. om.) V*   1 alexandriam *CA*, Mesopotamiae *Hier.*   rebellantibus] *MA*^{u}*L*, reuelantibus *CA*   praec. tr. imp. lysiae queto (quaeto *M*)] tr. imp. lys. quaeto (quieto *L*^{s}, occulte *C*) praec. *CAL*   2 prou.] e prou. *L*^{s} 3 quetus] *MA*, questus *C*, quietus *L*^{s} eor. millia *L*^{s} 4 procuratori *A*^{rs} ab] ad *C*   579 iudeis *C*   580 solus intra urbem sep. est *(rel. om.) V*   1 salinunte *M*, salinunt *C*   2 hisauriae *A*   ossam *C*   3 ornam *M*   et] ut *M*   4 solusque que *C*

581	Hadrianus XII regnavit ann. XXI. [586 *A*]	*Hier.* 2133	
582	Hadrianus Italicae in Hispania natus consobrinae Traiani filius fuit.	*Hier.* 2133	*om. A*
583	Hadrianus Alexandriam a Romanis eversam publicis reparavit impendiis.	*Hier.* 2133	*om. M AL*
584	XCI [591 *A*] Vero et Augure.	a. 121	
585	XCII Aviola et Pansa.	a. 122	
586	Senatus Traianum in deos refert.	*Hier.* 2134	
587	Hadrianus reliqua tributorum urbibus relaxavit chartis publice incensis plurimosque ipsis tributis liberos praestitit.	*Hier.* 2134	*om. A*
588	Hadrianus Iudeos capit secundo adversum Romanos rebellantes.	*Hier.* 2133	
589	XCIII Paterno et Torquato.	a. 123/4	
590	XCIV Glabrione et Aproniano.	a. 123/4	
591	Bellum contra Sauromatas hoc tempore gestum est.	*Hier.* 2136	
592	Romanae ecclesiae VI episcopatum suscepit Xystus ann. VIIII.	*Hier.* 2135	
593	Alexandriae quintus episcopus ordinatur Iustus.		
594	XCV [595 *A*] Asiatico et Quintilli.	a. 125	
595	Cephissus fluvius Eleusinam inundavit, quem Hadrianus ponte coniungens Athenis hiemem exegit.	*Hier.* 2139	*om. M*
596	XCVI Vero et Ambiguo.	a. 126	
597	XCVII Gallicano et Titiano.	a. 127	
598	Terrae motu Nicomedia ruit et plurima urbis Nicaenae. ad quarum instaurationem Hadrianus de publico est largitus inpensas.	*Hier.* 2136	*om. A*
599	Hierosolimis decimus post Philippum constituitur episcopus Seneca. post quem XI Iustus. cui succedit	*Hier.* 2140	

M C (581. 582. 583 *r.* 586 *r.* 584. 585. 588. 587 *r.* 591 *r.* 589. 590. 592. 593. 595 *r.* 598 *r.* 594. 596. 597. 599). *A L* (581. 582. 584—597. 599. 598). *V* (581).

581 regnat *M* xx *A* 582, 1 hadr.] *M*L^s, qui *C*, hic *L* troianae *C* 584 augere *MC*, auguriae *A*, augurino L^s 586 hoc tempore *praem. M* 587, 1 et *praem. M*L^s relaxat L^s 2 publicis *C* plurimosque] *L (ed.)*, plurimusque *C*, plurimasque *M*L^s tributis] $C^b L^s$, tribuit *M*, tributos C^a 3 liberas *M* praestitit] *MC*L^s, facit *L* 588 aduersum] *C et ut vid.* M^a, aduersum M^b*AL* reuelantes *C* 590 gabrione *Vict.*, gabrio *Cass.* 591 hoc tempore contra saur. hoc tempore (h. t. *deletum*) gest. est *M*, bellum hoc temp. gestum contra saur. *C*, bellum gestum contra sarmatas *AL* 592, 1 romanae ecclesiae] romae *M* suscepit] *MCA*, suscipit *L* xystus] *L*, xistus *A*, syxtum *C*, sixtus M^b, sixtum M^a ann.] sedit annis *C* 594 quintilli] *M*, quintillo *AL*, quinto *C cum Vict. et Cass.: requiritur* Aquilino 595, 1 cephissus] *L*, cephesus *C*, cherissus *A* 2 ponte] *L*, pontem *C*, fontem *A* 596 anbiguo *C* 597 callicano *C* 598, 1 hoc tempore *praem. M* plurimae urbes nicene *MC*, nicenae (nicaeae *ed.*) urbis plurima L^s 2 ad] a *C* 599, 1 post ph. const. decimus *CAL* 2 eneca *C* succedi M^1

XII Levi. post quem XIII Ephres, XIIII Iosef, XV Iudas. hi omnes usque ad eversionem, quam ab Hadriano perpessa est Hierusalem, ex circumcisione episcopi praeferunt.

600 XCVIII
Torquato et Libone. — a. 128

601 XCIX
Celso et Marcellino. — a. 129

602 C
Catulino et Apro. — a. 130 — *om. M*

603 CI
Pontiano et Rufo. — a. 131

604 Quadratus discipulus apostolorum et Aristides noster philosophus libros pro Christiana religione compositos edidere, et Serenus Granius legatus vir a primis nobilis litteras ad imperatorem misit iniquum esse dicens clamoribus vulgi innocentium hominum sanguinem concedi et sine ullo crimine nominis tantum et sectae reos fieri. quibus commotus Hadrianus Minucio Fundano proconsuli Asiae scribit sine obiectu criminum Christianos non condemnandos. cuius epistulae usque ad nostram memoriam durat exemplum. — *Hier.* 2142

605 CII
Augurino et Sergiano. — a. 132

606 CIII
Tiberio et Silano. — a. 133

607 Romae VII ordinatur episcopus Telesphorus ann. XI. — *Hier.* 2144

608 Antiochenae ecclesiae quartus praeficitur Cornelius. — *Hier.* 2144

609 CIV
Sergiano II et Vero. — a. 134

610 CV
Pompeiano et Atiliano. — a. 135

611 Alexandrinae ecclesiae sextus praeest Eumenes. — *Hier.* 2146

612 CVI
Pompeiano II et Commodo. — a. 136

613 CVII
Laelio et Albino. — a. 137

M C (600. 601. 603. 602. 604—613). *A L V* (604).

599, 3 ephres] *ML*^{s}, ephers *C*, effrem *A*^{r}, ephrem *A*^{tu}, ephirem *A*^{s} 4 hii *MC* euersione *C* ab adrianus *C*, per adrianum *AL* 6 perp. est hier.] *M cum Hier.*, hier. passa est *ACL* praefuerant *L* 603 rufo] *MC*^{b}*L*^{s} *Vict. Cass.*, rofo *C*^{a}, rufino *AL* *ins.* finis (piis *A*^{r}) cycli primi (pricicli *C*) et sequentis exordium *ad c. 603 A(marg.) L, ad c. 609 C* 604, 1 noster] nrt *(sic) M* phylophus *M* 3 et] *MC cum Hier., om. ALV* serenus] *MCL*^{s}, serennius *A*, sirennius *V* granius] *M*^{b}*CL*^{s}*V*^{b}, gr•nius *M*^{a}, grannius *AV*^{a} legatus *om. ALV* uir a primis] *MCA*, uir apprime *L*^{s} *Hier., om. V* nobiles *C* litt. ad imp. misit] scripsit imperatori *V* 4 inicum *C* 5 et sine] ut sine *A* 7 municio *V*, minicio *A*^{r} fundanio *M* pr. as. scribit (scripsit *C*)] scripsit pr. as. *V* 9 abiectu *M* chr. non cond.] non cond. chr. *V*, non cond. (*om.* chr.) *A* 9 cuius] cui *V* nostram] nonam *V* du••rat *M* 607 ep. ord. *A*^{u}*L* ann.] sedit ann. *C* xi] *CAL*, xii *M* 609 serciano *A*^{t}, sertiano *A*^{r} 611 alexandriae *C* prefuit *M*, praeerat *C* eumenius *C* 612 pompeio *C*

614 Iudei in arma versi Palestinam depopulati sunt tenente provinciam Tinio Rufo, cui ad opprimendos rebelles Hadrianus misit exercitum. *Hier.* 2148

615 CVIII
Camerino et Nigro. a. 138

616 Basilides heresiarches in Alexandria commoratur, a quo gnostici. *Hier.* 2149

617 Basilides hoc distabat a Simonis dogmate, quod CCCLXV caelos esse credebat, quo numero dierum annus includitur. unde etiam quasi sanctum nomen commendabat quod est Abraxas, quia huius nominis litterae secundum Grecam supputationem eundem numerum complent. *Augustinus haer. c. 4*

618 Gnostici autem a praesumptione excellentioris scientiae nominati sunt. quos quidam Borboritas vocant quasi caenosos propter nimiam turpitudinem, quam suis mysteriis exercere dicuntur. tradunt autem fabulosissimis dogmata plena figmentis: animarum substantiam dicunt dei esse naturam. deum quoque bonum et deum malum in sua perhibentur habere doctrina. *Augustinus haer. 6*

619 Chochebas dux Iudeorum Christianos nolentes sibi adversum Romanum militem ferre subsidium omnimodis cruciatibus necat. *Hier.* 2149

620 Bellum Iudaicum, quod in Palestina gerebatur, finem rebus Iudeorum posuit penitus oppressis. ex quo tempore etiam introeundi eis Hierosolimam licentia ablata est, primum dei nutu, sicut prophetae vaticinati sunt, deinde Romanorum interdictionibus. *Hier.* 2150

621 CIX
Antonino et Praesente. a. 139

622 Hierosolimae primus ex gentibus constituitur episcopus Marcus cessantibus his qui fuerant ex Iudeis. *Hier.* 2151

623 CX
Antonino II et Praesente II. a. 140

624 CXI
Severo et Silvano. a. 141

M C A L V (614. 616. 619. 620).

614 quia *(sic)* iudaeos in palestina renellantes adrianus misit exercitu *(rel. om.)* *V* 1 tenentem *C* 2 tinio] *C*, tynio L^{s}, tenio *MA*, taenio *L* rofo C^{a} 3 exertitum *C* 616, 1 basilidis heresiarches in al. commoratur *(rel. om.)* *V* alexandriam *CA* a quo gnostici] cognosti *C* 617, 1 bas. hoc] *M*, hoc autem bas. *CAL* a sim.] sym. *C* 2 esse *om. M* 3 sanctum] suum L^{s} est *om.* M^{1} 5 supputationem gr. *L* eundem] undem *C* 618, 1 g nostici *M*, gnostiti *C* 2 quidem *M* barbaritas *C* quasi caenosos] et nosos A^{r}, aput et nasc .s. A^{s}, apud et nos .s. A^{tu} 3 suis] in suis L^{s} 4 fabulosismis *C* 7 habere *om. C* 619, 1 chochebas] *MA*, chocebas *CV*, barcochebas L^{s} christianos *om. L* aduersus L^{s}, ad *V* 2 subsidium] praesidium *V* omnimodis A^{rtu} cruciatibus *om. V* 3 negat CA^{btu} 620, 1 iudaicum *C* quod] quia *V* 2 ex] in *C* etiam] et *V* 3 licentiam *C* 4 nutu *V* propheta *C* uaticinate M^{1} 622, 1 hierosolimis *CAL* 623 ex *(ex CX)* antonino et praesente *C*

625	Aelia ab Aelio Hadriano condita, et in fronte eius portae qua Bethleem egredimur sus scalptus in marmore, significans Romanae potestati subiacere Iudeos.	*Hier.* 2152	
626	Hadrianus hydrope apud Baias moritur maior sexagenario.	*Hier.* 2153	
627	Antoninus cognomento Pius XIII cum filiis Aureliano et Lucio regnavit ann. XXII mensibus tribus.	*Hier.* 2154	
628	CXII Rufino et Torquato.	a. 142	
629	Romae octavus episcopus ordinatur Hyginus ann. IIII.	*Hier.* 2154	
630	CXIII Torquato II et Herode.	a. 143	
631	CXIV Aviola et Maximo.	a. 144	*om. A*
632	Antoninus pater patriae appellatur.	*Hier.* 2155	*om. C*
633	[632 *A*] Valentinus heresiarchas et Cerdo magister Marcionis Romam venerunt.	*Hier.* 2156	

634 *ML* Valentinus rerum naturae duo dixit esse principia, profundum[(auct.)] scilicet et silentium, a quibus triginta orta sunt saecula. profundum autem patrem esse Christi, qui spiritale vel caeleste corpus habuerit nihilque de natura virginis matris adsumpserit, sed per ipsam tamquam rivus per fistulam sine carnis humanae veritate transierit. resurrectionem quoque carnis negant, spiritui tantum vel animae promittunt salutem.

CAL Valentinus de natura rerum multa et fabulosa confinxit, adserens XXX aeonas, id est saecula, extitisse, quorum sit principium profundum et silentium, quod profundum etiam patrem appellat. ex quibus duobus velut ex coniugio processisse perhibet intellectum et veritatem, et protulisse in honorem patris aeonas octo. de intellectu et veritate processisse verbum et vitam et protulisse aeonas decem. porro de verbo et vita processisse hominem et ecclesiam, protulisse aeonas duodecim. itaque VIII et X et XII fieri XXX aeonas habentes principium de profundo et silentio. Christum autem a patre missum, id est a profundo, spiritale vel caeleste corpus se- *Aug. haer. 11*

M C A L V (625. 626. 627. 633).

625, 1 helia ab helio *A* cond.] cond. est L^s porta *M* 2 quae bethlem greditur *V*, qua betleem ingredimur *C* sues *V*, *om. C* in *om. V* 3 rom. pot.] romanis *V* 626, 1 hydrope *om. V* sexagenario *Hier.*, sexagesimo *V*, lx *C*, lx ann. *MAL* 627, 1 antoninus] CL^sV, antonius *M*, anthoninus titus *AL* pius *om. C* filio *V* aureliano] *MCV*, aurelio *AL* 2 regnauit] *AL*, regnat *MC*, *om. V* xxii] xxiii *C* mens.] et mens. *AL* 629 octauus] nonus *C* hycinus A^{rs}, hicinus A^t, yginus *M*, iginus *C*, ann.] sedit annis *C* 632 hoc tempore *praem. M* antonius *M* 633, 1 ualentinianus *A* marchionis *A*

634, 8 matr. uirg. *L* 9 per fist. *om. L* 10 ueritatis M^a 12 negauit *M*

634 *breviusculis versibus, quibus singulis extremis appingitur* V, *A* 1 ualentianus A^r, ualentinianus A^s 2 et *om.* A^tL 3 confixit A^{rs} 4 ettitisse eorum *C* 7 *post* appellat *ins.* cerdonianus *ad* uero christi *ex c. 635 AL* duobus] *Aug.*, duo *C*, duorum *AL* 10 et protulisse (protulissem *C*) *om.* A^r in honorem *om.* A^rL patris *om. L* 11 ueritate] uoluntate *L* 12 et uitam *om. L* 16 duodecim] xiii *A* 17 xxx] tricies *AL* habentes] habere *C* 19 silentium *C*, de silentio *L* christus *A* 20 missus *A* spiritali A^r

cum attulisse, nihil adsumpsisse de virgine Maria, sed per illam tamquam per rivum aut per fistulam sine ulla de eadem adsumpta carne transisse. negat etiam resurrectionem carnis, solum per Christum spiritum vel animam salutem accipere, adfirmans.

635 Cerdo quoque duorum principiorum, id est unius boni et alterius mali, adsertor fuit, et patrem Christi deum esse legis ac prophetarum negavit, Christumque ipsum neque natum ex femina neque habuisse carnem nec vere passum nec vere mortuum dixit, resurrectionem etiam carnis refutans et testamentum vetus spernendum esse decernens. *ML* (*auct.*)

Cerdo vero duo principia sibi adversantia dogmatizat deumque legis ac prophetarum non esse patrem Christi: nec bonum esse deum, sed iustum, patrem vero Christi bonum, Christumque ipsum neque natum ex femina neque habuisse carnem nec vere mortuum vel quicquam passum, sed simulasse passionem. quidam eos in duobus principiis suis ita duos perhibent deos dicere, ut unus eorum sit bonus, alter autem malus. resurrectionem mortuorum negant, spernentes etiam testamentum vetus. *CAL* *Aug. haer.* 21

636 Marcion quoque, a quo Marcionistae appellati, Cerdonis dogma sectatus est, hoc adiciens, ut non duo tantum, sed etiam tria adsereret esse principia, unum scilicet bonum, alterum iustum, tertium pravum, quamvis tertii principii auctorem quidam Syrenum quendam potius quam Marcionem fuisse existiment. *CAL* *Aug. haer.* 22

637 CXV
Antonino III et Aurelio. a. 145

638 CXVI
Grato et Seleuco. a. 221 *om. M*

639 Romanae ecclesiae nonus ordinatur episcopus Pius annis XV. *Hier.* 2158 *om. M*

M C A L

635, 5 christumque] christum *L*

634, 22 nichilque *A* 25 sumpta *AL* 26 traxisse A^{r} resurrectione *C* 28 spiritum *om. A.* 635, 1 cerdonianus (*sic*) nero *ad* nero christi *hoc loco om. inserta supra AL* 3 dogmatizant *C* deumque] CA^{s}, dominumque $A^{rtu}L$ 4 esse] esset A^{t}, esse sed A^{r} 6 nerum *C* christum qui *AL* 7 ex femina, expient *C* 9 nero *AL* 10 simulase *C*, simul ad se A^{rs}, simul adese A^{tu}, simul adisse *L* 11 quadam $A^{r(a)}$ 14 malus] sit malus *C* resurrectio *C* 16 et. test. uet.] *C*, nouum testamentum *AL* 636, 1 marchion *A* 2 marchionistae *A*, marcionitae *L* 5 etiam *om.* $A^{tu}L$ esset *C* 9 quidem *C* sirenum $A^{tu}L$ quidem *C* 10 marchionem *A*, marcione *C*

637 iii] ii *C* 638 grato] cracco *C* 639, 1 rom. eccl. nonus ord. ep.] *C*, romae VIIII ep. ord. *AL* sedit annis *C*

640	Hoc tempore Iustinus philosophus librum pro nostra religione conscriptum Antonino imperatori tradidit.	*Hier.* 2157	*om. M*
641	Antiochiae V episcopus constituitur Heros.	*Hier.* 2158	*om. M*
642	CXVII Antonino IIII et Aurelio II.	a. ?	*om. M*
643	CXVIII Largo et Messaliano.	a. 147	
644	CXIX Torquato III et Iuliano.	a. 148	
645	Alexandrinae septimus episcopatum suscepit Marcus.	*Hier.* 2159	
646	CXX Orfito et Prisco.	a. 149	
647	CXXI Glabrione et Vetere.	a. 150	
648	CXXII Gordiano et Maximo.	a. 151	
649	CXXIII Glabrione II et Romulo.	a. 152	*om. C*
650	CXXIV Praesente et Rufino.	a. 153	*om. C*
651	CXXV Commodo et Laterano.	a. 154	
652	CXXVI Vero et Sabino.	a. 155	
653	CXXVII Silvano et Augurino.	a. 156	
654	CXXVIII Barbaro et Regulo.	a. 157	
655	Alexandrinae ecclesiae VIII praefuit Celadion.	*Hier.* 2169	
656	CXXIX Tertullo et Sacerdote.	a. 158	
657	Crescens cynicus in nostri dogmatis philosophum Iustinum, a quo ob nimiam gulam praevaricator philosophiae arguebatur, persecutionem suscitavit, in qua ille gloriose pro Christo sanguinem fudit.	*Hier.* 2170	
658	CXXX Quintillo et Prisco.	a. 159	
659	Romanae ecclesiae episcopatum X suscepit Anicetus ann. X. sub quo Polycarpus Romam veniens multos ab heretico errore correxit.	*Hier.* 2173	
660	CXXXI Vero II et Bradua.	a. 160	

M C A (660 *ante* 659). *L* (660 *ante* 659). *V* (640. 657. 659).

640, 1 nostram religionem *C*, noba religione *V*   2 conscripto *C*   643 messaliano] *ML*^{8}*C cum Vict. et Cass.*, messalino *AL*   644 iii *om. A*   645 suscipit *A*^{B}*L*   646 orfito] *MC*, orphito *L*^{8}, arphito *A*   crispo *C*   647 clabrione *C*, gabrione *Vict.*, gabrio *Cass.*   649 gabrione *Vict.*, gabrio *Cass.*   651 comodo *M*   655 alexandriae *CA*   caeladion *C*, celadionus *A*   656 tertulo *M*   657, 1 in nostri (nostris *C*, dogm. philosophum (philosophus *CA*$^{1(a)}$) *om. V*   iustinus *A*$^{r\,a)}$ 2 guilam *V*   3 suscitabit *C*   659 policarpus rom. uen. sub anicito papa multos ab h. e. correxit *(om. rel.) V*   1 episcopatum] eps *M*   suscipit *L*   anecitus *C*   2 ab] a *C*   660 ii] *AL cum Vict. et Cass.*, iii *ML*^{8}*C*

661 CXXXII
Antonino III et Aurelio III. a. 161
662 CXXXIII
p. c. Antonini III et Aurelii III. a. ?
663 Hierosolimae episcopatum post Marcum XVII suscipit Cassianus, XVIII Publius, XVIIII Maximus, deinde XX Iulianus, sic XXI Gaianus, XXII Symmachus, tum XXIII Gaius, XXIIII Iulianus atque inde vicesimus quintus Capito. *Hier.* 2176
664 Antoninus Pius apud Lorium in villa sua XII ab urbe miliario moritur anno vitae suae LXXVII. *Hier.* 2176
665 M. Antoninus et L. Aurelius Commodus XIIII ann. XVIIII et m. I. *Hier.* 2177
666 CXXXIV
Duobus Augustis. a. 161
667 Hi primum aequo iure imperium simul administraverunt, cum usque ad hoc tempus singuli Augusti fuerint. *Hier.* 2177
668 CXXXV
Rustico et Aquilo. a. 162
669 CXXXVI
Laeliano et Pastore. a. 163 *om. C*
670 CXXXVII
Macrino et Celso. a. 164
671 CXXXVIII
Orfito et Pudente. a. 165
672 CXXXIX
Pudente II et Pollione. a. 166
673 Alexandrinae ecclesiae VIIII praefuit Agrippinus. *Hier.* 2182
674 Quarta persecutio. Persecutione orta in Asia Polycarpus et Pionius fecere martyrium, quorum scriptae quoque feruntur passiones. in Gallia quoque plurimi ob nomen dei interfecti, quorum usque in praesentem diem condita libris certamina perseverant. *Hier.* 2183

M C A L V (664. 665. 667. 674).

661 antonino iii] antonino u *C cum Vict. et Cass.* aureliano iiii *(sic) A* 662 p. c. antonini iii et aurelii (aureliani *A*) iii (iiii A^{stu}) MAL^{s}, post cons̄ u et antonino iii *C*, p. c. antonini u et aureli iii *Vict. et Cass.* 663, 1 suscepit *CL* 2 max. xuiiii *AL* 3 graianus *AL* xxii] xii *C* symmachus tum] simachus tuum A^{rs}, simachum tunc *C* 4 atque inde] deinde *C* 664, 1 anthonino $A^{r}(^{a})$, antonius A^{t} apud lorium (lorio *MC*, lorim A^{ru}) .... moritur *om. V* 2 anno uitae suae] annorum *V* lxxuii] ML^{s} *cum Hier.*, lxxiiii *C*, lxxii *AV*, 'lxxii alias lxxuii' *L* 665, 1 m. antonius *M*, m. antoninus qui et seuerus *CAV*, m. antoninus qui et uerus L^{s} *cum Hier.* comodus *M* regnarunt (regnauit *ed.*) *ante* ann. *ins.* L^{s} 2 m. ii M^{1} 667, 1 hii *CM*, in *V* primum] primus A^{s}, primitus $A^{u}L$ aequo (quo *C*) iure (iura M^{a}) imp. sim.] imp. s. aeq. iure *V* 2 usque] hususque M^{a}, hucusque M^{b} hoc] illud *V* fuerunt *AV* 668 rostico A^{r} aquilo] ML^{s}, aquilone *A*, aquilino *C cum Vict. et Cass. recte* 669 leniano *A* 670 caelio *A* 672 et opilione *A* 673 ecclesiae *om. L* praefuit] pr. episcopus *C* 674, 1 quarta pers.] *M (litt. rubr.) C (in marg.)* A^{u} *(marg.) L, om.* $A^{rst}V$ persecutione] persecutio *C* orta in] orta qu** V^{a}, orta quin V^{b} polycaput *V* 2 pionius] L^{s} *Hier.*, peonius *V*, poeonius $MAC^{b}L$, poenius C^{a}, paeonius *L* fecere] facere $A^{rs}V$, subire A^{tu} 3 quoq. fer.] sunt *V* gallia] galilea *V* ob ... perseuerant *om. V* dei] $MCA^{stu}L$, christi dei A^{r}

675 CXL		
Vero IIII et Quadrato.		a. 167
676 Romanae ecclesiae episcopatum XI suscipit Soter ann. VIII.		*Hier.* 2185
677 CXLI		
Aproniano et Paulo.		a. 168
678 Antiochiae VI episcopus ordinatur Theophilus, cuius plurima ingenii opera extant.		*Hier.* 2185
679 CXLII		
Prisco et Apollinare.		a. 169
680 CXLIII		
Cetego et Claro.		a. 170
681 Lucius imperator anno regni sui VIIII sive, ut quidam putant, decimo inter Concordiam et Altinum apoplexia extinctus est.		*Hier.* 2185
682 Antonino imperatori Melito Asianus episcopus apologeticum pro Christianis tradidit.		*Hier.* 2186
683 Apollinaris Asianus Hieropolitanus episcopus insignis habetur.		*Hier.* 2186
684 Eodem tempore Dionysius episcopus Corinthiorum clarus fuit et Pinytus Cretensis vir eloquentissimus.	Pinytus Gnosia urbis episcopus. *V*	*Hier.* 2187
685 Hac tempestate pseudoprophetia quae Cataphrygas nominatur accepit exordium Montano auctore et Prisca Maximillaque insanis vatibus.		*Hier.* 2187
686 Cataphryges a provincia Phrygia nominati sunt, quia illic primitus extiterunt ibique vixerunt. a quibus praedicabatur, quod spiritus paracletus promissus a domino in ipsos potius quam in apostolos advenisset. secundas nuptias pro fornicatione condemnant: quas ideo dicunt apostolum permisisse, quia ex parte sciebat et ex parte pro- *ML (auct.)*	Nomen errori provincia Frigia dedit quia inuentores eius ibi extiterunt ibique vixerunt et nunc etiam in eisdem partibus populos habent. adventum spiritus sancti a domino promissum in se potius quam in apostolis fuisse adserunt. secundas nuptias pro fornicationibus habent et ideo dicunt eas permisisse apostolum Paulum, quia ex parte sciebat et *CAL*	*Aug. haer.* 26

M C A (677 *ante* 676). *L V* (681. 682. 678. 683. 684. 685).

675 iiii] *sic etiam Vict.*, iii *Cass.* quadato *C* 676, 1 episcopus *L*, eps *MA* suscepit *C* 677 apr (ui *ins. C*) et paulo] *bis, et ante 676 (hic in cod. del.) et ante 678 (hic in cod. additum) L* 678, 1 theofilus anthiocinus *(om. rel.; cf. ad c. 683) V* antiochiae] anthiociae ecclesiae *C* ui *om. CA* ord. ep. *C* 2 plurima ingenii op.] ingenio pl. op. *C*, ingenii pl. *(om.* opera) *A* expectant *C* 679 apollinaris *C* 681, 1 siue ... decimo *om. V* 2 concordia *V* 682, 1 ant. imperatori (-re *A*) mel. asianus ep.] mel. asinus ep. ant. imp. *V* apologiticum *V*, apolegeticum *A*r 2 pro chr. tradidit] dedit *V* 683. 684 *cum c. 678 sic epitomavit V:* theofilus anthiocinus apollinaris hierapolim dionis corinorum et pynetus gnosiae urbis episcopus claruerunt 683, 1 ins. hab. eod. temp. dion. ep. *om. M* hierapolitanus *L*, hierapoli *(vide supra) V* habebatur *CAL* 684, 2 et pin.] epynitus *C* 685 *cum c. 688. 690 sic epitomavit V:* catafrigarum herese orta tatianus quoque hereticus sed et bardesanes existunt 1 hac] haec *C* speudoprophetie *C* 2 et (et *om. L*ed) prisca maximillaque] *ML*s, priscilla et maximilla quae *A*, depriscillam maximilla quae *C*

686, 5 quod *om. L* paraclytus *M* 7 aduenisse *L* 11 sciebat et ex parte *om. L* prophetaba*t *M*

686, 1 erroris *C* 3 ibi] illic primitus *L*s *coniectura*, *om. A* 5 habens *C* aduentus *A* 7 apostolos *L* 10 permissum *C* 11 et] ut *C*

phetabat. nec adhuc erat doctrina perfecta, quam per Montanum et Priscam ac Maximillam sanctus spiritus revelarit. hi perhibentur sacramenta habere funesta de anniculi infantis sanguine, quem crebris conpunctionibus de toto corpore eius extorserint et farina vinoque miscuerint.

ex parte prophetabat: nondum enim venerat quod perfectum est. hoc autem perfectum in Montanum et in eius prophetissas venisse delirant. sacrificia perhibentur habere funesta: nam de infantis anniculi sanguine, quem de toto eius corpore minutis punctorum vulneribus extorquent, quasi eucharistiam suam conficere perhibentur miscentes eum farinae panemque inde facientes. qui puer si mortuus fuerit, pro martyre habetur, si autem vixerit, pro maximo sacerdote.

687 CXLIV

Severo et Herenniano — a. 171

688 Titianus hereticus agnoscitur, a quo Encratitae. — *Hier.* 2188

689 Titiani a quodam Titiano appellati idem sunt qui et Encratitae. nuptias damnant paresque eas fornicationi et omni turpitudini esse definiunt nec recipiunt in consortium suum vel marem vel feminam coniugio utentem. prolationes quasdem saeculorum de fabulis Valentini secuntur. saluti primi hominis contradicunt. — *MCL (auct.)*

quorum dogma est non admittere ad communionem suam nisi continentes et eos, qui saeculo ita renuntiaverint, ut propria nulla possideant. — *CAL* — *Aug. haer.* 25

690 Bardesanes alterius hereseos princeps innotescit. — *Hier.* 2188

691 Bardesanes, a quo Bardesanitae, cum aliquamdiu in fide Christi probabilis fuerit, postea in Valentini transivit errores, quamvis non omnia ipsius sit secutus. — *MCL (auct.)*

Bardesanes quoque alterius auctor erroris eodem tempore innotuit, in Valentini haeresim ex parte prolapsus. — *ACL* — *Aug. haer.* 35

M C A L V (688. 690).

686, 15 sp. sanct. reuelauit *L* 16 hii *M* et f. u. q. miscuerunt *in marg. add. M*[2]

686, 15 uenissent *C* delirant] delira sit *C*[a] deliberant *A* 22 farinae] cum farinae *C* 24 habetur *om. A*[u]*L*

688. 698 *de V vid. ad c. 685* 688 titianus (tatianus *C*: titianus *Hieronymi cod. F*, tatianus *eiusdem codd. reliqui*) hereticus agnoscitur a quo encratitae (encratiae *C*) *MCA*, tatianus haereticus a quo appellati (appellati *ins. L*[s]) encratitae *L*

689 *sic MC (suo loco) L (auct.)* 1 titiani a (titiana *C*) quodam titiano (tito *C*) appellati idem (apellat fidem *C*) encratitae *MC*, *om. L (auct.; vide supra)* 3 ea fornicatione *C* turpitudine *M* 6 suum *om. LC* matrem *C* 7 uteutes *C* 9 ualentinis *C* sequuntur *L*

689 *sic C (post c. 691 secutus) AL (text.)*

690. 691 *de V vid. ad c. 685* 690 principes *M*

691 *sic MC (suo loco) L (auct.)* 1 bardesenes a quo bardesanitae *M*, a quo bardesanitate bardesanes *C* 3 fuit *M*[a]

691 *sic C (post possideant c. 689) AL (text.)* 1 bardesanes *CA*[r(b)]*L*, bardasenes *A*[r(a)tu] 4 heresi *A* ex parte] in partem *C*

692 CXLV
Orfito et Maximo. — a. 172
693 CXLVI
Severo II et Pompeiano. — a. 173
694 In regione Quadorum exercitui Antonini imperatoris siti oppresso pluvia divinitus missa est, cum e contrario Germanos et Sarmatas fulmina persequerentur et plurimos eorum interficerent. extant litterae M. Aureli gravissimi imperatoris, quibus illam Germanicam sitim Christianorum militum precatione imbre praestito discussam contestatur. — *Hier.* 2189
695 CXLVII
Gallo et Flacco. — a. 174
696 CXLVIII
Pisone et Iuliano. — a. 175
697 CXLIX
Pollione et Apro. — a. 176
698 Romae XII episcopatum suscipit Eleutherius ann. XV. — *Hier.* 2193 *om.* L^{ed}
699 Antiochiae VII Maximus episcopus ordinatur. — *Hier.* 2193 *om.* L^{ed}
700 CL
Commodo et Quintillo. — a. 177
701 Antoninus Commodum filium suum consortem regni facit. — *Hier.* 2193
702 CLI
Orfito et Rufo. — a. 178
703 Antoninus cum filio de hostibus triumphavit, quos per triennium, apud Carnuntum habens stativa castra, vastaverat. — *Hier.* 2193
704 CLII
Commodo II et Vero II. — a. 179
705 Alexandriae X ordinatur episcopus Iulianus. — *Hier.* 2195
706 Antoninus in Pannonia morbo periit. — *Hier.* 2195
707 Commodus XV regnavit per annos XIII. — *Hier.* 2196
708 CLIII
Praesente et Gordiano. — a. 180
709 CLIV
Commodo III et Byrro. — a. 181

M C A L V (694. 701. 703. 706. 707).

692 orfino *C* 693 ii] *MCL*^{s} *cum Vict. et Cass.*, *om. AL* 694,1 quandorum *A*, quadrorum *V* exercitu *AL* 2 pluuiam *V* diuitus *C* cum] quae A^s e contrario] egrio *V*, eo commisso C^1 germanus et *V*, germano sed *C* 3 persequentur *C* 4 aureli] antonini *V* 5 imperatoris] imperii *V*, impi A^r, impr A^s sitim] in *V* 6 precatione imbre praestito] ML^s, precationi imbre concesso *AL*, predicationi imbrae concesso uel praestito *C*, praecationibus adimplere concessit ut *(sic) V* discussam contestatur] discussa praetestari *C*, ad (*voluit* ait) extinctam *V* 696 pissone *C* 697 pilione A^{rsu}, pilone A^t 698 duo x episcopus fuit leuterius sedit annis xui *C* suscepit *A* 699 maximus (maximinus L^s) ep.] ep. maximus *C* 700 comodo *M* 701 commodi filii sui *C* 703,1 antoninus (-no *C*) cum filio] cum quo *V* quos *om. A* 2 carrunt *(sic) V* habens *(om. C)* stat. castra] st. c. h. *M* 704 uero ii] uero *A* 706 pannoniam cecus C^a, pannoniam morbo C^b perit A^{rs} 707 regnauit *om. V* per annos] *MC*, ann. *AL* 708 gordiano *om. L* 709 commodo iii (ii *A* et *om. L* byrro] CL^s *cum Vict. et Cass.*, hyrro *M*, burro *L*, uero ii *A*

710 Hireneus Lugdunensis episcopus insignis habetur. *Hier.* 2200
711 Commodus Septembrem mensem nomine suo appellavit. *Hier.* 2198
712 CLV
Mamertino et Rufo. a. 182
713 Thermae Commodianae Romae factae. *Hier.* 2199
714 CLVI
Commodo IIII et Victorino. a. 183
715 Hierosolimis XXVI ordinatur episcopus Maximus. post quem XXVII Antoninus, XXVIII Valens, XXVIIII Dulichianus, XXX Narcissus, XXXI Dius, XXXII Germanio, XXXIII Gordius, XXXIIII alius Narcissus. *Hier.* 2201
716 CLVII
Marullo et Aeliano. a. 184
717 CLVIII
Materno et Bradua. a. 185
718 CLIX
Commodo V et Glabrione. a. 186
719 CLX
Crispino et Aeliano. a. 187
720 CLXI
Fusciano et Silano. a. 188
721 Alexandriae XI constituitur episcopus Demetrius ann. XLIII. *Hier.* 2205
722 Commodus colossi capite sublato suae imaginis caput iussit inponi. *Hier.* 2205
723 Serapion Antiochiae VIII episcopus [726 A^{stu}] ordinatur. *Hier.* 2206
724 CLXII
Duobus Silanis. a. 189
725 CLXIII
Commodo VI et Septimiano. a. 190
726 Commodus multos nobilium interficit. *Hier.* 2207 *om.* A^{r}
727 CLXIV
Aproniano et Bradua. a. 191
728 CLXV
Commodo VII et Pertinace. a. 192
729 Commodus strangulatur in domo Vestiliani. *Hier.* 2208

M (711. 710. 712—725. 727—729. 726). *C* (710—725. 726 *r.* 727—729). *A* (711 *in textu*). *L* (727 *ante* 726). *V* (710. 722. 729).

710 hireneus] MA^{t}, hereneus *V*, ireneus *C*, hyereneus A^{rs}, irenaeus *L* lugd. ep.] episcopus lugd. ep. *M* ins. habebatur *A*, claruit *V* 711, 1 hoc tempore *praem.* *M* mense *C* nomini suo *M*, nomen suum *C* 715, 1 xxuii] xxii *L* maximus] mormius *L* 2 dulichianus] ML^{s}, dulchianus *A*, dulcianus *C*, dachianus *L* 3 xxxi dius (xxxi et diuus A^{st}, xxxi et diuius A^{u}, xxxi et diuisus A^{r}) xxxii germanio xxxiii gordius (xxxiii et gordianus *A*, *om.* *L ed.*) *om.* M^{1} 4 alius *om.* *C* narcirsus *M*, narchissus *C* 716 marulio *C* heliano *AL* gabrione *Vict.*, gabrio *Cass.* 719 heliano *AL* 720 fussiano *C* 721 alexandrinae A^{rs}, alecxandrine ecclesie A^{t} xi *C*, *om.* *MAL* demetrianus *AL* ann.] sedit ann. *C* xliii] *AL* (*ed.*) *cum Hier.*, lxiii CM^{b}, lxiiii M^{a}, lxii L^{s} 722, 1 colossi] colus sibi A^{r}, culussibi A^{stu} 723 serapion *A* ep. uiii *CAL* 724 silanus *CM* 726 hoc tempore *praem.* *M* interfecit *CM* 728 uii] septies *M*, uiii *C* 729 strangylatus *C*, stranguilatur *V*

730 Helvius Pertinax XVI regnavit menses sex. *Hier.* 2209

731 Qui cum maior septuagenario praefecturam urbis ageret, ex senatus consulto imperare iussus est. *Hier.* 2209

732 Romae episcopatum suscipit XIII Victor ann. XII, cuius mediocria de religione extant volumina. *Hier.* 2209

733 Pertinax obsecrante senatu, ut uxorem suam Augustam et filium suum Caesarem faceret, contradixit, sufficere testatus, quod ipse regnaret invitus. *Hier.* 2209

734 Pertinax occiditur in Palatio scelere Iuliani iuris periti, quem postea Severus apud Mulvium pontem interfecit. *Hier.* 2209

735 Severus XVII regnavit annis decem et octo. *Hier.* 2210

736 qui ortus provincia Tripolitana oppido Lepti solus ex Africa usque in praesentem diem Romanus imperator fuit et in honorem Pertinacis Pertinacem se cognominari iussit. *Hier.* 2210

737 CLXVI
Falcone et Claro. a. 193

738 CLXVII
Severo et Albino. a. 194

739 CLXVIII
Tertullo et Clemente. a. 195

740 CLXIX
Dextro et Prisco. a. 196

741 Clemens Alexandrinae ecclesiae presbyter et Pantenus stoicus philosophus in disputatione dogmatis nostri disertissimi habentur. *Hier.* 2210

742 CLXX
Laterano et Rufino. a. 197

743 Narcissus Hierosolimarum episcopus et Theofilus Caesariensis, Polycarpus quoque et Bacchylus Asianae provinciae episcopi haec [750 *A*] tempora inlustraverunt. *Hier.* 2211

744 CLXXI
Saturnino et Gallo. a. 198

M C (730—743. 750*r*- 744). *A L V* (730. 731. 733—736. 741. 743).

730 helbius *CA*, helius *M*[2] xui] xu *A*[r], xui ann. xui *V* regnat *M*, *om.* *V* 731, 1 maiore septuaginario *V* 2 impera...re *M* 732, 1 susceptit xiii *AL*, xiii suscepit *C* ann.] sedit ann. *C* xii] x *Hier.* 2 mediocria] *MCL*[s] *cum Hier.*, non med. *AL* 733, 1 pertinax] qui *V* obsecrante *C* ux augustus (*om.* suam) *V* 2 contra] qui *V* testatur *M* 3 inuitus pertinax] qui inuitus *V* 734, 1 pal. iurisperiti se. iul. iurisperiti *A*[r] quem p. s. apud muluium pontem (apud bulbium p. *M*, ad pontem muluium *C*[b]*A*, ad pontem miluium *L*[s], ad montem m. *C*[a]) int. *om.* *V* 735 regnauit *om.* *V* decem et octo] xuii *A*[rs] 736, 1 qui ortus *om.* *V* prouincia tripolitana] *MCA*, prouinciae tripolitanae *L*, ex prou. trip. *V* lepti] lepa *A* 2 romanus imperator] *V cum Hier.*, romanis imperator *MCA*[rs], romanis imperatoribus *A*[tu], ex romanis imperatoribus *L* 3 honore *V* 737 fachone *A* 741, 1 alexandrinae eccl.] alexandriae eccl. *C*, alexandrinus *V* pantenus *ML*[s], pantaenus *L*, panthenus *C*, phantenus *A*, phantinus *V* 2 phylophus *M* in disp. d. nostri (nostris *C*) dis. hab.] claruerunt *V* 743, 1 in ecclesia narcissus hyerosolymitanus theophilus caesariensis policarpus bacilus asianae prouinciae inlustres erant *V* hierosolimorum *CAL* et pheophilus *A*[r](a), et theofilius *M*[a], etheophilus *C* 2 baclilus *A*[rs], cachilus *C*, bachilus *L*[s] episcopus] episcopi *CL*[s] *cum Hier.*, episcopus *rel.*

745 CLXXII

Anulino [749 *A*] et Frontone. a. 199

746 CLXXIII

Severo II et Victorino. a. 200

747 CLXXIV

Fabiano et Muciano. a. 201

748 CLXXV

Severo III et Antonino. a. 202

749 Bellum Iudaicum et Samariticum. *Hier.* 2213 *om.* A^{u}

750 Severus de nominibus gentium subactarum Parthicus Arabicus Azabenicus cognominatus est. *Hier.* 2214 *om.* A^{u}

751 Quaestione orta in Asia inter episcopos, an secundum legem Moysi XIIII mensis primi pascha observandum esset, Victor Romanae urbis episcopus et Narcissus Hierosolimarum, Polycrates quoque et Hireneus et Bacchylus plurimique ecclesiarum pastores, quid eis probabile visum fuerit, litteris ediderunt, quarum memoria ad nos usque perdurat. *Hier.* 2212

752 CLXXVI

Geta et Plautiano. a. 203

753 CLXXVII

Chilone et Libone. a. 204

754 Romae XIIII fuit episcopus Zephyrinus ann. XIIII. *Hier.* 2217

755 Quinta persecutio. persecutione Christianis facta Leonides Origenis pater gloriosa martyrii morte translatus est. *Hier.* 2218

756 Alexander quoque ob confessionem dominici nominis clarus extitit. *Hier.* 2220

757 Qua tempestate Perpetua et Felicitas pro Christo passae sunt non. Mart. apud Carthaginem Africae [762 *A*] in castris bestiis deputatae. *Cons. Ital. p. 287*

758 CLXXVIII

Antonino II et Geta II. a. 205

759 CLXXIX

Albino et Aeliano. a. 206

760 CLXXX

Apro et Maximo. a. 207

M C (750*r*. 744—748. 749*r*. 751—760). *A L V* (751. 755. 756. 757).

745 fronte *C* 746 seuero ii] seuerino *A* 747 fauiano *A* 749 hoc tempore *praem.* ML^{s} iudicum est mareticum *C* 750, 1 et *praem.* ML^{s} 2 azabenicus] *MC*, azamenicus *A*, adiabenicus L^{s} cognominatus] $MCL^{s}A$, appellatus L^{ed} 751 1 in asia . . . ecclesiarum pastores] de luna pasca uictor papa et ss pastores *V* 2 moysis *L* lun. *super* xiiii A^{r} 3 episcopos *C* hierosolimarum *C*, hyerosolimorum *MAL* 4 bacchilus *M*, bachylus L^{s}, bachilus AL^{ed}, bacilus *C* 5 probanile *V*, probabiles *C* 6 quorum L^{ed} memoriam *C* perduret *C* 753 cilone *C*, cholino *A* 754 romane ecclesiae *C* fit ep. *CA*, ep. fit *L* ann.] sedit ann. *C* 755, 1 quinta persecutio] *M (litt. rubr.) C (mg.) A (mg.) L*, *om. V* christianis *om. V* 755, 2 origenis pater . . . 756 extitit] post autem origen. *(sic)* et alexander martyres facti *V* 756, 1 dominiti *C* 757 et in cartagine perp. et fel. nono martyrio bestiis deputate *V* 1 felicitate *C* passi *C* 2 non. mar. *A*, non. martias *M*, nonas martias *C*, nonis martii *L*, nono martyrio *(vide supra) V* karthagine *C* 3 besteis *M* 738 getta *C*, zeta A^{rt}, teta A^{s} ii *om.* AL^{ed} 759 keliano *C*

761	CLXXXI	
	Antonino III et Geta III.	a. 208
762	Clemens multa conscribit.	
763	Clodio Albino, qui se in Gallia Caesarem fecerat, interfecto Lugduni Severus ad Brittanos transfretavit, ubi, ut receptas provincias ab incursione barbarica faceret tutiores, fossam et aggerem per CXXXII milia passuum a mari ad mare deduxit.	*Hier.* 2221
764	et non multo post intra Brittanias Eburaci moritur.	*Hier.* 2225
765	CLXXXII	
	Pompeiano et Avito.	a. 209
766	CLXXXIII	
	Faustino et Rufino.	a. 210
767	Antoninus cognomento Caracalla Severi filius XVIII regnavit ann. VI.	*Hier.* 2227
768	CLXXXIV	
	Gentiano et Basso.	a. 211
769	CLXXXV	
	Duobus Aspris.	a. 212
770	Antiochiae VIIII episcopus constituitur Asclepiades.	*Hier.* 2227
771	Hierosolimae vero XXXV Alexander adhuc vivente Narcisso et cum eo pariter ecclesiam regit.	*Hier.* 2228
772	CLXXXVI	
	Antonino IIII et Balbino.	a. 213
773	CLXXXVII	
	Messala et Sabino.	a. 214
774	CLXXXVIII	
	Laeto et Cereale.	a. 215
775	CLXXXIX	
	Sabino II et Venusto.	a. 216 (cf. a. 240)
776	Antoninus Romae thermas sui nominis aedificavit.	*Hier.* 2231
777	Antoninus interficitur inter Edessam et Charras anno aetatis suae XLIIII.	*Hier.* 2233
778	Macrinus XVIIII regnavit ann. uno.	*Hier.* 2234
779	CXC	
	Praesente et Extricato.	a. 217
780	Macrinus occiditur in Archelaide.	*Hier.* 2234 *om. M*
781	Antiochiae decimus ordinatur Philetus.	*Hier.* 2234
782	M. Aurelius Antoninus XX regnavit annos IIII.	*Hier.* 2235

MC (761. 762 *m.* 763—775. 776 *r.* 777—782). *A* (779. 781—784. 780). *L* (762. 761. 763—775. 777—779. 781—784. 780. 776). *V* (764. 767. 777. 778. 780. 782).

761 ant. iii] ant. *A* getta *C*, zeta *A* iii] ii *A*r 762 hoc tempore *praem. M* conscripsit *C* 763, 2 brittandos *C*, brittannos (an *in litura*) *M* tranfretauit *MC* 4 ad mare] a mare *C* 764 et non multo post] seuerus imp. *V* eboraci *AL*, euoraci *C* 766 ruffino *C* 767, 2 reg *M* uii] ui *Hier. codd. praeter F* 768 gentiliano *C* 769 asperis *A* 771, 1 hierosolymis *L*s 2 narchisso *C* *ad* 772 (773 *L*) finis cicly secundi et initium tercii *AL*, finit cicli ii inc initium tertii *C* 775 sauino *A*r, sano *C* benusto *A*ts 776 hoc tempore *praem. M* antonius *M* 777, 1 edassam *M*1, edessa *C* 2 xliii *AL* 778 regnat *AL*, reg *M* 780 in *om. C* archelaide] *AL*, chelaide *C*, ardi zaide *V* 782 regnat *MC* iiii] *C*, iii *MAL*

783 CXCI
Antonino et Advento. a. 218
784 Romae episcopatum suscipit XV Callistus ann. V. *Hier.* 2236
785 CXCII
Antonino II et Sacerdote. a. 219
786 CXCIII
Antonino III et Comazonte. a. 220
787 CXCIV
Grato et Seleuco. a. 221
788 Antoninus Romae tumultu militari occiditur. *Hier.* 2238
789 Alexander Mameae filius XXI regnavit ann. XIII. *Hier.* 2239
790 CXCV
imp. Alexandro. a. 222
791 Alexander Xersen regem Persarum gloriose vicit. *Hier.* 2239
792 CXCVI
Maximo et Aeliano. a. 223
793 CXCVII
Iuliano et Crispino. a. 224
794 Romae XVI episcopus creatur Urbanus ann. VIIII. *Hier.* 2241
795 Sabellius hoc tempore fuit. *Prosp.* *om. CAL*
796 His temporibus Sabellius fuisse perhibetur, a quo Sabelliana heresis nominatur. cuius hic error est, ut in trinitate divina, quem nominat patrem, eundem filium, eundem adserat spiritum sanctum. unde impietatis istius sectatores merito etiam patripassiani vocantur, quia hoc sentientes passionem domini nostri Iesu Christi, quam pro humani generis salute suscepit, patri convincuntur adscribere. *Aug. haer. 41* *om. CAL*
797 Ulpianus iuris consultus insignis habetur. *Hier.* 2242
788 CXCVIII
[797 *A*] Fusco et Dextro. a. 225
799 [Thermae Alexandrinae Romae aedificatae.] *Hier.* 2243 *om. MC*
800 CXCIX
Alexandro II et Marcello. a. 226
801 CC
Anniano et Maximo. a. ?
802 CCI
Albino et Maximo. a. 227

M (797 *in textu*). *C* (783—794. 797 *m*. 798. 800—802). *A L* (783. 784. 780. 776. 785—794. 797—802). *V* (788. 789. 791).

784 suscepit xu *AL*, xu suscepit *C* callistus] *A*[s]*L*, calistus *MC*, calixtus *A*[rt] ann.] sedit ann. *C* u] *M cum Hier.*, ui *CAL* 787 grato et seleuco grato *C* 788 antonino *C*, *om. V* tumultum *M*[a]*C* militum *V* 789 mameae] *M*, mamae *CAV*, mammaeae *L* reguat *C*, rēg *M* xiii] xii *AV* 790 imp. al.] *MCA*, sumpto nomine ab imp. al. *L*[s] 791 alexander *om. V* xersen] *MC*[a]*A*[rst]*V*, xersem *A*[u], xerxem *L*[ed], artharxersen *C*[b] uincit *L* 794 creatur] ordinatur *C* ann.] sedit ann. *C* uiiii] uiii *A*[r], xix *L*[s] 796 *praeter M habet in auct. L* 1 a quo s. h. nominatur *om. L* 4 sectatores] impostores *L* 5 patropassiani *L* quia] qui *L* 7 suscepit] pertulit *L* couvincantur *L* 797 consultus] conditor *CA*[u] 799 *habent soli A*[u]*L (hoc loco) A*[rst] *(ad c. 816)* alexandrianae *A*[tu] 800. 801 marcello anniano (aniano *A*[u]*L*) et *om. C*

803 Geminus presbyter Antiochenus et Hippolytus et Beryllus episcopus Arabiae et Bostrenus clari scriptores habentur. — *Hier.* 2244

804 Antiochiae XI fit episcopus Zebennus. — *Hier.* 2245

805 CCII

Modesto et Probo. — a. 228

806 Alexandrinae ecclesiae XII praeest episcopus Heracles. — *Hier.* 2247

807 Hoc tempore Origenes Alexandriae clarus videbatur. — *Hier.* 2246

808 Hic est Origenes qui per multam eloquii facultatem perversa quaedam est conatus adstruere, condens libros quorum est titulus peri archon. in quibus praeter multa sanae doctrinae adversa etiam de commutatione hoc totius rationalis creaturae adserit, quod non solum impiorum hominum animae, sed ipse quoque diabolus longa purificatione revocatus rediturus sit in suae originis dignitatem, succedentibus sibi semper revolutionibus de bonis ad mala et de malis ad bona, quia haec alternatio non possit non esse perpetua, ut vicissim et de beatis miseri et de miseris beati. — *cf. August. de c. d. 11, 23* — *om. AL*

809 CCIII

Alexandro III et Dione. — a. 229

810 CCIIII

Grato et Seleuco. — a. 221

811 CCV

Pompeiano et Feliciano. — a. 231

812 CCVI

Lupo et Maximo. — a. 232

813 Romae XVII episcopatum suscipit Pontianus annis V. — *Hier.* 2250

814 Alexander apud Mogontiacum tumultu militari occiditur. — *Hier.* 2251

815 CCVII

Maximo et Paterno. — a. 233

816 [799 *A*] Maximinus XXII regnavit annis tribus. — *Hier.* 2252

817 CCVIII

Maximo II et Urbano. — a. 234

818 CCIX

Severo et Quintiano. — a. 235

MCALV (803. 807. 814. 816).

803, 1 ant. et *om. V* yppolitus *V*, tippolitus *M*, ypolitus *C* et *om. V* nerullus *C* 2 arabiae et bostrinus *V*, arabius et bostrinus (bostrinos *A*, bostrenus *L*s, nostrinus *C*) *MCAL*s, arabiae bostrenus *L*cd *Hier.* cl. scr. hab.] et praecipuae origenis clari habentur *V* 804 ep. fit *A*u*L* zebennus] *L*s *cum Hier.*, zebennius *M*, zebenus *L*cd, zenus *C*, bezennus *A*rs, bizenus *A*t 806 eraclas *M*a, heraclus *A*, eracles *C* 807 *de V vide ad c. 803* origenis alexandrinae *C* uidebatur *om. C* 808, 1 hic est origenes] hic *L (auct.)*, *om. C* multa elequii *(sic)* facultates peruersae *C* 3 peri archon] *M*, periarcon *C*, περὶ ἀρχῶν *L* sanae] sacrae *L* 4 de comm. hoc] hoc de comm. *C* totus *C* 6 longam purificationem *C* revocatus] renovatus *C*, reuocandus *L* rediturus *om. L* 10 alternatio] uatio *C* ut uicissimi et] et uicissim ut *L* 11 de beatis miseri et de miseris beati] *M*, de miseris beati et de beatis miseri *L*, de beatis miseri sint et miseri sint beati *C* 809 iii] iiii *C*a et dione *om. C* 810 seleucio *M* 813 eps (= episcopus) *M* suscepit *CAL* ann.] sedit ann. *C* 814 mogontiacum] *MCA*stu*L*, maguntiam *A*r 815 paterno] materio *C* 816 maximus *CA* regnauit] *A*r, regnaui *C*, regnat *MA*u*L*

819 CCX
Maximino et Africano. — a. 236
820 Sexta persecutio. Maximinus adversum ecclesiarum sacerdotes persecutionem movet. — *Hier.* 2253
821 Maximinus Aquileiae a Pupieno occiditur. — *Hier.* 2254
822 Gordianus XXIII regnavit ann. VI. — *Hier.* 2255
823 CCXI
Perpetuo et Corneliano. — a. 237
824 Romae XVIIII fit episcopus Anteros, post cuius unum mensem XVIII constituitur Fabianus ann. XIII. — *Hier.* 2255
825 CCXII
Pio et Proculo. — a. 238
826 CCXIII
Gordiano et Aviola. — a. 239
827 CCXIV
Sabino et Venusto. — a. 240
828 CCXV
Gordiano II et Pompeiano. — a. 241
829 CCXVI
Attico et Praetextato. — a. 242
830 Gordianus cum Parthorum natione superata victor reverteretur ad patriam, fraude Philippi praefecti praetorio haud longe a Romano solo interfectus est. — *Hier.* 2257
831 Philippus XXIIII regnavit ann. VII. — *Hier.* 2261
832 CCXVII
Arriano et Papo. — a. 243
833 Philippus Philippum filium suum consortem regni facit primusque omnium ex Romanis imperatoribus Christianus fuit. — *Hier.* 2261
834 CCXVIII
Peregrino et Aemiliano. — a. 244
835 CCXIX
Philippo et Titiano. — a. 245 — *om.* A^uL
836 CCXX
Praesente et Albino. — a. 246
837 CCXXI
Philippo II et Philippo. — a. 247

MCALV (820. 821. 822. 830. 831. 833. 837).

819 maximino] ML^s *cum Cass.*, maximo iii *C*, maximo *A*, maximiano *vel* maximo *codd. Vict.* 820, 1 sexta pers. *M (litt. rubris) et in marg. CA*, *om. V* maximinus *et om. V* aduersus L^s, ad *V* 2 persecutionem] *CALV cum Hier.*, persecutiones *M* monit *C* 821 maximinus *om. V* aquilegiae *AL*, aquin *(sp. vac. trium litt.)* iae *V* pupennio *A*, pupienio *V* 822 regnavit] VA^uL, regnat *M et sic vel per comp. rel.* 824, 1 antheros *M*, antherus *CA*, anterus *L* 2 const. xuiiii *C* ann.] sedit ann. *C* 829 pretestato M^1 830, 1 gordianus *om. V* natione] gente *V* reuerteretur] MA^r, reuertetur *C*, reuertitur A^uL, rediret *V* 2 praefecti (prefecto M^a) praetorio (pretorii M^2)] praesens praesenti *V* haud] haut M^b, aut M^aV, auta *C* 831 xxiii *C* regnat *M* 832 arriano] CA^{rs}, ariano $A^{tu}L$, apriano *M* pappo *L* 833, 1 philippus *om. V* fecit *C* 2 primisque M^1, primus (*om.* que) *ALV* imperatoribus *om. in sp. vac. sex litt., addens in margine* impb; *V* 834 aemiliano] auiola *A*

838 Regnantibus Philippis millesimus Romanae urbis annus expletur. *Hier.* 2262

839 CCXXII
Philippo III et Philippo II. a. 248

840 CCXXIII
Aemiliano et Aquilino. a. 249

841 Philippus urbem nominis sui in Thracia construxit. *Hier.* 2264 *om.* A^{rs}

842 Alexandriae XIII ordinatur episcopus Dionysius. *Hier.* 2265

843 Philippus senior Veronae, Romae iunior occiditur. *Hier.* 2267

844 Decius XXV regnavit ann. uno m. III. *Hier.* 2268

845 CCXXIV
Decio et Grato. a. 250

846 CCXXV
Decio II et Rustico. a. 251

847 Septima persecutio. Decius cum Philippos patrem et filium interfecisset, ob odium eorum persecutionem in Christianos movet. *Hier.* 2268

848 Antonius monachus nascitur. *Hier.* 2268 *om.* A^{rs}

849 Alexandro Hierosolimarum episcopo ob martyrium interfecto apud Caesaream Palestinae et Antiochiae Babyla eadem gloria occiso Mazabanus et Fabius episcopi constituuntur. *Hier.* 2268

850 Decius cum filio in Abito occiditur. *Hier.* 2268

851 Gallus et Volusianus Galli filius XXVI regnaverunt ann. II m. IIII. *Hier.* 2269

852 Romanae ecclesiae episcopatum post Fabiani gloriosam mortem XX suscepit Cornelius ann. II, qui post biennium eodem martyrio coronatur. *Hier.* 2269

853 CCXXVI
Gallo et Volusiano. a. 252

854 CCXXVII
Volusiano II et Maximo. a. 253

855 Novatus presbyter Cypriani Romam veniens Novatianum et ceteros confessores sibi sociat eo quod Cornelius paenitentes apostatas recepisset. *Hier.* 2269

M (848 *in textu*). *C* (838—840. 841 *m.* 842—846. 848 *r.* 847. 849—855). *A L* (841 *post* 838). *V* (838. 843. 844. 847. 849. 848. 846. 850. 851. 855).

838 *inter* philippo *et* regnantibus *ins.* ccxx ab urbe condita mille anni (*haec* ab — anni *minio*) *C*, *ad c.* 838 *in margine* ab urbe condita anni mccxx *A* (CCXX *ad annos passionis pertinet*) 1 regn. philippis (philippus *C*) *om. V* millensimus M^{a}, millesibus *C*, millesimum *V* annis *M*, anno *CV* explentur *C*, expletum *V* 840 aquilone *A* 841 hoc tempore *praem. M* sui nominis *L* in tratia *C*, in thrachiam *M*, inter achaia (achaiam A^{t}) A^{tu}, in achaia *L* construxit] *M cum Hier.*, adstruxit *C*, constituit A^{tu}, condidit *L* 844 regnat $MA^{u}L$ mens.] et mens. *AL* 846 *post* rustico *ins.* consulibus *V* 847, 1 sept. pers. *M litt. rubris, in marg. CA, om. V* decius] qui *V* philippo *C* 2 ob odium] obdium *C* pers. in chr. mouet (mouit *C*)] chr. persequitur *V* 848 eodem tempore *praem. C* 849, 1 eodem tempore *praem. (in textu) M* alexandrinus et hierosolymitanus episcopi et anthiociae babylam martyres facti (*rel. om.*) *V* hierosolimorum *AL* episcopo] ep̄s *MC* 2 babilla *A*, babylonia *C* mazabanus] *MA*, marzabanus *C*, mazabanes L^{s}, mazabamus L^{ed} 3 et fab. ep. const.] episcopus et fab. constituitur *A* 850 abito] *C*, abyto *M*, absto *AV*, abritto quae est civitas mysiae L^{s}; Abrito *Hier.* 851, 1 galli fil.] fil. eius *V* xxu *C* reḡ *vel* regū *MA*, regnavit *VCL* ii] $MCVL^{s}$ *cum Hier.*, iii *AL* 2 mens.] et mens. *AL* 852, 2 suscipit *L* 3 coronatur] constituitur *A* 855, 1 roma *V* 2 *post* confessores *tres fere versus vacant archetypo eo loco evanido facto in V* 3 suscepisset *A*

856 Novatum sectantes Novatiani *ML (auct.)* appellantur: ipsi autem se catharos vocari volunt propter munditiam, quam sibi superbissime adrogant. secundas nuptias non admittunt. reconciliationem paenitentibus negant.	Ab hoc heresis Novatianorum sumpsit exordium, qui se propter munditiam, quam sibi superbissime arrogant, catharus appellari volunt, secundas nuptias non admittentes et paenitentiam reconciliationemque abnegantes. *CAL Aug. haer. 38*

857 Antiochiae XIIII constituitur episcopus Demetrianus. *Hier.* 2269

858 Romanae ecclesiae episcopatum tenet XXI Lucius menses VIII. post quem XXII Stefanus ann. III. extant ad utrumque Cypriani epistolae. *Hier.* 2270

859 Gallus et Volusianus adversum Aemilianum res novas in Moesia molientem Roma profecti Interamnae occisi sunt. *Hier.* 2270

860 Aemilianus tertio mense occupatae tyrannidis ex tinctus est. *Hier.* 2270 *om. A*

861 Valerianus et Gallienus XXVII regnaverunt ann. XV. *Hier.* 2271

862 CCXXVIII
Valeriano et Gallieno. a. 254

863 CCXXIX
Valeriano II et Gallieno II. a. 255 *om. L*

864 Cyprianus primum rhetor, deinde presbyter, ad extremum Carthaginensis episcopus martyrio coronatur. *Hier.* 2273

865 CCXXX
Maximo et Glabrione. a. 256

866 Romae XXIII constituitur episcopus Xystus ann. VII. *Hier.* 2271

867 Octava persecutio. Valerianus in Christianos persecutione commota a rege Persarum Sapore capitur ibique servitute misera consenescit. *Hier.* 2274

868 CCXXXI
Valeriano III et Gallieno III. a. 257

869 Valeriano in Persas ducto Gallienus nostris pacem reddidit. *Hier.* 2276

870 CCXXXII
Tusco et Basso. a. 258

871 Antiochiae XV ordinatur episcopus Paulus Samosatenus. *Hier.* 2277

872 CCXXXIII
Aemiliano et Basso. a. 259

MC (856–867 [*ad* mouet]. 868. 867 [*reliqua*]. 869–872). *A* (*ut C*). *L* (856—862. 864–867 [*ad* movet]. 868. 867 [*reliqua*]. 870. 869. 871. 872). *V* (861. 864. 867).

856, 2 catharos *M*

856, 1 ab] ad $A^{r(a),tu}$ hoc] ho *C* 3 munditiem *L* 4 superuissimae *C* abrogant *C* chaturus CA^{stu}, chataros $A^{r(b)}$, cataros $A^{r(a)}L^{s}$ 6 non adm.] denegantes *L* et] ad *AL* 7 reconciliationemque *om. AL* abnegantes] denegantes $A^{rs}L^{s}$, non denegantes A^{u}, non admittentes L^{ed}

858, 1 xx mus tenet *C* 2 xxii] xii M^{1} exitant *C* 859, 1 uolusianus] ualerianus *A* adversus L^{s} 2 moesiam *C* romam *A* 861 xxuii] xxui *AL* regn A^{rs}, regnaū *C*, regnauit *LV*, regnat MA^{t} 863 gallieno ii] galieno *AL* 864, 1 cyprianus martyr fit *(rel. om.) V* extremum] *CAL cum Hier.*, postremum *M* 2 martyrio *om. C* 865 gabrione *Vict.*, gabrio *Cass.* 866 xistus *A*, xystus *L*, sixtus *CM* ann.] sedit ann. *C* 867, 1 oct. pers. *litt. rubris M*, *in marg. CA*, *om. V* in chr. persecutione (-nem M^{a}) commota] *M cum Hier.*, in chr. persecutionem mouet *CAL*, *om. V* 2 a sapore pers. rege *V*, ualerianus a r. p. sap. *CAL* ibique seruitute (-tem *A*) mis. cons. *om. V* 869 ducto] ducit *M* pacem] praecem *C* reddit *A* 870 basco M^{a} 871 samositanus *C*, samosanus A^{r}

873 CCXXXIV
Saeculare et Donato. a. 260
874 CCXXXV
Gallieno IIII et Gentiano. a. 261
875 Gallieno in omnem lasciviam dissoluto Germani Ravennam usque venerunt. *Hier.* 2277
876 Alamanni vastatis Galliis in Italiam transiere. *Hier.* 2278
877 Grecia Macedonia Pontus et Asia per Gothos depopulatae sunt. *Hier.* 2279
878 Quadi et Sarmatae Pannonias occupaverunt. *Hier.* 2279
879 Germanis Hispanias optinentibus Tarracona expugnata est. *Hier.* 2280
880 Parthi Mesopotamiam tenentes Syriam incursaverunt. *Hier.* 2280
881 CCXXXVI
Gallieno V et Victorino. a. 262
882 CCXXXVII
Albino et Maximo. a. 263
883 Alexandriae XIIII ordinatur episcopus Maximus. *Hier.* 2281
884 Romae vero XXIIII praeficitur episcopus Dionysius ann. XI. *Hier.* 2282
885 CCXXXVIII
Gallieno VI et Saturnino. a. 264
886 CCXXXIX
Valeriano et Lucillo. a. 265
887 Hierosolimarum episcopatum tenet XXXVII Hymeneus. *Hier.* 2283
888 CCXL
Gallieno VII et Sabinillo. a. 266
889 Paulus Samosatenus a cunctorum praedicatione desciscens Artemonis heresim suscitavit, in cuius locum Antiochiae XVI ordinatur episcopus Domnus. *Hier.* 2283
890 Pauliani a Paulo Samosateno appellati Christum adserunt non semper fuisse, sed ei ex Maria dant initium, neque amplius aliquid quam hominem confitentur. *Aug. haer.* 44

891 Haec heresis prius Artemonis fuit, sed efficaciore versutia Paulus in ea optinuit principatum, accedente postea praedicatore Fotino, ut discipuli eorum *MCL (auct.)*

Huius erroris etiam Fotinus adsertor fuit, qui uehementiore studio ut sectatores impietatis huius Fotiniani quam Pauliani dicerentur obtinuit. *AL*

M C (873—889 *init. [vide infra]* 890. 891. 889 *fin.*). *A (ut C)*. *L (ut C)*. *V* (875—880. 889).

875, 1 omnem lasciniam] pinni *(sic)* lascivia *V* dissolutum *C* rauenna *V* 2 aduenerunt *C* 876 gallis *C* italia *C* 877 et *om. V* 878 quadi et *om. V*, quadi *om.* A^{r} 879 spanias *CALV* tarracona (*sic MC*, tarrachona A^{su}, tarraco L^{s}, terra eorum *V*) exp. est (est *om. C*) *om.* A^{r} 880 mesopotamia *C* 881 uictoriano *A* 883 ep. ord. *AL* 884 romanae *M* uero *om. AL* 887 hierosolymorum $A^{u}L$ ep. tenet] episcopus est *C* hymineus *C* 888 uii *om. CA* 889, 1 paulus samastinus hereticus agnoscitur et damnatur *(rel. om.) V* desciscens] ML^{s}, disciscens *C*, desciscit AL^{ed} 2 arthemonis *CA* suscitauit] MCL^{s}, suscitans AL^{ed} in cuius .... domnus] *sic M, contra CAL post c. 891 habent:* anthiochiae in locum pauli xui ordinatur ep. domnus (domninus *C*) 890, 1 pauliani a p. samosetano appellati chr. adserunt *M*, unde paulianiani apellati chr. adserunt *C*, quae asserit chr. *AL* 2 sed ei (dei *C*) ex maria dant initium (in. ex m. d. *C*)] MCL^{s}, sed inicium eius ex quo de maria natus est praedicat AL^{ed} neque a. aliquid (aquid M^{a}) q. h. confitentur] MCL^{s}, nec eum aliquid amplius q. h. putat AL^{ed} 891, 1 arthemonis *C* 2 ursutia *C* 4 accendente *C* *post* photino *ins.* factum 891, 2 uehementiori *A* est *L (auct.)*

Fotiniani quam Pauliani celebrius nuncupentur. hos baptizandos in ecclesia catholica synodus Nicaena constituit. unde credendum est eos regulam baptismi non habere.

892 CCXLI

Paterno et Arcesilao. a. 267

893 CCXLII

Paterno II et Marino. a. 268

894 Claudius XXVIII regnavit ann. uno m. VIIII. *Hier.* 2286

895 CCXLIII

Claudio et Paterno. a. 269 *om. C*

896 Claudius Gothos Illyricum et Macedoniam vastantes superat. ob quae illi in curia clipeus aureus et in Capitolio statua aurea conlocatur. *Hier.* 2286

897 CCXLIV

Antiochiano et Orfito. a. 270

898 Claudius Sirmi moritur. *Hier.* 2287

899 Cuius frater Quintilius Claudius a senatu Augustus appellatus XVII die imperii sui Aquileia occiditur. *Hier.* 2287

900 Aurelianus XXVIIII regnavit ann. V m. VI. *Hier.* 2288

901 CCXLV

Valeriano et Basso. a. 271

902 Antiochiae XVII ordinatur episcopus Timeus. *Hier.* 2288

903 Aurelianus Tetrico apud Catalaunos prodente exercitum suum Gallias recipit. *Hier.* 2289

904 CCXLVI

Quieto et Voldumiano. a. 272

905 Zenobia apud Immas haud longe ab Antiochia vincitur, quae occiso Odinato marito Orientis tenebat imperium. in qua pugna strenuissime adversus eam dimicavit Pompeianus dux cognomento Francus. *Hier.* 2289

906 CCXLVII

Tacito et Placidiano. a. 273

907 Eusebius Laudicenus episcopus insignis habetur. *Hier.* 2290

908 Aurelianum Romae triumphantem Tetricus et Zenobia praecesserunt. e quibus Tetricus corrector postea Lucaniae fuit *Hier.* 2290

M Y (*incipit c.* 904 et noldumiano). *C A L V* (894. 896. 898. 899. 900. 905. 906. 908).

891, 6 caelebrius *C*; *idem Augustinus.* 7 nuncupantur *C* baptizandos] baptizari *L (auct.)* 10 est *om. C* 892 archesilao *AL*, archisilao *M*, archelao *C* 893 mario *L* 894 cladius *M*[1] xxuii *C* regnauit (regnat *L*, rēg *M*) ann. i (et *ins. C*) m. uiiii (uiii *C*, ui *A*) *om. V* 895 cladio *M*[1] 896, 1 cladius *M*[1], *om. V* et *om. C* macaedonia *C* 2 quae] quam *V* 3 locatur *M* 898 sermi *V*, syrmis *A* 899, 1 quintilius *MC*, quintillus *ALV* senato *V*, senatus *C* 2 sui *om. C* aquileia (*sic CV*, -leiae *M*, -legiae *L* occ.] occ. aquilegiae *A*[r] 900 regnat *MA*[u]*L* a. u] ann. ui *V* 902 xuii] xii *M*, *om. C* timeus] tim. sedit ann. x *C* 903, 1 etrico *C* prodentes *C* 2 recepit *CAL* 904 noldumiano] *MYL*[s] *cum Cass.*, nuldoniano *C*, nolsiano *A*, ueldumiano *vel* uuldimiano *codd. Vict.* 905, 1 zenobias *A* aut *MYC*, non *V* quae] quem *V* odinato] *CA*[r(a)], ordinato *A*[r(b)stu], adynato *MYV*, odenato *L*[s], odoaero *L*[ed] marito] m. suo *C* 2 imperii *V*[a] in qua pugna (qua p. *om. C*) .... francus *om. V* 907 eusenius *V* laudicenus] *A*, laudecenus *V*, laudocenus *C*, laodicenus *MYL* ins. hab. claret *V* 908, 1 aureliano r. triumphante *V* zenonia *A* 2 e (ex *A*[u]*L*) quibus *om. V* corr. postea] post corr. *V*

et Zenobia in urbe summo honore consenuit. a qua hodieque Romae Zenobia familia nuncupatur.

909 CCXLVIII
Aureliano et Capitolino. a. 274

910 CCXLIX
Aureliano II et Marcellino. a. 275

911 Aurelianus cum adversum nos persecutionem movisset, fulmen iuxta eum comitesque eius ruit ac non multo post inter Constantinopolim et Heracleam in Caenofrurio viae veteris occiditur. *Hier.* 2291

912 Tacitus XXX regnavit m. VI. *Hier.* 2293

913 Quo apud Pontum occiso Florianus XXXI optinuit imperium regnavitque dies LXXXVIII. *Hier.* 2293

914 Floriano apud Tarsum interfecto Probus XXXII regnavit ann. VI m. IIII. *Hier.* 2293

915 CCL
Probo et Paulino. a. 277

916 Romae episcopatum XXV suscepit Felix ann. V. *Hier.* 2294

917 Anatolius Laudicenus episcopus philosophorum disciplinis eruditus plurimo sermone celebratur. *Hier.* 2295

918 Insana Manichaeorum heresis exorta. *Hier.* 2295

919 Manichaeis Manis quidam auctor dementissimi dogmatis fuit. apud quos duo principia praedicantur, boni scilicet et mali, quorum naturae adversae sibi et coaeternae semper extiterint. de quarum conpugnantia prodigiosas fabulas et mendacia vana commenti sunt, promittentes discipulis suis purgationem per sacrilega sacramenta, in quibus nihil est nisi exsecrabilis *MYCL (auct.)*

Persa quodam qui Manis vocabatur auctore. quorum impietates et sacrilegia ac turpitudines explicare in hoc opere nimis longum est: sufficit enim sciri quod duo adversa sibi et coaeterna principia et duas, boni scilicet et mali, adserunt esse naturas. de Christo nihil secundum veritatem sentiunt. cuius nativitatem ex Maria secundum carnem et passionem et resurrectionem *CALV* *Aug. haer.* 46

MYC (909. 916. 910—915. 917 *r.* 918. 919 *A.* 919 *B r.*). *A* (909. 916. 910—915. 917—919). *L (ut A)* *V* (911—914. 918. 919 *B*).

908, 3 in urbe .... hodieque (hodie *Y*) r. z. f. nuncupatur] familia eius (eius *lect. inc.*) nm̄ edicitur *V* 909 capitoliano *C* 910 marcellino] *MYC*, marcello *AL cum Prosp. et Cass.* 911, 1 octaua (uiiii *C*) persecutio *in mg. CA* aduersum *L*, ad *V* nos] christianos *V* 2 iuxta eum] inu *(sp. vac. litt. 2)* xe *V* ruit eius *C* ac *om. A* non multum] multo non *A*, multum *om.* non *C* 3 heracliam A^{ru}, haracliam A^{s}, harcliam A^{t}, heraclia *V*, herecleam *C* in caenofrurio (cenofririo *A*) u. uet. *om. V* 912 regnat *L* 914, 1 floriano] florianum *C*, qui *V* tharsum *C*, tharso *MY* interfecto] interficitur *V* xxxii] xxii *C* regnat *L*, creg *M* 2 iiii] *MYL*^{s}, uii *C*, uiii *A*, 'octo alias quatuor' *L*^{c} 916 xxu suscepit (suscipit *Y*)] xxu episcopatum suscepit *AL*, xxu episcopus fuit *C* 917, 1 anatolius] *MYL*^{s}*V*, anatholius *CA* laudicenus] *YCA*, laodicenus *ML*^{s}*V* phil. ... celebratur] claret *V* 918 insania *A* herese horta *V*

919, 1 manicheus *L* — manis *L*, inanis *Y* — 4 et *om. C* — 5 quoeternae *C* — 6 extiterunt *MYL* — 7 prodigosas *C* — 10 purgatione *C* 11 in] ex *C* — 12 exsacrabilis *C*

919 *hinc deprompsit V haec:* quorum sacra sunt tam netanda quam mores 1 menes *L* — 2 auctorem *C* — 4 turpiturpitudines *C* — 5 nimis] nihil *C* sufficit ... aduersa *om. C* — 7 quoaeterna *C* — 10 cuius ... secun (*sic*) *om. C*

turpitudo confoederationis obscaenae. testamentum vetus non recipiunt corrumpentes per omnia evangelicam veritatem.

simulationes dicunt fuisse nec ita ut praedicantur effecta. vetus testamentum et prophetas refutant scripturarumque illarum non deum bonum, sed malae naturae principem auctorem opinantur. de novo testamento ea accipiunt quae putant apocryphis consonare. resurrectionem carnis negant, nuptias damnant, adulterinos concubitus pro licitis habent, baptismum regenerationis nihil conferre existimant. sacra eorum tam nefanda quam mores.

920 CCLI
Probo II et Paterno II. a. 278

921 CCLII
Probo III et Paterno III. a. 279

922 CCLIII
Messala et Grato. a. 280

923 Antiochiae XVIII constituitur episcopus Cyrillus. *Hier.* 2297

924 Romae XXVI ordinatur episcopus Eutychianus mens. VIII. post quem Gaius XXVII creatur ann. XV. *Hier.* 2298

925 CCLIV
Probo IIII et Tiberiano. a. 281

926 CCLV
Probo V et Victorino. a. 282

927 Alexandriae XV episcopus praefuit Theonas. *Hier.* 2299

928 Probus tumultu militari apud Sirmium in turri quae Ferrata vocatur occiditur. *Hier.* 2299

929 Carus XXXIII cum filiis Carino et Numeriano regnavit ann. II. *Hier.* 2300

930 CCLVI
Caro et Carino. a. 283

931 CCLVII
Caro II et Numeriano. a. 284

932 Carus Narbonensis cum omni Parthorum regione vastata *Hier.* 2300

M Y C A L V (928. 929. 932).

919, 15 corrupentes *M*, corrumpente *C* — 919, 13 simulationis *CA* — 14 ut pr. effecta (-tam *A*[r]) *om. C* — 22 concubitos *CA*[r]

923 quirillus *MY cum libris quibusdam Hier.* — 924, 1 romanae ecclesiae *C* — eutycianus *M*, cuticianus *A*, cutitianus *C* — mens. uiii post quem] *AL cum Hier.*, sedit menses octo post quem *C*, post cuius menses uiii *MY* — 2 caius *L* — xxuii] xxxuii *M* — ann.] sedit ann. *C* — 925 probo iii *MY* — 926 uictoriano *C* — 928 pr. t. m. aput, int, itur *V* — 1 apud sirmium (firmum *A*[r(a)], firmium *A*[r(b)]) in turri *om. C* — ferrara *A*[rtu] — 2 uocabatur *A*[stu]*L* — 929, 1 cum f. c. et n. xxxiii (xxxii *L*) *ALV* — reg. *M* — 2 ii] xu *A* — 930 caro] *M*[b]*YCL*[s], carino *M*[a]*A* — 931 caro ii] caro *C*, carino ii *A* — 932, 2 uastatam *C*

Cochem et Tesiphontem nobilissimas hostium urbes cepisset, super Tigridem castra ponens fulmine ictus interiit.

933 Numerianus autem cum ob oculorum dolorem lecticula veheretur, insidiis Apri soceri sui occisus est. *Hier.* 2301

934 Porro Carinus proelio apud Margum victus occubuit. *Hier.* 2301

935 Diocletianus XXXIIII regnavit ann. XX. *Hier.* 2302

936 CCLVIII

Diocletiano et Aristobolo. a. 285

937 CCLIX

Maximo et Aquilino. a. 286

938 Diocletianus in consortium regni Herculium Maximianum adsumit. qui rusticorum multitudine oppressa, quae seditioni suae Bacaudarum nomen indiderat, pacem Gallis reddidit. *Hier.* 2303

939 Carausius sumpta purpura Brittanias occupavit. *Hier.* 2305

940 CCLX

Diocletiano II et Maximiano. a. 287

941 CCLXI

Maximiano II et Ianuarino. a. 288

942 Constantius et Galerius Maximianus adsumuntur in regnum. *Hier.* 2306 quos Diocletianus ut etiam adfinitate coniungeret, Constantio privignam Herculii Theodoram uxorem dedit, ex qua postea sex liberos Constantini fratres habuit. *Hier.* 2307 Galerio autem filiam suam Valeriam tradidit, utque haec coniugia firmaret, ambo repudiare uxores suas quas prius habebant coegit. *Hier.* 2308

943 CCLXII

Basso et Quintiano. a. 289

944 CCLXIII

Diocletiano III et Maximiano II. a. 290

945 CCLXIV

Tiberiano et Dione. a. 291

946 CCLXV

Hannibaliano et Asclepiodoto. a. 292

947 CCLXVI

Diocletiano IIII et Maximiano III. a. 293

M Y C A L V (935. 938. 942).

932, 2 cocem *C*, cochen *A*[a] *L* etthesiphontem *M*, et ctesiphontem *L*[5], ecthessifontes *C*, et ecthesiphontem *Y*, et etesifontem *A*, et sifontem *V* urbes caepisset (coep- *M*) *MY cum Hier.*, cepisset urbes *ALV*, coepisset urbem *C* 3 tigrides *V*, tigrin *L*[8] 933, 1 cum ob o. dolorem (-re *C*) ... apri soceri sui] insidiis soceri sui *V* 934, 1 proelio apud] apud proelio *A* margum] *L*[5], marcum *MY*, magum *V*, e (*del. C*[b]) marcus *C*, mergum *A* 935 dioclitian - *raro MV*, *constanter YC* (*excepto uno loco c. 999*) *A* xxiiii *C* reg *M*, *om. V* 936 aristhobolo *M*, aristobulo *L*[8] 938, 1 diocl. in c. r. herc. max. adsumit] herculium maximiani consortem regni facit *V* 2 rust. multitudine (-nem *CA*) oppr. quae seditioni (-nis *CA*[r]) suae bacaudarum (uagaudarum *C*) nom. ind.] bacaudas oppressos *V* 3 gallis] *ALV*, galliis *MYC* 939 caraucius *A*, caracusius *C* sumpta *om. C* 941 ianuario *YL cum Vict. et Cass.* 942 regno *CV* 2 quos diocl. ut (*om. A*) etiam adfinitate (-tem *Y*) coniungeret (coniugeret *M*, adiungeret *C*)] dioclitianus *V* 3 ex qua (quo *C*) ... habuit *om. L* 5 ualeriam tradidit] ualerianus dedit *V* haec *om. C* 6 ambo] *MY*, ambos *reliqui* habebant] habuit *C*[b], hab..it *C*[a] 7 coegit] compulit *V*, *om. A* 944 maximiano iii *Vict. Cass.* 946 anninaliano *C*, hannibasiano *A* ascepiodoto *A*[r] 947 diocletiano iii *M*[a] maximiano iiii *Vict. Cass.*

948 Primum Diocletianus adorari se ut deum iussit et gemmas vestibus calciamentisque inseri, cum ante eum omnes imperatores in modum iudicum salutarentur et chlamyde tantum purpurea a privato habitu discernerentur. *Hier.* 2312

949 Romae XXVIII episcopatum suscepit Marcellinus ann. VIIII. *Hier.* 2313

950 CCLXVII
Constantio et Maximo. a. 294

951 CCLXVIII
Tusco et Anulino. a. 295

952 CCLXIX
Diocletiano V et Constantio II. a. 296

953 Hierosolimis XXXVII Zabdas episcopus ordinatur. *Hier.* 2316

954 CCLXX
Maximiano IIII et Maximiano II. a. 297

955 CCLXXI
Fausto et Gallo. a. 298

956 Veturius magister militiae Christianos milites persequitur. *Hier.* 2317

957 CCLXXII
Diocletiano VI et Maximiano V. a. 299

958 CCLXXIII
Constantio III et Maximiano III. a. 300

959 Thermae Romae Diocletianae et Carthagine Maximianae aedificatae. *Hier.* 2318

960 Hierosolimis XXXVIII episcopus praefuit Hermon. *Hier.* 2319

961 Antiochiae XVIII constituitur episcopus Tyrannus. *Hier.* 2319

962 Alexandrinae ecclesiae XVI post Theonam episcopus ordinatur Petrus, qui postea VIIII persecutionis anno gloriose martyrium perpetravit. *Hier.* 2320

963 CCLXXIV
Titiano et Nepotiano. a. 301

964 CCLXXV
Constantio IIII et Maximiano IIII. a. 302

MYC (948. 950. 951. 949. 952—962. 964. 963). *A* (949 *post* 951). *L* (*ut A*). *V* (948. 965—967. 962).

948, 1 primus *YCAL* et .... et (in *ras. Y*) gemmas u. c. q. inseri (insert A^r, inserat A^t, inserit A^s) *om. V* 2 ante] autem *V* imperatores in m.] imperantoris inmodum *V* 3 salutarentur] sollicitarentur *L* et chlamyde (clamide *MYC*) t. p. ... discernerentur (-retur *A*) *om. V* 949, 1 xxuiiii *A* episcopatu A^r ann.] sedit annos *C* 950 maximo] *sic etiam Vict. Cass.: debuit esse* maximiano 951 anolino *C* 952 constantio iiii *A* 953 hierosolimae *C* xxuii *L* zabbas *MY* 954 max. iiii] max. iii *MY*, maximiano u *Vict. Cass.* maximiano ii] maximiniano ii *L*, maximo ii *C cum Vict. et Cass.* 955 et gallo *om.* A^{rtu}, *habet* A^s finis cycli tertii quartique principium *add.* A^{tu} (*non* A^{rs}) *L*, finit cicli tertii incipit quarti principium *add. C* 956 ueterius *C* milites *om.* MYL^s 957 maximiano ui *C cum Vict. et Cass.* 958 maximo iii *MY cum Vict. et Cass.* 959, 1 diocl. rom. *CAL* carthagini MYA^r 960 hierosolimae *C* thermon *MY* 962, 1 petrus alexandrinae ecclesiae episcopus martur fit (*rel. om.*) *post* subuersae sunt *c. 967 V* al. eccl.] alexandriae *YC* xui] xuii *C* theona *C* ep. ord.] *C*, ord. ep. *AL*, ord. (*om.* ep.) *MY* 2 uiiii pers. anno *MY*, pers. anno uiiii (uiii A^r) *CAL* 963 titiano] itiano *A*, tatiano *C* et nep. *om. A* 964 maximo iiii *Vict. Cass.*

965 Diocletianus et Maximianus Augusti ingenti pompa Romae triumpharunt antecedentibus currum eorum Narsei coniuge sororibus liberis et omni praeda, qua Parthos spoliaverant. — *Hier.* 2320

966 CCLXXVI
Diocletiano VII et Maximiano VI. — a. 303 — *om. C*

967 Nona persecutio. Nono decimo anno Diocletiani imperii mense Martio in diebus paschae ecclesiae subversae sunt. — *Hier.* 2320

968 CCLXXVII
Diocletiano VIII et Maximiano VII. — a. 304

969 Secundo anno persecutionis Diocletianus Nicomediae, Maximianus Mediolani purpuram deposuerunt. — *Hier.* 2321

970 Galerius XXXV solus biennio imperium tenuit, mox cum alio ann. VI. — *Prosp.*

971 CCLXXVIII
Constantio V et Maximiano V. — a. 305

972 Romae XXVIIII episcopus constituitur Eusebius, post cuius septimum mensem XXX ecclesiam tenet Miltiades ann. IIII. — *Hier.* 2321

973 CCLXXIX
Constantio VI et Maximiano VI. — a. 306

974 His consulibus Timotheus Romae pro Christo passus est X k. Iul. — *Cons. Ital. p. 291*

975 Maximinus et Severus a Galerio Maximiano Caesares facti. — *Hier.* 2321

976 Constantius XVI imperii sui anno diem obiit in Brittania Eboraci. post quem filius eius Constantinus ex concubina Helena procreatus regnum invadit. — *Hier.* 2322
quarto autem persecutionis anno Constantinus regnare orsus est. — *Hier.* 2323

977 Constantinus XXXVI regnavit ann. XXX mens. X. — *Hier.* 2323

978 CCLXXX
Diocletiano VIIII et Constantino. — a. 307

979 Maxentius Herculii Maximiani filius a praetorianis militibus Romae Augustus appellatur. — *Hier.* 2323

980 Severus Caesar a Galerio Maximiano contra Maxentium missus Ravennae secundo imperii sui anno interficitur. — *Hier.* 2323 *auct.*

M Y C A L V (965—967. 962. 969. 970. 974—977. 979. 980).

965, 1 diocl. et max. romae de praeda qua parthos spoliauerant triumphauerunt *(rel. om)* *V* romae] roma *M*, *om.* YL^{s} 2 narse *MY* 966 maximiniano ui *L*, maximiano uii *Vict. Cass.* 967, 1 nona persecutio *hoc loco M (indicantur litterae minio pingendae in mg., ipsae deficiunt)* YA^{ta} *(om.* A^{rs}*)* *L*, *ad c. 969 C, in margine omnes*, *om. V* nono decimo anno (*sic MYC*, decimo nono anno *L*, xuiiii annis *A*) diocl. imperii (imp. *om. L*) *om. V* 2 in d. p.e. s. sunt *om.* A^{r} 968 maximiano uiii *C cum Vict. et Cass.*, maximiano ui *A* 948, 1 sec. a. pers. *om. V* 970, 1 galerus *C* xxxu] xxu M^{a} biennio solus *CALV* mox cum alio ann. (annr. *M*, annor *Y*) ui *om. V* 971 constantino *MY* maximo u *Vict. et Cass.* 972, 1 xxx] xxx centensimus *C* 2 miltiades] *M*, myltiades *A*, militiados *C*, meleiades *Y*, melchiades L^{s} iiii] ui L^{s}, tribus $A^{u}L^{ed}$ 952 maximiano u *C*, maximo ui *Vict. et Cass.* 974, 1 his cons. *om. V* timoteus pro chr. rom *V* x] sub die x *C* 975 maximinus] $L^{s}V$, maximianus *MYCA* 976, 1 constantinus *C* brittanias $M^{a}Y$ 2 euoraci *C* 3 quarto .... orsus est] *MY*, cuius regni initio quartus iam persecutionis nonae ($CA^{rtu}V$, *om.* $A^{s}L$) annus agebatur *CALV* 977 constantius *L* xxxui] xxui A^{rs} reg. *M* 978 diocl. uiii *MY* 979, 1 herculii] herculi *Y*, hirculi *V*, herculii et *L* 980, 1 a *om. A* maximiano] maximo A^{r} contra] cum *V* mascentium *Y* 2 rauennam *L*

981	CCLXXXI		
	Diocletiano X et Maximiano VII.	a. 308	
982	Licinius a Galerio Carnunti imperator factus.	*Hier.* 2324	
983	Herculius Maximianus a filia Fausta detectus, quod dolum Constantino viro suo pararet, Massiliae fugiens occiditur.	*Hier.* 2324	
984	CCLXXXII		
	post conss. X et VII.	a. 309	*om. C*
985	Quirinus episcopus Siscianus gloriose pro Christo interficitur.	*Hier.* 2324	
986	CCLXXXIII		
	item ann. post X et VII conss.	a. 310	
987	Galerius Maximianus moritur XXI imperii sui anno, quod partim Caesar, partim Augustus exegit.	*Hier.* 2325 *auct.*	
988	Romae XXXI ordinatur episcopus Silvester ann. XXII.	*Hier.* 2326	
989	CCLXXXIV		
	Maximiano VIII et Licinio.	a. 311	
990	Maximinus persecutione in Christianos facta cum iam a Licinio puniendus esset, apud Tarsum moritur anno imperii sui VI.	*Hier.* 2327 *auct.*	
991	CCLXXXV		
	Constantino II et Licinio II.	a. 312	
992	CCLXXXVI		
	Constantino III et Licinio III.	a. 313	
993	Alexandriae XVII ordinatur episcopus Achillas.	*Hier.* 2327	
994	Maxentius iuxta pontem Mulvium a Constantino superatus occiditur.	*Hier.* 2328	
995	CCLXXXVII		
	Volusiano et Anniano.	a. 314	
996	Hierosolimis XXXVIIII constituitur episcopus Macarius.	*Hier.* 2330.	
997	CCLXXXVIII		
	Constantino IIII et Licinio IIII.	a. 315	
998	Pax nostris a Constantino reddita.	*Hier.* 2329	
999	Diocletianus haud procul a Salonis in villa sua Spalato moritur.	*Hier.* 2332	
1000	CCLXXXIX		
	Sabino et Rufino.	a. 316	

M Y C A L V (982. 983. 985. 987. 990. 994. 998. 997. 999).

981 maximiano uiii *A*, maximo uii *Vict. et Cass.* 982 licius M^{1} zalerio A^{rs}, zelario A^{tu}, galeria *Y* 983, 1 hirculius *V* quod dolum] quem dolo *V* 2 uiro suo par.] *MY cum Hier.*, par. uiro eius *CALV* massiliae] in massilia *V* 984 x et (et *add. s. v.* $A^{r(b)}$) uiii *AL*, xuii *MY* 985, 1 episcopus siscianus (sciscianus *MY*)] *MYC*, euisc A^{rs}, cum sociis A^{tu}, episcopus *V*, episcopus s. cum sociis L^{s} 965 item ann] *MY*, item anno secundo *CAL* conss. x et uii *C*, x et uii conss. *M*, xuii conss. *Y*, x et uii (*om.* conss.) *A*, x et uiii coss. *L* 987, 1 ualerius A^{rs} quod] quem *V* 2 exigit *V* 988 xxii] xxiii *Y* 989 licio M^{a} 990, 1 maximinus] L^{ed} *YV*, maximianus *MCA* persecutionem *A* facta A^{r} liginio *C* 2 tharsum *MY* 991 constantio *C* 992 constantio *C* 993 alexanderiae *C* acillas *C* 994, 1 ponte *V*, pote *C* muluium] mulueum *Y*, mului *V*, miluium L^{ed} 995 aniano L^{s} 996, 1 hierosolimae *AL* constituitur] ordinatur *C* macharius M^{b}*YCA* 997. 998 pax nostris redd. a const. ipso quater et licinio quater *V* 999, 1 aut *MCAV* solonis *A* in uilla sua spalato (aspalato *MC*)] *MYCALV cum Hier. cod. F*, in villae suae palatio *reliqui libri Hieronymiani*

1001 Crispus et Constantinus filii Constantini et Licinius adulescens Licinii Augusti filius ex sorore Constantini Caesares appellantur. quorum Crispum Lactantius erudivit vir omnium suo tempore eloquentissimus, sed adeo in hac vita pauper, ut plerumque etiam necessariis indiguerit. *Hier.* 2333

1002 CCXC
Gallicano et Basso. a. 317

1003 CCXCI
Licinio V et Crispo. a. 318

1004 CCXCII
Constantino V et Licinio Caes. a. 319

1005 Licinius Christianos de palatio suo pellit. *Hier.* 2337

1006 CCXCIII
Constantino VI et Constantino Caes. a. 320

1007 Basileus Amasiae Ponti episcopus sub Licinio martyrio coronatur. *Hier.* 2337

1008 Alexandriae XVIII ordinatur episcopus Alexander. *Hier.* 2338

1009 CCXCIV
Crispo II et Constantino II. a. 321

1010 Arrius presbyter ab Alexandro episcopo de Alexandrina ecclesia eiectus multos suae impietati sociat, patrem et filium et spiritum sanctum negans unius eiusdem esse naturae vel, ut expressius dicamus, essentiae, quae usia Graece appellatur, sed esse filium minorem patre diversaeque substantiae utpote creaturam, spiritum vero sanctum creaturam creaturae, id est ab ipso filio creatum. *Hier.* 2338; *Aug. haer.* 49

1011 Ad quorum perfidiam coarguendam synodus CCCXVIII episcoporum in Niceam urbem Bithyniae congregata omnes hereticorum machinas homousii oppositione deiecit. *Hier.* 2338

1012 CCXCV
Probiano et Iuliano. a. 322

1013 CCXCVI
Severo et Rufino. a. 323

1014 Constantius filius Constantini Caesar factus. *Hier.* 2339

M Y C A L V (1001. 1005. 1007. 1010. 1009. 1011. 1014).

1001, 1 constinus *V*[a] 3 quorum .... indiguerit *om. V* crispum] crispus *C* 1005 christianus *C* 1006 ui] iu *L*, uii *Y* constantio *Vict. et Cass.* 1007, 1 pont. ep.] *L*[s] *V cum Hier.*, pontiae ep. *M Y C A*[1], pontia ep. *A*[su], pontifex (*suprascr.* pontiae) *A*[r] 1009 crispo ii et constantio ii *L*, crispo bis et constantio nobis consulibus *post* fecit (*cf. ad c. 1010*) *V:* crispo ii et constantio caes. *Vict.*, crispus ii et constantius caes. ii *Cass.* 1010, 1 arius *L* ab (ab *om. M A*) .... de alex. ecclesia (de alexandrinae ecclesiae *C*) *om. V* 2 deiectus *C*, eiecto *A* 2 sociat] fecit *V* patrem .... 8 creatum *om. V* patrem et f. et sp. s. negans u. eiusdem (*om. L*) esse naturae vel] *M Y et in add. L*, praedicans patrem et f. et sp. s. non esse unius eiusdemque naturae aut *C A L* 4 dicamus] *M Y L (auct.)*, dicatur *C A*, dicitur *L* essentiae] sententiae *C* 5 quae usian graece appellant sed e. f. m. patre (patrem *A*[s]) d. substantiae (quae .... substantiae *om. A*[tu] *L*) utpote .... creatum *A L (text.)*, ita ut filius patre minor, spiritus autem sanctus etiam filio habeatur inferior *M Y L (auct.) et sic, sed post* inferior *addens* que usia graece appellatur, *C* 1011 synhodus facta in nicea damnant arrium (*rel. om.*) *V* 1 quorum] *M*, cuius *Y L (auct.)*, quam *C A L (text.)* 2 nicaea urbe *L (auct.)* bytiniae *M*, bithinie *Y* 3 homousii] *A L*, omousi *C*, omousui *M*, homousion *Y* 1014 const. fil. *C A L V*

1015 CCXCVII
Crispo III et Constantino III. a. 324

1016 Licinius Thessalonicae occiditur. *Hier.* 2340

1017 CCXCVIII
Paulino et Iuliano. a. 325

1018 Crispus filius Constantini et Licinius iunior Constantiae Constantini sororis et Licinii superioris filius interfecti. *Hier.* 2341

1019 CCXCIX
Constantino VII et Constantio. a. 326

1020 Vicennalia Constantini Nicomediae acta et sequenti anno Romae edita. *Hier.* 2341

1021 CCC
Constantino II et Maximo. a. 327

1022 Hucusque historiam perduxit Eusebius Pamphili martyris contubernalis. post haec Hieronimi presbyteri succedit auctoritas. *Hier.* 2342

1023 Drepanam Bithyniae civitatem in honorem Luciani martyris ibi conditi Constantinus instaurans ex vocabulo matris suae Helenopolim nuncupavit. *Hier.* 2343

1024 CCCI
Ianuarino et Iusto. a. 328

1025 Donatus agnoscitur, a quo per Africam Donatistae. *Hier.* 2344

1026 *MYCL (auct.)* Donatistae sunt, qui propter Caecilianum Carthagine episcopum, quia ipsis renitentibus ordinatus est, in schisma divisi sunt, principe et auctore Donato, obicientes Caeciliano quaedam crimina, quorum nullum probarunt. unde pervicacia sua etiam haeretici facti sunt, baptizatos in catholica rebaptizantes et in trinitate deitatis unam quidem substantiam confitentes, sed filium non aequalem patri et spiritum sanc-

AOLH qui primum propter ordinatum contra voluntatem suam Caecilianum ecclesiae Carthaginiensis episcopum schisma fecerunt, obicientes ei crimina non probata et maxime, quod a traditoribus divinarum scripturarum fuerit ordinatus. sed post causam convictam atque finitam pertinaci discordia in haeresim transierunt definientes propter Caeciliani crimina seu vera seu, quod magis apparuit, falsa ecclesiam Christi toto orbe terra- *Aug. haer.* 69

M Y C A L O (*incipit 1022* igitur hieronymi). *V* (1016. 1018. 1020. 1025). *H* (1026 *ad Hier.*).

1016 tesalonice *V*, thessalonae *M* 1018, 1 licinius] licinio *M* 2 interfecit *M*, interficiuntur *Y* 1020, 1 uicinalia constantini acta (*rel. om.*) *V* nicomediae] comediae *CA* 1021 constantio *CA*r 1022 hic hieronimus texit historiam cronicorum *in mg. add. A* 1 hist. perduxit] hist. duxit *A*, perduxit historia *C* 2 post haec] igitur *O* hieronimus praesbit *C* 1023, 1 draepanam *C* bytinie *M*, bythiniae *Y*, bitiniae *O*, bithiniae *C* honore *C* 2 instaurans] staurans *C*, instauras *M*a matris] martyris *A*r(a) 3 elenopolim *O*, helenopolin *L* 1024 ianuarino] *C cum Cass.*, ianuario u *O*, ianuario *MYAL cum Vict.* 1025 donatus hereticus agnoscitur (*rel. om.*) *V* atfica *C*

1026, 1 donatistae *om. L*, don. sunt *om. C* praeter *M*a 2 carthagini *M*, cartaginis *YL*, karthagiensis ecclesiae *C* eps *M* 3 retinentibus *C* 7 nullam *C* 14 sanctum sp. *C*

1026, 1 propter *om. H* 4 cartaginensis *O* episcopus *H* fecerant *L* 8 fuerat *L* 9 coniunctam *A*u*H*, cum eo dictam *Augustinus* 11 definiendam *H* 12 ciciliani *O*, cesiliani *H* 14 ecclesia *H* toto] *COA*r(a), in toto *A*r(b)stu*HL*

tum minorem filio sentientes. in quam illos impietatem alius Donatus, qui ab illo tertius fuit, dicitur inpulisse.

rum contagione communionis extinctam in sola Donati parte superesse. audent etiam rebaptizare catholicos, cum ecclesiae universae placuerit nec in ipsis haereticis baptisma commune rescindere.

1027 Antiochiae post Tyrannum XX ordinatur episcopus Vitalis. post quem XXI Filogonius. cui successit XXII Paulinus. post quem XXIII Eustathius. quo in exilium ob fidem truso usque in praesentem diem ecclesiam Arriani optinuerunt. — *Hier.* 2345

1028 CCCII
Constantino VIII et Constantino C. IIII. — a. 329

1029 CCCIII
Constantino III et Symmacho. — a. 330

1030 Alexandriae XVIIII ordinatur episcopus Athanasius. — *Hier.* 2346

1031 CCCIV
Basso et Ablabio. — a. 331

1032 Hieronimus nascitur. — *Prosp.*

1033 CCCV
Pacatiano et Hilariano. — a. 332

1034 Romae XXXII episcopus ecclesiam tenuit Marcus m. VIII. post quem XXXIII ordinatus est Iulius ann. XVI m. IIII. — *Hier.* 2347

1035 Edicto Constantini gentilium templa subversa sunt. — *Hier.* 2347 — *om. O*

1036 Romani Gothos in Sarmatarum regione vicerunt. — *Hier.* 2348 — *om. O*

1037 Constans filius Constantini provehitur ad regnum. — *Hier.* 2349

1038 CCCVI
Dalmatio et Zenophilo. — a. 333

1039 CCCVII
Optato et Paulino. — a. 334

1040 CCCVIII
Constantio et Albino. — a. 335

1041 Constantinus cum liberis suis honorificas ad Antonium monachum litteras mittit. — *Hier.* 2351

1042 CCCIX
Nepotiano et Facundo. — a. 336 — *om. OA*

1043 Tricennalibus Constantini Dalmatius Caesar appellatur. — *Hier.* 2351

M Y C A L O V (1032. 1034. 1033. 1035—1037. 1041. 1043).

1026, 16 qua *M* imp. illos *YL* 17 illo] illo priore *C* 18 impulisse dic. *L*

1026, 16 in sola] *A*u *et rel.*, sola *A*rst 18 universae] catholicae *L*cd 19 placuerint *A*u *O* nec] ne *O*a

1027, 2 filogonius *OCA*, phylogonius *M*, phylogonus *Y*, philogonus *L* paulinus] *MYCL*s, palatinus *OA* 3 xxiii] xxiii fuit *OAL* eustathius] *L*s, euthatius *C*, eustatius *O*, eustasius *MYA* 4 ecclesia *C* 1028 c.] consoli *O* iiii] iii *OA* 1029 constantio *OL* 1031 busse *O* ablabio] abdanio *CO*, albino consulibus *V* 1032 hier.] hier. presbyter *V* 1033 phantiliano (h *del.*) *O* 1034, 1 xxxii] xxxiii *O* ep. eccl. tenuit marcus] *MY*, ordinatur ep. marc. *OAL*, ord. ep. marcus qui ecclesiam tenuit *C* 2 ordinatus est] ordinatur (*sic*) est *M*, ordinatus *C* 2 ann. xui] sedit annos sex *C* 1036 romano *M* 1037 pronegitur *M*, preuehitur *O* 1038 dalmatio *O* xenophilo *L*cd 1039 optuto *MY* 1041, 1 liberis] filiis *V* honorifice *L*cd 2 monachum] humiliter *O* mittit] misit *O* 1043 tricennabus *M*a

1044 Nazarii rhetoris filia Eunomia Christiana virgo in eloquentia patri coaequatur. — *Hier.* 2352 *(v.p.348)*

1045 Eustathius Constantinopolitanus presbyter innotescit, cuius industria Hierosolimis martyrium constructum est. — *Hier.* 2352

1046 Constantinus extremo vitae suae tempore ab Eusebio Nicomedensi episcopo baptizatus in Arrianum dogma declinat. — *Hier.* 2353

1047 CCCX
Feliciano et Titiano. — a. 337

1048 Constantinus cum bellum pararet in Persas, in Acyrone villa publica iuxta Nicomediam moritur anno aetatis suae LXVI. post quem tres liberi eius ex Caesaribus Augusti appellantur. — *Hier.* 2353

1049 Constantinus, Constantius et Constans XXXVII regnaverunt ann. XXIIII m. V dieb. XII. — *Hier.* 2354

1050 CCCXI
Urso et Polemio. — a. 338

1051 Dalmatius Caesar, quem patruus Constantinus consortem regni reliquerat filiis, factione Constantii patruelis occiditur. — *Hier.* 2354

1052 Iacobus Nisibenus agnoscitur, ad cuius preces saepe urbs discrimine liberata est, cum obpugnaretur a Sapore rege Persarum. — *Hier.* 2354 *auct.*

1053 CCCXII
Constantio II et Constante. — a. 339

1054 Ex hoc tempore impietas Arriana, Constantii imperatoris fulta praesidio, exiliis carceribus et variis adflictionum modis primum Athanasium, deinde omnes non suae partis episcopos persecuta est. — *Hier.* 2355

1055 CCCXIII
Acyndino et Proculo. — a. 340

1056 Constantinus bellum Frisiis inferens iuxta Aquileiam Alsae occiditur anno imperii sui XXIIII. — *Hier.* 2356 *auct.*

M Y C A L O (*finit c. 1048* appellantur). *V* (1045. 1046. 1048. 1049. 1051. 1052. 1054. 1056).

1044, 1 eunomia] *CAL*, unomia *O*, eunomius *MY* 2 patris *M* coaequatuit *C* 1045, 1 eustathius] *ML*^{s} *cum Hier.*, eustatius *O*, eustasius *AV*, eusthasius *C*, eustachius *YL*^{ed} 2 cuius .... est *om. V* indosoria *O* 2 hierosolima *C* constructus *O* 1046, 2 nicomedensi] *YCA*st, nicomediensi *OA*^{u}*LV*, nicomedensis *M* episcopo] episcopus *MV*, *om. O* baptizatur *C* arriano *C*, arriana *V*, arrianam *A*$^{r(a)?su}$ 3 declinat] *MYCA*^{rst}*L*, declinauit *A*^{u}*L*^{ed}*V*, detinet *O* *ad c. 1046 adnotatur in margine Y:* correctum est hoc de Constantino per multos alios: set de Constancio filio eius verum est, quod fuit rebaptizatus 1048, 1 const.] qui *V* persas in] persari *V* acyrone] acyronem *C*, ancyrone *L*^{s}, acyrome *M*, aciromae *Y*, acysone *A*^{rs}*V*, acisone *A*^{tu}, actosigne *O* 2 billa *C*, uia *Y* nicomedia *CV* anno aet. suae] annorum *V* 3 lxui] xluii *O* agusti *O* 1049, 1 regnant *CA*^{r}*V*, regnat *MYA*^{tu}*L*, reg *A*^{s} 2 xii] xx *Y*, xiii *Hieronymi libri plerique*, xxiii *eius liber F et Cassiodorus* 1050 pulemio *M*, pollemio *Y* 1051, 2 reliquerat filiis] *MY fere cum Hier.*, rel. cum filiis *V*, cum filiis rel. *CALV* 1052, 1 nisibinus *MYCA* saepe] sede *A* urbis *CA* 2 obpugnaretur] adpugnaretur *C*, diu pugnaretur *V* 1053 constantino *YL*^{s} 1054, 1 ex hoc t. i. arriana (ariana *L*) constanti (constantini *L*) imp. fulta (filia *C*)] *(sp. vac. ob hiatum archetypi)* a *V* 2 adflictionum] adflictationum *C*, adflictionibus *V* 3 athasinm *C* dein *V* partes *Y* 1055 achindino *MY*, acintino *C* 1056, 1 frisiis] *MYA*, frigiis *V*, fratri *L*^{s} *cum Hier.*, *om. C* aquilegiam *A*^{ru}*L*, aquiliciam *A*^{t}, aquileia *V* alsae *om. V* 2 xxiii *L*

1057 CCCXIV
Marcellino et Probino. — a. 341

1058 Audeus in Syria agnoscitur, a quo heresis Audiana. — *Hier.* 2357

1059 Audiani sunt ab Audeo quodam cognominati, quos et Anthropomorphitas vocant, quia deum humanae imagini credunt esse conformem. in quibus etiam illud arguitur, quod pascha Christianum Iudaica perhibentur observantia celebrare. — *Aug. haer.* 50 — *om. AL (text.)*

1060 CCCXV
Constantio III et Constante II. — a. 342

1061 Hermogenes magister militiae Constantinopoli tractus a populo ob episcopum Paulum, quem regis imperio et Arrianorum factione pellebat. — *Hier.* 2358

1062 Macedonius artis plumariae in locum Pauli ab Arrianis episcopus subrogatur, a quo nunc heresis Macedoniana. — *Hier.* 2358

1063 *MCL (auct.)*: Macedonianis Macedonius fuit auctor erroris, quos Greci Pneumatomachos vocant, eo quod de spiritu sancto deo confitendo repugnent. nam de patre et filio recte sentiunt, quod unius sint eiusdemque substantiae, sed hoc de spiritu sancto nolunt credere, creaturam eum esse dicentes, unde quidam hos Semiarrianos vocant, quod in hac quaestione ex parte cum illis sint, ex parte nobiscum.

ACL (text.) H: cuius dogma est patrem quidem et filium unius divinitatis eiusdemque substantiae confiteri, sed spiritum sanctum dicere creaturam. — *Aug. haer.* 52

1064 Paulus crudelitate praefecti Philippi (nam fautor Macedonii partium erat) et Arrianorum insidiis strangulatur. — *Hier.* 2359

1065 CCCXVI
Placido et Romulo. — a. 343

1066 Maximinus Treverorum episcopus clarus habetur: a quo Athanasius Alexandrinus episcopus, cum a Constantio quaereretur ad poenam, honorifice susceptus est. — *Hier.* 2359

1067 CCCXVII[a]
Leontio et Sallustio. — a. 344

1068 Sapor Persarum rex Christianos persequitur. — *Hier.* 2360

1069 CCCXVII[b] — *cf. p.* 351
Constantio IIII et Constante III. — a. 346

1070 Athanasius ad Constanti litteras Alexandriam regreditur. — *Hier.* 2361

MYC (1057—1062. 1063 *A*. 1063 *B*. 1064—1070). *ALV* (1062. 1064. 1068. 1070). *H* (1063 *ad Hier.*).

1057 probo *A* 1058 agn. in syr. A^r audaeana *L* 1059, 1 audaeani *L (auct.)* audeo quo (dam *ins.* C^b) gnominati *C* 2 imaginis *C* 4 iudaeica *C* obseruantiae *M* 1060 constantino iii *A* 1061, 1 hermogenis *MY* constantinopolim $CA^{stu}L$, constantipolim A^r a pop. ob ep. paul.] ab episcopo paulo *A* 2 arianorum *L* 3 factionem *A* 1062, 1 in] constantinopolim in *V* loco *V* arianis *L* 2 nunc *om. LV* macedonia *V*

1063, 2 pneumatomaus *C* 3 nocant] *MY*, nominant *C*, *om. L* de spiritu] spiritui *L* 4 repugnant *C* 5 sunt *L* 9 hoc *C* 10 sit *C* — 1063, 4 eiusdemque] eiusque *CA* 6 scantum C^a dicens *L*

1064 paulus arrianorum insidiis strangulatur *(om. rel.)* *V* 1 credulitate *A* nam] na A^r fauctor *M* 2 partiuierat (*sic*) *M*, parti erat *Y* arriorum M^1 stranguilatur A^r 1065 platido *C* rumulo CA^{rs} 1066, 1 treuerorum] L^e, treuirorum MYL^s, triuerorum *A*, triberorum *C* babebatur *AL* 1067 sallustio] C^bA^s, salustio $MYC^aA^{rtu}L$ 1068 saporum *C* 1070 ad constanti] *V et cod. Hier. F*, ad constantii MYL^s, acontii *C*, ad constantis *L et Hier. codd. plerique*, ad constantini *A* regreditur] redit *V*

1071 CCCXVIII
Amantio et Albino. a. 345

1072 CCCXIX
post conss. Amanti et Albini. a. 346

1073 CCCXX
Rufino et Eusebio. a. 347

1074 Quadragesimus Maximus post Macarium Hierosolimarum episcopus moritur. post quem ecclesiam Arriani invadunt. *Hier.* 2364

1075 CCCXXI
Philippo et Salia. a. 348

1076 Romanae ecclesiae XXXIIII episcopus ordinatur Liberius, quo in exilium nono episcopatus sui anno ob fidem truso omnes clerici iuraverunt, quod nullum alium susciperent. verum cum Felix ab Arrianis fuisset in sacerdotio substitutus, plurimi perieraverunt et post annum reverso in urbem Liberio cum Felice eiecti sunt. *Hier.* 2365

1077 CCCXXII
Limenio et Catulino. a. 349

1078 Magnentio apud Augustodunum arripiente imperium Constans haud longe ab Hispania in castro cui Helenae nomen est interficitur. ob quam rem turbata re publica Vetranio Mursae, Nepotianus Romae imperatores facti. *Hier.* 2366

1079 CCCXXIII
Sergio et Nigriniano. a. 350

1080 Nepotiani caput pilo per urbem circumlatum. *Hier.* 2366

1081 Vetranioni apud Naisum a Constantio regium insigne detractum. *Hier.* 2367

1082 et Magnentius Mursae magna rei publicae clade superatus est. *Hier.* 2367

1083 CCCXXIV
post consulatum Sergii et Nigriniani. a. 351

1084 Gallus Constantii patruelis Caesar factus. *Hier.* 2367

1085 CCCXXV
Constantio V et Constantio Caesare. a. 352

1086 CCCXXVI
Constantio VI et Constantio Caes. II. a. 353

M Y C (*deficit* 1076 *post verba* ab arria) *A L V* (1076. 1078. 1080. 1081. 1082).

1072 conssl *M* 1074, 1 quadragensimus M^{a} macharium *M*, macharunr *Y* hierosolimorum *AL* 2 arr. eccl. *AL* 1075 sallia YCL^{s} 1076 *praem.* an. dni cccxluiiii A^{tu} 1 romanae .... liberius quo] liberio papa *V* 2 exilio *V* nono ep. sui anno] MYL^{s}, *om. A cum Hier.* 2 ob fide *V*, pro fide A^{r} 3 omnem $A^{r(a,s}$ quod] quia *V* 4 fuisset ab arr. *V* in sacerdotio *om. V* 5 perieranerunt] $M^{1}A^{s}V$, periurauerunt $M^{2}A^{su}$, periurarunt YA^{t}, peierauerunt A^{r} 6 urbe *V* 1078, 1 magnesio $A^{r(a)}$ agustodunum *V* arripientem *V* 2 hau *V*, aut *M* spania *V* in castro] inter castro *V* helene *V cum Hier.*, helena *MYAL* 3 ob quam rem] quapropter *V* res publica *Y* uetranio] *VL*, ueteranio *MYA* 4 imperatores facti] imp. fi*pacti *(ut vid.) V*, imp. factus A^{r}, imp. facto A^{st} 1079 nigriniano] MYL^{s}, nigriano $A^{rsu}L^{e}$ 1080 per urbe circumlatus est *V* 1081 uetranioni] *VL*, ueteranioni *MYA* naisum] $M^{b}YL^{s}A^{r}$, nasum M^{a}, naissum *L*, nassum A^{s}, nasium A^{tu}, nais *V* a constantio *om. VA* rege insign^{e} detracti *V* 1082 et *om. V* magnensius *MY* magna r. p. clade superatus est] vix superatus *V* 1083 consulatu *M* nigriani $A^{rsu}L$ 1084 gallus] g. qui et constantius *L* (*cf. c.* 1089) 1085 u *om. A* 1086 ui *om. A* caes.] ui caes. M^{a} ii *om. A*

1087 CCCXXVII
Constantio VII et Constantio Caes. III. — a. 354

1088 Magnentius Lugduni in palatio propria manu se interfecit et Decentius frater eius, quem ad tuendas Gallias Caesarem miserat, apud Senonas laqueo vitam finivit. — *Hier.* 2369

1089 Gallus Caesar [qui et Constantius] sollicitatus a Constantio patrueli, cui in suspicionem ob regiam indolem venerat, Histriae occiditur. — *Hier.* 2370 *V*

1090 Paulinus et Rhodanius Galliarum episcopi in exilium ob fidem trusi. — *Hier.* 2370

1091 Eusebius quoque Vercellensis episcopus et Lucifer Caralitanae ac Dionysius Mediolanensis ecclesiae episcopus Pancratiusque Romanus presbyter et Hilarus diaconus distantibus inter se ab Arrianis et Constantio damnantur exiliis. — *Hier.* 2371

1092 CCCXXVIII
Arbitione et Lolliano. — a. 355 et loll. *om. M*

1093 Iulianus frater Galli Mediolani Caesar appellatur. — *Hier.* 2371 *om. M*

1094 CCCXXIX
Constantio VIII et Iuliano Caesare. — a. 356 const. uiii *om. M*

1095 Antonius monachus centesimo aetatis anno in heremo moritur, solitus multis ad se venientibus de Paulo quodam Thebeo mirae beatitudinis viro referre complura. — *Hier.* 2372

1096 Hilarius episcopus Pictaviensis factione Saturnini Arelatensis episcopi reliquorumque qui cum eo erant Arrianorum in Frygiam pulsus libros de nostra religione componit. — *Hier.* 2372

1097 Reliquiae apostoli Timothei Constantinopolim invectae. — *Hier.* 2372

1098 Sarmata, Amathas et Macarius discipuli Antonii insignes habentur. — *Hier.* 2372

1099 Liberius episcopus Romanus in exilium mittitur. — *Hier.* 2372 *om. A*

M Y C (*inde a c.* 1092) *A L V* (1088. 1089. 1091. 1093. 1095. 1094. 1096—1098).

1087 constantino *M* uii *om. V* iii *om. A* 1088, 1 manu se] se manu *V*, manu se ipsum L^{s} interficit $A^{rtu}L$ 2 et dec. fr. eius] cuius fr. dec. *V* quem ad tuendas (tenendas *L*) g. c. miserat *om. V* uitam finiuit] u. finiit $A^{u}L$, periit *V* 1089 *post* caesar *ins.* qui et constantius *V* *(cf. c. 1084)* sollicitatus *om. V* 2 putruheli *V*, patruele L^{s} cui in (in *om. A*) s. ob regiam (egregiam *Hier.*) ind. uen. *om. V* histriae] historie $M^{a}A^{r(b)}$, in istria L^{s} 1090. 1091 paulinus (paulianus V^{a}) galliarum euseuius uercellensis lucifer caralitanae dionisius mediolanensis ecclesiae episcopi pancratius romanus pb hilarus diac a constantio damnantur exiliis *(rel. om.) V* 1090 rhodanius] *MY*, rhodanus *AL* galliacum *A* episcopi] eps *M* in exilium *om. A* 1091, 1 uerc. quoque A^{r} caral.] calaritanae ecclesiae *AL* 2 ac] et *AL* dion. med. eccl. ep.] MYL^{s}, med. eccl. dion. ep. $A^{stu}L^{e}$, med. ep. eccl. dion. A^{r} 3 prancatiusque A^{rs}, panchratiusque *MY* hilarus $ML^{s}A^{r}V$ *cum Hier.*, hilarius $CA^{stu}L^{e}$, hylarius *Y* 4 constantio] a const. MYL^{s} 1092 arbitione] $MYCA^{stu}$, arbetiano *L*, arbitrione A^{r} iuliano *Y* 1094 caes. *om. MY* consulibus *add. V, subiungens c. 1095* 1095, 1 cent. aet. anno] MCA^{rs}, cent. anno aet. A^{t}, c. a. suae anno *Y*, cent. anno aetatis suae $A^{u}L$, annorum centum *V* 2 solitus … complura *om. V* quondam *M* 3 referre complura] *MY*, plurima memorare *CAL* 1096 ep. pictaniensis (-uensis *C*)] *MC*, pictaniensis (-uensis A^{rsu}) ep. *AL* pictaniensis . . . . . arrianorum *om. V* 1 arelatensi *Y* 2 eo] illo *L* 3 prygiam M^{1}, frygia *V* nostra] noua *V* componit] *CA cum Hier.*, composuit *MYL* 1097 tim. ap. *CAL* constantinopoli A^{r} inuectae] YL^{s} et *Hier. libri plerique*, inuectet *M*, inventae *CAV cum Hier. cod. F* 1098, 1 sarmata] sarmata et *V*, sarmatae *C* a∗mathas *M*, amats *C* macharius *MYC*, macarpus *V* ant. disc. *V* ins. habebantur *A*, clarent insegnes *V*

1100	CCCXXX	
	Constantio VIIII et Iuliano Caes. II.	a. 357
1101	Ossa Andreae apostoli et Lucae euangelistae Constantinopolim inlata.	*Hier.* 2373
1102	Paulinus Treverorum episcopus in Frygia exulans moritur.	*Hier.* 2374
1103	CCCXXXI	
	Datiano et Cereale.	a. 358
1104	Synodus apud Ariminum et Seleuciam Isauriae facta, in qua antiqua patrum fides decem primum legatorum, dehinc omnium proditione damnata est.	*Hier.* 2375
1105	CCCXXXII	
	Eusebio et Hypatio.	a. 359
1106	Gratianus qui postea imperator factus est nascitur.	*Hier.* 2375
1107	Hilarius episcopus cum apud Constantinopolim librum pro se Constantio porrexisset, ad Gallias rediit.	*Hier.* 2375
1108	Omnes paene toto orbe ecclesiae sub nomine pacis et regis Arrianorum consortio polluuntur.	*Hier.* 2375
1109	Gallia per Hilarium Ariminensis perfidiae dolos damnat.	*Hier.* 2376
1110	CCCXXXIII	
	Constantio X et Iuliano Caes. III.	a. 360
1111	Constantius Momsocrenis inter Ciliciam Cappadociamque moritur.	*Hier.* 2377
1112	Iulianus XXXVIII regnavit annis duobus m. VIII.	*Hier.* 2378
1113	Iuliano ad idolorum cultum converso blanda persecutio fuit, inliciens magis quam inpellens ad sacrificandum, in qua multi ex nostris voluntate propria corruerunt.	*Hier.* 2378
1114	CCCXXXIV	
	Tauro et Florentio.	a. 361
1115	Georgio per seditionem populi incenso, qui in loco Athanasi ab Arrianis fuerat ordinatus, Athanasius Alexandriam rediit.	*Hier.* 2378
1116	Eusebius et Lucifer episcopi de exilio revertuntur, e quibus Lucifer adscitis aliis duobus confessoribus Paulinum Eustathii episcopi presbyterum, qui se numquam hereticorum communione polluerat, in parte catholica Antiochiae episcopum facit.	*Hier.* 2378

M Y C A L V (1100. 1102. 1104. 1106—1109. 1111. 1112. 1113. 1115. 1116).

1100 uiiii] uiii *MY*, xi *L* 1101, 1 euang. luc. *CAL* constantinopoli *A*rs 1102 triuerorum *AV*, triberorum *C* in *om. V* frigiam *AV* exultans *C* moritur] inprimitur *(sic) MY* 1104, 1 arimino *V*, areminum *C* seleucium *MY*, seulecia *V* facte *MY contra Hier.* 2 patrum] patre *M*a primi *V* dehinc omnium] dein communi *V* 3 proditionem *C* 1106 est *om. V* 1107, 1 hilarinus (?) *V*a apud const. *om. V* 1108, 1 toto orbe eccl.] *M*, eccl. toto orbe *YCAL*, eccl. *V* 1109 areminensis *C*, arimensis *A* damna *(sic) M* 1110 caes. *om. L* 1111, 1 momsocrenis] *MYC*, momsocronis *A*, monsocrenis *V*, mopsocrenis *L*s inter] in *V* que *om. V* 1112 xxxuiii] xxx nonus *C* reḡ *M*, regnat *CL* annis duobus] anno uno *Hier., tribuens ei in serie pro triennio Prosperi biennium (cf. p. 351)* et mens. *AL* 1113, 1 iuliano] quo *V* cultu *C* blando *V*a 2 inlicens *C* quam] quem *V* qua] quam *C*, quo *V* 3 uoluptate *A* 1114 florenti *A*st, florente *A*r 1115, 1 per seditionem] persecutione *V* qui] quo *C* 2 fuer. ab arr. ord. *A*r, ab arr. fuer. ord. *A*st alexandriam *om. L* 3 reddit *C* 1116, 1 episcopi] eps *MY* e quibus .... facit *om. V* 2 paulinum] paulinum et *A*stu, paulino et *A*r eustathii] *L*s, eustati *A*, eusthasi *C*, eustachii *MY* 3 episcopi] episcopo *A*r episcopum] epis *M*

1117 Proheresius sofista Atheniensis lege data, ne Christiani liberalium artium doctores essent, cum sibi specialiter Iulianus concederet, ut Christianus doceret, scholam sponte deseruit. — *Hier.* 2379

1118 CCCXXXV
Mamertino et Nevitta. — a. 362

1119 Aemilianus ob ararum subversionem Dorostori a vicario incenditur. — *Hier.* 2379

1120 CCCXXXVI
Iuliano IIII et Sallustio. — a. 363

1121 Ecclesia Antiochiae clausa et gravissima inminentis persecutionis procella dei voluntate sopita est. nam Iulianus in Persas profectus nostrum diis suis post victoriam sanguinem voverat. ubi a quodam simulato perfuga ad deserta perductus cum fame et siti magnam partem exercitus perdidisset, occisus est. — *Hier.* 2379

1122 Iovianus XXXVIIII regnavit m. VIII. — *Hier.* 2380

1123 CCCXXXVII
Ioviano et Varroniano. — a. 364 — *om. A*

1124 Synodus a Meletio et suis Antiochiae facta, in qua homousio anomoeoque reiecto medium inter haec homoeousion Macedonianum dogma vindicaverunt. — *Hier.* 2380

1125 Iovianus cruditate sive odore prunarum moritur. post quem Valentinianus [Pannonius] tribunus scutariorum apud Niceam Augustus appellatus fratrem Valentem Constantinopoli in communionem regni adsumit. — *V*

1126 Valentinianus et Valens XL regnaverunt ann. XIIII m. V.

1127 CCCXXXVIII — a. 365
Valentiniano et Valente.

1128 CCCXXXIX
Gratiano et Dagalaifo. — a. 366

1129 Apollinaris Laodicenus episcopus multimoda religionis nostrae scripta componit. qui postmodum a fide catholica deviavit condens heresim, quae nomine ipsius nuncupatur. — *Hier.* 2381 *auct.*

M Y C A L V (1117. 1119. 1121. 1122. 1124. 1125. 1126. 1129. 1128).

1117, 1 atiniensis *V* ne] nec *M* 2 artium] *MY cum Hier.*, disciplinarum *CALV* 3 conderet *C* christianos *CALV* scholam] *L*, schola *C*, scolam *YAV*, scalam *M* 1118 neuitia *A*, neuita *Y* 1119, 1 ararum] arrum *V*, arriarum *C* subuersione *V* dorosthori *MYCA*, dorostri *V* intenditur *MY* 1120 iiii] iii *L* salustio *C*ª*A*ʳᵗ*L* 1121, 1 persecutione *V* 3 nostrum] numini *V* post uictoriam] pro uictoria *A*, *om. V* 4 uomerat *C* ubi] *VAL cum Hier.*, ibi *MYC* 5 famem *C* magnam] digna *C* 1122 regnat *C*, reg. *M* uiii] *MYCL*ˢ, ui *AV*, 'ui alias uiii' *L*ᵒ 1124, 1 meletio] *L*ˢ*V*, melitio *CA*, melitie (*sic*) *M* antiochiae *om. A* homousio] *AL*, omousio *MY*, omousion *V*, homusio *C* 2 anomoeoque] *MYC*, anomaeoque *L*, anonisoque *A*ᵗ, anomsoque *A*ʳˢᵘ, *om. V* omoeousion *MY*, homoiusion *L*, homousion *A*, omousion *V*, omosuion *C* 3 uindicarunt *L*ˢ*Y* 1125, 1 crudetate *M*ª, crudelitate *YA* siue] suae *C*ª, seu odore prunarum] seruodore pugnarum *V* 2 ualentianus *M*, ual. pannonius *V* scrutariorum *MY*, nicheani *CV* 3 appellatur *CAV* fratre ualentis *V* constantinopolim *MYCAV* 4 communione *V*, comm *M* 1126 ualentianus *A*ʳ xl *om. A* regnant *C*, reg. *M* m.] et menses *C* 1127 ualentiano et uelente *M*ª 1128 dagalaifo] *YA*, dagalaipho *L*, dalagaifo *M*, gadalaifo *V*, dalagaifo, dagalaifo, gadalefo *codd. Vict.*, gadalaifus *Cass.* consulibus *add. V*, *c. 1128 subiungens sequenti* 1129, 1 appolinaris *C* laodocenus *V*, laudicenus *Y* 3 heresi *C* ips. nom. *L* nunc cupatur *V*

1130 Apollinaris perversitas hoc primum deviavit errore, ut dominum Jesum Christum diceret humanam carnem sine anima suscepisse, quia vitam et regimen corpori deitas ipsa praebuerit, ex hoc confutatus confessus quidem est illi carni animam non defuisse, sed mentis officia verbi virtute completa. ad ultimum ipsam Christi carnem partem quandam verbi dixit fuisse, quae naturam divinam habuerit, non maternam. *MYCL*

et cuius hic error est, ut adserat Iesum solam carnem sine anima suscepisse vel animam vitalem tantum, non etiam rationalem, quoniam ipsum verbum vim mentis impleverit, ipsam autem carnem non de Maria adsumptam, sed verbi aliquid in carnem fuisse conversum. *ACL H* — *Aug. haer.* 55

1131 Procopius, qui apud Constantinopolim tyrannidem invaserat, apud Frygiam salutarem extinctus est, multis partium eius caesis atque proscriptis. *Hier.* 2382

1132 Romanae ecclesiae XXXV ordinatur episcopus Damasus. *Hier.* 2382

1133 Valens ab Eudoxio Arrianorum episcopo baptizatus nostros persequitur. *Hier.* 2382

1134 CCCXL
Lupicino et Iovino. a. 367

1135 Gratianus Valentiniani filius Ambianis imperator factus. *Hier.* 2383

1136 Hilarius episcopus Pictavis moritur. *Hier.* 2384

1137 CCCXLI
Valentiniano II et Valente II. a. 368 *om.* A^{tu}

1138 CCCXLII
Valentiniano n̄. p̄. et Victore. a. 369

1139 CCCXLIII
Valentiniano III et Valente III. a. 370

1140 Aithanaricus rex Gothorum in Christianos persecutione commota plurimos interfecit et de propriis sedibus in Romanum solum expulit. *Hier.* 2385

1141 Eusebius Vercellensis episcopus moritur. *Hier.* 2386

M Y C (1130 *A.* 1130 *B.* 1131—1141). *A L V* (1131—1137. 1139—1141). *H* (1130 *ad Hier.*).

1130, 1 appollinaris *Y* 2 dominum *MYL*, deum *C* 5 regnumen *C* 7 refutatus *L* 8 quidem *om. L* est *om.* M^{a} 9 fuisset *M* 14 natura diuina *C*

1130, 2 iesum] i. christum *C* 3 solum *L* 5 rationabilem *C* 6 quoniam i. u. u. m. impleuerit (impleuerat $A^{u}L$) *om.* A^{r} 8 adsumpta *C* 10 conuersam *A*, conuersa *C*

1131, 1 apud const.] aliud const. *L* inbaserat *V* 2 salutare *MY*, *om. V* multis] militis *C* eius] eum *V* 1132 damasus papa fit *(rel. om.) V* romanae] romae A^{rs} damasius M^{a} *post* damasus *add.* ann. xuiii *AL*, sedit annos xuiii *C* *ad c. 1132 addunt:* hoc tempore fuit II scisma Ursicino antipapa quod eo per collectam Rome sinodum iecto duravit mensibus VI anno domini CCCLXIX A^{tu} *(uterque in margine) et* '*ex libri margine*' L^{s} 1133, 1 eudoxo A^{r} 1134 *praem.* anno a passione dni cccxl lupicino et iouino consolibus *V* lupitiono *C* iuuino *A* 1135 ualentiani *M*, ualentini *Y* ambianis] ambitionis *C* 1136 pictauis] $MYA^{rs}L^{s}$, pictabis *C*, pictauensis $A^{tu}L$ 1139 ualente iii] ualente *C* 1140, 1 athanaricus CL^{s} persecutionem $CA^{r}V$ 2 commata A^{r} interficit $A^{tu}LV$ et] *ALV cum Hier.*, et multos *MYC* romanorum *A* 1141 eusenius *V* uercelensis *Y*, uercenlensis A^{r}

1142 Constantinopoli apostolorum martyrium dedicatur. — *Hier.* 2386

1143 Lucifer Caralitanus episcopus moritur. qui cum Gregorio Hispaniarum et Philone Libyae numquam se Arrianae miscuit pravitati, [sed dum vigorem iustitiae erga correctionem eorum qui cesserant non relaxat, ipse a suorum communione descivit]. — *Hier.* 2386; *CALV*

1144 CCCXLIV
Gratiano II et Probo. — a. 371

1145 CCCXLV
Modesto et Arintheo. — a. 372

1146 Didymus Alexandrinus multa de nostro dogmate per notarios commentatur. qui post quintum nativitatis suae annum luminibus orbatus elementorum quoque ignarus fuit. — *Hier.* 2388

1147 CCCXLVI
Valentiniano IIII et Valente IIII. — a. 373

1148 Eunomius discipulus Aetii Constantinopoli agnoscitur. — *Hier.* 2389

1149	A quo heresis Eunomiana, quae *MCLV* filium patri non consubstantialem dicit esse, sed similem.	Cuius error est dissimilem adserere patri filium et filio spiritum sanctum.	*ACL* *H* — *Aug. haer.* 55

1150 CCCXLVII
Gratiano III et Equitio. — a. 374

1151 CCCXLVIII
post conss. Gratiani et Equiti. — a. 375

1152 [Quia superiore anno Sarmatae Pannonias vastaverunt, iidem consulatu mansere]. — $CA^{tu}L^{e}$

1153 Post Auxentii seram mortem Mediolani Ambrosio episcopo constituto omnis ad fidem rectam Italia convertitur. — *Hier.* 2390

1154 Aquileienses clerici quasi chorus beatorum habentur. — *Hier.* 2390

1155 Valentinianus subita sanguinis eruptione, quod Grece apoplexis vocatur, Brigitione moritur. post quem Gratianus adsumpto in imperium Valentiniano fratre cum patruo Valente regnat. — *Hier.* 2391

1156 Valens legem dedit, ut monachi militarent, nolentes iussit fustibus enecari. — *Hier.* 2391

1157 CCCXLIX
Valente V et Valentiniano. — a. 376

M Y C (1142—1151. 1153. 1152, *deficiens in v.* idem) *A* (*c.* 1152 A^{tu} *in margine*) *L V* (1143—1157) *H* (1149 *ad Hier.*)

1142 constantinopolim *MYCA* apostolorum *om. C* dedicatum *A* 1143, 1 calaritanus *L* 2 hisp.] MYL^{s}, spaniarum *V*, episcopo hisp. CAL^{e} et philone (nem *AV*) libyae (episcopis *ins.* L^{s}) num *om. C* 3 prauitate C^{a} rigorem *CA* 4 communicatione *L* 1144 ii *om. L* 1145 arinteo *V*, alintheo *L* 1146, 1 de nostro dogm. *om. V* 2 commentatus *V* nat. suae] aetatis *V* 1147 ualentinio *C* 1148 enomius A^{r} constantinopolim *CV*

1149 a quo hereses eun. *(rel. om.) V* 1 quae] qui *C* 2 consubst.] substantialem *C* 1149, 1 dissimile *C* 1150 quitio *A* 1151 conss. *om. A* equitio *V* 1152, 1 qui A^{tu} samarite A^{t} uastauerant *C* 2 idem] id est A^{tu} consulatu mansere] *scripsi,* consulatu antesere A^{tu}, consules permansere L^{e} 1153, 1 mediolanii *C* 2 omnis (omnes *V*) ad f. r. italia conuertitur] *ALV*, ad f. r. italiam conuertitur (*om.* omnis) *C*, omnes ad f. r. itali conuertuntur (conuertitur *Y*) *MY* 1154 aquilegienses $A^{u}L$, aquilegenses A^{r}, aquileiensis M^{a} choros *A* 1155, 1 subita s. e. quod (quae L^{s}) g. apoplexis (apoplexia *L*) uocatur] apoplexia *V* 2 brigione A^{r} pos *V* 3 in imperium] imperio *AV* patruo] paruo *V* 4 regn. ual. A^{r} 1156, 1 iussit fustibus enecari] MYL^{s} *fere cum Hier.,* fustibus enecarentur (enegarentur A^{r}, necarentur $A^{tu}L$) $AL^{e}V$

1158 Fotinus in Galatia moritur, a quo Fotinianum dogma Iudai- *Hier.* 2392
cum [Paulo Samosateno et Artemone, de quibus supra dic- *AL*
tum est, coeptum auctoribus].

1159 CCCL
Gratiano IIII et Merobaude. a. 377

1160 Alamannorum multa milia apud Argentariam oppidum Gal- *Hier.* 2393
liarum ab exercitu Gratiani strata.

1161 Gens Hunorum Gothos vastat, qui a Romanis sine armorum *Hier.* 2393
depositione suscepti rebellant.

1162 CCCLI
Valente VI et Valentiniano II. a. 378

1163 Superatis Romanis Gothi funduntur in Thracia. *Hier.* 2393

1164 Valens de Antiochia exire conpulsus sera paenitentia nos- *Hier.* 2394
tros de exiliis revocat.

1165 Lacrimabile bellum in Thracia, in quo deserente equitum *Hier.* 2395
praesidio Romanae legiones usque ad internicionem caesae sunt a Gothis. ipse imperator Valens cum sagitta saucius fugeret et ob dolorem nimium saepe equo laberetur, ad cuiusdam villulae casam deportatus est, quo persequentibus barbaris et incensa domo sepultura quoque caruit.

1166 Hucusque Hieronimus presbyter ordinem praecedentium digessit annorum: nos quae consecuta sint adicere curavimus.

1167 Igitur Valente a Gothis in Thracia concremato Gratianus cum fratre Valentiniano XLI regnavit ann. VI.

1168 [Theodosius ordinatur imperator a Gratiano Sirmii: ad quem *R*
Theophilus paschale scribit.]

1169 CCCLII
Ausonio et Olybrio. a. 379

1170 Gratianus post mortem patrui Theodosium Theodosii [comitis] *V*
filium in consortium adsumit imperii eique regnum tradit Orientis.

1171 Ea tempestate Priscillianus episcopus de Callaecia ex Ma- *Aug. haer.* 70
nicheorum et gnosticorum dogmate heresim nominis sui condit.

M Y A L Z X R F P H (*hi sex incipiunt a c.* 1166). *B* (*incipit c.* 1167 *a* ualente *omissis consulibus omnibus*). *V* (1158. 1159. 1161—1167. 1169—1171).

1158 fotinus hereticus in galatia moritur (*rel. om.*) *V* iudaicum] indacium *Y*, inductum L^s 3 coeptum] conceptum $A^{tu}L$ 1160, 2 ab ex. gr.] gr. ex (*om.* ab) *A* strata] *M Y* L^s *cum Hier.*, caesa *A* L^e 1161, 1 hunorum *V*, hunnorum *AL*, chunorum *MY* 1163 fundantur *V* thrachia *M*, trachia *YA* 1164, 2 exiliis] *MY cum codd. Hier. optimis*, exilio *ALV* reuocat] A^r*LV cum Hier.*, euocat *MY* A^{st} 1165, 1 trachia *YA* deserente] de***rente M^a 2 *post* romanae *duae litt. erasae in MV* legationes *A* internitionem *YA*, internecionem *ML* caesae sunt a gothis] a g. c. sunt *AL*, caesae sunt (*om.* a g.) *V* 3 imperator] autem *AL* 4 et *om. A* ob] ad *L* dolore nimio *V* 5 uillulae] *MY*, uillae *ALV* quo] qua *L* 6 et incensa domo] *MY* L^s *cum Hier.*, et (*om. L*) incensa cum eo (eodem *AL*) domo *A* L^e *V* 1166, 1 presbyter *om. HV* ordinem (ordine *Z*) p. digessit (digessi sunt *H*) annorum (ann. dig. *X*) *om. V* 2 nos quae consecuta (consecutae A^{rtu}, secuta A^s*X*) sint (sunt *LZ*) adicere curauimus] exhinc prosper (*tres litt. erasae*) secuta subiunxit *V*, nunc ea quae secuntur a uiro religiosissimo ac eruditissimo prospero addita subponuntur pauca ex nostro adiuncta studio *H*, incipit ex chronicis tyronis prosperi chronicorum eusebii temporibus praetermissis *R* 1167, 1 a gothis in trachia (trachias *F*, tracias *XZ*)] *plerique*, in trachia a gotis *M* concremato *ante* in *Z* gratiniano *V* 2 frate *H* ualentiniano] ualenti *A* xli] xu R^v, xxxuiii R^p, romanorum xxxuiii (xxxix *Z*) *ante* gratianus *HZ*, *om. B* regnauit] regnat *LXRBV*, reg̅ *MF*, *om. H* 1169 *praem.* i (romanorum i *P*) *et sic deinceps singulis annis numero praescripto ab* I *ad* LXVI *FP*; *consules per singula regna (vide conspectum p. 352) numerat R* auxonio *V* elibrio *H* 1170, 1 theudos- *H semper* comitis] *V solus* 2 adsumpsit *R* eique] eiusque *A*, que ei R^v tradidit *ZRFPV* 1171, 1 priscilianus *MH* callecia *M*, calletia *Y*, gallecia *BLZP*, gallecias *F*, galletias *X*, gallechia *A*, gallicia *VH*, gallis *R* ex] et *P* 2 ignosticorum *XH* heresem *VA* nominis sui (nomini sui *M*, nomini suo *Y*) condit (*MY*, condidit *reliqui*)] nominis condidit sui *Z*

1172 CCCLIII
Gratiano V et Theodosio. a. 380
1173 Ambrosius episcopus multa pro catholica fide sublimiter scribit.
1174 CCCLIV
Syagrio et Eucherio. a. 381
1175 Martinus episcopus Turinorum Galliae civitatis multis [miraculorum signis] clarus habetur. *Isid.*
1176 CCCLV
Antonio et Syagrio. a. 382
1177 Aithanaricus rex Gothorum apud Constantinopolim quinto decimo die quam fuerat susceptus occiditur.
1178 CCCLVI
Merobaude II et Saturnino. a. 383
1179 Arcadius Theodosi imperatoris filius Augustus appellatur.
1180 CCCLVII
Ricomere et Clearcho. a. 384
1181 Honorius Theodosi filius nascitur. *om. M*
1182 Romanae ecclesiae post Damasum XXXVI Siricius episcopus praefuit.
1183 In Brittania per seditionem militum Maximus imperator est factus. quo mox ad Gallias transfretante Gratianus Parisiis Merobaudis magistri militum proditione superatus et fugiens Lugduni captus atque occisus est. Maximus Victorem filium suum consortem regni facit.

M Y (*uterque* 1177 *post* 1176) *A L O* (*incipit* 1179) *Z X R* (1177 *post* 1176) *F P H B* (*omissi consules*) *V* (*plene*): *Cassiodorus* (*c.* 1173. 1175. 1177. 1179. 1183): *Paulus diaconus* (*adhibuit c.* 1173. 1175 *h. R. l.* 11 *c.* 13).

1172 quinto *F*, quinties *V*   1173 *sic* *MY*A^{s}, ambr. (mediolanensis *ins. H*) ep. pro cath. fide multa subl. scribit (scripsit *XR*) A^{rt}*LZXRHBV*, pro cath. fide multa subl. ambr. scribit *P*, pro cath. f. m. subl. a. ep. scripsit *F*   1174 syagrio] sysagrio R^{p}, symmacho *V*   eucherio] *ALZRV*, eucerio *XF*, eucaerio *M*, eutherio *H*, eleucerio *P*, euerio *Y*   1175, 1 turinorum (torinorum *V*) galliae ciuitatis] *AXFPHV*, turonorum galliae ciuitatis *LZB*, turonum galliae civitatis *Cass.*, in galli (*sic*) ciuitatis turinorum *M*, in gallia ciuitate turrinorum *Y*, turinorum (*om. cum al.* gall. ciu.) *R*   galliae ciuitatis .... 1177, 1 gothorum *om. R*   multis miraculorum signis] *Isidorus fortasse ex coniectura*, multis *MY*L^{s}*XFPV*, in multis *HB*, a multis *A*, miraculorum *Z*, multis miraculis L^{e} *coniectura*   1176 antonino *AXF*   siargio *H*   finis (finit *A*) cicli quarti et exordium quinti (incipit *add. A*) *ad a. 382* A^{rtu}*L*; *ad consules Antonium et Syagrium adnotavisse quarti cycli finem et quinti principium cod. C ait qui eum integriorem vidit Bucherius de emend. temp. p. 186*   1177, 1 hoc tempore *praem. MY*   aithanaricus] *ABV*, aitanaricus *P*, ahitanaricus *F*, athanaricus M^{b}*YLZX*H^{2} *Cass.*, athanarius H^{1}, atharicus M^{a} gothorum] gotos *V*   apud const. *post* fuerat *H*   quinta decima die *RV*, quinto decimo (*om.* die) *P*   2 quam] qua *RBV*, quo *P*   fuerat susc.] susc. est *A*   1178 ii *om. MY*A^{u} 1179 theudos- *O semper*   imperatoris *om. OV*   filius] faltus *Y*   agustus *O*   appellatur] *MY*$A^{s}L^{s}$*XRHV*, appellatus A^{rtu}*OZFPB*   1180 ricomere] *MYOZ*, ricomede *XRFPHV*, richemere *A*, ricemere L^{s}, ricimere L^{e} elearco *XH*, clearo *O*, cliarco *Z*   1182 siricius papa fit *rel. om. V*   romanae ecclesiae] romae ecclesiae *F*, romae *R*   post damasum (damasus O^{a}, damascum M^{1}, dasum A^{r}, damasium H^{1}) *post* ordinatur *R*   xxxui *ins. post* romanae ecclesiae *L*, *post* romae *R*   siricius] *ALZV*, syricius *MYB*, sericius *H*, seritius *X*, siricus *O*, sericus *FP*, ursinus *R* (*inde Hermannus Augiensis M. G. 5 p. 80*: Siricius qui in chronicis Prosperi Ursinus dicitur)   episcopus praefuit] *MY*, ep. pr. (pr. ep. *AL*, ep. *om. OZXFP*, pr. *om. et* episcopus *coll. ante* sericius *H*) annis xiiii (xui *ZXFP*) *ALOZXFPHB*, ordinatur p. d. annis xiiii *R*   1183, 1 brittaniam *F*   per seditione *V*, seditione *R*   2 quo] qui R^{p} gaulias H^{1}, gaulas H^{2} transfetante *F*   perisis *ARV*, parisius *P*, peridis *O*   3 merobaude *R*, merabaudis O^{a} magistro *R*   miliciae *H*   et fugiens] effugiens *AZF*, est fugiens *H*, fugiens *R*   4 lucduni *O*   maximus (maximinus R^{p}) u. fil. suum (s. f. *Z*) .... facit (fecit *OZ*) *om. A*

1184 Valentinianus XLII regnavit cum Theodosio ann. VIII.

1185 CCCLVIII
Arcadio et Bautone. a. 385

1186 Hoc tempore Hieronimus presbyter in Bethleem, toto iam mundo clarus, habitabat, egregio ingenio et studio universae ecclesiae serviens.

1187 Priscillianus in synodo Burdigalensi damnandum se intellegens ad imperatorem [Maximum] provocavit, auditusque Treveris ab Euvodio praefecto praetorio Maximi gladio addictus est cum Euchrotia Delfidi rhetoris coniuge et Latroniano aliisque erroris consortibus. Burdigalae quaedam Priscilliani discipula nomine Urbica ob impietatis pertinaciam per seditionem vulgi lapidibus extincta est. *om. MY*

1188 CCCLIX
Honorio n. p. et Euvodio. a. 386

1189 CCCLX
Valentiniano III et Eutropio. a. 387

1190 CCCLXI
Theodosio II et Cynegio. a. 388

1191 Maximus tyrannus Valentiniano et Theodosio impp. in tertio ab Aquileia lapide spoliatus indumentis regiis sistitur et capite damnatur. cuius filius Victor eodem anno ab Arbogaste comite [qui ex genere Francorum erat] est interfectus in Gallia. *H*

1192 CCCLXII
Timasio et Promoto. a. 389

1193 Itacius et Ursacius episcopi ob necem Priscilliani, cuius accusatores fuerant, ecclesiae communione privantur.

M Y A L O Z X R F P H B (omissi consules) V (plene; interponitur inter c. 1189 *et* 1190 *laterculus imperatorum a Theodosio ad Anastasium, ad cuius finem in margine adnotatur:* abhinc iam sequitur sic sicuti habetur (?) superius a Valentiniano ter et Eutropio): *Cassiodorus* (*c.* 1184. 1186).

1184 ual. xlii (xlii *om. B*) regnauit (rēg *M*, regnat *LOXRB*) cum th.] ual. xl (xui R^v) regnat cum theodosio *ZR*, romanorum xlii (xxxuiiii *H*) regn. ual. cum th. *PH* ann *om.* R^v uiii] *RH*, ui A^uO, uii *reliqui* 1185 baptone *H*, abautone *Z* 1186, 1 hier. prbr (prespiter R^v) hoc t. *R* bethlem *B*, betlem *O* 2 habitat A^uLH, habetur *O Cass.* et *om. P* universae] uniuersali *ZXFP*, *om.* H^1 3 seruiens *om. Z* 1187, 1 priscilianus *MP*, priscillanus *H* burdegalensi *ZXRPV* damn. se] se damn. *P*, damn. ibi se *O* 2 maximum *om.* MYL^s prouocauit] peruolauit R^p, properauit *Z* auditusque] auditisque *H*, auctusque *O*, autusque *A*, *om. V* treueris] L^sXHP, treuiris MYL^e, triueris AOR^pB, triberis R^vFV, in triueris *Z* 3 euuodio] MYA^rB, eubodio H^2, eubotio H^1, euodio $A^uLZXFPV$, ebodio *R*, eudoxio *O* praefecto praetorio (-rii *AR*) p̄p̄ *V* maximi] MYL^sHB, a maximo *ZXFP*, *om.* AL^eORV adductus H^1, additus *P* 4 euchrotia] *MYAB*, eucrotia *OZRFP*, eucrocia L^sX, eucrothiia *H*, eudrotia *V* delfidi] *MYR*, delfidii *F*, delfidem *V*, delphidi *AOB*, delphidii *LXP*, delfidis *H*, delfii *Z* rectoris coniuge *R*, rhethoris coniunge *Z*, recthoris coniuie *H* latraniano *AO*, latrentano *R*, latroruano *Z* 5 erroribus R^pZ burdigalae .... extincta est *om. V* burdigalae] *MYALF*, bordigale *HB*, burdegale *XP*, burdigalem *R*, burdigali *O*, burdegali *Z* quendam *R* prisciliani M^bFP, prisciliana M^a 6 discipulam *R* urbica] umbiga *H*, urbita R^p, urbitam R^v, usbica *O* 1188 n̄. p̄.] nepote *ZXFP*, imperatore *R* euuodio] $MYAO^bHV$, euodio $L^sZXRFPB$, uuodio O^a 1190 theodosio i *V* cinicio *H*, quinegio *MY* 1191, 1 maximus tyrannus aquileia occiditur et filius eius ab arbogaste in galliis *(rel. om.) V* maximius *Z* tyramnus *Y* ualentiniano] *MYAOB*, ualentiano *H*, a ual. (ualentino R^v) L^sZXRFP tertio] tertio miliario *H* 2 aquilegia A^{rt} expoliatus *H* regis *H* 3 damnatur] truncatur *Z* aruogaste A^rH, aruocaste A^{rst}, argouaste *O*, arbocaste *B*, argogaste M^aF 4 comite *om. AOZXRFP* qui ex genere francorum erat *H solus (vide p. 298)* est interfectus (infectus A^r) *post* in galliis *H* gallia] *MYAORB*, gallias *ZXF*, galliis *LPHV* 1192 timatio et praxomotico *H* 1193 adcusatores priscilliani ob necem eius communione priuantur episcopi *(rel. om.) V* 1 itacius] $AOZXR^pFP$, itachius *MY*, ithacius *LHB*, itatius R^v prisciliani MF^v 2 fuerunt *R* ecclesiae *om. O*

1194 CCCLXIII
Valentiniano IIII et Neoterio. a. 390
1195 CCCLXIV
Tatiano et Symmacho. a. 391
1196 CCCLXV
Arcadio II et Rufino. a. 392
1197 Valentinianus ad vitae fastidium nimia Arbogastis magistri militum austeritate perductus laqueo apud Viennam periit. Arbogastes magister exercitus mortuo Valentiniano, [cuius exitu gravabatur], Eugenium in Gallia imperatorem facit. *om. MY*
1198 Theodosius XLIII, cum iam per XIIII regnaret annos, regnat cum Arcadio et Honorio filiis ann. tribus.
1199 CCCLXVI
Theodosio III et Abundantio. a. 393
1200 CCCLXVII
Arcadio III et Honorio II. a. 394
1201 Iohannes monachus anachorita clarus habetur, qui ornatus prophetiae gratia Theodosium consulentem de eventu belli, quod adversum Eugenium movebat, victorem futurum praedixit.
1202 CCCLXVIII
Olybrio et Probino. a. 395
1203 Theodosius Eugenium tyrannum vincit et perimit.
1204 Augustinus beati Ambrosii discipulus multa facundia doctrinaque excellens Hippone [regio] in Africa episcopus ordinatur. *om. MY*
1205 Hoc tempore Claudianus poeta insignis innotuit. *om. MYO*
1206 Theodosius imperator Mediolani moritur. *om. O*

M (1201 *a* mouebat *ad* 1203 eugenium *suppleuit in margine m. 2, sed antiqua*) *YALOZXRFPHB (omissi consules) V (plene: 1197. 1198. 1206 et indici imp. inserta et in epitoma): Cassiodorus* (*c.* 1197. 1198. 1201. 1203. 1204. 1205. 1206): *Paulus* (*adhibuit c.* 1201 *h. R. l.* 12 *c.* 4).

1194 ualentiniano] uatano A^{stu}, uetano A^{r} neuterio *OZV*, neotheorio *XFP*, necterio *H* 1195 tactiano *H*, taziano *ZX*, titiano *FPV cum Cass.* simmiaco *Z* 1197 mortuo aput uiennam ualentiniano *(rel. om.) V (ind. imp.)*, ualentinianus ab arbogastis autoritate laqueo perit et eugenium in gallia imp. (erm *supra v. add.*) facit arbogastes magister *(rel. om.) V (epit.)* 1 aruogasti *H*, ergobastis *O*, arbogasti R^{v} 2 austeritate] *YALOZXRFBP*, austoritate *(sic)* M^{b}, auctoritate $M^{a}H$, autoritate *V* (*vide supra*) perd. nim. aust. arb. mag. mil. *Y* productus *O*, perducitur *Z* uehennam *O*, uienne R^{p} perit *XH* 3 arbogastis *MY*, aruogastes $L^{s}H$, aruogastis A^{r}, argouastis *O*, aruogastus A^{stu} magister exercitus mag. *H*, magister militum et exercitus *R* cuius exitu (-tus *A*) grauabatur (grauatur *AX*) *om. MY* 4 gallias *ZXFP*, galliis *L*, galliam *R* imperatorem] imperare *FP* fecit *OB* *post c. 1197 inserit Isidoriana* per idem tempus capud .... licet neclecta *H (v. p. 268)* 1198, 1 romanorum *praem. P* theod. xliii (xliii theod. *P*, theod. xli R^{p}, theod. xuii R^{v}, xliii *om. B*) cum iam *(om. A)* per xiiii regn. a. (regn. per a. xiiii *A*, per xiiii a. regn. *ZX*) regnat (*om. O*) c. a. et h. filiis ann. iii] *sic reliqui et, omittens* per *et* filiis, *V (ind. imp.)*, theodosius cum arcadio et honorio filiis regnat *(rel. om.) V (epit.)*, mortuo ualentiniano theudosius c. i. p. xiiii ann. r. r. c. a. et h. annis tribus romanorum xl regnauit theudosius cum filiis archadio et h. annis tribus *H* 1199 theodotio *Y* iii *om. Z* habundantio *MOX*, abundantio ii *R* *post 1199 ins.* Honorium ... factae L^{s} (*adscribens* 'Pontacus') *ex Marcellino* 1200 ii *om. V* 1201, 1 iohannis monacus habetur (haretur V^{a}) praedixit eugenium uincendum *(om. rel.) V* anachoreta *LR*, anocorita *O* habebatur AL^{c} ordinatus M^{a} 2 gratia] gr. et *B* theodosio consulente *R*, theudosio consolente *O* euento *O* 3 aduersus *ALXP* mouerat A^{r}, mouebatur *O* 1202 prouino *V*, probrino (*corr.* r *altera*) M^{2} (*om.* M^{1}), prouino iii *R; censorino edd. contra libros* 1203 tyrannum *om. V* uicit *OZHB* peremit *H* 1204, 1 augustinus ordinatur episcopus *(rel. om.) V* agustinus *O* 2 hyppone *MY*, hippone (ippone *O*) regio (regione $A^{r}R$) *reliqui cum Cassiodoro et Paulo* in africa] affrice *R*, affricam *Z* 1205, 1 hoc tempore *om. RV* poeta ins. innotuit] *AZXFB*, ins. poeta inn. *P*, poeta ins. habetur *LRH Cass.*, poeta claret *V* 1206 romanorum *praem. PH* quo mediolani mortuo *V (ind. imp.)*, theodosius moritur *V (epit.)* mediolano *R*

1207 Arcadius XLIIII cum iam regnasset ann. XII, regnat cum fratre Honorio annis XIII.

1208 CCCLXIX

Arcadio IIII et Honorio III. a. 396

1209 CCCLXX

Caesario et Attico. a. 397

1210 [Concilium Carthaginis, ubi Hipponensis concilii statuta firmantur et inseruntur]. *R*

1211 CCCLXXI

Honorio IIII et Eutychiano. a. 398

1212 Romanae ecclesiae episcopatum XXXVII tenet Anastasius.

1213 [Eugenius occiditur]. *R*

1214 [Gildo in Africa occiditur]. *V*

1215 CCCLXXII

Mallio Theodoro v. c. cons. a. 399

1216 Cum hoc consulatum inierat Eutropius eunuchus, qui ablato honore damnatus est. *om. HB*

1217 CCCLXXIII

Stilichone et Aureliano. a. 400 *om. H*

1218 Gothi Italiam Alarico et Radagaiso ducibus ingressi.

1219 CCCLXXIV

Vincentio et Fravito. a. 401

1220 Iohannes Constantinopolitanus et Theophilus Alexandrinus episcopi sancti habentur. sed utrumque obscuravit discordia, quae eo usque processit, ut Iohannes a Theophilo oppressus Pontum in exilium pergere cogeretur, cum tamen communionem eius maxima pars episcoporum Romani pontificis exemplum secuta servaverit.

M Y A L O Z X R F P H B (omissi consules) V (plene: 1207 *et in ind. imp. et in ep.): Cassiodorus (c.* 1207. 1218): *Paulus (adhibuit c.* 1220 *h. R. l.* 13 *c.* 1).

1207, 1 arc. xliiii (xliiii arc. *P*, arc. xliii *MY*, arch. xlii R^p, arch. xuiii R^v, xlii arch. *Z*, xliii *om. B*) c. iam (*om. MY*) r. a. xii r. cum fr. h. (h. fr. *L*) a xiii (xiiii *A*, xu R^p] *reliqui et sic, omittens* cum, *V (ind. imp.), item, omittens* xliiii *et scribens* honorio filio, *V (epit.)*, romanorum xli regnauit archadius cum fr. h. ann. xiii archadius cum iam regnasset ann. xii regnat demum cum fr. h. *H* 1208 archadio iii *MY* 1209 actico *M*, catico *H* 1210, 1 ubi] cum R^v 1211 iiii] iii *O* eutyciano *V*, eutitiano *F*, futiciano *P* 1212 romae papa fit anastasius *(rel. om.) V* ep. xxxuii tenet] xxxuii episcopatum (episcopus *O*) tenet *ALO*, ep. tenet (*om.* xxxuii) *B*, xxxuii ordinatur *R* anast.] *MY*, anast. ann. iiii *ALORHB*, ann. iii dieb. xxii *ZXFP* 1215 mallio] *OLV*, manlio *ZXFP*, manl^s *MY*, gallio *H*, mellio *A*, $\overline{m}$ R^p, *om.* R^v theodoro] theudoro *O*, et theodoro *XFP*, et theodorio *Z*, theodosio *H* u. c.] ut *H*, ii *P*, *om. OV* conss. *MYO*, $\overline{ss}$ *A*, *om. VR* 1216, 1 consulatu *AV*, consolatu *O* ingerat *O* ablato honore damnatus] *MY*L^s, mox honore ablato damnatus et uita exutus L^e, mox et (ex *O*) honore et uita (et uitae R^p, *om.* R^v) exutus (exustus $A^{st}O$, deiectus R^p, defunctus R^v) *AOZRFPV*, mox et uita et honore exutus *X* 1218 allarico $M^b Y$, allorico M^a radagaiso] *MY*L^s*ZX Cassiod. (Monach.)*, radagaiio *F*, radagaso *P*, radigauso *A*, ragaiso *H*, ragadaiso *ORBV Cass. (Paris.)* ingressi] ingressi sunt *MY*L^s, ingresso R^p 1219 frauito] *MYALOV*, frauuito *R*, frabito *XF*, brabito *Z*, fabritio *P*, fausto *H* 1220 iohannis constantinopolim et theofilus alexandriam episcopi habentur clari. sed utrosque obscurauit discordia. iohannis oppressus exiliatus iniuste *V* 1 pheophilus A^r 2 episcopi sancti habentur] eps (ep *M*) sci hab. *MY*, ep. habebantur A^r, episcopus habebatur A^s, inlustres episcopi (episcopos *F*, *om. H*) habentur *OZXRFPHB*, epil. habentur clari *V*, episcopi clari habentur $A^t L^s$, ep. clari habebantur $A^u L^e$ sed] et *R* 3 precessit *O* theophile *M*, theophilus *Z*, theufilus *O* 3 theufilo *O* 4 exilio *OZXP* pergere cogeretur] perurgetur *R* communicationem *MY*, orationem *P* 5 pars] parte *AOR* romanae R^p 6 exemplum] exempla *H*, ad exemplum *O* secutus H^a seruauerint *Z*

1221 CCCLXXV
Arcadio V et Honorio V. a. 402
1222 Pollentiae adversum Gothos vehementer [utriusque partis clade] pugnatum. *om. MY*
1223 Romanae ecclesiae XXXVIII praeest episcopus Innocentius.
1224 CCCLXXVI
Theodosio Aug. I et Rumorido. a. 403
1225 [Carthaginense concilium habitum de Donatistis]. *R*
1226 CCCLXXVII
Honorio VI cons. [et Aristaeneto]. a. 404 *RZXFP HV*
1227 CCCLXXVIII
Stilichone II et Anthemio. a. 405
1228 Radagaisus in Tuscia multis Gothorum milibus caesis ducente exercitum Stilichone superatus et captus est.
1229 CCCLXXIX
Arcadio VI et Probo. a. 406
1230 Wandali et Halani Gallias traiecto Rheno ingressi II k. Ian.
1231 CCCLXXX
Honorio VII et Theodosio II. a. 407
1232 Constantinus in Brittania tyrannus exoritur et ad Gallias transit.
1233 CCCLXXXI
Basso et Philippo. a. 408
1234 Arcadius imp. Constantinopoli moritur.
1235 Honorius XLV cum Theodosio fratris filio regnavit ann. XV.
1236 CCCLXXXII
Honorio VIII et Theodosio III. a. 409
1237 Wandali Hispanias occupaverunt.

M Y A L O Z X R F P H B (omissi consules praeter anni 408) V (plene; 1234. 1235 *et in ind. imp. et in ep.): Cassiodorus* (*c.* 1222. 1230. 1234. 1235. 1237): *Paulus (adhibuit c.* 1235 *h. R. l.* 13 *c.* 7).

1222 poll. aduersum gothos uehementer] *MY*, poll. aduersum (aduersus *O*) gothos uehementer utriusque partis (patris *L*) clade *ALOZXRHB*, adversum (-sus *P*) gothos veh. utriusque pollentiae partis clade *FP*, poll. ad gotos utriusque parti in clade *V* pugn.] pugn. est *LRB*, pugnato *Z* 1223 innocentius papa fit *(rel. om.) V* xxxuiii pr. ep.] pr. xxxuiii ep. *P*, pr. ep. *B*, xxxuiii ordinatur ep. *R* innocentius] *MY*, inn. ann. xiiii *ALORB*, inn. ann. xui *H*, inn. ann̄ xu mensibus duobus diebus xxi *ZXFP* 1224 theodosius *Y* aug. i] *MYFH cum Cass.*, aug. semel *ZX*, i (*om.* aug.) *A*, aug. (*om.* i) $R^{v}P$, u̅c̅ augusto (*om.* i) R^{p}, *om.* VOL^{s}) rumorido] rumirido *MYZX*, romorido *H*, rumoridii *O*, rumiriolo *Alcob. (Pontac.)* 1266 cons.] *M*, conf. *Y*, et conss. *AO*, et aristeneto cons. *FX*, et aristenoto *V*, et aristoneto *Z*, et aristaeneto (aristoneto *P*) L^{s}*RPH cum Vict. et Cass.* 1227 ii] i *M*, *om. Y* anathemio *H* 1228 radagaisus] MYL^{s} *OXHB*, radagasius *ZFP*, raidigausus A^{rs}, radigausus A^{tu}, ragadaisus *R*, radaisus *V* tusciam *AP* militibus *H* ducente (-tem *O*) exercitum (-tu R^{p}*FP*) stilichone (stillone R^{v})] stilicone duce *V* *post* captus est *quae addit H, vide supra p. 299* 1230 uuandali] *V*, uandali *plerique*, ualdali A^{rs} et thalani *M*, et thalanni *Y*, et alani *ALOZXFPHBV* transiecto *V* reheno *B* ingressi ii kł ianuar *MY*, iii kalendas ianuarias ingressi *R*, prid. k. ian. ingressi *plerique*, ingressi sunt *(om. rel.) V* ab urbe condita m̊clxii *H (cf. p. 299) et ad c. 1237* A^{tuv} 1231 uii] ui H^{2}, *om.* H^{1} et *om. P* 1232, 1 brittanias *V* exhortus *V* ad *om. O* 1204 arc. imp. constantinopoli (-lim $MYA^{rtu}HV$ *ep.*) moritur] mortuo archadio constantinopolim *V (ind. imp.)* 1235 romanorum *praem. ZPH* hon. xlu (xliii R^{p}, *om. B*) cum th. fr. fil. regn. (re̅g *M*) ann. xu (xui L^{s})] *MYALOXRFB*, xlu regn. hon. cum th. fr. fil. ann. xu (xui *P*) *PH*, xliii hon. c. th. fr. f. regn. ann. xu *Z*, hon. cum th. fr. fil. regnat ann. xiu xlu quadragesimus quintus *V (ind. imp.) et sic usque ad* regnat *V (ep.)* 1237 hoc tempore *praem. MY* uuandali] $YOA^{r}HV$, ualdali A^{s}, uandali *rel.* spanias *AOV* occuparunt *PB* *cf. c. 1230*

1238 Attalus Romae imperator factus, qui mox privatus regno Gothis cohaesit. — *om. B*

1239 CCCLXXXIII
Varane v. c. consule. — a. 410

1240 Roma a Gothis Alarico duce capta [VIIII kal. Septemb.] — *V*

1241 et ob hoc solus fuit Orientalium partium consul, quod et sequenti anno observatum est. — *om. B*

1242 CCCLXXXIV
Theodosio Aug. IIII cons. — a. 411

1243 Constantinus per Honorii duces Constantium et Ulphulam apud Arelatense oppidum victus et captus [ac post in Italiam adductus interficitur in loco, ubi Mincia fluvius oritur]. cuius filium Constantem in Hispania regnare orsum Gerontius comes, in Maximum [quendam] tyrannidem transferens, interemerat. — *om. B*; *H*; *om. MY*

1244 CCCLXXXV
Honorio VIIII et Theodosio V. — a. 412

1245 Maximo in Hispania regno ablato vita concessa eo quod modestia humilitasque hominis affectati imperii invidiam non merebatur. — *om. B*

1246 Gothi rege Athaulfo Gallias ingressi. — *om. Y*

1247 Eodem tempore Heros vir sanctus et beati Martini discipulus cum Arelatensi oppido episcopus praesideret, a populo eiusdem civitatis insons et nulli insimulationi obnoxius pulsus est inque eius locum Patroclus ordinatus amicus et familiaris Constantii magistri militum, cuius per ipsum gratia quaerebatur, eaque res inter episcopos regionis illius magnarum discordiarum materia fuit. — *om. MY*

M Y (*uterque* 1246 *post* 1245) *A* (1238. 1239. 1243—1245. 1246 *in textu.* 1240—1242. 1247) *L O Z X R F P H B (omissi consules) V (plene praeter* 1247): *Cassiodorus* (*c.* 1240. 1246).

1238, 1 roma *V* qui *om. HV* priuatūs *(sic) H* regno *om. Y* 2 cohaesit] *MY*L^s*ZXFP Alcobaciensis (Pont.)*, coesit R^p, cessit A^{ru}*OV*, cesit A^s, caesis R^v, adhaesit *H*, *om.* A^t 1239 uarane] fl. uarane L^s*ZXF*, fl. uarrone *P* u. c. consule] u. c. conss hs *A (qua nota collata simili c. 1242 fortasse significatur* hic sequitur *ad indicandam transpositionem)*, *om. V;* uarane u. c. et tertullo *Vict.*, uaran et tertullus *Cass.* 1240 roma a *(om. Y)* gothis alarico (allarico *MY*, halarico *A*) duce capta (et euersa *add. H*)] roma alaricus capit *V* uiiii kal. septemb. *habet V solus* 1241 et ideo consul orientis tantum fuit sic et insequenti anno *V* 1 et sequenti] insequenti *P*, ē sequenti R^p 2 obseruatus *A* 1242 theodosio augusto iiii cos.] *LOZ*, theodosius augustus iiii consul *MY*, theodosio iiii cons. (consulatu *P*) suo *XFP*, theodosio ā iiii conss. hs A^{rst}, a theodosio añ iiii consulatum habens A^u, theodosio aug. iiii uc coss. *H*, theodosio iiii cons. *R*, theodosio *(rel. om.) V* 1243 constantinus areto capitur cuius filius in hispania regnare orsus gerontius comis occiditur dum maximum quendam transferens tyrannidem *(rel. om.) V* 1 ducis *O* per h. d. const. et ulphulam (ulpulam *O*, ulfulam *ZXFH*, ulphilam L^s) *om. R* 2 arelatensem A^r*ZXF*, arelatensis *H*, archilatense *M*, archilatensem *Y*, arelatenti *(sic) P*, areto *(vide supra) V* et captus] et captus est *LZXFP*, *om.* A^r ac post ... oritur *habet H solus (supra p. 300)* 4 filius *H* constantem] constantinum *R* spania *O fere*, spaniis R^p, hispaniis R^v orsum] seorsum A^r geruntius *H* 5 maximum quendam] maximum (*om.* quendam) *MY*, maximam quandam *Z* iteremerat *H* 1245 spania *O*R^p*V* concessa] est concessa *B*, conceditur *V* eo q. m. humilitasque (humilitatisque *O*R^p*FP*) h. affectati (affectat *AR*, affecta *Z*) imperii (imperit *R*) i. n. merebatur *om. V* 1246 hoc tempore *praem. M* rege athaulfo] *LOF*, rege ataulfo *A*, rege (regi *B*) athaulpho *MZXPHB*, rege ataulpho *Cass.*, rege ataolfo *V*, a rege thaulfo *R* ingresso *FP* 1247, 1 hiros *A*, eros *X* 2 arelatensis *A*, areliathensi *H* a] et a *H* 3 eiusdem] *ALORFHB*, ipsius *ZXP* insons] insonis *Z*, *om. O* nulli insimulationi (-ne A^r, insimilationi B^2, insimil*ti***ni B^1) obnoxius] *ALORHB*, nulli insimulationibus noxius *XF*, nullis insimulationibus noxius *ZP* 4 inque] in quem F^1, in qua *Z*, in quo R^p*AH* inique *O* locum] loco A^r*HB* paroclus *FP*, patruclus *Z* ordinatur *AOZX*R^v*FPHB* 5 constantini *Z* 6 eaque res] eaque per *O*, quae res *L*, *om. R* regiones H^a 7 materia] causa *edd.*

1248 CCCLXXXVI
Lucio v. c. consule. a. 413

1249 Huius collega in consulatu Heraclianus fuit, qui novarum in Africa rerum reus et honore et vita exutus est. *om. B*

1250 Burgundiones partem Galliae propinquam Rheno optinuerunt.

1251 Iovinus et Sebastianus fratres in Gallia regno arrepto perempti. *om. B*

1252 Eodem tempore Pelagius Britto dogma nominis sui contra gratiam Christi Caelestio et Iuliano adiutoribus exerit multosque in suum errorem trahit, [praedicans unumquemque ad iustitiam uoluntate propria regi tantumque accipere gratiae quantum meruerit, quia Adae peccatum ipsum solum laeserit, non etiam posteros eius obstrinxerit. unde et volentibus possibile sit omni carere peccato omnesque parvulos tam insontes nasci quam primus homo ante praevaricationem fuit: nec ideo baptizandos, ut peccato exuantur, sed ut sacramento adoptionis honorentur.] *cf. Aug. haer. 88* *om. MY*

1253 CCCLXXXVII
Constantio v. c. cos. [et Constante]. a. 414 *RHV*

1254 Attalus Gothorum [consilio et] praesidio tyrannidem resumit in Gallia. *om. B, [] om. MY*

1255 CCCLXXXVIII
Honorio X et Theodosio VI. a. 415

1256 Attalus a Gothis ad Hispanias migrantibus neglectus et praesidio carens capitur et Constantio patricio vivus offertur. *om. B*

1257 Athaulfus a quodam suorum vulneratus interiit regnumque

M Y A L O Z X R F P H B (omissi consules) V (plene praeter 1250): *Cassiodorus (c.* 1250).

1248 lucio] luciano *L^sZXFP* u. c.] clarissimo uiro *R^p*, ūi *Y* 1249 et *(sic uidetur)* collega heraclianus reuellans africa et honorem amisit et uitam *V* 1 in consulatu *om. A* heracl. (eracl. *Y*) fuit] *YALZX*, herodianus fuit *R*, aclianus fuit *O*, fuit eracl. *MFPH* 2 reos *Z* et honore et uita exutus (*sic L^s*, exceptus *MY*) est] *MYL^s*, et honorem amisit et uitam *ALOZXFPHV (vide supra)*, et honorem et uitam amisit *R* 1250 burgunzones *ZFP^a*, bugurdiones *O* propinquam] *MYALORB*, propinqua *H*, propinquantem *ZXFP* reheno *B*, rhenum *P*, regno *OR* 1251, 1 iobinus *R^p* sabastianus *H*, sebastinus *X* gallia] gallias *ZRFPV*, galliis *L* arrepto] abrepto *RFP*, accepto *L*, arrepti *O* perempti] p. sunt *LR* 1152 *in V descripto videlicet ex archetypo evanido fere haec leguntur: (sp. vac. litt. IX)* dogma sui *(sp. vac. II litt.)* exercuit 1 eodem tempore] *MY*, hac tempestate *ALOZXRFPHB* pelasgius *P*, pelagus *O* brito *P*, bruto *R^p* 2 gratiam] gloriam *O* erexit *R^v* multoeque *B* 4 iustitiam (insticiamur *H*) u. pr. r. tantumque (tantamque *Z*) *om. B* pr. uol. *X* gr. acc. *R* 5 meruit *OP* quia] qui *O^a*, quod *L* adae *(om. R)* pecc.] pecc. ad. *L* ipsum] in ipsum *P* 6 leserat *H* non etiam (autem *O*) posteros (in post. *P*) eius (cuius *P*) obstrinxerit (obtrinxerit *O*, obstrixerit *Z*, obstruxerit *H^a*) unde et *(om. A)* uolentibus possibile sit] unde et nolentibus poss. sit ut non e. p. e. perstrinxerit *R* 7 omni (omnia *R*) carere peccato] omnibus c. peccatis *B* 8 tam] nam *A* 1253 constantio u. c. cos.] *ALZXFP*, contantio *(sic)* uic conss *O*, constanti et *(sic) MY*, constantio u. c. consule et constante *RH*, constantio et constante *V cum Vict. et Cass.* 1254, 1 atthalus *R*, adtalus *O*, athalus *Z* agathorum *R* consilio et *om. MY soli* tyrannidem resumit (resummittit *O*, praesumit *RH*)] tyrannus fit *V* 2 gallias *ZXRFV*, galliis *LP* 1256, 1 attalus capitur *(rel. om.) V* a *om. MYL^sH* spanias *O* et] e *R^p* neclectus *OH* et c. p. uiuus (uius *O*) off. *om. R* 1257 ataulfus a suis occiditur ualia regnum inuadit *(rel. om.) V* 1 athaulfus] *ALOF*, ataulfus *R^pHV*, athaulphus *MYXP*, atthaulphus *B*, ataul attalus^ulfo *R^v*, athaulfus gothorum rex *Z* suorum] socrum *R*

eius Wallia peremptis qui idem cupere intellegebantur invasit.

1258 CCCLXXXIX

Theodosio VII et Palladio. a. 416

1259 Wallia Placidiam reddit, cuius *MY* nuptias Constantius promeretur.

Placidiam Theodosii *ALOZX RFPHB* imperatoris filiam, quam Romae Gothi ceperant quamque Athaulfus coniugem habuerat, Wallia pacem Honorii expetens reddit eiusque nuptias Constantius promeretur.

1260 Romanae ecclesiae episcopatum XXXVIIII suscipit Zosimus.

1261 Quo tempore Pelagianis iam a papa Innocentio praedamnatis Afrorum industria ac maxime Augustini episcopi scientia resistebatur.

1262 CCCXC

Honorio XI et Constantio II. a. 417

1263 Honorius Romam cum triumpho ingreditur praeeunte currum eius Attalo, quem Liparae vivere exulem iussit.

1264 CCCXCI

Honorio XII et Theodosio VIII. a. 418

1265 Hoc tempore Constantius servus Christi ex vicario Romae habitans et Pelagianis pro gratia dei devotissime renitens factione eorundem multa pertulit, quae illum sanctis confessoribus sociaverunt.

1266 Concilio autem apud Cartaginem habito CCXIIII episcopo-

MYALOZXRFPHB (omissi consules) V (plene praeter 1261): *Cassiodorus (c.* 1259).

1257, 2 uuallia (*LOZX*R^{v}, uallia *plerique*, uablia H^{2}, ualla *A*, uabla H^{1}, ualia *V*, uuanlia R^{p}) peremptis *(sic boni libri omnes, etiam P,* parentis *ordinis P deteriores complures)*] perempti *ante* uuallia R^{v} qui idem (quidem *A*R^{p}) cupere intellegebantur] quidam cupere intelligebatur R^{v}, quidem qui eum capere conabantur *H* 1227 theodosio ui ac pall. *R*

1259 placidiam uallia reddit constantius eam accepit uxorem *V*

1259, 1 placidia *A*, placidam *Z* theodosii] th. senioris *Z* 3 gothi romae *B*, gothi romam *O* coeperant R^{p}*B*, ceperunt *FP* quamque] quam quem *O*, quae *H* 4 habent H^{a} 5 uallia *AFPHB*, uualliam R^{v}, uuanliam R^{p} reddidit *O*

1260 zosimus papa fit *V* xxxuiiii ep. *ALOR*, ep. (*om.* xxxuiiii) *B*, xxxix (*om.* ep.) *H* suscepit *AOX*R^{p}*H* zosimus] *MY*, zos. (zozimus *R*) annis iii *ALORHB*, anno uno mensibus uiiii (uiii *Z*) diebus uiiii *ZXFP* 1261, 1 pelagianis (-anus M^{a}*Y*) iam (tam *H*) a p. i. praedamnatis] pelagius (pelasgius *P*) iam a p. i. praedamnatus *ZXFP* 2 industria] *MY*L^{s}, uigore *A*L^{c}*OZXRFPHB* ac maxime] et maxime *FP*, maximeque *Z* agustini *O* episcopi] eps *M* scientia] *MY*L^{s}*ZXFP*, industria *AOR*, industria et scientia L^{c}*B*, industria scientiae *H* 1263 honorius roma cum triumpho ingreditur euntes usque *(sic rel. om.) V* 1 romam] roma *V*A^{rt}, rome *O* cum triumpho] triumpho *AOR*, triumphans *ZXFP* curru *F*, currium *Z* 2 eius *om. Z* attolo *MYZ*, attalum *H* libare R^{p}, libere R^{v} ex. iuss.] *MYFPZX*, iuss. ex. *ALORHB* 1265, 1 constantius ex uicario romae factione pelagianorum occiditur *V* 1 uigario *A* 2 pel. pro gr. dei deu. renitens] *MY*, pro gr. dei deu. pelagianis (pel. deu. *O*, deu. pelasgianis *P*, deu. pelagianus *Z*) resistens *ALOZXRFPHB* 3 factionem *O* quae] qui *Z* illum] illis *FP* 1266 ad cartaginensis decreta concilii hereses pelagiana ubi senator *(debuit esse* ubinis damnatur) *V* 1 concilio] consilio *A*, conscilio *H* autem] *MYHB*, *om. ALOZXRFP* ccxiiii] L^{s} *et plerique*, ducentorum amplius *AO*, amplius *R (add.* ccxiiii R^{p} *m. 2)*, ccxiu et amplius L^{c} episcorum *O*

rum ad papam Zosimum synodalia decreta perlata sunt, quibus probatis per totum mundum heresis Pelagiana damnata est.

1267 Valentinianus [Constantii et Placidiae filius] nascitur VI non. Iulias. — *om. MY*

1268 [Carthaginis concilium contra Pelagianos]. — *R*

1269 CCCXCII
Monaxio et Plinta. — a. 419

1270 Romae XL episcopatum suscipit Bonifatius. — *om. B*

1271 Constantius patricius pacem firmat cum Wallia data ei ad inhabitandum secunda Aquitanica et quibusdam civitatibus confinium provinciarum.

1272 CCCXCIII
Theodosio VIIII et Constantio III. — a. 420 — *om. O*

1273 Constantius ab Honorio in consortium regni adsumitur.

1274 Hieronimus presbyter moritur anno aetatis suae XCI prid. kal. Octobris.

1275 CCCXCIV
Agricola et Eustathio. — a. 421

1276 Constantius imperator moritur.

1277 CCCXCV
Honorio XIII et Theodosio X. — a. 422

1278 Hoc tempore exercitus ad Hispanias contra Wandalos missus est, cui Castinus dux fuit. qui Bonifatium virum bellicis artibus satis clarum inepto et iniurioso imperio ab expeditionis suae societate avertit. nam ille periculosum sibi atque indignum ratus eum sequi, quem discordem superbientemque expertus esset, celeriter se ad Portum [urbis] atque inde ad Africam proripuit. idque rei publicae multorum laborum et malorum sequentium initium fuit. — *om. MY* (beside "[urbis]")

M Y A L O Z X R F P H B (omissi consules) V (plene): Cassiodorus (*c.* 1273. 1276. 1278): *Paulus* (*adhibuit c.* 1271. 1273 *ad h. R. l.* 13 *c.* 3, *c.* 1274 *ad h. R. l.* 13 *c.* 4, *c.* 1278 *adsumpto c.* 1230 *l.* 13 *c.* 5).

1266, 2 synodalia] synodi *LR*, sinodali *O* perlata sunt] perdata sunt *H*, perlatas *F*, prelata *P* 3 pelasgiana *P* 1267 ualentinianus nascitur *(om. rel.) V* noscitur *P* ui (u *AR*) nonas iulias] iulius *H*, *om. O* 1268 carthagis R^{p} 1269 monaxio] $YL^{s}ORV$, mona*xio *M*, monachio *A*, maximo *ZXFP*, maximos *H* plinta] pintao cons. *H* 1270 bonifatius papa fit xlii *(rel. om.) V* romae] romanae ecclesiae *LR* xl ep. susc. bonefatius *MYR*, xl. ep. agit bonifatius *(sic OPH*, -facius *reliqui) ALOZXFPH; addunt* ann. iiii *ALOR*, ann. iii *H*, ann. iii *(om. X)* mensibus uiii diebus ui *ZXFP* *post c. 1270 ins.* hoc tempore fuit III scisma Eulalio (culalio $A^{t}L^{s}$) antipapa per Honorium Cesarem eiecto, quod durauit annis duobus an. dni ccccjiii *(sic* A^{tu}, *om.* a. d. ccccjiii L^{e}) A^{tu} *(mg. ad c. 1270) L* 1271, 1 constantinus *O* patricius *om. AOZXRFPV* pace *V* firmat] firmam F^{a} uuallia] *OL*, uallia *plerique*, ualia *V*, uuanlia R^{p}, inuallia *Z* data ei] *MYV*, data (datam *B*) eidem *ALOZXRFPB*, eidem data *H* ad inhabitandum] *MALOR*, ad habitandum *YZXFPHB*, *om. V* 2 secunda *om. PV* aquitanica] *ZXFPB*, aquetanica *MYA*, aquitaniica *O*, aquintanica *V*, aquitania *LRH* et qu. ciu. conf. prou.] et aliis ciuitatibus *V* 1272 uiiii] uiii *V* coustio V^{a} iii] iiii *H* 1274, 1 h. pr. mor. *(rel. om.) V* xci] lxi *MY*, xcuiii primo *O* 1275 agricula *O* eustasio *RHV*, eustachio *YXF*, eustatio *OP* 1276 constantinus *O* 1278, 1 odoacer *(sic)* ad spanias uandalos mittit cum castino duce *(rel. om.) V* 1 spanias *O* 2 cui] coa *O* bellicis] becillis *A* 3 satis clarum] *MY*, praeclarum A^{t}*LOZRPHB cum Paulo*, perclarum A^{rs}*XF* inepto] indepto A^{st}, indempto A^{r} ad exp. s. societatem *H* 4 aduertit $H^{a}P$ 5 ratur *M* superuientemque *O* 6 esset] esse *F* portum *MY*, portum (portam *H*) urbis *ALOZXRFPHB cum Paulo* inde *om. P* ad] in *L*, *om.* M^{1} 7 aficam M^{a} idque] adque *O* labore *Z* 8 et malorum sequentium] *MYLS*, *om. AOZXRFPHB*

1279 CCCXCVI
Mariniano et Asclepiodoto. a. 423

1280 Placidia Augusta a fratre Honorio pulsa Orientem cum [Honoria et Valentiniano] filiis petit. *om. MY*

1281 Romanae ecclesiae XLI praeficitur episcopus Caelestinus.

1282 Honorius moritur et imperium eius Iohannes occupat coniuente, ut putabatur, Castino, qui exercitui magister militum praeerat.

1283 [1285 *A*] Theodosius XLVI Romanum imperium tenet.

1284 CCCXCVII
Castino et Victore. a. 424

1285 [Exuperantius Pictavus praefectus praetorio Galliarum in civitate Arelatense militum seditione occisus est, idque apud Iohannem inultum fuit.] *LAO*

1286 Theodosius Valentinianum
consobrinum suum *MY* | amitae suae filium *ALORZX PFHB*
Caesarem facit et cum Augusta matre ad recipiendum Occidentale emittit imperium. quo tempore Iohannes, dum Africam, quam Bonifatius obtinebat, bello reposcit, ad defensionem sui infirmior factus est.

1287 CCCXCVIII
Theodosio XI et Valentiniano Caesare. a. 425

1288 Placidia Augusta et Valentinianus Caesar mira felicitate Iohannem tyrannum opprimunt et regnum victores recipiunt.

M Y A L O Z X R F P H B (omissi consules) V (plene): Cassiodorus (*c.* 1280. 1282. 1283. 1286. 1288): *Paulus* (*adhibuit c.* 1280 *h. R. l.* 13 *c.* 7, *c.* 1282 *l.* 13 *c.* 8, *c.* 1283 *l.* 13 *c.* 18, *c.* 1286 *l.* 13 *c.* 9).

1279 mariano *M* asclipiodoto *V*, asclepio *R* 1280, 1 augusta *om. V* orientem cum filiis petit *MY soli*, ad orientem (-te *V*) cum honoria (honorio *ZRHB*) et ualentiniano (ualer̄ *V*) filiis (fil̄ *V*, *om.* R^p) proficiscitur (profisciscitur R^v) *ALOZXRFPHBV*, cum Honorio et Valentiniano filiis ad Orientem mittitur *Cass.*, ad Orientem cum Honorio et Valentiniano filiis profecta *Paulus* 1281 caelestinus papa *(rel. om.) V* rom. eccl. xli praeficitur ep. cael.] *MY*, rom. eccl. xli (xli *om. B*) praesidet ep. cael. *ALOZXFHB*, xli episcopatum suscipit (suscepit R^p) *R*, cael. xli rom. eccl. praesidet ep. *P*, *addentes* ann. uiiii *ALORHB*, ann. uiiii menses x diebus xuii *ZXFP* 1282 honorius moritur *(rel. om.) V (epit.)*, quo mortuo *(rel. om.) V (ind. imp.)* 1 imperium] *MY*, regnum *ALOZXRFPHB* eius *om. Y* iohannis *M* coniuente (*sic H*, conibente *ZF*, conniuente *LX*, cohibente *MY*, conhibente *B*, coniubente *P*) ut put. cast. qui exercitui (-tu *H*) mag. militum (milicie *H*) praeerat *om. AOR* 1283, 1 theodosius xlui *(om.* B^2*)* romanum (romanorum *A*) imperium tenet (ten. imp. *Y*)] *MYAOX*B^2, theodosius xlui romanaciperi (*debuit esse* romanis imperat) *V (epit.)*, rom. xliiii imp. tenet th. *Z (?)*, theodosius xlui *(rel. om.) V (ind. imp.)*, th. xlui (xliiii R^p) romanum (romanorum *LF*) imperium tenet annis xxuii (xxuiii *R*) *LRF similiterque Cassiodorus et Paulus*, romanorum xlui regnauit theodosius annis *(numerus deest) P*, romanorum xliii regnat theudosius minor archadii filius an̄n̄. xxu *H*, *om.* B^1 1284 uictorino *R* 1285, 1 hac tempestate *praem.* A^r*O*, hoc tempore A^u*L* superantius *A* praetorio] p̄o *O*, praetorii *AL* 2 arelatense] *O*, arelatensi L^e, arhelatensis A^r, arelathensis A^t *(def.* A^s*)*, arelatensis A^u idque] adque *O* 3 inultum] *O*L^e *coniectura* ('f. inultum' L^s), ultimum A^{rt}, inultimum A^u *(def.* A^s*)* 1286, 1 consobrinum suum *MY cum Cassiodoro (inde Hermannus Contractus)*, amitae suae filium *ALOZXRFPHB cum Paulo*, *om. V* 2 et cum aug. (agusta *O*) matre (sua *ins. P*) ad rec. occidentale (occidentalem R^p*F*, orientalem *O*, orientale *A*) emittit (*sic MY*A^t*ZXB*, emittat *H*, amittit A^s, mittit A^r*LRFP*, *om. O*) imp.] et ad rec. imp. cum matrem mittit *V* 3 quo t. dum (cum P^a) . . . factus est] contra iohannem *V* 1287 theodosium *Z* ualentiniano] ualtano *O* caesare] *MYALOH*, consule *R*, *om. ZXFPV* 1288, 1 placidia et ualentinianus iohanne oppremunt data istipendia (*debuit esse* aetio uenia) castino at exilium *(rel. om.) V* 1 felicitate] uelocitate *R* 2 uictorem *XF*

data venia Aetio eo quod Chuni, quos per ipsum Iohannes acciverat, eiusdem studio ad propria reversi sunt. [Castinus autem in exilium actus est, quia videbatur Iohannes sine coniventia ipsius regnum non potuisse praesumere.] *om. MY*

1289 Valentinianus ab exercitu Augustus appellatur.	*MYL^s HB*	Valentinianus decreto Theodosii Augustus appellatur.	*AL^eOZX RFPHB*

1290 Arelas nobile oppidum Galliarum a Gothis multa vi oppugnatum est, donec inminente Aetio non inpuniti abscederent.

1291 CCCXCIX
Theodosio XII et Valentiniano Aug. II. a. 426

1292 Patroclus Arelatensis episcopus a tribuno quodam Barnabo multis vulneribus concisus occiditur. quod facinus ad praeceptum Felicis magistri militum referebatur, cuius inpulsu etiam Titus diaconus vir sanctus Romae pecunias pauperibus distribuens interfectus.

1293 CCCC
Hierio et Ardabure. a. 427

1294 Bonifatio, cuius intra Africam potentia gloriaque augebatur, bellum ad arbitrium Felicis, quia ad Italiam venire abnuerat, publico nomine inlatum est ducibus Mavortio et Gallione et Sanoece. qui obsidentes Bonifatium prodente Sanoece

---

M Y A L O Z X R F P H B (omissi consules) V (1288. 1291): *Cassiodorus* (*c.* 1294): *Paulus* (*adhibuit c.* 1289. 1290 *ad h. R. l.* 13 *c.* 9, *c.* 1294 *l.* 13 *c.* 10).

1288, 3 uenio *Z* aethio *B*, etio *ZP*, aetia *Y*, actio *X* eo *om. FPH* chuni quos] *ML*, huni quos *ARH*, hunni quos *X*, ugni quos *OZ*, diuini quos *Y*, unni quos *FP*, unicus *B* iohannis *H* 4 acciuerat] acciperat *F*, acceperat *AORH cum Paulo*, accreuerat *B* eiusdem] eius *A* reuersa H^a 5 iohannes] iohannem *LP* uidebatur] uid. quod *R* iohanni *Z* 6 coniuentia] *Alcobacensis Pontaci*, coniuencia R^v, conibentia $AOZR^pF$, conniuentia LXH^b, conuentia H^a, cohibentia *B*, comitiua *P* potuisset *XRH* praesumere] suscipere praesumere O^a 1289 ual. ab exercitu aug. app. MYL^s, ual. decreto theodosi aug. app. $AL^eOZXRFP$, ual. decreto theodosi ab exercitu augustus (aug. ab exercitus *B*) app. *HB*, cuius (*praec.* theodosius xlui) tertio regni eius anno ualentinianus xluii cum socero theodosio ann. xxui *V (ind. imp.)* 1290, 1 arelas] *LZB et Alcobacensis Pontaci*, arilas *H*, harilas *MY*, arhilas A^{rst}, arcilas *O cum Isidoro*, archilas A^uXR, archila *FP*, achilas *uel* achillas *Pauli libri* gauliarum *H* a gothis *om. O* ui] ui (= *sex*) A^{rt}, uim A^u, *om.* H^1 2 est *om.* AOR^p ethio *B*, etio *Z*, actio *X* inpunito accederent *R* 1291 xiii M^a augg. *F*, augustis *X*, *om. AORV Vict. Cass.* 1292, 1 patruclus *Z* arilatensis *M*, arhilatensis *A*, acilatensis *O* quondam *O* barnabo] *MYAOXFB*, barnado *H*, barbaro L^sZRP 2 concisus] MYL^s, laniatus *ALOZXRFPHB* praeceptum] *MY*, occultam iussionem *ALOZXRFPHB* 4 etiam titus d. u. s. r. p. p. distribuens (*om.* B^1) interfectus est] *MY*, creditus (creditur R^p, creditum *H*) est (*om. R*) etiam titus d. u. s. r. p. p. distr. (*om.* B^1) interemptus (int. est *R*, interficitur *XF*, interfectus *ZPB*) *ALOZXRFPHB* 1293 hiero et ararbudabure *R* *post c. 1293 inserit* hoc etiam tempore diabolus . . . confugerunt *ex Isidoro H* (*v. p.* 268) 1294, 1 bonifacius *ZR* cuius *om. ZX* intra afr. pot. gl. que] pot. gl. que in africa *P* agebatur *Z* 2 quia] qui *AOXRFP* italia *Z* abnueret $A^{r(b\ st}OXF$, abnuerit *H*, annueret *P*, adnuebat R^p 3 inlatum] in altum *AOR* est *om.* AOR^pH ducibus] a d. *Z* mabortio *RFB*, mouortio A^{rt} gallione] MYL^s, galbione *ZXFPHB cum Paulo*, galuione $A^{rs}O^bR^v$, glauione A^t, caluione R^p, gauione O^a 4 sanoece] MHA^u(²), sanoete *Y*, sanocce $A^{rs}B$, saonece *R*, sonoece *X*, sonice *Z*, sinoece *F*, sinoce L^s, synoce *P*, sanoce A^{tu}(¹), sanuele *O* qui o. bon. pr. sanoece (sanoete *Y*) occisi . . . . interfecto] *MY*, cuius proditione (-nem R^v) mauortius (mabortius *ZRFB*) et gallio (galbio *ZXFPHB*, galuio *AOR*) dum bonifatium obsident (obsederent *O*, obsiderent *L*) interempti sunt moxque ipse (*om. O*), a bonifatio (moxque etiam a b. ipse qui prodiderat *HB*) doli (dolo *ZRPH*) detectus (detractus H^a, deiectus *P*) occisus est (detentus est atque occisus *R*) *ALOZXRFPHB*

occisi sunt, mox etiam ipso qui prodiderat interfecto. exinde gentibus, quae uti navibus nesciebant, dum a concertantibus in auxilium vocantur, mare pervium factum est bellique contra Bonifatium coepti in Segisvultum comitem cura translata est.

1295 Gens Wandalorum ab Hispania ad Africam transit.

1296 CCCCI
Felice et Tauro. a. 428

1297 Nestorius Constantinopolitanus episcopus novum ecclesiis molitur errorem inducere, praedicans Christum ex Maria hominem tantum, non etiam deum natum eique divinitatem conlatam esse pro merito. cui impietati praecipua Cyrilli Alexandrini episcopi industria et papae Caelestini repugnat auctoritas.

1298 Pars Galliarum propinqua Rheno, quam Franci possidendam occupaverant, Aetii [comitis] armis recepta. *om. MY*

1299 CCCCII
Florentio et Dionysio. a. 429

1300 Felice ad patriciam dignitatem provecto Aetius magister militum factus est.

1301 Agricola Pelagianus, Severiani episcopi Pelagiani filius, ecclesias Brittaniae dogmatis sui insinuatione corrumpit. sed ad insinuationem Palladii diaconi papa Caelestinus Germanum Autisidorensem episcopum vice sua mittit et deturbatis hereticis Britannos ad catholicam fidem dirigit.

M Y Fris. (*inde a c.* 1294, 6 quae, *v. p.* 358) *A L O Z X R F P H B* (*omissi consules*) *V* (1296—1301): *c.* 1296. 1297 *affert Liberatus brev. c. 2 (cod. Paris. 12098, cf. supra p. 343) sic:* in epitoma chronicorum Lucentius hoc ponit et dicit: Felice et Tauro consulibus. Nestorius .... pro merito dicit: *Cassiodorus* (*c.* 1295. 1298).

1294, 5 exinde] deinde *B* 6 uti nauibus] ut ingnauius *mut. in* ut in nauibus R^v, ut in auiuus R^p, uti naues *O* concertaminibus *H*, certantibus *O* 7 auxilium] exilium B^a bellique] belli qui *H* 8 contra bon. coepti (caepit *H*) *om. O* in segisuultum] *MY*, in sigisuultum $L^s R^v XFPB$, ///gisbultu/ *Fris.*, Sigisvuldus *Paulus*, insignis uultum (uultu *Z*) *AOZ*R^p*H* comitem *om. R* curam *P* 1295 uuandalorum] *OHB Fris.*, uandalorum *rel.* hispania] hispanias *F*, hispaniis *P*, spaniam *O* transiit A^{rs} 1297 nestorius proditur *(rel. om.) V* 1 nestorius] nestorianus *H*, nestorius qui *AO*R^v, nestoriusque R^p episcopus *om. O* nouum] n. opus *Z* 2 mol. eccl. *R* christum] ihm̅ *H* ex maria] et mariam *O*, *om. Liberatus* 3 hominem] iohannem *P* tantum] natum M^a etiam *om. Z* natum eique] tantumque ei *Z* 4 collatum *Z* cui] *MYAORB Fris.*, cuius *L*, huic *ZXFPH* impietate *H* precipia *O* cyrilli (quirilli *RFP*, chirilli *O*) al. ep. ind. *om. O* 5 *post* industria *ins.* qui tunc praecipue claritate sciensciae et religione insignis habebatur simul *H* repugnat] repugnabat *H*, regnat *A*, repugnauit *R* 6 actoritas *H* *post c. 1297 ins.* Lupus vir mire conversationis relictis uxore divitiis Lerinensium abbatum eruditione perfectus Tricassinae ecclesiae episcopus ordinatur XIII kl. Iun. *B* 1298 partes galliarum quas franci occupauerant aetius recepit *V* 1 gauliarum *H* reheno *B* 2 occupauerunt *OH* aetii (etio *Z*) comitis (comiti *Z*, *om. MY*) armis recepta (praecepta *A*)] ab (*om. O*) aetio comite recepta *OR* 1300 aetius mag. mil. fit *(rel. om.) V* 1 felice (felicem *Z*, foelicem *R*) ad patriciam (patriam R^p) dign. (ciuitatem *Z*) prou. (prouectum R^p, profecto *OZ*) *om. B* aetius] eius *O* 1301 brittanos ab heresi pelagiana papa corrigit caelestinus *(rel. om.) V* 1 agricola] ex agricola *FP* pel. ep. *P*, episcopus pel. *X* 2 aecclesiae *A* brittaniae] brasthaniae *F*, brastanie (*in marg.* britannie) *P* sui ins.] sui ins. sui *O* corrumpit] *MHB*, corrupit *YALOZXRFP* 3 ad insinuationem (-ne *M*)] *MY*L^s*HB Fris. et supra c. X*, ad *(om.* X^1*)* actionem *AOZ*X^1*RFP*, actione L^c pallidii *F* diaconii MA^r 4 auisidorensem *(sic)* FP^a, autisiodorensem $R^v B$, autisidiorensem *AL*R^p, utisiodorensem *H*, autysidoremsem *(sic) M*, autisiriarensis O^b, autisioiarensis O^a, altisiodorensem *YZ*, antisiodorensem *X*, antisidorensem P^b episcopum] episcopus *O*, et lupum tricassinum episcopos *B* mittit et] mittit ut *FP*, mittet A^{stu}, mittit A^r deturbati *H*, desturbatis R^p, disturbatis R^v 5 brittanos *O* dirigit] diriget *H*, dirigat *P*, dirigeret *Z*, redigunt *B*, redegit *R*

1302 CCCCIII
Theodosio XIII et Valentiniano III. a. 430

1303 Aetius Felicem cum uxore Padusia et Grunito diacono, cum eos insidiari sibi praesensisset, interimit. *om. B*

1304 Aurelius Augustinus episcopus per omnia excellentissimus moritur V. kl. Sept., libris Iuliani inter impetus obsidentium Wandalorum in ipso dierum suorum fine respondens et gloriose in defensione Christianae gratiae perseverans.

1305 CCCCIV
Basso et Antiocho. a. 431

1306 Congregata apud Ephesum synodo ducentorum amplius sacerdotum Nestorius cum heresi nominis sui et cum multis Pelagianis, qui cognatum sibi iuvabant dogma, damnatur.

1307 Ad Scottos in Christum credentes ordinatus a papa Caelestino Palladius primus episcopus mittitur.

1308 CCCCV
Aetio et Valerio. a. 432

1309 Romanae ecclesiae XLII praeficitur episcopus Xystus totius urbis pace et consensione mirabili.

1310 Bonifatius ab Africa ad Italiam per urbem venit accepta magistri militum dignitate. qui cum resistentem sibi Aetium proelio superavisset, paucos post dies morbo extinctus est. Aetius vero cum deposita potestate in agro suo degeret ibique eum quidam inimici eius repentino incursu opprimere temptassent, profugus ad urbem atque illinc ad Dalmatiam, deinde per Pannonias ad Chunos pervenit, quorum amicitia

---

M Y Fris. (*ad c.* 1310, 2 dignitate, *v. p.* 358) *A L O Z X R F P H B* (*omissi consules*) *V* (1302. 1304—1310): *Paulus* (*adhibuit c.* 1309. 1310 *ad h. R. l.* 13 *c.* 11).

1302 th. xiiii R^{v}, th xii *O* et ual. iiii *R* 1303, 1 ae∗tius *M*, etius *P*, eius *Z*, aetius cum *R* uxore] ux. sua *ZXFPH* et] e *P* grunito (grunnito *A Fris.*, gerunnito *O*) diacono (diacone A^{r}, diacuno O^{a}, diaconum O^{b})] *MYAOH*, grunitum (grunnitum *FPR*, grunnitidum *Z*, grammuticum *Alcob. Pontaci*, grannitum *X*) diaconum *LZXRFP* cum eos .... augustinus *om. R* (*supplevit* R^{v}(2)) cum eos ins. sibi] eos ins. sibi (*om.* cum) *O*, eos ins. sibi cum *XF*, cum eos sibi (*om.* ins.) *A*, eos ins. cum sibi (*om. P*) cum *ZP* 2 praesensisset] presensit et *O* 1304, 1 augustinus ep. moritur (*rel. om.*) *V* aur. *habent soli* MYL^{s}, *deficit Fris.* agustinus *O* per omnia] permia A^{rs}, per dei misericordiam A^{tu} 2 libri *AOR* impetu subsedentium *O* 3 uuandalorum] *O*, uuandolorum R^{p} gloriosa *A* 1305 antiaco *H* 1306 nestorius ab ephes' damnatur (*rel. om.*) *V* 1 synodo duc. amplius] *MY*, duocentorum ////us *Fris.*, plus (*om.* R^{p}) duc. synodo *ALOZXRFPHB* 2 nestorios *B* heresim *ARFP* pelasgianis *P* 3 cognitum *H*, cognominatum *Z* sibi] *MYZXFP Alcob. Pontaci*, errori suo *ALORHB* iubabant $R^{p}F$, inuenerant *Z*, inuenerat *Alcob. Pontaci* damnantur $A^{r}ZH$ *Fris.* 1307 ad s (*sp. vac. trium litt.*) tos primus episc. palladius a papa mittitur caelestino (*rel. om.*) *V* 1 ad iscotto R^{v}, ad ad scottos R^{p}, ////ttus *Fris.* ordinatus] $ML^{s}ORHB$, ordinatur *YAZXFP* 2 primus] et primus *ZXFP* mittitur] moritur *A*, missus est *R* 1309 syxtus papa fit (*rel. om.*) *V* 1 xlii *om. B* praeficitur] ordinatur *R* ep. xystus] $ALZXR^{p}F$, xystus ep. *B*, ep. sistus *P*, ep. sixtus $MYOR^{v}$, ep. $\overline{x\rho s}$ (*marg.* xystus) *H* *post* xystus *add.* ann. uiii *ALORHB*, annis uiii diebus xuiiii *ZXFP* totius u. p. et c. m. *om.* R^{p} 2 orbis *FPHB cum Paulo trahente haec ad caput sequens* mirabile *O*, mirabiles A^{rst} 1310 aetium superat bonifatius aetius pergit ad hunnos (*rel. om.*) *V* 1 ab africa *om. Z* orbem *B* accepta] accepit *R* 2 magistri] a magistro R^{v} dignitatem *RF* etium *P*, etiam *MY* 3 proelio] $\overline{\text{pcio}}$ *H* superasset *ALRF*, superassed *O*, superaiussaet *H* post paucos dies *H* 5 eum] cum *ORP* inimici eius] MYL^{s}, inimici (*om.* eius) *B*, inimicus *AOR*, inimicus eius *ZXFPH*, eius aemulus *Paulus* repetino *O* occursu premere *Z* 6 temptassent] *MYLHB*, temtasset *AOZXRFP* ad urbem orbem *B*) atque illinc (illic *ZO*, inde *H*) ad (a *Z*) dalmatiam (dalmacia R^{p}, dalmatias R^{v}) deinde] $AL^{e}OZXRFPHB$ *cum Paulo*, ad (a *M*) dalmatiam atque inde (*om. mediis*) MYL^{s} 7 per *om. ZXFP cum Paulo* panponias *B*, unnonas *O* ad chunos] *ALB*, ad hunos RH^{a}, ad unnos *ZFP*, ad hunnos XH^{b}, ad uguos *O*, atque chunos (chunnos *Y*) *MY* amicitiam *ZH*

auxilioque usus pacem principum et ius interpolatae potestatis optinuit.

1311 CCCCVI
Theodosio XIIII et Maximo. a. 433 *om. O*

1312 Colliguntur omnes anni usque in consulatum Theodosii XIIII et Maximi a XV Tiberii anno et passione domini anni CCCCVI.
1313 Ab instauratione templi sub Dario ann. ĪLIIII.
1314 Ab Olympiade prima et Isaia propheta ann. ĪCCX.
1315 A Salomone et prima aedificatione templi ann. ĪCCCCLXVI.
1316 [A Moyse et Cecrope rege Atticae anni ĪDCCCCLXV]. *M^2YH^2*
1317 Ab Abraham et regno Nini ann. ĪICCCCL.
1318 A diluvio autem usque ad Abraham sunt anni DCCCCXLII, ab Adam vero usque ad diluvium an. ĪICCXLII. fiunt itaque ab Adam usque in tempus supra scriptorum consulum anni V̄DCXXXIIII.

1319 CCCCVII
Aspare et Ariobindo. a. 434 *om. O*
1320 CCCCVIII
Theodosio XV et Valentiniano IIII. a. 435
1321 Pax facta cum Vandalis data eis ad habitandum Africae portione [per Trigetium in loco Hippone III idus Febr.] *LXZFP*

M Y A L O Z X R F P H B (omissi consules) V (1311. 1319—1321): 1312—1318 *habent soli M Y L* (1314—1318 *ad* ĪICCXLII *om.* L^s) *H: Cassiodorus* (*c.* 1321): *Paulus* (*adhibuit c.* 1321 *ad h. R. l.* 13 *c.* 11).

1310, 8 principium *H* et ius] aetius *MFB^2*, aecius *P*, eius *O* interpolatae] *MYLOZXRFB cum Paulo*, interpolite *A*, interpellate *PH* 1311 maxima *Z* 1312, 1 omnes *om. P* in] ad *L^sH* 3 cccciii] cccciu *H: ex numero Hieronymiano 351 (Schoene p. 199) additis annis 55 (a. 379—433) suum 406 effecit Prosper, ad id parum attendens, quod Hieronymus annos numerat a praedicatione, non a passione, et ipse Prosper vere numerationem ab illa inchoat consulatus decem Tiberio in hac computatione attribuens et hic non XVIII Tiberii annum nominans, sed XV, qui est praedicationis* 1313 ĪLIIII] *MYL^s*, dccccliu *L^e*, cx *H^1*, mcx *H^2* 1314 ab *om. MY* isaia propheta] *L*, prophetiae ysaia *H*, prof cia *M*, profetia *Y* ĪCCX] *numerus effectus ex Hieronymiano 1155 + 55 = 1210* 1315 ĪCCCCLXVI] *similiter effectus ex 1411 + 55 = 1466* 1316 cecope *M*, cicrope *Y* ī (*vel* m) dcccclxu *MH*, mdcccexc *L* 1317 mini *M*, nini et semiramidis *L* ĪICCCCL] *similiter effectus ex 2395 + 55 = 2450* 1318, 1 sunt *om. L* dcccexlii] *MH^b*, dccectii *H^a*, mlxxi *L* 2 ab adam . . . īicexlii *om. M^1* fiunt] sunt *L^s* 3 in tempus] *MY*, ad tempus *L^sH* scriptum *H* consilium *H^a* anni *om. L* 4 ūdcxxxiiii] *MYL^sH*, quinquies mille dcclxiii *L^e*: *computatio rursus est Hieronymiana 5579 + 55 = 5634. confirmat numeros traditos Victorius c. 7 calculos suos superstruens Prospero quem nominatim citat:* ab Abraham in sextum Valentis consulatum et Valentiniani secundum duo milia CCCXCV ac deinde ab Auxonio Olybrioque consulibus, qui sequuntur, ad octavum Valentiniani Augusti consulatum et Anthemi (= *p. Chr. 455)* VIIII [*immo* VII] et LXX et simul omnes a mundi origine usque ad Constantinum et Rufum praesentes consules (= *p. Chr. 457*) quinque milia sexcenti quinquaginta et octo referuntur anni: *nam 5634 + 24 (= a. 434—457) = 5658. — Computatio codicis F sublata tam Hieronymiana quam hac et collocata ad a. 445, ubi in hoc libro finit Prosper, haec est:* fiunt ab Adam usque in consulatum Theodosi iunioris XVIII *(a. 444)* et Valentiniani Placidiae filii iunioris sexies *(a. 445)* omnes anni nume V milia DCXLV *errore, nam requiritur 5646* 1319 aspere *V* ariobindo] *MYOZ cum Vict.*, ariouindo *X cum Cass.*, ariundo *H*, ariobinda *RFP*, ariouinda *AV*, areobinda *L* 1320 et *om. R* ualentiniano] ualeriano *Alcobaciensis Pontaci* iiii] tercio *H*, *om. V* 1321 pace facta cum uuandalis data est eis africae portio *(rel. om.) V* 1 facta] est f. *A^r* ad inhabitandum *L* africae portione *MYHB Cassiodorus*, africae portio *AOR*, per trigetium in loco affrice portione iii idus februarii (feberii *Z*) ippone *ZX*, per trigetium (trigentium *P*) in loco (in loco *om. L*) affrice portione hippone iii (u *Alcob.*) idus febr. *L^cFP Alcobaciensis Pontaci, supplemento ut videtur male divulso: ex simili libro Paulus l. c.:* data per Trigetium ad habitandum Wandalis Africae portione pax cum eisdem necessaria magis quam utilis facta est.

1322 Eodem tempore Gundicharium Burgundionum regem intra Gallias habitantem Aetius bello obtrivit pacemque ei supplicanti dedit, qua non diu potitus est, siquidem illum Chuni cum populo suo ab stirpe deleverint. *om. B*

1323 CCCCIX
Isidoro et Senatore. a. 436

1324 Gothi pacis placita perturbant et pleraque municipia vicina sedibus suis occupant, Narbonensi oppido maxime infesti. quod cum diu obsidione et fame laboraret, per Litorium comitem ab utroque periculo liberatum est, si quidem per singulos equites binis tritici modiis advectis strenuissime et hostes in fugam verterit et civitatem annona impleverit.

1325 CCCCX
Aetio II et Segisvulto. a. 437

1326 Bellum adversum Gothos Chunis auxiliantibus geritur.

1327 In Africa Gisiricus rex Wandalorum, intra habitationis suae limites volens catholicam fidem Arriana impietate subvertere, quosdam nostrorum episcopos, quorum Posidius et Novatus ac Severianus clariores erant, catenus persecutus est, ut eos privatos iure basilicarum suarum etiam civitatibus pelleret, cum ipsorum constantia nullis superbissimi regis terroribus cederet. *om. B*

1328 Valentinianus Aug. ad Theodosium principem Constantinopolim proficiscitur filiamque eius in matrimonium accipit.

1329 Per idem tempus quattuor Hispani viri Arcadius Paschasius Probus et Eutycianus dudum apud Gisiricum merito sapientiae et fidelis obsequii cari clarique habebantur. quos rex ut

---

M Y C (*redit* 1326 geritur) *A L O Z X R F P H B* (*omissi consules a. 436, adsunt a. 437*) *V* (1323. 1325): *Cassiodorus* (*c.* 1322. 1328): *Paulus* (*adhibuit c.* 1322 *h. R. l.* 13 *c.* 12 *et l.* 14 *c.* 15, *c.* 1324. 1326. 1328 *l.* 13 *c.* 12).

1322, 1 gundicarium *YALXRFP*, gundigarium *O*, gundicarum *Z*, gundichario *M*, regnum diacharium *H* burgurzionum *F*, burguntionum *P*, burgundiorum A^{r}*H*, burgundorum A^{st} reges *Z* 2 gaulias *H* aetius] itius *Z* obtriuit] optinuit *LR* eis supplicantibus *H* 3 qua] quia *O* potius O^{a} chuni] *MYAL*, unni *ZFP*, humni *X*, huni *RH*, ugni *O* 4 ab] *MY*, ac *ALZXFH*, hac *O*, atque *P*, *om. R* deleuerunt *LP*, deluerunt *O* 1323 isidorus et senator *A*, isodoro et s. R^{v} 1324, 1 placida HR^{p} pleraque] plura *R* 2 quod cum (dum *A*) *om.* H^{1} 3 diu (dio *M*) obs.] obs. diu *H* et *om. R* laboraret] liboraret *P*, laborarent *O* latorium *R* 4 liberatus *ZFP* si *om. ZFP* 5 uinis R^{v} trici M^{a}, trittici *O* et *om.* R^{v} hostem *O* 6 uerteret *H*, uertit *R*, uertitur *Z* impleuerit] impleuit *X* (?), adiuuerit AOR^{p}, adiuuit R^{v} 1325 ii] i/ R^{p}, *om. V* segisuulto (-tu M^{a})] *MYB*, sigisuulto *LXFPV cum Vict. et Cass.*, sigisuuldo *OR*, sigisulto *Z*, sigisbuldo *A*, sigiuuldo *H* 1326 aduersus *LORPH* chunis] *MYALB*, hunis *RH*, hunnis *X*, unnis *FP*, humis *Z*, ugnis *O* 1327, 1 in africa *om. P* gisiricus] *MAOR*, gisericus *Y*, geifericus *Z*, ginsiricus *C*, gesericus *H*, geisiricus *XF*, geysericus *P*, gensericus *L* uandilorum *C* 2 limites *om. O* imp. *ins. ante* uolens *H* arriana impietate] in arrianam impietatem *R* 3 episcopos] episcoporum *OXFP* quorum posidius (possidius YCL^{s}) et nou. ac seu. cl. erant] $MYCL^{s}$, quo apud allia athenas dius et nou. ac seu. cl. erant *H*, *om. AOZXRFPB cum Paulo* 4 eotenus *R* ut eos] uicos A^{s}, incos A^{t}, ut uicos A^{r} 5 priuato *FP* suarum *om. H* etiam *om. Z* 6 constantiam *R* nullus *Y* superuissime *O*, superbissime *Z* 7 cederetur *H*, cederent R^{p} 1328, 1 principem] *YALOZXRFPH Cass.*, aug. *M solus*, *om. BC* constantinopoli *Z* 2 profisciscitur *R* eius *om. A* matronium *M* accepit *OH* 1329, 1 spani *OH*, hispania *B* paschasius (paschadius *MY*) probus] pr. pasch. *ALOZXRFPHB* 2 eutycianus] *M*, eutychianus $AL^{c}B$, euthycianus *C*, euticianus *YH*, eutychius *X*, euticius *RF*, eutitius *ZP*, eustocianus *O* gisiricum] *MAB*, ginsiricum *C*, geisiricum *F*, geysiricum *P*, geisericum YXR^{p}, gasericum *Z*, gensericum *L*, gesericum *OH*, gaisaricum R^{v} 3 et] ac *L*, *om. C* fideles obsequio *Z* cari clarique] $MYCL^{s}$, clari carique *H*, clarique *AOZRFPB*, clari *X* quos] quod R^{p} ut] utut M^{a}, *om. C*

dilectiores sibi faceret, in Arrianam perfidiam transire praecepit. sed illi hoc facinus constantissime respuentes excitato in rabidissimam iram barbaro primum proscripti, deinde in exilium acti, tum atrocissimis suppliciis excruciati, ad postremum diversis mortibus interempti inlustri martyrio mirabiliter occubuerunt. puer autem Paulillus nomine frater Eutyciani et Paschasii pro elegantia formae atque ingenii admodum regi acceptus cum a professione atque amore catholicae fidei nullis minis deturbari posset, fustibus diu caesus et ad infimam servitutem damnatus est, ideo, ut apparet, non occisus, ne de superata saevitia impii etiam illa aetas gloriaretur.

1330 Eodem anno piraticam barbari foederatorum desertores exercuerunt.

1331 CCCCXI

Theodosio XVI et Fausto. a. 438

1332 Hoc quoque anno iidem piratae multas insulas, sed praecipue Siciliam vastavere. *om. R*

1333 Adversum Gothos in Gallia quaedam prospere gesta. *om. AOR*

1334 CCCCXII

Theodosio XVII et Festo. a. 439

1335 Litorius, qui secunda ab Aetio patricio potestate Chunis auxiliaribus praeerat, dum Aetii gloriam superare appetit dumque haruspicum responsis et daemonum significationibus fidit, pugnam cum Gothis inprudenter conseruit fecitque intellegi, quantum illa, quae cum eodem periit, manus prodesse potuerit, si potioris consiliis quam sua temeritate uti maluisset, quando tantam ipse hostibus cladem intulit, ut, nisi inconsideranter proelians captivitatem incidisset, dubitandum foret, cui potius parti victoria adscriberetur. *om. RB*

M Y C A (1330 *post* 1328 *AOR*^{p}*ZXPH*, *om. c.* 1330 *FR*^{v}) *L O Z X R F P H B* *(omissi consules)* *V* (1334): *Cassiodorus* (*c.* 1335; *cf. Iord. Get.* 34, 177): *Paulus* (*adhibuit c.* 1332 *h. R. l.* 13 *c.* 12).

1329, 4 dilectiores] *MYB*, copulatiores *ALOXRFP*, copulatores *Z*, copuladilectiores *C*, copulatores lectorum *H* ariani *Y* perfidiam] *MYCLHB*, sectam *AOZXRFP* 5 sed] *MYCLHB*, at *AZXRFP*, ad *O* reputantes exercitato *Z* 6 rapidissimam *R* proscripta *A*^{r}(*a*), proscribi *O* in exilium (exilio *Z*, auxilium *M*^{a})] exilium *H*, exilio *R* 7 acti tum] *rel. et A*^{s}, acticum *A*^{t}, atticum *A*^{r}, acti ac *R*, acti tum exi *O* tum atr. suppl. excruc. *om. R*^{p} extruciati *H*, cruciati *P* ad] ac *R*^{p} 8 moribus *R* inlustres *H* 9 pauli illus *B*, pauliclus *O*, paulellus *Z* 10 eutyciani et pasch.] *MYCLB*, pasc. et eutychiani *AOH*, pasch. et eutychii *ZXRFP* pro] pre *R* 11 regi] rei *H* cum] eum *X*, *om. ZP* a prof. atque amore (amare *M*^{a})] ad professionem adque amorem *C* 12 minis] nimiis *C* perturbari *R* possit *Z* diu fust. *AOZXRFPH* ad] in *O* 13 infirmam *AH*^{a}, infamam *XF*, infamem *PH*^{b} apparet *P* occisus] *MYCB*, interfectus *ALOZXRFPH* 14 de *om. ZXFP* superata saeuitia] superitia *A*, superata peritia (-cia *R*) *OR* impii] impii regis *L*^{s}*ZXFP*, imperii *O* aetas illa *L* 1330, 1 piraticum *XF*, pyraticum *P*, pirate cum *Z* barbarum *P*, barbaris *Z*, barbarorum *edd.* foederatorum (phederatorum *M*) des. *om. AOR* 1331 xui] xu *AO*^{b}*Z* fisto *O* 1332, 1 hoc quoque anno iidem (diem *H*^{1}, *om. M.*) *om. V* 2 sicilia *C* uastauerunt *H*, uastant *V* 1333 aduersus *P* gaulis *H*^{1} sprospere *H*, proprospere *(sic) P* 1334 xuii] xui *A* fisto *VO* 1335, 1 secundam *H* patricia *om. A* chunis] unnis *FP*, hunnis *X*, cum hunnis *C*^{1}, cum hunis *C*^{2}, ugnis *OZ* 2 gloria *CA* superare] superaret *C*, superatus *H*^{1} 3 aruspicium *H* significationis *C* fidit ... fecitque *om. Z* 4 cum gothis (gothos *C*) imprud.] cum g. imprudenter cum gothis in *O* intelligit *ZH* 5 perit *C* prodeesse *O* 6 potioris] *MYCA*st*L*^{s}*OXFH*, potioribus *A*^{r}*L*^{e}*P*, potioris ueris *Z* uti] addi *O* 7 tantam (tantum *MY*) ipse host.] et ipse tantam in host. *Z* ut *om. OX* inconsideranter] consideranter *CAO* 8 proelianas *H*^{a} capt.] in capt. *L*, captiuitem *O* dubitandum foret (fore *F*) cui potius *om. C* 9 partim *C* uictoriae adscr. *F*^{a}, uictoriam adscribetur *H*

1336 [1337 *AO*] Hac tempestate Iulianus Aeclanensis iactantissimus Pelagiani erroris adsertor, quem dudum amissi episcopatus intemperans cupido exagitabat, multimoda arte fallendi, correctionis speciem praeferens, molitus est in communionem ecclesiae inrepere. sed his insidiis Xystus papa [diaconi Leonis *om. MY.*
hortatu] vigilanter occurrens nullum aditum pestiferis conatibus patere permisit et ita omnes catholicos de reiectione fallacis bestiae gaudere fecit, quasi tunc primum superbissimam heresim apostolicus gladius detruncavisset.

1337 Per idem tempus Vitericus rei publicae nostrae fidelis *om. MYC*
et multis documentis bellicis clarus habebatur. *A^rRHB*

1338 Pax cum Gothis facta, cum eam post ancipitis pugnae lacri-
mabile experimentum humilius quam [umquam] antea poposcissent. *om. MY*

1339 Aetio rebus quae in Gallia componebantur intento Gisiricus,
de cuius amicitia nihil metuebatur, [XIIII kal. Nov.] Carthaginem dolo pacis invadit omnesque opes eius excruciatis diverso tormentorum genere civibus in ius suum vertit, nec ab ecclesiarum despoliatione abstinens, quas et sacris vasis exinanitas et sacerdotum administratione privatas non iam divini cultus loca, sed suorum esse iussit habitacula, in universum captivi populi ordinem saevus, sed praecipue nobilitati et religioni infensus, ut non discerneretur, hominibus magis an deo bellum intulisset. hanc autem captivitatem Carthago subiit anno, postquam Romana esse coeperat, quingentesimo et octogensimo et quinto. *LZXFPH*

M Y C A L O (1339, 10 hanc—12 *in margine*) *Z X R F P H B V* (1336. 1339): *Cassiodorus* (*c.* 1339): *Paulus* (*adhibuit c.* 1338 *ad h. R. l.* 13 *c.* 13, *c.* 1339 *ad h. R. l.* 13 *c.* 14).

1336 iulianus episc. inrepere conatus uitatur (*rel. om.*) *V* 1 aeclanensis] *A*, ecl. *MYCLXB*, heclenensis *Z*, hecclanensis *F*, haccl. *P*, etlanensis *H*, atelenensis *R*, celamensis *O* lactantissimus *A*, iactantissimis R^v, lactantissimis R^p 2 pelaiane *C*, pelasgiani *P*, pelegiani *R* adsertor] desertor *A* amissi] amisi *C*, amessi *FP* episcopatum *CZ* 3 correptionis R^v, correonomis *B* 4 speciem] spm H^1, spem H^2 communione *X* 5 inrepere sed] inrepens *R* his] in his *H* xystus] *YALR^{p}FHB*, xistus *M*, sistus *P*, sixtus *R^{v}OZX*, syxtus *C* 5 diaconi (diaconis *C*, dicti *R*) leonis hortatu (-tur *A*, ornatu *H*) *om. MY* 6 pestiferi *C* conantibus *M* 7 permittitur *Z* ita *om. P* de reiectione] de retectione *R*, directione *H*, deiectione *F*, defectione *P* 8 bestiae] uestigie R^v gaudere fecit] gauderet R^p superbissima *C*, superuissimam *O* heresem *F*, heresin *C* 9 gladius] gaudius O^a detruncabisset *C*, detruncasset *OP* 1337 uintericus *O*, uitricus *A^{s}ZXFP*, intricus *A^{tu}L* 2 documenti *F* bellicis clarus] *A^{tu}OZXFP*, bellicis (*om.* clarus) *L*, insignis (*om.* bell.) A^s habetur *Z* 1338, 1 eam] eis *A*, eandem *O*, eam Romani *Paulus* 2 umquam *om. MY* ante *XP* poposcisset *A* 1339 cartago capitur a uandalis anno postquam romana esse coeperat quingentisimo octogisimo quarto (*rel. om.*) *V* 1 gallia] gallias *XF*, galliis *P*, galilea *H* componebantur] gerebantur A^r(^{a}) intentio *O* gisiricus] *MAB*, ginsiricus *C*, geisiricus *FP*, geisericus *YRZX*, gesiricus *O*, gesericus *H*, gensericus *L*, ginsericus *Cass.* 2 nicil *O* metuebatur] mouebatur H^1 3 pacis] tempore pacis R^v opes] opus *C* eius] eiusque *A* 4 ciuibus] ciues R^v, *ante* diuerso *X* in ius] uerus *Z* suum] sum H^1 5 dispoliatione *AOR^{p}B*, depopulatione *P* quas et sacris] que sacris et *C* vasibus *P* 7 sed] se *F* iussit esse *LORPH* 8 ordine *C* nobilitatem R^v religioni] regioni *R* 9 infessus *B*, infestus *Z cum Paulo* magis] *L^s et rel.*, *om. M^{1}A* an] an. *M*, *om. R* 10 intulisse *RZ* hanc autem capt. carth. subiit] *MYCLHB*, cartago capitur a uandalis *V*, carthago a uandalis capta *AstOZXFP*, *om. A^{r}R* anno postquam romana (roma A^s, romanae *X*) esse coeperat (ceperat *M*, coepit *B*, ceperit *ut vid. O*) *om. A^{r}R* 11 quingentesimo et (et *om. C*) octogesimo et quinto] *MY et sic fere CL^{c}ZXFPHB cum Paulo*, dxxciii° L^s, quingentisimo octogisimo quarto *V*, ////genten//mo octuagensimo et quarto *O*, quadingentesimo (*sic*) octuagesimo quarto *A^{stu}*, *om. A^{r}R*

1340 CCCCXIII
Valentiniano Aug. V et Anatolio. a. 440

1341 Defuncto Xysto episcopo XL amplius diebus Romana ecclesia sine antistite fuit, mirabili pace atque patientia praesentiam diaconi Leonis expectans, quem tunc inter Aetium et Albinum amicitias redintegrantem Galliae detinebant, quasi ideo longius esset abductus, ut et electi meritum et eligentium iudicium probaretur. igitur Leo diaconus legatione publica accitus et gaudenti patriae praesentatus XLIII Romanae ecclesiae episcopus ordinatur.

1342 Gisiricus Siciliam graviter adfligens accepto nuntio de Sebastiani ab Hispania ad Africam transitu celeriter Carthaginem redit, ratus periculosum sibi ac suis fore, si vir bellandi peritus recipiendae Carthagini incubuisset. verum ille amicum se magis quam hostem videri volens diversa omnia apud barbari animum quam praesumpserat repperit, eaque spes causa illi maximae calamitatis et infelicissimae mortis fuit.

1343 CCCCXIV
Cyro v. c. cons. a. 441

1344 Theodosius imperator bellum contra Wandalos movet, Ariobindo et Ansila atque Germano ducibus cum magna classe directis, qui longis cunctationibus negotium differentes Siciliae magis oneri quam Africae praesidio fuere.

1345 CCCCXV
[1348 *AO*] Dioscoro v. c. cons. [et Eudoxio] a. 442 *om. AO*

M Y C A L O Z X R F P H B (omissi consules: finit 1342 *verb.* recipiendae cartha *seq. fol. amissis) V (plene): Cassiodorus* (*c.* 1342. 1344): *Paulus* (*adhibuit c.* 1342 *ad h. R. l.* 13 *c.* 14, *c.* 1344 *ad l.* 13 *c.* 15).

1340 aug. *om. AORV* u *om. H* 1341 diae leo papa fit *(rel. om.) V*; hoc tempore consule *(sic)* rome beatus leo est *(om. Y)* episcopus ordinatus *inter c. 1340 et 1341 ins. M (scholii forma) Y* 1 xysto] *vel* xisto *MYALOFHB*, systo R^p, syxto *C*, sixto R^vZX, sisto *P* xl amplius diebus] xlii duobus (an *add. supra r.* M^2) *M et sic videtur fuisse in V sublatum manu recenti superscripta vulgata* romanae *C* 2 antistide *R* patientia praesentiam] $A^{stu}LOZXR^vHB$, patientiae praesentiam R^pF, patientiam *M*, patiencia *Y*, patientia CA^r, patientia aduentum *P* 3 diaconis *C* quem] qui *R* inter] in *R*, intra *Z* et alb.] alb. (*om.* et) *Z*, atque aluinum R^v, atque et albinum R^p 4 retintegrantem A^r, ret(re *P*)integrande *FP*, integrande *R* retinebant *P*, detinebatur *R* quasi ... probaretur *om. R* longius] logi *C*, longe *L* 5 adductus *MY* ut et] et ** B^1, ut $OZXFPHB^2$ elegantium A^r, elegentium A^tO iudicum *C* 6 diaconus] diconus *C*, *om. AOR* accinctus *B* 7 representatus *Z* xliii] xliiii *O*, *om. B* 8 *post* ordinatur *ins.* leo qui sedit annis xxi mens. i dies xiii *H* 1342 gesericus siciliam uastat *(seq. spat. vac.) V* 1 gisiricus] *MAB*, ginsiricus *C*, geisiricus *F*, geysiricus *P*, geisericus *YXR*, gesiricus L^sO, geresicus *Z*, gesericus *HV*, gensericus L^c, ginsericus *Cass.* nuntiae *C* de *om.* R^p seuastiani *A*, sebastiano *ZXFP*, sabastiani *O* 2 spania *O* africam] fricam C^1 transitu] $MYALOXR^vB$, transitum CFP^aH^a, transitum faciente P^bH^b, transito R^p, transituro *Z* carthagine *F* 3 redit (rediit *OXFP*) ratus] reiteratus *Z* fore] fore putans *Z* peritus] penitus *MC* 4 carthagine *F* uerum (uirum *H*) .... mortis fuit *om. R* se *om. H* 5 hoste *C* uidere *O* barbari animum] barbarum animum *AZXF*, barbarorum animum *Alcobac. Pontaci,* barbarum *P*, barbaros *edd.* 7 maximae] maxime et *P* infelic.] felic. *AO* 1343 ciro *V* $\overline{u\ c}$] uoc A^r 1344 ariobinda missus a theodosio contra uandalos belli negotium differens magis siciliam praessit quam africae subueniret *V* 1 imperator *om. R* uandilos *C* ariobindo] *CFP*, ariouindo *MYOZX*, ariobinda *LV*, ariouinda *A*, ariundo *H*, ariobinde *R* 2 ansila] anaxilla L^s classe] clade *L* directis] discretis *CH*, directus *O* 3 differentis *O* 4 honori *O* affligae *C*, africa *R* fuerunt *XP*, fuerit *H*, fruere *O* 1345 dioscoro u. c. cons.] *AO*, dioscoro $\overline{u\ c}$ $\overline{cons}$ et eudoxio *R*, dioscoro et eudoxio *MYCHV*, dioscoro et eudoxio (londosio *P*) cons. *ZXFP*, dioscoro u. c. et eudoxio L^s

1346 Chunis Thracias et Illyricum saeua populatione vastantibus exercitus, qui in Sicilia morabatur, ad defensionem Orientalium provinciarum revertit.

1347 Cum Gisirico ab Augusto Valentiniano pax confirmata et certis spatiis Africa inter utrumque divisa est.

1348 In Gisiricum de successu rerum etiam apud suos superbientem quidam optimates ipsius conspiraverunt. sed molitione detecta multis ab eo suppliciis excruciati atque extincti sunt. cumque idem audendum etiam ab aliis videretur, tam multis regis suspicio exitio fuit, ut hac sui cura plus virium perderet quam si bello superaretur. *om. R*

1349 CCCCXVI
Maximo II et Paterio. a. 443

1350 Hoc tempore plurimos Manicheos intra urbem latere diligentiae papae Leonis innotuit, qui eos de secretis suis erutos et oculis totius ecclesiae publicatos omnes dogmatis sui turpitudines et damnare fecit et prodere incensis eorum codicibus, quorum magnae moles fuerant interceptae. quae cura viro sancto divinitus, ut apparuit, inspirata non solum Romanae urbi, sed etiam universo orbi plurimum profuit, si quidem confessionibus in urbe captorum qui doctores eorum, qui episcopi quive presbyteri in quibus provinciis vel civitatibus degerent, patefactum sit, multique Orientalium partium sacerdotes industriam apostolici rectoris imitati sunt.

1351 CCCCXVII
Theodosio XVIII et Albino. a. 444

1352 Hoc anno pascha domini VIIII kal. Maias celebratum est, nec erratum est, quia in die XI kal. Mai. dies passionis fuit. ob cuius reverentiam natalis urbis sine circensibus transiit. *om. FP*

M (1348 *in textu*) *Y Fris.* (*inc. c.* 1352, 2 fuit, *cf. p.* 358) *CA* (*finit* 1350, 4 *in* prodere) *LOZXRFPH V* (1346. 1347. 1349. 1351): *Cassiodorus* (*c.* 1346. 1347): *Paulus* (*adhibuit c.* 1346 *ad h. R. l.* 13 *c.* 16, *c.* 1347 *ad l.* 14 *c.* 1).

1346 contra hunnos tracia uastantes exercitus de sicilia redit *V* 1 chunis] unnis *FP*, hunnis *YX*, hunis *R*, chuni *AH*, ugnis *Z*, ugni *O* trachias *CA*, thrachias *M*, thraciam *YLP* illyricum] liricum *C* populatione] depopulatione *AOZ* (?) *R* 2 siciliam *M* 3 prouincialium $A^{r(a)}$ reuertit] *MCF*, se uertit *Z*, reuertitur *ALOXRPH* 1347 et inter gesericu et ualentinianu africa certis spatiis diuiditur *V* 1 gisirico] M^b, girico M^a, ginsirico *C*, giserico R^p, gesirico *A*, geserico *OZH*, geisirico *F*, geysirico *P*, geiserico YXR^v, genserico *L*, ginserico *Cass.* autem *post* gis. *ins. ALOZXRFP* ab aug. ual.] *MYCZXFPH*, a ual. aug. *AL*, et ual. aug. *R*, ualentiniano ā *om.* a) *O* et *om. Z* 2 spatiis] partibus *A* africam *C*, africae *AO* 1348, 1 in] inde *Z* gisiricum] MA^r, ginstricum *C*, gesericum *ZH*, geisericum *YX*, geisiricum *F*, geysiricum *P*, gensericum A^uL, gericum *O* successu rerum] successorem A^r etiam] et *H*, *om. P* 2 superbientes *H*, superuenientem *C* 3 detecta] decreta *O* supplicitiis *P* 4 idem audendum (*sic CLXFP*, audiendum *MYAZ*, ad audiendum *H*) *om. O* 5 aliis] allis *C* tam *om. P* regis *om. C* suspicio] suplicio A^r exitionis fuerit *H* ut hac (*om. X*) .... superaretur *om. AO* 1349 paterno *Z* conss *add. FPX* 1350, 1 hoc tempore] huius temporis *H* plurimas R^p manicheorum *C* diligentiae] *MYCZXH*, diligentia *ALORFP* 3 oculos *O* duplicatos *Z* omnes dogmatis] omnium *A* sue *R* turpitudines] turpitudinis H^a, turpitudinem AL^e 4 et damn.] damn. *AL* prodere] perdere *H* eorundem *OZXF* 5 quorum .... imitati sunt *om. R* 6 apparuit] adparum *O* inspirato *O* urbi] urbis OZH^a 7 confessionibus] a confessoribus *Z* 8 in urbe captorum (captiuorum *X*)] in unaquaque urbe catholicorum *Z* 9 quiue] qui *Z* 10 sit] fit *H* industria *H* 11 apostolico *C* rectores *Z* sint *C* 1351 aluino *R* conss *add. FP* 1352, 1 hoc anno *om. R* pascha *post* maias *R* domini *om. R* uiiii] *YCLOZR Alcobaciensis*, uiii *MXH* kal. *om.* R^p nec .... transiit *om. R* 2 nec erratum est quia in die (*ZXH*, inde *CL*, indict̄ *M*, indicio *Y*) xi kal. mai. dies (mai. đ *M*, madii *Y*, diei dies [*pro* mai. dies] *H*) passionis (-nes *C*) fuit *om. O* 3 ob cuius reuerentiam (-tia *C*) natalis urbis (romae *ins. CL*) sine circensibus (censibus *C*) transiit *MYCLH et sic fuit in Fris.*, natalis urbis sine cercensibus fuit ob reverentiae ominicofessionis [*immo* dominicae passionis] *O in margine* (hoc anno ... cel. est *in textu*) *litteris oblitteratis*, ob cuius reverentiam natalis urbis sine circensibus fuit ob reverentiam (scilicet *ins. X*) dominicae passionis *Alcobaciensis et XZ*

1353 Attila rex Chunorum Bledam fratrem et consortem in regno suum perimit eiusque populos sibi parere compellit. *om. R*

1354 CCCCXVIII
Valentiniano VI et Nomo. a. 445

1355 CCCCXIX
Aetio III et Symmacho. a. 446

1356 CCCCXX
Callepio et Ardabure. a. 447

1357 CCCCXXI
Postumiano et Zenone. a. 448

1358 Hoc tempore Eutychiana heresis exorta est auctore Eutyche quodam presbytero, qui apud Constantinopolim monasterio celeberrimo praesidebat, praedicans Iesum Christum dominum nostrum beatae Mariae virginis filium nihil maternae habuisse substantiae, sed sub specie hominis solam in eo verbi dei fuisse naturam. ob quam impietatem a Flaviano eiusdem urbis episcopo, quia corrigi noluit, condemnatus est. sed fidens amicitia regia et aulicorum favore ab universali synodo se poposcit audiri, annuente imperatore Theodosio, qui ob huius causae retractationem omnes episcopos iussit Ephesum convenire. in quo concilio Dioscorus Alexandrinus episcopus primatum sibi vindicans absoluto Eutyche in Flavianum episcopum Constantinopolitanum damnationis sententiam tulit,

MY Fris.: reclamantibus eis qui vice sancti papae Leonis intererant, cum multi ad consensionem vi et metu compellerentur.

LCH: reclamante Hilaro diacono ecclesiae Romanae, qui vice sancti papae Leonis cum Iulio episcopo Puteolano a sede apostolica fuerat destinatus. nam cum omnes episcopi in concilio constituti vi et metu comitum vel militum, quos Dioscoro Alexandrinae urbis episcopo attribuerat imperator, compellerentur huic heresi accommodare consensum, memoratus diaconus inter tot vitae pericula constitutus voce contradictionis emissa cum in eius propter hoc

M Y Fris. C (1359 *post* 1358) *L* (ut *C*) *O Z X R F P* (*hi sex finiunt in c.* 1354) *H V* (1353—1357): *Cassiodorus* (*c.* 1353): *Paulus* (*adhibuit c.* 1353 *ad h. R. l.* 14 *c.* 2).

1353 attila bledam fratrem suum consortiumque regni perimit *(om. rel.) V* 1 attila] *YLHV*, atela *M*, athela *COX*, atthela *F*, acthela *P*, atilla *Z* chunorum] *M*, hunnorum *YCLH*, unnorum *FPX*, ugnorum *O*, hignorum *Z* bledam] *LHV Cass.*, blebam *MYZXFP Fris. cum Paulo*, bleuam *O*, bleua *C* in regno] in regnum *H*, *om. OZXFP* 2 suo *C* peremit *CH* parere] comparare M^1, comparere M^2 1354 nomo] *MYCOZXRF (in hoc puncto super* m *posito facile* nonio *legi potuit) HV*, nonio *LP* conss *add. FP* *subscriptionem libri F vide ad c.* 1318, *libri P p.* 347 1356 calepio *V* ardabore *V*, aruabure *L*, ardebure *Fris.* 1357 posthumiano *L* 1358, 1 hoc temp. eutychiana (eutichiana *C*, aeuticiana *M*) her.] her. euthiciana hoc temp. *H* eutyche] *YL*, eutiche *C*, euthice *H*, eutice *M Fris.* 4 beatae] natae *C* mariae] *YCLH Fris.*, *om. M* 6 flabiano *Fris.* 7 episcopo] eps M^1 8 amitia *Fris.* 9 audire *Fris.* 10 eius *corr. in* huius *Fris.* 11 episcopus *om. C* 12 absolute $M^a Y$ eutyche] *MYL*, euthice *H*, euticen *C*, eutice *Fris.* ep. const. *om. CH* 14 eis] eius M^a 16 multi] *Y*, in multi *M*, *deficit Fris.*

14 helaro *H* 15 leon. pap. *L* 16 pudeolano *H* 18 concilio] consilio *libri* ui et] victi *H* 19 uel] et *H* 20 urbes *C*

perniciem saeviretur, relictis illic omnibus suis latenter abscessit, ut praefato papae vel ceteris Italiae sacerdotibus, qualiter ibi catholica fides fuerit violata, sua delatione promeret.

sanctus vero Flavianus inter manus eorum, a quibus in exilium ducebatur, glorioso ad Christum fine transivit.

1359 CCCCXXII

Asturio et Protogene. a. 449

1360 CCCCXXIII

Valentiniano VII et Avieno. a. 450

1361 Theodosio imperatore defuncto et Chrysafio praeposito, qui amicitia principis male usus fuerat, interempto Marcianus consensione totius exercitus suscepit regnum, vir gravissimus et non solum rei publicae, sed etiam ecclesiae pernecessarius.

1362 Huius edictis apostolicae sedis auctoritatem secutis synodus Ephesena damnatur et apud Calchedonam celebrari concilium episcopale decernitur, ut et correctis venia mederetur et pertinaces cum heresi depellerentur.

1363 CCCCXXIV

Marciano Aug. et Adelfio. a. 451

1364 Attila post necem fratris auctus opibus interempti multa vicinarum sibi gentium milia cogit in bellum, quod Gothis tantum se inferre tamquam custos Romanae amicitiae denuntiabat. sed cum transito Rheno saevissimos eius impetus multae Gallicanae urbes experirentur, cito et nostris et Gothis placuit, ut furori superborum hostium consociatis exercitibus repugnaretur, tantaque patricii Aetii providentia fuit, ut raptim congregatis undique bellatoribus viris adversae multitudini non inpar occurreret. in quo conflictu quamvis neutris cedentibus inaesti-

---

M Y Fris. (*finit* 1364, 2 *in* bellum) *C* (1359 *post* 1358) *L* (*ut C*) *H V* (1360. 1361. 1363. 1364): *Cassiodorus* (*c.* 1361. 1364): *Paulus* (*adhibuit c.* 1364 *ad h. R. l.* 14 *c.* 3. 6).

1358, 29 fuerit] fuerat *L* 30 del. prom.] relatione depromeret *H*

1358, 31 flauianes *Fris.* 32 gloriosa *CH* finem *C* 1359 austurio *Fris.* protegene *C*, protoenes *Y* 1360 uii] uiii *L* abieno *MC Fris.* 1361 moritur theodosius leuatur marcianus (*rel. om.*) *V* 1 defuncto] *MYH*, diem functo *CL* chrysafio] *M*, chrysaphio *YL*, chrisafio *C*, crisafio *H* 2 consessione *M*[a] *post* marcianus *ins.* xluiii *Fris.* 3 regnum] imperium *Y* 4 prenecessarius *Y* *post c. 1361 ins.* romanorum xliiii regnat martianus annis ui *H* 1362, 1 huius ... secutis] martianus edicto suo secutus auctoritate sed. ap. *H* syn. ephesena (ephesina *L*) damnatur] sinodum ephesenam dampnat *H* 2 calchedonam] *C*, calcedonam *MH Fris. ex corr.* (*antea* caldonam), calchedonem *YL* celebrari] celebre *H*, caelebrare *Fris.* 3 ut *om. C* et *om. L* correptis *H* *post c. 1362* placidia defuncta est V kal. Dec. *L ex auctario Augiensi* 1363 adelfio] delfio *H*, flavio adelfio *L* (*non ex Duchesnio, sed omnino ex Pontaco, vide p. 487*) 1364 pugnarunt tunc gallis (*sic*) attila et aetius (*rel. om.*) *V* 1 attila] *YLHV*, atela *M*, athila *C et sic deinceps* auctus (autus *C*) opibus (oppibus *M*) int.] int. auct. op. *Y* 2 milia *om. H* 4 galliganae *C* 5 ut] et *MY* 6 furores *H* *post* repugnaretur *ins.* thorismotus tunc regnorum gothorum regebat *H* (*v. p. 302*) 7 patr. aet. prou.] *MYC*, prou. aet. patr. *H*, aet. patr. prou. *L* fuit] sic *C* *post* ut *inserit* tam Gothos ut diximus quam etiam Francos in auxilium qui tunc vicina Rheno obtinebant de industria vocaret: non enim tunc reges gens Francorum habebat, sed ducibus contenti erant sicque *H* (*v. p. 302*) rapti *C* 8 multitudinis *C* non inpar] nostrae partis non impar *H* (*v. p. 303*) 9 occurrit *Y* *post* occurreret *inserit* pugnatumque est in quinto miliario de Trecas loco nuncupato Maurica (maurico *H*[a]) in Campania *H* (*v. p. 302*) quamuis] quocuis *H*

mabiles strages commorientium factae sint, Chunos tamen eo constat victos fuisse, quod amissa proeliandi fiducia qui superfuerant ad propria reverterunt.

1365 [Aquileia fracta est.] *V*

1366 CCCCXXV

Herculano v. c. consule [et Sporacio]. a. 452 *om. C*

1367 Attila redintegratis viribus, quas in Gallia amiserat, Italiam ingredi per Pannonias intendit, nihil duce nostro Aetio secundum prioris belli opera prospiciente, ita ut ne clusuris quidem Alpium, quibus hostes prohiberi poterant, uteretur, hoc solum spebus suis superesse existimans, si ab omni Italia cum imperatore discederet. sed cum hoc plenum dedecoris et periculi videretur, continuit verecundia metum, et tot nobilium provinciarum latissima eversione credita est saevitia et cupiditas hostilis explenda, nihilque inter omnia consilia principis ac senatus populique Romani salubrius visum est, quam ut per legatos pax truculentissimi regis expeteretur. suscepit hoc negotium cum viro consulari Avieno et viro praefectorio Trygetio beatissimus papa Leo auxilio dei fretus, quem sciret numquam piorum laboribus defuisse. nec aliud secutum est quam praesumpserat fides. nam tota legatione dignanter accepta ita summi sacerdotis praesentia rex gavisus est, ut et bello abstinere praeciperet et ultra Danuvium promissa pace discederet.

1368 CCCCXXVI

Opilione v. c. consule [et Vincomalo]. a. 453 *om. CLD*

1369 Synodos Calchedonensis peracta Eutyche Dioscoroque damnatis. omnes autem, qui se ab eis retraxerunt, in communionem recepti, confirmata universaliter fide, quae de incarnatione verbi secundum euangelicam et apostolicam doctrinam per sanctum papam Leonem praedicabatur.

1370 Attila in sedibus suis mortuo magna primum inter filios ipsius

---

M Y C L H D (*incipit c.* 1368) *V* (1365. 1366. 1368): *Cassiodorus* (*c.* 1365. 1367 *[cf. Iord. Get. 42, 223]*. 1370): *Paulus* (*adhibuit c.* 1367 *ad h. R. l.* 14 *c.* 3. 6).

1365, 10 cummorientium *C* sint] sunt *H* eo] *MYL*, ea *C*, *om. H* 11 uictos] uictor *C* fiducia] ficia *M*[1], officia *Y* 12 *post* reverterunt *inserit* mortuusque est in eo proelio (*ins.* est *H*[2]) Theodor (*sic*) rex Gothorum, in cuius locum Thorismotus filius eius maior natu sufficitur. sicque astu Aetii (actii *H*[a]) actum, ut, dum Francos hortatur ad propria remeare, ne vacuam virorum robore sedem Attila occuparet Thorismotumque hortatur, ut sumpti honoris gloriam in sedibus regni remeans firmaret, ne a fratribus praeventus dignitate careret, solus cum suorum robore militum remanens cuncta preda et hostium spolia proprium ditat exercitum *H* (*v. p. 302*) 1366 herculano u. c. consule *C cum Vict.*, herculano u. c. consule et asparaucio *H*, herculano (hirc. *V*) et asphoracio (sporatio *MYL*) *MYLV cum Cass.* 1367, 1 athela *C* 2 pannonias *C* actio *H* 4 hostis *Y* 5 spebus] *CH*, spes *Y*, sp... *M*[1], spe ibi *vel* spebi *M*[2], spei *L* (*adhibito Spir., nam om. Duch.*) 6 disc.] dimicans disc. *H* 7 uidetur *H* uerecundiam *Y* metu *C* 8 uersione *H* saeuitia et] senitiae *H* 9 explenda] *MYCH*, expleta *L* (*om. Duchesne*) 11 reges expeterentur *C* 12 abieno *MCY* trygetio] *M*, trigetio *YCLH* 13 beatissimos *C* fretum *C* quem] quoniam *H* 14 est *om. M* fid. pr. *H* 15 summo *H* 16 sacerdotes *C*, sacerdoti *H* praesentia] praestare *H* abstinere] *MH*, abstineri *YCL* 17 danuuium] *M*, danubium *YCLH* 1368 opilione u. c. consule *CL*, c̄ opilionem uel consule (*voluit* cos. Opilione v. c.) *D*, opilione u. c. consule et uincumalo *H*, opilione et uincomalo (uincomalos *MY*) *MYV cum Vict. et Cass.* 1369, 1 synodos] *M*, synodo *Y*, synodus *reliqui* calchedonensis] chalchedonensis *C*, calcidonensis *D*, calcedonensi *Y* euthyce *C* 2 autem *om. D* 5 sanctum] spiritum sanctum *D*[a] 1370, 1 sidibus *D* magnam *CD*[b], magnti *D*[a] ipsius] eius *H*

certamina de optinendo regno exorta sunt. deinde aliquot gentium, quae Chunis parebant, defectus secuti causas et occasiones bellis dederunt, quibus ferocissimi populi mutuis incursibus contererentur.

1371 Apud Gothos intra Gallias consistentes inter filios Theodoris regis, quorum Thorismodus maximus natu patri successerat, orta dissensio est, et cum rex ea moliretur, quae et Romanae paci et Gothicae adversarentur quieti, a germanis suis, quia noxiis dispositionibus inrevocabiliter instaret, occisus est. *om. D*

1372 CCCCXXVII
Aetio et Studio. a. 454

1373 Inter Valentinianum Augustum et Aetium patricium post promissae invicem fidei sacramenta, post pactum de coniunctione filiorum, dirae inimicitiae convaluerunt, et unde fuit gratia caritatis augenda, inde exarsit fomes odiorum, incentore, ut creditum est, Heraclio spadone, qui ita sibi imperatoris animum insincero famulatu obstrinxerat, ut eum facile in quae vellet impelleret.

cum ergo Heraclius sinistra omnia imperatori de Aetio persuaderet, hoc unum creditum est saluti principis profuturum, si inimici molitionem suo opere praeoccupavisset. unde Aetius	*MY LH*	dum ergo Aetius placita instantius repetit et causam filii commotius agit,	*CLD*

imperatoris manu et circumstantium gladiis intra palatii penetralia crudeliter confectus est, Boetio praetorii praefecto simul perempto, qui eidem multa amicitia copulabatur.

1374 CCCCXXVIII
Valentiniano VIII et Anthemio. a. 455

1375 Mortem Aetii mors Valentiniani non longo post tempore consecuta est, tam imprudenter non declinata, ut interfector Aetii amicos armigerosque eius sibimet consociaret. qui concepti facinoris opportunitatem dissimulanter aucupantes egressum

M Y C L H D V (1372. 1373. 1374. 1375): *Cassiodorus* (*c.* 1373. 1375): *Paulus* (*adhibuit c.* 1373 *ad h. R. l.* 14 *c.* 15, *c.* 1375 *ad h. R. l.* 14 *c.* 16).

1370, 2 aliqua *H* 3 chunis] cunis *C*[1], chunus *M*[a], hunis *D*, hunos *H* praebent *C*[a] defectos *H* occansiones *C* 4 forocissimi *D* mutuis] metuisse *C* 5 conterentur *M*[a]*C* 1371, 1 theodoris] *MC*, theudoris *H*, theodorici *YL* 2 thorismotus *H* *post* successerat *inserit* tertioque iam anno regni sui *H* (*v. p.* 302) 3 orta] orta est *H* 4 pacis *YH* quieti a] qui etiam *C*, qui etiam a *H* *post c.* 1371 *ins.* in eius locum theodoricus confirmatur frater thorismoti iunior *H* (*v. p.* 302) 1372 c̄ aetio et studio *D* 1373 aetius et boetius occisi sunt (*om. rel.*) *V* 1 patricium *om. H* promissa inu. faedis sacr. *H* 3 di irae *H* fuit] fugit *D* 4 fomis *D* ingentore *C* 6 insincero] *LHD*, insero *MY*, incicera *C* obstrincxerat *Y*, obstrinxerat (*sic*) *M*, obstruxerat *C*, adstrinxerat *L*, extrinxerat *D* quae] quem *H*, quod *D* uellit *D* 7 impelleret] impleret *M*

11 molitiones *L* 12 praeoccupasset *LH* unde aetius *om. L*

1 dum] *C et sic, iungens hace alteri formae post* praeoccupasset *L* (*recte fortasse sic Duchesnius, sed coniectura omnino coniunctis duabus formis codicum YC, v. p.* 379), cum *D*

13 circum instantium cladiis *C* intra palatii penetralia] *MH*, *om. YCL* (*vide p.* 358) *D* 14 confectus] *MYL*, effectus *C*, interfectus est rome xi k. octob. *H* (*cf. p.* 303) boetio] *YCH*, boethio *L*, boaetio *M* praetorii praefecto] praefecto praetorio *L*, praefecto praecario *CH* 15 interempto *H* eidem] ei *D* copulauerat *D* 1374 antemio *MV* *ante c.* 1375 *inserit* his consulibus rauenna arsit *H* (*v. p.* 303) 1374 ualentinianus occiditur leuatur maximus xui kl. april. et occiditur prid. kl. iun. gesiricus intrat romam *V* 1 aetii] maeti *C* longe *C* 2 interfectores *H*[a], interfectur *D* eti amiqos (*sic*) *C* 3 sociaret *D* conceptis *D* 4 racinoris *C* au*cupantes *M*

extra urbem principem et ludo gestationis intentum inopinatis ictibus confoderunt, Heraclio simul, ut erat proximus, interempto et nullo ex multitudine regia ad ultionem tanti sceleris accenso. ut autem hoc parricidium perpetratum est, Maximus vir gemini consulatus et patriciae dignitatis sumpsit imperium.

levatur Maximus *V* XVI kal. April.

qui cum periclitanti rei publicae profuturus per omnia crederetur, non sero documento, quid animi haberet, probavit, si quidem interfectores Valentiniani non solum non plecterit, sed etiam in amicitiam receperit uxoremque eius Augustam amissionem viri lugere prohibitam intra paucissimos dies in coniugium suum transire coegerit. sed hac incontinentia non diu potitus est. nam post alterum mensem nuntiato ex Africa Gisirici regis adventu multisque nobilibus ac popularibus ex urbe fugientibus cum ipse quoque data cunctis abeundi licentia trepide vellet abscedere, [septuagesimo septimo adepti imperii die] *om. CD* a famulis regiis dilaniatus est et membratim deiectus in Tiberim sepultura quoque caruit.

et occiditur prid. *V* kal. Iun.

post hunc Maximi exitum confestim secuta est multis digna lacrimis Romana captivitas et urbem omni praesidio vacuam Gisiricus optinuit, occurrente sibi extra portas sancto Leone episcopo, cuius supplicatio ita eum deo agente lenivit, ut, cum omnia potestati ipsius essent tradita, ab igni tamen et caede atque suppliciis abstineretur. per quattuordecim igitur dies secura et libera scrutatione omnibus opibus suis Roma vacuata est multaque milia captivorum, prout quique aut aetate aut arte placuerunt, cum regina et filiabus eius Cartaginem abducta sunt.

1376 Eodem anno pascha dominicum die VIII kal. Maias celebratum est pertinaci intentione Alexandrini episcopi, cui omnes Orientales consentiendum putarunt, cum sanctus papa Leo XV kal. Mai. potius observandum protestaretur, in quo nec in ratione plenilunii nec in primi mensis limite fuisset erratum. *om. D*

M Y C (*deficit c.* 1376, 5 *in* primi) *L H D V* (1375).

1375, 5 urbem] portam *H* *ante* et ludo (edudo *MY*) *inserit* et in campo martio pro tribunali in sexto ad duos lauros residentem *H* (*cf. p. 303*) intendentem *H* inopinatis] veniente ex adverso Accilane Aetii bucillario simulque veniente Trasilane genero Aetii insperatis et inopinatis *H* (*cf. p. 303*) 7 nullus *MY* ex *om. Y* rogia *C* ultione *C* 8 accensus *Y* ut *om. M*[a] parricidium (*sic*) *M*, parricium *D* 10 *ante* sumpsit *addit* alia die xiiii k. April. *H* (*cf. p. 303*) 11 peracli publicae (tanti rei *om. in. sp. vac.*) *C* per omn. prof. *L* 12 sere *C* 13 solum] solum ut *H* plecteret *HD*, ple terit (*sp. vac. interposito*) *C* 14 amicitia *MYC*[1] reciperet *H* uxoremque] uxorem *D* 15 prohibitum *MY* paucissimos] paucos *H* 16 suum *om. M*[1] transire *om. H* coegeret *H* hac incont.] in hac cont. *D* 17 diu] diu ut *C* 18 geserici *H*, genserici *YL*, gensirico *C*, ginsireci *D*, gerisirici *M* regiis *Y* aduentum *MY* 19 habeundi lic. *M*, lic. ab. *H* 20 bellet *C* abscederet *C*, abscidere *D* septuagesimo (-gensimo *M*[a]) sept. ad. imp. die] *MYLH*, *om. CD* 21 regis *C* 23 hunc] tunc *M* 24 captiuitas] constat ciuitas *C* 25 gisiricus] gesericus *H*, gesyricus *M*, ginsericus *D*, gensericus *L*, gensiricus *C* *post* optinuit *inserit* IIII nonas Iulias *H* (*c. p. 304*) 26 liniuit *D* 27 potestati ips. essent tradita] *MY*, potestati (*sic CH*, -te *D*, -tis *L*) ips. essent tradita sibi ciuitate (-tem *C*) *CLHD* igne *LD* 28 igitur *om. H* diei *M* 29 scrutationibus *D*[1] eius] suis *H*[a] 31 cartagine *D* abducta] *YLH*, abductae *C*, abducti *D*, adducta *M* 1376, 1 pascha dominicum] cum pascha domini *H* uiii] xiiii *H* 2 orientales] or. episcopi *H*[1] 3 putauerunt *L* cum] *MY*, quam *C*[1], quum *C*[2], quod *H*, quamuis *L* xu] xlu (*ut vid.*) *M*[a] 4 in quo nec in ratione plenilunii (lunii *om. H*) nec . . . erratum] *MYH*, karitate hec in ratione pleni lupi nec in primi (*reliqua deficiunt extrema parte paginae vacante a scriptura*) *C*, *om. L cum Duchesnio*

extant eiusdem papae epistolae ad clementissimum principem Marcianum datae[1]), quibus ratio veritatis sollicite evidenterque patefacta est et quibus ecclesia catholica instrui potest, quod haec persuasio studio unitatis et pacis tolerata sit potius quam probata, numquam deinceps imitanda, ut, quae exitialem attulit offensionem, omnem in perpetuum perdat auctoritatem.

---

1) *intelleguntur epistulae a Leone ad Marcianum Augustum datae a. 453 Iun. 15 (ep. 121 Ball.), a. 454 Mai. 29 (ep. 137). a. 455 Mart. 13 (ep. 142).*

M Y L H D

57, 6 extant] ext. autem *H* 7 marcianum] astianum *H* veritatis] unitatis *H* sollicite a euidenterque *MY*, solidae euidenterque *H*, sollicitatae euidenter *L* 8 potest quod] pro qua *H* 11 perdat] *LH*, perdit *Y*, perdidit *M* auctorem *M* *subscriptionem libri M vide p. 346*

ADDITAMENTA.

I. ADDITAMENTA AFRICANA A. 446—455.

Ad editionem Prosperi chronicorum eam, quae emissa est a. 445, quattuor ex libris nostris, scilicet hi

F Leidensis Freherianus saec. IX (supra p. 367)
P Laurentianus Poggianus saec. XV (supra p. 368) cum turba vulgarium eiusdem ordinis
X Limogiensis saec. XII parte priore (supra p. 367) } descripti ex Alcobacensi deperdito
Z Matritensis n. 134 saec. XIII (supra p. 367) }

additamenta adiungunt sine dubio originis Africanae, Carthagine ut videtur conscripta, alia omnibus illis libris communia inserta Prosperianis, alia in solis libris *XZ* reperta ea continuantia ad a. usque 455. praeterea ea non reperiuntur inter Prosperiana, nisi quod additamentum ad a. 439 adiectum in Havniensem compilationem se insinuavit. additamenta in textum Prosperianum inserta prodierunt cum ipso (v. p. 375); continuationem ex codice Limogiensi edidit a. 1604 Pontacus (supra p. 375) p. 790.

1. ADDITAMENTA IN PROSPERI TEXTVM INSERTA.

Uncis quadratis comprehensa sunt Prosperi ipsius.

ad a. 435 c. 1321 [Pax facta cum Wandalis data eis ad habitandum] per Trigetium in loco [Africae portione] Hippone III idus Febr.

sic supplemento, quod in margine adscriptum fuit. male divulso libri omnes. — trigentium *P* — ippone *post* febr. *ZX* iii idus] u idus *Alcobaciensis teste Pontaco.*

ad a. 439 c. 1339 [Gisiricus, de cuius amicitia nihil metuebatur] XIIII kal. Nov. [Carthaginem dolo pacis invadit].

Praeterea et ad a. 404 consulem orientalem Aristaenetum recensio haec adiecit et laterculum episcoporum Romanorum propria interpolatione explevit additis plerumque non annis tantum, ut factum est in Prosperi recensione altera, sed item mensibus et diebus plane accurate (cf. Duchesne lib. pontif. 1 p. CCLXI), sic:

Siricius	a. XVI.
Anastasius	a. III d. XXII.
Innocentius	a. XV m. II d. XXI.
Zosimus	a. I m. VIIII d. VIIII.
Bonifatius	a. III m. VIII d. VI.
Caelestinus	a. VIIII m. X d. XVII.
Xystus	a. VIII d. XVIIII.
Leo	—

2. CONTINVATIO CODICIS ALCOBACIENSIS.

Ut in Prosperi exemplari hoc anni, quos ad Hieronymum addidit, ex ordine ab I ad LXVI numerantur, ita hic numeri ii continuantur, sed videntur a librario demum adiecti esse, cum ante a. 454 propterea, quod a solita forma recedit, numerus deficiat (v. p. 352).

446 Aetio ter et Symmacho consulibus.
447 Callepio et Ardabure consulibus.
448 Postumiano et Zenone consulibus.
449 Asturio et Protogene consulibus.
450 Valentiniano VII et Abieno vv. cc. consulibus.
451 Fl. Adelfio v. c. consule.
452 Fl. Herculano v. c. consule et qui de Oriente fuerit nuntiatus.
453 Fl. Opilione v. c. consule.
454 post consulatum Opilionis v. c.: Aetio et Studio.
Hoc anno Aetius occiditur a Valentiniano imperatore.
455 Valentiniano VIII consulatu suo.
Rex Wandalorum et Alanorum Geisericus regn̄. post mortem Valentiniani imperatoris annis XXI.

Ab urbe condita usque ad extremum huius operis fiunt anni ICCVI hoc modo:
sub regibus anni CCXL.
sub consulibus anni CCCCLXIIII.
sub Augustis et Caesaribus anni DII.
Colliguntur omnes anni usque in consulatum Valentiniani VIII Augusti a XV Tiberii anno et praedicatione domini nostri Iesu Christi anni CCCCXXVI.
A secundo anno Darii regis Persarum, quo tempore templum Hyerosolimis instauratum est, anni DCCCCLXXIIII.
Ab olympiade prima, qua aetate apud Hebreos Esaias prophetabat, anni ĪCCXXX.
A Salomone et prima aedificatione templi anni ĪCCCCXC.
A captivitate Troiae, quo tempore Samson apud Hebreos erat, anni ĪDCXXXV.
A Moyse et Cecrope primo rege Atticae anni IIVIIII.
Continet omnis canon ab Abraham usque ad tempus supra scriptum annos ĪĪCCCCLXX.
A diluvio usque ad Abraham supputantur anni DCCCCXLII.
Et ab Adam usque ad diluvium anni IICCXLII.
Fiunt ab Adam usque ad consulatum Valentiniani VIII omnes anni VDCLIIII.

---

446 et sitimindo *Z* 447 artabure *X* 449 protegene *Z* 450 ualentiniano ui et abieno consul. uu. cc. *Z* 451 delfio *X* 452 ereulano *X* quid *Z* nuntius *Z*, renuntiatus *X* 454, 1 consulatu *X* etio *Z* 2 etius *Z* 455, 2 gisericus *Z* regnat *X*, regnum *Z* 3 imperatoris *om. Z* anni *Z* *in clausula* 5 cesaris *Z* 6 consulatu *Z* a xu] uigesimo quinto *X* 9 nongenti septuaginta quattuor *X*, deccclxiiii *Z* 10 ysaias *Z* 11 ICCXXX] *scr.* ICCXX 12 mille quattuor centi nonaginta] *X*, īccclx *Z*: *scr.* ICCCCLXXXVI 13 IDCXXXV] *requiritur* ICCCCLXXXVI 14 moysen et cicrope *Z* duo milia nonem] *X*, IIVIII *Z* 15 anni *X* 18 iiccxii *Z*: *sed* X *et* XL *in eo libro non multum differunt.*

II. ADDITAMENTA ALTERA A. 446—457.

Hoc capite quae eduntur, Prosperi chronicis subiecta sunt in libris duobus:

O Ovetensi, iam Escurialensi *R* II 18 saec. VIII (supra p. 362), ubi in fine nihil desideratur, sed vacat pagina.

R Reichenaviensi deperdito, qui aetate Ovetensi certe par, fortasse superior fuit, cuius extant apographa duo:

*R*ᵖ Parisinus n. 4860 saec. X (supra p. 363). paginae extremae ima pars hic quoque vacat.

*R*ᵛ Augustanus saec. XV (supra p. 365).

Perveniunt chronica in libro Ovetensi ad a. 452, in Reichenaviensi ad a. 457: nam quod in hoc additur collegium consulum *Ardaburė et Maximiano* nullum est et fortasse ad huius continuationis auctorem delatum falso rumore. accedunt ad haec in solo Reichenaviensi additamenta quaedam ipsis Prosperianis inserta. — Utraque continuatio cum neque adnotatione ulla neque interstitio a Prosperianis dirimatur, adiectam esse ab alio auctore intellegitur collatis exemplaribus chronicorum reliquis. ex iis enim cum appareat Prosperum commentarium edidisse a. 445, extent continuationes duae, altera ad a. 455 supra relata, altera haec neque ambae ipsi Prospero attribui possint, illam finientem in a. 455 Prosperi esse confirmant testimonia Victorii Aquitani et Gennadii et Cassiodori (p. 345): quamquam altera, quatenus legitur in Ovetensi libro, propter studium in papam Leonem et Eutychianorum obiurgationem et ipsa Prospero recte conveniret. prior pars in urbe Roma videtur scripta esse poteritque fortasse adnumerari additamentis chronicorum Italicorum, de quibus supra (p. 256) egimus: posterior priori superstructa prae se fert originem Africanam. laterculus regum Vandalorum, qui posteriori adhaeret, postea edetur cum similibus.

1. ADDITAMENTA IN PROSPERI TEXTVM INSERTA

Reichenaviensis:

1168 *ad a. 378*: Theodosius ordinatur imperator a Gratiano Sirmii: ad quem Theophilus paschale scribit.

1210 *ad a. 397:* Concilium Carthaginis, ubi Ypponensis concilii statuta firmantur et inseruntur.

1213 *ad a. 398:* Eugenius occiditur. *habet ipse Prosper c. 1203 ad a. 395.*

1225 *ad a. 403:* Carthaginense concilium habitum de Donatistis.

1226 *ad a. 404:* [Honorio VI] et Aristaeneto.

1253 *ad a. 414:* [Constantio v. c. consule] et Constante.

1268 *ad a. 418:* Carthaginis concilium contra Pelagianos. *Non vidit qui hoc addidit id ipsum item relatum esse a Prospero c. 1266.*

carthãgis *R*ᵖ

2. CONTINVATIO CODICVM OVETENSIS ET REICHENAVIENSIS.

	Ovetensis.	*Reichenaviensis.*
446	1 Aetio III et Simmaco.	1 =
447	2 Calipio et Ardabure.	2 =
		alipio *R*ᵛ, alibio *R*ᵖ
	3 Eutices heresiarches Constantinopolites presbyter fretus Theodosii Augusti amicitiis conatus est non	3 Eutices heresiarches Constantinopolites presbyter fretus Theodosii Augusti amicitiis conatus est non perfectum *hominem*

perfectum in Christo hominem adserere. contra hunc Flavianus eiusdem urbis episcopus suscipiens damnatus est auctore Dioscoro Alexandrinae urbis episcopo. contra hunc autem Euticen papa urbis Leo misit episcopos et presbyteros ac diacones, qui iniuriam passos omnes catholicos nuntiantes ipsum Flavianum episcopum dixerunt inter iniurias defecisse.

1 heutices eresiarces 6 episcopus *om.* 10 hac

448 4 Postumiano et Zenone.

5 Imperator Theudosius pro defensione Euticetis heresiarchis papam urbis Leonem evocat. qui dum vellet ire et a populo prohiberetur, misit iterum episcopos et presbyteros.

2 eresiarcis

449 6 Asturio et Protogene.

asturo protegene

450 7 Valentiniano Augusto VII et Avieno.

abieno

8 Patrocinio Chrysafii cubicularii heresis nova convalescit.

1 chysafiii O^a, chrisafii O^b

9 Eodem anno Theodosius Augustus defecit Constantinopoli.

2 costatinopolim O^b, costanopolim O^a

10 et Romae Augusta Placidia.

11 Chrysafius, per quem heresis in Oriente convaluerat, fustibus caesus defecit.

1 chrisauius 2 orientem

451 12 Adelfio u. c. cons.

uic *O*

13 Marcianus adsumit imperium orientale post Theudosium sororemque eius Pulceriam coniugem sumit.

1 orientalem

---

in Christo asserere. contra *quem* Flavianus eiusdem urbis episcopus suscipiens *cum sacerdotibus suis* damnatus est auctore Dioscoro Alexandrinae urbis episcopo. contra *quem* papa urbis Leo misit *episcopum, presbyterum et diaconum,* qui iniuriam *passi* Flavianum *nuntiant in defensione catholica per* iniurias *gravissimas* defecisse.

1 herestarches R^v constantinopolitis R^p 2 prbr R^p, episcopi prespiteri R^v amicicia R^v 4 assere R^p 7 alexandriae urbis R^p 8 urbis *om.* R^p 9 prespiterum R^v 11 defensionem catholicam R^v

4 =

5 *Theodosius imperator* pro defensione *Euticetis Leonem papam urbis ad se vocat.* qui dum *ire vellet, a populo prohibitus presbyteros et diacones direxit.*

2 praespiteros R^v 4 praespiteros R^v

6 =

7 *Iterum vocati catholici audiendi.*

8 Valentiniano VII et Avieno.

abieno *R*

9 *Praevalente iterum papa Leone diriguntur ad Orientem presbyteri et diacones ad heresim confutandam.*

1 papa] a papa R^p 2 ad orientem *om.* R^p ad h. c. pr. et d. R^p

10 *et* eodem anno defecit *Theodosius Augustus.*

11 =

12 *Theodosius cum magna pompa a Placidia et Leone et omni senatu deductus et in mausoleo ad apostolum Petrum depositus* est.

13 *Nuntiatur defuncto Theodosio regnare Marcianum et Pulceriam eiusdem coniugem Augustam factam.*

2 martianus R^p pulcheria e. coniuge augusta facta est R^p

14 a quo heresiarces Eutices damnatur.

heutices

15 Flavianus licet defunctus redditur civitati Constantinopoleos.

16 Pulcheria quoque Augusta Marciani iugalis effecta.

1 purceria

17 Sacerdotes a papa Leone contra Euticen missos cum honore remittit scribens papae Leoni se hanc fidem tenere, quam ipse papa Leo conscripserat, omnes etiam damnasse cum eodem Eutice, qui eius perversitati probati sunt consensisse.

2 remittit] mittit 7 consentisse

18 Hoc tempore Attila Hunorum rex invadit Gallias. contra hunc commendans se domno Petro apostolo patricius Aetius perrexit dei auxilio pugnaturus.

1 athela ugnorum

14 a quo *damnatur Eutices et omnes eius fautores.*

1 euthyces *R*p

3. CONTINVATIO CODICIS REICHENAVIENSIS.

15 et levatus est imperator Marcianus XLVII.

16 Placidia defuncta est V kl. Decembris.

17 ordinatur imperator anno VIII.

18 Marciano et Adelfio. 451

19 Pugna facta in Galliis inter Aetium et Attilanum regem Hunorum cum utriusque populi caede. Attila fugatur in Gallias superiores.

20 Honorio et Aspere. 452

21 Iconica Marciani imperatoris Romam ingressa III kal. Aprilis.

22 Opilione et Vincomalo. 453

23 Aetio et Studio. 454

24 Eo anno occisi sunt Aetius et Boetius patricii.

25 Carthagine ordinatur episcopus Deogratias in basilica Fausti die dominico VIII kal. Novemb.

26 Valentiniano VIII et Antemio. 455

27 Valentinianus ipse occisus ad duos lauros XVII kal. Aprilis, et levatus Petronius Maximus imperator.

28 qui LXXII die occisus per urbem tractus.

29 Geisericus Romam ingressus praeda facta Carthaginem revertitur.

30 et post aliquos dies levatur in imperium Avitus.

31 Varane et Iohanne. 456

32 Constantino et Rufo. 457

33 Ardabure et Maximiano. —

(sequitur laterculus regum Wandalorum usque ad receptam Carthaginem a. 534).

15 marcianus xlu imperator regnauit annis uiii *R*p

*c. 17 om. R*p

19 attilam *R*v

21 marciamarciani *R*p

22 uincemalos *R*v, uincomalus *R*p

29 reuetitur *R*v

31 barane et ioanne *R*v

III. CONTINVATIO AD A. 462.

Servavit unus codex Matritensis univ. n. 134 saec. XIII subiunctam epitomae Hieronymianae Prosperianae alteri f. 24′—29 (p. 373).

Theodosius iunior ann. XX
[sequuntur capita ex Prospero sumpta 1297. 1304].
Placidia Honorii soror cum filio Valentiniano ann. II.
Placidus Valentinianus ann. XXX.
Petronius Maximus diebus LXXV.
Inpartius Avitus ann. I mens. III.
post ipsum mensibus XV regnum vacavit.
Iulius Maiorianus annis tribus mensib. VII.
Livius Severus simul imperator et consul.

1 iunior *in litura cod.* 3 placidius *cod.* 7 iulius] iulianus *cod.* 8 liuius] tuuus *cod.* consul] constans *cod.*

Computatio subiecta supra p. 373 relata est deducta *ad extremum huius operis, id est Iulii Maioriani* (*et* ins. cod.) *extremum tempus,* a quo excidium Hierosolymorum anno Vespasiani secundo distare ann. CCCLXXXII mens. III d. II, mundi annum esse VDCLXXXII.

IV. AVCTARIVM EPITOMAE VATICANAE.

Codex Vaticanus Reginae n. 2077 saec. VII (vide supra p. 371) epitomae chronicorum Prosperianorum quae addit, hoc loco composita sunt exceptis libellis paschalibus duobus, altero inscripto *ratio paschae* a. 354—437, altero inscripto *epitoma temporum et indiculum paschae,* quo comprehenduntur a. 464—543 adscriptis paschatis suis et ex parte adnotationibus historicis. quos duos libellos placuit edere inter auctaria ad Victorium Aquitanum. ad eos disputabitur de huius libri origine Campana.

1. ADDITAMENTA IN PROSPERI TEXTVM INSERTA.

In Prosperi textum quae epitomator inseruit pauca et exigui momenti quamquam edidimus supra cum Prosperianis uncis quadratis conclusa, placuit repetere coniuncta hoc loco. quae uncis comprehenduntur, sunt ipsius Prosperi.

c. 79: [Thola] de Isacar.
c. 89: [Iephte] Galadites.
c. 684: Pinytus Gnosiae urbis episcopus (Pinytus Cretensis *Prosper*).
c. 1125 ad a. 364: [Valentinianus] Pannonius.
c. 1214 ad a. 398: Gildo in Africa occiditur.
c. 1226 ad a. 404: [Honorio VI] et Aristaenecto.
c. 1240 ad a. 410: [Roma a Gothis Alarico duce capta] VIIII kal. Septemb.
c. 1253 ad a. 414: [Constantio] et Constante.

c. 1365 ad a. 451: Aquileia fracta est.
1366 ad a. 452: [Herculano] et Asphoracio.
1368 ad a. 453: [Opilione] et Vincomalo.

2. INDEX IMPERATORVM.

Index imperatorum a Theodosio ad Anastasium interpositus est in codice inter a. 387 et 388 epitomae. etsi prior pars ad Theodosium II usque sine dubio ex ipsis Prosperianis desumpta est et inserta propterea suis locis adnotationi nostrae, placuit hoc loco indicem exhibere ut legitur in libro.

1 Mortuo aput Viennam Valentiniano **Theodosius** XLIII, cum iam XIIII regnaret annos, regnat cum Arcadio et Honorio ann. III.
2 Quo Mediolani mortuo **Arcadius** XLIIII, cum iam regnasset an. XII, regnat cum fratre Honorio ann. XIII.
3 Mortuo Arcadio Constantinopolim **Honorius** cum Theodosio fratris filio regnat ann. XV XLV.
4 Quo mortuo **Theodosius** XLVI.
5 Cuius decreto tertio regni eius anno **Valentinianus** XLVII cum socero Theodosio ann. XXVI. quo mortuo regnat cum Marciano ann. IIII.
6 **Marcianus** XLVIII regnat post Valentinianum ann. tribus.
7 Quo mortuo **Leo** et **Maiorianus** XLVIIII regnant simul annis tribus.
8 **Severus** cum Leone regnat quinquagesimus ann. IIII. Severo mortuo regnat Leo in monarcia anno uno et cum Antemio ann. VII.
9 **Antemius** LI ann. VII.
10 **Olybrius** regnat quinquagesimus secundus menses III.
11 Quo mortuo IIII non. Novembres eodem anno, imperator fit V non. Martias **Glicerius** LIII.
12 Quo deposito **Nepus** LIIII.
13 **Augustulus** LV.
14 **Zeno.**
15 **Anastasius.**

1, 2 archadio   2, 1 cum *post* regnat *om.*   3, 1 archadio   2 xlu quadragesimus quintus   7 regnat   13 lu id est quinquagesimus quintus.   *in fine spatium vacat.*

3. AVCTARIVM AD ED. A. 455
ANNI 466.

Prospero haec addit codex nullo interstitio continuata.

1 [Valentiniano VIII et Antemio.] 455
2 [Valentinianus occiditur. levatur Maximus] XVI kl. April. [et occiditur] prid. kl. Iun.
3 [Gesiricus intrat Romam].
4 Nam Avitus in Galliis imperator efficitur.
5 Iohanne et Varane. 456
6 Avitus privatur imperio.
7 Constantino et Rufo. 457
8 Moritur Marcianus. levatur Leo et Ravennae Maiorianus V kal. Ian.
9 Leone et Maioriano. 458
10 Recemere et Patricio. 459
11 Valamer Durracium intravit.

12 Magno et Apollonio. 460
13 Severino et Gadalaifo. 461
14 Moritur Maiorianus. levatur Severus.
15 Leone Aug. et Severo Aug. 462
16 Basilio et Vibiano. 463
17 Olybrio et Rusticio. 464
18 Basilisco et Erminirico. 465
19 Severus moritur.
20 Leone Aug. ter 466

5 iohanne xxxi et uarane 9 *in margine* anno a passione dni cccexxxi 13 gudalaifo 16 bibiano 18 et *om.* *Subscriptum manu secunda:* et sequitur Puseo et Iohanne *(= a. 467)* anno ccxl *(sic)* a p. dni, *item in margine:* sed et haec quae sequitur storia usque ad Leonem iterum referet et sequitur Puseo et Iohanne: *remittimur scilicet ad indicem paschatum subiunctum, cuius consulatus incipiunt ab a. 464.*

4. DE ENOC ET HELIA[1]).

Dicitur venire Enoch et Helia praedicaturi adventum domini et diem iudicii mensibus XLII. creditur aeis de singulis tribubus excepto tribu Dan, pro qua reponitur tribu Levi XII virginum signatorum *Φ* interfectorum Christo. dies XL et quinque dilatio regni erit sanctorum, quibus est dominus in sua maiestate venturus. hic sextus millesimus annus inplevitur, sicut Danihelo Gabrihelus angelus post LXX annorum ebdomadas (*in margine manu prima:* quod est consulatu Bilisari) tam primum quam secundum ipsius declaravit adventum. denique novissimam ebdomadam dividit in Heliae tempore et verum (u rū *cod. spatio inter* u *et* r *vacante*) Christi, ut tribus et semis annis per eundem Heliam dei notitia confirmetur, de qua dicit: 'confirmavit pactum ebdo-'madis unae', et tribus aliis sub autem Christo, de quibus ait: 'et in dimidio ebdomadis 'deficiet hostia et sacrificium et erit abominatio desolationis'. unde et dominus discipulis interrogantibus de adventu respondit inter cetera dicens: 'cum viditis abominationem 'desolationis quae dicta est a Danihelo propheta stante in loco sancto. qui legit, in-'tellegat'. haec sunt venerabilis patris, que (quae *corr.*) inventa ingenii macies occupato potuit esarenti potuit extorquere sermonem. explicit.

Apocal. 7, 7; cf. I. Mos. 49, 7. — *Daniel 9, 27.* — *Matth. 24, 15.*

V. EPITOME CARTHAGINIENSIS.

Codex Matritensis 134, praeter Prosperum breviatum nobis *Z* (supra p. 367) et epitomam ex Prospero, de qua dictum est p. 372. 491, f. 41—46′ chronographiam exhibet in alio libro nullo quod sciam servatam, laudatam ex Alcobaciensi codice Matritensis archetypo a Vasaeo in annalibus Hispaniae l. I c. 4 (inde Arevalus in Isidorianis I p. 676), inscriptam *incipit cronografia sancti et doctoris summi Ysidori Ispalensis sedis episcopi.* Isidoro ea abiudicanda est neque in Hispania scripta, sed in Africa. nam in parte priore praeter res ad Iudaicam ecclesiasticamque historiam pertinentes saecularia nulla commemorantur nisi Roma condita, Vergilius natus et mortuus, denique Carthago condita anno Darii XXI.

1) Super v. adscribitur: *de duobus testibus.* — Harnackius noster, quem de hoc commentariolo consului, eum iudicat aut Hippolyti ipsius esse aut certe profectum ex secta Hippolytiana. conferendi liber eius de Antichristo et commentarius in Danielem.

capta anno post conditionem DCCXLVIII, et postea quoque, sicut ostendent infra edita, compilator ea maxime selegit quae ad Carthaginem pertinerent. denique computatio quae libellum claudit deducta est ad Trasamundi obitum a. p. Chr. 523 et adhaeret brevis notitia de postremis temporibus regni Wandalorum et de Carthagine a. 534 a Belisario recepta. illo igitur tempore libellus compilatus est et quidem fere ex chronicis Hieronymi et Prosperi et ex Rufini historia ecclesiastica, sicut satis accurate et plene indicat *prologus* quem subieci:

> Ysidorus lecturis (lectoris *Cod.*) salutem. Legenti mihi librum de temporibus, que Greca lingua cronica (crononica *C*) titulatur, consideravi viros, qui de tali re curam gesserunt, quales fuerunt, quo ingenio, quibus studiis floruerunt, quantum posteris prospexerunt, ita ut ipsum mundi transcursum quasi ante oculos situm aut stipiti corporaliter affixum in conspectu posuere legencium ipsaque diversarum gencium regna sibimet succedencia opere variato ita compte (copte *C*) ordinateque distincta, ut tanta retro currencia secula tamquam brevia capacibus et perexigua videantur. nos vero de brevi aliquid brevissimum facientes, omittentes nobis non necessaria Hebree gentis, unde usque in omnes generationes (gn̄s *C*) auctoritas sacra manavit, tantummodo tenuimus cursum ab Eusebio Cesariense maxime, ab Iheronimo cetera, a Prospero ultima in cronicis posita. hystoria autem ecclesiastica ab ipsius domini nostri Iesu Christi tempore passionis usque Constantini imperatoris religiosam confessionem et Licini persecutoris interitum item Eusebio auctore in Greco conscripta. usque Eugenii vero interfectionem et fidelissimi in Christo Theodosii victoriam inde (in *C*) Rufinus prima (p̄a *C*) transtulit in Latinum et ultima perfecit. ex utraque igitur delibantes, quantum ratio cogitationis exigit, vetera et nova tempora parvulorum deduximus in noticiam, quibus ad legendum series temporum diversarum gencium sibimet ex adverso in chronicis posita intelligendi denegat facultatem.

Praeter *chronicon* et *historiam*, ut ait ipse compilator passim, id est Hieronymum et Rufinum, quaedam adscivit ex sacris libris ipsis secundum versionem Hieronymi adsumptis etiam prologis eius, ut statim post praefationis subscriptionem: *explicit prologus* rerum enarratio incipit ita: *septem igitur veteris sacre legis editiones ubi eruditus et inquisitor ardentissimus Iheronimus se memorat repperisse, LXX scilicet, Aquile, Simmachi, Theudotionis et tres annonymas,* item in capite de Abraha posuit haec de libro Iob: *cuius librum ex duabus editionibus, Hebraca scilicet et Greca, a Iheronimo sicut et omnem auctoritatem invenimus interpretatum cum prologis suis.* praeterea si excipias Paulini vitam Ambrosii, unde quaedam ad Rufiniana adiecit, auctores nullos videtur adsumpsisse. — Totum libellum cum descriptum haberem ab Ewaldo, edere nolui: selegi ex priore parte haec:

> Manasses reg. super Iudam an. LV. is traditur Ysaiam secuisse: set in canonicis libris non habetur, in apocalipsis invenitur, ubi et catavaticum est ipsius Isaie, ubi et Manasse canticum invenitur. set quia dat omni paenitenti (petenti *C*) conpunctionem et nichil habet contra fidem, ab omnibus ecclesiis et monasteriis cantatur.
>
> [Artaxerses ... Memnon ... sub hoc rege historia, quae Hester libro continetur expleta (expletura *C*): ipse quippe est qui ab Hebreis Assuerus vocatur *(hactenus ex Hieronymo a. Abr. 1612)*]: nam si superioris Artaxersis, ut alii putant, gestum fuisset tempore, numquam de tali causa Esdras tantus scriba siluisset.
>
> *post Hieronymi de versione septuaginta interpretum adnotationem a. Abr. 1736:* hic

(Ptolemaeus Philadelphus) erat unius veri et vivi dei cultorum et quia necdum trinitatis sacramenta claruerant, ne in aliquo regis animus offenderetur, aliquanta de filio dei et de spiritu sancto LXX interpretes subtraxerunt, quae (qui *C*) ab Iheronimo in autentica Hebrea inveniuntur.

post Hieronymiana de tribus solibus simul exortis a. Abr. 1973: trinitatis in uno splendore luminis mundo iam cognitionem futuram significaverunt.

passione Christi memorata disputat de novo testamento: non dubium quod (pro *C*) Greca lingua fuerit editum preter evangelium Mathei, quod Iheronimus in bibliotheca Cesariensi litteris et verbis Hebraicis diligencia Eusebii custoditum esse dixit, in Graecam linguam Latinamque transtulit. hic Mattheus unus ex duodecim in Iudea (iudeam *C*) predicans que vidit narravit. Marcus (marchus *C*) vero Petri discipulus que a magistro audivit scripsit. Lucas (luchas *C*) similiter evangelium Pauli edidit. que utraque euangelia a magistris Petro, que vidit, et Paulo, que Christo sibi revelante cognovit et cum prioribus apostolis, ut ipse commemorat, contulit, accepta (a propheta *C*) et eorum iussu edita sunt. Iohannes vero omnium posterior iam claris mundo omnium que supra diximus euangeliis, dum Cerinthi (cherinti *C*) et Ebionitarum consurgeret dogma, qui asserebant Christum ante Mariam non fuisse, rogatus ab Asianis episcopis divinam Christi non solum nativitatem expressit, sed etiam quae (quo *C*) a Christo ante quam Iohannes Babtista decollaretur gesta sunt et a tribus superioribus pretermissa commemorat.

Telesforus septimus Romanae (rome *C*) episcopus ecclesie insigne martirium duxit: hoc historia *[Rufini 5, 6]*, nam chronica *[Hier. a. Abr. 2144]* siluit.

sub Alexandro: hoc tempore sancta Caecilia passa est.

sub Maximino: sexta persecutio facta: ab isto oculi effossi dextri et poplite sinistro diversis confessoribus inciso, ex quibus fuerunt usque ad Constantinum.

Gordianus ut fertur civis Tusdritanus. *Cf. Victor. 26; vita Maximini 14.*

de Fabiano episcopo Romae: huic praesente (presenti *C*) populo columba super caput sedit.

de persecutione sub Decio add.: qua Laurencius Romae diaconus coronatus est. septima igitur persecutio excrevit.

Babillas . . . Antiochenae ecclesiae episcopus coronatur et Fabianus subrogatur *(ex Hieronymo a. Abr. 2268)*, cuius passionis gesta ad nos usque pervenit.

de Fabiani martyrio adnotatur: hoc in cronicis *(Hieronymus a. Abr. 2269)*, historia siluit.

XXIII regni Constantini anno etiam Donatus, a quo Donatiani (donationi *C*), in Africa apparuit *(ex Hieronymo a. Abr. 2344)*, non impar Arrio: cuius heresis ortum et excessus Optatus (obtatus *C*) opere septem voluminum comprehendit.

Posterioris partis, scilicet ab initio Prosperi, subiunxi elenchum ita formatum, ut quae consentiunt cum vulgaribus vel ab iis non dissentiunt nisi omissionibus et corruptelis, simpliciter indicarentur, quae discedunt vel reperiri non potuerunt, ederentur. insunt in his Carthagine, ut dixi, compositis quaedam ad Prosperum adiecta et cum Prosperianis veris componenda.

Ab ultimo igitur anno Valentis usque ad ingressum regis Cartaginis Geiserici ann. LX.

Gratianus hoc modo cum fratre Valentiniano parvulo filio (filii *C*) Valentiniani reg. ann. VI. — *PR.* 1167

Gratianus — Orientis — *PR.* 1170

et cum multa religiose ac fortiter gesserit, a Maximo tiranno per comitem quendam interemptus est. — *RVF.* 11, 14

Iustina — ad discordiam populos *RVF.* 11, 15

qui utriusque (utrumque *C*) parcium populi fide differente (diffidente *C*) in unum conveniebant. —

Ambrosius autem — prima sortitur (fortitur *C*) *RVF.* 11, 16

adfuit tamen Theodosius — restituit *RVF.* 11, 17

igitur ad Orientem — conlapsus est *RVF.* 11, 19

tunc ille Antichristus (atichristo *C*) generis humani inimicus, qui corda regum mox fidei rudimenta suscepta nove quaestionis callida inventione subvertit (subuertat *C*), qui nihil aliter (? alide *C*) gessit nisi ut Christi ecclesias everteret (? eūet *C*), sacerdotes regna populos (populo *C*) ad fidei discordiam provocaret, homicidia adulteria et multa nefanda, que leges Romanae puniunt, regum fulti presidio sacerdotes in ecclesia publice comiterent, agnitus atque prostratus in regno Romano ulterius locum non inveniens in barbaras se transfudit nationes, apostolicum quasi testimonium proferens (proferes *C*): ad Romanos (-nus *C*) missi eramus, sed quia indignos se verbo dei iudicaverunt, conversi sumus ad gentes. vos enim digni eratis veram fidem suscipere. et omnia que de vocatione gentium scripture sancte plene sunt ad eorum personam transferentes barbarorum animas occuparunt. consueto illo inimicus auxilio, ut et populum Christianum barbarae dicioni (dictioni *C*) subiectum ad ipsum (? adi*m *C*) quasi convertens a Christo separet, et ut omnino sibi barbaros devinxissent, predicant apud se esse tantum unum deum, unam fidem, unum baptisma, ceterorum, qui ab eis foris sint (sibi *C*), debere babtismum iterari (-re *C*). quod per tanta discidia in regno Romano usque ad Theodosium, a quo de cunctis ecclesiis pulsi sunt, non sunt ausi commitere. quo futura (futurum *C*) ista perficit inimicus hodie (hodies *C*): testes sunt ecclesiae, ubi non gladio corpora, sed aqua anime iugulantur.

Apud Laudociam — fuisse perhibebat. merito huius heretici volui *RVF.* 11, 20
facere mentionem, quia sunt quidam Arrianorum, qui etiam Apollinaris (appolinaris *C*) septam et mutabilitante *(sic)* et perturbationem tribuant, qui propria sunt animae, quam se dominus habere testatur.

Theodosius — tribus *PR.* 1198

Theodosius — perimit *PR.* 1203

hoc tempore Augustinus — ordinatur *PR.* 1204

Theodosius — moritur *PR.* 1206

Archadius — XIII *PR.* 1207

Wandali — Ianuarii *PR.* 1230

Constantinus — transit *PR.* 1232

Honorius — XV *PR.* 1235

Wandali tribus annis in Gallias exemptis Ispaniam occupaverunt *PR.* 1237

Constantinus — orsum *PR.* 1243

Constantius sub Honorio magister (ĩgro *C*) milicie et consul qui *PR.* 1247.
et patricius Placidie Theodosii imperatoris filie, quam Ataulfus 1253. 1256.
coniugem habuerat, nuptias promeretur, ex quibus Valentinianus 1259. 1267.
Constanti et Placidie filius nascitur.

Constantius — adsumitur *PR.* 1273

eodem tempore — moritur *PR.* 1274

quo tempore post moritur: XIIII scilicet anno Honorii *(in marg. m. 1).* *PR.* 1276

Theodosius Archadii filius mortuo Honorio patruo suo Romanum obtinet imperium.

Theodosius Valentinianum amite sue filium Cesarem facit — factus est *PR.* 1286
atque a Placidia — recipiunt *PR.* 1288
Valentinianus (-no *C*) regno potitur Occidentis et decreto Theodosii Augustus appellatur. *PR.* 1289
gens — transit *PR.* 1295
Augustinus episcopus moritur VIII anno ante ingressum Carthaginis. *PR.* 1304
Pax (par *C*) cum Wandalis facta data eis ad habitandum per Trigetium Hippone regio (ipponie regie *C*). *PR.* 1321
Rex Geisericus — civitatibus pelleret (polleret *C*) *PR.* 1327
Valentinianus — accipit *PR.* 1328
per idem tempus IIII Hispaniae viri Archadius Probus Paschasius et Euticius — damnatus est *PR.* 1329
Geisericus (gersericus *C*) tribus annis Hippone (ypone *C*) regio exemptis Cartaginem occupat sub die XIIII kalendas Novembris omnesque — bellum intulisset *PR.* 1339
Eo tempore archidiaconus urbis Rome Leo nomine gaudenti patria Romane ecclesie episcopus ordinatur. *PR.* 1341
Cum Geiserico autem Valentiniano Augusto (-tus *C*) pax confirmata — divisa est *PR.* 1347
Colliguntur a principio mundi usque ad novissimum annum Trasamundi anni VDCCVIII hoc modo:
ab Adam usque ad Abraham IIICLXXXIIII
a nativitate Abrahe usque ad vocationem anni LXXXV
a prefato anno promissionis (-nes *C*) Abrahae usque ad exitum Israhel de Egipto anni CCCCXXX
Moyses in heremo fuit ann. XL
Iosue in terra promissionis ann. XXVII
sub iudicibus anni sunt CCLXXXVIII
sub Hely sacerdote anni XL
in regno Saul anni XL
a David usque ad transmigrationem Babilonis anni sunt CCCCLXXXV
a transmigratione Babilonis usque ad nativitatem domini nostri Iesu Christi anni DLXXXVII
dominus Iesus Christus hic in corpore positus annis XXXIII
a passione domini usque ingressum Wandalorum Cartagine ann. CCCCXIII.

sequitur laterculus regum Wandalorum cum similibus editus.

VI. INTERPOLATIONES PROSPERI CHRONICIS INSERTAE SAEC. XV.

Post renatas litteras Prosperi chronica Hieronymianis addita (ea enim pars sola tum vulgo nota erat) bis interpolata sunt, primum in libris scriptis non paucis saeculi XV omnibus, quos supra p. 368 in recensu eorum distinxi asterisco, item in editione principe s. l. et a. facta Mediolani c. a. 1475, ex Marcellino, cuius epitome in eius

generis libris quibusdam chronico Prosperiano subiungitur; deinde in editione altera quae prodiit Venetiis a. 1483 adhibitis pluribus auctoribus, quos tabula subiecta indicat. nobis cum futtilibus his additamentis apparatum onerare displiceret, utile visum est hoc loco ea componere auctoritate adscripta, ne fallerent deinceps, ut adhuc saepe fefellerunt.

a. 379 Ausonio et Olybrio cos.	Theodosius summa felicitate multis atque ingentibus proeliis Gothos superat et e Thracia pellit.	Iordanes Get. 27, 140.
	Longobardi ab extremis Germaniae finibus Oceanique protinus litore Scandiaque insula magna multitudine ingressi et novarum sedium avidi Iborea et Aione ducibus Vandalos primum vicerunt.	Paulus hist. Lang. 1, 2. 7 adhibito Iordane Get. 3. 16.
	Sempronius vir apprime eruditus agnoscitur.	Hieronymus vir. ill. 134, *ubi est* Sophronius.
a. 380 Gratiano V et Theodosio cos.	Theodosius cum Thessalonicae aegrotaret, ab Ascholio eiusdem civitatis episcopo baptisma suscepit.	Cassiodorus hist. trip. 9, 6.
	Procurante Gratiano, eo quod Theodosius aegrotaret, pax firmatur cum Gothis.	Iordanes Get. 27, 141.
	Synodus Patrum CL apud Constantinopolim celebrata est contra Macedonium spiritum sanctum deum esse negantem.	Cassiodorus hist. trip. 9, 12.
a. 381 Suagrio et Eucherio cos.	Gregorius Nazianzenus vir sua aetate eloquentissimus et Hieronymi praeceptor obiit.	Hieronymus vir. ill. 117.
a. 383 Merobaude II et Saturnino cos.	Petronius Bononiensis episcopus vir studiis et sanctitate clarus moritur.	Gennadius vir. ill. 41.
a. 389 Timasio et Promoto cos.	Langobardi eorum ducibus defunctis primum sibi regem creaverunt Algelmundum Aionis filium, qui regnavit annis XXXIII.	Paulus hist. Lang. 1, 14.
a. 390 Valentiniano IV et Neoterio cos.	Signum in caelo quasi columna pendens ardensque per dies XXX apparuit.	Marcellinus ad h. a.
	Theodosius venerabile Iohannis Baptistae caput ex vico Coslai Constantinopolim deportans septimo ab urbe lapide in basilica, quam magno sumptu in eius honorem erexerat, recondit.	Cassiodorus hist. trip. 9, 43.
a. 391 Tatiano et Symmacho cos.	Eugenius favore Arbogastis confisus imperium sibimet usurpavit.	Marcellinus ad h. a.
a. 393 Theodosio III et Abundantio cos.	Honorium pater suus Theodosius in eodem loco, quo fratrem eius Arcadium Caesarem fecerat, principem constituit, XVII ab urbe miliario, cum hora tertia tenebrae factae sunt.	Marcellinus ad h. a.
a. 396 Arcadio IV et Honorio III cos.	Terraemotus per dies plurimos fuit caelumque ardere visum est.	Marcellinus ad h. a.
	Orosius Hispanus presbyter vir eloquens et historiarum cognitor claret.	Gennadius vir. ill. 39.

a. 397 Caesario et Attico cos.	Flaccilla nata est Arcadio filia.	Marcellinus ad h. a.
	Euagrius incredibilis abstinentiae monachus et in sacris litteris eruditus apud Aegyptos habetur insignis.	Gennadius vir. ill. 11.
a. 403 Theodosio Augusto et Rumorido cos.	Eudoxiae Arcadii uxoris statua super porphyricam columnam posita est.	Marcellinus ad h. a.
a. 404 Honorio VI et Aristaeneto cos.	Eudoxia uxor Arcadii diem clausit.	Marcellinus ad h. a.
a. 407 Honorio VII et Theodosio II cos.	[Constantinus] ex infima militia ob solam speciem nominis.	Orosius 7, 40, 4.
a. 423 Mariniano et Asclepiodoto cos.	Langobardorum II. regnavit Lamissus meretricis filius annis III.	Paulus hist. Lang. 1, 15. 17. *quot annos regnarit Lamissio, nec Paulus refert nec alius quisquam.*
a. 433 Theodosio XIV et Maximo cos.	Maxima urbis regiae pars septentrionalis per dies tres continuos incensa collapsaque est mense Augusto.	Marcellinus ad h. a.
	Iohannes monachus cognomento Cassianus Massiliae insignis et facundus scriptor habetur.	Gennadius vir. ill. 61.

LIBER PASCHALIS

CODICIS CIZENSIS

A. CCCCXLVII.

Inter libros scriptos impressosque, quos episcopus Iulius Pflugk († a. 1564) gymnasio oppidi Zeitz legavit, scripto hodie numerato fol. 19, quo continetur commentarius in decretalia Bonifatii VIII, adglutinata fuerunt a bibliopega folia quaedam visa volumini etiamtum adhaerentia a. 1816 Augusto Guilelmo Cramer[1]), qui paginas tum prostantes (infra f. 1r. f. 2v. f. 3v. f. 4r.) edidit in narratione 'de fragmentis nonnullis 'vetustarum membranarum' (Kiliae 1826. 4. pp. 59; cf. eundem *Hauschronik* 1822 p. 124). post aliquot annos ex compage soluta sunt et sic descripta a Gustavo Haenel omnia. is ea edidit ita, ut paginas Cramero visas emendaret, reliquas adiceret, in annalibus Richterianis (*kritische Jahrbücher für deutsche Rechtswissenschaft* ann. 1 sive 1837 vol. 2 p. 756—760). anno c. 1862 folia translata sunt in bibliothecam Berolinensem, ubi prostant sub n. quart. 298. edidi ea ego in actis maioribus academiae Berolinensis anni 1862 p. 539—566. continentur iis fragmenta libri praeterea ignoti, scripti ab auctore cuius nomen latet anno p. Chr. 447, hodie noti sub nomine quod retinuimus paschalis Cizensis. egerunt de eo praeter editores Rossius inscr. Chr. I (1861) p. XCI—XCII (cf. p. LIX. LX) et Kruschius *Studien* (1880) p. 116 seq.; *neues Archiv* 9 (1884) p. 275.

Litteratura uncialis est et plane egregia, cuius specimen ego addidi editioni illi f. 1 rectam et f. 2 versam, Zangemeister et Wattenbach inter exempla codicum Latinorum litteris maiusculis scriptorum (1876) tab. 23 f. 1 rectam; huic editioni adiectae sunt in tabulis I. II folii 2 versa et folii 3 versa. scriptura saeculo, quo tractatus conscriptus est, digna compendia praeter legitima nulla exhibet, nisi semel p. 1, 11 DNS. capita separantur solito more versibus primis eminentibus, extremis non perscriptis: punctis commata separantur semel p. 1, 8 post *desit,* verba ubi dies memorantur 1, 19 III·IDVS·APRIL· et 1, 20 ·VI·KAL·APRIL· pagina in praefatione versus habet 25, in laterculo, ubi consules solos recenset, consulatus 24, ubi addit epactam et mensem paschalem, consulatus tantummodo 12, quamquam hi quoque singulos versus tantummodo occupant maioribus nimirum spatiis separati. litterae per se evidentissimae multis locis obscuratae sunt vel plane evanuerunt cum quod folia ex tegumentis detracta sunt nulla cura tum quod venena iis adhibita sunt nociva et vitiosa. adiuvit me in legendi negotio difficili Iaffé quondam noster ut amicissimus ita peritissimus. errores priorum, quos redarguunt membranae, in apparatu non adnotentur.

[1]) Cramer sic narrat: '(libros originem trahentes ex hereditate Iulii Pflugkii .... dum percurro, in 'unum incido horribilis magnitudinis librum, cui sustinendo vires vix sufficiebant ... continebat liber com'mentar. in decretalium Bonifacii VIII librum sextum tituloque carebat, incipiebat autem a verbis *quia glos.* '*i. sine recitatione legum* .... cuius claustra dum resero et tegumentum adversum evolvo, ecce obtutum figit 'ipsi adglutinata intus membranae plagula et in aversa tabula altera itidem plagula ex eodem utraque trans'sumpta libello.' haec omnia conveniunt in codicem fol. 19. quod Pertzius *Archiv* 11 (1858) p. 733 enarrans codices gymnasii Cizensis ad folia illa quattuor adnotat: *noch einige Zeilen von derselben Schrift finden sich in n. 19 und n. 33,* inspectis voluminibus missis Berolinum deprehendi non ita se habere. cernuntur in utroque volumine vestigia foliorum aliquando adglutinatorum teguminibus, iam vero detractorum; alteri volumini n. 33, quod incipit *Gregorius hoc prohemium,* quaenam folia adglutinata fuerint, ignoro.

Cum foliorum quae supersunt primum contineat praefationis finem et inscriptionem cycli primi occupantem paginam fere dimidiam, secundum cycli primi annorum LXXXIV annos primos quattuor et viginti cum epactis et mensibus paschalibus, tertium consules a. 159—191 cycli secundi et post inscriptionem cycli tertii annos eius 192—198 non additis epactis et paschalibus mensibus, quartum annos cycli quarti 365—388 additis rursus iisdem, intellegitur codicem integrum ita fere fuisse dispositum:

	[f. 1	praefatio]
	[f. 2	„]
	[f. 3	„]
q. I	f. 4	praefationis finis. Inscriptio cycli primi
	f. 5	consules a. XXIV (a. 29—52)
	[f. 6	„ „ XXIV (a. 53—76)]
	[f. 7	„ „ XXIV (a. 77—100)]
	[f. 8	„ „ XII (a. 101—112). Inscriptio cycli secundi]
	[f. 9	„ „ XLVIII (a. 113—158)]
	f. 10	„ „ XXXIV (a. 159—191). Inscriptio cycli tertii. Cos. a. VII (a. 192—198)
	[f. 11	„ „ XLVIII (a. 199—248)]
q. II	[f. 12	„ „ XXXII (a. 249—c. 280). Inscriptio cycli quarti]
	[f. 13	„ „ XLVIII (c. 281—330)]
	[f. 14	„ „ XXXIV (c. 331—364). Inscriptio cycli quinti]
	f. 15	„ „ XXIV (c. 365—388)
	[f. 16	„ „ XXIV (a. 389—412)]
q. III	[f. 17	„ „ XXIV (a. 413—436)]
	[f. 18	„ „ XII (a. 437—448). Inscriptio cycli sexti?]
		(indices paparum et imperatorum)

superesse igitur foliorum paria duo cohaerentia ambo, scilicet f. 4. 5 quaternionis primi et f 10. 15 secundi, a bibliopega ita adglutinata, ut ex binis foliis antiquis singula efficeret formae maioris.

De quaestionibus paschalibus exponere et quem locum in iis hic commentarius obtineat determinare chronicorum editori non licet, quamquam non magis licuit ei ipsum commentarium omittere, qui si plenus esset, etiam imperatorum et episcoporum Romanorum ordinem nobis traderet, nunc certe fastorum consularium reliquias proponit a reliquis eius generis monumentis non separandas. nihilominus ut ad nostras res quae spectant satis intellegantur, pauca addam de libelli argumento.

1. Cyclum antea determinatum ratione astronomica, ut inciperet a kalendis Ianuariis anni solaris incidentibus et in primum diem mensis lunaris et in Saturni hebdomadis Iudaicae primum, auctor cum iis rationibus suos calculos satisfacere non posse intellegeret, historica ratione orsus est ab anno passionis (vide p. 353).

2. Epactam Latinorum perturbatam propterea, quod cyclus LXXXIV annorum aequatione nititur tot annorum Iulianorum (= dierum 30681) cum mensibus lunaribus 1039 (= dierum 30682¼) parum accurata, huius paschalis auctor ita correxit, ut resurrectionem Christi adsignans diei Mart. 27 a. 29, lunaris mensis decimo septimo et inde procedens lunam uno die vel biduo retraheret, sed retento ipso illo cyclo a futura aberratione minime caveret.

3. Reliquas leges computationis paschalis adhuc Romae observatas videtur retinuisse non mutatas: neque enim aliter explicari potest, quod in laterculum non rettulit nisi epactam lunamque k. Ian. et primum mensis paschalis diem [1], quippe ad quos solos

1 Non recte Kruschius (p. 117) posuit paschatis diem in versibus extremis periisse marginibus recisis, cum paginae duae praefationem habentes luculenter ostendant marginem ita imminutum esse,

mutatio ab auctore proposita perveniret. tantum autem afuit, ut certam et definitam legem paschatis celebrandi in futurum stabiliret, ut teste ipso in praefatione ad paschata secundum illas leges computata ratione Latina in adnotatione poneret ubi differrent paschata Alexandrina. in unica quae in reliquiis superest geminatione, scilicet ad a. cycli 23 (quam adscripsit ad cyclum primum a. 51 pertinentem similiter ad a. 387), ad mensem paschalem VIII id. Mart. = Mart. 8 respondentem paschati Mart. 28 adnotans eius anni pascha secundum Theophilum celebrandum esse XIIII k. Mai. = Apr. 18 idque posse admitti, male apud Latinos celebrari XII k. Apr. = Mart. 21, graviter erravit, nam Alexandrinos constat ei anno pascha adsignavisse a. d. VII k. Mai. = Apr. 25, sive quod ex elementis Theophili diem Apr. 18 deduxit evitato Theophiliano vero utpote apud Latinos non admittendo propterea quod is dies fines eorum paschales egreditur, sive dissensum in paschali ab ipso adhibito sine nomine adnotatum errore ad auctorem Graecum rettulit [1].

Emendationem cycli eo tempore a Romana ecclesia usurpati neque ingeniosam neque solidam auctor direxit, ut ex praefatione apparet, ad eius tum antistitem Leonem I (a. 440—461), potestque admitti eius in paschatis annorum sequentium [2]) determinandis aliquam rationem habitam esse, quamquam eiusmodi usus argumenta certa nulla suppetunt [3]). sed neque scripsit commentarium iussu pontificis, id quod nescio quo modo Kruschius p. 117 inde collegit, quod de geminationibus laterculi auctor electionem pontificis esse ait, neque de Victoriano laterculo quae traduntur, cum laterculi huius a. 447 publicati receptione legitima, quam idem Kruschius factam esse iudicat, ullo modo conciliabuntur. eum si recepisset ecclesia Romana, eius archidiaconus Hilarus non hortatus esset post paucos annos calculatorem Gallicum insignem, ut discrepantias inter auctores partis utriusque agitatas ex professo retractaret. multo minus ipse Victorius in epistula c. 8 haec scripsisset: *plerumque sane partis utriusque sententia in unum quidem sollemnitatis huiusce diem concurrit, sed in lunae dinumeratione variatur, cumque eam Aegyptii XVI in die paschae verbi gratia numerarent, nostri eandem XVII vel etiam XVIII calculantur:* nam ipsam eam discrepantiam inter computationem Romanam et Alexandrinam tollit commentarius is de quo agitur [4]). denique ut mittamus eum vere ne pro paschali quidem perhiberi posse, cum ipsa paschata ab eo absint, episcopos Romanos saeculi quinti tenendum est neque hunc neque alium ullum paschatum canonem tamquam legitimum admisisse. nam cum secundum decretum concilii Nicaeni constaret uno eodemque die per univer-

ut in folio recto nullae litterae perierint, in folio verso binae ad summum vel ternae, itaque tot litteras, quot requirit Kruschius, nullo modo addi posse. 1) Illam opinionem ego exposui p. 560, hanc praefert Kruschius p. 111. 2) Pascha a. 444 celebratum die Mart. 26 ego in editione supra citata p. 561 dixi, cum huius paschalis regulis conveniat, abhorrere ab antiquioribus; contra Kruschius p. 110 contendit etiam secundum eas per exceptionem tolerari potuisse, recte puto, itaque non opus erit ut summus etiam ante a. 447 alium aliquem calculatorem similia proposuisse. 3) Credit Kruschius p. 128 ad hunc commentarium respicere Leonem in ep. 137 ad Marcianum Augustum d. 29 Mai. 454 directa dubitantem de paschate a. 455 Alexandrinorum, *cum a passione domini in omnibus nostris annalibus XV kal. Mai. dies legatur adscriptus*, cum quo loco conferendus est alter ep. 127 scripta a. 454 Ian. 9: *in nostris annalibus XV kal. Mai. dies apertissime a patribus nostris constitutus legitur et celebratus.* annalibus significari paschale Cizense, quippe quod ordiatur a passione et habeat praeter paschata etiam imperatorum et episcoporum ordines. hoc si verum esset, ne inde quidem sequeretur paschalem commentarium illum pro lege Romae observatum esse. sed non est verum. nam neque additis laterculis illis ex paschali libro efficitur annalis neque omnino de certo aliquo laterculo loquitur Leo, sed de computationibus monumentisque historicis omnibus, quorum sibi copia sit, eamque ipsam ob causam vocabulo annalium utitur generali neque ad laterculos solos restringendo. hoc igitur dicit ex quo pascha celebratum sit Romae in eiusmodi annis eum diem constanter observatum esse, ut ne hoc quidem ex his locis recte colligas eum adhibuisse laterculum aliquem incipientem a passione, sed tantummodo in documentis sedis Romanae nullum diem huiusce paschatis repertum esse nisi XV k. Mai. 4) Hoc cum ipse Kruschius optime perspexisset, p. 126 coniectura audaciore quam feliciore comma hoc statuit a Victorio ex exordio paschalis Cizensis in suum translatum esse, furto sane non minus impudenti quam inepto.

sum orbem a Christianis resurrectionem salvatoris celebrandam esse, secundum interpretationem autem eo tempore et receptam in Occidente et aliquatenus in Oriente quoque agnitam definitionem diei, ubi de eo dubitaretur, spectare ad pontificem ecclesiae Romanae, hoc primatus sui insigni privilegio tantum aberat ut episcopi sese privarent proposito laterculo aliquo in futurum valituro, ut e contrario statuerent paschatis diem legitime definiri quotannis per litteras pontificis Romani reliquis ecclesiis transmissas, laterculis paschalibus ad rei instructionem ita adhibitis, ut nullo eorum ipsi legitime constringerentur. eapropter tam hic canon quam Victorianus geminationes nequaquam sustulerunt, sed data opera enuntiant simul profitente utroque auctore electionem pendere a decretis annuis pontificis Romani.

Superest, ut agamus de huiusce commentarii consularibus. spatio annorum 84 × 5 = 420, quod laterculus se ait complecti, cum conveniant tam primi consules a. p. Chr. 29 Gemini duo, ad quos secundum receptam opinionem Christi passionem refert, quam paenultimi in exordio nominati Calepius et Artaburis a. p. Chr. 447, expectes cyclos quoque recte auctorem ordinavisse sic 29—112. 113—196. 197—280. 281—364. 365—448. sed secus est: nam quamquam cyclus auctori proximus recte se habet (vix enim dubium est f. 4r. inchoavisse ab eius anno primo), secundi ultimi et tertii primi consules non sunt annorum 196 et 197, sed annorum 191 et 192. praeterea antiquissimum fastorum vitium, quod supra p. 200 iam deprehendimus in fastis Constantinopolitanis, scilicet consulatus duorum Augustorum a. 161 sub diversa significatione bis numeratus, in hanc quoque tabulam irrepsit. itaque qui eam composuit fastis usus est per annos illos CCCCXX ita vitiosis, ut ficticii inessent quinque, abessent veri totidem eaeque mendae ita sese compensarent, ut ad quintum cyclum non pervenirent. errorum illorum cum unum solum deprehendamus in reliquiis nostris, de reliquis quamquam spatiis dinumeratis, ut supra proposuimus, aliquatenus coniecturae proponi possunt, eae neque certae sunt neque eorum exquisitio utilitatem haberet. hoc apparet non laterculo eo auctorem usum esse quem in consularibus Italicis et Prosperianis deprehendimus (supra p. 254), sed aliquantum praestantiore: maxime consulatus a. 29—52 in illis admodum vitiosi in his nostris recte decurrunt, nomina quoque melius formata sunt et minus corrupta quam in illis habentur. ignorantiam scriptoris produnt numeri iterationum: ita Gaium a. 41 consulem facit III pro IIII non numerato consulatu primo non ordinario; similiter Claudii consulatus a. 42 et 43 uno minuit, cum recte numerentur sequentes. consules duos Vitellium patrem II a. 43, III a. 47 et filium consulem a. 48 pro uno habens hoc anno scribit *Vitellio IIII,* qui error et ipse redit in fastis Constantinopolitanis (supra p. 220); simili ratione duos Pudentes consules a. 165. 166 et duos Orfitos a. 165. 172 et duos Rufos a. 178. 181 male confudit. imperatoris Commodi consulatus septem a. 177. [179. 181.] 183. 186. 190. 192 hic numerantur III—VIIII, scilicet connumeratis consulatibus duobus Commodi eius qui postea dictus est L. Verus a. 154. 161, quamquam hic in fastis his non appellatur *L. Aelius Aurelius Commodus,* sed brevius *Aurelius Caesar:* unde intellegitur hanc certe mendam redire ad consularium horum archetypum. similiter a. 376 consulatum primum Valentiniani iunioris male fecit senioris quintum.

Imperatorum recensum alterumque pontificum Romanorum, quos commentario se addidisse auctor ait, reliquiae nostrae non servarunt. paparum indices duo apud Prosperum interpolati alter in libris *AO* (supra p. 380), alter in libris *FPXZ* (supra p. 486) ad hunc tractatum non pertinent, quamquam aliter censet Duchesnius lib. pont. I p. XIV. nihilo minus recte fortasse coniecit egregius harum quaestionum iudex, quem litteris ereptum ante tempus lugemus, episcopus Durhamensis I. B. Lightfoot (*the apostolic fathers* Londinii 1890 vol. 1 p. 311) Romanorum episcoporum catalogos quos habemus superstructos esse indici Liberiano, continuatos deinde ad papam Leonem descendere ex hoc nostro tractatu paschali.

(desunt plura)

ut dixi, accidit. quia et in regulis festi et in cursu luna[e] pars utraque non consonat. *f. 1*

Unde cum ex iudicio venerabilium patrum Aegyptiae ad haec scientiae emineret auctoritas, ita paschalis revolutionis ordinem credidimus digerendum, ut, ubi duplicem denuntiationem opinionum diversitas facit, subnotatio nostra non desit et quid electatione tua, ad quam cuncta respiciunt, dignius videatur, ostendat.

Initium autem totius decursionis ab illo pascha duximus inchoandum, quod sua passione dominus consecravit. cuius octogensimus et quartus annus ita omnes lunares cursus in sua mutabilitate concludit, ut in id unde coeperat redeat adque ad eundem finem pari lege decurrat. quae renovatio quinquiens octogenos quaternos annos peragens quadrigentos et viginti eo anno completura est, qui Calepii et Artaburis consulatum sequetur, *p. C. 447* ut post illud pascha, quod III idus April. celebrandum est, sexti cycli exordium faciat resurrectio salvatoris, cuius dies est VI kal. April.

Huic autem collectioni paschalium dierum non solum seriem consulum conexuimus, sed etiam annos apostolicae sedis antistitum et aetates regni principum Romanorum diligentissima adnotatione subdidimus, ut quum || *(deficiunt litt. c. 14)* [te]mporibus et in lunae recur- *f. 1'* [su con]son[et, per te]stimonium quodammodo per [nos] constitu[tum] nullo de paschali successio[ne] d[ubitetur modo].

[incipit]
cyclus
[primus]

Codicis folia, scilicet quae extant, numerata sunt et versuum divisio in editione retenta. capita ut in editione distincta sunt, ita in codice separantur eminente in singulis versu primo. 1 in ita *cum priores editores versum finiant, in loco hodie evanido Jaffeus, sed dubitans ipse, videre sibi visus est* nos 8 electione *malim* 11 dus *codex* 12 ann..s *hodie cod.* 25 quum *codex mire: supra c. 3 est* cum 26 mporibus *ego*, ..r idus *Haenel errore* *post* recur *in v. extremo hiatum adnotat Haenel errore* 27 |***s(?)* o(?)n(?) ...stimonium *ego*, conson...ca testimonium *Haenel* per *potius quam* fer *ego*, feri *Haenel* 28 * con sti(?)t ? n(?)... nullo *ego*, ie constitutae sunt quod *Haenel* 29 . d.... *vacante versu extremo ego*, ne dubitatur ....is *seq. spatio vacuo Haenel* 31 cyclus *repperit Jaffé: ante et post id litterarum vestigia.*

f. 2 a. 29	. . . .		. . . .	
30	Vini*[cio et Longino]* .		. . . .	
31	. . . .		. . . .	IIII k Ap
32	. . . .		. . an	
33	. . . .		kal · Ian d V lu	
34	*[Persico et]* Vi*[tellio]* .		. . . . . lun . X	
35	. . . .		. . . . . lun · XXVI	
36	. . . .		. . . . . lun	
37	. . . .		kal · Ian . II lun	
38	. . . .		. . . III lun XXX .	mn k. .
39	G · Cae*[sare et Apronio]*		kal . . I lun XI . .	m̄n IIX k. A[pr.]
40	G · Caesa*[re II]*		. an . . lu	
f. 2 41	G · Caesare III et Saturnino		kal·Ian·d·I· lun·IIII·	mn·IIII·k·Apr·
42	Tib · Claudio et Largo		kal·Ian·d·II· lun·XV·	m̄n·XVI·k·Apr·
43	Tib · Claudio II et Vitellio II		kal·Ian·d·III· lun·XXVI·	meni non·Apr·
44	Prispo et Tauro		kal·Ian·d·IIII·lun·VII·	men·VIII·k·Apr·
45	Vinicio II et Corvino		kal·Ian·d·VI· lun·XVIII·	m̄n II id·Mart·
46	Asiatico II et Silano		kal·Ian·d·VII·lun·XXVIIII·	mn·k·Apr·
47	Tib · Claudio IIII et Vitellio		kal·Ian·d·I· lun·X·	mn·XI·k·Apr·
48	Vitellio IIII et Publicola		kal·Ian·d·II· lun·XXI·	m̄n·V·id·Mart.
49	Q · Veranio et Gallo		kal·Ian·d·IIII·lun II ·	mn III k · Apr·
50	Vetere et Nerviliano		kal·Ian·d·V· lun·XIII·	m̄n·XIIII·k·Apr·
51	Tib · Claudio V et Orphito		kal·Ian·d·VI· lun·XXIIII·	m̄n·VIII·id·Mart·
52	Sylla et Othone	Theophilus pasc·in XIIII kal·Mai·pronuntiavit, quod forte sit melius, tantum ut XII kal·Apriles, quod Latini elegerant, refutetur.	kal·Ian·d·VII·lun·VII	mn VI k·April·

(desunt folia quattuor)

f. 3 a. 159	Quintillo	et Prisco
160	Bradua	et Varo
161	Antonino IIII	et Aurelio Caesare
—	duobus	Agostis

f. 2 pagina recta tota fere evanuit. Haenel, qui eam vidit minus corruptam, in ea legit haec:

a. 34	. . . . lun . XI . mn . . .
35	. . . . lun . XXV . mn . . .
36	. . . . Mart . d . VII . lun . XVI . mn . . .
37	. . . . . kal . . . .
38	. . . . . kal . . . . lun . XXX . mn . k .
39	. . . . . x, ca . . kal . . . . lun . XI . m̄n . XII . ka .
40	. . . . . G . Caesa . . . . XXIII . mn . VI .

43 meni *cod., non* mens, *ut legit Haenel* 44 *scr.* Crispo 50 neruiliano *Cramer, superest* neruili.] 52 sylla et othone *Cramer, superest* syll lun uii] *immo* lun u, *cf. a. 388* 160 *scr.* Vero 161 *b* agostis *Haenel, iam fere evanuit*

162 Rustico	et Aquilino
163 Laeliano	et Pastore
164 Macrino	et Celso
165 Orphito	et Pudente
166 Pudente II	et Polione
167 Varo III	et Quadrato
168 Aproniano	et Paulo
169 Prisco	et Apollonari
170 Cethego	et Claro
171 Severo	et Herenniano
172 Orphito II	et Maximo
173 Severo II	et Pompeiano
174 Gallo	et Flacco
175 Pisone	et Iuliano
176 Polione	et Apro
177 Commodo III	et Quintillo
178 Orphito III	et Rufo
179 Commodo	et Vero
180 Praesente	et Cordiano
181 Comm	et Rufo II
182 Mamertino	et Rufo
183 ‖ Commodo VI	et Victorino f. 3
184 Marullo	et Aeliano
185 Materno	et Bradua
186 Commodo VII	et Glabrione
187 Crispino	et Aelano
188 Fusciano	et Silano
189 duobus	Silanis
190 Commodo VIII	et Septimiano
191 Aproniano	et Bradua

Incipiunt consules cycli tertii

192 Commodo VIIII	et Pertinace
193 Falcone	et Claro
194 Severo	et Albino
195 Tertullo	et Clemente
196 Dextro	et Prisco
197 Laterano	et Rufino
198 Saturnino	et Gallo

(desunt folia quattuor.)

162 et] ET *cod.* 167 *ante* Varo *scr.* Vero *in margine* ⊢⊣ 179 *scr.* Commodo IIII 180 *scr.* Condiano 181 COM *cod.*: Commodo *Haenel dubitans: scr.* Commodo V 187 *scr.* Aeliano.

f. 4	365 Valentiniano et Valente conss	kal Ian d		
	366 Gratiano et Dagalaifo	kal·Ian·d·I·	lun·II	
	367 Lupicino et Iovino	kal·Ian·d·II·	lun·XI	
	368 Valentiniano II·et Valente II	kal·Ian·d·III·	lun·XX	
	369 Valentiniano·np·et Victore	kal·Ian·d·V·	lun·V	
	370 Valentiniano·III·et Valente	kal·Ian·d·VI·	lun·X	
	371 Gratiano·II·et Probo	kal·Ian·d·VII·	lun·X	
	372 Modesto et Arintheo	kal·Ian·d·I·	lun·VII	
	373 Valentiniano·IIII·et Valente IIII	kal.Ian·d·III·	lun·X	
	374 Gratiano III·et Equitio	kal·Ian·d·IIII·	lun·XX	
	375 post conss·Gratiani III et Equitii	kal·Ian·d·V·	lun·XI	
	376 Valente·V·et Valentiniano V	kal·Ian·d·VI·	lun·XX	
f. 4'	377 ‖ Gratiano IIII et Merobaude	kal·Ian·d·I·	lun·IIII·	mn·IIII·k·Apr·
	378 Valente·VI·et·Valentiniano II	kal·Ian·d·II·	lun·XV·	mn·XVI·kal·Apr·
	379 Ausonio et Olybrio	kal·Ian·d·III·	lun·XXVI·	mn II non·Apr·
	380 Gratiano·V·et Theodosio	kal·Ian·d·IIII·	lun·VII·	mn·VIII·kal·Apr·
	381 Syagrio et Eucaerio	kal·Ian·d·VI·	lun·XVIII·	mn·II·id·Mar
	382 Antonino et Syagrio	kal·Ian·d·VII·	lun·XXVIIII·	mn·k·Apr
	383 Merobaude II et Saturnino	kal·Ian·d·I·	lun·X·	mn·k·Apr·
	384 Ricomere et Clearcho	kal·Ian·d·II·	lun·XXI·	mn·V·id·Mar
	385 Arcadio·et Bautone	kal·Ian·d·IIII·	lun·II·	mn·k·Apr
	386 Honorio np·et Euodio	kal·Ian·d·V·	lun·XIII·	mn·XIIII·k·Apr·
	387 Valentiniano III·et Eutropio	kal·Ian·d·VI·	lun·XXIIII·	mn·VIII·id·Mar
	388 Theodosio II et Cynegio	kal Ian·d·VII	lun·VI·	mn·VI k·Apr·

366 GALAIFO (DA *superscr.*) *codex* 372 ARANTHEO (I *superscr.*) *codex* 377 MEROBAVDE *Haenel*,]MEROBAV hodie cernitur 378 UALENTINIANO II·KAL·IAN·D·II·LVN *Haenel*, UALENTINIANO// KAL·IAN·D·//UN cernitur 383 LVN X[I] *codex*, LUN·XI *Haenel* K·APR] *requiritur* XI·K·APR 385 K·APR·] *requiritur* III·K·APR 388 CYNIGIO (E *superscr.*) *codex* LVN·UI] *requiritur* LVN·U, *cf. a.* 52 *in fine signum* —

POLEMII SILVII

LATERCVLVS

ANNI CCCCXLIX.

ACCEDUNT

I. NOTITIA GALLIARUM.

II. DE NOMINIBVS GALLICIS.

LIBRI ADHIBITI

IN TOTO LATERCVLO

P = Bruxellensis n. 10615—10729 saec. XII

IN LATERCVLO PROVINCIARVM

B = Bambergensis E. III. 14 saec. XI
O = Oxoniensis coll. Magd. n. 14 saec. XIV
V = Vaticanus n. 341 saec. X
9 = Albigensis n. 29 saec. VIII
10 = Parisinus n. 4808 saec. X
18 = Monacensis Frisingensis n. 6243 saec. VIII

68 = Parisinus n. 2123 saec. IX
72 = Monacensis Palatinus n. 10291 saec. XVI
73 = Oxoniensis Canonic. misc. n. 378 saec. XV
74 = Parisinus n. 9661 saec. XV
75 = Vindobonensis n. 3103 saec. XV
(72–75: descripti ex deperdito Spirensi saec. IX.)
79 = Caroloruhensis n. CIII saec. IX

IN NOTITIA GALLIARVM

1 Coloniensis n. 212 saec. VI
2 Caroloruhensis n. CIII saec. IX
3 Berolinensis Phillipps. n. 1745 saec. VII
4 Parisinus n. 1452 saec. X
5 Parisinus n. 12097 saec. VI (cum Paris. 11479)
6 Veronensis n. 52 saec. VIII
7 Coloniensis n. 186 saec. IX
8 Sangallensis n. 397 saec. IX

9 Albigensis n. 29 saec. VIII
10 Parisinus n. 4808 saec. X
11 Parisinus n. 1451 saec. X

12 Bernensis n. 26 A saec. VIII
13 Bernensis n. 645 saec. VIII
14 Berolinensis Phillipps. n. 1743 saec. VIII
15 Berolinensis Phillipps. n. 1749 saec. X
16 Florentinus Laurent. Libr. n. 1814 saec. X XI
17 Lugdunensis Voss. fol. n. 12 saec. X
18 Monacensis Frisingensis n. 6243 saec. VIII
19 Parisinus n. 1454 saec. X
20 Parisinus n. 1458 ex. I saec. IX
21 Parisinus n. 3842 A saec. X (non collatus plene)
22 Parisinus n. 4280 B ex. I saec. X
23 Parisinus n. 5001 saec. XI
24 Parisinus n. 9631 saec. XII
25 Parisinus n. 13657 saec. XI
26 Parisinus nuper empt. n. 1460 saec. X
27 Vaticanus reginae n. 982 saec. X

28 Bernensis n. 451 saec. X
29 Parisinus n. 14743 saec. XIV (cum Lugd. Voss. oct. n. 24)
30 Parisinus n. 15009 saec. XII
31 Vaticanus reginae n. 728 saec. XIV

32 Bruxellensis n. 6439—6451 saec. X
33 Parisinus n. 3837 saec. IX
34 Parisinus n. 13403 saec. IX
35 St. Omer n. 697 saec. X

35A Chartres n. 193 saec. XI
36 Einsiedlensis n. 357 saec. XII
37 Leidensis Scal. n. 70 saec. XI
38 Londiniensis Cott. Claud. C. VI saec. X
39 Mediolanensis Ambros. A 46 inf. saec. X
40 Montispessulanus n. 280 saec. XIII
41 Parisinus n. 12445 saec. X (cum Par. 11889)
42 Vaticanus Palat. n. 1357 saec. XIII
43 Vaticanus reginae n. 1896 saec. XI

44 Florentinus Laur. n. 30, 21 saec. XIV
45 Leidensis Voss. quart. n. 124 saec. XV
46 Mediolanensis Ambrosianus Gronovii (quatenus editio recedit a Schottiana n. 66)
47 Parisinus n. 4800 saec. XV
48 Vaticanus n. 4496 saec. XV
49 Bernensis n. 208 saec. XIII

50 Montispessulanus n. 3 saec. XII
51 Parisinus n. 1458 ex. II saec. XII/XIII
52 Parisinus n. 6186 saec. XIV
53 Romanus Casanatensis B. III. 1 saec. XIII
54 Vaticanus reginae n. 905 saec. XIV
55 Londiniensis Cott. Faust. A VIII saec. XIII
56 Parisinus n. 4909 saec. XV

57 Parisinus n. 1458 ex. III saec. XII XIII
58 Parisinus n. 3839 A saec. X
59 Parisinus n. 4375 saec. XII
60 Parisinus n. 4955 saec. XIV

61 Boulogne n. 115 saec. XII
62 Parisinus n. 14314 saec. XII
63 Vaticanus n. 631 saec. XIII
64 editio Aldi a. 1518
65 Sangallensis Tschudianus n. 663
66 editio Schotti a. 1600

67 Monacensis n. 396 saec. X

68 Parisinus n. 2123 saec. IX
69 Parisinus n. 4280 A saec. X

70 Parisinus n. 4280 B ex. II saec X

71 Monacensis n. 794 saec. XV
72 Monacensis n. 10291 saec. XVI
73 Oxoniensis Canon. misc. n. 378 saec. XV
74 Parisinus n. 9661 saec. XV
75 Vindobonensis n. 3103 saec. XV

76 Bruxellensis n. 495—505 saec. X
77 Einsiedlensis n. 191 saec. X
78 Eporediensis n. 74 saec. X
79 Caroloruhensis n. CIII manus secunda, saec. IX
80 Coloniensis n. 106 saec. IX
81 Monacensis n. 3860 A saec. X
82 Novariensis n. 30 saec. X
83 Parisinus n. 3843 saec. X
84 Parisinus n. 3852 saec. X
85 Vaticanus n. 1338 saec. XI
86 Vaticanus Palatinus n. 578 saec. IX/X
87 Sangallensis n. 671 saec. IX (cum apogr. Baluzii)
88 Vindobonensis n. 11857 saec. XVI
89 Turicensis Simleri
89A Guelferbytanus Weissenburgensis n. 3 saec. X

90 Burdigalensis Duchesnii
91 Friburgensis n. 8 saec. X
92 Parisinus n. 2449 saec. X
93 Parisinus n. 3838 saec. X
94 Parisinus n. 16252 saec. XIV
95 Parisinus n. 16897 saec. XII
96 Parisinus nuper empt. n. 2253 saec. X
97 Vaticanus reginae n. 1127 saec. X

98 Florentinus Laur. Libr. n. 1554 saec. XII
99 Vaticanus n. 630 saec. XI
100 Leidensis Voss. fol. n. 96 saec. X
101 Laon n. 403 saec. XII

Silvius is qui, ut chronica Gallica ad a. 438 referunt, *turbatae admodum mentis post militiae in palatio exactae munera aliqua de religione conscribit* quique ab Hilarii Arelatensis defuncti a. 449 vitae scriptore inter eius amicos itemque inter eius temporis claros auctores nominatur[1]), fuit, ut vidit Tillemontius (*mém. pour l'hist. eccl.* 15, 134), Silvius Polemius (sic enim omnino scribendus pro *poltmius* quod est in codice) qui scripsit eum quem edimus laterculum. direxit eum post alia scripta ante transmissa, ut in praefatione significatur, ad Eucherium, scilicet ad eius nominis episcopum Lugdunensem aequalem Hilarii et Silvii virum non ignotum inter scriptores rerum sacrarum. quem locum Silvius tenuerit post civilia officia deposita, ignoramus, quamquam probabile est ad statum ecclesiasticum eum se dedisse[2]). non magis de loco ubi scripserit constat, nisi quod ex iis quae praecedunt apparet eum quoque vixisse in Gallia. rerum Gallicarum cura etiam in chronicis hic illic elucet, ut Probum adnotat Gallis vineas habere permisisse, Magnentium et Decentium natione fuisse Francos. scripsisse se Postumiano et Zenone consulibus, id est a. p. Chr. 448, auctor in fine laterculi principum adnotavit, sed addit in extremo opere completis ab urbis exordio mille ducentis annis iis consulibus tamquam primum annum incipere Asturio consule, significans ita postremus omnium saecularia urbis, scilicet vera duodecima. edidit igitur libellum incipiente anno 449 consule de Oriente, qui fuit Protogenes, nondum in Galliis publice nuntiato, imperantibus Theodosio II in Oriente, in Occidente Valentiniano III, quorum natales in fastis posuit, tum cum Galliae Romanae praesidebat Aetius, temporibus Attilanis, biennio ante proelium Catalaunense.

Ad exemplum chronographiae a. 354 supra editae, quam ipsam similemve necesse est habuerit, Silvius sibi proposuit fastos menstruos denuo edere adiectis ad singulos dies adnotationibus fastisque adiungere quae ad communem usum pertinere viderentur: id quod ita perfecit, ut mutationem temporum et ingruentem rerum publicarum et privatarum ruinam hic libellus Christiano status antiqui odio et ipsa sua exilitate luculenter repraesentet. sustulit auctor ex fastis litteras diebus praescriptas tam nundinales quam hebdomadarias et lunares relictis solis dierum vocabulis vulgo usurpatis, id quod potissimum significat in exordio scribens delevisse se laterculi antiquioris indicia supputatori difficilia et minus doctis obscura; praeterea in tabulis quoque compendia nulla posuit, natales non significans prima littera, sed vocabulum perscribens. delevit item vestigia religionum paganarum, divi vocabulum, ferias nuncupatas a numinibus abolitis

1) Vita Hilarii (inter opera Leonis ed. Ballerin. vol. 2 p. 317 seq. c. 11: *ubi instructos supervenire vidisset* (Hilarius) . . . *se ipso celsior apparebat, ut eiusdem praeclari auctores temporis, qui suis scriptis merito claruerunt, Silvius Eusebius Domnulus* (cf. Sidonius ed. Luetjohann p. 124 *admiratione succensi in haec verba proruperint non doctrinam, non eloquentiam, sed nescio quid super homines consecutum.* 2) Is ad quem Eucherius Lugdunensis narrationem misit de passione Agaunensium martyrum (Ruinart acta mart. p. 274; Migne vol 50 p. 827) episcopus qui videtur fuisse Octodurensis, in libris scriptis aliis Silvius dicitur, in aliis Salvius, neque scimus, utra lectio vera sit.

Neptunalia, Saturnalia, Volcanalia similiaque retentis iis quae originem suam minus distincte prae se ferrent, ut sunt lavatio, cara cognatio, parentatio, regifugium, quinquatria, Pelusia, lupercalia, etiam Carmentalia, Quirinalia, Terminalia, substituitque pro illis aliquot ex feriae Christianorum. manserunt accesseruntve dies ludorum; item ad senatum qui pertinent dies sessionum legitimarum et magistratuum creandorum; mensium nomina Attica Macedonica Aegyptiaca Iudaica vel, ut ait in praefatione, *vocabula mensium quibus apud diversas gentes dicuntur;* origines vocabulorum quae fastis propria sunt; de die captae urbis et de feriis ancillarum tum institutis adnotationes fabulosae admodum sumptae ex nescio quo auctore deperdito [1]); denique quae abest a menologio antiquiore indicatio ventorum pluviarumque per anni tempora sumpta ex tabula anni rustici, qualem habet Columella l. 11 c. 2. nos cum in hac sylloge menologio Polemiano non magis locum dederimus quam Philocaliano (cf. supra p. 48), editis scilicet cum fastis reliquis aetatis melioris in primo volumine corporis inscriptionum Latinarum, de eo quae diximus sufficiunt. hoc loco res nobis est cum additamentis ad exemplum laterculi antiquioris a Silvio quoque ad suum adiectis.

In praefatione Silvius ipse declarat, quid omiserit ex additamentis veteris laterculi et pro his quid substituerit. imagines mensium, quas ibi vidimus laterculis eorum in foliis versis interpositas fuisse, significat hic abesse, ubi dicit *in alternis* inter menses *foliis* commentariis suis locum se dedisse. omisit item imagines planetarum (supra p. 42), *dierum formas depingere* se negans et in vocabulis dierum pro nominibus *stulte* apud *gentiles* usurpatis flagitans numerationem feriarum ad septenarium numerum utpote magis Christianam. omisit item planetarum imaginibus adiunctam indicationem dierum horarumque noxiarum communium bonarum (supra p. 42), nimirum quia *nulla hora mala erat aestimanda, quoniam deus universe bona constituit.* signa quoque zodiaci (supra p. 47) suppressit, utpote *vana veterum profanorum arte conficta.* reliquas quoque imagines, quas splendidus ille laterculus aevi Constantiniani proponit, auctor Gallicus saeculi quinti omnes abiecit, simplicibus scribens et pauperibus. additamenta ab ipso ad laterculum adiuncta in praefatione quae enumerat, eorum pars periit; quid fuerit in libello et quid inde hodie supersit, index subiectus declarat.

I	enumeratio principum cum tyrannis.	Nomina omnium principum Romanorum (inter Ian. et Febr.).
II	enumeratio provinciarum Romanorum.	Nomina provinciarum (inter Febr. et Mart.).
III	enumeratio spirantium: quadrupedum, volatilium, natantium.	Nomina cunctorum spirantium: quadrupedum, volucrum, eorum quae non moventur, colubrarum (inter Mart. et Apr.) insectorum sive reptantium, natantium (inter Apr. et Mai.).
IV	ratio quaerendae lunae festique paschalis.	(deficiunt inter Mai. et Iun.).
V	enarratio fabricarum urbis Romae.	Quae sint Romae (inter Iun. et Iul.).
VI	poeticae fabulae.	(deficiunt inter Iul. et Aug.).
VII	series Romanae historiae breviter conclusa.	Breviarium temporum (inter Aug. et Sept.).
VIII	stridores animantium.	Voces variae animantium (in archetypo fortasse inter Sept. et Oct., iam inter Nov. et Dec.).

1) Narratio de nonarum Caprotinarum origine similiter traditur et apud Plutarchum Cam. 33 (cf. Rom. 29; Polyaenum 8, 30) et apud Macrobium sat. 1, 11, 37 seq., dies captae urbis praeterea apud solum Plutarchum Cam. 30. Graecum auctorem cum Silvius adhibere non potuerit, Latinum secutus sit necesse est deperditum.

IX pondera sive mensurae.	Nomina ponderum vel mensurarum (in archetypo fortasse inter Oct. et Nov., iam post Dec.).
X pedes metrorum omnium.	deficiunt (fuerunt fortasse inter Nov. et Dec.).
XI sectae philosophicae.	deficiunt (fuerunt fortasse post Dec.).

Non continuit igitur se Silvius in additamentis cum menologio re coniunctis et usum eius adiuvantibus, id quod vidimus fecisse chronographum anni 354: immo eruditionis tenuitatem aequat multiplicitas, secutus in utraque re eius aetatis consuetudinem. similiter is ipse, ad quem Silvius menologium misit, Eucherius secundum librum instructionum ad filium Salonium digessit, *opus variaturus*, ut ait, *singula quaeque per species suas dividens ac titulis suis subdens*, agens ita quindecim titulis *de Hebraeorum nominum interpretatione — de variis vocabulis — de expositione diversarum rerum — de gentibus — de locis — de fluminibus vel aquis — de mensibus — de sollemnitatibus — de idolis — de vestibus — de avibus vel volantibus — de bestiis vel reptilibus — de ponderibus — de mensuris — de Graecis nominibus.* neque supervacaneum erit, cum praesertim per eiusmodi tamquam corpora commentarii quidam minores non inutiles ad nos pervenerint et maxime ad provinciarum laterculos, de quibus infra agendum est, eorum notitiam iuvet paravisse, hoc loco componere quae parata habemus de huiusmodi collectaneis in codicibus nostris aut servatis aut certe indicatis. eius generis videtur fuisse sylloge codicis Vindobonensis n. 181 saec. VIII inscripta sic: *in nomine dei summi incipit cosmographia feliciter cum itenerariis suis et portibus et ex fastibus Romanorum et consolum nominibus et diversis, sine quo nemo prudentium esse potest,* quamquam in volumine hodie mutilato post cosmographiam et itinerarium Antonini quid fuerit ignoratur. pleniorem eius generis syllogen olim continuit codex Parisinus 4859 saec. X proponens in principio laterculum hunc[1]).

(1) cronica Eusebii et Hieronimi[2]).
(2) consolaris.
(3) ermineumata illustrium auctorum.
(4) pars quaedam de expositione veteris testamenti.
(5) opusculum Euceri de nominibus et sermonibus.
(6) de locis.
(7) de fluminibus.
(8) de mensibus.
(9) de sollempnitatibus.
(10) de idolis.
(11) de vestibus.
(12) de avibus vel volantibus.
(13) de bestiis.
(14) de ponderibus.
(15) de mensuris.
(16) de Graecis nominibus.
(17) de variis vocabulis.
(18) de expositione diversarum rerum.
(19) de nominibus quae subsecuntur.
(20) de gentibus.
(21) itinerarium a Burdigala usque Hierosolimam.

[(5)–(20)] = Eucherii instructionum l. II (Migne vol. 50 p. 811 seq.).

1 Numeros a librario adscriptos post chronica I–XXXI omisi, quoniam is versus magis numeravit quam opuscula. 2) Post Hieronymiana sequitur f. 192 *ordo plenarius succedentium sibi temporum ab Abraham usque in consulatum Valentis VI et Valentiniani II per annos IICCCXCV* incipiens sic: *Abraham cum esset annorum C genuit Isaac,* finiens: *Valentinianus an. XIII m. V. continet itaque omnis canon*

(22) de gentibus Sampso de opus (opusculis *m. 2*) domini Ieronimi.
(23) de fluminibus.
(24) de mensibus.
(25) de Hierosolyma relatio cuiusdam simplici sermone composita.
(26) situs provinciarum.
(27) de verbis Gallicis.
(28) de provinciis Italiae.
(29) de provinciis Galliae.
(30) de sanctis Hierosolimorum locis.

quorum hodie praeter chronica non superest nisi libellus primus fastos consulares continens. — Eiusdem corporis aperte formati in Gallia (c. 21. 27. 29) fortasse in Aquitania Burdigalae (c. 21) partem posteriorem habet codex Parisinus 4808 saec. IX [1]), scilicet opuscula haec:

1 (= 21). Itinerarium Hierosolymitanum.
2 (= 22). *de gentibus.* incipit *Gomer in genesi*, finit *de Sem prosperitate* [sic] *procedunt.* Eucherii instructionum l. 2 c. 4 (vol. 50 p. 816 Migne).
3 (= 23). *de fluminibus.* incipit *Geon fluvius*, finit *sacerdotes lavabant.* eiusdem libelli c. 6 (Migne l. c. p. 818).
4 (= 24). *de mensibus.* incipit *Nisan in libro Hester*, finit *Maresuan octavus.* eiusdem libelli c. 7 (Migne l. c.).
5 (= 25). tractatus incipiens *civitas Hierusalem habet portas XII* [2]), scilicet Theodosii libellus de terra sancta (ed. Gildemeister Bonnae a. 1882).
6 (= 29). notitia Galliarum.
7 (= 27). *de verbis Gallicis* (vide infra app. II).
8 (= 28). laterculus provinciarum.

Eius corporis vestigia alibi quoque offenduntur. itinerarium Hierosolymitanum (c. 21) qui praeter codicem Parisinum modo laudatum solus [3]) exhibet Veronensis 58 saec. VIII, et ipse laterculum alterum Gallicanum habet nec dubitari potest libellum illum per hoc corpus nobis servatum esse. id ipsum obtinet de tractatu de verbis Gallicis edito in auctario secundo in libris excepto uno Vindobonensi tradito nobis una cum laterculis duobus. — Affinium collectaneorum denique, quae reperiuntur in codice Vindobonensi 89 saec. IX, olim Salisburgensi (cf. Endlicher cat. n. CCCII: gramm. Lat. ed. Keil vol. 5 p. 567) indicem subieci.

incipit interpraetatio diversorum vocabulorum. Mammona . . . incendentes. excerpta ex Eucherii supra citato libello c. 2 *de variis vocabulis.*

item expositio diversarum rerum. Mandragorae . . . stadium octava pars mille passuum.
de his quae translata de Greco non sunt. Sferotes . . . genotafia simulacra.
} excerpta ex Eucherii l. c. c. 3 *de expositione diversarum rerum.*

de gentibus
de fluminibus
de nominibus mensuum
} *Eucheriana supra relata ex Parisino* 4808 *abbreviata.*

an. IICCCXCV secundum Ierominum. Incipit secundum Severum. sequuntur quae sub eodem titulo leguntur apud Schoenium vol. 1 app. p. 36 ad Sedeciam usque; reliqua desunt. 1) Quae praecedunt cosmographia et itinerarium scripta saec. XII et Iulius Honorius saec. VI ad hanc syllogen non pertinent. in textu quae enumerantur omnia eadem manu saec. fere IX scripta esse auctor mihi est Henricus Omont. 2) Edidit eum ex eo libro Anatolius de Barthélemy *revue archéologique* vol. 10 (1864) pp. 108—112. in Parisino eo quod adscriptum est: *sic v(etus) c(odex) s̄ de Hierosolima relatio cuiusdam simplici sermone composita,* remittit ad similem indicem supra relatum ex Parisino 4859 c. 25. 3) Excerpta inde extant praeterea in cod. Sangallensi 732 saec. IX (v. Gildemeister l. c. p. 7).

de Iudaicis sollemnitatibus. annus iubeleus . . . silvestres homines. ex Eucherii l. c. c. 8 *de sollemnitatibus* et c. 9 *de idolis.*

de Grecis nominibus. theos deus . . . . parabola similitudo ex Eucherii l. c. c. 15 similiter titulato.

de mensuris. sequuntur tabulae duae infra p. 549. 550 editae.

item de mensuris. anfora mod. III . . . sextarius in liquidis. ex Eucherii libelli citati c. 14 similiter inscripto.

item de ponderibus. sequitur tabula infra p. 550 edita, deinde excerpta ex Eucherii c. 13 similiter inscripto: *talentum . . . . dicimus aureus quattuor.*

de mensuris terrarum. sequitur laterculus infra p. 550 editus.

de nominibus Gallicis. tractatus is quem codices supra memorati habent similiter inscriptum, sed breviorem; editus est infra in auctario II.

Silvius ad eius generis corpus quod elaboravit num similia antiquiora sola adhibuerit an praeterea meliores auctores adierit, determinari non potest. in breviario temporum adhibita sunt Eutropii breviarium et chronica Hieronymi; alia autem descendunt ex scriptore, cuius nobis copia non est [1]). in laterculo imperatorum quae narrantur quamquam passim prope accedunt ad Victoris Caesares et quae sub eodem nomine fertur epitomen, neutrum librum ipsum auctor videtur usurpavisse. nos Silviana hoc loco edimus omnia omisso, ut supra dictum est, menologio cui adhaerent.

Superest ut exponamus de codice qui unus Silvium ad nos propagavit et de editionibus.

Scriptus liber, a quo pendemus, saeculi XII, ex bibliotheca cardinalis Nicolai Cusani (1401—1464), quam is legavit hospitali in vico Cues prope Berncastel a se fundato, ante a. 1643 inter alia multa congesta ad acta sanctorum edenda pervenit in collegium Iesuitarum Antverpiense, unde translatus in regiam Bruxellensem ibi prostat signatus n. 10615—10729. inter miscellanea quae continet multa et varia [2]) libellus legitur n. 10691—10695 f. 93. 95 [3]) non servata laterculi forma continuo scriptus litteris minutis et quibusdam locis evanidis et dubiis. inde praefationem aliaque pauca in actorum sanctorum vol. 1 (Ian. 1 praef. gen. p. XLIII) a. 1643 edidit Bollandus, deinde a. 1717 (act. sanct. Iun. VII p. 176—184) menologium adiunctis quibusdam excerptis Henschenus. ego postea ad apographum non optimum Bruxellis mihi missum menologium inserui volumini 1 (1863) corporis inscriptionum Latinarum, reliqua edidi in actorum maiorum societatis Saxonicae vol. 2 (1857) p. 231—277 adiecta, postquam codicem ipse inspexi, in eorundem actorum vol. 3 (1861) p. 694—696 textus antea editi castigatione. iam denuo prodeunt miscellanea Silviana corpori chronicorum inserta codice secundis curis a me recognito Bruxellis.

Orthographia codicis solita est saeculi duodecimi; *ae* et *oe* diphthongi constanter fere abierunt in *e, y* saepe, in *tyrannus* constanter, in *i, ti* ante vocalem in *ci,* erratur in geminatis consonantibus, ut *Salustius, Affrica* et sic deinceps. talia ut omisi, ita alia multa non utiliora in apparatum rettuli, cum codex quo utimur unicus sit.

1) Ohnesorge *über den Anonymus Valesianus* Kiliae 1885 p. 78 (quod probatum ivit Silvium pendere ab origine Constantini supra p. 1 seq.), certis argumentis nullis defenditur; inter utrumque scriptorem quae conveniunt, sunt inter communia omnium. 2) Ut Silvii laterculum, ita etiam codex hic unus servavit P. Annii Flori commentarium 'Vergilius orator an poeta', quem inde in lucem protulit Theodorus Oehler mus. Rhen. vol. 1 (1842) p. 302. de Ciri Vergiliana catalectisque eiusdem libri dixerunt Aemilius Grosse in annalibus Fleckeisenianis a. 1869 p. 275 et Aem. Baehrens poet. Lat. min. 2 p. 13; de Manilio Ellis in noctium Maniliarum praefatione p. X; de Sidonianis Luetjohann in praef. p. XXI; de scriptis gromaticis Hertz et Blume in editione gromaticorum vol. 2 p. 47: hic haec ait descripta esse ex codice olim Fuldensi, iam Vatic. Palat. 1564. plenum indicem, quem hoc loco proponere supervacaneum est, sistit catalogus editus p. 263. 3) Folium interpositum 94 apographum est praecedentis recens et erroribus plenum. apographum menologii manu Harduini servat bibliotheca Parisina n. 11478 f. 44.

POLEMII SILVII LATERCVLVS.

DOMINO BEATISSIMO EVCHERIO EPISCOPO SILVIVS.

Laterculum quem priores fecerunt cum difficilibus supputatoribus indiciis notatum legissem, ne minus doctis esset obscurior absolutione, positarum in eo rerum significationem mutavi et apud te potissimum, a quo mea omnia pro eo qui inter nos est amoris studio comprobantur, digestum direxi. laetificabor iudicio tuo, si eum tibi placuisse cognovero.

Quae in eo sunt.

Menses singuli cum vocabulis suis, quibus apud diversas gentes dicuntur, et in alternis inter eos foliis enumeratio principum cum tyrannis; provinciarum etiam Romanarum; spirantiumque quadrupedum volatilium natantium; ratio quaerendae lunae festivique paschalis; nec non urbis Romae fabricarum enarratio; poeticae fabulae; Romanae historiae breviter conclusa series; cum stridoribus animantium; ponderibus sive mensuris; vel metrorum omnium pedibus; ac sectis filosoficis continentur.

De diebus.

Dierum necessum non fuit formas depingi, quia sibi omnes qualitate consimiles sunt, neque ut stulte gentiles locuntur nomina designari, quoniam nullius rei nisi septenarii propter revolubiles ebdomadas numeri, sicut scriptura caelestis edocuit, appellatione censentur. in quibus non ita modus certus horarum est, ut valeat a quocumque monstrari, quia quod nequit dividi, non possumus computare. quarum, etiamsi oculis subiacerent, nulla mala erat aestimanda, quoniam deus universa bona constituit. quod qui esse credit aliter, in eo a quo cuncta sunt non credit.

De signis.

De signis nihil est quod dicatur, quia non sunt, etiamsi dicantur. quis enim facies terrestrium singulorum aliquando inter astra conspexit? quorum, quoniam longe post mundi ortum vana veterum profanorum arte conficta sunt, mentio relinquenda est.

De anno.

Annus primum decem mensum fuit, qui trecentos et quattuor dies habebat, licet, ut auctores plurimi prodiderunt, apud Aegyptios quattuor, apud Arcades tribus, apud

Codex 1 poltmei 2 latercolus 4 prioris difficelibus suppucatioribus: *malim* supputatori *re* supputationi 6 *ser.* ad te eo] tius 11 folis 12 nanancium (t *supra*) *ser.* festique 13 pascalis 14 stridoribus] triumphatoribus 15 ac] ae contenentur 17 furmas 19 revolubelis 20 cinsentur 21 nequid 23 esse non credit 26 terrestruum 27 confecta sunt *add.* P^b 30 prodederunt archades

Acarnanes VI mensibus computatus fuisse referatur. post a Numa rege Romanorum secundo inter Decembrem et Martium Ianuarius et Februarius fertur adiectus, ut trecentis quinquaginta quattuor diebus atque duodecies luna renovata, quae vicenis novenis et semis vicibus cursum suum efficit, inpleretur. postremo additi sunt decem dies, atque ob quadrantem, quod per quadriennium dies unus iunctus crescit, quarto anno, quem bisextum vocamus, inseritur. cuius initium cum Aegyptiis qui nonas idusque non norunt mense Septembri, cum Graecis Novembri, Martio cum Iudaeis habetur. nos calendarum rationem secuti a Ianuario, cuius ante dies octo et sol ad celsiorem tramitem surgens recurrit et quod est amplius dominus et deus noster dei filius Iesus Christus corporaliter natus est, ordiemur.

Codex 1 carnanes; *cf. Solinus 1, 31. 36 et Macrobius sat. 1, 12, 2.* 3 post annum a rege Romanorum secundum 2 iauinarius 3 quinquaginta et quatuor atque] quos renouat aque vicinis novenis et simis 4 effecit et inpleritur dies] diebus 5 ob *om.* quadriennum 7 cum] et cum *Graeci menologii cum sint proprie Syri more solito (cf. Ideler chronol. 1 p. 431), auctor erravit: nam Asiani quidem annum incipiunt a mense Dio sive Novembri, Syri autem ab Hyperberetaeo, id est ab Octobri* 8 calendorum 9 recurret ihesus

I.

NOMINA OMNIVM PRINCIPVM ROMANORVM.

1 Anno septingentesimo et decimo ab urbe condita primus Gaius Iulius Caesar socer Pompei ex dictatore imperatorem ipse se fecit.

2 Quo occiso in curia post quadriennium Lepidus, Antonius et Octavianus, sororis supradicti Caesaris de filia nepos, triumviri constituti sunt. de quibus Lepido mortuo, cum Antonium Cleopatrae reginae maritum navali proelio devicisset, Octavianus praedictus primum dictus Augustus quinquaginta et VI annis imperium solus obtinuit.

3 Sub quo Gaius et Lucius Caesares varia mortis sorte perierunt.

4 Huic successit Tiberius eius privignus ex Livia, quam praegnantem superstite viro eius Domitio idem Augustus coniugio suo iunxerat.

5 Gaius Caligula Germanici filius occisus a Chaerea.

6 Claudius Gai patruus paterque Britannici.

7 Sub quo Camillus tyrannus primum factus in Syria est.

8 Nero Aenobarbi et Agrippinae filius, qui quinto decimo anno ipse se ferro, cum ob scelera sua et dedecora, quibus genus humanum omne superavit, a Romano populo ad poenam quaeritur, occidit.

9 Sub quo Vindex et Clodius tyranni fuerunt.

10 Galba cum Pisone occisus.

11 Vespasianus.

12 Titus filius Iudaeae gentis subactor.

13 Domitianus frater eius, qui primus Flavius nominatus dominum se dici iussit, occisus a Stephano.

14 Sub quo tyrannus Antonius fuit.

15 Nerva ex praefecto.

16 Traianus Ulpius.

17 Hadrianus Aelius.

18 Antoninus Pius.

19 Sub quo in Oriente tyrannus Cassius fuit.

20 Verus.

21 Marcus Aurelius.

22 Commodus filius occisus.

23 Pertinax occisus.

24 Iulianus occisus.

25 Severus Afer.

26 Sub quo Pescennius et Albinus ex Caesare tyranni fuerunt.

27 Geta filius Severi occisus a fratre.

1, 1 orbe *P* 2 imperatore *P* 2, 1 in curia *iuxta versum finientem in* ex dictato *in margine suppl. P* octonianus *P* sorore *P* 2 nepus *P* 4 octonianus *P* quinginta *P* 4, 1 theberius quam prignante superstetit *P* 5 gaius gaicola caligola *P* occisus caereia *P* 6 paterquem *P* 7 siria *P*; *fortasse scr.* Illyrico *vel, quod proposuit Gutschmid mus. Rhen. 17, 326,* Istria 8, 1 aenobardi *P* agripine *P* 2 huminum omnes 3 *cf. Eutropius 7, 15:* cum quaereretur ad poenam 10 bisone *P* 12 inde *P* 13, 1 dominus *P*; *cf. Eutropius 7, 23:* dominum se et deum primus appellari iussit 17 helius *P* 18 antonius *P* 19 sub quo] *immo sub Marco* casius *P* 21 aurilius *P* 22 filius occisos *P* 26 poscennius *P* 27 zeta *P*

28 Antoninus Caracalla frater praedicti,
29 Macrinus cum Diadumeno filio occisi.
30 Antoninus Heliogabalus occisus.
31 Sub quo Marcellus Caesar et Sallustius, Uranius, Seleucus atque Taurinus tyranni fuerunt.
32 Alexander.
33 Maximinus cum filio occisi.
34 Sub quo duo Gordiani in Africa tyranni fuerunt.
35 Balbinus, Pupienus occisi.
36 Gordianus occisus.
37 Philippus cum Philippo qui primus factus est Christianus.
38 Sub quo Iotabianus tyrannus in Cappadocia fuit.
39 Decius cum Herennio filio occisus in pugna Gothorum.
40 Sub quo Priscus in Macedonia et Valens Romae tyranni fuerunt.
41 Hostilianus cum Volusiano Caesare.
42 Aemilianus.
43 Valerianus captus a Persis aput eosdem defecit.
44 Gallienus praedicti filius cum Salonino et Licinio filiis occisi.
45 Sub quo Ingenuus Sirmii et Regalianus ibidem; Viennae Postumus, Laelianus et Marius ex fabro; Macrinus quoque, Quietus et Odaenathus in Oriente, vel Aureolus in Italia tyranni fuerunt.
46 Claudius in bello Gothico occisus.
47 Quintillus occisus.
48 Aurelianus occisus.
49 Sub quo Victorinus, Vabalathus et mater eius Zenobia, vel Antiochus, Romae

---

28 antonius *P* 29 diadomino *P* 30 antonius *P* 31, 1 macellus *P*: *cf. Victor epit. 23:* hic Marcellum, qui post Alexander est dictus, consobrinum suum Caesarem fecit salustius *P*; *tyranni hi cum pertineant non ad Elagabali imperium, sed ad Alexandri, intellegi videtur socer Alexandri, pater igitur uxoris eius Sallustiae Barbiae Orbianae Macrinus ab ipso Caesar factus, deinde insidiis detectis interemptus teste Dexippo apud biographum c. 49* Uranius: *cf. Zosimus 1, 12 sub Alexandro: οἱ στρατιῶται περιῆγον Ἀντωνῖνον εἰς βασιλείαν· ἐπεὶ δὲ .. φυγῇ κατέστησεν ἑαυτὸν ἀφανῆ καὶ Οὐράνιος δέ τις ἐκ δουλείου γένους ἀναρρηθεὶς cet.; Syncell. p. 674 Bonn. 1: Οὐράνιος δέ τις ἐν Ἐδέσῃ τῆς Ὀσροηνῆς αὐτοκράτωρ ἀναγορευθεὶς καὶ κατὰ Ἀλεξάνδρου τυραννήσας διαφθείρεται ὑπ' αὐτοῦ. ἡνίκα καὶ Πέρσας . . . Ἀλέξανδρος ἐξώθησεν. p. 675: μετὰ τὴν ἀναίρεσιν Οὐρανίου τοῦ τυράννου. diversus ab hoc, fortasse filius eius videtur esse is cuius extant nummi aurei inscripti* C. Iul. Aur. Sulp. Ura. Antoninus *(Froehner annuaire numismatique 10 a. 1886 p. 189), in his aureus inscriptus* saeculares Augg. *pariter atque Philipporum cusus a. p. C. 248 et coloniae Emisae annum habentes Seleucidarum 565 = p. Chr. 253/4. ad eum fortasse pertinet Zosimi locus 1, 38 sub Gallieno: ἐπαναστάντων αὐτῷ (Gallieno) . . . Αὐρεόλου καὶ Ἀντωνίνου* Seleucus: *praeterea ignotus* Taurinus: *cf. Victor ep. 24 sub Alexandro:* Taurinus Augustus effectus ob timorem se Euphrate fluvio abiecit 34 gordiani] gorgianus *P* 35 babienus popienus *P* 36 gorgianus *P* 38 iotabian *P*; *cf. nummi (Cohen méd. des emp. 5*[2] p. 183): M. F. Ru. Iotapianus; *Zosimus 1, 20. 21; Victor Caes. 29* 39 herinnoo (?) *P* pugna gothorum] pugnatorum *P* 40 Priscus: *cf. Victor Caes. 29 cet.* Valens: *cf. Victor l. c. cet.* 41 *post* Hostilianus *in ed. pr. inserui* Gallus, *inseruitque* Trebonianus *Gutschmid l. c.; sed videtur auctor errasse cum Eutropio 9, 5:* mox imperatores creati sunt Gallus Hostilianus et Galli filius Volusianus, *confundens Hostilianum Decii filium et Trebonianum Gallum patrem Volusiani* 41 uolustiano *P* 42. 43 emilianus cum ual. *P* 44 galliaenus praedicasti filius *P* cum Salonino (salonio *P*) et Licinio filis: *varie admodum nomina efferuntur etiam in nummis titulisque (cf. C. I. L. VIII p. 1051; III S. n. 6956. 6956 cet.)* 45, 1 ingenuos *P* laelianus] laebanus *P* 2 ex fabro] *Gutschmid l. c.;* et fabro *P*: *cf. vita trig. tyr. 8:* Marius ex fabro ut dicitur ferrario macrinus] *immo* Macrianus *testibus nummis, nisi ipse auctor errarit* odinatus *P* aurealus *P* 47 quintilius *P* 48 aurilianus *P* 49, 1 uabalathus] bala *P*: *pro* bala et *commendat* babalat *Gutschmid l. c.* anthiochoro(*vel* a)me ili issimus *esse in P post meam iteratam et Aemilii Grossii quoque loci inspectionem iam satis constat; quid subsit, intellexit Gutschmid l. c.: scilicet deiecta Zenobia Palmyrae imperium arripuit Antiochus*

Felicissimus, duo Tetrici pater et filius, qui se eidem dederunt et post purpuram iudices provinciarum facti sunt, sive Faustinus Treveris tyranni fuerunt.

50 Tacitus.

51 Florianus frater eius occisus.

52 Probus, qui Gallis vineas habere permisit.

53 Sub quo Saturninus, Proculus et Bonosus tyranni fuerunt.

54 Carus in Perside fulminatus.

55 Carinus filius occisus.

56 Numerianus frater praedicti.

57 Sub quo Iulianus tyrannus fuit.

58 Diocletianus et Maximianus, sub quibus primum Romanum imperium divisum est; hi primi sponte regnum deposuerunt.

59 Sub quibus Achilleus in Aegypto, Carausius et Allectus in Britannia tyranni fuerunt.

60 Constantius et Galerius.

61 Sub quibus Maximinus et Severus Caesares fuerunt.

62 Constantinus Constantii filius, a quo Crispus Caesar ex eo natus occisus est, et Maxentius uxoris suae frater. sub quo Alexander fuit tyrannus, socerque ipsius Maximianus cum imperium resumpsisset, et Licinius sororis suae maritus, qui Martinianum et Valentem Caesares sibi fecerat, cum Licinio filio Thessalonicae pariter extincti sunt. ab hoc imperatores Christiani esse coeperunt.

63 Vel Calocaerus Cypro tyrannus fuit, sive Dalmatius, frater illius de matre alia, de quo nati sunt Gallus et Iulianus qui imperavit, factus est *Caesar, Hanniballianus frater praedicti factus est* rex regum gentium Ponticarum.

64 Constantinus filius Constantii occisus.

65 Constans frater praedicti vitae infamissimae occisus.

66 Constantius frater praedictorum.

67 Sub quo Magnentius et Decentius ex natione Francorum, Nepotianus etiam Romae, sive Silvanus in Gallia tyranni fuerunt, et Gallus consobrinus suus Caesar, quem ipse iussit occidi.

68 Iulianus.

69 Iovianus.

70 Valentinianus.

71 Valens frater eius incensus a Gothis.

72 Sub quo Procopius Antiochiae tyrannus fuit.

73 Gratianus Valentiniani filius. sub quo Maximus et Victor eius tyranni filius tyranni fuerunt. Lugduni occisus est.

74 Valentinianus praedicti frater Viennae laqueo vitam finivit.

---

testibus Zosimo 1, 60. 61 et titulo Palmyreno C. I. L. III S. 6727, Achilleus appellatus in vita Aureliani c. 31; Felicissimum procuratorem monetae inter tyrannos reliqui auctores non referunt 3 iudicis *P* fau*tinus *P*: *cf. Victor Caes. 35:* Tetricus, cum Faustini praesidis dolo corruptis militibus plerumque peteretur, Aureliani per litteras praesidium imploraverat 52 que *P* haberi *P* 53 bonosius *P*[1] 58, 1 dioclisianus *P*[b], dioclisidnus *P*[a] primum *om. P*[a] 2 hii sponte] exponte *P* 59 achileus *P* britania *P*[a] 60 constantinus et gallerius *P* 61 sub *om. P* maximus *P* 62, 1 constancii *P*[b], constantini *P*[a] 3 cum] cui *P*, qui *Gutschmid* et] ea *P* maritinianum *P* 4 cesares fuerunt sibi fecerunt *P* licino *P* tessalonice *P* 63, 1 calocelus sipro *P* frater illius] *immo* fratris illius filius, *nisi auctor ipse erravit* de quo] *non de Dalmatio fratre Constantini Magni, sed de tertio fratre Constantio nati sunt Gallus et Iulianus; erravit auctor* 2 caesar h. fr. pr. factus est *om. P; cf. origo Constantini c. 35 (supra p. 11):* Annibalianum regem regum et Ponticarum gentium constituit 64 filius constancii *P*[b], filius constantini filius *P*[a] 67, 1 decensius *P* romae] pro me *P* 2 suos 69 ieuianus *P*[a], iouinianus *P*[b] 72 procobius anthiocie *P* 73, 1 ualentiniani] ualentinianius *P* tyr. filius] tyr. filii *P* 2 lucduni *P*

75 Theodosius a Gratiano factus Augustus.
76 Sub quo tyrannus Eugenius fuit.
77 Arcadius filius Theodosii.
78 Honorius frater praedicti.
79 Sub quo Gratianus et Constantinus, bisque Attalus, Constans, Maximus atque Servatus, Marcus, Magnus et Maximus, Iovinus, Sebastianus ac Victor tyranni fuerunt.
80 Constantius.
81 d. n. Theodosius praesens Augustus.
82 d. n. Placidus Valentinianus.
83 Sub quibus Iohannes tyrannus extinctus est et a quibus cum d. d. matre Placidia, uxore Eudoxia Augustis nunc imperium possidetur.
84 Quod Postumiano et Zenone viris clarissimis consulibus adnotavi.

75 theodocius *P* 76 fuit *om.* P^a 77 archadius *P* 79, 1 Gratianus: *cf. Zosimus 6, 2* Constantinus: *cf. Zosimus l. c. cet.* athalus *P: et a. 409 et a. 414* Constans: *cf. Zosimus 6, 4 cet.* Maximus: *cf. Orosius 7, 42, 4 cet.* Servatus: *ignotus* 2 Marcus: *cf. Zosimus 6, 2* Magnus: *Magnus Maximus et Flavius Victor cum sub Theodosio I non recenseantur, errore huc videntur esse translati* Maximus *alter: cf. Marcellinus ad a. 422 al.* Iovinus: *cf. Hydatius ad a. 419 cet.* Sebastianus] sebassianus *P: cf. Hydatius l. c.* Victor: *vide supra* 81 d. n̄.] dni n̄ *P* 82 d. n̄.] dn. n̄. *P* 83, 1 iohannis P^b, et (?) iohannis P^a

II.

NOMINA PROVINCIARVM.

Laterculum provinciarum imperii Romani CXII, quot numerabantur anno p. Chr. 449, menologium Polemii Silvii nobis servavit, neque tamen in eo pendemus ab unico eius menologii quod hodie superest exemplari scripto saeculo XII, sed inventum in antiquiore postquam vir doctus nescio qui saeculi septimi opinor laterculum eum copulavit cum altero episcopiorum Gallicanorum, gemini eius laterculi exemplaria plurima facta sunt, quorum in additamento I, quod Gallicanum laterculum exhibet ad codices recensitum, index reperitur. hoc loco ea tantum adferentur, quae ad provinciarum laterculum proprie pertinent. scilicet primum indicabuntur codices ex coniunctis cum Gallicano optimi: deinde agetur de huius laterculi forma interpolata, quae per gradus crevit. extat enim recensio interpolata et ipsa, a qua pendent rursus interpolatione aucta formae duae, altera aut profecta a Paulo diacono aut certe ab eo usurpata, altera quae continetur corpore Spirensi formato saeculo nono.

Inter codices, qui provinciarum laterculum exhibent coniunctum cum Gallicano,
9 plenum et purum illum sistunt duo Albigensis n. 29 saec. VIII et simillimus Parisinus
10 n. 4808 saec. X. ex decurtatis corruptisve, quorum ingens copia est, utilitas autem
79 nulla, ne notitia eorum aliqua deesset, selegi tres Caroloruhensem n. CIII olim Augien-
18 sem, ad quem laterculus hic adiectus est manu saec. IX, et Monacensem olim Frisingensem n. 6243 saec. VIII, quo cum primum Polemium edidi uti potui beneficio Halmii
68 quondam mei, et tertium Parisinum 2123 saec. IX. de omnibus infra ad laterculum Gallicanum exponetur.

Recensionis interpolatae formae primitivae unum exemplum mihi innotuit admodum
V corruptum id et mutilum quoque codicis Vaticani n. 341 saec. X [1]). laterculus titulatus ibi *de diversis provinciis* habet interpolationes communes tam formae Paulinae quam formae Spirensis, cum utrique propriae ab eo absint.

Formarum duarum ex modo dicta derivatarum exempla extant plura. videamus
O primum de Paulina. codices duo Oxoniensis collegii Magd. n. 14 saec. XIV (ex-
B posuit de eo Pauli *neues Archiv* 1, 161 seq.) et Bambergensis E. III. 14 saec. XI (egit

1) Continentur eo libro Hieronymi liber locorum et nominum Hebraeorum — alphabeti Hebraei interpretatio (Hieronymus vol. 3 p. 729 Vall.) — *de ponderibus sancti Ieronimi* (vide infra p. 551) — *item de mensuris* (vide ibidem) — *de decem nominibus quibus apud Hebreos vocatur deus* (Hieronymus l. c.) — synonyma varia — *de nomine provintie* cum definitionibus tribus Ambrosii Hieronymi Augustini — laterculus de quo agimus inscriptus *de diversis provinciis* deficiens folio evulso in verba: *provintiae ponti sunt VIII pontus polimachus* — post hiatum excerpta quaedam Isidoriana, quibus interponuntur laterculi duo alter imperatorum finiens in Iustino I (passim in libris inventus edetur infra), alter paparum finiens in Hadriano II (867—872) et Iohanne VIII (872—882). definitiones illae tres provinciae vocabuli sunt hae: *De nomine provintiae. Ambrosius ait: provintia hoc est in tribus: in una lege, in una lingua, in uno dominatu. Hieronimus ait: provintia est ubi unus modus* (*m'o* cod.) *viget et unus dominatus. Augustinus* (nomen a manu prima in litura) *in libris de urbe dicit: certa provintia est quae habet X civitates et unum regem et tres minores potestates sub se et unum episcopum aliosque minores iudices X, ad quorum iuditium omnes causae civitatum referantur et si causae difficiles oriantur* (corr. ex *oriuntur*), *ad omnium vel ad trium iudicum iuditium referendae.* similia leguntur in epistula pseudoisidoriana, quae data esse fingitur a Pelagio II († 590) ad synodum Constantinopolitanam (Mansi 9, 904; Hinschius Pseudo-Isidorus p. 724): *scitote certam provinciam esse, quae habet decem vel undecim civitates et unum regem et totidem minores potestates sub se et unum episcopum aliosque suffragatores decem vel undecim episcopos iudices, ad quorum iudicium omnes causae episcoporum et reliquorum sacerdotum ac civitatum causae referantur, ut ab his omnibus iuste consona voce discernantur, nisi ad maiorem auctoritatem fuerit ab his qui iudicandi sunt appellatum.* de his, quae videntur ficticia omnia esse, iudicium esto apud eos qui in Isidorum subditicium inquirunt.

de eo diligentissime Waitz *Archiv* 9, 673—704), libellum provinciarum inseruerunt compilationi historicae complexae ea quae sequuntur opera ita, ut omissis multis, aliis additis transferantur omnia tamquam in linguam diversam genio saeculi accommodatam.

1. Pauli diaconi epistula ad Adalpergam historiae eius Romanae praemissa.

2. Victori quae tribui solet epitome historiae Romanae ab initio ad Gratianum. in Bambergensi titulo caret, Oxoniensis praescribit: *historia de imperio et gestis Romanorum secundum Eutropium.*

3. Laterculus provinciarum. praescribitur in Oxoniensi: *incipit prologus de divisione mundi terrarum et provinciarum.* in Bambergensi: *in nomine domini Ihesu Christi incipit breviarium de singulis causis que in hoc codice continentur, in primis de partibus mundi, id est de Asia Europa et Affrica et de nominibus terrarum et de provinciis earum* cum iis quae infra afferentur; utraque praescriptio librarii est qui codicem scripsit. contra auctoris compilationis sunt quae sequuntur in utroque libro a me descripta ex Oxoniensi: *Maiores nostri, id est antiqui sapientes, diviserunt totum mundum in tres partes et easdem partes nominaverunt Asyam, Europam et Affricam. deinde partes diviserunt in provincias, sicuti est una provincia a Roma usque in Sylerem fluvium*[1]). *provincias diviserunt in regiones: regio est unum regnum: deinde regiones in villas, hoc est quod una queque* [sic] *terra habet diversas villas. villas diviserunt in territoria. territoria dicimus que pertinent ad fundos unius cuiusque hominis. deinde territoria in agros, id est campos. campos diviserunt in centurias, centuria autem est campus ducentorum iugerum. iuger dicitur spacium campi, quantum unum par boum in die arare potest, et habet in longitudine pedes ducentos quadraginta et in latitudine pedes centum viginti. iugera diviserunt in climata. climata quoque sunt, que ex omni parte sexaginta pedes habent. deinde climata in actus. actus quadratus est qui ex omni parte pedes centum viginti habent. et actus minimus est qui habet in latitudine pedes quattuor, in longitudine pedes centum et quinquaginta. actus diviserunt in perticas. pertica autem dicta est a portando quasi portica. et omnes mensure sunt in corpore hominis, ut palmus, pes et passus, sola pertica portatur et habet duos passus, hoc est pedes X. perticas diviserunt in passus. passus habet pedes quinque. deinde passus in gradus. gradus enim habet cubita duo. gradus diviserunt in cubita et cubita in palmos. palmus est qui fit ex quattuor digitis extensis. palmos diviserunt in digitos et in uncos.* haec sunt fere Isidoriana etym. 15, 15; ex adsumptis aliunde verba *regio est unum regnum* redeunt ad praescripta p. 524 adn. 1 relata modo dicti codicis Vaticani. ipse qui sequitur provinciarum libellus inscriptus est in Oxoniensi *nomina provinciarum,* in Bambergensi titulo caret.

3. Exordia Scythica infra edita in auctario historiarum Isidori adhaerente narratione de excidio Troiae et condito ab Aenea Lavinio, cuius ibi prima postremaque reperiuntur edita. inscriptio, quae ad totum opusculum pertineat, in neutro codice reperitur: argumentum aliquatenus indicavit Bambergensis librarius post supra relata sic pergens: *secundo de regno Assyriorum et quis primus aput eos regnum tenuit. tercio de gente Scitharum que fuerat de genere Magog et ipse Magog fuit filius Iafet. quarto de Amazonibus qui fuerunt de predicta gente Scitharum.*

4. Pauli historia Romana a principio ad finem (16, 23) ita epitomata, ut praecedentibus de Aenea continuetur. quapropter Bambergensis librarius in argumento indicando eius non meminit. adest ubi Eutropiana finiunt subnotatio Pauli (cf. Droysen in praef. ad Eutropium p. XXXII. 379 seq.).

1) Cf. Paulus hist. Lang. 2, 17 quaeque dixi ego *neues Archiv* 5, 92.

5. Gesta Francorum similiter epitomata, indicata in argumento Bambergensi post supra relata sic: *quinto de exordio Francorum et imperio eorum* (cf. Krusch scr. Meroving. 2 p. 232).

6. Iordanis libelli duo rerum Romanarum principio mutilus et Geticarum (v. ed. meae praef. p. LI. LII). ad illum videntur pertinere quae in argumento Bambergensi post supra relata sequuntur sub eodem numero quinto: *de exordio Romanorum et imperio eorum.*

7. Pauli historia Langobardorum indicata in argumento illo sic: *sexto de exordio Longabordorum et regnorum eorum* (cf. script. rer. Lang. p. 41).

Qui sequuntur libri in Oxoniensi Einhardi et monachi Sangallensis, in Bambergensi de Alexandro magno varii et Bedae historia ecclesiastica cum et differant neque in argumentum Bambergense admissi sint, a compilatione de qua agimus videntur aliena esse. sed ut rem absolvam, iungendi sunt duobus illis, quatenus ad hanc chronicorum syllogen perveniunt, libri duo alii, Vaticanus n. 1984 saec. XI[1]) et Vaticanus Urbinas n. 961 saec. XIV[2]), qui cum reliqua supra enumerata non habeant, partes tertiam et quartam et septimam eadem ratione immutatas[3]) proponunt, id quod demonstrabunt exordia Scytharum infra ad Bambergensem librum et duos Romanos edita et pervenit item in universum ad libros Paulinos, quamquam eorum epitomae in Vaticanis codicibus similes magis sunt quam eaedem[4]). compilationem eam Waitzius in egregia illa Bambergensis libri enarratione ostendit conscriptam esse c. a. 944 in Italia inferiore, fortasse Neapoli, nec recte Droysenus l. c. opposuit nomen Landolfi sagacis, qui scripsit c. a. 1000, in Vaticano 1984 praescriptum esse Paulinis; nam etsi inde efficitur Vaticani librarium Landolfi opus novisse, ad ipsam compilationem Landolfiana non adhibuit neque librorum a Landolfo adiectorum epitome apud eum reperitur. et quomodocumque de auctore statuas, usus est is Pauli diaconi non solum libris editis, sed etiam collectaneis habentibus complura in libros illos non recepta[5]), puta historiarum a Paulo scriptarum periculis autographis servatis fortasse aliquamdiu Casini in monasterii bibliotheca redeuntque ita quodammodo haec ad saeculum octavum extremum. nam primum copia compilatori fuit dedicationis Paulinae ad Adalpergam scriptae, quam praeter ipsum, qui interpolavit, forma genuina non habent nisi codices pauci iique duodecimo saeculo recentiores omnes; adhibuit igitur historiae codicem nostris omnibus pleniorem et meliorem. deinde, ut alibi ostendi[6]), ut apud Paulum ipsum in historia Langobardorum inveniuntur excerpta quaedam licet rara ex Festi vocabulario ab ipso breviato, ita similia quaedam adsunt in additamentis propriis eius operis recensioni Bambergensi, quae et ipsa proficisci non possunt nisi ab eodem

1) Dixerunt de libro Papencordt *Geschichte der Vandalen* p. 400 seq. et H. Droysen praef. Eutropii p. XXXIII. folia 1—6 principium historiae Romanae Pauli ad 2, 27 *civitatem Siciliae* continentia a glutinatore adiecta sunt. notitia urbis Romae quae sequitur (Jordan *röm. Topographie* 2 p. 3) et catalogus quidam imperatorum Romanorum cum adiunctis alienis ad compilationem de qua agimus non magis pertinent. post hiatum, in quo finis catalogi eius et principium exordiorum periit, sequuntur ea quae supra recensita sunt. 2) Praecedit cosmographia Ravennas (ed. Parthey praef. p. VI) ab hac compilatione aliena. 3) Pauli historia Langobardorum abest ab Urbinate; in Vaticano (ut responderunt quaerenti mihi amici Romani) finit f. 166' mutila 6, 55 p. 184, 20 in verbis *ad perticas.* post interpositam glutinatoris arbitrio historiam Apollonii Tyrii manu diversa scriptam f. 191 seq. supplentur quae desunt usque ad 6, 58 p. 186, 25 *ciuitatem construxit;* extrema desunt. quae subiciuntur scripta manibus diversis etsi versantur in rebus Langobardicis aetatis posterioris, a compilatione ea de qua agitur aliena sunt. 4) Quomodo differant, ostendit specimen apud Droysenum p. 379—395. 5) Pendere ex similibus collectaneis cum additamenta in codice Vaticano n. 1860 scripto a. 1313 ad Eutropium adscripta tum recensionem historiae Romanae Pauli a Landolfo c. a. 1000 curatam ostendi *Neues Archiv* 5, 100 seq. itaque propter additamentum quoddam tam apud Landolfum repertum quam in codice Bambergensi (Droysen p. XXXIV) non statuemus huius scriptorem usum esse Landolfianis, sed utrumque id traxisse ex adnotationibus Paulinis. 6) *Neues Archiv* 5, 99 seq.

Paulo[1]. denique quod nostra praesertim interest et cuius causa nos haec latius solito tractavimus, *catalogus provinciarum Italiae*, quem Paulus ait se usurpasse hist. Lang. 2, 20 et unde excerpta pro re copiosa dedit l. 5 c. 14—27, is ipse est, quem compilatio ea de qua agimus proponit[2], scilicet qualem eum exhibet forma inter interpolatas antiquissima libri Vaticani n. 341: id quod infra demonstravi adnotans ad laterculum quae respondent apud Paulum. ordinem hic mutavit, quoniam in rebus narrandis casu incidens in Venetiam quinto loco positam provinciam inde orditur. sed provinciae omnes eaedem sunt et quod pro sedecim catalogi ponit duodeviginti, rem confirmat, nam Valeriam et Nursiam ab Aemilia separans refellit eos qui tres eas regiones unam provinciam esse dicunt, nempe ita catalogum interpretatus, similiterque in Alpibus Cottiis et Apenninis a catalogo se significat recedere. sed de his infra exponemus.

Alteram formam interpolatam laterculi Polemiani profectam pariter ex ea, quam exhibet Vaticanus 341, sed diversam ab ea, quam repraesentant libri *BO*, iam enarrabimus. ex archetypo corporis cuiusdam *X* fluxerunt exemplaria duo *YZ* hodie deperdita, sed quorum extant apographa plus minus plena, eo coniuncta et ad aetatem quoque aliquatenus definita, quod sola servarunt nobis Dicuili librum de mensura orbis terrae scriptum a. p. C. 825[3]. ex altero nobis *Y* scripto saeculo nono decimove descendunt codices duo saeculi X[4] Parisinus 4806 et Dresdensis D 182[5], sed qui cum ex infra recensitis huiusce corporis partibus non contineant nisi cosmographiam (1), itinerarium (2), Dicuilum (4)[6], ad nostram rem non pertinent. contra in exemplari altero, nobis *Z*, adservato quondam Spirae in bibliotheca ecclesiae cathedralis, nobis noto per apographa infra recensita saeculi XV vel XVI, ipso scripto sine dubio pariter saeculo aut nono aut decimo, continebantur opuscula argumenti varii ea quae iam enarrabuntur.

1. Cosmographia incipiens *lectionum pervigili* (Riese geogr. Lat. min. p. 71—103), dicta hodie plerumque Iulii Caesaris sive Pseudo-Aethici, derivata potissimum ex Iulii Honorii cosmographia (quam servavit nobis unus codex Parisinus 4808, scilicet ea pars eius quae scripta est saec. VI litteris quadratis), ad nos pervenit non per Spirensem librum solum: extat certe alter liber Vindobonensis n. 181 saec. VIII itaque Spirensi antiquior et immunis ab hiatu eo, in quo secundus orbis mensor Didymus (p. 72, 18—21 Riese) ex Spirensi excidit. saec. XV folio evulso cum abessent a Spirensi et huius commentarii extrema inde a verbis *in lato milia LXXX* (p. 102, 21 Riese) et tractatus sequentis exordium, eius libri apographa non contaminata hoc defectu distinguuntur. libri numero multi, qui eo hiatu non laborant, sed non habent Didymum, quamquam

1) Potest addi commentarium de exordiis Scytharum descendere videri, ut suo loco demonstrabitur, ab exemplari hodie Laurentiano 66, 40 scripto fortasse Casini; quod si non ipsum, certe archetypum eius Paulus adhibere potuit. 2) Exposui rem et Polemium edens in actis maioribus societatis Saxonicae vol. 2 (1857) p. 249 et C. I. L. vol. 5 (1882) p. 810 et *neues Archiv* 5 (1880) p. 84 seq. catalogum provinciarum Italiae Matritensem (scr. rer. Langob. p. 188), quem Waitzius statuit a Paulo adhibitum esse, ego ostendi (l. c. p. 87) excerptum esse ex Paulinis, demonstravitque nuper Waitzii obiectionibus (*neues Archiv* 5, 417) respondens C. Neff (l. c. 17, 204). eiusdem catalogi alterum exemplum reperitur in codice Cavensi n. 3 saec. X eo, ex quo veniunt annales Cavenses (MG. SS. 3, 185), finiens folio evulso mutilum p. 188, 38 verb. *Apenninas et.* 3) Originis ex volumine *X* tamquam notae sunt interpolationes quaedam itinerarii communes apographis tam nostri *Y*, scilicet Parisino et Dresdensi, quam nostri *Z* Spirensis (Seeck in Hermae vol. 9, 228), exempli causa quod ibi 25, 2 ad *Unuca* vocabulum adscriptum est in omnibus iis *vel Utica,* scilicet in margine positum Parisini libri, ut sine dubio legebatur in *X*, in textu tam in Dresdensi quam in Spirensibus omnibus. 4) Hos libros non proficisci ex Spirensi praeter supra n. 3 adlata ostendunt loci complures itinerarii in iis recte traditi, interpolati autem in Spirensis exemplaris apographis omnibus (Seeck praef. ad not. dign. p. XI). 5) Idem erit codex servatus aliquando apud Chr. Gottl. Schwarzium professorem Altorfensem teste catalogo edito p. II p. 11 n. 30. 6) Enumerant quae iis continentur Parthey et Pinder in praef. ad itinerarium p. XII. XVIII. Dresdensis nulla habet nisi tria illa opuscula missa scilicet libri parte posteriore a bibliopega adiuncta, Parisinus praeterea minuta quaedam omnino a librario adiecta.

possunt pendere a Spirensi etiamtum integro, magis crediderim redire ad archetypa diversa. neque enim Spirensis librarii culpa Didymus omissus videtur esse, sed antiquioris.

2. Itinerarium quod dicitur Antonini tam provinciarum quam maritimum scriptum imperante Diocletiano, quod in Spirensis apographis non contaminatis propter defectum modo memoratum incipit a verbis *rationem quod Mercurius dicitur* p. 2, 1 Parth., praeter Spirensem etiam habent Escorialensis R II 18 saec. VIII et Vindobonensis modo citatus aliique libri non ex Spirensi derivati. adsunt in Spirensis apographis additamenta aetate Constantiniana ad itinerarium adiecta, quae absunt a recensione vetustiore (Parthey et Pinder praef. p. XXXIII).

3. Septem montium urbis Romae et aquaeductuum eius recensus conscripti adhibita Notitiae urbis appendice editi sunt infra p. 544 (I).

4. Dicuili librum de mensura orbis terrae scriptum a. p. C. 825 praeter libros saeculo XV et XVI descriptos ex Spirensi servant soli codices duo saeculi X Dresdensis D 182 et Parisinus 4806, quos modo vidimus proficisci ex libro Spirensi gemello.

5. Notitia episcopiorum Galliarum exhibebatur in Spirensi forma ei libro propria, scilicet ut inciperet a provincia Alpium Graiarum et Poeninarum.

6. Provinciarum imperii Romani laterculus is de quo agimus, ad formam antiquiorem interpolatam et ipsam aucta interpolatione recensitus.

7. Commentariolum de urbis Romae montibus (qui laterculus a supra memorato diversus est), portis, viis non repertum quod sciam in ullo libro nisi quem constat descriptum esse ex Spirensi, formatum paucis aliunde adsumptis ex Festo a Paulo diacono epitomato, editum est infra p. 544 (II).

8. Tractatus *de rebus bellicis* aetatis incertae (cf. Köchly et Rüstow *griechische Kriegsschriftsteller* vol. 1 p. 414) editus cum Vegetio a Stewechio (a. 1607, app. p. 83—102) praeter descriptos ex Spirensi libro in aliis quod sciam non reperitur. quando scriptus sit, ignoratur; sed doctrinae Vegetianae non multum cedit et sine dubio antiquae aetatis est, etsi extremae, non medii aevi.

9. *Altercatio Hadriani Augusti et Epicteti philosophi*, incipiens: *primum est, quid sit mundus*, finiens in quaestione Hadriani *Quid sunt parasiti?* (edita apud Orellium opuscula Graecorum vet. sententiosa et moralia vol. 1 p. 250 seq.; cf. Fabricius bibl. Graeca vol. 13 p. 563) versio est interrogatorii quod inscriptum est *Σεκούνδου τοῦ Ἀθηναίου γνῶμαι*, sed aucta multis additamentis. tractatus fraude sine dubio antiqua refertur ad Hadrianum et Epictetum ideo fortasse, quod biographus illius c. 16 eum ait cum Epicteto vixisse *in summa familiaritate* et posteriores Epictetum scribunt mortuum esse imperante Marco (Zeller *Philosophie der Griechen* 3, 1³ p. 738).

10. Notitia regionum urbis Romae (Jordan *röm. Topographie* vol. 2 p. 1 seq. 539 seq.) exhibetur forma antiquiore, quam supra p. 77 diximus prodiisse videri a. p. Chr. 334. eadem forma cum reperiatur in codice Vindobonensi n. 162 saec. IX, libri recentiores numero multi non pendent ex uno Spirensi, sed redit ad eum praescriptio formata sic: *urbs quae aliquando desolata nunc praeclarior piissimo imperio restaurata Roma*, sub qua picta est Roma sedens cum adscriptione: *annona urbis Romae*.

11. Notitiam regionum urbis Constantinopolis (ed. Seeck cum Notitiis dignitatum p. 227 seq.; Riese geogr. Lat. min. p. 133 seq.) scriptam imperante Theodosio II item praeter apographa Spirensis libri sistit idem liber Vindobonensis n. 162 adiecta praefatione in Spirensi praetermissa.

12. Laterculus exhibens gradus cognationum, qualem codices breviarii Alariciani multi proponunt (edidit plura exempla Haenel ad legem Romanam Visigothorum Lipsiae 1849 in fine), ex apographo Spirensis Monac. 794 aere expressus est a Boeckingio in corpore

iuris anteiustiniani Bonnensi vol. I p. 173. Spirensis laterculus proxime accedit ad Haenelianum desumptum ex codicibus Bernensi n. 263 saec. IX, Lugdunensi Voss. fol. n. 114 saec. IX, Vaticano reginae n. 1048 saec. X, Parisino n. 4409 saec. X. errore Max. Conrat (*Geschichte der Quellen des römischen Rechts* vol. 1 p. 318; cf. suppl. p. 1 seq.) hanc stemmatis formam adiudicat saec. XI exeunti.

13. Notitiam dignitatum in partibus tam Orientis quam Occidentis scriptam sub Honorio notum est a nobis legi solius libri Spirensis beneficio.

Corpus id de quo agitur, nobis *X*, ubi quaerimus quo loco et quo tempore et quibus copiis adhibitis confectum sit, locum aliquatenus determinat notitia Gallicana: scilicet quod in exemplaribus his omnibus neque in alio ullo incipit a provincia Alpium Graiarum et Poeninarum, inde iure colligemus in eius regionis oppido aliquo compilatorem vixisse: nam quominus inversionem ordinis legitimi ad Spirensis codicis *(Z)* librarium referamus, obstat inscriptionis condicio ita corrupta, ut non possit non translata esse in Spirensem ex archetypo [1]. — Aetatem definit, ut supra dixi, libellus Dicuilianus scriptus in Hibernia a. 825 et receptus non solum, ut supra vidimus, in exemplar Spirense, sed in alterum quoque gemellum, a quo pendent Parisinus 4806 et Dresdensis, et propterea rediens ad archetypum omnium *X*. non fuisse id ipso Dicuilo multo recentius declarant apographa sumpta inde saeculo decimo. quibus copiis instructus compilator syllogen formaverit, supra ad singula capita exposuimus. adhibuit sine dubio corpora similia vetustiora, quale id est ex quo descendit codex Laurent. 89, 67 saec. X [2] habens ex supra recensitis cosmographiam (1), itinerarium (2) [3], montes et aquaeductus (3), regiones urbis Romae (10). sed item copia ei fuit libellorum hodie per eum solum servatorum, inter quos eminet Notitia dignitatum cum suis picturis. libellos quos recepit plerosque adhibitos esse forma non optima supra vidimus in cosmographia et in itinerario et vel maxime in provinciarum catalogo, neque id mirabimur in auctore saeculi noni, cui item aptus est gradus cognationum laterculus adsumptus videlicet ex codice aliquo breviarii Alariciani, nec minus apta inscriptio supra relata Notitiae urbis Romae recordans ni fallor imperii Romani restaurationem Karolingicam. ipse suo Marte quid addiderit, difficile est a traditis distinguere; de montibus portis viis urbis Romae commentariolum alibi non rediens si est ipsius, ut potest esse, Festum adhibuit a Paulo diacono breviatum, eodemque videtur ducere, quod quae ad libellum provinciarum de suo adiecit, ad eiusdem Pauli historiam Langobardorum tam prope accedunt, ut inde adsumpta esse videantur. quapropter exemplar quod servavit libelli provinciarum posthabendum est non solum puris, sed etiam interpolatis, qualia adhibuit Paulus et post eum is de quo supra diximus collectaneorum eius compilator.

Exemplaria corporis Spirensis, quae quidem laterculos duos Gallicanum et provinciarum habeant [4] et extent, innotuerunt haec.

1) Scilicet quod praescribitur *in dei nomine incipiunt adnotationes provinciarum urbium Grecarum et Pinnarum vel Gallicanarum cum privilegiis suis* contaminatum est ex titulo libelli aliunde testato: *adnotatio provinciarum atque urbium Gallicanarum cum privilegiis suis* et ex praescriptione regionis decimae: *in provincia Alpium Graiarum et Poeninarum.* 2) Perverse Car. Pertzius (Ethic. p. 64) censet Spirensem descriptum esse ex libro eo ne in lectionibus quidem proxime accedente ad Spirensem (Parthey et Pinder praef. itin. Antonini p. XXXIV). interpolationes quoque Notitiae urbis huic libro insertae (v. Jordan forma urbis p. 47) absunt ab exemplaribus eius derivatis ex Spirensi. nec maiore cum probabilitate alibi (l. c. p. 57) cosmographiam existimat venisse in Spirensem ex Parisino 4807 saec. IX exeuntis. 3) Cosmographiam et itinerarium supra p. 528 vidimus item coniuncta exhiberi in antiquissimo Vindobonensi 181. plura in eo libro non fuerunt; descriptus ex archetypo in fine mutilo desinit p. 479, 9 in verbis *Londinio mp. XXI* et vacua remanet pagina quae sequitur; deinde qui librum emendavit addidit quae in fine desiderabantur. 4) Excerpta ex Notitia Dignitatum sumpta a. 1427 ab Antonio Angeli de Aquila, servata in cod. Cheltenhamensi n. 16397 nuper edita sunt cura Henrici Omont (*mém. de la soc. des antiquaires de France* vol. 51 a. 1891 p. 225). item laterculis carent Vaticanus n. 3715 (Böcking *über die Not. Dign.* p. 34. 38) et Giessensis n. 946 (Böcking in ed. N. D. Occ. p. 131). liber Neapolitanus IV. D. 22 B descriptus apud Pertzium Ethic. p. 48

73 1. Oxoniensis Canonicianus Lat. misc. n. 378, antea Morellii (cf. Morelli bibl. ms. Graec. et Latin. vol. I Bassani 1802 p. 370 seq.; Parthey et Pinder in praef. ad itin. Ant. p. XXVI; Car. Pertz Ethicus p. 68; de Boor in Hermae vol. 9 p. 222; Oxon. catal. pars III p. 719) subscriptionem habet eam quae sequitur: *exemplata est hec cosmographia que Scoti dicitur cum picturis ex vetustissimo codice quem habui ex Spirensi bibliotheca anno domini MCCCCXXXVI mense Ianuario, dum ego Petrus Donatus dei pacientia episcopus Paduanus vice sanctissimi domini Eugenii pape IIII generali Basiliensi concilio presiderem.* eam scriptam esse ab ipso Donato satis constat itaque, si est ab eadem manu quae librum exaravit, qua de re ambigitur, eum quoque Donatus scripsit. eodem ducit locus Notitiae Occ. c. 40, 31 in hoc libro ita emendatus, ut dubitari non possit adiecta proficisci ex archetypi inspectione diligentiore (Seeck l. c. p. 225). subscriptioni subiunctus est tractatus (Riese geogr. Lat. min. p. 7—14) inscriptus sic: *demensuratio provinciarum quae non erat in praecedenti codice, sed de antiquissimo libro excepta:* utrum scriptus esset a manu eadem an ei altera succederet, in re praesenti dubitabamus. sequitur Cyriaci Anconitani notitia tam Graece quam Latine perscripta de septem miraculis mundi exarata manu Cyriaci ipsius. is Donati amicus ut in codicem aliquando Donati, hodie Berolinensem Hamiltonianum n. 254 sua manu quaedam rettulit[1]), eiusdem librum hunc quoque similiter locupletavit.

2. Monacensis n. 794, olim Petri Victorii (Boecking l. c. p. 11; Parthey et Pinder l. c. p. XXIV; Pertz l. c. p. 68; Seeck in Hermae vol. 9 p. 223) habet et ipse subscriptionem Donati et dimensurationem provinciarum et Cyriaci commentarium de septem miraculis sine dubio descriptus ex Oxoniensi.

3. Parisinus *nouv. acquis.* n. 1424, antea *Francisci Soderini cardinalis Volaterrani episcopi Hostiensis* mortui a. 1524 (Cam. Jullien *note sur un manuscrit de la Notitia Dignitatum* in *mélanges d'archéologie publ. par l'école française de Rome* a. 1887 p. 284 seq.). adsunt subscriptio Donati et dimensuratio provinciarum.

4. Parmensis liber (Böcking *über die Not. Dign.* p. 38) mea causa Romam missus ibique examinatus ab Huelseno, scriptus est saec. XVI iussu Fulvii Ursini, qui subinde emendavit et post Donatianam subscriptionem subiecit sua manu: *hactenus Maphei liber.* hic igitur codex est, quem intercedente Io. Vinc. Pinellio Pancirolius ad Notitiam Dignitatum adhibuit[2]). sed continet apographum derivatum omnino, ut lectiones quoque ostendunt, ex codice Oxoniensi non omnia quae adsunt in exemplari Donatiano: absunt tam dimensuratio provinciarum quam is de quo agimus provinciarum laterculus. recepimus nihilominus, ne quis in futurum in eo aliquam spem ponat.

5. Matritensis bibl. nat. Q. 129 (Knust apud Pertz *Archiv* 8, 791; Parthey et Pinder l. c. p. XX; Pertz Ethicus p. 65). adest dimensuratio provinciarum. cave credas Pertzio codicem descriptum esse ex Spirensi integro etiamtum; immo expletus est ex libro diverso et in exordio itinerarii et altero loco (itin. Anton. p. 82 v. 3 Wess.; cf. Parthey et Pinder p. XXXIV).

74 6. Parisinus n. 9661 (suppl. Lat. 671), antea Lamoignoni (Letronne Dicuil Paris. 1814 p. 30; Boecking ed. p. II; Pertz Ethicus p. 67; Parthey et Pinder l. c. p. XXIII), Guerardi in Not. Gall. codex *Y*. Non inest dimensuratio provinciarum nec venit ex apographo Donati (Seeck l. c. p. 225).

7. Parisinus n. 5285 *E* olim Bigotianus (Böcking not. dign. ed. p. II), saec. XVII vel XVIII descriptus est ex Parisino 9661.

quaedam videtur habere derivata ex Spirensi, sed laterculi nostri duo, qui adsunt, non videntur inde proficisci. ipse eum non evolvi, nec magis vidi exemplar Cheltenhamense n. 6747.

1) Vide quae dixi de eo codice *Jahrbuch der preussischen Kunstsammlungen* vol. 4 p. 76.

2) Pancirolius Not. Dign. (Genevae 1623) p. 3. archetypum Romae apud Maffeios versavit etiam Pierius Valerianus. alterum exemplum Pancirolius accepit a Friderico Madrucio. Maffeianum et Madrucianum num sint inter ea quae supra recensentur, ignoratur.

8. Vindobonensis n. 3103 (Endlicher n. 332), antea Salisburgensis 18*b* (non 18*c*: 75
Boecking ed. p. III non recte; Parthey et Pinder l. c. p. XXVI; Pertz Ethic. p. 69; Seeck l. c. p. 221), scriptus *anno domini 1484.* verisimile est secundum ea quae dicentur sub n. 9 eum aliquando fuisse in bibliotheca capituli Spirensis una cum archetypo libro.

9. Vindobonensis n. 3102 (Endlicher n. 331), antea Salisburgensis 30*b* (non 18*c*) (Boecking ed. p. II non recte; Parthey et Pinder l. c. p. XXV; Pertz Eth. p. 69; Seeck l. c. p. 222) descriptus est iussu Bernardi Kleselii episcopi tum Tridentini ex libro eo qui praecedit, ut ostendit quod in huius voluminis folio primo legitur: *librum hunc satis incorrectum incorrecte eciam* (*eci* vel *ecc* cod.) *est iussu nostro transcriptum ex antiquo exemplari reperto in bybliotheca capitul[a]ri Spirensi, dum ibi essemus cum serenissimo rege Ferdinando etc. in conventu imperiali anno 1529. Bern. episcopus Trid.*

10. Monacensis Palatinus n. 10291 (Foeringer *Bairische Annalen, Litteratur* 1835 72
p. 501 seq. quem commentarium non vidi; Boecking ed. p. I; Parthey et Pinder l. c. p. XXIII; Pertz Ethicus p. 67; Seeck l. c. p. 218) scriptus, ut indicatur sub imagine urbis Romae (supra c. 10), a. MDXLII, cum praescriptione inter a. 1544 et 1551 facta: *hic liber, cui titulus itinerarium Antonini, ad verum atque archetypum exemplar descriptus illustrissimo principi ac domino domino Othoni Henrico comiti Palatino Rheni utriusque Bavariae duci etc. tanquam antiquitatis amatori atque indagatori studiosissimo a venerabilibus ac honestis cathedralis ecclesiae Spirensis decano atque canonico dono missus est* (quae sequuntur affert Seeckius l. c.)

11. Romanus Barberinianus n. 809 (Boecking *über die Not.* p. 17; Parthey et Pinder l. c. p. XXV; Pertz Ethic. p. 67; Seeck l. c. p. 220) descriptus est ex Monacensi 10291 (Seeck l. c. p. 296).

12. Monacensis n. 4013 sive Augustanus Ies. 13, Peutingeri n. 37 (Parthey et Pinder l. c. p. XXV; Pertz Ethicus p. 70). librum qui emendavit, Peutinger puto, adhibuit id ipsum exemplum quod descripsit librarius.

13. Venetus Marcianus X, 88, olim Ambrosii Contareni, postea Thom. Ioh. Farsetii (Morelli *biblioteca manoscritta Farsetti* a. 1771 p. 36; Pinder et Parthey l. c. p. XXVI; Pertz Ethicus p. 69) continet cosmographiam, itinerarium, Dicuilum, laterculos duos Gallicanum et provinciarum imperii, tractatum de montibus portis viis.

14. Vindobonensis n. 12825 (suppl. 14), antea Iesubrunensis (Pinder et Parthey p. XXVIII; Pertz Ethicus p. 54).

15. Vaticanus Ottobonianus n. 643 saec. XV post Iulium Honorium continet laterculum provinciarum imperii Romani aperte ductum ex Spirensi. sequitur tractatus de montibus portis viis urbis Romae. reliqua opuscula in Spirensi reperta a codice absunt.

Ad codicis Spirensis lectionem determinandam selegi ex libris his quattuor Oxoniensem, Parisinum n. 9661, Vindobonensem n. 3103, Monacensem n. 10291, reliquos sprevi. illos omnes sumptos esse ex ipso archetypo Seeckius (Hermae vol. 9 p. 225) demonstravit adlata loci Notitiae in archetypo evanidi horum quattuor librorum lectione ita diversa, ut nullus ab alio ex tribus pendeat.

Crisis libelli nititur cum eo exemplari corporis Polemiani quod superest tum eo, quod adhibuit is qui eum cum laterculo Gallicano contaminavit, id quod reliquis perfectius repraesentant libri nostri 9. 10, minus bene n. 18. 68. 79; denique tertio quod adhibuit interpolator is, a quo proficiscuntur tam Vaticanus *V* quam denuo interpolati Paulini *BO* et apographa codicis Spirensis deperditi. tria haec exemplaria eiusdem iuris videntur esse; nam quod primum et secundum Pont. 1 consentiunt in errore *polemiacus*, cum tertii pars altera veram formam *polemoniacus* habeat, inde non licebit efficere illis duobus subesse archetypum commune, cum ea possit re-

dire ad coniecturam (v. adn.). in secunda familia codices duo 9 et 10 pares habendi sunt (Afr. 3 *Byzacium* verum habet 10 contra 9, Illyr. 11 *Suaria* et Pont. 5 *Paflagonia* 9 contra 10), deteriores autem propria bona nulla habent et cum errent fere cum 10, ab huiuscemodi libro pendere videntur. in tertio ordine, quem interpolationum (memorabilis est praeter Italicas inserta in Britannia provincia Orcadum infra p. 534) et errorum (v. inter alia Gall. 2. 3. 16, Ill. 4. 5, Thrac. 4, Or. 8. 9) communio a reliquis separat, modo Spirenses verum servarunt (ut Afr. 3 *Byzacium,* Thr. 5 *prius*), modo libri *O* et hoc inferior *B* (ut Afr. 7 *terras intrat,* Thr. 3 *Moesia inferior,* quod recte retinuerunt, mutatum in Spirensibus in *Moesia superior* non simplici errore, sed propterea quod Ill. 6 uterque ordo ex Moesia superiore errore inferiorem fecit), modo uterque ordo veri partem (Aeg. 2 *Augustalis* Spirenses, *tamnis* vel *iamnis BO* pro *Augustamnis*). inter utrumque ordinem tamquam arbiter est *V,* quatenus pervenit nec errores habet sibi proprios, stans cum parte meliore.

De ipsius laterculi aetate quae ad priorem editionem exposui, hoc loco repetere nolui, quoniam de eo solo non adsumptis cum reliquis similibus indicibus Veronensi, Rufii Festi, Notitiae dignitatum, Hieroclis tum testimoniis apud rerum scriptores et in actis conciliorum servatis recte agi non potest, disputatio autem ad eum modum instituta chronicorum editionis terminos egreditur. quam ob rem sufficiet paucis comprehendere, quae de indice Silviano post curas meas posteriores et aliorum multas et varias iam pro exploratis mihi videntur posse haberi.

Distinguendae sunt ni fallor in Silvii indice partes Occidentis et Orientis. Occidentis provinciae in eo recensitae ad tempus quo auctor scripsit recte quadrant neque ullo loco errores in iis deprehenduntur; inter Orientales e contrario non paucae desiderantur ante a. 449 constitutae et quae referuntur passim inveniuntur vitiatae.

Partes Occidentis sive Silvii dioeceses quattuor primae (nam Britanniam eo tempore a barbaris occupatam propterea videtur posuisse loco extremo) ad amussim concordant cum reliquis aetatis supparis testimoniis, praesertim cum Notitia dignitatum. dubitationem sola Valeria movet[1]). eam a Diocletiano nomen traxisse pariter atque eiusdem nominis provinciam Illyricanam inde colligemus, quod iustam causam eius vocabuli ex posterioribus imperatoribus nullus habuit, et vere mentio eius fit cum in constitutione data a. 399[2]) tum in Notitia Dignitatum eiusdem fere aetatis[3]). sed tamen in titulo dedicato a. 400 Valeria ita praeteritur, ut nulla tum fuisse videatur[4]), et praeteritur similiter in constitutionibus a. 364[5]) et 413[6]). itaque ne Polemius quidem errore eam omisit; immo nomine magis quam re videtur extitisse, in forma, qualem exhibet Notitia, separata a Piceno, plerumque autem eidem praesidi commissa et propterea in provinciarum recensu saepe praeterita. quod binae dioeceses tam Italiae quam Galliae coniunguntur, in similibus quoque laterculis passim redit.

Secus est in Oriente sive in dioecesibus Silvianis Illyrico (quod ab a. inde 437 totum fuit sub imperio Constantinopolitano) Thracia Asia Oriente Ponto Aegypto. de

1) Tuscia suburbicaria, quae memoratur a. 458 (nov. Maioriani 9, 1), et annonaria, cuius meminit continuator Marcellini ad a. 538, quando constitutae sint, ignoratur; evenisse id ante a. 418 ex constitutione C. Th. 11, 28, 12 colligi non potest. 2) C. Th. 9, 30, 5 ad vicarium urbis Romae: *pastores Valeriae vel Piceni.* 3) Occ. 19 inter provincias decem quae sunt sub dispositione vicarii urbis Romae extremum locum obtinet Valeria sub praeside. in libro quoque coloniarum p. 228 *provincia Valeria* certe secundum codicem Palatinum suum locum obtinet. 4) Eum (C. I. L. VI, 1706) Foronovani ponunt praesidi *cuius ope .. instauratam .. tota se Piceni et Flaminiae provincia gratulatur.* Flaminiam et Picenum ad a. usque 350 cum constet sub eodem praeside fuisse, deinde divisa esse, aut dedicatio in latere scripta a. 400 non pertinet ad inscriptionem anticae, sed ad sublatam antiquiorem, aut eo anno ad antiquam ordinationem extra ordinem reditum est et provinciae duae eidem praesidi commissae habitae pro una eademque. utut est, Valeriam hic praeteriri eo magis offendit, quod Forum novum eius ipsius provinciae finibus comprehendebatur. 5) C. Th. 9, 30, 1. 6) C. Th. 11, 28, 7.

duobus vitiis ambigi non potest: Galatia provincia relata est apud Silvium non ad Pontum, sed ad Asiam et provinciae duae Thraciarum Haemimontus et Scythia bis referuntur et sub suis nominibus in dioecesi Illyrici et in sua dioecesi sub nominibus Thraciae secundae et Scythiae inferioris. deinde ex provinciis Orientis, quas habet Notitia Dignitatum, absunt a laterculo Silviano non minus duodecim: in Illyrico Macedonia salutaris et Dacia mediterranea; in Ponto Galatia salutaris, Cappadocia secunda, Armenia secunda; in Oriente Arabia, Palaestina secunda, Palaestina salutaris, Phoenice Libani, Syria salutaris, Cilicia secunda. id ut aliquatenus excusarem, in priore editione Silvium contendi laterculum antiquiorem exhibuisse scriptum c. a. 386, eatenus recte, quod pleraeque ex provinciis omissis inter eas quas Notitia habet recentissimae sunt et ex parte certe constitutae ab Eutropio exeunte saeculo quarto[1]). sed de ipsa re erravi neque ad unum annum omnia redigi possunt quae habet laterculus. Aemilia et Liguria coniunctae etiamtum a. 385 (C. Th. 2, 4, 4) apud Silvium separantur. adsunt provinciae duae Arcadia et Honorias formatae non ante a. 384 Honorii natalem, probabiliter postquam Augustus creatus est a. 393. e contrario Cappadociae secundae et Armeniae secundae meminit constitutio a. 386 (C. Th. 13, 1, 11). inter duos scopulos nullum est effugium. provinciarum Orientis denominationes novae imperatoriae cum sine dubio multo magis etiam in Occidente celebratae sint quam reliquarum provinciarum novarum ordinatio, habemus in partibus Orientis laterculum provinciarum formatum saeculo medio quarto, postea autem hic illic neque tamen constanter emendatum. *L'auteur de la Notice* — peritissimi Tillemontii verba sunt (*hist.* 5, 699) — *vivoit en Occident, et ne savoit pas trop l'état où estoit l'Orient*: ei iuvenis contradixi, hodie subscribo.

Ordo provinciarum per singulas dioeceses neque ad locorum situm applicitus est neque ad dignitatis praesidum gradus, quamquam solet laterculus incipere a provinciis quae habent civitates primarias, ut in Africa a proconsulari, in Oriente a Syria coele.

Ad additamenta adiecta ad laterculi provinciarum dioecesin Italicam eatenus attendendum est, quatenus ea exhibet codex Vaticanus 341 saec. X legitque, ut supra vidimus, exeunte saeculo octavo Paulus diaconus; nam postea addita vel a Paulo ipso vel a scriptore codicis Spirensis non multum posteriore eius aetatis doctrinam non superant. vetustior ille interpolator saeculi sexti opinor septimive quamquam laterculum nequaquam ita formavit, ut suae aetatis statum perfecte repraesentaret (nam neque Tusciam habet bipertitam et reliquit tam Raetias duas quam insulas tres in Italia separatas ab ea sub imperatoribus Constantinopolitanis), tres provincias quas addidit Valeriam Nursiam Alpes Apenninas ex ordinatione quam ipse novit videtur inseruisse. scilicet Iustinianus quique post eum regnarunt quomodo Italiam ordinarint quamquam parum notum est, hoc ex Gregorii magni libris potissimum apparet provinciarum numerum ita auctum esse[2]), ut separarentur olim coniunctae, Calabria ab Apulia, Lucania a Bruttiis, Valeria locum suum reciperet[3]), denique nova accederet provincia Nursia[4]). tertia

1) Cf. Claudianus in Eutropium 2, 585: *ne quid tamen orbe reciso venditor amittat, provincia quaeque superstes dividitur geminumque duplex passura tribunal cogitur alterius pretium sarcire peremptae.* 2) Errant qui contendunt (Car. Diehl *études sur l'administration Byzantine* p. 22) provinciam apud Gregorium aliter usurpari atque usurpatur aetate meliore ponique posse pro territorio civitatis. unicus locus quo se tuentur dial. 4, 22 (= scr. rer. Lang. p. 539): *iuxta in hac provincia, quae Sura nominatur,* referentes eum ad Soram, si quid video corruptus est legendumque *supra*, cum paulo ante nominetur *Valeriae provincia.* 3) Eius Gregorius passim meminit dial. 1, 4. 10. 11. 12. 3, 20. 22. 4, 21. ep. 10, 1: neque alia est *provincia Marsorum* dial. 4, 23, cum Marsi municipium finibus Valeriae comprehendatur (grom. p. 229). papa Bonifatius III *natione Marsorum de civitate Valeria* (lib. pontif. 1 p. 317 Duch.) eodem pertinet indicatione originis interpolata imperite. 4) Gregorius dial. 1, 4. 2 praef. 3, 37. 4, 11. Geogr. Rav. 4, 27: *provincia de Nersis.* eadem est opinor Sabinensis provincia nominata apud Gregorium dial. 4, 51. *Aureliae partes* dial. 3, 17 prope montem Argentarium (Monte Argentaro prope Orbetello) significant ni fallor Tusciam suburbicariam. *patrimonia* ecclesiae Romanae enumerata apud Iohannem diaconum vit. Greg. 4, 53 cave cum provinciis eius aetatis confundas.

provincia *Alpium Apenninarum*[1]) quamquam sub hoc nomine alibi non nominatur, recte videtur accepta esse a scriptore libri Spirensis, cum adnotat: *in qua est Genua;* significatur quae apud Ravennatem 4, 29 appellatur *provincia maritima Italorum quae dicitur Lunensis et Vigintimilii et ceterarum civitatum,* imperio Byzantiorum per saeculum comprehensa post Liguriae antiquae partem superiorem occupatam a Langobardis. — Praeter Italica haec quae interpolator in laterculo mutavit non sunt magni momenti. Orcadum provincia profecta est ex loco Eutropii 7, 13: (Claudius) *quasdam insulas etiam ultra Britannias in oceano positas Romano imperio addidit, quae appellantur Orcades,* exscripto et in chronicis Hieronymi ad a. Abr. 2061 et ab Orosio 7, 6, 10.

Libelli inscriptio traditur sic:

nomina prouinciarum *PO*
nomina (numero 18) omnium (omn. nom. 9. 10) prouinciarum (*add.* romarum 10^{a}, romanarum 10^{b}, romanorum 9) 9. 10. 18. 79
de diuersis prouinciis *V*
de prouinciis (-cis 75[1]; sequitur *add.* 75) 72. 74. 75
item recapitulatio de nomina *(sic)* regionum cum prouinciis suis 68
om. B 73

Regionibus sic praescribitur:

in italia xui *et sic deinceps, ut infra editur, P*
de prouintiis galliae: decem et septem prouintiae sunt in gallia *et sic deinceps (Italia inscr. caret) V*
prouinciae itaque italiae sunt sedecim — prouinciae galliarum sunt x et uii *B et sic deinceps, item, his omissis, ab Africa inde O*
in italia prouincias n. xuii — galliarum metrophole numero xui — in africa n. ui *et sic deinceps* 9; in italia prouintias n. xuiii — galliarum met n. xuii — in africa n. ui *et sic deinceps* 10; in italia prouincia xuii — prouinciae afregana num. ui — in spania prouintias sunt num. uii *et sic deinceps* 18; in italia prouincia (*corr. in* -ciae) xuii — prouintiae affricanae numero ui *et sic deinceps* 79; in italia prouincias n. xui — galliarum pro nm xuii — in africa prouinc nm uii 68
provintie italie sunt xuii — prouincie galliarum sunt xuii — prouinciae africae sunt sex *et sic deinceps* 72 *et sic fere* 73. 74. 75

Numeros per singulas dioeceses provinciis non praescribunt *P* 9. 10. 18. 68. 79, praescribunt *VBO* (sed hic perversos totos) 72. 73. 74. 75.

Nomina dioecesium, quae redeunt infra in breviario temporum p. 547, 27 omissa Aegypto utpote aliquamdiu comprehensa dioecesi Orientis, repetunt in fine 9. 10 et deteriores permulti sic:

Italia
Gallia
Africa
Hispania
Illiricus (illyricus 10)
Thracia (tracia 10)
Asia

1) Parum probabiliter antea me cogitavisse de Alpibus Poeninis male insertis observavit Fabre (in commentario citato p. 536 n. 8) recte. sed Paulus quae de huius provinciae finibus habet quomodo Fabre l. c. defendere potuerit, equidem pro eius viri sagacitate miratus sum. evidenter Paulus nomen in catalogo inventum temere interpretatus est ita, ut ipsius Alpes Apenninae provinciis aliis ab ipso recensitis comprehendantur.

Oriens
Pontus
Egyptus (Aegyptus 10)
Brittania
n. XI.

Recapitulatio auctior in fine reperitur haec in 79, item in aliis deterioribus multis:

In Gallia (*corr. ex* galga) XVII	prima Lugdunensis
in Italia XVII	prima Campania
in Africa VI	prima Cartago
in Hispania VII	prima Tarragona
in Illiricum XVIIII	prima Dalmatica
in Tracia VI	prima ipsa Tracia
in Asia XII	prima ipsa Asia
in Oriente X	prima Siria Ciliciae (*corr. ex* e[?].iliciae)
in Ponto VIII	prima Pollimiacos
in Egypto V	prima ipsa Egiptus
in Brittania V	prima ipsa Brittania.

1. IN ITALIA XVI.

xui] *PB* 68, xuii 9. 72. 73. 74. 75 *et* 18. 79 *(hi duo connumerantes omissis intermediis ex dioecesi sequenti Alpes Graias)*, xuiii 10, *om. OV*

1 Campania, in qua est Capua.

prima] prouincia 74 camphania 75 capud *P*

1) *Paulus hist. Lang. 2, 17:* septima . . provincia Campania . . . in qua . . Capua.

2 Tuscia cum Umbria

> in qua est Roma 72. 73. 74. 75

thustia *P* umbra 75

2) *Paulus l. c. 2, 16:* sexta provincia Tuscia est . . . in hac provincia Roma . . est constituta. in Umbria vero, quae istius in parte ponitur *cet.*

3 Aemilia

aemilia] 10, emilia *reliqui* *om.* 72. 73. 74. 75

> 3ᵃ Nursia *BOV* 72. 73. 74. 75
> quarta (tertia *voc. om. cum Aemilia*) *ante* nursia 72. 73. 74. 75
> 3ᵇ Valeria *BOV* 72. 73. 74. 75
> in qua est Reate 72. 73. 74. 75

3) *Paulus l. c. 2, 18:* decima Aemilia . . . extiterunt quoque, qui Aemiliam et Valeriam Nursiamque unam provinciam dicerent *(scilicet antiquum catalogum interpretatus ita cum catalogo Bambergensi, ubi sic est:* III. Emilia Nursia Valeria. IIII Flaminia), sed horum sententia stare non potest, quia inter Aemiliam et Valeriam Nursiamque Tuscia et Umbria sunt constitutae. *c. 20:* tertia decima Valeria, cui est Nursia adnexa . . . . haec habet urbes . . . Reate . . . . Marsorum quoque regionem intra Valeriam provinciam aestimo computari, quia in catalogo provinciarum Italiae minime ab antiquis descripta est. *cogitavit Paulus de loco Gregorii dial. 4, 23 (vide supra p. 533 not. 3).*

4 Flaminia, in qua est Ravenna

quarta *BV*, quinta 72. 73. 74. 75 flaminia] *VB* 68, flamminia *PO* 9. 10, flammina 72. 73. 74, flamina 75, flaminie 18, flamminiae 79 qua] que 18 rauenna] r. civitas *BO*

4) *Paulus l. c. 2, 19:* undecima provinciarum est Flamminia . . . in qua . . . Ravenna.

5 Picenum

> in qua est Asculis 72. 73. 74. 75

sexta 72. 73. 74. 75 *(vide supra)* picenum] *BO* 10, picinum *reliqui*

5) *Paulus l. c. 2, 20:* duodecima Picenus . . . in qua sunt civitates . . . Asculus.

6 Liguria, in qua est Mediolanus

septima 72. 73. 74. 75 *(vide supra)* leguria 68, leguriam *P*, ligoria 9. 10. 79, licoria 18 quo 79 est *om. P* mediolanus] *PB* 9. 10, mediolanum *OV* 72. 73. 74. 75. 79, mediolanensis 18, mediolano 68

Mantua que Gallia cisalpina dicitur BO^2

ad Venetiam B cesalpina *B*

6) *Paulus l. c. 2, 15:* secunda provincia Liguria . . . in qua Mediolanum. *c. 23:* certum est Liguriam et partem Venetiae, Aemiliam quoque Flamminiamque veteres historiographos Galliam Cisalpinam appellasse. inde est, quod Donatus . . . Mantuam in Gallia esse dicit.

7 Venetia cum Histris, in qua est Aquileia

urbs Venetie *BO*

octava 72. 73. 74. 75 *(vide supra)* uenitia 68, uentia 18 ystris 9, histria *BO* 68. 72. 73. 74. 75, istria *V* qua] quibus 72. 74. 75 est *om.* 72 aquilegia 10. 73. 74. 75

7) *Paulus l. c. 2, 14 ab hac provincia incipiens:* Venetiae . . Histria conectitur et utraeque pro una provincia habentur . . . Venetiae Aquileia civitas extitit caput.

8 Alpes Cottiae.

nona 72. 73. 74. 75 *(vide supra)* alpis 9, abpis 18 cottiae] *P* 79, cotthie 9, cotitiae 10, cotcie 18, cociae 68, coczie *O*, coczias *B*, scotticam *V*, cottice 73. 74, cotticae 72, coitice 75

8ª Alpes Appenninae *BOV* 72. 73. 74. 75

alpes pinnicas *V*, et alpes appenninas (*sic B*, appennine *O*) *BO*, et appen̄n (appennensium 75) 72. 73. 74. 75

in quibus Genua 72. 73. 74. 75

8) *Paulus l. c. 2, 16:* quinta provincia Alpes Cottiae dicuntur . . . in hac . . . Genua. *c. 18:* nona provincia in Appenninis Alpibus computatur . . . sunt qui Alpes Cottias et Appenninas unam dicant esse provinciam, sed hos Victoris revincit historia *[Victor ep. 5]*, quae Alpes Cottias per se provinciam appellat. *Paulum opinor secuti auctores posteriores, ut saec. X Luitprandus in antapodosi 4, 5 (MG. SS. III p. 316) aliique recensiti apud Paulum Fabre (le patrimoine de l'église romaine dans les Alpes Cottiennes, mélanges d'arch. et d'hist. publ. par l'école française de Rome a. 1885) Genuam contribuerunt cum provincia Alpium Cottiarum: id quod statuit Fabre obtinuisse iam sub Gregorio magno et inde explicandum esse ecclesiae Romanae patrimonium Alpium Cottiarum, a Iohanne diacono eius vitae scriptore saec. IX exeunte testatum 4, 53, non recte, quamquam ei adsensus est Duchesnius (lib. pontif. 1 p. 387). nam idem biographus Gregorii cum simul nominet patrimonia ecclesiae Romanae cum Liguriae tum Germanicianum et Gallicanum, Alpes Cottiae hic quoque accipiendae erunt solito more, nec minus ecclesia Romana ibi bona quaedam habere potuit quam in Gallia et in Germania (nam somnia interpretum epistulae Gregorianae 1, 73 [75] non curo) itemque in Africa.*

9 Samnium

in qua est Beneventum 72. 73. 74. 75

decima 72. 73. 74. 75 *(vide supra)* sannium 9, samium *P*, ramnium 18

9) *Paulus l. c. 2, 20:* quarta decima Samnium . . . in hac . . . harum provinciarum caput ditissima Beneventus.

10 Apulia cum Calabria, in qua est Tarentus

undecima 72. 73. 74. 75 *(vide supra)* apolia 18. 79, apulea 74, aprilis 75 calapria 18 qua est] qua 73. 74. 75, quibus 72 tarentus] *V* 9. 10. 68. 79, arentus 18, tarentum B^2, tarantus *O*, tarantum 72. 73. 74. 75, trant B^1, *om. P*

10) *Paulus l. c. 2, 21:* quinta decima provinciarum est Apulia consociata sibi Calabria . . . haec habet urbes . . . Tarentum.

11 Brittia cum Lucania

in qua Regium 72. 73. 74. 75

qua] quibus 72, qua est 75

duodecima 72. 73. 74. 75 *(vide supra)* brittannia *P*, brutia 68, brucia 18, britia 72, bricia *BV* 73. 74. 75, brictia *O*, bructia 79, bruttia 10 con 18 *om.* 9

11) *Paulus l. c. 2, 17:* octava Lucania . . . cum Brittia . . . in qua . . . Regium.

12 Raetia prima

tertia decima 72. 73. 74. 75 *(vide supra)* ritia 68, ricia 18, recia *B* 73. 75, tratia *V*, *om. P*

12) *Paulus l. c. 2, 15 hanc numerans tertiam:* inter hanc *(Liguriam)* et Suaviam *(vide infra Illyr. 11),* hoc est Alamannorum patriam . . . . duae provinciae, id est Raetia prima et Raetia secunda.

13 Raetia secunda

quarta decima 72. 73. 74. 75 *(vide supra)* ritia 68, ricia 18, recia *B* 75, tratia *V*

13) *Paulus l. c. ad praecedentem, hanc numerans quartam.*

14 Sicilia

quinta decima 72. 73. 74. 75 *(vide supra)*
cicilia *PV*, siciliae 72, siciliam 75

> insula in mari Tyrrheno *BOV* 72. 73. 74. 75
> insula *om. V* in *om.* 75 mare *B* tirreno *B*, tireno *O*, tyrreno 73. 74, thirreno 75, terreno *V*

14) *Paulus l. c. 2, 22:* sexta decima provincia Sicilia insula . . Tyrrheno mari . . . alluitur.

15 Sardinia

sexta decima 72. 73. 74. 75 *(vide supra)*
post 16 *B*

> in mari Tyrrheno *BOV* 72. 73. 74. 75
> mare *B* tirreno *B*, tyrreno 73, tyreno *O*, thirreno 75, terreno *V*

15) *Paulus l. c.:* septima decima Corsica, octava decima Sardinia ponitur, quae utraeque Tyrrhenis fluctibus ambiuntur.

16 Cursica

septima decima 72. 73. 74. 75 *(vide supra)*
cursia *B*, corsica 10. 68. 72 73. 74. 75. 79 *om. V*

> in mari Tyrrheno *BO* 72. 73. 74. 75
> mare *B* tyrreno *B* 73. 74, tyreno *O*, thirreno 75

16) *Paulus l. c. ad praecedentem*

2. ITEM GALLIARVM XVII.

xui 9

1 Viennensis

uiennenses *P*, uenensis *VB*

2 Narbonensis prima

narbonenses *P*

3 Narbonensis secunda

> 2 Narbonensis *BOV* 72. 73. 74. 75

4 Aquitanica prima

tertia *et sic deinceps ad 15 B* 72. 73. 74. 75 aquitanica] 9. 10, aquitania *plerique,* aquitanea 75, equitania *V*

5 Aquitanica secunda

aquitanica] *P* 9. 10, aquitania *plerique,* aquitanea 75, equitania *V*

6 Nouempopulana

nouempolana 72. 73, nouempollona 75, nouapola na *B*, nouembolanam *V*, nouerpolana *O*

7 Alpes maritimae

alpis *V* 9 maritimarum 72. 73. 74. 75, maritima *V*

8 Belgica prima, in qua est Treverus

> Gallia Belgica prima, in qua est Treverus *BO*

bellica 10^2, belgeca V^1 treferus *P*, treuerus 18, treueris B^b *O* 9. 10. 72. 73. 74. 75, treueri VB^a

9 Belgica secunda, de qua transitur ad Brittaniam

> Gallia Belgica secunda, de qua transitus est Brittanniae *BO*

bellica 10^2, uelgica *V* de] in 75 transitur a brittania 9, transitus britanorum (brittannorum 72, britannorum 74) 72. 73. 74. 75, transitus est britaniae (brittannie *B*) *BV*, est transitus britannie *O*
9 *post* 10 *B*

10 Germania prima super Rhenum

germanica *P* super renum *(sic libri) om.* 10^1

11 Germania secunda ut supra

germanica *P*

> Germania secunda versus Britanniam *BOV* 72. 73. 74. 75

12 Lugdunensis prima

lugdonensis *V*, lucdunensis *B*, lucdonensis 9

13 Lugdunensis secunda super oceanum | *addunt* in aquilonari mare *BOV*

aquilono mare (*om.* in) *V*

lugdonensis *V*, lucdonensis 9 secunda *om.* *V* 72. 73. 74. 75 supra 72. 73. 74. 75 ocianum *P*

14 Lugdunensis tertia ut supra | Lugdunensis ut supra versus Britanniam *BOV* 72. 73. 74. 75

ut *om.* *B*

lugdonensis *V*, lucdonensis 9

15 Senonia | Senonia Gallia *BO*

sennonia *V*

16 Maxima Sequanorum | 15 Maxima — enaxima *V* — 16 Sequanorum } *BOV* 72. 73. 74. 75

17 Alpes Graiae

alpis *V* 9. 18 grage *O*, graciae *P*, gratiae 18. 79

Dioecesis Galliarum prouincias 1—16 om. 18. 79, mutat 68 (vide laterculum Gallicanum infra editum)

3. ITEM IN AFRICA VI.

1 proconsularis, in qua est Carthago

proconsulares *P*, consularis 72, proconsolaris 9. 18. 79 cartago *PV* 9. 74. 79, cartaco 18, kartago 73, ciuitas kartago *B*, cartago ciuitas *O*

2 Numidia

numudia 18, numedia *V* 10

3 Byzacium

bizacium 10, bizatium *V*, bigacium 9, uizaceum *O*, uizacenum *B*, bizaci ut supra *P*, bizantium 18. 72. 73. 74. 79, bisancium 75

4 Tripolis

tripoles *P*, tripulis 10. 18b, tribulis 18a, tripholis 9, tropolis *V*

5 Mauretania Sitifensis

mauretania 9, mauretanea 18, mauritania *reliqui* sitifessis 18, scitiphensis *O*, sitifiensis *V* *post sequentem* *BOV* 72. 73. 74. 75

6 Mauretania Caesariensis

mauritania *libri* cesarienses *P* *om.* 9. 10. 18. 79

Dioecesin Africanam cum inscriptione sequentis om. (*scribens* in africa prouinc nū uii) 68

4. IN HISPANIA VII.

spaniae *V* uiii *BOV* 72. 73. 74. 75

1 Tarraconensis | in qua est civitas eiusdem nominis *BO*

terraconensis *BOV* 18. 72. 73. 74. 75, terragonensis 9

2 Carthaginensis | in qua est civitas eiusdem nominis *BO*

carthaginenses *P*, cartaginensis *BV* 68. 79, cartagenensis 9, cartagensis 18 *post Baeticam* 79

3 Baetica

betica *plerique*, uetica *O*, petita 79, uettica *B*, betoca 68, beatica *V*

4 Lusitania, in qua est Emerita

nusitania *O* temerita *P*, temerata 18

5 Gallaecia

gallicia *P* 9. 10. 79, galliciae 68, galatia *BOV* 73, galacia 72. 74. 75, *om.* 18

6 insulae Baleares

insol(a)e *P* 9. 18 balearis *V* 10. 18, ualeares *B*

7 Tingitana trans fretum, quod ab oceano infusum terras intrat inter Calpem vel Abinnam

tingetanea 18, tungitania *B*, tinguitania *O*, tingitania 79, tingicana *V* uiii *ante* trans fr. *ins.* *B O V* 72. 73. 74. 75 quod] quo 75 ocianum *P*, oceanum 68 infuso 18 terras intrat] t. intret 79, transmittitur 72. 73. 74. 75 inter *om.* 79 calpe *P*, calpen *O* uel] *PB* 9. 10. 18. 79, et *O* 68 72. 73. 74. 75 abinnam] 10. 18, abinam *P*, abennam 68, abiennam *BV*, auiennam *O*, auienam 72. 73. 74. 75, imnam 79, albinnam 9

5. IN ILLYRICO XVIIII.

illirico *P* 9, illiricum 79, iliricum 18, yllirici *B*, illirici *VO*, illiricae 72. 73. 74. 75 xuiii 72. 73. 74. 75

1 Dalmatia super mare

supra 9. 10. 18. 79 super mare *om.* *BOV* 72. 73. 74. 75

2 Pannonia prima, in qua est Sirmium

in q. est sirm. *om.* *BOV* 72. 73. 74. 75 sermium *P* 18, syrmium 9

3 Pannonia secunda

om. 68

4 Valeria

uiridia *BOV* 72. 73. 74. 75, *om.* 68

5 Praevalis

preuales 79, siribalis 72. 73. 74, siriualis *OV*, syriualis *B*, siribasis 75 *om.* 68

6 Mysia superior

misia *reliqui*, musi *V* superior] inferior *BOV* 72. 73. 74. 75

7 Epirus vetus

ephirus *P*, epyrus *B* 9. 10. 74. 79, epulis 18, epirius *V*, *om.* 68 ueutus *P*, suetus 68

8 Epirus nova

epyrus 9. 10. 68. 74. 79, epulis 18, epirius *V*

ins. pampica *libri deteriores aliquot infra p. 567 indicati*

9 Noricus ripensis super Danuvium

noricum 71, norico 18ᵃ, nuricus 68, nostricus *V* supra *libri* danuuium] 9, danubium *reliqui* rip. sup. dan. *om.* *BOV* 72. 73. 74. 75

10 Noricus mediterranea

noricus] nuricus 68, *om.* *BOV* 72. 73. 74. 75

11 Suavia

fauia 10. 18. 79

12 Dardania

13 Haemimontus

hemimontos 9. 10, hemymantus *P*, hiememontus 79, haecmemonentus 18, emantus *O* 72. 73. 74. 75, emanthus *B*, emantis *V*

14 Dacia

datia 68. 72. 73. 79

15 Scythia

scithia *P* 10, scitia 18. 79, scicia 9, scotta 72. 73. 74. 75, scoccia *B*, scothia *O*, ascocta *V*, *om.* 68

16 Creta insula

insola 18, infula 75ᵃ *om.* 68

17 Achaia

acaia 9. 18, hagia *V*, achia 75 *om.* 68

18 Macedonia

machedonia 10

19 Thessalia

tessalia 79, thersalia 18, thessalonica *BO*, thesalonica *V*, thessalonicensis 72. 73. 74. 75, tesalonica 68

6. IN THRACIIS VI.

traciis 68, trachiis *P*, thraciae 72. 73, thracie 74, tracie *BO* 75, tratiae *V*, tracia 9. 10. 18, tracta 79

1 Thracia prima | Thracia *BOV* 72. 73. 74. 75

tracia *PBO* 9. 10. 18. 74. 79, tratia *V* 68, thratia 72. 73

2 Thracia secunda | item Thracia *BOV* 72. 73. 74. 75

tracha *P*, tracia *BO* 9. 10. 18. 68. 74. 75. 79, thratia 72. 73, tratia *V* secunda *bis* 18[a]

3 Mysia inferior

mysia] 10, misia *plerique,* enisia *BO*, uenisia *V* inferior] superior 72. 73. 74. 75 *quinto loco* *OV* 72. 73. 74. 75, *sexto B*

4 Scythia inferior

scythia] 10. 72, scithia *PV* 73. 74, scycia 68, scitia 9. 18, cithia *O*, sitia 79, scitha 75 superior *BOV* 72. 73. 74. 75 *sexto loco O* 72. 73. 74. 75. *V* (*sed hic praescr.* quinta), *septimo B*

5 Europa, in qua est Constantinopolis, prius Lycos dicta sive Byzantium

eurupa 68, eorupa 18, euruppa 79 in qua *in margine P* constantinopolim *V* prius licos (lyeus 10, logus 9) dicta siue (sibe 9)] *P* 9. 10, quae prius liceos sive b. dicta 79, prius dicta licus (ligus *V*) siue *V* 72. 73. 74. 75, que prius liqus (*corr. in* liquus) dicta est 68, facta dicta ligus siue *O*, facta iiii et dicta ligus siue *VB*, quae prius b. dicebatur *(om. rel.)* 18 byzantium] 72, bizantium *V* 10. 73. 74. 79, bizancium *PO* 9. 75, uizancium *B*, bican tium 18, deinde begantia tertio ut supra 68 *tertio loco OV* 72. 73. 74. 75, *tertio et quarto (vide supra) B*

6 Rhodopa

rodopa *BV* 9. 10. 68. 72. 73. 74. 75, rodope *O*, rodoui *P*, rudopa 79 *quarto loco OV* 72. 73. 74. 75, *quinto B* *om.* 18

7. IN ASIA XII.

1 Asia ipsa, in qua est Ilium | id est Troia *BO* 18. 79 *(add. supra v.)*

ipsa *om. BOV* 68. 72. 73. 74 75 est *om.* 72. 73. 74. 75. 79[a] illum 79, hilium 68, lium 18

2 Lycia

licia *BOV* 9. 10. 18. 68. 73. 74. 75. 79, licium *P*

3 Galatia

galatia] *V* 10. 72. 73, galacia *reliqui,* gallacia 79, galeacia 68

4 Lydia

lydia] 10, lidia *P* 9. 68. 79, liga *BO*, lyca 72, lica 73. 74. 75, licha *V*, item licia 18

5 Caria

6 Hellespontus

ellespontus *O*, hillispontus 18. 79, elispoutus 68, bellespontis *V*

7 Pamphylia

pamphylia] 10. 68, pamphilia *plerique,* phampilia 9, panphilia 75

8 Pisidia

phisidia 9. 68. 79

9 Frygia prima

frigia *PBOV* 9. 10. 18, phrigia 68[b]. 73. 74. 75. 79, phrygia 72, phigia 68[a] prima *om. BOV* 72. 73. 74. 75

10 Frygia salutaris

frigia *P* 9. 10, phrigia 18. 68[b]. 79, phigia 68[a], *om. BOV* 72. 73. 74. 75 salutaris] secunda *P*

11 Lycaonia

lycaonia] 68. 72, licaonia *P* 9. 73. 74. 75, lyconia 10, liconia 18. 79, lichonia *BO*, liachaonia *V*

12 Cyclades

cyclades] 10. 72. 75, ciclades *BOV* 9. 74. 79, clades *P*, ciclatis 18, elclades 73, cichades 68

8. IN ORIENTE X.

in or.] orientalium *BOV*, orientales 73. 74. 75

1 **Syria coele, in qua est Antiochia**

syria] *B* 10, siria *plerique,* sira *O* coele] 74. 75, cole 73, caele 72, cile *PBOV* 9. 10, ciliae 18. cilicia 79, melle 68 est anthiocia 18, est antiocia 9, est ant. (ant. est *B*) ciuitas *BO*

2 **Syria Palaestina**

siria *P* 9. 18. 79, *om. BOV* 72. 73. 74. 75 palestina *PV aliique*

3 **Syria Phoenice**

syria] *O* 10. 74, siria *P* 68. 72. 73. 75, sina *BV*, *om.* 9. 10. 18. 79 fenice 10, finice *P* 9. 10. phaenicis 72, phenicis *BOV* 73. 74, finecis 18, fenices 79, finices 68, phennis 75

4 **Isauria**

ysauria *PV*, ysuria *B*, usuria *O*, insauria 18

5 **Cilicia iuxta montem Taurum**

cylicia 79, cylia 18, sicilia 75 tauro montem 18, tatrum montem 79 *post* montem *add.* et eufraten 73

6 **Cypros**

cypros] 9. 10. 68, cipros *P*, cyprus *BV* 18. 72. 74. 79, ciprus *O* 75, *om.* 73

7 **Mesopotamia inter Tigrem vel Eufraten**

mesopomitamia *P*, mesopotamiam *V* inter tegrem *bis* 18ª tigrem] *V* 73. 79, tigremi *P*, tygrem 72. 74, tigrim *BO* 9, tegrem 10. 18. 68 vel eufraten] 9. 10, uel eufrate *P*, et eofratim 18, et eufratem 68, et eufraten *VO* 74. 75. 79, et euphraten *B* 72, *om. hoc loco* 73

8 **Eufratesia**

eufratesiam 10, eufratisia 79, eofratisia 18, eufragia *BOV* 72. 73. 74. 75 *decimo loco BOV* 72. 73. 74. 75

9 **Hosdroene**

hosdroene] *P* 10. 72. 74. 75, hodroene 9, hosdrenae 68, hosdrone 18. 73, hotronae *BV*, othrone *O*, hostidene 79 *octavo loco BO* 72. 73. 74. 75

10 **Sophanene**

sophanene] *P*, sofanene 68, sofaneae 9. 10, supannenae 72. 73. 74. 75, sappanenae *B*, subpannene *O*, suppanent *V*, sufanis 18. 79 *nono loco BO* 72. 73. 74. 75

9. IN PONTO VIII.

uii 68

1 **Pontus Polemiacus**

ponitus 18, pontos 9 polemiacus] *P* 9. 10. 68, polimiacus 18, polemoniacus 72. 73. 74. 75, *fortasse ex emendatione ducta ex Eutropio 7, 14 (cf. XI, 6)*, polimachus *BOV*, polimitus 79
in VIIII, 1 finit V

2 **Pontus Amasia**

pontos 9 amasia] 9. 10. 68, amassia *plerique,* amassiae 79, samaria *P*

3 **Honoriada**

honoriata 18, honoriadae 79ª *om* 68

4 **Bithynia**

bithynia] 9, bithinia *BO* 10. 18. 68. 73. 74. 75. 79, bythinia 72, bithelia *P*

5 **Paflagonia**

paflagonia] *B* 9. 73. 74. 75, paphlagonia 72, paflogonia *O*, aflaconia 10. 18. 79, pamplaonia 68. pamflagonia *P*

6 **Armenia minor**

arminia 9. 18. 79, armoenia 10 minior 18 *post sequentem BO* 72. 73. 74, *om.* 68

7 **Armenia maior**

arminia 9. 18. 68. 79, armoenia 10

8 **Cappadocia**

cappadotia 68. 72, capadocia 74

10. IN AEGYPTO VI.

egypto 9, egipto *P* 68, egypti 74, egipti *BO* 72. 73. 75 u *BO*, uii 68

1 Aegyptus ipsa, in qua est Alexandria

aegyptus] 72, aegiptus 68. 73, egyptus *B* 9. 18. 74, egiptus *PO* 75 ipsa *om.* *BO* 72. 73. 74. 75 alaxandria 18

2 Augustamnis

augustamnis] 10, augustamnes *P*, agustamnis 9. 68, augustannis 79, agustannis 18, tamnis *O*, iamnis *B*, augustalis 72. 73. 74. 75

3 Thebaida

thelbaida *BO*

4 Libya sicca

libia *BO* 18. 73. 74. 79, lybia 10. 72, libea *P* 9. 68, libicia 75

5 Libya pentapolis

libia *BO* 10. 18. 73. 74. 75. 79, lybia 72, libea *P* 9. 68 pentabolis 18. 79, pentapolim *BO*, pentapholis 9, pontapoulis 10[a]

6 Arcadia

arcadia] 9, archadia 10. 18. 68. 72. 73. 74. 75. 79, archaida *P* *om.* *BO*

11. IN BRITTANIA V

in] item in *P* britaniis 68

PROVINCIAE OCCIDENTALIVM VI *BO* 72. 73. 74. 75

occidentalium] *BO*, occidentales 73. 74. 75, occiden 72

1 Brittania prima

brittania] *PB* 9. 10. 18. 79, brittannia 72. 74, britannia *O* 73, britania 68. 75 prima *ante* br. *BO*, *om.* 72. 73. 74. 75

2 Brittania secunda

item Brittania 72. 73. 74. 75

item secunda br. *BO* brittania] *PB* 9. 10. 18. 79, britannia *O* 73. 74, britania 68. 75, brittannia 72

3 Flavia

flauia] *P* 9. 68. 79, flabia 18, flagia 73. 75, phlagia 72, flagitia 74, flaia *BO*

4 Maxima

maxima ualentiana *(sic)* *BO*

5 Valentiniana

ualentiniana] *P* 72. 73. 74. 75, ualentiana *B* 10, ualenciana *O*, ualentina 9. 18. 68. 79

6 Orcades *BO* 72. 73. 74. 75

orchades 73

SVMMA CXII

Ratio constat. — summa cxii] *P*, sunt simul numero cxil 18, fiunt simul prouinciae n. cxii 9. 10, fiunt simul numero cxii 79, in suma prouincia num̄r cxi 68, *om.* *BO* 72. 73. 74. 75

III.

NOMINA CUNCTARUM *(sic)* SPIRANCIUM ATQUE QUADRUPEDUM.

Elefans. tauro. cameloparda. orix. elefans. camelus. asinus. lupus cervarius. theus. igneumon. aris. canis. lus. capra. oves. pardus. lupus. ursus. lacerta. lacrimusa. adis. bannachus. leontofanio. scincus. parander. vultur. moneocron. oxurincus. rinoceron. corocatta. leucocruta. manticora. ticris. leo. leopardus. biber. visons. urus. bos. bubalus. eocle. uena. eleia. licaon. buteo. epileus. onacer. platacervus. cervus. tragelafus. damma. addax. dorcas. tabla. feber. ludra. linx. caus. muscus. ceppus. ipotamus. mirmicoleo. sus. mula. sfinx. simius. circopiticus. callitrix. satiriscus. mustelopardus. arpe. gallus. pantagatus. ibix. camox. mussimus. sin[ci]drix. mufron. histrix. taxo. irioius. cattus. arcomus. arcoleon. furmellaris. mus mustela. mus montanis. mus eraneus. talpa. darpus. scirus. glir. vulpis. cuniculus. lepus. furo. fungalis. noc[t]ua. nerdis. cacoplepa. rana. rupicaper. terspicerus. nitela. pilargis. dasipes. furmica. engistrus.

[Item] et volucrum.

Finix. struchio. aquila. trogopan. finicopter. cinamullis. siptachus. melancorifus. orsifragis. nession. eumorfus. alietus. accipiter. hercinia. galgulis. luscinia. cibinnus. alceus. iacolus. falco. ciris. senator. fringuellus. rex. barbio. picus. passer. gaius. turdus. strurnus. merulus. ficetula. buscas. taurus. penelopele. gragulis. apellion. milvus. strix. siren. honocrotalis. porfirion. ibis. strix. linusta. c[l]orus. acalantis. grux. anser. ganta. avis tarda. olor. cignus. fasiana. gallerita. suessalus. gabia. nisus. oenanante. trocibus. lagopus. egittus. caprimulgo. attagen. perdex. rustecula. coturnix. pullus. pavus. alauda. aceva. cicisa. carnotina. ardea. agatullis. mergis. hirundo. anas. querquidula. plumbio. falacrocorax. corvus. pica. cornix. bubo. spinternix. pirrocorax. cebeva. seleucis. mennonis. meleagris. diomedia. ulula. perseus. incendearia. tremulus. alcion. tetroa. glottis. otis. ci[el]dammus. falaris. numidica. subter. cluua. ptelea. opips. vibio. trigron. appodis. pletea. c[e]dnelapix. commagina. cordolus. antus. glandaria. ciconia. orcilus. titus. titiunglus. riparia. parra. eritace. feniculus. cordus. pumplio. scopis. asteria. cari[st]fera. columba. card[o]olus.

Item eorum que se non movencium.

Pecun. veneriosa. auris. ostrium. spondilium. purpura. conchilium. morix. perna. musculus. bucina. ecinus

Item colobrarum.

Basilicus. draco. camedra. vipera. iaculus. natrix. anguis. cerasta. ipnalis. dipsas. aspis. ofis. boa. seps. et morrois. prester. cenoris. ansisbena. echidra. schitale. pagurus. salpugna. hamodita. elefanstias. celidrus. anabulio.

Nomina insectorum sive reptancium.

Solifuga. blata. bubo. tetigonia. salamandra. cabro. scolopendra. apis. bumbix. formica. vespa. oester. teredo. scinfis. musca. lucusta. fucus. iulus. gristus. culix. cimix. pulix. peduseulus. sexpedo. sunhos *(in marg.)*. musomnium. tinea. delpa. uruea. inuolus.

Contulit caput tertium scheda nostra casu amissa a me rogatus Paulus Errera Bruxellensis.
13 engistrus *aut* engistrus. — 17 gaius *aut* ganis. — 21 aceua *aut* acena. — 23 cebena *aut* cebena. 25 cluua *aut* cluna *aut* cluna *aut* clinia.

ablinda. liscasda. papilio. emirobius. cancer. scorpius. stillo. centipeda. cabarus. popia. lugalus. petalis. ruscus. laparis. piralbus. corgus. lubricus. termis. limax. cefenis. grillus. acina. asio. ficarius. minerva. lanarius. mulo. tubanus. cervus. aranea. cicada. sfalagia.

Item natancium.

Balena omnium vivencium maior. gradius. musculus. serra. marisopa. rota. orca. fisiter. cucumis. pistris. equis. asinis. aries. triton. elefans. coclea. testudo. serpido. ambicus. ceruleus. auricularius. caraulis. carahuo. terpedo. nautulis. pisces piscatur. acopienser. encataria. scarus. scarda. mullus. acerna. scorpena. lupus. aurata. dentix. corvus. pardus. delfin. euga. congres. tirsio. canicola. pastinaca. rombus. ciprinus. horfus. exormisda. mugilis. lucusta. astachus. lucurparta. hirundo. lutarius. placensis. solea. naupreda. asellus. salpa. mus marinius. corocacinus. iulis. anguilla. mirrus. squilla. pinotera turdus. pavus. merula. mustela. loligo. polipus. sepia. murena. porcus. tinnus. adonis. exocitus. eufratis. scorber. ecinais. cetera. lucerna. draco. milvus. picis. pectunctus. tecco. coluda. lacerta. eena. conce. heracliotacus. cleomena. gerris. mitulis. ortica. vaguris. pulmo. lepus. stella. araneus. gromis. elops. daltilus. cersina. esox. salma. apolester. cannis. sargus. scarus. cornutus. eppoe. rubellio. silurus. culix. acus. trocus. antia. ancoravus. larbus. barba. tructa. gubio. umbra. squatus. capeto. lucius. levaricinus. pelaica. amulus. redo. salar. abelindeas. porca. tinca. sofia. alburnus. alausa. rottas. plotta. ricinus. lactrinus. samosa. tirus. ausaca. samauca.

---

2 cenetis cefenis *codex*.

IV.

QVAE SINT ROMAE.

Montes septem: Caelius, Aventinus, Palatinus (inter quos duos circus est in valle Murcia). Tarpeius, Esquilinus, Vaticanus ec *(sic)* Ianiculensis.

Campi octo: Vimenalis, Coditanus, Agrippae, Octavius, Martus, pecuarius, lanatarius e *(sic)* Brucianus.

Pontes VIIII: Aelius, Aurilius, Aemilius, Milvius, Staricius, Ercius, Gratiani, Probi et Adriani.

Termarum paria X: Deoclisianae, Antoninianae, Alexandie *(sic)*, Commodianae, Agrippianae (al. c. agr. *suppl. in marg. m. antiqua*) et Suranae.

Fora XIIII: Romanum, Traiani, Martisi, Vespasiani, Pacis, transitorium, Aproniani, magnum, Cesares, Nervae, Augusta, suaruum et boarium, ubi Cacus habitavit.

Basilicae XI: Iulia, Ulpia, Pauli, Hostilia, Neptuni, Constantini, Mathidie, Marcianae, vacessusallaria, floscellaria et Claudi.

Aquae XVIIII: Traiani, et Atica, Anena, Claudia, Marcia, Heracliana, Virgo, Iulia, Ciminiana, Aurilia, Agustea, Alsitina, Appia, Severiana, Antoniana, Alexandriana, Cerule et Dotraciana.

Obilisci VI.

Circi duo: maximus et Flaminius.

Theatra III: Marcelli, Balbi et Pompei.

Columnae cocledes II: Traiani et Antonini (*corr. ex* -nii).

Anfitheatra II: magnum et castorensem.

Ludi IIII.

Portae XXXVI.

Arci marmorei tot.

Naumatie.

Vici CCCCXXIIII.

Insularum quadraginta V milia extra orrea puplica CCC, domus nobiliorum vel fanorum aedis atque pestrina sive religiosa aedificia cum innumeris (*corr. ex* numeris) cellolis martyrum consecratis.

Inter quae omnia VII sunt mira praecipua, id est Ianicolum, cloacae, aquaeducti, forum Traiani, amfpitheatrum, odeum et turmae Antoniane.

Excerpta haec ex appendice Notitiae urbis satis habui ita repraesentare ut in codice perscripta sunt tractata satis a Notitiae editoribus, inter quos nomino Iordanum cum in topographiae vol. 2 (1871) p. 539 seq tum in forma urbis (1874) p. 47 seq. — Quem ad editionem priorem adieci locum de ambitu urbium quattuor Carthaginis Babylonis Romae Alexandreae repertum in cod. Paris. 8319 saec. XI (unde receperunt eum Iordanus topogr. 2 p. 176; Urlichs cod. urb. Romae top. p. 49; Riese geogr. min. p. 140) non repetivi, quoniam sumptus est ex Alexandri Polemii commentariis de rebus gestis Alexandri Macedonis l. 1 c. 26. — Iis quae ex Notitia urbis Romae Silvius expilavit adieci montium et aquaeductum urbis Romae recensum inventum cum in Laur. 89, 67 (vide supra p. 529 not. 2) tum in apographis codicis Spirensis (supra p. 528 c. 3). prodiit iam praemissus Notitiae urbis Romae in editione eius libelli principe opinor Romae a. 1505 per Ioannem de Besicken; deinde eum ex Laurentiano edidit Preller (*Regionen der Stadt Rom* a. 1846 p. 37). hoc loco exhibetur ad codices duos Monacensem 10291 (*M*) et Laurentianum 89, 67 (*L*).

Septem montes urbis Romae

Tarpeius

Esquilinus

Palatinus
Caelius
Aventinus
Quirinalis [1])
Viminalis [1]).

Nunc nomina aquarum, quae usibus aeternae urbis formarum constructionibus advectae sunt, indicemus.

Claudia inventa et adducta est a Claudio Caesare.
Martia inventa est a Marco Agrippa [2]).
Traiana inventa adductaque est a Traiano Augusto.
Tepula item a Marco Agrippa [3]) inventa deductaque est.
Iulia inventa ab Aurelio perductaque est [4]).
Alsiatina item inventa perductaque est a Claudio Caesare [5]).
Alexandrina inventa perductaque est ab Alexandro.
Virgo inventa est deductaque ab Agrippa Caesare [6]).
Drusia inventa perductaque est a Druso [7]).

Praeter haec repletur etiam indigenis nymphis, quas admiratus Vergilius Aeneam faci inter alia dicere [*Aen.* 8, 71]: Nymphae, Laurentes Nymphae, genus amnibus unde est

4 *om.* *L* 5 celius *M* 8 *ante* nunc *ins.* de aquarum ductibus romam rigantibus *L* 9 aquarum quae] quarumcunque *M*, quorum *L* urbis] *M*, urbis aquae *L* confluctionibus avectae *M* 11 et adducta est] *M*, est et adducta *L* 13 adductaque] et adducta *L* 14 inu. adductaque est a. m. agr. *L* 15 aureliano *M* 17 alexandriana *M* 18 deductaque est *L* 19 que *om.* *M* drusio *L* 20 indegis *L* quas . . . inter alia dicere] *scripsi dubitans*, quae admiratus (ammiratur *M*) uirgo aeneam taliter italiam dixit *LM*

1) Notitia p. 546 edita concordat in nominibus quattuor primis, pro Quirinali et Viminali substituit Vaticanum et Ianiculensem. 2) Marciam non duxit, sed restituit Agrippa teste Frontino c. 9. 3) Hoc aliquatenus defendit relatio Frontini c. 9. 4) Fuerunt aquae tam Iulia quam Aurelia; sine dubio post *inventa* quaedam exciderunt. 5) Immo ab Augusto teste Frontino c. 11. 6) Recte; videatur Frontinus c. 9. 7) Haec quo pertineant, non perspicitur.

V.

BREVIARIVM TEMPORVM.

[Primus post diluvium omni Asiae exceptis Indis inter Assyrios regnavit Ninus Beli filius, cum iam tunc sedecies dynastiam suam Aegyptii comutassent. cuius tempore Habraham natus est, et Zoroastris Bactris.] Melchisedech Solymis [vel Europs Sicyonis reges fuerunt]. *Hier. Abr. 1*

[Post quos longe, primus Inachus regnavit Argis et Cecrops Athenis, cuius tempore Moyses fuit.] *Hier. Abr. 161. 460*

[Argis Micynei successerunt usque Troiae excidium.] *Hier. Abr. 710*

[Post quod Latini regnare coeperunt.] *Hier. Abr. 839*

[Post quos Lacedaemonii et Corinthi regnare coeperunt.] *Hier. Abr. 916*

[Quibus imperium agentibus regnum Iudaeorum in II partes divisum est.] *Hier. Abr. 1021*

[Postea Macedones inperant finito regno Assyriorum.] *Hier. Abr. 1204*

[Quibus Medi successerunt.] *Hier. Abr. 1198*

[Sub quibus Lydi imperant,] *Hier. Abr. 1239*

[vel Romulus cum fratre generatus est, a quo Romanum coepit inperium.] *Hier. Abr. 1244*

[Post quem Numa.] *Hier. Abr. 1303*

[Tullus,] *Hier. Abr. 1344*

[Ancus,] *Hier. Abr. 1376*

[Priscus,] *Hier. Abr. 1399*

[Sub quo Persae per Cyrum erecti sunt,] *Hier. Abr. 1457*

[Tarquinius, qui Superbus dicitur et ab urbe depulsus est, annis ducentis quadraginta et tribus, quibus usque octavum decimum ab urbe miliarium processit inperium, regnaverunt.] *Hier. Abr. 1470. 1504. Eutrop. 1, 8*

[Post quos Brutus primus consul cum Conlatino consorte processit; qui ideo duo creati sunt, ut tempore sui similium, si unus ex his per ius potestatis acceptae insolens esse voluisset, ei alter obsisteret.] *Eutrop. 1, 9*

[Sub quibus per annos quadringentos sexaginta VII] orbis parte maxima subiugata Latinae dominationis regna creverunt et in unum nomen omnis Italia, Gallia, Hispania, Brittania, Africa, Illyricus, Thraciae, Oriens, Asia Pontusque migravit. post quos cum interdum dictatores sive decemviri suevissent creari, primus Gaius Iulius Caesar, victis per decennium Galliis et Brittaniis, successorem dedignatus dominum ipse se fecit. quo in curia kalendis Martiis per Brutum et Cassium auctores suae mortis XX et tribus vulneribus interempto Augusti ab Octaviano, qui exin constitutus est, esse coeperunt, quorum usque nunc potestas qua reguntur cuncta perdurat. ex quibus Domitianus primus chlamydem blatteam, [Diocletianus gemmas vestibus habitus regalis inserere]: vel Constantinus senior, qui Christianae religionis ministros privilegiis communiit, diadema capiti suo propter refluentes de fronte propria capillos (pro qua re saponis eiusdem cognomenti odorata confectio est, qua constringerentur) invenit; qui modus hodie custoditur. cuius regni ab urbis exordio mille et ducentis completis annis Postumiano et Zenone consulibus, Asterio consule tanquam primus annus incipit. *Hier. Abr. 1507* *Eutrop. 9, 26*

Uncis inclusa veniunt ex auctoribus in margine indicatis 2 omni Asiae] omnia si *P* asirios *P* 3 dinasciam *P* egipeii *P* 4 xoroastris *P* solmis *P* europisicionis regis *P* 5 primus] p^{im}us *(sic) P* archis *P* coecrops *P* 7 micinei *P* 8 ceperunt *P* 9 correnti *P* ceperunt *P* 11 macedonis inperavit perant finito finito *(sic) P* asiriorum *P* 13 lidi *P* 14 cepit *P* 15 quem] quam *P* 18 *post* Priscus *excidit* Servius 19 girum *P* 22 conlatini *P* duo *om. P*[a] 23 prius potestates *P* 24 ei] et *P* obsisterit *P* 25 uii] et uii *P*[b] urbis *P* *nomina sunt dioecesium decem eadem, quae supra in provinciarum laterculo reperiuntur, nisi quod abest Aegyptus utpote tum cum scripsit auctor hoc loco a Silvio expilatus comprehensa dioecesi Orientis* 27 illiricus tracie *P* 28 interdum] inter *P*[a] dictores *P* sue uicisse creati *P* 29 successore *P* se *om. P*[a] quo] quod *P* 30 kl.] *scr.* id. auctoris *P* 31 augusto *P* exin] eis *P* ceperunt *P* 32 reguntur cuncta] reiciuntur cugta (cugta *in marg. add.*) *P* 33 clamidem blateam *P; videtur significari quod narrat Dio* 67, 4 *Domitiano permissum esse ut in senatum veniret indutus veste triumphali.* dioclisianus gemma *P* 34 Constantinus: *cf. Victor ep.* 41, 14: caput exornans perpetuo diademate; *reliqua quae narrat Silvius solus tradit* comminuit *P* 36 cognomenti] cognomen *P* constringeretur *P* qui] cuis *P* 38 asterio] *scr.* Asturio

VI.

VOCES VARIE ANIMANCIVM.

Ovis balat (*corr. ex* babat). canis latrat. lupus ululat. sus grunnit. bos mugit. aequis *(sic)* hinnit. asinus rudit. ursus sevit. leo fremit. corvus crocit (*corr. ex* crocat). merulus frendit. turtur gemit. turdus trucilat. anser glangit. grus gruuit. milvus linguit. apis bubbit. hirundo minurrit. rana coaxat. populus strepit. ignis crepitat. cursus aque murmurat. terra stridit. aes tinnit.

Similia multa composuit Reifferscheid inter Suetoniana p. 247; nos haec non attigimus.

VII.

NOMINA PONDERVM VEL MENSVRARVM.

Sedecim digiti transversi pes est, palmus quadrans, bis cubitus, ulna dodrans. duo semis pedes gressus. V pedes passus. duo passus decempeda. acina C pedes iunctis XX in quadrum: pariter aripennis quoque. duo aripennes iugerum. mille quingenti passus leuga. IIII m. passuum scunus sive parasanga. obolus minima pars mensurae. dodrans novem unciae, as duodecim, denarius X numerus pondus, duo semis sestertium. V sextarii gomor. VI modii medimnum. sextula sexta pars librae, uncia duodecima. mna libra Graeciae. sexaginta librae talentum, quod est maximum pondus

Item de rebus liquidis.

Duo cochlearia chemis dicuntur. tres chemes mystrum faciunt. mystrum quarta pars cyathi est. cyathus sexta pars heminae est. heminae medius sextarius est. sextarius sexta pars congii. IIII sextarii choenix. sedecim sextarii modius. III modii amfora. medietas amforae urna. III modii et tertia pars artaba. decem modii cadus. XX amforae culleus.

Adieci latereulos similes repertos, ut supra p. 517 exposui, in codice Vindobonensi 89 saec. IX interpositos Eucherianis.

DE MENSVRIS

sestarius Atticus	eminas II
	acetabula VIII
	ceatus XII
	cignus XLVIII
	chemas CXLIIII
	coclearia CCLXXXIIII
	olei lib̄ Romanam IS
emina	acetabula IIII
	ceatus VI
	cignus XXIIII
	chemas LXXII
	coclearia CXLIIII
	olei pensat — VIIII Romani ponderis
acetabulum	ceatum I
	cignus VI
	chemas XVIIII *(sic)*
	cocleara *(sic)* XXIV
	olei pens — IS Rom pond

Codex 2 trannersi palme quadras drodras 3 decempeda *addidi cf. grom. p. 372, 3 Lachm.* achina iunctis XX] iunctus XXII 4 quadru passus aripennis propedii arripennis iugirum mille quingentis 5 si parapasanga obulus minima (*corr. ex* manima) 6 drodrans nove uncie as decim denarius X numerum pondus duo missi stertium 8 gracie sexaginte 10 coclearea clem̄ denus mistrum mister 11 ciati est ciatus est *post* sextarius *add. in cod.* 12 conix anfora 13 anfore anfore culleus. explicit.

cignus	chemas III
	choclearea VI
	olei pens scrip VIIII Rom pond
chemae	choclearea II
	olei pens scrip III Rom pond
chocleare	olei pens scrip IS Rom pond
chulleus	anphoras XX
	urnas XL
	congius CXL
	sestarius DCCCCLX
anphora	urnas II
	congius VIII
	sestarius XLVIII
congius	sextarius I *(sic)*
choenix	sext. IIII
sestarius	eminas sive cotylus II
emina vel cotyla	oxibafia sive acitabula IIII
oxibafium vel acetabulum	ceatum IS
ceatus	cygnus sive mistros IIII
mistros sive cignus	themnas III
themen	coclearia II

ITEM ITALICAE MENSVRAE

modius	olei lib. XXIIII, sext. XVI
semdius *(sic)*	olei lib. XII, sext. VIII
belibris	olei lib. II, sex. I
medimnus	olei lib. CLXIIII *(sic)*, modius VI
anfora	olei lib. LXXII, urnas II, congius VII
urna	olei lib. XXXVI
congius	olei lib. VIIII
sext.	olei lib. IS
emina	— VIIII
ceatus	olei — IS

DE PONDERIBVS

semeobulus	siliqua IS
obulus	siliquas III
scriptulus	siquas *(sic)* VI, hoc est gramina
olchon	scrip III
sextula	scrip IIII
sicilicus	scrip VI
duella	scrip VIII
uncia	scrip XXIIII
librae	unciae XII

DE MENSVRIS TERRARVM

digiti quattuor	palmus I
palmi quattuor	pes I
pertica	palmi XLVIII
perticae X	arip I

iugerum	arip II
leuga	arip LX, quod faciunt passus ID, quia miliarium pro mille passus dicitur
scynus	IIII passum
stadium	arip V, id est passus CXXV
parasanga	idem quod scynus.

Codex Vaticanus 341 saec. X (supra p. 524 n. 1) quae habet commentariola inscripta *de ponderibus sancti Ieronimi et de mensuris* descripta mihi cura Huelseni non digna sunt quae edantur. illud incipit: *Talentum est pondus LXII quod fatiunt libras LXXX lingua Attica. mina est libra I et semuntia. talentum habet minas LX. mina Latine dicitur, Graece autem mina mna appellatur.* finit: *duae librae habent scripulos CCLXXXVIII, qui fatiunt dragmas XLVI. secundum Eucherium talentum pondera habet LXXVII pondera qui fatiunt lib. LXXX.* alterum incipit: *corus habet mod CXXX. batus habet anforam unam I, mod. III.* finit: *talentum pond. LXII quod fatiunt solid. DCXXV.*

ADDITAMENTVM I.

NOTITIA GALLIARVM.

Laterculi, quo enumerabantur secundum imperii Romani provincias civitates, quae rem publicam haberent, et fortasse oppida quoque potiora intra civitatium territoria comprehensa, ab Augusti inde aetate usque ad tempora rei publicae collabentis passim vestigia offenduntur, quaeque inde et alii traxerunt et Plinius et Ptolemaeus, hoc loco non est quod tractemus. sed quae ex eiusmodi indice supersunt apud Ammianum [1]), eorum pars Gallicana [2]) non solum ipsa re, sed etiam communione vitii in Turonorum nomine commissi (III, 1) cum laterculo eo qui superest ita coniuncta est, ut utile sit hoc loco eam apponere retentis auctoris erroribus. provincias ordinavimus ad laterculum qui extat numeris Ammiani praescriptis, oppida ad Ammianum laudato intra parentheses laterculo.

A. Provinciae Galliarum.
- 6. Lugdunensis prima
  - Lugdunus (I, 1)
  - Cabillona (I, 1)
  - Senones (IV, 1)
  - Biturigae (XII, 1)
  - Augustudunum (I, 2)
- 7. Lugdunensis secunda
  - Rotomagi (II, 1)
  - Turini (III, 1)
  - Mediolanum (II, 4 ?)
  - Tricasini (IV, 5)
- 3. Belgica prima
  - Mediomatrici (V, 2)
  - Treviri (V, 1)
- 4. Belgica secunda
  - Ambiani (VI, 10)
  - Catelauni (VI, 3)
  - Remi (VI, 1)
- 2. Germania prima
  - Mogontiacus (VII, 1)
  - Vangiones (VII, 4)
  - Nemetae (VII, 3)
  - Argentoratus (VII, 2)
- 1. Germania secunda
  - Agrippina (VIII, 1)
  - Tungri (VIII, 2)
- 5. Sequani
  - Bisontii (IX, 1)
  - Rauraci (IX, 4)
- 8. Alpes Graiae et Poeninae
  - Aventicum (IX, 3)

B. Provinciae Aquitaniae
- 9. Aquitanica
  - Burdigala (XIII, 1)
  - Arverni (XII, 2)

1) Videantur quae exposui in commentario de geographicis Ammiani Hermae vol. 16 (1881) p. 610 seq.
2) 15, 11 inde a c. 7: *at nunc numerantur per omnem ambitum Galliarum secunda Germania* cet. in fine quae adhaerent c. 15: *his prope Salluvii sunt et Nicaea et Antipolis insulaeque Stoechades* ut expulerunt provinciam Alpium maritimarum, ita ipsa ex hoc laterculo non videntur sumpta esse. reliquae provinciae, quae tum fuerunt, ita adsunt omnes, ut Aquitanicae et Narbonenses binae semel tantum ponantur, sicut propter eandem causam dioecesis haec modo quinque provinciarum dicitur, modo septem.

Santones (XIII, 4)
Pictavi (XIII, 5)
10. Novem populi
Ausci (XIV, 2)
Vasatae (XIV, 10)
11. Narbonensis
Elusa (XIV, 1)
Narbona (XV, 1)
Tolosa (XV, 2)
12. Viennensis
Vienna (XI, 1)
Arelate (XI, 13)
Valentia (XI, 6)
Massilia (XI, 14)

Notitia Galliarum eius formae, quam codices nostri exhibent, iam videamus cuius aetatis sit et cui usui proprie destinata fuerit. et ad aetatem quidem quod attinet, haec notabimus, unde efficitur laterculum scriptum esse inter a. 390 et 413.

1. Post a. 367 laterculum scriptum esse ostendit Cularo oppidum hic appellatum nomine *Gratianopolis,* quod ei imponi non potuit ante annum eum, quo Gratianus Augustus factus est, impositum est ante a. 381, quoniam concilio Aquileiensi eo anno acto subscripsit *Domninus episcopus Gratianopolitanus.*

2. Adsunt provinciae duae Lugdunensis tertia et Senonia, quas non recenset inter provincias Gallicas Ammianus loco modo citato scribens inter a. 383—390, habet primum Notitia Dignitatum scripta primis annis saeculi quinti.

3. Arelate a Treveris sedes translata est praefecti praetorio Galliarum inter a. 390 et 418. ad illum enim annum perveniunt constitutiones imperatorum emissae Treveris (C. Th. 8, 5, 50); hoc ex constitutione imp. Honorii (Corp. leg. ed. Haenel p. 238: *in metropolitana, id est in Arelatensi urbe incipiant septem provinciae habere concilium)* data ad Agricolam praef. praet. Galliarum concilium earum [1]) translatum est Arelate, sine dubio propterea quod praefectura ipsa provinciarum septendecim tum ibi consistebat. sed cum significet imperator ita confirmari ordinationem praefecti Petronii, probabile est translationem aliquot annis antea factam esse, fortasse a. 413 Treveris a Francis captis et incensis (Frigeridus apud Gregorium Tur. 2, 9). haec status civilis inmutatio ad ecclesiasticum quoque pervenit; scilicet nata inde sunt litigia inter sedes duas Viennensem et Arelatensem de primatu per saecula continuata. eorum primum mentio fit in concilio Turonensi (cf. infra p. 577 not. 1) habito inter a. 400, quo obiit Martinus Turonensis, et a. 417, quo mentionem eius facit in epistula ibi adlegata papa Zosimus sic: *inter episcopos urbium Arelatensis ac Viennensis, qui de primatus apud nos honore certabant, a sancta synodo definitum est, ut qui ex eis approbaverit suam civitatem esse metropolim, is totius provinciae honorem primatus obtineat et ipse iuxta canonum praeceptum ordinationum habeat potestatem.* videmus episcopum Arelatensem, postquam urbs ea sedes praefecti praetorio Galliarum facta est, contendere simul eam factam esse suae provinciae metropolim; contra adserere episcopum Viennensem non pendere ius metropolitanum a sede praefecti neque translatione illa primatum antiquum sibi ereptum esse [2]); synodum ut neutram partem offenderet decrevisse pendere rem a forma provinciarum civili. sed aliquot annis post habitam eam synodum decreto papae

1) Septem provinciae in constitutione Honorii ita accipiendae sunt, ut accipiuntur in Notitia dignitatum eodem tempore edita, scilicet ut vere sint septendecim duarum dioecesium Gallicarum. concilium denique cum transferatur Treveris Arelate, utramque dioecesim comprehenderit necesse est. 2) Simillima mutatio evenit in Illyrico teste Iustiniano nov. 11: *cum in antiquis temporibus Sirmii praefectura fuerat constituta ibique omne fuerat Illyrici fastigium tam in civilibus quam in episcopalibus causis, postea autem Attilenis temporibus . . . Apraaemius praefectus praetorio de Sirmitana civitate in Thessalonicam profugus venerat, tunc ipsam praefecturam et sacerdotalis honor secutus est et Thessalonicensis episcopus non sua auctoritate, sed sub umbra praefecturae meruit aliquam praerogativam.* vides hic quoque non tam iure quam gratia novae sedis praefectoriae episcopum valuisse.

Zosimi a. 417 emisso Arelatensi episcopo non solum suae provinciae iura metropolitana concessa sunt, sed etiam vicinarum duarum Narbonensium (concil. Gall. ed. a. 1789 p. 338). papa Leo deinde ad eum fere modum, quem commendarat synodus Turonensis sic: *certe ad pacis vinculum conservandum hoc consilio utiliore decretum est, ut, si placet memoratarum urbium episcopis, unaquaeque de his viciniores sibi intra provinciam civitates atque eas ecclesias visitet, quas oppidis suis vicinas magis esse constiterit*, a. 450 (concil. Gall. p. 350) *ad conservandam intra Viennensem provinciam pacem* duos ei metropolitanos praefecit, ita ut Viennensis praeter Tarantasiae episcopum extra provinciam constitutum praesideret ecclesiis quattuor suae et Genavensi et Gratianopolitanae et Valentinae, reliquis metropolitanus Arelatensis. — Quod si cum his laterculum componimus, ibi secundum optimos plurimosque libros *civitas Arelatensium* paenultimo loco est in provincia Viennensi constituta cum reliquis sub metropoli Vienna. pauci tantummodo libri neque magnae auctoritatis (vide infra p. 582) aut in universum metropolitana Arelatensis ecclesiae iura memorant aut provinciae eius civitates inter duas metropoles distribuunt, in his duo in his ipsis partibus exarati, 3 scilicet a secunda manu et 4, decretum illud Leonis secuti.

4. Novempopulanae metropolin antea Elusam fuisse, deinde Auscios confirmant Notitiae libri scripti: antiquiores enim Elusam nominant, recentiores Auscios. de tempore ubi quaeritur, quo ea mutatio acciderit, in Notitiae codicibus a sexto inde saeculo Auscii primum locum obtinent, nimirum eo loco collocati iam in codice 5 saec. sexti a manu prima (ubi mire satis secunda manus Elusam substituit) et in codice 3 saeculi septimi. e contrario in conciliis saeculi sexti (Agathensi a. 506, Aurelianensi I a. 511, Aurelianensi IV a. 541, Aurelianensi V a. 549, Parisino a. 573) Elusae episcopus locum tenet inter metropolitanos, Ausciensis autem eo honore caret adhuc in Matisconensi II a. 583. quapropter statuendum erit saeculo sexto exeunte eam mutationem evenisse [1]).

Index provinciarum et oppidorum ab Ammiano adhibitus quamquam sine dubio statum imperii civilem repraesentavit, Gallicanum qui superest ad statum ecclesiasticum pertinere multa ostendunt. primum librorum qui eum servaverunt antiquissimi quique conciliorum Gallicanorum corpus quoddam proponunt, quorum subscriptiones, ubi plene servatae sunt, ordinatae secundum provincias et civitates vere eiusmodi indicem requirunt. eodem ducit praefatio servata in codice omnium antiquissimo Coloniensi licet perturbata. metropolis quoque vocabulum unum eorum est, quae cum Christiana religione ex Oriente in Occidentem propagata sunt, et reperitur potissimum apud scriptores ecclesiasticos. denique quod infra videbimus metropolis appellationem uni provinciae Alpium Graiarum et Poeninarum denegari, explicari non potest ex statu eius civili, cum et ipsa praesidis sedem sedesve haberet, recte explicatur ubi attendimus ad discrimen episcoporum metropolitanorum et suffraganeorum. sed tamen laterculus iis qui in statum civilem inquirunt non minoris usus est quam rerum sacrarum enarratoribus, quoniam saeculo quarto postquam Christiana religio publica facta est imperii Romani, status ecclesiasticus ita formatus est ad civilem, ut provinciae responderet dioecesis metropolitana, territorio sive civitati dioecesis episcopalis [2]), vicis territorio

1 Gregorius Turonensis cum scribat sua aetate Aquarum Tarbellicarum episcopum fuisse sub metropolitano Burdigalensi (7, 31. 8, 2), probabile est eo tempore Aquitanicae secundae metropolitano etiam in Novempopulanam ius fuisse, ut fuit aliquamdiu Arelatensi in Narbonenses duas. Notitiae codices boni omnes Novempopulanae propriam metropolim adscribunt, id quod non faciunt in Alpibus Graiis. 2 Innocentius I quod c. a. 415 constituit provincias divisas iussu imperatoris nihilominus manere sub eodem metropolitano Mansi coll. concil. 1 p. 1055 ad Alexandrum episcopum Antiochiae: *quod sciscitaris, utrum divisis imperiali iudicio provinciis, ut duae metropoles fiant, sic duo metropolitani episcopi debeant nominari, non e re visum est ad mobilitatem necessitatum mundanarum dei ecclesiam commutari honoresque aut divi-*

comprehensis et sua re publica destitutis paucis exceptis episcopi proprii nulli praeessent. ob id ipsum in laterculo diligenter distinguuntur tres episcoporum tamquam gradus, episcopi metropolitani, episcopi civitatium, episcopi castrorum [1]) vel ut consueto nomine utamur chorepiscopi [2]). itaque laterculus episcopiorum Gallicanorum anno c. 400 conscriptus ut ordinationem ecclesiasticam luculenter repraesentat, ita non minus illustrat formam civilem, quae ea aetate fuit. id ut demonstremus, primum componemus statum eum provinciarum et civitatium cum similibus laterculis aetatis anterioris, ut differentiae eorum quatenus fieri potest aut explicentur aut certe demonstrentur, deinde pauca addemus de castrorum episcopiis non multis in hunc laterculum admissis.

Dioeceses duae a Diocletiano ordinatae Galliarum, scilicet decem provinciarum praefecto praetorio Galliarum parentium, et quinque vel septem provinciarum subditarum vicario eius, anteriore tempore formabant provincias sex Lugdunensem, Belgicam cum Germania superiore et Germania inferiore, Aquitanicam, Narbonensem adiectis civitatibus quibusdam Inalpinis. Harum provinciarum civitates cum enumeratas habeamus apud Plinium in naturae historia et in geographia Ptolemaei, iam tres laterculi iuxta ponentur.

Lugdunensis antiqua complectitur provincias recentiores quattuor eodem vocabulo nuncupatas et praeterea quae olim cum Belgica contributa fuerat civitatem Lingonum.

Notitia	*Plinius* 4. 107	*Ptolemaeus* 2. 8
I. ***Lugdunensis prima***		
1 Lugdunensium	26 { col. Lugdunum / Secusiavi }	{ 22 Segusiavi / 26 Lugdunum }
2 Aeduorum	8 Aedui	25 Aedui
3 Lingonum	Lingones *in Belgica*	Longones *in Belgica (Germ. sup.)*
II. ***Lugdunensis secunda***		
1 Rotomagensium	2 Vel(l)ocasses	10 Veliocasii (Ratomagus)
2 Baiocassium	19 Bodiocasses	4 Biducasii
3 Abrincatum	5 Abrincati	14 Abrincatui
4 Ebroicorum	12 Aulerci Eburovices	15 Aulircii Eburovici
5 Saiorum	25 Atesui?	9 Aruii?
6 Lexoviorum	1 Lexovii	2 Lexubii
7 Constantia	20 Venelli	3 Venelli
III. ***Lugdunensis tertia***		
1 Turonorum	24 Turones	21 Turupii
2 Cenomanorum	13 Aulerci Cenomani	12 Aulircii Cenomani
3 Redonum	23 Redones	16 Redones
4 Andecavorum	17 Andicavi	11 Andicavae
5 Namnetum	7 Namnetes	13 Namnetae

siones perpeti, quas pro suis causis faciendas duxerit imperator), id ut anteriore tempore non obtinuisse Notitia Galliarum declarat, ita omnino ad Galliam non pervenit provinciarum numero ibi post saeculum quartum non mutato propter ipsam eam opinor metropolium ecclesiasticarum stabilitatem.

1) Similiter Mauricius in epistula a. 591 ad Gregorium papam (epp. 1 16b Ewald) ait scripsisse ad se *episcopos civitatum et castrorum, quos Langobardi tenere dinoscuntur*, scilicet Venetiarum et Raetiae secundae. 2) Ut tres hi ordines diligenter separantur, ita inter eiusdem dignitatis episcopos certus ordo nullus videtur observatus esse; hic illic secundum locorum situs dispositi videntur, ut in Viennensi primus est Genavensis, ultimus Massiliensis.

6 Coriosolitum	21 Coriosuelites	7 Samnitae
7 Venetum	4 Veneti	6 Veneti
8 Osismorum	6 Ossismi	5 Osismii
9 Diablintum	22 Diablintes	8 Aulircii Diablitae

IV. ***Lugdunensis Senonia***

1 Senonum	1 Senones	17 Senones
2 Carnotum	9 Carnuti	18 Carnutae
3 Autisiodorum	—	—
5 Tricassium	16 Tricasses	20 Tricasii
6 Aurelianorum	—	—
7 Parisiorum	15 Parisi	19 Parisii
8 Melduorum	14 Meldi	23 Meldae
—	3 Galeti	1 Caletae
—	10 Boi	—
—	18 Viducasses	24 Vadicasii

Saii vel Sagii (concil. Gall. 1 p. 1003. 1017. 1182. 1198), hodie Séez, num respondeant vocabulis supra adscriptis corruptis, dubium est; de reliquis res certa.

Boios iam a Caesare Haeduis attributos (b. G. 7, 9) etiam Ptolemaeus omittit. duas reliquas civitates probabile est inter tempora Marci et Honorii interiisse Caletis contributis fortasse cum Veliocassis sive Rotomagensibus, Viducassibus cum Baiocassibus.

E contrario inter illa tempora res publicae duae accesserunt divisa civitate Senonum in Senones (Sens) et Autissiodorenses (Auxerre), Carnutum autem in Carnutes sive Autricum (Chartres) et Aurelianos (antea Cenabum, Orléans); errarunt igitur graviter interpolatores ii qui Autricum laterculo inseruerunt.

Belgica cum Germaniis duabus respondet fere provinciis recentioribus Belgicarum duarum et Germaniarum duarum et Sequanicae.

Notitia	*Plinius* 4, 106	*Ptolemaeus*
V. ***Belgica prima***		
1 Treverorum	20 Treveri	12 Treveri
2 Mediomatricum	22 Mediomatrici	13 Mediomatrices
3 Leucorum	19 Leuci	14 Leuci
4 Verodunensium	—	—
VI. ***Belgica secunda***		
1 Remorum	21 Remi	11 Remi
2 Suessionum	13 Suessiones	10 Vessones
3 Catalaunorum	—	—
4 Veromandorum	11 Veromandui	9 Viromandues
5 Atrabatum	9 Atrebates	1 Atribatii
6 Cameracensium	10 Nervi	7 Nervii
7 Turnacensium	—	—
8 Silvanectum	14 Ulmanectes	8 Subanecti
9 Bellovacorum	6 Bellovaci	2 Bellovaci
10 Ambianensium	5 Ambiani	3 Ambiani
11 Morinorum	3 Morini	4 Morini
12 Bononiensium	—	—

VII. *Germania prima*

1 Mogontiacensium	–	(Mocontiacum)
2 Argentoratensium	29 Triboci	18 Triboci
3 Nemetum	28 Nemetes	16 Nemetes
4 Vangionum	30 Vangiones	17 Vangiones

VIII. *Germania secunda*

1 Agrippinensium	34 Ubii col. Agrippinensis	(Agrippinensis)
2 Tungrorum	15 Tungri	5 Tungri

IX. *Maxima Sequanorum*

1 Vesontiensium	23 Sequani	22 Sequani
2 Equestrium	26 col. Equestris	(Equestris)
3 Helvetiorum	25 Helveti	21 Helvetii
4 Basiliensium	24 Raurici 27 col. Raurica	19 Raurici
	1 Texuandri	
	2 Menapi	6 Menapii
	4 Britanni	
	7 Bassi (?)	
	8 Catoslugi	
	12 Suaeuconi	
	16 Sunuci	
	17. 35 Frisiavones	
	18 Baetasi	
	30 Guberni	
	31 Batavi	15 Batavi
	32 Cannenefates	
	33 Frisii	
	34 Chauci	
	36 Sturii	
	37 Marsacii	

Hae regiones etsi magis differunt, plerarumque diversitatum causa apparet. Lingones a Diocletiano ex Belgica translatos esse ad Lugdunenses provincias supra iam vidimus. Menapii et Batavi et qui supra eos incolunt populi ex parte etiam meliore aetate extra provincias fuerunt quique eorum admissi sunt in formulam Belgicae, sublati ex ea relatis imperii finibus saeculo quarto. territoria legionibus concessa cum in indice rerum publicarum locum non habeant, apud Plinium non nominantur, a Ptolemaeo nominantur inter locos. contra aetate posteriore ex castris legionariis Mogontiacensibus civitatem effectam esse norunt periti similiterque castra Argentoratensia in civitatem transierunt contributa simul cum ea, ut videtur, civitate antiqua Tribocorum. ut dudum antea civitas Ubiorum facta est colonia Agrippinensis. denique pro civitate Rauricorum et colonia Augusta Raurica in Notitia substituta est civitas Basiliensium.

Plus habet Notitia civitates quattuor. Morinorum portus (Ptolemaeus 2, 9, 1) Gesoriacum olim, iam Bononia suam rem publicam accepit. Mediomatricis opinor et Remis divisis accesserunt illis Verodunenses, his Catalaunenses. similiter Nervii distributi esse videntur in Camaracenses et Turnacenses.

Alpium Graiarum et Poeninarum quae dicitur provincia hac quoque aetate duplex mansit sub praeside uno. Alpes Graiae cum una civitate Ceutronum comprehenderentur

(Ptolem. 3, 1, 33) eiusque duo oppida Axima et Tarantasia vicorum vel, ut loquitur Notitia, castrorum locum tenerent (cf. Hirschfeld C. I. L. XII p. 16), episcopus is inter metropolitanos esse non potuit, cum subditos coepiscopos nullos haberet, et explicatur ita quod supra (p. 554) vidimus Tarantasiae episcopum numerari inter suffraganeos metropolitani Viennensis. Alpium Poeninarum provincia cum imperante Augusto quattuor civitates numeraret Uberos in summa valle Rhodani, Sedunos (Sitten), Varagros sive Octodurenses (Martigny), Nantuates (S. Maurice) teste praesertim titulo C. I. L. XII, 147 (cf. quae ibi dixi p. 20), cum a Claudio incolae iure Latii donarentur, una inde civitas facta est Vallensium (l. c. p. 21), id quod cum alia indicia declarant tum praesertim Notitia in Alpibus Poeninis unum episcopum fuisse Vallensium significans, confirmantque conciliorum quinti et sexti saeculi subscriptiones passim nominantes antea Octodurenses, ab a. inde 587 sede mutata Sedunenses episcopos, itaque haec quoque provincia metropolitanum non magis habuit quam coniuncta cum ea Alpium Graiarum. recte igitur in hac sola provincia Notitiae libri optimi quique metropolis vocabulum non enuntiant.

Aquitanica antiqua distributa est in provincias tres Aquitanicas duas et Novempopulanam sic:

Notitia	*Plinius* 4, 108. 109	*Ptolemaeus* 2, 7
XII. ***Aquitanica prima***		
1 Biturigum	Bituriges Cubi	8 Bituriges Cubi
2 Arvernorum	Arverni	14 Arverni
3 Rutenorum	Ruteni	16 Rutani
4 Albigensium	—	—
5 Cadurcorum	Cadurci	6 Cadurci
6 Lemovicum	Lemovices	5 Limovici
7 Gabalum	Gabales	11 Gabali
8 Vellavorum	Vellates?	15 Velauni
XIII. ***Aquitanica secunda***		
1 Burdigalenses	Bituriges Vibisci	3 Bituriges Vibisci (Burdigala)
2 Aginnenses	Nitiobroges	9 Nitiobriges (Aginnum)
3 Ecolisnenses	—	—
4 Santones	Santones	2 Santones
5 Pictavi	Pictones	1 Pictones
6 Petrocorii	Petrocori	7 Petrocorii
XIV. ***Novempopulana***		
1 Elusatium	Elusates	—
2 Ausciorum	Ausci	13 Auscii
3 Aquensium	Tarbelli quattuorsignani	1 Tarbelli (Aquae)
4 Lactoratium	—	—
5 Convenarum	Convenae	17 Convenae
6 Consorannorum	Consoranni	—
7 Boatium	Sediboviates? Basaboiates?	—
8 Benarnensium	Venami?	—
9 Aturensium	—	—

10 Vasatica	Vassei	10 Vasatii
11 Turba (Bogorra)	Begerri	—
12 Elloronensium	—	
		12 Datii (?)

Aquitanica provincia quatenus natione Gallica fuit, item mansit non magnopere mutata: exhibet civitates antiquas duas ita divisas, ut ex Rutenis efficerentur Ruteni et Albigenses (Albi), ex Santonibus Santones et Ecolisnenses (Angoulème). at pars antiquae provinciae Hiberica, in Notitia separata a Gallica sub vocabulo Novempopulanae, antiquiore aetate secundum consuetudinem Hispanam divisa fuit in populos numero multos exiguos omnes teste Strabone 4, 2, 1 p. 189: *ἔστι δὲ ἔθνη τῶν Ἀκυιτανῶν πλείω μὲν τῶν εἴκοσι, μικρὰ δὲ καὶ ἄδοξα*, apud Plinium ita recensitos, ut civitates Gallicae et Aquitanicae non distinguantur, apud Ptolemaeum maiore ex parte omissos. has civitates quarto saeculo contributis pluribus numero imminutas esse declarat Notitia: quomodo id effectum sit, ab hac expositione alienum est.

Narbonensis provincia, hac aetate distributa in provincias tres Viennensem et Narbonenses duas, quamquam et ipsa aliquando ad Gallicam consuetudinem in civitates divisa fuit, a primordiis inde aetatis imperatoriae maiore ex parte formata est ad normam Italicam. meliore aetate quomodo res publicae ibi ordinatae fuerint cum ex laterculis geographorum parum appareat (nam neque apud Plinium neque apud Ptolemaeum res publicae sui iuris satis distinguuntur a populis cum iis contributis vicisque qui rerum publicarum territoriis comprehendebantur), adscripsi ad recensum rerum publicarum quarti saeculi exeuntis, quem Notitia exhibet, et originis brevem indicationem et Corporis inscr. Lat. huius provinciae paginas, ubi Hirschfeldius noster de singulis diligenter et sagaciter exposuit.

Notitia		
XI. ***Viennensis***		C. I. L. vol. XII
1 Viennensium	colonia Iulia	p. 217
2 Genavensium	antea vicus Viennensium	p. 328
3 Gratianopolitana	ante Gratianum vicus Viennensium	p. 273
4 Albensium	civitas Helvorum	p. 336
5 Deensium	vicus Vocontiorum	p. 160. 190
6 Valentinorum	colonia	p. 207
7 Tricastinorum	civitas Tricastinorum	p. 205
8 Vasensium	vicus Vocontiorum	p. 160. 164
9 Arausicorum	colonia Iulia	p. 152
10 Cabellicorum	colonia	p. 136
12 Avennicorum	civitas Cavarum	p. 130
13 Arelatensium	colonia Iulia	p. 83
14 Massiliensium	civitas foederata	p. 55
XV. ***Narbonensis prima***		
1 Narbonensium	colonia liberae rei p.	p. 521
2 Tolosatium	civitas Tectosagum	p. 626
3 Baeterrensium	colonia Iulia	p. 511
4 Nemausensium	colonia Augusta	p. 381
5 Lutevensium	*Plin. 3, 37:* Lutevani qui et Foroneronienses	n. 4247
XVI. ***Narbonensis secunda***		
1 Aquensium	colonia Iulia	p. 65

2 Aptensium	colonia Iulia	p. 137
3 Reiensium	colonia Iulia	p. 49
4 Foroiuliensium	colonia	p. 38
5 Vappincensium	vicus Vocontiorum	p. 184
6 Segestericorum	vicus Vocontiorum	p. 184
7 Antipolitana	antea vicus Massiliensium	p. 28

Ruscino colonia quod a Notitia abest, inde confirmatur egregie quod aliis argumentis ostendit Hirschfeldius p. 522. 622 eam imperatoria aetate contributam fuisse cum Narbone. reliqua quoque Galliae Narbonensis oppida in Notitiam non relata ea aetate rei publicae iure caruisse nihil impedit quominus statuamus, nisi quod exceptionem faciunt duo Carpentorate (l. c. p. 148) colonia Iulia et sedes episcopi certe iam a. 517 et Carcaso (l. c. p. 624), quae et ipsa colonia Iulia videtur fuisse et episcopum habuit certe saeculo sexto exeunte. videntur igitur eae excidisse Carpentorate ex Viennensi, Carcaso ex Narbonensi prima.

Alpium maritimarum provinciam Diocletianus ita formavit, ut ad antiquam provinciam eius nominis adiungeret Diniam ab imp. Galba ad Narbonensem relatam (C. I. L. XII p. 49) et Eburodunum antea oppidum provinciae Alpium Cottiarum (C. I. L. V p. 810. XII p. 11). his adsumptis status civitatium qualem exhibet Ptolemaeus Notitiae in universum respondet.

Notitia	*Ptolemaeus*
Alpes maritimae	
XVII, 1 Ebrodunensium	3, 1, 35 Caturigae (Eburodunum)
2 Diniensium	2, 10, 8 Sentii (Dinia)
3 Rigomagensium	—
4 Saliniensium	3, 1, 38 Suetrii (Salinae)
5 Sanitiensium	3, 1, 39 Vediantii (Sanitio)
6 Glanatina	—
7 Cemenelensium	3, 1, 39 Vediantii (Cemenelum)
8 Vintiensium	3, 1, 37 Nerusii (Vintium)

Civitates tres quae accesserunt sine dubio ortae sunt divisis antiquioribus, quamquam huius regionis antiqua condicio parum explorata est. Brigantiones in Notitia cur non reperiantur, explicuit Hirschfeld (l. c. p. 15); Rigomagenses ubi fuerint, adhuc ignoramus [1]).

Superest, ut videamus numeri civitatium, quos laterculus et per singulas provincias enuntiat et in fine coniunctis omnibus, quomodo cum ipso conveniant. numeri provinciarum non connumeratis castris in optimis libris sine ulla diversitate memorabili traditi et indicibus singulis recte respondentes [2]) hi sunt.

I	3	VII	4	XIII	6
II	7	VIII	2	XIV	12
III	9	IX	4	XV	5
IV	7	X	2	XVI	7
V	4	XI	13	XVII	8
VI	12	XII	8		

1) Ad Briançonnet vix videntur recte referri (Hirschfeld l. c. p. 804). nec maiore cum probabilitate statuit Duchesne (*mém. de la soc. des antiquaires de France* vol. 43 a. 1882 p. 37) in subscriptione concilii Vasionensis a. 442 (Maassen *Quellen* p. 953): *ex provincia Alpium maritimarum civit. Eturamine Severianus episcopus* significari Rigomagum civitatem, hodie Thorane. 2) Dubitari potest de una sola civitate, scilicet Reiorum (XVI, 3) in libro Coloniensi neque posita neque in civitatum eius provinciae numero connumerata; sed eam antiquam esse et tum sub episcopo fuisse aliunde constat.

Fiunt civitates CXIII eumque numerum fuisse in archetypo codicis Veronensis dubium non est, quamquam eius librarius errore posuit CLXIII. at reliqui libri qui auctoritatem habent ad unum omnes numerum ponunt CXV isque verus sit necesse est, cum ille facili correctione effici potuerit, hic eo vel maxime firmetur, quod ipsi laterculus refragatur. quam ob rem verisimile est antiquissimo tempore excidisse civitates duas et inde labem quoque traxisse provinciarum earum civitatium numeros, emendatos scilicet perperam ad hiatus tegendos. eas civitates esse videri Carpentorate provinciae Viennensis (XI, 10) et Carcasonem Narbonensis primae (XV, 9) supra p. 560 coniecimus. utramque libri deteriores admiserunt et in priore fieri potest, ut subsit testimonium antiquum; sed de Carcasone certum est atque etiam de Carpentorate probabile librarios eas adiecisse re magis edoctos quam membranis.

Restant episcopi castrorum sive chorepiscopi numero sex[1]), scilicet in Lugdunensi prima Cabillonensis (I, 4), in Sequanis Vindonissensis (IX, 5), Ebrodunensis (IX, 6), Argentariensis (IX, 7), portus Bucini (IX, 9), in Narbonensi prima Ucetiensis (XV, 10). inter tot oppida Gallica et in iis non pauca his nobiliora haec in laterculum recepta esse videntur propter episcopia intra territoria constituta. fuisse chorepiscopos etiam in Occidente dubium non est, non tam propterea quod concilium Reiense a. 439 cuidam perperam in episcopi locum ordinato misericordiae causa laudato canone Nicaeno eum locum concessit (concil. Gall. a. 1789 p. 443), quam quod ab a. 441 et 442 'loci Telonensis' (Toulon) episcopi conciliis Gallicanis ita interfuerunt, ut vel ex subscribendi formula appareat oppidum id civitatis locum tum non tenuisse[2]). ceterum ea aetate alios chorepiscopos nullos in Gallia fuisse non contenderim, sed magis crediderim eum qui laterculum ordinavit horum eius generis episcopiorum solorum notitiam habuisse. ex supra recensitis castris inter subscriptiones episcoporum quas habemus quod non redeunt Ebrodunense Argentariense Bucinense inde cave colligas eiusmodi episcopos nullos fuisse, cum id ipsum ad episcopos civitatium complurium non dubios pervenit, ut sunt Bononiensis, Atrabatensis, Basiliensis; e contrario adsunt inter subscribentes episcopos Cabillonenses[3]), Vindonissenses[4]), Ucetienses[5]), quorum hic in concilio a. 442 similiter atque Telonensis non civitatis episcopum se nominat, sed *oppidi,* id est castri.

CODICVM CONSPECTVS.

Codicum quoniam propter contaminationem latissime grassatam ut cognationes multae, ita familiae verae nullae constitui possunt, ita recensum institui, ut separarentur secundum ordinem provinciarum, primum locum obtinerent legitimo ordine dispositi, deinde qui incipiunt ab Alpibus Graiis profecti ex Spirensi, item qui incipiunt a Lugdunensibus quinque, denique incipientes a Viennensi. recte ordinatorum cum numerus magnus sit, eos distribui secundum laterculum provinciarum: incipiunt qui Gallicanum solum habent, qui sunt fere antiquissimi; sequuntur qui cum Gallicano alterum coniungunt plenum: hos excipiunt qui in provinciarum laterculo dioecesim Galliarum omittunt aut

1) Rauracensem (IX, 8) recte opinor omittit codex antiquissimus; exigua civitas praeter suum vix habuit alterum chorepiscopum. castra VIII cum numerat codex Veronensis, fortasse adsumpsit castrum Bogorram (XIV, 11): reliqui codices numerum nullum habent. 2) Conciliorum Arausicani a. 441 et Vasensis a. 442 subscriptiones plenae (Maassen *Quellen* 1, 951) sic habent: *ex provincia Viennensi loco Telonensi Augustalis episcopus,* cum civitatium episcopis omnibus id vocabulum ibidem adscribatur. 3) Apud Sidonium ep. 4, 25 cum Cabillonum municipium dicatur, fieri potest, ut civitatis locum inter a. 400 et c. 470 acceperit. 4) Episcopi, qui reperiuntur ab a. inde 517 (concil. Gall. 1 p. 899), Vindonissam civitatem appellant, neque omittendum, quod sic iam appellatur in Notitiae codice eiusdem aetatis Coloniensi. 5) Maassen l. c. adn. 2. concilio a. 541 subscribit episcopus *civitatis* Ucetiensis (concil. Gall. 1 p. 1017).

omissam male instaurarunt Alpibus Graiis bis positis aut duplicationi animadversae variis modis medelam afferre voluerunt.

recte ordinati non habentes laterculum provinciarum.

1 1. Coloniensis n. 212 (Darmstad. n. 2326) saec. VII scriptus litteris quadratis, qui quae praeterea contineat particulatim enarrat Maassen *Geschichte der Quellen des kanon. Rechts* p. 574 seq. (cf. Duchesne lib. pontif. vol. 1 p. XV. 24), interpositam canonum conciliis f. 108 Notitiam proponit scriptam manu antiquiore sub papa Agapito († 536). ediderunt eam ex hoc libro Jaffé et Wattenbach eccl. metrop. Colon. codd. mss. a. 1874 p. 161 seq. in editione Seeckiana codex est *B*. praefatio quae videtur esse hoc uno libro servata est.

2 2. Caroloruhensis iam n. CIII olim Augiensis saec. IX f. 185, mea causa collatus a Zangemeistero, descriptus est ex eo qui praecedit, sed eodem saeculo emendatus ad exemplar diversum adiecto indidem sumpto provinciarum laterculo. de hoc tamquam exemplari altero infra c. 79 agetur. ex eo libro Mone *Zeitschrift für Geschichte des Oberrheins* 10 (1859) p. 404 seq. praefationem et excerpta quaedam edidit.

Vaticanus n. 1338 saec. XI descriptus ex libro eo qui praecedit ad secundam manum eius magis se applicat quam ad priorem ideoque infra n. 85 tractabitur; habet tamen tamquam signum originis certum praefationem eandem atque libri duo modo recensiti. praeterea haec ei praescripta sunt (ediderunt ea Ballerinii opp. Leonis vol. 3 p. CCXIV): *iste codex est scriptus de illo autentico quem dominus Adrianus apostolicus dedit gloriosissimo Carolo regi Francorum et Langobardorum ex patricio Romanorum quando fuit Rome.* eadem inscripta repperit, ut admonuit Zangemeister, Eccardus (de rebus Franciae orient. vol. 1 a. 1729 p. 768) in exemplaribus duobus collectionis canonum Hadrianae, altero adservato Coloniae in bibliotheca cathedrali exarato, ut ait, litteris Anglosaxonicis, altero in monasterio Werthinensi. at cum adnotatio ea absit a libro eo unde qui Vaticanum scripsit laterculos certe adsumpsit, non tam ex archetypo translata videtur quam adiecta testimonii loco codicem ita inscriptum redire ad exemplar ab Hadriano Francorum regi oblatum.

3 3. Berolinensis Phillippsianorum n. 1745 saec. VII, is quem Lugdunensem dicit Sirmondus (cf. Maassen in actis minoribus acad. Vind. vol. 56 a. 1867 p. 173 seq.), deinde Claromontanus n. 569, postea Meermannianus n. 578. laterculum sistit f. 88 seq. inter concilia Gallicana, quae deperdita parte codicis priore sola supersunt (cf. Maassen *Quellen* I p. 775).

4 4. Parisinus n. 1452 saec. X, olim adservatus Anicii apud Vellavos *(Le Puy en Velay)*, praecedenti simillimus (ita constitutiones Sirmondianae XVIII quae dicuntur reperiuntur in his duobus libris solis; cf. Maassen *Quellen* I p. 775) et ex eo ita descriptus, ut quaedam accesserint; quam ob rem hoc loco eum recensui. scilicet laterculus Gallicanus non solum conspirat in plerisque cum praecedentis manu secunda, quamquam eam qui hunc scripsit nequaquam vidit (nam ex provincia Viennensi cum uterque liber duas faciant Viennennensem et Arelatensem, haec in antiquiore corrigendo effecta Viennensem sequitur, in recentiore legitur ad finem adiecta), sed etiam Lugdunensem Senoniam facit quartam et Alpes Graias partem Viennensis, denique addit Matisconium 1. 5, Mauriennam et Augustam X. 4. 5 contra archetypum. similiter adiectus est qui ab archetypo abest laterculus provinciarum inscriptus sic: *cathalogus provinciarum ecclesiasticarum orientalium et occidentalium, septentrionalium et australium, sicut eas verissime annotavit antiquitas* forma singulari; scilicet Italia finit in Corsica omissis Alpibus Graiis, sequitur: *in Gallia XVI* (corr. ex *XVII*): *Viennensis. Narbonensis prima. Narbonensis secunda. Aquitanica prima. Aquitanica secunda. Novempopulana. Alpes maritimae. Belgica prima. Belgica secunda. Germania prima. Germania secunda. Lugdunensis prima. Lugdunensis secunda. Lugdu-*

nensis tertia. Lugdunensis quarta. Maxima Sequanorum, quae est ordinatio non laterculi provinciarum, sed Gallicani formae eius quam habent codices 90—97, nisi quod hic quoque librarius provinciam Alpium Graiarum sustulit utpote carentem metropolitano. — In hoc libro quae in marginibus superioribus supplevit manus altera non multum recentior, non discrevi ab antiquioribus, cum videantur ex eodem archetypo ducta esse, restituta fortasse quod antea scripta casu damnum passa erant.

5. Parisinus n. 12097 saec. VI (laterculus paparum editus apud Duchesnium lib. 5
pontif. I p. 16 a manu prima finit in Hormisda † a. 523, a manu secunda in Vigilio † a. 555) origine Corbeiensis (sub quo vocabulo librum adlegat Sirmondus), deinde Sangermanensis n. 936. Sirmondus indicem descripsit (quod apographum extat cod. Paris. 11479 f. 48—50) ediditque in conciliorum Gallicorum tom. 1 (Paris. 1629) post praefationem (inde repetiverunt du Chesne hist. Franc. script. t. 1 a. 1636 p. 4 et Schelstrate antiquitas ecclesiae vol. 2 a. 1697 p. 638). heliographice edidit Delisle *choix de documents géographiques conservés à la Bibliothèque nationale* (Paris 1883). de sylloge canonum, cui laterculus provinciarum Gallicanarum post supra citatum pontificum praemissus est, disputavit Maassen *Quellen* I p. 556.

6. Veronensis n. LII (50) saec. VIII, paparum indicem habens finientem post 6
Gregorium III in Paulo (757—767) annis eius non expletis, media inter dialogos Gregorii magni et Damasi papae epistulas exhibet itinerarium Hierosolymitanum (vide supra p. 516) et notitiam Galliarum, quam et ipse contuli et collatam habui a Detlefseno.

7. Coloniensis n. 186 (Darmstadiensis n. 2161) saec. IX, Seeckianorum *b* 1, post alia, 7
quae recensent Jaffé et Wattenbach eccl. Colon. codd. p. 77, extremo loco f. 120 laterculum Gallicanum exhibet omissis provinciis Germania secunda et Narbonensi prima. ediderunt iidem l. c. p. 133.

8. Sangallensis n. 397 saec. IX praeter alia (v. indicem *Verzeichniss der Hand-* 8
schriften der Stiftsbibliothek von St. Gallen a. 1875 p. 135) p. 48 laterculum Gallicanum exhibet non addito altero et in aliis quoque vetustatis remotioris vestigia ostendentem, ut in Elusa XIV, 1, sed totum contaminatum et interpolatum maxime in Germaniis duabus et in Viennensi. post titulum, quem vide suo loco, sequitur: *in Italia Roma Ravenna Gradus Aquileia Mediolanium.* edidit laterculum ex hoc codice Goldastus Alamannicarum rerum scriptores vol. 3 (1606) p. 122.

Vaticanus reginae aliquando n. 238 saec. X, mihi non visus et mea causa frustra quaesitus. ad quem laterculum Galliarum edidit Schelstrate antiquitas ecclesiae vol. 2 (1697) p. 641, praecedenti simillimus fuit et sine dubio ex eo descriptus.

recte ordinati habentes laterculum provinciarum plenum.

9. Albigensis n. 29 saec. VIII habet inter alia laterculos duos provinciarum et Galli- 9
canum et tractatum de verbis Gallicis: subscriptum *finit.* miscellanea opera quae praeterea eo continentur enumerat catalogus codd. *des bibliothèques des départements* vol. 1 a. 1849 p. 486. laterculorum duorum apographum debeo Henrico Omont bibliothecario Parisino. vide supra p. 524.

Vaticanus n. 630 saec. XI (libro inscriptum est: *hic liber spectat ad usum Iohanis episcopi Atrebatensis;* f. 3 legitur epistula data Wendoni Rotomagensi archiepiscopo a Liutado Vincensiensi) videtur descriptus esse ex exemplari imperfecto Albigensi simili. post conciliorum Hispaniae indicem sequitur f. 2' laterculus provinciarum inscriptus *situs diuer prouintiarum* recte ordinatus tam in Italia quam in Galliis, sed finiens in verbis *Frigia salutaris Lycaonia Cyclades* deficientibus dioecesibus VIII—XI; in sequentis folii pagina priore a primo librario vacua relicta librarius saeculi XII ex Notitia Galliarum unam provinciam Belgicam secundam scripsit (vide n. 99).

10 10. Parisinus n. 4808 saec. X habet laterculum Gallicanum (is *P* est apud Guerardum, *d* apud Seeckium, cuius causa eum recognovit Otto Hirschfeld), tractatum de verbis Gallicis, laterculum provinciarum. subscriptum: *finit exempla* (*-plar* m. 2) *cartulae de civitatibus Gallicanis vel transmarinis. ora pro me domine sanctae ac beatissime specialis apud deum patrone conversationis angelicae dignitatis. confido hoc opus hoc etenim forsan me subtrahit igni.* vide supra p. 524.

11 11. Parisinus n. 1451 saec. X, Guerardianorum *A*, Seeckianorum *c* 1, f. 24. consentit in dispositione cum Parisino 4808. laterculo provinciarum subscripta sunt nomina regionum *Italia . . . Britania num. X* (sic).

recte ordinati Galliis ex laterculo provinciarum sublatis.

Codices sub hoc capite recensiti exhibent priorem laterculum Gallicanum, post hunc provinciarum omissa dioecesi Galliarum; accedit in plerisque recapitulatio primarum per dioeceses provinciarum (supra p. 535).

12 12. Bernensis n. 26 *A* saec. VIII (apographum Bongarsii est in codice item Bernensi 141 n. 325 *b*) aut descriptus est ex Bernensi n. 645 aut certe pendent ex eodem archetypo. Gallicanum laterculum ex hoc libro edidit Sinner in cat. cod. Bern. vol. 1 p. 532; adhibuit deinde Brambach mus. Rhen. 23, 267; Seeckianorum est *e* 1.

13 13. Bernensis n. 645 saec. VIII post Victorii Aquitani cyclos paschales, de quibus suo loco agetur, laterculos sic ut supra exhibet; post recapitulationem quae subscripta sunt ex parte evanida facta et dubia: *ta**astib; quia uii* | *X^{us} XPI filius di* | *expl ciclos cum ciuitatebus* | *metropolis rap****** | ***** erorum* tam ad cyclos pertinent quam ad laterculos.

14 14. Berolinensis Phillippsianus n. 1743, antea Claromontanus n. 561, Meermannianus n. 576, aliquando ut videtur S. Remigii Remensis (Maassen *Quellen* 1 p. 638), saec. VIII, sed indicem pontificum habens finientem in Hormisda mortuo a 523 (edidit Duchesne lib. pontif. 1 p. 20). laterculus locis quibusdam evanidus factus est. Sirmondus quod adnotat ad apographum Corbeiensis libri cod. Paris. 11479 in Novempopulana Auscios primo loco poni, Elusates extremo in libro Remensi, ad hunc librum referendum est.

15 15. Berolinensis Phillippsianus n. 1749 saec. X, antea Claromontanus n. 575, Meermannianus n. 584.

16 16. Florentinus Laurentianus Librianorum n. 1814 saec. X/XI principio mutilus incipit a provincia Viennensi laterculi Gallicani, similis Parisino 13657. recapitulatio abest.

17 17. Lugdunensis Vossianus fol. n. 12 saec. X, praescribens laterculo posteriori *nomina omnium provinciarum Romanorum.* librarius videtur adhibuisse duo exemplaria, in his unum n. 26 vel gemellum (cf. VI, 11).

18 18. Monacensis n. 6243 sive Frisingensis 43 saec. VIII. recapitulatio abest. lectionem provinciarum laterculi ad hunc codicem dedi supra (cf. p. 524).

19 19. Parisinus n. 1454 saec. X f. 244.

20 20. Parisinus n. 1458 loco primo f. 86 (insunt duo alia exempla n. 51 et n. 57) saec. IX, Guerardianorum *B*.

21 21. Parisinus n. 3842 *A* saec. X, antea Iacobi Thuani (cuius nomen libro inscriptum esse nuntiavit Henr. Omont), Guerardianorum *I*, passim evanidus factus, Parisino n. 1454 simillimus, non totus ad hanc editionem collatus est. Du Chesne hist. Franc. script. 1 (1636) p. 8 in forma Notitiae, quam dedit 'ex aliis codd. mss. bibliothecae Thuanae', ut expressit librum n. 54, ita secundo loco hunc adhibuit; nam et alia conveniunt et quod dat XI, 5 *Diensium Dibiunum* ex meis ad hunc proxime accedit. in provincia Lugdunensi quarta et Maxima Sequanorum et Viennensi, quatenus eas secundario loco

expressit Duchesnius. codex ab eius editione recedit in his: IV, 3 *Autisiodorum] autisidiorum* — IX, 1 *Vesontiensium] uesoncionicum* — IX, 3 *Elritiorum hoc est Arenticus] helritiorum auenticus* — IX, 5 *Vindonisense] vindonissinse* — XI, 11 *Carellicorum] ca.llicorum* mut. in *cabellicorum*.

22. Parisinus n. 4280 *B* saec. X loco priore f. 1, Guerardianorum *L*, Seeckianorum 22
c 2, videtur descriptus esse ex Berolinensi n. 1749.

23. Parisinus n. 5001 saec. XI f. 29, Guerardianorum *S*, Seeckianorum *c* 2, proxime 23
accedit ad Parisinum 1454 (vide subscr. laterculi Gallicani). post recapitulationem sequitur locus de metropolitanis: *metropolitani a mensura civitatum vocantur* cet.

24. Parisinus n. 9631 saec. XII f. 1′ similis Parisino nuper empt. 1460 in omnibus 24
(ut in his duobus libris solis Morini et Bononienses VI, 11. 12 relati sunt ad Belgicam primam) et videtur ex eo descriptus esse.

25. Parisinus n. 13657 saec. XI f. 123. recapitulatio abest. 25

26. Parisinus nuper emptorum n. 1460 saec. X f. 3 habet laterculum Gallicanum, 26
deinde provinciarum forma solita decurtata.

27. Vaticanus reginae n. 982 saec. X f. 4′. laterculi Gallicani prooemium quoddam 27
rettulimus in apparatum. recapitulatio abest.

Libri 28. 29. 30. 31 habent laterculum Galliarum, deinde non in Bernensi, sed in reliquis tribus provinciarum formae decurtatae, post hos notitiam locorum urbis Romae, scilicet excerpta ex Notitia urbis formae peculiaris ea quae edidimus supra p. 546. *Castrum Nandonis* IV, 10 non reperitur nisi in quattuor his libris similiterque iis solis communis est collocatio Morinorum et Bononiensium VI, 11. 12 post Suessiones. fortasse tres recentiores 29. 30. 31 originem ducunt ex Bernensi, cum provinciae Lugdunensis quartae nomen in hoc evanuerit, in illis deficiat. id si ita est, laterculus provinciarum in his ex altero codice accessit.

28. Bernensis n. 451 saec. X, antea Petri Danielis, f. 144 (apographum huius indicis, 28
non cod. Bern. 26 *A*, ut ait Hagen catal. mss. Bern. p. 20, factum a Bongarsio 'ex veteri ms. P. Danielis' extat in eadem bibliotheca cod. 141 n. 325 *b*), adhibitus est a Brambachio mus. Rhen. 23 (1868) p. 267.

29. Parisinus n. 14743 saec. XIV, antea S. Victoris n. 262, Guerardianorum *U*, ad 29
etymologias Isidori adiungit laterculos hos. apographum huius codicis cum praescriptione 'ex v. c. post Isidori originum lib. haec bona fide descripsi a CIↃ. CI. C' extat in codice Lugdunensi Vossiano Lat. oct. n. 24 fol. 19.

30. Parisinus n. 15009 saec. XII, antea S. Victoris n. 567, Guerardianorum *V*. 30

31. Vaticanus reginae n. 728 saec. XIV f. 101. 31

recte ordinati Galliis in laterculo provinciarum deficientibus propter hiatum maiorem.

Libri 32. 33. 34. 35 dispositi sic ut Berol. n. 1743 (n. 14) adiecta quoque recapitulatione coniunguntur hiatu eo, qui intercepit Gallicani laterculi extrema XVII, 2—8 et laterculi provinciarum priora ante Pannoniam secundam, a qua in his exemplis incipit. Elusa quoque XIV, 1 in omnibus his libris tam primo loco est quam postremo. denique tres eorum 34. 35 et huius apographum 32 communem habent laterculi provinciarum clausulam hanc: *sunt in hunc mundum* (*in hoc mundo* 34) *civitates VDCXXVII*[1].

1) Codex Neapolitanus IV. D. 22 *B* (vide supra p. 529 n. 1) saec. XV post itinerarium Antonini sub titulo *de cosmographia* habet tractatum de orbe sub Augusto dimenso p. 21—23 Riese, oppida numerans in omni orbe CCLXX et in reliquis quoque non discedens a forma solita, sed adicitur in fine: *omnes civitates que edificate sunt super terram sunt sex milia quadringente viginti octo.* quod videtur sumptum esse ex libro aliquo huiusce ordinis.

hanc clausulam postquam edidi in Hermae vol. 21 p. 491 ex Parisino 13403, observavit Kubitschek (ib. vol. 22 p. 465) civitates populosque apud Ptolemaeum enumeratos ad eam fere summam adscendere; sed difficile est credere ad eum numeros computatos esse a librariis saec. IX iis, quibus haec indicatio accepta ferenda est.

32 32. Bruxellensis n. 6439—6451 saec. X descriptus est ex Sanctomerensi n. 35. quae insunt enumerantur MG. SS. 2 p. 192.

33 33. Parisinus n. 3837 saec. IX f. 192, Guerardianorum *G*.

34 34. Parisinus n. 13403 saec. IX, aliquando S. Petri Corbeiensis (n. 92 antiqui catalogi sic ibi descriptus: *Beda de natura rerum. de temporibus. chronica;* cf. Delisle *bibl. de l'école des chartes* ser. 5 tom. 2 a. 22 = 1861 p. 503), postea Sangermanensis n. 990, Guerardianorum *X*. huic libro praeter errores, a quibus coniuncti immunes manserunt (e. c. XV, 2. 6. 8) proprium est, quod Belgicas duas primo loco ponit, sine dubio quod librarius ibi degebat.

35 35. St. Omer n. 697 + 706 saec. X vel XI ineuntis post Eutropium (cf. praef. Droyseni p. V) et chronica Marcellini comitis, de quibus suo loco referemus, ante Gregorium Turonensem cum annalibus Bertinianis adiunctis laterculos habet, quos descripsit ex codice Parisios misso mea causa Girardus.

Duacensis n. 753 saec. XI/XII in chronicis Vedastinis (editis SS. XIII p. 674 seq.) p. 681 ex laterculo affert partem provinciae Belgicae secundae tanquam excerptam ex *hystoria Marcelli consulis.* usus scriptor codice eo qui praecedit laterculum partem credidit chronici Marcelliniani.

recte ordinati cum duplicatione Alpium Graiarum.

Libri hoc capite recensiti incipiunt a nominibus XI regionum, quibus solet praescribi *incipiunt nomina undecim regionum continentium infra se provincias CXIIII* (sic Lond., similiter ceteri), sequuntur laterculi duo provinciarum cum Alpibus Graiis et in Italia et in Gallia loco extremo et Gallicanus. ab hoc ordine ubi libri discedunt, id indicatum est. in eodem librorum ordine primum comparet adiecta provinciis Illyrici inter Epirum novam et Noricum ripense provincia nescio quae *Pampica* (sic plerique, *panipica* 38, *pampina* 39), ideo opinor quod cum duae provinciae Valeria et Praevalis librariis una viderentur *Valeria praevalens*, pro Illyricanis undeviginti duodeviginti tantummodo numerabant. eam interpolationem habent libri ex infra recensitis duo saec. X 38. 39, recentiores autem complures, ex meis n. 36. 42. 43. 49. 54. 55. 62. 63. 66 et sine dubio alii non pauci hoc loco a me non inspecti.

35A 35A. Chartres n. 193 [172] saec. XI (cf. Schulte itin. Gall. in actis minoribus acad. Vindobon. vol. 59 a. 1868 p. 460 n. 219 imagine adiecta; *cat. gén. des mss. des bibl. publ. de France* vol. 11 a. 1890 p. 99).

36 36. Einsidlensis n. 357 saec. XII f. 100; praecedit Honorii Augustodunensis imago mundi, sequitur *divisio orbis terrarum* (Riese p. 15—19).

37 37. Leidensis Scaligeranus n. 70 saec. XI f. 107. praecedit Gallicanus. laterculus provinciarum deficit in Ponto verbis *sexta Ar...* folio quod sequebatur avulso.

38 38. Londiniensis musei Britannici Cottonianus Claud. C. VI saec. X f. 1 regiones habet bis, nimirum et ubi supra indicatum est et post laterculum provinciarum.

39 39. Mediolanensis Ambrosianus A 46 inf. saec. X, antea *monasterii S. Dionisii* Mediolanensis ordinis sancti Benedicti f. 143. 151 in omnibus convenit cum Londiniensi modo recensito.

40 40. Montispessulanus n. 280 (*catal. des mss. des dép.* vol. 1 a. 1849 p. 400) saec. XIII f. 75 convenit in omnibus cum n. 38. 39: quamquam in provinciarum laterculo num sic ut supra indicatur Galliae adsint, non est enotatum.

41. Parisinus n. 12145, antea Sangermanensis 366, saec. X f. 1 (apographum 'vetus 41
provinciale saeculo X exaratum' reperitur inter collectanea Maurinorum cod. Paris. 11889 f. 139). Guerardianorum W. Seeckianorum *a* 2.

42. Vaticanus Palatinus n. 1357 saec. XIII f. 20 descriptus est opinor ex Vat. reg. 42
1896 (cf. adn. ad Illyr. 8).

43. Vaticanus reginae n. 1896 saec. XI, quem habuit antea 'Alexander Pauli filius 43
Petavius senator Parisiensis anno 1632'. regiones XI bis ponuntur ut in Londiniensi. edidit laterculum Gallicanum ad hunc librum tum Petavii du Chesne hist. Franc. script. 1 (1636) p. 14.

Caroli Langii 'membranae perantiquae' ad provinciarum laterculum adhibitae ab Andrea Schotto (itinerarium Antonini Augusti et Burdigalense. Coloniae Agrippinae 1600 p. 121 seq.) imperfecte notae sunt: nam Gallicanum laterculum Schottus ex Aldina (n. 64) repetivit nullo libro scripto adhibito, provinciarum autem ex eadem editione et Sconhoviana (cf. p. 568) adnotatis vel in textum receptis hic illic veteris codicis variis lectionibus. sed cum in praefatione scribat eius ope Pampicam provinciam Illyrico restitutam esse, accedant item Alpes Graiae et Italiae restitutae contra editiones illas duas et relictae Galliis secundum Aldinam, reliqua quoque recte conveniant, huius ordinis Langianus liber fuerit necesse est. legebatur in eo Afr. 2 *nemodia,* Hisp. 7 *ab oceano] ab eo curuo,* Thr. 5 *lycos] lacus.*

similes adiuncti Vibio Sequestri.

Qui sequuntur libri recentiores omnes laterculos duos vel certe alterum provinciarum una cum tractatu de verbis Gallicis inter geographica varia collocaverunt Melae, Vibii Sequestris, Pauli diaconi, Guidonis, Boccatii aliorumque. Alpes Graias plerique certe eorum duplicant.

44. Florentinus Laurentianus plut. 30 cod. 21 saec. XIV, cui inscriptum: *liber Co-* 44
lucii Pierii Salutati. liber Cosme Iohannis de Medici. post Vibium Sequestrem f. 36 praemisso titulo nullo exhibet tractatum de urbibus Gallicis, deinde laterculos duos. regiones XI recensentur post provinciarum laterculum. a Gallicano absunt nomina provinciarum excepta prima cum numero civitatum.

45. Leidensis Vossianus quart. n. 124 saec. XV post Melam et Vibium Sequestrem 45
f. 49' praemisso titulo *incipiunt nomina regionum cum provinciis suis* exhibet tractatum *de urbibus Gallicis,* laterculum provinciarum inscriptum *nomina provinciarum Romanarum,* nomina regionum XI, laterculum Gallicanum, qui finit mutilus XVI, 5.

46. *Mediolanensis Ambrosianus* a me non repertus (diversus scilicet a supra re- 46
censito n. 39) adhibitus est a Laurentio Theodoro Gronovio (varia geographica Gronoviorum Lugd. Bat. 1739 p. 19—62). post nomina dioecesium XI proponuntur *nomina provinciarum Romanarum;* adsunt *Alpes Graiae* tam in Italia quam in Gallia loco extremo; ab Illyrico abest Pampica; subscriptum laterculo: *fiunt simul provinciae numero CXII* additis nominibus regionum. sequitur laterculus Gallicanus. liber proxime accedit ad Laurentianum 30, 21 et affinem Laur. Libr. 897 (cf. I. VII, 4. XI, 4), quamquam hoc integrior est habens in laterculo Gallicano nomina provinciarum omnia et fortasse huius archetypum. in laterculo Gallicano ea tantum ad hunc codicem recte referentur, in quibus Gronovianus textus recedit a Schottiano: diserte quid codex habeat, raro Gronovius enuntiat.

47. *Parisinus* n. *4800* saec. XV eadem habet atque Leid. Voss. quart. 124. 47

48. Vaticanus n. 4496 saec. XV f. 55' similis Laurentiano 30, 21. laterculus Galli- 48
canus descriptus ex archetypo mutilo deficit XII, 4.

Florentinus Laurentianus aedilium n. 168 saec. XV f. 77 Laurentiano 30, 21 simillimus est in eo quoque quod desunt provinciarum inscriptiones neque tamen ex eo descriptus (VII, 2 cod. 30, 21 *strathburos,* aed. *strathburg*). non contuli.

Florentinus Laurentianus Librianorum n. 897 saec. XV f. 182 item similis est praecedentibus. praescriptum est laterculo Gallicano: *nomina provinciarum vel civitatum in provinciis Gallicis.* totum non contuli; ad Gall. VIII, 4 quod ex eo enotavi ostendit, quatenus in eo contaminatio processerit.

Ad idem librorum genus pertinent etiam qui sequuntur habentes solum laterculum provinciarum cum tractatu de verbis Gallicis omisso Gallicano:

Neapolitanus IV D 22 saec. XV (cf. Jannelli cat. p. 125)
Vindobonensis n. 3190 [rec. 298] saec. XV f. 12'
Vaticanus Ottobonianus n. 643 saec. XV f. 180. 181
Vaticanus Urbinas n. 452 saec. XV f. 135

Editio princeps laterculi provinciarum (cum tractatu de verbis Gallicis), quam supra p. 544 diximus prodiisse Romae a. 1505, ex horum librorum aliquo ducta est. repetiverunt eam is cuius cura Romae apud Iac. Mazochium a. 1523 prodierunt 'de Roma prisca et nova varii auctores', et qui laterculum eum Eutropio adiunxit hunc edens Basileae a. 1546 Sconhovius, unde sub nomine laterculi Sconhoviani transiit in editiones Eutropii posteriores, ut Verheykii a. 1762.

similes alii.

Libros 49. 50. 53. 54 similesque mutilos 51. 52 pendere ex eodem exemplari praeter alia ostendit quod laterculo Gallicano praescribitur *nomina civitatum Galliae Lugdunensis;* praeterea similiter ordinati sunt atque qui praecedunt.

49 49. Bernensis n. 208 saec. XIII.

50 50. Montispessulanus n. 3 (Pertz *Archiv* 7, 193; *cat. des mss. des dép.* vol. 1 a. 1849 p. 287) saec. XII in principio voluminis prioris. laterculum Gallicanum descriptum misit Girard; provinciarum laterculum non habui descriptum.

51 51. Parisinus n. 1458 ex. II (continentur eo laterculorum horum ex mplaria tria) folio 157 saec. XII/XIII hodie solitario, Guerardianorum *C,* non habet nisi extrema inde a provincia Maxima Sequanorum, in iis autem quae supersunt ad supra recensitos libros prope accedit.

52 52. Parisinus n. 6186 saec. XIV f. 134, Guerardianorum *T,* item mutilus incipit a provincia Lugdunensi tertia; praeterea nomina provinciarum omnia a miniatore non sunt expleta. in iis quae supersunt convenit cum supra recensitis. adscriptos habet ad multas civitates nomina Francogallica.

53 53. Romanus Casanatensis B. III. 1 saec. XIII. descriptum misit L. Hartmann.

54 54. Vaticanus reginae n. 905 saec. XIV. hunc librum expressit du Chesne hist. Franc. script. vol. 1 (1636) p. 8 praescribens 'ex aliis codd. mss. eiusdem bibliothecae Thuanae, quorum variae lectiones marginibus adscriptae sunt',. scilicet in textu, cum lectiones maxime in prov. IV et IX (praesertim 3 *auiticorum*) huic soli libro ex nostris satis conveniant. Thuani eum tum fuisse inde ne colligas; composuit editor parum curiosus sub hoc capite apparatum ex pluribus plurium libris petitum.

recte ordinati corrigentes Alpes Graias male duplicatas.

55 55. Londiniensis musei Britannici Cottonianus Faust. A. VIII scriptus sub rege Iohanne (1199—1216) inter plura argumenti diversi, quae enumerat catalogus editus p. 603, f. 102 laterculos duos proponit provinciarum et Gallicanum, quorum ille habens praescriptum indicem regionum XI eo nomine recedit a forma solita, quod postremum locum tenent in Italia *Alpes Graie,* Gallia exhibetur sic:

Galliarum prouintie numero XVII
Viennensis

Narbonensis prima
Narbonensis secunda
Aquitania prima
Aquitania secunda
Novempopulana
Alpes maritime
Belgica prima, in qua est Treveris
Belgica secunda, in qua est transitus ad Britanniam
Germania prima super Renum
Germania secunda super eundem
Lugdunensis prima super Rodanum
Lugdunensis secunda
Lugdunensis tercia super Ligerim
Lugdunensis quarta super Sequanam
Maxima Sequanorum
Alpes Penninae.

Londiniensis musei Britannici Cottonianus Tib. A. IX saec. XIV f. 23. 24 laterculos repraesentat sic ut praecedens, ex quo videtur descriptus esse. non contuli.

56. Parisinus n. 4909 saec. XV fol. 11, Guerardianorum *Q*, et in ordinatione similis *56*
est praecedentibus et eo quod in provinciarum laterculo in Italia Alpes Graias habet, in Gallia Penninas.

57. Parisinus n. 1458 loco tertio (insunt duo alia exempla n. 20 et 51) saec. XII/XIII, *57*
Guerardianorum *D*, principio omisso laterculum Gallicanum habet inde a II, 5. fortasse descriptus est ex n. 58, certe simillimus.

58. Parisinus n. 3839 A saec. X f. 6, Guerardianorum *H*, duplicationem Alpium *58*
Graiarum ita corrigit, ut eas in Italia habeat, omittat in Gallia, ultimo loco ponens Alpes maritimas.

59. Parisinus n. 4375 saec. XII f. 2 respondet praecedentibus, Alpes Graias tribuens *59*
soli Italiae, in Gallia finiens in Alpibus maritimis.

60. Parisinus n. 4955 saec. XIV, antea Thuani, Guerardianorum *R*, f. 99 convenit *60*
cum Paris. n. 4375 neque tamen ex eo descriptus est.

61. Bononiensis *(Boulogne sur mer)* n. 115 (*cat. des bibl. des dép.* vol. 4 a. 1872 *61*
p. 644), antea monasterii Bertiniani n. 413, saec. XII, canonibus Isidorianis praemittit et pontificum catalogum, qui a prima manu pervenit ad Eugenium III (1145—1153), et duos laterculos provinciarum et Gallicanum. hic ex eo libro editus est in actis academiae Bruxellensis ex schedis Anselmi Berthod vol. 5 (1788) p. 62—60. satis habui uti edito exemplari laterculi Gallicani.

62. Parisinus n. 14314 saec. XII, antea S. Victoris 567 (librum monasterio compara- *62*
vit Iohannes la Masse prior eius per a. 1448—1458; cf. Delisle *cabinet des manuscrits de la bibl. nat.* t. II a. 1874 p. 217), Guerardianorum *V*, item canonibus Isidorianis laterculos duos praemittit. prior post indicem regionum, cuius titulationi spatium vacuum relictum est, inscriptus *nomina provintiarum Italie* dioecesi Italicae septendecim provincias ita adscribit, ut Alpes Cottiae adsint bis et suo loco et extremo post Corsicam substitutae ibi Graiis. dioecesis Gallica plena est nec recedit a solita forma nisi additis ad Lugdunensem primam verbis *super Rodanum.* Hisp. 6 ridiculus error *inter Calpen et Gehennam* redit in libro Londiniensi Cott. Faust. A. VIII, nobis 55. sequitur laterculus Gallicanus.

63. Vaticanus n. 631 saec. XIII in supra dictis omnibus cum Parisino 14314 con- *63*

sentit, nisi quod regionibus XI praescribitur *nomina provinciarum Romani imperii* et in laterculo priore *alpes Cottiae* factae sunt *alpes aric.*

64 64. *Aldi Manutii* editio Venetiis a. 1518 post Melam, Solinum, itinerarium Antonini, Vibium p. 186—190 ex laterculo provinciarum exhibet dioeceses duas, Italicam cum Alpibus Cottiis duplicatis ut legitur in codice Parisino 14314, deinde Galliarum provinciis ita dispositis: XI. XV. XVI. XIV. XV. XVII. V—XVI. I—IIII, bis positis ita pluribus, post eas laterculum Gallicanum.

65 65. Sangallensis n. 663 inter alia collectanea Tschudiana (Parthey et Pinder praef. itin. Anton. p. XXIX) continet p. 89—94 libelli provinciarum dioeceses duas Italicam et Gallicam et 'libellum veterem provinciarum Galliae' adhibito praeter editionem Aldinam, quam passim Tschudius expressit, codice quoque ni fallor, praeterea multis locis textu coniectura saepe temeraria interpolato.

66 66. Schotti editio a. 1600, de qua supra p. 567 diximus ad librum Langianum, laterculum Gallicanum expressit ad Aldinam.

Codices tres n. 67. 68. 69 incipiunt a laterculo provinciarum intitulato sic: *item recapitulatio de nomina regionum cum provincis suis* (sic n. 67. 68), cuius dioecesis Italica recte procedit ut reliquae quoque excepta Gallica sic mutata ad laterculum alterum. exhibui ad codicem 68.

Galliarum pro. nm. XVII

Lugduninsis prima, in qua est Lugdunum.
Lugduninsis secunda, in qua est Rotomago.
Lugduninsis tercia, in qua est Toronus.
Lugdunensis quarta, in qua est Senonas.
Belgica prima, in qua est Treveris.
Belgica secunda, in qua est Remus.
Germanica prima, in qua est Mogontiaco.
Germanica secunda, in qua est civ. Agripinensium.
Maxima Sequanorum, in qua est Vesancio [quae vocata est olim Crisopolis id est aurea civitas *add.* 70].
Alpes Graiarum et Peninarum, in qua est Ceutronium, id est Tarantasia. Vellensium (uallensium 67) quod et Octodoro (et Verusager quod est Vallensium seu Octodorum 70).
provinc. Vianinsis, in qua est Vienna.
Narboninsis prima, in qua est Narbona.
Narbonensis secunda, in qua est Aquis.
Aquitania (aquitanica 67) prima, in qua est Bituricas (Beturgas 67).
Aquitanica secunda, in qua est Burdigala.
Novempopulana, in qua est Elosa.
Alpes maritimarum, in qua est Ebridunum.

67 67. Monacensis n. 396 saec. X f. 42. in laterculo provinciarum legitur *Lugdunensis quarta in qua est Remus* omissis interpositis. librum non esse descriptum ex Parisino n. 2123 inde intellegitur, quod in Illyrico 15. 16. 17. 19 recte habet quae alter omisit vel corrupit.

68 68. Parisinus n. 2123 saec. IX, aliquando *P. Pithoei,* deinde *Iac. Aug. Thuani,* f. 52. adhibuit cum du Chesne hist. Franc. script. 1 (1636) p. 6 'ex duobus pervetustis codd. mss. qui asservantur in bibliotheca Francisci Thuani Iacobi Augusti filii', quorum secundus in margine adlegatus hic est; Guerardianorum est *E,* Seeckianorum A^2. laterculi prioris partem Gallicam supra expressi, reliqui variam lectionem a solita forma passim recedentem in apparatum recepi (v. p. 521).

69. Parisinus n. 1280 A saec. X f. 3 cum supra enumeratis fere conveniens sub titulo *recapitulatio de nominibus XI regionum cum provinciis suis* laterculum provinciarum exhibet ita, ut pro dioecesi Galliarum insertus sit ipse laterculus Gallicanus, non ut in modo recensitis eius epitome. laterculus provinciarum finit in Aegypto omissa Britannia. 69

Eandem dispositionem duo libri qui sequuntur paullum immutarunt. scilicet sub praescriptione *incipit capitulatio de nominibus regionum* laterculum provinciarum dant ad eandem formam, qua modo recensiti paucis adiectis ad Galliam quae ibidem indicavi; deinde laterculum excipiunt quae sequuntur pertinentia ad Italiam:

in provintia Hactruria sive Tyrrea civitas numr: civitas Romensium metropolis.
in provintia Cappuensi civitas Cappuensis metropolis numr
in provin. Flammensi civi. num. civ. Ravenensium metro.
in provintia Venetiensi et Histriensi num. civitas (*ins.* num.) Aquiliensium ipsa est Forum Iuli.
in provint. Pycoenensi seu Liguriensi civit. numr. XX: civit. Mediolanensium metropolis; civit. Vigintimiliensium; civit. Albingensium; civit. Wadis; civit. Genua; civit. Tartona; civit. Eboreia; civit. Taurinis; civit. Alba; civit. Astensis; civit. Aquis; civit. Vercellis; civit. Noveria; civit. Cremona; civit. Bergamo; civit. Laude; civit. Regio; civit. Parma; civit. Brixa; civit. Curia.

70. Parisinus n. 4280 *B* saec. X loco posteriore f. 71 (priore f. 1 aliud exemplum n. 22 legitur) Guerardianorum est *M*, Seeckianorum A^3. eum librum, Thuani ut ait, expressit du Chesne hist. Franc. script. 1 (1636) p. 6 (lectio in margine adiecta est codicis 68). 70

Augustae Praetoriae apud capitulum codex adservatus saec. X exeuntis mihi non visus, descriptus a Bethmanno *Archiv* 9, 627 ei qui praecedit simillimus videtur esse; certe cum eo in plerisque conveniunt quae inde adferuntur, in his verba *civit. Mediolanensium metropolis* et quae sequuntur in nullo alio codice reperta. plus habet in provincia Germania secunda haec: *per innovationem itaque in provintia Germania est ad septentrionem posita civitas metropolis Iuvavensis, idem et Salzburgensis.*

incipientes ab Alpibus Graiis descripti ex Spirensi.

Habent omnes laterculos duos Gallicanum et post hunc provinciarum.

71. Monacensis n. 794 descriptus ex Oxoniensi. vide supra p. 530. 71

72. Monacensis antea Petri Victorii n. 10291, Seeckianorum C^2. vide supra p. 531. 72

73. Oxoniensis Canonicianus Lat. misc. n. 378. vide supra p. 530. 73

74. Parisinus n. 9661, in laterculi Gallicani editione Guerardiana *Y*. vide supra p. 530. 74

75. Vindobonensis n. 3103. vide supra p. 531. 75

Reliquos non adhibitos supra p. 530 seq. recensuimus.

incipientes a provinciis Lugdunensibus quinque (infra p. 581).

Codicum hic enumeratorum plerique (certe n. 76. 78. 79. 81. 82. 83. 85. 87 sunt inter codices enumeratos apud Maassenum *Quellen* 1, 441 seq.) continent syllogen Dionysio-Hadrianam. abest quoque a plerisque huius ordinis libris laterculus provinciarum; habent eum solummodo n. 79. 84. 85. familia haec multas mendas habet sibi proprias: II. 2 *Baiocassium*] *Bolocas(s)ium* — III. 6 *Corisolitum*] *C(h)orisoporum* vel *Chrisoporum* — VI, 7 *Turnacensium*] *Turiacensium* — IX, 1 *hoc est Crassopolinorum* similiterve — XI, 4 *hoc est Belisio* similiterve — XI, 5 *Deensium*] *Athensium* — XI, 13 *Arelatensium*] *Arlatensium.* error XVI, 2 *Aptensium*] *Athensium* communis ei est cum vetusto libro 6.

76. Bruxellensis, n. 495—505 saec. X f. 207, antea beatae Mariae Aureaevallis. 76

77 77. Einsidlensis n. 191 saec. X f. 229. sylloge canonum hoc codice continetur Quesneliana (Maassen *Quellen* 1, 487).

78 78. Eporediensis n. 74 saec. X. exemplum mihi misit capitulum Eporediense.

79 79. Caroloruhensis n. CIII olim Augiensis, ut dixi supra (n. 2), secunda manu saec. IX ad huius ordinis codicem emendatus est et ab eadem adiectus laterculus provinciarum. is est formae solitae decurtatae, relatus, ut dixi supra p. 524, in apparatum. Gallicani secundum lectiones X, 1. XVII, 6 adhibuit scriptor librum similem Bernensis n. 12, quamquam is sequitur ordinem solitum.

80 80. Coloniensis n. 106 (Darmstadiensis n. 2106) saec. IX inter miscellanea quae recensent Jaffé et Wattenbach eccl. Colon. codd. p. 43, f. 71. ediderunt laterculum ad hunc codicem iidem l. c. p. 133.

81 81. Monacensis n. 3860 A saec. X f. 178. proxime accedit ad Sangallensem n. 671.

82 82. Novariensis n. 30 saec. X f. 4.

83 83. Parisinus n. 3843 saec. X f. 206′, Guerardianorum *J*, Seeckianorum *b* 2.

84 84. Parisinus n. 3852 saec. X f. 231, Guerardianorum *K*. post Isidori canones sequitur laterculus provinciarum, in quo dioecesis Italia finit in Alpes Graias, deinde Galliarum provinciae XVI sine Alpibus Graiis et dioeceses Africae, Hispaniae, Illyrici (ad Thessaliam); sequitur laterculus Gallicanus; post hunc laterculus provinciarum a Pannonia secunda (Illyr. 3) ad finem cum recapitulatione *in Gallia* XVII ... *prima Britannia.* Illyrici itaque provinciae 3—19 adsunt bis. in provincia IX numerus civitatium retentus est antiquissimae numerationis.

85 85. Vaticanus n. 1338 saec. XI sine dubio descriptus est ex eo qui praecedit (v. X, 1. XIV, 1. 12 cet.). cf. Maassen act. minor. Vindob. vol. 53 a. 1866 p. 394. ad hunc codicem utrumque laterculum ed. Schelstrate antiquitas ecclesiae tom. 2 (1697) p. 643.

86 86. Vaticanus Palatinus n. 578 saec. IX/X f. 123, antea Mogontiacensis ecclesiae sancti Martini.

87 87. Sangallensis n. 671 saec. IX p. 440. huius libri apographum sumpsit Baluzius (*armoires* III 17, nunc vol. 95 f. 224), quod citat Guérard p. 34.

88 88. Vindobonensis n. 11857 saec. XVI.

89 89. Turicensis bibliothecae exemplar vetustissimum et emendatissimum, quod fideliter ait expressisse se Iosias Simler (Aethici cosmographia. Antonini Augusti itinerarium. Basileae 1575 p. 348—353), in ea frustra quaesiverunt amici.

90 89 A. Guelferbytanus Weissenburgensis n. 3 saec. X f. 172. mentionem libri fecit Mone *Zeitschrift für die Geschichte des Oberrheins* 10 (1859) p. 404.

incipientes a provincia Viennensi (infra p. 581).

Ex libris hic enumeratis Parisinus n. 3838 continet syllogen Dionyso-Hadrianam (Maassen *Quellen* 1, 443). laterculo provinciarum praemittuntur *nomina XI regionum continentium in se provincias CXIII,* praescribitur: *nomina provintiarum vel civitatium quarundam.* dioecesis Galliarum adest; Alpes Graiae bis reperiuntur et in Italia et in Gallia. post duos laterculos sequitur tractatus de verbis Gallicis in Friburgensi et Parisino 3838.

91 90. Burdigalae apud senatorem Philibertum du Sault codex qui fuit editus apud Duchesnium hist. Franc. script. 1 (1636) p. 12 inter mihi visos non reperitur.

92 91. Friburgensis Brisgaviae n. 8 saec. X f. 1. adhibuit eum Brambach mus. Rhen. 23 (1868) p. 265; Seeckianorum est *a* 1.

93 92. Parisinus n. 2449 saec. X, antea Telleriano-Remensis n. 29, Guerardo *F*. in provinciarum laterculo Alpes Graiae locum tenent in dioecesi Italiae ante Corsicam et finit laterculus in Hispaniis.

93 93. Parisinus n. 3838 saec. X.

94 94. Parisinus n. 16252 saec. XIV f. 26. praescriptiones miniatori reservatae non sunt expletae.

95 95. Parisinus n. 16897 saec. XII f. 375. insunt canones Isidoriani.

96 96. Parisinus nuper emptorum n. 2253 saec. X f. 1. insunt canones Isidoriani.

97 97. Vaticanus reginae n. 1127 saec. X mutilus in principio incipit a Novempopulana; deficiunt igitur et provinciarum laterculus et ex Gallicano provinciae XI. XV. XVI. XII. XIII.

diversi et incerti.

98 98. Florentinus Laurentianus Librianorum 1554 saec. XII, ex quo laterculum episcopiorum edidit Delisle *notice sur les mss. du fonds Libri* (*Notices et extraits des mss. de la Bibl. Nationale* XXXII, 1 a. 1886) p. 72, non bonus est, sed peculiaris. post canonum syllogen leguntur ibi locus de provinciis Italiae excerptus ex Pauli hist. Lang. 2, 14—22 — de ventis — particulae quaedam laterculi provinciarum *(Pannonia prima ... Cappadocia)* — de mensuris et ponderibus quaedam — index pontificum Romanorum finiens in Calixto II (1119—1124; anni suppleti sunt in hoc a manu secunda) — Bedae chronica minora — laterculus episcopiorum — laterculus coemeteriorum urbanorum similis eis quos edidit ex codicibus aliis Rossius *Roma sotterranea* 1 p. 131 *et Bull. crist.* 1878 p. 46 finiens hic in coemeterio Pontiani. episcopiorum pars Gallicana prope accedens ad libros nostros 30. 57. 58 nullo nomine insignis est, sed nullo intervallo continuatur per Hispanias Poloniam Daniam Sueciam sic ut infra exhibetur.

(rubrica vacat)
metropol civitas Terraconsium
civitas Detorsa
civitas Cesaraugusta
civitas Tirasona
civitas Calagurris
civitas Auca
civitas Pampilona
civitas Osca
civitas Ilerda
civitas Barchinona
civitas Egaro
civitas Gerunda
civitas Enpurias
civitas Urgello

Provincia Cartaginis
metropolis civitas Toleto
civitas Compluto
civitas Accii
civitas Segontia
civitas Oxima
civitas Palentia
civitas Segobrica
civitas Valeria
civitas Mentesa
civitas Vircii
civitas Viana
civitas Valentia
civitas Oreto
civitas Beatia
civitas Basti
civitas Setavi
civitas Bianza
civitas Arcabica

Provincia Betice
metropolis civitas Hispalis
civitas Idalia
civitas Elbra
civitas Astigis
civitas Corduba
civitas Egabro
civitas Zauce
civitas Eliberri
civitas Malaga
civitas Asidona

Provincia Lusitaniae
metropolis Emerita
civitas Abila
civitas Salamantica
civitas Elbora
civitas Caurio
civitas Pace
civitas Oxonoba
civitas Olisbona
civitas Kalabria

Provincia Gallitiae
metropolis civitas Bracara
civitas Portugale
civitas Conimbria
civitas Egitania
civitas Vesco
civitas Lameco
civitas Betica
civitas Dumio
civitas Auriense
civitas Tuda
civitas Luco
civitas Iria
civitas Britonia
civitas Asturica

Provincia Poloniae
metropolis civitas Kenesne
Postmana
Craco
Fretiszlaua
Plotisca

Provincia Danorum
metropolis civitas Lunda

Nomina civitatum in Norgueca
Civitas Lunda *[suppletum ut videtur]*
Roskeada
Othensia
Hethabia
Ripa
Arosa
Vibiarga
Birgila

Nomina civitatum in Suethia
Aipsa
Biargina
Nithirosa
Scara
Liunga
Kaupinga
Tuga
Strigin
Sigituna
Arosa

Nomina insularum de regno Sueuorum *(sic)*
Gothica australis
Gothica occidentalis
Guasmannia
Sundermannia
Nerh
Tindia
Fedundria
Atanht
Guthlandia
Guarandia
Findia
Hestia
Helsingia
Guarmelande
Teuste

99 99. Vaticanus n. 630, de quo supra p. 563 dictum est, habet adscriptam manu secunda saec. XII ex Gallicano laterculo provinciam Belgicam secundam.

100 100. Leidensis Vossianus fol. n. 96 saec. X. in folio olim soluto legitur laterculi Gallicani pars prior; deficit X 16, 8 in Vellavis. descriptus est ex archetypo mutilo, nam reliqua pars paginae vacat. edidit Lersch in annalibus Rhenanis vol. 9 (1846) p. 89.

101 101. Laon n. 403 saec. XII (*cat. des bibl. des dép.* vol. 1 a. 1849 p. 207). laterculus Gallicanus desinit paulo ante finem in verbis *sunt omnes iste provincie;* deficit folium quod sequebatur continens sine dubio laterculum provinciarum.

Vaticani reginae duo codices, alter numero non indicato, ad quem Schelestrate (vide p. 563) laterculum provinciarum expressit, alter tum n. 1248, cuius ad illum variam lectionem idem adscripsit, mea causa frustra indagati sunt.

Tiliani libri Sirmondus ad apographum suum codicis tum Corbeiensis (supra n. 5) quas lectiones adnotavit, hoc solum ostendunt adfuisse in eo Argentarienses IX, 7, Agathenses et Magalonenses XV, 5. 6, id quod non sufficit ad eum determinandum.

Editiones.

Editiones laterculi Gallicani ita factas, ut certi quidam libri repraesentarentur, ad singulos indicavi; tempore prima videtur esse Aldina a. 1518 (supra n. 64). pluribus libris compositis recensitisve eum ediderunt hi.

Du Chesne historiae Francorum scriptores 1 (Paris. 1636) p. 4—15 (inde Bouquet *recueil des historiens des Gaules* vol. 1 p. 122; vol. 2 p. 1 seq.) Notitiae edidit quinque exemplaria adhibitis libris supra recensitis 5. 21. 43. 54. 68. 70. 90.

Guérard *essai sur le système des divisions territoriales des Gaules* (Paris. 1832) repetivit textum Bouqueti adiecta varia lectione codicum Parisinorum plurimorum.

Brambach in musei Rhenani vol. 23 (1868) Notitiam recensuit ad libros Guerardianos et alios quosdam bibliothecarum Germaniae et Helvetiae.

Seeck ad Notitiam dignitatum (Berolini 1876) p. 261—274 Gallicanum laterculum adiecit usus fere copiis priorum.

Riese inter geographos Latinos minores (Heilbronnae 1878) p. 141—144 laterculum Gallicanum posuit ad editionem Seeckianam.

Quamquam laterculus Gallicanus scriptus non ante finem saeculi quarti, servatus in codicibus duobus medii saeculi sexti non plus unum saeculum librariorum incuriam et licentiam perpessus est, brevi illo spatio multis locis forma primitiva immutata sit necesse est, eo magis fortasse quod in tabulariis ecclesiarum Gallicarum multa exemplaria adservabantur et frequenti usu terebantur. nam non solum ex additamentis, quae ab eius auctore aliena esse, dubitari non potest, quaedam (V, 2 *Mettis* fortasse; V, 3 *Tullo;* IX, 2 *Noiodunus;* IX, 3 *Aventicus;* X, 1 *Tarantasia;* X, 2 *Octodurus*) omnes qui supersunt libros occupaverunt, sed etiam supra p. 561 vidimus e contrario quasdam civitates in laterculi forma primitiva locum habuisse in exemplaribus nostris antiquissimis quibusque omissas. denique lectiones variae post codices qui extant certe plerosque examinatos ita sese invicem emendant, ut saepenumero ex optimis plures in erroris communione deprehendantur nec liceat hic, quod licet plerumque, duobus tribusve libris selectis reliquos spernere. id ut patefieret, composuimus ad locos eos, qui antiquissimo tempore errore vel interpolatione affecti sunt, lectiones librorum eorum, quorum in crisi rationem habendam esse nobis persuasimus, qui sunt fere hi: Coloniensis 212 saec. VI, nobis 1 — Berolinensis Phillipps. 1745 saec. VII, nobis 3 — Parisinus 12097 saec. VI, nobis 5 — Veronensis 52 saec. VIII, nobis 6 — Coloniensis 186 saec. IX, nobis 7 — Albigensis 29 saec. VIII, nobis 9 — Parisinus 4808 saec. X, nobis 10 — Parisinus 2123 saec. IX, nobis 68 — Parisinus 4820 B II saec. X, nobis 70 — Spirensis deperditi saec. IX exemplaria, nobis 71—75. veras vel veris proximas scripturas distinguit asteriscus praefixus.

	1	3	5	6	7	9	10	68	70	71—75
provinciae Gallicanae decem	*decem	*om.*	*om.*	*om.*	*def.*	*om.*	*om.*	*om.*	*om.*	*om.*
provinciae septem	*septem	*septem	*septem	*om.*	*def.*	*septem	*septem	*om.*	*om.*	*om.*
Matisconenses I, 5	**om.*	**om.*			**om.*			**om.*	**om.*	**om.*
Turoni III, 1	Toren-	Corin-	Torin-	Torin-	Turon-	Toron-	Turon-	Toron-	Toron-	Turen-
Cenomanni III, 2	Celomann-	Celomann-	*Ceno- mann-	Caele- mann-	Caelo- mann-	*Ceno- mann-	*Ceno- mann-	Celoman-	Caele- mann-	Celomann-
Coriosolites III, 6	Coriosopit-	Corisio- sopt-	Corioso- pot-	Coriosopit-	*Consolit-	Corisipot-	Corisopot-	*Consulit-	*Conisolit-	*Consolit-
Lugdunensis Senonia IV	*Senonia	*Senonia	*Senonia	quarta	quarta	*Senonia	*Senonia	quarta	quarta	quarta
Autisiodorum IV, 3	Altisiodar-	Autisidor-	Autisioder-	*Autisio- dor-	Autisioder-	Autisioder-	Autisior-	Autisioder-	Antisiodor-	Autisior-
Rauraci IX, 8	**om.*									
Deenses XI, 5	*Deent-	*Dehins-	Detens-	*Deens-	*Deens-	*Deens-	Detens-	*Deins-	Detens-	*Deens-
CarpentoratensesXI,10	**om.*	**om.*	**om.*	**om.*	**om.*	**om.*	**om.*			**om.*
Elosa metropolis *pro* Ausciis XIV, 1	*Elosa	Auscii	*Elosa *m.2*, Auscii *m. 1*	*Elosa	Auscii	Auscii	Auscii	*Elosa	*Elosa	Auscii
Benarnenses XIV, 8	*Benar- nent-	*Benar- nens-	Beran- nens- (?)	*Benar- nens-	*Benar- nens-	Beranens-	Beranens-	Berarnens-	*Benar- nens-	*Benar- nens-
Agathenses *et* Magalonenses XV, 5, 6	**om.*	**om.*	**om.*	**om.*	*deficit*	**om.*	**om.*	**om.*		**om.*
Reienses XVI, 3	*om.*	Regens-	Retens-	Regens-	Ragens-	Regens-	Retens-	Regins-	Regens-	*om.*
Salinienses XVII, 4	Soliniens-	Soliniens-	Solliniens-	Solleniens-	Soliniens-	Solliniens-	Solliniens-	Soliniens-	*Salinens-	Soliniens-
Cemenelenses XVII, 7	Celenens-	Cemele- nens-	Cemele- nens-	Cemellent-	Caemel- lens-	Celemens-	Cemelens-	Celene- nens-	*om.*	Semelens-

Ex mutationibus vitiisve, quae libris antiquissimis pluribus communia sunt, fieri potest, ut quaedam redeant ad auctorem sublata deinde coniectura, ut III, 1 *Toroni* facti *Turini* non solum in libris optimis plerisque, sed etiam apud Ammianum usum exemplari eiusdem laterculi formae paullo antiquioris [1]; item *Salinienses* facti *Solinienses* in libris omnibus praeter unum 70, qui etiam XVII, 8 solus habet incorruptum vocabulum *Vintiensium.* sed longe pleraque aperte ante scriptos libros nostros eorum archetypa ita invaserunt, ut modo hoc exemplar modo illud pristinam scripturam retineret et ita tam vera lectio quam erronea ad codices nostros propagaretur. quid quod vel deteriores libri hic illic vera verorumve vestigia retinent in melioribus plerisque oblitterata. ita bipartitionis vetustae reliquias praeter supra indicatos exhibet liber Parisinus nuper empt. 1460 saec. X (26) solus cum inde descripto altero (24). ita in Coriosolitibus litteram *l* in optimis quibusque et longe plerisque expulsam substituta *p* praeter quattuor exemplaria supra indicata saec. IX vel X servant item liber Monacensis 396 (n. 67), qui etiam aliis locis cum melioribus facit, et alii pauci praeterea non conspicui, inter quos codex saec. XV (n. 56) unus omnium in dittographia *coriosolitum vel corisopicē̄n* formam vocabuli incorruptam exhibet. nihilominus bona haec cum raro emergant inter sordes aetate posteriore accumulatas et apparatus noster in singulis lectionum statum plene exhibeat, nos ea latius non exequimur. in textu constituendo nulli libro nos mancipavimus, nullus enim extat qui non sit interpolatus. exempli causa Vindonissa IX, 5 in libro primario 1 *civitas* nuncupatur, sed in ipso eo non numeratur inter civitates et *castrum* dicitur in libris reliquis bonis omnibus, recte sine dubio. similiter supra iam vidimus in antiquissimo altero 5 Novempopulanae metropolim antiquiorem Elusam a correctore substitutam esse expunctis quos scriptor posuerat Ausciis. multo minus vitia orthographica retinui quamquam testata testibus optimis, ut *Beturiges* XII, 1, *Burdegala* XIII, 1, *Pectavi* XIII, 5: poterunt tamen quibus vera orthographia ab historico homine abhorrere videtur, delicias suas ex adnotationibus recuperare. recentiorum librorum scriptores oppidorum sibi notorum vocabula passim ad suae aetatis consuetudinem formarunt, ut declarant inter alia *Genavenses* XI, 2 facti *Genevenses, Tricastini* XI, 7 facti *Tricastrini, Arelatenses* XI, 13 in solis libris qui a quinque Lugdunensibus incipiunt facti *Arlatenses.*

Laterculi exemplaria cum per Gallias multa circumferrentur, saepenumero accidit, ut librariis duorum pluriumve exemplarium copia fieret et ita textum suum ex diversis contaminarent. id persequi possumus in propagine Coloniensis libri 1, cuius exemplar Augiense 2 = 79 scriptum saec. IX eodem saeculo interpolatum est adhibito libro ordinis p. 571 tractati, deinde saec. XI ex Augiensi illo tractum est exemplar Vaticanum 1338 (n. 85); possumus item in Berolinensi n. 3 scripto Lugduni ut videtur saec. VII, cuius exemplar hodie Paris. 1452 (n. 4) sumptum est saec. X apud Vellavos adhibito libro altero diversae indolis. praeterea non solum ubi antiquo tempore lectio mutata est, ut in metropoli Novempopulanae XIV, 1, multi libri ambarum lectionum

1 *Turini* appellantur Turoni praeterea ut apud Ammianum et in laterculo nostro, ita apud Prosperum in chronicis ad a. 381 (supra p. 461 c. 1175). *Turni* a Gregorio magno ep. 6, 52: vitium igitur fuit pronuntiationis magis, qualis tum obtinuit, quam librariorum. indidem repetendum esse videtur quod concilio inter a. 400—418 a Galliae episcopis habito ita praescribitur (concil. Gall. a. 1789 p. 302): *sancta synodus quae convenit in urbe Taurinatium die X k. Oct. fratribus dilectissimis per Gallias et quinque provincias constitutis.* convenisse eos non Taurinis, sed Turoni et per se manifestum est et inde confirmatur, quod in eo concilio actum est de causa Briccii episcopi Turonensis (epistula Zosimi *Cum adversus statuta* concil. Gall. 1, 339 c. 3). sed qui sexto fere saeculo corpora ad Gallicanam ecclesiam pertinentia ordinaverunt, concilium illud cum reperirent habitum esse *Torinis,* errore de Taurinis cogitantes eam nominis formam et in praescriptione illa et in epistula Zosimi et in concilio Reiensi a. 439 (conc. Gall. 1 p. 442) verae substituerunt. egi de ea re (*neues Archiv* 17 (1891), 187).

vestigia servant, sed etiam errores non dubii et a melioribus libris omnibus alieni. ut *Elosaticum* XIV, 1 pro *Elosatium*, *Convenas* XIV, 5 pro *Convenarum*. item additamenta recentiora, de quibus mox dicetur, late regnant in deterioribus, quae errorum communio non satis explicatur mera propagatione, sed magna ex parte sine dubio originem duxit ex collatione exemplorum diversorum. eodem redeunt dittographiae passim obviae et in universum ita comparatae, ut statim agnoscantur, aliquot locis autem immutatae ad formam additamentorum. ita II, 5 *Salorum id est Saiorum* non est nisi dittographia parum intellecta. eodem modo *civitas Ecolisnensium* XIII, 3 qui in quibusdam libris appellantur *Aquelinenses*, in aliis additamentum recepit *id est Aqualasinensium*. similis dittographia videtur latere in verbis ad *castrum Ucetiense* XV, 10 in multis libris, sed meliore nullo adscriptis: *id est Astituecensi* similiterve, id quod non videtur esse nisi ipsum *cast. Ucetiense* parum intellectum et ideo male repetitum. quod iusto audacius esse non contendet qui verba XIV, 11 *ubi castrum Bogorra* quomodo librarii tractarint satis expenderit. III, 7 cum plerique boni libri habeant veram lectionem *Venetum* vel ipsam vel ei proximam, exemplaria ex Spirensi descripta *cianeti* vel simile quiddam aperte corruptum ex *uencti*. deteriores complures scribunt *Ciantium id est Venetum* iungentes utrumque. similiter corruptela *Aurasicorum* XI, 9 pro *Arausicorum* communis est Spirensibus libris cum deterioribus multis potestque in hos venisse ex Spirensi ipso eiusve gemello; nam quamquam inter laterculorum exempla reliqua nullum est ex Spirensi familia sola derivatum (Alpium enim Graiarum provincia primum locum tenet in solis exemplaribus indubie Spirensibus), nihil impedit, quominus ex eiusmodi libro aliquo pars nostrorum emendationes traxerit.

Additamenta, quae in editione separavimus, duorum generum sunt: aut adscribitur civitatis nomen secundum aut oppidum adicitur in laterculo omissum. prioris generis additamenta in libris antiquioribus nude solent adscribi, in recentioribus plerumque introducuntur formula *id est* vel *quod est*. sunt autem diversi temporis et diversorum auctorum, alia re optima, maxime ea de quibus supra dixi inventa iam in libris saeculi sexti, alia perversa. II, 4 quod ad Ebroicos in libris multis, sed non bonis adscribitur *Atuaticorum* (corruptum in *aeuaticorum, euaticorum*), venit ab eo qui Aduaticam Eburonum (Caesar b. G. 6, 32) rettulit ad Evreux; item qui ad Elloronenses Novempopulanae XIV, 12, hodie Oléron, adscripsit *id est Elnia*, male cogitavit de oppido eo Narbonensis primae. adscriptiones hae omnes mirum quantum corruptae sunt; ita *Benarnus* quod esse debuit XIV, 8 vix in uno alterove libro recte legitur, corruptum in plerisque in *Benainus* vel *Benamus;* videntur primitus adscriptae esse litteris minoribus et parum perspicuis. quaedam adeo parum intelleguntur, ut exempli gratia tria vocabula *Aliud, Adala, Carifas* adscripta III, 9 ad Diablintum oppidum, hodie Jublains (cf. Longnon *géogr. de la Gaule* p. 318). Morinorum civitas VI, 11 cum *Ponticum* dicatur in multis libris, fortasse qui haec adiecit adhibito loco *de verbis Gallicis* (vide infra p. 605), ubi mare Gallis dicitur esse *more*, vocabulum ad id veriloquium quodammodo transtulit. — Adiectae civitates castrave, si mittimus additamenta in fine provinciarum III. VII. VIII. X. XIII originis recentissimae, inveniuntur non multa: *Autricum* IV, 4 (male; vide supra p. 556) — *Nivernum* IV, 9 — *castrum Nandonis* IV, 10 — *Laudunum* VI, 13 — *Carpentorate* XI, 10 — *castrum Arisidensium* XII, 9 (cf. Gregorius Tur. hist. Franc. 5, 5 ad a. 576: *Mondericus ... ad Sigiberti regnum pertransiit et apud Arisitensem vicum episcopus instituitur, habens sub se plus minus dioeceses quindecim, quas primum quidem Gothi tenuerant, nunc vero Dalmatius Rutenensis episcopus iudicat*) — *Agathe* et *Magalona* XV, 5. 6. ea quo tempore accesserint, ex librorum aetate fere definiendum erit, ubi primum comparent; pleraque eorum non perveniunt ad tempora dominationis Romanae.

Post praefationem (infra p. 584), quam unus codex 1 servavit, inscriptio laterculi, quam plenam et veram idem codex solus exhibet, in libris exhibetur sic:

In provinciis Gallicanis decem quae civitates sint 1. 2. 5. 85

praem. incipit serius *(corr. ex* seius *ut vid.)* episcoporum 5[b] *(manus prima post interrallum adiecit)* galliganis 2 decem *om.* 5 que 1 ciuitati 1 sunt 2. 85

in provinciis Gallicanis quae civitates sint metropolitanae 9. 10. 11. 17. 19. 100

sunt 11. 100 metropolitanae (metropholis 9, *alii aliter) adsumptum est ex eo quod sequitur* metropolis civitas Lugdunensis

adnotatio provinciarum atque urbium Gallicanarum cum privilegiis suis 3. 4. 6. 14. 24. 26. 28. 29. 30. 31. 71. 72. 73. 74. 75

praem. incipit 6. 14, in dei nomine (in nomine domini 75) incipiunt 71. 72. 73. 74. 75 annotaciones 74, annunctiaciones 75, annuntiationes 71. 72, annunciationes 73 atque (que 6, et 24) urbium] *plerique,* urbium graecarum et pinnarum uel (*om.* atque) 71. 72. 73. 74. 75 *(ex titulo provinciae decimae, quae hic prima est), om.* 14 gallecanorum 14, galliarum 6 cum priuilegiis (prouint̄ 24) suis (suis *om.* 72) *om.* 14

brevis adnotatio de civitatibus metropoleis vel quales sub se habent civitates 8

praem. incipit, *sequitur* in italia roma ravenna gradus aquileia mediolanium

capitula quantas civitates metropolis sunt vel sub se qualis civitas habent et castra 18

praem. in nomine domini nostri incipiunt

nomina provintiarum 12

praem. in nomine domini nostri iesu christi incipiunt

nomina provinciarum vel civitatum in provinciis Gallicanis 37. 45. 47. 48. 67. 68. 70

praem. item 67. 68. 70 in pr. gallicanis (gallianis 37) *om.* 67. 68. 70

nomina civitatum provinciarum Galliae 35 A. 40. 91. 93

praem. incipiunt 40. 91. 93 galiae 91

nomina ciuitatum Galliae 61. 62. 63

nomina civitatum harum regionum 58. 59. 60

praem. haec sunt 59. 60, en adsunt 58

numerus prouinciarum 25. 69

praem. incipit 25 galliarum prouint num 69

numerus ciuitatum 20. 22

praem. in nomine domini nostri iesu christi (incipiunt *ins.* 20) 20. 22 numerum 22 galliarum *add. non suo loco* 22[2]

nomerus provinciarum vel civitatum metropolitanorum vel aliorum 13

praem. in n(omine) sancti *[sic]* trinitatis incipit

numeri civitatum in provintiis Gallicanis quae civitates sint metropolitanae 19

in nomine domini nostri iesu christi *praem.*

numerus civitatum provintiarum Gallicanarum et aliarum provinciarum et quae sint civitates metropolitanae et que eis sint subiectae 23

praem. incipit

nomina civitatum CXXV quae sunt in provinciis solius regionis Galliae 90. 92 *(bis repetens)*

cxxu *altero loco deest* 92 sunt *om.* 90 regionis *om.* 90

nomina civitatum Galliae Lugdunensis 49. 50. 53. 54

post ciuitatum *ins.* prouintiarum 53 lugd. gall. 53

hic continentur provinciis Gallicanis decem quae civitates sunt Gallicani metropolis 76. 77. 78. 80. 82. 83. 86. 88. 89 A

huic 83 continet 76. 78. 88[2], tenentur 82 prouinciis *scripsi,* prouiñ 77. 80, prouinc̄ 83, prouinciae *plerique* hic cont. pr. *om.* 88 gallicanis 76. 78. 83. 88, galliganis 77. 80. 86. 89 A, gallicane 82 decem 77, *om. reliqui* ciuitate 82. 83. 89 A gallicani 76. 78. 82. 83. 88, galligani 77. 80. 86. 89 A metropolis *om.* 76. 78

hic continentur provinciae Gallicanae cum metropolitanis ceterisque civitatibus suis 81

hic continentur provinciae Galliae atque civitates eius metropolitanae 81. 87. 89

hic cont. *om.* 89   gall. prou. 89

hic continentur nomina civitatum omnium quae sunt in provintiis Galliae 15

praem. in nomine domini

incipiunt urbium nomina quae in tribus partibus sitae sunt orbis huius, id est Asiae Africae Euruppae. nemo me inscium arbitretur Asiam ab oriente principium habere orbis terrae, deinde confiniam connexamquae Africam, deinde vero Euruppam sitam suo termino. sed nos in Euruppa commanentes provinciam regionis nostrae marchae primitivam ponimus postque ipsam caeteras urbium quoque ipsarum singula quaeque nomina suis designemus inditiis 27

nomina provinciarum vel civitatum *praem.* item (idem 35 A) *omnes* prouincia 43, prouintiae 39[a] in provinciis Gallicanis quae civitates sint gallicanis *om.* 36. 42 sint 35 A. 38. 41. 43, sunt 36. 39. 42 nomina civitatum provinciarum Galliae *praem.* incipiunt *omnes*	*sic coniunctis titulis tribus* 35 A. 36. 38. 39. 41. 42. 43
numeri civitatum *praem.* in nomine domini nostri iesu christi incipit in provinciis Gallicanis quae civitates sint metropolitanae	*sic coniunctis titulis duobus* 19

ciuitates prouinciarum Gallicarum 66

om. (*praeter mutilos initio* 16. 51. 52. 57. 97. 99) 7. 32. 33 (*praescr.* in nomine domini nostri iesu christi). 34 (*praescr. ut* 33). 35. 44. 55. 56. 64. 69. 89 (*evanuit*). 94. 95. 96. 98. 101.

Provinciae septendecim in libris plerisque et in his melioris notae omnibus dispositae sunt, ut infra eduntur, sic:

Decem Galliarum:	
I Lugdunensis I	
II Lugdunensis II	
III Lugdunensis III	
IV Lugdunensis Senonia (quarta)	
V Belgica prima	*post Belgicam secundam* 100; *ante Lugdunensem primam* 34
VI Belgica secunda	*ante Lugdunensem primam* 34
VII Germania prima	*post Germaniam secundam et facta* Germania secunda 8
VIII Germania secunda	*ante Germaniam primam et facta* Germania prima 8
VIIII Maxima Sequanorum	
X Alpes Graiae et Poeninae	*in principio laterculi* 71. 72. 73. 74. 75, *post Alpes maritimas* 7, *post Viennensem sic:* ad quam etiam provincia A. Gr. et P. pertinet 4, *adscripsitque item* 3[2] *ad Viennensem provinciam in margine:* huic sociata extitit prouincia alpium graiarum et penninarum *(v. p. 582)*
Septem provinciarum	
XI Viennensis	*inter Alpes Graias et Lugdunensem primam* 71. 72. 73. 74. 75
XII Aquitanica prima	
XIII Aquitanica secunda	
XIV Novempopulana	

XV Narbonensis prima
XVI Narbonensis secunda — *ante Aquitanicam primam* 68. 69. 70
XVII Alpes maritimae — *ante Narbonensem secundam* 47

Aliter ordinant 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97:

XI Viennensis
XV Narbonensis prima
XVI Narbonensis secunda
XII Aquitanica prima
XIII Aquitanica secunda
XIV Novempopulana
XVII Alpes maritimae
V Belgica prima
VI Belgica secunda
VII Germania prima
VIII Germania secunda
I Lugdunensis prima
II Lugdunensis secunda
III Lugdunensis tertia
IV Lugdunensis quarta
IX Maxima Sequanorum — *post Alpes Graias* 92
X Alpes Graiae et Poeninae

Aliter denique disponunt nominibus quoque provinciarum ita immutatis, ut hoc loco coniuncta exhibentur, 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 86. 87. 88. 89. 89 A et ex parte 85, fluctuans inter hunc ordinem et antiquum utpote descriptus ex 2 et 79:

I Lugdunensis prima
II Lugdunensis secunda
III Lugdunensis tertia
IV Lugdunensis quarta
IX Lugdunensis quinta Sequanorum (*excepto* 84)
lugdonensis 83. 85

V Belgica prima
VI Belgica secunda
VII Germania prima
VIII Germania secunda
XI Viennensis prima
uiennensium 79. 85 sequenorum 89 A

XV Viennensis secundae
uienensis 80, narbonensium prima 85
XVI Viennensis tertia
uienensis 80, narbonensium secunda 85 — *post XIV* 85

XVII Viennensis quarta Inalpium maritimarum
uienensis 76. 88, uiennensium 79. 85 secunda 79. 85 et *ante* inalpium *ins.* 87 inalpium maritimarum (maritimarum 89 A[1]) 76. 77 (*ante* prou.). 78. 80. 82. 83. 86. 89 A, maritimarum inalpium 88, alpium (appium 85) maritimarum 79. 84. 85, in alpibus maritimis 81. 87. 89

X Viennensis quinta Inalpium Graiarum et Poeninarum
quinta] tercia 85 inalpium] *sic reliqui,* appium 85 *v. l. reliquam vide infra*

XII Aquitanica prima
XIII Aquitanica secunda
XIV Novempopulana Aquitaniae tertia
aquitaniae 76. 78, aequitaniae 77. 80. 81. 83. 84. 86. 87. 89. 89A, equitaniae 79. 82. 85. 88

Provinciam Arelatensem habent qui sequuntur libri post Viennensem (in solo 4 post subscriptionem *finiunt provinciae septem* pro supplemento) civitates ex Viennensi quasdam ei adscribentes sic:

cod. 29. 30^1. 31. 40:	*cod. 24. 26:*	*codd. 3^2 et sic fere 4:*	*cod. 30^2:*	*cod. 8:*	*cod. 65: (Tschudi)*
Provinc. Arelatensium n. —	Provinc. Arelatensium n. VIII	Provincia Viennensis	*inscriptio nulla*	Provintia Meninsis *(sic)* habet civitates n. X	Provincia Viennensis n. VIIII
1 Arelatenses 2 Carpentoratenses (*om.* 29) 3 Massilienses	1 Arelatenses 2 Massilienses 3 Tricastini 4 Vasenses 5 Arausici 6 Carpentoratenses 7 Cabellici 8 Avennici	1 Viennensis 2 Genavensis 3 Gratianopolitana 4 Valentinorum Huic sociata extitit provincia Alpium Graiarum et Penninarum. Provincia Arelatensis 1 Arelatenses 2 Massilienses 3 Albenses 4 Deenses 5 Tricastini 6 Vasenses 7 Arausici 8 Cabellici 9 Avennici 10 Carpentoratenses	1 metropolis: Arelatenses 2 Tricastini 3 Vasenses 4 Arausici 5 Carpentoratenses 6 Cabellici 7 Avennici 8 Massilienses	1 Vienna *cet.* Provintia Meninsis *(sic)* habet civitates n. IIII 1 Arelatenses 2 Massilienses 3 Avennionenses 4 Cabellici	1 Vienna 2 Genava 3 Gratianopolis 4 Alba 5 Vivarium 6 Deensium 7 Valentia 8 Tricastini 9 Vasionenses et eiusdem Viennensis provinciae, sed in Narbonensi, civitates numero VI 1 Arelate 2 Avennio 3 Carpentorate 4 Massilia 5 Arausio 6 Caballio

Metropolis vocabulum non solum hi libri ad Arelate adscribunt, sed item in 36. 38. 42. 43 ad eam urbem adnotatum est: *quae nunc metropolis dicitur.* in libris 28. 29. 30 *metropolis* bis positum est et ad Arelate et errore ad Tricastinos, id quod in 30 manus recens ita emendavit ut supra indicavimus.

Provinciis praescribunt libri potiores 1. 3. 5. 6. 9. 10 (reliquos in his quisquiliis missos facimus) in hunc modum.

prouincia vocabulum praescribitur fere casu primo in libris bonis: *in prouincia* 1 (saepe, non semper). 9 (raro); genetivus *prouinciae* non est nisi in deterioribus: *habet ciuitates* addunt passim deteriores.

sequitur in plerisque civitatium numerus, quo castra non comprehenduntur, praescripto vocabulo *numero* plerumque compendiato ($\bar{n}$ vel $n\bar{m}$ 1); omittunt numeros eos Spirensis apographa 71—75 et qui a Lugdunensibus quinque laterculum incipiunt libri 76—89 A (exceptis hybridis 79. 85), praeterea 3. 4. 7 aliique pauci.

Primae civitati cuiusvis provinciae (excepta Alpium Graiarum et Poeninarum, ubi vide) *metropolis* vocabulum praescribunt, ut fiat *metropolis civitas,* 1. 3. 5. 9. 10, unde passim id cum praescripta provincia confunditur; subiungunt *(civitas metropolis)* exemplaria Spirensis; post vocabulum civitatis *(ciu. Lugd. metropolis)* 68; non omittunt nisi deteriores. id vocabulum boni codices compendio fere scribunt, sed *metropolitana civitas* similesque formae a bonis libris non agnoscuntur.

civitas vel *castrum* solet praescribi oppidi nomini casu primo; boni libri raro id omittunt.

Notitia in provinciis Galliarum vel Gallicanis decem titulis nominatae qualiter statutum aut quantae provinciae vel ad metropolim civitatem urbes per capitulum superius nuncupatae redire aut constitutionis designatae debeant respondere aut rei publicae, ut ordo exposcit pontificum, conserventur aut requirantur arbitrio, ut antiquitas nulla possit convelli condicione.

praef. habet unus 1 cum inde pendentibus 2. 85 1 notisia 1 prouincia *traditur* gallianis 2, galliarus 85 nominate *libri* 2 metropolym 1 urbis 1. 2 3 nuncupate 1 designate 1 4 pontificium 2. 85 requirentur 2. 85

IN PROVINCIIS GALLICANIS DECEM QUAE CIVITATES SINT.

Libri quid praescribant, relatum est p. 579.

I. PROVINCIA LUGDUNENSIS PRIMA

CIVITATES N. III | CIVITATES N. IV vel N. V

lugdunensis *plerique,* lugduninsis 13, lugdonensis 2. 31. 81. 82. 83. 87. 93, lucdonensis 9, lugdoninsis 14, leudunense 1, lugduuensium 17. 19. 23. 25. 35. 55. 100, lugdonensium 7. 12, lugdanensium 11, lucdunensis 35. 67, lugdunesis 66 prima *ante* prou. 8, *bis* 48, *om.* 9. 12. 18. 39. 41. 69 iii 1. 2. 5. 9. 44. 45. 47. 48. 46, iiii *plerique,* u 8. 24. 25. 26. 28. 30. 31. 55. 56. 59^{2}. 60. 62. 65. 79. 85. 92. 94. 95. 96. 97^{2}. 101, ui 11. 18. 23 castra II *add.* 45. 47. 48 *om.* 7

1 metropolis civitas Lugdunensium

lucdunensium 35. 67. 97, lugdonensium 2. 7. 11. 12. 15. 19. 31. 81. 83. 85. 91. 93, lugdoninsium 13. 14, lucdonensium 9, lugdunensis 4. 24. 26. 35A. 69. 71. 72. 73. 74, lugdunesium 66, lugdunum 8. 65, lugdunis 100, ludunensium 101

2 civitas Aeduorum

aeduorum 1. 3 (*fuit* *eduorum). 5. 6. 10. 19. 26. 28. 32. 35. 38. 43. 46. 58. 68. 70. 85. 91. 93. 96. 98, eduorum *plerique,* heduorum 24. 56, ēduorum 20, edua 100, aedorum 67

hoc est Agustedunum 40. 55. 56. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89A. 94. 100

hoc est] id est 40. 94. 100, que est 55, que a. dicitur 56, *om.* 76. 78. 82 agustedunum 76. 77. 79. 80. 88, agustaedonum 85, agustodunum 78, augustedunum 82. 86, augustaedunum 89A, augustidunum 81. 84. 89. 94, augustidunus 100, augustidunensium 40, augustodunum 83, augustudunum 55. 56. 87

3 civitas Lingonum

linguonum 4. 19. 24. 25. 33. 34. 58. 68. 70. 76. 78. 85, ligonum 29. 30. 36. 42. 43. 75, lingorum 39. 93, linguorum 41. 91. 98, lignorum 18, lingonensis 100

4 castrum Cabillonense

castrum *plerique,* castro 11. 68. 78^{b}. 88, casto 76. 77. 78^{a}. 80. 83. 86. 89A, castellum 1. 19. 23, ciuitas 3^{a}. 8. 10. 12. 13. 14. 15. 17. 20. 24. 25. 26. 27. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 37. 40. 50. 53. 61. 62. 65. 69. 94 cabillonense 23. 35A. 37. 38. 39. 41. 44. 45. 46. 55. 58. 59. 65, gabillonense 98, cabillonensis 15. 17. 20. 32. 33. 35. 100, cabilloninsis 13, capillonensis 8, gabillonensis 22, cabillonensium 24. 28. 30. 31. 40. 81. 83. 84. 87, cauillonensium 94, gabillonensium 27, cabilonnensium (*corr. ex* -ninsium) 3, cabilonense 4. 11. 19. 47. 48. 60^{2}. 101, gabilonense 10, cauilonnense 6, cabilonnensem 5, cabilonensis 49. 50. 53. 54. 61. 63, cauilonensis 14, cabilonensium 25. 26. 29. 77. 79. 80. 82. 85. 86. 88. 89A, cabilonensum 76. 78, cauilonensium 69. 70, cabellonense 1, cabellonensis 34, cabellionensis 12, cauellonensium 7. 94, cauelonense 9, cauelonensi 67, .ab'''/ 2, caballonense 36. 42, 43. 91. 93, cauallonense 90. 92. 95. 96, cabalonense 56. 60^{1}, caualonense 71. 72. 73. 74. 75, caualoninse 68, caballionensium 89, cauallonensium 94, caballionensis 64, calonense 97^{2}, ·calonensium 97^{1}, caballionense 66, cibilonensis 62 *om.* 18

deficiunt 16. 51. 52. 57. 99

5 castrum Matisconense *om.* 1. 2. 3. 7. 18. 48 (*in praeser.* castra duo). 67. 68. 70. 71. 72. 73. 74. 75, *habent reliqui*
castrum *plerique*, castellum 13. 15. 19. 23, castello 11. 19. 22, castitale 20, civitas 12. 14. 17. 25. 32. 33. 34. 35. 40. 69. 76. 77. 78. 80. 81. 82. 83. 85. 86. 87. 88. 89. 97, ciuitas m. uel castrum 84, *om.* 100 matisconense *plerique*, matisconensis 14. 15. 20. 22. 25. 27. 32. 33. 34. 35. 69. 100, matisconinsis 13, matisconensium 24. 26. 28. 29. 30. 31. 40. 84. 97, madesconensis 17, masticonense 94, maticonense 9, matyconense 6, maticonensis 12, matascense 4, maticense 36. 38. 42. 43, matiscensium 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 86. 87. 88. 89. 89 A, matiscensum 76, matiscentium 85, matiscolense 60, matiscontense 53, matreconense 63, mnatisconense 19, natisconense 21 *ante* Cabillonenses 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89 A

II. PROVINCIA LUGDUNENSIS SECUNDA

CIVITATES N. VII

lugdunensis *plerique*, lugdonensis 7. 12. 18. 22. 23. 81. 83. 87. 91. 93, lucdonense 9, lugdoninsis 13, lugnin 68, leudunensis 1, leudenensis 2, legdunensis 31, lugdunensium 49. 54. 55. 56. 58. 62. 63 secunda *ante* pr. 8, *om.* 83 uii *plerique*, ui 33^{b}. 42, uiii 40. 85

1 metropolis civitas Rotomagensium

rotomagensium *plerique*, rotomaginsium 68, ...maginsium 14, rotomagent 1, rotomagen/// 2, rothomagensium 29. 30. 40. 49. 50. 53. 54. 55. 56. 61. 62. 63. 74. 75. 90, rothomagencium 31, rotomagensis 12. 17. 18. 25. 27. 32. 33, rotomacensis 34. 69, rotomaginsis 13. 15. 22, rotomagus 8. 100, rothomagus 65, rotomago 64, rodomagensium 7. 70^{2}. 76. 77^{b}. 78. 79. 80. 81. 83. 84. 85 (*bis*). 86. 87. 88. 89 A, rodołmagensis 35, notomagensium 48, rodamanensium 70^{1}, rogomagensium 77^{a}, romanensium 10, lugdunensium 82

2 civitas Baiocassium

baiocassium *plerique*, baiocassum 18, baiocassiam 8, baiocas 100, baiogas 70, baiocasium 12. 32. 35. 36. 38. 39. 41. 42. 43. 49. 50. 53. 54. 55. 58. 59. 60. 61. 62. 69. 89. 90. 91. 93. 97. 98, bayocasium 63, balocassium 25, baiocassensium 68, baiocacensium 40. 101, baiocasrensium 67, baiocarum 35 A. 56, baiocastium 20, raiocassium 75, bolocassium 77. 89, bolocasium 76. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89 A. 97

3 Civitas Abrincatum

abrincatum *plerique*, abricatum 38. 41. 101, abricantum 64. 66, abrincantum 31. 81. 87. 89, abrincatium 59^{2}. 60. 65, abrincantium 55. 56^{t}. 59^{1}, abrincatinum 100, abincatum 71. 72. 73. 74. 75, abrincadum 27, abrincarum 88, abrincatarum 68, abrintakarum 70, abrincatensium 40, abruiceu 56^{v}, ambrincatum 28, afrincatum 13, albrincatum 12, ebrincatum 85, aprincatum 6. 7, abrancatarum 67 *om.* 36. 42. 43

4 civitas Ebroicorum

ebroicum 49. 54, ebroicas 33. 34. 67. 68. 69, aebroicas 70, ebraicas 32. 35, ebroas 100, ebroocorum 76^{a}, ebronicorum 2, ebroticorum 1, ebricorum 59^{a}

Atuaticorum 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 40. 49. 50. 53. 54. 55. 56. 61. 62. 63. 67. 68. 69. 70. 101
atuaticorum (*post* ebr.) 28. 29. 30. 31, aeuaticorum (*post* aebr.) 70, euaticorum (*ante* ebr.) 68, euaticorum id est ebr. 32. 33. 34. 35. 40. 49. 50. 53. 54. 55. 56. 61. 62. 63. 67. 69. 101

5 civitas Saiorum

saiorum *plerique*, sadorum 7, sagiorum 5, salorum 25, satorum 30, saxorum 17, saxis 100, siorum 69, saiarum id est saiorum 49. 61, salarum id est (idem 44. 47) saiorum 36. 37. 38. 39. 40. 42. 43. 44. 47. 48. 50. 53. 54. 55. 57. 58. 60. 62. 64. 65. 66. 90. 91. 92. 93. 95. 96. 97. 101, salarium idem saiorum 45, salarum uel saiorum 98, salarum id est salorum 63, salarum id est sagieñ 56, salarum id est saisorum 59, salurus id est saicorum 35 A, solarum id est saisorum 94, salarum id est siorum 41, salarum saius 68. 70, salarum id est saius 67, saiorum id est satus 34, saiorum id est saius 32. 35, iasorum id est saius 33

deficiunt 16. 51. 52. 57 (*usque ad II, 1*): *in* 14 *evanuerunt II, 1–5*

6 civitas Lexoviorum

lexouiorum 1. 2. 3. 4. 5. 6. 9. 10. 17. 45. 56. 64. 65. 66. 67. 70. 76. 77. 78. 80. 82. 83. 84. 85. 86. 89 A, lexoniorum 44. 47. 48, lexouirorum 75, lexiouiorum 71. 72. 73. 74, lexouium 100, alexouiorum 68, letouiorum 7. 88, lixouiorum 8. 40. 41. 43. 49. 50. 53. 54. 57. 58. 61. 62. 91. 93. 97. 98, lixoiorum 12. 15. 20. 22. 27. 33. 34. 69, lixsoiorum 18, lixoruiorum 39, licoiorum 24. 26, lixoxoiorum 14, luxouiorum 11. 19. 23. 25. 35 A. 36. 37. 38. 42. 55. 59. 60. 81. 87. 89. 90. 92. 94. 95. 96. 101, luxoiorum 13, lixorum 35, locorum 32, licoiorum luxuiorum 29, licoiorum luxuuiorum 28. 30, locoiorum luxuuiorum 31 *om.* 63

7 civitas Constantia

constancia 22. 31. 63. 75. 97, constancie 13, id est constantia 32, constantinorum 67. 68. 70, *ad constantia adser.* constantieñ 56[2]

Constance 52

III. PROVINCIA LUGDUNENSIS TERTIA

CIVITATES N. VIIII

lugdonensis 2. 15. 22. 23. 31. 75. 81. 85. 87. 93, lugdoninsis 13. 14, lugdunensium 49. 50. 54. 55. 56. 63. 70, lugdunum 47. 48. 62, lugduñs 1, lugdunensia 32, lugdusia 35 tertia *ante* pr. 8, iiii 20, *om.* 19 uiiii *plerique,* uiii 20. 31. 35. 47. 48. 70, uii 34. 36. 42, iiii 1[a] *om.* 7

1 metropolis civitas Turinorum

turinorum *Ammianus (vide supra p. 552. 577),* torenorum 1. 2, torinorum 5. 6, corinorum 3[1], turenorum 74, tyrenorum 71. 72. 73, tirenorum 75, turonorum *plerique,* turunorum 82, toronorum 9, 12. 13. 14. 15. 20. 22. 24. 27. 68. 70. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 83. 85. 86. 87. 88. 89. 89 A, rotonorum 67, turonum 17. 35 A. 61. 64. 66. 69. 101, turonensium 19. 23, toronensium 11, turonis 100, turones 8, turonium 65 *om.* 18

Tors 52

2 civitas Cenomannorum

cenomannorum *plerique,* cenomanorum 12. 20. 47. 48. 56. 90, cennomannorum 17. 27[2], 35 A. 60. 79. 85. 88. 92. 95. 96. 97[2], cennomanorum 64. 66 (*non* 46) 77. 80. 81. 82. 86. 87, caenomanorum 13[1], caenomannorum 13[2], caennomanorum 83, cennomenorum 89 A, caenomenorum 76. 78, cenomannis 100, cenomania 8, cinomanorum 33[b]. 35. 89, cinomannorum 25. 32. 58. 63, cinnomanorum 33[a]. 34, cinomantiorum 61, celomannorum 1. 2. 3. 4. 75, celomannarum 71. 72. 73. 74, caelomannorum 7. 67, celomanorum 68, caelemannorum 6. 70, cennamanorum 89, cermomannorum 69 *om.* 18

Liman 52

3 civitas Redonum

raedonum 11, rhedonum 56. 65, reddonum 32. 35, redonis 8. 61. 62. 63, redonus 3[a], redumum 20[a], renodum 12, rodonum 15. 67. 98, rhodonum 31, rodomum 82, sedonum 88 *post* Andecavenses 55. 56 *om.* 6. 18

Renes 52

4 civitas Andecavorum

andecavorum 1. 4. 6. 7. 10. 11. 13. 14. 17. 20. 22. 26. 34. 58. 67. 68[a]. 71. 72. 73. 74. 75, andecaorum 3, andicauorum 5. 9. 64. 66 (*non* 46). 68[b]. 91. 93, antecauorum 12, andegauorum *plerique,* andegaborum 76. 78. 89 A, andigauorum 19. 39, andeganorum 44. 45. 63. 88, angdegauorum 77[a], andeuagorum 98, andegauis 8. 100 *om.* 18

Angiers 52

5 civitas Namnetum

namnetum *plerique,* namnetium 78. 89 A, namnedum 70, nannetum 20[b]. 24. 26. 35 A. 37. 49. 53. 57. 58. 80. 88. 90, nametum 17. 92. 94. 95. 96. 97, nammetum 13. 33. 49. 68, namitum 1, nammitum 2. 5, namnetum 63, namietum 20[a], nainetum 60, mannetum 39, uamnetum 44. 47, uamnerum 48, namnetis 8. 100 *om.* 18

Nantes 52

6 civitas Coriosolitum

coriosolitum *scripsi,* corisolitum 17. 75. 100, consolitum 7. 71. 72. 73. 74, conisolitum 70, comsulitum

deficiunt 16. 51. 52 *(usque ad II, 6).* 99

67, consulitum 68, coriosolium 55, coriosopitum 1. 2. 6. 13. 23. 33. 34. 52. 57. 58. 59. 60, coriosopotum 5, corisiosoptum 3 (*ex* -sobtum). 4, ariosopitum 32. 35, corosopitum 19. 24. 26. 28. 29. 30. 31, corisopitum 11. 12. 14. 15. 20. 21. 22. 27. 35A. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 47. 48. 49. 50. 53. 54. 61. 62. 64. 65. 66. 69. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 101, corisopitis 8, corisipotum 9, corisoptum 63, corisopotum 10, corisoporum 81. 87. 89, chorisoporum 77. 79. 80. 82. 83. 84. 85. 86. 88. 89A, chrisoporum 76. 78, crisopitum 25. 36, cersopitum 98, coriosolitum uel corisopicen̄ 56 *om.* 18

7 civitas Venetum

uenetum 3. 4. 5. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 17. 19. 20. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 38. 52. 59. 60. 67. 69. 84. 88. 100, uenitum 1. 2. 68. 70, uenetium 6, uenesium 7, uenetus 8, uenotum 77. 79. 80. 81. 82. 83. 85. 86. 87. 89. 89A, uenatum 76. 78, cianeti 71. 74, eianeti 75, ganeti 72. 73, ciantium id est (idem 47) uenetum (uenatum 36. 42, uenetur 57[a]) 36. 39. 40. 41. 42. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 53. 54. 57. 58. 61. 62. 90. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98, ciancium id est uenetum 63. 101, cianctium id est uenetum 37. 43. 64. 66. 91, eiantium id est uenetum 55, eiancium id est uenetum (*adscr.* uel uenetēn̄) 56, cianticum (*corr. ex* cientium) id est uenetum 35A, cianium id est uenetum 65 *om.* 18

8 civitas Osismorum

osismorum 12. 13. 14. 22. 25. 27. 32. 33. 34. 35. 41. 47. 48. 55. 56. 65. 67. 68. 70. 91. 93. 97, osisinorum 61. 71. 72. 73. 74, osisnorum 69, osismus 8, ocismorum 86. 89. 90, ossismorum 1. 3[b]. 5. 15. 17. 28. 29. 30. 31. 37. 39. 44. 45. 46. 58. 64. 66. 82, ossisinorum 98, ossisimorum 24. 26, ossimorum 2. 3[a]. 4. 9. 10. 20. 35A. 36. 38. 42. 43. 57, ossiomorum 7, ossisemorum 6, oscismorum 59. 60. 76. 77. 78. 79. 80. 83. 85. 87. 88. 89A, oscimorum 84, oscrimorum 81, oxismorum 11. 19. 23. 40. 50. 54. 62. 92. 96, oxisinorum 49. 94, exismorum 95, oximorum 52. 53. 101, oximensis 100, orisiuorum 63, opsonorum 75 *post* Andecauenses 22 *om.* 18

9 civitas Diablintum

diablintum 5. 9. 10. 11. 17. 35A. 36. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 49. 50. 52. 53. 54. 55. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 64. 66. 88. 89. 91. 93. 98. 100. 101, dyablintum 56, diablintium 47, diallintum 7, diaplintum 90. 92. 94. 96. 97, diablintrum 65, diablentum 1. 2. 3. 6. 12. 13. 14. 15. 19. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 37. 48. 69. 76. 77. 78. 80. 81. 83. 84. 85. 86. 87. 89A, diabientum 75, deabientum 71. 72. 74, deobientum 73, deablentum 20, diablendorum 32. 33. 34. 35, diablectum 82, diamlentum 4, diabrentum 22, dioblentus 8, diaplantum 95, diabluotum 63, diablintorum diablintum 68, deabritorum deablitum 70, diablintorum id est dialintum 67 *om.* 18

id est Carifes 35A. 36. 38. 41. 42. 43. 62[2]. 100

ciuitas id est c. 35A carifes 35A. 38. 41. 43, carofes 100, caristes 36. 42, rauifes 62[2]

quae alio nomine Adalia vocatur 55. 56

quae alio nomine Aliud vel Adalia vocatur 39. 40. 57. 58. 59. 60. 61. 62[1]. 63. 98. 101

quae] quod 60 alio nom. *om.* 101 alyud 59 adalia 61. 62. 63, adala 39. 57. 58. 59. 98, addala 60, alia 40. 101 uocatur] dicitur 101, nuncupatur 61

id est Carifes quae alio nomine Aliud vel Adalia nuncupatur 49. 50. 53. 54

10 Dolen̄
11 Maclonien
12 Briencen̄
13 Trecoren
14 Leonen̄

(10–14: 56 marg.)

IV PROVINCIA LUGDUNENSIS SENONIA
CIVITATES N. VII

PROVINCIA LUGDUNENSIS QUARTA
CIVITATES N. VIII

lugdun̄s 1, lugdonensis 12. 81. 87. 93, lugdunensium 23. 40. 49. 50. 54. 56. 62. 63, lugdunum 48, *deficiunt* 16. 51. 99

lugdurinm 47, lugdonensia 35, lugdunensia 32   senonia 1. 3 (*corr. in* senonica). 5 (*corr. ex* sesnonia). 9. 10. 14. 37. 45. 46. 91. *idem videtur erasum esse in* 2. 28. 93, senonie 17, senone 48, quarta *plerique, ante* prou. 8, iiii a. /// 79, quarta senonia 13. 14. 20 (*ante* Lugd. I), quarta senonum 17, quarta id est senonia 53, quarta quae et senonia vocatur 90. 92. 94. 95. 96, *om.* 29. 30 *(in sp. vac.)*. 31 *(in sp. vac.)*. 63   uii 1. 2. 5. 6. 9. 10. 13. 14. 17. 20. 22. 25. 29. 36. 37. 38. 39. 41^{1}. 42. 43. 45. 47. 48. 64. 65. 67. 68. 70. 90. 91. 93. 95. 96. 97, uiii 8. 12. 15. 19. 23. 24. 26. 27. 32. 35. 40. 41^{2}. 49. 50. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 65. 69. 79. 85. 92. 94. 100. 101, iiii 33^{a}. 34, ui 33^{b}, uiiii 28. 30. 31   *om.* 11. 18. 52

1 metropolis civitas Senonum

sennonum 31. 70. 77. 79. 80. 81. 82. 85. 87. 88. 89, sennorum 76. 78. 84. 86. 89A, serionum 98, senonis 100, sennones 8, senona 4   *om.* 2. 10^{1}

Sens 52

2 civitas Carnotum

charnotum 1, carnatum 2. 5, carnutum 65, carnotenum 7. 11. 19. 21. 23, caruotenum 7, carnorum 64. 66 (*non* 46) 67. 78, canonum 20

Chartres 52

3 civitas Autisiodorum

autisiodorum 6. 10^{2}. 11. 13. 14. 17. 18. 19. 22. 24. 25. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 35A. 36. 39. 40. 41. 42. 43. 50. 53. 54. 55. 57. 58. 59. 61. 62. 63. 81. 87. 89. 92. 94^{b}. 95. 96. 97. 98. 101, authisiodorum 12^{2}. 38. 84. 88, auctisiodorum 60, autisiodorensium 90, autissiodorum 37. 69, auticiodorum 56, autisiodorus 100, autisidiorum 21. 23^{1}, autisidorum 3. 23^{2}. 94^{a}, ottissiodoro 8, antisiodorum 48. 49. 65. 66, antisiodorus 52, antisiodoresum (antisiodore*s*m *m. 1)* 70, altisiodorum 4, altisiodarum 1. 2, autisiorum 10^{1}. 72. 73. 74. 75, authisiorum 12^{1}, antisiorum 71, autisioderum 5. 9. 15. 26. 33. 34. 44. 45. 79. 85. 91. 93, authisioderum 80. 82. 83. 86. 89A, autisiodero 7, autissioderum 76. 78, autisidioderum 20, autisioderinsium 67. 68, authisioderum 77, antisioderum 47. 64. 65, audisiodorum 35

Auxerre 52

4 civitas Autricum 8. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 17. 18. 19. 20. 22. 23. *(supra v.* uel niuernum*)*. 24. 25. 26. 27. 28 *(sic videtur fuisse, eraso vocabulo substitutum m. eadem* neuernis*)*. 32. 33. 34. 35. 37. 38. 41^{2}. 69. 79. 85. 90

ciuitas *om.* 10   autricus 8, audricum 22, antricum 32, auticum 85, altricum 90   *hoc loco plerique. post Melduos* 37

5 civitas Tricassium

tricassium *plerique,* tricasium 7. 8. 12. 38. 41. 50. 55. 57. 58. 61. 62. 63. 69. 90. 94. 95. 96. 97, tricassum 47. 48, tricassinorum 23, tricasinorum 19, trigasinorum 11, trecassium 1. 2. 3. 4. 6. 24. 26. 29. 30. 31. 37. 49. 54. 59. 67. 77. 80. 82. 83. 84^{b}. 86. 88, trecasium 56. 70. 76. 78. 81. 87. 89. 89A. 101, trecassinum 60. 84^{a}, trecas 100, tragassium 33. 34, tragasium 32. 35   *post Carnutes* 71. 72. 73. 74. 75

Troies 52

6 civitas Aurelianorum

aurilianorum 1. 4. 5. 6. 7. 11. 12. 13. 14. 15. 19. 20. 22. 23. 27. 34. 63. 67. 68. 70. 77. 80. 81. 82. 87. 88, auriliaanorum 2, aureli aurelianorum 85, aurilionorum 86, aralienorum 76. 78. 89A, aurelennorum 48, aurelianis 100, aurilianis 8

Orliens 52

7 civitas Parisiorum

parisyorum 88, parhisiorum 65, pariseorum 76. 78. 81. 83. 87. 89, parisaeorum 77. 80, pharisеorum 86. 89A, paritiorum 1. 2, pasiorum 36. 42. 43, parysiorum 53, parisius 8. 100, parisium 32. 35

Paris 52

8 civitas Melduorum

meduorum 86, meldorum 1. 2. 13. 32. 35. 36. 38. 40. 42. 43. 49. 50. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 67. 68. 69. 70. 98. 101, meldis 8. 100

Miauz 52

deficiunt 16. 51. 99

9 civitas Nivernensium 21. 23^2. 28^2. 29. 30. 31. 40. 49. 50. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 92. 94. 98. 100. 101

niuernensium 40. 49. 50^2. 54. 55. 56. 59. 60. 98, neuernensium 52. 57. 92^2. 94. 101, neuersium 58. 92^1, nauernensium 61. 62, nauuernensium 63, naruernensium 50^1. 53, neuernis 28^2. 29. 30. 31. 100, neuernus 21, niuernum 23^2 *hoc loco plerique. post Autisiodorum* 21. 29. 30. 31. 100, uel Nivernum *supra c. adscr. ad Autricum* 23^2 *similiterque* 28^2 (*vide ad* IV, 4)

Nevers 52

10 castrum Nandonis 28. 29. 30. 31

V PROVINCIA BELGICA PRIMA

CIVITATES N. IIII

belgika 70. belgeca 15. 22. 32. 33. 35. belgaeca 6, belgega 12. 14. bellica 2. 5. 10. 20. 27. 34^a. 39. 64. 67. 77. 80. 81^1. 83. 84. 86. 87. 89. 89 A. 91. 93, belliga 82, belliaga 18, belhica 19, proxima sequanorum 1, *om.* 44. 52 prima *ante* prou. 8, prim(m *ex* n)atium 68, prina 35 iiii *plerique,* ui 24. 26, uiii 20, xiiii 39^a *om.* 7 sentionenses

1 metropolis civitas Treverorum

treuerorum *plerique,* treuirorum 3^2. 13. 15. 24. 26. 28. 29. 37. 44. 46. 48. 61, triuerorum 30, treuisorum 22, treuororum 85, treuorum 12. 60. 79 (*corr. a m. 3 fortasse in* treurorum), treuerum 32. 35, treuerotium 1, crerotium 2, treferorum 82, trefororum 77. 80. 81. 86. 87^1. 89, treforum 89 A, creuirorum 63, teucrorum 45, trephorum 83, treueris 4. 8. 100, *om.* 47

Treues 52

2 civitas Mediomatricum

mediomatricum *plerique,* medimatricum 89, medomatrecum 18, mediomatricorum 3. 4. 5. 6. 9. 10. 11. 17. 19. 23. 29. 33. 35 A. 36. 38. 40. 41. 42. 43. 49. 50. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 70. 91. 93. 98. 101, matricorum 37. 39. 45, metricorum 10. 44. 47. 48, mediomatricus 100, mediomartis 8, metitianorum 7

id est Mettis *omnes praeter* 1^a. 4. 7. 10. 11. 12. 13. 15. 18. 19. 22. 23. 25. 27. 31. 71. 72. 73. 74. 75

id est] idem 48, hoc est 77. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 89. 89 A. 92. 95. 98, hd 100, *om.* 1^b. 3. 6. 9. 17. 26. 28. 29. 30. 68. 70. ciuit. mettis (*sequitur* ciuit. mediomatricorum) 5 mettes 1^b, metthis 59. 60, metis 24. 35. 35 A. 37. 52. 53. 56. 57. 61. 65. 66 (*non* 46). 77^a. 89. 94. 96. 97. 100. 101, mectis 89 A. 98, mictis 63, mettus 28, metus 29. 30, meuies 6, metas 90, metris 64

Mez 52

3 civitas Leucorum

leuchorum 38. 77. 80. 82, leocorum 12. 13. 15. 27. 71. 73. 74. 75, leoeorum 72, leuicorum 35 A. 41^a. 53, cleucorum 35, eleucorum 32, leecorum 22, lecorum 8. 18, leticorum 63 *om.* 4

id est Tullo *omnes*

id est] idem 47. 48, hoc est 77. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 89. 89 A, *om.* 1. 2. 3. 5. 6. 7. 9. 10. 11. 12. 13. 15. 17. 18. 19. 22. 23. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 68. 70. 71. 72. 73. 74. 100 tullo *plerique,* tollo 67, tullum 24. 36. 38. 40. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 53. 54. 55. 56. 61. 62. 63. 84, tullos 71. 72. 73. 74. 75, tullium 65 *ad caput praecedens* 9

Toul 52

4 civitas Verodunensium

uerodunensium 3^b. 5. 6. 10. 44. 45. 47. 48. 65. 66. 67. 92, uerodunensis 71. 72. 73. 74. 75, uero-

deficiunt 14 *(evanuerunt V, 1—4).* 16. 20 *(om. prov. V praeter inscr.).* 51. 76 *(om. prov. V).* 78 *(item).* 88 *(item).* 99; *civitates collocantur in prov. IX ante Vesontionenses* 17

donensium 11. 19. 23. 97, nerodunentum 3[a], nerodentium 1. 2 (*superest* uer / entium), uerudunensium 4. 18. 98, uerudonensium 90. 91. 93. 95. 96, ueredunensium 9. 22. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 35A. 39. 41. 50. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 69. 70. 101, uereduninsium 13. 68, ueredunencium 31, ueredonensium 64, ueredurensium 15, ueredinensium 12, ueridonensium 94, uiridunensium 37. 49. 54, uiridunus 100, uiriduno 8, uerdunensium 36. 38. 42. 43. 53. 84, uerdonensium 77. 79. 80. 81. 82. 83. 85. 86. 87. 89. 89A, uirdoninsium 7, uirdunensium 24. 32. 33. 34. 35. 40. 52, uindunensium 17

> Virdon 52

VI PROVINCIA BELGICA SECUNDA

CIVITATES N. XII

belgeca 6. 15. 22. 33. 35, belgega 12, bellica 2. 5. 10. 27. 64. 77. 80. 81[1]. 83. 84. 86. 87. 89. 89A. 91. 93, belliga 82', beliaga 18, beluicae 76. 78, belbica 19, belbicarum (*corr. in* belgicarum) 7   secunda] *ante* prou. 8, prima 88   xii *plerique*, xi 19. 23. 36. 42. 67, xiii 55. 56. 65[2]. 101   *ordinat sic: 1. 2. 4. 6. 8. 12. 3. 5. 7. 11. 9* (*om. 10*) 7

1 metropolis civitas Remorum

in qua est *praem.* 99   remmorum 11. 19. 23. 25, rhemorum 65, reniorum 88, remos 1. 2, remensium 37, remis 8. 100

> Durocordorum 99
> Rains 52

2 civitas Suessionum

su*essionum 59, suesionum 13. 94. 95. 96, suesiorum 60, suessio 100, suessonum 24[1]. 44. 45. 46. 47. 48. 76. 78. 89A, suessionensium 52, suessianum 64, sessionum 3. 6. 12. 14. 17. 18. 20. 22. 25. 27. 33. 34. 35. 68. 70. 71. 72. 73. 74. 75, sessioniim 15, sessiones 8, sassionum 4, res***m 67

> Soissons 52

3 civitas Catalaunorum

catalaunorum 1. 6. 35A. 36. 37. 38. 39. 41. 42. 43. 44. 45. 47. 48. 50. 53. 57. 59. 60. 61. 62. 64. 65. 66. 67. 68. 90. 91. 92. 93. 94. 98, cathalaunorum 9. 24. 49. 54. 63. 101[b], catalaonorum 70. 71. 72. 73. 74. 75, cathalaunensium 40, cathalaunicorum 56, cathalannorum 55, cathalanorum 52, cataleunorum 7, catalinorum 2, cataulanorum 95. 96, launorum 58, catalaunis 100, catalonis 8, cadellaunorum 77. 79. 80. 82. 83. 85. 88, cadaellaunorum 86, gadellaunorum 11, cadelaunorum 99, cadellanorum 84, casdellaunorum 81. 87, castellaunorum 89, catellaunorum 19. 23, catuellaunorum 3[2]. 5. 10. 26. 28. 30, catuellanorum 3[1]. 31, catuellatinorum 29, catuellonum 32[b]. 35, catuellorum 12. 13. 14. 15. 18. 20. 22. 25. 27. 33. 34. 69, cauellonum 32[a], caudelaunorum 76[b]. 89A, caudelanorum 76[a]. 78, cauellaunorum 17, cauellonorum 4, cataulanorum 97, cauthalaunorum 101[a]

> id est Caldunis 69
> Chalons 52

4 civitas Veromandorum

ueromandorum *plerique*, ueromadorum 13[a], uerummandorum 70, ueronnandorum 4, ueromancorum 63, neromandorum 2, ueromanduorum 65, uiromandorum 7. 12. 14. 15. 17. 18. 20. 22. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 35A. 49. 52. 54. 55. 56. 99, uirimandorum 69, uiromandus 100, ueremandorum 33. 34. 36. 42, ueremundis 8, uerimandorum 75, ueramandorum 59. 60, uertemandorum 32. 35, ueromannorum 64, ueromanorum 66 (*non* 46), nouionensium 40, nouiomum 101

> quae nunc Noviomagus 8. 36. 38. 42. 43. 52. 56
> quae nunc] id est 8. 52. 56   nouiomagus 36. 38. 42. 43, nouiomacus 8, nouionēn 56, nouiomus 52
> Noions 52

5 civitas Atrabatum

atrabatum 1. 2. 3. 4. 35[2]. 36[2]. 37. 38. 42. 50. 56. 62. 63. 71. 72. 73. 74. 75. 85. 95[2]. 100, atrauatum 5. 6. 7. 9. 10. 11. 17. 19. 23. 24. 26. 28. 29. 30. 31. 41. 64. 66. 67. 68. 70. 77. 80. 81. 83. 84. 86. 87. 89. 89A. 91. 93. 98, attrabatum 53. 61, atrauantum 82, atrabatrum 59. 60, atrabratum 36[1], atrauatrum 57. 58. 92. 94. 95[1]. 96. 97, atrauatorum 39, atramatum 78, atrebatum 35A.

deficiunt 16. 51. 99 *(habet solam prov. VI)*

44. 45. 46. 47. 48. 49. 54. 65. 99. 101, atreuatum 90, attrebatum 32. 52. 55, atrebatensium 40, atrauitum 8. 12. 13. 14. 15. 18. 25. 27. 33. 34. 35[1]. 76, atrauicum 69, artrauitum 20. 22, atrobatum 43, arranatum 88 *post Turnacenses et Camaracenses* 52

Arras 52

6 civitas Camaracensium

camaracensium 3. 5. 14. 15[b]. 17. 18. 24. 26. 27. 28. 30. 31. 32. 33[b]. 35. 35 A. 36. 37. 38. 39. 41. 42. 43. 57. 58. 59. 60[b]. 61. 64. 65. 67. 70. 86. 90. 91. 93. 94. 95. 98, camaracinsium 13, camaracentium 1. 2 (*superest* cam*racentium), camaratensium 68, camaracentum 75, gamaracensium 20, camaracus 8. 100, caramarcensium 12[b], caramacensium 97, caramacinxium 4, ca**macensium 33[a], carmarcensium 76, carmacensium 78, caramaracensium 60[a], camacensium 15[a], camarcensium 12[a], carnaracensium 29, camarecensium 9. 10, amarecensium 22, cameracensium 11. 19. 23. 34. 40. 44. 45. 47. 48. 49. 50. 52. 53. 54. 55. 56. 62. 63. 66. 71. 73. 74. 88. 92[2]. 96. 99, cameracentium 72, camerasium 92[1], camarocensium 77. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 87. 89. 89 A, capracensium 7, caracensium 69, cassacrensium 25 *post Turnacenses* 52

Neruiorum id est Cameracus 101 Cambrais 52

7 civitas Turnacensium

turnacensium *plerique,* turnacinsium 33, turnacentium 1, turnacencium 56, turnacus 8, turnatensium 68[b], turmacensium 44, tornacensium 3. 6. 24. 26. 28. 29. 30. 31. 35 A. 37. 40. 46. 49. 50. 52. 53. 54. 61. 62. 65. 101, tornatensium 7, cornacensium 63, turiacensium 76. 77. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89 A. trinacentium 2 *post Silvanectes* 35 A *om.* 4. 17. 47. 48. 78. 100

Tornais 52

8 civitas Silvanectum

siluanectum *plerique,* seluanectum 20. 22. 24, siluanectis 8, siluanettum 44. 47, siluanetum 18. 32. 35. 85, siluanestum 88, seluanestum 15, siluanectium 57, siluanetium 62, siluanesium 63, siluanectensium 40. 49. 52. 54. 55. 101, siluanetensium 56, siluenectum 90. 94. 97, silueneotum 96, siluerectum 95, fillianectum 98, saluanectum 89

Senlis 52

9 civitas Bellovacorum

bellouacorum 1. 2. 3. 6. 9. 13. 14. 26. 28. 29. 30. 31. 32. 33[2]. 35 A. 36. 42. 43. 57. 58. 64. 66. 69. 71. 72. 73. 74. 75. 89. 91. 93. 98, belloacorum 5. 67. 68. 70, bellouagorum 46. 47. 48. 52. 55. 56. 59. 61. 62. 63. 90. 92. 95. 97, beluacorum 38. 39. 41, beluagorum 49. 50. 53. 54. 60, beluacensium 24. 37. 40. 99. 101, bellouagus 100, bellouager 94, belloungorum 45, bellonagorum 44, bellauagorum 96, bellocauorum 11. 12. 17. 19. 23. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88 89 A, bellocaborum 76. 78, belocauorum 77, bellocanorum 7, bellocouacorum 10. 15. 18. 20. 22. 25. 27. 33[1] (*superest* bello**uacorum), bellocouacolum 35, bellocouacouacorum 34, bellodacorum 4, beluiaco 8

Biauvais 52

10 civitas Ambianensium

ambianensium *plerique,* ambianinsium 13. 45. 68, ambianentium 1, ambianencium 63, ambianensis 64. 66 (*non* 46), ombianentium 2, ambianesium 48, ambianensius (*corr. ex* -bienensius) 11, ambianorum 65, ambianis 8. 100, ambiamensium 77[a], ambranensium 78, ambanensium 39, aribanensium 57. 58. 59. 60, abianensium 18, abinensium 22, ambienensium 5[a]. 90. 95[1], ambiennensium 72. 74. 75, ambinensium 15. 35 (*corr. ex* amlunensium). 85, ambiensium 17. 32, ambionensium 81. 87. 89 *om.* 7

Amiaus 52

11 civitas Morinum

morinum *plerique,* morenum 67. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 98, moriuum 18, murinum 17 *(priore loco),* morium 39, morenium 68, maurinum 4, marinum 36. 42, morinorum 37. 40. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 52. 53. 54. 55. 56. 59. 60. 61. 62. 63. 65. 101, moronorum 7, moriniacensium 69, morinus 8, morianus 100 *Morinos et Bononienses post Suessiones* 28. 29. 30. 31; *easdem duas civitates in fine Belgicae primae* (*hoc loco post* ciuitas *sp. relictis*) 24. 26; *easdem duas et hoc loco et post civitates Belgicae primae* 17

deficiunt 16. 51

id est Ponticum 32. 33. 34. 35. 35A. 36. 37. 38. 39. 41. 42. 43. 44. 45. 47. 48. 49. 50. 53. 54. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 69. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98

id est] idem 47. 48 pontium 33. 34, pontum 32. 35, pontica 91, pontificum 62[a] ciuitas pontinensium id est ponticum 65[2]

quae nunc Taruanensis dicitur 40. 100. 101 Terouane 52

dicitur *post* nunc 40 taruannensium 40, seu teruanensium 101

Tarauuanna Pontum (*corr. in* pontium) 70

id est Ternacus 8

12 civitas Bononiensium

bononiensium *plerique*, bononientium 1, bononiencium 56, bononia 8. 100, bonomensium 11. 24, bonom(?)entium 2, bonouiensium 72, bononensium 5. 10. 18. 20[b]. 25. 32. 35A. 36. 38. 40. 41. 42. 43. 57. 58. 59. 60. 64. 69. 92. 93. 94. 96, bononinsium 13. 14, uononensium 20[a], bononninsium 15, boninensium 12, boniensium 17 *(loco priore)*, bonensium 9. 17 *(loco posteriore)*. 39, boninsium 22, bonnensium 27. 66 (*non* 46), boloniensium 49. 50. 52. 54. 61. 62. 101, bolonensium 53 63. *propter locum v. caput praecedens: praeterea post Silranectes* 6 *om.* 23[a]. 55. 68. 98

quam nunc Boloniam vocant 100

Bouloigne 52

13 ciuitas Laudunensium 40. 52. 55. Loon *(sic)* 52 56. 100. 101

ciu. laud.] laudunus 100 *hoc loco* 55. 56, *ante Suessiones* 52, *post Suessiones* 40, *post Catalaunos* 101, *in margine Belgicae II* 100

VII. PROVINCIA GERMANIA PRIMA

CIVITATES N. IIII

germanica 3. 4. 6. 7. 11. 24. 26. 28. 29. 30. 31. 36. 38. 42. 43. 68. 70. 84 prima *om.* 11. 19. 76 pr. germ. prima] pr. germanorum prima 69, pr. germanorum priorum 71. 72. 73. 74. 75, secunda pr. germ. *(provinciarum VII et VIII ordine inverso)* 8, pr. magentiacensium 98 iiii *plerique*, iii 20. 27, ui 8, xui 36. 38. 42. 43

1 metropolis civitas Mogontiacensium

mogontiacensium 1. 2. 3[b]. 42. 44. 61.76. 89A, mogontiacinsium 67, mogonciacensium 43. 45. 62. 97, mogonsiacensium 3[a], mogontiacum 4, mogontiacus 8, mongontiacensium 36, mogotiacensium 81. 87, mogociacensium 47. 48, mogoziacensium 75, magontiacensium 10. 11. 12. 15. 24. 26. 28. 30. 35A. 37. 39. 40. 41. 46. 50. 53. 70. 78. 79. 83. 85. 86. 91. 93. 94. 98, magonciacensium 5. 9. 14. 17. 18. 23. 27[b]. 29. 33. 77. 80. 84. 88. 90. 92. 95. 96. 101, magonciacencium 31, magontiacensis 64. 66, magontiatensium 69, magontia 59. 60. 100, magontiacensis 65, maguntiacensium 49. 52. 54. 55, moganciacinsium 68, magotiacensium 57, magociacensium 22. 27[a]. 58. 89, magoziacensium 71. 72. 73, magociatinsium 13, maganciacensium 6, magintiacensium 38, magiriasencium 63, magnensium 7, magoniacensium 19, magonitiacensium 82, magoriacensium 25. 74, magnociacensium 20, magunsiensium 56, maugonaensium 34, maugaucensium 35, magaucensium 32

id est Magontia 32. 33. 34. 35. 35A. 37. 39. 40. 41. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 61. 62. 63. 68. 70. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98

id est] idem 47. 48, *om.* 68. 70 magontia 35A. 39. 40. 41. 46. 57. 58. 70. 91. 93. 95[2]. 98, magoncia 63, maguntia 48. 49. 50. 53. 54. 55, maguncia 56, moguntia 61. 62, moguncia 97, magantia 32. 33. 34. 35. 37. 44. 47. 48. 68.90. 94. 95[1]. 96, magancia 45. 63, magentia 92

2 civitas Argentoratensium

argentoratensium 3[2]. 4. 5. 6. 7. 33. 34. 35A. 37. 39. 41. 45. 46. 57. 58. 59. 60. 68, argentoratentium 1. 2, argetoratensium 70, argentoracensium 3[1]. 10. 11. 12. 14. 15. 17. 18. 19. 20. 23. 24. 25.

deficiunt 16. 51. 99 *(habet solam prov. VI)*

26. 27. 28. 29. 30. 31. 40. 47. 48. 49. 50. 52. 53. 54. 55. 56. 61. 62. 64. 65. 66. 69. 77. 79. 80. 85. 88. 101, argentorasencium 63, argentoracensis 8, arcentoracensium 13, argentoriacensium 82. 83. 84. 86. 87, argentariocensium 81. 89, argentoretensium 9, argentora 90. 91. 92. 93. 94^{b}. 95. 96. 97, argentoria 94^{a}, argentoratum 100, angentoratensium 44, agantoratensium 32^{a}, agentoracensium 22, argantoracensium 35, argantareacensium 76, argantoratensium 32^{b}, argentariacensium 89 A, argentiacensium 78, argentina 36. 42. 43, argentinacensium 38, argentinensium 98, ariotaracensium 75, ariotoratensium 71. 72. 73. 74 *om.* 67

id est Strateburgo 8. 28. 29. 30. 32. 33. 34. 35. 35 A. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 47. 48. 49. 50. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 67. 68. 70. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89 A. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 100. 101

id est] idem 42. 47. 48, hoc est 2. 76. 77. 78. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89 A, *om.* 68. 70. 89 strateburgo 33. 34. 35 A. 39. 41. 55. 57. 58. 67. 68. 70^{b}. 90. 91. 92. 93. 95. 96. 97. 98. 101, strateburgum 40, strateburg 54, stratburgo 28. 32, stratbugo 35, stratburg 8. 59. 60. 100, strathburos 44. 47. 48, strathburg 45, stratisburgo 76. 77. 78. 80. 81. 82. 84. 86. 87. 89 A, stratisbugo 83, stratisburg 89, stratispurgo 79. 85, strazeburg 49. 50. 53. 61. 62. 63, strazburgis 36, strazpurgis 42. 43, straceborgo 56, strassburgo 88, straburgo 29. 30, straburgis 38, straburg 37, stateburgo 70^{a}, tradeburgo 94

3 civitas Nemetum

nemetum *plerique,* nemitum 1. 2. 3. 6. 7. 67. 68^{2}. 70, nemmetum 11. 12. 13. 14. 19. 23. 24. 26. 27. 28. 29. 41, nemmetuum 20, nemettum 45. 47. 48, nemmentum 31, nemetensium 55, nemenitensium 56, neninetum 18, nemnetis 8, nemum 68^{1}, neometum 71. 72. 73. 74. 75, *ne*metum 33, memetum 32, memmetum 34. 35, memmettum 100, meteum 35 A, metetum 10^{1}, uemetum 63, namnetum 25 *post Vangiones* 7

id est Spira 8. 28. 29. 30. 32. 33. 34. 35. 35 A. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 70. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89 A. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 100. 101

id est] idem 47. 48, hoc est 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 87. 88. 89. 89 A, *om.* 68. 70 spera 33. 34. 100^{a}

4 civitas Vangionum

uangionum *plerique,* uuangionum 8. 20. 29. 30. 35 A. 40. 41. 44. 45. 46. 47. 48. 55. 68. 70. 72. 73. 74. 81. 87. 89. 101, uagionum 3^{a}. 7. 12. 33. 58, uangiorum 76. 77. 80. 82. 83. 84. 86, uuangiorum 52. 89 A, uangorum 88, uangionen. 64. 66, gaungionem 35, gaongionem 32, euagionum 85

id est Warmatia 8. 28. 29. 30. 32. 33. 34. 35. 35 A. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 47. 48. 49. 50. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 66. 67. 68. 69. 70. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89 A. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 100. 101

id est] idem 47. 48. 88, hoc est 79. 80. 82. 84. 85. 86. 87. 89. 89 A, *om.* 68. 70 uuarmatia *plerique,* uarmatia 40. 54, uuarmacia 35. 43. 52. 56. 63. 67. 69. 80. 81. 82. 83. 87. 88. 89. 97, uuarmarcia 84, guarmatia 35 A. 59. 60. 96, garmatia 90. 95, garmantia 94, uuormatia 8. 32. 36. 42. 61. 62, uuormacia 63. 89 A, uuarmotia (?) 38, uuormotia 55, uurmati* 67, nararmatia 44, natarmatia 45. 46, narrarmatia 47, narriūmatia (?) 48, uuormen. 64. 66, bormetomagus 65

def. 16. 51. 99

5 civitas Alverstetensis 36. 38. 42. 43. 93 aluerstentensis 36. 42, aluersterensis 38	Halberstat 87[2]
6 civitas Pragensis 36. 38. 42. 43. 93 spagensis 43, spargensis 38	Braga 87[2]
7 civitas Badebrunnensis 36. 38. 42. 43. 93 badebrunensis 36. 42, padeburnensis 38	Mons Pavonis 87[2]
8 civitas Egestetensis id est Rubilocus 8. 36. 38. 42. 43. 93 egistetensis 38 id est rubilocus *om.* 43. 93 castrum rubilocus quod Eihsteti dicitur 8	Eistetiu 87[2]
9 civitas Wirziburgensis 8. 36. 38. 42. 43. 93 wirzburgensis 8, wurziburgensis 93	Herbipolis 87[2]
10 civitas Constantiensis 8. 36. 38. 42. 43. 93 constantia 8	Constantia 87[2]
11 civitas Curiensis 36. 38. 42. 43. 93	Curia 87[2]
12 civitas Werdunensis 36. 38. 42. 43. 93 uerdunensis 42	Wordensis 87[2]
13 civitas Babinbergensis 36. 38. 42. 43. 93 babenbergensis 43. 93, bauenhengensis 38	Nuenburgensis 87[2]
14 civitas antiqua 36. 38. 42. 43. 93	Monasteriensis 87[2]
15 civitas Augustensis id est Ogesburc 8. 36. 38. 42. 43. 93 augustensis] augusta vindelicum 8 ogesburc 36, oesbur 42, cresburc 43, ciesborc 38, ciesburc 93, auuespurch 8	Augusta 87[2]
16 hildenensis 36. 38. 42. 43. 93 heldiuensis 93, hildenensensis 42, heldinensensis 38. 43	Hildisheim 87[2]

5—16 sic ordinant 36. 42. 43. 93, *sic: 5—10. 15. 16. 11—14* 38, *sic: 9. 10. 8. 15 (reliquae absunt)* 8, *sic: 10. 11. 15. 8. 9. 7. 6. 5. 14. 13. 12. 16* 87[2].

VII A. Provintia Baioriariorum, id est Noricus ripensis super Danovium sive Noricus mediterranea habet civitates n. VI

danubium *corr.*

1 metropolis civitas Iuvavo id est Salzburg
2 civitas Regino
3 civitas Patavia
4 civitas Frigisiensis *(sic)*
5 civitas Nova
6 civitas Sabionensis

} 8

VIII. PROVINCIA GERMANIA SECUNDA

CIVITATES N. II

germanica 3. 4. 6. 28. 29. 30. 31. 36. 38. 43. 67. 68. 70. 84, germanorum 69, germana 18 secunda] prima 33. 34 *et ordine provinc. VII et VIII inverso* 8, *om.* 25. 31 ii *plerique,* iii 40, iiii 23, u 43, ui 36. 42 *om.* 7. 98

1 metropolis civitas Agrippinensium

agrippinensium 3^{2}. 11. 19. 27. 28. 44. 45. 48. 49. 53. 54. 55. 60. 61. 66. 69. 75. 79. 88. 89. 93, agrippinentium 2, agrippenensium 56, agripinensium 3^{1}. 4. 5. 6. 24. 26. 29. 35A. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 47. 50. 52. 57. 58. 59. 62. 67. 70. 71. 72. 73. 74. 77. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 89A. 90. 91. 97. 101, agripinentium 1, agripenensium 10, agrepenensium 14. 15. 18. 22, acrepenensium 13, agrippinensis 64. 65, agrippina 8, agripina 100, agrippiniensium 23. 98, agripiniensium 30. 92. 94. 95. 96, agrippiensium 63. 76. 78, agripensium 9. 17. 20. 32. 68. 70, agrepensium 33. 34. 35, egripiniensium 31, egrepensium 25, agrapensium 12

id est Colonia 8. 32. 33. 34. 35. 35A. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 47. 48. 49. 50. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89A. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 100. 101

id est] idem 47. 48, hoc est 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89A, *om.* 68. 70 collonia 56, colo 77

2 civitas Tungrorum

tungrorum *plerique,* tongrorum 39. 68^{b}, tungurorum 2, tungronum 57. 58. 98, tongronum 68^{a}, tungris 8. 40. 100, tungorum 3^{a}. 10. 11. 13. 14. 15. 17. 18. 19. 22. 23. 27. 35^{a}. 38. 86, tungurum 20, taugorum 12, tingorum 36, tungridum 88, turingorum 42, *om.* 63 *(adest adscriptio)*

id est Tungris 32. 33. 34. 35. 35A. 37. 39. 41. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 53. 54. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 67. 68. 70. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98

id est] idem 47. 48 tugris 49. 54, tungrias (?) 67

quae nunc Leodium 36. 38. 40. 42. 43

leodicum *(seq. spat. vac.)* 40

3 civitas Traiectus, id est Uztrieht 36. 38. 42. 43. 93

treiectum 38. 43. 93 ustreid 40

4 civitas Mindensis 36. 38. 42. 43. 93

nundensis 36. 43. 93

5 civitas Mimigardervordensis 36. 38. 42. 43. 93

mimigarderuordensis 42, mimigardeuordensis 36. 43, mimigardaeuordensis 38, mimigardenordensis 93

6 civitas Osenbrugensis 36. 38. 42. 43. 93

osenburgensis 42

IX. PROVINCIA MAXIMA SEQUANORUM

CIVITATES N. IIII

PROVINCIA LUGDUNENSIS QUINTA SEQUANORUM

CIVITATES N. VIIII vel X

proxima (*pro* prouincia maxima) seq. 17 *(priore loco ante Treveros),* prou. prima sequanorum 1. 2, prou. max. seq. prima 41^{2}. 69, prouincia seq. (*om.* maxima) 8. 12. 18. 24. 26. 27. 98, prou. m. sequandorum 10, prou. m. senorum 32. 35. 37, germania secunda 61. 62^{1}. 63, germania tercia 62^{2}, germania tertia maxima seq. *rubro adscr. in* 49, germania tercia prou. max. seq. 50 iiii 1. 2. 5. 6. 9. 10. 84 *(sic),* uii 8, uiii 15. 20. 33, uiiii 11. 12. 13. 14. 17. 18. 19. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 32. 34. 35. 67. 68. 69. 70. 79. 85. 100, x 29. 35A. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 101 *om.* 3 *civitates sic: Vesontionenses (1) — Helvetii (3) — Basilienses (4) — Argentarienses (7) — Equestres (2) Vindonissenses (5) — Ebrodunenses (6) — Rauracenses (8) — portus Abucini (9) se excipiunt in* 36. 38. 42. 43

1 civitas Vesontiensium

uesontiensium 3^{2}. 4^{b}. 6. 9. 35A. 36. 37. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 50. 53. 55. 61. 62. 93. 98. 101,

deficiunt 7 *(in prov. VIII).* 16. 51 *(ad VIII fin.).* 80 *(deficit prov. VIII).* 99

uesontientium 4^{a}. 38. 39. 40. 51. 57. 58, uesonciensium 2 (*superest* vesoncie ..ium) 5. 52. 56. 59. 60. 68, uesoncieencium 97, uesonsiensium 71. 73. 75, uesonsientium 1. 72. 74, uesontiensis 64. 66, uesociensium 47. 48. 63, uesosiensium 3^{1}, uesotientium 91, uaesontionensium 67, uesontio 8, uesonticum 28. 29. 30. 31, uisonticum 24. 26, vesontionicum 17. 23, uesoncionicum 11^{b}. 19. 21, uesontienicum 10, uesontinicum 25, uisontinicum 13. 14. 15 (*corr. ex* usont-). 33. 34. 69, uisonctinicum (*corr. ex* -uicum) 20, uisontinicium 18, uuinsontinicum 32. 35, uesoncinicum 11^{a}, uisoncinicum (*corr. ex* uisontucinicum) 12, uisontimcum 27, uisontinium 22, uesontiacum 92, uesonciacum 95. 96, uuisotiensium 70, uesonensium 7, uesontionum 76. 77. 78. 80. 81. 82. 83. 84. 85 (*corr. ex*- tiunum). 86. 87^{1}. 89. 89 A. 94. 100, uesoncionum 79, uesontionensis 65, uesennonum 88, bisuntium 49. 54. 87^{2}, besanciacum 90

Crassopolinorum hoc est V. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89 A

crassopolinorum 77. 78. 79. 80. 85. 88, chrassopolinorum 76, crasopolinorum 82. 89 A, crisopolinorum 83. 84. 86, crispolinorum 81. 87. 89 hoc est *om.* 79

2 civitas Equestrium

equestrium *plerique*, aequestrium 3. 13. 27. 28. 33. 38. 58. 70. 76. 77. 80. 81. 83. 87. 89. 89 A. 91. 93, equistrium 12. 44. 45. 47, equestris 8, equestria 57^{a}, aquestrium 7. 14, equesterium 20, equestium 36, equestrum 63, equisirium 30, sequestrium 40. 51 *de ordine* 36. 38. 42. 43 *vide supra, in fine Germaniae II* 35 A

id est Noiodunus *omnes praeter* 8 *(vide infra)*. 9. 18. 59. 60 *(hi duo habent post Helvetios, vide infra)*

id est] idem 47. 48, hoc est 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89 A, *om.* 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 17. 19. 20. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 35 A. 42. 68. 70. 71. 73. 74. 75. 100 noiodunus 1. 5. [91], noiodunum 20, nolodunum 7, noiudunus 3. 6^{b}. 10. 11 (*vel* nouidunus). 19. [93], nouidunus 4. 17. [37. 44. 46. 48], nouidumus [92. 95. 96], nouiduni [90], nouidiunus [94], nouidunum 23, nuiodunus 14. 24 (*corr. ex* -danus). 26, nuiodunum 22, noiodonus 6^{a}, noudumus (*corr. ut uid. ex* nududumus) [97], nuioduneñs (*corr. ex* -dueñs) 12, nuuodunum 28, nuuidunum [98], nuuuidunensis 69, nuudunus 38, nuudunum 40. [40], nuedunum [50], nuodunus 13. 15, naeuiodunus 27, niuiodunus 29, niuiodunum 30. 31, inuiodunus 25, nouiomus 92. 94. 95. 96, nouionus 90, neuidunus 39. 41. 50. 53. [54.] 55. 56. 57. 58. 61. 62. 63. 93. 98, neuiduno 37. 45. 47. 48. 64. 66. 68, neuidunum 65, netudunus 35 A, neuidununus 91, neueduno 33. 34, euedunum 32. 35, niuedunus 49. 54. 100. 101, niuedunum [33. 49. 53. 54. 57. 61. 62], niuidunum 43. [51. 55. 58. 59. 60.] 70, niuedinum 52, nuicdunum [63], nogduno 79. 85, nugduno 80. 88, nugdono 82. 83. 86. 89 A, nugdonum 84, nugouno 77, dugduno 76. 78, lugiduno 89, lugduno 81. 87, nosuduno 72. 73 (*corr. ex* nosiduno). 74. 75, nosiunduno 71, neuiom 97, meuidunum 44, nundunus 36. 42, nundunum [56], diuidunus 51, **duno 67, no**dunis 2 *excidit una cum seq.* civitas helvetiorum *ex* 8 *post Helvetios habent denuo* civitas n. 33. 40. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 90. 92. 94. 98, *eodem loco* (*post Basilienses* 37) civitas n. id (hoc 44. 46. 93) est aventicum (-cus 95. 96, euenticum 97^{a}) 37. 44. 46. 48. 90. 91. 93. 95. 96. 97, ciuitas noidenolex (noldenolex 66) auenticus 64. 66, *quae lectiones supra distinguuntur uncis quadratis conclusae*

3 civitas Helvetiorum

heluetiorum *scripsi*, heluitiorum 19. 21. 23. 55, heluiciorum 23. 56. 66, eluetiorum 37. 57. 58. 65. 98, eluitiorum 1. 2. 5. 10. 11. 12. 33. 34. 38. 43. 44. 45. 51. 67. 92. 93. 95, eluiciorum 9. 13. 14. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 40. 59. 60. 76. 84, eluisiorum 3. 4. 6. 72. 73. 74, eluntiorum 64. 66, elunticorum 46,

deficiunt 16. 99

elueticorum 61. 100, eluiticorum 49. 53. 63, eleticorum 36. 42, eleuitiorum 96, aeliuitiorum 70, elinticorum 50. 62, elitutionum 41, elitueiorum 35A, elitutiorum 39, eliuicorum 78, eliuitiorum 17. 91, eliniciorum 97, elotuorum 32. 35. 37, beluicorum 86, eluicorum 24. 68. 77. 79. 80. 81. 82. 83. 85. 87. 88. 89. 89A. 94, elucionus 15, elucionum 22, eluciorum 25, ellutiorum 90, eluidiorum 69, elinciorum 101, eluisosorum 7, auiticorum 54, euetiorum 52, eruiciorum 20, fluisiorum 71. 75, fluuitiorum 48, tluiciorum 47   *de ordine* 36. 38. 42. 43 *vide supra*   *om.* 8 (id est au. *adest*). 18 (au. *adest*)

id est Aventicus *omnes*

id est] idem 47. 48, hoc est 5. 9. 10. 12. 13. 14. 15. 17. 20. 22. 25. 26. 33. 34. 35. 59. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89A, *om.* 1. 2. 3. 4. 6. 7. 11. 18. 19. 21. 23. 29. 30. 31. 35A. 68. 70. 71. 72. 73. 74. 75   auenticus 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 13. 14. 17. 19. 21. 24. 26. 27. 28. 29. 31. 32. 33^b. 34. 35. 52. 69. 83. 90. 92. 94. 95. 96. 100^b *et infra*, auentico 77. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 89, auenticum *plerique*, auonticus 75, auonticis 71. 72. 73. 74, auentias 15. 18. 22, auendicum 59. 60, auenticorum 53, aduenticum 35A, aduenticus 33^a, aluenticus 100^a, euentico 76. 78. 89A, euenticum 97, antuatium *v. infra*, auennio 88, au 25: *cf. item IX, 2 fin.*

ciuitas Lausanna quae prius Aventicus et vocata est civitas E. 36. 38. 42. 43

ciuitas Lausanum Antuaticum (*corr. in* antuatium) 65

Lausanne 42

4 civitas Basiliensium

basiliensium *plerique*, basilientium 1. 2. 55, basilieneium 56. 63, bassiliensium 6^1, basilensium 98, basiliensiensium 22, basiensium 28. 29. 30. 31, basiliensis 8, basilea 40. 59. 60   *de ordine* 36. 38. 42. 43 *vide supra*

id est Basilia 32. 33. 34. 35. 35A. 36. 37. 38. 39. 41. 42. 43. 44. 45. 47. 48. 49. 50. 51. 53. 54. 57. 58. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 100. 101

id est] idem 48, *om.* 68   basilea 36. 38. 42. 43. 90, basila 100

5 castrum Vindonissense

castrum *plerique*, castro 11. 76. 77. 78. 79. 80. 82. 85. 86. 88. 89A, castra 18. 33. 34, civitas 1. 2. 8. 12. 17. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 47. 67.68. 69, ciuitas astra 32. 35   uindonissense 5. 6. 9. 10. 13. 14. 15. 17. 22. 25. 27, uindonissensis 24. 26, uindenisseuse 71. 72. 73. 74. 75, uindonensinse 18, uindoninsense 12. 34, uindonissinse 11. 19. 21. 23, uindonisense 20. 69, uindonisnense 98, uendonissensis 28. 29. 30. 31, uendonessense 3. 4, uindonissa 67, uindonissae 65, uindoninsa 68, uindonisse 1, uindonense 35A. 36. 38. 39. 40. 41. 42, 43. 46. 51. 56. 62. 90. 91. 92. 93. 94. 96. 97. 100. 101, uindoniense 48, uuindonense 49. 50. 53. 54. 55. 61, uuindonensium 32. 35, uindoninse 2. 7. 33', uindonise 64, uidonise 66, uuindoninse 37. 44. 45, uindonensem 60. 95, uindonensis 8, uendonense 70. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89A, uuindomense 52. 91, uindosneuse 57. 58, uinudonse 63, uundoninse 47   *de ordine* 36. 38. 42. 43 *vide supra*   *om.* 59

6 castrum Ebrodunense

castrum *plerique*, castro 11. 34. 70. 76. 77. 78. 79. 80. 83. 85. 86. 88. 89A, caster 18, castra 12, ciuitas 1. 2. 8. 17. 25. 27. 67. 68. 69, ciuitas astra 32. 35   ebrodunense 3. 4. 10. 11. 19. 28. 29. 30. 31. 35A. 36. 38. 41. 42. 43. 44. 45. 47. 48. 64. 65. 66. 77. 78. 80. 81. 82. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98, ebrodonense 7, ebrodunensi 83, ebroiunense 1. 2, ebroduense 76. 89A, obrodunense 57. 58, ebrodinense 85, ebrodenense 13, ebrudunense 9. 12. 52. 71. 72. 73. 74. 75, ebruduninse 34, ebudunense 6, ebredunense 5. 14. 15. 17. 20. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 37. 39. 40. 49. 50. 51. 53. 54. 61. 62. 63. 64. 69. 84. 92. 100. 101, ebredunensem 60, ebredunensi 18. 32, ebredunensis 35, ebreduninš 33, ebredonense 55. 56, ebridunense 70, ebridunensis 67. 68, ebritunensis 8   *post* Argentarienses 8. 12. 13. 14. 15. 17. 18. 20. 22. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 69, *de ordine* 36. 38. 42. 43 *vide supra*   *om.* 59

iuxta Urbem super lacum *addunt post* castrum 36. 38. 42. 43 *scr.* Urbam

deficiunt 16. 99

7 castrum Argentariense

castrum *plerique*, castro 2. 11. 33. 34. 44. 76. 77. 78. 80. 83. 85. 86. 88. 89A. 98, caster 18, castra 12, castellum 1. 2. 23, civitas 8. 17. 25. 27. 49. 50. 53. 54. 61. 62. 63. 67. 68. 69, civitas astra 32. 35, *om.* 70 argentariense *plerique*, argentariinse 13. 15. 33, argentariensis 49. 50. 53. 54. 61. 62. 63. 68, argentariensium 32. 35, arientariense 82, argenteariense 38, argemtariense 18, argemtariensis 8, argentaricense 22, argentarinense 77, argentanense 39. 71. 72. 73. 74, argontariense 56, angentariense 91, argentoriense 69. 100, argentunense 90, argentuariense 65, argentoratiuse 12, argentorate 70, argāitamense 60 *de ordine* 36. 38. 42. 43 *vide supra* *om.* 5. 59

id est Argentorato 32. 33. 34. 35. 68. 100

id est *om.* 68 argentorate 68, argentoratum 100

civitas Belicensium quae antea castrum A. vocabatur 36. 38. 42. 43

belicensium *om.* 38 ante 42

8 castrum Rauracense *omnes praeter* 1. 2. 23. 90

castrum *plerique*, caustrum 43. 53, castro 11. 34. 76. 77. 78. 79. 80. 83. 85. 86. 88. 89 A, castra 12, ast 17, ciuitas 8. 25. 68. 69. 70, ciuitas vel castro 27, ciuitas astra 32. 35 rauracense *plerique*, rauracinse 12. 33. 34. 37. 44. 45. 47. 48. 64. 77. 79. 80. 82. 83. 86. 88. 89 A, rauracensis 8. 68, roracinse 27, raoracensi 70, rauracinense 85, raurarense 53. 54. 62, rauratense 49, ramaracense 71. 73. 74, ramracense 3 (*ex* ramramcense). 4. 75, kamracense 72, ramragense 7, raracense 6. 13, rauacense 41, rauarcense 31, rauiacense 20, rauricense 81. 87. 89, rausacense 11, mauracense 40. 51. 98. 101, sauracense 22, sauracinse 7.6 78 *de ordine* 36. 38. 42. 43 *vide supra*

9 portus Bucini

portus *plerique*, porta 13. 26. 34, port(a)e 32. 35. 100, portas 17, portais 71. 72. 73. 74. 75, porto 15. 22, portu 28. 29. 30. 31, portum 24, purtum 33, post 2. 18, pontus 51. 90. 94. 96. 97 (*corr. in* potus). 101, pontum 95, ortus 45. 60, mortus 63, ciuitas 25. 69, ciuitas portus 27, id est portus 64. 66 (*non* 46) bucini 3. 4. 6. 28. 29. 34. 36. 38. 42. 43. 49. 50. 53. 54. 55. 62, buceni 1. 2, buccini 27, bicini 30, butini 56, buci···· *(sic)* 31, bucina 39. 98, bucinus 61, abucini 5. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 17. 18. 19. 20. 22. 24. 25. 26. 33. 52. 68. 69. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 86. 87. 88. 89. 89A. 100, abucina 35A. 37. 41. 44. 45. 47. 48. 57. 58. 59. 64. 65. 66. 91. 93. 96. 97, abbucina 90, abuccina 60, abicini 85, abicina 94, albucina 95, abunacini 32. 35, ebunici 23, busina 71. 72. 73. 74. 75, lucini 40. 51. 101, lupicini 7, ubicini 70, uuciducaest 63 *cf. ex vita ms. S. Urbani episcopi urbis Lingonicae quae excerpsit Hadrianus Valesius not. Gall. 1675 p. 456 (in actis sanctorum ad Ian. 20 non reperiuntur):* Valerius archidiaconus Lingonensis ecclesiae iter Sequanicum ingressus ad Alpium Iurensium partes tendebat: pergens igitur quo coepit itinere pervenit ad locum, quem haud longe positum ex antiquo incolae appellant portum Bucinum *om.* 8. 92

X. PROVINCIA ALPIUM GRAIARUM ET POENINARUM

CIVITATES N. II

VIENNENSIS QUINTA IN-ALPIUM GRAIARUM ET POENINARUM

v. p. 581

alpium *plerique*, alpium et 55, appium 85, alpinius *post* gaiarum 7, albio 18, api 25, alpri 14, *om.* 8. 36. 42 graiarum 1. 3. 4. 5. 6. 9. 10. 24. 26. 28. 29. 30. 31. 33. 40. 41^2. 55. 56. 65. 66. 69. 70^2. 90. 98. 100, gragarum 68, gracarum 11, graiapum 92. 94, gaiarum 7. 51. 101, gratarum 12. 13. 15. 17. 18. 20. 22. 27. 35A. 37. 39. 41^1. 45. 47. 48. 49. 50. 53. 54. 58. 59. 60. 77. 80. 82. 83. 86. 87. 88. 89. 91. 93. 95. 96. 97, gratiarum 19. 23. 32. 34. 35. 36. 38. 42. 43. 64. 70^1. 76. 78. 79. 81. 84. 85. 89A, graciarum 2. 14, gratianorum 25, grecarum 71. 72. 73. 74. 75, *om.* 8. 57 et *om.* 8. 39. 57. 78. 81. 87. 89. poeninarum 19. 23. 26. 66. 70. 92. 94, poenninarum 1. 2. 5. 9. 10. 50. 53. 91. 93, peninarum 11. 24. 59. 60, pheninarum 28. 29. 30, penninarum 4. 35A. 36. 38. 40. 42. 43. 51. 54. 55. 56. 57. 58. 64. 65. 79. 81. 85. 87. 89. 98. 101, pennianarum 41, edenninarum (*om.* et) 39, pinninarum 3. 6. 68. 77. 80. 82. 83. 84. 86. 88, pinniarum 76. 89A, epinniarum (*om.* et) 78, panninarum 49, pannarum 71^1, pennarum 71^2, pinnarum 72. 73. 74. 75, phemnarum 31, penninitarum 8, poennanensium 12. 15. 18, poennansium 14, poenanesium 34, poennensium 27, penanensium 20. 32. 35, pennanensium 22, paenaninsium 13, penanesium 33, pennasium 69, paenasyum 25, poeninarum et poenanensium 17, appoenninarum 100, appenninarum

deficiunt 16. 67 (*finit IX, 7 in* ciuitas). 99

37. 45. 48, appeninarum 47, apenninarum 46 provinciae A. et (*om.* 40) Gr. et P. 40. 55, ad quam (*scil.* Viennensem) etiam prou. A. Gr. et P. pertinet 4, pr. A. Gr. (*om.* et P.) 7. 90. 95. 96. 97, pr. Maxima Sequanorum 61. 62. 63, pr. Sequanorum secunda (secunda *in litura* 69) ... id est A. Gr. et P. 41^2. 69, *inscr. contaminata cum libelli titulo* 71. 72. 73. 74. 75 *(vide supra p. 579)* ii *plerique*, iiii 36. 38. 41^2. 42. 43. 69. 70

1 civitas Ceutronum

metropolis *non habent* 3. 5. 6. 7. 9. 10. 68. 71. 72. 73. 74. 75 *aliique recte, habent* 1. 18. 70 *et deteriores passim*

ceutronum 3. 4. 6. 21. 28. 30. 31. 63, ceutronium 1. 26. 29. 68. 70. 92. 94, ceutroncum 2, centronium 5. 8. 10. 11. 13. 14. 15. 18. 19. 20. 22. 25. 27. 33. 34. 35. 35 A. 41. 46. 48. 49. 50. 53. 55. 56. 59. 60. 62. 64. 78. 80. 81. 82. 83. 84. 86. 89. 89 A. 91. 93. 95. 96. 100, centronio 9, centronum 17. 23^b (*inc.* 23^a). 32. 36. 37. 38. 40. 42. 43. 45. 54. 61. 65. 66. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 87. 88. 90. 97. 98, ii centronum 57. 58, tentronium 47, tentronum 44, metranium 12. 79, ceumetranium 85, pentronium 51. 52, petroniensium 101, centrosicum 69, contronum 39 *om.* 7 (taratansia *adest*)

id est Tarantasia *omnes*

id est] idem 47. 48, hoc est 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89 A, ciuitas 18, *om.* 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 17. 19. 20. 22. 23. 25. 26. 27. 41. 71. 72. 73. 74. 75. 80 tarantasia 6. 24. 37. 41. 44. 45. 47. 48. 49. 50. 53. 54. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 69. 70. 91. 92. 93. 98, tharantasia 57, taratasia 60, taratansia 7, tharansia 58, tarrasia 30, tarentasia 28. 55. 56. 59. 68. 71. 73. 90. 94. 95. 96. 97, tharentasia 40, tarantransia 35 A, tarenfasia 36. 42, tarensia 29. 31, tarrentasia 72, turrentasia 74, tartarensia 75, terratrasia 39, darantasia 3. 8. 11. 19. 23. 26, drantasia 1. 2. 9. 10. 12. 13. 15. 17. 20. 27. 32. 33. 34. 35. 100, dratasia 22, dantrasia 5. 18, dantasia 14. 25, darentasia 4. 43. 76. 78. 80. 81. 82. 83. 84. 86. 87. 89. 89 A, derentasia 77. 79. 85, darensia 38, dasentasia 88, arentasia 51. 101, arentesia 52

2 civitas Vallensium

ciuitas] quietas 56 uallensium 3. 4. 7. 9. 28. 29. 30. 35 A. 37. 39. 44. 45. 46. 57. 58. 59. 60. 65. 80. 81. 82. 83. 84. 86. 87. 88. 89. 89 A. 91. 98, uallencium 31, ballensium 76. 78, uallenuum 97, uallerisium 32. 35, ualensium *plerique*, ualentium 1. 2. 51. 52. 95, ualencium 63. 101, ualensis 8

id est Octodoro *omnes praeter* 8

id est] idem 47. 48, hoc est 77. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89 A, quod est 28. 29. 30. 31, *om.* 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 17. 18. 19. 20. 22. 23. 25. 26. 27. 41. 71. 72. 73. 74. 75. 76 octodoro 1. 2. 3. 4. 5 (*superest* octodor). 6. 9^b. 25. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 77. 80. 85. 88, otodoro 9^a, octodorus *plerique*, octodurus 61, octodorum 7. 11. 19. 68. 70. 71. 72. 74. 75. 76. 81. 82. 83. 84. 86. 87. 89. 89 A. 90, occodorum 78, octodero 17. 69, octodonum 23, ocrodorus 45. 47. 48, ortodorus 41, orthodorus 95, uctodoro 10, iuctodoro 14. 20, iucturamdo 18, iunctodoro 15. 26, iunctoduro 13, iunctodorus (*corr. ex* iuncdorus) 24, iunctadoro 22, iunctudoro 12, iunctotoro 92, luctodorus 27

Sedunis 32. 41^2. 69

ad ortodorus *add.* sedunis 41^2, oct. id est sedunis 69, id est sidonis seu oct. 32. 35

Verusager 70

uerusager id est ualensium seu oct. 70

3 castrum Cana venusta 70

deficiunt 16. 67. 99

4 civitas Augusta Praetoria 4. 36. 38. 41^2. 42. 43. 69. 70

sic 36. 38. 42. 43, ciuitas augusta id est argentaria 70, civitas augusta id est edua (edua *om.* 69) 41^2. 69, ciuitas augustana (*corr. ex* agustana) *post Mauriennam* 4

5 civitas Morienna a Guntramno rege Burgundionum constructa 4. 36. 38. 41^2. 42. 43. 69. 70 [1])

sic 36. 38. 42. 33 (*sed* guntranno 36. 43, gundramno 43, gondranno 38 burgodionum 38), ciuit. et vicum (civit. scutium *m. 1*) morienna 70, ciu. morigennensium 41^2. 69, ciuitas maurienna *ante Augustanam* 4

explíciunt nomina civitatum regionis Galliae 35A. 36. 38. 41. 42. 43. 50. 51. 57. 58 (*propter libros in hac provincia finientes* v. p. 612)

expl.] excipiunt 35A, expl. nom. ciu. *om.* 43 *post* ciuitatum *ins.* numero xiiii 42 regionis] regionum 58, uel regionum 57 galliae *om.* 57. 58

ITEM DE PROVINCIIS N. SEPTEM

habent soli 1. 2. 3. 4. 5. 9. 10. 24. 26. 64, *litura hic* 70 de 3. 4. 24. 26, in 1. 2. 5. 9. 10. 64 prouintia 2. 64 n. uii 1. 2. 5. 9. 10, uii 3. 4, *om.* 24. 26. 64

XI. PROVINCIA VIENNENSIS

CIVITATES N. XIII

PROVINCIA VIENNENSIS PRIMA

CIVITATES N. XIIII

vide p. 581

uienensis 47. 48. 55. 77. 80. 83. 88. 89A, uienisis 68, uiennensium 15. 16. 17. 22. 24. 26. 27. 28. 30. 31. 33. 34. 39. 56. 79. 85. 100, uiennentium 1. 2, uienensium 11. 12. 19. 21. 23. 25. 29, uienninsium 13, biennensium 98, uinensium 20, uionensis 41^1. uienniensis 64, uiennennium 14, uigaensium 70, mensium 18, meninsis 8, mennessis 60, uiennensis prima (*non sequitur secunda*) 4. 91 xiii 1. 5 (*sic* xiii?). 6. 9. 49. 62. 70. 100, xiiii *plerique, deficit* 2, xii 45. 48, ui *hic*, uiii *in prov. Arel.* 24, uii *hic*, uiii *in prov. Arel.* 26, uiiii *hic*, ui *in prov. Arel.* 65, x *hic*, iiii *in prov. Arel.* 8 (*cf. p. 582*) *ordinat civitates sic: 1. 2. 4. 6. 8. 11. 13. 3. 5. 7. 10. 12. 14 (omittitur 9) laterculum archetypi duobus ordinibus scriptum male describens* 7; *sic: 1—6. 12. 13. 10. 14. 7. 8. 9. 11* 64. 66 (*non* 46); *sic 1—8. 13. 12. 10. 14. 9. 11* 65 *de provincia Arelatensi civitatibusque ad eam relatis in* 3^2. 4. 8. 24. 25. 29. 30 *vide supra in dioecesibus p. 582* *om.* 32. 35

1 metropolis civitas Viennensium

uiennensium *plerique,* uiennentium 1, uienensium 11. 19. 22. 29. 47. 48. 55. 60. 70. 77. 78. 80. 86. 88, uieninsium 68, uienniensium 64, uionensium 41^1, uiensium 76, uienna 4. 8. 100 *om.* 2. 32. 35

2 civitas Genavensium

genauensium *plerique,* genauentium 1. 2, genabensium (*corr. ex* -bansium) 100, gennauensium 12. 13. 14. 15. 17. 18. 20. 22. 26. 27. 33. 34. 35A. 36. 38. 39. 41. 42. 43. 49. 50. 53. 54. 57. 58. 59. 60. 64. 66 (*non* 46). 72. 73. 74. 92. 93. 95. 96, gennauensis 8, gennauesium 75, gennauiensium 35. 94, gannauensium 91, gauanensium 7, genensium 47. 48, geneuensium 30. 55. 56. 65. 70, geneuinsium 68, geuenensium 89A, gensauensium 32. 35, genuensium 37. 44. 45. 61. 62. 63, geuennensium 76. 78

quae nunc Geneva a Gundebado rege Burgundionum restaurata 36. 38. 42. 43

gondebaldo 38 regi 43 bungundionum 36^a, burgodionum 38

idem et palustria 70

3 civitas Gratianopolitana

gratianopolitana 1 (*sic* gratianoplt). 3. 5. 6. 35A. 38. 39. 41. 43. 44. 45. 47. 50. 51 (*corr. ex*

1) *De episcopio Morigennae constituto sub rege Gunthramno vide quae narrantur in cod. Parisino 1452 saec. XI (Krusch ad Greg. Turon. glor. mart. c. 13 scr. Meroving. 1 p. 497).*

deficiunt 16 (*ad prov. X fin.*). 67. 97 (*deficit prov. XI*). 99

grannopolitana). 53. 55. 57. 58. 61. 62. 65. 66. 68. 71. 72. 73. 90. 92. 93. 98. 101, gracianopolitana 2 (*sic* gracianopol). 48. 52. 59. 74. 75. 94, gracianopholitana 9, gratianopolitanorum 10. 15. 16. 19. 22. 24. 25. 26. 28. 30. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 86. 87. 88. 89. 89 A. 100, gracianopolitanorum 13. 14. 17. 31, gratianopolitano 64, gratianopolis 8. 37. 40. 43. 69, gratianapolitana 7. 91, gratianapolitanum 32. 35, gratianobilitanorum 12, gratianopolinatorum 85, gratianopolinorum 18, gratianopolitarum 33. 34, gratiapolitanorum 20. 23 (*corr. in* gratianpolitanorum), gratiaropolitanorum 11, gratinopolitarum (*corr. in* gracin-) 27, gracinopolitana 70, gracinopolitanorum 29, grationopolitana 4. 36. 49. 54. 60. 95, gracionopolitana 42. 56, graciopolitana 63

a Gratiano constructa 36. 38. 42. 43

4 civitas Albensium

albensium *plerique*, albensiu 38, albentium 1. 2, albencium 63, albinsium 9. 17. 24. 26, albensis 8, albiensium 16. 25. 55. 56. 61, abensium 39. 101, abhensium 7, albelsium 85, abelsium 82, alpensium 70, albensium uel alpiensium 46, albensium ... uel alpensium *Flor. Libri 897*

nunc Vivarium *omnes praeter* 1. 2. 5. 6. 7. 9. 10. 12. 52. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75 *et eos qui Belisium adscribunt*

nunc] nunt 39. 57, nonc 59, que nunc dicitur *** 100, nunc u. dicitur 8, nunc u. dicitur ciuitas 16, ciu. 64. 65. 66 (*non* 46), *om.* 3. 4. 11. 19. 23. 36. 38. 42. 43. 90 uiuarium 16. 24. 25. 35 A. 36. 37. 38. 42. 43. 46. 49. 50. 53. 54. 55. 56. 61. 62. 63. 65. 91. 93, uiuario 3. 4. 8. 13. 14. 15. 17. 18. 22. 26. 27. 33. 34. 64. 66, uiuaria 11. 19. 23. 90. 92. 94. 95. 96. 100, uiuariorum 28. 29. 30. 31, uiario 20, uiarium 98, uiuiarium 40. 51. 101, uinario 32. 35, upario 44. 45, albensium nunc upario uel alpensium nunc uiuarium *Flor. Libri 897*, apario 47. 48, uuario 37, iuuarium 41, iauuarum 59, iauuarrum 60, iauuarium 39. 57. 58

hoc est Belisio 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89 A

belisto 81, belisco 88, bellissio 82, bellis̄ 83, besilio 89 A, beselio 76. 78

5 civitas Deensium

deensium 6. 7. 9. 65. 66. 71. 72. 73. 74, deentium 1. 2, deinsium 68, dehinsium 3. 4, diensium 19 *(priore loco)*. 24. 26. 28. 29. 30. 31. 40. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 61. 62. 63. 98. 101, detensium 5. 10. 12. 13. 14. 15. 17. 22. 23 *(posteriore loco)*. 27. 33. 34. 35 A. 37. 38. 39. 44. 45. 46. 47. 48. 57. 58. 59. 70. 91. 92. 93. 95. 96. 100, detensio 18, detensis 8, dentensium 69, decensium 11 (*corr. ex* densium). 19 *(posteriore loco)*. 20. 41. 60. 64. 75, descensium 94, betensium 16. 25, quaetensium 32. 35, detensium uel diensium 36. 42. 43, diensium dibiunus 21, diciensium 90, diuensium uel dibiunum 23 *(priore loco)*, athensium 76. 77. 80. 81. 82. 83. 84. 86. 87. 88. 89. 89 A, atensium 78, attensium 85, adtensium 79 *post Arausionenses* 11, *et hoc loco et post Arausionenses* 19. 23

6 civitas Valentinorum

ualentina 8, ualentianorum 57. 58. 60, ualentanorum 16. 25, uallencianorum 59, ualentiorum 65

id est Valentina a Valente constructa 36. 38. 42. 43

id est *om.* 38. 43 ualentina] ualentia 42, *om.* 38

7 civitas Tricastinorum

tricastinorum *plerique*, trecastinorum 1. 2. 3. 4. 6. 19. 23. 26. 28. 29. 31, traecastinorum (*praec.* ciuitatete) 18, trecastina 8, trigastinorum 14. 33. 34. 69. 100 (*corr. ex* trisgast-), tricassinorum 20. 79. 85, trecassinorum 77^{b}. 80. 88, tricasinorum 17, trecasinorum 7. 77^{a}, trigassinorum 92. 96, trigasinorum 95, trecassianorum 76. 78. 81. 82. 84. 86. 87. 89. 89 A, crecasianorum 83, tricastrinorum 10^{1}. 24. 25. 40. 48^{1}. 51. 57. 58. 59. 60 (*corr. ex* tristrinorum). 61. 101, trigastrinorum 32. 35, cristastinorum 63, tigrisinorum 94, uegasinorum 90, inricartinorum 64, ricartinorum 66 (*non* 46) *om.* 11. 16. 49. 53. 54

8 civitas Vasensium

uasensium 3. 4 (*corr. ex* uerensium). 6. 7. 24. 26. 28. 29. 30. 31. 71. 72. 73. 74. 75. 90. 92. 94. 95. 96,

deficiunt 67. 97. 99

uasentium 1. 14b, uasencium 18, uasensis 8, uassentium 69, uasiensium 11. 12. 15. 17. 19. 20. 22. 23. 32. 33. 34. 35. 100, uasientium 2. 13. 16. 25. 27, uasentiorum 81b. 83. 84. 86. 87. 89, uasenciorum 80, uasintium 14a, uasientiorum 79, bassentiorum 76. 78, uosentiarum (*corr. ex* -tinarum) 77, uasentianorum 81a. 82. 89 A1, uasionensium 35 A. 37. 38. 39. 40. 41. 43. 44. 46. 47. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59.60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 91. 93. 98. 101, uasioninsium 68, uasonensium 70a, uesionensium 36. 42, uasiconiensium 48, uasentorum 85, uastensium 9, uastentium 5. 10, uasinensium 70b, nasionensium 45, nasennorum 88

9 civitas Arausicorum

arausicorum *plerique*, arausecorum 7. 14. 49, arcusicorum 2, arasicorum 63. 70, arassicorum 69, arasiorum 76. 78. 89 Ab, arausinorum 64. 66, arausiorum 65, aresiorum 89 Aa, aransicorum 44, aurasicorum 4. 12. 16b. 181. 24. 25. 26. 28. 29. 30. 31. 37. 53. 59. 61. 62. 68. 71. 72. 73. 74. 75. 84b. 92. 95b, aurasecorum 17, aurasicarum 16a, aurasinorum 77. 79. 80. 85. 88, aurasiorum 81. 82. 83. 84a. 86. 87. 89, aurausicorum 31. 182. 98, aurausicus 8, aurosicorum 32. 33. 34. 35 *post* Valentinos 82

10 civitas Carpentoratensium *omnes praeter* 1. 2. 31. 5. 6. 7. 9. 10. 31 *(adscriptio adest)*. 71. 72. 73. 74. 75. 90

carpentoratensium *plerique*, carpentoratensis 8. 64. 65. 66, carpentoracensium 12. 22. 40. 48. 46. 49. 51. 53. 54. 55. 61. 62. 79. 85. 101, carpentoracinsium 68, carpentoradensium 76. 78. 89 A, carpentiracensium 52, carpentarensium 56, capentoratensium 38. 43. 57. 58. 59. 60. 91. 93. 94. 96, capentoracensium 50. 92, capetoracensium 63, capenteratensium 36. 42, capentonatensium 39, capentoranensium 95a, canpentoratrusium 17, arpentoritecensium 69, arelatensium (*sic:* ciu. ar. ciu. nunc uind.) 32. 35 *post Arausicos* 10. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 20. 22. 24. 25. 26. 29. 30. 32. 33. 35. 69. 70. 80. 89 A. 100, *post Avennionenses* 3. 11. 19. 23, *post Arelatenses reliqui*

nunc Vindausca *praeter supra indicatos omittunt* 11. 19. 23. 24. 34. 48. 56. 66. 70. 76. 77. 78. 80. 81. 82. 83. 84. 86. 87. 88. 89

nunc] numero 64, quae nunc u. 36. 42, quae nunc dicitur u. 100, quae nunc u. dicitur 8, civitas nunc (*corr. ex* nonc) u. 32, id est u. 28. 29. 30. 31, *om.* 32. 4 uindausca 12. 14 (*sic:* ciuitas carpentoratensium nunc uin / ciuitas dausca) 15. 17. 20. 22. 27. 37. 39. 46. 64. 79 (*sic vel* uinclausca). 98, uindausta 13, uindaisca 33. 34, uindasca 32. 4. 18. 26. 91. 93. 94. 95. 96b, uendasca 92, uindeisca 100, uindisca 28. 29. 30. 31 *(ad c. praecedens)*, uindesca 35, undesca 32, uidasca 96a, uitasca 8, uinclausca 36. 38. 42. 43. 44. 45. 47. 58. 60, uimclausca 57. 59, uinclausa 35 A. 41. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 61. 63, uniclausa 85, uinclasa 62, uuinclusa 101, ciu. (*ortum ex* uin)dausca 69, ciu. dauscha 25, dauscha ciuitas 16

11 civitas Cabellicorum

cabellicorum 5. 9. 10. 11. 19. 21 (*corr. ex* ca**llicorum). 23b. 35 A. 37. 40. 41. 45. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 66. 82. 90. 91. 93. 94. 95. 96. 98. 100. 101, cabillicorum 9, cabellicum 14. 15. 16. 22. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 69 (*praecedit* id est), cabillicum 13, cabbellium 20, cauellicorum 1. 2. 3. 72. 73. 74. 77. 80. 81. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89 A. 92, cauillicorum 7. 70, canellicorum 71, caballicorum 36. 38. 42. 43, cauallicorum 4. 6. 68. 76. 78, cabellicus 8, cabellinorum 23a, cabessicorum 48, capellicum 18, coabellicorum 17, cabelliorum 65, abellicorum 52, bellicorum 39, lauellicorum 75, tabellicorum 44. 47 *om.* 12

12 civitas Avennicorum

auennicorum *plerique*, auennecorum 31. 17. 71. 72. 73. 74. 75, auennicus 8, abennicorum 70, auenicorum 30. 64. 66 (*non* 46), auenniorum 65. 88, auentiicorum 63, auionnicorum 12a, aueinicorum 24, aueunicorum 94, auenticorum 23b. 52, 100, auentinorum 23a, euennicorum 89 *om.* 55. 56

deficiunt 67. 97. 99

13 civitas Arelatensium

> metropolis *v. p. 582*

arelatensium *plerique*, araelatensium 18, arelatentium 1, arelatinsium 7, arelatensis 30. 31, arala tensis 29, arelatiensium 3, aralatensium 70, arelas 4, aralas 8, arlatensium 17. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 85. 86. 87. 89. 89 A, ulatensium 88, latenium 2

14 civitas Massiliensium

massiliensium *plerique*, massiliencium 31, massilientium 9. 89 A, masselientium 1. 2. 37, massiliensis 71. 72. 73. 74, massilia 8, masiliensium 4. 6. 7. 18. 33. 34. 35. 41. 63, massilliensium 86, maxilien sium 57, maxsiliensium 101, massilensium 98, massilium 60, massaliensis 75, massiensium 85, marsiliensium 15. 51 (*corr. ex* -lensium). 52, marssiliensium 88 *om.* 14. 16. 25. 69. 90

XII. PROVINCIA AQUITANICA PRIMA

CIVITATES N. VIII

aquitanica *plerique*, aquitaneca 14. 22, aquitnica 13, aquitamnica 59, aquitania 2. 11. 16. 19. 23. 25. 32. 33ª. 34. 37. 49. 50. 53. 54. 60. 63. 64. 65. 66. 75. 78. 84. 85. 87. 100. 101, aquitanea 18, aquitaniae (*praecedente* provincia *casu primo*) 100, aequitaniae 12. 89, equitaniae 76, in aquitania 79. 84. 85. 87. 88, in aequitania 80. 81, in equitania 77. 86. 89 A, inequitaniae 83, equitania 35. 82, *om.* 45. 47. 48 prima] *ante* prou. 8, secunda 45. 47. 48. 75 ('ita in originali' *adnotatur*), *om.* 57 uiii *plerique*, uii 14. 16. 25. 34. 55. 56, uiiii 22. 24. 26. 57ª. 64. 65. 66 *om.* 7. 52 *disponit sic: 1. 2. 4. 6. 8. 3. 5. 7* 7

1 metropolis civitas Biturigum

biturigum 4. 17. 26. 28. 29. 31. 49. 50. 54. 59. 61. 62. 63. 100, byturigum 55, bitorigum 11, bituricum 10. 12. 13. 14. 15. 16. 18. 22. 23. 24. 25. 27. 32. 33. 34. 35. 35 A. 36. 37. 38. 39. 41. 42. 43. 44. 45. 47. 48. 51. 52. 53. 57. 58. 60. 65. 66. 69. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 98. 101, bituringum 30, bitoricum 19. 20, beturicum 7, beturigum 3². 5, beturiguum 71. 72. 73. 75, betorigum 1, betoricum 9, betorico 68, beturegum 6, betoregum 3¹, beturigium 74, biturigorum 76. 78, beturigorum 77. 87, betorigorum 2. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86 88. 89 A, betoricorum 70 (*utroque loco*), bitturiensium 56, bithuricensium 40, bituricas 8, bitaricum 64, bitaricum uel betorigorum 89 *et hoc loco et in fine Narbonensis II* 70

2 civitas Arvernorum

aruernorum *plerique*, aruenrum 2, aruernus 8. 100, arbernorum 82, aruennorum 3¹. 4. 5. 10. 11. 12. 18. 19. 44. 45. 47. 48. 69. 70. 76. 78. 79. 85. 92. 96. 98, aruenorum 46. 94, auernorum 29. 30. 36. 41¹. 42. 50. 53. 56. 60. 61. 62. 63. 84. 86. 91, aaruernorum 71. 72. 73. 74, aauernorum 75, anniennorum 21

> id est Clarus mons 40. 56. 101
> id est] nunc 101 claromonteū 40. 56

3 civitas Rutenorum

rutenorum 5. 6. 7. 9. 10. 11. 19. 23. 29. 49. 50. 51. 54. 61. 62. 66. 92. 101, ruthenorum 40. 52. 53. 55. 56. 63, rhuteciorum 65, rutenus 100, rutinorum 3. 70. 76. 77. 78. 79. 83. 85, ruthinorum 80. 81. 84. 86. 87. 88. 89. 89 A, rotenorum 12. 13. 14. 15. 17. 18. 20. 22. 24. 26. 27. 28. 30. 31. 33. 34. 35 A. 36. 37. 38. 39. 41. 42. 43. 44. 45ᵇ. 46. 47. 48. 58. 59. 60. 64. 69. 91. 93. 94. 98, rothenorum 16. 25, rotennorum 45ª, rotinorum 68, rotensis 8, rodenorum 95. 96, rotanorum 57, ruthonorum 82, rotonorum 32. 35, rodenorum 90, ruonorum 4, butenorum 71. 72. 73. 74. 75, nitenorum 21, ratinorum 1. 2, ratenorum 18

4 civitas Albigensium

albigensium *plerique*, albigentium 1. 2. 9. 53, albigencium 31, albigensis 100, albegensium 71. 72. 73. 74. 75, albeginsium 13, albigenicium 56, albiginensium 15. 20. 22, albiensium 5. 7. 11. 12. 16. 17. 19. 23. 25. 32. 35. 37. 68. 70. 76. 77. 78. 80. 81. 82. 83. 84. 86. 87. 88. 89. 89 A. 90. 92. 94. 95. 96, albiensis 8, abbigensium 14. 39. 52. 60, abigensium 64. 66, heluiensium 65

5 civitas Cadurcorum

cadurcorum *plerique*, cadurcus 100, cadurchorum 77. 80. 81. 82. 86. 87. 88, cadorcorum 1. 2. 3. 4. 15. 17. 20. 24. 26. 27. 36. 38. 42. 43. 44. 45. 46. 57. 58. 64. 85. 91. 93. 98, cadorchorum 16. 25, cadoreorum 47, cadarcorum 41, cadercorum 12. 39, caduorum 69, cadorum 14, carducorum 29.

deficiunt 48 (*inde a* XII, 4) 67. 97. 99

30. 31. 50. 51. 61. 62. 63, cardurcorum 52, cardorcorum 35 A, cardurchorum 83, carduorum 53, caturcorum 7. 9. 18. 32. 33. 34. 35, catorcorum 22, catusca 8, tacuruorum 70

6 civitas Lemovicum

lemouicum *plerique*, lemouecum 3¹. 4, lemouicensium 40, limouicum 92. 94. 95. 96, leuomicum 98, leumouicum 76. 77. 79 (*corr. ead. m. ex* lemouicum). 80. 81. 83. 84. 86. 87. 89. 89 A, leumonicum 78, lemodicum 7. 9. 18. 68. 70. 71. 72. 73. 74. 75, limodium 8, lemauicum 64, leuicioui-cum 85, uicum 2

7 civitas Gabalum

gabalum *plerique*, gaualum 23. 35 A. 70, gaballum 44. 45. 47. gauallum 68. 90. 94. 95. 96, cabalum 7. 8ᵃ. 36. 42. 51, gabulum 24. 26, galabum 75, gadabalum 52ᵃ, gaballuorum 76. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 86. 87. 89. 89A, caballuorum 77ᵇ. 78, caualluorum 77ᵃ, gabelluorum 85, gaballauorum 88

8 civitas Vellavorum

uellauorum *plerique*, bellauorum 70. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 85. 86. 87. 89 A, uellaborum 8, uelauorum 44, uellanorum 32ᵃ. 45. 49. 52. 54. 56. 75, bellanorum 88, uelanorum 47. 55. 94, uellaciorum 29, uellatiorum 30, uallauorum 35 A. 39. 41. 57. 58. 59. 98, ballauorum 83, uallanorum 60, euallorum 68, uelaunorum 66 (*non* 46), belluanorum 89

quae nunc Podium dicitur 36. 38. 40. 42. 43. 62² *(m. rec.)*. 101

q. n. podium (poclium 42, pondium 38) dicitur (appellatur 40) 36. 38. 40. 42. 43, nunc podium 101, podiorum uelaniciesium 62² *(m. rec.)*

id est Beruatum *(?)* 49. 54

buat 49, ú uat 54

municip. 17

9 castrum Arisidensium 9. 24. 26. 28. 29. 30

sic 9, municipium (-pio 26. 28. 29. 30, manicipium 24ᵃ) arisido 24. 26. 28. 29. 30

XIII. PROVINCIA AQUITANICA SECUNDA

CIVITATES N. VI

aquitanica *plerique*, aquitaneca 14. 22. 33, equitanica 82, equitanega 12, aquitania 2. 4. 11. 16. 19. 23. 25. 29. 32. 35. 37. 46. 47. 49. 50. 53. 54. 60. 63. 64. 65. 66. 70. 76. 77. 78. 84. 85. 87. 91. 101, aquitanea 18. 75, aquitana 30, in aequitania 12ᵇ, in equitania 85, aequitaniae 89, aequitania 83. 89 A, equitania 45. 77. 80. 86. 88 secunda *ante* pr. 8, *in litura* 69, *om.* 12. 19 ui *plerique*, uii 5. 20. 34. 68. 70. 93, uiii 60² *disponit sic 1. 2. 4. 6. 3. 5* 7

1 metropolis civitas Burdigalensium

burdigalensium 3². 5. 61, burdigalinsium 13, burdicalensium 9, burdegalensium *plerique*, burdecalinsium 26, burdegala 8, burdecalensium 27, bordigalentium 1, bordigalen (*corr. ead. m. ex* bordicalen) 2, bordegalensium 4. 20. 68. 77. 80. 81. 82. 86. 87. 88. 89. 89 A, bordegalesium 79, bordegallensium 76, bordaegalensium 83, bordogalensium 85, bordogallensium 78, ordogalensium 7, burgegalensium 35, burdagalensium 69. 70, bardegalensium 64

2 civitas Aginnensium

aginnensium 3². 19. 23. 24. 26. 28. 29². 30. 31. 52. 66 (*non* 46), agennensium *plerique*, agennentium 1. 2, agenensium 11. 13. 15. 22. 25. 35 A. 55. 63. 68. 69. 90. 95, aggenensium 33, aggennensium 34, agennesium 85, agennessium 86, agennicium 7, aganensium 12¹, aggellensium 32. 35, agemiensium 47, agemnensis 8, agentium 3¹, agignensium 60, aginsium 4, argennensium 76. 78. 89 A *om.* 71. 72. 73. 74. 75

3 civitas Ecolisnensium

ecolisnensium 3. 4. 5. 6. 22. 28. 29. 31. 35. 35 Aᵇ. 39. 41. 45. 46. 57. 58. 79. 85. 98, ecolisnentium 1, aecolisnensium 14. 19. 20. 23. 26. 27. 33. 34, aecolisninsium 13, ecolisuensium 44. 47, ecolismensium 65, ecolinensium 11. 30, aecolinensium 15, egolisnensium 9. 51. 76. 77. 78. 80. 81. 82. 86. 87. 89. 89 A, aegolisnensium 18, egolesnensium 92. 95. 96, egolismensium 37. 40, engolismensium 16. 24. 25. 38. 43. 49. 52. 53. 54. 55. 59. 60. 61. 62. 90. 101, engolisinensium 94, engilisinensium 36. 42, endegolismensium 50, angolismensium 56. 63, ebolismorum 69, eglisnen-

deficiunt 48. 67. 97. 99. 100 (*inde a* XIII)

sium 88, elgolisnensium 84, eolisnentium 2, equolisnensium 35 A^{a}, agolisnensium 83, equolesinensium 17, aequolinsis 8, aescolisnesium 12, etolisnensium 64. 66. 91. 93, exolisnensium 32, aquilenensium 68, aquelinensium 70, aquilegensium 7: Iculisna *libri Ausonii epp. 15, 22* *post Santones* 9 *om.* 10. 71. 72. 73. 74. 75

id est Aqualasinensium 68. 70. 90. 92. 94. 95. 96
id est *om.* 68. 70 aqualisinensium 90, aquilisima 68. 70

4 civitas Santonum

santonum *plerique, in his* 71. 72. 73, santo 2, santonis 8, sanctonum 3^{1}. 4. 5. 7. 11. 15. 19. 20. 22. 23. 25. 27. 28. 30. 32. 33. 34. 35. 35 A. 37. 40. 51. 52. 53. 55. 59. 60. 61. 68. 74. 75. 76. 77. 78. 80. 81. 82. 84. 87. 88. 89. 89 A. 90. 92. 95. 96, xanctonum 56. 94, scantonum 86, sanctorum 29, saucustorum 63 *post Burdigalenses* 56

5 civitas Pictavorum

pictauorum *plerique, in his* 73, pictauis 8, pictanorum 93, pittauorum 56, pictauensium 94, pectauorum 1. 5. 6. 9. 11. 14. 18. 19. 20. 23. 33. 35. 60. 68. 70. 71^{a}(?). 72. 74. 77. 80. 81. 82. 83. 86. 87. 89 A, pectaborum 76. 78, pectanorum 75, patauorum 88, pictauorum uel pectauonum 89, pectouorum 2, *om.* 7^{a}

6 civitas Petrocoriorum

petrocoriorum 1. 2. 3. 4. 5. 7. 9. 10. 12. 13. 15. 17. 18. 20. 22. 27. 33. 34. 66. 72. 74. 75. 85, petrocorio 8, petrogoriorum 35 A. 36. 38. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 64. 65. 71. 73. 91. 93. 98, petrocorionum 6, petrocorrorum 32. 35, petrogoniorum 39, petrocoricorum 69, petrogoricorum 40. 51, petrorecorum 70, petrocorium 14. 19. 23. 26, petrogorium 41. 76. 77. 78. 80. 82. 83. 84. 86. 89 A, petrogoricum 16, petrocorum 24, petrogorum 81. 87. 88, petrogororum 89, petrugorium 95^{1}. 96, petrugorum 92, petragoriorum 57. 58, petragoricorum 37. 52. 55. 59. 60. 101, petragoricarum 56, petracorium 11. 28. 29. 30, petragorium 95^{2}, petragoricum 25. 49. 50. 53. 54. 61. 62. 63, petracorum 31, petragorum 90. 94, petricoriorum 68

7 civitas Incionensium 60^{2} *(m. rec.)*
8 civitas Mellesocrum 60^{2} *(m. rec.)*

XIV. PROVINCIA NOVEMPOPULANA

CIVITATES N. XII

PROVINCIA NOVEMPOPULANA AQUITANIAE TERTIA
vide p. 581

nouempopulana *plerique,* nouenpopulana 32, uiii populana 31, populana uiiii 29. 30, nonempopulana 42, nomenpopulana 75, non est populana 36, nouampopularia 8, nouempolana 5. 51. 95^{1}, nouempopula 88, nouempopulara 18, nouempopulonia 65, nouempopolonia 64, nouemputulana 2, nouempupulana 6, nouempupolanarum 15. 22, nouempulana 92. 94, nouenpulana 57, nouepolitana 85, nouempopulinacium 39, *om.* 7 xii *plerique,* xiii 20^{a}. 32. 35, xu 29 *om.* 7 *disponit civitates sic: 2. 3. 5. 7. 9. 11. 1. 4. 6. 8. 10. 12 ordinibus perturbatis* 7

1 metropolis civitas Elusatium

metropolis civitas Ausciorum

sic, ut Elusates primum locum teneant, Auscii secundum, 1. 2. 68. 69. 70; *ut Elusates primum locum teneant, Auscii postremum,* 5^{b} *(manu eadem quae scripsit textum); ut Auscii primum locum teneant, Elusates postremum, reliqui, in his* 5^{a} (ausciorum *eadem manu in litura* 7); *et primo et postremo loco Elusates habent* 32. 33. 34. 35. 85, *item, sed contaminantes priore loco Elusates et Auscios,* 8 (metropolis civitas elosacis id est austius) *et* 18 (metropolis ciuitas helosatium austiorum)

metropolis *ad Elusates adscribitur non solum ubi primum locum tenent, sed etiam* 28. 29. 30 (*hic additur manu recenti:* quondam modo villa). 31, *ubi sunt loco postremo* elusatium 5^{2} (el∗∗∗∗∗ *m. 1*). 10. 11. 19. 23. 65. 78. 82. 84. 86. 89, aelusatium 33 *(princ.)*, elusacium 1. 2. 9. 76. 81. 87. 88. 89 A, elusasium 3. 4, elusantium 83, elosatium 15. 16. 20. 22. 24. 25. 26. 28. 30. 33 (*fin.*). 34 (*fin.*), aelosatium 12, elosacium 6. 29. 31. 94, elosasium 32 (*princ.*). 35 (*princ.*). 68. 71. 72. 73. 74. 75, aelosasium 34 (*princ.*). 69. 70, helosatium 18 (*princ.*), ellosatium 32 (*fin.*). 35 (*fin.*), elosacis 8 (*princ.*), elosaticum 13. 27. 35 A. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 46. 47. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 90. 91. 92. 93. 95. 96. 97. 98. 101, ellosaticum 45. 64. 66, elufacium 77. 80, elafacium 79, elafacum 85 (*fin.*), eloratium 17. 18 (*fin.*), eloratis 8 (*fin.*), elusauium 85 (*princ.*), florasium 7, flosaticum 52, *evanuit* 14

deficiunt 48. 67. 97 *(deficit prov. XIII)*. 99. 100

2 civitas Ausciorum

metropolis *v. Elusates* ausciorum *plerique,* ausiorum 4. 71. 72. 73. 74. 75, austiorum 12. 14. 15. 16. 18. 20b. 22. 25. 27. 33. 34. 63. 69. 97, austius 8, ausicorum 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 89. 89A. 98[1], ansciorum 47, astiorum 20a, austriorum 32. 70, ause(?)riorum 35

3 civitas Aquensium

aquensium *plerique,* aquentium 1. 2. 7, aquinsium 6. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 18. 19. 20. 22. 23. 25. 26. 27. 32. 33. 34. 35. 68. 69, aquinsis 8, aquesium 38, aquiensium 71. 75. 76. 78, aquientium 72. 74, laquensium 77. 79. 80. 85. 88 *om.* 82

4 civitas Lactoratium

lactoratium 26. 29. 30. 36. 38. 40. 41. 42. 43. 45. 46. 47. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 57. 58. 61. 62. 68. 70, lactoracium 1. 2. 5. 9. 24. 28. 31. 37. 39. 44. 46. 55. 56. 59. 63. 69. 98, lactorasium 6, lactorantium 17, lactoracum 60, lacturatium 76. 77. 78, lacturacium 79. 80. 81. 82. 84. 85. 86. 88. 89A, lacturantium 11. 19. 23. 83, lacturacum 87, lactoranum 101, latoratium 15. 16. 25. 27. 33. 34, latoracium 4. 10. 12. 13. 20. 22, latorasium 3. 71. 72. 73. 74. 75, latorantium 18, latoratum 32 (****ratium 35), lactoritium 92. 94. 95. 96, lactoricium 91. 93. 97, lactoricum 90, latrorantis 8, lectiorasium 7, lastoracium 64. 66, lastoracium uel lasturacium 89, lautoratium 35A, astoracium 65, *evanuit* 14

id est Lictora 38. 40. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 56. 61.62. 63. 101
lictora 56. 62. 63, littora *plerique,* litora 40, lictoria 63

5 civitas Convenarum

conuenarum *plerique,* conuinarum 79. 85, conbinarum 1. 2, conuennarum 51. 71. 72. 73, couennarum 55, conuenerum 9, couenarum 70, conuenas 10. 12. 14. 15. 17. 18. 19. 20. 22. 23. 24. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 76. 77. 78. 80. 81. 82. 83. 84. 86. 87. 88. 89. 89A, couenas 11b. 13. 16. 25, conuanarum 4, conuerum 44. 45, comierum 47, corenas 11a *om.* 8

id est Communica 40. 49. 50. 51. 53. 54. 56. 61. 62. 63. 101
communica 53, comminica 51, commica 56

6 civitas Consorannorum

consorannorum 1 (*corr. ex* cosor-). 3. 6. 7. 10. 17. 28. 29. 30. 31. 75, consoranorum 16. 14. 27. 68. 71. 72. 73. 74. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87b. 88. 89A, consoramnorum 4. 12. 15. 18. 20. 22. 24. 26. 70, consoramnis 8, consoraniuorum 13, consurannorum 5. 44. 46. 92. 98, consuranorum 35A. 36. 37. 38. 39. 40. 42. 43. 45. 47. 49. 50. 52. 53. 54. 57. 58. 59. 61. 62. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 101, consurauorum 63, consuramnorum 34, consuraronorum 51, consurancaum 32. 35, consurammorum 33, cinsorannorum 2, consarannorum 69, consarranorum 11, consonarum 41, consorandorum 25, consoronorum 87a, consulanorum 55. 60, conseranorum 65. 90, crasuranorum 56, surannorum 9, sarranorum 19. 21. 23, consantanorum 64. 66, consantanorum uel consoranorum 89

id est Consurana 38. 40. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 56. 61. 62. 63. 101
consuraua 63, consūna 56

7 civitas Boatium

boatium *plerique,* boacium 9. 18. 31. 32. 34. 35. 60. 63. 80. 82. 84. 85. 86. 88. 89A. 97, boasium 3[2]. 4. 6. 68. 69. 70, bohatium 15. 22, boatius 8, boaticum 55, boaticus 56, baoatium 78, baosium 71. 72. 73. 74. 75, beatium 94, betium 17, boaccensium 59, boetium 96, boaetium 95, boesium 7, boetum 90, boiatium 46. 52, boatum 64. 65. 66 *om.* 25

id est Burdegal 28. 29. 30[1] (*del. m. sec.*). 31
id est] in 28 bordegl 28

quod est Bovis 35A. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 66. 90. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 101
quod est] que et 37, id est 49. 50. 54. 59. 60. 62. 63. 94, hoc est 47. 90. 95. 96 bouis *plerique,* boius 35A. 41. 46. 51. 58. 61. 91. 93. 96. 98. 101, bois 59. 60, bois 56, bot 64. 65. 66

quod est Boius in Burdegalense 68. 69. 70
burdegalensi 69, buldigalensi 68

deficiunt 48. 67. 99. 100

8 civitas Benarnensium

benarnensium 3. 6. 7. 17. 30^2. 69. 70. 72. 73. 74, benarnentium 1. 2, boacium id est benarnensium (*praecedit* boasium) 4, bernarnensium 71. 75, berannensium 5 (*apogr. Sirmondi; in cod. est* ber***nsium). 24. 26. 27^b. 28. 29. 31. 37, berrannensium 44. 45, beranensium *plerique*, beranensis 8, baranensium 60, barenensium 19, benanensium 98, beramnensium 13, berarnensium 68, berenensium 32. 33. 35, berrinensium 30^1, boranensium 15, boannensium 14, heranensium 77, barrennensium 23, perranensium 12, b****nensium 34, bearnensium 66 (*non* 46), benaina uel uasatica (*sic hoc loco, sequitur suo loco* ciu. uasatica) 59, baionensium 65

id est Benarnus 35 A. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 68. 69. 70. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 101

id est] idem 47, que et 37, *om.* 59. 68. 70 benarnus ***** 70, benarnum 97, benardus 90. 92. 94. 95. 96, benainus 36. 37. 38. 42. 43. 68. 69. 91. 93. 98, benainas 64. 66, benaimus 46, benainu 57. 58, benamus 40. 44. 45. 47. 50. 51. 54. 55. 56. 61. 62. 63. 101, benamas 35 A, benanius 49. 53, benaius 39, bonainus 41, baiona 65

9 civitas Aturensium

aturensium *plerique*, aturaensium 59, aturentium 96, aturentius 1 (*corr. ex* -tium). 2, aturinsis 8, aturanensium 16, aturenensium 25, atorensium 3. 4. 6. 68. 72. 74. 75, atorinsium 69, adtorensium 70, atornensium 71. 73, acurensium 29. 94, adurensium 30^2, astorensium 7, atusensium 88, aurenensium 40. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 61. 62. 101, aurenencium 63, autinensium 42, auturensium 5^1. 36. 76. 78. 89 A *post Vasaticam* 59

id est Vico Iuli 28. 29. 30. 41^2. 68. 69. 70

id est] hoc est 41^2. 69, *om.* 68. 70

modo sancta Eq̄toria 30^2 (*m. rec.*)

10 civitas Vasatica

uasatica *plerique*, uasateca 17. 18. 77. 78. 80. 81. 82. 83. 86. 87. 88. 89. 89 A, basatica 71. 72. 73. 74, uasantica 19, uasateta 76, basacia 75, nasatica 44. 45. 47. 56, uesatica 36. 42. 43. 57, uesateca 84, uaſatecas 8

11 civitas Turba, ubi castrum Bogorra

turba *plerique*, tulla 40, tulsa 56, turra 93, tursa 37. 44. 45. 47. 64. 66. 90. 91. 92. 94. 95. 96. 97, tussa 35 A. 38. 39. 41. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 98. 101, tusa 36. 42. 43, tarba 24, gurba 33. 34. 35, burga 32, cussa 63, truba 16. 25, tarcusatica 65, ciu. elocarentium (*sic* 68^b, elocarensium 68^a, aelocarentium 70, ellocarentium 69) gurba 68. 69. 70 ubi] u 13, hubi 25, ubi est 6. 40. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 61. 62. 92. 94. 95. 96. 101, bi est 38, udis (*om. quae sequuntur, ut fiat* turbaudis) 8, id est 65, quae uocatur 97, *om.* 12. 39. 68. 69. 70 castrum] castro 13. 18. 38. 84, castor 2. 12, casto 79, castrus 77. 80. 82. 83. 84. 86. 88. 89 A, castra 11. 32. 33. 34. 35. 66, castellum 15. 17. 22. 23, caferus 76, cartrum 85, cas 25, tra 65, caster 31, caserus 78, casier 24. 26. 28. 29. 30, castis 2, catru 35 A. 36. 37. 41. 42. 43. 44. 45. 91. 93, catra 64, catu 39. 47. 98, *om.* 68. 69. 70. 97 bogorra 1. 6. 9. 10. 19^b. 23. 36. 37. 38. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 50. 51. 52. 53. 54. 57. 58. 61. 62. 63. 77. 79. 80 (?). 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 89. 91. 93. 101, bogo‹r› 5, bogora 19^a, bogoria 49, bogorsa 11, bigorra 17. 59. 60. 66. 94, bigora 15. 22. 27 (bi*gora). 55. 56, bigorum 12. 13. 14. 18. 20. 24. 26. 28. 29. 30. 31, bicorum 16. 25, bigone 32. 35, bicone 33. 34, begorra 90. 92. 95. 96. 97, beorra 70, bogonis 35 A, borogi 88, borgona 2, brogorra 47, brogorra 39. 98, goborra 76. 78. 89 A, betoras biorra (biora 68). 68. 69, lugorra 64, lagona (*adscr. v. l. ex Aldina*) 65 ubi c. b. *om.* 3. 4. 7. 71. 72. 73. 74. 75

12 civitas Elloronensium

ciuitas] castrum (*post* Ell.) 28. 29. 30. 31 elloronensium *plerique*, elloroninsium 13, elloronentium 63, elloronnesium 36, eloronensium 47. 68. 76. 77. 78. 80. 81. 82. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89 A, eloronessium 83, elorona 8, elloranensium 32. 34. 35, ellorensium 59. 60, elloromensium 20, ellonorensium 40. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 57. 58. 61. 62. 101, elleronensium 29. 43, eleuorencium 56, eldoronensium 25, loronensium 69, lurunensium 70, ilurensium 65, illoronensium 72. 73. 74, illonorensium 75, illoponentium 1, albopenentium 2, ciu. eloronensium *(interponitur civ. Elusatium)* ciu. albopenensium 79. 85

deficiunt 48. 67. 99. 100

id est Aelarona 68. 69. 70
id est *om.* 68. 70 helaronna 68, telarona 69

id est Elnia 38. 40. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 56. 61. 62. 63. 101
elnia 56, eluia 49. 50. 53 (*vel* eliua). 54. 63, eliua 62, elinia 51

XV. PROVINCIA NARBONENSIS PRIMA
CIVITATES N. V

POVINCIA VIENNENSIS SECUNDA
CIVITATES N. VI *vel* VIII
v. p. 581

narbonensium 1. 3. 5. 10. 13. 14. 15. 17. 18. 27. 28. 29. 32. 33. 34. 39. 40. 46. 47. 49. 51. 54. 57. 59. 60. 62. 63. 68. 70. 79. 85, narrabonensium 12, narbonum 31, nabonensis 101 prima *ante* prou. 8, *om.* 20. 27. 32. 39. 41[1]. 43. 57 u 1. 2. 6. 10. 68. 69. 70, ui 5. 9, uii 14. 15. 17. 22. 32. 33. 34. 37, uiii *plerique*

1 metropolis civitas Narbonensium
narbonensium *plerique,* narboninsium 13, narbonesium 30, narbonnensium 44, narbonensis 37, narbones 8, narbenensium 24[a] *om.* 20

2 civitas Tolosatium
tolosatium *plerique*, tolosacium 5. 6. 9. 44. 45. 59. 60. 63. 79. 81. 85. 87, tolosasium 1. 2. 3. 4. 68, tholosatium 26. 56. 57. 77. 82. 89A. 90. 94, tholosacium 18. 31. 80. 86. 88, tolosatum 66 (*non* 46), tolosaticum 55, tolosacensium 52, tolosanensium 70, tolosa 36. 42. 43. 71. 72. 73. 74. 101, tolosatis 8, telosa 75, tolatium 39, tolasatium 51, tosatium 15[a], toloasium 69, elosatium 32. 33, alosanum 34, olosatium 35

id est Tolosa 35A. 37. 38. 39. 40. 41. 44. 45. 47. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96
id est] idem 47 tholosa 56. 90. 93

3 civitas Beterrensium
beterrensium 3. 5. 6. 9. 10. 44. 45. 61. 62. 64. 65. 66, beterrencium 63, beterrentium 1. 2. 51. 101, beterensium 4[b]. 11. 19. 23. 47. 71. 72. 73. 74. 75, betterensium 70, betercensium 52, beternensium 35A. 39. 41. 50. 53. 58. 59. 60. 84. 91. 93, baeternensium 54, beteruensium 77. 79. 80. 81. 82. 83. 85. 86. 87. 88. 89. 89A, betrenensium 36. 38. 42. 43, betrensium 17, biterrensium 12. 13. 14. 15. 16. 18. 20. 22. 25. 27. 28. 29. 30. 31. 37. 40. 69. 98, biterensium 4[a]. 32. 33. 34. 35. 55. 68, biterensis 8, biterriensium 56, biterrenensium 26, bitterrenensium 24, biternensium 49. 92. 95, bitennensium 90, bitarnensium 95. 96, beternengium 57, uitaruensium id est biterensium 94 *om.* 76. 78

4 civitas Elenensium 42 (?). 98
ciū helonensis ·i· habet ciuit numero uiii 42 *hoc loco* 98, *post Tolosates* 42

5 civitas Agathensium *omnes praeter* 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 9. 10. 68. 69. 71. 73. 74. 75
agathensium 16. 26. 30. 36. 40. 42. 49. 50. 53. 54. 61. 62. 63. 77. 79 (*corr. ex* aganensium). 80. 84. 85. 86. 88. 89. 89A, agathentium 82[a], agatensium *plerique,* agatinsium 13, agatensis 8, agahentium 82[b], aganensium 12, agarensium 98, agetensium 31, aquatensium 70 *post Beterrenses plerique, post Tolosates* 8. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 20. 22. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 35A. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89A, *post Elenenses* 98, *post Nemausenses* 70

6 civitas Magalonensium *omnes praeter eosdem et* 79
castrum 98 magalonensium *plerique,* magaloninsium 13, magalonensis 8. 70, magalonae 98, magalenensium 12, magelonensium 36. 42, magolanensium 20. 76. 78, magolonensium 29. 35A. 38. 39. 41. 43. 57. 58. 77. 94, magtlonensium 34, magolone 63, megalonensium 88, malonensium 17, magatensium

deficiunt 7 *(def. prov. XV)*. 48. 67. 80 *(deficit prov. XV)*. 97 *(deficit prov. XV)*. 99. 100

19 *post Agathenses plerique, post Beterrenses* 77. 78. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89 A, *post Nemausenses* 35 A. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 47. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 98. 101

7 civitas Nemausensium

nemausensium *plerique,* nemausentium 9. 15. 16. 17. 40. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 61. 62. 83. 95. 101, nemauseneium 56, nemausa 36. 42. 43, nemausum 98, nemaussensium 63, nemau*esium 70^1, nemausiensium 29. 30. 31, nemausium 11, nemansensium 2. 35 A, nemasentium 39, nemauensium 76. 78, nemnusentium 96, nemonensium 18, nemonensis 8, nemosensium 4, neumasensium 41. 47. 57. 58. 59. 60, mausensium 19. 23, remausensium 20 *post* Ucetienses 98 *om.* 85

8 civitas Lutevensium

castrum (castro 70) *post* Lut. 42. 43. 70 (*ubi om.* civitas) luteuensium *plerique,* luteuinsium 3^1, luteuentium 1. 2, lutiuensium 14, lutenensium 38. 39. 41. 44. 45. 57. 59. 60. 75, lucteuensium 54^2, luctenensium 55. 56, lutauensium 4. 24. 65, luterensium 9, lutusensium 34, lutuuensium 15, 20. 22. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 32. 33. 35, lutuuinsium 16, lutuuensis 8, lutuensium 18. 64. 66 (*non* 46), luctuuensium 31, lutunensium 35 A, laoteuensium 95, latuuensium 12, leoteuensium 90. 96, leoieuensium 94, leotouensium 92^1, leuteuensium 91. 93, litteuensium 61, ludeuensium 63, luruuensium 69, luruehensium 68, lusteuensium 49, lutetensium 58, batenensium 47, luteua 43. 70, lutena 36. 42 *post Agathenses* 98 *om.* 13

id est Luteva castrum 35 A. 37. 38. 39. 40. 41. 44. 45. 46. 47. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 68. 69. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 101

id est] idem 47, hoc est 90. 95. 96, *om.* 37. 38. 44. 68 luteua 37. 38. 44. 46. 57^a. 68, lutena 45, lucteua 40. 49. 50. 51. 53. 54. 61. 62. 69. 101, luctena 55. 56. 63, lateua 35 A. 39. 41. 57^b. 58, lacteua 95, leoteua 90. 92. 96, leuteua 91. 93, bateua 47, loteua 94, lutaua 64. 65. 66 castrum] castra 58, *om.* 55. 56. 68. 69. 94

9 civitas Carcassonensium 30^2 (*m. rec.*). 98
hoc loco 98, *post Ucetienses* 30^2

10 castrum Ucetiense

castrum *plerique,* castro 11. 19. 23. 77. 80. 86. 88. 89A. 93, caster 18, castellum 15, ciuitas 2. 3. 4. 6. 12. 13. 14. 16. 17. 20. 25. 29. 30. 31. 32. 35. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 85, ciuitas castrum (castro 84) 27. 84. 92^1 ucetiense *plerique*, uceciense 1. 2 (*superest* uce**ense). 5. 9. 10. 11. 19. 35 A. 36. 38. 39. 41. 43. 91. 93, ucesiense 3^1, uceziense 92, uzeziense 94. 96, ucetiensium 31, uceciensium 12. 15. 17. 20. 27, ucesiensium 3^2. 4, uzeziensium 95, uccetiense 49. 50. 53. 54, ucenciensium 22, uceticense 51, uzetense 90, ucecense 69, ucecinse 68, ucetensium 24. 26. 28. 29. 30, ucecensium 6, uceiensium 40, utiense 8. 57. 58. 59. 60, uciense 71. 72. 73. 74. 75, uziense 98, uciensium 18, ucennense 55, ucensis 70, huceuensium 25, huteuensium 16, uceciuensium 14, uciacensium 77. 79. 80. 81. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89, utiacensium 82, ucicensium 89 A, uaciensium 13, uecetiense 62, uuetiensium 32. 35, uueciensium 33, uicetiense 46, uiceciense 37. 44. 45, uicenense 47, uorciense 52, utensiense 56, uuape(?)i(?)ensium 34 *om.* 76. 78

id est Astituecensi 35 A. 38. 39. 41. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 61. 62. 63. 90. 91. 93. 94. 95. 96. 101

id est] hoc est 96 astituecensi 51. 57. 58. 101, astituaecensi 41, astituecensu 35 A, astituecensis 55, astituaecensium 93, astituetensium 91, astituaecensu 39, astituetensu 38, astituensi 56, astituensium 90. 95. 96, astiuecense 49. 54. 61. 62, astiuetense 53, astuecense 50, astuensium 94, astiuccense 63

XVI. PROVINCIA NARBONENSIS SECUNDA

CIVITATES N. VII

PROVINCIA VIENNENSIS TERTIA

vide p. 581

narbonensium 13. 15. 17. 19. 23. 25. 29. 30. 37. 40. 49. 50. 51. 54. 55. 56. 62. 63, narboninsium

deficiunt 7 (*def. prov.* XV). 48. 67. 97. 99. 100

13, narrabonensium 12 secunda *ante* prou. 8, *om.* 7 51. 94 ui 1. 11. 12. 23. 40, uii *plerique*, uiii 14 *disponit sic 1. 3. 5. 2. 4. 6. 7* 7

1 metropolis civitas Aquensium

ciuitas] cium 89 A aquensium *plerique*, aquinsium 1. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 19. 20. 22. 23. 25. 27. 32. 33. 34. 35. 68. 71. 72. 73. 74. 75, aquensis 8. 36. 42. 43, acquencium 31, aequensium 29

2 civitas Aptensium

aptensium *plerique*, aptinsium 33. 35. 68 *(utroque loco)*. 69, aptentium 1. 52, aptensis 8, abtensium 35 A. 38. 39. 40. 41. 49. 50. 51. 53. 54. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 66 (*non* 46). 70. 91. 93. 98. 101, abtinsium 32. 34, abtensis 42. 43, apensium 55, attensium 6, athensium 77. 79. 80. 81. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89, atthensium 82, athesium 76. 78. 89 A *post Antipolim* 71. 72. 73. 74. 75, *bis et hoc loco et (sed del. m. 1) post Narbonenses* 68 *om.* 36

3 civitas Regensium

regensium *plerique*, reginsium 68, regentium 55, regensis 8, reiensium 35 A. 38. 39. 57. 58. 65. 91. 93, reiensis 43, regiensium 3². 4. 49. 50. 53. 54. 61. 62, regiencium 63, reginensium 92. 94. 95. 96, regiuensium 90, recensium 9, resensium 20, ragensium 7, ratensium 14, reicensium 41, reinensis 36. 42, retensium 5. 10. 13. 15. 16. 22. 25. 37. 44. 47. 64. 66, tetensium 45, tretensium 33. 34, trecensium 32. 35 *post Aptenses plerique, post Aquenses* 7. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89 A *om.* 1. 2. 71. 72. 73. 74. 75

id est Reius 35 A. 37. 38. 39. 40. 41. 44. 45. 46. 47. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 68. 69. 70. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 98. 101

id est] idem 47, *om.* 68. 70 reius 35 A. 37. 38. 39. 40. 41. 45. 46. 50. 62. 63. 68. 69. 91. 93. 98, reias 64. 65. 66, reio 90, regius 55. 56. 70. 92. 94. 95. 96, reuis 49. 54. 61, reuisis 47, renis 44, relus 57. 58, reliis 51. 101, retis 53

4 civitas Foroiuliensium

foroiuliensium 3². 4. 5. 6. 7. 10. 11. 19. 23. 64. 65. 66. 69. 81. 82. 85. 87. 89, foroiulieñs 91, foroiulientium 1. 2. 9, foroiuliensis 17. 29. 30. 35 A. 39. 40. 41. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 58. 59. 60. 61. 62. 90. 92. 93. 94, phoroiuliensis 95. 96, foroiuliense 37. 44. 45. 47, foroiuli 8, foroiulensium 68. 70. 77. 79. 80. 83. 84. 86. 88. 89 A, foroiulensis 31. 38. 43. 57. 98. 101, foroiubentium 3¹, foroioliensium 73, foroiolensium 72. 74, floroiolensium 75, feroiolensium 71, foriiuliensium 13, foriiuliensis 16. 22. 24. 25. 26. 28. 32. 33. 34. 35, foriuliensis 20. 27, feroiulensis 42, forouilensium 76. 78, foroliuensis 63, forouoliencium 56, furiiuliensis 15, furituliensium 12, forniuliensis 18, feroiulensis 36, froiuliensium 52, foroiiubensis 14

5 civitas Vappincensium

uappincensium 1. 3. 5. 27, uuappincensium 6, uappincentium 69, uappencensium 11. 12. 13. 15. 18. 19. 22. 23 (*corr. ex* uappcen-). 44. 46. 90. 93. 96, uappensentium 41. 51. 58. 98, uuappencensium 26. 91, uappensensium 38, uappentensium 37. 45, uappigensium 52, uappecensium 74. 94, uappecinsium 7, uuappetensium 28, uappetensium 71. 72. 73, uappensis 36. 42. 43, nappinsentium 55, uapincensium 4. 49. 54. 65. 79. 85. 95, uuapincensium 76. 77. 78. 80. 81. 82. 83. 86. 87. 88. 89. 89 A, uapencensium 10. 14. 33. 34. 47. 70, uuapencensium 24, uapensentium 39. 57. 60. 61. 62, uapaensentium 59, uapensencium 63, uapensensium 50. 53, uapinsen̄ 56, gappensentium 35 A, guapincensium 84, uapecensium 20. 32. 35, uapecensis 16. 25, uapicensium 68, uapescensium 9, uapitensium 75, uuapetensium 17. 29. 30, uuapetencium 31, uapcensis 8, uapentium 40, uapencium 101, uiapencensium 92, uapropincensium 2, appencensium 64. 66

quod est Labordo 71. 72. 73. 74. 75

inter ciu. *et* uapp. 71. 72. 73. 74. 75 labardo 75

6 civitas Segesteriorum

segesteriorum *plerique*, sigesteriorum 1. 17. 70, segestericorum 6. 16. 25. 32. 35, sigestericorum 28. 29. 30. 31, sergestrocorum 71. 72. 73. 74. 75, sigestriorum 2, segesterorum 40. 49. 50. 51. 53. 54. 56. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 69. 101, sigesterorum 24. 26. 78, segestiorum 12ª. 60. 85, segestoriorum 11. 89. 95, segestariorum 68, segestoriarum 82, regesteriorum 22, segestorioriorum 81. 87, segestorium 41, segestorum 55, segestinorum 18, segestino 8, sagestinorum 90, cesteretorum 7

7 civitas Antipolitana

antipolitana *plerique*, antepolitana 17. 20. 24. 26. 32. 68, antepoletana 70, antipolitania 44, ante-

deficiunt 45 (*inde a XVI, 6*). 48. 67. 97. 99. 100

politata 33. 34. 35, antipolotana 63, antiptiliana 71. 72. 73. 74. 75, atepoletana 7, antiopolitana 5. 10. 11. 19. 23. 52. 77. 79. 85, anthiopolitana 9. 76. 78. 80. 82. 83. 84. 86. 87. 88. 89. 89 A, anthiopolatana 81

XVII. PROVINCIA ALPIUM MARITIMARUM

CIVITATES N. VIII

> PROVINCIA VIENNENSIS QUARTA INALPIUM MARITIMARUM
>
> *vide p.* 581

alpium *plerique*, albium 2, apium 51^{a}, alcium 31. alpina 6. 71. 72. 73. 74. 75, imperium 93 maretemarum 6, aritimarum 68, matritimarum 20, maritimerum 89 A uiii *plerique,* iiii 32. 33. 34. 35, uii 6. 49. 54. 61. 62. 63, uiiii 16. 25 *om.* 7. 94 *disponit sic: 1. 2. 6. 4. 8. 3. 7 (om. 5)* 7, *sic: 1. 2. 6–8. 3–5* 59

1 metropolis civitas Ebrodunensium

ebrodunensium 5. 10. 11. 13. 14. 15. 18. 19. 22. 27. 46. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87^{1}. 88. 89. 89 A. 90. 96, ebrodunum 8. 65, ebrodonensium 35 A. 37. 39. 41. 44. 47. 57. 58. 91. 93. 95^{1}. 97. 98, ebruduuensium 3. 34. 52. 71. 72. 73. 74. 75, ebrudunensis 12, ebredunensium 1. 2. 4. 9. 16. 20. 23. 24. 25. 26. 28. 29. 30. 32^{1}. 33. 35. 36. 38. 40. 42. 43. 49. 50. 51. 53. 54, 56. 59. 60. 62. 87^{2}. 92. 94. 95^{2}. 101, aebreduninsium 69, ebredunencium 31, ebreduno 64. 66, hebredunensium 6. 55, haebredunense 70, ebreduenensium 32^{2}, ebridunensium 68, ebradoninsium 7. abredunensium 61. 63, ebordunensium 17

2 civitas Diniensium

diniensium *plerique,* diniencium 63, deniensium 68. 69, denientium 9, dimensium 55. 70, dinnensium 24. 26, dienensium 12. 16. 25. 29. 30. 90. 95^{1}, diennensium 7. 15. 20. 22. 27. 31, dienninsium 13, dieniensium 36^{1}, dienniensium 28, diensensium 36^{2}, dignensium 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 89 A, dinensium 65. 95^{2}, dioniensium 14, uiennensi 18, uiennensis 8

> id est Dina 35 A. 36. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 47. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66 (*om.* 46). 68. 69. 70. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 101
>
> id est *om.* 35 A. 39. 41. 44. 47. 57. 58. 68. 69. 70. 91. 93. 98 dina *plerique,* diua 44, dinia 41^{2}. 68. 69. 70, dino 93, dia 59, *om.* (*adest* id est) 60

3 civitas Rigomagensium

rigomagensium *plerique*, rigomaginsium 14, rigomagentium 3^{1}, regomagensium 1. 2, ricomagensium 17, ricomanensium 18, rigomanensis 8, rigumagensium (*corr. ex* -megensium) 20, rogomagensium 13. 40. 51. 101, reiomagensium 35 A *om.* 47

4 civitas Saliniensium

salinensium 70, sallinensium 101, soliniensium 1. 3^{1}. 4. 7. 22. 46. 65. 68. 69. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89 A. 90. 92. 94. 95. 96. 97, solinientium 3^{2}, sollinensium 5. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 23. 25. 27. 36. 37. 38. 42. 52. 64. 66. 89. 91. 93, solinensium 60, solinensis 8, sollinensium 35 A. 39. 40. 41. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 57. 58. 59. 61. 62. 63. 98, solimensium 47. 56, solimesium 44, sollimensium 43, soliensium 2, solimicensium 31, solleniensium 6, solinicensium 29, sollinicensium 24. 26. 28. 30 *post Vintienses* 6

5 civitas Sanitiensium

sanitiensium 1. 2. 9. 18. 35 A. 52. 90, sanitientium 3^{1}, saniciensium *plerique,* sanicientium 76, sanisiensium 4. 71. 72. 73. 74. 75, sanisientium 3^{2}, sanitienensium 5. 10. 11. 15. 20. 24. 26. 27, sanitiaenensium 19. 23, sanicienensium 12. 25. 37, sanicieunensium 17, sanicienninsium 14, sanicinensium 16, sauitinensis 8, saniensium 6. 101, saniniensium 83, sanicisiensium *(corr., prior lect. inc.)* 65, sanitianensium 22, sanicionensium 31, satienensium 13, aniciensium 55. 56, sabsiensium 68. 69. 70, sanicionnensium id est sapsiensium (sapgiensium 30) 28. 29. 30, sanicienesium id est sanesciosium 63 *om.* 7. 61 (id est san. *adest*)

> id est Sanesio 35 A. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 46. 47. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 57. 58. 59. 61. 62. 63. 64. 66. 68. 69. 70. 90. 91. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 101
>
> id est] idem 47, *om.* 68. 69. 70 sanesio *plerique,* sanecio 49, sanesic 36. 42, sanectio 70, senassio 57, sanitio 90, sanicisio 64. 66 (*non* 46), sanesciosium 63

deficiunt **32. 33. 34. 35 *(hi quattuor deficiunt inde a XVII, 2)* 45. 48. 67. 99. 100**

6 civitas Glanatina

glanatina 75. 88, glanatena 13. 15. 24. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 41. 47. 51[a]. 60. 68, glannatina 3. 4. 5. 6. 9. 10. 40. 52. 73. 97, glannatena 7. 22. 35A. 37. 39. 40. 41. 46. 49. 50. 51[b]. 54. 55. 56. 57. 58. 61. 62. 63. 91. 92. 94. 95. 96. 97 (*corr. ex* glaatena). 98, glamnatena 59, glamnateua 90, glannathena 53, glannatenna 64. 66, glannatica 1. 2. 11. 19. 23, glanatica 76. 77. 78. 80. 81. 82. 84. 86. 87. 89. 89A, glanatia 17, glatiatina 71. 74, glatiana 72, glanlatena 69. 93, glannectena 101, glandatenna 65, glatena 16. 25, lanatica 83, clanateca 18, clanatecas 8, galnatena 36. 38, galuatena 42, galnutena 43, gratcena 20, planatena 12, planatica 79. 85 *om.* 70, *evanuit* 14

7 civitas Cemenelensium

cemenelensium *scripsi,* cemeneliensium *(ex corr., prior lect. inc.)* 65, cemelenensium 3. 4. 5. 37. 38. 43. 44 *(praecedit* celei *expunctum).* 46. 47. 64. 90. 91. 94. 96. 97, caemelenensium 93, cemeleninsium 69, cemelanensium 66, gemelenensium 92, celenensium 1. 2. 60, celenenensium 68, cemelensium 10. 11. 12. 14. 17. 20. 24. 25. 26. 27. 28. 30. 52. 76. 78. 80. 81. 82. 84. 86. 87. 88. 89A. 95[1], caemelensium 15, cemelencium 31, semelensium 71. 72. 73. 74. 75. 77. 79. 85, cimelensium 95[2], cemellentium 6, caemellensium 7, gemelensium 16, caemelessium 83, celemensium 9. 13. 19. 23. 29. 35A. 40. 41. 49. 50. 51. 53. 54. 55. 57. 59. 61. 89. 98. 101, caelemensium 58, celeniensium 62. 63, clemensium 39. 56, celmelensium 18, celmanensis 8, melenensium 36. 42 *om.* 22. 70

8 civitas Vintiensium

uintiensium 70, uinsientium 23. 39, uinsiensium 22, uensiensium 6. 7. 68. 69. 71. 72. 73. 74. 75. 82. 83. 85. 89, uensiencium 84, ,uensientium 76. 77. 78. 79. 80. 81. 86. 87. 89A, uentiensium 65[1], uisiensium 1. 2, uesiensium 3. 4, uensientum 88, uintisiensium 49, uinsitiensium 9. 10. 15. 16. 18. 19. 24. 25. 26. 29. 35A. 52. 55, uinsitientium 5. 60. 94, uinsiciencium 31, uinsiciensium 12. 17. 29. 36. 37. 42. 43. 46. 47. 50. 51. 53. 54. 56. 57. 58. 61. 93. 101, uinsicientium 38. 44, uincisiensium 40, uincisiencium 63, uinsicensium 39. 41. 98, uinsintensis 8, uensiciensium 59. 64. 66, uensicienisium 11, uisitiensium 13. 27, uisicientium 96, uisiciensium 91. 92 (*corr. ex* uisicicoensium). 97, uisitientium 95, uicisientium 20, umsitiensium 28, unisitiensium 30, ualiciensium 90, uentionensium 65[2] *evanuit* 14

id est Vintio 35A. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 46. 47, 49. 50. 51. 53. 54. 57. 58. 59. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 68. 69. 70. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 101

id est] idem 47, *om.* 68. 69. 70 uintio 70, uentio *plerique,* uencio 63. 94, uentia 90. 92. 95. 96, uencia 97

In PROVINCIIS N. XVII CIVITATES N. CXV

habent 1 2. 3. 5. 6. 7. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 68. 69. 71. 72. 73. 74. 75. 85 sunt simul *praemittunt* 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 20. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31, simul 19 in prouinciis *plerique,* prouintiae 19. 23, provintiae sunt 79, *om.* 85 *post* prouinciis *ins.* supra scriptis 6. 68. 69, *ins.* gallicia 18, *ins.* bizantium 19. 20. 23 n. *vel* numero 1. 5 *aliique, om.* 3. 6. 9. 71. 72. 74. 75 *aliique* xuii *plerique,* xui 7. 11. 18. 19, *om.* 20. 68. 69. 85 *ante* ciu. *ins.* sunt 6. 68. 69. 72, *ins.* fiunt 71 72. 73. 74. 75 ciuitates 6. 20 (ciuits). 68. 69. 71. 72 (ciuitat.). 73. 74. 75. 85, ciuitatis 1 *aliique,* ciuitati 18, ciuitas 19. 23 (*corr. in* ciuitatis), *vocabulo non perscripto* 9 n. *vel* numero (numerum 6) *habent plerique, om.* 3. 71. 72. 73. 74. 75 *aliique pauci* cxu *plerique (vide supra p. 560),* cxxu 92 *in inscriptione (vide supra p. 579),* cxxuiii 85, clxiii et castra numerum uiii 6 *(vide supra p. 561)* sunt omnes iste prouincia *(rel. desunt)* 101

subscribunt sic: expliciunt (fiunt 95. 96) nomina ciuitatum prouintiarum (regionum 54, regioñ 49, regionis 53. 91. 93) galliae (galliarum 53). 49. 53. 54. 91. 93. 95. 96, finiunt prouinciae septem 4, *subscriptione carent (praeter imperfectos infra indicatos)* 8. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 47. 50. 51. 52. 54. 55. 56. 57. 58. 60. 61. 62. 70. 76. 77. 78. 80. 81. 82. 83. 84. 86. 87. 88. 92. 94. 97. 98

deficiunt 32. 33. 34. 35. 45. 48. 67. 99. 100

ADDITAMENTVM II.

DE NOMINIBVS GALLICIS.

Tractatum de nominibus Gallicis traditum habemus plenum sic ut infra legitur in uno codice Vindobonensi 89 saec. VIII (hic nobis *V*; vide supra p. 516) adiunctum excerptis Eucherianis edidit inde Endlicher l. c. in catalogo; relegit librum nostra causa Lud. Hartmann), partem priorem usque ad *in Hebraeo iudicem* adiunctam laterculo quem hic edimus Gallicano in codicibus supra recensitis Albigensi saec. VIII (nobis 9), Parisino 4808 saec. X (nobis 10; inde ed. Wesseling ad itinerar. Antonini p. 617) et 1451 saec. X (nobis 11) et Friburgensi saec. X (nobis 91) et Parisino 3838 saec. X (nobis 93), item in Florentino Laurentiano 30, 21 saec. XIV (nobis 44) similibusque non paucis saec. XV, ut sunt Florentinus aedilium 168, Florentinus Librianus 897, Leidensis Voss. quart. 124, Vaticanus 4496, Vindobonensis 3190, et in editionibus ad eos formatis, de quibus supra p. 567. 568 diximus. nos variam lectionem adiecimus codicum *V*. 9. 10. 11. 44. 91. 93.

DE NOMINIBVS GALLICIS.

1. Lugdunum desideratum montem: dunum enim montem
2. Aremorici antemarini, quia are ante, more mare, morici marini
3. Arevernus ante obsta
4. roth violentum, dan et in Gallico et in Hebraeo iudicem; ideo Hrodanus iudex violentus
5. brio ponte
6. ambe rivo, inter ambes inter rivos
7. lautro balneo
8. nanto valle, trinanto tres valles
9. anam paludem
10. caio breialo sive bigardio
11. onno flumen
12. nate fili
13. cambiare rem pro re dare
14. avallo poma
15. doro osteo
16. prenne arborem grandem
17. treide pede

inscr. nominibus *V*, uerbis 9. 10. 11, urbis 93, urbibus 91 *inscr. om.* 44 1 lugdonum 9. lugduno *V*, luddunum 93 desiderato monte *V* dunum enim montem *solus V*; *antea excidisse videri primae syllabae interpretationem suspicatur Hirschfeld* 2 araemurici 11, aremoci 93[1] antemarini] *V*, ante mare (more 11) *reliqui* quia *solus V* more mare] *V*, more (mure 11) dicit mare *reliqui* morici marini] *V*, et (*om.* 11) ideo morini (murini 11, morimi 93) marini (mari 9. 44. 91. 93) *reliqui* 3 areuernus *V*, areuerni (aruerni 11, auerni 10) *reliqui* obsta *libri omnes* 4 *sic V*, rhodanum (rodhanum 11. 44) uiolentum nam hro (*sic* 91. 93, rho 10. 11, ro 9, hiro 44) nimium (minium 44. 91. 93) dan (dun 9) iudicem hoc et (est 44. 91. 93) gallice (galice 9) hoc (*om.* 91. 93) et hebraice (hebrei 11, ebree 44) dicit (*om.* 44. 91. 93) *reliqui hic finientes; cf. Eucherius instruct. l. 2 c. 1:* dun iudicium aut iudicem 16 prenne, *non* renne *V* 17 treide, *non* treicle *V*

Tractavit glossarium a me rogatus Henricus Zimmer (*Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung, neue Folge* vol. 12 p. 230—240), usus apparatu meo. ex iis, quae vir egregius Celtice vere doctus ibi singillatim exposuit, hoc loco duo sola repetemus. primum tractatum hunc eiusdem fere aetatis esse atque instructiones Eucherianas, quibuscum eum iunctum tradi supra vidimus et ad quarum capita *de Hebraeorum nominum interpretatione* et *de nominibus Graecis* proxime accedit (cf. ad c. 4), scriptum igitur videri saeculo fere quinto. deinde vocabula quae hic referuntur non tam proprie Gallica esse quam ex Gallica lingua in vulgarem Latinam ita translata, ut manente radice peregrina Latine flecterentur, itaque ad declinationem Gallicam cognoscendam quae hic inveniuntur terminationes parum iuvare.

CHRONICA GALLICA

A. CCCCLII ET DXI.

LIBRI ADHIBITI

IN NARRATIONE DE IMPP. DOMUS VALENTINIANAE ET THEODOSIANAE

B = codex Bruxellensis 1791—1794 saec. X
C = codex Matritensis univ. n. 134 saec. XIII

IN CHRONICIS A. 452

L = codex Londiniensis musei Britannici n. 16974 saec. IX
B = codex Bambergensis E III 18 saec. XI
M = codex Monacensis universitatis n. 6 saec. XI
dett. = codices Sigebertiani

IN CHRONICIS A. 511

C = codex Matritensis univ. n. 134 saec. XIII

I. AD NARRATIONEM DE IMPERATORIBVS DOMVS VALENTINIANAE ET THEODOSIANAE.

Narrationem de imperatoribus a Valentiniano I ad Arcadium et Honorium, cui primum locum dedi. repperi in codicibus duobus, altero Bruxellensi n. 1791—1794 saec. X f. 99′—100, ubi praecedunt Victor Vitensis (cf. Halm in editionis praefatione p. V) cum subiuncta homilia de sancto Cypriano (edita apud Ruinartum hist. persec. Vandalicae a. 1694 post Victorem p. 107), vita Eugenii Carthaginiensis excerpta ex Gennadio c. 97, excerpta ex Bedae chronicis ea quae edidit Ruinartus l. c. p. 112, sequuntur pars epistulae Hieronymi 60 ad Heliodorum *(replico tibi* vol. 1 p. 371 Vall., finit *Tucydides et Sallustius muti sunt)* et Prosperi chronica omissis Hieronymianis (vide supra p. 367); altero universitatis Matritensis n. 134 saec. XIII f. 33, ubi legitur commentariolus subiunctus libello Q. Iulii Hilariani de duratione mundi, quem codicem plene descripsi in praefatione ad Victorium Tonnennensem. eos libros quamquam multi viri docti versaverunt, hanc narrationem nemo adhuc edidit. in neutro libro quicquam inscriptum subscriptumve est; Bruxellensis plenior incipit a Valentiniano I, Matritensis a Gratiano. commentarium scriptum esse a Theodosii II aequali et admiratore intelleget qui legit et quamquam nova nulla suppeditat, habet quae praeterea Graeci soli tradiderunt: ita Honorium obiisse morbo aquae intercutis praeter hunc scriptorem unus Philostorgius (12, 13) refert. inter Latinos libros qui supersunt proxime ad hunc accedunt chronica Gallica quae sequuntur, crediderimque, cum praesertim duae quae extant eorum recensiones altera alteram expleat itaque ambae videantur epitomatae esse, ex hac narratione scilicet pleniore haec quoque excerpta proficisci, quamquam quae inter tres hos libellos intercedit similitudo sane non ea est, ut id pro certo affirmare ausim. nihilominus, cum brevis narratio per se edi vix posset, ob eam causam hoc loco eam collocavi.

II. IV. AD CHRONICA A. CCCCLII.

Chronica quae edimus loco secundo quinam scripserit, ignoratur: non esse Prosperi, cui vulgo tribuuntur distincta plerumque a Prosperianis alteris agnomine imperialium, quoniam ut ad consules illa, ita haec ad annos imperatorum digesta sunt, vel inde constat, quod non solum omnibus rationibus differunt a Prosperianis veris, sed etiam multis locis contraria Prosperianis ponunt eaque quae ab hoc nullo modo scribi potuerunt, ut inter alios exposuerunt Pontacus in praef. ad Hieronymi chronica p. 21 seq. et nuper Holder-Egger *Neues Archiv* 1 p. 99 seq. nos in ratiocinationibus iis eo minus morabimur. quod infra demonstrabitur ne codicum quidem auctoritate attributionem hanc ullo modo defendi. quo tempore et in qua regione scripta sint, ipsa declarant: scilicet incipiunt, certe ut nobis tradita sunt, a fine Hieronymianorum, id est a. p. C. 375, perveniunt ad a. 452 annis Valentiniani III († 455) et Marciani non expletis, et in parte postrema maxime auctorem rerum quas narrat aequalem prae se ferunt. qui scripsit. ex

Oriente pauca affert et fere communia: ad Occidentem universum attendit referens pontificum Romanorum seriem pariter atque imperatorum, cum episcopiorum Alexandrini Hierosolymitani Antiocheni semel tantum (c. 24) mentio fiat, habens Italica, praesertim Mediolanensia, item Africana, Hispana, Britannica, sed maxime Gallica et in his complura quae indigenam prodant, ut quae spectant ad Arelate Valentiam Sapaudiam Treveros et motus Bacaudarum. codicis quoque, per quem haec chronica aetatem tulerunt, originem origini ipsorum Gallicae convenire infra videbimus. ad partes Galliae meridionales eo ducimur, quod septentrionalem Galliam appellat ulteriorem (c. 117). sedem auctorem habuisse Massiliae, cuius c. 60 laudat episcopum Proculum, non absimile veri est. scilicet haereticos omnium sectarum cum acerrime exagitet Arianos (c. 8. 13. 22. 51), Manichaeos sive Priscillianistas (c. 12), Apollinaristas (c. 21), Pelagianos (c. 44), sectatores Origenis (c. 45), Nestorianos (c. 58), Eutychianos (c. 135), orthodoxorum autem de praedestinatione dogma ab Augustino defensum ipsi pro haeresi sit (c. 81) et Augustini adversario Cassiano coenobitae Massiliensi inprimis faveat (c. 86 cum adn. c. 104), recte inde viri docti collegerunt pertinuisse scriptorem chronicorum ad semipelagianos quos adversarii vocabant: ii autem Massiliae potissimum sedem habuerunt (v. adnotata ad c. 81).

Annos qui haec scripsit numerat ad exemplum Hieronymi trifariam, scilicet Hieronymi annus extremus cum sit Abrahae 2394, Olympiadis 289 secundus, Valentis 14 ultimus, chronica haec incipiunt ab a. Abrahae 2395, Olympiadis 289 tertio, Gratiani primo et Abrahae annos pariter atque Hieronymiana per decennia enuntiant. anni imperatorum, quamquam propter brevitatem libelli et exilitatem certo de ea re iudicari nequit, ita ordinari videntur, ut mutationis annum adscribat imperatori non succedenti, sed morienti. praeterea adscripti sunt quater numeri hi:

ad a. Abr. 2410—400
2416—406
2443—433
2470—460

scilicet ducti a nativitate Christi. nam secundum computationem, qualis in hac chronicorum Hieronymianorum recensione proponitur, cum a nativitate ad annum Valentis 14 numerentur anni 384, annus is a quo chronica haec incipiunt Abr. 2395 a nativitate est 385 et incidit sic a. Abr. 2410 in nat. 400 et sic deinceps. etiam in ipsis chronicis Hieronymianis, quibuscum continuatio haec ad nos pervenit, iidem anni reperiuntur adscripti in Iuliano et Ioviano locisque aliis. — Perveniunt numeri ad a. Abr. 2472, Ol. 308, 4, Valentiniani III et Marciani secundum. itaque complecti videntur annos LXXVIII, et respondent recte numerationes ternae, scilicet anni Abrahae 2395 ad 2472 et olympiadum 289, 3 ad 308, 4 et imperatorum quoque anni, ut hic numerantur. sed hi procedunt non sine erroribus: scilicet haec est computatio chronicorum comparata cum vera ita instituta, ut singula regna annum obitus comprehendant:

horum chronicorum:		Abr.	Ol.	vera:	
Gratianus post obitum Valentis	6	2395—2400	289, 3—290, 4	5	(379—383)
Theodosius I	11	2401—2411	291, 1—293, 3	12	(384—395)
Arcadius et Honorius	32	2412—2443	293, 4—301, 3	28	(396—423)
Theodosius II	27	2444—2470	301, 4—308, 2	27	(424—450)
Valentinianus III et Marcianus	2	2471. 2472	308, 3. 4	2	(451—452)

Propterea per regna tria priora annos nostrae aerae adscripsi non continuos, sed ibi ubi de ipsis dubitari non posset eosque inclusi uncis quadratis; per duo posteriora cum in universum rationes conveniant, annos nostros continuos apponere non dubitavi. cum ubi ii a veris recedunt, probabile sit aut ipsum auctorem de anno erravisse aut

peccavisse librarios, qui in numeris ad marginem positis saepius omnino erraverunt quam ubi anni per consules notati in ipso textu leguntur.

De auctoribus quos scriptor adhibuit in universum recte egit Holder-Egger *Neues Archiv* 1 (1876) p. 102 seq. quaestio eo impeditur, quod qui haec scripsit priorum narrationes non ad verbum reddidit, sed ad suum arbitrium relationem formavit. consularibus Italicis auctorem usum esse negarem, nisi obstaret quod c. 56 adscribitur ad a. 408: *Uticae in foro Traiani terra diebus septem mugitum dedit*. nam eorum consularium adnotatio (supra p. 299) ad eundem annum adscripta cum eatenus conveniat, quod ibi Roma est pro Utica et forum pacis pro foro Traiani, inde haec videtur nata esse interpolatione, quamquam fatendum est nec causam nec rationem fraudis satis apparere auctoremque chronicorum ipsum hominem Gallum Africana talia nullo modo comminisci potuisse. Prosperi annalibus ut per temporis rationes uti potuit, ita non est usus. eos si adhibuisset, et alios errores gravissimos evitasset et sine dubio episcoporum Romanorum ordinem pleniorem et meliorem dedisset, et habet uterque auctor non pauca sibi propria. ubi autem consentiunt, praeter unum locum de Iohanne Aegyptio (hic c. 23 = Prosp. c. 1201), ad quem uterque videtur Rufini librum de vitis patrum adhibuisse, consensus talis est, qualis esse debet cum de eadem re referunt duo aequales (cf. praeter alia narrationem de Priscillianistis c. 12 = Prosp. c. 1171. 1187 et de obitu Bonifatii c. 111 = Prosp. c. 1294). in parte priore auctor compilavit fere Rufini additamenta ad historiam ecclesiasticam Eusebii Latine versam, id quod praesertim comprobat c. 24: adhibuit praeterea Ambrosii libros Gratiano dedicatos (c. 8) et vitam Ambrosii a Paulino scriptam (c. 14. 15) et Augustini confessiones aliaque (c. 17. 47. 81) et Cassiani collationes patrum (c. 86. 104). demptis his in parte priore, scilicet per regna Gratiani et Theodosii I, in cuius obitu Rufinus desinit, pauca remanent auctori propria, ut quae habet de Maximi bello adversus Pictos et Scottos c. 7 et de Priscillianistis ab eo damnatis c. 12 et de ecclesiis Arianorum iussu Theodosii catholicis traditis c. 22; accedunt ea quae Hieronymianis inseruit de Petro Caesaraugustano et nescio quo Theodulo (p. 631). contra in iis quae refert de rebus gestis ab a. 395 ad a. 452 ex auctoribus qui supersunt nullum adhibuit hausitque quae narrat aut ex deperditis libris aut ex sua rerum notitia. ea quamquam exilia sunt et ad tempora praesertim scriptor parum attendit, eorum qui res gestas scribunt rationem habeant necesse est.

Francorum fabulosam a Troianis originem ab hoc saeculi quinti scriptore primum referri qui statuerunt Car. Lud. Roth (in Pfeifferi Germania a. 1856 vol. 1 p. 34—52) et Zarncke (in actis minoribus soc. Lips. a. 1866 p. 257—285), eos erroris convincit patefactus codex Londiniensis a ficticiis regnis Priami Francici successorumque eius immunis, potuitque id antea quoque intellegi, quoniam qui primus eum codicem adhibuit Henschenus a. 1688 monuit nullam in eo codice mentionem fieri Priami Faramundi Clodii Merovei. equidem persuasum habeo natam esse fabulam hanc ex titulo aliquo coloniae Ulpiae pro Traiana appellatae *Troianae*, ad qualem similitudinem extant non ita pauci[1]), lecto a semidocto aliquo homine per medii aevi tenebras. apud Gregorium Turonensem cum eius vestigium nullum appareat, traditur primum in chronicis Fredegarianis quae dicuntur (2, 4: *exinde origo Francorum fuit: Priamo primo regi habuerunt*) scriptis a. 642: inde narratio et ad alios scriptores posteriores complures derivata est[2]) et codicibus quoque chronicorum nostrorum saeculum XI non superantibus inserta.

1) *Troiana* legio II appellatur in titulis Mogontiacensi C. I. Rh. n. 1116 et Salonitano C. I. L. III n. 2029; colonia Poetovio in Ancyrano C. I. L. III n. 260; civis coloniae Traianae *Troianensis* in Lugdunensi apud Allmerum *revue épigr.* vol. 2 p. 229. 2) In his est geographus Ravennas, apud quem 4, 24 Traiana colonia appellatur Troia, item chronica Bedae aucta et continuata ad a. 741 servata in libris duobus Leidensi Scal. 28 et Monacensi n. 246, de quibus exposuit Simson *Forschungen zur deutschen Geschichte* 19 p. 112 seq. eorum auctorem in Troianis hisce ut in aliis multis recte censet Simson pendere ex Fredegariana narratione, quamquam eam libere immutavit.

Codicum utilium duo ordines supersunt, quorum alter Valentiniani tertii imperium ad finem a. 455 continuavit, alter abiecto imperio eius semipleno desinit in obitu Theodosii *L* sive in a. 450. priorem ordinem repraesentat codex unicus hodie Londiniensis musei Britannici n. 16974 saec. X membranaceus, adservatus olim, ut in principio voluminis adnotatur, in monasterio S. Trudonis (S. Trond prope Maestricht) et sine dubio scriptus quoque ibidem; postea fuit societatis Bollandistarum (cf. Henschenius ad Acta SS. Mai. VII a. 1688 praef. p. XL) et post eos domini van Houthen Aquisextiensis. inter Hieronymi commentarios super Matthaeum (f. 1—56) et acta sancti Trudonis passionesque duas, sancti Gorgonii martyris et sancti Cornelii papae (f. 111—129) media sunt chronica Hieronymi cum hoc auctario. nimirum Hieronymianis praescriptum est: *in Christi nomine incipit liber chronicorum temporum: Eusebius Hieronymus Vincencio et suis salutem,* subscriptum f. 109 quod solet subscribi exemplaribus quae habent auctarium Prosperi: *hucusque Hieronimus prb ordinem praecedentium digessit annorum: que sequuntur Prosper digessit:* sequuntur autem loco Prosperianorum chronica ad imperatorum annos digesta haec quae edimus ad a. 452. ea excipiunt per a. 453—455 praescriptis pro annis imperatorum consulibus annales vere Prosperiani extremi, in quibus recensendis supra p. 366 huius particulae rationem habuimus; subscriptum f. 113: *usque hic Prosper: quae secuntur Marius episcopus.* subiciuntur chronica ex uno hoc codice nota Marii Aventicensis, quibus Prosperiana continuantur ad a. 581, cum subscriptione: *usque hic Marius aepiscopus.* finem faciunt breves annales qui edentur infra cum Isidorianis deducti ad a. XIV Heraclii et XL Chlotacharii II regis Franciae, qui est p. Chr. 623. Prospero igitur quod qui haec in ordinem redegit chronica attribuit a. 379—455 tam in inscriptione eorum quam in subscriptione, ad subscriptionem verum est, falsum ad inscriptionem: itaque attributio recepta non solum rationi contraria est, sed etiam auctoritatis parum firmae. Hieronymiana chronica, quorum partem ab interprete Latino Eusebianis additam cum cura examinavi, in codice ita fere repraesentantur, ut auctor ea scripsit; pauca additamenta quae a continuationis auctore videntur proficisci, infra p. 631 composui. praeterea nostrae rationes non requirunt, ut de minoribus in quibus ab Hieronymianis aliis liber differt disputemus. adhibuit hoc genus codicum ad recensenda chronica Hieronymi Scaliger, apud quem appellantur 'prioris exempli codices' et diximus de eo A. Schoene in praef. ad Hieronymum vol. II p. XIV et ego breviter in Hermae vol. 24 p. 398. praefationem Hieronymi qui corpus hoc compilavit bis posuit, primum omissis quibusdam et finientem p. 3, 10 Sch. *reseruaui,* deinde sub titulo *incipit epitome Eusebii* integram, sed inter verba *scribit* et *calumniabantur* p. 2, 32 inserto loco ex praefatione Eusebiana p. 5, 29 *regis* ad 8, 8 *cecropis* (in margine adnotatum: *hoc volumini genuinum inficant,* id est *infitiantur*). sequitur sub titulo repetito *incipit epitome Euseb* Eusebiana praefatio *Moysen gentis Hebraice* cet.

Alterius ordinis, scilicet finientis a. 450, duo libri extant paris et aetatis et auctori- *B* tatis, Bambergensis E III 18 saec. XI, nobis *B*, in quo post chronica haec sequuntur Isidori minora et alia anonyma finientia in a. Caroli magni XLII et maiora Bedae aucta *M* ita, ut exposuit Waitzius MG. SS. 13, 224; et saeculo eodem exeunte scriptus in monasterio Weissenburgensi dioecesis Spirensis, adservatus deinde Ingolstadii, iam universitatis Monacensis n. 6, de quo edens inde annales Weissenburgenses egit Pertzius mon. Germ. SS. 3, 18, nobis *M*. praecedunt in his quoque libris pariter atque in Londiniensi chronica Hieronymiana aucta additamentis iis, de quibus modo dixi: iis subiecti sunt sub praescriptione eadem quae est in libro Londiniensi *hucusque . . . . digessit* annales nostri. descendunt igitur duo libri ex archetypo Trudonensi simillimo. sed archetypus codex, ex quo Bambergensis et Monacensis descripti sunt, imperatoribus Romanis reges Francicos interposuit, ut Bambergensis nomina sola quattuor primorum in textum reciperet, Monacensis etiam annos eorum numeraret sic:

	Rom.	Francorum regni principium
	Gratianus	Priamus
CCCLXXXVI	VI	I
	Theodosius	
CCCLXXXVII	I	II
CCCXCVII	XI	XII
	Arcadius et Honorius	
CCCXCVIII	I	XIII
CCCCXXIII	XXVI	XXXVIII
		Faramundus
CCCCXXIIII	XXVII	I
CCCCXXVIIII	XXXII	VI
	Theodoricus II	
CCCCXXX	I	VII
CCCCXXXIIII	V	XI
		Clodius
CCCCXXXV	VI	I
CCCCLIII	XXIIII	XVIIII
		Meroveus
CCCCLIIII	XXV	I
CCCCLVI	XXVII	III

Deinde omisso, ut diximus, annis Valentiniani et Marciani primo et secundo quae sequuntur tempora in Bambergensi ita explicantur (edidit Waitzius M. G. SS. 13, 224):

anni domini	Rom̄.	Frant̄
	Martianus et Valentinianus ann. VII	
CCCCLVII	I	
CCCCLXIII	VII	X
	Leo ann. XVII	
CCCCLXIIII	I	
CCCCLXV	II	
		Hildricus gentilis in Frantia regnat
CCCCLXVI	III	
CCCCLXXX	XVII	XV
	Zenon ann. XVII	
CCCCLXXXI	I	XVI
CCCCLXXXVIII	VIII	XXIII
		Glodoveus regnat in Frantia
CCCCLXXXVIIII	VIIII	I
CCCCXCVI	XVII	VIIII
	Anastasius ann. XXVIII	
CCCCXCVII	I	X
DXVII	XXI	XXX

		Lotharius regnat in Frantia	
DXVIII	XXII	I	
DXVIIII	XXIII	II	
DXX	XXIIII	III	
DXXI	XXV	IIII	Iustinus senior imperat secundum quosdam
DXXIIII	XXVIII	VII	Boetius patricius vel consul in territorio Mediolanensi interficitur:
	sed hic secundum alios melius		
DXXV	I	VIII	
DXXVI	II	VIIII	Theodoricus rex Gotorum Ravennae moritur. Atalaricus nepos eius fit rex. Iustinianus imperat secundum eos qui dicunt sexto eius anno ordiri circulum Dionisii.
DXXVII	III	X	
DXXXII	VIII	XV	hic inchoat cyclus Dionysii
DXXXIII	VIIII	XVI	
	hic Iustinianus melius secundum quosdam imperans putatur		
DXXXIIII	I	XVII	
DXXXV	II	XVIII	

Monacensis non solum pariter atque antea ad Merovei annos numeros adscribit IIII—XII, sed etiam eo differt, quod Zenoni annos dat XVI pro XVII, Chlodoveo (nam ibi est *Chlodoveus*) XXVIIII pro XXX, ut huius annus extremus rursus conveniat anno Anastasii XXI. ad Anastasium erasis quibusdam adscribit manus secunda: *cum Basilisco annis XXVIII mens. IIII.* notam de Boethio: *Boetius — interficitur* et alteram: *sed hic secundum alios melius*, item tertiam: *Simmachus Ravenne occiditur* continuo scriptas apponit in ima margine. ad Lotharii a. VIII adnotat manus secunda: *Iustinus senior cognomento Tharax ann. VIIII dies XXIIII.* ad Lotharii annum nonum adscribit *Teodericus — fit rex* omissis sequentibus, sed ut adsit litura eorum capax. pro eo quod est *hic Iustinianus melius — putatur* ponit quod requiritur *Iustinianus Iustini ex sorore nepos ann. XXXVIII.* denique non finit in a. 535, sed addit quae sequuntur numeratis annis imperatorum Orientis, non adscriptis annis regum Franciae ante Pippinum maiorem domus ab a. 707.

DXXXVI	III	
DLXV	XXXII	Hilpericus rex Francorum regnat
DLXXI	XXXVIII	
	Iustinus minor ann. XI menses X dies XXI	
DLXXII	I	
DLXXXII	XI	
	Tiberius Constantinus ann. VII	
DLXXXIII	I	
DLXXXVIIII	VII	Lotharius rex Francorum regnat

	Mauricius ann. XXI mens. IIII	
DXC	I	
DCX	XXI	
	Phocas ann. VIII	
DCXI	I	
DCXVIII	VIII	
	Heraclius ann. XXVI	
DCXVIIII	I	
DCXXXIIII	XVI	Dagoberdus regnat in Francia
DCXLVIIII	XXXI	
		Clodoveus regnat in Francia *(scr. in ima margine paginae finientis in a. Heraclii XXXI)*
	Heracleonas cum matre sua Martina	
DCL	I	
DCLI	II	
	Constantinus filius Eraclii mens. VI	
DCLII	I	
	Constans filius Constantini qui in occidente occisus est in balneo ann. XXVIII	
DCLIII	I	
DCLXXX	XXVIII	
	Constantinus sextae synodi filius Constantini superioris regis ann. XVII	
DCLXXXI	I	
DCXCVII	XVII	
	Iustinianus minor filius Constantini ann. X	
DCXCVIII	I	
		Pippinus filius Ansgisi maior domus ann. XXVII
DCCVII	X	I

De adnotationibus historicis ad laterculos illos adscriptis dicemus in additamento quarto ad Victorium Aquitanum tractantes ibi de adscriptionibus historicis ad cyclos Dionysianos.

Accedit ad hos codex quem adhibuit Sigebertus monachus monasterii Gemblacensis ordinis Benedictini (natus c. a. 1030, defunctus a. 1112). is in compilanda chronographia (edita curante Bethmanno SS. VI, 268 seq.) *imitatus*, ut ait, *Eusebium Pamphili*, a fine Hieronymi multa inseruit ex chronicis hisce deprompta, sub Prosperi nomine ea citans ad a. Arcadii et Honorii V, chronicorum Hieronymianorum et Prosperianorum quae dicebantur nactus exemplar simile nostris *BM*[1]). ipsa ea chronica ut absunt a codice Sigeberti ipsius (mus. Britann. n. 24145; cf. *neues Archiv* 4, 326), ita qui secundam editionem chronicorum Sigebertianorum ab auctore paratam post obitum eius emisit, monachus ut credunt monasterii Aquicincti Atrebatensis, vetusta haec Sigebertianis praeposuit, derivanturque ex hoc exemplari codices quicumque supersunt (sunt autem plurimi) Hieronymum Pseudo-Prosperum Sigebertum hoc ordine iungentes. eorum indicem post eum, quem dedit Holder-Egger *neues Archiv* 1, 91 seq., subieci, asterisco distinguens eos quos ipse inspexi.

1) Ea quoque chronica, quae supra dixi sequi in codice Bambergensi, Bedana aucta Sigebertus videtur adhibuisse. certe adnotatio ad finem Honorii omissa apud Waitzium in editione Bedanorum eorum MG. SS. 13, 224: *Treverorum civitas a Francis capitur vastatur incenditur* redit apud Sigebertum p. 306 ad a. 413, sumpta omnino ex Bedanis illis, in quae venit ex Gregorii Turonensis hist. Franc. 2, 9.

Avranches n. 86 (E Bethm.).

Bayeux (E 3[a] Bethm.).

Bruxellensis n. 9072 saec. XIV (B 1 Bethm.). contuli totum, sed abieci.

*Bruxellensis n. 9487, antea Chiffleti, scr. a. 1471 (Bethmann l. c. p. 275 not. 52 non recte). partem contuli.

Cambray 863 (B[1] Bethm.). contulit Bethmann.

*Cambridge bibl. publ. F f. 31 saec. XIII (E 8[c] Bethm.; cat. ed. vol. 2 p. 332): folio exciso post 56 deficit pars extrema huius chronici (finit c. 128 in *dividenda*).

*Cambridge corp. Chr. 51 (C 1 Bethm.).

Dijon n. 561 = 322 (D 1** Bethm.: *cat. des msc. des dép.* vol. 5 p. 137).

Douai n. 750 (B 4** Bethm.).

Douai n. 756 (B 5 Bethm.). contulit Bethmann.

Giessensis n. 218 saec. XV (*Archiv* 9, 476; *neues Archiv* 1, 92).

Hamburgensis manu Lindenbrogii descriptus omnino ex Bruxellensi n. 9487 (collatum habuimus a Weilando).

Hannoveranus XII, 704 f. 51 seq.

Harlemensis n. 20 (*Archiv* 8, 582).

Laon (C 4 Bethm.).

Leidensis bibl. publ. 30 (C 4[a] Bethm.).

Leidensis Lips. 2 (B 3* Bethm.).

*Londiniensis reg. 13. C. XI saec. XIV (E 8[a] Bethm.). partem contuli.

*[Londiniensis Arundell 18 (E 1 Bethm.) Pseudo-Prosperum non habet].

*Londiniensis Harleianus 651 saec. XIV (E 3[b] Bethm.). partem contuli ego, totum collatum inveni in schedis Bethmannianis.

Oxoniensis Bodleianus n. 212 saec. XIV (E 7[a] Bethm.).

*Parisinus n. 1793 saec. XII (C 3 Bethm.). contulit Waitz.

*Parisinus n. 4861 saec. XIII (E 7[b] Bethm.).

*Parisinus n. 4862 saec. XIII (E 2 Bethm.).

*Parisinus n. 4863 saec. XIII (D 1 Bethm.).

*Parisinus n. 4864 saec. XIV.

Parisinus n. 4867 saec. XIV (C 2 Bethm.).

*Parisinus n. 14624 (S. Victor 238; D 2 Bethm.).

*Parisinus n. 17545 (Notre Dame 94) saec. XII (D Bethm.). ad hunc ut videtur codicem (cf. Holder-Egger *neues Archiv* 1 p. 96 not. 1) Pithoeus chronica primus edidit a. 1588. adhibuerunt eundem deinde servatum tum Parisiis apud Loiselium Pontacus a. 1603 (cf. editionis praef. p. 28), servatum ibidem apud canonicum Claudium Iol Benedictini ii qui opera Prosperi ediderunt ibidem a. 1711. contulit Waitz.

*Parisinus recens emptorum n. 1543 saec. XII.

Ravennas bibl. civ. Class. n. 139 saec. XV (Bethmannus in schedis et *Archiv* 12, 584) is omnino, quem adservatum tum Ravennae in S. Francisci adhibuit Roncallius, dictus ei antiquus et optimae notae. contulit Bethmann.

*Romanus Vatic. reg. n. 553 saec. XIII.

Romae apud Torquatum Rossi canonicum, saec. XV. subscriptum: *nota diligenter que scribit Prosper post Geronymum, prout repperi in libro clarissimi poete divini Fr Petrarce quem propriis manibus suis scripserat.* praecedebat Diogenes Laertius Latine versus, sequebantur Hieronymi dicta in laudem psalmorum. vidit Bethmann (*Archiv* 12, 111 et in schedis).

Rouen U. 11. 7 (E 5 Bethm.).

Rouen Y. 87. 60 (E 4 Bethm.).

*Wolfenbüttel Aug. 83, 23 fol. scr. a. 1412 (Holder-Egger *neues Archiv* 1, 92 non recte): subscriptum enim: *hos de temporibus libros ab exemplari scripto per manum celebris memorie Francisci Petrarce transcripsi fideliter ego Iob Mediolani nonis Quintilibus anno ab exordio eius qui circa principium huius operis primus de Hebreorum ordine numeratur IIICCCCXXX.* ad locum de Praedestinatis c. 81 adnotantur haec: *hoc ideo scriptum fuisse credo quia nundum Prosper et Ylarius Arelatēn receperant ut opinor librum de predestinatione sanctorum quem Augustinus ad eos scripsit. hoc habebat exemplar in margine. michi tamen non impossibile videtur vel post acceptum librum hoc dictum a Prospero de Augustino quamvis iam doctore veritatis, tamen prius erroribus diversis implicito. quod et supra patuit et Augustinus ipse ingenue confitetur. itaque si hoc procedit, de Augustino nundum ad sanctam fidem converso intelligendum quod hic dicitur. et potuit fieri, ut diu ante ortus error in hoc demum tempus erumperet et ut hic dicitur serpere inciperet, Augustino non solum hiis erroribus iam libero, sed et ceteros liberante. sed quid horum verum, profiteor me nescire.*

Horum codicum archetypus deperditus Sigeberto visus neque priori ordini librorum supra descripto accensendus est neque posteriori, sed medium locum tenet inter ambo. nam cum Londiniensi communes habet annos 451. 452 et Prosperiana in altero ordine omissa, cum Bambergensi et Monacensi et lectiones veras c. 17 *Mediolani rhetoricam*, ubi *mediolanatoriam L*, et c. 68 *Iovini*, ubi *iunoni L*, et corruptelam c. 20 *erat*, ubi *erasit L* recte, et Francicos reges quattuor. denique Marii Aventicensis chronicon si habuisset Sigebertus, sine dubio et ipsum adhibuisset. sed cum nulla omnino ne archetypi quidem utilitas foret, si extaret, exemplarium ex eo derivatorum erroribus nolui apparatum onerare.

Primus chronica haec edidit, ut dixi, Petrus Pithoeus Parisiis a. 1588. postea saepe repetita sunt cum inter opera chronographica, ut apud Scaligerum ad Eusebium eius a. 1606 et 1658 et apud Duchesnium in hist. Franc. scriptorum vol. 1 (1636) et apud Labbeum in bibliothecae novae vol. 1 a. 1656 et apud Roncallium a. 1787, tum ab editoribus operum Prosperi Aquitani Benedictinis a. 1711 in app. p. 207 seq., Migne vol. 51. pendent autem editores omnes a libris Sigebertianis.

Usus est, quamquam negat Droysenus (praef. p. XLVI), chronicis his Paulus diaconus in historia Romana; sed pro re non multa inde adsumere potuit. quid exscripserit, monuimus in apparatu. post Paulum primus his chronicis usus videtur esse Sigebertus, de quo supra exposuimus.

Orthographiam, quatenus ferri poterat, retinui codicis Londiniensis in universum satis emendatam. praeter ea quae in apparatum rettuli sustuli non monito lectore haec fere:

ae pro *e*: *aeclesia* — *arbogastae* cet.
e pro *ae*: *heresis* (semper) — *manichei* — *pene* — *que* — *uite*.
c pro *t*: *bonifacius* — *gracia* — *supersticio* — *ualencia*.
t pro *c*: *ditio*.
h omissa: *scolis*.
o pro *u*: *consolatus* — *robor*.
p omissa: *promtus*.
geminatio male admissa: *emminentem*.
rm pm pro *r. p.* — rem publicam.

III. V. AD CHRONICA A. DXI.

Chronica deducta ab Adamo ad a. 511 transmiserunt nobis libri duo, alter Alcobaciensis hodie deperditus, alter adhuc superstes hodie Matritensis. ex illo quae de his chronicis comperimus debentur uni Iohanni Vasaeo Brugensi auctori Hispaniae annalium editorum Salmanticae a. 1552. 'Severus Sulpitius, qui chronicon scripsit usque ad aeram quingentesimam quadragesimam septimam', ut ait in auctorum recensu f. 9, scilicet hic noster, primum laudatur f. 82 ad caput nostrae recensionis 564, postremum f. 90 ad caput nobis 690, redeuntque quae habet propria paene omnia apud Vasaeum verbis tamen passim mutatis, quapropter nos in adnotatione paucos tantum locos inde attulimus. nam vicem libri deperditi facit ex eo omnino descriptus codex alter adhuc superstes Matritensis univ. n. 134 f. 33′—38′ is ipse, ex quo narrationem primo loco positam edidimus quemque, ut ibi dictum est, ad Victorem Tonnennensem plene descripsimus. praescriptum ibi est: *incipit epithoma chronicorum Severi cognomento Sulplicii* (sic: in indice a prima manu volumini praeposito est *cronica Severi cognomento Sulpicii*), subnotatum post ea quae infra edita sunt: *ab hoc consule* (praecedunt consules Secundinus et Felix a. 511 et respondens iis indictio quarta 510 Sept. 1—511 Aug. 31, aera autem DXLVII, quae est a. 509 eique respondens annus Anastasii imperatoris XIX) *qui vult per indictiones computet vel per eram. ab era usque in nostris temporibus, in quo est era DCCLXXI* (= p. Chr. 733), *creverunt anni CCXXIIII* (509 + 224 = 733). *fiunt ab initio VDCCCCXXXI.* ex qua computatione non debuit colligi, quod collegit Holder-Egger, chronica continuata esse ad a. 733, sed descriptum esse codicem ad exemplar eo anno scriptum. qui librum Matritensem scripsit etiam quae chronica finientia in a. 511 excipiunt excerpta brevia ex Orosio et Solino f. 38′. 39 eorundem chronicorum partem esse existimavit, adnotans in fine: *hucusque Severus qui et Sulpitius: dehinc Idacius Gallecie episcopus item* (*it'* cod.) *retexit hystorie ordinem.* denique idem librarius in alia parte libri f. 46 ad locum, ut ait ipse, chronicorum Isidori iunioris, vere excerptum ex Prospero (egi de ea epitome supra p. 493) hunc: *Augustinus episcopus moritur VIII anno ante ingressum Cartaginis* in margine adscripsit: *quo tempore Agustinus moritur, X scilicet annis post, ut ex cronicis Severi sive Sulpicii habetur.* in iis autem cum ad a. Theodosii II quartum decimum = p. Chr. 437 adnotetur: *Carthago capta a Geserico,* Augustini obitus non inveniatur, verisimile est hanc adnotationem spectare ad locum Hydatii vel certe in hoc volumine Hydatio attributum, in quo memoratur mors Augustini: Hydatiana enim in hoc volumine Sulpicianis subiuncta facili errore ita adlegari potuerunt. quamquam de decimo anno quae adnotator ponit quomodo ex Hydatianis efficere potuerit, non perspicitur. ceterum chronicis hisce in Sulpicii nomen ne talem quidem umbram iuris esse, quali altera recensio Prospero attribuitur, et ea quae diximus ostendunt et etiam clarius apparebit ex iis quae sequuntur.

Excerpta ex chronicis a. 511 proposuerunt multa Iohannes Vasaeus, ut modo vidimus, aliqua etiam (ut indicavit Zangemeister mus. Rhen. 33, 323) Garcia de Loaisa in commentariis ad Isidori chronicon editis Taurinis a. 1593. ipsa primus ex libro Matritensi edidit Florez in egregio opere *España sagrada* vol. 4 (ed. primum a. 1749, iterum a. 1756) p. 431—454. diu neglecta tractavit O. Holder-Egger *über die Weltchronik des sogenannten Severus Sulpitius und südgallische Annalen des fünften Jahrhunderts* (Gottingae 1875). ego ut descripta accepi a Paulo Ewald tum nostro, ita repetivi integra. id non fecissem, si verum repperissem quod de iis iudicium tulit Holder-Egger. partem ad a. 378 compilatam esse ex chronicis Hieronymianis et narratione Orosiana solis. nam adhibuit auctor prae-

terea non solum, qua de re monuit Zangemeister (mus. Rhen. 33. 324). Augustini libros de civitate dei et uno loco etiam chronica Sulpicii Severi (certe praeter Severum nullus scriptorum superstitum testatur Rhodanium episcopum fuisse Tolosae; cf. Tillemont *mém. eccl.* 7, 750), unde fortasse derivatum est vocabulum hisce collectaneis male praescriptum, sed consularia quoque quae nobis dicuntur Constantinopolitana eaque nostris auctiora: nam diem dedicatae Constantinopolis praeter hunc auctorem ea sola enuntiant. et quod Gallum hic auctor ait Constantium appellatum esse, non est in recensione eorum quam habemus Latina, sed redit in Graeca, quam compilavit auctor chronici paschalis. itaque inter paleas has bonae frugis quaedam reperiuntur. recensui ita, ut excerpta Hieronymiana, quae sunt longe plurima, cursivis distinguerentur, reliquis ubi fieri potuit, adscriberetur auctor.

Utilitatem maiorem habet pars annalium extrema: scilicet ab a. inde 378, ubi desinunt chronica Hieronymiana, auctor ad Gallica supra tractata proxime accedit. sed inseruit aliena non pauca et adiecit appendiculam rerum gestarum ad a. usque 511. secutus est in his laterculum imperatorum singularem et hic illic Gallicano emendatiorem, quem non supervacaneum erit hic repraesentare exactum ad annos veros, in universum scilicet: nam ad amussim haec persequi nolui, cum praesertim laterculum hunc ex parte certe non ad annos regnorum consulares respicere, sed ad vera eorum spatia ostendant menses bis adscripti.

	numeri traditi	numeri veri	
Gratianus post Valentem	a. V	=	a. 379—383
Valentinianus II post Gratianum	a. VIII	VIIII	a. 384—392
Theodosius I post Valentinianum II	a. III	=	a. 393—395
Arcadius et Honorius	a. XII	XIII	a. 396—408
Honorius post Arcadium	a. XVIII	XV	a. 409—423
Theodosius II post Honorium	a. XXV	XXVII	a. 424—450
Valentinianus III post Theodosium II	a. V	=	a. 451—455
Marcianus cum Valentiniano III	a. V	=	a. 451—455
post Valentinianum III	a. II	=	a. 456. 457
Avitus	a. I m. III	=	a. 455 Iul. 10 — a. 456 Sept.
Leo	a. XXI	XVII	a. 457—473
Maiorianus	a. III m. VI	a. IV m. c. IV	a. 457 Apr. 1 — 461 Aug. 3
Anthemius	a. V	VI	a. 467—472
Zeno	a. XIII	XVII	a. 474—490
Anastasius ad a. 511	a. XIX	XXI	a. 491—511

Auctores compilator adhibuit ex superstitibus solos Orosium et Hydatium. nam etiam Prosperianis ut eum usum esse statuamus, non sufficit quod sufficere iudicavit Holder-Egger (l. c. p. 35), quod ait victoriam de Radagaiso accidisse *in Tuscia* (c. 546), cum Prospero c. 1228 ita consentiens accuratius quam cum Faesulanis campis Orosii, et quod c. 623 in relatione de Romae exidio a. 455 in rebus magis quam in verbis prope accedit ad narrationem Prosperi: certe compilator noster si chronica Prosperiana habuisset, multo plura inde in suam rem vertisset. contra Orosio eum usum esse et annales a. 378 anteriores luculenter ostendunt compilati imprimis ex Hieronymianis et Orosianis et in hac parte adnotata c. 513. 529 (ad verbum). 546. 547. 555 (ad verbum). 563 (ex parte). Hydatio autem quae habet maxime de rebus Hispanis pleraque accepta ferenda sunt.

Demptis Orosianis et Hydatianis quae restant ad a. scilicet 450 longe maiore ex parte ita consentiunt cum Gallicis supra tractatis, ut communis origo pateat. eorum

quoque, quae neque ex libris supra dictis petita sunt neque redeunt in chronicis Gallicis. quae non sunt multa in hac editione distincta litteris rectis, partem certe qui scripsit videtur traxisse ex iisdem chronicis Gallicis integrioribus quam in nostra recensione leguntur. id ut statuam, facit potissimum Rufini cum utrisque chronicis conparatio. scilicet cum certum sit auctorem chronici Gallici in parte priore Rufini librum ultimum potissimum expilasse, adnotationes ostendunt in iis quoque, quae chronica Matritensia addunt, inesse Rufiniana eaque ita comparata, ut magis videantur ex altera recensione excidisse quam iterata lectione ad excerpta ante facta accessisse. similiter etiam adnotationes quaedam non Rufinianae non tam contaminatione auctae videntur esse quam diversa ratione imminutae: ut in priore recensione c. 26: *terribile in caelo signum columnae per omnia simile apparuit*, in posteriore c. 528: *signum in caelo columna pendens per dies* XXX. item posterior recensio c. 546 de Radagaisi interitu praeterea ad verbum fere consentiens cum priore Tusciae mentionem magis videtur ex communi archetypo retinuisse quam aliunde adscivisse. quae restant, ut adnotationes de Alarici in Italiam adventu, de nato Valentiniano Placidiae filio, de Eudoxia Augusta facta, utrum ex iisdem chronicis Gallicis auctioribus descendant an ex chronicis deperditis Italicis, quae sententia est Holderi, certa ratione definiri non potest.

Ab obitu inde Theodosii II a. 450 (inde enim narratio auctori nostro propria incipit, non ab a. 452, in quo finit recensio annalium Gallicorum prior nobis servata) quae chronographus a. 511 affert, pertinent ad res gestas in Italia, in Hispania, in Gallia meridionali, sed ut haec potissimum respiciatur. itaque annales hi ubi coepti sunt scribi, ibidem etiam continuabantur. capita tria c. 634. 638. 643, quae chronicorum horum scriptor communia habet cum Mario Aventicensi, sine dubio, ut recte iudicavit Holder-Egger (l. c.), ex annalibus iisdem Gallicis in utrumque libellum translata sunt. quod si quaeris, quo loco Galliarum scripti sint annales illi, Arelate quamquam saepissime memoratur utpote caput regni Wisigothorum, secundum c. 657: *Arelate capta est ab Eurico cum Massilia et ceteris castellis* scriptor scriptoresve non tam ibi sedem habuerunt quam Massiliae, ubi priorem quoque chronicorum Gallicorum partem in litteras relatam esse videri supra diximus.

Orthographica ita tractavi, ut minora, quales sunt *c* et *t* permutatae, item *i* et *y*, denique geminationes tales, qualis est *affrica*, tacite reformarentur, ubi legentium interesse poterat, maxime in nominibus propriis, quae traduntur aut reciperentur aut adscriberentur.

I. NARRATIO DE IMPERATORIBVS DOMVS VALENTINIANAE ET THEODOSIANAE.

Valentinianus regnavit an. XI adhibito consorte imperii Valente fratre suo nec multo 1 post Gratiano filio in Augusti nomen adscito. cum ad Illyricum de Gallicanis partibus properasset, vixdum inchoata expeditione defunctus est. severus et strenuus imperator praecipueque cultui catholicae religionis attentus eximios temporis sui habuit sacerdotes Martinum et Ambrosium, quorum alterum scripta sua posteris edita, alterum vitae commendatio apostolis aequiperanda ignotum esse non sinit.

Valens regnavit an. III post fratris obitum in partibus Orientis, cum Italiae et Galliis 2 Gratianus Valentiniani Augusti filius imperaret, saeviens erga nostros et persecutor immitis: dum Arrianorum haeresi, quorum secta fuerat baptizatus, immodice favet, catholicos ad sanguinem usque et extrema est supplicia persecutus. ipse postea, cum adversus Gothos, qui Thracias populabantur, infeliciter movisset exercitum, poenas debitas sacrilegio, amisso omni exercitu, ab hostibus concrematus expendit.

Gratianus regnavit a. VI post patrem ac patruum adhibitis imperii sociis Valentiniano 3 fratre admodum puero et Theodosio, quem Orienti praefecit: ipse manu promptus et studiis litterarum Ausonio magistro sufficienter imbutus nec erga religionis nostrae cultum indiligens. victus a Maximo tyranno, qui intra Brittanias Augusti nomen adsumpsit, apud Lugdunum oppidum Galliarum, quo amisso exercitu fugiens venerat, est necatus.

Theodosius regnavit ann. XI post Gratianum. qui cum Orientis teneret imperium et 4 ad eum Valentinianus Augustus occiso intra Gallias fratre Gratiano ipse pulsus Italia confugisset, motis Orientis viribus et Gratianum fortiter ultus est et Valentinianum collocavit in regnum. sed interiecto tempore cum idem Valentinianus apud Viennam Galliarum nobilem civitatem incertum utrum sua manu an Arbogastis magistri militum vi et impressione compulsus vitam laqueo terminasset et Eugenius quidam praesumpto male incubare coepisset imperio, Theodosius, postquam Arcadium filium suum Orienti praefecit, ipse adversum Eugenium expeditione suscepta et tyrannum felicissime superavit et cum se morbo ultimo videret urgeri, Honorium alterum filium Africae Italiae Galliisque ordinavit Augustum: atque ita inter duos filios Romani orbis possessione divisa apud Mediolanium non inmatura morte defunctus est.

Arcadius regnavit annis XII in Orientis partibus, cum Honorius frater divisis sedibus 5

1 regnavit] rex *B* 3 properisset *B* et *om. B*[a] 6 ienotum *B* 8 saeuin *B* 9 heresin *B* 12 ammisso *B* concrematis *B* 13 gracianus *M hinc incipiens* patrum *M* adibitis *M* imperiis *B* 14 puero] uero *M* quem] que *M* manus *M* 15 asonio *M*, sub ausonio *B* 16 indiligens] indulgens *M* britanias *B*, brithaniam *M* 19 teodosius *M* xi] *B*, ix *M* 20 intra] infra *M* 21 motis] mortis *M* 22 cum *om. M* 23 iuennam *M* utrum] uirum *B*, *om. M* arbogasts *M*[a] 24 ipressione *M* 25 archadium *M* 26 aduersus *B* et tyr.] tyr. *B* 27 urgere *M* honorii *B* 28 affrice *M* 29 melodianum *M* 31 archadius *BM* xii *B*, xiii *M* diuisis] diuis *M*[1], diu *M*[2] [?]

consors esset imperii. tutelamque rei publicae Theodosio filio parvulo admodum, sed qui processu aevi maximis esset principibus comparandus, reliquit.

6 *Honorius* regnavit annis XXXII, duodecim cum fratre et post fratris excessum XX, cum Theodosium Arcadii fratris sui filium consortem Orientalis haberet imperii. multa in huius principatu gravia rei publicae vulnera contigerunt, sed illud acerbissimum fuit, quod urbs Roma per Alaricum Gothorum regem capta atque subversa est. soror imperatoris Augusta Placidia primum captiva, deinde uxor regis quidem sed barbari statum temporum decolorat. Galliae Hispaniaeque a barbaris nationibus Wandalis Suebis Alanis excisae funditusque deletae sunt. Brittaniae Romano nomini in perpetuum sublatae. idem tamen princeps cum adversum externos hostes nihil umquam prospere gesserit, ad excidia tyrannorum felicissimus fuit. quorum plurimos, id est Constantinum cum filiis, Iovinum cum Sebastiano fratre, Attalum Gothorum viribus fultum, Maximum Hispaniae purpuratum aliosque nonnullos superavit cepit extinxit. deinde rebus ultra ex voto cedentibus Constantinum ter consulem et patricium sororis suae Augustae Placidiae secundum maritum consortem adsumpsit imperii. quo brevi tempore extincto ipse quoque non diu adfini superstes apud Ravennam morbo aquae intercutis est peremptus. eximii in doctrina catholica his temporibus viri fuerunt Hieronymus presbyter et Augustinus episcopus vel Paulinus Nolanus episcopus. quorum quanta admiratio ingenii doctrinaeque fuerit, condita ab his innumerabilium voluminum monumenta declarant.

2 tutelamque rei publicae] *B*, italii fratris archadii *M* paruulo] *M*, paruo *B* 3 aevi maximis] aeui maximus *M* principiis *B* 4 archadii *M* orientales *M* 5 rei publicae *om. M* illud *om. B* 6 fuit *om. B* aluricum *M* capta atque] captabatque *B* 8 statum] tantum *M* ispanieque *M* 9 uandalis *B* sueuis *BM* britanie *B*, brithanie *M* 10 romani *M* sublatae] subdite *M*, deplorate *B*: *quod amicus quidam defendit adlato loco Livii 3, 38*: deploratur in perpetuum libertos aduersus *B* 11 propere *M* excida *M* 13 attalum] atthalii *M* hispaniae purpuratum] ispania priuatum *M* 14 ultra] ut *B* constantium *BM* 15 ter cons. et patr. *om. B* plac. aug. *M* 17 adfini] adfuit *M* morbo aquae] atque *M* 18 iheronimus *M* 19 nolans *M* quanta admiratio] quanta amminatio [*sic*] *B*, quanto admirabilis *M* 20 fuerint *M* condita] conduco *B*

II. ADDITAMENTA CHRONICORVM A. CDLII AD CHRONICA HIERONYMIANA.

ad a. Abr. 2371, Ol. 283, 2, Constantii 18:

Petrus Caesaraugustae orator insignis docet.

ad a. Abr. 2391, Ol. 288, 3, Valentiniani 11 (sic):

Theodulus miserabilis presbyter dum adversum conscientiam furoris sui sacrificia deo offerre audet, in mediis precibus eliditur.

1 theodolus *LM*, theodorus *B* 2 auferre *B* elidetur *LM*[1]*B*

ad a. Abr. 2392, Ol. 288, 4, Valentiniani 12:

Hieronymus:	*codd. LMB:*
Theodosius Theodosii postea imperatoris pater et plurimi nobilium occisi.	Theodosius Theodosii postea imperatoris pater multorum per orbem bellorum victoriis nobilis in Africa factione eorum perimitur, qui et ipsi mox caesi sunt: item Maximinus ex praefecto et ceteri.

2 *post* pater *ins.* et plurimi nobilium occisi *M*[1]
3 perimitur] periit *MB* item] idem *L*

III. CHRONICORVM A. DXI

PARS HIERONYMIANA[1].

1 Adam annorum CCXXX genuit Seth et vixit post DCC ann. et obiit generatione V.
2 Seth annorum CCV genuit Enos et vixit post DCCVII et obiit in generatione VI.
3 Enos annorum CLX genuit Caynam et vixit post DCCV et obiit in generatione V.
4 Caynam annorum CXXX genuit Malalehel et vixit post DCCXL et obiit in generatione VI.
5 Malalehel annorum CLI genuit Iareth et vixit post DCCXIIII et obiit in generatione VI.
6 Iareth annorum CLXII genuit Enoch et vixit post DCCXLIV et obiit generatione V.
7 Enoch annorum CXV genuit Matusalam et vixit post CC et translatus est a deo.
8 Matusalam annorum CLXXXVII genuit Lamech et vixit post DCCLXXXVII et fiunt simul DCCCCLXIX consonantes ubique.
9 Lamech annorum CLXXXII genuit Noe et vixit post DLXV et obit generatione (-nes *C*) III patre superstite.
10 Noe annorum D habens filios III aedificavit arcam (archam *C*) annis C et fuit diluvium anno I.
11 Ab Adam ergo per has (his *C*) decem generationes fiunt anni $\overline{\text{II}}$CCXII.
12 Post diluvium vero anno II filius Noe senior Sem genuit Arfaxat et vixit post ann. D.
13 Arfaxat annorum CXX genuit Canaan et vixit post ann. CCCX.
14 Caynam ann. CX genuit Sale et vixit post ann. CCCLX.
15 Sale annor. CX genuit Heber et vixit post ann. DCXXX.
16 Heber annor. CXV genuit Faleg et vixit post ann. DCCL.
17 Faleg ann. CX genuit Ragau et vixit post ann. DCCC.
18 Ragau ann. CXI genuit Seruch et vixit post ann. CCXX.
19 Seruc ann. CXV genuit Nachor et vixit post ann. CCC.
20 Nachor ann. LXXXVIIII genuit Thare et vixit post LXXX.
21 Thare ann. LXX genuit Abraham et vixit post ann. LXX.
22 A diluvio ergo per has alias (halasias *C*) decem generationes fiunt ann. DCCCCXLII.
23 *Abraham natus anno XLIII Nini regis Assyriorum.*
24 Primo anno Abrahae principium iubilaei apud Hebraeos.
25 *Repromissio ad eum facta divino primum alloquio.*
26 Melchisedech protulit vinum et panem benedicens ei.
27 *Natus est Ysaac C et vixit post ann. LXXV.*
28 *Ysaac annor. LXX genuit Iacob* et vixit post ann. CXX.
29 Anno LXXX Isaac *Iacob servivit Laban* et Rachel XIV ann.: postea vixit ann. LIII. qui simul fiunt CXXVII.
30 *Venditus est Ioseph a fratribus aetatis suae anno XVII.*

1) Quae litteris inclinatis expressa sunt auctore non adscripto, sumpta sunt ex Hieronymo.

31 Iosep dux Egypti factus est. *famis annus secundus et descensio* (descesio *C*) *eius in Egipto.*

32 *CXLVII obitus eius.* Ioseph vero annos agebat LVII.

33 *Ioseph* agens ducatum ann. LXXX *obiit CX.*

34 *Post quem servierunt Hebraei* (hebrey *C*) *ann. CXLIIII.*

35 Servitutis anno (annorum *C*) LXXV *Amram annorum LXX genuit Moysen.*

36 Servitutis suae anno XLII Moyses in heremo pascit *et LXXVII anno suo in Sina divino fruitur aspectu.*

37 *Servitutis Moysi vero LXXX exitus Israhel de Egipto.*

38 A descensione ergo Iacob in Egipto usque ad exitum Israhel ann. CCXV.

39 A I anno repromissionis ad Abraham usque ad exitum anni CCCCXXX.

40 A nativitate ergo Abrahae usque ad exitum Israhel ann. DV.

41 Moyses exacto egressionum anno XL, suo vero CXX obiit.

42 *Omnis itaque historia quinque librorum Moysi secundum septuaginta interpretes continet rerum gestarum ann. IIDCCCXXX.*

43 *Iesu Nave successor Moysi fuit dux annis XXVII.*

44 *Decimo ducatus sui anno terram repromissionis distribuit.*

45 *Post mortem Iesu servierunt filii Israhel alienigenis ann. VIII: qui computabantur in annis iudicis subsequentis.*

46 **Iudicum.**

47 *Gothoniel primus iudex ex tribu Dan annis XL.*

48 *Post Aaron et Eleazarum pontifex fit Finees.*

49 *Post Gothoniel subiectio populi in alienigenis annis XVIII, qui computantur in annis iudicis subsequentis.*

50 *Aoth de tribu Effrem ann. LXXX.*

51 *Post hunc subiectionis anni XX, qui computabantur in sequentibus.*

52 *Barach de Neptalim et Debbora de Effrem anni XL.*

53 *Post hos subiectio annis VII, qui computantur in sequentibus.*

54 *Gedeon de Manasse annis XL.*

55 *Quarto anno hujus Daedalus.*

56 *VII Tyrus* (thirus *C*) *condita.*

57 *XV Argonautae.*

58 *XVII Cizicus conditur.*

59 *XXII Ipsipyle in Lemno* (ipsiuelemon *C*).

60 *XXVIII spinga et Idippus.*

61 *Abimelech filius Gedeonis annis III.*

62 *Thola ann. XXIII.*

63 *Tertio anno hujus Laphitae et Centauri.*

64 *VIII Priamus.*

65 *VIIII duces VII ad Thebas.*

66 *XIII Minotaurus et Theseus.*

67 *Iehir ex Manasse annis XXII.*

68 *Sexto hujus Carthago condita, ut Filistus* (fili sui *C*) *scribit.*

69 *Nepte annis VI.*

70 *Hujus tempore Agamemnon* et Menelaus *Micaenis.*

71 *Esebon ann. VII.*

72 *Hujus tempore Hercules ob morbum flammis se iniecit.*

73 *Et Alexander Helenam rapuit, unde Troiae excidium* (excidiuit *C*).

74 *Post Esebon fertur in Hebreo Calon rexisse populum ann. X, qui apud LXX interpretes non habentur.*

75 *Abdon ann. VIII.*
76 *Post hunc subiectio annis XL, qui computantur in sequentibus judicibus.*
77 *III anno huius Troia capta.*
78 *VII anno Aeneas regnat super Latinos ann. III.*
79 *A primo ergo anno Abrahae usque ad captivitatem Troiae anni DCCCCXXXV.*
80 *A nativitate ergo Moysi usque ad captivitatem Troiae anni CCCCX.*
81 *Sanson annis XX.*
82 *Ea quae de Ulixe, Scille et Sirenis.*
83 *Et Pirus ab Oreste Delfis occisus.*
84 *Hely sacerdos annis XL: in Hebraeo XL habet annos, secundum LXX vero XX.*
85 *XIII anno hujus Ascanius procreat Iulium, unde familia Iuliorum.*
86 *XVIII Silvius Postimus filius Aeneae regnavit annis XXIX Latinorum III rex.*
87 *Samuel cum Saule anni XL.*
88 *VIII hujus Aeneas Silvius regnavit XXXI.*
89 *IIII post hunc Latinus Silvius regnavit annis LV.*
90 **Regum Hebraeorum.**
91 *David regnavit annis XL.*
92 *XXVIII huius Cumae condita.*
93 *XXXII Ephesus.*
94 *XXXV Cartago a Carcedone Tyrio* (thirio *C*) *vel, ut alii dicunt, a Didone filia eius, post excidium Troiae ann. CXLIII.*
95 *Pontifex Abiathar.*
96 *Prophetae Gath, Nathan, Asaph.*
97 *Salomon an. XL.*
98 *Sacerdos Sadoch ab Aaron VIII.*
99 *Prophetae Achias Selonites et Samaas.*
100 *IX Alba Silvius filius Silvi Aenei* (siluia henei *C*) *regnavit annis XXXVIII.*
101 *XIX Homerum* (omerum *C*) *et Hesiodum* (esiodonum *C*) *quidam dicunt.*
102 *Et Cartaginem quidam XXIII Salomonis dicunt.*
103 *Anno regni IIII Salomonis templum incoatur, XII consummatur.*
104 *Ab exitu ergo Israhel usque ad aedificationem templi secundum librum regnorum III anni CCCCLXXXI.*
105 *A diluvio usque ad Moysen anni ĪCCCCXVII.*
106 *Ab Adam vero usque ad Moysen anni ĪĪIDCLXXXVIII.*
107 *Roboan filius Salomonis annis XVII.*
108 *Hujus anno XI Susachim rex Aegypti templum spoliat* (expoliat *C*).
109 *VIII Athis vel Aegyptus Silvus regnat annis XXIII.*
110 *Abia annis III.*
111 *Asaa annis XLI.*
112 *X hujus Capis Silvius annis XXVIII.*
113 *Pontifex Abimelech.*
114 *Prophetae Achias, Samaas, Azarias.*
115 *Iosaphat annis XXV.*
116 *Hujus initio Carpentus Silvius an. XIII.*
117 *XIIII Tiberius Silvius ann. VIII: ab hoc Tiberis fluvius* (silvius *C*) *dictus.*
118 *Prophetant Abdias, Micheas, Iheu, Ozias.*
119 *Ioram annis VII.*
120 *Hujus initio Agrippa Silvius ann. XL.*
121 *XI hoc regnante Homerus fertur clarus.*
122 *Prophetae Elias* (helyas *C*) *et Elisaeus.*

123 *Ann. VIII regni Ihoram Elias raptus.*
124 *Ocozias anno I.*
125 *Gotholia mater eius ann. VII.*
126 *Ionadab filius Recab clarus habetur.*
127 *Iohas annis XL.*
128 *XVIII huius Aremulus Silvius annis XIX.*
129 *XXXVIII Aventinus Silvius ann. XXXVIII.*
130 *pontifex Ioiade post Moysen vixit annis CXXX.*
131 *anno Iohas VIII Zacharias propheta et sacerdos occiditur.*
132 *XXXII Helyseus propheta obiit.*
133 *Amasias annis XXIX.*
134 *XXIII huius Sardanapallus Tharsum condit.*
135 *Ozias annis LII.*
136 *VI huius Procus* (prochus *C*) *Silvius annis [X]XIII.*
136[a] *XXV [A]mulius Silvius annis XLIIII*[1]).
137 *XXVI Phidon Argivus mensuras et pondera primus invenit.*
138 *prophetae Amos, Osee, Ysaias, Ionas.*
139 *Olimpias prima anno Oziae XLIIII, Amuli vero Silvii XXI. certamen hoc Olimpiacum* Hercules in honorem Pelopis atavi materni primus edidit: *quod intermissum Invitus filius instauravit post eversionem Troiae anno CCCCVIII.*
140 *Regnante Proca* (procha *C*) *regnum Babiloniae defecit post annos ĪCCXL.* post [totidem ab Alarico vastatur. Oros. 2, 3, 3.
141 *Ioathan annis XVI.*
142 *Huius initio Remus et Romulus nati.*
143 *Prophetante Osee, Iohel, Ysayas.*
144 *Acaz annis XVI.*
145 *III huius anno Roma condita incipiente olympiade* (olimpiadede *C*) *VII et regnavit Romulus annis XXXVII Romanorum rex primus.*
146 *Ab Abraham usque ad urbem conditam anni ĪCCLXIIII.*
147 *XI anno Acaz* transactis annis regum Israhel CCCXVIII *in Samaria anni CCL.*
148 *Translatus est Israhel in Medos ap Salmanasar rege Assyriorum, vel, ut alibi legitur, a Sennacherib* rege Medorum, *et missi custodes ex Babilonia.*
149 *Ezechias annis XXVII.*
150 *XIII huius Romulus ex populo milites et senatum elegit.*
151 *XXVI senatus post Romulum per dies quinos rem publicam gubernat.*
152 *Prophetae Iosias, Osee.*
153 *XXVII Numa Pompilius ann. XLIIII secundus.*
154 *Hic primus annum XII mensibus statuit.*
155 *Huius initio Nicomedia condita.*
156 *XXIIII Calcedo condita.*
157 *Manasses anni LV.*
158 *XXXV Tullius Hostillius annis XXXIIII.*
159 *Hic primus purpura usus: fulmine cum domo sua exustus est.*
160 *Amon annis duobus.*
161 *huius initio Bizantium* (bizancium *C*) *conditum.*
162 *Et Phalensi Cilicie tyrannus.*
163 *Secundum LXX interpretes XII anni Amon scribuntur, secundum Hebraeos vero II.*
164 *Iosias annis XXXIII.*

1) Verba *[X]XIII XXV. [A]mulius Silvius annis* absunt a textu: adiecta sunt in margine litteris minutis et ex parte resectis haec fere: . . . *XIII. XXV* | . . . *iulius siluius* | . . . *lx* (sic)

165 *V huius Ancus* (anchus *C*) *Marcius ann. XXXIII.*
166 *Hic Ostiam condidit miliario a Roma XVI.*
167 *XXIX Tarquinius Priscus annis XXXVIII.*
168 *V hic Capitolium condidit.*
169 *Pontifex Celechias* (pont. cel. *post* primus *C*).
170 *Tales Melezius primus phisicus philosophus.*
171 *Epidamnus conditum quae est Dorracum.*
172 *Prophetae Holda mulier, Sophonias et Iheremias.*
173 *XXXII anno congressus Iosias cum Nechao rege Aegiptiorum occiditur.*
174 *Ioachaz mens. III.* hunc Necaos in Aegipto duxit posito pro eo Eliachim.
175 *Helyachim qui et Ioachim, annis XI. hunc Nabuchodonosor tributarium fecit.*
176 *Ioachim, qui et Iechonias, mensibus III.* hic in Babiloniae ductus cum vasis templi.
177 *Sedechias annis XI.*
178 *IIII huius Tarquillius Priscus circum aedificat, Romae ludos instituit, muros et cloacas instituit, et numerum* (numerus *C*) *senatorum auxit.*
179 Huic Nabuccodonosor oculi effossi.
180 *XI huius anno primus captivitatis Iherusalem per Nabuzardam et incensum templum anno a conditione sua CCCCXLII.*
181 Huius autem captivitatis fuerunt anni LXXIIII in Babilone·
182 *Prophetae Daniel et Ezechiel.*
183 *XV Daniel sub Baltasar scripturam interpretatur.*
Oros. 2,6,12. 184 *XXX Cyrus* (cirus *C*) *victo Astiage* vel Croeso rege Medorum *regnum transfert in Persas et laxata Hebraeorum captivitate templum restaurari concessit. sed constructo altari* (constructio altaris *C*) *tantum opus reliquum a vicinis gentibus impeditum*
185 *Anno II Darii restauratum templum.* [*usque ad Darium sic permansit.*
186 *LXI Cabisses rex Persarum II, quem Hebraei secundum Nabuchodonosor dicunt.*
187 *Sub hoc historia Iudith scribitur.* [*Zacharias et Malachias.*
188 *Pontifex Iesus filius Iosedech, et princeps Zorobabel* qui et Sarathiel: *prophetae*
189 *LXIX post Cambissem regnaverunt fratres magi tres menses VII.*
190 *Post hos Darius IIII annis XXXVI.*
191 *Cuius anno II templum restauratum.*
192 *Prophetante Aggeo et Zacharia.*
193 **Consulum Romanorum.**
194 *Ab urbe condita anno CCXLIIII creati consules: regnaverunt annis CCXL tribus.*
195 *CCLII nova dignitas fit dictator et magister equitum obsequens illi.*
196 *Xerxes filius Darii.*
197 *Artaxerxes, qui et Longimanus dictus.* [(esoras *C*).
198 *Pontifex Iudaeorum Heliasib filius Ioachim filii Iesu, filii Iosedech. sacerdos Esdras*
199 *Decemviri creati, post annum eiecti et leges de Athenis petitae a Romanis.*
200 *Neemias Hebraeus rediens cum Esdra de Babilone XII anno muros Iherusalem restituit anno regni* (sui *ins.* *C*[a]) *Artaxerxis XXIII, a quo supputatae ebdomades sunt LXX a Daniele conscriptae, quae faciunt annos CCCCLX et explentur in regno Neronis, sub quo obsessa est iterum Iherusalem a Vespasiano.*
201 *Hucusque Hebraeorum divina scriptura annales temporum continet; quae vero post gesta sunt, ex* (et *C*) *libris Machabaeorum et Iosephi et Affricani requiruntur, qui universam historiam usque ad Romana tempora persecuti sunt.*
202 *Artaxerses qui et Mennon.*
203 *Sub quo magis de Hester scribitur.*
204 *Artaxerxes qui et Echus.*
205 *Hic Iudaeorum accolas in Hircaniam et ad mare Caspium collocat.*

206 *Iterum Romae consules fiunt;* nam post primos consules dictatores fuerunt annos L: post hos X viri ann. I: post reges ann. VII: post iterum consules creati.
207 *Athenienses XXIIII litteras habent, prius XVI usi.*
208 Bellum Punicum primum.
209 *Alexander magnus Macedo natus.*
210 *Camillus* (chamellus *C*) *Gallos victores superat.*
211 *Darius Arsami filius, quo victo Alexander obtinuit Babilonem.*
212 *Pontifex Iudaeorum Iaddus.*
213 *Bellum Alexandri adversus Porum Indum.*
214 *Post Alexandrum regnavit Alexandriae Ptholomeus filius Lagi.*
215 *Qui plurimos Iudaeorum dolo captivos in Aegyptum transtulit.*
216 *Pontifex Iudaeorum Onias Iaddi filius.*
217 *Syriae et Babilonis et superiorum locorum regnat Seleucus* (selenchus *C*) *Nichanor.*
218 *Sub quo Machabeorum gesta.*
219 *Pontifex Iudaeorum Symon Iustus Oniae* (honie *C*) *filius.*
220 *Pontifex Iudaeorum Eleazarus frater Symonis.*
221 *Ptholomeus Philadelphus Iudaeos, qui in Aegypto tenebantur, liberos permittit et vasa Eleazaro pontifici votiva transmittens translationem LXX interpretum procurat.*
222 *Romani Calabriam capiunt.*
223 *Argenteus nummus* (numerus *C*) *in urbe fit.*
224 *Aratus agnoscitur.*
225 *Parthis ab imperio Macedonum discedentibus primus regnavit Asarches, unde et Asarcidae dicti.*
226 Bellum Punicum secundum.
227 *Pontifex Iudaeorum avunculus Eleazari Manasses.*
228 *Pontifex Iudaeorum Onias* (honias *C*) *Symonis Iusti filius.*
229 *Pontifex Iudaeorum Symon filius Oniae* (honie *C*), *sub quo* (qui *C*) *Iesus filius Syrac librum sapientiae composuit, quem vocant ΠΑΝΡΗΤΟΝ.*
230 *Antiochus magnus Siriae et Asiae.*
231 *Sub quo ea, quae in tertio Machabeorum libro leguntur.*
232 *Seleucus, qui et Philopater.*
233 *Sub quo ea, quae in libro Machabeorum secundo, gesta sunt.*
234 *Rhodo ex terrae motu colossus* (cholossus *C*) *ruit.*
235 *Romani Graecos liberos esse jusserunt.*
236 *Annibal ab Antiocho et Prosia rege Bithiniae per Flamminum consulem reppetitus veneno hausto interiit.*
237 Bellum Punicum tertium.
238 *Anthiocus Epiphanes rex Syriae et Asiae Iudaeos ad idololatriam cogit, vasa templi aufert, simulacrum Iovis Olimpii in templo ponit et in Garizim montem Iovis* (ionis *C*) *peregrini delubrum aedificat.*
239 *Pontifex Iudaeorum Mathatias contra Anthiocum bellans* (bellas *C*) *leges patrias vindicat.*
240 *Pontifex Mathatiae filius Iudas Machabeus, qui expulsis ducibus Antiochi templum ab idolis purgat et pontificato suscepto in amicitiam Romanis per legatos asciscitur.*
241 *Anno pontificatus sui III a ducibus Demetrii occiditur.*
242 *Pontifex post hunc Ionatha frater.*
243 *Pontifex post hunc Symon frater.*
244 *Cartago ab Scipione capitur anno conditionis suae DCCXLVIII.*
245 *Pontifex et dux Iohannes filius Symonis interfecti, sub quo Machabeorum primi libri historia continetur.*

246 *Pontifex Iudaeorum Hyrcanus:* hic primus cenodocium instituit de auro, quod eruit a sepulcro David.

247 *Pontifex Iudaeorum Aristobolus* (pontifex post hunc alexander *ins. C*), *qui primus cum pontificatu et diademate post annum captivitatis Babiloniae CCCCLXXXIIII.*

248 *Iugurtha contra Romanos bellum civile movens capitur.*

249 *Post hunc Alexander Iannaeus* (finius *C*) *regnavit crudelis in civibus.*

250 *Iudaeorum regnat Alexandra, quae et Salina dicta est, uxor Alexandri, ex quo Iudaeos variae clades oppresserunt.*

251 *Plotius Gallus primus Latinam rethoricam docuit Romae.*

252 *Silla Romam obtinet.*

253 *Salustius oritur.*

254 *Antiochia Siriae a Romanis capitur.*

255 *Virgilius nascitur Pompeio et Crasso consulibus.*

256 *Lucullus primus appellatus est imperator devicta Armenia, Mesopotamia et Nisibi.*

257 *Hic et a Bessis triumphavit.*

258 *Pontifex Hyrcanus, sub quo Iudaei Romanis facti sunt vectigales.*

259 *dimicantibus inter se Hyrcano et Aristobolo occasio data est Pompeio, per quam capta est Ierusalem. abducto Aristobolo Hyrcanum confirmat et Antipatrum Herodis Ascalonitae filium procuratorem Palestinae facit.*

260 Defecerunt reges Iudaeorum.

261 *Lusitania a Caesare capta et insulae oceani.*

262 *Caesar Renum transiens Germaniam* (germiniam *C*) *vastat.*

263 *Crassus consul cum filio apud Carias captus.*

264 *Principium belli civilis.*

265 Exacti per consules ann. CCCCLIIII a Bruto et Collatino primis consulibus usque ad Gaium Caesarem, a Romulo autem ann. DCLXVII.

266 Ab urbe condita anni DCCXXXII.

267 *Gaius Iulius Caesar primus imperium singulare ann. IIII m. VII.*

268 *Octavianus Caesar Augustus ann. LVI m. XVI [sic].*

269 *Anno primo imperii eius taberna meritoria oleum fluxit e terra tota die.*

270 *Decimo anno eius Herodes Antipatri Ascalonitae filius Iudaeae principatum suscepit ann. XXXVII.*

271 *In hujus tempore nativitas Christi.*

272 *Ab instauratione ergo templi sub Dario usque ad Hyrcanum anni CCCCLXXXIIII.*

273 *Sacerdotes per unctionem sacrati regnaverunt. Hyrcano vero a Partis capto deficiente pontificum principatu praedictus Herodes alienigena regnum a Romanis suscepit: filii quoque eius usque ad novissimam Iudaeorum captivitatem regnaverunt post eum. sacerdotium vero non per successionem generis, sed a Romanis succedentibus annumeratur.*

274 *XXXVI ann. Herodes Hircanum de captivitate Parthorum regressum et filium eius, qui sacerdotio patris successerat, et sororem eius et uxorem suam cum duobus filiis interficit et matrem uxoris socrum suam necat.*

275 *Anno Augusti XLII dominus Iesus Christus natus.*

276 Ab Abraham ergo usque ad nativitatem Christi anni IIXV.

277 *Herodes in Bethleem parvulos occidit et post annum scatens vermibus moritur.*

278 *XLVIII Archelaus ab Augusto Herodi substituitur ann. IX et IIII tetrarchae fratres ejus Herodes, Antipater, Lisias et Philippus.*

279 *LVI Iudaeae principatum tenet Herodes tetrarcha ann. XXIIII.* nam *Archelaus in Viennam urbem Galliae relegatur* (religatur *C*).

280 *Augustus anno vitae suae LXXVI in Campaniis obiit.*

281 *Thiberius ann. XXIIII.*
282 *Ovidius poeta Thomis in exilio obiit.*
283 *XIII Pilatus* (huius *C*) *procurator missus in Iudacam.*
284 *XIV Ioannes baptista iuxta Iordanem Christum adesse testatur.*
285 *XV Herodes Tiberiadem condidit et Philippus Liviadem* (libiadem *C*) *a matre Tiberii Livia* (libia *C*).
286 *XVI pradicatio et miracula Christi.*
287 *XVII discipulos imbuens ad praedicationem gentium.*
288 *XVIII passus dominus, sicut et in commentariis scribitur ethnicorum.*
289 *A restauratione templi usque ad XV Tiberii anni DXLVIII, a prima aedificatione templi ann. ĪLX.*
290 *A Moyse et egressu Israel anni ICCCCXXXIX.*
291 *Ab Abraham anni IIXLIIII.*
292 *A diluvio ĪIDCCCCLXXXVI.*
293 *Ab Adam* vero usque ad praedicationem domini anni VCCXXVIII.
294 Et usque ad passionem domini non ex canonico contigit cursu, quia et luna tunc plena erat in pascha: regularis ann. defectus solis non in lunae fine contigit.
295 *XIX ann. Tiberii* (thiberii *C*) *Pilatus imagines Caesaris in templo ponit. corbam quoque in reparando aquaeductum impendit.*
296 *XXII Pilatus de Christi dogmate Tiberio refert, Tiberius senatui* (senatu *C*), *sed non recipiente senatu Thiberius minatur accusatoribus Christianorum.*
297 *Agrippa filius* eius Ristoboli, nepos Herodis senioris (senioribus *C*) *accusator Herodis tetrarchae filii Herodis profectus Romam in vinculis conicitur.*
298 *Caius Caesar Caligula annis tribus menses X.*
299 *Hic Agrippam ex vinculis liberatum regem Iudaeae facit.*
300 Ann. VII fugiente Herode in Ispanias ibique maerore consumpto (cum sumpto *C*) cum incesta fratris uxore, pro qua Iohannes occiditur.
301 *IIII Cai Pilatus in multas calamitates incidens propria se manu occidit.*
302 *Gaius Petronio praefecto Syriae praecepit Iherosolimam statuam Iovis poni, toto vero orbe in synagogis statuae et arae Gai* (aregali *C*) *consecratae sunt.*
303 *Claudius ann. XII mens. VIII.*
304 *Primo anno Claudii Petrus apostolus Romam venit, ubi praefuit ann. XXV.*
305 *Marcus* (marchus *C*) *interpres Petri Alexandriae Christum adnuntiat.*
306 *IIII Agrippa rex Iudaeorum obiit.*
307 *Post quem filius suus Agrippa ann. XXVI.*
308 *Prophetia Agabi famem nuntians totius terrae futuram.*
309 *XI anno Felix* (fenix *C*) *procurator Iudaeae missus a Claudio.*
310 *De Britannis triumphat.*
311 *VIII Palemon grammaticus, qui describit guttam et stillam.*
312 Phoenix avis Romae allata est. Solin. 33, 14?
313 *Nero ann. XIII mens. VII.*
314 *Secundo huius Felici in Iudaeam Festus succedit. a quo Paulus apostolus Romam vinctus missus.*
315 *VIII an.* (in *C*) *Festo in magistratu Iudaeae succedit Albinus.*
316 *IX Luccanus poeta incisus venis obiit.*
317 *Iacobus iustus frater domini primus Iherosolima episcopus a Iudaeis occiditur.*
318 *X Albino in Iudaeam Florus Cestius succedit, sub quo Iudaei rebellant.*
319 *XIII persecutio Christianorum prima, in qua Petrus et Paulus* (et *ins. C*) *occubuerunt.*

320 *Secundus* (-do *C*) *post Petrum Linus episcopus annis XI.*
321 *Nero fugiens propria manu interfectus, in quo familia consumpta est Augusti.*
322 *Post Neronem Galba arrepto imperio mensibus VII. capite truncatur.*
323 *Post Galbam Otho* (ortho *C*) *arrepto imperio mens. III propria manu occubuit.*
324 *Post hunc Vetellius arrepto imperio a Vespasiani ducibus occisus in Tiberim proicitur.*
325 *Vespasianus ann. X ab exercitu in Iudaeam imperator appellatur.*
326 *II huius Titus* (thitus *C*) *Iherosolimam templumque incendit. a prima ergo aedificatione templi a Salomone usque ad novissimam ruinam ejus anni ICCII.*
327 *V Acaia, Licia, Rodos, Bizantium, Samothracia, Commagine, quae prius sub regibus amicis erant, in provincias religantur.*
328 *Titus* (thitus *C*) *ann. II mens. II.*
329 *Hic recordatus in cena nihil se illo die praestitisse dixit: amici, hodie diem perdidimus.*
Oros. 7, 9, 8 330 CCCXXX triumphos Romanorum de Iudaeis: triumphaverunt Vespasianus et Titus (thitus *C*) simul.
331 *III post Linum Anacletus annis XII.*
332 *Domitianus ann. XV mens. V iunior Titi* (tichi *C*) *frater.*
333 *Hic eunuchos fieri prohibuit.*
334 *Quintilianus Ispanus Roma* (-mam *C*) *docet.*
335 *Hic Domitianus* (-cianus *C*) *primus dominum se et deum appellare praecepit:*
336 *et uxor eius* prima *Augusta dicta.*
337 *Quartus duodecimo anno huius post Anacletum Clemens ann. VIII.*
338 *Iosephus viginti libros antiquitatum scribit.*
339 *XIV huius persecutio Christianorum et Iohannes euangelista Pathmos religatus: eos autem (aut C) qui ex genere David erant, interfici praecepit*
Oros. 7, 10, 7. 340 *Hic occisus in palatio et per vispillones* sandapila *effertur.*
341 *Nerva anno I mens. III.*
342 *Hic morbo correptus Traianum ex Italica Ispaniae adoptat.*
343 *Traianus ann. XVIII men. VI*
344 *Iohannes de exilio Ephesum redit* (reddit *C*) *et usque ad imperium* (-rio *C*) *Traiani permansit.*
345 *Quintus* (-to *C*) *post Clementem Euaristus annis IX.*
346 *X anno Traiani persecutio Christianorum et Simon* (symon *C*) *filius Cleupae Iherosolimorum episcopus crucifigitur.*
347 *Post Euaristum sextus* (-tum *C*) *Alexander ann. X.*
348 *Plinius de Christianis Traiano nuntiat.*
349 *Traianus obiens intra urbem in foro sepelitur solus omnium.*
350 *Adrianus ann. XXI ex consubrina Traiani natus de Italica* (-lia *C*) *Ispaniae.*
351 *II hujus Iudaei iterum rebellantes capti ac dispersi.*
352 *Alexandria a Romanis subversa publicis instauratur expensis.*
353 *Post Alexandrum septimus Sixtus ann. XI.*
354 *VI Atheniensibus legem petentibus Adrianus ex Draconis* (drachonis *C*) *et Solonis iura conposuit.*
355 *Post Sixtum octavus Telesphorus ann. XI.*
356 *XI Adrianus pater patriae appellatur.*
357 *Primus ex gentibus episcopus Iherosolimis Marcus* (marchus *C*).
358 *XVII Basilides heresiarches Alexandriae moratur, a quo gnostici.*
359 *Bellum Iudaicum finem fecit, et ablata est Iudaeis Iherosolima.*
360 *Titus* (thitus *C*) *Antonius cognomento Pius cum liberis Aurelio et Lucio ann. XXIII.*
361 *Post Thelesphorum nonus Ignius ann. IIII.*

362 *Huius anno III Valentinus heresiarches et Cerdo Marcionis* (marchionis *C*) *magister Romam venerunt.*

363 *Iustinus philosophus librum pro nobis Antonino.*

364 *Post Ignium decimus Pius ann. XV.*

365 *Post hunc Anicetus* (amicetus *C*) *undecimus ann. XI.*

366 *Marcus* (marchus *C*) *Antoninus, qui et Verus, et Lucius Aurelius Commodus ann. XIX. hii primi aequo* (aaequo *C*) *iure imperaverunt, cum usque hos singuli fuerint.*

367 *Post Anicetum duodecimus Soter* (sother *C*) *ann. VIII.*

368 *XI anno Lucio mortuo Antoninus solus.*

369 *XI Antonini exordium Cataphrygarum* (cartafirgarum *C*) *a Montano, Priscilla et Maximilla insanis vatibus.*

370 *XII Tatianus* (traianus *C*) *hereticus, a quo Encratitae* (encracite *C*) *et Bardesanes alter heresiarches.*

371 *Post Soter Eleuterus XIII annis XV.*

372 *Pluviae a Christianis militibus impetratae pugnantibus contra Germanos.*

373 *XVI Antoninus* (anthoninus *C*) *Commodus filium suum consortem facit.*

374 *Saeviores leges temperat.*

375 *Commodus patre in Pannonia mortuo annis XIII.*

376 *Commodus a senatu Augustus appellatur.*

377 *Colossi capite sublato suae imaginis ei caput imposuit.*

378 *Helvius* (helhuius *C*) *Pertinax mensibus sex.*

379 *Hic agens praefecturam urbis maior septuagenario iussus est imperare.*

380 *Post Eleuterum XIIII Victor ann. X.*

381 Hic Theodotum choriarium Romae de ecclesia eiecit: quem Paulus Samosatenus [illegible]
(semosatenus *C*) secutus est, sed primus Arthemon.

382 *Severus ann. XVII solus ex Africa* (affrica *C*) *Tripolitanae* (triplitane *C*) *provinciae, oppido Lepti.*

383 *IIII anno huius quaestio in Asia inter episcopos de pascha* (passcha *C*) *an* (ate[te] *C*) *XIIII mensis secundum Moysen servaretur.*

384 *V Parthos* (parios *C*) *Azafenos* (alafenos *C*) *et Arabas interiores vicit et Romanas provincias fecit.*

385 *Britanis quoque receptis per CXXII passuum vallum misit a mari ad mare.*

386 Passio Perpetuae et Felicitatis. *Chr. Ital. p. 247.*

387 *VIII huius post Victorem XV Cepherinus* ann. XVIII.

388 *Tertullianus Afer celebratur.*

389 *Origenes Alexandriae studiis eruditur.*

390 *Mortuo patre in Britaniis Antoninus cognomento Caracalla filius ejus. interficitur inter Edessam et Carras. Antoninus Caracalla filius Severi ann. VI.*

391 *Macrinus ann. I.*

392 *Marcus* (marchus *C*) *Aurelius Antoninus ann. IIII. Caracallae ut putabatur filius. obscene vivens.*

393 *Post Zepherinum XVI Calixtus ann. V.*

394 *Alexander ann. XIII.*

395 *Hic Xersen gloriosissime vicit et disciplinae militaris* (-res *C*) *severissimus corrector fuit.*

396 *Post Calixtum XVII* (xuiii *C*) *Urbanus ann. VIII.*

397 *Post Urbanum Poncianus XVIII* (uiii *C*) *ann. V.*

398 *Maximianus ann. tribus. hic primus ex corpore militari sine senatu ab exercitu imperator electus* (electo *C*).

399 *Anno eius secundo persecutio Christianorum.*

400 *Gordianus ann. VI.*

401 *Hic adolescens victis Partis fraude Philippi praefecti occiditur.*
402 *Post Poncianum XIX Antherus mense I.*
403 *Post hunc XX Fabianus ann. XIII* martyr ($\overline{\text{mrs}}$ *C*).
404 *Philippus ann. VI.*
405 *Hic primus omnium imperator Christianus fuit.*
406 *Hic Philippum filium suum consortem facit.*
407 *His regnantibus annus urbis Romae millesimus expletur.*
408 *IIII anno suo urbem in Thracia nomine suo construxit.*
409 *Decius ann. I mens. VI. hic ex Pannonia inferiore fuit.*
410 *Qui occisis Philippis ob odium eorum Christianos persecutus est.*
411 *Antonius* (anthonius *C*) *monachus natus.*
412 *Gallus et Volusianus Galli filius ann. II mens. II.*
413 *Post Fabianum* (fauianum *C*) *XX Cornelius ann. II* martyr.
414 *Novatus presbyter hereticus Romam veniens Novotianum et ceteros confessores sibi sociat eo quod Cornelius paenitentes recepisset.*
415 *Post Cornelium XXI Lucius mens. VIII.*
416 *Post quem XXII Stephanus ann. III.*
417 *Valerianus et Gallienus ann. XV.*
418 *Horum anno III Cyprianus* (ciprianus *C*) *Carthaginensis martyr.*
419 *Valerianus persequens Christianos statim a Sapore* (christianos *ins. C*) *Persarum rege capitur ibique servitute miserabili consenescit.*
420 *VIII Gallieni Alamani vastatis Galliis in Italiam transierunt.*
421 *Graecia Macedonia Pontus Asia depopulantur* (-latur *C*) *a Gothis.*
Rufinus h.e. 7. 5. 422 Sabellius apud Ptolomaidem Pentapolis hereticus.
423 Post Stephanum XXIV Sixtus ann. XI.
424 *Post quem Dionysius* (dionisius *C*) *XXV. annis IX.*
425 *XIV Gallieni Paulus Samosatenus Artemonis heresim suscitavit, in cuius loco XVI Antiochiae episcopus Domnus* (domus *C*) *fuit.*
426 *Claudius anno uno mens. IX.*
427 *Hic Gothos Illiricum et Macedoniam vastantes superat: pro quo in curia clipeus ei aureus et in Capitolio statua aurea collocata est.*
428 *Claudio Sirmi mortuo Quintillus Claudii frater a senatu Augustus appellatus die XVII imperii Aquileia occiditur.*
429 *Aurelianus ann. V mens. VI.*
Rufinus h.e. 7. 25. 430 Damnatio Pauli Samosateni (samosatheni *C*) Antiochia.
431 *III anno de Zenobia uxore Ordinati Romae triumphavit: hanc namque praesumentem Orientis imperium Pompeianus cognomento Francus vicit: ex cuius familia in Antiochia Euagrius presbyter descendit.*
432 *Aureliano persecutionem movente fulmen iuxta eum cecidit* (ceciditur *C*) *et post paululum occiditur.*
433 *Tacitus mensibus VI.*
434 *Quo apud Pontum* (ponthum *C*) *occiso Florianus diebus LXXXIX.*
435 *Quo occiso in Tarso Probus ann. VI mens. IIII.*
436 *Post Dionysium* (dionisium *C*) *XXVI Felix ann. V.*
Rufinus h.e. 7. 27. 437 Manes ex Persida: *anno Probi III insana Manichaeorum heresis exorta.*
438 *Post Felicem XXVII Eutychianus* (euthicianus *C*) *mens. VIII.*
439 *Post quem XXVIII Gaius ann. XV.*
440 *Carus Narbonensis cum filiis Carino et Numerario ann. II.*
441 *Hic* (hinc *C*) *Coche et Tesifontem Persarum capiens et super Tigridem castra ponens fulminis ictu interiit: filioque occiso.*

442 *Diocletianus* (-cianus *C*) *ann. XXV. hic Dalmata filius scribae* obscurissime natus.
443 *Hic Herculium* (erculium *C*) *Maximianum consortem facit, qui primus rusticos Bacaudarum se vocabulo nuncupantes oppressit in Galliis.*
444 *Constantinum* (constatinum *C*) *quoque Claudii nepotem ex filia et Galerium Maximianum Daciae Sardensem Caesares fecit.*
445 *Quorum Galerio Diocletianus filiam suam tradidit. Constantino vero Herculius privignam suam Theodoram dedit uxorem. ex qua VI liberos fratres Constantini suscepit, qui ex Helena concubina* (concuba *C*) *natus est, dato* (data *C*) *tamen prioribus uxoribus suis repudio.*
446 *XVI Diocletiani Galerius contra Narseum regem Persarum missus victus ab eo ad Diocletianum refugiens ante* (ann̄ *C*) *carpentum ejus purpuratus occurrit: postea tamen victor cum honore susceptus est.*
447 *XVIII persecutio mota est Christianorum per Victum magistrum militum.*
448 *Diocletianus adorari se ut deum praecepit primusque gemmas vestibus et calciamentis inseruit, cum antea* (ann̄ *C*) *in modum iudicum* (-cium *C*) *imperatores* (imperatoris *C*) *salutarentur, chlamydem* (clamidem *C*) *tantum purpuream a privato habitu plus habentes.*
449 *Post Gaium Marcellianus* (marcelluus *C*) *XXIX.*
450 *XX imperii anno Diocletianus Nicomedia* (nichomediam *C*), *Maximianus Mediolani porpuram deposuerunt.*
451 *Post Marcellinum Eusebius XXX mens. II.*
452 *Post Eusebium Melchiades XXXI ann. IIII.*
453 *Constantius cum Galerio Augustus.*
454 *Quorum Constantius in Britaniis* (brithaniis *C*) *obiit.*
455 *Post quem Constantinus filius ex Helena obtinuit imperium. Constantinus Augustus ann. XXX mens. X.*
456 *II huius Quirinus episcopus Siscianus manuali mola suspensa diu supernatans martyr.*
457 *IIII occisus Maxentius* (-cius *C*) *filius Herculi Maximiani a Constantino Augusto ad pontem Molvium:* lapsus in Tiberim.
458 *Post Melchiadem XXXII Silvester ann. XXII.*
459 *Pax Christianis reddita.*
460 *IX anno Constantini Diocletianus obiit* Ophinio *in villae suae palatio apud Salonas.*
461 *XIIII Alexander XVIII episcopus, a quo Arrius eiectus* (electus *C*) *et sinodi Nichea congregata.*
462 *XVIII Constantinus Augustus Licinium nepotem ex sorore et Crispum filium et Phaustam uxorem occidit, Constantium vero* pro (ina *C*) Crispo *filium Caesarem facit.*
463 *XX Iuventus presbyter Ispanus evangelia versibus scribit.*
464 *Donatus hereticus agnoscitur.*
465 *XXII Porphirius misso ad Constantinum insigni volumine exilio liberatur.*
466 *XXIII* (athanasius *ins. C*) *Constantinopolis dedicata* V id. Maias. [illegible] stantin. p. 223
467 *XXIIII Athanasius XIX Alexandriae episcopus.*
468 *Edicto Constantini Augusti gentilium templa subversa* (subuertit *C*).
469 Post Silvestrum XXXIII Marchus mens. IX.
470 Post quem Iulius ann. XVII mens. IIII.
471 *XXV victi Gothi* a Constantino *in terra Sarmatarum.*
472 *XXVII Constans filius Constantini provehitur ad regnum.*
473 *XXVIII Constantinus cum filio honorificas ad Anthonium monachum litteras misit.*
474 *Constantinus extremo vitae suae tempore ab Eusebio Nichomediae rebaptizatus in Arrianum dogma declinans moritur.*
475 *Constantinum et Constantium et Constantem* (-te *C*) *Augustos* (-tum *C*) *relinquit.*

176 Constantius Orienti et Constans Italiae ann. XXIII mens. V.

Oros. 7, 29, 5 177 *IIII horum Constantinus* Constanti *fratri bellum inferens iuxta Aquileiam occiditur.*

178 *V vario eventu contra Francos a Constante pugnatur.*

[illegible] 179 VII divisa Arriana haeresis in Eumanios, Arrianos et Macedonianos.

180 *X post Iulium XXXIIII Liberius. hic pro fide* (uide *C*) *in exilium missus post annum Arrianae pravitati* (-te *C*) *consentiens eiecto Felice rediit Romam.*

181 *XIII Constans factione Magnenti tyranni non longe ab Ispaniis in castro Helena occiditur.*

Chr. Const. v. p. 627 182 *XV* occiso Magnentio (-netio *C*) *Constantius Gallum consubrinum suum Caesarem facit* et Constantium appellat.

183 *XVIII occiso Gallo Constantio Histriae pro suspicione Iulianus Galli frater* anno-
Oros. 7, 29, 15 rum XXIII *a Constantio factus Caesar* ad tuendas Gallias mittitur.

Sulp. Severus hr. 2, 39. 184 XX synodus Mediolani a Constantio fit.

185 *Eusebius Vergedensis et Lucifer Charalitanus et Dionisius Mediolanensis et Pancratius presbyter Romanus et Hilarius diaconus et Paulinus a Treveris et Rodianus*
Sulp. Severus l. c. Tholosae *exiliati, qui cum Gregorio Yspano et Philone Libiae nusquam se miscuere Arianae pravitati.*

186 *XXIII Hilarius episcopus Pictaviae exiliatur Frigiam: porrecto Constantio libro Galliam rediit.*

187 *XXIIII* Iulianus a (et *C*) militibus Augustus appellatur.

Oros. 7, 29, 17 188 cui *Constantinus* bellum civile movens *inter Liciem et Capadociam obiit.*

Rufinus h. e. II. 21. 189 *Macedonio de Constantinopoli pulso* Nectarius episcopus fit.

190 *Iulianus ann. II mens. VIII, qui occisus est in Persida.*

191 *Iovianus mens. VII.*

Oros. 7, 31, 3 192 *Hic tradita Sapori Nisibim* in Galatia obiit.

193 *Sinodus fit Antiochiae, in qua reiecto homousion eoque medium horum homousion Macedonianum dogma vendicaverunt.*

194 *Valentinianus cum fratre Valente ann. XIIII mens. V. hic ex Pannonia Cibali fuit.*

195 *IIII imperii sui anno Valentinianus Gratianum filium imperatorem facit.*

196 *Hylarius Pictavie obiit.*

197 *V Athanaricus rex Gothorum Christianos suae gentis persequens in Romanum solum expellit.*

198 *VII Didimus caecus.*

199 *Eunomius haereticus discipulus Eti Constantinopoli.*

500 *IX post Aufenti heretici mortem Ambrosius episcopus Mediolani.*

501 *X Appollinaris Laudochenus episcopus multimoda nostrae religionis scripta* (-to *C*) *componit.*

502 *XI Valens monachos nolentes militare fustibus iubet mactari.*

503 *Ipse autem ab Eudoxio rebaptizatus.*

504 *Obiit Valentinianus.*

505 *Photinus haereticus in Galatia moritur.*

506 *Post Liberium XXXV Damasus.*

507 Post quem Siricus.

508 *Basilius Caesariensis clarus.*

509 *XII Valentis expulsi Gothi ab Hunnis a Valente in Thracia suscepti sunt.*

510 *XIII suscepti Gothi rebellaverunt.*

511 *XIIII a quibus Valens victus incensus est.*

IV. CHRONICORVM A. CCCCLII
PARS POSTERIOR.

1 GRATIANVS ann. VI[1]).

2 I. Gratianus parvulum fratrem habens regni consortem probatae aetatis virum Theodosium in societatem regni asciscit[2]). [*a.* 379]

3 Gratianus valde religioni favens et ecclesiis per omnia promptus fuit[3]).

4 Martinus Turonensium episcopus apostolicis virtutibus insignis habetur.

5 II. Theodosius in Orientis partibus lassam rem publicam reparavit.

OL. CCXC 6 III. Maximus tyrannus in Brittania a militibus constituitur.

7 IIII. Incursantes Pictos et Scottos Maximus strenue superavit[4]).

8 V. Ambrosius libros contra Arrianorum perfidiam luculentissimos ad Gratianum Augustum scribit[5]).

IICCCC 9 VI. Maximus in Gallias transfretavit et conflictu contra Gratianum habito eundem fugitantem Lugduni interfecit. [*a.* 383]

10 THEODOSIVS an. XI.

OL. CCXCI 11 I. Maximus timens Orientalis imperii principem Theodosium cum Valentiniano foedus iniit[6]).

12 Apud Treveros Manichaei deprehensi summo Maximi studio exterminati.

13 II. Iustina mater Valentiniani Arrianis favens in Ambrosium et omnem Mediolanensem ecclesiam diversa iniuriarum genera congerit[7]).

14 Reliquiae Gervasi et Protasii martyrum ab Ambrosio primum Mediolani repertae[8]).

15 Hymni Ambrosii compositi, qui numquam ante in ecclesiis Latinis modulis canebantur[9]).

1) gratianus ann. ui gratianus] *L*, igitur Valente a Gothis in Thracia concremato Gratianus cum fratre Valentiniano regnat annos sex; hic *MBS* 2) *similia Rufinus h. e. 11, 13. 14.* 3) *similia Rufinus h. e. 11, 13.* 4) Priamus quidam regnat in Francia quantum altius colligere potuimus *ins. MBS* 5) *intellegit Ambrosii libros quinque de fide et tres de spiritu sancto inscriptos Gratiano Augusto.* 6) *cf. Rufinus h. e. 11, 15:* Valentinianus ... simulatione oblatam pacem a Maximo simulans ipse quoque libenter amplectitur. 7) *ex Rufino h. e. 11, 15.* 8) *ex Paulini vita Ambrosii c. 14:* per idem tempus sancti martyres Protasius et Gervasius se sacerdoti revelaverunt. 9) *ex Paulini vita Ambrosii c. 13:* hoc in tempore primum antiphonae hymni ac vigiliae in ecclesia Mediolanensi celebrari coeperunt: cuius celebritatis devotio usque in hodiernum diem ... per omnes paene Occidentis provincias manet.

propter inscriptionem vide praefationem 2, 1 fratem *L* probataetatis *LM*[a]*B* 2 theodosium] th. regni *L*[a] 5, 1 ii *ante c. 4* Martinus *M* orientibus partibus *L* 6 *om. M*[a] britania *B*, britannia *M* a militibus] *L*, a militibus imperator *B*, imperator a militibus *M* constituitur] construitur *L* 7 picto *L* 8, 1 perfidia *B* 9, 2 fugitandem *L* 12, 1 trenero *B* 13, 1 ualentinianis *L* 14, 2 reperta *LM*[a]*B* 15, 2 canabantur *L*

V. CHRONICORVM A. DXI
PARS POSTERIOR.*

512 GRATIANVS post obitum patrui ann. V cum VALENTINIANO *parvo fratre.*

513 I. *[Gratianus Theodosium filium Theodosii comitis electum Sirmi Orientis praefecit imperio.]* Oros. 7, 33, 6. 7, 34, 2.

514 [II.]

515 [III.]

516 [IIII.]

517 V. *Occisus est Gratianus per fraudem Maximi tyranni Lugduno, quo fugerat.* Andragaiso duce [1].

518 VALENTINIANVS iunior post fratrem cum THEODOSIO ann. VIII.

519 I. *Ambrosium Iustina Valentiniani mater pro Arriana haerese oppugnat.*

520 [II.]

521 [III.]

---

*) *Cursivis expressa et uncis comprehensa sumpta sunt ex auctoribus in margine indicatis, extra uncos posita redeunt in chronicis a. 452.*

1) *ex Rufino h. e. 11, 14:* (Gratianus) a Maximo tyranno apud Britannias exorto per Andragathium ducem Lugduni ... peremptus est.

512, 1 obitrum *C* ualentiano *C* 513, 1 I° *et sic in numeris deinceps C* 2 sirini *C* imperium *C* 514 *seq. numeri uncis inclusi non adsunt in C*

16 III. Maximus indignum dicens contra ecclesiae statum agi locum inrumpendi, quod cum Valentiniano iunxerat, foederis invenit [1]. Valentinianus veritus imminentem iam cervicibus suis tyrannum ad Theodosium confugit [2].

17 Augustinus Mediolani rhetoricam adprime docens omissis scholis ad fidem rectam convertitur, cum ante Manichaeus fuisset [3].

18 IIII. Theodosius cum exercitu ad Italiam transgrediens Maximum interficit et Valentinianum proprio regno reddit. [a. 388]

19 Iustina, quae ecclesias vexaverat, ne regnum cum filio reciperet, morte praeventa est [4].

20 Inmane Thessalonicae gestum facinus extincti populi egregio paenitentiae exemplo imperator religiosus erasit [5].

21 Haeresis Apollinaristarum ab Apollinare coepta [6].

OL. CCXCII 22 V. Arriani, qui totum paene Orientem atque Occidentem conmaculaverant, edicto religiosi principis ecclesiis spoliantur, quae catholicis deputatae sunt [7]. [a. 381]

23 VI. Iohannes Aegyptius monachus, qui ob vitae puritatem prophetiae gratiam a domino meruit, inlustris habetur [8].

24 VII. Post Damasum Romanae ecclesiae regimen XXXVI Siricius suscepit: apud Alexandriam defuncto Petro Timotheus et post hunc Theophilus episcopi constituuntur: Hierusolymis post Cyrillum Iohannes ecclesiam recipit: apud Antiochiam defuncto Miletio substituitur Flavianus [9].

25 Ingens inter nostros contentio oborta, quod scilicet episcopi, qui ab haereticis depulsi fuerant, nollent his ab imperatore deiectis alios quam se substitui sacerdotes [10].

26 Terribile in caelo signum columnae per omnia simile apparuit.

1) *Rufinus h. e.* 11, 16: dum haec . . . Iustina moliretur, Maximus . . . impium protestatur inceptum, fidem dei impugnari et statuta catholicae ecclesiae subrui et inter haec appropinquare Italiae coepit. 2) *ins. libri haec:*
Honorius et Arcadius (archadius *MB*) XXX.II.CCCC
Theodosius et Iohannes (ioannes *L*[a]) XXV I (I *L*, 7 *B*, et *M*) XX III
Valentinianus (ualentianus *L*) et Marcianus (martianus *B*) III.CCCC.XXV
quibus anticipantur nomina imperatorum qui sequuntur adscriptis ut videtur regni annis et annis Abrahae corruptis; secundum ipsa chronica Arcadius et Honorius imperant a. XXXII ab a. Abr. IICCCCXII, Theodosius (post Iohannem) a. XXVII ab a. Abr. IICCCCXLIIII, Valentinianus et Marcianus ab a. Abr. IICCCCLXXI. 3) *Augustinus confess.* 5, 23. 4) *Rufinus hist. eccl.* 11, 17. 5) *Rufinus hist. eccl.* 11, 18. 6) *Rufinus hist. eccl.* 11, 20: Apollinaris . . . haeresim ex contentione generavit adserens solum corpus, non etiam animam a domino in dispensatione susceptum . . . ex illo Apollinaristae. 7) *Cod. Theod.* 16, 5, 6 *data d. 10. Ian. 381.* 8) *ex Rufino hist. eccl.* 11, 19 *vel potius ex eiusdem vitis patrum c.* 1 *(in ed. vitarum patrum cura Rosweydii Antverpiae 1615 p. 450):* in tanta . ... mentis sinceritate profecerat (Iohannes), ut . . . . eorum quae futura erant praescientiam mereretur: evidenter namque ei deus prophetiae gratiam contulit. 9) *ad verbum fere ex Rufino hist. eccl.* 11, 21. 10) *ex Rufino ut videtur h. e.* 11, 21.

16, 1 iii *ante c.* 13 et omnem *M* ducens *dett.* 17, 1 agustinus *L* mediolani rhetoricam] *MB*, mediolanatoriam *L* emissis *LM*[1]*B* 18, 1 iiii *ante c.* 13 congerit *M* 2 interfecit *libri* regnum *L* 19, 2 praeuenta] praet**uenta *L*[a] 20, 2 erasit] *L*, erat *MB et Sigebertiani*, diluit *Sigebertus;* eluit *edd.* 21, 1 appollinaristarum ab apollina recepta *L* 22, 1 u *ante c.* 21 *M* totam *L* 2 religiosi] *LM*, gloriosi *B* principes *L* 23, 1 iohannis *L* 24, 3 constituuntur] *B*, constituntur *M*, constitutus *L* 4 hierusolimis *L* cirillum *L* 5 defuncta *L* melicio *LM*, melitio *B* 25, 1 abhorta *M*[1], aborta *B*[b], aborte *B*[a]

522 IIII. *Valentinianus ad Theodosium fugiens* cum ipso ab Oriente Italiam rediit.

523 V. *Occisus est Maximus tyrannus [Aquileia].* Oros. 7 35, 4

524 *Iustina mater Valentiniani mortua est.*

525 *Apollinaris* qui supra *haereticus* de anima Christi[1].

526 [VI.]

527 [VII.]

528 VIII. *Signum in caelo columna* pendens per dies XXX.

1) *vide e regione adnotata:* qui supra *quo spectet, non apparet.*

522 theudosium C   525 appollinaris C   528 columnam C

27 VIII.

OL. CCXCIII 28 VIIII. Apud Alexandriam templa destructa, in quis Serapis antiquissimum et notissimum templum, quod quasi quaedam columna ruentem sustentabat idolatriam [1]).

IICCCCX 29 X. Valentinianus Viennae ab Arbogaste comite suo extinguitur, in cuius locum tyrannidem Eugenius invadit. [*a.* 392]

30 XI. Ad vindicandum Valentiniani interitum et opprimendam Eugenii tyrannidem Theodosius in Italiam transgreditur aperto dei favore conspirantibus in id ipsum elementis.

31 Eugenio superato Theodosius XVII regni sui anno diem obiit. [*a.* 395]

32 ARCADIUS ET HONORIUS annos XXXII.

33 I. Constantinopolis eminentem dei iram igne super nube terribiliter fulgente formidans toto ad paenitentiam animo conversa subterfugit.

34 Rufinus Bosforitanus cum ad summam militiae pervenisset, praeferri sibi non ferens Stiliconem ab eodem interficitur Chunorum, quo fulciebatur, praesidio superato. [*a.* 395]

OL. CCXCIIII 35 II. Claudianus poeta admiratione dignus habetur.

36 Gildo Africa in rebellione commota consueta Romanis stipendia subtraxit. [*a.* 397]

37 Prudentius lyricus poeta noster Hispanus genere inlustre ingenii sui robur exercet.

38 III. Stilico magister militiae Gildonem Mauritaniae interfecit Africa ad pristinum ius redacta. [*a.* 398]

39 Romanae ecclesiae cathedram XXXVII Innocentius tenet.

40 IIII. Toto orbe Romano antiquae superstitionis templa destructa.

41 Paulinus Nolanus postmodum episcopus admirabili exemplo venditis omnibus, cum esset dominus innumerabilium praediorum, religionem expeditus elegit.

42 V. Iohannes Constantinopolites episcopus dictis factisque clarescit.

43 Martinus post egregie actam vitam corpore exuitur.

OL. CCXCV 44 VI. Pelagius vesanus doctrina execrabili ecclesias conmaculare conatur.

45 VII. Contentio ex doctrina Origenis synodum apud Alexan-

1) *ex Rufino h. e.* 11, 23. 24.

27 *numerus* VIII *ante c.* 24 apud alexandriam defuncto *M*, *numerus* VIIII *ante c.* 27 templum quod *L*, *ante c.* 27 et notissimum *B*, *ante c.* 24 apud antiochiam *M* 28, 3 sustinebat *dett.* 29, 1 *ad* X *adscr.* CCCC *L* 30, 2 tyrannidem] *M²* *et dett. coniectura*, interitum *LB*, *inc.* *M¹* 31, 1 theodosius *L*ᵇ, thedosius *L*ᵃ xuii] *L*, x *M¹*, xii *B*, xi *M² dett.* 33, 1 nubem *M* 3 conuersa] nersa *L*ᵃ 34, 2 praeferre *L* stilliconem *LMB* 36, 1 africa] *L*, af(f)ricanus *MB* 38, 1 stillico *MB* 39, 1 innocetius *L*ᵃ 41, 1 nol. postm.] *L*ᵇ*BM*, postm. nol. *L*ᵃ admirabile *L* 42, 1 *ad* V *adscr.* CCCCVI *L* constantinopolitis *L*, constinopolites *B* 43, 1 egregie] *B*ᵃ*M*, egriae *LB*ᵇ *(sic)* 44, 1 doctrinae execrabile *L*

529 *[Valentinianus apud Viennam strangulatus dolo Arbogastis comitis: Eugenius fit tyrannus].* *Oros. 7, 35, 10*

530 THEODOSIUS post Valentinianum annis tribus.

531 [I.]

532 II. Theodosius Arcadium filium suum Orienti praeficiens contra Eugenium properans vicit.

533 III. Theodosius videns se in extremis Honorium alterum filium Occidenti praefecit: ipse vero Mediolani obiit[1]).

534 ARCADIUS Orienti et HONORIUS Occidenti simul annis XII.

535 [I.]

536 [II.]

537 [III.]

538 *Obiit sanctus Martinus* episcopus.

539 IIII. *[Natus Arcadio in Oriente filius Theodosius iunior.]* *Hydatius 35.*

540 V. Alaricus rex Gothorum Alpes Iulias rumpens Italiam ingreditur.

1) *Rufinus h. e.* 11, 34: ut futurorum praescius imperator .... ad Orientem protinus mittit ... ibique Arcadium Augustum regnum sibi dudum traditum servare praecepit ... Honorio traditis Occidentalis regni gubernaculis ipse ... ad meliora migravit.

529 transgulatus *C* arbogastus *C* 532 archadium *C* 534 archadius *C* 538 *ante* obiit *numerus nullus C* 539 archadio *C* 540 iulia *C*

driam movit, cuius haec extitit sententia, ut extra ecclesiam fieret quicumque supra dicti opera probavisset.

46 VIII. Solis facta defectio.

47 Augustinus plurima libris innumerabilibus disserit.

IICCCCXX 48 VIIII. Severus ex disciplina sancti Martini eiusdem vitam tribus explicat libris.

OL. CCXCVI 49 X.

50 XI. Saeva Italiae barbarici motus tempestas incubuit, siquidem Radagaisus rex Gothorum Italiae limitem vastaturus transgreditur.

51 Ex hoc Arriani, qui Romano procul fuerant orbe fugati, barbararum nationum, ad quas se contulere, praesidio erigi coepere.

52 XII. Multis ante vastatis urbibus Radagaisus occubuit: cuius [*a.* 405] in tres partes per diversos principes divisus exercitus aliquam repugnandi Romanis aperuit facultatem. insigni triumpho exercitum tertiae partis hostium circumactis Chunorum auxiliaribus Stilico usque ad internicionem delevit.

53 Arcadius Orientis imperium gubernans vitam explet, par- [*a.* 408] vum admodum Theodosium filium imperii successorem relinquens.

54 Caelestinus XXXVIII Romanam ecclesiam gubernavit.

55 XIII. Diversarum gentium rabies Gallias dilacerare exorsa immissu quam maxime Stiliconis indigne ferentis filio suo regnum negatum.

OL. CCXCVII 56 XIIII. Uticae in foro Traiani terra diebus septem mugitum *cf. p. 619* dedit.

57 Inter alia multum rei publicae Stiliconis morte consultum [*a.* 408] est, qui saluti imperatoris tendebat insidias.

58 Nestorius Constantinopolites episcopus ad haeresim, quae in Christo deum ab homine separat, avertitur.

59 XV. Iohannes comes Africae occisus a populo est.

60 Proculus Massiliensis episcopus clarus habetur: quo annuente magna de suspecto adulterio Remedi episcopi quaestio agitatur.

61 XVI. Hac tempestate praevaletudine Romanonorum vires funditus attenuatae.

47, 1 agustinus *L* 50, 1 xi *ante* siquidem *LM*[b] 2 radagaius *MB* uastatur *LB*, nastatus *M* 51, 1 romanum *L* fuerant] *L*[b]*M*, fuerat *L*[a], *om. dett.* 2 barbarorum *M*[1]*B* nationem *LM*[1]*B* se *om. B* 3 erigi] corrigi *MB* 52, 1 radagaius *MB* 3 aliquam *bis L* insigne *L* 5 stillico *LMB* 55, 2 stilliconis *LMB* 56, 1 troiani *M*[1] 57, 1 stilliconis *LMB* mortem *B*[a] 58, 1 nesterius *LB* 2 separata uertitur *L*, separat uertitur *MB* 60, 2 suspecto] specto *L*[a] 61, 1 praeualetudine *corruptum: fuit fere* praeualente hostium multitudine

541 VI. *Sanctus Augustinus plurima scribit.*
542 *Severus vitam sancti Martini scribit.*

543 VII. Theodosius iunior Augustus factus est.
544 *Sol eclipsim passus.* [illegible]
545 [VIII.]

546 IX *Radagaisus rex Gothorum Italiam ingressus* in Tuscia *ab Stelicone cum suis extinguitur.* supra p. 628

547 X. *[Alani et Wandali et Suevi Gallias ingressi sunt.]* Oros. 7, 40, 3
548 [XI.]
549 XII. *Obiit Arcadius parvo filio Theodosiano Orientis imperium derelinquens.*

550 HONORIUS post fratrem cum THEODOSIO IUNIORE nepote suo ann. XVIII.
551 [I.]

549, 1 archadius C

62 Britanniae Saxonum incursione devastatae.

63 Galliarum partem Vandali atque Alani vastavere: quod reliquum fuerat, Constantinus tyrannus obsidebat.

64 Hispaniarum partem maximam Sueui occupavere.

65 Ipsa denique orbis caput Roma depraedationi Gothorum foedissime patuit. [*a.* 410]

66 XVII. Constantinus tyrannus occiditur.

OL. CCXCVIII 67 XVIII. Rursum alia praedatio Galliarum Gothis, qui Alarico duce Romam ceperant, Alpes transgredientibus. [*a.* 411]

IICCCCXXX 68 XVIIII. Iovinus tyrannidem post Constantinum invadit.

69 Industria viri strenui, qui solus tyranno non cessit, Dardani Atauulphus, qui post Alaricum Gothis imperitabat, a societate Iovini avertitur.

70 Sallustius quoque et Sebastianus occisi.

71 Valentia nobilissima Galliarum civitas a Gothis effringitur, ad quam se fugiens Iovinus contulerat.

72 XX. Ingens in Gallis fames.

73 Aquitania Gothis tradita.

74 Patroclus Arelatensis episcopus infami mercatu sacerdotia venditare ausus.

75 Heraclianus comes Africae, qui in Romani orbis reparatione strenuum exhibuerat ministerium, nova quaedam molitus interimitur.

76 XXI.

OL. CCXCVIIII 77 XXII. Placidia soror imperatoris diu captiva, postea etiam regis uxor, rege fraude sublato Constanti conubio sociatur. [*a.* 416]

62 britaniae $B^{a}M^{b}$, britanniae B^{b}, brittaniae M^{a} deuastatae] *scripsi*, deuastata *L*, deuastatam *MB* 63, 1 alandi $LM^{1}B$ 2 obsedebat *L* 64 opcupauere L^{a} 65, 1 depraedatione $LM^{1}B$ 2 fodissime L^{a} 66 constantius $L^{a}MB$ 67 *in litura, sed manu prima L* 1 rursus L^{a} 69, 1 dardanus *M* 2 ataulphes L^{a}, atauulphus MB^{b}, ataunphus B^{a} 3 a *om.* L^{a} iouini] iunoni *L* 70 salustius *LBM* 72 famis *L* 75, 1 romani urbis reparatione *L*, roman(a)e urbis reparationem *MB* 2 strenue B^{a} 77, 1 xxii *ante* constanti conubio *LB* placida M^{1} 2 rege] regi *L* frade L^{a} constanti] *L*, constantis *MB* sociatur *LBM*, copulatur *dett.*

552 II. *[Alani, Wandali et Suevi Hispanias ingressi era CCCCXLVI.]* *Hydatius c. 42*

553 III. *[Alaricus Romanus ingressus: capta Placidia.]* *Hydatius c. 43. 45*

554 *[Mortuo Alarico Ataulfus rex Gothorum.]* *Hydatius c. 45*

555 *[Ante biennium inruptionis Romae excitatae gentes ab Stilicone et filio eius Eucherio.]* *Orosius 7, 40, 3 cf. c. 38, 1*

556 [IIII.]

557 V. *[Alani Carthaginiensem et Lusitaniam sortiuntur: et pars Wandalorum qui Silingi dicebantur Baeticam insederant: reliqui vero Wandali cum Suevis Gallaeciam sortiti sunt.]* *Hydatius c. 49*

558 [VI.]

559 VII. *[Gothi Narbonam ingressi, ubi Ataulfus Placidiam duxit uxorem.]* *Hydatius c. 55. 57*

560 [VIII.]

561 [IX.]

562 X. *[Occiso Ataulfo apud Barcinonam Valia regnat Gothis: qui mox pace cum Constantio patricio facta Alanis et Wandalis, qui Lusitaniam et Baeticam tenebant, bellum infert.]* *Hydatius c. 60*

563 XI. *[Constantius patricius redditam Placidiam duxit uxorem.]* *Hydatius c. 62 et Oros. 7, 43, 12*

564 *[Valia extinguit Alanos cum rege eorum Addace et Silinguos qui erant Baetica Wandali.]* *Hydatius c. 63. 69*

552, 1 ispanias *C* 555, 1 ante] ann *C* 2 eucherio *C* 557, 1 cartaginensem *C* 2 bethicam *C* 3 galleciam *C semper* 562, 2 constantino patricia *C* 3 bethicam tenebat *C* 564, 2 bethica *C*

78 Gothi, cum se iterum Ataulpho perempto movissent, Constanti repelluntur occursu.

79 XXIII.
80 XXIIII.
81 XXV[1]. Praedestinatorum haeresis, quae ab Augustino accepisse initium dicitur, his temporibus serpere exorsa[2].
OL. CCC 82 XXVI. Solis hoc anno facta defectio.
83 XXXVIIII Xystus Romanam ecclesiam regit[3].
84 XXVII. Signum in caelo mirabile apparuit.
85 Maximus tyrannus Hispaniarum dominatum vi optinet.
86 XXVIII. Honoratus Minervius Castor Iovianus singulorum monasteriorum patres in Galliis florent[4].

IICCCCXL 87 XXVIIII.
OL. CCCI 88 XXX. Constantio dignitas imperii ab Honorio sponte delata, qua vix octo mensibus usus interit, Valentiniano VIII annorum filio derelicto. [a. 420. 421]

89 Maximus tyrannus de regno deicitur ac Ravennam perductus sublimem spectaculorum pompam tricennalibus Honori praebuit. [a. 422]

1) *inserit cod. Bruxellensis 9486 cum Hamburgensi:* Hieronimus apud Betleem moritur anno aetatis XCVIII *(cf. Scaliger de emend. temp. p. 611 ed. 1629).* 2) *Cf. epistula a Prospero ad Augustinum ante obitum eius († 430) annis non multis data (ep. Augustini 225):* multi servorum Christi qui in Massiliensi urbe consistunt in sanctitatis tuae scriptis, quae adversus Pelagianos haereticos condidisti, contrarium putant patrum opinioni et ecclesiastico sensui, quidquid in eis de vocatione electorum secundum dei propositum disputasti. *item altera ab Hilario episcopo Arelatensi (eius enim est omnino) eodem tempore scripta ad eundem (ep. Augustin. 226), in qua item impugnari dicitur Augustini doctrina per ea* quae Massiliae vel aliis etiam locis in Gallia ventilantur. *ita interpellatus Augustinus librum scripsit* de praedestinatione sanctorum ad Prosperum et Hilarium (opp. 10, 789). 3) Faramundus regnat in Francia *add. MB.* 4) *Castoris episcopi Aptensis fundatoris monasterii cuiusdam Nemausensis impulsu Cassianus (cf. c. 104) scripsit collationum decem primas; septem sequentes inscripsit Honorato episcopo Arelatensi fundatori monasterii Lerinensis et Eucherio episcopo Lugdunensi: septem postremas dedicavit Ioviniano Minervio Leontio Theodoro monachis. Cf. Tillemont mém. eccl. 14, 178 seq.*

78, 1 xxii *ante* 77, 2 rege *M*, xxiii *ante* gothi *M*, *ante* constanti repelluntur *LB* 2 constantis *MB* 81, 1 xxu *ante* serpere *LB*, *ante* his *M* 2 augustino *L*[b]*B*, augistino *L*[a], augustini libris male intellectis *cum Sigiberto dett. (in his cod. Paris. 17545 manu posteriore, nimirum Petri Pithoei)* 86, 1 minervus *M* ouianus *L*[a] 88, 1 xxx *ante* ualentiniano *LMB*[1], *erasum B*[2] uix octo mensibus] necdum septem mensibus evolutis *Paulus h. R. 13, 5 haec chronica expilans* 89, 1 *hinc adsumpto, ut videtur, item c. 64 Paulus Rom. 13, 5:* Maximus apud Hispanias factione Ioviani, qui tunc in re militari clarus habebatur, tyrannidem arripuit: nec multo post superati utrique et capti ab Honorii exercitu eidem, cum apud Ravennam tricennalia sua perageret, praesentantur eicitur *B* 2 sublim *L*, sublimen *M*[1]*B*

565 *[Iubente Constantio intermisso bello, quod intra Gallaeciam supererat, reversi Gothi ad Gallias sedes accipiunt a Tolosa in Burdegalam ad oceanum versus.]* *Hydatius c. 70.*

566 [XII.]

567 XIII. *[Inter Gundericum, qui Wandalis, et Hermericum, qui Suevis regnabant, dissensione orta Suevi a Wandalis in Erbasorum montibus obsidentur.]* *Hydatius c. 71*

568 XIIII. *[Wandali omissa Suevorum obsidione relicta Gallaecia Baeticam transierunt.]* *Hydatius c. 74*

569 *[Valentinianus nascitur]* Ravenna *Hydatius c. 72*

570 *[et Constantius in consortium regni adsumitur et]* post mensem sextum *[moritur].* *Hydatius c. 76*

571 *[Bonifatius Africam invadit.]* *Hydatius c. 79*

572 [XV.]

573 [XVI.]

574 [XVII.]

575 XVIII. *Honorius actis tricennalibus suis*

565, 1 constantino *C* 2 supererat] *scr.* susceperant: quod agebant *Hydatius* 3 tholosa *C* uersi *C* 567, 2 in erbasorum montibus *etiam in Aleobaciensi fuisse ait Vasaeus f.* 82 570, 1 assummitur *C* 571 boni facius *C* 575 tricennabulis *C*

90 XXXI. Placidia cum insidias fratri tendere deprehensa esset. Romam exilio relegata.

91 XXXII. Honorius Ravenna defunctus. [a. 423]

92 Nullo iure debitum Iohannes ex primicerio notariorum regnum sumit.

93 Convulneratum multis cladibus reliquit imperium.

94 THEODOSIUS annis XXVII.

95 I. Placidia ad Theodosium auxilia precatum mittit. [a. 424]

96 Sigisvuldus ad Africam contra Bonifatium properavit.

OL. CCCCII 97 II. In Galliis Exuperantis praefectus a militibus interficitur. [a. 425]

98 Muro Carthago circumdata, quae ex tempore, quo vetus illa destructa est, sanctione Romanorum, ne rebellioni esset munimentum, muris non est permissa vallari.

99 Iohanne ab exercitu Orientis victo et perempto Ravenna depraedatione vastata est.

100 Aetius Gaudenti comitis a militibus in Galliis occisi filius cum Chunis Iohanni opem laturus Italiam ingreditur.

101 III. Valentinianus Romae imperator factus. [a. 426]

102 IIII. Arelas a Gothis per Aetium liberatur. [a. 427]

103 V. Placidia tandem optato inlata regno [1]. [a. 428]

OL. CCCCIII 104 VI. Cassianus compertas in Aegypto vitas patrum doctrinasque et regulas libris ad plurimos datis exponit. [a. 429]

IICCCCL 105 VII.

106 VIII. Aetius Iuthungorum gentem deleri intendit. [a. 430. 431]

107 Viginti ferme milia militum in Hispaniis contra Vandalos pugnantium caesa.

108 Vandali in Africam transfretantes ingentem lacerata omni provincia Romanis cladem dedere.

109 VIIII. Consulatu Aetius edito Bonifatium, qui ab regina accitus ex Africa fuerat, declinans ad munitiora concedit. [a. 432]

110 Asperitas nimii frigoris etiam saluti plurimorum perniciosa extitit.

111 Bonifatius certamine contra Aetium habito percussus victor quidem, sed moriturus abscedit.

OL. CCCCIIII 112 X. Cum ad Chunorum gentem, cui tunc Rugila praeerat, post proelium se Aetius contulisset, impetrato auxilio ad Romanum solum regreditur. [a. 433]

113 Gothi ad ferendum auxilium a Romanis acciti.

1) Clodius regnat in Francia *add. MB.*

90, 1 placida *LM¹B* esset] *LMB*, est et *dett.* 2 religata *LMB* 91 *adser.* cccexxxiii *L* 92, 1 iohannis *LMª* 93 conuulneratum] *L*, cum uulneratum *MB*, qui uulneratum *dett.* 94 theosius *L* 95 placida *LM¹* 96 bonifatium] *B*, bonifacium *LM* 98, 2 destucta *Lª* 3 munimentum muris] monimento murorum *dett.* 99 *adhibuit Paulus h. R.* 13, 9 1 gaudentis *M* 102 iiii *ante* per aetium *B* 103 placida *M¹* 104, 2 ad *om. Lª* 106, 1 uiii *ante c.* 107 nantium caesa *L*, *ante c.* 108 uuandali *M*, *ante c.* 107 in hispaniis *B* accius *L* iuthungorum *LB* 109, 1 etius *L* 2 monitiora *L* concedit] *scripsi*, concidit *L*, conscendit *MB* 110, 1 perniciosa] *scripsi*, pernicius *L*, pernicies *M*, pernities *B* 111, 1 habitu *LM¹* 2 abscidit *LM¹* 112, 1 rugila] *M² dett.*, regula *LM¹B* 2 se *om. Mª* impetram *L*, inpetra *M¹*

576 *moritur Ravenna.*

577 *Placidia in insidiis a fratribus deprehensa exiliatur.* cf. chr. a. 452 c. 84. 90

578 *Iohannes ex primicerio notariorum arripit tyrannidem: post annum occisus.* cf. chr. a. 452 c. 92

579 THEODOSIUS post Honorium patruum suum cum VALENTINIANO amitae filio regnat ann. XXV.

580 [I.]

581 [II.]

582 [III.]

583 [IV.]

584 V. *[Wandali Balearicas insulas praedantur et eversa Carthagine Spartaria et Hispali, depraedata Spania arreptis navibus Mauritaniam petunt rege Geserico: nam Gundericus frater ipsius, dum capta Hispali impias manus in ecclesiam vellet extendere, daemone correptus mortuus est.]* *Hydatius* c. 87. 90

585 [VI.]

586 [VII.]

587 VIII. *Actius* magister militum *Hunnos in auxilium suum ad Romanum advocat solum, quibus rex erat tunc Ruga.*

588 *Sed Actius in gratiam redit imperii.*

578, 1 primicherio *C* 579, 2 xxu] xxx *C* 584, 2 ispali *C* [illegible] yspali *C* 587, 1 aezius *C* 588 aecius *C*

114 Germanus episcopus Altisiodori virtutibus et vitae districtione clarescit.

115 XI. Aetius in gratiam receptus. [a. 434]

116 Rugila Rex Chunorum, cum quo pax firmata, moritur, cui Bleda succedit.

117 XII. Gallia ulterior Tibattonem principem rebellionis secuta a Romana societate discessit. a quo tracto initio omnia paene Galliarum servitia in Bacaudam conspiravere. [a. 435]

118 XIII. Bellum contra Burgundionum gentem memorabile exarsit, quo universa paene gens cum rege per Aetium deleta. [a. 436]

OL. CCCV 119 XIIII. Capto Tibattone et ceteris seditionis partim principibus vinctis, partim necatis Bacaudarum commotio conquiescit. [a. 437]

120 XV. Theodosianus liber omnium legum legitimorum principum in unum conlatarum hoc primum anno editus. [a. 438]

121 Silvius turbatae admodum mentis post militiae in palatio exactae munera aliqua de religione conscribit.

122 XVI. Ecclesiae Romanae XL Leo suscepit principatum. [a. 439]

IICCCCLX 123 XVII. Pacatis motibus Galliarum Aetius ad Italiam regreditur.

124 Deserta Valentinae urbis rura Alanis, quibus Sambida praeerat, partienda traduntur. [a. 440]

OL. CCCVI 125 XVIII.

126 XVIIII. Brittanniae usque ad hoc tempus variis cladibus eventibusque latae in dicionem Saxonum rediguntur. [a. 441. 442]

127 Alani, quibus terrae Galliae ulterioris cum incolis dividendae a patricio Aetio traditae fuerant, resistentes armis subigunt et expulsis dominis terrae possessionem vi adipiscuntur.

128 XX. Sapaudia Burgundionum reliquiis datur cum indigenis dividenda. [a. 443]

129 XXI. Carthago a Vandalis capta cum omni simul Africa lacrimabili clade et damno imperii Romani potentiam deiecit. ex hoc quippe a Vandalis possidetur. [a. 444]

OL. CCCVII 130 XXII. Thracia Chunorum incursione concutitur. [a. 445]

131 XXIII. Bleda Chunorum rex Attilae fratris fraude percutitur, cui ipse succedit. [a. 446]

114, 1 altisiodori] *L*[b]*BM*, altisiodoro *L*[a] ddisstrictione *L*[a] 115 receptos *L* 116, 1 firmata] firmata (-tum *M*[1]) est *M* 117, 2 omni *B* 3 bagaudam *MB* 118, 1 burg. bell. contra *L*[a] 2 per aetium] per aetio *B*, perecio *M* 119, 1 tibattone] *dett.*, battone *LBM* seditionibus *LM*[1] princibus *L* 2 bagaudarum *MB* 120, 1 theodosiani *MB* 2 collaturum *M*[1] primo *L*[a]*MB* 123, 1 moribus *M* 126, 1 xuiiii *ante* saxonum *LB et sic fere M* britanniae *BM*[b], brittaniae *M*[a] 2 latae] laceratae *dett.: fuit fortasse* late vexatae 127, 2 resistentis *(sic)* *L*[b] 3 dominus *B*[a] 129, 1 uuandalis *BM* 2 lacrimabile *L*, lacrimabi *B* 3 deiecit] eg deiecit *L*[a] 3 uuandalis *BM* 131, 1 fratres *L* frade *L*[a]

589 *Defuncto Ruga Attila rex.*

590 [IX.]
591 [X.]
592 [XI.]
593 XII. Valentinianus Orientem vadit uxorem accepturus.
594 *[Narbona a Gothis obsessa.]* *Hydatius c. 106*

595 XIII. Valentinianus redit.
596 *Burgundiones victi ab Aetio patricio.*

597 *Theodosianus liber legum editus.*

598 XIIII. Carthago capta a Geserico *cf. chr. a. 452 c. 129*
599 et Eudoxia Ravenna regnum accepit.

600 Episcopus Romae XL Leo.
601 [XV.]

602 XVI *Britanniae a Romanis amissae in dicionem Saxonum cedunt.*
603 [XVII.]
604 [XVIII.]
605 [XIX.]
606 [XX.]
607 [XXI.]
608 [XXII.]
609 [XXIII.]
610 [XXIV.]

1) Merovehus (meruuecus *B*) regnat in Francia *add. MB.*

589 actila *C* 596 burdiones *C* aezio *C* 598 genserico *C* 599 eudaxia *C* 602, 1 brithannie *C* ditione saxorum *C*

132 XXIIII. Nova iterum Orienti consurgit ruina, qua septuaginta non minus civitates Chunorum depraedatione vastatae, cum nulla ab Occidentalibus ferrentur auxilia[1]). [*a.* 447]

133 XXV. Eudoxius arte medicus, pravi, sed exercitati ingenii, in Bacauda id temporis mota delatus ad Chunos confugit. [*a.* 448]

OL. CCCVIII 134 XXVI. Eucherius Lugdunensis episcopus et Hilarius Arelatensis egregiam vitam morte consummant. [*a.* 449]

IICCCCLXX 135 XXVII. Haeresis nefaria a quodam archimandrite commota, cui favorem praebens Theodosius obiit septem super XL annis in imperio exactis: cui Marcianus substituitur. [*a.* 450]

136 Placidia quoque inreprehensibilem post conversionem vitam hoc anno explevit filio vicesimum quintum annum in imperio consummante.

137 VALENTINIANUS ET MARCIANUS.

138 I. Hac tempestate valde miserabilis rei publicae status apparuit, cum ne una quidem sit absque barbaro cultore provincia et infanda Arrianorum haeresis, quae se nationibus barbaris miscuit, catholicae nomen toto orbe infusa praesumat. [*a.* 451]

139 Attila Gallias ingressus quasi iure debitam poscit uxorem: ubi gravi clade inflicta et accepta ad propria concedit.

140 II. Plurima hoc anno signa apparuerunt. [*a.* 452]

141 Insperata in Galliis clade accepta furiatus Attila Italiam petit, quam incolae metu solo territi praesidio nudavere.

132, 1 oriente *potius quam* orienti *L* 2 non minus] nominus *B* ciu. chunorum] *dett.*, chun. ciu. *LMB* 133, 1 arte] ariae *B* 2 bacuada *L*, bagauda *MB* chunus *L* 134, 1 eucerius *LMB* arelatensis] *dett.*, arcatensis *L*, archatensis *MB* 2 uitam *om.* L^a mortem *LMB* consumant *LB* 135 *adscr.* CCCCLX *L* 2 fauore *MB* 3 xl] LBM^a, xx M^b 136, 1 consuersionem L^a 138, 1 miserabiles *L* rei publicae] r pres *L* 3 prouinciae *L* 4 nomen] *L*, n. fidei *S* infusa] *L*, diffusa *S* 139, 2 concedit] recedit *S* 141, 1 inspirata *L*

611 XXV. *[Obiit Theodosius iunior Constantinopoli.]* *Hydatius c. 145*

612 *[Obiit Placidia Romae.]* *Hydatius c. 147*

613 VALENTINIANUS post Theodosium patruum suum regnavit Romae annos alios V.

614 MARCIANUS post Theodosium Constantinopoli regnat.

615 I. Aetius patricius cum Theoderico rege Gothorum contra Attilam regem Hugnorum Tricassis pugnat loco Mauriacos, ubi Theodericus a quo occisus incertum est et Laudaricus cognatus Attilae: cadavera vero innumera.

616 Euphronius episcopus Augustiduno sepelitur.

617 Regrediens Attila Aquileiam frangit,

618 *qui et antea plus LXX civitates Orientis vastavit.* *Chr. a. 452 c. 132*

619 [II.]

620 [III.]

621 IIII. Thurismundus rex Gothorum Arelatem circumspectat, qui a fratribus suis occisus.

622 Attila occiditur.

623 V. Valentinianus interficitur foris Romae: post quem Maximus diebus LXX adeptus imperium: nam terrore Wandalorum tumultu vulgi occisus est: et mox ingresso Geserico sine ferro et igne Roma praedata est: et post Avitus imperator.

611 theudosius C constantinopolim C 613, 1 thoudosium C 614 marchianus C theudosium constantinopolim C 615, 1 I° anno C aezius C theoderico C 2 atilam C ugnorum tricasis C 3 theudericus C 616 eupronius C 621 thurismudus *cum puncto super u altero* C: *'Thurismundum Severus Sulpitius quarto Martiani anno occisum scribit, tametsi hoc loco valde depravatus' Vasaeus f. 86* 622 attila] ab attilla C 623, 3 genserico C *'Severus Maximum septuagesimo imperii die terrore Vandalorum tumultu vulgi occisum dicit ante ingressum Giserici' Vasaeus f. 86*

624 MARCIANUS post V ann., quibus cum Valentiniano regnavit, aliis annis II.
625 AVITUS cum eo anno uno et m. III
626 [I.]
627 [II.] Marcianus obiit.
628 et Avitus occisus est a Maioriano comite domesticorum Placentiae.
629 LEO Constantinopoli ann. XXI.
630 MAIORIANUS Romae cum LEONE regnavit ann. III m. VI.
631 [I.]
632 [II.]
633 III. Maiorianus ingressus Arelatem:
Hydatius c. 198 cf. Marius Avent. ad a. 460
634 *[qui volens Africam proficisci naves eius in Hispaniis a Wandalis captae sunt iuxta Carthaginem Spartariam.]*
635 Profectus autem ex Arelate ad Italiam a patricio Recimere occiditur Dertona
636 et levatus est Severus de Lucaniis imperator simul et consul.
637 IIII.
638 V. Fredericus frater Theuderici regis pugnans cum Francis occiditur iuxta Ligerim.[1])
639 [VI.]
640 [VII.]
641 [VIII.]
642 [IX.]
643 X. Theudericus rex Gothorum ab Eurico fratre suo Tolosa occiditur.[2])
644 Obiit Severus imperator
645 et levatus est ANTHEMIUS Romae ann. V.
646 [XI.]
647 [XII.]
648 [XIII.]
649 XIIII. Antimolus a patre Anthemio imperatore cum Thorisario, Everdingo et Herminano com. stabuli Arelate directus est: quibus rex Euricus trans Rhodanum occurrit occisisque ducibus omnia vastavit.
650 XV. Anthemius imperator acto intra urbem civili bello a Ricimere genero suo vel Gundebado extinctus est.
651 XVI. Gauterit comes Gothorum Hispanias per Pampilonem, Caesaraugustam et vicinas urbes obtinuit.

1) *Marius Aventicensis ad a. 463:* his consulibus pugna facta est inter Aegidium et Gothos inter Ligerum et Ligerecinum iuxta Aurelianis ibique interfectus est Fredericus rex Gothorum. 2) *Marius ad a. 467:* eo anno interfectus est Theodoricus rex Gothorum a fratre suo Euthorico Tholosa.

624 marchianus *C* quintum annum *C* 627 marchianus *C* 628, 1 domestico *C* 630, 1 regna: *C* 634, 1 affram *C* ispaniis *C* 635, 1 a *om. C* 637 iiii] ann. iiii *C* 638 eredicus *C itemque teste Vasaeo f. 87 Alcobaciensis* 643, 1 euricho *C* tholosa *C* 645 anthimus *C* u] x *C* 649, 1 anthimio *C* 2 ermiano comes *C* 3 eorichus *C* 650, 1 anthimius *C* 2 arricimere genere *C* 651, 1 ispanias *C* papilonem *C*, pompelonem *ex Alcob. Vasaeus f.* 88.

652 Heldefredus quoque cum Vincentio Hispaniarum duce obsessa Terracona maritimas urbes obtinuit.

653 Vincentius vero ab Eurico rege quasi magister militum missus ab Alla et Sindila comitibus Italia occiditur.

654 [XVII.]

655 [XVIII.]

656 [XIX.]

657 XX. Arelate capta est ab Eurico cum Massilia et ceteris castellis.

658 [XXI.]

659 ZENO Augustus ann. XIII.

660 [I.]

661 [II.]

662 [III.]

663 [IV.]

664 [V.]

665 [VI.]

666 VII. Mortuus est Euricus Arelate et ordinatur filius suus Alaricus Tolosa.

667 [VIII.]

668 [IX.]

669 [X.]

670 XI. Theodericus expulsus a Zenone imperatore ingressus Italiam fugato Unulfo et occiso Odofagro.

671 [XII.]

672 [XIII.]

673 Regnavit ANASTASIUS Augustus ann. XIX.

674 [I.]

675 [II.]

676 [III.]

677 [IV.]

678 [V.]

679 [VI.]

680 [VII.]

681 [VIII.]

682 [IX.]

683 [X.]

684 [XI.]

685 [XII.]

686 [XIII.]

687 [XIV.]

688 XV. Occisus Alaricus rex Gothorum a Francis.

689 Tolosa a Francis et Burgundionibus incensa

690 et Barcinona a Gundefade rege Burgundionum capta

652, 1 ispaniarum *C* 2 terrachona *C*, tarracone *tradita mutans Vasaeus* l. 88 653, 1 eorico *C*
657, 1 arelato *C* eoricho *C* 659 xiii *in litura C* 666, 1 corichus *C* ordinate *C* 2 tholosa *C*
670, 1 theodoricus *C* 689 tholosa *C* burgurdionibus *C* 690 rege *om. C*

691 et Geseleicus rex cum maxima suorum clade ad Hispanias regressus est.

692 [XVI.]

693 [XVII.]

694 [XVIII.]

695 XIX. Anastasi imperatoris anno consulatus fuit Felicis et Secundini, indictio fuit quarta, era DXLVII.

691, 1 geseleycus C ispanias C 695, 1 felicis et secundini] et felici succedit C

VICTORII AQVITANI

CVRSVS PASCHALIS ANNORVM DXXXII

AD

HILARVM ARCHIDIACONVM ECCLESIAE ROMANAE

A. CCCCLVII.

ACCEDVNT

I. PROLOGI PASCHAE SCRIPTI AD VITALEM A. CCCXCV PARS.
II. CYCLVS PASCHALIS A. CCCLIIII—CCCCXXXVII.
III. PASCHALAE CAMPANVM A. CCCCLXIV—DXCVIIII.
IV. NOTAE HISTORICAE AD CYCLOS PASCHALES.

LIBRI ADHIBITI:

A = Ambrosianus *H* 150 inf. scr. c. a. 810.

B = Bernensis n. 645 saec. VIII f. 54—64. 41—48.

C = Coloniensis n. 83 II scr. c. a. 800.

G = Gothanus n. 75 saec. VII.

L = Leidensis Scal. n. 28 scr. c. a. 816.

N = Vaticanus reginae n. 2077 saec. VI ex.

P = Parisinus n. 4860 saec. X.

Q = Parisinus n. 4859 saec. X.

S = Sirmondianus deperditus.

*S** = Parisinus n. 16361 saec. XII.

U = Vaticanus reginae n. 586 saec. X.

V = Vaticanus reginae n. 39 saec. X.

X = Cassiodoriani chronici auctarium a. 520—559.

  X^{p} = chronici eius codex Parisinus 4860.

  X^{m} = chronici eius codex Monacensis 14613.

Z = Bernensis n. 645 saec. VIII f. 64—67.

Propter notas $^{a\ b\ 1\ 2\ p\ e}$ codicum litteris adscriptas vide supra p. 2.

Victorius[1], ait Gennadius (vir. ill. 88; inde Isidorus orig. 6, 17, 1), *natione Aquitanicus, calculator scripulosus, invitatus a sancto Hilaro urbis Romae episcopo composuit paschalem cursum indagatione cautissima post quattuor priores qui composuerunt, id est Hippolytum, Eusebium, Theophilum et Prosperum, et pertendit annorum seriem usque ad annum quingentesimum tricensimum secundum, ita ut quingentesimo tricensimo tertio anno reincipiat paschalis sollemnitas eodem mense et die eademque luna, qua primo passionis ac resurrectionis dominicae anno facta est*[2]. eiusdem auctoris extat commentariolus (servat eum inter alios cod. Berolinensis Phillippsianorum n. 1833 inscriptum *liber calculi, quem Victorius conposuit*), ad quem Gennadius quoque respexit, de arte calculandi editus antea sub Bedae nomine, nuper vero a Christio (*Münchener Sitzungsberichte* a. 1863 vol. 1 p. 100—152; inde Hultsch metrol. script. 2 p. 87 cf. p. 24) et a Friedleinio (Victorii calculus, Romae 1872) suo auctori restitutus. — Postea auctores qui de re paschali scripserunt Victorii passim mentionem iniciunt, quorum testimonia hoc loco componere nolui. sufficiet afferre quod ait Beda de rat. temp. c. 51, postquam attulit ex Victorio ea quae infra in adnotatione indicavimus, acerbam in eum diatribam ita concludens: *verum ne nos amatores Victorii temere illum adgressos esse lacerent, legant librum doctissimi et sanctissimi viri Victoris videlicet Capuani episcopi de pascha quod XV kal. Mai. putabatur celebrari debere, indictione autem XIII, novies post consulatum Basilii et quanti a prudentibus et catholicis ecclesiae doctoribus aestimatus sit suus magister, invenient, cuius principium libri est* (quae sequuntur Victoris adscripta sunt infra ad eum annum, p. Chr. 550). *et in processu operis: 'sed nunc, inquam, ordo expetit, ut 'cyclorum quos Victorius edidit patefaciam evidenter errores, dum nescit legitimum diem 'definire paschalem, ut, cum in praeteritis ostensus hoc modo fuerit deliquisse, in prae-'sentibus ac futuris et auctoritate careat et occasionem pravae persuasionis amittat'*. excerpta alia ex eodem Victore Beda posuit in epistula ad Vicredum de paschae celebratione (opp. ed. Giles vol. 1 p. 158).

Motus litigiis paschalibus inter Romanos episcopos et Alexandrinos maxime propter paschata dubia annorum 444 et 455 summo studio agitatis, ut non sine causa ecclesiae unitas propter ea videretur labi, Hilarus ecclesiae Romanae archidiaconus eo tempore, paullo post mortuo Leone papa creatus (a. 461 Nov. 19) Victorium natione Aquitanum artis calculatoriae eo tempore peritissimum virum in dubiorum eorum causas

1) Hanc nominis formam tam cycli codices quam artis calculatoriae solam agnoscunt, nec differunt Gennadius et Isidorus et Beda et in universum reliqui omnes eum adlegantes. Victorinum Scaliger quod ait repperisse se et in suo libro et in Cuiaciano (vide infra p. 672), merus error est: refragantur ipsi codices duo adhuc superstites. 2) Varia lectio trium librorum, Veronensis n. 22 (*V*), Vaticani reginae n. 2077 (*R*), Vercellensis n. 183 (*W*) mecum communicata a Nicolao Mueller haec est: uictorinus *VW* — natione] homo natione *R* — cauculator *VR* — urbis romae *R*, romae *V*, romano *W* — paschale cursum *W*, pascale recursum *R* — composuerant *R* — pertendit] *W*, perpendit *V*, praetendit *R* — quingentesimo *om. R* — tricensimo] nicesimo *R* — reincipiat] *edd.*, incipiat *R*, recipiat *VW* — eundem *W* — mensem *VW* — diem *VW* — eandemque lunam *W* — anno *om. R* — factum *R*

inquirere iussit et si fieri posset controversiis perniciosis finem imponere. respondens Hilaro calculator publice edidit laterculum, cui duas epistulas illas praeposuit, inscriptum secundum libros nostros ita:

ante epistulam Hilari inscriptio nulla in libris optimis GCV, in nomine domini dei nostri Iesu Christi incipit prologus cicli *A*, incipit epistola Hilari pape ad Victorium *L*, Hilari ad Victorium epistola *S (contra S*)*, incipit epistola Hilarii ad Victorium de postulatione (pestulatione *P*) cycli *UP*. — *Ante epistulam Victorii inscriptio nulla in V,* incipit prologus ad eundem (eodem *CA*) de ratione paschae *GCA*, prologus Victorii ad Hilarum *L*, epistola Victorii ad Hilarum papam *et ante verba* paschalis igitur *sic:* Victorii praefatio paschalis festi *S (non S*)*, responsio Victorii ad Hilarium *et ante verba* paschalis igitur *sic*: finit responsio (r. *om. U*) incipit prologus Victorii ad Hilarium papam urbis Romae de ratione paschali, *mox ante verbum* discrepare *sic:* finit prologus (f. pr. *om. U*) incipit de diuersis cyclis *UP*. — *Subscriptio nulla in plerisque* (explicit *L*, finit *B*), explicit prologus sancti Victuri ad papam Hylarium (a papa hylaro *A*) de ratione paschae (paschale *A*) *GA*.

ante cyclum praescribunt incipit cyclos Victuri *G*, ciclus a passione domini per annos DXXXII *A*, incipit laterculus paschalis Dtorum XXXIIrum anorum sicut prolocus docit amen *B, non constat de S: a reliquis libris aut totus cyclus abest aut principium eius.* — *Subscribitur:* explicit cyclus Victuri per annos quingentos triginta duo qui explicitus a capite repetitur deo gratias *G*, explicit ciclos Dtorum XXXII annorum deo gracias *post cyclum, deinde interposito provinciarum Gallicarum laterculo (vide supra p. 564)* expl. ciclos cum ciuetatebus metropolis rap********** erorum *B*, periodi Victorii annorum DXXXII finis: rursus ad caput periodi redeundum *Bucherius.*

Inscriptiones has subscriptionesve librariorum videntur esse ex epistula auctoris arripientium vocabula cum prologi (p. 681, 9) tum cycli (p. 684, 7), neque auctor quicquam laterculo praescripsisse praeter epistularum directiones sollemnes.

Iussum quomodo executus sit Victorius quamquam plene explicare non est huius loci, sicut supra in paschali Cizensi fecimus, ita hic quoque adferentur quae necessaria sunt ad laterculum hunc recte adhibendum. canonem quamquam Victorius edidit hortatu diaconi ecclesiae Romanae mox ad episcopatum provecti, quod supra p. 505 exposui canonem paschalem nullum ab huius saeculi episcopis pro lege observatum esse, id ad Victorianum quoque pervenit, docueruntque qui in hanc rem inquisiverunt antiquiorem LXXXIV annorum etiam post Victorianum editum maxime in Italia et Britannia per saecula in usu mansisse, in Gallia sola, unde originem duxit, Victorianum potissimum adhibitum esse [1]: ibi concilium Aurelianense quartum a. 541 decrevit, *ut sanctum pascha secundum laterculum Victorii ab omnibus sacerdotibus uno tempore celebretur* (concil. Gall. ed. Maur. p. 1009). proposuit autem calculator Aquitanus non imperfectum libellum, qualis est Cizensis ab ipsis paschatibus determinandis abstinens, sed vere, ut ait Gennadius, cursum paschalem per DXXXII annos digestum et ita ordinatum, ut secundum mentem auctoris post finem, qui incidit in a. p. Chr. 559, anno sequenti rursus a capite incipiat. ad singulos annos adscribuntur numerus anni cyclici, consules cycli primi, kalendarum Ian. et hebdomadis dies et mensis lunaris, paschalis dies et ad annum solarem et ad mensem lunarem determinatus.

Leges in universum Victorius secutus est has.

1) Quamdiu per diversas regiones Victorianus cyclus in usu manserit, quaesivit copiose et perite Kruschius in commentario *die Einführung des griechischen Paschalritus im Abendlande* (*neues Archiv* vol. 9 a. 1884 p. 99–169).

1. Orditur cyclum pariter atque auctor paschalis Cizensis a capite non tam astronomico[1]) quam historico, scilicet a resurrectione Christi, quam adscribit diei Mart. 28 a. 28 secundum computationem suam, secundum consules adscriptos a. 29, ut eo quoque nomine cum paschali illo canon Victorianus concordet. sed quod ita incipit, fecit non tam secutus Cizensem commentarium, sed secutus Prosperum, a quo non solum consules eum mutuatum esse, sed etiam annos passionis mox videbimus.

2. Cizensis libri auctorem cum viderimus epactam Latinorum ita reiecisse, ut Alexandrinae similem substitueret, retinuisse cyclum perversum annorum LXXXIV, Victorius non solum epactam Alexandrinam aliquatenus, imperfecte tamen secutus est, sed item pro cyclo LXXXIV annorum adoptavit ἐννεακαιδεκετηρίδα Alexandrinam; ad eam enim redit cyclus Victorianus et ipse Alexandrinis non ignotus annorum $19 \times 28 = 532$, nec semel in epistula (p. 679, 10. 682, 12) auctor artis calculatoriae gnarus probat rationem Alexandrinam.

3. Praeterea leges ecclesiae Romanae in paschate definiendo retinuit, maxime fines mensis paschalis, ut ipse ait p. 679, 13 seq., secundum quos Latinorum pascha concluditur inter dies XV k. Apr. = Mart. 18 et XVII k. Mai. = Apr. 15, cum Alexandrinorum fines sint dies XII k. Apr. = Mart. 21 et XIV k. Mai. = Apr. 18. ubi aut propter epactam parum congruentem aut propter mensem paschalem diverse definitum computationes occidentales et orientales differunt, Victorius, ut item ait in praefatione p. 684, 7, utrumque diem adnotavit, electionem pontifici similiter reservans, ut factum est in Cizensi.

Ad quaestiones paschales quosnam commentarios adhibuerit, quaeritur. Latinorum cum nullum nominatum citet, fieri potest, ut usurparit Cizensem. quamquam quae habet cum eo communia, ita comparata sunt, ut aliunde quoque ea sumere potuerit vel ipse comminisci[2]). — Graecorum Theophili et in praefatione p. 680, 1. 21 mentionem fecit et in laterculo adnotavit ad a. cycli 353, p. Chr. 380: *hinc Theophilus episcopus paschali suo sumpsit exordium* et ad a. cycli 453, p. Chr. 480: *huc usque Theophilus:* scilicet postquam epistulas eius de re paschali Hieronymus Latine vertit, propter Alexandrinorum rationes paschales Occidentis scriptores, ut in Italia Leo papa quique de re paschali ad Leonem scripserunt et in Hispania Hydatius sive Hydatii adnotator, Theophilum potissimum adibant. — Denique adscriptum est ad a. cycli 326, p. Chr. 353: *initium paschalis Graecorum post annos XCV seu Macedonum.* iis verbis, sive pro *post* scribendum est *per*, sive omisit librarius vocabulum *finientis*, cum sine dubio significetur coepisse eo anno paschale Graecum quoddam[3]) a Theophiliano diversum, is cardo reliquis Graecorum paschalibus parum aptus recte convenit antiquissimo Anatoliano, cuius decennovennia cum decurrant ab a. 277[4]), decennovennium quintum complectitur a. 353—371. ad cyclum quoque XCV annorum ita ea facile rediguntur quintuplicata. etiam Macedonum mentio inde explicatur, quod relatio de eo apud Eusebium hist. eccl. 7, 32 in versione Rufini

1) Eatenus tamen Victorius etiam calculorum rationem habuit, quod cum mundum coeptum esse creari crederetur d. Mart. 25, luna igitur creata d. Mart. 28 scilicet plena, cycli anno primo p. Chr. 28 pascha incidit in eum diem prae ceteris aptum ad cyclum paschalem inchoandum. 2) Quod credit Kruschius prima ex Cizensi commentario quae supersunt verba: . . . *ut dixi, quia et in regulis festi et in cursu lunae pars utraque consonat* Victorium ante oculos habuisse scribentem p. 680, 15: *quod inde, sicut supra iam diximus, evenire certissimum est, quia tam in regulis temporum quam in disputatione lunari pars alterna non congruit*, mihi non probavit. similia a nullo huiuscemodi commentario abesse potuerunt, neque tam infans est Victorius, ut necesse habuerit talia compilare. 3) Kruschius *Neues Archiv* 9, 275 hanc adnotationem trahens ad paschale Cizense, cuius cyclus finit in a. 448, non explicuit, quomodo eiusmodi adnotatio ad a. 353 adscribi potuerit. praeterea paschalis computatio ea in Occidente proposita et ad papam Leonem directa, denique ad cyclum LXXXIV annorum ordinata nullo modo paschale Graecorum appellari potuit propter eam solam causam, quod in epactis ad Graecos propius accedit quam ad Latinos. 4) Ideler Chron. 2, 226. meminit Anatolii libri super pascha etiam Hieronymus vir. ill. 73.

Latina 7, 28 ita incipit: *est in primo anno initium primi mensis, quod est decem et novem annorum circuli principium, secundum Aegyptios quidem mensis Phamenoth XXVI die, secundum Macedones Dystri mensis XXII, secundum Romanos vero XI k. Apr.*

Consularia Victorius, ut ait ipse et confirmat liber, sumpsit ex chronicis Prosperi biennio antea denuo editis, Aquitanus ab Aquitano. sunt autem ipsa pessima et iis quae adhibuit auctor tabulae Cizensis longe deteriora. consules Orientis, quos Prosper non posuit, ubi adsunt apud Victorium, suppleverunt eos fere librarii posteriores: certe a. p. Chr. 410. 442. 453 optimus liber Victorianus eos non magis habet quam optimi Prosperi. quamquam quosdam eorum, Aristaenetum a. 404 et Constantem a. 414, fortasse ipse Victorius ad Prosperum addidit, ut sine dubio in annis 309. 310 formulas breviatas *p. c. X et VII* et *item p. c. X et VII* explicuit insertis nominibus Diocletiani et Maximiani.

Annos passionis auctor pariter atque consules sumpsit a Prospero, numeraturque annus Prosperi extremus p. Chr. 455 tam apud Prosperum quam in cyclo Victoriano CCCCXXVIII. errorem a Prospero commissum, de quo supra p. 351 exposuimus, ut interpositi inter annos passionis 317 et 318 consules in numeratione praeterirentur et ita apud Prosperum ab a. 29 ad 455 recenserentur consulum paria CCCCXXIX, numerarentur uno minus CCCCXXVIII, Victorius ita celavit, ut numeret annos CCCCXXIX, sed cum Prosper incipiat ab a. 29, compilator principium retraxerit ad annum praecedentem, cui nihilo minus duorum Geminorum a. 29 consulatum adsignavit. — Anni cycli Victoriani ita in universum quidem respondent consularibus a. 28—457, sed ad singulos ubi addes 27, ab a. demum cycli 318, p. Chr. 345, ad veros numeros pervenies: nam qui praecedunt anni fallunt omnes propter fastorum mendas innumeras. propterea nos cycli Victoriani annis annos, qui in cyclo primo respondent a Christo nato, adscripsimus comprehensos intra uncos quadratos.

Cyclum annorum DXXXII cum Victorius ita ediderit, ut extremorum annorum cycli 431—532, p. Chr. 458—559 spatia consularia vacarent, in codicibus quos habemus ii reperiuntur plus minus a librariis expleti. nos supplementa haec edidimus cum laterculo Victoriano inclusa intra uncos quadratos et adiectis ad singulos annos codicum notis. consularia perveniunt in Leidensi ad a. cycli 495, p. Chr. 522, in Gothano ad a. cycli 516, p. Chr. 543, in Sirmondiano et in Parisino n. 4859 ad a. cycli extremum 532, p. Chr. 559.

Victorium quod edere potui exactum ad libros scriptos, debeo Kruschio. nam cum codices perquirerem chronicorum causa, putabam omitti posse cyclum Victorianum curamque eius cum reliquis paschalibus commentariis habiturum esse Kruschium, itaque in apparatu colligendo adiuvi amicum, ipse ab eo labore abstinens. iam vero cum intellexissem Prosperi et Cassiodori chronica recte edi non posse Victorio omisso, consilium autem illud Kruschium aut deposuisse aut certe distulisse, cum adii, ut concederet mihi quae parata haberet ad Victorium, obtinuique maiorem partem apparatus eius, quo haec editio nititur. libros scriptos, quos adhibui, iam enarrabo, deinde quaenam intercedat inter eos cognatio disputabo. integri operis, id est epistularum cum laterculo pleno, codices non innotuerunt nisi tres Gothanus (*G*) omnium antiquissimus et integerrimus a Kruschio in lucem protractus, Leidensis (*L*), Sirmondianus (*S*) deperditus cum adsecla Parisino (*S**) et adsecla Beda quoque, ut adnotata infra declarant. epistulas cum parte laterculi habent Ambrosianus (*A*), Bernensis (*BZ*), Vaticanus reginae n. 586 (*U*), Parisinus 4860 (*P*), epistulas solas Vaticanus reginae n. 39 (*V*) et Coloniensis (*C*). consules solos ex Victorio excerptos habet Parisinus n. 4859 (*Q*). Vaticanus reginae n. 2077 (*N*) cum non habeat nisi excerpta ex laterculo inserta commentariis editis infra in additamento tertio, nihilominus hic quoque adhibitus est propter vetustatem et bonitatem.

G Gothanus n. 75 fortasse is ipse codex est quem Scaliger vidit apud Cuiacium sic scribens de emend. temp. (1629) p. 160: 'Victorinus periodum continuavit circiter usque

'ad tempora sua appositis a latere paribus consulum. ut vidimus in pervetusta magni 'illius Cuiacii membrana maiusculis literis, quas capitales vocant, perscripta, sed foedissimi 'errores erant ... neque melior est codex quem penes nos habemus [intellegitur noster *L*]: 'in utroque codice Victorini, non Victorii praeferebatur'. quid codex ex diversis fragmentis conglutinatus contineat, enarravit post Iacobsium et Ukertium (*Beiträge zur älteren Litteratur oder Merkwürdigkeiten der herzogl. öffentlichen Bibliothek in Gotha* vol. 2 a. 1836 p. 134 seq.) nuper perite Kruschius (*neues Archiv* 9 a. 1884 p. 269 seq.). pars ea, quae Victorium continet f. 70—106, scripta est saec. VII uncialibus litteris in Burgundia, descripta opinor ad exemplar exaratum regnante in Italia Theoderico, quoniam consul is quamquam orientalis ad a. 457 occidentali praeponitur. ad a. cycli 224 sive p. Chr. 783 (scilicet cycli Victoriani secundi) adscriptum est manu saec. VIII: *[an]no XXI Krlus* (reliqua recisa). — In orthographicis cum hic liber solus fere formas antiquiores ostendat (ita habet genetivum *Eusebi, aput* constanter, *epistula, inmolatus, nungenti, sollertia,* hoc cum *V*), in iis ab eo non discessi praeterquam in soloecismis. ii non desunt: *b v: fabor, octabu* — *c t: domiciano* (unico loco, lat. a. 51) — *d t: adque* constanter, *dereliquid* — *e ae: dissone, greco, haebreis, palestine,* item *absolutae, caelebrare, caenans, conprachendere* constanter, *haebreis, paenitus, saepultus* — *e i: antestis, distinata, contegerit* — *e oe: obedientia* — *h: antemi* semel, *ebdomas, incoatio, peribet, hii, his* — *m: octabu* — *n: costant-* — *o u: consolatu,* item *Victurius* (in titulo libri, non in laterculo consulari) — *p: praesumtum,* item *sollempnitas* — *x s: extinctis* — *y: Hieronimo, misterii, Olibrio* — geminatio: *dilluvium mallis* (a *malle*), *inbeccillitatem, repperiuntur.* sed mendae eae omnes fere rarae sunt et dominatur ubivis orthographia incorrupta. — Contuli ipse.

Leidensis Scaligeranus n. 28 scriptus a. 816 in monasterio Flavigny dioecesis *L* Augustodunensis (egit de eo diligenter Iaffé quondam noster in Cassiodori chronicorum editione mea p. 677 seq.; cf. Kruschius *Studien* p. 209) epistulam Hilari et prologum Victorii habet f. 26 seq., item f. 3—15 ad Bedae laterculum adiungit Victorianum ita, ut Victorii cycli primi anni 1—10 aequiperentur errore Bedanis a. 19—28, deinde eiusdem cycli anni 11—532 et secundi 1—396 recte componantur cum Bedanis. inde ab a. 38 sub praescriptione *ciclum Victori* nono decimo quoque anno redeunte exhibet laterculus per singulos annos numerum cycli Victoriani, Ian. 1 et feriam et lunam, diem paschatis (ad a. Chr. 455, deinceps raro), lunam paschatis (ad a. Chr. 503, deinceps raro), consules continuatos ad a. Chr. 522 (hos edidi ex hoc libro l. c. p. 661 seq. 690 seq.). ad tabulas illas Bedanas Victorianas quae adscriptae sunt rerum adnotationes, eae sub titulo annalium Flaviniacensium et Lausonensium editae sunt MG. SS. 3, 149 a Pertzio et accuratius a Iaffeo l. c. p. 684 seq. (cf. Waitz *neues Archiv* 5, 475 seq.). — Contuli ipse.

Sirmondus codicem quendam paschalia varia continentem (ea composuit Kruschius *S* *Studien* p. 210 seq.) obtulit tam Alexandro Petavio, qui ex eo edidit in doctrinae temporum vol. secundo (primum 1627, denuo Antverpiae 1703 p. 504, cf. prolegom. in fine et l. II c. 64) Hilari epistulam et Victorii responsum, quam Aegidio Bucherio, qui edito a. 1634 'de doctrina temporum commentario in Victorium Aquitanum aliosque antiquos 'canonum paschalium scriptores' ex hoc libro laterculum Victorianum primus publici iuris fecit. codex quo postea pervenerit, ignoratur; fieri potest, id quod coniecit Kruschius *Studien* p. 246, ut sit Bernensis n. 610 saec. IX eo tempore integer, cum hodie complura folia desiderentur: nam quae supersunt cum editis ex Sirmondiano bene conveniunt. nos epistulas dedimus secundum Petavium, qui et hoc uno codice usus est et fidelius eum expressit quam Bucherius, quem in laterculo sequi debui.

Parisinus n. 16361 (antea Sorbonne n. 283) saec. XII, de quo egit Krusch *neues* s *Archiv* 10, 84, habet p. 242 seq. Hilari et Victorii epistulas forma simillima libri Sir-

mondiani. sed inscriptionis epistulae Hilarianae vetusta lectio, quae licet interpolata in Sirmondiano libro adfuit, in hoc non reperitur, nec adest laterculus. contulit librum Kruschius, sed non multa inde recepi.

A Ambrosianus *H* 150 inf. scr. c. a. 810, antea Bobiensis (praescribitur: *iste liber est monachorum congregationis sancte Iustine de observantia ordinis sancti Benedicti residentium in monasterio sancti Columbani de Bobio*) descriptus a Reifferscheidio bibl. patr. Lat. Ital. 2, 91 et a Kruschio *Studien* p. 206 habet f. 125—132 epistulam Hilari, prologum Victorii, laterculum ipsius per a. I—CXX (qui sunt ipsi Victoriani). CXXI—CXXXI (qui sunt Victoriani CXLIV—CLIV). bissexta post a. LXXIII non adnotantur. laterculum sequitur f. 129′ computatio haec (Krusch *neues Archiv* 9, 132) repetita ex archetypo deducta ad annum Chlotacharii tertii XVI, p. Chr. 673:

a mundi principio usque ad diluvio sunt anni IICCXLII.

item ab initio mundi usque ad passione domini nostri Iesu Christi sunt anni VCCXXVIII.

similiter ab initio mundi usque eo tempore, quando ciclo isto Victurius condedit, sunt anni V̄DCXLVIII [*immo* VDCLVIII].

in summa enim ab initio mundi usque in presente anno, id est sexto et decimo anno regnante Clothario, filio Chlodoveo, sunt anni VDCCCLXXIIII.

restant de sexto miliario anni CXXVI.

Codicem contulit Kruschius, laterculum ego. consulum seriem ex eo edidit Reifferscheidius l. c.

B Bernensis n. 645 saec. VIII praeter alia, quae recenset Hagen cat. cod. Bern. p. 492, Victorii libellum exhibet, sed mutilum. scilicet foliis aliis deperditis, aliis a glutinatore transpositis incipit f. 57 a prologi verbis p. 682, 17 *maxime huic inquisitioni:* sequitur f. 59—64. 41—48 (ita enim textus ordinandus est) laterculus omissis excepto
Z anno primo consulibus, praeterea integer. in eodem libro f. 65—67 redeunt eiusdem laterculi anni Victoriani 73—182 omissis item consulibus et per annos 73—87 etiam numeris ordinis Victorianis, praescriptione et subscriptione nulla, sequuntur in pagina eadem alia diversa. omisi ad hunc laterculum quae adnotantur:

og. ad a. cycli 87. 106. 124. 143.

iml ad a. cycli 92. 130.

end̄ ad a. cycli 95. 114. 152.

Contuli ipse.

U Vaticanus reginae n. 586 saec. X habet epistulas duas et ex laterculo annos 141—212 Victorianos praetermissis consulibus, adiecto inter epactam et pascha per singulos annos initio quadragesimae. adnotantur item anni *emb.* et *com.*, item ad a. cycli 151: *finit ocdoatus (ocdoadis P), incipit indegatus (indecadis P)* et ad a. 162: *finit endegatus (endecadis P), incipit ocdoatus (ocdoadis P)* similiterque deinceps. laterculum edidit Mansius in annalium Baronii apparatu (Lucae a. 1740 p. 234—236, cf. p. 221).

P Parisinus n. 4860 saec. X (vide supra p. 363) eadem habet atque modo memoratus Vaticanus.

V Vaticanus reginae n. 39 saec. X praeter alia, quae recenset Reifferscheid bibl. patr. Lat. Ital. 1 p. 364, habet f. 97—102 epistulas duas Hilari et Victorii. collatum habui a Kruschio, qui dixit de eo *neues Archiv* 4, 169 seq.

C Coloniensis n. 83[II] scriptus per a. 798/805, accurate descriptus apud Kruschium *Stud.* p. 195 seq., habet f. 197′—201 epistulam Hilari et prologum Victorii. relegi ego collatum a Kruschio.

Q Parisinus n. 4859 saec. X post chronica Hieronymi f. 194 fastos consulares exhibet sub praescriptione *cons. ordenari post opus sancti Hieronimi constitum* (sic), eos quos ex hoc ipso libro tum Francisci Pithoei edidit Pontacus post chronica Hieronymiana

p. 801. incipientes ita ab a. 379 perveniunt ad a. 559, qui est extremus cycli Victoriani. ex exemplari laterculi eius exscriptos esse demonstravit G. Kaufmann philologi vol. 34 (1876) p. 384: nam non solum, ut diximus, finiunt eodem anno, sed etiam consules male omissos compensant bis a. 439 inter a. 448 et 449 (v. adn. ad a. 450) et a. 519 inter a. 522 et 523, quae hiatuum casu effectorum emendatio laterculis huiusmodi propria est et necessitate quadam cum iis coniuncta. denique consulum nomina, quatenus pervenit Victorius, plane conveniunt.

Cassiodori chronicis finientibus in a. 519 qui adhaeret in duobus eius quos habe- X mus libris Parisino n. 4860 et Monacensi n. 14613 laterculus consulum a. 520—559 cum finiat ibi ubi finit cyclus Victorianus, probabile est item adiectum esse ex codice aliquo cycli Victoriani similiter expleto. posui eum exiguum ipsum et vix seorsum publicandum in apparatu nostro Victoriano.

Vaticanus reginae n. 2077 saec. VI exeuntis, de quo supra p. 371 rettulimus, in N fine f. 96′—98 consularia proponit scripta in Campania ab a. p. Chr. 464 ad a. 599 plene edita infra in additamento tertio. hoc loco inde in apparatum rettulimus excerpta ex laterculo Victoriano, scilicet annos cyclicos 450. 460 (quem recte posuit, quamquam annum 454, p. Chr. 480 omisit) 470. 477—558 (non destitit igitur ubi cyclus finit a. 532 ab iis numerandis); item paschata cum lunis suis ab a. 437 sive p. Chr. 464 (omisso ut diximus uno a. 454) ad a. 533 sive p. Chr. 560, qui primus est cycli secundi; denique epactam cum luna ad unum annum cycli 439 (= p. Chr. 466). secunda manus N² quae adscripsit lunas k. Ian. ad a. p. Chr. 590—599, cycli 31—41, et paschata additis aliquoties lunis ad a. p. Chr. 587—613, cycli 28—54, cum item videantur sumpta esse ex tabula Victoriana, ea quoque in hunc apparatum recepimus.

Interpolationes in Victorii tractatum maturius et frequentius solito grassatae sunt. ita p. 682, 2 pro numero *VII et LXX*, quem Victorius non potest non scripsisse, boni libri omnes habent *VIIII et LXX* propter ea quae sequuntur male inlatum. gravius est, quod in duabus inscriptionibus epistularum Hilarus in libris praeterea optimis *episcopus* vel *papa* appellatur, *archidiaconus* recte in uno libro *V*, *episcopus archidiaconus* in Sirmondiano deperdito. propter eam interpolationem (nam Hilarus biennio post scriptam epistulam episcopus factus est) Iaffeus (in ed. mea chronicorum Cassiodori p. 679) me adsentiente (in editione priore paschalis Cizensis p. 564) duas epistulas in suspicionem vocavit, id quod recte redarguit Kruschius (*neues Archiv* 4, 169) prolata lectione libri Vaticani *V*. at multis locis idem codex gravissimis vitiis reperitur inquinatus iisque, quae etiam in aliis redeant: cave igitur credas eum communem interpolationem effugisse. codex, unde consules excerptos habemus in codice *Q*, si superesset, fortasse omnibus praestaret: ita ad a. cycli 383 quod reliqui habent optimi quique *Varane v. c. cos. et Tertullo* cum interpolationem consulis alterius, quem non habet Victorii auctor Prosper, eo solo prodat, quod *v. c. cos.* consulem alterum praecedit, non est nisi *Varane v. c.* in libro *Q*. idem fere evenit a. cycli 415 et 426, ubi illic Eudoxium, hic Vincomalum omittit *Q* cum Prosperi libris bonis, ponunt Victoriani libri reliqui et Prosperi deteriores. apparet nos nullum habere codicem ab interpolatione immunem, sed invicem eos sese corrigere interpolatos diverse. interpolatas illas epistularum inscriptiones legerunt iam Gennadius saeculo sexto exeunte et septimo Beda habetque eas codex Gothanus saeculi VII. librorum condicionem optime illustrant loci duo alter p. 681, 14 *itidem V* recte, *id idem G* fere recte, *et item C* interpolans, *item ALSUP* interpolationem augentes, alter p. 681, 20, ubi veram lectionem *testes citare* habet unus *G*, eandem corruptam in *teteiscitare A*, interpolatam, ut fieret *est sciscitare*, *L*, ut fieret *sciscitare CV*, coniuncta utraque per dittographiam *testes sciscitari* libri *SUP*. omnino primatum inter libros obtinet *G*, quippe qui et postconsulatus (v. a. cycli 132. 281. 282 et maxime a. 324, ubi pro *p. c. Sergii et Nigriniani* recte servato in *G* substituunt temere omnino

Constantio V et Galliano LS) solus recte exhibeat et veras lectiones habeat contra *LS* in errore consentientes (ita a. cycli 286 *aniano* recte *G*, *antonino LS*), geminationes quoque quasdam et adnotationes de paschalibus Graecis solus integras servarit, accedentibus tamen quatenus perveniunt codicibus *A* et *N*. nihilominus alibi habet interpolationes sibi proprias, ut p. 681, 19 ex *coaetaneo relatu* effecit *coaetanorumque relatu*. proxime ad codicem *G* accedit *A*; *C* quoque raro stat contra hos cum deterioribus, ut factum est in his:

p. 678, 24 ueritate(m) *GAV*, uarietate *CLSUP*

p. 681, 17 esse coeperunt *GAV*, apud barbaros esse coeperunt *CLSUP*

p. 683, 20 interim *GAV*, interim explicavi *BCLSUP addito vocabulo propterea quod verbum finitum* patefacere postposui *sequitur post longum intervallum.*

His deteriores sunt *LSUP* saepe consentientes in interpolationibus. exempla sunto haec antea adlegatis addenda:

p. 678, 13 ad me] *GAC*, eadem *V*, ad me eandem *LSUP*

p. 678, 24 alternatione] altercatione *LUP*

p. 680, 2 epistulis] epistulis a rege *UP*

in quo] in quo adnuntians *SUP*

p. 680, 12 sextam decimam] XV *LS*

XVII vel etiam XVIII] XVI uel etiam XVII *LS*

p. 681, 18 est orsus] *GL*, est ortus *AC*, exorsus *SUP*, exhorsus est *V*

p. 683, 11 duce sit traditione] *scripsi*, duce si traditione *G*, duce sit ratione *C*, sit duce ratio *A*, docet se traditione *S*, docet tradicione *L*, azimis intra rationem *V*, azocer intra ratione *B*, docet se traditione intra rationem *UP*

p. 684, 2 superius iam promisi] *BV*, superius iam promisse *GAC*, superius comprehendi iam praemisso *LS*, comprehendi superius iam promisi *UP*.

Insunt in his etiam dittographiae, ut supra adlegatae in ipsa epistulae Hilarianae praescriptione et p. 681, 20, item hic p. 683, 11. 684, 2. libri *UP* ex contaminatione oriundi modo ad librum *V* sese applicant (p. 677, 12 cet.), modo ad reliquos.

Laterculum quamquam haec editio adhibitis praesertim libris duobus *GN* emendatiorem et pleniorem longe repraesentat quam Bucheriana, nihilominus nequaquam talem habemus, qualem auctor emisit. in nominibus consulum reperiuntur errores non multi, sed tamen aliquot, ut a. 31 *Corpiliano* pro *Turpiliano*, a. 64 *Flavio* pro *Fulvio*, a. 181 *duobus Apris* pro *duobus Aspris*, a. 232 *Marcelliano* pro *Aemiliano*, nostris libris omnibus communes, sed non auctoris, cum in vera lectione consentiant Prosper, quem Victorius exscripsit, et Cassiodorus, qui Victorium expilavit. item exemplar nullum superest subsistens in anno eo, in quo auctor finivit, sed adsunt in omnibus supplementa ad sextum usque saeculum porrecta. geminationum quoque deficere partem non exiguam inde maxime intellegitur, quod non raro exemplaria dies paschales diversos ita ponunt, ut geminos habeat nullum. sed ea damna cyclis decennovennalibus duodetriginta inter se collatis facile resarciuntur. ego cum a paschalium Charybdi quantum potui mihi caverem, laterculum neque supplere temptavi neque emendare, sed curam egi, ut tradita cum fide repraesentarem.

Editus est Victorii cursus paschalis integer adhuc semel tantum cura Aegidii Bucheri Aquitani e societate Iesu volumine inscripto sic: 'de doctrina temporum commentarius 'in Victorium Aquitanum nunc primum post MCLXXVII annos in lucem editum aliosque 'antiquos canonum paschalium scriptores chronologiae ecclesiasticae illustrandae ac sta'biliendae utilissimos' (Antverpiae 1634 fol.) ad codicem de quo supra p. 673 diximus Sirmondianum.

VICTORII AQVITANI

CVRSVS PASCHALIS ANNORVM DXXXII.

Dilectissimo et honorabili fratri Victorio Hilarus archidiaconus.

Cum pleraque de ratione paschali tam de Graeco translata quam a Latinis condita recenserem, discrepare inter se utrorumque sententias atque sibi invicem resultare perspexi, ut neutra pars, dum impugnatur ab altera, putetur evidenter adstruere huius observantiae disciplinam. quo fit, ut, cum institutio Latina vel Graeca eruditioni domesticae magis favere contendit, praecipuo muneri peragendo inter eorum dissensiones tempus saepe non congruat. quapropter, dilectissime frater, tantarum rerum ambiguitate permotus tuae dilectionis studio fidenter iniungo, ut per otium diligenter inquiras, vel unde supra dicta diversitas oriatur vel qua potissimum ratione veritas indagetur, ut deinceps dissonae opinionis errore submoto idem semper tenere possit universitas, quatenus cuncti in commune fideles a dubiis omnibus expediti in summa celebritate mysterii inoffenso devotionis tramite dirigamur.

Ora pro nobis, dilectissime frater.

Domino vere sancto et in Christo venerabili fratri Hilaro archidiacono Victorius. 1

Utinam praeceptis tuis, archidiacone venerabilis Hilare, tam effectu valeam parere quam voto. est enim et opus hoc arduum et meae intellegentiae facultas exigua. ego tamen quod ad me adtinet etiamsi delegatae materiae superer quantitate, satis habebo

GAVCLSUP

praescripta vide supra p. 670. 1 et *om. S* fratri] sancto fratri *GCLSUP* uicturio *GAV* hilarius *CU* archidiaconus] *V* (*et S secundum Bucherium emendantem omnino tradita*), episcopus archidiaconus urbis romae *S* (*teste Petario*), episcopus urbis romae *reliqui cum Gennadio* (*vide supra p. 669*) *et Beda de temp. rat. c. 43:* haec (controversia) et Hilarium papam post tot Nicaeni concilii tempora novum cyclum petere et Victorium paschalem novum condere persuasit 2 pleraque] *CS*, pleramque *AV*[b], plerique *GV*[a]*LUP* grego *L* translatam *C* a] de *VP* conditas *C*[a] 3 recensere *S**, recensire *A*, censerem *C*[a] utrarumque *L*, utrumque *G*, utrorum *A* resulta *L* prospexi *LS** 4 ut] ita ut *L*, *om. C* neutra] ne utraque *SV* abstruere *A* 5 disciplinę *L* quod *G* fit] fide *C* ut *om. V* instituta *V* latine *C* erudic *vel* tioni] *VUP et sic coniecit Petarius*, eruditione *GACLS* 6 favore *G* munere *GLUP*, numeri *S* peragendum *L*, peragenda *S* inter] in *C* eorum errorum *S* dissentiones *CV* 7 congruit *VP* dilectissimi *C* 8 studium *C* ingungo *AC* 9 dicta *bis L* qua] quo *L*, quia *P* rationem *VCL* indagitur *AC*, indigetur *V* 10 opiniones *C* submoto] *GACUP*, submotu *L*, sublato *VS* item *C* 11 fidelis *GVCL* a dubiis omnibus] atimos dies omnes *V* summi *V* celebritatem *C* 12 directionis *A* tramitate *V* dirigatur *V*, dirigantur *SUP* 13 ora . . . frater *VUP*, *om. reliqui* 14 *praescripta v. p. 670* in chr. uenerabile *CL*, uen. in chr. *S* fratri hilaro archidiacono *V*, papae hilaro (papae hilarum *C*, hilario pape *UP*) urbis romae (u. r. *om. A*, u. r. episcopo *LUP*) *GACLSUP* uicturius *GL* 15 archeds uen. *V*, sancte papa (pape *CLP*) *GACLSUP* hilari *P* effectum *CA*, affectu *S* (*non S**) *UP* 16 et *om. UP* h. op. ard. *S*, op. ard. hoc *UP* intelligentia *P* 17 tamen] autem *S* ad *om. V* adtinet] pertenit *L* etiamsi] *ACS*, etiam *VLUP*, si *GS** deligatae *VG*[2], diligat(a)e *G*[1]*ALUP*, dilicate *C*, delicatae *S*, dilitatae *S**[1], dilatatae *S**[2] super *VLSUP* quantate *V* habebo] *GC*, (h)abeo *reliqui*

iussioni tuae possibilitatem meam, non oboedientiam defuisse. quae tametsi ministerium minime expleret iniunctum, certe debitum persolveret obsequium, teque deprecor, ut, si quippiam secus ac voluisti provenerit, inbecillitatem meam atque onus inpositum aequo iure perpendens inperfecti laborem negotii officio malis aestimare quam merito. maximum enim indicium erga te meae reverentiae est imperiis tuis amplius me inpendere voluisse quam possim. quod si dignum aliquid tua lectione confecero, id erit profecto cum divini muneris tum etiam benivolentiae tuae, cuius favor oblectans inertes quoque excitat ad profectum, nec dubitabitur huius fide perficiendum, cuius est adhortatione susceptum, cum mihi quoque fiducia sit peragi posse quod praecipis, quia id tam confidenter iniungis. quis namque non intellegat tuis orationibus iam praesumptum, quod etiam per me credis inplendum? neque enim temere delegasses, ubi non tam meam
2 industriam quam tuum iudicium videres exposci. Paschalis igitur festi cursum tuis potius orationibus quam meo fretus ingenio quantum res sinit explorare contendens datae ad me formam secutus epistulae, prius quae inter huiusmodi scriptores sit causa discordiae paucis expediam ac deinde quid magis videatur congruere veritati, quam valuero domino donante diligenter absolvam.

3 Discrepare inter se disputatores praecipuae festivitatis primum omnium necessitas illa conpellit, qua paschales cycli, sive qui post octoginta et quattuor seu qui post quinque et nonaginta annos vel etiam qui centum et duodecim annorum spatiis propagati eodem quo praeterierant ordine in principium sui atque originem redire creduntur, in aliquibus quidem dierum sunt parilitate concordes, sed in lunae varietate dissentiunt, ac rursum, cum in lunari supputatione reperiuntur stabiles, dierum mutabilitate confligunt. neque solum alio alius est propria definitione dissimilis, verum singuli quique eorum in semet ipsis alternatione praedicta, lunari scilicet ac dierum, nunc veritate subsistunt, nunc adsertione deficiunt. huc accedit, quod lunaris ipsa demensio ita

GAVCLSUP

1 iussione *AL*, iussionis *S** tua *L* possibilitatis meae *VS*, possibilitatem meae *UP* oboedientiam] *V*, obedientiam *plerique*, obediencia *L* tametsi] tamen si *VP*, etsi *C*, tamen etsi *SL* misterium *A* 2 minime] memine *A*, non *V* inpleret *V* iniunctum] i. esse *UP* persolueret] *G*, persoluet *VUP*, exsolveret *S*, exsolvit *ACL*, exsolvet *S** uti *ACL* 3 secus ac] secus quam *VS*, secus que *L*, secumquae *S**, sequae *UP* 4 labore *VLS* mallis *V*, malles *S*, magis *CL*, magis malles *UP* 5 inditium *C* erga te meae (mea *L*)] m. erga te *S* est *ante* erga *UP* reuerteneia *A*, recureneia *L* me *om. UP* inpendere] i. quam *A* 6 possem *V*, posse *L*, possit *S** tua lectione] *GS*, tuae lectioni *P*, tuae electione *A*, tua electione *VCLU* profectu *AP*, perfecto *L* 7 cum *om. VLSUP* tum] dum *P* etiam] enim *V* beniuolentiae tuae] beate *UP* inertis *CLUP* 8 excitata *A* dubitatur *G* fidem *A* ad(h)ortatione] *GLS*P*, adoratione *AVSU*, ad orationem *C fortasse recte* 9 praeceptis *L* quia id] qui ::/// *A*, cui id *SUP* fidenter *U* 10 namque] nam *S* iam] iamque *S* 11 enim] etiam *C* delegasse *S*, dilexisse *S** meam] meae doctrinae *S* 12 industrias *A* quam tuum] quantum *L* uideres] *GUP*, uideris *reliqui* *propter praescripta ante* paschalis *v. p. 670* cursu *C* 13 re *A* sinet *AS*, permittit *VUP* ad me] eadem *V*, ad (a *S**) me (ab hilario *ins. UP*) eandem *LSUP* 14 prius *om. VS* quae] quam *A*, quae ad *G* huiuscemodi *S* scriptoris *G*, scripturis *AV*, scribtore *C* sit] sint *P*, *om. G* 15 hac *GV* quis *A* ueritate *AL* quantum *LSUP* 16 donante] adiuuante *V* diligiter *V* adsoluam *C*, obsoluam *LU*, exsoluam *G* *post* absoluam *praescripta v. p. 670* 17 discrepare] disputare *G* inter] in *C* disputatoris *C* 18 qua] qui *S* pasc(h)alis *libri* qui *om. G* seu] siue *UP* qui post] post *S* 19 c. et d. annorum *(om. G)* spatiis] post c. et d. a. spatia *VSUP* 20 praeterierunt *U* ordinem *VCUP* principio *AV* origine *C* credunt *P* 21 dierum] kalendarum d. *UP* parilitati *V* luna *V* uariae *UP* 22 ac] et *S* rursus A^2LS in *om. G* lunare *C*, lunaris *G* supputatione] disputatione *UP* stabilis *C* mobilitate *S* 23 alio alius] *GS*, alia alius *A*, alius alio *VCLUP* est] et *C*, *om. UP* uerum] uerum etiam *LSUP* 24 horum *V* altercacione *LUP* praedicta] et p. *UP* lunaris *LU* nunc *om.* L^1 ueritate] *GV*, veritatem *A*, uarietate *CLSUP* 25 huc] haec *V*, hinc *CL* accidit *V* dimensio *V*, dementio *A*, dinumeratio *SUP*

cunctorum est variata sententiis, ut, cum isti verbi gratia eandem kalendis Ianuariis primam fuisse pronuntient, alii tricensimam, nonnulli secundam provenisse contendant. tum deinde ii, qui cyclum annorum octoginta et quattuor ediderunt, duodecim peractis annis lunam unam, quam per idem tempus certis annua revolutione minutiis adserunt calculandi lege subcrescere, adiciendam legitimo cursui esse praecipiunt. item sunt qui hanc eandem quinto decimo, demum incipiente anno magis annumerari definiunt. porro ii qui post centum duodecim annos in id cyclum, unde orsus fuerat, reverti confirmant, ea ipsa incrementa lunaria, quae superius memoravi, post annos sedecim subnecti debere constituunt. ii vero qui anno quinto et nonagensimo cycli observantiam conprehendunt, post decem et novem annos Aegyptiorum more continuato ordine, quod est verius, hoc augmentum lunare subiciunt.

Adcrescit praeterea etiam aliud erroris genus, dum in regulis primi mensis, quo 4
pascha dominicum celebrari statuunt, magna oritur utrimque contentio. Latini namque a III nonas Martias usque in IIII nonas Apriles, diebus scilicet viginti et novem, observandum maxime censuerunt, ut, quocumque eorum die luna fuerit nata, efficiat primi mensis initium [1]. cuius luna quarta decima, si feria sexta provenerit, subsequens dominica, id est luna sexta decima, festivitati paschali sine ambiguo deputetur. sin autem die sabbati plenilunium esse contigerit et continenti dominico luna quinta decima reperiri, eadem hebdomade transmissa in alterum diem dominicum, id est luna vicesima secunda, transferri debere pascha dixerunt. nec minus eiusdem dominicae, quam peragendo mysterio destinarent, quam sextam decimam neque amplius quam vicensimam et secundam lunam aliquando recipiunt, eligentes potius in vicensimam et secundam lunam diem festi paschalis extendi quam dominicam passionem ante lunam quartam decimam ulla tenus inchoari. quartas decimas porro lunas mensis eiusdem a XV kal. Aprilium usque in XVII kal. Maiarum adserunt esse servandas. sanctae memoriae

GAVCLSUP. 13 Latini — 25 servandas *adlegat Beda de temp. rat. c. 51.*

1 uariata] uarietas *VUP*, uarietate *CS** sententias *V* eandem] *CSUP*, eadem *GVAL* 2 primam] lunam primam *L* pronunciant *VUP* nonnullis *V* 3 deinde] inde *G* hi *S* rediderunt *G* duodecim] xiiii *UP* 4 luna *V* unam *om. G* quam *om. S* certis] ceptis *L*, *om. A* reuolutionem *VL* minutiis (-tis *AS*, minucius *L*) ads. c. lege (-gem *L*) subcrescere *om. C* 5 cursu *C* praecipuunt *G*¹ idem *C* 6 eadem *V*ᵃ demum *om. CL* adnumerare *CL*, numerari *P* hi *S* anno] annorum *S* hi *S* 7 c et xii *UP* id in *L* orsus] ortus *LS*, rursum *V* fuerit *C* 8 quae] qua *V* memoraui] nominaui *S* post sedecim (xiii *P*) annos *UP* 9 hi *V*ᵃ*S* obseruantia *V* 10 ordini *GSUP* hoc *om. A* 11 augmento *C*, argumentum *S* lunari *AL* 12 praeter eos *V* al. et. *C* gen. err. *UP* 13 dominicam *A* celebrare *ACL* utrisque *VLS*, utriusque *A*, *om. UP* latini] lati *A* 14 tertiu *G* in] ad *Beda* iiii] iii *S*: *cf. Ideler Chron.* 2, 247 15 consuerunt *UP* eorum] odierum *L*¹, orum *L*² lunam *A* efficiat] et e. *V*, efficiatur *L*, efficiet *S* 16 lunae *G* si *om. V* ui feria *V* prouerit *A*, superuenerit *L*, fuerit *S* sequens *S* 17 dominicus *SU cum Beda* festiuitate *CL* paschali sine] paschalis in ea *A* si *A* 18 dies *S* continenti] *G*, continente *C*, contenenti *A*, consequenti *VLSUP cum Beda* lunam quintam decimam *G* 19 repperiri *CUP*, repperi *V*, repperire *GAS cum Beda*, reperi *L* ebdomade *G*ᵇ, ebdomate *G*ᵃ*C*, ebdomada *VLS*UP*, ebdomadam et *A* transmissam *A* alteram *V* die *L* l. xx secundam *C cum Beda*, lunam xxiᵃ *A* 20 transferre *C* deberi *U*, *om. AS** nec] ne *AS cum Beda* eius *P* dominicae] dominicum *UP*, d. resurrectionis *S*, dominici *Beda* quam] umquam *U*, *om. LSP cum Beda* 21 peragendum *ACL* destinarint *G*, distinarunt *V* sextam decimam] xuiimam *P* neque] nec *S cum Beda* uicensimam et secundam] u. et a sec. *G*, xxi *A* 22 luna *LS** reciperent *S cum Beda* xxii luna *L*, luna xxii *S*, lunam uigesimam secundam *Beda* 23 testi *om. G*ᵃ dominica passione *L* luna *VL* 24 ulla tenus (tinos *G*) *GLS cum Beda*, nulla tenus *reliqui* xiiii p. luna *V* menses *C*, *om. V* 25 xuii] xui *VC cum Beda* mai.] mar. *V* adserunt] adesserunt *A*, diae sancxerunt *V* saruandas *L*, seruandum *V* moriae *V*

1) *Cf. Hilarianus de rat. pasch. c. 11:* igitur ex die isto III non. Mart. usque in die IIII non. April. quaeri a nobis debet, ut sit luna prima, quia in quocumque die ex his XXVIIII diebus luna prima cum fuerit, inde incipit primus mensis lunaris.

contra Theophilus quondam Alexandrinus antistes ad Theodosium imperatorem datis epistulis ex primo ipsius et Gratiani quinto consulatu conditum paschale direxit, in quo ab VIII idus Martias usque in diem nonarum Aprilium quolibet medio eiusdem temporis spatio natam perhibet lunam facere primi mensis exordium, a XII vero kalendarum Aprilium usque in XIIII kalendarum Maiarum lunam quartam decimam sollerter inquiri, etiamsi die incidat sabbatorum, post quam sequente dominico luna quinta decima celebrandum pascha sine dubitatione conscribit, hoc regulariter cauteque custodiens, ne ante XII kal. Aprilium plenilunium, id est lunam XIIII, huic definiendo sacramento patiatur adponi. neque hoc in primo mense, sed in duodecimo aestimat conputandum.

5 Plerumque sane partis utriusque sententia in unum quidem sollemnitatis huiusce diem concurrit et convenit, sed in lunae dinumeratione variatur, cumque eam Aegyptii sextam decimam in die paschae verbi gratia numerarent, nostri eandem XVII vel etiam XVIII calculantur. atque ita cum aput Aegyptios ad primam et vicensimam lunam electio paschae perducitur, a Latinis secunda et vicensima aut etiam vicesima tertia perhibetur, fitque, ut paschae diem, quem illa delegerit, ista pars respuat. quod inde, sicut supra iam diximus, evenire certissimum est, quia tam in regulis temporum quam in disputatione lunari pars alterna non congruit. neque mirum, si diversarum opinionum cycli sibi invicem oppositi atque conlati non coeunt, cum in propria quisque institutione, qua praefinito tempore in id ipsum redire et fideli creditur ratione decurrere, haec eadem revolutio nequaquam in omnibus doceatur definitionis propositae tenere constantiam. quod etiam beatae memoriae Theophilus tacitus quodam modo indicavit, cum universis cyclorum limitibus circulisque dispectis, qui legitimi putabantur, laterculi sui formam huic operi destinatam ab omni necessitate praefinitae recursionis exutam absolute in centum annorum promulgavit aetatem. quod aut nostris arbitratus sufficere posse temporibus aut curiosioris diligentiae laborem declinans scrutandum posteris negotium dereliquit.

6 Has inter conflictationes diversa opinantium, eorum scilicet, qui regularum tramitem, seriem temporum, lunae rationem, quibus oporteret peragi paschale sacramentum,

GAVCLSUP

1 theophilos *V* quandam *V*, quodam *UP* alaxandrinus *A* antestis *libri* ad theodocium *A*, a theodosio *V* imperatore *V* 2 epistulis] e. a rege *UP* et *om. V* gratiano *G* quinto] *VUP*, quinquies *GACS*, quinqueis *L* consulato *V* paschali *VL*, paschalem *C*, *om. UP* dixerit *A* quo] q. adnuntians *SUP* 3 in *om. V* diem *om. C* quilibet *V*, qualibet *G*, quodlibet *L* medio] in m. *V*, medium *A* sp. ei. temp. *G* 4 luna *L* exordium] initium *S* uero *om.* *VC*^{a} 6 diem *SUP* inciderit *V*, incidet *A*, incidam *UP* quam *om. S* sequenti *LSUP* dominica *G* lunam *A* 7 conscripsit *S*, scribit *L* nec *A* 8 luna *AVLS* definiendum *A* sacramentum *C* 9 opponi *V* sed in] sed *S* stimat *A* 10 prerumque *C* partes *ACLS** sententiam *V*, sentencias *L* unam *G*, huius *L* huiusce (huius *V*, huiuscemodi *LSUP*) diem *om. C* 11 variantur *G* eam *om. L* 12 sextam decimam] xu *L*, xu lunam *S*, xuiimam *P* di(a)e] *VLUP*, diem *GACS* graciam *A* numerint *L*, numerarent *V* nostri eadem *AV*, non in eadem *S* xuii u. e. xuiii] xui u. etiam (*om. S*) xuii *LS* 13 apud] ab *V* ad *om. LS* primam et uic. lunam] pr. et de xx lunam *V*, xxi luna *L*, prima aut uicesima luna *S* 14 lectio *S*UP*, lectione *S* perducetur *C*, producitur *S* secunda et vicensima] *G*, secundam et vicensimam *plerique*, xii (*sic*) *S* aut] uel *S* uicensimam tertiam *libri* 15 fiatque *L*, fit itaque *S* ut *om. L* quam *LS* illam *C* diligeret *V*, elegerit *L* ista] sta *G* respuet *A* 16 supra iam] iam supra *UP*, iam *AS* euenisse *V*, *om. A* tam in] tamen *A* 17 altera *V* si *om. A* diversorum *V* opinionem *C*, opinione *L* 18 inu. sibi *G* 19 qua] quam *VL*, quae *C* tempore *om.* *L*^{1} decurre *A* 20 haec eadem] hac eadem *UP*, ad eandem *L* reuolutio] *scripsi*, reuolutione *plerique*, reuolucionem *CL* docetur *UP* definitionis *om. A* praepositae *V* 21 tenere] itinere *A* quod] quam *P* 22 indicauit *libri* qui] qui etiam *LSUP* 23 laterculis *UP* suis *P*, *om.* *G*^{a} operam *A* necessitatem *A* praefinita *VUP* 24 obsolutae *L* etate *L* nostris] in nostris *UP* 25 posse *om. L* curioso oris *V*, curioris *UP* 26 derelinquid *V*, derelinquit *U*, reliquit *S* 27 conflictationis *AVCL*, conflictiones *S* qui] que *C*, quia *L* regularem *S* tramitem (tramite *L*^{a}, tramites *L*^{b}) seriem] serien *C*, seriemque *SUP* temporum (tramites (tem *V*^{b} erigentem quorum *V* 28 lunae rationem (-ne *SL*)] ligua lune rationum *V* oporterit *AC*, oportebat *L*, oportet *S* pasch ali *CL*, pascha *G*^{1} sacramento *L*^{1}

variis scilicet sententiis, ingenti tamen studio condere stiloque explicare conati sunt, audax quidem videtur esse huiusce rei quemquam profiteri veritatem, de qua tales tantique nutaverint: verum quia aput deum non est acceptio personarum, orationibus vestrae sanctitatis adiutus videre mihi videor istius disciplinae secretum luculentius posse reserari, si ab ipsius mundi primordiis dierum institutio lunaeve temporum ac deinceps huius sollemnitatis initium requiratur atque ita per digestum ordinem saeculorum quaestionis abstrusae exploretur integritas.

Recensitis igitur fidelibus historiis veterum, beati scilicet Eusebi Caesariensis 7
Palaestinae civitatis episcopi, viri in primis eruditissimi atque doctissimi, chronicis prologoque, ac perinde his, quae a sanctae memoriae Hieronymo isdem chronicis sunt adiecta presbytero, per quem in Latinum quoque probantur translata sermonem, hisque etiam, quae a sancto et venerabili viro Prospero usque in consulatum Valentiniani Augusti VIII et Anthemi constat fuisse suppleta, repperi a mundi principio usque ad diluvium duo milia ducentos quadraginta et duos annos, itidem a diluvio ad Abrahae usque nativitatem annos nungentos quadraginta et duos. natum autem Abraham tribus et quadraginta annis regnante iam Nino eadem monumenta testantur. a cuius tempore etiam gestarum rerum publici scriptores esse coeperunt. quapropter vir venerabilis praedictus Eusebius chronicorum abhinc est orsus historiam, volens industriae suae fidem mundanorum quoque annalium coaetaneo relatu perpendi et professae veritatis etiam gentilium litteras testes citare, contentus praeterita saecula sacris voluminibus explicari aetates tantum summatim retro generationum et prologi textu patefaciens et in operis plenitudine sub annorum recapitulatione pariter conprehendens. cuius tenorem vir venerabilis Prosper secutus isdem chronicis haec eadem egregia brevitate praeposuit, ut eorum initium a mundi inchoaretur exordio. porro ab Abraham in sextum Valentis consulatum et Valentiniani secundum duo milia CCCXCV ac deinde ab Auxonio

GAVCLSUP

1 uariae scilicet *G*, uaries licet *C*, uariis licet *LSUP* ingenii *UP* tamen] tatem *C* 2 equidem *GL*, siquidem *C* huiusce] huius *SUP*, huiuscemodi *L* rei quemquam] q. r. *UP*, rei *V* 3 tantique] antiqui *V* notauerint *ACL*, dubitauerint *V*, nutauerunt *S* quia] qui *A* ap. deum (dominum *GS*) non est acc. pers.] non est receptio pers. ap. deum *UP* 4 uestris *L* adiunctus *V* uideri *L* uideor] uidetur *A* istius modi *VUP* luculentissime *SUP*, loculentissime *L* 5 reserare *VCS*, enarrare *UP* si *om. A* ipsius] ipsius huius *UP* lunaeue] *scripsi*, lunae uel *GAVCLUP*, ac lunae uel *S* 6 sollemnitates *V* ita *om. UP* digestum ordine *L*, digestam ordinationem *G* 7 quaestionis] *GASUP*, questiones *VCLS** abstrosa et *V*, abstruxi *C*, obstrusae *SUP* expletur *S* 9 phalestinae *V*, palestini *C* eps *V* doctissimo *L* prolocoque *A*, proloquoque *V* 10 sanctitate *V* hieronimi *L* isdem] hisdem *G*, his de *S* 11 presbiteri *L* quoque in lat. *L* probatur *V* sermone *L* 12 quae *om. G* uenerabile *CL* uero *G* in] ad *S* consolatu *VL* 13 agusti *AL* uiiii] octimi *UP* antimi *AUP* costat *G* 14 itidem] *V*, id idem *G*, et item *C*, item *ALSUP* a] ad *C* diluuio] d. noe *U*, d. et noe *L* ad abr. usque nat. *GC*, abr. usq. ad nat. *V*, usque ad abraham nat. *A*, usque ad nat. abr. (abreae *L*) *LSUP* 15 anni *L* *post* duos *ins.* ac sic fiunt a principio usque ad abraam anni $\overline{iii}$clxxxiiii *L* tribus et qu. annis] xlii anno *S* 16 iam] etiam *G* et. temp. *V* 17 gestorum *L* publice *CUP*, publicis *G* scriptores] *GA*, scriptoris *V*, scriptores (scriptoris *U*, scripturis *C*) apud barbaros (barbares *L*) *CLSUP* 18 est orsus] *G*[b]*L*, estersus *G*[a], est ortus *AC*, exorsus *SUP*, exhorsus est *V* istoria *A* industriam suam *A* fide *L* 19 mundanarum *LSUP* coaetaneo] coaetanorumque *G* relato perpandi *C* professi *CL* etiam *om. V* 20 litteris *AP*, litterae *U* testes citare] *G*, teteiscitare *A*, scissitare *C*, seiscithare *V*, est sciscitare *L*, testes sciscitari *SUP* contentus] c. est *S*, conatus est *UP* seculi *L* sacra *C* explicare *ALS* 21 tantarum *LSUP*, utantum *V* summati *A*, summarum (summatim *S**) consummatas *S*[c], consummatis *U*[1], consummatas *U*[2] et pr.] ex pr. *VS* textum *VLUP* in *om. S* 22 plenitudinem *AVC* recapitatione *G* conpraehensdens *V* tenorum *G* uen. uir *P* 23 sec. pr. *A* breuitatem *L* composuit *S*, proposuit *UP* 24 incoarentur *V* exordium *AVL* in] usque in *VLS*, usque *C*, usque ad *UP* sextum *om. UP* 25 consolatu *S* ualentinianis *A*, ualentiniano *L* secundo *AL* ccc] cc *S* xcu] xc *A* auxonio *plerique cum laterculo*, auxenio *V*, ausonio *S*

Olybrioque consulibus, qui secuntur, ad octavum Valentiniani Augusti consulatum et Anthemi VII et LXX, et simul omnes a mundi origine usque ad Constantinum et Rufum praesentes consules quinque milia sexcenti quinquaginta et octo referuntur anni. quibus ob veritatem certius indagandam bissextos etiam copulavi, quo manifestius appareret, utrum sibi vel bissextorum ratio vel dierum tam kalendarum Ianuariarum quam VIII kal. Aprilium, quo mundus traditur institutus, continuata disputatione concinerent.

8 Quibus undique versum congruentibus restabat inquiri, si lunae dinumeratio, quae die quarta existentis mundi, id est V kal. Apriles plena, hoc est quarta decima, iubente creatore in inchoatione noctis exorta est, pari lege transactis praesentibusque temporibus consonaret. qua tot saeculis conputata et kal. Ianuariis tertia feria lunam vicensimam et VIII kal. Apr. feria secunda quartam decimam lunam Constantino et Rufo consulibus perseveranti ratione provenisse conpertum est iuxta Aegyptiam disciplinam, qua evidentissime deprehensum est, quod noni decimi anni porrecta curriculis in semet semper isdem vestigiis se revolvens annum quem vicensimum inchoaret, hunc eundem metiatur et primum. cum itaque nihil resedisset ambigui diebus lunis atque bissextis inde a constitutione mundana in nostram usque progeniem mirabili decursione concordibus, necessarium fuit, propter quod maxime huic inquisitioni secundum venerationis tuae mandatum mea desudabat intentio, ut instituta paschalia perscrutarer, vel illius temporis, quo praeceptione divina per Moysen a filiis Israhel agnus est inmolatus in Aegypto, vel praecipue illius, quo pro redemptione nostra atque salute ille verus agnus, cuius figurae praecesserant, 'pascha nostrum immolatus est Christus'. 1. Cor. 5, 7.

9 Rursumque omnibus annis temporibus diebus ac luna maxime, quae iuxta Hebraeos menses facit, rite discussis a mundi principio secundum praedictae historiae fidem usque in diem, quo filii Israhel paschale mysterium caelesti initiavere mandato et ab Aegyptia clade agni occisione salvati sunt, bissextorum pariter necessitate decursa, quantum

GAB *inde a v.* 17 maxime) *VCLSUP*

1 quae *V* ad] usque *V*, ab *GAL* octauo *L* ualentiniano *VL*, ualentiani *A* consolatu *CL* 2 antemi *G*, antemii *CL*, antimi *AUP*, anthimi *S* uii et lxx] *scripsi cum S* (et lxx *omisso* uii *S**) *similiterque* anni lxxuii *P*, et lxxuii *V coniectura omnino*, uiiii et lxx *libri boni* omnis *V* originem *GA* 3 praesentes] praesentis *AVC* consules (-lis *A*, -libus *C*)] c. pr. *S* sexcenti] cccc *P*, lx *C* anni ref. *S* 4 quibus] qui *V* ob] hoc *A* ueritate *L* certium *G*, tercius *C* indicandam *V*, indagandum *L*, ad indagandam *C*[b] bissextus *ACL*, bisextum *V* cupulauit *C* quod *UP* apparerit *L* 5 sibi *om. A* uel] u *S* 6 uiii] octauo *G* quo mundus] qui mundo *S* institus *V* disputatione (dispositione *A*) concinerent (concineret *S*)] disp. continerent *V*, continerent disp. *UP* 7 uersuum *L*, uersis *VUP*, peruersis *S* congruentius *V* inquire *G* dinumeratio quae] dinumerationum *V* 8 quarto *L* existens *V*, exsistentibus *L* hoc (id *UP*) est *om. L*[1] quartam decimam *C* 9 pari lege] parilis *V*, *recte fortasse* praesentibusque] que praesentibus *UP* 10 consuleret *V* quam tot (tota *SP*, totam *U*) s. computatam *libri* et *om. V* tertia] ui *P* luna *LS* 11 uiii] octauum *G*, ui *V* sec. fer. *SUP* xiiii luna *LS*, luna xiiii *V* rufu *C* consules *A* 12 perseueratione *UP*, perseueranti oratione *S* peruenisse *VS*, prouenisset *U* iuxtam *C* aegypcium *A* qua evidentissime] que uedentissimo *A*, quae eu. *C*, quae et eu. *V*, quia eu. *UP* 13 quod] eam *V* annorum *SUP* porrectam *V* in semet] in se et *A*, in semet ipsa (-sam *L*) *CLSUP*, insinuet *V* 14 se] sic *VUP* que *L* incoarit *GL*, inchoat *S* eodem *A*, eundem *S* 15 mitiatur *V*, miciatur *C* resedise ambiguae *L* atque] ac *UP* bissextus *C* 16 inde *om. V* a conditione *C*, ab incoatione *V* mundi *L*, humana *UP* usque] u. ad *UP* mirabile *C* 17 necessarum *A* quod] quam *VS* huic] meae huic *UP* inquisitione *libri plerique*, inquaesitione *C* uenerationes *V* 18 mea] mea ******* *G*, *om. V* desudabit *L* praescrutarer *G* 19 per moysen *om. P* 20 aegiptum *B* ill. praec. *S* redimptionem nostram *B* uere *B* agnus *om. G* 21 figura praecesserat *BVSUP* nostra *B* christus *om. G* 22 rursusque *VSUP* annis] a. mensibus *UP* diebus *om. V* ac] kalendis *UP* lunam *CA* quae] quam *V*, queque *L*, *om. B* aebreorum *B* 23 mensis *ACL* discussus *A*, discursis *S**, decursis *S* praedicti *L* storiae *B* 24 qua *G* filiis *V* pascalem *L* misteries *AL* initiare *UP* mandari *A* aegypti *G* 25 agni *om. A* occisioni *B* necessitate decursa] *GACLSUP*, discursa nec. *B*, nec. discussa *V*

fida supputatio vestigavit, anni tria milia sescenti octoginta novem, quinta feria, VIIII kal. April., luna XIII, incipiente iam vespera docentur inpleti. cuius sequenti die tertio millesimo scilicet anno ac sexcentesimo nonagesimo procedente, mense primo, VIII kal. April., luna XIIII, noctis initio Hebraeos claruit agni sacrificium peregisse: pascha quippe, sicut omnimoda traditione cognoscitur, anni principio, non fine celebratur. passum autem dominum nostrum Iesum Christum peractis ab ortu mundi quinque milibus ducentis viginti et octo annis eadem chronicorum relatione monstratur. quod gestum inchoante vicensimo nono anno non potest dubitari, si quidem VIII kal. April., primo mense, luna XIIII, vespera prodiente, sicut ab initio creaturae quarto die facta est, coepisse doceatur adiunctisque bissextis ad summam quinque milium ducentorum viginti octo annorum sequenti nono et vicensimo anno, quinta feria, duce sit traditione peruentum. primo vero azymorum die dominus Iesus Christus cenans cum discipulis, postquam sui corporis et sanguinis sacramenta patefecit, ad montem oliveti, sicut euangelia sancta testantur, progressus ibique detentus est a Iudaeis, tradente discipulo. dehinc sexta feria subsequente, id est VII kal. April., crucifixus est et sepultus tertiaque die, hoc est V kal. April., dominica, resurrexit a mortuis.

Quapropter omnibus fixo sibi limite consonis necessarium erat propter paschalis 10 observantiae rationem dies et lunas a mundi ipsius describi principio, quo possit rerum cursus evidenter agnosci. sed quia inmensum opus maioris est otii, ne diutius praecepta differrem, breviarium eius interim, quod tamen ex ipsius plenitudinis ordinatione descendat, ex tempore dominicae passionis diebus kalendarum Ianuariarum et nominibus consulum a duobus Geminis usque in consulatum Constantini et Rufi diligenti adnotatione collectis per quadringentos triginta annos cum lunis atque temporibus ac deinceps sine consulibus per annos centum et duos futuros, ut quingentis triginta duobus annis omnis summa consistat, patefacere properavi. quae summa ita cunctarum, quibus exempta est, seriem regularum sua revolutione conplectitur, ut eodem tramite et in id,

GABVCLSUP

1 supputacione *L* uestigauit] *GACVL*[1], innestigauit *L*[2]*SUP*, in inuistigauit *B* sescenti octoginta] lx *C* nouem] uiii *B* uiiii] uiii *VC* 2 uespre *L* ducentur *VC* 3 miliario *U* ac] a *AU*, *om. P* nonagesimo] lxxuiii *V* praecedente *SU*, praecidente *U* *post* primo *ins.* ui feria *S* uiii] ui *P*, *om. U* 4 haebreis *G* sacrificio *B* 5 sicut *om. C* omnimodo *BVU* cognoscitur] c. hic ... que *L* principium *L* fine] fide *C*, in fine *S* caelebrantur *V* 6 noster *B* ab ortu (ab orto *B*, ab ortum *C*, ob ortu *L*, amborum *V* mundi *post* 7 annis *S* 7 milia ducentos uiginte *G* chanonicorum *A* reuolutione *UP* 8 gestum] g. est *UP* *ante* xxuiiii (xxuiii *S*) *ins.* ce *V*, nec *UP* diuitari *V*, dubitare *ACL* 9 luna *om. V* vespere *GLS* prodigente *C*, procedente *S*UP*, praecedente *S* creaturae] creator ae *CA*, a creatore *VUP* quarta *LS* 10 est *om. BL* docetur *G*[a], dicatur *B*, dicitur *V* summa *GCL* 11 uig. octo ann. *om. UP* nono] anno *V* anni *V* duce sit traditione] *scripsi*, duce si traditione *G*, duce sit ratione *C*, sit duce ratio *A*, docet se (*om. L*) tradicione *LS*, azimis intra rationem *V*, azocerintra ratione *B*, docet se traditione intra rationem *UP* 12 praeuentum *S* primum *A*, prima *L* uerum *C* diem *L* *post* die *ins.* a principio mundi usque passione ũccxxuiii anni fuerunt *A* dominus] d. noster *BSUP* christus *om. L* discipulis] d. suis *ACLSUP* 13 oliuite *B* 15 dehinc] deinceps *S* uii] *BL*, ui *V*, uiii *GCSUP*, x *A* et] ac *L* sepultus] s. est *UP* tertiaque] tertia *BVSUP* 16 die *om. L* hoc] id *A* u] ui *SUP*, uiii *A* dominica] dominico *S*, die dominico *A* surrexit *S* 17 quapropter] propter *A* sibi] *GACL*, *om. BVSUP* limitem *A* consonans *UP* 18 obseruancia *A* lunas] lunias *L*, lunares annos *S* principia *G*, principium *CL* 19 cursum *L* est otii] o. est *S*, esto *C*, est pari *A* 20 deferrem *VUP*, defererem *B* breuiarum *A* eius] est *A* *post* interim *add.* explicaui *BSUP*, eplacaui *C*, explicui *L* quod] qui *V* plenitudines *GL* ordinationis *B* 22 a *om. UP* *post* geminis *ins.* rufo scilicet (uidelicet *UP*) et rubellio *SUP* in] ad *S* consulatu *VG* 23 collectos *S* quadragentos *G* annis *V* cum] cum consulibus et *BLUP* 24 sine cons.] et sine cara *V* futurus *B* quingentis (*om. UP*) triginta duobus] quingentenos tricentos dxxx duobus *V* 25 omnes *C* constat *LSUP* quam summam *V* cunctorum *A* 26 excerpta *B*, excerpta *L*, excepta *SUP* serie *A*, series *S* regularum] regulam quam *L* suam *L*, sae *A* eadem *V*, eorum *G* tramitem *VA*

unde est orta, revocetur et ad finem pristinum denuo circumacta perveniat. aderit autem misericordia domini, ut consummata potioris negotii veritate, quam superius iam promisi, saeculorum omnium rationem, qua sacra festivitas absque scrupulo celebranda pandatur, non magis sensibus intimatam quam praesentatam vestris aspectibus aestimetis.

11 Illud praeterea insinuare non distuli propter diversorum paschalium conditores, ubi in hoc eodem cyclo dies paschae gemina designatione positus invenitur, id est ubi luna XV die dominica et post septem dies vicensima secunda conscribitur, non meo iudicio aliquid definitum, sed pro ecclesiarum pace apostolici pontificis electioni servatum, quatenus nec ego quod ad meum pertinebat officium praeterirem et in eius constitueretur arbitrio, qui universali ecclesiae praesideret, quaenam potissimum dies in tali condicione sollemnitati praecipuae deputetur. nam ceteris, quae e latere similiter adiecta sunt, non firmatur auctoritas, sed varia significatur opinio.

12 Cum vero contigerit luna vicesima septima sabbato vel maxime die kalendarum Ianuariarum provenire absque bissexto, noverit sanctitas tua pascha nisi aut XIII kal. Apr. secundum Latinos, quod numquam celebratum, etiamsi luna conveniat, penitus invenitur, aut VIII kal. Maias secundum Aegyptios, quod aliquotiens observatum est, reperiri non posse.

GABVCLSUP. 14 cum vero — 18 non posse *adlegat Beda de temp. rat. c. 51.*

1 est ortu] orat *U*[a], erat *U*[b]*P* de nouo *S* 2 consummatam *SUP* potioris] potiore *C*, superioris *VUP* ueritatem *ABLSUP* sup. iam promisi] *BV*, sup. iam promiss(a)e *GCA*, sup. comprehendi iam praemisso *LS*, comprehendi sup. iam promisi *UP* 3 ratione *GASUP*, *om. L* festiuitatae *L* 4 pandentur *L* intimata *V* presentata *VL* extimetis *G* 6 insinuari *VL* destiti *V* diversorium *V* conditorem *UP*, conditoris *C* 7 in hoc eodem (eadem *L*)] eod. in hoc *G*, hoc in eod. *SUP* cicli *B*, ciclum *A* dies *om. V* geminata *S* positus *om. A* ubi *om. B* 8 xu] xiiii *B* die] *BV*, et die *GACL*, et dies *SUP* scribitur *V* meum iuditium *A* 9 definitum est *B*, definitur *A* sed] se *A* apostolicae *CLP* pontifices *UP* electioni] *G*, electione *vel* elictione *reliqui* serutatum *UP* 10 nec ego] ne ego *S**, negotium *S* pertinebat] p. iuditio *A* 11 arbitrium quia *L* uniuersale *C*, uniuersalia *B*, in (en *U*) uniuersali *UP* praesederit *ALUP*, praesiderit *VC* quemnam *A*, quoniam *V* 12 tale *ACL* sol(l)emnitate *ABC*, solemnitatis *L* nam] nam et *BC* e] ex *G*, a *SUP*, *om. V* similiter *om. B* 14 lunam vicesimam septimam *Beda* sabbati *V* die] d. dominico *L* 15 ianuarias *G*, ianuarium *V* proueuerit *ABLS***UP* bissextum *ABV* tua] uestra *ALSUP cum Beda* pascha] quod pascha *Beda* nisi aut] nisi *S*, *om. Beda* 16 quod numquam (nusquam *UP*)] haud unquam *S cum Beda* celebratum] c. est *B*, celebrandum *S cum Beda* 17 inueniatur *UP* kal. *om. B* mad. *C* quod] cum *V* obseruandum *L cum Beda* 18 repperiri] *VS***U*, repperire *reliqui*

propter subscriptiones *v. p. 670.*

Laterculum libri omnes exhibent similiter dispositum ordinibus sex, et sumpsisse Victorium dispositionem eam a prioribus ostendit laterculus annorum LXXXIIII (infra app. II) similiter ordinatus. decennovennia in codice L ita separantur, ut singulis tituli ordinum illorum praescribantur, similiterque probabile est ordinatum fuisse librum S: reliqui decennovennia non distinguunt. dispositio secundum diversos libros haec est.

1) *Numeri anni cyclici in plerisque libris primum locum tenent, secundum in solo S:* anno I *et praescribit G,* an. *(vel* a.) I *et. ABZ, numerum solum LSNUP, ex quibus L decennovenniis suis inscribens* ciclum Victori *(saepe vocabulo breviato). annis bissextilibus littera B (aliquoties* B *in B) rubro fere colore adscribitur ante numerum in GABUP, post numerum SNZ, abest ab L. praeterea singulis annis praescribunt aut* com. *aut* emb. *UP.*

2) *Sequuntur consules in GAN, praecedunt numerum, ut dixi, in S, in fine post lunam paschalem eos collocat L, omittunt consules B (praeter primos) ZUP. ponuntur in hoc quoque laterculo nomina sola, nisi quod ad primos addit* cssb *G similiterque SL. praeterea in consulibus singularibus spatii explendi causa solet adscribi* v̄. c̄. cons. *denique superscribit huic ordini* consules *L.*

3) *Deinde sub praescriptione per singulos annos (ad solum secundum annum eam habet N) repetita (nisi quod pro ea in L superscriptio est)* kal. *(sic plerumque, aliquoties* kalendas *G)* Ian. *(quae varie breviatur) dies hebdomadis, a quo annus incipit, enuntiatur plerumque sic:* die dominica, die II *(vel* III *vel* IIII *vel* V *vel* VI) fer. *(pro quo vocabulo plerumque est* feb. *in G, passim* f. *in aliis libris, omittit A),* die sabbato: *in solo L feriae numerantur omnes a* I *ad* VII.

4) *Sequitur eiusdem diei* luna (lun. *plerumque G): adest in N ad solum annum secundum.*

4a) *Interponitur* initium quadragesimae *sequente die et luna in libris UP, sine dubio insiticium.*

5) *Deinde venit* pascha *(sic semper, ubi perscribitur, GVB,* pasca *L, saepe notatum sola littera prima) plerumque miniatum adiecto die.*

6) *Sequitur eiusdem diei* luna *ut supra.*

Ad compendiorum varietatem in vocabulis kal., id., fer. *et in mensium vocabulis similibusque non attendi.*

B. †) anno I[1])	([28]. 560)	duobus[2]) Geminis cssl.[3])	kal. Ian. d. V fer.[4])
1) crucifixio xgi coss *ins. S*		2) diebus *G*¹ 3) ruffino et rubellio (*om.* css.) *ins. S*	4) fer. *om. G*
anno II	([29]. 561)	Vicinio[1]) et Longino[2])	kal. Ian. d. sabbato
		1) uinicio *S* 2) longino *AS*, longo *GL*	
anno III	([30]. 562)	Sulpicio[1]) et Sylla[2])	kal. Ian. d. dominica
		1) sulpio *A* 2) silla *AL*	
anno IIII	([31]. 563)	Prisco et Vitellio[1])	kal. Ian. d. II fer.[2])
		1) uetellio *A*	2) feb. *hic et passim pro* fer. *G*
B. anno V	([32]. 564)	Gallo[1]) et Noniano[2])	kal. Ian. d. III fer.
		1) galli *L* 2) nonniano *AL*	
anno VI	([33]. 565)	Gallieno et Plautiano[1])	kal. Ian. d. V fer.
		1) plausiano *L*, plaucian *(sic) A*	
anno VII	([34]. 566)	Proculo et Nigrino	kal. Ian. d. VI fer.
anno VIII	([35]. 567)	Iuliano et Asprenate[1])	kal. Ian. d. sabbato
		1) asprinate *AL*	
B. anno VIIII	([36]. 568)	Publicola[1]) et Nerva	kal. Ian. d. dominica
		1) publicula *A*	
anno X	([37]. 569)	Caesare[1]) et Iuliano	kal. Ian. d. III fer.
		1) caesari *G*	
anno XI	([38]. 570)	Caesare II[1]) et Saturnino	kal. Ian. d. IIII fer.
		1) ii *om. A*	
anno XII	([39]. 571)	Saturnino[1]) II[2]) et Venusto[3])	kal. Ian. d. V fer.
		1) secundo *S* 2) *om. AS* 3) uedusto *A*	
B. anno XIII	([40]. 572)	Tiberio[1]) et Gallo	kal. Ian. d. VI fer.
		1) theberio *A*	
anno XIIII[1])	([41]. 573)	Crispino[2]) et Tauro	kal. Ian. d. dom.
1) xiii *A*		2) crispo *S*	
anno XV	([42]. 574)	Vicinio[1]) et Cornelio[2])	kal. Ian. d. II fer.
		1) uic . . . . . *L*, uinicio *S* 2) et cornelio] . . . . lio *L*	
anno XVI	([43]. 575)	Asiatico[1]) et Silano[2])	kal. Ian. d. III fer.
		1) aus . . . . *L* 1) lisano *A*, . . . ano *L*	
B. anno XVII	([44]. 576)	Tiberio[1]) II[2]) et Vitellio[3])	kal. Ian. d. IIII[4]) fer.
		1) thephero *A* 2) *om. GA, inc. L* 3) uetellio *A*	4) u *A*
††) anno XVIII	([45]. 577)	Vitellio[1]) et Publicola[2])	kal. Ian. d. VI fer.
		1) ii *ins. G²S* 2) publicula *AL*	
anno XVIIII	([46]. 578)	Varano[1]) et Gallo	kal. Ian. d. sab.
		1) ueraunio *S*, uarano *vel* verano *Prosp.*, ucrano *Cass.*	
anno XX	([47]. 579)	Vetere et Nerviliano[1])	kal. Ian. d. dominica[2])
		1) neuiliano *S*	2) dominico *G*

GALSN (*solum a. I omissis cos.*) *B* (*omissis cos. praeter primos*).

†) *G addit m. saec. VIII in margine:* primum pasca ciclo (prima *superscr., sed deletum*) decennouale Xmo, lunare VIImo, concur. II (*immo* IIII), ciclo solare XVIIIImo (*immo* VIIXVIIIImo), kl. Ian. lu. XVIII, epacte VIIII, indictione nona, kld. ianu. V feria. ††) *Gregorius Turon. hist. Franc.* 5, 17: eo anno dubietas

lun. XVIIII[5]) 5) xuiii *AB*[2]	pascha V kal. Apr.	lun. XVI[6]) 6) xuii *GL*	
lun. XXX	pascha XV kal. Mai.	lun. XVII[3]) 3) xui *A*	
lun. XI[3]) 3) x *A*	pascha V[4]) id. Apr. 4) ui *G*	lun. XX	
lun. XXII	pascha VIII[3]) kal. Apr. 3) ui *S*, uii *A*	lun. XVI[4]) 4) xu *S*	
lun. III	pascha [id. Apr. *nullus plene*, [ ] *habent GALS*, [[ ]] *B*	lun. XVI[3])] 3) xuii *L*	[[XVII[4]) k. Mai. lun. XVII]] 4) xuii. *B*
lun. XIIII	pascha non. Apr.	lun. XVIIII	
lun. XXV	pascha V kal.[1]) Apr. 1) u. kal.] id. *A*	lun. XXII[2]) 2) xxi *G*	
lun. VI	pascha IIII id. Apr.	lun. XVI	
lun. XVII	pascha kal.[2]) Apr. 2) iiii n. *B*	lun. XVIII[3]) 3) xuiiii *B*	
lun. XXVIII	pascha XI kal. Mai.	lun. XVIIII[2]) 2) xx *S*	
lun. VIIII	pascha [VIII id. Apr. *plene GA*, [ ] *om. BLS*	lun. XV	Latini] id. Apr. lun. XXII
lun. XX	pascha IIII[4]) kal. Apr. 4) iii *L*	lun. XVIII[5]) 5) xuiiii *G*	
lun. I	pascha XV[2]) kal. Mai. 2) xiiii *B*	lun. XVIII[3]) 3) xuiiii *B*	
lun. XII	pascha V[3]) id. Apr. 3) ui *GA*	lun. XXI	
lun. XXIII	pascha VIII kal. Apr.	lun. XVII	
lun. IIII	pascha XVIII[3]) kal. Mai. 3) uiii *B*, xuii *G*	lun. XVIII[4]) 4) xuii *G*	
lun. XVI[5]) 5) xu *GA*	pascha non.[6]) Apr. 6) uiii id. *B*	lun. XXI[7]) 7) xxii *B*	
lun. XXVII[3]) 3) xxui *GL*	pascha XIIII[4]) kal. Mai. 4) uiii *B*	lun. XV[5]) 5) xui *AS*	
lun. VIII[2])	pascha IIII id. Apr.	lun. XVIII[3]) 3) xuii *L*	
lun. XVIIII[3]) 3) xuiii *G*, xiiii *B*[1]	pascha IIII non. Apr.	lun. XXI	

paschae fuit. in Gallis vero nos cum multis civitatibus XIIII kal. Mai. sanctum pascha celebramus: alii vero cum Spaniis XII k. Apr. sollemnitatem hanc tenuerunt. tamen ut ferunt fontes illi, qui in Spaniis nutu dei conplentur, in nostrum paschae repleti sunt. *Cf. a. 113. 360. 455 et Krusch ad Gregorium l. c. et neues Archiv* 9, 127.

B. anno XXI [1]) ([48]. 580) Claudio [2]) et Orfito — kal. Ian. d. II fer.
1) xii *G*ᵃ — 2) cladio *L*

anno XXII ([49]. 581) Silvano et Silvio [1]) — kal. Ian. d. IIII fer.
1) sillio *L*

anno XXIII ([50]. 582) Tiberio III [1]) et Antonino — kal. Ian. d. V fer.
1) *om. A*

anno XXIIII ([51]. 583) Silano [1]) et Othone [2]) — kal. Ian. d. VI fer. [3])
1) siluano *G*, silane *A*
2) ohone *GA*, honone *L*
3) ui fer.] sab. *G*[1]

B. anno XXV ([52]. 584) Silano [1]) II [2]) et Antonino II [3]) — kal. Ian. d. sab.
1) siluano *G* 2) *om. AS*
3) *om. AS*

anno XXVI ([53]. 585) Marcellino et Aviola [1]) — kal. Ian. d. II fer.
1) abiola *G*, auioli *A*

anno XXVII ([54]. 586) Nerone [1]) et Vetere [2]) — kal. Ian. d. III fer.
1) naerone *L*, nerone i *A*[1], nerone ii *GA*[2]
2) i *add. A*

anno XXVIII ([55]. 587) Nerone II [1]) et Pisone [2]) — kal. Ian. d. IIII fer.
1) iii *A*, ui *G* 2) phisone *L*, pysone *A*

B. anno XXVIIII ([56]. 588) Nerone III [1]) et Messala [2]) — kal. Ian. d. V fer.
1) iiii *GA* 2) mesala *A*, misalla *L*

anno XXX ([57]. 589) Nerone IIII [1]) et Cornelio — kal. Ian. d. sab.
1) u *GA*

†) anno XXXI ([58]. 590) Pio et Corpiliano [1]) — kal. Ian. d. dominica [2])
1) corniliano *G*, carpiliano *S*, turpiliano *Prosp. Cass.*
2) dominico *G*

anno XXXII ([59]. 591) Macrino [1]) et Gallo — kal. Ian. d. II fer.
1) magrino *L*, agrino *A*

B. anno XXXIII ([60]. 592) Crasso et Basso — kal. Ian. d. III fer.

anno XXXIIII ([61]. 593) Silvano et Paulino [1]) — kal. Ian. d. V fer.
1) paulo *L*

anno XXXV ([62]. 594) Celsino et Apuleio [1]) — kal. Ian. d. VI fer.
1) apuleio *S*, apoleio *G*, puleio *A*, apoleino *L*

anno XXXVI ([63]. 595) Capitone [1]) et Rufo [2]) — kal. Ian. d. sabbato
1) capitonae *L*, papitone *A*ᵃ
2) ruffo *A*

B. anno XXXVII ([64]. 596) Italico et Turpiliano — kal. Ian. d. dom.

anno XXXVIII ([65]. 597) Silvano et Othone [1]) — kal. Ian. d. III fer.
1) otonae *L*

anno XXXVIIII ([66]. 598) Vespasiano [1]) et Tito — kal. Ian. d. [2]) IIII fer.
1) uespacian *A* — 2) *quae sequuntur ante a. sequentis* ian. d. u fer. *om. A* (*cf. ad a. 49*)

anno XL ([67]. 599) Vespasiano II et Tito II — kal. Ian. d. V fer.

B. anno XLI [1]) ([68]. 600) Vespasiano [1]) III et Nerva — kal. Ian. d. VI [2]) fer.
1) xl et *sic deinceps ad a. 49 A* — 1) uespano *A* — 2) u *B*

GALSN[2] a. 28–41 *omissis consulibus*) *B* (*om. cos.*[1]

†) *cf. Gregorius hist. Franc. 10, 23:* Dubietas pascae fuit ob hoc, quod in cyclum Victuri luna XV pascham scripsit fieri. sed ne Christiani ut Iudaei sub hac luna haec sollemnia celebrarent, addidit 'Latini

lun. XXX	pascha XI kal. Mai.	lun. XXI 3) 3) xxii *B*	
lun. XI	pascha VIII id. Apr.	lun. XVII 2) 2) xui *GL*	
lun. XXII	pascha IIII 2) kal. Apr. 2) iii *B*	lun. XX	
lun. III	pascha XIIII kal. Mai. 4) 4) xiiii k. mai. *om. in spat. vac. B*	lun. XXI	
lun. XIIII	pascha IIII 4) non. Apr. 4) ii *B*	lun. XVI 5) 5) xuii *B*	
lun. XXV	pascha VIII kal. Apr.	lun. XVIIII 2) 2) xuiii *LA¹B*	
lun. VI	pascha XVIII kal. Mai. 3) 3) aprl. *G*	lun. XX	
lun. XVII	pascha III kal. Apr.	lun. XVI	
lun. XXVIII 3) 3) xxuiiii *L*	pascha XIIII 4) kal. Mai. 4) xiii *B*	lun. XVI 5) 5) xuii *BSL*	
lun. VIIII	pascha IIII id. Apr.	lun. XVIIII 2) 2) xuiii *A*ᵃ	
lun. XX	pascha [VII 3) kal. Apr. *sic plene AG*, [ ] *om. BLS*, [[ ]] *om. N²* 3) ui *G*	lun. XV	[[4) Latini] IIII 5) non. Apr. lun. XXII 6)]] 4) hic *ins. A* 5) *om. G* 6) xxi *A*
lun. I	pascha XVII kal. Mai.	lun. XVI	
lun. XII	pascha VIII id. Apr.	lun. XVIII 1) 1) xuiiii *B*	
lun. XXIII	pascha IIII kal. Apr.	lun. XXI	
lun. IIII	pascha [III id. Apr. *sic plene GA*, [ ] *om. BLS*, [[ ]] *om. N²*	lun. XV	[[Latini] XIIII 2) kal. Mai. lun. XXII]] 2) xuiii *B*, xiii *G*
lun. XVI	pascha III non. Apr.	lun. XVIIII 3) 3) xuiii *ABL*	
lun. XXVII 1) 1) xuiiii *A*	pascha X 2) kal. Mai. 2) uiii *B*	lun. XX 3) 3) xuiiii *L*	
lun. VIII	pascha [VII id. Apr. *sic plene GA*, [ ] *om. BS*, [[ ]] *om. LN²*	lun. XV	[[Latini] XVIII 2) kal. Mai. lun. XXII]] 2) xuiiii *A*, xi *B*
lun. XVIIII	pascha III kal. Apr.	lun. XVIII	
lun. XXX	pascha XIII kal. Mai.	lun. XVIIII	
lun. XI 3) 3) x *A*	pascha 4) IIII 5) id. Apr. 4) *erasum G* 5) iii *A*, ui *G*	lun. XXI 6) 6) xxii *GAB*	

autem luna XXII'. ob hoc multi in Galliis XV luna celebraverunt, nos autem XXII. inquisivimus tamen studiose, sed testes Hispaniae, quae divinitus implentur, in nostrum pascha repleti sunt' *cf. Krusch neues Archiv* 9, 128.

anno XLII ([69]. 601) Vespasiano[1]) IIII et Tito III[2]) kal. Ian. d. dominico

1) uespatiano *A* 2) *om. A*

anno XLIII ([70]. 602) Vespasiano[1]) V et Tito IIII kal. Ian. d. II fer.

1) uespaciano *A*

anno XLIIII ([71]. 603) Vespasiano[1]) VI et Tito V kal. Ian. d. III fer.

1) uespaciano *A*

B. anno XLV[1]) ([72]. 604) Vespasiano[1]) VII et Tito VI kal. Ian. d. IIII fer.

1) uespaciano *A*

anno XLVI ([73]. 605) Commodo et Rufo[1]) kal. Ian. d. VI fer.

1) ruffo *A*

anno XLVII ([74]. 606) Vespasiano VIII et Tito VII kal. Ian. d. sab.

anno XLVIII ([75]. 607) Vespasiano[1]) VIIII et Tito VIII kal. Ian. d. dom.

1) uespaciañ *A*

B. anno XLVIIII ([76]. 608) Silvano et Vero kal. Ian. d. II fer.

ins. xluiiii domiciano et ruffo k. ian. d. ii l. uiiii ps uii id ap. l. xui (xu *A*[a]) *ad hiatum a. 39 explendum*

anno L ([77]. 609) Domitiano et Messaliano[1]) kal. Ian. d. IIII[2]) fer.

1) misaliano *A*, messiliano *G*: domicianus et rufo ii *L* 2) iii *A*

anno LI ([78]. 610) Domitiano II[1]) et Rufo[2]) II kal. Ian. d. V fer.

1) domicianus ii et missiliano *L* 2) ruffo *A*

anno LII ([79]. 611) Domitiano[1]) III et Sabino[2]) kal. Ian. d. VI fer.

1) domitianus *L* 2) sapino *A*, rufo iii *L*

B. anno LIII ([80]. 612) Domitiano[1]) IIII et Rufo III[2]) kal. Ian. d. sab.

1) domitianuso *L* 2) rufo iii] sabino *L*

anno LIIII ([81]. 613) Domitiano V et Dolabella[1]) kal. Ian. d. II fer.

1) doladella *L*

anno LV ([82]. 614) Domitiano VI et Rufo IIII[1]) kal. Ian. d. III[2]) fer.

1) rufino (*om.* iiii) *S* 2) iiii *G*

anno LVI ([83]. 615) Flavio[1]) et Traiano kal. Ian. d. IIII fer.

1) flauii *L*

B. anno LVII ([84]. 616) Domitiano VII et Nerva kal. Ian. d. V fer.

anno LVIII ([85]. 617) Traiano II[1]) et Gabrione[2]) kal. Ian. d. sab.

1) *om. S* 2) grabione *L*[1], glabrione *L*[2]*S*

anno LVIIII ([86]. 618) Domitiano VIII et Saturnino[1]) kal. Ian. d. dom.

1) sarnino *A*

anno LX ([87]. 619) Silvano et Prisco[1]) kal. Ian. d. II fer.

1) crispo *G*

B. anno LXI ([88]. 620) Asprenate[1]) et Clemente[2]) kal. Ian. d. III fer.

1) asprinate *AL* 2) clemen *A*

anno LXII ([89]. 621) Domitiano VIIII[1]) et Clemente[2]) kal. Ian. d. V fer.

1) uiii *GA*[1]*L*[1] 2) clente *A*, clemente ii *GS Cass.*

anno LXIII ([90]. 622) Nerva II et Rufo[1]) kal. Ian. d. VI fer.

1) rufo u *GA*

GALSN[2] (*a. 42—53 om. cos.*) *B* (*om. cos.*).

1) cf. a. 482.

lun. XXII	pascha VII[3]) kal. Apr. 3) uiii *G*	lun. XVII	
lun. III	pascha XVII[2]) kal. Mai. 2) xui *B*	lun. XVIII	
lun. XIIII	pascha VII[2]) id. Apr. 2) uiii *G*	lun. XXI[3]) 3) xx *A*	
lun. XXV	pascha [XI[2]) kal. Apr. *plene nullus,* [ ] *habent GABS,* [[ ]] *L* 2) x *B*	lun. XVI]	. . . . . [[IIII kal. Apr. lun. XXII]]
lun. VI	pascha III id. Apr.	lun. XVII	
lun. XVII	pascha III[1]) non. Apr. 1) *om. A*	lun. XX	
lun. XXVIII	pascha VIIII[2]) kal. Mai. 2) uiii *G*	lun. XXI[3]) 3) xxii *S*	
lun. VIIII	pascha VII[1]) id. Apr. 1) ui *GAB*	lun. XVI	
lun. XX	pascha III kal. Apr.	lun. XVIIII[3]) 3) xuiii *A*ᵃ*B*	
lun. I	pascha XIII[3]) kal. Mai. 3) xii *A*	lun. XX	
lun. XII	pascha II[4]) non. Apr. 4) i *A*	lun. XVI[5]) 5) xuii *B*	
lun. XXIII	pascha VII[3]) kal. Apr. 3) ui *B*	lun. XVIII	
lun. IIII	pascha XVII kal. Mai.	lun. XVIIII[2]) 2) xuiii *GA*	
lun. XVI	pascha II kal. Apr.	lun. XVI[3]) 3) xu *G*	
lun. XXVII	pascha XII kal. Mai.	lun. XVII[2]) 2) xui *G*, xuiii *ABS*	
lun. VIII	pascha III[1]) id. Apr. 1) ii *B*	lun. XVIIII[2]) 2) xuiii *A*ᵃ, xx *B*	
lun. XVIIII[3]) 3) xuiii *B*	pascha [VI kal. Apr. *sic plene GA,* [ ] *om. BS,* [[ ]] *om. L*	lun. XV	[[Latini] III[4]) non. Apr. 4) *om. GA* lun. XXII[5])]] 5) xxi *B*
lun. XXX	pascha XVI kal. Mai.	lun. XVI	
lun. XI	pascha VI id. Apr.[2]) 2) apr. *om. in sp. vac. L*	lun. XVIIII[3]) 3) xuiii *A*ᵃ	
lun. XXII	pascha III[3]) kal. Apr. 3) ii *B*	lun. XXI[4]) 4) xx *B*	
lun. III	pascha [II[3]) id. Apr. *sic plene GA,* [ ] *om. BS,* [[ ]] *om. L*	lun. XV 3) iii *A*	[[Latini] XIII kal.[4]) Mai. 4) id. *B* lun. XXII]]
lun. XIIII	pascha II non. Apr.	lun. XVIII[2]) 2) xuiiii *A*	

anno LXIIII ([91]. 623) Flavio[1]) et Vetere kal. Ian. d. sab.
1) fulvio *Prosp. Cass.*

B. anno LXV ([92]. 624) Sabino[1]) et Antonino kal. Ian. d. dom.
1) sauino *AL*

anno LXVI ([93]. 625) Nerva III et Traiano III kal. Ian. d. III fer.

anno LXVII ([94]. 626) Senecione[1]) et Palma kal. Ian. d. IIII fer.
1) senicione *AL*

anno LXVIII ([95]. 627) Traiano IIII et Frontone kal. Ian. d. V fer.

B. anno LXVIIII ([96]. 628) Traiano V et Orfito kal. Ian. d. VI fer.

anno LXX ([97]. 629) Senecione[1]) II et Sura kal. Ian. d. dom.[2])
1) senitione *A*, senicione *L* 2) sab. *Z*

anno LXXI ([98]. 630) Traiano VI et Maximo kal. Ian. d. II fer.

anno LXXII ([99]. 631) Senecione[1]) III et Sura II[2]) kal. Ian. d. III fer.
1) senitione *A*, senicione *L* 2) *om.* *L*

anno LXXIII ([100]. 632) Urbano[1]) et Marcello kal. Ian. d. IIII fer.
1) urbo *G*

anno LXXIIII[1]) ([101]. 633) Candido et Quadrato kal. Ian. d. VI[2]) fer.
1) lxxuiii *G*[1] 2) u *BZ*

anno LXXV ([102]. 634) Commodo et Cereale[1]) kal. Ian. d. sab.
1) cereale *A*

anno LXXVI ([103]. 635) Senecione[1]) IIII et Sura[2]) III[3]) kal. Ian. d. dom.
1) senicione *L*, senitione *A* 2) et esura *A* 3) *om.* *AL*

B. anno LXXVII ([104]. 636) Gallo et Bradua kal. Ian. d. II[1]) fer.
1) i *Z*

anno LXXVIII ([105]. 637) Africano[1]) et Crispino kal. Ian. d. IIII fer.
1) afrecano *A*

anno LXXVIIII ([106]. 638) Crispino II[1]) et Buleno[2]) kal. Ian. d. V fer.
1) *om.* *S* 2) soleno *S*

anno LXXX ([107]. 639) Pisone[1]) et Rustico kal. Ian. d. VI fer.
1) physone *A*

B. anno LXXXI ([108]. 640) Traiano VII et Africano kal. Ian. d. sab.

anno LXXXII ([109]. 641) Celso et Crispino kal. Ian. d. II fer.

anno LXXXIII ([110]. 642) Hasta[1]) et Pisone[2]) kal. Ian. d. III fer.
1) asta *ALS* 2) phisone *L*, physone *A*

anno LXXXIIII ([111]. 643) Messala[1]) et Pedone[2]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) missala *L*, mesala *A* 2) pidone *L*

B. anno LXXXV ([112]. 644) Emelio[1]) et Vetere kal. Ian. d. V fer.
1) (a)emilio *LS*

anno LXXXVI ([113]. 645) Nigro[1]) et Aproniano kal. Ian. d. sab.
1) nigrino *L*

anno LXXXVII ([114]. 646) Claro et Alexandro kal. Ian. d. dom.

anno LXXXVIII ([115]. 647) Hadriano[1]) et Salinatore[2]) kal. Ian. d. II fer.
1) adriano *AL* 2) salinatere *A*, rustico *S*

GALSB (om. cos.) Z (ab a. 70, omissis in spatiis uacuis paschatis cum lunis suis per a. 78—80).

lun. XXV	pascha VI kal.[2] Apr.	lun. XXI	
	2) id. *B*		
lun. VI	pascha XVII[2] kal. Mai.	lun. XXI[3]	
	2) xui *A*, xu *B*	3) xxii *GB*	
lun. XVII	pascha II kal.[1] Apr	lun. XVII	
	1) id. *A*		
lun. XXVIII	pascha XII kal. Mai.	lun. XVIII[2]	
		2) xix *S*	
lun. VIIII	pascha II id. Apr.	lun. XXI	
lun. XX	pascha VI[1] kal. Apr.[2]	lun. XVI[3]	
	1) u *B* 2) mai. *B*	3) xuii *ALB*	
lun. I[3]	pascha XVI kal. Mai.	lun. XVII[4]	
3) xiii *Z*		4) xuiiii *Z*	
lun. XII[1]	pascha VI id. Apr.	lun. XX[2]	
1) xiiii *Z*		2) xui *G*	
lun. XXIII[3]	pascha VIIII kal. Apr.	lun. XVI[4]	
3) xu *Z*		4) xuiiii *Z*	
lun. IIII[2]	pascha II[3] id. Apr.	lun. XVI[4]	
2) xui *Z*	3) *om.* *BZ*	4) xuii *B*, xuiii *Z*	
lun. XVI[3]	pascha II non. Apr.	lun. XX[4]	
3) xu *GAB*, xuii *Z*		4) xxi *Z*	
lun. XXVII	pascha VIII[2] kal.[3] Mai.[4]	lun. XXI[5]	
	2) uii *A*, u *Z* 3) id. *Z* 4) apr. *ZS*	5) xuii *G*, xui *Z*, xxii *S*	
lun. VIII[4]	pascha V id.[5] Apr.	lun. XVII[6]	
4) uiiii *Z*	5) u id.] k. *Z*	6) xuiiii *Z*	
lun. XVIIII[2]	pascha II[3] kal. Apr.	lun. XVIIII[4]	
2) xx *Z*	3) ii k. apr.] k. apr. *B*, xii k. m. *Z*	4) xx *B*, *om.* *Z*	
lun. XXX[2]	pascha XII kal. Mai.	lun. XX	
2) i *Z*			
lun. XI[3]	pascha non. Apr.	lun. XVI	
3) xii *Z*			
lun. XXII[2]	pascha V kal.[3] Apr.	lun. XVIIII	
2) xxi *A*, xxiiii *Z*	3) id. *B*		
lun. III	pascha XVI[1] kal. Mai.	lun. XVIIII[2]	
	1) u *G*, xu *B*	2) xx *B*	
lun. XIIII	pascha [kal. Apr.	lun. XV	[[Latini] VI[1] id. Apr. lun. XXII]]
	sic plene *GA*, [ ] *om.* *SBZ*, [[ ]] *om.* *L*		1) u *GAZ*
lun. XXV[3]	pascha VIIII[4] kal. Apr.	lun. XVIII[5]	
3) xxiiii *A*, xxii *Z*	4) uiii *A*	5) xui *A*	
lun. VI[3]	pascha id. Apr.	lun. XVIIII	
3) u *A*			
lun. XVII	pascha II[2] non. Apr.	lun. XXI[3]	
	2) *om.* *B*	3) xxii *B*	
lun. XXVIII	pascha XV kal. Mai.	lun. XV[2]	[Greci[3] VIII kal. Mai. lun. XVII[4]]
	sic plene *GA*, [ ] *om.* *LSBZ*	2) xuii *Z*, xui *S*	3) *sic* *G*, latini *A* 4) xxii *A*
lun. VIIII	pascha V id. Apr.	lun. XVIII	
lun. XX	pascha kal. Apr.	lun. XXI	

B. anno LXXXVIIII ([116]. 648) Hadriano[1]) II et Rustico[2]) kal. Ian. d. III fer.
1) adriano *AL* 2) et siliano *S*

anno XC ([117]. 649) Servilio et Fulvio kal. Ian. d. V fer.

anno XCI ([118]. 650) Vero[1]) et Augure[2]) kal. Ian. d. VI fer.
1) uiro *A* 2) agure *G*, augore *L*

† anno XCII ([119]. 651) Aviola et Pansa kal. Ian. d. sab.

B. †† anno XCIII ([120]. 652) Paterno et Torquato[1]) kal. Ian. d. domin.
1) torquatur *A*

anno XCIIII ([121]. 653) Gabrione[1]) et Aproniano[2]) kal. Ian. d. III fer.
1) glabrione *S* 2) apriliano *A*

anno XCV ([122]. 654) Asiatico[1]) et Quinto[2]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) atico *A* 2) quinio *A*

anno XCVI ([123]. 655) Vero[1]) et Ambiguo kal. Ian. d. V fer.
1) antonino *A*

B. anno XCVII ([124]. 656) Gallicano[1]) et Titiano kal. Ian. d. VI fer.
1) galliano *L*, gallegano *A*

anno XCVIII ([125]. 657) Torquato et Libone kal. Ian. d. dom.

anno XCVIIII ([126]. 658) Celso et Marcellino[1]) kal. Ian. d. II fer.
1) celso et marcellino (marcelliano *G*) *GAL*, uetere et ualente *S*

anno C ([127]. 659) Pontiano et Rufo[1]) kal. Ian. d. III fer.
1) pontiano et rufo (ruffo *A*) *GAL*, celso et marcellino *S*

B. anno CI ([128]. 660) Augurino[1]) et Sergiano[2]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) augurione *L* 2) sirgiano *L*, sirigiano *A*

anno CII ([129]. 661) Tiberio[1]) et Silano[2]) kal. Ian. d. VI fer.
1) tiperio *A* 2) siluano *L*

anno CIII ([130]. 662) Sergiano II et Vero[1]) kal. Ian. d. sab.
1) uetere *S*

anno CIIII ([131]. 663) Pompeiano[1]) et Atiliano[2]) kal. Ian. d. dom.
1) ponpeiano *G*, pompeiiano ii *A*, pompiano *L* 2) attiliano *S*

B. anno CV ([132]. 664) Pompeiano[1]) II[2]) et Commodo[3]) kal. Ian. d. II fer.
1) ponpeiano *G* 2) *om. A* 3) comodo *A*

anno CVI ([133]. 665) Lelio[1]) et Albino[2]) kal. Ian. d. IIII[3]) fer.
1) celio *AL* 2) albano *L*[1] 3) iii *AZ*[a]

anno CVII ([134]. 666) Camerino[1]) et Nigro kal. Ian. d. V fer.
1) camerio *G*, cameriano *AL*

anno CVIII ([135]. 667) Antonino et Presente[1]) kal. Ian. d. VI fer.
1) presete *A*

anno CVIIII ([136]. 668) Antonino II et Presente II kal. Ian. d. sab.

B. anno CX ([137]. 669) Severo et Silvano kal. Ian. d. II fer.

anno CXI ([138]. 670) Rufino et Torquato kal. Ian. d. III fer.

GALS et sine consulibus BZ

†) *Cf. auctor de mirabilibus sacrae scripturae (editus inter opera Augustini in tomi III app.) l. 2 c. 4:* decimus *(ab exordio mundi cyclus annorum DXXXII)* oriens nonagesimo secundo anno post passionem salvatoris Alia et Sparta consulibus peractis cursibus consummatur. ††) *pergit idem auctor:* post quem

lun. I	pascha XII[3] kal. Mai.	lun. XXI[4]	
	3) xi *B*	4) xx *A*, xxii *B*	
lun. XII	pascha non. Apr.	lun. XVII[1]	
		1) xui *Z*	
lun. XXIII	pascha V kal. Apr.	lun. XX	
lun. IIII[3]	pascha XV kal. Mai.	lun. XXI[4]	
3) iii *B*		4) xxii *B*	
lun. XVI[2]	pascha kal.[3] Apr.	lun. XVII[4]	
2) xu *A*	3) iiii n. *B*	4) xuiiii *B*	
lun. XXVII[3]	pascha XI kal. Mai.	lun. XVIII[4]	
3) xuii *G*, xxui *A*		4) xuiiii *ZS*	
lun. VIII[3]	pascha id. Apr.	lun. XXI	
3) ui *A*			
lun. XVIIII[2]	pascha IIII kal. Apr.	lun. XVII[3]	
2) xuiii *Z*		3) xui *ALZ*	
lun. XXX	pascha XV[2] kal. Mai.	lun. XVII[3]	
	2) xiiii *B*, *om.* *A*	3) xui *L*, xuiii *B*	
lun. XI	pascha V id. Apr.	lun. XX	
lun. XXII	pascha VIII kal. Apr.	lun. XVI[2]	
		2) xu *G*	
lun. III	pascha XVIII[3] kal. Mai.	lun. XVII	
	3) uiii *G*[2]		
lun. XIIII[3]	pascha non.[4] Apr.	lun. XVIIII[5]	
3) xiii *A*	4) uiii id. *B*	5) xuiii *G*, xx *B*	
lun. XXV[3]	pascha V kal. Apr.	lun. XXII[4]	
3) xx *A*		4) xxi *BZ*	
lun. VI[2]	pascha IIII[3] id. Apr.	lun. XVI	
2) u *A*	3) *om.* *A*		
lun. XVII[2]	pascha IIII[3] non. Apr.	lun. XVIIII	
2) xui *A*	3) iii *A*		
lun. XXVIII[4]	pascha XI[5] kal. Mai.	lun. XVIIII[6]	
4) xxui *A*, xuiii *B*	5) x *B*	6) xx *LSBZ*	
lun. VIIII	pascha [VIII id. Apr.	lun. XV	Latini] id. Apr. lun. XXII
	sic plene *GA*, ,] *om.* *LSBZ*		
lun. XX	pascha IIII kal. Apr.	lun. XVIII	
lun. I	pascha XIIII[1] kal. Mai.	lun. XVIIII	
	1) xuii *B*[2]		
lun. XII	pascha V id. Apr.	lun. XXI[1]	
		1) xxii *B*	
lun. XXIII	pascha VIII kal. Apr.	lun. XVII	
lun. IIII	pascha XVIII[1] kal. Mai.	lun. XVIII[2]	
	1) xuiiii *GZ*	2) xuiiii *AB*	

undecimus a consulatu Paterni et Torquati ad nostra usque tempora decurrens, extremo anno Hiberniensium moriente Manichaeo inter ceteros sapientes peragitur: et duodecimus nunc tertium annum agens [illegible] p. Chr. 654 ad futurorum scientiam se praestans a nobis qualem finem sit habiturus, ignoratur.

anno CXII ([139]. 671) Torquato [1]) II et Herode [2]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) torqua *A* 2) erode *L*

B. anno CXIII ([140]. 672) Aviola [1]) et Maximo kal. Ian. d. V fer.
1) aauuiola *A*

anno CXIIII ([141]. 673) Antonino III et Aurelio [1]) kal. Ian. d. sab.
1) aurilio *A*

anno CXV ([142]. 674) Grato et Seleuco [1]) kal. Ian. d. domin.
1) seleluco *L*

anno CXVI ([143]. 675) Antonino IIII et Aurelio [1]) kal. Ian. d. II fer.
1) aurelio ii *S Prosp. Cass.*

B. anno CXVII ([144]. 676) Largo et Messaliano [1]) kal. Ian. d. III fer.
1) messiliano *G*, mesaliano *A*, missaliano *L*

anno CXVIII ([145]. 677) Torquato III et Iuliano [1]) kal. Ian. d. V fer.
1) orfito et prisco *AL*

anno CXVIIII ([146]. 678) Orfito et Prisco [1]) kal. Ian. d. VI fer.
1) torquato iii et iuliano (iubiliano *A*) *AL*

anno CXX ([147]. 679) Gabrione [1]) et Vetere kal. Ian. d. sabb.
1) gaione *A*, glabrione *S*

B. anno CXXI ([148]. 680) Gordiano [1]) et Maximo [2]) kal. Ian. d. dom.
1) godiano *L* 2) *inc. L*[1]

anno CXXII ([149]. 681) Gabrione [1]) II et Romulo [2]) kal. Ian. d. III fer.
1) glabrione *S* 2) romolo *L*

anno CXXIII ([150]. 682) Presente et Rufino kal. Ian. d. IIII fer.

anno CXXIIII ([151]. 683) Commodo [1]) et Laterano kal. Ian. d. V fer.
1) quomodo *L*

B. anno CXXV ([152]. 684) Vero et Sabino [1]) kal. Ian. d. VI fer.
1) sauino *L*

anno CXXVI ([153]. 685) Silvano et Augurino kal. Ian. d. dom. [1])
1) sab. *Z*

anno CXXVII ([154]. 686) Barbaro [1]) et Regulo kal. Ian. d. II fer. [2])
1) barbabaro *L*, barbato *S* 2) dom. *Z*

anno CXXVIII ([155]. 687) Tertullo [1]) et Sacerdote kal. Ian. d. III [2]) fer.
1) tertulo *L* 2) ii *Z*

B. anno CXXVIIII ([156]. 688) Quintillo [1]) et Prisco kal. Ian. d. IIII fer.
1) quintiliano *G*, quintilo *L*

† anno CXXX ([157]. 689) Vero II et Bradua kal. Ian. d. VI fer.

anno CXXXI ([158]. 690) Antonino V et Aurelio [1]) III [2]) kal. Ian. d. sab.
1) aurilio *L* 2) *om. GL*

anno CXXXII ([159]. 691) p. c. Antonini V et Aureli III [1]) kal. Ian. d. dom.
1) pc. antonini u et aurelio iii *G*, antonino ui et aurelio iiii (aureliano, *om.* iiii *L*) *LS*

B. anno CXXXIII ([160]. 692) duobus Augustis [1]) kal. Ian. d. II fer.
1) agustis *L*

GA (deficit in a. 120 fin.) LS et sine consulibus BZ

†) *Computus qui dicitur sancti Augustini aliorumque, vere scriptus in Britannia a. 689 (cod. Monac. 14456 saec. IX, apud Kruschium Studien p. 60, neues Archiv 9, 162) f. 23:* ab initio mundi III anni de bissextis pleni sunt usque in praesentem annum *(scilicet cycli Dionysiani secundi a. p. Chr. 689, responden-*

lun. XVI[3])	pascha VIII[4]) id. Apr.	lun. XXII	
3) xu *G*	4) uiiii *A*, *om. Z*		
lun. XXVII[2])	pascha XIIII[3]) kal. Mai.	lun. XV[4])	
2) xxui *G*	3) xiii *B*	4) xui *ASZ*	
lun. VIII[2])	pascha IIII[3]) id. Apr.	lun. XVIII[4])	
2) uiiii *B*	3) *om. B*	4) xuiiii *G*	
lun. XVIIII	pascha IIII non. Apr.	lun. XXI	
lun. XXX[2])	pascha [XVII kal. Mai.	lun. XV	[[Latini] X kal. Mai.
2) xxuiiii *A*	*sic plene GA*, [ ] *om BZ* (*hic in marg. habet* xxi *S*), [[ ]] *om. L*		lun. XXII[3])]]
lun. XI	pascha VIII id.[2]) Apr.	lun. XVII[3])	3) xx *Z*
	2) iii kal. *G*, uii id. *B*	3) xuiii *B*	
lun. XXII	pascha IIII[2]) kal. Apr.	lun. XX[3])	
	2) *om. A*	3) xiiii *A*	
lun. III	pascha XIIII kal. Mai.	lun. XXI[2])	
		2) xuiii *B*[1]	
lun. XIIII	pascha III[2]) non. Apr.	lun. XVII[3])	
	2) iiii *G*, ii *A*	3) xui *B*	
lun. XXV	pascha VIII[3]) kal. Apr.	lun. XVIIII[4])	
	3) uii *B*	4) xx *LB*	
lun. VI	pascha XVIII[3]) kal. Mai.	lun. XX	
	3) xuiiii *Z*		
lun. XVII	pascha III kal. Apr.	lun. XVI	
lun. XXVIII	pascha XIII[2]) kal. Mai.	lun. XVII[3])	
	2) xiiii *G*	3) xuiiii *L*, xuiii *SZ*	
lun. VIIII	pascha IIII[2]) id. Apr.	lun. XVIIII[3])	
	2) iii *B*	3) xx *B*, xuiii *Z*	
lun. XX	pascha [VII kal. Apr.	lun. XV	[[Latini] IIII[2]) non. Apr.
	sic plene G, [ ] *om. SBZ*, [[ ]] *om. L*		2) iii *G* lun. XXII]]
lun. I	pascha XVII[3]) kal. Mai.	lun. XVI	
	3) xu *G*		
lun. XII	pascha VII[3]) id. Apr.	lun. XVIIII[4])	
	3) ui *GZ*	4) xuiii *Z*	
lun. XXIII	pascha IIII[2]) kal. Apr.	lun. XXI[3])	
	2) iii *B*	3) xxii *B*	
lun. IIII	pascha [III id. Apr.	lun. XV	Latini] XIIII[1]) kal. Mai.
	sic plene G, [ ] *om. LSBZ*		lun. XXII[2])
lun. XVI	pascha III[3]) non. Apr.	lun. XVIIII[4])	1) iiii *G* 2) xui *G*
	3) prid. *G*	4) xuiii *L*	
lun.[2]) XXVII	pascha [VIIII kal. Mai.	lun. XX[3])]	. . . . [[VII[4]) kal. Apr.
2) *bis G*	*plene nullus*, [ ] *habent GLS*, [[ ]] *habent BZ*	3) xxi *S*	4) ui *Z* lun. XXII]]
lun. VIII	pascha [VII[2]) id. Apr.	lun. XV]	[[Latini] XVIII kal. Mai.[3])
	plene G, [ ] *om. SZ*, [[ ]] *om. BL*	2) ui *B*	3) a. *Z* lun. XXII]]

tem anno primi 157 sub consulibus Bero et Bardoa. *item* c. *41:* saltus in libro Victorii a principio mundi numerantur CCLXXX sub Bero et Bardua ce.

anno CXXXIIII ([161]. 693) Rustico et Aquilino[1]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) aquilio *G*

anno CXXXV ([162]. 694) Leliano[1]) et Pastore kal. Ian. d. V fer.
1) liliano *L*, iuliano *S*

anno CXXXVI ([163]. 695) Macrino et Celso kal. Ian. d. VI fer.

B. anno CXXXVII ([164]. 696) Orfito et Pudente[1]) hal. Ian. d. sab.
1) putentae *L*

anno CXXXVIII ([165]. 697) Pudente[1]) II[2]) et Pullione[3]) kal. Ian. d. II fer.
1) putente *L* 2) ii *LS*, *om. G* 3) pollione *S*

anno CXXXVIIII ([166]. 698) Vero IIII[1]) et Quadrato kal. Ian. d. III fer.
1) *om. G*

anno CXL ([167]. 699) Aproniano et Paulo kal. Ian. d. IIII fer.

B. anno CXLI ([168]. 700) Prisco et Apollinare kal. Ian. d. V fer.

anno CXLII ([169]. 701) Cetego[1]) et Claro kal. Ian. d. sab.
1) cettebgo *L*

anno CXLIII ([170]. 702) Severo et Hereniano[1]) kal. Ian. d.[2]) dom.
1) terentiano *LS* 2) *bis G*[1]

anno CXLIIIII[1]) ([171]. 703) Orfito et Maximo kal. Ian. d. II fer.
1) cxxi *A et sic deinceps ad a. 154*

B. anno CXLV ([172]. 704) Severo II et Pompeiano[1]) kal. Ian. d. III fer.
1) pompeiano *G*

anno CXLVI ([173]. 705) Gallo et Flacco[1]) kal. Ian. d. V fer.
1) falco *G*

anno CXLVII ([174]. 706) Pisone[1]) et Iuliano[2]) kal. Ian. d. VI fer.
1) phisone *L*, physone *A* 2) tulliano *G*[1], tulliario *G*[2]

anno CXLVIII ([175]. 707) Pullione[1]) et Apro kal. Ian. d. sab.
1) pollione *AS*

B. anno CXLVIIII ([176]. 708) Commodo[1]) et Quintillo[2]) kal. Ian. d. dom.
1) commodo i *L* 2) quintilo *L*

anno CL ([177]. 709) Orfito et Rufo[1]) kal. Ian. d. III[2]) fer.
1) ruffo *A* 2) ii *CP*

anno CLI ([178]. 710) Commodo II et Vero II[1]) kal. Ian. d. IIII[2]) fer.
1) *om. L* 2) iii *CP*

anno CLII ([179]. 711) Presente et Gordiano kal. Ian. d. V[1]) fer.
1) iiii *CP*

B. anno CLIII ([180]. 712) Commodo[1]) III et Byrro[2]) kal. Ian. d. VI fer.
1) comodo *L* 2) pirro *AL*

anno CLIIII ([181]. 713) Mamertino[1]) et Rufo[2]) kal. Ian. d. dom.
1) mameteno *L*[1] 2) ruffo *A*

anno CLV ([182]. 714) Commodo IIII et Victorino kal. Ian. d. II fer.

anno CLVI ([183]. 715) Marullo[1]) et Aeliano[2]) kal. Ian. d. III fer.
1) marulo *L* 2) eliano *L*

B. anno CLVII ([184]. 716) Materno[1]) et Bradua[2]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) paterno *L* 2) pradua *L*

GA (per a. 111–151) LS et sine consulibus BZCP (hi duo incipiunt ab a. 111).

lun. XVIIII	pascha III kal. Apr.	lun. XVIII	
lun. XXX	pascha XIII kal. Mai.	lun. XVIIII 2)	
		2) xuiii *G*	
lun. XI	pascha III id. Apr.	lun. XXII	
lun. XXII	pascha VII 2) kal. Apr.	lun. XVII 3)	
	2) ui *GB*	3) xuiii *B*, xui *Z*	
lun. III	pascha XVII kal. Mai. 3)	lun. XVIII 4)	
	3) ui (*vel* u) kal. aprl. *G*¹	4) xuii *G*¹	
lun. XIIII	pascha VII id. Apr.	lun. XXI 2)	
		2) xuii *G*¹	
lun. XXV	pascha X 1) kal. Apr.	lun. XVII 2)	
	1) uiii *G*²	2) xiiii *B*	
lun. VI	pascha III id. Apr.	lun. XVII 1)	
		1) xuiii *P*	
lun. XVII 1)	pascha III 2) non. Apr.	lun. XX	
1) xui *L*	2) ui *P*		
lun. XXVIII	pascha VIIII 3) kal. Mai.	lun. XXI 4)	
	3) uiii *ZP*	4) xxii *SZUP*	
lun. VIIII	pascha VI id. Apr.	lun. XVII 1)	
		1) xui *Z*	
lun. XX	pascha III 2) kal. Apr.	lun. XVIIII 3)	
	2) ii *B*	3) xx *B*, xuiii *Z*, uiiii *UP*	
lun. I	pascha XIII kal. Mai.	lun. XX	
lun. XII	pascha prid. non. Apr.	lun. XVI	
lun. XXIII	pascha VI kal. Apr.	lun. XVIIII	
lun. IIII 3)	pascha XVII 4) kal. Mai.	lun. XVIIII 5)	
3) uii *P*	4) xui *BZ*	5) xuii *G*, xx *BZ*	
lun. XVI	pascha prid. kal. Apr.	lun. XVI	
lun. XXVII	pascha XII 3) kal. Mai.	lun. XVII 4)	
	3) * xi *G*, xiii *A*	4) xuiii *SZ*	
lun. VIII	pascha prid. id. Apr.	lun. XX	
lun. XVIIII	pascha [VI 3) kal. Apr.	lun. XV 4)	[[Latini] III non. Apr. lun. XXII]]
	sic plene GA, [ ] *om. SUP*, [[ ]] *om. LBZ*		
	3) u *BZ* 4) xui *BZ*		
lun. XXX 3)	pascha XVI 4) kal. Mai.	lun. XVI 5)	
3) xxuiiii *A*	4) xu *B*	5) xuii *GLZ*, xuiii *A*	
lun. XI 1)	pascha VI id. Apr.	lun. XVIIII	
1) x *B*			
lun. XXII	pascha prid. kal. Apr.	lun. XXII	
lun. III	pascha [prid. 3) id. Apr.	lun. XV 4)	[[Latini] XIII 5) kal. Mai. 6) lun. XXII]]
	plene G, [ ] *om. SZUP*, [[ ]] *om. BL*	3) *om. B* 4) xui *B*	5) xiiii *G*
			6) xiii k. mai. *om. in sp. ras. Z*

anno CLVIII ([185]. 717) Commodo V[1]) et Gabrione[2]) kal. Ian. d. VI fer.
1) *om. G* 2) glabrione *S*

anno CLVIIII ([186]. 718) Crispino[1]) et Eliano[2]) kal. Ian. d. sab.
1) crespino *L* 2) aelione *G*

anno CLX ([187]. 719) Fusciano[1]) et Silano kal. Ian. d. dom.
1) rusiano *L*

B. anno CLXI ([188]. 720) duobus Silanis kal. Ian. d. II fer.

anno CLXII ([189]. 721) Commodo[1]) VI[2]) et Septimiano[3]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) comodo *L* 2) u *GL* 3) semtemiano *L*

anno CLXIII ([190]. 722) Aproniano et Bradua kal. Ian. d. V fer.

anno CLXIIII ([191]. 723) Commodo[1]) VII[2]) et Pertinace[3]) kal. Ian. d. VI fer.
1) comodo *L* 2) ui *G* 3) pertenae *L*

B. anno CLXV ([192]. 724) Falcone[1]) et Claro kal. Ian. d. sab.
1) palcone *G*, flaccono *L*

anno CLXVI ([193]. 725) Severo et Albino kal. Ian. d. II fer.

anno CLXVII ([194]. 726) Tertullo et Clemente kal. Ian. d. III fer.

† anno CLXVIII ([195]. 727) Dextro[1]) et Prisco kal. Ian. d. IIII fer.
1) dexito *G*

B. anno CLXVIIII ([196]. 728) Laterano et Rufino kal. Ian. d. V fer.

anno CLXX ([197]. 729) Saturnino et Gallo kal. Ian. d. sab.

anno CLXXI ([198]. 730) Anulino[1]) et Frontone[2]) kal. Ian. d. dom.
1) anolino *L* 2) frontune *L*

anno CLXXII ([199]. 731) Severo II et Victorino kal. Ian. d. II fer.

B. anno CLXXIII ([200]. 732) Faviano[1]) et Muciano[2]) kal. Ian. d. III fer.
1) fabiano *S* 2) mutiano *L*

anno CLXXIIII ([201]. 733) Severo III et Antonino kal. Ian. d. V[1]) fer.
1) iiii *Z*

anno CLXXV ([202]. 734) Zeta[1]) et Plautiano kal. Ian. d. VI fer.
1) geta *S Prosp. Cass.*

anno CLXXVI ([203]. 735) Chilone[1]) et Libone kal. Ian. d. sabb.
1) chillonae *L*

B. †† anno CLXXVII ([204]. 736) Antonino II et Zeta[1]) kal. Ian. d. dom.
1) geta ii *S Prosp. Cass.*

anno CLXXVIII ([205]. 737) Albino et Aeliano[1]) kal. Ian. d. III fer.
1) eliano *L*

anno CLXXVIIII ([206]. 738) Apro et Maximo kal. Ian. d. IIII fer.

anno CLXXX ([207]. 739) Antonino III et Zeta[1]) III[2]) kal. Ian. d. V fer.
1) azeta *G*, geta *S* 2) *om. L*

GLS et sine consulibus BZVP

†) *Latereulus paschalis anni 727 (cod. Bern. 611 apud Kruschium neues Archiv 9, 135):* hic compotabuntur an era CLXVIII Dextro et Prisco ind. [X]. ††) *Cf. Fredegariana continuata c. 16 (108):* a

lun. XIIII	pascha prid.[3] non. Apr. 3) iii *G*	lun. XVIII	
lun. XXV	pascha VI kal. Apr.	lun. XXI[3] 3) xxii *B*	
lun. VI	pascha XVI kal. Mai.[2] 2) aprl. *B*[1]	lun. XXII[3] 3) xxi *G*	
lun. XVII	pascha prid.[1] kal.[2] Apr. 1) *om. B* 2) id. *G*[a]	lun. XVII[3] 3) xuiii *B*	
lun. XXVIII[4] 4) xxuiiii *P*[2]	pascha XII kal. Mai.	lun. XVIII[5] 5) xuiiii *SZUP*	
lun. VIIII	pascha prid. id. Apr.	lun. XXI	
lun. XX	pascha V kal. Apr.	lun. XVII[4] 4) xuiii *B*	
lun. I	pascha XVI[2] kal. Mai. 2) xu *B*	lun. XVII[3] 3) xuiiii *B*, xuiii *P*, xui *L*	
lun. XII	pascha VI id. Apr.	lun. XX	
lun. XXIII	pascha VIIII[1] kal Apr.[2] 1) xuiiii *Z*, uiii *P*[1] 2) m. *Z*	lun. XVI[3] 3) xuii *Z*	
lun. IIII	pascha id. Apr.	lun. XVII	
lun. XVI	pascha prid.[1] non. Apr. 1) *om. B*	lun. XX[2] 2) xxi *B*	
lun. XXVII	pascha VIII kal. Mai.	lun. XXI[1] 1) xxii *SUP*	
lun. VIII[3] 3) uii *Z*	pascha V id. Apr.	lun. XVII	
lun. XVIIII[1] 1) xuiii *Z*	pascha kal.[2] Apr. 2) id. *Z*	lun. XX	
lun. XXX	pascha XII[3] kal. Mai. 3) xi *B*	lun. XX[4] 4) xxi *BZ*	
lun. XI	pascha non. Apr.	lun. XVI[2] 2) xu *P*	
lun. XXII	pascha V kal. Apr.	lun. XVIIII[2] 2) xuiii *L*	
lun. III	pascha XV kal. Mai.	lun. XX	
lun. XIIII	pascha [kal.[2] Apr. *plene G*, [ ] *om. SUP*, [[ ]] *om. BZ* 2) kal.] iiii n. *B*, id. *Z*	lun. XV[3] 3) xu] *G*, xui *BZ*	[[Latini] VI id. Apr. lun. XXII]]
lun. XXV	pascha VIIII kal. Apr.	lun. XVIII	
lun. VI	pascha[1] id. Apr. 1) pr. *ins. LBZ*	lun. XVIIII[2] 2) xuiii *G*	
lun. XVII[3] 3) uiii *P*	pascha non. Apr.	lun. XXII	

passione domini usque isto anno praesente, qui est in cyclo Victorii ann. CLXXVII kl. Ian. die dominica, anni DCCXXXV.

B. anno CLXXXI ([208]. 740) Pompeiano[1] et Avito[2] kal. Ian. d. VI fer.
1) pompeiano *G* 2) apro *L*

anno CLXXXII ([209]. 741) Faustino et Rufino kal. Ian. d. dom.

anno CLXXXIII ([210]. 742) Gentiano[1] et Basso kal. Ian. d. II fer.
1) geniano *G*

anno CLXXXIIII ([211]. 743) duobus Apris[1] kal. Ian. d. III fer.
1) d. aspris *S* *Prosp.*, duo et aspri *Cass.*

B. anno CLXXXV ([212]. 744) Antonino IIII[1] et Balbino[2] kal. Ian. d. IIII[3] fer.
1) iii *G*, *om. S* 2) albino *L* 3) iii *B*

anno CLXXXVI ([213]. 745) Messala et Sabino[1] kal. Ian. d. VI fer.
1) sauino *L*

anno CLXXXVII ([214]. 746) Laeto et Cereale kal. Ian. d. sab.

anno CLXXXVIII ([215]. 747) Sabino[1] II et Venusto kal. Ian. d. dom.
1) sauino *L*, albino *G*

B. anno CLXXXVIIII ([216]. 748) Presente et Extricato kal. Ian. d. II fer.

anno CXC ([217]. 749) Antonino et Advento[1] kal. Ian. d. IIII fer.
1) aduentu *G*[a]

anno CXCI ([218]. 750) Antonino II et Sacerdote kal. Ian. d. V fer.

anno CXCII ([219]. 751) Antonino III[1] et Commazonte[2] kal. Ian. d. VI fer.
1) *om. G* 2) commazontae *L*, comazonte *S*

B. anno CXCIII ([220]. 752) Grato et Seleuco[1] kal. Ian. d. sabb.
1) seleucho *L*

anno CXCIIII ([221]. 753) Alexandro et Augusto[1] kal. Ian. d. II fer.
1) agusti *L*

anno CXCV ([222]. 754) Maximo et Aeliano[1] kal. Ian. d. III fer.
1) eliano *L*

anno CXCVI ([223]. 755) Iuliano et Crispino kal. Ian. d. IIII fer.

B. anno CXCVII ([224]. 756) Fusco et Dextro kal. Ian. d. V fer.

anno CXCVIII ([225]. 757) Alexandro II et Marcello kal. Ian. d. sab.

anno CXCVIIII ([226]. 758) Anniano[1] et Maximo kal. Ian. d. dom.
1) aniano *L*

anno CC ([227]. 759) Albino et Maximo kal. Ian. d. II fer.

B. anno CCI ([228]. 760) Modesto et Probo kal. Ian. d. III fer.

anno CCII ([229]. 761) Alexandro III et Dione kal. Ian. d. V fer.
GLS et sine consulibus BZ (deficit a. 182 fin.) VP

lun. XXVIII pascha XV[3]) kal. Mai. lun. XV[4]) [Greci VIII kal. Mai. lun. XXII]

3) xiiii *BZ* 4) xui *SBZUP*

sic plene GUP hi duo adnotant: et ipse annus qui superius est scriptus CLXXXI apud Grecos initium quadragesimae III id. Mar. l. X, pascha VIII k. Mai. luna XXI: usque hic Greci et Latini insimul faciunt pascha: hoc sunt anni L., [ ] *om. LSBZ*

lun. VIIII pascha V[1]) id. Apr. lun. XVIII

1) ui *G*

lun. XX pascha kal.[2]) Apr. lun. XXI[3])

2) id. *B* 3) xx *G*

lun. I pascha [XVIII kal. Mai. lun. XV Latini] XI[2]) kal. Mai. lun. XXII

sic plene GUP (hi duo adnotant: pas. XI k. Mai. [mar. *P*[2], *inc. P*[1]] l. XXII et apud Grecos ipse annus CLXXXIIII . . . pas. XVIII k. Maias luna XV), [ ] *om. LSB* 2) x *B*

lun. XII[4]) pascha non.[5]) Apr. lun. XVII[6])

4) xi *P* 5) uiii id. *B* 6) xuiiii *B*

lun. XXIII pascha V kal. Apr. lun. XX

lun. IIII pascha XV kal. Mai. lun. XXI[1])

1) xx *G*

lun. XVI[2]) pascha IIII non. Apr.[3]) lun. XVIII[4])

2) xu *G* 3) maii *S* 4) xxuiii *G*, xuiiii *B*

lun. XXVII[1]) pascha [XI kal. Mai. lun. XVIII[2])] . . . . . [[VIII kal. Apr. lun. XXI]]

1) xxui *G* *plene nullus, habent* [ ] *GLSUP*, [[ ]] *B* 2) xuiiii *SUP*

lun. VIII pascha id. Apr. lun. XXI

lun. XVIIII pascha IIII kal. Apr. lun. XVII

lun. XXX pascha XIIII kal. Mai. lun. XVIII

lun. XI pascha V[2]) id. Apr. lun. XX[3])

2) *om. G*[1]*B* 3) xxi *B*

lun. XXII pascha VIII kal. Apr. lun. XVI

lun. III pascha XVIII[2]) kal. Mai. lun. XVII

2) xuiiii *B*

lun. XIIII pascha VIII id. Apr. lun. XX

lun. XXV pascha [V kal. Apr. lun. XXII[1])] . . . . . [[XI kal. Apr. lun. XVI]]

plene nullus, habent [ ] *GLSUP*, [[ ]] *B* 1) xxi *UP*

lun. VI pascha IIII id. Apr. lun. XVI

lun. XVII pascha IIII non. Apr. lun. XVIIII

lun. XXVIII pascha [X kal. Mai. lun. XX[1])] . . . . . [[VIII k. Apr. lun. XXI]]

plene nullus, habent [ ] *GLSUP*, [[ ]] *B* 1) xxi *SUP*

lun. VIIII pascha [VIII[1]) id. Apr. lun. XV[2])] [[Latini id. Apr. lun. XXII]]

1) uii *B* 2) x *B*

sic plene G similiterque: p. id. Apr. l. xxii et apud Grecos uiii id. (iii non. ***P***) Ap. l. xxi *(sequitur* p. iiii k. Apr. l. xuiii *U*[1], *om. U*[2]*P) UP*, [ ] *om. L*, [[ ]] *om. SB (teste Buchero p. 35. 166)*

lun. XX pascha IIII kal.[1]) Apr. lun. XVIII

1) id. *G*

	anno CCIII	([230]. 762)	Grato et Seleuco	kal. Ian. d. VI fer.
	anno CCIIII	([231]. 763)	Pompeiano et Feliciano	kal. Ian. d. sabb.
B.	anno CCV	([232]. 764)	Lupo et Maximo	kal. Ian. d. dom.
	anno CCVI	([233]. 765)	Maximo et Paterno	kal. Ian. d. III fer.
	anno CCVII	([234]. 766)	Maximo II[1]) et Urbano 1) *om. G*	kal. Ian. d. IIII fer.
	anno CCVIII	([235]. 767)	Severo et Quintiano[1]) 1) quintiniano *G*	kal. Ian. d. V fer.
B.	anno CCVIIII	([236]. 768)	Maximiano[1]) et Africano 1) *sic G*, maximo *S*, maximo iii *L*: maximino *Prosp. Cass.*	kal. Ian. d. VI fer.
	anno CCX	([237]. 769)	Perpetuo et Corneliano[1]) 1) corniliano *G*	kal. Ian. d. dom.
	anno CCXI	([238]. 770)	Pio et Proculo	kal. Ian. d. II fer.
	anno CCXII	([239]. 771)	Gordiano[1]) et Aviola 1) gurdiano *L*	kal. Ian. d. III fer.
B.	anno CCXIII	([240]. 772)	Sabino[1]) et Venusto 1) sauino *L*	kal. Ian. d. IIII fer.
	anno CCXIIII	([241]. 773)	Gordiano[1]) II et Pompeiano[2]) 1) gurdiano *L* 2) propeiano *L*	kal. Ian. d. VI fer.
	anno CCXV	([242]. 774)	Attico[1]) et Pretextato[2]) 1) attito *L*[1] 2) pretestato *G*	kal. Ian. d. sab.
	anno CCXVI	([243]. 775)	Arriano et Papo[1]) 1) papio *L*	kal. Ian. d. dom.[2]) 2) ii *B*
B.	anno CCXVII	([244]. 776)	Peregrino[1]) et Emiliano 1) peregruno *G*	kal. Ian. d. II[2]) fer. 2) iii *B*
	anno CCXVIII	([245]. 777)	Philippo et Titiano	kal. Ian. d. IIII fer.
	anno CCXVIIII	([246]. 778)	Praesente[1]) et Albino 1) praesentae *G*	kal. Ian. d. V fer.
	anno CCXX	([247]. 779)	Philippo II[1]) et Philippo[2]) 1) *om. G* 2) pilippo *L*	kal. Ian. d. VI fer.
B.	anno CCXXI	([248]. 780)	Philippo III et Philippo II[1]) 1) iii *S*, *om. L*	kal. Ian. d. sab.
	anno CCXXII	([249]. 781)	Aemiliano[1]) et Aquilino 1) emiliano *L*	kal. Ian. d. II fer.
	anno CCXXIII	([250]. 782)	Decio et Grato	kal. Ian. d. III[1]) fer. 1) *om. G*[1]
	anno CCXXIIII	([251]. 783)	Decio II et Rustico	kal. Ian. d. IIII fer.
B.	anno CCXXV	([252]. 784)	Gallo et Volusiano	kal. Ian. d. V fer.

GLS et sine consulibus BUP (hi duo deficiunt in a. 212)

lun. I pascha XIIII kal. Mai. lun. XVIIII

lun. XII 1) pascha [III non. Apr lun. XV Latini] IIII 2) id. Apr. lun. XXII
1) xxii *G* — *sic plene G similiterque:* p. iiii id. (uiii k. *P*) Ap. l. xuiiii et apud Grecos iii non. Ap. l. xu *UP*, [ ] *om. LSB (teste Buchero p. 35. 167)* — 2) *om. B*

lun. XXIII pascha VIII 1) kal. Apr. lun. XVII
1) uii *B*

lun. IIII pascha XVIII kal. Mai. lun. XVIII

lun. XVI 2) pascha VIII id. Apr. lun. XXII 3)
2) xxi *G*[2] — 3) xxi *B*

lun. XXVII pascha XIII kal. Mai. lun. XVI 2)
2) xuii *SUP*

lun. VIII pascha IIII 2) id. Apr. lun. XVIII 3)
2) iii *B* — 3) xuiiii *B*

lun. XVIIII pascha IIII non. 2) Apr. lun. XXI
2) *om. B*

lun. XXX pascha [XVII kal. Mai. lun. XV [[Latini] X kal. Mai. lun. XXII]]
sic plene G similiterque: p. x k. Mai. l. xxii et apud Grecos pascha xuiii k. Mai. l. xu *UP*, [ ] *om. SB*, [[ ]] *om. L*

lun. XI pascha VII 2) id. Apr. lun. XVIII
2) uiii *UP*

lun. XXII pascha IIII 2) kal. Apr. lun. XX 3)
2) iii *B* — 3) xxi *B*

lun. III pascha XIIII kal. Mai. lun. XXI 3)
3) xx *G*

lun. XIIII pascha III non. Apr. lun. XVII

lun. XXV pascha VII kal. Apr. lun. XX

lun. VI pascha XVIII 3) kal. Mai. lun. XX 4)
3) xuii *GB* — 4) xxi *B*

lun. XVII pascha III kal. Apr. lun. XVI

lun. XXVIII pascha XIII 2) kal. Mai. lun. XVII 3)
2) xiiii *GB* — 3) xuiii *S*

lun. VIIII pascha III 3) id. Apr. lun. XX
3) iiii *L*

lun. XX pascha [VII 2) kal. Apr. lun. XV 3) [[Latini] IIII 4) non. Apr. lun. XXII]]
plene G, [ ] *om. LS*, [[ ]] *om. B* — 2) ui *B* — 3) xui *B* — 4) iii *G*

lun. I pascha XVII 2) kal. Mai. lun. XVI
2) xui *B*

lun. XII pascha VII 2) id. Apr. lun. XVIIII
2) uiii *G*, ui *B*

lun. XXIII pascha [X kal. Apr. lun. XV Latini] III 1) kal. Apr. lun. XXII
plene G, [ ] *om. BLS* — 1) ii *G*

lun. IIII pascha [III 1) id. Apr. lun. XV 2) [[Latini] XIIII kal. Mai. lun. XXII]]
plene G, [ ] *om. LS*, [[ ]] *om. B* — 1) prd. *B* — 2) xui *B*

anno CCXXVI ([253]. 785) Volusiano II et[1]) Maximo kal. Ian. d. sab.
1) *om. G*

anno CCXXVII ([254]. 786) Valeriano et Gallieno[1]) kal. Ian. d. dom.
1) galliano *L*

anno CCXXVIII ([255]. 787) Valeriano II et Gallieno[1]) II kal. Ian. d. II fer.
1) galliano *L*

B. anno CCXXVIIII ([256]. 788) Maximo II et Gabrione[1]) kal. Ian. d. III fer.
1) glabrione et maximo ii *S*

anno CCXXX ([257]. 789) Valeriano III et Gallieno[1]) III kal. Ian. d. V fer.
1) galliano *L*², gallione *L*¹

anno CCXXXI ([258]. 790) Tusco et Basso kal. Ian. d. VI fer.

anno CCXXXII ([259]. 791) Marcelliano[1]) et Basso[2]) kal. Ian. d. sab.
1) marcello *LS*: Aemiliano *Prosp. Cass.* 2) ii *add. S*

B. anno CCXXXIII ([260]. 792) Seculare et Donato kal. Ian. d. dom.

anno CCXXXIIII ([261]. 793) Gallieno[1]) IIII et Gentiano[2]) kal. Ian. d. III[3]) fer.
1) galliano *L* 2) genesiano *S* 3) iiii *G*

anno CCXXXV ([262]. 794) Gallieno[1]) V[2]) et Victorino kal. Ian. d. IIII fer.
1) galliane *L*², gallione *L*¹ 2) u *om. L*ª

anno CCXXXVI ([263]. 795) Albino et Maximo kal. Ian. d. V fer.

B. anno CCXXXVII ([264]. 796) Gallieno[1]) VI et Saturnino kal. Ian. d. VI fer.
1) galliano *L*

anno CCXXXVIII ([265]. 797) Valeriano et Lucillo kal. Ian. d. dom.

anno CCXXXVIIII ([266]. 798) Gallieno VII et Sabinillo[1]) kal. Ian. d. II fer.
1) sabinello *L*

anno CCXL ([267]. 799) Paterno et Archesilao[1]) kal. Ian. d. III fer.
1) arcilsilano *G*, archilano *S*

B. anno CCXLI ([268]. 800) Paterno II et Marino[1]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) mariano *L*

anno CCXLII ([269]. 801) Claudio et Paterno kal. Ian. d. VI[1]) fer.
1) u *B*

anno CCXLIII ([270]. 802) Antiociano[1]) et Orfito kal. Ian. d. sab.
1) antiochiano *S*

anno CCXLIIII ([271]. 803) Valeriano et Basso kal. Ian. d. dom.

B. anno CCXLV ([272]. 804) Quieto[1]) et Veldomiano[2]) kal. Ian. d. II fer.
1) queto *G* 2) uuldimiano *L*, uolduniano *S*: uoldomiano *Prosp. Cass.*

anno CCXLVI ([273]. 805) Tacito et Placidiano[1]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) placito *L*

anno CCXLVII ([274]. 806) Aureliano et Capitulino[1]) kal. Ian. d. V fer.
1) capitolino *S*

anno CCXLVIII ([275]. 807) Aureliano[1]) II et Marcello kal. Ian. d. VI fer.
1) aureleano *G*

B. anno CCXLVIIII ([276]. 808) Probo et Paulino kal. Ian. d. sab.

GLS et sine consulibus B

lun. XVI	pascha III non. Apr.	lun. XVIIII	
lun. XXVII	pascha [VIIII kal. Mai.	lun. XX[1])]	. . . . [[VII kal. Mai.[2])
plene nullus, [ ] *habent GLS,* [[ ]] *habet B*		1) xxi *S*	2) *ser.* Apr. lun. XXII]]
lun. VIII	pascha VI id. Apr.	lun. XVI	
lun. XVIIII	pascha III kal.[2]) Apr.	lun. XVIII[3])	
	2) prd. id. *B*	3) xuiiii *GB*	
lun. XXX	pascha XIII kal. Mai.	lun. XVIIII	
lun. XI	pascha III[1]) id. Apr.	lun. XXII	
	1) iiii *B*		
lun. XXII	pascha VI kal. Apr.	lun. XVIII[3])	
		3) xui *B*	
lun. III	pascha XVII[1]) kal. Mai.	lun. XVIII[2])	
	1) xui *B*	2) xuiiii *LB*	
lun. XIIII	pascha VII[4]) id. Apr.	lun. XXI	
	4) ui *B*		
lun. XXV	pascha [X kal. Apr.	lun. XVII[1])]	. . . [[XII kal. Mai.
plene nullus, [ ] *habent GSB,* [[ ]] *L*		1) uiiii *B*	lun. XVI]]
lun. VI	pascha II id. Apr.	lun. XVIII	
lun. XVII	pascha III[2]) non. Apr.	lun. XX[3])	
	2) ii *B*	3) xxii *B*	
lun. XXVIII	pascha VIIII kal. Mai.	lun. XXI[1])	
		1) xxii *S*	
lun. VIIII	pascha VI id. Apr.	lun. XVII	
lun. XX	pascha prid. kal.[2]) Apr.	lun. XX	
	2) *om. B*		
lun. I	pascha XIII[2]) kal. Mai.	lun. XX[3])	
	2) xii *B*	3) xxi *B*	
lun. XII[2])	pascha prid. non. Apr.	lun. XVI	
2) xxii *B*			
lun. XXIII	pascha VI kal. Apr.	lun. XVIIII	
lun. IIII	pascha XVI kal. Mai.	lun. XX	
lun. XVI[3])	pascha prid.[4]) kal. Apr.	lun. XVI[5])	
3) xu *G*	4) *om. B*	5) xuii *B*	
lun. XXVII[2])	pascha XII[3]) kal. Mai.	lun. XVII[4])	
2) xxui *L*	3) xi *G*	4) xiiii *B*, xuiii *S*	
lun. VIII	pascha prid. id. Apr.	lun. XX	
lun. XVIIII	pascha V kal. Apr.	lun. XVI	
lun. XXX	pascha XVI[1]) kal. Mai.	lun. XVI[2])	
	1) xu *B*	2) xx *G*, xuii *B*	

anno CCL ([277]. 809) Probo II et Paterno II[1]) kal. Ian. d. II fer.
1) *om. LS*

anno CCLI ([278]. 810) Probo III et Paterno III[1]) kal. Ian. d. III fer.
1) ii *LS*

anno CCLII ([279]. 811) Messala[1]) et Grato kal. Ian d. IIII fer.
1) messale *G*

B. anno CCLIII ([280]. 812) Probo IIII et Tiberiano[1]) kal. Ian. d. V fer.
1) tiberio *LS*

anno CCLIIII ([281]. 813) Probo V et Victurino[1]) kal. Ian. d. sab.
1) uictorino *LS*

anno CCLV ([282]. 814) Caro et Carino kal. Ian. d. dom.

anno CCLVI ([283]. 815) Caro II et Numeriano[1]) kal. Ian. d. II fer.
1) nomeriano *L*

B. anno CCLVII ([284]. 816) Diocletiano[1]) et Aristobolo[2]) kal. Ian. d. III fer.
1) diocleano *L* 2) arostobolo *L*, aristobulo *S*

anno CCLVIII ([285]. 817) Maximo et Aquilino kal. Ian. d. V fer.

anno CCLVIIII ([286]. 818) Diocletiano II et Maximiano kal. Ian. d. VI fer.

anno CCLX ([287]. 819) Maximiano[1]) II et Ianuario kal. Ian. d. sab.
1) maxiano *L*[a]

B. anno CCLXI ([288]. 820) Basso[1]) et Quintiano[2]) kal. Ian. d. dom.
1) bassa *L* 2) quinetiano *S*

anno CCLXII ([289]. 821) Diocletiano III et Maximiano III kal. Ian. d. III fer.

anno CCLXIII ([290]. 822) Tiberiano[1]) et Dione kal. Ian. d. IIII fer.
1) tiberio *S*

anno CCLXIIII ([291]. 823) Annibaliano[1]) et Asclepiodoto[2]) kal. Ian. d. V fer.
1) annibitiano *L* 2) asclipiodito *L*

B. anno CCLXV ([292]. 824) Diocletiano IIII[1]) et Maximiano IIII[2]) kal. Ian. d. VI fer.
1) iii *L* 2) maxiamiano** *L*[1], maximiano (*om.* iiii) *L*[2]

anno CCLXVI ([293]. 825) Constantio et Maximo kal. Ian. d. dom.

anno CCLXVII ([294]. 826) Tusco et Anulino[1]) kal. Ian. d. II fer.
1) anolino *LS*

anno CCLXVIII ([295]. 827) Diocletiano[1]) V et Constantio II kal. Ian. d. III fer.
1) diocliano *L*

B. anno CCLXVIIII ([296]. 828) Maximiano V[1]) et Maximo II[2]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) *om. L* 2) *om. L*

anno CCLXX ([297]. 829) Fausto et Gallo kal. Ian. d. VI fer.

anno CCLXXI ([298]. 830) Diocletiano VI[1]) et Maximiano VI[2]) kal. Ian. d. sab.
1) iii *G* 2) *om. L*

anno CCLXXII ([299]. 831) Constantio IIII[1]) et Maximo[2]) III[3]) kal. Ian. d. dom.
1) iii *LS* 2) maximiano *L* 3) *om. L*

anno CCLXXIII ([300]. 832) Titiano et Nepotiano kal. Ian. d. II fer.

GLS et sine consulibus B

lun. XI	pascha VI id. Apr.	lun. XVIIII	
lun. XXII	pascha [prid. kal. Apr. *plene nullus,* [ ] *habent GS,* [[ ]] *LB*	lun. XXII]	..... [[VIIII kal. Apr. lun. XV]]
lun. III	pascha id. Apr.	lun. XVI	
lun. XIIII	pascha prid.[2]) non. Apr. 2) *om. B*	lun. XVIII[3]) 3) lun. xuiii] l xuiii *B, om. G*³	
lun. XXV	pascha VI kal. Apr.	lun. XXI	
lun. VI	pascha XVI kal. Mai.	lun. XXII	
lun. XVII	pascha kal. Apr.	lun. XVIII[2]) 2) xuiiii *B*, xuii *L*¹	
lun. XXVIII	pascha XII[3]) kal. Mai. 3) xi *B*	lun. XVIIII[4]) 4) xuiii *L*	
lun. VIIII[1]) 1) xuiiii *B*	pascha prid. id. Apr.	lun. XXI	
lun. XX	pascha V kal. Apr.	lun. XVII[1]) 1) xuiii *B*	
lun. I	pascha XV kal. Mai.	lun. XVIII[2]) 2) xuiiii *B*	
lun. XII	pascha VI id. Apr.	lun. XX[2]) 2) xxii *B*	
lun. XXIII	pascha VIIII kal. Apr.	lun. XVI	
lun. IIII[2]) 2) ii *G*	pascha id. Apr.	lun. XVII	
lun. XVI	pascha non. Apr.	lun. XXI	
lun. XXVII	pascha [VIII[3]) kal. Mai. *plene nullus (cf. Bucherus* p. 172): *habent* [ ] *GS,* [[ ]] *LB*	lun. XXI[4])] 3) xii *S* 4) xxii *S*	..... [[XIIII kal. Mai. lun. XV]]
lun. VIII	pascha V[1]) id. Apr. 1) iii *G*	lun. XVII	
lun. XVIIII	pascha kal. Apr.	lun. XX	
lun. XXX	pascha XI kal. Mai.	lun. XXI	
lun. XI	pascha non.[3]) Apr. 3) uiii id. *B*	lun. XVI[4]) 4) xuii *B*	
lun. XXII[1]) 1) xxi *L*²	pascha V kal. Apr.	lun. XVIIII	
lun. III	pascha XV kal. Mai.	lun. XX	
lun. XIIII	pascha IIII non. Apr.	lun. XVI	
lun. XXV	pascha VIIII[1]) kal. Apr. 1) uiii *B*	lun. XVIII[2]) 1) xuiiii *GB*	

anno CCLXXIIII ([301]. 833) Constantio [1]) IIII et Maximo IIII [2]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) constantino *G* 2) iiii *G*[1], *om. L*

anno CCLXXV ([302]. 834) Diocletiano VII [1]) et Maximiano [2]) VII [3]) kal. Ian. d. V fer.
1) u *G*[1], ui *G*[2] 2) maximo *L* 3) ui *S*, *om. L*

anno CCLXXVI ([303]. 835) Diocletiano VIII et Maximiano [1]) VIII [2]) kal. Ian. d. VI fer.
1) maximo *L* 2) uii *S*, *om. L*

B. anno CCLXXVII ([304]. 836) Constantio [1]) V et Maximo V [2]) kal. Ian. d. sabb.
1) constā *L* 2) *om. L*

anno CCLXXVIII ([305]. 837) Constantio [1]) VI et Maximo VI [2]) kal. Ian. d. II fer.
1) constan *L* 2) *om. L*

anno CCLXXVIIII ([306]. 838) Diocletiano VIIII et Constantino kal. Ian. d. III fer.

anno CCLXXX ([307]. 839) Diocletiano [1]) X [2]) et Maximo VII [3]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) diocletus *L* 2) xi *L*[b] 3) ui *G*, *om. L*

B. anno CCLXXXI ([308]. 840) p. c. Diocletiani X et Maximi [1]) VII [2]) kal. Ian. d. V fer.
1) maximo *G* 2) *pro cos.* diocleti xi et maximo *L*, diocletiano et maximo *S*

anno CCLXXXII ([309]. 841) [1]) p. c. Diocletiani X et Maximi VII [2]) kal. Ian. d. sab.
1) ii *add. Cass.* 2) *pro cos.* diocleti xii et maximo *L*, diocletiano et maximo *S*

anno CCLXXXIII ([310]. 842) Maximiano VIII [1]) et Licinio kal. Ian. d. dom.
1) *om. S*

anno CCLXXXIIII ([311]. 843) Constantino [1]) II et Licinio [2]) II kal. Ian. d. II fer.
1) constan *L* 2) licinio *G*

B. anno CCLXXXV ([312]. 844) Constantino [1]) III et Licinio III kal. Ian. d. III fer.
1) constan *L*

anno CCLXXXVI ([313]. 845) Volusiano et Aniano [1]) kal. Ian. d. V fer.
1) antonino *LS*

anno CCLXXXVII ([314]. 846) Constantino [1]) IIII et Licinio IIII kal. Ian. d. VI [2]) fer.
1) constañ *L* 2) iii *G*

anno CCLXXXVIII ([315]. 847) Sabino [1]) et Rufo [2]) kal. Ian. d. sabb.
1) sauino *L* 2) rufino *S Prosp. Cass.*

B. anno CCLXXXVIIII ([316]. 848) Gallicano [1]) et Basso kal. Ian. d. dom.
1) galliano *L*

anno CCXC ([317]. 849) Licinio V et Crispo [1]) kal. Ian. d. III fer.
1) crispino *L*

anno CCXCI ([318]. 850) Constantino V et Licinio Caes. [1]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) caes.] ui *L*

anno CCXCII ([319]. 851) Constantino VI et Constantio [1]) Caes. [2]) kal. Ian. d. V fer.
1) constantino *S*, constan *L* 2) *om. L*

B. anno CCXCIII ([320]. 852) Crispo II et Constantio [1]) Caes. [2]) kal. Ian. d. VI fer.
1) constantino *S*, constan *L* 2) caesare ii *S*, *om. L*

anno CCXCIIII ([321]. 853) Probiano [1]) et Iuliano kal. Ian. d. dom.
1) propiano *L*

anno CCXCV ([322]. 854) Severo et Rufino kal. Ian. d. II fer.

anno CCXCVI ([323]. 855) Crispo III et Constantino [1]) kal. Ian. d. III fer.
1) constantio *G*, constantino iii *S*

B. anno CCXCVII ([324]. 856) Paulino et Iuliano kal. Ian. d. IIII fer.

GLS et sine consulibus B

lun. VI	pascha id. Apr.	lun. XVIIII	
lun. XVII	pascha non. Apr.	lun. XXII	
lun. XXVIII	pascha XIIII kal. Mai.	lun. XVI 3)	
		3) xuii S	
lun. VIIII	pascha V 3) id. Apr.	lun. XVIII	
	3) iiii B		
lun. XX	pascha kal. Apr.	lun. XXI	
lun. I	pascha |XVIII kal. Mai.	lun. XV	Latini| XI 1) kal. Mai.
	plene G, | *om. LSB*		1) xii *G* lun. XXII
lun. XII	pascha VIII 4) id. Apr.	lun. XVIII 5)	
	4) uii *G*	5) xuii *G*	
lun. XXIII	pascha V 3) kal. Apr.	lun. XX 4)	
	3) iiii *B*	4) xxi *B*	
lun. IIII	pascha XV kal. Mai.	lun. XXI	
lun. XVI 1)	pascha IIII non. Apr.	lun. XVIII	
1) ui L^1			
lun. XXVII	pascha [X kal. Mai.	lun. XVIIII 3)]	[|VIII kal. Apr.
	plene nullus. [ ] *habent GLS.* [| || *B*	3) xx *S*	lun. XXI|]
lun. VIII	pascha |id. Apr.	lun. XXI|	[|XVIII kal. Mai.
	plene nullus. |] *habent GLS.* [| || *B*		lun. XXI|]
lun. XVIIII	pascha IIII kal. Apr.	lun. XVII	
lun. XXX	pascha XIIII kal. Mai.	lun. XVIII	
lun. XI	pascha IIII id. Apr.	lun. XXI	
lun. XXII	pascha VIII 2) kal. Apr.	lun. XVI	
	2) uii *B*		
lun. III	pascha XVIII kal. Mai.	lun. XVII 2)	
		2) xui *G*	
lun. XIIII	pascha VIII id. Apr.	lun. XX	
lun. XXV	pascha XI kal. Apr.	lun. XVI	
lun. VI	pascha IIII 3) id. Apr.	lun. XVI 4)	
	3) iii *B*	4) xuii *B*	
lun. XVII	pascha IIII non. Apr.	lun. XVIIII	
lun. XXVIII	pascha [X kal. Mai.	lun. XX 1)]	[|VIII kal. Apr.
	plene nullus. [ ] *habent GLS.* || || *B*	1) xxi *S*	lun. XXII|]
lun. VIIII	pascha VII id. Apr.	lun. XVI	
lun. XX	pascha IIII 1) kal. Apr.	lun. XVIII 2)	
	1) iii *B*	2) xuiii *LB*	

anno CCXCVIII ([325]. 857) Constantino VII[1]) et Constantio[2]) kal. Ian. d. VI fer.
1) ui *G*, *om. S* 2) constañ *L*

anno CCXCVIIII ([326]. 858) Constantio[1]) V[2]) et Maximo kal. Ian. d. sab.
1) constantino *S* 2) ii *G*, *om. S*

anno CCC ([327]. 859) Ianuario et Iusto [1]) kal. Ian. d. dom.
1) pascha *ins. G*[1]

B. anno CCCI ([328]. 860) Constantino VIII[1]) et Constantio[2]) IIII[3]) kal. Ian. d. II fer.
1) *om. S* 2) constañ *L*, constante *S* 3) *om. LS*

anno CCCII ([329]. 861) Constantio[1]) III[2]) et Symmacho[3]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) constan *L* 2) ui *L*, *om. S* 3) simmaco *G*, *om. L*

anno CCCIII ([330]. 862) Basso et Ablabio[1]) kal. Ian. d. V fer.
1) ablauio *LS*, bablio *G*

anno CCCIIII ([331]. 863) Pacatiano[1]) et Hilariano[2]) kal. Ian. d. VI fer.
1) pagaciano *L*, paschasiano *G* 2) ilariano *L*

B. anno CCCV ([332]. 864) Dalmatio[1]) et Zenophilo[2]) kal. Ian. d. sabb.
1) dammacio *L* 2) nezoppilo *L*, xenophilo *S*

anno CCCVI ([333]. 865) Optato et Paulino kal. Ian. d. II fer.

anno CCCVII ([334]. 866) Constantio[1]) et Albino kal. Ian. d. III fer.
1) constantino *S*, constañc *L*

anno CCCVIII ([335]. 867) Nepotiano et Facundo kal. Ian. d. IIII fer.

B. anno CCCVIIII ([336]. 868) Feliciano et Titiano kal. Ian. d. V fer.

anno CCCX ([337]. 869) Urso et Polemio[1]) kal. Ian. d. sab.
1) polemio urso urso *G*, urfo et paulemio *L*

anno CCCXI ([338]. 870) Constantio[1]) II et Constante kal. Ian. d. dom.
1) constān *L*

anno CCCXII ([339]. 871) Acyndino[1]) et Proculo kal. Ian. d. II fer.
1) acindino *L*, acandino *G*

B. anno CCCXIII ([340]. 872) Marcellino[1]) et Probino[2]) kal. Ian. d. III fer.
1) marcello *L* 2) proino *L*

anno CCCXIIII ([341]. 873) Constantio[1]) III et Constante II[2]) kal. Ian. d. V fer.
1) constan *L* 2) *om. L*

anno CCCXV ([342]. 874) Placido[1]) et Rumulo[2]) kal. Ian. d. VI fer.
1) placito *L* 2) rumolo *L*, romulo *S*

anno CCCXVI ([343]. 875) Leontio et Salustio kal. Ian. d. sab.

B. anno CCCXVII ([344]. 876) Constantio IIII et Constante III[1]) kal. Ian. d. dom.
1) *om. L*

† anno CCCXVIII (345. 877) Amantio[1]) et Albino kal. Ian. d. III fer.
1) constantio *S*

anno CCCXVIIII (346. 878) p. c. Amanti et Albini[1]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) amantio et albino (*om.* pc) *S*

anno CCCXX (347. 879) Rufino et Eusebio[1]) kal. Ian. d. V fer.
1) eusepio *L*

B. anno CCCXXI (348. 880) Philippo[1]) et Sallia[2]) kal. Ian. d. VI fer.
1) pihipo *L* 2) salia *S*, sallio *G*

GLS et sine consulibus B

†) *Abhinc anni Victoriani respondent consulatibus adscriptis.*

lun. I	pascha XIIII kal. Mai.	lun. XVIIII	
lun. XII	pascha [III non. Apr. *plene G,* [ ] *om. LSB*	lun. XV	Latini] IIII [3] id. Apr. 3) iii *G* lun. XXII
lun. XXIII	pascha VII kal. Apr.	lun. XVIII [2] 2) xuiiii *G*	
lun. IIII	pascha XVIII [4] kal. Mai. 4) xuii *GB*	lun. XVIII [5] 5) xuiiii *B*	
lun. XVI	pascha VIII id. Apr.	lun. XXII [4] 4) xxi *L*	
lun. XXVII [2] 2) xxui *L*, xxiiii *G*	pascha XIII kal. Mai.	lun. XVI [3] 3) xuii *S*	
lun. VIII	pascha III id. Apr.	lun. XVIIII	
lun. XVIIII	pascha IIII [3] non. Apr. 3) iii *B*	lun. XXI [4] 4) xxii *B*, xuiiii *L*	
lun. XXX [1] 1) xx *B*	pascha [XVII kal. Mai. *plene G,* [ ] *om. S,* [[ ]] *om. LB*	lun. XV	[[Latini] X kal. Mai. lun. XXII]]
lun. XI	pascha VII [2] id. Apr. 2) uiii *G*	lun. XVIII	
lun. XXII	pascha III kal. Apr.	lun. XXI [1] 1) xxii *G*	
lun. III	pascha XIIII [1] kal. Mai. 1) xiii *GL*ᵃ(?)*B*	lun. XXI [2] 2) xxii *B*	
lun. XIIII	pascha III non. Apr.	lun. XVII	
lun. XXV	pascha VII kal. Apr.	lun. XX	
lun. VI	pascha XVII kal. Mai.	lun. XXI	
lun. XVII	pascha III [3] kal. Apr. 3) ii *B*	lun. XVI [4] 4) xuii *B*	
lun. XXVIII	pascha XIII kal. Mai.	lun. XVII [3] 3) xuiii *LS*	
lun. VIIII	pascha III id. Apr.	lun. XX	
lun. XX	pascha VI [1] kal. Apr. [2] 1) xuii *G* 2) mai *GB*	lun. XVI [3] 3) xuii *G*	
lun. I	pascha XVII [2] kal. Mai. 2) xui *B*	lun. XVI [3] 3) xuii *B*	
lun. XII	pascha VII id. Apr.	lun. XVIIII	
lun. XXIII [2] 2) xxiiii *G*¹	pascha [X kal. Apr. *plene G,* [ ] *om. LSB*	lun. XV	Latini] III kal. Apr. lun. XXII
lun. IIII	pascha prid. id. Apr.	lun. XVI	
lun. XVI [3] 3) xu *G*	pascha III [4] non. Apr. 4) ii *B*	lun. XVIIII [5] 5) xx *B*, xuii *L*	

anno CCCXXII (349. 881) Limenio[1]) et Catulino[2]) kal. Ian. d. dom.
1) liminio *G* 2) catolino *L*, catullino *S*

anno CCCXXIII (350. 882) Sergio[1]) et Nigriniano[2]) kal. Ian. d. II fer.
1) sirgio *L* 2) nergiano *L*, nigriano *S*

anno CCCXXIIII (351. 883) p. c. Sergii et Nigriniani[1]) kal. Ian. d. III fer.
1) *sic, sed* nigraniani *G*, constancio u (u *om. S*) et gallieno *LS*

B. anno CCCXXV (352. 884) Constantio V et Constante[1]) Caes.[2]) kal. Ian. d. IIII[3]) fer.
1) constantino *L* 2) *om. LS* 3) iii *B*

anno CCCXXVI (353. 885) Constantio VI et Constantio[1]) II[2]) kal. Ian. d. VI fer.
1) *sic G*, constantino *L*, constante *S* 2) *sic LS*, u *G*

anno CCCXXVII (354. 886) Constantio VII et Constante[1]) Caes.[2]) III kal. Ian. d. sab.
1) constantino *L* 2) *om. LS*

anno CCCXXVIII (355. 887) Arbitione[1]) et Luliano[2]) kal. Ian. d. dom.
1) arbetione *S*, aspicione *L* 2) luliiano *G*, lallione *L*, lolliano *S*

B. anno CCCXXVIIII (356. 888) Constantio VIII[1]) et Iuliano Caes.[2]) kal. Ian. d. II fer.
1) uiiii *L* 2) *om. L*

anno CCCXXX (357. 889) Constantio VIIII[1]) et Iuliano Caes. II[2]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) ḡ constanto x *L* 2) caes. ii *om. L*

anno CCCXXXI (358. 890) Titiano et Cereale[1]) kal. Ian. d. V fer.
1) ceriat *L*

anno CCCXXXII (359. 891) Eusebio et Epatio[1]) kal. Ian. d. VI fer.
1) yppolito *L*, hippolyto *S*

B. anno CCCXXXIII (360. 892) Constantio X[1]) et Iuliano Caes. III[2]) kal. Ian. d. sabb.
1) xi *L* 2) caes. iii *om. L*

anno CCCXXXIIII (361. 893) Tauro et Florentio kal. Ian. d. II fer.

anno CCCXXXV (362. 894) Mamertino et Nevitta[1]) kal. Ian. d. III fer.
1) neuita *S*, niueta *L*

anno CCCXXXVI (363. 895) Iuliano IIII et Salustio[1]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) salusto *G*

B. anno CCCXXXVII (364. 896) Ioviano[1]) et Varoniano[2]) kal. Ian. d. V fer.
1) iouiario *G*, iubiniano *L* 2) narroniano *S*

anno CCCXXXVIII (365. 897) Valentiniano et Valente kal. Ian. d. sabb.

anno CCCXXXVIIII (366. 898) Gratiano[1]) et Dagalaifo[2]) kal. Ian. d. dom.
1) gratiario *G* 2) dalagaifo *G*, gadalefo *L*, dagalaipho *S*

anno CCCXL (367. 899) Lupicino[1]) et Iovino[2]) kal. Ian. d. II fer.
1) lupicinio *L* 2) iouiano *G*

B. anno CCCXLI (368. 900) Valentiniano II et Valente II kal. Ian. d. III fer.

anno CCCXLII (369. 901) Valentiniano n. p.[1]) et Victore[2]) kal. Ian. d. V fer.
1) n. p. *Prosp. Cass.*, nep̄ *G*, iii *LS* 2) ualente iii *S*

anno CCCXLIII (370. 902) Valentiniano[1]) III[2]) et Valente III[3]) kal. Ian. d. VI fer.
1) ualentiano *L* 2) iiii *LS* 3) iiii *S*

anno CCCXLIIII (371. 903) Gratiano II et Probo kal. Ian. d. sab.

B. anno CCCXLV (372. 904) Modesto et Arinteo[1]) kal. Ian. d. dom.
1) arenteo *G*, urinteo *L*, arintheo *S*

GLS et in consulibus B

lun. XXVII	pascha VIIII[3] kal. Mai. *3) uiii G*	lun. XX[4] *4) xxi S*	
lun. VIII	pascha VI[3] id. Apr. *3) uii B*	lun. XVI	
lun. XVIIII	pascha II kal. Apr.	lun. XVIIII	
lun. XXX	pascha XIII[4] kal. Mai. *4) xii B, xiiii L*	lun. XVIIII[5] *5) xx B*	
lun. XI[3] *3) xii B*	pascha III id. Apr.	lun. XXII[4] *4) xuii G*	Initium paschalis Grecorum post annos XCV seu Machedonum[5] *5) habet unus G*
lun. XXII	pascha VI kal. Apr.	lun. XVIII[3] *3) xuiiii G*	
lun. III[3] *3) iiii G[1]*	pascha XVI kal. Mai.	lun. XVIIII	
lun. XIIII	pascha VII[3] id. Apr. *3) ui B*	lun. XXI[4] *4) xxii B*	
lun. XXV	pascha [X kal. Apr. *plene nullus, [ ] habent GS, [[ ]] LB*	lun. XVII]	.... [[XII kal. Mai. lun. XVI[3]]] *3) xu B*
lun. VI	pascha prid. id. Apr.	lun. XVIII	
lun. XVII	pascha prid. non. Apr.	lun. XXI	
lun. XXVIII[3] *3) xxuiiii B*	pascha VIIII[4] kal. Mai. *4) uiii B*	lun. XXI[5] *5) xxii BLS*	
lun. VIIII[1] *1) uiii B*	pascha VI[2] id. Apr. *2) uii G*	lun. XVII	
lun. XX	pascha prid. kal.[2] Apr. *2) ii prid. kal. G, ii id. B*	lun. XX	
lun. I	pascha XII kal. Mai.	lun. XXI	
lun. XII	pascha prid.[3] non. Apr. *3) om. B*	lun. XVI[4] *4) xuii B*	
lun. XXIII	pascha VI kal. Apr.	lun. XVIIII	
lun. IIII	pascha XVI kal. Mai.	lun. XX	
lun. XVI	pascha kal. Apr.	lun. XVII	
lun. XXVII	pascha XII[1] kal. Mai. *1) xi B*	lun. XVIII[2] *2) sic LSB, xx G*	
lun. VIII	pascha prid. id. Apr.	lun. XX	
lun. XVIIII[4] *4) xuiii G*	pascha V kal. Apr.	lun. XVI[5] *5) xu G*	
lun. XXX	pascha XV kal. Mai.	lun. XVII	
lun. XI	pascha VI id. Apr.	lun. XVIIII[2] *2) xx. B*	

anno CCCXLVI (373. 905) Valentiniano IIII[1]) et Valente IIII kal. Ian. d. III fer.
1) ualentiano u *L*

anno CCCXLVII (374. 906) Gratiano III et Equitio[1]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) aequitio *G*

anno CCCXLVIII (375. 907) p. c.[1]) Gratiani III[2]) et Equitii[3]) kal. Ian. d. V fer.
1) *om. S* 2) graciano iiii *LS* 3) aequinatii *G*, equicio *L*, equitio ii *S*

B. anno CCCXLVIIII (376. 908) Valente V et Valentiniano kal. Ian. d. VI fer.

anno CCCL (377. 909) Gratiano IIII[1]) et Merobaude[2]) kal. Ian. d. dom.
1) *om. L* 2) merobaudo *L*

anno CCCLI (378. 910) Valente[1]) VI et Valentiniano II[2]) kal. Ian. d. II fer.
1) uelenti *L* 2) *om. L*

anno CCCLII (379. 911) Ausonio[1]) et Olibrio[2]) kal. Ian. d. III fer.
1) ausonio *SQ*, auxonio *GL* 2) olybrio *S*

B. anno CCCLIII (380. 912) Gratiano V et Theodosio[1]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) teodosio *L*, theudosio *Q*

anno CCCLIIII (381. 913) Syagrio[1]) et Eucerio[2]) kal. Ian. d. VI fer.
1) siagrio *L* 2) eucherio *LSQ*

anno CCCLV (382. 914) Antonino[1]) et Syagrio[2]) kal. Ian. d. sab.
1) antonio *Q* 2) siagrio *LQ*

anno CCCLVI (383. 915) Merobaude[1]) II et Saturnino kal. Ian. d. dom.
1) merebaude *G*

B. anno CCCLVII (384. 916) Ricomede[1]) et Clearcho[2]) kal. Ian. d. II fer.
1) ricomedae *L*, rocomede *G*, ricimere *S* 2) clearco *G*, cliarco *Q*

anno CCCLVIII (385. 917) Arcadio[1]) et Baudone[2]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) archadio *L* 2) batone *Q*, bautone *S*

anno CCCLVIIII (386. 918) Honorio n. p.[1]) et Euuodio[2]) kal. Ian. d. V fer.
1) *om. Q* 2) euodio *LSQ*

anno CCCLX (387. 919) [1]) Valentiniano III[2]) et Eutropio kal. Ian. d. VI fer.
1) *ins.* g̃ *L* 2) iiii *G*

B. anno CCLXI (388. 920) Theodosio[1]) II et Cynegio[2]) kal. Ian. d. sabb.
1) thoodosio *G*, teodosio *L*, theudosio *Q* 2) cinegio *Q*

anno CCCLXII (389. 921) Timasio[1]) et Promoto kal. Ian. d. II fer.
1) thima *L*

anno CCCLXIII (390. 922) Valentiniano IIII[1]) et Neuterio[2]) kal. Ian. d. III fer.
1) iii L^a 2) eucherio *L*, euterio *Q*, neoterio *S*

anno CCCLXIIII (391. 923) Tatiano[1]) et Symmacho[2]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) taciano *G*, tattiano *L*, titiano *S* 2) simmacho *G*

B. anno CCCLXV (392. 924) Arcadio[1]) II et Rufino kal. Ian. d. V[2]) fer.
1) archadio *LQ*, ardio *G* 2) d ii u *G*

anno CCCLXVI (393. 925) Teodosio[1]) III et Abundantio kal. Ian. d. sab.
1) theodosio *S*

[1]) anno CCCLXVII (394. 926) Arcadio[2]) III et Honorio II[3]) kal. Ian. d. dom.
1) ann. . . . lun. xiiii *om. L* 2) archadio *L* 3) *om. LQ*

anno CCCLXVIII (395. 927) Olibrio[1]) et Probino[2]) kal. Ian. d. II fer.
1) olybrio *S* 2) prouino *L*, rufino *Q*

GLS, sine consulibus B, solos consules ab a. 352 Q

lun. XXII	pascha prid. kal.[2] Apr. 2) id. *G*	lun. XXII	
lun. III	pascha id. Apr.	lun. XVI	
lun. XIIII	pascha non. Apr.	lun. XVIIII	
lun. XXV	pascha VI[1]) kal. Apr. 1) u *B*	lun. XXI[2]) 2) xui *G*, xx .. *L*	
lun. VI	pascha XVI kal. Mai.	lun. XXII	
lun. XVII	pascha kal. Apr.	lun. XVIII	
lun. XXVIII	pascha XI kal. Mai.	lun. XVIIII[3]) 3) xx *LS*	
lun. VIIII	pascha II[2]) id. Apr. 2) *om. B*	lun. XXI[3]) 3) xxii *B*	Hinc Theophilus episcopus paschali suo sumpsit exordium † *G*
lun. XX	pascha V kal. Apr.	lun. XVII[3]) 3) xui *B*	
lun. I	pascha XV[3]) kal. Mai. 3) xii *B*	lun. XVIII[4]) 4) xuiiii *G*	
lun. XII[2]) 2) xxii *G*	pascha V[3]) id. Apr. 3) ui *B*	lun. XXI	
lun. XXIII	pascha VIIII[3]) kal. Apr. 3) uiii *BG*	lun. XVI[4]) 4) xuiii *B*	
lun. IIII	pascha id. Apr.	lun. XVII	
lun. XVI	pascha non. Apr.	lun. XXI	
lun. XXVII	pascha XIIII kal. Mai. *sic plene G*, [ ] *om. BLS*	lun. XV[3]) 3) xui *S*	[Graeci sive Machedones VIII kal. Mai. lun. XXII]
lun. VIII	pascha V[3]) id. Apr. 3) ui *G*, iiii *B*	lun. XVII[4]) 4) xuiii *B*	
lun. XVIIII	pascha kal. Apr.	lun. XX	
lun. XXX	pascha XI kal. Mai.	lun. XXI	
lun. XI	pascha VIII id. Apr.	lun. XVII	
lun. XXII	pascha V[3]) kal. Apr. 3) iiii *B*	lun. XVIIII[4]) 4) xuiii *G*	
lun. III	pascha XV kal. Mai.	lun. XX	
lun. XIIII	pascha IIII non. Apr.	lun. XVI	
lun. XXV	pascha VIII[3]) kal. Apr. 3) uii *S (err. typ.)*	lun. XVIIII[4]) 4) xuiii *G*	

† *Redit adnotatio in cyclis cod. Coloniensis n. 103 saec. VIII exeuntis (M. G. 13 p. 716)*: abhinc Tafilus paschalem suum incipit *et apud Hermannum Augiensem (M. G. SS. 5, 80) ad a. 380*: ab hoc anno Theophilus Alexandrinus episcopus paschales ciclos inchoat

B. anno CCCLXVIIII (396. 928) Arcadio[1]) IIII et Honorio[2]) III[3]) kal. Ian. d. III fer.
1) archadio *L* 2) onorio *L* 3) ii *L*

anno CCCLXX (397. 929) Caesario et Attico[1]) kal. Ian. d. V fer.
1) ertico *L*

anno CCCLXXI (398. 930) Honorio IIII[1]) et Eutichiano[2]) kal. Ian. d. VI fer.
1) iii *L* 2) euticiano *G*, eutitiano *Q*, eutychiano *S*

anno CCCLXXII (399. 931) Mallio[1]) Theodoro[2]) $\overline{\text{v. c.}}$[3]) kal. Ian. d. sabb.
1) *om. Q*, et *ins. LS* 2) teodoro *L*, theudoro *Q* 3) u. c. *om. LS*

B. anno CCCLXXIII (400. 932) Stelicone $\overline{\text{v. c.}}$ *Q* ‖ Stilicone[1]) et Aureliano[2]) *GLS* kal. Ian. d. dom.
1) stillicone *L* 2) auriliano *L*

anno CCCLXXIIII (401. 933) Vincentio et Frauuito kal. Ian. d. III fer.
1) frauuieto *G*, framuto *L*, fabrito *Q*, frauita *S cum Cass.*

anno CCCLXXV (402. 934) Arcadio[1]) V[2]) et Honorio V[3]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) archadio *L* 2) ii *Q* 3) ii *Q*, *om. L*

anno CCCLXXVI (403. 935) Theodosio[1]) Aug.[2]) et Rumorido[3]) kal. Ian. d. V fer.
1) teodosio *L* 2) $\overline{\text{ag}}$ *L*, aug i *S*, iiii *Q*, *om. G* 3) rumorido] G^bS, romorido *L*, remorido G^a

B. anno CCCLXXVII (404. 936) Honorio VI[1]) $\overline{\text{cs}}$[2]) et Aristeneto[3]) kal. Ian. d. VI fer.
1) uii *Q* 2) $\overline{\text{cs}}$ *om. LSQ* 3) aristonito *L*, aristene *G*, aristone *Q*, aristaeneto *S*

anno CCCLXXVIII (405. 937) Stilicone II et Antemio[1]) kal. Ian. d. dom.
1) antimio *L*, anthemio *S*

anno CCCLXXVIIII (406. 938) Arcadio[1]) VI[2]) et Probo kal. Ian. d. II fer.
pro his, qui sequuntur, hoc loco attico et cesare *L* 1) archadio *L* 2) uii *Q*

anno CCCLXXX (407. 939) Honorio VII[1]) et Theodosio[2]) II[3]) kal. Ian. d. III fer.
pro his cos. a. 379 L 1) uiii *Q* 2) teodosio *L*, theudosio *Q* 3) *om. L*

B. anno CCCLXXXI (408. 940) Basso[1]) et Philippo kal. Ian. d. IIII fer.
pro his cos. a. 380 L 1) $\overline{\text{uc}}$ *ins. Q*

anno CCCLXXXII (409. 941) Honorio VIII et Theodosio[1]) III[2]) kal. Ian. d. VI fer.
pro his cos. a. 381 L 1) teodosio *L*, theudosio *Q* 2) *om. L*

anno CCCLXXXIII (410. 942) Varane[1]) $\overline{\text{v. c.}}$ *Q* ‖ Varane[1]) $\overline{\text{v. c.}}$[2]) et Tertullo[3]) *GLS* kal. Ian. d. sab.
pro his cos. a. 382 L 1) uarone *Q*, uarione *L* 2) u. c. *om. LS* 3) tertulo $\overline{\text{uc}}$ *L*

anno CCCLXXXIIII (411. 943) Theodosio IIII[1]) kal. Ian. d. dom.
pro his, quos omisit, cos. a. 383 L 1) *sic Q*, thedosio *(sic)* iiii cy *G*, theudosio iiii *P*, honorio uiii et theodosio iu *S*

B. anno CCCLXXXV (412. 944) Honorio VIIII[1]) et Theodosio[2]) V[3]) kal. Ian. d. II fer.
1) uiii *Q* 2) theudosio *Q*, teodosio *L* 3) *om. L*

anno CCCLXXXVI (413. 945) Lucio[1]) $\overline{\text{v. c.}}$ cs.[2]) kal. Ian. d. IIII fer.
1) luciano *S* 2) $\overline{\text{uce}}$ *L*, $\overline{\text{uic}}$ cs *G*, uc $\overline{\text{cnsl}}$ *Q*, *om. S*

anno CCCLXXXVII (414. 946) Constantio[1]) et Constante kal. Ian. d. V fer.
1) constantino *L*

anno CCCLXXXVIII (415. 947) Honorio X et Theodosio[1]) VI[2]) kal. Ian. d. VI fer.
1) theudosio *Q*, teodosio *L* 2) *om. L*

B. anno CCCLXXXVIIII (416. 948) Theodosio[1]) VII et Pallidio[2]) kal. Ian. d. sabb.
1) teodosio *L* 2) pallidio *Q cum Cass.*, placito *L*, palladio *S Prosp.*, placido *G*

† anno CCCXC (417. 949) Honorio XI et Constantio II[1]) kal. Ian. d. II fer.
1) ii *om. GL: deinde repetit* honorio et constancio *L*

GLS, sine consulibus B, solos consules Q

†) *Paschasinus ad Leonem papam a. 443 (Leonis ep. n. 3):* anno consulatus Honorii Augusti XI et Constantii bis . . . cum declinatur, ne X k. Mai. pascha teneretur, celebratum est VIII die k. Apr., id est pro embolimo communis est annus tentus et error gravissimus ortus.

lun. VI pascha id. Apr. lun. XVIIII

lun. XVII pascha non. Apr. lun. XXII

lun. XXVIII[3]) pascha XIIII kal. Mai. lun. XVII[4])
3) xuiiii *B* 4) xui *B*

lun. VIIII pascha IIII[4]) id. Apr. lun. XVIIII
4) iii *G*

lun. XX pascha kal.[3]) Apr. lun. XXI[4])
3) iiii n. *B* 4) xxi *B*

lun. I pascha [XVIII kal. Mai.[2]) lun. XV] Latini [[XI kal. Mai. lun. XXII]]
sic plene G, habent [ ] *LB,* [[ ]] *S* 2) ap. *B*

lun. XII pascha VIII[4]) id. Apr. lun. XVIII
4) xiii *B*

lun. XXIII pascha IIII[4]) kal. Apr. lun. XXI
4) iii *B*

lun. IIII pascha XV[4]) kal. Mai. lun. XXI[5])
4) xiiii *B* 5) xxii *B*

lun. XVI pascha IIII non. Apr. lun. XVIII

lun. XXVII pascha [X kal. Mai. lun. XVIIII[3])] . . . . . [[VIII kal. Apr. lun. XXI]]
plene nullus, [ ] *habent GLS,* [[ ]] *B* 3) xx *LS*

lun. VIII pascha XVIII kal. Mai. lun. XXII

lun. XVIIII pascha IIII[2]) kal. Apr. lun. XVII[3])
2) iii *B* 3) xuiii *B*

lun. XXX pascha XIIII kal. Mai. lun. XVIII

lun. XI pascha IIII id. Apr. lun. XXI

lun. XXII pascha VII kal. Apr. lun. XVII

lun. III pascha XVIII[4]) kal. Mai. lun. XVII[5])
4) xuii *B* 5) xuiii *B*

lun. XIIII pascha VIII id. Apr. lun. XX

lun. XXV pascha [XI kal. Apr. lun. XVI] . . . . . [[XIII kal. Mai. lun. XV]]
plene nullus, XI kal. mai. lun. xu *G,* [ ] *habent LS,* [[ ]] *B*

lun. VI pascha III id.[3]) Apr. lun. XVII
3) kal. *G*

lun. XVII pascha IIII non. Apr. lun. XVIIII[3])
3) xx *B*

lun. XXVIII[2]) pascha [X kal. Mai.[3]) lun. XX[4])] . . . . . [[VIII kal. Apr. lun. XXII]]
2) uii *B* *plene nullus,* [ ] *habent GLS,* [[ ]] *B* 3) aprl. *G* 4) xxi *LS*

anno CCCXCI (418. 950) Honorio XII et Theodosio[1] VIII kal. Ian. d. III fer.
1) theudosio *Q*, teodosio *L*

anno CCCXCII (419. 951) Monaxio[1] et Plinta[2] kal. Ian. d. IIII fer.
pro his cos. a. 391 L 1) manaxeo *L* 2) plenta *G*

B. anno CCCXCIII (420. 952) Theodosio[1] VIIII et Constantio[2] III[3] kal. Ian. d. V fer.
pro his cos. a. 392 L 1) teodosio *L*, theudosio *Q* 2) constantino *L* 3) iiii *Q*, *om. L*

anno CCCXCIIII (421. 953) Agricola[1] et Eustatio[2] kal. Ian. d. sabb.
pro his cos. a. 393 L 1) agricula *L*, agrecula *Q* 2) eustasio *L*ᵇ, eutasio *L*ᵃ, eustathio *SQ*

anno CCCXCV (422. 954) Honorio XIII et Theodosio[1] X kal. Ian. d. dom.
pro his cos. a. 394 L 1) theudosio *Q*, teodosio *L*

anno CCCXCVI (423. 955) Mariniano[1] et Asclepiodoto[2] kal. Ian. d. II fer.
pro his cos. a. 395 L 1) marciano *G* 2) asclipiodoto *Q*, asclipitidito *L*

B. anno CCCXCVII (424. 956) Castino v. c. consl *Q* ‖ Castino[1] et Victore *GLS* kal. Ian. d. III fer.
pro his cos. a. 396 L 1) constantino *L*

anno CCCXCVIII (425. 957) Theodosio[1] XI et Valentiniano[2] kal. Ian. d. V fer.
pro his cos. a. 397, adnotans in margine veros teod. et uel *(sic), L* 1) teudosio *Q* 2) i *ins. Q*, caes. *ins. S Prosp. Cass.*

anno CCCXCVIIII (426. 958) Theodosio[1] XII et Valentiniano II kal. Ian. d. VI fer.
1) teodosio *L*, teudosio *Q*

anno CCCC (427. 959) Hierio et Ardabure[1] kal. Ian. d. sabb.
1) ardebure *L*

B. anno CCCCI (428. 960) Felice et Tauro kal. Ian. d. dom.

anno CCCCII (429. 961) Florentio et Dionisio[1] kal. Ian. d. III fer.
1) diocio *L*, dionysio *S*

anno CCCCIII (430. 962) Theodosio[1] XIII et Valentiniano III kal. Ian. d. IIII fer.
1) theudosio Q, teodosio *L*

anno CCCCIIII (431. 963) Basso et Antiocho[1] kal. Ian. d. V fer.
1) anthioco *Q*, antiacho *L*ᵃ

B. anno CCCCV (432. 964) Aetio[1] et Valerio kal. Ian. d. VI fer.
1) ethio *L*

anno CCCCVI (433. 965) Theodosio[1] XIIII et Maximo kal. Ian. d. dom.
1) teodosio *L*, theudosio *Q*

anno CCCCVII (434. 966) Aspare et Ariobindo[1] kal. Ian. d. II fer.
1) ariouindo *Q*, ariuendo *L*, areobinda *S*

anno CCCCVIII (435. 967) Theodosio[1] XV et Valentiniano[2] IIII[3] kal. Ian. d. III fer.
1) theudosio *Q*, teodosio *L* 2) ualentino *L* 3) *om. L*

B. anno CCCCVIIII (436. 968) Isidoro[1] et Senatore[2] kal. Ian. d. IIII fer.
1) isiodoro *G*, isidero *Q* 2) *inc. L*¹

anno CCCCX (437. 969) Aetio[1] II[2] et Sigisvulto[3] kal. Ian. d. VI fer.
1) etio *L* 2) *om. Q* 3) segisuulto *Q*

anno CCCCXI (438. 970) Theodosio[1] XVI et Fausto[2] kal. Ian. d. sabb.
1) theudosio *Q* 2) fauto *L*

anno CCCCXII (439. 971) [1] Theodosio XVII et Festo[2] kal. Ian. d. dom.
1) *consules om. Q* 2) fisto *L*

B. anno CCCCXIII (440. 972) Valentiniano[1] V[2] et Anatolio[3] kal. Ian. d. II fer.
1) aug. *ins. S Prosp. Cass.* 2) u *Q cum Prosp. et Cass., om. GL* 3) anatorio *L*, placido *Q*

anno CCCCXIIII (441. 973) Cyro v. c. cons.[1] kal. Ian. d. IIII fer.[2]
1) cyro u. c. *S*. maximo et ualerio uec *L* 2) *om. G*

GLS, sine consulibus B, solos consules Q

lun. VIIII pascha VII id. Apr. lun. XVI

lun. XX pascha III kal.[3]) Apr. lun. XVIIII [5])
3) id. *G* 4) *sic BS*, xuiii *L*, xui *G*

lun. I pascha XIIII[3]) kal. Mai. lun. XVIIII[4])
3) xiii *B* 4) xx *B*

lun. XII pascha [III[3]) non. Apr. lun. XV Latini] IIII id. Apr. lun. XXII[4])
sic plene G, [ ] *om. LSB* 3) iiii *G* 4) xiii *B*

lun. XXIII pascha VII kal.[2]) Apr. lun. XVIII
2) id. *L*[3]*G*

lun. IIII pascha XVII[3]) kal. Mai. lun. XVIIII
3) xui *G*

lun. XVI pascha [VIII id. Apr. lun. XXII[2])] ..... [[II kal. Apr. lun. XVI]]
plene nullus, [ ] *habent GLS*, [[ ]] *B* 2) xxuii *G*[a]

lun. XXVII pascha XIII kal. Mai. lun. XVI[1])
1) xuii *S*

lun. VIII pascha III id. Apr. lun. XVIIII

lun. XVIIII pascha III non. Apr. lun. XXII

lun. XXX pascha [XVII[1]) kal. Mai. lun. XV[2]) [[Latini] X[3]) kal. Mai. lun. XXII]]
sic plene G, [ ] *om. LS*, [[ ]] *om. B* 1) xui *GB* 2) xui *B* 3) uiiii *G*

lun. XI pascha VII id. Apr. lun. XVIII[2])
2) xuiiii *L*

lun. XXII pascha III kal. Apr. lun. XXI

lun. III pascha XIII kal. Mai. lun. XXII[2])
2) xiiii *G*

lun. XIIII pascha III[2]) non. Apr. lun. XVII[3])
2) ii *B* 3) xuiii *B*

lun. XXV[2]) pascha VII kal. Apr. lun. XX
2) xu *B*

lun. VI pascha XVII kal. Mai.[3]) lun. XXI[4])
3) uii kal. aprl. *G* 4) xx *G*

lun. XVII pascha prid. kal. Apr. lun. XVII

lun. XXVIII pascha XIII[3]) kal. Mai. lun. XVII[4])
3) xii *B* 4) xxi *B*, xuiii *LS*

lun. VIIII pascha III id. Apr. lun. XX

lun. XX pascha VI kal.[3]) Apr. lun. XVI
3) ui kal.] u id. *G*

lun. I pascha XVI kal. Mai. lun. XVII

lun. XII[4]) pascha VII[5]) id. Apr. lun. XVIIII[6])
4) *sic G*[2], *inc. G*[1] 5) ui *B* 6) xx *B*

lun. XXIII pascha [X kal. Apr. lun. XV] ..... [[III kal. Apr. lun. XXII]]
plene nullus, [ ] *habet G*, [[ ]] *BLS*

anno CCCCXV (442. 974) Dioscoro v. c. csl *Q* ‖ Dioscoro et Eudosio *GLS* kal. Ian. d. V fer.

1) eudoxio *S*, theodosio *L*

anno CCCCXVI (443. 975) Maximo II et Paterio [1]) kal. Ian. d. VI fer.

1) paterno *GS*

B. anno CCCCXVII (444. 976) Theodosio [1]) XVIII et Albino kal. Ian. d. sabb.

1) theudosio *Q*, teodosio *L*

anno CCCCXVIII (445. 977) Valentiniano VI [1]) et Nomo [2]) kal. Ian. d. II fer.

1) ualerio iii *L* 2) nomio *S*, numo *GL*

anno CCCCXVIIII (446. 978) Aetio [1]) III et Symmaco [2]) kal. Ian. d. III fer.

1) ethio *L* 2) symmacum *L*, symmacho *SQ*

anno CCCCXX (447. 979) Calipio [1]) et Ardabure [2]) kal. Ian. d. IIII fer.

1) calypio *Q* 2) ardabore *L*

B. anno CCCCXXI (448. 980) Postumiano [1]) et Zenone kal. Ian. d. V fer.

1) portamiano *L*

anno CCCCXXII (449. 981) Asterio [1]) et Protogene [2]) kal. Ian. d. sab.

1) *sic Q*, artherio *L*, asturio *Prosp. Cass.* 2) protegere *L*

anno CCCCXXIII (450. 982) Valentiniano VII et Abieno [1]) kal. Ian. d. dom.

1) abiano *L*, auieno *S*: *bis hos consules exhibet, primum inter a. 448 et 449, deinde suo loco, compensans ita consules omissos a. 439, Q*

anno CCCCXXIIII (451. 983) Adelfio v. c. csl *Q* ‖ Marciano [1]) [2]) et Adelfio [3]) *GLS* kal. Ian. d. II fer.

1) martiano *S*, marciono *L*[1] 2) aug. *ins. Prosp. Cass.* 3) ilfio *L*, adelphio *S*

B. anno CCCCXXV (452. 984) Herculano [1]) v. c. cons. [2]) *GLQ* ‖ Herculano v. c. et Asporatio *S* kal. Ian. d. III fer.

1) herculiano *G*, hircolano *L*, erculano *Q* 2) ui cc̄ *L*

anno CCCCXXVI (453. 985) Opilione v. c. csl *Q* ‖ Opilione [1]) et Vincomalo [2]) kal. Ian. d. V fer.

1) opiniano *L* 2) uinculomalo *L*

anno CCCCXXVII [1]) (454. 986) Aetio [2]) et Studio [3]) kal. Ian. d. VI fer.

1) ccccxuii *G*a 2) ethio iiii *L* 3) austudio *L*, stodio *Q*

anno CCCCXXVIII (455. 987) Valentiniano [1]) VIII [2]) et Anthemio [3]) kal. Ian. d. sab.

1) ualentinione *L*[1] 2) uiiii *G*, *om. L* 3) antemio *Q*, antionae *L*

B. anno CCCCXXVIIII (456. 988) Iohanne [1]) et Varane [2]) kal. Ian. d. dom.

1) ioanne *LSQ* 2) suarane *Q*

anno CCCCXXX (457. 989) Constantino et Rufo kal. Ian. d. III fer.

† anno CCCCXXXI (458. 990) [Leone et Maioriano [1])] *GLSQ* kal. Ian. d. IIII fer.

1) maturiano *L*

anno CCCCXXXII (459. 991) [Ricimere [1]) et Patricio] *GLSQ* kal. Ian. d. V fer.

1) recimere *Q*, ricimire *L*

B. anno CCCCXXXIII (460. 992) [Magno et Apollonio [1])] *GLSQ* kal. Ian. d. VI fer.

1) oponio *L*

anno CCCCXXXIIII (461. 993) [Severino et Dagalaifo [1])] *GLSQ* kal. Ian. d. dom.

1) agaleipo *L*, gadalaifo *Q*, dagalaipho *S*

anno CCCCXXXV (462. 994) [Leone [1]) II et Severo] *GLSQ* kal. Ian. d. II fer.

1) aug. *ins. Q*

GL (per a. 429–435 sine diebus paschalibus) S. sine consulibus B. solos consules Q

† *Consules qui sequuntur non sunt Victorii, sed continuatorum.*

lun. IIII	pascha prid. id.[2] Apr. 2) kal. *G*	lun. XVI	
lun. XVI	pascha II non. Apr.	lun. XX	
lun. XXVII	pascha VIIII[2] kal. Mai. 2) uiii *B*	lun. XX[3] 3) xxi *BSL*ª, secundum Latinos| VIII k. \[Apr.\] *adscripsit m. saec. VIII G*	
lun. VIII	pascha VI id. Apr.	lun. XVI	
lun. XVIIII	pascha prid. kal. Apr.[3] 3) ma. *B*	lun. XVIIII[4] 4) xuiii *G*	
lun. XXX	pascha XII kal. Mai.	lun. XX	
lun. XI	pascha {III id. Apr. *sic plene G, om.* [ ] *B*, {[ ]} *LS*	lun. XXII	{[Graeci] pridie[2]) non. Apr. lun. XV[3]]} 2) *om. B* 3) xui *B*
lun. XXII	pascha VI kal. Apr.	lun. XVIII	
lun. III	pascha XVI kal. Mai.	lun. XVIIII	
lun. XIIII	pascha VI id. Apr.	lun. XXII[4] 4) xxi *G*	
lun. XXV	pascha [X kal. Apr. *plene nullus, habent* [ ] *GLS*, [[ ]] *B*	lun. XVII]	. . . . . [[XII[3]) kal. Mai. lun. XVI]] 3) xi *B*
lun. VI[3] 3) iii *L*	pascha prid. id. Apr.	lun. XVIII	
lun. XVII[4] 4) xiiii *L*	pascha prid. non. Apr.	lun. XXI	
lun. XXVIII 4) xxuii *L*	pascha [XV kal. Mai. *sic plene G, habent* [ ] *LS*, [[ ]] *B*	lun. XV[4])] 4) xui *LS*	Graeci [[VIII kal. Mai. lun. XXII]] Theophilus
lun. VIIII	pascha VI[3]) id. Apr. 3) u *B*	lun. XVII	
lun. XX	pascha prid. kal. Apr.	lun. XX	
lun. I	pascha XII kal. Mai.	lun. XXI	
lun. XII	pascha non. Apr.	lun. XVII	
lun. XXIII	pascha VI[2]) kal. Apr. 2) u *B*	lun. XVIIII[3]) 3) xx *B*	
lun. IIII	pascha XVI kal. Mai.	lun. XX	
lun. XVI	pascha kal. Apr.	lun. XVII	

anno CCCCXXXVI (463. 995) [Basilio *Q*] || [Basilio[1]) et Bibiano[2])] *GLS* kal. Ian. d. III fer.

1) casilio *L* 2) bibiane *L*, uibiano *S*

B. anno CCCCXXXVII (464. 996) [Olybrio *Q*] || [Olybrio[1]) et Rustico[2])] *GLS (om. N)* kal. Ian. d. IIII fer.

1) olibrio *L* 2) rusticio *L*

anno CCCCXXXVIII (465. 997) [Basilico et Armanarico] *Q* || [Hermenerico[1]) et Basilio[2])] *GLSN* kal. Ian. d. VI fer.

1) herminirico *LN* 2) bassilisco *L*, basilisco *S*, balisco *N*

anno CCCCXXXVIIII (466. 998) [Leone Aug.[1]) III[2])] *GLSQN* kal. Ian. d. sab.[3])

1) aug. *om. GLS* 2) ū. c. *add. L* 3) sabbatis *N*

anno CCCCXL (467. 999) [Poseo[1]) et Iohanne[2])] *GLSQN* kal. Ian. d. dom.

1) possio *S*, puseo *N* 2) ioanne *SQ*

B. anno CCCCXLI (468. 1000) [Anthemio[1]) Aug.[2]) II[3]) cons.[4])] *GLSQN* kal. Ian. d. II fer.

1) antimio *L*, antemio *N* 2) aug. *N solus* 3) *om. SQ* 4) *om. LSQN*

anno CCCCXLII (469. 1001) [Marciano[1]) et Zenone[2])] *GLSQN* kal. Ian. d. IIII fer.

1) martiano *Q* 2) genone *G*, leone *Q*

anno CCCCXLIII (470. 1002) [Severo v. c.[1])] *GQN* || [Severo et Iordane] *LS* kal. Ian. d. V fer.

1) uc *om. Q*

anno CCCCXLIIII (471. 1003) [Leone Aug.[1]) IIII[2]) et Probiano[3])] *GLSQN* kal. Ian. d. VI fer.

1) aug. *N solus* 2) uc *ins. L* 3) proancio *L*

B. anno CCCCXLV (472. 1004) [Festo et Marciano[1])] *LSQN* || [Marciano et Festo] *G* kal. Ian. d. sabb.

1) martiniano *S*

anno CCCCXLVI (473. 1005) [Leone Aug.[1]) V cons.[2])] *GLSQN* kal. Ian. d. II fer.

1) aug. *N solus* 2) cons. *om. GSN*

anno CCCCXLVII (474. 1006) [Leone Aug. iuniore[1])] *GLQN* || [Leone iuniore et Zenone] *S* kal. Ian. d. III fer.

1) leone aug. iun. *N*, leone iuniore *G*, leone iuniore (-res *loco pr.*) cs *bis L*, *supplens ita consules a. 449 omissos*

anno CCCCXLVIII (475. 1007) [p. c. Leonis iunioris] *G* || [post cons. Leonis Aug. Zenone Aug. bis] *N* || [Zenone] *Q* || [Leone iuniore[1]) et Zenone[2])] *LS* kal. Ian. d. IIII fer.[3])

1) ii *ins. S* 2) senone *L* 3) *om. G*

B. anno CCCCXLVIIII (476. 1008) [Basilisco[1]) et Armato] *GSQN (om. L)* kal. Ian. d. V fer.

1) basilico *Q*, basilisco aug. ii *N*, basilisco ii *S*

anno CCCCL (477. 1009) [p. c.[1]) Basilisci et Armati[2])] *GLSN* || [Zenone III] *Q* kal. Ian.[3]) d. sab.

1) pc. *om. L* 2) basilisci et armati (-to *L*) *GL*, basilisci ii et armati *S*, s̄s̄ *N* 3) man *G*[1]

anno CCCCLI (478. 1010) [Illo[1]) v. c. cons.] *GLSQN* kal. Ian. d. dom.

1) illo *N*, hellone *G*, hillone *L*, leone *S*, yllus *om. rel. Q*

anno CCCCLII (479. 1011) [Zenone Augusto III[1])] *GLSN (om. Q)* kal. Ian. d. II fer.

1) aug. iii *N*, aug. ii *S*, augusto *G*, ucc *L*

B. anno CCCCLIII (480. 1012) [Basilio iuniore v. c.[1])] *GLSQ (om. N)* kal. Ian. d. III fer.

1) iuniore u. c. *om. G*, uc *om. GL*

anno CCCCLIIII (481. 1013) [Placido[1]) v. c. cons.[2])] *GLSQN* kal. Ian. d. V fer.

1) placito *L* 2) u. c. cons. *GN*, u. c. *S*, *om. LQ*

GL (sine diebus paschalibus praeter a. 448) SN (inde ab a. 437, sed omisso anno 453 et epactis excepta una anni 439), sine consulibus B, solos consules Q

lun. XXVII pascha XI kal. Mai. lun. XVIII[3]
3) xuiiii *LS*

lun. VIII pascha[3]) prid. id. Apr. lun. XX[4])
3) primum *ins. N* 4) lun. xui *B*[a], lun. xxi *B*[b], *om. N*

lun. XVIIII pascha V kal. Apr. lun. XVI[3])
3) lun. xui *om. N*

lun. XXX pascha XV kal. Mai. lun. XVII

lun. XI pascha V[3]) id. Apr. lun. XX
3) ui *G, om. B*

lun. XXII pascha prid.[4]) kal.[5]) Apr. lun. XXII[6])
4) uiii *B* 5) id. *G* 6) xui *B*

lun. III pascha[3]) id. Apr. lun. XVI[4])
3) prid. *ins. N* 4) xxii *G*

lun. XIIII pascha[2]) non. Apr. lun. XVIIII
2) prid. *ins. N*

lun. XXV pascha V[3]) kal. Apr. lun. XXII[4])
3) ui *B* 4) xxi *B*

lun. VI pascha [XVI kal. Mai. lun. XXII] . . . . . [[III id. Apr. lun. XVI]]
plene nullus, habent [ ] *GSN et sine die L,* [[ ]] *B*

lun. XVII pascha kal. Apr.[1]) lun. XVIII
1) *sic G*[b], *inc. G*[a]

lun. XXVIII pascha XI kal. Mai. lun. XX[2])
2) xuiiii *NB*

lun. VIIII pascha [VIII id. Apr. lun. XV Latini] id. Apr. lun. XXII
sic plene GN, [ ] *om. BLS*

lun. XX pascha [V kal. Apr. lun. XVII] . . . . . [[IIII id. Apr. lun. XXIII]]
plene nullus, habent [ ] *GLSN,* [[ ]] *B*

lun. I pascha XV kal. Mai. lun. XVIII[5])
5) xuiiii *N*

lun. XII pascha V id. Apr. lun. XXI

lun. XXIII pascha VIII[2]) kal. Apr. lun. XVII
2) uii *N*

lun. IIII pascha id. Apr.[2]) lun. XVII[3]) huc usque Theophilus[4])
2) xuiiii k. mai. *B* 3) xx *G*, xuiiii *B* 4) h. u. th. *habet unus G*

lun. XVI pascha non. Apr. lun. XXI

anno CCCCLV (482. 1014) [Severino iuniore[1]) v. c.[2]) cons.[3])] *GSQN* ‖ [Seuerino et Traundio] *L* kal. Ian. d. VI fer.

1) *om. QN* 2) uc *om. GQ* 3) cons. *om. GSQ*

anno CCCCLVI (483. 1015) [Fausto v. c. cons.[1])] *GLSQN* kal. Ian. d. sab.

1) uc cons. *om. Q*, cons. *om. S*

B. anno CCCCLVII (484. 1016) [Venantio] *S* ‖ [Venantio[1]) v. c. cons.[2]) et Theudorico[3])] *QLN* ‖ [Theodorico et Venantio] *G* kal. Ian. d. dom.

1) uenancio *L*, uaenantio *Q* 2) u. c. cons. *N solus* 3) teodorico *L*, theodorico *N*

anno CCCCLVIII (485. 1017) [Symmacho[1]) v. c.[2]) consol.[3])] *GLSQN* kal. Ian. d. III fer.

1) symacho *N* 2) uc. *om. Q* 3) consol *om. GSQ*

anno CCCCLVIIII (486. 1018) [Decio[1]) v. c. csl.[2])] *LSN* ‖ [Decio et Longino] *GQ* kal. Ian. d. IIII fer.

1) deccio *L* 2) u. c. csl. *om. S*

anno CCCCLX (487. 1019) [Boetio[1]) v. c.[2]) cons.[3])] *GLSQN* kal. Ian. d. V fer.

1) boethio *L*, beotio *Q* 2) uc *om. GQS* 3) cons. *om. SQ*

B. anno CCCCLXI (488. 1020) [Dynamio[1]) et Sifidio] *GLSQN* kal. Ian. d. VI fer.

1) dinamio *LSN*

anno CCCCLXII (489. 1021) [Probino v. c.[1]) cons.] *GN* ‖ [Probino[2]) et Eusebio[3])] *LSQ* kal. Ian. d. dom.

1) u. c. *om. G* 2) prouino *L* 3) eusepio *L*

anno CCCCLXIII (490. 1022) [Fausto et Ariovindo] *G* ‖ [Fausto iuniore] *N* ‖ [Fausto et Longino] *Q* ‖ [Longo et Fausto iuniore[1])] *LS* kal. Ian. d. II fer.

1) iuniore *om. S*

anno CCCCLXIIII (491. 1023) [1]) [Olybrio[2]) iuniore[3]) v. c.[4]) consule[5])] *GLSQN* kal. Ian. d. III fer.

1) pc *ins. Q* 2) olibrio *L* 3) *om Q* 4) uc *om. LSQ* 5) consule *N solus*

B. anno CCCCLXV (492. 1024) [Anastasio Aug.[1])] *GS* ‖ [Anastasio Aug.[2]) et Rufo] *LQN* kal. Ian. d. IIII fer.

1) aug. *om. S* 2) aug. *om. LQ*

anno CCCCLXVI (493. 1025) [Albino v. c. cs[1])] *LS* ‖ [Albino v. c. cons.[1]) et Eusebio] *QN* ‖ [Anastasio Aug. II] *G* kal. Ian. d. VI fer.

1) uc cs *om. SQ*

anno CCCCLXVII[1]) (494. 1026) [Asterio[2]) et Praesidio] *GLSQN* kal. Ian. d. sab.

1) ccccluii *G*[a] 2) artherio *L*

anno CCCCLXVIII (495. 1027) [Viatore v. c. cons.[1])] *GLSQN* kal. Ian. d. dom.

1) uc cons. *om. SQ*

B. anno CCCCLXVIIII (496. 1028) [p. c. Viatoris[1])] *GSQN* ‖ [Eusebio v. c. cs.] *L* kal. Ian. d. II fer.

1) *sic GN*, pc (*om.* uiatoris) *Q*, uiatore ii *S*

anno CCCCLXX[1]) (497. 1029) [it. p. c. Viatoris[2])] *GSQN* ‖ [Paulo v. c. cs.] *L* kal. Ian. d. IIII fer.

1) *inc. G* 2) *sic GN*, ii pc (*om.* uiatoris) *Q*, uiatore iii *S*

anno CCCCLXXI (498. 1030) [Paulino v. c. cons.[1])] *GLSQN* kal. Ian. d. V fer.

1) uic cons. *G*, *om. SQN*

GL (sine diebus paschalibus praeter a. 455. 468. 469) SN, sine consulibus B, solos consules Q

lun. XXVII pascha XIIII kal. Mai. lun. XV 4) [Greci VIII 5) kal. Mai. lun. XXII 6)]
sic plene GN, [ ] om. BLS 4) xui *LS*
5) greci uiii] *N*, ... latini ui *G* 6) xxi *G*

lun. VIII pascha IIII id. Apr. lun. XVIII

lun. XVIIII pascha kal. 4) Apr. lun. XX 5)
4) iiii nō *B* 5) xxi *B*

lun. XXX pascha XI kal. Mai. lun. XXI

lun. XI pascha VIII id. Apr. lun. XVII

lun. XXII pascha IIII kal. Apr. lun. XX

lun. III pascha XV 2) kal. Mai lun. XX 3)
2) xiiii *B* 3) xu *G*, xxi *B*

lun. XIIII pascha IIII non. Apr. lun. XVI

lun. XXV pascha VIII kal. Apr. lun. XVIIII [His conss. Theodoricus rex intravit in Italiam *Q*]

lun. VI pascha XVIII 6) kal. Mai. lun. XX
6) xuii *B*

lun. XVII pascha non. 3) Apr. lun. XXII 4)
3) iii kal. *B* 4) xui *B*

lun. XXVIII pascha XIIII kal. Mai. lun. XVI 2)
2) xuii *LS*

lun. VIIII pascha IIII id. 3) Apr. lun. XVIIII
3) non. *G*

lun. XX pascha IIII non. Apr. lun. XXII

lun. I pascha [XVIII 2) kal. Mai. lun. XV 3) [[Latini] XI kal. Mai. lun. XXII]]
sic plene G et, sed latini ... xxii *post a. 470. N.* [ ] *om LS.* [] *om. B*
2) xiiii *BG* 3) xui *B*

lun. XII pascha VIII id. Apr. lun. XVIII 3)
3) xuiiii *B*

lun. XXIII pascha IIII kal Apr. lun. XXI

anno CCCCLXXII (499. 1031) [p. c. Paulini[1])] *GSQN* ‖ [Iohanne v. c. cs.] *L* — kal. Ian. d. VI fer.
1) *sic G*, pc *Q*, paulino ii *S*

anno CCCCLXXIII (500. 1032) [iter. p. c. Paulini[1])] *NL* ‖ [Patricio et Ypatio[2])] *GSQ* — kal. Ian. d. sabb.
1) iter. u. c. cs. *om. rel. L* 2) hypatio *S*

† anno CCCCLXXIIII (501. 1033) [Avieno[1]) iuniore[2]) v. c.[3]) cs.[4])] *GLSQN* — kal. Ian. d. II fer.
1) abieno *Q* 2) *om LSQN* 3) u. c. *om. SQN* 4) cs. *om. GSQN*

anno CCCCLXXV (502. 1034) [Avieno[1] Probo v. c.[2])] *QS* ‖ [Avieno[3]) iuniore[4]) v. cl. cons.[5])] *GLN* — kal. Ian. d. III fer.
1) abieno *Q*, auieno et *S* 2) u. c. cs. *om. S* 3) albino *L* 4) *om. L* 5) u. cl. cons. *om. N*

anno CCCCLXXVI (503. 1035) [Volusiano v. c. cons.[1])] *GLSQN* — kal. Ian. d. IIII fer.[2])
1) uc cons. *om. QSN* 2) *om. G*

B. anno CCCCLXXVII (504. 1036) [Cethego[1]) v. c. cons.[2])] *GLSQN* — kal. Ian. d. V fer.
1) cithego *N*, ceteo *Q*, cetthe *G*, citheo *L*, cato *S* 2) u. c. cons. *om. LSQN*

anno CCCCLXXVIII[1]) (505. 1037) [Theodoro[2]) v. c. cons.[3])] *GLSQN* — kal. Ian. d. sabb.
1) ccccluiii *G*[a] 2) thedoro *G* 3) u. c. cons. *om. QSN*

anno CCCCLXXVIIII (506. 1038) [Messala[1]) v. c. cons.[2])] *GLSQN* — kal. Ian. d. dom.
1) mesalla *L*, messale *Q*[1], theodoro *S* 2) u. c. cons. *om. SQN*

anno CCCCLXXX (507. 1039) [Venantio[1]) v. c. cons.[2])] *GLSQN* — kal. Ian. d. II fer.
1) uenencio *L* 2) u. c. cons. *om. SQN*

B. anno CCCCLXXXI (508. 1040) [Venantio Basilio[1]) iuniore[2]) v. c. cons.[3])] *LSQN* (*om. G*) — kal. Ian. d. III fer.
1) uenantio basilio *Q*, basilio uenantio *N*, uenantio ii basilio *(ad a. 481. 482) S*, uenanti *L* 2) *om. LS* 3) u. c. cons. *om. SQN*

anno CCCCLXXXII (509. 1041) [Inportuno v. c. c.[1])] *GLSQ* ‖ [Anastasio Inportuno] *N* — kal. Ian. d. V fer.
ad a. 483 S 1) u. c c. *G*, u cos. *L*, *om. SQ*

anno CCCCLXXXIII (510. 1042) [Boetio[1]) v. c. cs.[2])] *GLSQN* — kal. Ian. d. VI fer.
ad a. 484 S 1) boethio *L* 2) uic. c *G*, *om. SQ*

anno CCCCLXXXIIII (511. 1043) [Felice v. c. cs.[1])] *GLSQN* — kal. Ian. d. sab.
ad a. 485 S 1) uic. c. *G*, *om. SQ*

B. anno CCCCLXXXV (512. 1044) [p. c. Felicis v. c.[1])] *LQN* ‖ [Paulo et Musciano] *G (om. S)* — kal. Ian. d. dom.
1) p. c. felicis *N*, pc *om. rel. Q*, felices u. c. cs. (*om.* p. c.) *L*

anno CCCCLXXXVI (513. 1045) [Probo[1]) v. c. cs.[2])] *LSQN* ‖ [Probo et Clementino] *G* — kal. Ian. d. III fer.
1) senatore *ins. L* 2) u. c. cs. *L*, *om. SQN*

anno CCCCLXXXVII (514. 1046) [Senatore v. c. cons.[1])] *GLSQN* — kal. Ian. d. IIII fer.
1) v. c. cons. *om. SQN*

anno CCCCLXXXVIII[1]) (515. 1047) [Florentio[2]) v. c. cs.[3])] *LSQN* ‖ [Florentio et Antemio] *G* — kal. Ian. d. V fer.
1) cccclxuiii *G*[a] 2) florencio *L* 3) u. c. cs. *om. QSN*

GL (sine diebus paschalibus praeter a. 472, item ab a. 476 sine lunis paschalibus) SN, sine consulibus B, solos consules Q

† *Epistula attributa Silvestro papae vere scripta a. 501 propter litigia de huius anni paschate excitata (constitutum Silvestri apud Mansium 2, 624):* Victorino itaque praecipue praesul regionis antistes, qui in sua ferocitate

lun. IIII — pascha XIIII kal. Mai. — lun. XXII — [alii 2) id. Apr. lun. XV]
sic plene N, [ ] *om. GLSB* — 2) *insere* iii

lun. XVI — pascha IIII 3) non. Apr. — lun. XVIII 4)
3) iii *B* — 4) xuiii *BN*

lun. XXVII — pascha [X kal. Mai. — lun. XVIIII 5) — [[Romani] VIII kal. Apr. lun. XXI]]
sic plene N, [ ] *om B,* [[ ]] *om. GLS* — 5) xx *LS*

lun. VIII — pascha XVIII kal. Mai. — lun. XXII 6) — [Gundubadus fuit in Abinione *G*]
6) xx *G*

lun. XVIIII — pascha III kal. Apr. — lun. XVIII 3)
3) xui *G*

lun. XXX — pascha XIIII 3) kal. Mai. — lun. XVIII 4)
3) xiii *B* — 4) xuii *G*, xuiiii *B*

lun. XI — pascha IIII 4) id. Apr. — lun. XXI
4) iii *N*

lun. XXII — pascha VII 3) kal. Apr. — lun. XVII 4)
3) uiii *N* — 4) xui *G*

lun. III — pascha XVII kal. Mai. — lun. XVIII 3)
3) xuiiii *G*

lun. XIIII — pascha VIII 4) id. Apr. — lun. XX 5)
4) uii *GB* — 5) xxi *B*

lun. XXV — pascha XI kal. Apr. — lun. XVI 2) — [alii XIII kal. Mai. lun. XV]
sic plene, sed alii xii *(sic)* k. ma. l. xu *inter a. 481 2, N,* [ ] *om. BGLS* — 2) xuiii *N*

lun. VI — pascha III id. 3) Apr. — lun. XVII 4)
3) no. *B* — 4) xui *N*

lun. XVII — pascha III non. Apr. — lun. XX

lun. XXVIII — pascha X 2) kal. Mai. — lun. XX 3) — [Latini 4) kal. Apr. lun. XXII]
sic plene, sed latini . . . xxii *inter a. 481 5, N,* [ ] *om. BGLS*
2) uiiii *B* — 3) xxi *SBN* — 4) *insere* uiii

lun. VIIII — pascha VII 3) id. Apr. — lun. XVI 4)
3) ui *G* — 4) xu *B*

lun. XX — pascha III kal. Apr. — lun. XVIIII 2)
2) xx *G*

lun. I — pascha XIII 4) kal. Mai. — lun. XX
4) xiiii *G*

---

quidquid vellet [adfirmabat], hominibus et cyclos paschales pronuntiabat fallaces, ut hoc quod constituit X kal. Mai. custodiri vestro sermone, sicut veritas habet, cassetur ut vestro iudicio condemnatus, et filiorum nostrorum Augustorum praecurrat auctoritas ad condemnandum Victorinum episcopum . . . . damnavit autem . . . Victorinum episcopum, qui ignorans lunae rationem sub arbitrio sui tenacitate disrumpebat veritatem. *similiter in epistula eiusdem originis ad concilium Nicaenum (Mansi 2, 720).*

B. anno CCCCLXXXVIIII (516. 1048) [pc 1)] *S* ‖ [Petro v. c. cons. 2)] *GLSQN* kal. Ian. d. VI fer.
1) pc *ad a. 489*, petro *ad a. 490 S* 2) u. c. cons. *om. SQN*

anno CCCCXC (517. 1049) [Agapito 1) v. c. cons. 2)] *GLSQN* kal. Ian. d. dom.
ad a. 491 S 1) acapito *L* 2) u. c. cons. *om. SQN*

anno CCCCXCI (518. 1050) [post c 1) Agapiti 2)] *GLSQN* kal. Ian. d. II fer.
ad a. 492 S 1) post c. *om. L* 2) agapiti *om. SQ*

anno CCCCXCII (519. 1051) [Eutaricus Cillica] *N* ‖ [Eutherico 1)] *SQ* ‖ [Iustino Aug.] *GL* kal. Ian. d. III fer.
ad a. 493 S 1) euterico *Q*, eutherio *S*

B. anno CCCCXCIII (520. 1052) [Rusticio 1)] *QN* ‖ [Rusticiano 2) et Vitaliano 3)] *GLX* (*om. S*) kal. 4) Ian. d. IIII fer.
1) et iusticiano *Q* 2) rusticius *X*p, iusticius *X*m
3) *sic G*b, uitalio *L*, uitali augg. conss. *X* 4) *inc. G*a

anno CCCCXCIIII (521. 1053) [Valerio 1)] *GLSQN* ‖ [Valerius et Iustinianus vv. cc.] *X* kal. Ian. d. VI fer.
1) ualeriano *S*

anno CCCCXCV (522. 1054) [Symmacho 1) et Boetio 2) vv. cc. 3)] *GLSQNX* kal. Ian. d. sabb.
1) symmachus *X*, symacho *L* 2) boethio *L*, boetius *X* 3) uc *X*m, *om. GSN*

anno CCCCXCVI (523. 1055) 1) [Maximo 2) v. c. 3)] *GSQNX* kal. Ian. d. dom.
1) pc *ins. QS*, maximo *ad a. 497 S* 2) maximus *X* 3) u. c *om. SQN*

B. anno CCCCXCVII 1) (524. 1056) [Opilione v. c cons. 2)] *GQN* ‖ [Opilio et Iustinus Augg. vv. cc.] *X* (*om. S*) kal. Ian. d. II fer.
1) ccccuii *G*1
2) u. c. cons. *om. QN*

anno CCCCXCVIII (525. 1057) [Probo iuniore v. c. c. 1)] *GSQN* ‖ [Probus et Filoxenus vv. cc.] *X* kal. Ian. d. IIII fer.
1) uc c *om. SQN*

anno CCCCXCVIIII (526. 1058) [Olybrio 1) iuniore 2) v. c. c. 3)] *GSQNX* kal. Ian. d. V fer.
1) olybrius *X*p, olibrius *X*m, clebrio *Q* 2) iun. *om. SQX* 3) u. c. c. *G*, u. c. *X*, *om. SQN*

anno D (527. 1059) [Mavortio 1) v. c. c. 2)] *GSQNX* kal. Ian. d. VI fer.
1) *sic QN*, maburtius *X*, mauritio *S* 2) uc c *G*, u. c. *X*, *om. SQN*

B. anno DI (528. 1060) [p. c. Mavorti 1)] *GSQN* ‖ [Iustinianus Aug. ii v. c.] *X* kal. Ian. die sabb.
1) *sic G*, pc mauortio *Q*, mauritio ii *S*

anno DII (529. 1061) [Decio 1) iun. 2) v. c cons. 3)] *GSQNX* kal. Ian. d. II fer.
1) decius *X* 2) iun. *G*a, *om. SQX* 3) u. c. cons. *G*, u. c. *X*, *om. SQN*

anno DIII (530. 1062) [Lampadio et Oreste 1) vv cc. 2)] *GSQNX* kal. Ian. d. III fer.
1) lampadius et orestis *X* 2) uu. cc. *X solus*

anno DIIII (531. 1063) [p. c. 1) Lampadi et Orestis vv. cc. 2)] *GSQNX* kal. Ian. 3) d. IIII fer.
3) iam *G*1
1) *om. S* 2) lampadi et orestis uu cc. *X*, lampadio et oreste *Q*, lampadio ii et oreste ii *S*, lampadi *G*, supra scriptorum *N*

B. anno DV (532. 1064) [it. p. c. 1) Lampadi et Orestis vv. cc. 2)] *GSQNX* kal. Ian. d. V fer. 3)
3) *om. G*
1) it. pc *GNX*, *om. SQ* 2) lampadi et orestis uu. cc. *X*, lampadio iii et oreste iii *SQ*, lampadi *G*, supra scriptorum *N*

GL (deficit in a. 495) SN, sine consulibus B, solos consules QX (incipit a. 493).

lun. XII[3] [pascha III[4] non. Apr. lun. XV[5]] [[IX id. Apr. lun. XXII]]

plene nullus, habent [ ] *GLBX,* [[ ]] *S*

3) xi *G* 4) *om. B* 5) xui *GB*, xui bissextu *X*

lun. XXIII pascha VII kal. Apr. lun. XVIII

lun. IIII pascha XVII[3] kal. Mai. lun. XVIIII

3) xii *X*

lun. XVI pascha prid. kal. Apr. lun. XVI [Graeci VII id. Apr. lun. XXII]

sic plene G, [ ] *om. LSBX*

lun. XXVII pascha XIII[5]) kal. Mai. lun. XVI[6])

5) xii *BX* 6) xuii *SB*

lun. VIII pascha III id. Apr. lun. XVIIII

lun. XVIIII pascha III non. Apr. lun. XXII [alii VI kal. Apr. lun. XV]

sic plene, sed alii . . . xu *inter a. 1915. X,* [ ] *om. BGLS*

lun. XXX pascha XVI kal. Mai. lun. XVI

lun. XI pascha VII[3]) id. Apr. lun. XVIII[4])

3) ui *B* 4) xuiiii *B*

lun. XXII pascha III kal. Apr. lun. XXI[2])

2) xuii *G*

lun. III pascha XIII kal. Mai. lun. XXII

lun. XIIII pascha prid. non. Apr. lun. XVIII[3])

3) xuii *G, om. S*

lun. XXV pascha VII[2]) kal. Apr.[3]) lun. XX[4])

2) ui *B*, uiii *X* 3) *inc. G*[a] 4) xxii *B*

lun. VI pascha XVII kal. Mai.[4]) lun. XXI

4) apr. *B*

lun. XVII pascha prid. kal. Apr. lun. XVII[3])

3) xxii *B*

lun. XXVIII pascha XII kal. Mai. lun. XVIII[3]) [Latini X kal. Apr. lun. XX]

sic plene, sed latini . . . xx *inter a. 5034, X,* [ ] *om. GSB* 3) xuiiii *S*, xuii *LX*

lun. VIIII pascha III[3]) id. Apr. lun. XX[4])

3) iiii *G*, ii *B* 4) xxi *B*

anno DVI (533. 1065) [et iterum p. c. supra scriptorum] *N* ‖ [tertio p. c. Lampadi et Orestis[1])] *GSQ* ‖ [Iustinianus Aug. III cons.[2])] *X* — kal. Ian. d. sabb.

1) tertio p. c. lampadi *G*, lampadio iiii et oreste iiii *SQ* 2) conss. X^{p}

anno DVII (534. 1066) [Paulino iuniore[1]) v. c. cons.[2])] *GSQN* ‖ [Iustinianus Aug. IIII et Paulinus conss.[3])] *X* — kal. Ian. d. dom.

1) iuniore *om. GS* 2) uc cons. *om. SQN* 3) cons. X^{m}

anno DVIII (535. 1067) [p. c. Paulini] *GN* ‖ [Bilisarius v. c.] *X* ‖ [Paulino II[1]) et Bilisario[2])] *SQ* — kal. Ian. d. II fer.

1) i *Q* 2) bisilario i *Q*, basillar *S*

B. anno DVIIII (536. 1068) [iterum p. c. Paulini] *G* ‖ [iterum p. c. Paulini quod est consulatu Vili[sari]] *N* ‖ [p. c. Bilisari v. c.] *X* ‖ [Paulino III[1]) et Bilisario[2]) II[3])] *SQ* — kal. Ian. d. III fer.

1) ii *Q* 2) bisilario ii *Q*, basillar *S* 3) ii *om. S*

anno DX (537. 1069) [tertio p. c. Paulini] *G* ‖ [p. c. Belisari] *N* ‖ [it. p. c. Bilisari v. c.] *X* ‖ [Paulino IV[1]) et Bilisario[2]) III[3])] *SQ* — kal. Ian. d. V fer.

1) iii *Q* 2) bisilario *Q*, basillar *S* 3) *om. S*

anno DXI (538. 1070) [Iohanne[1]) v. c. cons.[2])] *GNX* ‖ [Paulino V et Ioanne[3])] *SQ* — kal. Ian. d. VI fer.

1) iohannis *X* 2) u. c. cons. *om. N*, cons *om. X* 3) *sic S*, paulino iiii et ioanne paulino u et ioanne ii *Q*

anno DXII (539. 1071) [post cons. Iohannis] *G* ‖ [Appione[1]) v. c. cons.[2])] *NX* ‖ [Paulino VI et Apione[3])] *S* — kal. Ian. d. sabb.

1) appius *X* 2) u. c. *X*, cons. *N* 3) appione *Q*

B. anno DXIII (540. 1072) [bis it. cons. Iohannis] *G* ‖ [Iustino[1]) iun.[2]) v. c.[3])] *NX* ‖ [Paulino VII et Apione[4]) II[5])] *Q* — kal. Ian. d. dom.

1) iustinus *X* 2) iun. *om.* NX^{m} 3) u. c. *om. N* 4) appione *Q* 5) ii *om. S*

anno DXIIII (541. 1073) [tertio p. c.[1]) Iohannis *(ad a. 514)*: Basilio v. c. cons. *(ad a. 515)*] *G* ‖ [Basilio[2]) iuniore[3]) v. c.[4])] *SQN* — kal. Ian. d. III fer.

1) *ins.* cons. *post* p. c. *G* 2) basilius *X* 3) iuniore *SN soli* 4) uc *om. QSN*

anno DXV (542. 1074) [p. c. Basili v. c. cons.[1])] *GSQNX* — kal. Ian. d. IIII fer.

ad a. 516 G 1) *sic GN* (*om.* u. c. cons.) *X* (*om.* cons.), p. c. *rel. om. Q*, p. c. i *rel. om. S*

anno DXVI (543. 1075) [it. p. c. Basili v. c. cons.[1])] *SQNX* — kal. Ian. d. V fer.

1) *sic N* (*om.* u. c. cons.) *X* (basili *om.* X^{m}, cons. *om. X*), it. p. c. *rel. om. Q*, p. c. it. *rel. om. S*

B. anno DXVII (514. 1076) [et it. p. c. Basili v. c.] *NX* ‖ [ter p. c.[1])] *QS* — kal. Ian. d. VI fer.

1) p. c. ter *S*

anno DXVIII (545. 1077) [IIII p. c. Basili v. c.] *XSQ* — kal. Ian. d. dom.

1) iiii p. c. *rel. om. Q*, p. c. IV *rel. om. S*

anno DXVIIII (546. 1078) [V p. c. Basili v. c.[1])] *XSQ* — kal. Ian. d. II fer.

1) u p. c. *rel. om. Q*, p. c. u *rel. om. S*

anno DXX (547. 1079) [VI p. c. Basili v. c.[1])] *XSQ* — kal. Ian. d. III fer.

1) ui p. c. *rel. om. Q*, p. c. ui *rel. om. S*

G (consules deficiunt ab a. 516) SN (consules deficiunt ab a. 518), sine consulibus B. solos consules QX

lun. XX pascha VI kal. Apr. lun. XVI[1])
1) xu *G*

lun. I pascha XVI kal. Mai. lun. XVII

lun. XII pascha VI id. Apr. lun. XX

lun. XXIII pascha [X[2]) kal. Apr. lun. XV[3]) [[Latini] III[4]) kal. Apr. lun. XXII]]
sic plene G et, sed latini . . . xxii *inter a.* 508 9, *N*, [ ] *om. LS*, [[ ]] *om. B*
2) uiiii *B*, xi *G* 3) xui *B* 4) iiii *G*

lun. IIII pascha prid. id. Apr. lun. XVI[2])
2) xu *G*

lun. XVI[2]) pascha prid. non. Apr. lun. XX
2) xu *G*

lun. XXVII[1]) pascha VIII kal. Mai.[2]) lun. XXI[3]) [alii XVI[4]) k. Mai. lun. XV, nonnulli VI k. Apr. lun. XXII, quae tertia est]
sic plene N, [ ] *om. GLSB*
1) xxui *G* 2) aprilis *S (cf. Bucher. p. 172)* 3) xxii *S* 4) *scr.* xv

lun. VIII pascha VI[2]) id. Apr. lun. XVI[3])
1) u *B* 2) xuii *B*

lun. XVIIII pascha prid. kal.[1]) Apr. lun. XVIIII[2])
1) id. *G* 2) xuiii *N*

lun. XXX pascha XII kal. Mai. lun. XX

lun. XI pascha[2]) non. Apr. lun. XVI[3]) [Greci prid. id. Apr. lun. XXIII]
sic plene N, [ ] *om. GLSB* 2) prd. *ins N* 3) xxii *G*

lun. XXII pascha VI[1]) kal. Apr.[2]) lun. XVIII[3])
1) u *B* 2) aprll *G*[1] 3) xuiiii *B*

lun. III pascha XVI kal. Mai. lun. XVIIII[1])
1) xuiii *G*

lun. XIIII pascha VI id. Apr. lun. XXII

lun. XXV pascha [VIIII kal. Apr. lun. XVIII [[Graeci] XI kal. Mai.[1]) lun. XVI]]
sic plene, sed greci . . . xui *inter a.* 519 20, *N*, [ ] *om. B*, [[ ]] *om. GLS*
1) *om. N*

B. anno DXXI (548. 1080) [VII p. c. Basili v. c.[1])] *XSQ* kal. Ian. d. IIII fer.
1) uil p. c. *rel. om. Q*, p. c. uii *rel. om. S*

anno DXXII (549. 1081) [VIII p. c. Basili v. c.[1])] *XSQ* kal. Ian. d. VI fer.
1) uiii p. c. *rel. om. Q*, p. c. uiii *rel. om. S*

† anno DXXIII (550. 1082) [VIIII p. c. Basili v. c.[1])] *XSQ* kal. Ian. d. sabb.
1) uiiii p. c. *rel. om. Q*, p. c. uiiii *rel. om. S*

anno DXXIIII (551. 1083) [X p. c. Basili v. c.[1])] *XSQ* kal. Ian. d. dom.
1) x pc *rel. om. Q*, p. c. x *rel. om. S*

B. anno DXXV (552. 1084) [XI p. c. Basili v. c.[1])] *XSQ* kal. Ian. d. II fer.
1) xi p. c. *rel. om. Q*, p. c. xi *rel. om. S*

anno DXXVI[1]) (553. 1085) [XII p. c. Basili v. c.[2])] *XSQ* kal. Ian. d. IIII fer.
1) dxxiiii *Ga*
2) xii p. c. *rel. om. Q*, p. c. xii *rel. om. S*

anno DXXVII (554. 1086) [XIII p. c. Basili v. c.[1])] *XSQ* kal. Ian. d. V fer.
1) xiii p. c. *rel. om. Q*, p. c. xiii *rel. om. S*

anno DXXVIII (555. 1087) [XIIII p. c. Basili v. c.[1])] *XSQ* kal. Ian. d. VI fer.
1) xiiii p. c. *rel. om. Q*, p. c. xiiii *rel. om. S*

B. anno DXXVIIII (556. 1088) [XV p. c. Basili v. c.[1])] *XSQ* kal. Ian. d. sab.
1) xu p. c. *rel. om. Q*, p. c. xu *rel. om. S*

anno DXXX (557. 1089) [XVI p. c. Basili v. c.[1])] *XSQ* kal. Ian. d. II fer.
1) xui p. c. *rel. om. Q*, p. c. xui *rel. om. S*

anno DXXXI (558. 1090) [XVII[1]) p. c. Basili v. c.[1])] *XSQ* kal. Ian. d. III fer.
1) xuii p. c. *rel. om. Q*, p. c. xuii *rel. om. S*

anno DXXXII (559. 1091) [XVIII p. c. Basili v. c.[1])] *XS* kal. Ian. d. IIII fer.
1) p. c. xuiii *rel. om. S*

S, sine consulibus GBN, solos consules Q (om. a. 532) X

†) *Victor Capuanus apud Bedam de temp. rat. c. 51:* cum paschalis veneranda sollemnitas quanam die potissimum proveniret per anni praesentis [novies p. c. Basilii *Beda*] indictionem tertiam decimam a nobis sollicite quaereretur et iuxta patrum venerabilium constituta VIII kal. Mai. diceremus resurrectionem domini procul dubio celebrandam, aliquibus minime rationabilis visa est nostra responsio eo quod Victorius quidam in circulo paschali

lun. VI	pascha prid.[2]) id. Apr.	lun. XVIII[3])	
	2) *om. B*	3) xuiiii *GB*	
lun. XVII	pascha prid. non. Apr.	lun. XXI	
lun. XXVIII[2])	pascha [XV kal. Mai.	lun. XV[3])	[[Greci] VIII[4]) kal. Mai.
2) xxuiiii *B*	*sic plene N*, [ ] *om. B*, [[ ]] *om. GLS*	3) xui *LS*	4) uiiii *N* lun. XXII[5])]]
lun. VIIII	pascha V[2]) id. Apr.	lun. XVIII[3])	5) xxi *N*
	2) ui *G*	3) xuiiii *N*	
lun. XX	pascha prid.[2]) kal. Apr.	lun. XX[3])	
	2) *om. B*[1]	3) xxi *B*	
lun. I	pascha XII kal. Mai.	lun. XXI	
lun. XII	pascha non. Apr.	lun. XVII	
lun. XXIII	pascha V kal. Apr.	lun. XX	
lun. IIII	pascha XVI[2]) kal. Mai.	lun. XX[3])	
	2) xu *B*	3) xxi *B*	
lun. XVI[2])	pascha[3]) kal. Apr.	lun. XVII	
2) xu *B*[2]	3) prd. *ins. N*		
lun. XXVII[2])	pascha XI[3]) kal. Mai.	lun. XVIII[4])	
2) xxui *B*	3) x *N*	4) xuiiii *SB*	
lun. VIII[2])	pascha id. Apr.	lun. XXI[2])	
2) uii *B*[2]		3) xxii *G*[a]	

quem edidit aliter etiam dominicae resurrectionis adfixerit, licet et hunc designaverit, quem nos celebrandum pariter profitemur. *item:* sed nunc ordo expetit, ut cyclorum quos Victorius edidit patefaciam evidenter errores, dum nescit legitimum diem definire paschalem, ut, cum in praeteritis ostensus hoc modo fuerit deliquisse, in praesentibus ac futuris et auctoritate careat et occasionem pravae persuasionis amittat.

ADDITAMENTVM I.

PROLOGI PASCHAE AD VITALEM

SCRIPTI A. 395

PARS PRIOR.

C Libelli, cuius hic legitur pars prior, adhuc innotuerunt codices duo, alter Coloniensis n. 83^{II} saec. VIII exeuntis, de quo supra p. 674 dixi, f. 193′—197, alter illo in-
O ferior neque tamen ex eo descriptus Oxoniensis Digbyanus n. 63 incipientis saec. IX (descripsit eum Macray in parte nona catalogorum Bodleianorum edita a. 1883 p. 64) f. 81—87′. ex Coloniensi libellum primus edidit Krusch (*Studien* a. 1880 p. 229 seq. cf. p. 32 seq. 195 seq.); ex Oxoniensi locus de persecutione Deciana prodiit in editione operum Cypriani Oxoniensi a. 1682 post indicem scripturarum; nuper ipsum contuli ego Oxonii. non recepi nisi partem priorem ad chronicorum formam aliquatenus accedentem: quae sequuntur praetermisi, cum tota versentur in argumento paschali. tractavit hunc commentariolum Rossius *Bull. crist.* 1884/5 p. 114 seq.

PROLOGVS PASCHAE.

Cum magnanime inpulsarer et cogitationes accederent animo meo inquirere annos et tempora creaturae, necesse habui a geneseos libro per annos nativitatis patriarcharum percurrere et adsignare numerum annorum usque ad passionem Christi domini nostri. quod omnino oportet te, fili Vitalis, fideliter custodire.

2. Ergo initiamur exponere principium creaturae. orbis igitur iste creatus a deo in sinu inmensitatis eius sex diebus est ornatus, sicut meminit Moyses, suggerente spiritu sancto. initium ergo post omnia factus est manu dei Adam, qui dum conplesset annos CCXXX, genuit Seth.

Et cum esset Seth ann. CCV, genuit Enos.

Cum esset Enos ann. CXC, genuit Cainan.

Cum esset Cainan ann. CLXX, genuit Malaleel.

Cum esset Malaleel ann. CLXV, genuit Iareth.

Cum esset Iareth ann. CLXII, genuit Enoch.

Cum esset Enoch ann. CLXV, genuit Matusalem.

Cum esset Matusalem ann. CLXVII, genuit Malec.

Cum esset Malec ann. CLXXXVII, genuit Noe.

Cum esset Noe ann. quingentorum, genuit Sem, Cham et Iafeth.

Et cum arcam consummaret Noe, conplevit annos DC.

Factus est Noe usque ad diluvi tempus annorum sexcentorum.

Ergo ab origine mundi usque ad cataclysmum cum ipso tempore diluvii fiunt IICCXLII.

A Noe, postquam de arca exivit, usque ad Abraham fiunt anni mille centum triginta III. ab Abraham usque ad Cath filium Levi, qui ann. trium intravit cum parentibus suis in Aegyptum, fiunt anni CXC. et habitaverunt in Aegypto filii Israhel ann. CCXV et profecti sunt ex Aegypto. vixit autem Moyses, postquam exivit ex Aegypto, annos XL et mortuus est.

Sic fiunt anni omnes ab origine mundi usque ad Moysen anni IIIDCCCXIII.

Et a Moyse usque ad Samuelem prophetam ann. CCCCLXXVI, et a Samuele usque ad Ezechiam regem Iudaeorum ann. DV, et ab Ezechiam usque ad Gaium Iulium Caesarem ann. DCCXVIII, et a Gaio Iulio Caesare usque ad Augustum et Pisonem *a. u. c. 752/3* consules [1]), quo tempore natus est Christus, ann. XLIII, et ab Augusto et Pisone usque ad Tiberium Caesarem duobus Geminis consulibus, quo tempore passus est Christus *29 p. Chr.* dominus noster, anni XXX.

praescr. incipit prologus paschae C, *om.* O 1 magnanimo C inpulsarer O, inpulsare C 2 geniseo O natiuitatis] C², natiuitis C¹, *om.* O 3 christi *om.* O 4 filii CO 5 creatus a deo C, a deo conseeratus O 6 est] C¹O, ergo C² ornatus] C, exornatus O suggerentēs (*sic*) O 9 ann. annorum O *semper fere*, annor. C *semper fere: scripsi* ann. eos C¹ 10–17 cum] C *semper*, et cum O *semper* 11 malalel O 12 malalel O, mallaleel C², mallalelel C¹ 13 clxii] clxii O enoc O, aenoch C¹ 14 enoc O 15 matusalalem O, matulem C malehc O 16 malehc O 17 cam O et *om.* C¹ iaphet C 18 consummavit O de] centum O 19 factus] C²O, factum C¹ noe *om.* O diluui O, diluuium C 20 fiunt *om.* C 22 mille] i (*deletum*) milia O 23 ab] ad C cathi C 24 egiptum O, aegypto C 25 moyses *om.* O exiit O 27 omnes anni O ab] ob C xxiii] xxxiii] O 28 samuelem O 29 usque] us C ezehiam O gauium C¹ 30 gagio O, gaio C¹ cessare O, cesarem C agustum et pissonem O 31 agusto O

1) *Observavit Rossius Bull. crist. 1884/5 p. 117 hunc consulatum contaminatum esse ex duobus a. 752 Augusto XIII et Silvano et a. 753 Lentulo et Pisone.*

299 p. Chr. Et a passione Christi usque ad consulatum Diocletiani septies et Maximiani sexies. ex quo accipit conputum cyclus, qui habet in se annos IDCCCXX, ita ut redeas semper ad caput, fiunt anni CCLXX, et a Diocletiano septies et Maximiano sexies usque ad 395 p. Chr. consulatum Olybri et Probini ann. CXX.

Fiunt ergo ab origine mundi usque ad consulatum Olybri et Probini $\overline{\text{V}}$CLXXXII.

33 p. Chr. Nam Galba et Sylla consulibus apostolus Petrus cathedram episcopatus sedit in urbe[1].

56/7 p. Chr. Saturnino autem et Pisone consulibus persecutionem passi sunt Christiani a Nerone: novis tormentis eos interfecit. tunc Petrus et Paulus passi sunt prima persecutione[2].

72/3 p. Chr. Vespasiano et Mesala consulibus Iudaei quarto capiuntur, secundo Christiani persecutionem patiuntur. nam Iudaei in captivitate Romanorum sunt et ex ea persecutione usque in hodiernum diem.

161 p. Chr. Incipiunt consules iam a duobus Augustis.

196 p. Chr. Dextro et Prisco consulibus Christiani persecutionem patiuntur tertio Severo imperatore Romano.

249 p. Chr. Aemiliano et Aquilino consulibus Roma, ex quo condita est, conplevit usque in eundem consulatum ann. mille. unde Philippus pater et Philippus filius saecularia fecerunt.

260 p. Chr. Seculare et Donato consulibus Christiani quarto persecutionem passi sunt a Decio imperatore auctore malorum. hac persecutione Cyprianus hortatus est per epistolas suas[3]) Augustinum et Felicitatem, qui passi sunt apud civitatem Capuensem, metropolim Campaniae.

265 p. Chr. Valeriano et Vicillo consulibus Christiani passi sunt quinta persecutione a Valeriano. tunc etiam Cyprianus passus est apud Cartaginem.

299 p. Chr. Diocletiano septies et Maximiano sexies consulibus Christiani persecutionem sextam passi sunt. in ea persecutione passi sunt Petrus et Marcellinus Romae et Domnius et Felix martyres passi sunt Salona.

1 diocliitiani *O*, diocliciani *C* 2 conpotum *CO* $\overline{\text{i}}$dcccxx] *CO*, lxxxiiii *emendat Krusch p. 35 et infra quoque, ubi alii codices suppetunt, in his numerus LXXXIV ubiris mutatus est in* $\overline{\text{I}}$DCCCXX 3 diocliciano *CO* et] et a *C* 4 olib- *libri hic et infra* probino *libri* cxx] *immo* xcvi 6 silla *CO* petros *C* episcopalem *O* 8 saturnio *O* 10 uespasianus *O* 11 captiuitatem *C* 12 diem *om. C* 13 incipiunt consules iam (nam *C*) a duobus agustis id est *CO* 14 seuero] *O*, a seuero *C* 16 equilino *O*, aquilo *C* roma . . . 27 salona *manu prima in litura O* 17 pilipus *C* 19 quarta *O* 20 per ep. (suas *om.*) hort. est *O* agustinum *O* 23 et uicillo . . . ualeriano *om. O* 25 diocliciano *CO* 26 in ea p. p. sunt *om. C* romae *om. O* dominus *O*

1) *Cf. Chronographus a. 354 supra p. 57 ad a. 33:* Galba et Sulla: his cons. Petrus et Paulus ad urbem venerunt agere episcopatum. 2) *Cf. Chronographus a. 354 supra p. 57 ad a. 55:* his cons. passi sunt Petrus et Paulus III kal. Iulias. 3) *Eae non extant: comparat Rossius l. c. epistulam Cypriani directam secundum codicem Vaticanum reginae n. 128* ad clerum aepuae, *emendans* Capuae.

ADDITAMENTVM II.

CYCLVS PASCHALIS ANNORVM LXXXIIII

A. 354—437.

Laterculum paschalem a. 354—437 servavit codex Vaticanus reginae n. 2077 *V* scriptus saec. VI extremo (diximus de eo ad Prosperum p. 371) f. 79^a—81^a inscriptum (post verba a librario adiecta *inm dn̄i incipit ratio paschae*) *ratio paschae*, edidit parum accurate ex eo libro Mansius in annalium Baronii apparatu (Lucae 1740) p. 237—242. egerunt de paschali hoc Rossius inscr. chr. I p. LVIII et Krusch *Studien* p. 43 seq. 75 seq., qui observavit prologi locum p. 740 v. 11 *quaeramus* . . . 23 *custodiatur* redire *C* in prologo paschae scripto a. 395 edito ab ipso, ut modo diximus, ex libro Coloniensi c. 12. variam lectionem librorum *V* et *C* subscripsi. — Incipere eum anno illo iudicant viri docti quos laudavi propterea quod continuatur sic laterculus paschalis chronographi a. 354 (supra p. 62), quamquam iure quaeras, cur non inceperit ab anno sequente. cum subscriptum sit pervenire laterculum ad annum passionis 400, scilicet secundum rationes Prosperianas (supra p. 352) Christi 427, alium incipere a Felice et Tauro consulibus sive a. p. Chr. 428, id autem pugnet cum ipso laterculo, statuemus cum Rossio (inscr. chr. I p. LIX) consules a. 428—437 adiectos esse a librario posteriore subscriptione antiqua male retenta. sed non recte Rossius contendit extremi decennii consulatus hic legi magis corruptos quam reliquos: nam librariorum errores (a. 429: *Zionisia* pro Dionysio — 430 *Valentiniano* om. — 432 *Antioci* pro Aetio — 437 *Segisvertus* pro Segisvulto) momentum non faciunt, e contrario quod a. 428 et 433 nominantur consules occidentales soli Fl. Felix et Maximus (hic addita iteratione errore) omissis orientalibus Tauro et Theodosio. ostendunt haec conscripta esse per ipsa illa ubi procedebant tempora ante nuntiatos collegas ex Oriente.

RATIO PASCHAE.

Exod. 12, 2 Dicente domino ad Moysen: 'mensis hic initium mensus primus erit vobis in mensibus anni', qui cum mundum statuerit per significantiam rerum perfectarum, aperte *Gen. 1, 11.* nobis declaravit, quando dixit: 'producat terra herbam pabulum habentem semen secundum suum genus et lignum fructiferum faciens fructum, cuius semen in ipso in similitudinem secundum genus, et factum est sic'. et in die, qua agnus occisus est inmaculatus Christus Iesus dominus noster, produxit terra herbam pabuli ovibus Christi ad refectionem animarum in ipsum credentium. quae ergo nisi corpus Christi quod gestavit quod edent qui ovium innocentiam habuerint? et lignum fructiferum habens fructum quod lignum nisi crux Christi? quae portavit hominem fructum, cuius semen, hoc est caro mortua vel sepulta incorrupta surrexit in eo semine vel in ea similitudine in qua ante fuit. quaeramus ergo, ex qua die quarta decima mensis primi debeat cena pura pascha observari. manifestum est, quando fili Israhel exierunt de terra Aegypti, XIIII lunam fuisse in mense primo, hoc est Martio, die pridie iduum Martiarum, et quia a quinta decima die mensis usque in vicesima prima mensis dies sunt septem azymorum, vel quibus diebus prohibuit deus cum maledicto, ut nulla domus uteretur fermento, id est ex die iduum Martiarum in die XII kalendarum Aprilium, adeo priores nostri statuerunt conpletis diebus azymorum ex die XI kalendarum Aprilium debere nos in novum fermentum ingredi. hoc etiam apertim invenimus in numeris de tempore et de statutis cautum, diligentius explanatum. constat ergo ex XI die kal. Apr. usque in die XI kalendarum Maiarum in his XXX et unum diebus diem paschae iuxta supernae rationem et diem dominicum resurrectionis domini omnibus annis pascha agere sub hac condicione, ut a quarta decima cena purae luna usque in vicesimam primam sabbati lex paschae custodiatur.

Simili modo et dierum ordinatione addisce. LXXXIIII anni quod habent dies numero $\overline{XXX}$DCLX, his inmittendi sunt dies bissexto dies numero viginti et unum. ad superioris summae dies fiunt simul cum die adiecto uno sabbati dies numero $\overline{XXX}$DCLXXXII. partiris in septima: fiunt dies numero $\overline{IIII}$CCCLXXXIII. remanet as, hoc est dicis primus dies sabbati, qui et a capite fuit. ideo in laterculum sive in volumen, quae minus iuxta conputem Romanorum eas ordinatum, cuius ratio infra *p. C. 382.* scripta est ex die kalendarum Ianuariarum Antonio et Syagrio consulibus, quae kalendae Ianuariae fuerunt die sabbati luna prima, qui annus in cyclo octogenario et quaternario primus est, qui cyclus divisus per septem duodecenniorum ordines digestus, quae per annos singulos hoc continet: kalendae Ianuariae qua die vel quota luna sit. azyma etiam quotus kalendas vel nonas vel idus agatur. pascha quoque suo tempore quotu kalendas nonas vel idus vel quota luna die semper dominica caelebretur. errores iam temporum diversorum in quibus illa erit electio ne dies dominica pascae ante XI kal. Apriles vel post XI kal. Maias venerit. dies etiam cena purae, ne ante luna XIIII incurrat, vel sabbati dies post luna vicesima prima. hac disciplina servata a nullo repraehenderis. sane annus laterculi ab initio sexti paschae diem extra conputum haberi ut conplures incurrunt omnesque errores sunt pleni. post octogesimo quarto anno revertitur ad se cyclos.

6 obibus *V* 11 ergo] totidem *C* puris *C* 12 isrł *V* egypti *V* 13 idum *V* 14 mensis] m. primi *C* 15 uel *om. C* firmento *V* id] hoc *C* 16 idum *V* in die] usque in diem *C* prioris *V* 17 debere . . . . xi die kal. apr. *om. V* 20 die *om. C* diem] dies *C* supernae] *V*, lunae *C* 21 ratione *C* sub hac scilicet lege vel conditione *C*, sua condicione *V* 22 ut *om. C* quarta decima] xiii *C* cena purae luna] *V*, luna caena pueris *C* uicesima *V* primam] prima *V*, *om. C* 29 iuxta] iux *V*

I anno	kal. Ian. die sabba.	lun. XXI	dies pasc. VI kal. Aprl.	l. XVI	Const. VII et Const. IIII	354
II anno	kal. Ian. die dnica	lun. II	dies pasc. XVI kal. Mai.	l. XVIII	Arbit. et Iuliano oss	355
III B anno	kal. Ian. die s. f.	lun. XIII	dies pasc. VII id. Aprl.	l. XX	Constant. VIII et Iuliano	356
IIII anno	kal. Ian. die q. f.	lun. XXIIII	dies pasc. X kal. Aprl.	l. XVI	Constant. VIIII et Iuliano	357
V anno	kal. Ian. die V f.	lun. VI	dies pasc. prid. id. Aprl.	l. XVIII	Datiano et Cereale	358
VI anno	kal. Ian. die VI f.	lun. XVI	dies pasc. prid. non. Aprl.	l. XXI	Eusebio et Ypatio	359
VII B anno	kal. Ian. die sabbat.	lun. XXVIII	dies pasc. V id. Aprl.	l. XVI	dnis nostris	360
VIII anno	kal. Ian. s. f.	lun. VIIII	dies pasc. VI id. Aprl.	l. XVII	Tauro et Florentio	361
VIIII anno	kal. Ian. die t. f.	lun. XX	dies pasc. prid. kal. Aprl.	l. XX	Mamertino et Nebitta	362
X anno	kal. Ian. die q. f.	lun. I	dies pasc. XII kal. Mai.	l. XXI	Iuliano IIII et Sallustio	363
XI B anno	kal. Ian. die V f.	lun. XII	dies pasc. prid. n. Aprl.	l. XVI	Iobiano et Boroniano	364
XII anno	kal. Ian. die sabbat.	lun. XXIII	dies pasc. VI kal. Aprl.	l. XVIIII	Valentiano et Valente	365
XIII anno	kal. Ian. die dnica	lun. IIII	dies pasc. XVI kal. Mai.	l. XX	Gratiano et Dagalaifo	366
XIIII anno	kal. Ian. die s. f.	lun. XV	dies pasc. kal. Aprl.	l. XVI	Lupicino et Iovino	367
XV B anno	kal. Ian. die t. f.	lun. XXVI	dies pasc. XII kal. Mai.	l. XVII	Valentiniano II et Valente II	368
XVI anno	kal. Ian. die V f.	lun. VII	dies pasc. prd. id. Aprl.	l. XVIIII	Valentiniano Aug. et Vict.	369
XVII anno	kal. Ian. die VI f.	lun. XVIIII	dies pasc. V kal. Aprl.	l. XVI	Valentiniano et Valente III	370
XVIII anno	kal. Ian. die sabbat.	lun. XXX	dies pasc. XV kal. Mai.	l. XVIII	Gratiano II et Probo	371
XVIIII B anno	kal. Ian. die dnica	lun. XI	dies pasc. VI id. Aprl.	l. XX	Modesto et Arintheo	372
XX anno	kal. Ian. die t. f.	lun. XXII	dies pasc. prd. kal. Aprl.	l. XXI	Valentiniano et Valente IIII	373
XXI anno	kal. Ian. die q. f.	lun. III	dies pasc. id. Aprl.	l. XVI	Gratiano et Equitio	374
XXII anno	kal. Ian. die V f.	lun. XIIII	dies pasc. n. Aprl.	l. XVIIII	p. c. Gratiani et Equiti	375
XXIII B anno	kal. Ian. die VI f.	lun. XXV	dies pasc. VI kal. Aprl.	l. XXI	Valente et Valentiniano	376
XXIIII anno	kal. Ian. die dnica	lun. VI	dies pasc. XVI kal. Mai.	l. XXI	Gratiano IIII et Merobaude	377
XXV anno	kal. Ian. die s. f.	lun. XVII	dies pasc. kal. Aprl.	l. XVIII	Valente et Valentiniano II	378
XXVI anno	kal. Ian. die t. f.	lun. XXVIII	dies pasc. XI kal. Mai.	l. XX	Ausonio et Olybrio	379
XXVII B anno	kal. Ian. die q. f.	lun. VIIII	dies pasc. prd. id. Aprl.	l. XXI	Gratiano V et Theodosio	380
XXVIII ann.	kal. Ian. die VI f.	lun. XX	dies pasc. V kal. Aprl.	l. XVII	Syagrio et Eucerio oss	381
XXVIIII ann.	kal. Ian die sabbat.	lun. I	dies pasc. XV kal. Mai.	l. XVIII	Antonio et Syagrio	382
XXX ann.	kal. Ian. die dnica	lun. XVII	dies pasc. V id. Aprl.	l. XXI	Merobaude it. et Saturnio	383
XXXI B ann.	kal. Ian. d' s. f.	lun. XXIII	d. p. VII kal. Aprl.	l. XVII	Ricomede et Clearco	384
XXXII ann.	kal. Ian. d' q. f.	lun. IIII	d. p. id. Aprl.	l. XVII	Archadio et Bautone	385

XXXIII	ann.	kal. Ian. d' V f.	lun. XV	d. p. n. Aprl.	l. XX	Honorio et Eubodio	386
XXXIIII	ann.	kal. Ian. d' VI f.	lun. XXVII	d. p. VI kal. Aprl.	l. XXI	Valentiniano et Eutropio	387
XXXV B	ann.	kal. Ian. d' sabba.	lun. VII	d. p. V id. Aprl.	l. XVII	Theodosio et Cynegio	388
XXXVI	ann.	kal. Ian. d' s. f.	lun. XVIII	d. p. kal. Aprl.	l. XVIII	Timasio et Promoto	389
XXXVII	ann.	kal. Ian. d' t. f.	lun. XXVIIII	d. p. XI k. Aprl.	l. XXI	Valentiniano IIII et Neotero	390
XXXVIII	ann.	kal. Ian. d' q. f.	lun. X	d. p. VIII id. Aprl.	l. XVI	Tatiano et Symmaco	391
XXXVIIII B	ann.	kal. Ian. d' V f.	lun XI	d. p. V kal. Aprl.	l. XVIIII	Arcadio Aug. et Rufino	392
XL	ann.	kal. Ian. d' sabb.	lun. II	d. p. XI *(sic)* kal. Mai.	l. XVIIII	Theodosio Aug. et Abundio	393
XLI	ann.	kal. Ian. d' dnica	lun. XIIII	d. p. IIII n. Aprl.	l. XVI	Archadio III et Hon. II	394
XLII	ann.	kal. Ian. d' s. f.	lun. XXV	d. p. VIII kal. Aprl.	l. XVIIII	Olybrio et Probino	395
XLIII B	ann.	kal. Ian. d' t. f.	lun. VI	d. p. id. Aprl.	l. XX	Arcadio IIII et Hon. III	396
XLIIII	ann.	kal. Ian. d' V f.	lun. XVII	d. p. n. Aprl.	l. XXI	Cesario et Attico	397
XLV	ann.	kal. Ian. d' VI f.	lun. XVIII	d. p. XVIII *(sic)* kal. Mai.	l. XVII	Hon. A. IIII et Euticia.	398
XLVI	ann.	kal. Ian. d' sabb.	lun. VIIII	d. p. IIII id. Aprl.	l. XVIIII	Mallio Theodoro	399
XLVII B	ann.	kal. Ian. d' dnica	lun. XX	d. p. kal. Aprl.	l. XXII	Flavio Stilicone	400
XLVIII	ann.	kal. Ian. d' t. f.	lun. I	d. p. XI kal Mai.	l. XXII	Vincentio et Fravvito	401
XLVIIII	ann.	kal. Ian. d' q. f.	lun. XII	d. p. VIII id. Aprl.	l. XVIII	Arcadio et Hon. AA.	402
L	ann.	kal. Ian. d' V f.	lun. XXII	d. p. IIII kal. Aprl.	l. XXI	Theodosio A. et Rumorido *(?)*	403
LI B	ann.	kal. Ian. d' VI f.	lun. IIII	d. p. XV kal. Mai.	l. XXII	Honorio Aug. VI *(?)*	404
LII	ann.	kal. Ian. d' dnica	lun. XV	d. p. IIII n. Aprl.	l. XVI	Fl. Stilicone	405
LIII	ann.	kal. Ian. d' s. f.	lun. XXVII	d p. VIII kal. Aprl.	l. XXI	Arcadio VI et Probo	406
LIIII	ann.	kal. Ian. d' t. f.	lun. III *(?)*	d. p. XVIII kal. Mai.	l. XXII	Hon. VII et Theodosio II	407
LV B	ann.	kal. Ian. d' q. f.	lun. XVIIII	d. p. IIII kal. Aprl.	l. XVII	Basso et Philyppo	408
LVI	ann.	kal. Ian. d' VI f.	lun. XXX	d. p. XIIII kal. Mai.	l. XVIIII	Hon. VIII et Theodosio III	409
LVII	ann.	kal. Ian. d' sabb.	lun. XI	d. p. IIII id. Aprl.	l. XXI	Varonae	410
LVIII	ann.	kal. Ian. d' dnica	lun. XXII	d. p. VI *(sic)* kal. Aprl.	l. XVII	Theodosio A. IIII	411
LVIIII B	ann.	kal. Ian. d' s. f.	lun. III	d. p. XVIII kal. Mai.	l. XVIII	Honorio VIIII et Theod. Ag.	412
LX	anno	kal. Ian. d' s. *(sic)* f.	lun. XIIII	d. p. VIII id. Aprl.	l. XX	p. c. VIIII et V	413
LXI	ann.	kal. Ian. d' V f.	lun. XXV	d. p. XI kal. Aprl.	l. XVI	Constantio	414
LXII	ann.	kal. Ian. d' VI f.	lun. VI	d. p. III id. Aprl.	l. XVII	Hon. X et Theod. Aug. p. c. Paulini	415
LXIII B	ann.	kal. Ian. d' sabb.	lun. XVIII	d. p. IIII n. Aprl.	l. XX	Theod. A. VII et Palladio	416

LXIIII	ann.	kal. Ian. d s. f.	lun. XXVIIII	d. p. VIII kal. Aprl.	l. XXII	Hon. XI et Constantio III	417
LXV	ann.	kal. Ian. d' t. f.	lun. X	d. p. VI id. Aprl.	l. XVII	Hon. XII et Theod. VIII	418
LXVI	ann.	kal. Ian. d' q. f.	lun. XXI	d. p. III kal. Aprl.	l. XX	Monaxio et Plinta	419
LXVII	B ann.	kal. Ian. d' V f.	lun. II	d. p. XIIII kal. Mai.	l. XXII	Theod. A. VIII et Constio *(sic)* III	420
LXVIII	ann.	kal. Ian. d' sabb.	lun. XIII	d. p. III n. Aprl.	l. XVI	Agricol. et Eustasio	421
LXVIIII	ann.	kal. Ian. d' dnica	lun. XXIIII	d. p. VII kal. Aprl.	l. XVIIII	Hon. XIII et Theod. X	422
LXX	ann.	kal. Ian. d' s. f.	lun. V	d. p. XVII kal. Mai.	l. XX	Mariano et Asclipiodot.	423
LXXI	B ann.	kal. Ian. d' t. f.	lun. XVI	d. p. III kal. Aprl.	l. XVI	Fl. Castino v. c. cons.	424
LXXII	ann.	kal. Ian. d' V f.	lun. XVII	d. p. XIII kal. Mai.	l. XVII	Theod. XI et Valentiniano	425
LXXIII	ann.	kal. Ian. d' VI f.	lun. VII	d. p. III id. Aprl.	l. XVIIII	Theod. XII et Valentiniano	426
LXXIIII	ann.	kal. Ian. d' sabb.	lun. XVIIII	d. p. III n. Aprl.	l. XXII	Hierio et Artaburi	427
LXXV	B ann.	kal. Ian. d' dnic.	lun. XXX	d. p. XVII kal. Mai.	l. XVI	Fl. Felice v. c. cons.	428
LXXVI	ann.	kal. Ian. d' t. f.	lun. XI	d. p. VII kal. *(sic)* Aprl.	l. XVIII	Florentio et Zionisia	429
LXXVII	ann.	kal. Ian. d' q. f.	lun. XXIII	d. p. IIII kal. Aprl.	l. XXII	Theod. VII et III	430
LXXVIII	ann.	kal. Ian. d' V f.	lun. IIII	d. p. prd. id. Aprl.	l. XVI	Basso et Antioco	431
LXXVIIII	B ann.	kal. Ian. d' VI f.	lun. XV	d. p. III n. Aprl.	l. XVIII	Antioci Valeri	432
LXXX	ann.	kal. Ian. d' dnica	lun. XXVI	d. p. VII kal. Aprl.	l. XXI	Maximo II	†433
LXXXI	ann.	kal. Ian. d' s. f.	lun. VII	d. p. XVIII *(sic)* kal. Mai.	l. XXII	Aspere et Ariovinda	434
LXXXII	ann.	kal. Ian. d' t. f.	lun. XVIII	d. p. kal. *(sic)* Aprl.	l. XVIII	Theod. X et Valent. II	435
LXXXIII	B ann.	kal. Ian d' q. f.	lun. XXVIIII	d. p. XI kal. Aprl.	l. XXI	Isidoro et Senatore	436
LXXXIIII	ann.	kal. Ian. d' VI f.	lun. X	d. p. III id. Aprl.	l. XXI	Aetio iterum et Segisverto	437

Subscr.:

† expl. comp. pasc. cum compitem lunae quae si custoditur repraehendi non potest.

‡ id est hic usque ad ann. CCCC a passione dni et in alio sequitur a Felice et Tauro.

ADDITAMENTVM III.

PASCHALE CAMPANVM

A. 464—599.

V Paschale Campanum quod edimus exhibet integrum ita ut infra legitur codex Vaticanus reginae n. 2077 is ipse, unde cyclum paschalem annorum LXXXIIII qui praecedit deprompsimus, f. 96′—98 inscriptum *incip epitoma temporum et indiculum pascae.* exordium habet item codex Guelferbytanus Helmstadiensis n. 579 (antea 532),
W nobis W, scriptus a. 820, subiunctum chronicis Isidori inscriptione nulla, subscripto post *colliguntur* uno verbo *explicit.* ediderunt paschale primus Mansi in annalium Baronii apparatu (Lucae 1740) p. 229—233, deinde Roncalli chron. Lat. vol. I (1787) p. 721—736. egit de eo egregie Rossius inscr. christ. I p. LXIV et p. 479, cui fere quae sequuntur accepta ferenda sunt.

Paschale pars est Victoriani incipiens ab anno cycli 437 = p. Chr. 464 et continuatum uno ductu a manu eadem ad a. 485 = p. Chr. 512, ut in hoc fasti exemplaris archetypi videantur substitisse. qui sequuntur anni 513—585 ab eodem scriptore, post intervallum tamen videntur adiecti esse, sed consulum nomina et quae adscriptae sunt adnotationes historicae rarae, ex parte certe non a principio videntur adfuisse, sed in spatiis vacuis relictis postea adiecta esse. manus deinde diversae, in his postrema Langobardica quid post a. 585 adiecerint, dictum est in adnotatione: perveniunt eae ad a. 599, nam quae sequuntur paschata a. 600—613 anticipando perscribi potuerunt. — Fasti ab aequalibus veniunt neque ulli extant alii, qui annorum designandorum formam occidentalem tam intemerate repraesentent.

Numeri praescripti annis 450. 460. 477—558 (reliqui numeris carent) ad a. 532 Victoriani sunt ducti a passione, deinde per cyclum eius secundum illis continuati. paschatum dies cum lunis et ad annum unum p. Chr. 466 epacta item cum luna item omnia veniunt ex laterculo Victoriano, in cuius apparatum haec quoque recepimus, neque ullus superest liber Victorianus hoc plenior, quatenus pervenit.

Adnotationum historicarum duplex est origo. per annos priores scriptorem patet adhibuisse consularia Italica et inde sumpsisse tam consules quam rerum notitiam: unde iis supra iam p. 305 seq. locum dedimus inter eorum chronicorum reliquias. sed his interpositae inveniuntur adnotationes quaedam non tam ex libris profectae quam ex sua rerum notitia a librariis aut archetypi exemplaris aut huius ipsius diversis adiectae aliae Illyricianae, aliae Campanae.

Ad Illyricum ducunt adnotationes duae, altera ad a. 459 inserta receptae in idem volumen epitomae Prosperianae (supra p. 492): *Valamer Durracium intravit,* altera ad a. 478 libelli huiusce: *Theodoricus Durracium ingressus est.* has verisimile est proficisci a librario archetypi exemplaris homine fortasse Dyrrachino.

Ipsum quod tenemus volumen scriptum auctumque in Italia et proprie in Campania, ut temporum Gothicorum certa vestigia servans, ita non solum a recepta inde Italia ordinatum ad formam Byzantiam, sed etiam ipso anno 536, quo Neapolim Belisarius intravit, declinans a Gothica anni appellatione ad Constantinopolitanam. accedunt adnotationes duae ad a. 505 et 512 de montis Vesuvii eruptionibus. ad eandem originem probabile est referenda esse paucissima adscripta ad tempora posteriora. nos in paschali Campano edendo satis habuimus codicem accurate et plene repraesentare; eum ipsi contulimus, recognovit cum fructu Heinze.

EPITOMA TEMPORVM ET INDICVLVM PASCAE.

1 Sanctorum ac vestris orationibus.

2 Faciam spiritaliter quod solent ii facere qui in brevi tabella terrarum et urbium situs pingunt et latissimas regiones in modico spatio demonstrare nituntur, ut scilicet, qui hanc parvulam legerit scedulam, non solum historicorum sapientiae luce fulgentium diversa et praeclara ingenia, verum etiam et varios divinorum voluminum flores in unam scientiae coronam distinctos repperiat.

3 Iosephus igitur, qui XX antiquitatum edidit libros, ab exordio mundi usque ad quartum decimum annum Domitiani Caesaris annos VDCV scribsit.

cf. Hier. vir. ill. 63. 4 Iulius Africanus, cuius quinque de temporibus extant volumina, a primo homine usque ad domini incarnationem annos VD stilo terminavit.

5 Prosper presbyter usque ad annum XV Tiberi Caesaris, id est duobus Geminis, quo dominus Iesus Christus passus est, annos VCCXXVIII exponit.

6 In chronica Eusebi Caesariensis episcopi, quam beatus Hieronymus in Latinam linguam vertit et nonnulla quae omissa videbantur adiecit, a principio mundi usque ad XIIII Valentis annum, id est usque ad consulatum eius sextum et Valentiniani iterum, annos VDLXXVIIII legimus.

7 Orosius presbyter in septimo ad Augustinum libro ab initio mundi usque ad tempora Honori annos VDCXVIII adserit.

8 Porro autem iuxta diligentissimam supputationem, ut posterior declarabit textus, a *p. c. 464.* principio mundi usque ad consulatum Olibri et Rustici VDCCCXLIII colliguntur anni.

464	His consulibus	pascha	primum prid. id. April.	
465	sequenti anno Herminirico et Ba[si]lisco Defunctus est Severus.	p.	V kal. April.	
466	Leone Aug. ter	kal. Ian.	die sabbatu	l. XXX
		p.	XV kal. Mai.	lun. XVII
467	Puseo et Iohanne His consulibus Antemius imp. efficitur.	p.	V id. Aprl.	lun. XX
468	Antemio Aug. bis Marcellinus occiditur Sicilia.	p.	prid. kal. April.	lun. XXII
469	Marciano et Zenone	p.	prid. id. Aprl.	lun. XVI
470	Severo v. c. consule	p.	prid. non. Aprl.	lun. XVIIII

Praescribitur incip epitoma tempornm et indiculum pascae V 1 vestris] V, iustorum W 2 hii facere V, facere hii W 4 storicorum V 5 et narios] euarios W 6 repperiet W 7 iosippus W 8 annum d. e. annos] V, d. e. ann. W 9 quinque] cumque W 10 incarnatione V annos] anni W, *om.* V 11 prosper] W, prosperius V 12 quo] quod W an. W 13 cronica V euseui V, eusebii W hieroninus V 14 adiecit] adiecta VW 15 consolatum V 16 iterum] tercium W 19 iuxta] iunxit W diligentissimam suppotationem V, diligentissima subputatione W declarauit VW 20 consolatu V olybri W, olibri V 21 ann. *post* rustici W

In laterculo compendia codicis expressimus, nisi quod recessimus ab interpunctione syllabaria in codice non raro usurpata, qualia sunt K·L·, PR·D·, APR· L, SEPT· B *cet.*

a. 465 sequenti anno p. u kal april. herminirico et balisco (si *add. m. recens*)

ad a. 467 in margine ext. m. 2: et sequitur puseo et iohanne (*c. adnotata p. 493*), *in interiore item m. 2:* anno a passione dni cccexl.

471		Leone Aug. IIII et Probiano	p.	V kal. Aprl.	lun. XXII
472		Festo et Marciano	p.	XVI kal. Mai.	lun. XXII
		Bellum ciuile inter Antemium et Recimerem. occiditur Antemius V id. Iul. leuatur Olybrius. moritur Recimer XIIII kal. Septemb. et Olybrius moritur IIII non. Novemb.			
473		Leone Aug. V	p.	kal. Aprl.	lun. XVIII
		Licerius imperator leuatus est V non. Mart.			
474		Leone Aug. iun.	p.	XI kal. Mai.	lun. XVIIII
475		post cons. Leonis Aug.	p.	VIII id. Aprl.	lun. XV
				Latini id. Aprl.	luna XXII
		Deponitur Licerius. leuatur Nepus.			
475		Zenone Aug. bis	p.		
		Fugavit Orestis Nepotem et leuatur Augustulus.			
476	CCCCL	Basilisco Aug. II et Armato	p.	V kal. Aprl.	lun. XVII
		Odoacar leuatur X k. Septb.			
477		p. c. ss.	p.	XV kal. Mai.	lun. XVIIII
478		Illo v. c. consule	p.	V id. April.	lun. XXI
		Theodoricus Durracium ingressus est.			
479		Zenone Aug. III	p.	VII kal. Aprl.	lun. XVII
480					
481		Placido v. c. consule	p.	non. Aprl.	lun. XXI
482		Severino v. c. cons.	p.	XIIII kal. Mai.	lun. XV
			p.	Greci VIII k. Mai.	l. XXII
483		Fausto v. c. cons.	p.	IIII id. Aprl.	lun. XVIII
484		Venantio v. c. cons. et Theodorico	p.	kl. April.	lun. XX
		Huniricus persequitur catholicos.			
485		Symmacho v. c. cons.	p.	XI kal. Mai.	lun. XXI
486	CCCCLX	Decio v. c. cons.	p.	VIII id. April.	lun. XVII
487		Boetio v. c. cons.	p.	IIII kal. April.	lun. XX
488		Dinamio et Sifidio	p.	XV kl. Mai.	lun. XX
489		Probino v. c. cons.	p.	IIII non. Aprl.	lun. XVI
490		Fausto iuniore	p.	VIII kl. Aprl.	lun. XVIIII
491		Olybrio iun. v. c. consule	p.	XVIII kl. Mai.	lun. XX
		Zeno defunctus est. leuatur Anastasius.			
492		Anastasio Aug. et Rufo	p.	non. Aprl.	lun. XXII
493		Albino v. c. cons. et Eusebio	p.	XIIII kl. Mai.	lun. XVI
		His consulibus ignari praesump-			

a. 472 ciuilem — et recimere.

a. 475 post p(ascha) *alterum spatium vacat; scilicet non intellexit librarius eundem annum bis significari diverse.*

a. 480 Basilio v. c. cons. *excidit: adfuisse eum in archetypo anni Victoriani declarant.*

a. 489 prouino.

a. 493 eusenio.

		tores ferunt Antechristum nasciturum.		
		Ravennae Theodoricus ingressus.		
494		Asterio et Praesidio	p.	IIII id. Aprl. lun. XVIIII
495		Viatore v. c. cons.	p.	IIII non. Aprl. lun. XXII
496	CCCCLXX	post cons. Viatoris	p.	XVIII kl. Mai. lun. XV
		Alii delirantes hoc consule dicunt Antecristum nasciturum		
497		it. p. c. Viatoris	p.	VIII id. Aprl. lun. XVIII
				Latini XI k. Mai. lun. XXII
498		Paulino	p.	IIII kl. Aprl. lun. XXI
499		p. c. Paulini	p.	XIIII kl. Mai. lun. XXII
				alii id. Aprl. l. XV
500		it. p. c. Paulini	p.	IIII non. Aprl. lun. XVIII
501		Avieno	p.	X kl. Mai. lun. XVIIII
				Romani VIII kal. Aprl. lun. XXI
502		Avieno iuniore	p.	XVIII kl. Mai. lun XXII
		Synodus congregata est propter Symmacum papam.		
503		Volusiano	p.	III kl. Aprl. lun. XVIII
504	CCCCLXXVII	Cithego	p.	XIIII kl. Mai. lun. XVIII
505	CCCCLXXVIII	Theodoro	p.	III id. Aprl. lun. XXI
		Mons Besubius eructuavit V id. Novembres		
506	CCCCLXXVIIII	Messala	p.	VIII kl. Aprl. lun. XVII
507	CCCCLXXX	Venantio	p.	XVII kl. Mai. lun. XVIII
508	CCCCLXXXI B	Basilio Venantio	p.	VIII id. Aprl. lun. XX
				alii XII k. Ma. l. XV
509	CCCCLXXXII	Anastasio Inportuno	p.	XI kl. Aprl. lun. XVIII
510	CCCCLXXXIII	Boetio v. c. consule	p.	III id. Aprl. lun. XVI
511	CCCCLXXXIIII	Felice v. c. cons.	p.	III non. Aprl. lun. XX
				Latini k. Aprl. l. XXII
512	CCCCLXXXV B	p. c. Felicis	p.	X kl. Mai. lun. XXI
		Hoc anno in k. Iul. sol eclipsin passus est, et monte Besuvio ardente VIII id. Iul. tenebrae factae sunt per vicinium montis.		
513	CCCCLXXXVI	Probo	p.	VII id. Aprl. lun. XVI
514	CCCCLXXXVII	Senatore	p.	III kl. Aprl. lun. XVIIII
515	CCCCLXXXVIII	Florentio	p.	XIII kl. Mai. lun. XX
516	CCCCLXXXVIIII B	Petro	p.	III non. Aprl. lun. XVI bissextu
517	CCCCXC	Agapito	p.	VII kl. Aprl. lun. XVIII
518	CCCCXCI	p. c. Agapiti	p.	XII kl. Mai. lun. XVIIII

a. *496* delerantes.
a. *501* abieno.
a. *502* abieno congreta — pp — *propter*.
a. *512* tenebre facte uicinin.
a. *513 hinc incipit ductus diversus eiusdem tamen ni fallor manus*

519	CCCCXCII		Eutaricus Cillica	p.	prd. kl. Aprl.	lun. XVI
520	CCCCXCIII	B	Rusticio	p.	XII kl. Mai.	lun. XVI
521	CCCCXCIIII		Valerio	p.	III id. Aprl.	lun. XVIIII
					alii VI k. Aprl.	lun. XV
522	CCCCXCV		Symmacho et Boetio	p.	III non. Aprl.	lun. XXII
523	CCCCXCVI		Maximo	p.	XVI kl. Mai.	lun. XVI
524	CCCCXCVII	B	Opilione	p.	VII id. Aprl.	lun. XVIII
525	CCCCXCVIII		Probo iuniore	p.	III kal. Aprl.	lun. XXI
526	CCCCXCVIIII		Olybrio iuñ.	p.	XIII kl. Mai.	lun. XXII
527	D		Mavortio	p.	prd. non. Aprl.	lun. XVIII
528	DI	B	p. c. Mavorti	p.	VIII kl. Aprl.	lun. XX
529	DII		Decio iuniore	p.	XVII kl. Mai.	lun. XXI
530	DIII		Lampadio et Oreste	p.	prd. kal. Aprl.	lun. XVII
					Latini X k. Aprl.	lun. XX
531	DIIII		p. c. ssorum	p.	XII kal. Mai.	lun. XVII
532	DV	B	it. p. c. ssorum	p.	III id. Aprl.	lun. XX
533	DVI		et it. p. c. ssorum	p.	VI kl. Aprl.	lun. XVI
534	DVII		Paulino iuniore	p.	XVI kl. Mai.	lun. XVII
535	DVIII		p. c. Paulini	p.	VI id. Aprl.	lun. XX
					Latini III k. Apr.	lun. XXII
536	DVIIII	B	it. p. c. Paulini, quod est consulatu Vili[sari]	p.	X kl. Aprl.	lun. XV
537	DX		p. c. Belisari	p.	prd. id. Aprl.	lun. XVI
538	DXI		Iohanne	p.	prd. non. Aprl.	lun. XX
539	DXII		Appione cons.	p.	VIII kl. Mai.	lun. XXI
					alii XVI k. Mi. *(sic)*	lun. XV
					nonnulli VI k. Apr.	lun. XXII quae tertia es[t]
540	DXIII	B	Iustino	p.	VI id. Aprl.	lun. XVI
541	DXIIII		Basilio iuniore	p.	prd. kl. Aprl.	lun. XVIII
542	DXV		p. c. Basili	p.	XII kl. Mai.	lun. XX
543	DXVI		it. p. c. Basili	p.	prd. non. Aprl.	lun. XVI
					Greci prd. id. Aprl.	lun. XXIII
544	DXVII	B		p.	VI kl. Aprl.	lun. XVIII
545	DXVIII			p.	XVI kl. Mai.	lun. XVIIII
546	DXVIIII			p.	VI id. Aprl.	lun. XXII
					Greci XI kl.	lun. XVI
547	DXX			p.	VIIII kl. Aprl.	lun. XVIII
548	DXXI	B		p.	prd. id. Aprl.	lun. XVIII
549	DXXII			p.	prd. non. Aprl.	lun. XXI
550	DXXIII			p.	XV kl. Mai.	lun. XV
					Greci VIIII kl. Mai.	lun. XXI
551	DXXIIII			p.	V id. Aprl.	lun. XVIIII
552	DXXV	B		p.	prd. kl. Aprl.	lun. XX
553	DXXVI			p.	XII kl. Mai.	lun. XXI
554	DXXVII			p.	non. Aprl.	lun. XVII
555	[DX]XVIII			p.	V kl. Aprl.	lun. XX

a. 536 it. *suppletum* quod est consulatu uili . . . *scriptum in margine iam resecto.*
a. 539 es[t] *margine resecto.*
a. 555 quaedam perierunt margine resecto.

556	[DXX]VIIII	B		p.	XVI kl. Mai.	lun. XX
557	DXXX			p.	prd. kl. Apr.	lun. XVII
558	DXXXI			p.	X kl. Mai.	lun. XVIII
559	DXXXII			p.	id. Aprl.	lun. XXI
560	DXXXIII	B		p.	XI kl. Mai.	lun. XXII
561	DXXXIIII					
562	DXXXV					
563	DXXXVI					
564	DXXXVII	B				
565	DXXXVIII					
566	DXXXVIIII		Basili XXV			
567	DXL		consul. Iustini Aug.			
568	DXLI	B				
569	DXLII					
570	DXLIII					
571	DXLIIII					
572	DXLV					
573	DXLVI					
574	DXLVII					
575	DXLVIII					
576	DXLVIIII					
			In hoc anno triumphavit Tib[erius]			
577	DL					
578	DLI					
579	DLII					
580	DLIII		*consulatu Constantini Tiberi Aug.*			
581	DLIIII					
582	DLV					
583	DLVI					
584	DLVII		*consulatu Tiberii Maurici Aug.*			
585	DLVIII					

ADDITAMENTVM.

585		B	DLVIII			
586			DLVIIII			
587	[in]d. V		DLX		p. III k. April.	lun. XVII
588	[in]d. VI	B	DLXI		p.	lun.
589	[in]d. VII		DLXII		p. IIII kl. April.	lun. XXI
590	[in]d. VIII		DLXIII	k. Ian. l. XX	p. VII k. April.	lun. XV

ad a. 556 quaedam perierunt margine resecto.

ad a. 561 adscriptum est manu posteriore: ΕΓΩ ΛΟΥΠΟΥ: ΤΕϹΤΕϹ ϹΟΥΜ, id est ego Lupus testis sum

ad a. 571. 574. 577. 580. 583, item in additamento ut infra cernitur ante numerum postea adscripta est littera B.

ad a. 576 post Tib *quae sequuntur leguntur additamento quod complectitur a. 591 seq.*

ad a. 580 et 584 cursiris expressa adiecta sunt manu posteriore ductibusque Langobardicis.

In anno 585 = DLVIII *finit manus prima. secunda adscripsit numeros* DLVIII—DLXIII *mutato deinde in* DLVIIII—DLXIIII *(certe in plerisque mutatio evidenter apparet). tertia et in eodem ordine subiunxit a.* DLXIIII—DL[XVI] *et adiecit quaecumque praeter ipsos numeros in additamento exhibentur. male scripta litteris Langobardicis et praeterea margine exeso litterisve evanidis factis hic illic imminuta. ab editionibus pars additamenti abest.*

ad a. 588 dies non perscripti.

591	[ind.] VIIII B	DLXIIII	k. Ian. l. I	p. XVII k. April.	lun. XVII
592	[ind.] X	DLXV	k. Ian. l. XII	p. VIIII kl. April.	lun. XVIII
593	[ind.] XI	DLXVI	k. Ian. l. XXIII	p. IIII kl. April.	lun. XXII

finit pagina; quae sequuntur ad latus adscripta sunt in spatio uacuo laterculi

594	ind. XII	k. Ian. l. IIII	p. III id. Aprl.	l. XVII
595	ind. XIII	k. Ian. l. XV	p. III non. Aprl.	l. XVIIII
596	B ind. XIIII	k. Ian. l. XXVI	p. X k. Mai.	l. XVIIII
597	ind. XV	k. Ian. l. VII	p. IIII id. April.	
598	ind. prima	k. Ian. l. XVIIII	p. III k. Apr.	l. X
599	B k. Ian. l. V ind. secunda imp. Maurici ā. (?) XVII		pasca XIII k. Mai.	l. XVIIII
600	ind. III		pasca IIII id. April.	
601	ind. IIII		pasca VII k. April.	
602	B Foca Ag. ind. V		pasca XVII k. Mai.	
603	ind. VI		pasca VII id. April.	
604	ind. VII		pasca XI k. April.	
605	B ind. VIII		pasca III id. April.	
606	ind. VIIII		pasca / / / / / /	
607	ind. X		pasca VIIII k. Mai.	l. XXI
608	B ind. XI		pasca VII id. April.	
609	ind. XII		pasca III k. April.	
610	ind. XIII		pasca XIII k. Mai.	
611	ind. XIIII		p. VII kl. A[pr.]	
612	ind. XV		p. VIII / / / / / /	
613	ind. prima		. . / / / / / /	

a. 600—607 ante singulos versus signum est ⁊.
ad a. 602 adscriptum est in margine Foca Ag.

ADDITAMENTVM IV.

ADNOTATIONES ANTIQVIORES

AD CYCLOS DIONYSIANOS.

Victorium vidimus ad cyclos suos adnotationes non multas adscripsisse easque omnes spectantes ad quaestiones paschales; nam ad res gestas quae pertinent in libris repertae perpaucae, ut ad a. p. Chr. 490 *Theodericus rex intravit in Italiam* in libro Parisino 4859 et ad a. p. Chr. 501 *Gundubadus fuit in Abinione* in libro Gothano, eas dubium non est adiectas esse a librariis. id ipsum pervenit pariter ad Dionysium Exiguum: nam cyclis eius quamquam posteriores passim ita usi sunt, ut rerum memoriam ad singulos annos adscriberent, adnotationes eae, quae extant multae et ex parte utilissimae, ad tempora de quibus nobis agendum est non perveniunt. at exceptionem faciunt repertae in libris tribus his.

C Coloniensi n. 103 scripto sub archiepiscopo Hildebaldo († 819), quem diligenter enarraverunt Iaffé et Wattenbach (eccl. metropol. Colon. codd. p. 40) adnotationesque has ex eo libro ediderunt (l. c. p. 131), unde repetitae sunt MG. SS. 13, 716. laterculi leguntur ibi f. 9—22 annis adscriptis cycli secundi, sed adnotationes maiore ex parte pertinent ad annos qui respondent cycli primi a nobis intra parentheses alteris appositos.

B Berolinensi Phillippsiano n. 1831 saec. IX, olim Claromontano n. 632, deinde Meermanniano n. 717. ad singulos cyclos adscripta est indictio, ad primum *indic. III or. pr.*, ad secundum *indic. VII or. pr.* et sic deinceps.

R Romano bibliothecae Casanatensis B IV 18 saec. IX (Pertz *Archiv* 12, 404). eius libri notitiam debeo Usenero nostro, qui adnotationem de ludis gladiatoriis sublatis oblivione fere oblitteratam ex eo codice nuper resuscitavit (mus. Rhen. 37 a. 1882 p. 479). librum contulit meo iussu Augustus Mau.

Herimannum Augiensem simili exemplari cyclorum Dionysianorum usum esse ostendunt quae infra adnotavi. Bedam quamquam verisimile est adhibuisse cyclorum Dionysianorum exemplar similiter auctum, quae huic propria sunt, in chronicis eius non redeunt.

Reliqua cyclorum Dionysianorum exemplaria quantum vidi non habent adnotationes hinc depromptas excepto Leidensi Scaligerano 28 (vide ad a. 410).

Exemplaria omnia redeunt ad archetypum scriptum omnino saec. VIII incipiente; nam index imperatorum Romanorum et Constantinopolitanorum, quem exhibent consentientes, ultimum tribus libris communem habet Tiberium Apsimarum (697—705); qui sequuntur ad Theodosium III a. 716 possunt adfuisse in archetypo: Leonem Isauricum

quod habetunus liber Casanatensis annos ei dans VIII, cum regnarit ab a. 716 ad a. 741, omnino venit ex Bedae chronicis finientibus in anno eius nono. — Adnotationes adiectae nec numero multae sunt nec eruditionis reconditae; qui composuit eas, habuit Victorii Aquitani laterculum (a. 380. 457), Paschasini et Proterii epistulas paschales (a. 444 cet.), chronica Hieronymi (a. 378) et Prosperi (a. 455), quorum omnium nobis quoque copia est, ex deperditis sola ni fallor chronica Italica (vide supra p. 252), unde cum constet laterculi ordinatorem traxisse adnotationem ad a. 418, verisimile est item proficisci supra commemoratam de ludis gladiatoriis sublatis a. 399.

Ad adnotationes ex antiquo indice in tres libros propagatas quas eorum librarii adiecerunt in ordinem recepi sola originis nota distincta ab antiquis.

Similem originem diserte enuntiant quae supra p. 622 edidimus ex laterculis in libris Bambergensi et Monacensi adiunctis ad chronica Gallica a. 452. eorum potiora hoc loco repetuntur, quoniam comparent similiter apud Marium Aventicensem et in chronicis Bedae.

Laterculi Bamb. Mon.:	*Marius:*	*Beda:*
DXXIIII. Boetius patricius vel consul in territorio Mediolanensi interficitur.	Eo anno [524] interfectus est Boetius patricius in territorio Mediolanense.	
	His conss. [Probo iun. et Philoxeno 525] occisus est Symmachus patricius Ravanae.	quo anno, id est consulatu Probi iunioris, et Simmachum patricium Ravennae occiderat (Theodoricus)
DXXVI. Theodoricus rex Gotorum Ravennae moritur. Atalaricus nepos eius fit rex.	Hoc consule [526] defunctus est Theudoricus rex Gothorum in urbe Ravenna et levatus est Atalaricus nepos eius rex.	et ipso anno sequente ibidem subita morte periit [1]) succedente in regnum Athalarico nepote.

Haec verisimile est pariter atque adnotationes de morte Ambrosii et de sublatis ludis gladiatoriis ex consularibus Italicis proficisci, quamquam quae inde supersunt epitomae corruptae (supra p. 332. 333) non accurate cum his consentiunt. inde ea in exemplar aliquod cyclorum Dionysianorum trans̊lata esse fidem facit laterculus Bambergensis Monacensis. Marius utrum ea traxerit ex ipsis consularibus, quae ad priora tempora eum constat adhibuisse, ambigi poterit; Bedam autem cum satis constet neque consularia illa usurpasse neque Marii chronica, haec non dubitabimus sumpsisse ex exemplari tali cyclorum Dionysianorum, quale adhibuit qui laterculum Bambergensem Monacensem confecit.

1) *Hoc adscivit Beda ex libro pontificali c. 55, 6:* XCVIII die post quam defunctus est beatissimus Iohannes in custodia, Theodoricus rex haereticus subito interiit et mortuus est.

a. Chr.				
(1)	DXXXIII	Iesus Christus dei filius natus est anno XLII Octaviani Augusti	*C*	
(13)	DXLV	Tiberius regnavit (*om. B*) an. *(om. passim libri hic et deinceps)* XXIII	*CB*	
	DL	De hoc pascha Victor Capuanus scripsit	*B*: *cf. Beda (supra p. 734) et Herimannus (MG. 5, 88) ad a. 550*	
	DLXV	Iustinus (iustini *C*) an. XI	*CB*	
(36)	DLXVIII	Gaius an. IIII (uiiii *C*)	*CBR*	
(40)	DLXXII	Claudius an. XIIII	*CB*	
	DLXXVI (dlxxuii *B*)	Tiberius an. VII	*CB*	
	DLXXXIII	Mauricius an. XXI	*CB*	
(54)	DLXXXVI	Nero an. XIIII (xiii *C*)	*CB*	
(68)	DC	Vespasianus an. X	*CBR*	
	DCIIII	Focas an. VIII	*CBR*	
(77)	DCVIIII (dcx *BR*)	Titus an. II (iii *B*)	*CBR*	
(80)	DCXII (dcxii *R*)	Domitianus an. XVI	*CB*	
	DCXIII	Heraclius (eraclius *C*) an. XXII (xxiii *R*)	*CR*	
(96)	DCXXVIII	Nerva an. I	*CBR*	
(97)	DCXXVIIII	Traianus an. XVIIII (xuiii R^a)	*CBR*	
	DCXXXVIIII	Heraclonas (hieraclonas *C*, heraclona *R*) an. II	*CR*	
	DCXLII	Constantinus an. XXVII	*C*	
	DCXLIII	Osuiu regnare incipit	B^2 *ex Beda h. e. 3, 14*	
(116)	DCXLVIII	Adrianus an. XXI	*CBR*	
	DCLVIII	Finan moritur	B^2 *ex Beda fere h. e. 3, 26*	
	DCLXIIII	eclipsis	*R*	
(136)	DCLXVIII	Antoninus (-nius C^aB) Pius *(om. B)* an. XXIII (xxui *C*)	*CBR*	
	DCLXVIIII	Constantinus an. XVII	*C*	
	DCLXXX	kaput saeculi	*BR*	
	DCLXXXVI (uii *B*)	Iustinus (iustinianus *R*) an. X	*CBR*	
(160)	DCXCII	Antoninus an. XVIIII (xuiii *R*)	*CBR*	
	DCXCVI	Leo an. III	*CR*	
	DCXCVIIII	Tiberius an. VII	*CBR*	
	DCCIII	obitus sancti Benedicti	*C*	
	DCCVI	Iustinianus an. VI	*BR*	
(179)	DCCXI	Commodus an. XIII	*CB*	
	DCCXII	Philippus (philipus *B*) an. I m. VI (m. ui *om. C*)	*CB*	
	DCCXIII	Anastasius an. III	*C*	*deficit B*
	DCCXIIII	Philipus dux obiit Carlus XXVII	*C*	
	DCCXVII	Theodosius an. I	*C*	
	DCCXVIII	Leo an. VIII	*R ex Bedae chronicis (v. p. 753)*	
		hinc incipiunt añ domni Petronacis	*R*	
(192)	DCCXXIIII (xxiii *C*)	Helvius (elius *C*) an. I (x *C*)	*CBR*	
(193)	DCCXXV (xxiiii *C*)	Severus an. XVII	*CBR*	
	DCCXLI	Pippinus an. XVII	*C*	

a. Chr.			
(210)	DCCXLII	Antoninus (-nius *BR*) an. VII	*CBR*
(217)	DCCXLVIIII	Macrinus an. I (uiiii *C*)	*CBR*
(218)	DCCL	Aurelius (aurelianus *B*) an. IIII	*CBR*
(222)	DCCLIIII	Alexsander an. XIII	*CBR*
(235)	DCCLXVII	Maximus (maxi** *C*[a]) an. III	*CR*
	DCCLXVIII	Carlus XXVII	*C*
	DCCLXVIIII	Pip /	*B*
(238)	DCCLXX	Gordianus an. VI	*CB*
	DCCLXXIIII	Karolus Italiam primum profectus est	*B*[2]
		hac (hanc *R*) indictione venerunt Franci in Italiam	*R*
(246)	DCCLXXVI (uii *B*)	Philippi (philippus *B*) an. VII	*BR*
(251)	DCCLXXXIII (iiii *B*)	Decius an. I	*CBR*
(252)	DCCLXXXIIII	Gallus an. II	*C*
(254)	DCCLXXXVI (uii *B*)	Valerianus an. XV	*CBR*
	DCCXCVI (dccxui *R*)	hinc incipiunt an̄ b(?)/ug*ulstalb̄	*R (lect. inc.)*
(269)	DCCCI	Claudius an. II	*CBR*
(271)	DCCCIII	Aurilianus an. V	*CB*
(276)	DCCCVIII (uii *B*)	Tacitus an. I	*CBR*
(277)	DCCCVIIII (uiii *B*)	Probus an. VI	*CBR*
	DCCCXIII	Carolus moritur	*B*[2]
(283)	DCCCXV (xiiii *B*)	Carus an. II	*CBR*
		Karlomannus mortuus est	*B*[2]
(285)	DCCCXVII	Diocletianus an. XX	*CBR*
	DCCCXVIII	an. C a tempore domini Petronacis	*R*
(305)	DCCCXXXVII	Galerius an. I	*CBR*
		nsta Probus cop̄ /// *(hiat codex)*	*B*[2]
(306)	DCCCXXXVIII	Constantinus an. XXXI	*CBR*
	DCCCXL	Hludouu[icus] imperator mori[tur]	*B*[2]
	DCCCLV	Hlotharius // *(hiat codex)*	*B*[2]
(324)	DCCCLVI (luii *C*)	Nicena synodus	*CBR*
	DCCCLXIIII	discordia mag̅ int̅ Clau̅ ap̅ et Hludo//	*B*[2]
337	DCCCLXVIIII (lxuii *C*)	Constantius (-tiis *C*) et Constans (-tantinus *CB*) an. XXIIII (xxiii *R*)	*CBR*
	DCCCLXXI	hoc anno inter no// nonas f et icopi///ent bens	*R (lect. inc.)*
(361)	DCCCXCIII	Iulianus an. II	*CBR*
(363)	DCCCXCV	Iovianus an. I	*CBR*
(364)	DCCCXCVI	Valentinianus an. XI	*CBR*
(372)	DCCCCIIII (dccccu *B*)	an. Diocletianus LXXXVIIII ind. I ord. primo [1])	*CB et in marg. inf. R*
(375)	DCCCCVII	Valens an. IIII	*CBR*
(376)	DCCCCVIII (dccccuiiii *B*)	an. Diocletiani XCIII [1])	*CB et in marg. inf. R*
(378)	DCCCCX	finita chronica Eusebii et Hieronimi Valente VI *(om. B)* et Valentiniano (-ni *C*, an. ii *ins. B*) cons.	*CB*

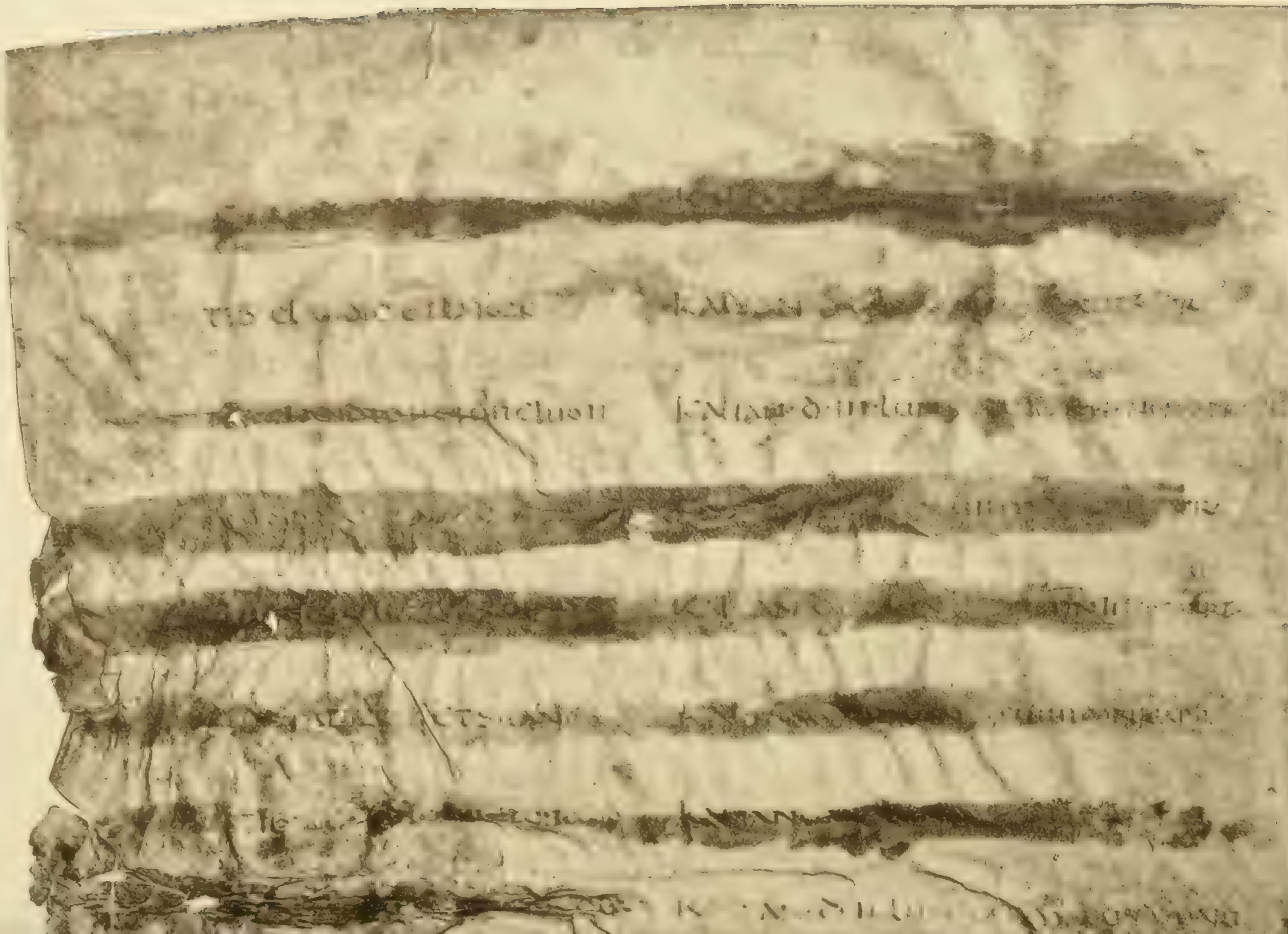
1) *Proterius episcopus Alexandrinus ad Leonem a. 454* (Krusch *chronolog. Stud.* p. 269) *c. 4:* priscis temporibus, si quando die dominico decima quarta luna reperta est, in sequentem septimanam est dilata festivitas, sicut in octogesimo nono et nonagesimo tertio anno a Diocletiani probatur imperio *et his expositis idem factum esse ostendit* in centesimo quoque tertio anno ab imperio praefati Diocletiani.

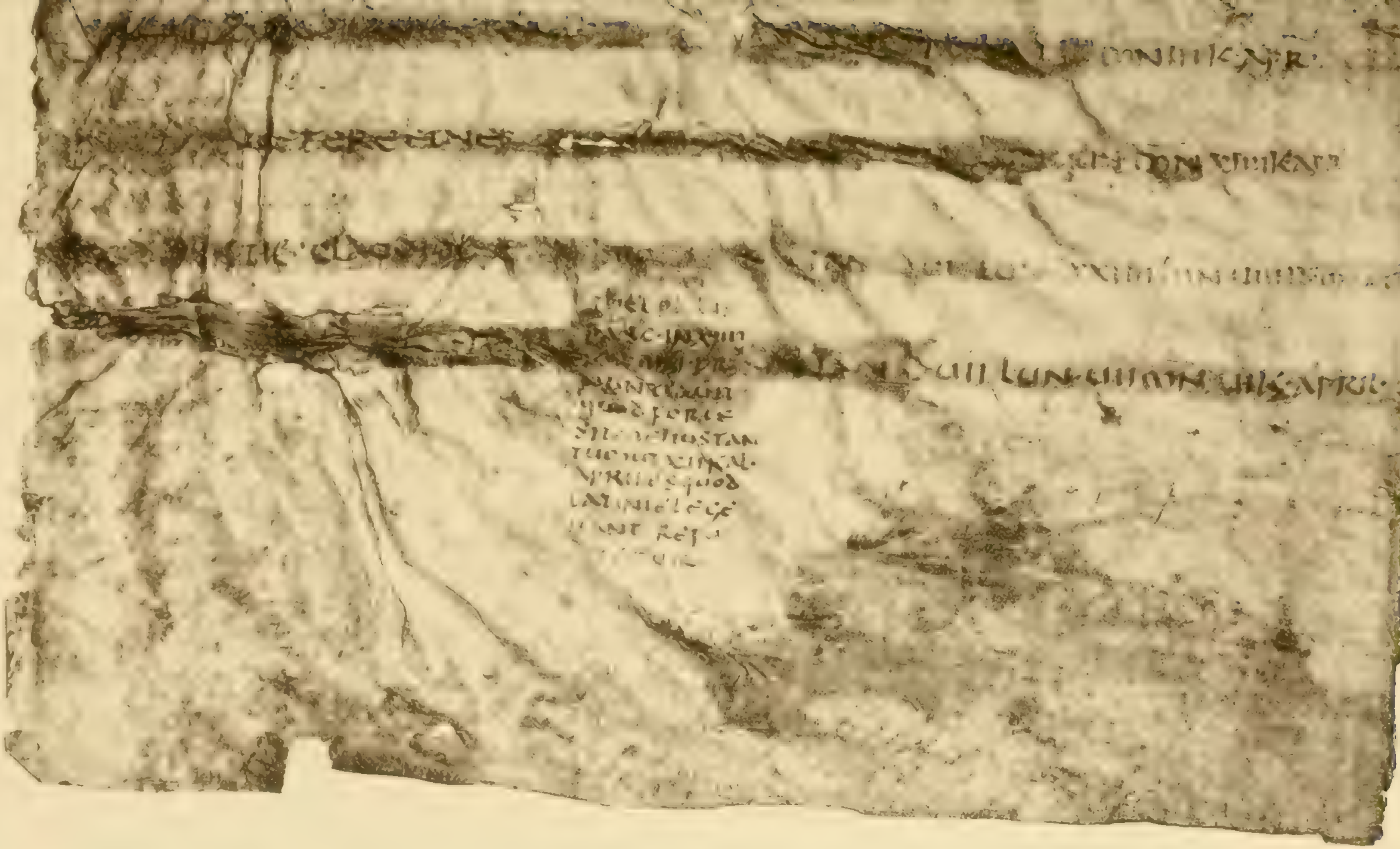
a. Chr.			
(379)	DCCCCXI	Gratianus an. VI	*CBR*
(380)	DCCCCXII	abhinc Theophilus (tafilus *CR*) paschalem suum (sum *B*) centum annorum (c. a. *om CR*) incipit[1])	*CBR: hinc Herimannus (MG. 5, 80) ad a. 380*
	DCCCCXII	hoc anno venerunt Magri in Apuliam quarto die stante men. Feb.	*R*[2]
(382)	DCCCCXIIII*	hic *(om. C)* incipit Romana supputatio Antonino et Siagro *(sic)* cons.[2])	*CBR*
(385)	DCCCCXVII	Theodosius an. XI	*CBR*
(387)	DCCCCXVIIII	ann. Diocletiano (dioclitiā *BR*) CIII[3])	*CBR (hic mutil.)*
(396)	DCCCCXXVIII (xxuii *C*)	Arcadius (archadius *CB*) an. XIII	*CBR*
(397)	DCCCCXXVIIII (xxx *B*)	Ambrosius Mediolanensis obiit[4])	*CB(R in a. DCCCCXXX mutil.): hinc Herimannus (MG. 5, 80) ad a. 398 adsumpto Marcellino*
(399)	DCCCCXXXI	templa idolorum demolita sunt (sunt *post* tulti *C*) et (ei *B*) gladiatorum ludi tulti Mallio (malleo *C*) et Theodoro (thedor *R*, teodori *C*) consulibus (const *B*)[5])	*CBR: hinc Herimannus (MG. 5, 80) ad a. 399*
(409)	DCCCCXLI	Honorius an. XV	*CBR*
(410)	DCCCCXLII	Roma inrupta ab Alarico (halarico *R*)	*CBR: hinc in adnotationes cyclorum Dionysianorum libri Leidensis Scal. 28 editas a Iaffeo (in actis maioribus acad. Saxonicae vol. 3 p. 685) venit adscriptio ad a. 412:* inrupcio Rome.
(415)	DCCCCXLVII	reliquiae sancti Stephani patefactae Luciano presbytero	*CB et in imo marg. R*
(417)	DCCCCXLVIIII	hoc pascha sub Zosimo papa (p. z. *B*)[6])	*CBR (hic mutil.): hinc Herimannus (MG. 5, 81) ad a. 417*
(418)	DCCCCL	sol defecit hora (hir̄ *C*) III XIIII kal. Aug. et apparuit stella ab oriente ardens usque ad mensem *(om. C)* Septembrem[7])	*CBR (hic resectum inde ab* app. . . *): hinc Herimannus (MG. 5, 81) ad a. 418*
(424)	DCCCCLVI	Theodosius an. XXVI (xui *B*)	*CBR*
(439)	DCCCCLXXI	Cartago capta a Genserico rege Vandal (uandil̄ *B*) XIIII k. Nov., qui etiam Siciliam delevit	*BR (hic* delevit *resectum)*
(444)	DCCCCLXXVI (lxxu *R*)	an. Diocletiani (dioclitiani *B*, diocliciano *C*) CLX, de cuius (deius *C*) pascha (p̄ae̅ *C*) Proterius et Paschasinus (pascasinus *C*). Leoni papae leonis *B*, (pap leoni papa *C*) scribunt[8])	*CBR (hic deficit in* clx*): hinc Herimannus (MG. 5, 83) ad a. 444*

1) *Ex Victorio ad a. cycli 353 (supra p. 717).* 2) *Ex Paschasini episcopi Lilybitani epistula ad Leonem a. 454* Krusch *Stud. zur Chronologie* p. 247. *c. 1:* Romana supputatio . . . cyclo concluditur . . . qui coepit consulatu Antonii et Syagri. 3) *vide p. 755 adn. 1.* 4) *Ex chronicis Italicis ut videtur.* 5) *Videntur haec sumpta esse ex chronicis Italicis (vide supra p. 298 not. 4). aliunde Theodoretus 5, 26 et eius interpres hist. trip. 10, 2:* Honorius suscipiens Occidentis imperium ludum gladiatorium, qui dudum Romae celebrabatur, huiusmodi causa removit. *sequitur narratio de Telemacho monacho cum gladiatores separare conaretur a populo occiso.* 6) *Ex Paschasini epistula supra citata c. 3:* sub . . . papa Zosimo cum apud Occidentales error ortus fuisset. 7) *Ex chronicis Italicis (vide supra p. 300 not. 3).* 8) *In epistula*

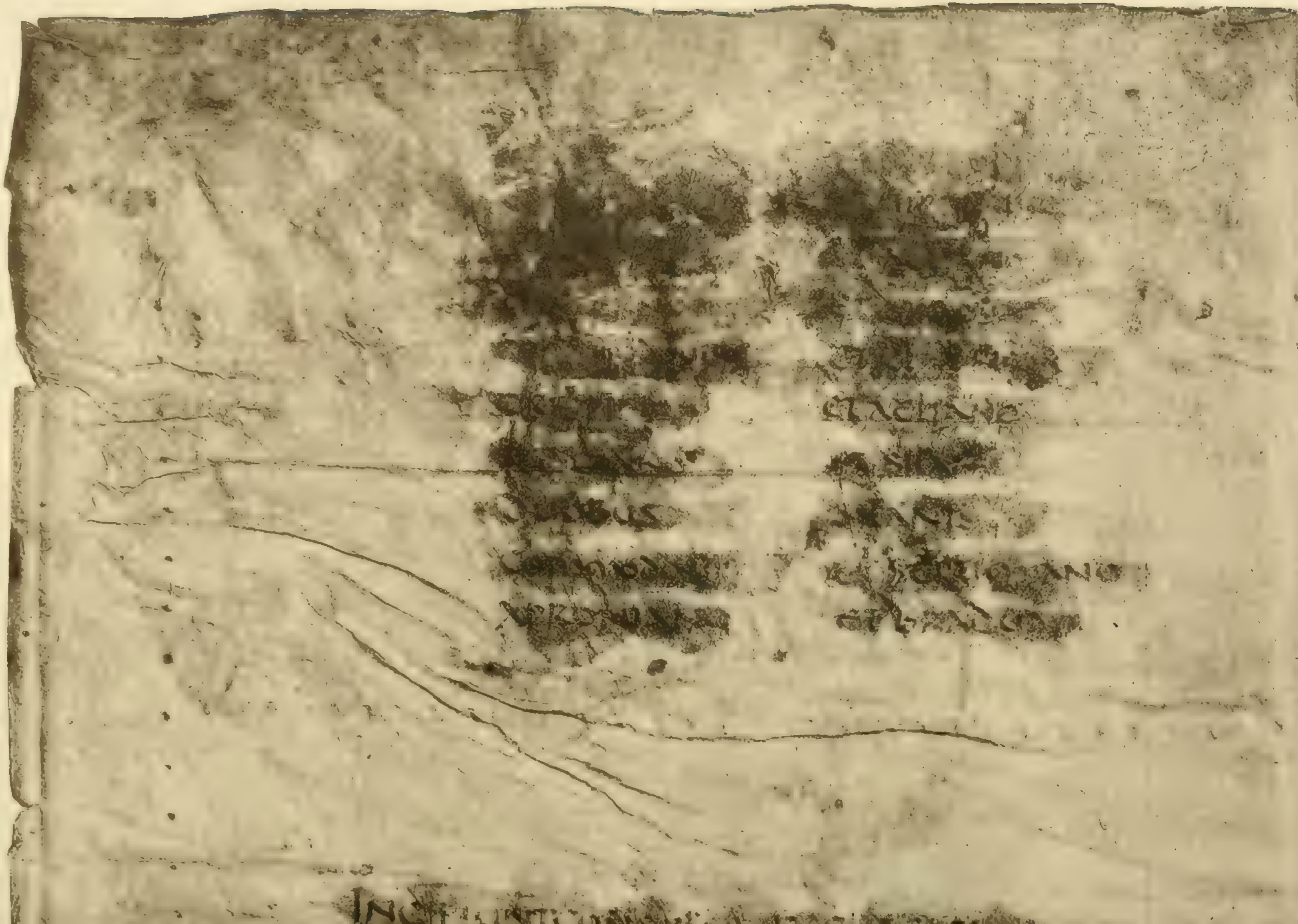
a. Chr.			
(449)	DCCCCLXXXI	Marcianus an. VII	*CB*
(455)	DCCCCLXXXVII	huc usque Prosper chronica sua perducit, quo anno Gensericus Romam ingrediens rebus omnibus spoliat (expoliat *C*)	*CBR (in hoc pleraque resecta): hinc Herimannus (MG. 5, 83) ad a. 454*
(457)	DCCCCLXXXVIIII	(xc *R*) Leo an. XVII (xii *C*)	*CBR*
		hoc anno Victorius suum paschalem composuit Constantino et Rufo (rusco *C*, *deficit R*) consulibus	*CBR (hic mutil.): hinc Herimannus (MG. 5, 83) ad a. 456, sed adhibito item Beda.*
(471)	MVI	Zenon an. XVII	*CBR*
(491)	MXXIII	Anastasius an. XXVIII (xuiii *R*)	*BR*
(519)	MLI	Iustinus an. VIII (uii *R*)	*CBR*
(525)	MLVII	hoc anno Dionisius scribit circulos paschales indic. III cons. Probo iun.	*BR (in hoc mutil.): cf. Herimannus (MG. 5, 86) ad. a. 532*
(527)	MLVIIII	Iustinianus an. XXXVIII	*CBR*

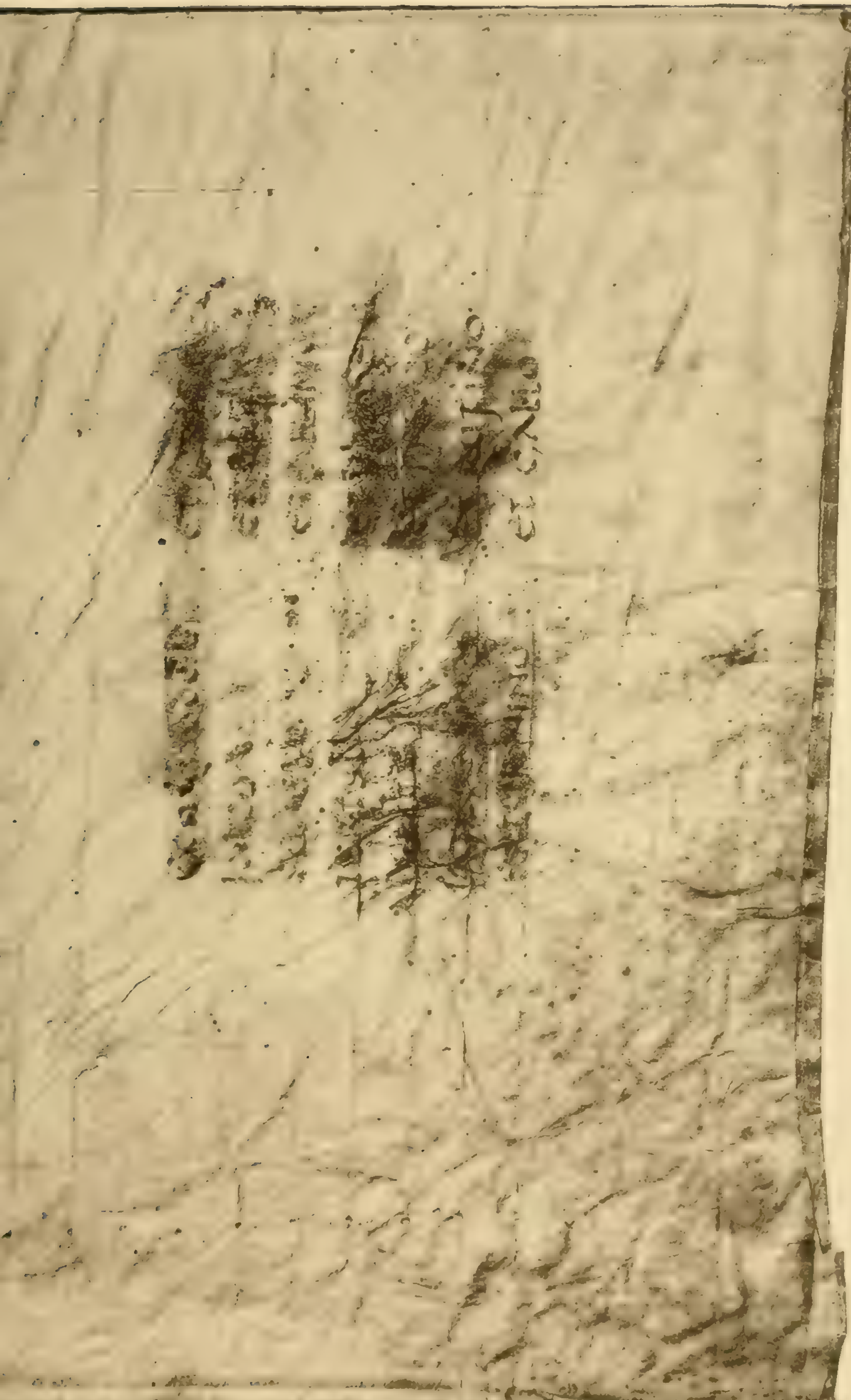
Proterii post ea quae supra p. 755 n. 1 adlegavimus pergitur sic: item cum in centesimo sexagesimo anno a Diocletiani imperio decima quarta luna paschalis Pharmuthi XXIII die, qui est XIIII k. Mai., occurrerit tertia feria septimanae, et dominicum pascha XXVIII die mensis ipsius Pharmuthi, qui est VIIII k. Mai., tunc nos celebrasse meminimus.

Lichtdruck v. Alb. Frisch in Berlin W.

Date Due

Due	Returned	Due	Returned
APR 0 1 1988	MAY 0 1 1990		
JAN 1 9 1992			
APR 0 1 1992			
MAY 2 7 1992			
JUN 2 0 1992	JUN 0 5 1992		